XIV. évfolyam 1. szám — Budapest, 1936. január 4.

LELTÁROZVA 1963

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Fiatalok

Őszintén örvendünk, hogy Budapest szeretetében és a Budapestért való lelkes munka akarásában egymásratalált a két jobboldali párt fiatalsága. Örömünket nem zavarja meg az a liberális dadogás, amely osztozkodással vádolja a kereszténypárt és a városházi kormánypárt fiataljait, és azon való bánatában, hogy nem Vázsonyi János és Gál Jenő borultak ez alkalommal egymás jól megtermett kebelére, nem képes, vagy nem akarja megérteni, hogy azonos világnézet és azonos célkitüzések gyakran ledöntik a sorompókat.

Kétségtelen, hogy az elmult esztendő folyamán feloszlatott törvényhatósági bizottsági közgyűlést bizonyos elaggottság jellemezte. Annak idején konkrét statisztikai adatokkal mutatott rá arra az Uj Budapest, hogy a Keresztény Községi Pártnak egy töredéke: alig egyhetede van alul az ötvenedik életéven és a kereszténypárti bizottsági tagoknak több mint fele a hatvanon túl taposs deres fejjel a rohanó időt. Wolff Károly akaratából a legutóbbi választások során ez a helyzet megváltozott, az újonnan bejött kereszténypárti bizottsági tagok túlnyomó része a negyvenes korosztályhoz tartozik. Ugyanez a helyzet a községi kormánypárt frontján is, ahol szintén jelentékeny számmal kerültek be fiatal erők.

Kialakult önként az a normális és egészséges elosztás, hogy az előrehaladottabb életkor számára általában a törvényhatósági bizottsági örökös tagság van fenntartva, a fiatalabbak ambicióinak kielégítése a választások során történhetik meg. Az ilyképen létrejött egyensúlyi helyzet azután biztosítja a közgyűlési teremben egyrészről az öregebb évjáratok sokszor szükséges konzervativizmusát, ezzel szemben azonban másrészről mód és alkalom nyílik a várospolitika irányításában a fiatalságot jellemző modernebb eszmék és haladóbb célkitűzések érvényesítésére is.

A világháború borzalmaiban együtt küzdött fiatalság tehát ezentúl a maga azonos vágyaival és világszemléletével akkor is közös úton jár a városházán, ha egyébként két, lényegében nem, csupán elnevezésében különböző párthoz tartozik. Országos politikai vonatkozásban sincs akadálya annak, hogy a két kormányzópárt fiatalsága együtt dolgozzon; így létrejöhetett a hétfői közös vacsora, amely minden valószínűség szerint első stációja a közös együttműködésnek gyakorlati téren is. A legszebb reményekkel nézünk ezen együttműködés elé, aminthogy Wolff Károly és Gömbös Gyula politikai és személyes barátsága garanciája a városháza politikai békéjének. És még egyet! Ne feledjük azt a hiressé vált mondást, amely a miniszterelnök ajkairól az elmult év tavaszán a Wolff Károllyal való együttműködést illetően annyira találóan, mondhatni látnoki erővel hangzott el: Getrennt marschieren und vereint schlagen!

Wolff Károly ujévi üzenete:

Nem türjük tovább, hogy a közmunkák javarészét ne a mi fajtánkhoz tartozók kapják!

A Keresztény Községi Párt vezére megköveteli mindenkitől, hogy a kereszténység ne csak a szavakban, hanem a szivekben is éljen

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Községi Párt Városház-utcai helyiségében szerdán kora délelőtt kezdődtek meg az újévi köszöntések. Elsőnek a XI. kerület választópolgárainak küldöttsége jelentkezett, nevükben, továbbá a Kelenföldi Kaszinó megbízásából *Saly* Árpád kerületi pártelnök üdvözölte *Csilléry* Andrást. aki elé ezután az Ébredő Magyarok Egyesületének delegátusai járultak. A Keresztény Magyar Asszonyok Pártszövetsége is megjelent a pártközpontban, hogy örökös elnöknője, *Toperczer* Ákosné előtt tolmácsolja az esztendők fordulása alkalmából jókívánságait. Déli 12 órára azután a hatalmas helyiség minden talpalattnyi helye zsufolásig megtelt azokkal, akik a párt vezérének, *Wolff* Károlynak köszöntésére gyültek egybe. A párt vezető tagjainak kíséretében érkező *Wolff* Károlyt percekig viharzó, lelkes tapssal fogadták, majd *Toperczer* Ákosné lépett elő, hogy a párt hivatalos női szervezete nevében jó kívánságait fejezze ki. Poétikus lendületű szavakban méltatta a női munka jelentőségét, *Wolff* Károly kitünő egyéniségét, hangsúlyozva, hogy a keresztény asszonyok a békés munka minden oldalon való megindítását várják és törhetetlen hűséggel állanak *Wolff* Károly mellett.

Csilléry András

a párt üdvözletét tolmácsolta. A megszállt területi magyarok rendkívül mostoha sorsát vázolta, aláhúzva, hogy aki a keresztény nemzeti gondolat igazi útjait járja, emellett azonban a világnézet és a faj politikáját tettekkel követi, nem nézheti tunyán azt az élethalál-harcot, amelyet a rab magyarok mindennapi létükért folytatnak. A megszállott területi magyarok érdekében intranzigensebb politikát követelt, kifejtve, hogy a meghunyászkodás helyett *egész mellel kell kiállani* a fórumra.

Visszautasította azokat a támadásokat, amelyek *Wolff* Károlyt vakondpolitika folytatásával vádolták meg és lelkes éljenzés és helyeslés közben jelentette ki, hogy

a Keresztény Községi Párt maradéktalanul le fog számolni azokkal a vérszopókkal, akik a sötétség leple alatt meghúzódva szívják a nemzet életerejét.

Mi valamennyien, törhetetlenül, mind egy szálig kitartunk melletted, vezérünk, — alá fogjuk támasztani asszonyaink jogos törekvéseit és bizton számítunk arra, hogy *sorainkat új tartalommal, eleven erővel tölti meg a feltörekvő ifjú generáció.*

Lehet, hogy a fiatal erők talán *erélyesebb iramot fognak diktálni*, valamennyien érezzük azonban, hogy erre szükség van és mi, *a veteránok is utolsó leheletünkig velük haladunk a keresztény gazdasági politika gyakorlati érvényesítésének útján.* A levitézlett rendszer feljajdulásait el fogjuk viselni, igenis boldoguláshoz juttatjuk saját fajtánkat és *megköveteljük mindenkitől, hogy a kereszténység ne csak szavakban, hanem a szivekben is éljen.*

Wolff Károly

válaszolt ezután az üdvözlésre.

— Ismét összejöttünk, — mondotta — de nem a sablón, hanem a *lelkiség jegyében.* Csak azok vannak itt, akiknek lelkében ugyanaz a harmónia él és akik itt jelen vannak, azokat nem a mulandó hatalom kegyének keresése, hanem *a lélek benső elhatározása hozta össze.* Az év fordulásakor visszapillantást szoktunk vetni a multba és igyekszünk betekinteni a jövőbe. Asszonyaink kifejtették itt, hogy a békét várják. Ez a vágy azonban inkább kifelé, semmint befelé szól. A helyzet ismeretében nyugodtan állíthatom, hogy a nemzetek életében settenkedő sötét kezek ma már nehezebben tudják a népeket szembeállítani és a *fegyverek sokasága sem ad bátorságot a béke feldöntésére.* A felelősségérzet egyre jobban megnyilvánul. Befelé azonban a békét csak harccal lehet kivívni.

Sohasem programmok döntik el a nemzet sorsát és a nemzet életében nincs jelentősége egy kormánynak vagy egy pár évtizednek, csak a századoknak, amelyeknek alapját a lelkiség rakja le.

Ha mi a kultúrát szolgáljuk, meg nem semmisülhetünk, de természetesen okos politikát kell folytatni az idegen rabságban szenvedő magyar testvéreink érdekében. Impressziókra kész lelkünkkel csinyján kell bánni. És nem szabad tévútra vezettetni magunkat pillanatnyi hangulatok jegyében.

— Manapság sok jelszó üli meg életünket, — folytatta *Wolff* Károly — szolgalelkűen vettek át evolúciós jelszavakat, *sok az opportunizmus*, idegenek igyekeznek kisajátítani nemzeti ideáljainkat és idegenek kaparintották kezükbe legszentebb értékeinket. Ma fertőzött az irodalom, gettószellem uralkodik a szinházban, a keresztény családok szent kötelékeit durva lábakkal tapossák, gazdasági téren nem mi vagyunk az urak és akkor, amidőn közülünk valaki a béke kertecskéjét építgeti, egyszerűen *vakondoknak minősítik.*

— Engem ezek a támadások egy hajszállal sem térítenek le utamról, mert meggyőződésem, hogy

nemzeti jövendő nincs, ha a gazdasági javak felett nem kizárólag a magyarság rendelkezik.

Le kell döntenünk azokat az égigérő falakat, amelyekkel elzárják ifjúságunk elől a boldogulást és nagyon csalatkoznak azok, akik ma csak vacsorázgatnak, csak előkelő kaszinókban akadémikusan foglalkoznak a megoldásra váró problémákkal, vagy akik azt hiszik, hogy egy garnitúraváltozás egyszerre paradicsomi állapotokat teremt. Itt most *egész emberek kellenek a gátra*, akik mernek válaszolni a kérdésekre, meg merik mondani, hogy ebben az országban a *liberális politikát visszahozni soha többé nem lehet.* Ha a régi hatalmak támadnak is eszméinkért, nyugodtak vagyunk, mert azok feszítőereje akkora, hogy minél több erőszakkal kerülnek szembe, annál inkább fognak érvényesülni. Mi a harcot mindaddig folytatni fogjuk, amíg fajtánknak nem biztosítottuk a gazdasági szupremációt az iparban és a kereskedelemben. Mi igenis mindenhová saját embereinket, saját fajtánkat akarjuk bejuttatni — eszünk ágában sincs a vezető állásokat az idegen fajtának bárgyun átengedni.

Ki merem jelenteni, hogy aki hozzám és zászlónkhoz hű volt, azt én sohasem hagyom el, hanem mindig mögötte állok és segítem élete útján.

Vegyék ezt a bejelentést, aminek akar-

ják, én megmondom, nem más, mint közlése egy még erélyesebb eljárásnak.

— Azt mondják, hogy tyúkszemeken járok, nos továbbra is taposni fogom őket és

innen üzenem azoknak, akik a közmunkák javarészét nem a mi fajtánkhoz tartozóknak juttatják, hogy vigyázzanak, mert ezt tovább tűrni nem fogjuk.

Én nem vagyok hajlandó azt vallani, hogy *minden galiciai született szakértő*, ellenkezőleg az a meggyőződésem, hogy a magyar fajta különb amannál. Ha valakit én ajánlok, előbb meggyőződöm értelméről, karakteréről, és sohasem teszek olyat, hogy *inkonzekvens lennék.*

— *Azzal nem törődöm*, ha az ellenfelek rágalmaznak, nekem csak az fáj, ha keresztény testvéreim agyát ostoba frázisokkal homályosítják el. Védekezésre nincs szükségem, független vagyok le és felfele. Fajtámat, a nemzet sorsát soha el nem hagyom, és hajlandó vagyok érte *tüskét termő küzdelmeket is megvívni.* Az én utam, a mi utunk, a magyar kenyér útja és boldogulni fogunk, mert a *keresztény kisemberek százezreinek szeméről lehullott már a hályog* és saját kárán jött rá arra, hogy őket üres frázisok mesgyéjén vezetik a jövő felé. Pedig *nekünk jövőnk van* és ezt a jövőt ki fogjuk vívni, az én harci készségem nem csökkent, *a krisztusi lelkiismeret jegyében minden felelősséget vállalok* és hiszem, hogy mindnyájunk üdvéért, mindnyájunk jövendőjéért fogok dolgozni én is, hűséges, kitartó munkatársaim is.

Óriási lelkesedéssel fogadta a párt *Wolff* Károly hatalmas beszédét, amelynek végeztével a megjelentek egyenkint járultak elébe, hogy személyesen is kifejezzék jó kívánságaikat az új esztendő alkalmából.

Hogyan volna egyszerüsithető az adóügyi közigazgatás?

Irta: HONFFY LAJOS

A most lezárult esztendőben mintha kissé elcsendesedett volna a pár évvel ezelőtt oly lelkes lánggal fellobogó mozgalom: a racionalizálás.

Feltételezhető ugyan, hogy minden igazgatási ág külön összeköttetés nélkül is állandóan mindent elkövet annak érdekében, hogy ügyvitele minél célszerűbb, gazdaságosabb, gyorsabb és pontosabb, tehát minél racionálisabb legyen, viszont az egyes igazgatási ág hiába hozza be a legcélszerűbb munkáltatási módszereket, hiába szabályozza a leggazdaságosabban a munka-folyamatokat, hiába törekszik az anyag, idő és energia minél okszerűbb kihasználására, ha mindezzel párhuzamosan nem történik meg a különböző, időközben talán feleslegessé vált hivatalok leépítése.

Mert az a szegény jogkereső polgár csak azt látja, hogy a legracionálisabb módszerrel elkészített és a legracionálisabb módszerrel kézbesített irattal is bizony gyakran igen sok különféle hivatalhoz kell elfáradnia.

A fővárosban az adóügyi közigazgatást ma igen sok fórum intézi: 1. a székesfővárosi kerületi adószámviteli osztályok és központi adóhivatal, 2. a kerületi adófelügyelőségek, 3. a székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság, 4. a m. kir. pénzügyminisztérium. Jogorvoslati hatóságok: 1. a kerületi adófelügyelőség, 2. a pénzügyigazgatóság, 3. az adófelszólamlási bizottság, 4. a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága, 5. a pénzügyminisztérium, 6. a közigazgatási bíróság.

A pénzügyi fórumoknak ez a komplikált láncolata megmagyarázható a vidéken, ahol a térbeli távolság bizonyos hivatalok közbeiktatását tette szükségessé, felesleges azonban a székesfővárosban, ahol ez a körülmény az ügymenetet kuszáltabbá teszi, a hatóságoknak (az egymással való levelezés folytán) és a feleknek munkatöbbletet és időpazarlást okoz.

A közigazgatási racionalizálás problémájával szakszerüen foglalkozó teoretikusok megállapították, hogy a racionalizálás igénye két irányból jön és hatása is két irányba jelentkezik: 1. magának a közigazgatásnak gazdaságosabbá tétele, 2. a közigazgatás különböző szerveivel érintkező közönség érdekeinek minél megfelelőbb szolgálása.

A külföldi államokban a közigazgatási racionalizálás egyik fő törekvése az volt, hogy a közigazgatás fórumrendszerében — aszerint, hogy az hány fokú — egyes fokozatokat kihagyjanak.

Az adóügyi hatóságoknak szövevényes láncolatát is le lehetne építeni, mert bizonyos munkakörök részben központosíthatók, részben alacsonyabb fokú hatóság átruházott ügykörébe utalhatók volnának és ugyancsak leegyszerüsíthetők lennének a jogorvoslati eljárások. A főváros annak idején nem is mulasztotta el minderre az illetékesek figyelmét felhívni.

A központosításnál főleg a jövedelem-, vagyon- és kereseti adó kivetésére gondolunk. A kivetés a nagyobb tömegnél — a 10.000 P-n alulí jövedelmek és keresetek után — ugyis rögzítve van, a magasabb, tehát kényesebb és megfontoltabb munkát igénylő tételek kivetésénél pedig előnyös volna a központosítás, egyöntetü irányítás és munka, a referensek legközvetlenebb érintkezése, a különböző §-ok egyszellemü értelmezése és így e téren a jogegység megteremtése.

Központosítva történik már az V/a. adókerületben a társulati adó kivetése és — pár hét óta — a IV. adókerületben a közuti adó kivetése. (De nem ismeretlen ez a székesfőváros elöljárósági szolgálatában sem, ahol bizonyos ügyek egyes elöljáróságok központosított ügykörébe vannak vonva: közegészségügyi kihágások, ipari kontár ügyek, mezőgazdasági ügyek, vadász és lőfegyver ügyek, házalási ügyek.)

A részletfizetések engedélyezését átruházott hatáskörben végezhetnék a kerületi adószámviteli osztályok, ahol amúgy is közvetlenül érintkeznek a felekkel, azoknak viszonyait jobban is ismerik. Megszünne ezzel a polgárság által sokszor kifogásolt káros állapot, hogy a részletfizetési kedvezményt kérő félnek egy ügyben több hatóság között (a kérelem beterjesztése előtt, a kérelem beterjesztésekor és az elintézés után újból) kell megfordulnia.

Ugyancsak leegyszerüsíthetők, központosíthatók és átruházhatók volnának egyéb munkák: ellenőrzés, érvényesítés, könyvelés, szemlék, adómentességek, törlési ügyek.

Igy mindezzel jelentkezne azután a racionalizálás mindkét óhajtott hatása: gazdaságosabb és áttekinthetőbb lenne a közigazgatás és megelégedetebb lenne az a polgár, akinek érdekét szolgálja ez a lap és akinek érdekeit kell szolgálnia a közigazgatásnak.

Az az óhaj, hogy ez így is legyen, egyuttal jó kívánság az új esztendo küszöbén!

VÁROSHÁZI NOTESZ

A SÁTOROS ÜNNEPEK JÓLESŐ, BÉKÉS hangulatában telt el a városháza karácsonya és újesztendeje. A hivatali szobákban észrevehetően megritkult a tisztviselők száma, aminek oka az, hogy amiképen a költségvetési hiteleket a törvényhatósági bizottság külön engedélye nélkül nem lehet átvinni egyik esztendőről a másikra, azonképen szigorú rendelkezés szól arról, hogy a tisztviselői szabadságokat sem lehet összegyüjtögetni, a törvényes szabadság csak arra az esztendőre érvényes, amely esztendőben az jár.

Igy történt azután, hogy azok, akik valamilyen ok folytán a nyári hónapokban nem vették ki a hivatali ranglétra szerint megszabott nagyságú szabadságidőt, most pótolták azt. Maga a polgármester járt elől a jó példával, amikor az elmaradt nyári szabadságidőt két rövid hetecskével pótolni igyekezett. Ugyan — legyünk őszinték — ez az elröppenő tíz egynéhány nap túlnyomó nagyrészben csak arra volt jó, hogy a polgármester szabadságideje alatt a látogatóktól és felektől nem háborítottan még többet dolgozzon, mint egyébkor.

Igazándiban mostani évvégi, illetőleg éveleji szabadságideje alatt csak akkor pihent a polgármester, amikor távol volt Budapesttől. Néhány napot az ősi pannonhalmi apátságban töltött a podeszta, Liber alpolgármester társaságában, utána kinézett Visegrádra, a nagy hó nem terhelte-e meg túlságosan a villa födelét, néhány napot meg egyebütt töltött el vidéken. Ez a rövid pihenés elég azonban Szendy Károlynak arra, hogy a jövő hét első napjaiban teljesen kipihenten és felfrissülten térjen vissza hivatalába, ahol már várnak reá a nagyobbnál nagyobb problémák . . .

*

OLYAN AZ EGÉSZ, MINT EGY LEGENDA . . . A kollégiális együttérzés, a férfihűség megható legendája!

Szentmiklósi József tanácsi főjegyző, a fiatal tisztviselő-gárda egyik legtehetségesebb és legnagyobb reményekre jogosító tagja, hosszú hónapok óta beteg. Egy elfajzott influenza súlyos utóbajait szenvedi át a kitünő Jóska, aki is az influenzát egy balatoni meghűlésből szerezte. (A rossz nyelvek szerint olyképen, hogy Jóska horgászott a Balaton partján, lévén ő egyike nemcsak szükebb hazánk, de egész Európa legszenvedélyesebb horgászainak. A kövér potykának azonban nem tetszett a horogra akasztott giliszta, csak éppen hozzászagolt, azután nyugodtan tovább úszott. Jóska annyira fölháborodott a ponty közönyén, hogy ruhástól beugrott a Balatonba, utánauszott és puszta kézzel fogta meg a halacskát. Hogy jóvátehetetlenül meghült, az természetes.)

Szentmiklósi főjegyző úr hosszú hónapok óta az Uj Szent János-kórház egyik belgyógyászati különszobájának lakója. Az öreg Szinnyei professzor vigyáz rá, úgy is mint volt egyetemi tanártársa fiára, féltő szeretettel. Jóska már kezd kilábolni a különféle utóbetegségek tömkelegéből, most csak az a fontos, hogy diétázzon és pihenjen. Pihen is oly nagyokat, hogy már egész könyvtárra valót olvasott kórházi magányában végig.

Az egyik karácsonyelőtti délutánon azt hallja Szentmiklósinak a kórházi csendben a legkisebb zajokat is megkülönböztetni tudó füle, hogy nagy a sürgés-forgás a folyosókon. Sőt a zaj mintha az ő remete-laka felé közeledne. Kopogtatás: egyszerre felpattan az ajtó és belép Szendy polgármester.

Jóska barátunk természetszerűen nem fogadhatta kódexben előirt szigorú haptákban legfőbb főnökét, ő csak ágyában felkönyökölve, megilletődve üdvözölte a podesztát, aki kedves humorral fordult hozzá:

— Eljöttem, Jóska, megnézni, nem szimulálsz-e? De látom, hogy ágyban vagy, gyógyulj meg mielőbb, mert nagy szükségünk van rád!

Szendy ezután helyetfoglalt a kis betegszobában, miközben a kórházban hire terjedt, hogy: itt a polgármester! Mondani sem kell, hogy mire néhány perces látogatását befejezte a főjegyző betegszobájában Szendy polgármester, már a kórház egész személyzete összegyült a belosztály folyosóin és a polgármester professzorok sorfala között távozott, örömet, szeretetet, meghatottságot hagyva maga után . . .

*

AZ ÁRVASZÉKI GÁRDA két tehetséges fiatal képviselője jutott a legutóbbi napokban képességének megfelelő pozicióba. A főpolgármester a Toldy Tibor árvaszéki ülnök nyugalombavonulása folytán megüresedett árvaszéki ülnöki állásra Nagy Endre dr. árvaszéki jegyzőt helyettesítette be. A szintén üresedésben levő egyik árvaszéki főjegyzői állásra pedig Szenkovits László dr. árvaszéki jegyzőt helyettesítette be a főpolgármester.

Kétségtelen, hogy ezzel a két jól megérdemelt, bár soronkívüli előléptetéssel jelentékenyen erősbödik az árvaszéki ülnöki, illetve főjegyzői kar. Nagy Endre dr. nyeresége az árvaszéki ülnöki karnak: az ő eddigi árvaszéki működése garancia arra, hogy kiváló jogi felkészültségével, kitünő gyámjogi képzettségével és ami az árvaszéknél igen fontos: méltányos jó szivével fogja továbbra is kényes és nehéz hivatali pozicióját ellátni.

Az új árvaszéki főjegyző: Szenkovits László dr. a hivatásos gyámság vezetője. Ebbeli működésében kiváló munkatársai, Joó Ferenc dr. és Csuppay Béla dr. segítségével Szenkovits László dr. érdeme, hogy a fővárosi árvaszék hivatásos gyámsága azzá a nagyszerü szociális intézménnyé alakulhatott ki, amelynek azt megalkották.

*

HOGY A VÁLASZTÁSOK SORÁN NEM FENÉKIG tejfel az élet szeretett képviselőjelöltünk számára, azt nem szükséges külön bizonygatnunk, mindenki tudja széles e hazában. Nemcsak a szivek, hanem a bukszák is megnyilnak ilyenkor, illetőleg a választó urak szivének megnyitását jelentékeny mértékben elősegíti a pénztárca megfelelő gesztussal történő elővétele a belsőkabát zsebéből.

Az sem kétséges, hogy a képviselővé avanzsált jelölt urak jó szivének megnyilatkozása irányában állandó próbálgatások folynak a volt és leendő főkortesek részéről, de mindenki részéről is, aki anno dacumal a jelölt úr meg-

189

Nyolc év alatt netto hárommillió pengőt keresett a fővároson a biztositók kartelje

Május végéig a polgármester okvetlenül megejti az uj helyszini becslést a fővárosi vagyonértékek minden frontján — Huszonöt millió pengő biztositási értékben van felvéve a Bazilika, tizenhét utkaparó ház becsértéke: 476.000 pengő — Az Első Magyar és a Gazdák kapják ismét az oroszlánrészt a főváros biztositásaiból

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* — A törvényhatósági bizottság mult esztendei utolsó közgyűlésén bejelentette a polgármester, hogy a főváros biztosításaira vonatkozó összes anyagot teljes részletességgel, a tűzkárbiztosítási kimutatásokkal, valamint a megfelelő pontos és hivatalos adatokkal kiegészítve *május hó végéig a törvényhatósági bizottság elé fogja terjszteni.* Június havában tehát a főváros törvényhatósági bizottságának módja lesz dönteni abban a tekintetben, vajjon *az önbiztosítás rendszerére* akar-e térni, vagy pedig az eddigi módszereket választja, esetleg az egész komplexumra vonatkozólag, esetleg csak a házakra vonatkozóan. A polgármester ezen kijelentése után a törvényhatósági bizottság egyhangúan hozzájárult ahhoz az előterjesztéshez, amely szerint január elsejétől kezdődően *10 esztendőre:* 1946. január 1-ig meghosszabbítja *a főváros összes biztosítási szerződéseit,* a megkötendő szerződésben azonban benne lesz egy nagy fontosságú pont:

hat hónapra bármikor megszüntethető a biztosítási szerződés ajánlott levélben közölt felmondás esetén.

Kétségtelen a fentiek szerint, hogy a főváros egyik legjelentősebb és legtöbbet vitatott problémája: a biztosítások kérdése *nem lesz évtizedekre elódázva,* hanem a főváros négy hónap mulva dönteni fog abban a kérdésben, át kíván-e térni az önbiztosítás rendszerére, vagy pedig továbbra is a biztosító társaságok grémiumával kíván-e együttműködni? A rendelkezésére álló négy hónap alatt a polgármester részletes kimutatást fog készíteni a biztosított vagyontárgyak értékéről, a ténylegesen fizetett biztosítási díjakról, továbbá arról, hogy

az elmult évtizedek alatt a fizetett biztosítási díjak ellenében mekkora tényleges tűz, illetőleg egyéb károk után jutott biztosítási összeghez a főváros közönsége.

Igen figyelemreméltóak azok az adatok, amelyeket a főváros törvényhatósági bizottságában *Bocsáry-Spur* Kálmán dr., a fiatal városatya-gárda egyik legképzettebb tagja adott elő. Ezek az adatok azt bizonyítják, hogy *a fővárosi biztosítások elavult rendszerét a legsürgősebben meg kell változtatni,* mert valóban

nem az a fontos, hogy a biztosító társaságok hallatlan összegekre értékelt objektumok után kapjanak magas biztosítási díjakat, sok esetben még a minimális rizikó nélkül is, hanem az, hogy amikor rengeteg szociális és egyéb kiadása van a fővárosnak, közpénzekből ne a biztosítótársasági vezérigazgató urak jövedelmeit emelje a főváros közülete.

Kimutatta *Bocsáry-Spur,* hogy a biztosítási probléma legfontosabb komponense *az új helyszini becslés foganatosítása,* különösen ha figyelembe vesszük a biztosítás speciális és szakszerű kívánságait. A biztosítás külön gazdasági, külön jogi és külön pénzügyi terület, ahol különleges szakképzettségre van szükség. Épen ezért nem szabad hozni egy olyan közgyűlési határozatot, amely esetleg a főváros szempontjából a kárösszeg és a díjtétel tekintetében olyan *aránytalan eltólódást* jelentene, ami esetleg lényeges károsodással járhat a főváros és a közület részére.

Főfeladata az új helyszini becslésnek annak megállapítása, hogy az *egész értéket kell-e a speciális biztosítási érdek szempontjából biztositani, vagy csak a pénzértéket.* Igy például nem szükséges *a Bazilikát huszonötmillióra* biztosítani! Lehet, hogy a Bazilikának ez a tényleges értéke, tűz esetén azonban huszonötmillió pengős értékromlás sohasem fog bekövetkezni! Meg kell állapítani, hogy ha a Bazilikát ötmillió értékre biztosítom, mint tűz által veszélyeztetett értéket, vajjon ennek az ötmillióra biztosított objektumnak *mekkora a biztosítási tétele,* és hogy nem éri-e el, vagy hogy lényegesen kevesebb marad-e, mint ha az egész huszonötmilliós értéket biztosítjuk.

Teljesen igaza van *Bocsáry-Spur* Kálmánnak abban is, hogy *tizenhat útkaparó házat* nem szükséges 473.000 pengő becsértékben, 17 illemhelyet 26.300 pengő, az *Uj Szent János-kórházat* 11 és fél millió pengő, a temetők halottasházait 101.193 pengő, a Várszínházat egy és fél millió pengő, az állatkerti sziklacsoportot 1,459.000 pengő biztosítási értékkel felvenni. A Vízműveknél az *egyik vízmedence,* amely vasbetonból van, 65,808.000 pengő biztosítási értékre van felvéve! A Rudas-uszoda úszócsarnokát, az átalakítással kapcsolatos romok eltakarításának költségeivel együtt 362.000 pengős értékben biztosították.

Az utolsó nyolc esztendő alatt a községi háztartás biztosító járulékok címén 1.590.000 pengőt fizetett, a kártalanításul kifizetett összeg pedig a díjtételek 10%-át sem érte el. Az üzemeknél a kárveszély nagyobb, de az utolsó nyolc esztendőben itt sem éri el a 17%-ot. Végeredményben tehát

a város 3,441.000 pengőt fizetett ki a legutóbbi nyolc esztendő alatt a biztosító-kartellnek, vagyis az a helyzet, hogy a tényleges károkat leszámítva, nyolc esztendő alatt kerek hárommillió pengőt kerestek a főváros közületén a hazai biztosító társaságok.

Az elmult esztendőben a főváros 779,216.944 pengő biztosított tőkék után 564,675 pengő biztosítási díjat fizetett ki. Az üzemek biztosításaiból a legnagyobb részesedést az elmult évben az *Első Magyar Általános Biztosító Társaság* és a *Gazdák Biztosító Szövetkezete* kapta: mindketten felül a 14%-on. A legkisebb biztosítási összeg a *Középeurópai és Minerva Általános Rt.*-nek jutott: mindössze 0.72%, vagyis 2566 pengő. Még ennél is kevesebb biztosítási összeget kapott az *Első Keresztény Biztosító Intézet:* 2500 pengőt, ami 0.70%-nak felel meg. Egészen törpe biztosítási összegek jutottak az *Ankerre:* 178 pengő és az *Angol Biztosítási Képviselőségek Rt.*-re: 298 pengő.

Ezekkel a biztosítási részletezésekkel ellentétben a Községi Takarékpénztár Rt. *új beosztást javasolt a polgármesternek,* amelyet a polgármester előterjesztésére a közgyűlés is elfogadott. Az új felosztás

az Első Magyar hatalmas előretörését jelenti az egész vonalon.

A tűzbiztosításban 27.5, a gyári kockázati tűzbiztosításban 15, az autóbiztosításban, a baleseti szavatossági biztosításban 27.5%-al részesedik az *Első Magyar.* Nemkülönben

jelentősen előretört az egész vonalon a Gazdák Biztosító Szövetkezete,

amely *ugyanannyi biztosítást kap, fillérnyi pontossággal, mint az Első Magyar Általános Biztosító Társaság.*

Különlegesen érdekelni fogja a törvényhatósági bizottságot a június havában ismét a tárgyalási porondra kerülő előterjesztésben az az adat, hogy a különféle biztosító társaságoknak *egységes kulcs* szerint fizet-e a főváros, azaz *teljesen kartelszerű megállapodás* van-e?

---

választását igyekezett voksával előmozdítani. Uj fejezet azonban a képviselőválasztások történetében, hogy már nemcsak a megválasztott képviselőt, hanem a megbukott jelöltet is felkeresik a kérő levelek. Igy például az abonyi kerület kisebbségben maradt képviselőjelöltje, Ilovszky János (aki azonban rövidesen egy másik kerületben megválasztott képviselő lesz) a következő karácsonyi levelet kapta kerülete egyik községéből:

„kelt Jászkara Jenőn alul irot a Méltóságos urhoz kérésel fordulok mint a legutobi ország gyülési képviselő választásnál vezér szerepet képviselt felsőkarán. kérésem 4 czutat kártya volna 3 van a felső karai polgári olvaso kör rész, 1 czutat a saját részemre karácsonyi és ulj evi aljándékul amit szivéljes köszönetel fogadnánk milyért is a választásnál fáradcságom medön marat és most talán nem maradna medön mert még ohalyom hogy a hatánrál föl emelt fővel kezet nyulthosek. Vágó Ferencz Jászkarajenő felső kara 93 sz.“

*

MINT A HIVATALOS LAP JELENTI, a kormányzó a honvédelmi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy Illyefalvi I. Lajos dr., m. kir. kormányfőtanácsosnak, a székesfőváros statisztikai hivatal igazgatójának a honvédelmi igazgatás érdekében teljesített értékes szolgálataiért elismerését tudtul adják.

Egy munkában és eredményekben gazdag közpálya újabb állomása a kormányzói kegy megnyilatkozása. A kormányfőtanácsosi cimmel való kitüntetés után ez az újabb megemlékezés azt mutatja, hogy legfelsőbb helyen is értékelik és méltányolják Illyefalvi igazgató nagyszerű működését.

*

A FŐVÁROS FERTŐTLENITŐ INTÉZETÉNEK a tudomány békés csendjében folyó hibátlan működésére vet váratlanul fénysugarat az a kitüntetés, amely az intézet vezetőségét érte. A kormányzó megengedte, hogy Székelyhidi-Hammer Dezső dr. egészségügyi főtanácsosnak, az intézet igazgatójának és Hargitai Elek dr. egészségügyi tanácsosnak, az intézet aligazgatójának a honvédegészségügyi szolgálat fejlesztése érdekében kifejtett értékes tevékenységükért elismerését tudtul adják.

*

RETTEGETT MUMUS A FIATALABB városházi nemzedék szemében a közigazgatási szakvizsga, amelyen átlag a jelöltek egyharmada szokott elbukni. Ekkora bukási százalék mellett különlegesen érdemes felemliteni, hogy a főváros fogalmazói karának egyik szimpatikus és ambiciózus tagja, Vecseklőy József dr. egyhangú kitüntetéssel tette le a nehéz szakvizsgát. Sikeres vizsgájával, amely mellé egészen különleges értékű nyelvtudás is járul, bizonyságát adta Vecseklőy dr. annak, hogy az a marsallbot, amelyet ő is tarsolyában hordoz, előbb-utóbb kezébe kerül és az idők mulásával ragyogó karriert fog tehetséges tulajdonosa számára biztosítani.

*

A SZERETETNEK ÉS A NAGYRABECSÜLÉSNEK szinte legendás mértékével viseltetik a fővárosi házinyomda vezérigazgatója, Kurfürst István iránt. Ajándékot nem vehetnek természetszerűen a dolgozó munkások főnöküknek, igy hát azzal ajándékozzák meg, ami Kurfürst számára valóban a legbecsesebb: különleges és művészi munkateljesitményeikkel.

A székesfővárosi házinyomda monotype-üzeme az elmult napokban karácsonyi ajándékul egy szedőgépen készült Gutenberg-képet nyújtott át vezérigazgatójának. Ez a kép arról nevezetes, hogy csak messziről látszik képnek: közelről apró, különböző árnyalású kockákból áll, amelyek gobelinszerűen adják az emberiség legnagyobbszerűbb feltalálójának arcmását. Több mint száz munkaórára volt szükség, amig formába tudták önteni ezt a művészi alkotást, amely a dolgozó munkások rajongó szeretetén felül nyomdatechnikai és nyomdaművészeti szempontból is a szó szoros értelmében csodálatos alkotás, a szó szoros értelmében unikum.

— Büszkék vagyunk arra, — mondja a kép felirata — hogy nemes mesterségünknek szerény munkásai lehetünk és büszke örömmel tölt el bennünket az a tudat, hogy vezérigazgató urunk is onnan indult el, ahol a betű kattog, a gép zúg, a gondolat nyer formát a nyomtatásban, hogy eleget tegyen hivatásának. Szeretettel ajánljuk fel ezt a Gutenberg képet vezérigazgató úrnak, fogadja ezt annak, aminek mi is szántuk: szimbólumnak, jelképnek! A gép a ma emberének nagy ellensége, nemcsak rideg kenyérkereső mechanizmus, hanem a szépnek is alázatos, engedelmes szolgája tud lenni, ha a gépet irányító munkást a lelkesedés hatja át, lelkesedés a jó munka, szeretet pedig főnöke iránt!

Elkészült a főváros önálló elemi iskolai tanterve

A főváros különleges világvárosi helyzetéhez idomitották a legifjabb nemzedék tanitási és nevelési módszerét

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A nemzetek mérkőzése szellemi és gazdasági téren állandó. A verseny a nemzeti erők fejlesztésére irányuló törekvésekben nyilvánul meg. A fejlesztés vágyától hajtott lázas újításokkal találkozunk mindenütt és minden területen, de különösen *a nevelés és iskolafejlesztés* terén. Az újításokban a történeti hagyományok fokozottabb ápolásával, a nemzet alkotásainak és a népközösség sajátos életnyilvánulásainak értékelésével egy *erősebb nemzeti önérzet és emelkedettebb öntudat* kifejlesztése a vezérlő gondolat.

Szomorú sorsunk tanulságaképen nevelés- és iskolaügyünk irányítóiban is az a belátás erősödött meg, hogy nemzeti törekvéseinket és céljainkat csak értékeink minél teljesebb kibontakoztatásával érhetjük el. Erős, önálló, tevékeny és a népek versenyében helytálló nemzetté pedig csak akkor és úgy fejlődhetünk, ha az erre irányuló tevékenységünk sikere érdekében tudatos és tervszerű munkánkat *már a legifjabb nemzedék nevelésében*, a népiskolában kezdjük meg. A főváros elemi iskolai törekvéseiről

Felkay Ferenc dr.

tanácsnok, a közoktatásügyi ügyosztály vezetője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Nyilvánvaló, hogy a népiskola a nemzetnevelés megalapozó munkájában a ráháruló feladatokat sikeresen csak úgy oldhatja meg, ha a nemzeti élet hullámainak befogadására kitárja kapuit s azokat a hatásokat választja ki, amelyek a magyar nemzeti közösség életeszményeit a legeredményesebben szolgálják.

— A népiskola szerepének ilyen felfogásában, továbbá a lélektan és neveléstudomány legújabb eredményeinek figyelembe vételével készült az 1932-ben kiadott *Állami Tanterv és Utasítás* a népiskolák részére. E tanterv a lakóhely és a környezet művelődési javainak közvetlen kapcsolatain keresztül kívánja a nemzeti műveltség alapelemeinek elsajátítását, még pedig a cselekvés, átélés, az öntevékenység útján, az önállóságra nevelés hangoztatásával. Ezek szerint nem annyira a tanítás anyagának a *mennyisége*, hanem inkább a *minősége* a nagyobb jelentőségű. A minőségi vonások pedig a közvetlen, tehát tárgyias szemléletekben, élményekben jutnak kifejezésre, melyeket a lakóhely a maga adottságaiban és alkalomszerű életnyilvánulásaiban nyújt.

— A budapesti tanítónak a fővárosi élet nevelő-oktató szempontból értékes adatait kell tehát felhasználnia. Budapest székesfőváros élete ebben a tekintetben *különlegesen sajátos jellegű*. E sajátság a méretek nagyságában, a lakosság összetételében, az életformák sokaságában, a nagyvárosi berendezésekben, a mult és jelen kulturális és gazdasági vonatkozásainak gazdagságában jelentkezik. E *művelődési értékek* (templomok, szobrok, múzeumok, történeti emlékek, ipartelepek, országos ünnepségek, stb.) között él a fővárosi gyermek s ezért ezeknek a tényeknek, adatoknak, életmegnyilvánulásoknak felhasználásával készült a székesfőváros népiskolainak tananyagbeosztása és utasítása, az Állami Tanterv és Utasítások célkitűzéseinek, helyes értelmezésének és alkalmazásának biztosítására.

— *Szendy* polgármester, még tanácsnoksága idején, a Pedagógiai Szeminárium gyakorlóiskolájának tanítótestületét bízta meg a székesfővárosi népiskolák *helyi tananyagbeosztásának és utasításának elkészítésével.* A tanítótestület a munkát, a szakfelügyelői kar közreműködésével, elkészítette és azt tervezet alakjában tanulmányozta, illetőleg a gyakorlati életben való helytállóságának elbirálására a tanítótestületeknek küldte meg. A tanítótestületek egyévi tapasztalatuk eredményeképen észrevételeiket közölték s ezek figyelembe vétele és feldolgozása után a munka vezetésem alatt nyert végleges szövegezést.

— A munka nemcsak tananyagbeosztásokat és utasításokat tartalmaz, hanem a fővárosi népiskolával, berendezésével, gyermek-szociális intézményeivel, a fővárosi gyermek testi, lelki fejlődésével és a fővárosi tanítóval szemben támasztott követelményekkel is foglalkozik. Igyekszik megoldani a részletfeladatok nehézségeit s ha nem is ajánl mindenben végleges megoldási módokat, irányító gondolatok közlésével törekszik segíteni. Gazdag és szemléletes rajzanyaga kiegészítője az elveknek s kifejező példája a követelményeknek.

— Lelkes igyekezettel készült a munka. Jelentőségét azonban csak a tanítók lelkületén és tevékenységén keresztül nyerhet. S amikor a fővárosi polgár, a magyar nemzet tagja nevelésében a népiskolának jut az első szó, a hivatása magaslatán álló fővárosi tanítóság megérti a reá háruló feladatok nagyságát s követi azokat a korszerűen megalapozott utakat, amelyek az egyetemes nemzeti cél, *a boldogabb magyar jövendő* felé vezetnek.

Felháborító visszaélések az üzemek spóregyleteiben

Heti félszázalékos kosztkamattal működnek az üzemi spóregyletek — Amikor az üzemigazgató ur a munkások spóregyletétől vesz fel uzsoraköicsönt

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A legtöbb fővárosi nagyüzemnél esztendők óta működnek a spóregyleteknek nevezett alakulatok. Ezek a spóregyletek tulajdonképen nem egyebek, mint az alkalmazottak különböző kategóriáiból összeverődött asztaltársaságok, amelyeknek tagjai hetenként, vagy havonként bizonyos előre megszabott összegeket fizetnek be az egylet pénztárába. Ezek a pénzek azután részben azt a célt szolgálják, hogy karácsony táján kamatokkal megtetézve visszakapja azokat a spóregyleti tag, részben pedig az a hivatásuk, hogy ha megszorul valamelyik tag, kölcsön formájában a saját spóregyletétől vehessen fel bizonyos összeget.

Az elmult hetekben két üzemnél: az Elektromos Müveknél és a Vízművekné is sikkasztás nyomára jöttek rá a spóregyleti tagok. A Vízművek egyik, különben belügyminiszteri jóváhagyással működő spóregyletének pénztárosa pár száz pengővel nem tudott elszámolni, az Elektromos Művek egyik spóregyletének pénztárnoka pedig közel harmincezer pengőt sikkasztott el a rája bízott pénzekből. Mindkét megtévedt tisztviselőt a polgármester rendeletére természetszerűen azonnal elbocsátották állásából. Az Elektromos Művek spóregyleti pénztárosa ellen a rendőrség is megindította a nyomozást, sőt a szerencsétlent le is tartóztatták. A két spóregyleti botrány ezeknek a furcsa takarék-alakulatoknak a működésére tereli a figyelmet. A fővárosi üzemek spóregyleteinek multjáról és jövőjéről

illetékes helyen

a következőket mondották az Uj Budapest munkatársának:

— Illetékes helyek már hosszabb idő óta aggodalommal figyelik a spóregyletek működését. Ezek a spóregyletek meglehetős nagy összegeket forgalmaznak, az Elektromos Müvek egyik ilyen alakulatának évi forgalma meghaladja a százezer pengőt! Mivel pedig az egyes tagoktól befolyó járulékokat kisemberek kezelik, könnyü a saját tulajdon összetévesztése a másokéval, hamar előfordul, hogy a sok pénz elkápráztatja a pénztáros urat, hozzányul az idegen pénzhez és kész a baj.

— A legközelebbi jövőben szigorú intézkedések fognak történni a spóregyletek megrendszabályozására. Bár legyünk őszinték: könnyen előfordul, hogy ha nem az üzem kebelében van spóregylet, akkor az üzem keretén kívüli alakulatoknak lesznek a tagjai az üzemi alkalmazottak. Valamilyen felügyeleti jogunk és befolyásunk mindenesetre van most az üzemekben működő spóregyletek fölött, ha megszüntetjük ezeket a belső alakulatokat, a külső alakulatokba kerülő naiv tisztviselők és munkásaink pénzét még hamarabb el fogják sikkasztani.

— Miért kiirthatatlan a spóregylet? Azért, mert a törvényesnél és megengedettnél magasabb kamatozást biztosit a tagok pénze számára. A fővárosi üzemek spóregyletei általában heti félszázalékos kamatra adják ki megszorult tagjaiknak a pénzt. Végeredményben tehát huszonhat százalékos évi kamattal kölcsönöznek pénzt ki a spóregyletek, erősen kimerítve működésükkel az uzsora minden büntetőjogi ismérvét.

— Másik csunya kinövése a spóregyletek működésének, hogy magasabbrangu alkalmazottak vesznek fel a kisebbrendüek spóregyletétől kölcsönt. Az alantas a feljebbvalónak nem igen tudja megtagadni a spóregyleti kölcsönt. Igy például az egyik nagyüzem választmányában nemrégiben szóbakerült, hogy egy üzemi főtisztviselő, igazgatói rangban, a munkások spóregyletétől vett fel kölcsönt. Még most is fizeti a részleteket, ha ugyan nem adós az egész kölcsönösszeggel!

— A főváros vezetősége most gondolkodik azon, hogy a spóregyletek működését hogyan helyettesitse megfelelő önsegélyező szövetkezetek, illetőleg egyesületek alapitásával. Ahogy például e Községi Takarék kebelében is működik ilyen segélyegylet. A probléma egyike a legnehezebbeknek és szinte megoldhatatlannak látszik. Bizonyos azonban, hogy a sikkasztási lehetőségeket minden körülmények között ki kell küszöbölni.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek, zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

Január hó
5-én
délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon 81—1—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, színházi látcsövek. a legjobb kivitelben. Halló-készülékek
Fényképészeti cikkek.
A Székesfővárosi Segitőalap szállitója.

Szendy Károly: Én sem felfelé, sem lefelé nem hajlok meg, engem egyedül a tisztesség és istenfélelem vezérel!

Sipőcz Jenő: Nem akarok és nem tudok megváltozni, az uj ruhában is a régi egyéniség mutatkozik!

✡

Fontos várospolitikai megnyilatkozások az ujévi beszédekben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szerdán már kora reggel benépesült a városháza polgármesteri folyosója. Reggel háromnegyed 9 órakor *Liber* alpolgármester vezetésével *Lamotte* alpolgármester és a tanácsnoki kar valamennyi tagja jelent meg *Szendy* Károly polgármester előtt, aki Ujév napjára félbeszakította szabadságát. A főtisztviselők jókívánságait *Liber* alpolgármester tolmácsolta, majd a tanácsnokok tisztelgése után a FANSz tagjait vezette a város feje elé. Pár perccel később *Duday* tanácsnok, XI. kerületi előljáróval élükön az előljárók jelentek meg *Szendy* Károly előtt, őket a Budapesti Tanítótestület delegátusai követték, nyomukban pedig a székesfőváros üzemeinek vezető tisztviselői fejezték ki jókívánságaikat a polgármester előtt. Háromnegyed 10 órakor a Keresztény Községi Párt valamennyi bizottsági tagja népesítette be a polgármesteri előszobát és pár perccel később *Csilléry* András vezetésével a polgármester elé járultak.

A Keresztény Községi Párt üdvözlése

Csilléry András

visszapillantást vetett üdvözlő szavaiban az elmult esztendőre, majd annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a multak konzekvenciái alapján reménységgel tekinthet a székesfőváros az eljövendő esztendők elé. Ugy érezzük — mondotta —, hogy amidőn megjelentünk a polgármester előtt, *e tisztelgésünk erőt ad neki is a városépítés további munkájához.* Budapest székesfőváros a nemzet érdekében mindenkor a legbecsületesebben töltötte be feladatát és ha nehéz idők gyakran elsötétítették a horizontot, a polgárság oroszlánrésze mindig *hűségesen kitartott a keresztény nemzeti eszmék mellett.* A romokból nehéz munka árán emelte fel éppen ez a párt és hűséges munkatársai a várost és erre azért volt ereje, mert a főváros autonómiája mindig eszmei magaslatokon jár. Az autonómia ereje és gondolkodása mindig meg tudta találni a legnehezebb időkben is hivatott vezetőit és ma büszkén említheti, hogy az ország fővárosa törhetetlen hűséggel és becsülettel szolgálja a közt.

Szendy Károly személyében elhivatott ember került a város élére és mi valamennyien bízunk abban, hogy polgármesterünk meg fogja valósitani azokat az elveket és eszméket, amelyeket a mi pártunk irt a város élén haladó lobogójára.

Erőt, egészséget, kitartást, hitet és a magyar jövendőben való bizakodást kivánn a párt a polgármesternek, aki legyen tudatában annak, hogy ha talán numerikusan nem is rendelkezik a párt az összes erőkkel, de hűségben, elszántságban és lelkiismeretes kitartásban felette áll mindennek.

Szendy Károly

polgármester hálásan megköszönte *Csilléry* András üdvözlő szavait és rámutatott arra, hogy

polgármesterségének első esztendeje voltaképen csak az előkészítés és a megalapozás ideje volt.

Most továbbépítem — folytatta — *a megláthatő alkotásokat,* mert immáron elkövetkezett azoknak az ideje. Ehez a munkámhoz továbbra is kérem a kereszténypárt támogatását és segítségét. Én olyan alapokon állok,

olyan házból származom, ahol a munka és a becsület volt mindig az első principium.

Egész életemben *hű akarok maradni a szülői ház hagyományaihoz* és ígérem, hogy polgármesteri működésem során ezt mindenkor meg is állapíthatják rólam. Vezérelvem a becsület, a tisztesség, a szakértelem és a hűség.

Én sem felfelé, sem lefelé nem hajlok meg, engem egyedül a tisztesség és az istenfélelem vezérel.

Hálásan köszönöm az üdvözlést és nemcsak kérem, *hanem számítok is a Keresztény Községi Párt áldozatos hűségére.*

támogatnia kell a nagy célok elérése érdekében és ezt a támogatását teljes mértékben fenntartja az elkövetkezendő időkre is.

Most újra a nagyjelentőségű kérdések egész szövevénye tolul előtérbe. Egyrészt a szanálás előkészítése, másrészt fontos városrendezési munkák, az üzemi beruházások ügye, a tarifareformok kérdései, a racionalizálás, az élelmezési üzemek nagyméretű fejlesztése mind-mind *rendkívül nagy munkabírást, és elhivatottságot követel.* Mi bízunk abban — mondotta — hogy a polgármester szinte korlátlan munkaképessége és készsége, a főváros érdekeinek hihetetlen kielégítési vágya képessé teszi őt arra, hogy *minden teendőt maradéktalanul elvégezhessen.* Arra kérjük őt, hogy dolgozzék továbbra is a keresztény nemzeti szellemben, mi rendületlenül állunk mellette, hogy munkáját a fővárosi polgárság javára kifejthesse.

Szendy Károly válaszában hálával köszönte meg a felajánlott támogatást, kijelentvén, hogy remélte azt, sőt számított is reá. Manapság nehéz idők járnak a világ felett, — szólott — és óriási jelentősége van annak, hogy a nemzet egyedeit közös nevezőre lehessen hozni, mert ez a boldogulást, a jövendőt szolgálja.

Vezető pozicióban, igy a főváros élén is csak azok állhatnak, akiknek önbizalmuk van és én nyugodtan mondhatom, hogy ezzel rendelkezem.

Kitűzött céljaim jók és becsületesek és azok alapja a főváros hűséges szeretete.

A kormányzó üdvözlése

A polgármester ezután a két alpolgármester társaságában az új városházára ment, ahol *Sipőcz* Jenő dr. főpolgármesternek fejezte ki jókívánságait. Innén fél 11 órakor *Sipőcz* Jenő főpolgármester vezetésével megindult a székesfőváros törvényhatóságának küldöttsége a királyi várpalotába, hogy az államfő előtt Budapest polgárságának jókívánságait tolmácsolja. A küldöttségben a főpolgármesteren kívül a polgármester, a két alpolgármester, továbbá a törvényhatósági bizottság alanti tagjai vettek rész: *Bessenyey* Zénó, *Botzenhardt* János, *Csilléry* András, *Diószeghy* János, *Harrer* Ferenc, *Homonnay* Tivadar, *Pesthy Müller* József Leó, *Pőzel* István, *Terbócz* Imre, *Usetty* Béla és *Zsitvay* Tibor.

Üdvözlések a főpolgármesternél

A főpolgármesteri hivatalban is a reggeli órákban folytatódtak az újévi köszöntések, amelyeknek kezdete már a tegnapi napra esett. Tíz óra előtt pár perccel érkezett meg hivatalába *Sipőcz* Jenő, akit elsőnek *Csanády* Gusztáv dr. főjegyző, a főpolgármesteri hivatal vezetőjének és a főpolgármesteri hivatal személyzetének tisztelgését fogadta. Ezt követően a Nemzeti Egység Pártjának fővárosi szervezete jelent meg népes küldöttséggel, amelynek soraiban főként a törvényhatósági bizottsági tagok vettek részt, a főpolgármester előtt. *Harrer* Ferenc dr. mondotta az üdvözlő beszédet. Őszinte szeretettel és tisztelettel — mondotta — állunk méltóságod előtt az újév küszöbén, amely *év a főváros életében jelentős esztendő lesz.*

Sipőcz Jenő

főpolgármester hálás szavakkal köszönte meg az üdvözlést:

— Végtelen jóleső örömmel hallom kicsendülni az üdvözlés szavaiból *az önkormányzat hangját,* mert én is testestől-lelkestől az önkormányzat híve vagyok.

Az 1936. év nagy feladatait az önkormányzat jegyében akarom végezni.

Örömmel töltött el az elhangzott nyilatkozat, amely felelős tényező ajkáról nyujtott garanciát eljövendő nehéz munkámhoz. Helyes volt, hogy a kormány a főváros életében erős gyökeret vert, mert ma az egész magyar társadalomnak össze kell fogni a nagy nemzeti célok szolgálatában.

A miniszterelnök úr a nemzet örök háláját érdemelte ki azzal a cselekedetével, hogy azokat a közös elvi alapokon állókat, akik eddig egymással szemben állottak, egy táborba tömörítette és felébresztette a nemzetben az egység öntudatát.

Mi ennek az eszmének leszünk katonái a nagy nemzeti célok szolgálatában.

A „tiszteletbeli polgármester"

A Nemzeti Egység Pártja fővárosi szervezetének küldöttsége után *Szendy* Károly polgármester vezetésével a főváros főtisztviselői kara tisztelgett a főpolgármesternél. A küldöttségben résztvett a két alpolgármester és a tanácsnoki kar. Az üdvözlő beszédet *Szendy* Károly polgármester mondotta. Tizenhetedik ízben jelenik meg a főváros főtisztviselői kara, hogy az újesztendő alkalmából kifejezze jókívánatait és hódolatát. A főpolgármester mindenkor a kormány képviselője a városházán. A Te személyednél — mondotta *Szendy* Károly — érvényben van ugyan a törvény, képviselve van a kormány akarata, de mi téged nem tudunk csak a kormány képviselőjének tekinteni,

mi téged úgy tekintünk, úgy jövünk hozzád, mint egy tiszteletbeli polgármesterhez,

hogy referáljunk a főváros ügyeiről és kérjük tanácsaidat és támogatásodat. Kérjük, hogy a következő nehéz esztendőben is tartsd meg szeretetedben az adminisztráció vezetőit és munkájukban legyél támogatásukra gazdag tapasztalataiddal.

Sipőcz Jenő dr. főpolgármester őszinte örömmel köszönte meg az üdvözlést. Örömmel tölt el — mondotta — a véletlenek találkozása. Kevéssel ezelőtt a kormány pártja fővárosi szervezetének küldöttsége szintén *az autonómia emberét üdvözölte bennem.* Én az autonómia híve vagyok új tisztemben is, az új

A Nemzeti Egység Pártja a polgármesternél

A Keresztény Községi Párt után a Nemzeti Egység Pártjának háromtagú küldöttségét vezette a polgármester elé *Usetty* Béla. A párt és *Zsitvay* Tibor jókívánságait tolmácsolta az új esztendő alkalmából, kijelentvén, hogy a Nemzeti Egység Pártja önzetlen támogatását készséggel ajánlja fel erre az esztendőre is. Az 1935. év a választások jegyében zajlott le, izgalmak ülték meg Budapestet, a polgármester azonban teljesen mentesen maradt minden politikai izgalomtól. Nyugodtan, egész férfi gyanánt végezte munkáját, amely sok-sok irányban követelte meg a talpig férfit. A Tabán ügyei mellett a státusrendezési kérdések, az üzemi beruházások folytatása okozták a fő gondot, ő azonban talpig emberként intézte szeretett fővárosunk ügyeit.

A Nemzeti Egység Pártja, mint komoly kormányzópárt a multban is felismerte, hogy polgármesterét

ruhában is a régi egyéniség mutatkozik. *Nem akarok és nem is tudok megváltozni, s a jövőben is a régi szeretettel fogom az autonómia sorsát figyelni.* Nekem ellenőrzés a feladatom, az ilyen kitünő adminisztrációnál azonban nem sok ellenőrizni valóm van, mert ez a kitünő adminisztráció maga a garanciája a jó munkának. Az új esztendőben *sok gond, nehéz feladatok következnek.* Kéri az adminisztráció szeretetét és viszontszeretetet ígér, mindenben együtt kíván működni az adminisztrációval az önkormányzat jegyében, mert így tudja legjobban a haza és a főváros érdekeit szolgálni.

A küldöttség távozása után a főpolgármester a kormányzóhoz vezette a főváros küldöttségét, majd onnan visszatérve tovább fogadta az üdvözléseket. Megjelent a *Gyógyhelyi Bizottság* küldöttsége *Szviezsényi* Zoltán, a Budapesti Tanítótestület *Ölveczky* Endre, a Községi Takarékpénztár küldöttsége *Liptay* Lajos vezérigazgató vezetésével. A fővárosi számszék üdvözletét *Veress* Imre, a fővárosi számszék elnöke tolmácsolta. Üdvözölte ezenkívül a főpolgármestert egész sereg társadalmi és jótékonysági egyesület is. Az üdvözlések sora a késő déli órákban ért véget.

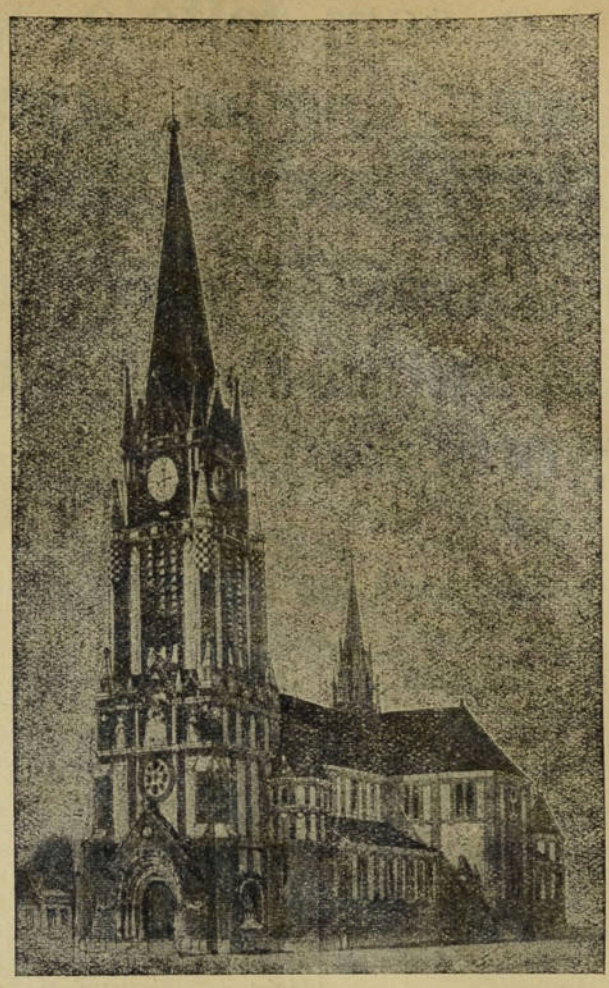
Jelentékenyen megjavult a Rózsadomb közlekedése

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A Rózsadomb és Vidéke Egyesület Harrer Ferenc dr. felsőházi tag, ny. alpolgármester elnöklésével népes tanácsülést tartott, amelyen Nádas Béla dr. ügyész-főtitkár jelentésében beszámolt az egyesület eredményes működéséről a rózsadombi közlekedés, parkok, utak, közművek, közvilágítás fejlesztése, a rózsadombi rendőrőrszemek és utcai telefonfülkék szaporítása és a Rózsadombnak s körzetének a Lukács- és Császár-fürdő gyógyhelyekhez csatlakozó „üdülőhelyévé" kialakítása érdekében. Vály Ernő dr., almási Balogh Lóránt alelnökök, Tholt József dr., Jónás Géza dr., hámosfalvi Hámos Róbert, Bánlaky Adorján, Medek Béla, Sásdy János, Abos Brunó és ifj. Hoffmann Károly tanácstagoknak a jelentéshez hozzászólása és több közérdekü indítvány elhangzása után a választmány megelégedéssel s köszönettel vette tudomásul, hogy az egyesület vezetőségének sikerült kieszközölnie, hogy a rózsadombi 11-es autóbuszjárat 8—10 percenként egész napon át megszakítás nélkül közlekedik mindkét irányban a Török-utcai (Zárda-u.) és a Mechwart-ligeti (Statisztikapark) két végállomása között, a jól bevált kisszakasz rendszer kiterjesztésével.

Ekként a Rózsadomb a Margit-hid felől is jól, gyorsan és olcsón elérhetővé vált és így a Rózsadomb közlekedése — az eddigi egyirányú hurokjárat helyett egyelőre kisérletképen bevezetett kétirányú járat véglegesítése esetén — a mai forgalmi igényekre figyelemmel a lehetőségekhez képest megoldottnak tekinthető.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

A legközelebbi jövő templomépítési célkitüzései közé tartozik a herminamezei plébánia-templom megépítése, mint azt doroghi Farkas Ákos dr. tanácsnok az Uj Budapest karácsonyi számában bejelentette. A templom terveinek elkészítésére a herminamezei egyházközség Petrovácz Gyulát kérte fel. Petrovácz Gyula az ország negyvenkilenc szebbnél szebb katolikus templomának terveit készítette már el és az egyházközség felkérése kapcsán teljesen díjmentesen vállalta az Andrássy-út meghosszabbításában kialakítandó Kassai-térre építendő új templom terveinek elkészítését. Képünk Petrovácz ötvenedik templomtervét: az épitendő herminamezei templomot ábrázolja.

Aki még Podmaniczkynak volt a munkatársa

Czabalay Kálmán utóda: Álgyai-Hubert Pál

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Még *Podmaniczky* Frigyes bárónak, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa elnökének volt munkatársa a mult évszázad utolsó esztendeiben *Czabalay* Kálmán dr., a tanácsnak az elmult napokban nyugalomba vonult alelnöke. A kockásruhájú híres báró mellett — akinek elévülhetetlen érdemei vannak — abban, hogy Budapest világvárossá fejlődött — tanulta meg szeretni *Czabalay* Budapestet. Azt a Budapestet, amelynek naggyátételén *több, mint negyven esztendőn keresztül* fáradhatatlan buzgalommal, nagy hozzáértéssel és páratlan kötelességtudással dolgozott a hetvenes életéveket taposó *Czabalay* Kálmán.

Az évtizedes nagyrabecsülés és barátság jogán ezeken a hasábokon keresztül veszünk búcsút a távozó *Czabalaytól*, akinek egy emberöltőt messze meghaladó köztisztviselői szolgálata nem merült ki az akták elintézésében, hanem az alkotó eszmék termelését és végrehajtását is mindig szem előtt tartotta. Most, hogy távozik magas méltóságából, Budapest egész népének hálája és szeretete árad feléje, de különösképen — mint azt *Fodor* Sándor miniszteri tanácsos, a műszaki osztály vezetője a tisztviselői kar élén tartott búcsúbeszédében kifejezte — elkíséri őt hivatalnoktársainak hálája és rokonérzése is!

A szolgálati éveit kitöltött *Czabalay* Kálmán dr helyére mérnökember kerül *Álgyay-Hubert* Pál dr. személyében, aki meglepően fiatalon — alig negyven esztendős korában — kerül a közmunkatanácsi adminisztráció élére. *Álgyay-Hubert* kinevezésével a mérnöktársadalom régi kívánsága teljesül: lévén az új alelnök technikus ember, még pedig a legkiválóbbak közül való: az újabb fővárosi hídépítések *Álgyay-Hubert* mérnöki tudását és inventiózus elméjét dicsérik.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, díszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

HIREK

Antal és Mikecz

A távozó és az uj sajtófőnök

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A miniszterelnökségi sajtóosztály vezetésében az új esztendő első napján bekövetkezett a már hetekkel ezelőtt bejelentett változás. *Antal* István dr. államtitkár az előre megállapított terv szerint átment az igazságügyminiszteriumba, a sajtóosztály vezetését pedig *Mikecz* Ödön dr., aki a legutóbbi napokig Szabolcs vármegye főispánja volt, vette át miniszteri osztályfőnöki minőségben.

Fájó szívvel veszünk búcsút e hasábokon *Antal* Istvántól. A világnézet közössége kötött össze bennünket, azé a keresztény világszemléleté, amelyen felépül az új Magyarország. Örömünket fejezzük ki, hogy új működési területén messze horizontú lehetőségek nyilnak számára, hogy a keresztény Magyarországért folytassa kiváló tehetségével, lelkes fanatizmusával, puritán egyéniségével a megkezdett harcot.

Kétségtelen, hogy a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetésében *a személycsere irányváltozást nem jelent. Mikecz* Ödön dr., akinek széles perspektivájú látását hosszabb ideig Zürichben való működése és budapesti, majd nyíregyházi ügyvédi gyakorlata biztosítja, új ember a sajtó terén, de kétségtelen, hogy a legrövidebb időn belül kiválóan fogja ezt a számára kiosztott posztot is betölteni.

KINEVEZÉS. Karay-Krakker Kálmán dr. főispán Doby Andor dr. budapesti gyakorló ügyvédet, aki egyben az Uj Budapest felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa — Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye tb. tiszti főügyészévé nevezte ki.

A Baross-Szövetség köszönete. (Levél a Szerkesztőhöz.) Mélyen tisztelt Szerkesztőség! Az év lejártával a Baross Szövetség szükségét érzi annak, hogy hálás köszönetet mondjon az igen tisztelt Szerkesztőségnek azért a megértő támogatásért, amellyel a magyar kereskedelem és ipar érdekeit mindenkor felkarolni és nagybecsü lapjának hasábjain hathatós védelemben részesiteni méltóztatott. Amidőn Szövetségünk nevében az újév alkalmából őszinte szerencsekivánataimat fejezem ki, arra kérem az igen tisztelt Szerkesztőséget, hogy a gazdasági élet mostani nehéz helyzetében a magyar kereskedelem és ipar nagy kérdéseit a jövőben is érdeklődéssel kisérni és Szövetségünk közérdekü törekvéseit támogatásban részesiteni méltóztassék. Őszinte tisztelettel és nagyrabecsüléssel: Ilovszky János m. kir. kormányfőtanácsos.

Karácsonyest a Ferencvárosban. A Ferencvárosi Keresztény Wolff Párt 21-én este tartotta a párt IX., Ferenckörút 2. szám alatti helyiségeiben karácsonyestjét. A karácsonyi és hazafias szavalatok után Héger Arthur ügyvezető alelnök mondott beszédet, majd a párt Nőbizottsága kiosztotta a karácsonyi ajándékokat. A párt bizottsági tagjainak, valamint a párt tagjainak áldozatkészsége tette lehetővé, hogy negyven pénzsegélyt, hatvanegy karácsonyi csomagot (5 kg. élelmiszert) és tizen ruhaajándékot kaptak.

Megalakult a Ferencvárosi Keresztény Klub

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Karácsony másodnapján délelőtt alakult meg a IX., Ferenc-körút 2. sz. I. emelet 5. szám alatt a Ferencvárosi Keresztény Klub. A ferencvárosi polgárok, kik egyben a Wolff-párt tagjai is, már régen kivánták a klubnak megalakitását.

Az alakuló közgyülés megválasztotta a tisztikart: elnök lett: Verebély Jenő dr. Társelnök: Aichner Albert dr., Vass Béla, Hedry Aladár dr., Lotz Antal dr., Battlay Imre és Gregersen Lujza. Ügyvezető elnök: Szakál Géza. Alelnökök: Bárdy Lajos, Héger Artur, Bukova Lajos, Jeszenszky Jenő, vitéz Hárs Károly és Csoma Zsigmondné. Főtitkár: Vargha Sándor. Titkár: Gyékiss Emil.

A ferencvárosi keresztény polgárok tömegesen lépnek be az új klubba, mely január elején kezdi meg működését.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander.
Rheuma gyógyintézet pöstyéni iszappal.
Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KALMAN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

TELEFON: 37-4-03.
SZABÓKY GYÖRGY
PARKETT ÉS PADLÓZÁSI VÁLLALAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 73
Vállalok mindennemű parkett-munkát, új és régi fektetést, gyalulást, eresztést, kefélést, a legkedvezőbb feltételek mellett. Szakvéleménnyel és költségvetéssel díjtalanul szolgálok.

VIGNÁLI RAFAELLO
bronzöntő
BUDAPEST
Lakás: Petneházy-utca 73/b.
Gyár: VI., Jász-utca 74.
TELEFON: 91—9—12.

Biehn János
IX., Ferenc-körut 46.
Telefon: 87—8—03.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

Előfizetési felhivás!

Január elsejével tizennegyedik évfolyamába lépett az

UJ-BUDAPEST

Ebből az alkalomból azt a tiszteletteljes kérést intézzük előfizetőihez: küldjék be idejében az előfizetési díjakat, hogy a lap szétküldésében semmi fennakadás ne álljon be.

Szinte feleslegesnek tartjuk, hogy felhívjuk a figyelmet az évforduló alkalmából arra a kivételes pozicióra, amelyet a városházi hírszolgálatban az

UJ-BUDAPEST

betölt. Kétségtelen, hogy fennállása óta az

UJ-BUDAPEST

a legtartalmasabb, a legkomolyabb, a legjobban informált városházi újság, amelynek minden számában a város vezetőségének tagjai mondják el nézeteiket az aktuális városházi problémákról, a keresztény várospolitika illusztris vezető egyéniségei fejtik ki véleményüket a szőnyegen fekvő kérdésekről.

Büszkén állapitjuk meg, hogy amiképpen az

UJ-BUDAPEST

címrajza ugyanaz, ami tizennégy évvel ezelőtt, megindulása idején volt, azonképpen világnézetünk, elveink és célkitűzéseink sem változtak egyetlen jottányit sem. Ugyanazok vagyunk, akik voltunk és ugyanazok fogunk maradni! Világnézetünk: a keresztény világszemlélet, elvünk: a tisztességes újságirás, kitűzött célunk: a nemzeti és keresztény Budapest. Ennek a hármas gondolatnak leszünk fáklyavivői a jövőben is, zászlónk alá tömörítve mindazokat, akiknek vágyuk és célkitűzésük ugyanez!

Az élet rohanó tempójában megálltunk egy percre, hogy magunkról beszéljünk. Bocsánatot kérünk a szerénytelenségért és megyünk tovább haladék nélkül a megkezdett úton, amelyen az

UJ-BUDAPEST

minden betüje, minden sora önmagáért beszél!

400 méter hosszú csatornát épitenek a Tömös-utcában. A Szent Imre városban levő Tömös-utcának a Sasadi-út és az Érdi-út közötti szakaszán 400 f. méter hosszú csatornát tervez az ügyosztály. A csatornát túlnyomó nagyrészben kőanyagcsőből létesitik. A munka várható költsége 28.000.— P, melyből csatornázási járulékképen előreláthatóan 16.000 pengő térül viszsza.

*

Csatornázzák a Muskotály-utcát. A XI. kerületi Muskotály-utcának Budaörsi-út körüli részét 5500.— pengő költséggel csatornáztatja a főváros. 44.000 pengős munkát kap az Állami Gépgyár. Az angyalföldi szennyvizátemelő telep részére szükséges 4 darab külső zsilip szállitási és szerelési munkálataira kiirt nyilvános versenytárgyaláson három ajánlat érkezett: a Magyar Kir. Állami Vas, Acél és Gépgyár, a Röck István és a Ganz és Társa villamossági, gép-vagón és hajógyár rt. A szállitást mint legolcsóbb ajánlattevő, a Magyar kir. Állami vas, acél és gépgyár fogja megkapni 44.000.77 pengő vállalati összeggel.

*

Győri gyár nem kap budapesti szállitást! Az angyalföldi szennyvizátemelő telep részére szükséges daruszállitási és emelési munkálatainak vállalatbaadására kiirt nyilvános versenytárgyaláson nyolc cég jelentkezett: Magyar Waggon és Gépgyár rt., Márkus Lajos, Magyar Felvonó és Gépgyár rt., Fodor Béla, Roessemann és Kühnemann, és Fekete rt. Ganz és Társa rt., Magyar Vegyipari Gépgyár rt., Magyar királyi Állami vas, acél és gépgyár. Az ügyosztály arra való tekintettel, hogy a Magyar Waggon és Gépgyár rt. gyártelepe Győrben van és mert az olcsóság tekintetében második helyen álló cég ajánlata az elsővel szemben csak mintegy 2%-os különbözetet tüntet fel, a Közszállitási Szabályzat értelmében a Márkus Lajos vasszerkezeti rt. gyár ajánlatát javasolja elfogadni.

Offenbach Hoffmannja mesél! Hoffmann képkeretei beszél!

Még januárban kiirják a kerületi kövezet- és aszfalt-karbantartást

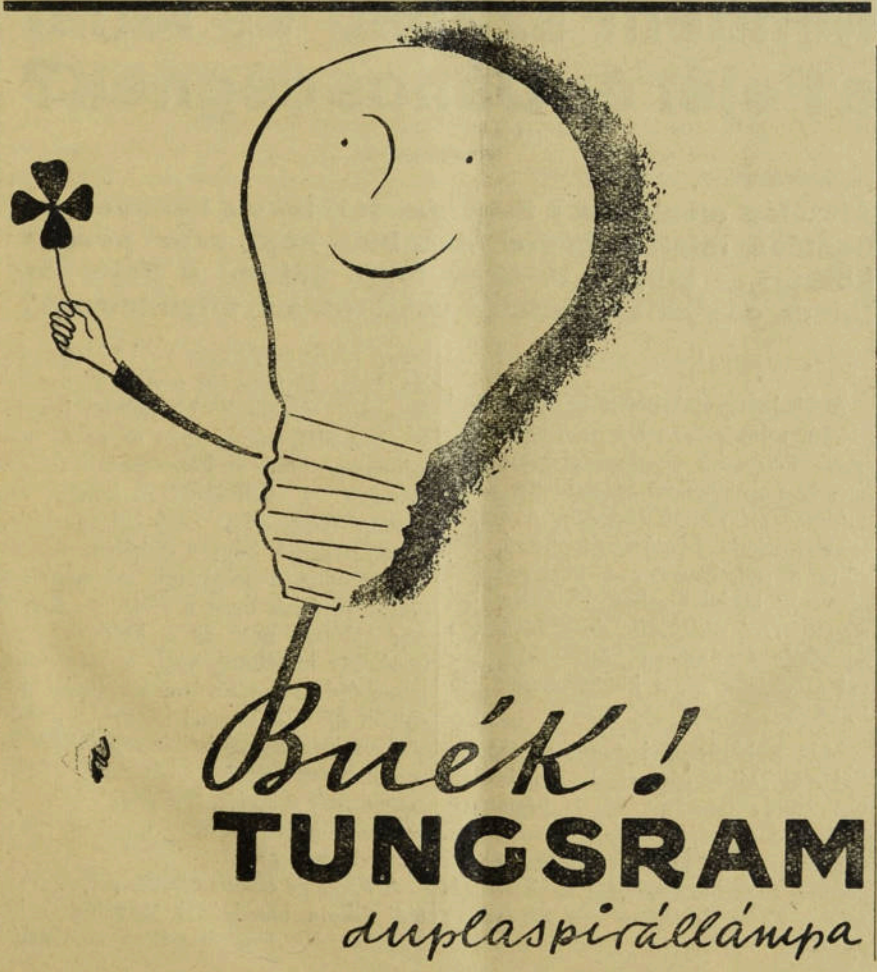
— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Az út és csatornaépitési ügyosztály vezetője, Király Kálmán tanácsnok valóban dicséretreméltó gyorsasággal igyekszik a közmunkák kiirását a bürokrácia lassú tempójától mentesiteni. A tanácsnok már az e heti pénteki szakbizottsági ülés elé terjesztette a kő, aszfalt és egyéb útburkolatok karbantartási munkálataira előirányzott hitelösszegek felhasználására vonatkozó előterjesztését.

A már állandósult gyakorlatnak megfelelően a kerületi kövezőmunkákra 500.000 — az aszfaltozó munkálatokra 250.000— pengőt hasitanak ki. A tartandó nyilvános versenytárgyalás alapján a kövezőmunkáknál 12, az aszfaltozó munkáknál 10 vállalkozó fog megbizást nyerni. A fennmaradó összeg terhére nagyobb útfenntartási munkát végeztetnek esetenként hirdetett versenytárgyalás alapján.

A versenytárgyalás megtartását illetően a polgármester az új fővárosi törvény értelmében előterjesztést tesz a törvényhatósági bizottság közgyülésének.

A közgyülés döntése után az összes kerületi, kövezeti és aszfaltkarbantartási munkálatokra azonnal meghirdeti a polgármester a versenytárgyalást.

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szalvény 10% engedményre jogosit!

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki müszerek. Elektromos és üzemi mérő müszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója. Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

Uj kiirások

Burkoló munkákra a Szent János-kórház szülészeti és nőgyógyászati pavillon építésével kapcsolatban. **Határidő: 1936. évi január hó 4-én délelőtt 9—10 óra.**

Ecset, kefe és lószőrseprő szállítására a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Papirárú, vonalazott papirok, itatóspapir és toilettpapir szállítására a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 8-án délelőtt 10 óra.**

1000 drb. kocsimosó-szivacs, 1000 ujjnedvesítő-szivacs és 700 drb. kocsimosó-szarvasbőr szállítására a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 9-én délelőtt 10 óra.**

Füzetek, rajztömb, rajztömbbetét és rajzfüzetek szállítására a székesfőváros hivatalai, intézetei, iskolái és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 10-én délelőtt 10 óra.**

Jegyzőtömb, iratgyűjtő, iratrendező, határidőnapló és íróaljzat szállítására a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Irószerek, ugymint különféle ironok, irótoll, tollszár, táblai irókréta fehér és színes, radirgummi **szállítására** a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 15-én délelőtt 10 óra.**

Papir és rongylemez szállítására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Különféle borítékok szállítására a székesfőváros iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Telekeladási hirdetmény.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa a kezelése alatt álló Fővárosi Pénzalap alább felsorolt építési telkeinek eladására versenytárgyalást hirdet.

Eladásra kerülnek az V. Pozsonyi-út, Ipoly-utca és Ujpesti rakpart között fekvő

25.337/10.	**hrsz.**	**149.0**	**négyszögöles**
25.337/12.	**hrsz.**	**113.8**	**négyszögöles**
25.377/14.	**hrsz.**	**169.9**	**négyszögöles**
25.337/14.	**hrsz.**	**169.6**	**négyszögöles**
25.337/15.	**hrsz.**	**110.9**	**négyszögöles**

telkek.

Az írásbeli ajánlat 2 pengő okmánybélyeggel ellátva zárt borítékba helyezendő, a boríték a Fővárosi Közmunkák Tanácsának címezve, „Ajánlat telekvételre" **felirással** látandó el és az igy kiállított ajánlat legkésőbb **1936. évi január hó 15-én déli 12 óráig** a Fővárosi Közmunkák Tanácsa segédhivatalában (I. ker., Döbrentei-tér 4. sz., I. em.) hétköznapon a hivatalos órák alatt nyujtható be.

Az ajánlathoz ajánlattevő által aláírva csatolandó az eladási feltételek egy példánya, mely a fent megjelölt helyen hétköznapon a hivatalos órák alatt díjtalanul kapható; ugyanitt rendelkezésre bocsáttatnak a venni szándékozók részére az eladás alá kerülő telkeket feltüntető helyszínrajz és az azokon emelhető épületek homlokzati rajzai, amelyekért együttesen 10 pengő fizetendő.

Több telekre együtt, avagy minden egyes telekre külön-külön is tehető ajánlat. Ajánlattevő minden egyes telekre tett ajánlata után az eladási feltételekben meghatározott bánatpénzt tartozik a fentebb megjelölt határidőig és helyen, a Tanács házipénztárába lefizetni.

Az eladásra kerülő telkek a pénzügyminiszter úr 65.500/1934. VII/a. számú rendeletének megfelelően rendkivüli ideiglenes házadómentesség mellett építhetők be.

Az ajánlatok 1936. évi január hó 15-én, délután 1 órakor nyilvánosan fognak a Tanács elnöki osztályában (I. ker., Döbrentei-tér 4. sz. I. em.) felbontatni és felolvastatni.

Budapest, 1935. december 19-én.

Fővárosi Közmunkák Tanácsa.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

GAZDASÁGI ÉLET

Felfrissitették a Községi Takarék vezetőségét

Liptay Lajost vezérigazgatónak, Pőzel Istvánt főügyésznek, nemes Nagy Mihályt ügyésznek szerződtette az intézet

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A Községi Takarékpénztár igazgatósága a polgármester előzetes hozzájárulásával Liptay Lajos dr.-t, a Községi Takarék vezérigazgató-helyettesét az intézet vezérigazgatójává szerződtette. A Rose Henrik dr. főügyész-igazgató távozásával megüresedett pozicióra pedig Pőzel István dr. budapesti gyakorló ügyvédet, aki országgyülési képviselő és tagja a fővárosi törvényhatósági bizottságnak, szerződtették. Az egyik üresedésben levő ügyészi állásra nemes Nagy Mihály dr. budapesti gyakorló ügyvédet a Baross Szövetség ügyészét, aki a törvényhatósági bizottságnak is évek óta tagja, hivták meg.

Ezzel a három szerződéssel végre visszakapja megfelelő stabilitását a Községi Takarék vezetősége. Liptay Lajos dr. energikus és puritán egyéniségét jól ismerik úgy a városházán, mint a városi pártokban. Hosszabb ideig Liptay is tagja volt a törvényhatósági bizottságnak és mint a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének igazgatója került annak idején az újonnan megszervezett takarék ingatlanosztályának élére.

Liptay Lajosnak elévülhetetlen érdemei vannak a Községi Takarék életében. Az ő hallatlan energiájának, minden protekciót mellőző, csak a főváros és a takarék érdekeit néző komoly egyéniségének köszönhető, hogy a Községi Takarék ingatlanosztálya nem vesztett egyetlen fillért sem a százmilliókra rúgó ingatlan-kölcsönökön. Hogy mit jelent egy községi üzemnél ellenállni a küönféle protekciók egész tömegével jelentkező kölcsönigénylők rohamának, azt nem szükséges e hasábokon ecsetelni!

Pőzel István dr. a háború végéig a főváros tiszti ügyészségénél szolgált. Később ügyvédi irodát nyitott és nagy és elökelő klienturára tett szert. Három esztendővel ezelőtt az ügyvédi közélet terén szerzett érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi méltósággal tüntették ki, az elmult esztendőben pedig országgyülési képviselővé, majd törvényhatósági bizottsági taggá választották. Az ő nagy gyakorlati jogi tudása megfelelő munkaterületet talál a takarék jogügyi osztálya élén.

A Községi Takarék másik új vezető ügyésze: nemes Nagy Mihály dr. hat esztendeje bizottsági tag, aki a kelenföldi társadalmi élet és a Baross Szövetség révén került a községi politikába. A keresztény várospolitikának egyik megbizható, hüséges oszlopa a szimpatikus, nagytudású budai ügyvéd.

Az új fővárosi törvény értelmében úgy Pőzelnek, mint nemes Nagy Mihálynak le kell mondaniok törvényhatósági bizottsági tagságukról. Pőzel István dr. utóda a kőbányai egységespárti listán Dongó Orbán, nemes Nagy Mihály dr. utóda pedig a szentimrevárosi kereszténypárti listán Hegedüs Amand ciszterci házfőnök lesz.

Mindent szabad és lehet a Fejér és Dános cégnek?

Állitólag elengedik a Fehérsas-téri iskola késedelmes bontása miatt a cégre kiszabott napi száz pengős kötbért — Milyen téglával fogja épiteni a Fejér és Dános cég az angyalföldi csatorna-szivattyu-telepet?

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A közigazgatási bizottság decemberi ülésén, mint azt az *Uj Budapest* megírta, *Petrovácz* Gyula felszólalására *Szendy* polgármester kijelentette, hogy *a legszorgalmasabb sürgetője* a Fehérsas-téri iskola bontásának. Azt is közölte a polgármester a közigazgatási bizottság tagjaival, hogy a vállalkozó *vis-majorral védekezik*, de a főváros a szerződés értelmében kötbér kirovásával szorítja a céget kötelezettségei teljesítésére.

Még a karácsonyi ünnepek előtt a *Fejér és Dános* cég, amely a Fehérsas-téri iskola bontását végzi, beadványt intézett a polgármesterhez, amelyben a szerződésszerű kikötött december 1-i bontási határidő *kitolását kéri*. Döntés még a *Fejér és Dános* cég beadványa ügyében nem történt. Vannak azonban olyan hirek, hogy arra való hivatkozással, hogy a fővárost *semmi károsodás nem érte*, december 1-e helyett január 15-ében állapittatna meg az az új terminus, ameddig a Fehérsas-téri iskola bontását a vállalkozó el köteles végeztetni. Ismételjük, *csak szó van róla*, nem valószínű, hogy a polgármester ne ragaszkodna a megkötött szerződéshez annál kevésbé, mert a *Fejér és Dános* cég valóban nem az a koldus-vállalkozó, aki kíméletre, vagy könyörületre lenne érdemes a főváros vezetősége részéről. Az első januári közgyűlésen különben *kereszténypárti interpellációt is* elmondanak azzal a kérdéssel: *befizette-e már a Fejér és Dános cég* a december 1-e óta esedékes napi 100 pengős kötbéreket?

A *Fejér és Dános* cégnek a Fehérsas-tédi iskola bontásánál tanusított eljárása, amelyről egyáltalában nem állítható, hogy *a cég önhibáján kívül történt*, felveti a kérdést: megköthető-e *a szerződés* az angyalföldi szivattyútelep építésére ezzel a céggel. Igaz ugyan, hogy a szivattyútelep építésére kiirt versenytárgyaláson a polgármester, az út- és csatornaépitési szakbizottság kívánságára, mint legolcsóbb ajánlattevőket, szemben *az ügyosztály előterjesztésével*, a fent említett *Fejér és Dános* cégnek juttatta a közmunkát. Az errevonatkozó polgármesteri döntést *közben megfellebbezték* és most a belügyminiszteren a sor, hogy ebben az elvi jelentőségü kérdésben döntsön.

Az ügyosztályi számítások azt mutatják, hogy az angyalföldi szivattyútelep megépítését illetően *teljes mértékben irreális a legolcsóbb ajánlattevő ajánlata*. Kivéve természetesen azt az esetet, ha *nem az előirt különleges téglával* történik a speciális szempontok figyelembevételével a csatornaszivattyútelep építése, Most arról van hir, hogy állitólag a főváros bizonyos szempontok miatt *elengedi ezt a különleges építkezést*. Ebben az esetben pedig — a többi vállalkozó szerint — a *Fejér és Dános cég* ajánlata csakugyan nem irreális, de viszont akkor ők *még a Fejér és Dános cég legolcsóbb ajánlatánál is olcsób ajánlatot tudtak volna benyújtani!*

A *Fejér és Dános* cég szerepével kapcsolatban az angyalföldi csatornaszivattyútelep építését illetően *két kérdésünk* van.

Megjátszotta-e a *Fejér és Dános cég* a drágább speciális téglák kötelező használatának elejtését, amidőn olyan irreális kalkulációt készített, amely, ha a speciális tégla kotelezettsége fennmarad, *mélyen az önköltségi áron alul van?* A második kérdésünk arra vonatkozik: köthet-e a főváros szerződést az angyalföldi csatornaszivattyútelep megépítésére a *Fejér és Dános* céggel, azzal a céggel, amely a Fehérsas-téri iskola bontása kapcsán bebizonyította, hogy a fővárossal megkötött szerződés, számára terhes határozmányait nem tartja be?

Versenytárgyalási hirdetmény

1. Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a IX. ker. Soroksári-út 58. sz. Szarvasmarha Közvágóhidon szükséges

hűtőcsőszigetelési

munkákra. A közszállitás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

2. A közszállitás megkezdésének és befejezésének időpontja, valamint a jótállás időtartama tekintetében a vonatkozó költségvetési kiirás feltételei az irányadók.

3. Az ajánlatot a rendelkezésre álló általános ajánlati feltételekben foglaltak értelmében olykép kell szövegezni, hogy az ajánlat és mellékletei a szerződés minden adatát és feltételét tartalmazzák.

4. Az aláirt és megfelelően előkészitett ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a megrendelő hivatalnál (Központi városháza) IV. ker., Városház-utca 9. sz., III. emelet 350. ajtószám alatt

1936. évi január hó 4. napján délelőtt 9—10 óra között

személyesen, vagy megbizott útján kell benyujtani. A benyujtott ajánlatok a benyujtási határidőt követő 1 órán belül a megrendelő hivatalos helyiségében kerülnek nyilvános fölbontásra.

5. Azt az ajánlatot, amelyet az ajánlattevő nem a kijelölt helyen, a kijelölt időben nyujt be vagy pedig nem a megállapitott feltételek és előirások értelmében készit elő, a Közszállitási Szabályzat idevonatkozó rendelkezései szerint figyelembe venni nem lehet.

6. Müszaki kérdésekben szükséges felvilágositások Lantos Géza müszaki tanácsosnál szerda és szombati napokon II. emelet 197. szám alatt nyerhetők, ahol a tervek és rajzok is megtekinthetők. Az ajánlati minta, a feltételek, költségvetési ürlapok pedig III. emelet 342. ajtószám alatt a hivatalos órák alatt 30 fillér áron megszerezhetők. Ha a közszállitás vállalati összege, vagy egy bizonyos munkanemre eső vállalati összeg a 15.000 pengő összeget nem haladja meg, kisiparosok e kiadványokat díjtalanul kapják meg.

7. Ugyanott nyerhetők a szükséges felvilágositások is a közszállitással kapcsolatban felmerülő kérdésekre.

8. A szerződési illetéket a vonatkozó pénzügyi szabályok szerint kell leróni.

Budapest, 1935. évi december hó 17. napján.

A székesfőváros polgármestere.

XIV. évfolyam 2. szám Budapest, 1936. január 11.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . . 30 pengő
Fél évre . . . . . 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Salamon Géza

A városházi jubileumok szokványos tengeréből messze kiemelkedik az a negyedszázad, amelyet Salamon Géza, a főváros közegészségügyi ügyosztályának vezetője, a közszolgálatban eltöltött. A többiek fölé emelik ezt a jubileumot nemcsak az ünneplés külsőségei, közöttük elsősorban a kormányzói kitüntetés, hanem az elmult kétésfél évtized, mert ez a huszonöt esztendő a maga súlyos megpróbáltatásaival és köztisztviselői erényeivel egy darab magyar történelem.

A béke boldog éveiben: 1911. egyik ködös januári délelőttjén lépte át először a jubiláns tanácsnok a városháza küszöbét. A huszonöt esztendő alatt Salamon Géza azon ritka karrierek egyikét futotta meg, amelyek a szerteszét ágazó városigazgatás ugyanazon posztján halmoznak sikert sikerre. Az a huszonöt esztendő ugyanis, amióta fővárosi tisztviselő Salamon Géza, majdnem teljes egészében a főváros közegészségügyi ügyosztályában telt el, ugyanannyira, hogy a folyó év augusztusában, ha ugyan barátja lenne Salamon Géza az efajta jubileumoknak, közegészségügyi szolgálatának huszonötödik esztendejét ünnepelhetné.

A jubiláris ünnepség vezérszónoka: ifj. Wolff Károly közkórházi központi igazgató, a szakember komoly megállapításaival mutatott rá ennek a huszonöt esztendőnek értékeire. Salamon Géza érdemei abban csúcsosodnak ki, hogy speciális beosztásában mindig módjában állott a főváros közegészségügyét fejleszteni, minden szorgalmát és energiáját, tudását és nem közönséges tehetségét egyetlen szent cél: Budapest betegei szolgálatába állíthatta. Tehette pedig ezt a tudós mikroszkópjával, vagy az operáló professzor késével egyenlő értékűen azzal az eltökélt férfias szándékkal, hogy modernizálja a kórházakat, javítja az ellátási viszonyokat, kimenti a halottakat a temetkezési vállalkozók karmaiból, vigyáz Budapest köztisztaságára, nem téveszt szem elől semmit, amit az egészséges és a beteg budapesti polgár a főváros közegészségügyi intézményeitől adófillérei ellenében joggal megkövetel!

Nem kétséges: jelentékeny mértékben az ő érdeme, hogy Budapest kórházai ma nemcsak európai nivón állanak, hanem megközelítik a nagy amerikai kórházak pompás technikai felkészültségét is. Az is bizonyos: neki köszönheti a főváros, hogy a folyton csökkenő kórházi előirányzat mellett egyetlen zokszó sem hangzik el esztendők óta közegészségügyi intézményeink ellen. Mert amint terjedt a pályáján előrejutó Salamon Géza munkaköre, azonképpen nőtt ambiciója és alkotni akarása is. A főváros közegészségügyének nemcsak hűséges szolgája, de egyik szakavatott és tudós irányítója lett Salamon Géza, akit a jubileum alkalmából mi is meleg szeretettel és barátsággal köszöntünk!

A leegyszerüsitett szanálás

✡

A státusrendezés ügyében a belügyminiszterium és a főváros között folyamatban levő tárgyalások befejezése után még januárban összeül a tizenhetes bizottság — A főpolgármester felkérte az üzempolitikai bizottságot, két hónap alatt tegyen előterjesztést az üzemeknél végrehajtandó takarékossági intézkedésekre

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

Az új fővárosi törvény a fővárosnál szükséges takarékosság érvényesítésére tudvalevően elrendelte a törvény életbeléptetésével egyidejüleg kibocsájtott *tervezet* végrehajtását azzal, hogy ezt a tervezetet a főpolgármester kivételes jogkörében a törvény életbeléptetésétől számítva lehetőleg egy éven belül, legkésőbben azonban két év alatt végrehajtani köteles. Az új fővárosi törvényt a kormányzó 1934. május 19-én hagyta jóvá és így a folyó esztendő májusában letelik a kétesztendős határidő, amikor is megszűnik a főpolgármester kivételes jogköre és a belügyminiszter a tervezet végrehajtásáról *az országgyülésnek jelentést tenni* lesz köteles.

A főpolgármester ismételten kijelentette, — legutóbb újesztendei beszédében, — hogy *változatlanul az önkormányzat emberének tartja magát*, nem akar és nem tud megváltozni, új tisztségében sem tagadja meg régi egyénisegét. A főpolgármester álláspontja *nem változott* a tekintetben sem, hogy az önkormányzat nem szolgált rá az ú. n. szanálásra, a főváros nem beteg, annál kevésbé, mert az a tizenöt esztendő, amelynek megrendszabályozásáról szó van, *Sipőcz* Jenő polgármesterségének jegyében telt el! A főpolgármester törvénymagyarázata szerint az ú. n. szanálás nem jelent egyebet, mint bizonyos *takarékossági intézkedések végrehajtását*, mindezt pedig teljes egyetértésben az önkormányzattal: azaz olyképen, hogy a főpolgármesternek kivételes jogkörben elrendelendő intézkedéseit az önkormányzati fórumok is beleegyezően tudomásul vegyék.

A főpolgármester véleménye szerint *a szanálási időszak hátralévő négy hónapja tökéletesen elegendő az elrendelendő takarékossági intézkedések megbeszélésére és végrehajtására.* A lefolyt másfél esztendő mindenesetre szükséges volt arra, hogy az önkormányzat különböző fórumain, de a kivételes jogkörrel felruházott főpolgármester elgondolásában is: *kikristályosodjanak a teendő intézkedések.* E pillanatban az a helyzet, hogy az ú. n. szanálási intézkedések *két csoportra* oszlanak.

Az első csoport: a státusrendezés elrendelése és végrehajtása. A státusrendezési javaslatot illetően az a helyzet, hogy a polgármester több mint egy évi előtanulmány és számítás utáni előterjesztését *a mult esztendő második felében adta át a főpolgármesternek.* A státusrendezési javaslat ügyében állandó megbeszélések folynak *Preszly* belügyi államtitkár és *Sipőcz* főpolgármester között. Állandóan tárgyal a státusrendezés ügyében *Janda* miniszteri tanácsos, a városi főosztály vezetője, doroghi *Farkas* Ákos dr. tanácsnokkal, a főváros elnöki ügyosztálya vezetőjével. Ezek a tárgyalások arra engednek következtetni, hogy a polgármester által készített státusrendezési javaslatot, — amelyet több alkalommal ismertetett az *Uj Budapest — el fogják fogadni a kormánytényezők is.*

A szanálási komplexum második csoportja: *az üzemek problémája.* Ez a téma igen sürgős, mert arról van szó, hogy a szanálási kivételes jogkörrel kapcsolatban szüntessék meg egyes nagyüzemek *szinte öngyilkosságszámba menő pénzügyi politikáját.* Elsősorban a Beszkártról van szó. A főváros közlekedési vállalata már esztendők óta deficites, felélte nyugdíjalapját is, mert *nem merte önmagának és az önkormányzatnak bevallani, hogy folyó bevételei nem fedezik folyó kiadásait.*

A főpolgármester, akinek elve változatlanul az, hogy az összes általa elrendelendő takarékossági intézkedéseket az önkormányzati fórumok előzetes meghallgatása után hajtja végre, olyképen határozott, hogy az üzemek takarékossági intézkedéseit illetően *javaslattételre szólítja fel a most megalakított üzempolitikai bizottságot.* A főpolgármester azt kéri a *Zsitvay* Tibor dr. elnöklete alatt működő üzempolitikai bizottságtól, hogy *két hónapon belül tegyen konkrét előterjesztést* az üzemeknél végrehajtandó szabályok ügyében.

Amint a státusrendezést illetően az adminisztráció és a belügyminisztérium között folyamatban levő tárgyalások végetérnek, rövidesen, — mindenesetre azonban *még ebben a hónapban* — sor kerül a tizenhetes szanálási bizottság összehívására. A szanálási bizottság *első ülésének egyetlen tárgya* a státusrendezés lesz, amelyet a főpolgármester a szanálási bizottság elé való terjesztés után azonnal, minden valószínűség szerint *még szintén január havában életbe is szándékozik* léptetni.

Budapest berendezkedik a passziv légvédelemre

Az épületek erősebb kivitelezésével és óvóhelyek létesitésével kivánja a polgármester egy esetleges légi támadás pusztitó hatását csökkenteni

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A nagyvárosok légvédelme kétféle lehet: *aktív és passzív.* Aktív légvédelemnek nevezzük azt a cselekményt, amidőn a támadást, támadással akadályozzák meg, *passzív* légvédelemnek, amidőn a támadás pusztító hatását megfelelő óvintézkedésekkel megakadályozzák, vagy legalább is csökkentik.

Budapest — tekintettel a háború utáni nehéz gazdasági helyzetére, továbbá az országnak a békeszerződések okozta megcsonkított állapotára, — *ügyszólván kizárólag a passzív védekezésre* rendezkedhet be. A főváros vezetősége a folyó évben kiadásra kerülő új Építésügyi Szabályzat összeállításával kapcsolatban nemrégiben felhívta a Fővárosi Közmunkák Tanácsának figyelmét azokra a tevékenységekre, amelyek a légvédelmi berendezéseket szolgálják s *konkrét javaslatot* tett arra vonatkozóan, hogy miként lehetne a védelem biztonságát fokozni, illetve hatályossá tenni. Ezt elsősorban az épületek erősebb kivitelezésével kívánja elérni, másodsorban kifejezetten erre a célra készítendő *óvóhelyek létesítésével.* A Közmunkák Tanácsához küldött átiratot

Kempelen Ágoston

műszaki főtanácsos, a városrendezési ügyosztály vezetője, a következőkben

ismertette az *Uj Budapest* munkatársával:

— A Fővárosi Közmunkák Tanácsához előterjesztett javaslatnak lényegesebb részei a következők voltak:

1. A háromemeletes, vagy 15 méternél magasabb épületek merev és tüzbiztos vázszerkezettel lennének készitendők.

2. Minden épület legfelsőbb födemét legalább 8 cm vastag, két irányban vasalt s legalább 6 mm keresztmetszetü vasbetétes betonszerkezetből kellene kivitelezni.

3. A fedélszék és padlásrekeszek csak éghetetlen tüzbiztos anyagból lennének készitendők, illetve kisebb épületeknél, ahol a faszerkezetek alkalmazása elkerülhetetlen, azok tüzálló festékkel lennének mázolandók, vagy esetleg tüzálló anyaggal telitendők.

4. Minden, emberi tartózkodásra szolgáló épület pincéjében légi támadások ellen védelmet nyujtó óvóhelyet kellene létesiteni. Az óvóhely oldalfalai legalább 15 cm vastag vasbetonból lennének készitendők. A födémszerkezet legalább 3600 kg/m² erősségü vasbetonlemezből készitendö. A helyiséget úgy kellene méretezni, hogy személyenként legalább 3 m³ levegőmennyiség biztositva legyen.

5. Egy-egy óvóhely legfeljebb 35 személy befogadására lenne méretezendö. Minden ilyen óvóhelyhez legalább 9 m² alapterületü külön előtért kellene készitení, amelyet közvetlenül a lépcsöházból lehetne megközelíteni. Az óvóhely részére külön vészkijárat is készitendő.

6. A javaslat szerint az óvóhely falain és mennyezetén semmiféle nyilást nem szabad készitení, s a falak még csövezetékkel, vagy világitótestek elhelyezésével sem bolygathatók meg. Az óvóhely ajtajai befelé nyilhatóan készitendők s a legkülső ajtó legalább 2 mm vastag vas, vagy acéllemezzel lenne burkolandó. Gondoskodni kellene külön biztonsági világitóberendezésekről is.

Gázvezetékek a házon kivül főcsappal lennének ellátandók.

7. Az óvóhely szellöztetéséről legalább két, egymástól távolabb eső és a kürtőben könnyen kicserélhető szürőberendezéssel ellátott szellöztetőberendezés gondoskodnék, amely készülékenként m³-re számitva 50 liter friss levegőt szolgáltatna percenként.

8. Az óvóhelyek a pincétől elkülönitve lennének készitendők és azokat raktározásra használni nem szabad.

A névtelen gazember

Irta: ILOVSZKY JÁNOS

Társaságban sok mindenről esik szó. Gazdasági problémákról, az ifjúság elhelyezkedéséről és a társadalom egyes szomorú tüneteiről.

Az egyik úr érdekes esetet mondott el.

— Bírósági tárgyalásra idéztek szakértőnek, tizenegy órára. Már háromnegyedkor ott voltam s mert korábban érkeztem oda, beültem az ügyemet megelőző tárgyalás hallgatósága közé.

— Rajtavesztett besurranó tolvaj ügyét tárgyalták. Az elmult nyáron egy harmadik emeleti lakás nyitott konyhaajtaja előtt koldult a vádlott. Pillanatnyilag nem volt senki a konyhában. A konyhaasztalon szegetlen, friss, illatos kenyér és a konyhapénzből visszajáró némi aprópénz. A vádlott felragadta és hóna alá csapta a kenyeret, a tenyerébe söpörte az aprópénzt és a lépcsőház felé indult, amikor a szomszéd lakás cselédje észrevette a tolvajlást. A cseléd sikoltozott, a ház összeszaladt, a házmester becsukta a kaput és félóra mulva a szegetlen kenyérrel már benn ült a tettes a rendőrségen.

— A vádlott kétségbeesetten védekezett.

— Büntetlen életü menekült vagyok. Öt gyermekem van, állástalan vagyok két év óta, nyomortanyán lakom, beteg még ma is a feleségem.

— A nyomozás a vádlott állitásait szóról-szóra igazolta.

— Uraim, a magyar bíróság becsületére vált a fülem hallatára kihirdetett jogerős itélet — mondja az illető úr — majd folytatta:

— Ezt a nyomorult embert az éhség, az élet mostohasága vitte a bünös cselekedetre, de mit mondjunk azokra a hitványokra, akik a legaljasabb módon az ismeretlenség, a névtelenség homályából lövik ki alá nem irt levelek útján a gyanuhintés mérgezett nyilait ártatlan emberekre . . . ?

Roppant heves vita indult meg a társaság tagjai között. Eseteket mesélnek, példákat mondanak.

A társasági vita összevonása a következő:

A rabló támad vonatra, szekérre, trafikra. A rabló pénzt akar. Nyiltan támad, a bőrét viszi a vásárra. A sikkasztó csak olyan lehet, aki állásban van, vagy olyan pozicióban, ahol pénzt kezel, tehát az állását reszkirozza és a minden pillanatban bekövetkezhető felderitéssel szemben áll.

A névtelen levélíró azzal, hogy a levelet nem szignálja, a gyanuhintés mocskos irása alá nem irja a nevét, az elnemérhetőség biztos poziciójában vár az eredményre. Támad, gyanusit, rágalmaz, igy becsületet rabolni, sikkasztani és lopni akar egyszerre és a felelősségrevonás minden lehetőségét még azzal is akarja magának biztositani, hogy nem sajátkezüleg, hanem irógép segitségével követi el a tettét.

*

A mai társadalmi tisztátalanságok legszomorúbb jeleit látjuk abban is, hogy akad mindig egy csomó ember, aki tudva-tudja az illető megrágalmazottnak az egyéni tisztaságát, de még is titokban örül, hogy a névtelen levélíró az illető mocsoktalan személyét megrágalmazta. Az ilyen titokban örülők a farizeusok, akik tudják, hogy a rágalom nem igaz, mégis örülnek, hátha az illetőt ledöntik a fórumról és szabadabb lesz a saját érvényesülésének az útja.

Ilyenkor látszik csak meg, ilyen esetekben, hogy ki az igazi jó barát. Az igazi jó barát — bár csunya kórtünetekkel találkozunk, ilyen is van — ha kap egy ilyen ocsmány, névtelen levelet, odaadja neked:

— Nézd, ezt a förmedvényt kaptam. Postán küldték, kutasd ki a gazembert!

Szerencse, ha ilyen barátod van, mert tudsz védekezni. De ha ilyen barátod nincs, akkor hosszú időkig eltarthat és sokat morfondirozhatsz afelett, hogy köszönésedet, üdvözlésedet ismerőseid miért fogadják egy ideig fanyaran, vagy fagyosan?

Nemcsak kórtünet, de szomorú sivárság is, hogy az ilyen névtelen levélíró arra spekulál, hogy áldozatát körülnyálazza egy olyan láthatatlan, de ölési szándékkal való köddel, amely a bizalmatlanságnak első párája.

*

Az ilyen névtelen levélírókat, az ilyen rágalmazókat, ha kinyomozzák, nem is fogház-büntetéssel, de deresre-húzással és huszonöttel kellene büntetni. A testi büntetés az ilyennek talán használhat is és elmegy a kedve attól, hogy a névtelenség sötétségébe burkolózva, meg akarja rontani nemcsak az egyes embernek az életét, de azt a társadalmi szokást is, amelyet joggal kérhet ki mindenki, aki becsületesen él a maga számára, hogy a névtelen társadalmi közösségben élők tisztes munkája után megbecsüljék.

NÉGY ÉS ÖTSZOBÁS LAKÁSOK
kiadók.
Bővebbet: V., RUDOLF-TÉR 6.
IV. em. 23.

TELEFON: 37-4-03.
SZABÓKY GYÖRGY
PARKETT ÉS PADLÓZÁSI VÁLLALAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 73
Vállalok mindennemü parkett-munkát, új és régi fektetést, gyalulást, cresztést, kefélést, a legkedvezőbb feltételek mellett. Szakvéleménnyel és költségvetéssel dijtalanul szolgálok.

VÁROSHÁZI NOTESZ

KÉTHETI SZABADSÁG UTÁN szerdán reggel pontban nyolc órakor elfoglalta újból hivatalát Szendy polgármester. A két hét, amely szemmelláthatóan felfrissitette az idegölő munkában elfáradt polgármester szervezetét, részben Budapesten, részben Pannonhalmán, Tihanyban és a Kékesen telt el.

Az első munkanapon a polgármester reggel nyolc órától délután háromig egyfolytában hivatalában dolgozott. Fogadta az összes referenseket, az ügyek és aláirások légióját intézte el, rövid ebédszünet után újból visszatért hivatalába és a késő esti órákig tárgyalt a referensekkel. Igy telt el Szendy Károly első munkanapja az uj esztendőben!

*

A KORMÁNYZÓ IPARISKOLAI IGAZGATÓVÁ nevezte ki K. Császár Ferencet, a budapesti felsőépitőiparis kola tanárát.

K. Császár Ferenc jól megérdemelt előléptetése általános örömet keltett várospolitikai körökben. K. Császár Ferenc a Keresztény Községi Párt legkomolyabb és legtekintélyesebb bizottsági tagjai közé tartozik. Mint a Budapesti Mérnöki Kamara kiküldöttje került a közgyülési terembe, 1930 óta pedig a községi választások alkalmával a XI. kerületi kereszténypárti listáknak vezető egyénisége. Nagy szaktudása, megnyerő úri egyénisége sok barátot biztositott számára, főleg a szakbizottságokban kifejtett értékes munkásságával pedig jelentős érdemeket is szerzett a köz szolgálatában.

*

TURGENYEVNEK, AZ OROSZ falusi és kisvárosi élet halhatatlan regényirójának van egy érdekes alakja. Hogy hogy hivják és melyik regényében fordul elő ez a bizonyos hivatalnok-ember: nem tudjuk, elég az hozzá, hogy előfordul.

Ez a hivatalnok, aki a minden oroszok cárját képviseli valahol az urali határon, gyenge, törékeny, beteges ember. Hősies elhatározással, elszánt konoksággal azonban napról-napra, hétről-hétre és hónapról-hónapra betegen és lázasan is bemegy a hivatalába. Mi történne akkor, ha ő egy nap nem intézné el a rábizott aktákat? Egészen bizonyosan összedőlne akkor a nagy birodalom.

Minden esztendőben kétheti szabadság jár a bátyuskának. Ennek a szabadságidőnek a számitgatásával és tervelgetésével tölti idejét a kis orosz hivatalnok. Elképzeli, hogy fog menni vadászni, sőt megvalósitja húszesztendős álmát: megnézi Moszkvát, a száztornyú szent várost is. Amikor azután eljön a szabadság napja, akkor a mi emberünk ágynak esik. Nem birja tovább lábon, ágyban, betegen tölti szabadságidejét. De mikor végre eljön a két hét vége, valami láthatatlan kéz kiragadja ismét az ágyból, újra bevánszorog a hivatalba folytatni a munkát ott, ahol abbahagyta. Hogy azután megint ötven héten át álmodjon a két szabad hétről: a moszkvai szépasszonyokról és mindenről, ami a hivatali szabadságot megédesiti!

. . . Ez az orosz regényalak, a hivatalnoki kötelességtudás hőse, jutott eszünkbe, amikor Kenessey Gizinek, Szendy polgármester népszerű és közszeretetben álló titkárnőjének esetét hallottuk. Ő is addig járt betegen a hivatalába, annyira hősies önfeláldozással tartott ki a szabadságidejére menő polgármester mellett az utolsó percig, hogy amikor azután az ő szabadságideje elkövetkezett: nem tehetett egyebet, betegen ágynak esett. És ott maradt pontosan addig a napig betegen, lázasan és sápadtan, amig nem kapta az értesitést, hogy a polgármester másnap bemegy hivatalába. Gizi visszapakolta a padlásra a koffereket, amelyeket a tervezett kéthetes üdülésre előkészitett, már nem is mérte, hogy van-e láza, kissé dideregve, de mégis visszatért a posztjára. Hogy megint álmodjon azután a szabadságidejéről, amelyet egészségesen, boldogan és messze, nagyon messze Budapesttől fog eltölteni . . .

*

AZ URI MAGYAR BARÁTSÁG jegyében — mint a Budai Naplóban olvassuk — jött össze Buda társadalmának szine-java azon a vacsorán, amelyet a Korona-vendéglőben Szente Miklósnak, a III. kerület nyugalmazott előljárójának tiszteletére rendeztek. Botzenhardt János és Hanthy-Haidekker János dr. meleg szavakkal emlékeztek meg azokról a közéleti érdemekről, amelyeknek elismeréseképpen a kormányzó a kormányfőtanácsosi cimmel tüntette ki Szente Miklóst. Az ünnepelt hálás szavakkal köszönte meg az elismerésnek nyilvánitását és fogadalmat tett arra, hogy a jövőben is minden erejével és tudásával azoknak a céloknak szolgálatában áll, amelyek

Liptay Lajos tervei

Rendelkezésére állani a székesfővárosnak és a székesfőváros lakosságának, ellátni a szükséges hitellel a vásárok forgalmát és biztosítani a főváros pénzügyi egyensulyát gazdag erőforrásai sorompóba állításával

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Ugy várospolitikai, mint közgazdasági körökben osztatlan örömmel fogadták *Liptay* Lajos dr.-nak, a Községi Takarék vezérigazgató-helyettesének az intézet vezérigazgatójává való szerződtetését. Liptay Lajos dr. a fiatal pénzügyi gárda — alig 48 esztendős! — egyik legtehetségesebb és legszimpatikusabb tagja, amit mi sem bizonyít jobban, mint az a körülmény, hogy a fővárosi üzemi kinevezések körül dúló politikai hullámok minden vonatkozásban *megkímélik az ő nemes és komoly egyéniségét.* Az új vezérigazgatót kinevezése alkalmából felkereste az *Uj Budapest* munkatársa azzal a kéréssel, hogy terveit és elgondolásait részletesen ismertesse lapunk olvasóközönségével. Kérdéseinkre

Liptay Lajos dr.

a következőket mondotta munkatársunknak:

— Különleges célkitűzésem *nincs és nem is lehet*, amint hogy a Községi Takarék helyzete és programja adva van. Különleges jellegünknél fogva elsősorban a székesfőváros lakóságának és magának a székesfővárosnak kell rendelkezésükre állanunk. Ezt a célkitűzést szabta elénk a főváros törvényhatósági közgyűlésének az a határozata, amely a Községi Takarékpénztárat életrehivta, ezt az irányzatot követte kitűnő elődöm: *Reményi-Schneller* Lajos dr., és ezt a célkitűzést fogom én magam is követni új poziciómban.

— *Mi a Községi Takarék célja?* A Községi Takarék *közös medencéje* és egyúttal forrása kell, hogy legyen a székesfőváros gazdaságának. Ezen célkitűzésünk természetszerű következménye, hogy egész működésünknek *altruisztikus jellegen kell alapulnia.* Két fokmérője van annak, hogy az intézmény mennyiben felel meg hivatásának. Az egyik, a székesfőváros törvényhatóságának és vezetőségének elismerésében jut kifejezésre, — rövid fennállása óta egyikben sem szűkölködött az intézet, — a másik pedig a székesfőváros lakossága részéről évről-évre gyarapodó bizalom megnyilvánulása. Ennek a bizalomnak kétségtelen megnyilvánulása, — amit rövidesen nyilvánosságra kerülő mérlegünk számadatokkal is igazolni fog — az a körülmény, hogy az év folyamán is *kielégítő módon emelkedett a takarékpénztár betétállománya.*

— A székesfőváros törvényhatóságának és vezetőségének bizalmát pedig az fejezi ki legeklatánsabban, hogy *a takarékpénztárra bizta a vásárpénztári intézménynek újbóli életrehivását és fenntartását.* Három évi munkájának eredményeképen alakította meg a takarékpénztár a Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi Rt.-ot, mely a székesfővárossal kötött szerződés alapján hívja újra életre a vásárpénztári intézményt. Felesleges hangsúlyoznom azt, hogy mind a termelők, mind az érdekelt kereskedelem és ipar, de különösen a fogyasztóközönség szempontjából *mennyire nagyjelentőségű intézmény* ez és mindezen szempontokból milyen komoly és nagy feladatokat ró ez az új üzletkör a takarékpénztárra.

— Az, hogy a régi Vásárpénztár felszámolásának ideje alatt a közismert nehézségek ellenére sikerült zavartalanul biztosítanunk a vásárok lebonyolítását, mindenki számára azt a megnyugvást nyujthatja, hogy *a Községi Takarékpénztár kezében az új intézmény helyesen és a közérdeknek megfelelően fog működhetni.* A vásárok forgalmának a szükséges hitellel való ellátása és a forgalom zavartalanságának biztositásán tul azért is komoly jelentősege van az új intézménynek, mert az állatok és az állati termékek *örvendetesen novekvő exportja* mind jelentősebb tényezője gazdasági életünknek.

— Az élet — fejezte be nyilatkozatát *Liptay* vezérigazgató — haladni akar és folyton *új és új követelményeket* állít elénk! A székesfőváros *pénzügyi egyensúlya* és *gazdag erőforrásai* a nehéz viszonyok között is lehetővé teszik a fejlődést és előhaladást, aminek a székesfőváros vezetősége lelkes hive is. A haladásnak és a fejlődésnek ezen az útján *pénzügyi és gazdasági szempontból egyaránt fontos feladatok várnak a Községi Takarékpénztárra is* és bizalommal hisszük, hogy a Takarékpénztár ezeknek a feladatoknak a jövőben is változatlanul eredményesen fog tudni megfelelni.

A Béke-téren, vagy a Váci-út és Hungária-körut sarkán épül meg a XIII. ker. elöljáróság

✡

Ujlaky-Holtzspach utóda: Pertik Béla főjegyző

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A nagy beruházó kölcsön egyik fontos programmpontja: az angyalföldi elöljáróság megépítése. A polgármester előterjesztésére a törvényhatósági bizottság közgyülése ötszázezer pengőt szavazott meg a beruházó kölcsönből a XIII. kerületi elöljáróság székházának megépítésére. Ez az összeg bármely pillanatban rendelkezésére áll, ha a székház-épitkezés a megvalósulás stádiumába kerül.

A polgármester az elmult esztendő nyarán az új elöljáróság létesítésével kapcsolatos előkészítési munkálatokkal Ujlaky-Holtzspach Ödön dr. tanácsnokot bízta meg. Ujlaky-Holtzspach tanácsnok legutóbb öt esztendeig állt a Lipótvárosi elöljáróság élén, a tanácsnoki kar legképzettebb, a kerületi elöljárósági szolgálatban különleges verzátusságu tagjai közé tartozik és kétségtelenül jó kezekben van az ő kezeiben az előkészítési munkálat.

Az új közigazgatási kerület nagyságát, területét és népességi számadatait vizsgálva Ujlaky-Holtzspach arra a meggyőződésre jutott, hogy körülbelül akkora személyzetre és annyi hivatali szobára lesz szüksége az új elöljáróságnak, mint a legutóbb felállított XIV. kerületnek. Az új elöljáróság megépítésével kapcsolatosan a legnagyobb feladat: a hely megválasztása.

Két telek került szóba. Az egyik a Váci-út és Hungária-körut sarkán levő, a főváros tulajdonában és birtokában levő telek, amelyen jelenleg fővárosi barakk-épületek állnak. A másik a kerületnek inkább központjában fekvő és így székházépítésre alkalmas telek a Béke-téren van. Ez a telek a kincstár tulajdona.

A polgármester, arra való hivatkozással, hogy a főváros a legutóbbi esztendőkben számos telket engedett át az államnak, azzal a kérelemmel fordult a kormányzat illetékes tényezőihez, hogy a Béke-téri állami tulajdont képező telket díjmentesen engedje át a királyi kincstár a fővárosnak. Döntés azonban még nem történt.

Amint a telep-probléma eldől, rögtön meghirdetik a tervpályázatot az új elöljárósági székház építésére. Itt említjük meg, hogy Ujlaky-Holtzspach Ödön tanácsnok, aki kitöltötte a szolgálati idejét a közel jövőben nyugdíjba vonul, utóda a XIII. kerület előkészítési munkálataiban Pertik Béla dr. tanácsi főjegyző, a közgazdasági és ipari ügyosztály vezető-helyettese lesz, akinek kipróbált tehetsége és nagy közigazgatási gyakorlata fogja megoldani a XIII. kerület megalakulásának problémáit.

Óbuda fejlődésének előmozdítását keresik.

✡

HÁROM SZILVESZTERI MENYASSZONY:

Beodrai Baitz József m. kir. kormányfőtanácsos, a Községi Élelmiszerüzem vezérigazgatója leányát: Lucyt eljegyezte báró Stipsics István huszárhadnagy.

Alsóviszotai Gerlóczy Endre dr., kormányfőtanácsosnak, az Ügyvédi Kamara alelnökének, fővárosi törvényhatósági bizottsági tagnak leányát: Évit eljegyezte Králik Ákos mérnök.

Péterffy Józsefnek, a Községi Takarék ügyvezető igazgatójának Judit leányát eljegyezte vitéz Vázsony István huszárhadnagy.

✡

MORBITZER DEZSŐT, A FŐVÁROSI kertészet népszerű, európaszerte hírneves igazgatóját könnyen végzetessé válható baleset érte. A síkos budai járdán elcsuszott Morbitzer, úgy hogy karját törte. A kellemetlen baleset következtében Morbitzer Dezsőnek hetekig kellett a szobát őriznie. Betegágyát barátainak és tisztelőinek nagy serege kereste fel. A lehetőség szerint a betegágyból is ellátta Morbitzer hivatala vezetését.

„A fogadatlan prókátor"

A fenti cím alatt lapunk 1935. augusztus hó 17-én megjelent számában cikket tettünk közzé, amelynek tartalmát *Sugár* Ottó lapszerkesztő úr magára és az általa szerkesztett *Honi Ipar* lapra nézve sértőnek találta.

A tényállás tüzetes megvizsgálása után készséggel kijelentjük, hogy sem *Sugár* Ottó lapszerkesztő úr, sem pedig az általa szerkesztett *Honi Ipar* című lap nem szolgált rá a támadásra, mivel a közlemény állításai tévedésen alapultak, annál inkább, mivel úgy *Sugár* Ottó szerkesztő úr, mint a *Honi Ipar* erkölcsi integritása minden vitán felül áll.

Offenbach Hoffmannja mellé Hoffmann képkeretek kerültek

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

M. KIR. ÁLLAMI
VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK
BUDAPEST

Házi vizellátáshoz,
Kertöntözéshez
kézi- és géphajtásu
szivattyuk
Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet
Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDELMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

A műszaki dsungel

Irta: MÜLLER ANTAL

Az *Uj Budapest* karácsonyi számában *Wolff* Károly azon plakátjával kapcsolatban, amely felszólítja Budapest keresztény népét, hogy keresztény kereskedőknél és iparosoknál fedezze karácsonyi szükségleteit, *megkérdeztem*, hogy az ország legnagyobb munkaadója, Budapest székesfőváros, a keresztény városháza, hogyan támogatja a keresztény ipart és kereskedelmet? Erre a kérdésemre csattanós választ adott *Wolff* Károly, pártja újévi üdvözlésére adott válaszában. *Wolff* Károly arra figyelmeztette a városháza műszaki ügyosztályait, *vigyázzanak*, mert nem fogjuk soká tűrni, hogy a vállalkozásoknál álokoskodásokkal saját fajtánkat háttérbe szorítsák. Hangsúlyozta *Wolff* Károly, hogy ez az intelem *nem a polgármesternek szól*, akit a Keresztény Községi Párt azért emelt pajzsra, mert méltó volt rá.

Azzal a tudattal hallgattam végig *Wolff* Károly újévi beszédét, hogy nem hiába küzdök esztendők óta a keresztény ipar és kereskedelem városházi térfoglalásáért, íme: pártunk vezére is ugyanazt az álláspontot foglalja el, ugyanarra a meggyőződésre juttatták őt is a keresztény kereskedők és iparosok égbekiáltó panaszai! Lojálisan állapítom meg azt is, hogy *Wolff* Károly újévi beszéde százszázalékosan igazolta az *Uj Budapest* áldozatos áldozatos állásfoglalását is a keresztény kereskedelem és ipar védelme ügyében. Most már csak az a fontos, hogy vezérünk szavai ne maradjanak pusztába kiáltott szó, legyen ez a beszéd *az az élesztő*, amely erjedésbe hozza a kenyérré átalakuló búzalisztet.

Meg kell mondanom: azokat a memorandumokat, javaslatokat, programmokat és nyilatkozatokat, amelyek a keresztény ipar és kereskedelem védelmében a törvényhatósági élet különböző fórumain és a sajtóban elhangzottak, *nem veszik szívükre* a műszaki ügyosztályok. Le kell szögeznem azt, hogy a versenytárgyalások kiírásában, azok elbírálásában, a közmunkák szétosztásában a helyzet *teljesen és tökéletesen változatlan*, illetve amennyiben változik, az nem a keresztény kereskedelem és ipar javára történt. Ismételten kijelentem, hogy a legutóbbi községi választások óta, amely a jobboldali pártok impozáns győzelmével végződött, főképen azért, mert közmunkát, és kenyeret ígértünk keresztény kereskedő- és iparos polgártársainknak, amennyiben változás állott be a közmunkák kiosztásában, *ez a változás a nemkeresztény kereskedelem és ipar javára történt*. Kétségtelen, hogy a városházán egy *numerus clausussal* állunk szemben, numerus clausus zárja el a közmunkától a keresztény iparosokat, a közmunkák túlnyomó többségét egyre mohóbban és egyre mértéktelenebbül kapják a nemkeresztény nagyvállalkozók, a kettősnevű nagy cégek, az anyagkartellek és a nagybankok exponensei, akik a maguk jobb anyagi felkészültségével, hathatósabb propagandájukkal, értékesebb összeköttetéseikkel *mindent learatnak, ami egyáltalában learatható*.

Nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni, nem ismételem e hasábokon a költségvetés pénzügyi bizottsági vitájában elmondott érveimet, mellőzöm a közmunkák kiosztására vonatkozó, tíz pontom újra való felsorolását, csupán arra mutatok rá ez alkalommal: falra hányt borsó, a műszaki ügyosztályok kínai falára hányt borsó minden érv, indok, szempont, amit a közmunka kiosztásának mai rendszere ellen felhozunk. *Egyetlen példa* a tegnapi napról. Megjelent nálam egy keresztény kisiparos és előadta, hogy még július havában írtak ki egy pályázatot az Uj Szent János-kórháznál, valamilyen kis javítási munkálatra. Ezt a versenytárgyalást december közepén döntötték el. Hogy közben kitört az abesszin háború, jelentékenyen megdrágultak egyes építési anyagok, más a munkabér-standard — ez valóban nem érdekli a főváros műszaki igazgatásának vezetőit.

Micsoda műszaki adminisztráció az, amelynek hat hónap kell egy kis versenytárgyalás eldöntéséhez? Mifajta közmunka-erkölcs az, amely egy ilyenfajta késedelmeskedéssel a mai nyugtalan időkben az árak drágulása következtében zokszó nélkül kergeti a pusztulásba azt a szerencsétlent, aki végre megkapta a nagynehezen megérdemelt versenytárgyalási megbízást? Micsoda intéző tényezők azok, amelyek még most sem térnek el bizonyos jól ismert cégek favorizálásától, amelyek még mindig a legélesebben tiltakoznak az egyedül igazságos középarányos-rendszer behozatala ellen, mert ez a rendszer alkalmas arra, hogy a mai ingoványos talaj helyett az arányos és igazságos szétosztás Kánaánjába vezesse a keresztény ipar és kereskedelem küzködő vándorcsapatját!

Ezeknek a műszaki ügyosztályoknak *minden rossz, ami újítás, minden jó, úgy ahogy van*. Igy például azt mondják a műszaki ügyosztályok, hogy egyik legfontosabb követelésem: a központi kartoték-hivatal felállítása *kivihetetlen!* Hogy mennyire nem az, engedtessék meg nekem, hogy e hasábokon lehetőleg röviden kifejtsem elgondolásomat.

A központi kartoték-hivatal munkakörének ellátására *egyetlen tisztviselő elég*. Bárhol, bármely üzemnél, intézménynél, vagy a közigazgatásban vállalkozást, vagy szállítási megbízást kap valaki, a hivatalvezető köteles fegyelmi felelősség terhe mellett az eredményt az elért árral és a vállalkozó, vagy szállító megjelölésével együtt a kartoték-hivatalba beküldeni, ahol minden vállalkozó cégnek megvan a kartotékja. A kartotékhivatal aztán hetenként, vagy kéthetenként egyszer sokszorosított körlratot küld szét, amelyben valamennyi üzemmel, hivatallal és intézménnyel közli, kik és milyen munkát, vagy szállítást kaptak és milyen áron!

Nyilvánvaló ennek a kartoték-hivatalnak *hallatlan nagy előnye*. Kontrollálható minden megbízás, minden elért ár, minden odaítélt vállalkozás. De éppen az a túlnagy kontroll, amely többek között például megakadályozza, hogy valaki drágább áron szállítson a gazdasági hivatalnak, mint mondjuk az anyagszertárnak, nem tetszik a vállalkozóknak. Mert ekkor *vége a zavarosban való halászásnak*, vége annak, hogy minden üzemet külön végig lehessen kilincselni, hogy nincs munka, nincs szállítás, ugyanakkor azonban mindenütt lehessen aratni.

Hogy azonban *mi kivetnivalót* találnak ezen a terven a mérnöki adminisztráció igen tisztelt vezetői, az egyike azon problémáknak, amelyeket sürgősen meg kell oldani. Megnyugtatom az urakat: *meg is fogjuk oldani!*

1444 Beszkárt-alkalmazott rendkivüli előléptetésben részesült

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

A Keresztényszociálista Villamos Szövetség állandóan sürgeti, hogy a Beszkárt-alkalmazottak nehéz gazdasági helyzetén nagyobb arányú rendkivüli előléptetéssel és kinevezéssel segitsen a vállalat. A Beszkárt igazgatósága legutóbb tartott ülésén úgy határozott, hogy az alkalmazottak számának tiz százalékát: 1444 alkalmazottat kíván rendkivüli előléptetésben részesiteni.

Az előléptetés tárgyalása során Szabó József, aki a Keresztény Községi Pártot képviseli a Beszkárt igazgatóságában, azt a javaslatot tette, hogy az igazgatóság azt ne fogadja el és utasította az ügyvezetést arra, hogy számbavehetőbb előterjesztést tegyen. Kifogásolta Szabó, azt is, hogy a vizsgálókalauzi szolgálatot teljesitők kinevezésére nézve nem történik javaslat. Lehetetlenségnek és romboló hatásunak tartja a felszólaló, hogy a vállalat nyugodtan fogadjon el az alkalmazottaktól szolgálatot anélkül, hogy azt díjaznák. Az alkalmazottak egyrésze nagynehezen a különböző tanfolyamok elvégzésével ellenőri szolgálatra nyert beosztást, de nem gondoskodik a vállalat arról, hogy részükre az ellenőri kinevezést is biztositsa. Kívánatosnak tartja Szabó az érettségizett és főiskolát végzett munkásoknak szakmájuk szerinti beosztását, továbbá az ideiglenes alkalmazottak véglegesítését.

Az igazgatóság az ügyvezetés javaslatát fogadta el, azzal az indokolással, hogy Szabó József javaslata lényeges költségtöbbletet jelentene és igy a Közérdekeltségek Felügyeleti Hatósága ahhoz amúgy sem járulna hozzá.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Biehn János
IX., Ferenc-körut 46.
Telefon: 87—8—03.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

VIGNÁLI RAFAELLO
bronzöntő
BUDAPEST
Lakás: Petneházy-utca 73/b.
Gyár: VI., Jász-utca 74.
TELEFON: 91—9—12.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-34.

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki műszerek. Elektromos és üzemi mérő műszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója. Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

Január hó
12-én és 16-án
délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Tungsram DUPLASPIRÁLLÁMPA
jobb, gazdaságosabb!

HIREK

Petrovácz: Rákosváros jóságos atyja

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Rákosváros keresztény társadalma impozáns tanújelét adta Vízkereszt ünnepén annak az őszinte ragaszkodásnak és hűségnek, melyet kerületi vezére, *Petrovácz* Gyula iránt érez. Az újonnan — éppen az ünnepelt erőteljes kezdeményezésére — alakult XIV. kerület minden számottevő egyesülete résztvett *Petrovácz* újévi üdvözlésén.

Drégely Dezső pártelnök tolmácsolta közvetlen szavakkal a polgárság jó kívánságait, kiemelve azokat az érdemeket, amelyeket a kerületben *Petrovácz* nevéhez fűződnek. Hogy mit jelent *Petrovácz* a kerületnek, beszédesen igazolja az a nagy tábor, amely ma üdvözlésére megjelent. *Petrovácz* valóban a kerület jóságos atyja, akire a kerület mindenkor bizton számíthat.

Petrovácz meghatott szavakkal köszönte meg az üdvözlést és válaszában rámutatott a keresztény politika jövő feladataira.

Fodor Sándor: miniszteri osztályfőnök. A kormányzó, a miniszterelnök előterjesztésére a Fővárosi Közmunkák Tanácsánál Fodor Sándor miniszteri tanácsosnak a miniszteri osztályfőnöki címet, Szaplonczay Ödön dr. miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet és jelleget, Machula Zoltán miniszteri főmérnöknek a miniszteri műszaki tanácsosi címet és jelleget adományozta.

Beszkárt-zsebkönyv. A Beszkárt Közművelődési Egyesülete immáron másodszor bocsátotta útjára a Beszkárt zsebkönyvet azzal a célkitüzéssel, hogy ez a Beszkárt alkalmazottaknak hasznos tudnivalókkal és tanácsokkal szolgáljon. A zsebkönyv tavaly megjelent első kötete, úgy a vállalat igazgatóságának, mint a főváros vezetőségének, de a sajtónak is teljes elismerésével találkozott. A második évfolyamnál a szerkesztő bizottság különös figyelemmel volt a megnyilvánult kívánságokra és arra törekedett, hogy az olvasóknak ismét gazdag és érdekes tartalmú, szolgálatban és szolgálaton kívül egyaránt használható zsebkönyvet adjon. Ezt a célt szolgálja különösképen a zsebkönyvben közzétett utcajegyzék, amely az utcák neve mellett az odavezető közlekedési eszközök viszonylat-számait is feltünteti. A zsebkönyv összeállítása Horváth Zlotán dr. Beszkárt-főtitkárnak, a Közművelési egyesület agilis ügyvezető alelnökének érdeme.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Előfizetési felhivás!

Január elsejével tizennegyedik évfolyamába lépett az

UJ BUDAPEST

Ebből az alkalomból azt a tiszteletteljes kérést intézzük előfizetőihez: küldjék be idejében az előfizetési díjakat, hogy a lap szétküldésében semmi fennakadás ne álljon be.

Szinte feleslegesnek tartjuk, hogy felhívjuk a figyelmet az évforduló alkalmából arra a kivételes pozicióra, amelyet a városházi hírszolgálatban az

UJ BUDAPEST

betölt. Kétségtelen, hogy fennállása óta az

UJ BUDAPEST

a legtartalmasabb, a legkomolyabb, a legjobban informált városházi újság, amelynek minden számában a város vezetőségének tagjai mondják el nézeteiket az aktuális városházi problémákról, a keresztény várospolitika illusztris vezető egyéniségei fejtik ki véleményüket a szőnyegen fekvő kérdésekről.

Büszkén állapítjuk meg, hogy amiképpen az

UJ BUDAPEST

címrajza ugyanaz, ami tizennégy évvel ezelőtt, megindulása idején volt, azonképpen világnézetünk, elveink és célkitüzéseink sem változtak egyetlen jottányit sem. Ugyanazok vagyunk, akik voltunk és ugyanazok fogunk maradni! Világnézetünk: a keresztény világszemlélet, elvünk: a tisztességes újságírás, kitüzött célunk: a nemzeti és keresztény Budapest. Ennek a hármas gondolatnak leszünk fáklyavivői a jövőben is, zászlónk alá tömörítve mindazokat, akiknek vágyuk és célkitüzésük ugyanez!

Az élet rohanó tempójában megálltunk egy percre, hogy magunkról beszéljünk. Bocsánatot kérünk a szerénytelenségért és megyünk tovább haladék nélkül a megkezdett úton, amelyen az

UJ BUDAPEST

minden betüje, minden sora önmagáért beszél!

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek az V. ker., Vizafogó-utca 25.884.hrsz. alatt létesitendő angyalföldi szennyvizátemelőtelep homokfogójába és szabadkiömlőjébe beépitendő

5 darab kovácsoltvas zsilipberendezés szállítási és szerelési

munkálataira.

A közszállítás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

A közszállítás megkezdésének és befejezésének időpontja, valamint a jótállás időtartama tekintetében a vonatkozó ajánlati költségvetés és feltételek érvényesek.

Az ajánlatot a székesfőváros által rendelkezésre bocsátott hivatalos nyomtatványok felhasználásával és a jelen hirdetményben, valamint az ezt kiegészitő vonatkozó általános és részletes és különleges ajánlati feltételekben és az 50.000/1934. K. M. számú Közszállitási Szabályzatban foglaltak értelmében olykép kell kitölteni, hogy az ajánlat és mellékletei a szerződés minden adatát és feltételét tartalmazzák.

Az ajánlatnak zsinórral való egybefüzésénél ügyelni kell arra, hogy a rajzmellékletek az összefüzés után is kinyithatók és megtekinthetők legyenek.

Az ajánlat borítékját a következő feliratal kell ellátni: „Ajánlat a 41.753/1935.—II. polgm. számú versenytárgyalási hirdetményben közölt és az V. ker., Vizafogógát 25.884. hrsz. alatt létesitendő angyalföldi szennyvizátemelőtelep homokfogójába és szabadkiömlőjébe elhelyezendő 5 darab kovácsoltvas zsilipberendezés szállítási és szerelési munkálataira."

Az aláirt és megfelelően elkészitett ajánlatot sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a polgármesteri II. ügyosztályban, IV. ker., Központi városháza, II. emelet 284. ajtószám alatt

1936. évi február hó 4. napján délelőtt 10 óráig

személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani.

A benyujtott ajánlatok a IV. ker., Központi városháza, II. emelet 281. szám alatti helyiségben a benyujtás napján délelőtt 11 órakor kerülnek felbontásra, amikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

Azt az ajánlatot, amelyet az ajánlattevő nem a kijelölt helyen, a kijelölt időben nyujt be, vagy pedig nem a megállapitott feltételek és előirások értelmében készit el, a Közszállitási Szabályzat idevonatkozó rendelkezései szerint figyelembe venni nem lehet.

A munkálatot elnyerő vállalkozó köteles a polgármesteri II. ügyosztály vezetője által kijelölt, a budapesti Magyar Királyi József Műegyetemet (Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem) végzett okleveles mernököt az odaitélés időpontjától a munka befejezéséig legalább heti 30 pengő kezdőfizetés mellett a meglévő alkalmazottakon kivül foglalkoztatni.

Budapest, 1935. évi. január hó 7-én.

A székesfőváros polgármestere.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és beton-épitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Versenytárgyalási hirdetmény

1. Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek az Uj Szent János-kórházban épitendő új szülészeti- és nőgyógyászati pavillon

villanyszerelési

munkáira. A közszállitás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

2. A közszállitás megkezdésének és befejezésének időpontja, valamint a jótállás időtartama tekintetében a vonatkozó kiirás feltételei az irányadók.

3. Az ajánlatot a rendelkezésre álló ajánlati minta felhasználásával és a jelen hirdetményben, valamint az ezt kiegészitő általános ajánlati feltételekben foglaltak értelmében olykép kell szövegezni, hogy az ajánlat és mellékletei a szerződés minden adatát és feltételét tartalmazzák.

4. Az aláirt és megfelelően előkészitett ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva, a megrendelő hivatalnál, Polgármesteri XIII. ügyosztály, Központi városháza, (IV., ker. Városház-utca. III. em. 350. ajtószám alatt)

1936. évi január hó 23. napján délelőtt 9—10 óra közt

személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani. A benyujtott ajánlatok a benyujtási határidőt követő egy órán belül a megrendelő hivatalos helyiségében kerülnek nyilvánosan felbontásra.

5. Azt az ajánlatot, amelyet az ajánlattevő nem a kijelölt helyen, a kijelölt időben nyujt be, vagy pedig nem a megállapitott feltételek és előirások értelmében készit el, a Közszállitási Szabályzat idevonatkozó rendelkezései szerint figyelembe venni nem lehet.

6. Az ajánlati minta, a feltételek, költségvetési űrlapok a megrendelő helyiségében, XIII. ü.-o., Központi városháza, III. em. 342. ajtószám a hivatalos órák alatt megtekinthetők és 2.10 P áron megszerezhetők, a műszaki kérdésekben szükséges felvilágositások pedig vitéz Miklósfy Fedor és Sztankai Gyula mérnököknél, III. em. 329. alatt nyerhetők, ahol a tervek és rajzok is naponta, szombat és vasárnap kivételével 12 és 2 óra között megtekinthetők.

7. Ugyanott nyerhetők a szükséges felvilágositások is a közszállitással kapcsolatosan felmerülhető kérdésekre.

8. A szerződési illetéket a vonatkozó pénzügyi szabályok szerint kell leróni.

9. A munkálatokra előreláthatólag 1936. év tavaszán fog sor kerülni.

Budapest, 1935. évi december hó 17. napján.

A székesfőváros polgármestere.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek, zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

LOPOSGYULA
Budapest, III. Bécsi-ut 85. sz
Iskolapadok, tornaszerek, játszótéri berendezések, teniszütők és hajlitott sportcikkek
TELEFONSZÁM: 62—5—05

Ahol nincs vezérigazgató

Uj státus- és illetmény-szabályzat a HÉV.-nél és az Autóbuszüzemnél

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Beszkárt igazgatósága legutóbbi ülésén új státust és illetményszabályzatot állapitott meg az Autóbuszüzemi, továbbá a Hév-akalmazottak számára.

A Beszkárt igazgatósága az Autóbuszüzemi tisztviselők létszámát negyvenben állapitotta meg. Ezenkivül 19 férfi és 3 női irodai alkalmazott müködhetik az Autóbuszüzemnél. A feleslegessé vált 6 tisztviselőt, 3 tisztviselőnőt és 4 irnokot egyelőre mint létszámfelettit fogja a Beszkárt egyéb munkakörben foglalkoztatni.

A fizetési táblázat az Autóbuszüzemnél, ép úgy, mint a Beszkártnál a jövőben kétféle lesz. Az A) táblázatba tartoznak a tisztviselők, a B) táblázatban az altisztek, a forgalmi és müheiyi személyzet munkásai és egyéb napibéres alkalmazottak.

A HÉV-nél az új státus megállapitása kapcsán akkora létszámcsökkentés és nyugdijleszállitás történt, hogy a vállalat már ebben az esztendőben 109.134 pengőt, a további esztendőkben pedig 169.716.— pengőt fog megtakaritani. A HÉV. új illetményszabályzata szigoruan hasonló a Beszkárt illetménytáblázatához. Az irodai alkalmazottak száma 202 főről 162 főre a napi és órabéres alkalmazottak száma pedig 2017 főről 1697 főre csökkent. Az új státus megállapitja a vállalatnál alkalmazott tisztviselők és egyéb alkalmazottak létszámát is, amely szerint külön vezérigazgató, iletve vezérigazgatóhelyettes nincsen.

Az erdélyi magyarság helyzete. A Resz. tanári, irói és müvészi szakosztálya ülésén Urbányi C. József az erdélyi magyarság helyzetéről és iskolaügyéről tartott előadásában párhuzamot vont arról, hogy a magyar kormány mily liberálisan kezelte a nemzeti kisebbségeket, mig ezzel szemben a román uralom alatt a magyar közmüvelődési intézmények az államhatalom részéről segités helyett teljes elnyomatás alatt szenvednek, amit statisztikai adatokkal igazolt. A magyar élniakarás és elhivatottság jele, hogy hősies küzdelmek között, óriási áldozatkészséggel tartják fenn kultürintézményeiket. A magyarság lelke a templom, az iskola és az irodalom. Az előadás nyomán széleskörü vita indult meg, melyben részt vettek: dr. Vavrinecz Béla középiskolai tanár, dr. Papp Ferenc egy. m. tanár, dr. Jandik József a Ferenc József intézet tanára, dr. Perneczky Jenő, dr. Urbányi Vilmos, dr. Martonyi János min. tanügyi fogalmazó, Mityán László, dr. Kutassy János, Vidéky László tanárok stb.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Uj kiirások

Jegyzőtömb, iratgyűjtő, iratrendező, határidőnapló és íróaljzat szállítására a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Irószerek, ugymint különféle ironok, irótoll, tollszár, táblai irókréta fehér és színes, radirgummi **szállítására** a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 15-én délelőtt 10 óra.**

500 kg **cochin-cocosolaj,** 500 kg **cocosolajzsirsav,** 10.000 kg **gyanta,** francia W. W., 1000 kg **gyanta,** görög, 20 ezer kg **marónátron** 128/130°-os, 3.000 kg **marókáli** 88/90°-os, 400 kg **chromnátron,** 2.000 kg **kénsav,** 100 kg **rosmarinolaj,** 25 kg **levendulaolaj** és 25 kg mellisaolaj szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 16-án délelőtt 10 óra.**

Papir és rongylemez szállítására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Különféle borítékok szállítására a székesfőváros iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Villanyszerelési munkákra az Uj Szent János-kórházban épitendő új szülészeti és nőgyógyászati pavillon részére. **Határidő: 1936. évi január hó 23-án délelőtt 9—10 óra.**

Vizvezetékszerelési, gázberendezési és csatornázási munkákra az Uj Szent János-kórházban létesitendő új szülészeti és nőgyógyászati pavillon építéséhez. **Határidő: 1936. évi január hó 24-én délelőtt 9—10 óra.**

Csomagolópapirok szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 28-án délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

1. Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek az Uj Szent János-kórházban épitendő új szülészeti- és nőgyógyászati pavillon

vízvezetékszerelési, gázberendezési és csatornázási

munkákra. A közszállítás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

2. A közszállítás megkezdésének és befejezésének időpontja, valamint a jótállás időtartama tekintetében a vonatkozó költségvetési kiirás feltételei az irányadók.

3. Az ajánlatot a rendelkezésre álló általános ajánlati feltételekben foglaltak értelmében olykép kell szövegezni hogy az ajánlat és mellékletei a szerződés minden adatát és feltételét tartalmazzák.

4. Az aláirt és megfelelően előkészített ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a megrendelő hivatalnál (Polgármesteri XIII. ügyosztály, Központi városháza, IV., ker., Városház-utca) III. em. 350 ajtószám alatt

1936. évi január hó 24. napján délelőtt 9—10 óra közt

személyesen, vagy megbizott útján kell benyujtani. A benyujtott ajánlatok a benyujtási határidőt követő 1 órán belül a megrendelő hivatalos helyiségében kerülnek nyilvános fölbontásra.

5. Azt az ajánlatot, amelyet az ajánlattevő nem a kijelölt helyen, a kijelölt időben nyujt be vagy pedig nem a megállapitott feltételek és előirások értelmében készit elő, a Közszállitási Szabályzat idevonatkozó rendelkezései szerint figyelembe venni nem lehet.

6. Az ajánlati minta, a feltételek, költségvetési ürlapok a megrendelő helyiségében: Központi városháza, XIII. ü.-o., III. em. 342. ajtó, a hivatalos órák alatt megtekinthetők és 2.40 áron megszerezhetők, a müszaki kérdésekben szükséges felvilágositások pedig vitéz Miklósfy Fedor és Sztankai Gyula mérnököknél III. em. 329. sz. alatt nyerhetők, ahol a tervek és rajzok is naponta, szombat és vasárnap kivételével 12 és 2 óra között megtekinthetők.

7. Ugyanott nyerhetők a szükséges felvilágositások is a közszállitással kapcsolatban felmerülő kérdésekre.

8. A szerződési illetéket a vonatkozó pénzügyi szabályok szerint kell leróni.

9. A munkálatokra előreláthatólag 1936. év tavaszán fog sor kerülni.

Budapest, 1935. évi december hó 17-én.

A székesfőváros polgármestere.

VÁLLALKOZÁS

Milyenek az ujabb városi utburkolatok?

Irta: **VIOLA REZSŐ dr.** műszaki főtanácsos

Az élet minden megnyilvánulásában jelentkező technikai haladás, az útépítés terén is jelentékeny fejlődést váltott ki. Ez a fejlődés szoros összefüggésben van a modern élet után vágyó városi lakosság kultúrigényeivel, a mai közúti forgalmat jellemző közlekedési eszközökkel és közegészségügyi törekvésekkel. A mai útépítés feltételeit meghatározó tényezők nem jelentkeznek elszigetelten, hanem ezek épp úgy mértékadók a mai nagy város kialakitásánál, a modern városépitési elvek és tervek megállapitásánál. Hogy a multban a városi útépités viszonylag kisebb mértékben fejlődött, annak a magyarázata nyilvánvaló, ha a paripa, fogat és szekér, mint közlekedési eszközöknek mai vonatkozásban egyszerü voltát és viszonylagos kis haladási sebességét, a jelenleg mértékadó gyors és nehéz terhelésü közlekedési járművekkel, a száguldó autókkal, autóbuszokkal és traktorokkal hasonlitjuk össze.

A mai, modern útépitést átformáló feltételek nemcsak újabb technikai eljárásokat váltottak ki, amelyek alapján a régi burkolatokat a közlekedés és a higiénia követelményeinek megfelelően átépitették, hanem — mint az épitőipar minden ágában, a magas- és mélyépitésben egyaránt, — az útépitésben is, újabb épitési anyagok felhasználását tették szükségessé. Ily módon tehát korszerü technikai eljárásokkal és újszerü útépitési anyagokkal igyekeztek a modernizálási törekvéseket elömozditani.

Az újabb városi útépitésekkel kapcsolatban, valamint az újabb épitési eljárásoknál és anyagok alkalmazásának birálatánál önkénytelenül felmerül az a kérdés, vajjon vannak-e és ismeretesek-e oly útburkolások, amelyek a mai igényeket minden vonatkozásban és teljes mértékben kielégitik-e. Mig egyrészt meg kell állapitani, hogy igenis vannak ilyen burkolatok, addig másrészt szabatosan ismertesek azok a feltételek, amelyek az ilyen burkolatokat jellemzik. A mai modern útburkolatok kiválasztásánál tehát ismerni kell ezeket a tényezőket. Ezek a jellemző sajátosságok a következők:

Nagy szilárdság, hézagmentesség, zajtalanság, por- és sármentesség, kapaszkodásra való alkalmasság.

E feltételek kielégitésére irányuló törekvés, az útépités terén különösen az utóbbi években igen nagy mozgalmat váltott ki. Ennek hatására a régi burkolatokat átépitik, modernizálják. A régi vizes rendszerü makadámburkolatokat, plasztikus kátrányos, vagy bitumenes anyagokkal, úgynevezett kötött rendszerü makadámburkolatokká épitik át, a régi homokkal, kaviccsal hézagolt kőburkolatokat bitumenes anyaggal öntik ki, hézagmentessé teszik, a régi rendszerü aszfalt utakat modernizálják, anyagösszetételében ellentállóbbá teszik, másrészt pedig kivitelében egészen újszerü eljárásokkal készitik; az úgynevezett hengerelt aszfaltok foglalják el a régi öntött aszfaltok helyét.

A modernizálási törekvést jellemző ujabb útépitési eljárásokon kívül nem kevésbbé nagy fontosságú az ujabb útépitési anyagoknak elterjedése. E téren az építésben ismert összes építési anyagok, úgyszólván kivétel nélkül, szerephez jutottak legalább is oly mértékben, hogy komoly kisérleteket folytattak az anyagok gyakorlati felhasználásának alkalmasságára nézve.

A cement, a vas, az acél, a fémek, a fa, a gummi, a fürészpor, a mükö, préselt lapok, átitatott, sajtolt lemezek, téglák, tehát a természetes és mesterséges építési anyagoknak egész sora nyert már az útépités keretében gyakorlati alkalmazást több-kevesebb sikerrel. Ha mindezek még a végleges, döntő véleményeknek kialakitására még nem nyujtottak elég alapot, azonban mindenesetre megállapitható, hogy a technikai eljárások az ujabb épitési anyagokkal az útépitésnek oly időszakát indították el, amelyek a mai legmodernebb törekvéseket határozottan jellegzetessé teszik.

Az újabb utburkolatok között általánosan ismertek a modernizált kocka és kiskő, valamint az aszfalt- és keramit burkolatok, azonban igen elterjedtek a betonburkolatok és számbavehető kisérletek történtek már az előbb felsorolt épitési anyagok alkalmazása terén is.

A külföldön, különösen ott, ahol termelés szempontjából az előállitás gazdaságossága kedvezőbb, u. m. Németországban, Csehországban, Lengyelországban, Ausztriában a vas és acélburkolatokat kiterjedtebb mértékben alkalmazzák. A fémet, mint aszfaltbetétet igen érdekesen Angliában használják s ugyanitt kisérleteznek gummiburkolattal is, amelynek anyagát újabb technikai eljárásokkal rendkivül keményen, szivósan tudják feldolgozni, olymódon, hogy úgy zajtalanság, mint kopás tekintetében, különösen nagyvárosi burkolattól megkivánt tulajdonságokat figyelembevéve, rendkivül előnyösnek mutatkozik. Igen érdekesek a németországi kisérletek, amelyekben a faanyagot egészen újszerüen nem a régi fakocka burkolatok téglafektetésének megfelelően, hanem a nyers kiskő, úgynevezett derizó rakásához hasonlóan alkalmazzák. A nyers rönkökből kivágott kisebb szabálytalan fadarabokat, plasztikus rugalmas kötőanyag felhasználásával mozaikszerüen rakják ki. Ujszerüek azok a törekvések is, amelyeknél a kocsi és gyalogútak céljaira szolgáló aszfaltokat fémszilánkokkal, valamint fürészporral keverik, hogy az aszfalt bizonyos kedvezőtlen fizikai tulajdonságait, a repedésre való hajlamosságát, másrészről pedig a kopását kedvezőbbé tegyék.

Az útépités terén az ásványos jellegü természetes anyagok pótlásában a mükönek is már nagyobb szerepe van. Az emlitett betonburkolatokon kivül, — amelyek készitési módjuknál, tömörségüknél fogva hasonlóképen a mükövek közé sorolhatók — az úgynevezett granitoid, bazaltoid elnevezésü, gyalogút készitésére szolgáló lapok, amelyek különösen Németországban, Angliában igen használatosak és kedveltek, ujabban mindinkább tért hódítanak. A mükövekkel kapcsolatosan plasztikus kötőanyagokkal is kisérleteztek, azonban érdemleges, számottevő eredményt eddig nem értek el. Ha felemlítjük, hogy üvegszerüen folyasztott útburkolatokkal, valamint a természetes földanyagnak preparálásával, továbbá iszapból, mocsárból, tőzegből kivont és bizonyos mértékben kötőképes anyagokkal is történtek kisérletek, akkor látható, hogy a gyakorlati élet az útépités terén nemcsak érdekes és tanulságos, a jövőre nézve mértékadó kisérletekkel rendelkezik, hanem a szabad elképzelésnek és a lehetőségeknek olyan széles határán mozog, ami csak a mai újszerüség utáni lázas kutatással, az életnek az épités terén is jobbá, olcsóbbá való tételének törekvésével magyarázható.

A modern városépitésnek egyik leglényegesebb kérdése lett a mai igényeknek megfelelő utburkolás feltételeinek és eljárásainak megállapitása. De amilyen mértékben kérdés ez a technikának, a megfelelő újabb eljárások és épitési anyagok tekintetében, oly mértékben egyuttal ezek igen fontos gazdasági kérdések, nemcsak a burkolatok gazdaságossága szempontjából, hanem a termelés vonatkozásában is, amelyek kihatással vannak nemcsak a közre, a közgazdaságra, de az egész nemzetre és igy nemzetgazdaságunkra is.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

MOLNÁR KÁLMÁN
okl. gépész és közgazdasági mérnök, épitési vállalkozó.
Telefon: 89-7-13.
Budapest, IV., Irányi-u. 21.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Kigyló-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

XIV. évfolyam 3. szám

Budapest, 1936. január 18.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Budapest, VIII., Revitzky-u. 1.

Gróf a kirakatban

Álomnak gyönyörű, gyönyörnek sok: a liberális hadak élén ott küzd a várospolitikai porondon a gróf, roskadó vállain egy nagy történelmi név súlyos örökségével. Ámulj, Központi Demokrata Kör, tapsoljatok fonnyadt kerületi pártszervezetek, büszkélkedj elárvult maceszklub künn a Teleki téren: egy magyar gróf, történelmi arisztokrata, igazi kék vérrel, de nem túlságosan igazi meggyőződéssel úgy odamondogat a város urainak a ti érdeketekben, hogy csak azért nem omlik össze a központi városháza, mint annak idején ama bizonyos harsonától Jerikó falai, mert a boldogemlékű Széchényi primás túl-stabilra építtette kettőszázhúsz esztendővel ezelőtt!

A gróf halk volt és előkelő, finom volt és ideges volt, de szemmelláthatólag nem érezte jól magát a környező társaságban, terebélyes árnyékában annak a liberális-demokrata pártnak, amelytől vére, nevelése és világnézete révén annyira, de annyira idegen. A díszgróf a maga szonórus egyéniségével tagadhatatlanul dekorativ látvány volt a liberális érdekek és demokrata célkitűzések hatásos effektusokkal megvilágított kirakatában, de amikor megszólalt, kiderült róla, hogy — talán nem is volt szándékában — nem tudja, talán nem is akarja megtagadni önmagát és multját, a tradicionális hangot, amely a nemzet nagy öreg emberére emlékeztet, a családi otthont, amely felé egy nemzet hálája szállt, amidőn a csodálatos aggastyán a világ ítélőszéke elé állt, hogy egy nagyszerű elme minden bölcsességével és világszerte elismert szónoki képességével védje letiport hazája fájdalmas ügyét!

De ne menjünk tovább ezen az úton, mert sajnálatos összehasonlításokra vezetne: mit védett az öreg Apponyi és kikért száll síkra György gróf. Szögezzük le röviden és egyszerűen a letagadhatatlan tényeket. A keddi rendkívüli közgyűlés Apponyi lagymatag és szürke szónoklatával, Szendy Károly erős és komoly válaszbeszédével, a többségi pártok méltósággal teljes magatartásával: évek óta egyik legsúlyosabb veresége volt a baloldalnak. Bebizonyosodott, hogy szánalmas ürügy volt a törvényhatósági bizottság rendkívüli közgyűlésének összehívása, a mondvacsinált okok, amelyek mellett fásultan és erőtlenül zajongott a baloldal, buborékként oszlottak szét a polgármesteri nyilatkozat hideg és éles reflektorában.

A gróf rossz úton halad, amidőn az átlátszó érdekeket védő, önmagába roskadt, gyökértelen és nívótlan liberálizmus zászlaját igyekszik megragadni és fennen lobogtatni. A nacionalista viharok áramlatai újra és újra a porba tiporják vissza ezt a lobogót még az ön kezéből is, gróf Apponyi György!

Megkezdődik a nagyarányu kényszernyugdijazás a fővárosi tanügyi fronton

A kereszténypárt a nyugdijtörvény méltóságos és igazságos végrehajtása mellett — Az ötös bizottságot megalakitó belügyminiszteri leiratot várják csupán a nyugdijazások megkezdéséhez

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Községi Párt hétfői értekezletén általános feltünést keltett *Bocsáry-Spur* Kálmán dr. azon bejelentése, amely szerint hírek vannak arról, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium *többszáz fővárosi tanerőt kényszernyugdíjazás útján kíván elkuldeni. Csilléry* András dr. és *Bednárz* Róbert felszólalása után *Wolff* Károly jelentette ki, hogy *igazságtalanság semmiesetre sem fog történni*, feltétlenül a *méltányosság* lesz a szempont, a szakszerűség és a képesség dönti el a kérdést, hiszen először az önkormányzat hármas bizottsága, azután a minisztériumi ötösbizottság és végül maga a miniszter foglalkozik majd a tanügyi kényszernyugdíjazások ügyével.

Az elmult napokban csakugyan *leirat érkezett* a kultuszkormánytól a polgármesterhez, ez a leirat tartalmazza azon tanerők névsorát, — hír szerint *kétszázhat* nevet, — akiket a közoktatásügyi minisztérium nyugdíjazni akar. A nyugdíjazási akció *azonnal megkezdődik*, mihelyt a belügyminiszter közli a fővárossal az 1934. I. t. c., illetőleg a 670/1934. számú belügyminiszteri rendelet értelmében azokat a tagokat, akiket a létesitendő ötös fellebbezési nyugdíjbizottságba a belügyminiszter, illetőleg a kultuszminiszter delegálni kíván.

A kultuszminiszteri leirattal *új fejezete kezdődött el a kényszernyugdíjazásnak*. A nyugdíjtörvény a fővárosi alkalmazottakat illetően tudvalevően a mult esztendő július 1-ével lépett életbe, a közigazgatási bizottság a nyár folyamán meg is választotta, illetőleg újraválasztotta azokat a hármas bizottságokat, amelyek a fővárosban az alkalmazottak nyugdíjazási eljárás alá vonását megelőző eljárást folytatják le a főpolgármester elnöklésével.

Azokat a tanerőket, akiket a főváros akart nyugdíjazni, még az 1934. őszén felvett *minősítési táblázatok kapcsán* túlnyomó részben már nyugdíjazták. Ugy a közigazgatási, mint a tanügyi fronton *igen méltányosan és nobilis formában* történt ez az eljárás, amelynek során az 1934. I. t. c.-t, a nyugdíjtörvényt a főváros vezetőségének véleménye szerint *már végre is hajtották*.

Ily körülmények között kétségtelen, hogy a kultuszkormány leirata *távol áll a főváros vezetőségének elgondolásától és intencióitól*. Mivel azonban a nyugdíjtörvény értelmében a minisztériumnak a tanügyi személyzetet illetően jogában áll a nyugdíjazásokat javaslatba hozni, kétségtelen, hogy a leirat értelmében a listában foglaltakat *hivatalból fel kell szólítania* a fővárosnak arra, hogy nyugdíjazásukat kérjék, vagy pedig kétségtelenül bekövetkező nyugdíjazásuk ellen a nyugdíjtörvényben megállapított *törvényes fórumokat igénybe vegyék*.

Ki felelős a várhegyi veszedelemért?

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa megdöbbentő elhamarkodottsággal adta ki az épitési engedélyeket a várhegy nyugati lejtőjére

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A városháza műszaki adminisztrációját és szakbizottságait, a Fővárosi Közmunkák Tanácsát, de a közvéleményt is egyre sűrűbben foglalkoztatja a Várhegy nyugati, a Vérmezőre néző oldalának ismeretes *földcsuszamlási problémája*. A Lovas-út, de főleg a Lógody-utca van veszélyeztetve ezektől a csuszamlásoktól, amelyek oka és eredete még mindig *nincs kellően megmagyarázva a közvélemény előtt*. *Lampel* Vilmos, a keresztény Vár érdemes vezéregyénisége, aki 1920 óta tagja a főváros törvényhatósági bizottságának, újabban mint örökös tag, a városrendezési és városépitési szakbizottságban, nemkülönben a Műemlékek Országos Bizottságában jelentős és hathatós tevékenységet fejt ki a Vár műemlékeinek megmentése és a Várhegy nagy problémái ügyében. A földcsuszamlás okairól és eredetéről

Lampel Vilmos

nyug. miniszteri tanácsos a következő általános érdeklődésre számottartó nyilatkozatot tette az *Uj Budapest* munkatársának:

— A Várhegy nyugati lejtőjén, már a hegyoldal meredek voltánál és geológiai struktúrájánál fogva, de különösen esztétikai szempontokból *sem lett volna szabad* nagyobb bérházak épitését engedélyezni. A Körmöczi- és a Gránitlépcsők közt elterülő egész hegyoldalt cotage-szerűen kellett volna kiképezni, kis kertekkel övezett földszintes és egyemeletes házak épitésével. A Lovas-úti házak épitésénél pedig szigorú büntető szankciók alkalmazása mellett ügyelni kellett volna arra, hogy a szabályszerűen előirt magasságot a *legpontosabban betartsák*.

— Ehelyett *valóságos épületkolosz-*

szusok disztelenitik el ezt a természet által bájosan alkotott lejtőt. Esztétikai szempontból oly bántó ez a mostani elrendezés, hogy a külföldi szakemberek, akik egyébként a legnagyobb dicsérettel halmozzák el a székesfővárosnak nemcsak természeti szépségeit, hanem egész elrendezését is, a Várhegy nyugati oldalának, úgy a Bástya-sétány, mint a Krisztina-körút felőli megszemlélésénél azonban *a legnagyobb megbotránkozásuknak* adnak kifejezést.

— Amikor közvetlenül nyugdíjba menetelem után, 1920-ban első ízben választtattam meg székesfővárosi bizottsági tagnak, egyik legelső feladatomnak tartottam megállapítani azt, vajjon *hol és mikor történt itt az első hiba.* Kitünt, hogy az első háromemeletes ház építésére való kérelem elbírálásánál a székesfőváros illetékes bizottsága és ügyosztálya, a kérelmet igen helyesen *elutasította,* ami körülbelül vagy 25 évvel ezelőtt történt. Fellebbezés folytán azonban a *közmunkatanács akkori vezetői megváltoztatták* az I. fokú határozatot és kiadták az engedélyt úgy, ahogy az kéretett. Ezzel meg volt adva a veszedelmes precedens, amelynek később aztán *végzetes következményei lettek* minden tekintetben.

— A közmunkatanács későbbi vezetőségei felismervén a megfelelő rendeletek hiányának nagy hátrányait, az építésügyi szabályzathoz kiadott I. és II. pótlékokban, valóságos *drákói, de igen üdvös rendelkezésekkel* most megóvja legalább magát a Várat és annak keleti, Duna felé néző lejtőjét, egyrészt a Vár jellegének további tönkretételétől, a történelmi és műtörténeti emlékek további rombolásától, másrészt a *dunai kilátás beépítésétől.* Ezeket az intézkedéseket a legnagyobb elismeréssel kell fogadnunk, a nyugati lejtőn azonban alaposabban már nem lehet segíteni.

— Visszatérve tulajdonképeni témánkra, kijelenthetem, hogy *a nyugati városoldalon mutatkozó süllyedéseket* és azoknak sajnálatos konzekvenciáit, nézetem szerint a fentemlített *nagysúlyú háztömböknek a meredek lejtőn való felépítése, továbbá az idén bekövetkezett rendkívüli havazások és az azokat követő téli időben oly szokványosan előforduló felhőszakadásszerű kitartó esőzések nagy víztömegének a talajba való beszüremlése és nem utolsó sorban az Attila-utcában most folyamatban lévő építkezést megelőzőleg ott állott régi ház hegyoldali részének megfelelő ducolás elmulasztásával történt lerombolása okozta.*

— Helyén valónak tartottam a kérdéses ügyben ezen városi szaklap hasábjain annál is inkább bővebben nyilatkozni, mert a városrendezési bizottságnak legutóbbi ülésén tett rövid felszólalásom — nyilván a sürgősen eszközölt közlés folytán, — a napilapok egy részében nem elég híven lett visszaadva.

A tradiciók közösségéért!

A városházának a hirdető-tábláktól megtisztitott főbejáróját elhelyezik Széchényi primás szobrát

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A székesfőváros vezetősége féltékeny gonddal vigyáz Budapest várostörténete kapcsán fenmaradt csekélyszámú emlékeire. Teszi ezt annál inkább, mert — amint azt *Sipőcz* Jenő dr., a budapesti központi városházáról szóló Schoen-féle monográfia előszavában már 1930-ban megállapítja, — a székesfőváros *nem gazdag történeti emlékekben:* azokból sokat viharokkal teljes multja söpört el, azután pedig a rohanó és kegyeletben szegény fejlődés rombolt le útjából. Pedig egy várost igazi közületté csak a *tradiciók közössége emel,* és tradiciók csak a történeti emlékek megbecsüléséből és tiszteletben tartásából fakadhatnak!

Pest város fejlődésének legnagyobbszabású emléke a volt invalidus-ház, majd Károly-kaszárnya: a jelenlegi központi városháza. A központi városháza Városház-utcai oldalán már 1928 óta márványtábla hirdeti az épület történetét. A polgármester elhatározásából a városháza épületében a legközelebbi jövőben *újabb emléktáblák és szobrok* fogják hirdetni Budapest várostörténeti dokumentumait. Erről a nagyszabású akcióról

Némethy Károly dr.

tanácsnok, a kulturális ügyosztály vezetője a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Az a törekvésünk, hogy a városházán helyet kapjon a *genius loci:* a hivatalokban megforduló közönség tudja és érezze, hogy a várostörténet által megszentelt helyen térül-fordul az *immáron kétszázhúszesztendős épület* boltives folyosóin. Akciónknak első fejezete volt az *emléktábla elhelyezése* és a városház történetéről szóló *forrásmunka kiadása,* a második lépést az elmult napokban tettük meg, amikor a városháza főbejáróját megszabadítottuk a különféle anyakönyvi hirdetményes táblák tömkelegétől és egyelőre egyszínű sárgára vakoltuk. Már a táblák eltüntetése elegendő volt arra, hogy felszínre hozza a boltives kapualja nemesvonalú egyszerűségét.

— Két félköralakú bemélyedés van a tágas, csarnokszerű kapubejáratban. Ezek közül az egyikbe *Széchényi* György esztergomi prímásnak mellszobrát fogjuk elhelyezni. A szobor most van megrendelés alatt, elgondolásom szerint Széchényit, aki 1692. januárjában Pozsonyban kelt alapítólevelével rakta le a pesti kórház alapjait, a városháza modelljével fogja a szobor ábrázolni. A századik életévében járó prímás 157.000 rajnai forint értéknek megfelelő vágbesztercei, csejtei és beckói birtokainak mindenneven nevezendő hasznát egyesegyedül e pesti kórház céljaira hagyta. *Széchényi* eszméje csak halála után két évtized mulva került a megvalósulás folyamatába, amidőn a közállapotok kényszerítő hatása alatt *az udvari haditanács* karolta fel a hadirokkantak ügyét, akik számára immáron nem kórházat, hanem invalidus-házat építettek a Szervita-utca, Hatvani-utca és Ujvilág-utca által határolt üres telken.

— Hogy a másik szoborfülkébe kinek a képmása fog kerülni, még nincs eldöntve. Talán *Rottenbiller* Lipóté, vagy *Kamermayer* Károlyé. Szó van azonban arról is, hogy a polgármesteri lépcsővel szemben levő vakablakban *márvány-emléktáblát* létesítsünk, melyre fölvéssük az egyesített főváros polgármesterinek nevét, *Kamermayer* Károlytól kezdődően.

— Szó van arról is, hogy emléktáblával jelöljük meg a városháza történelmi szempontból *fontos és érdekes szobáit.* A második emelet 241. számú szobában vörös márványtábla örökíti már meg — 1906 óta — *Klauzál* Gábor születését. A hagyomány azt tartja, hogy abban a szobában, amelyben, szemben a polgármesteri hivatallal, a titkárság van elhelyezve, raboskodott volna az ötvenes években *Jókai* Mór. Ennek a fogságnak a történeti alapját igyekszünk kihámozni és ha azt sikerül megállapítanunk, itt is emléktáblát fogunk elhelyezni.

Elmondotta még munkatársunknak *Némethy* tanácsnok, hogy megkezdődött és folyamatban van a *Károlyi palota Kaplony-utcai oldalának frontális kiképzése.* A nyári hónapokra elkészül ez az építkezés, amely méltó módon fogja kiegészíteni a barokk-építészet legszebb budapesti emlékét.

Hézagpótló ujitás!

Van kisüveg **Igmándi** keserüviz is 2—3-szori használatra **56 fillér**

Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

VÁROSHÁZI NOTESZ

AKKORA KARZATI FELVONULÁSSAL kezdődött a liberális lapok által annyira beharangozott keddi rendkívüli közgyűlés, mintha nem is egy kicsinyke flotta-demonstráció lett volna műsoron, hanem az ország sorsa dőlt volna el a Váci-utcai palotában. Nos, amikor azután a hegyek vajudása során megszületett a nevetséges egérke, a baloldali bizottsági tag uraknál csak a karzati tömegek orra volt hosszabb és konyult inkább lefele.

Botrányt várt a karzat éhes-szimatú közönsége, jó szaftos „odamondásokat", amiket aztán „megadta neki" felirattal közöltek volna a túlvérmes reggeli lapok. Volt olyan éltesebb karzati látogató is, — természetesen a gyengébb nemből, — aki vérre szomjúhozott. Azt várta, hogy Gál Jenő, ama nevezetes lipótvárosi demokrata, kirántja széles harci fringiáját és egyetlen rohammal veszi be a jobboldali saroköléseket, ahol Csillér y András és Petrovácz Gyula csendes egykedvűséggel figyelték az eseményeket.

Mindez nem következett be! Csend volt, rend volt, nyugalom volt az egész vonalon. A jobboldali pártok a rendkívüli közgyűlés megkezdése előtt tartott értekezleteiken elhatározták, hogy egyetlen szóval sem felelnek Apponyi György beszédére. Még a viharsarkokat is leszerelték és kiadták a vezérek a parancsot, hogy nem lesz válasz, de még közbeszólás se.

Igy történhetett, hogy este hat órakor, alig háromnegyed órával a közgyűlés megnyitása után Veronács mester leolthatta a hatalmas csillárokat és miután alaposan kifáradt abban, hogy a baloldali tagok igényléseit karzati jegyek iránt kellőképen kielégíthesse — hazamehetett lefeküdni...

*

EGYETLEN MEGDÖBBENTŐ MOMENTUM jelentkezett, majdnem lehetetlenné téve, hogy a rendkívüli közgyűlést megtartsák. A főpolgármester elnöki megnyitójában bejelentette, hogy Szegő Béla törvényhatósági bizottsági tag úr engedélyt kért és kapott a mai közgyűléstől való távolmaradásra.

A Rassay-párt városatyái rémülten néztek össze. Talán egy pillanatig az a gondolat is átcikkázott agyukon, hogy ily körülmények között nem is érdemes megtartani a rendkívüli közgyűlést. Egy ellenzéki megmozdulás Szapóleon nélkül! Mit ér az egyesült ellenzék frontja, ha Szegő úr markáns egyénisége nem teszi teljessé a sorokat?

Azonban Apponyi grófot már ez a tragikus távollét sem akadályozhatta meg abban, hogy a szülői házból magával hozott halk illedelmességgel el ne mondja beszédét. Előkelően és kissé fáradtan hangzott el a szónoklat, félbemaradt gesztusokkal és önmagába roskadt logikával. Szemmelláthatólag volt, hogy a gróf úrnak nem tetszett a ráosztott szerep és nem titkolt spleen-nel fogadta a liberális tenyereket, amelyek a beszéd után siettek a nagy nyilvánosság előtt megszorítani a grófi ujjakat.

Feltünt, hogy Gál Jenő csak az Apponyi-beszéd második félidejében érkezett be a közgyűlési terembe. Biztosan azért, mert sokáig tartott, amíg szmokingot húzott magára. Gál Jenőt ugyanis annyira meghatotta Apponyi kiállása a liberális front élén, hogy szmokingot húzott a tiszteletére...

*

KISSÉ GYÉREK VOLTAK a baloldali sorok, feltünést csak az keltett, hogy a Fridrich-párt egyetlen tagja sem jött el a rendkívüli közgyűlésre. A vezér sem. Igy hát ismételten rejtély maradt, hová tartozik a népszerű kegyelmes úr. Sem ő, sem pártja nem adott feleletet ezirányban, mert távollevők nem szavazhatnak.

A jobbközép első sorából hiányzott Zsitvay Tibor, aki az egész közgyűlés alatt ott volt ugyan a városházán, de a pártja részére fenntartott társalgóban tartózkodott.

A kereszténypárton első alkalommal foglalt helyet Hegedüs Amand, a kitünő ciszter plébános, aki Bitter Illés clairvaux-i apát után ismét a népszerű fekete-fehér ornátussal tarkítja a kereszténypárti sorokat. Amennyien fájlalják a szerény és szimpatikus nemes Nagy Mihály távozását a közgyűlési teremből, annyira örülnek a Szent Imre-városban köztiszteletben és szeretetben álló Hegedüs főtisztelendő bizottsági tagságának.

*

A TÖRVÉNYHATÓSÁGI BIZOTTSÁG legelfoglaltabb tagjai közé tartozik kétségtelenül Ilovszky János. Arról nem beszélve, hogy mint üzletember a legtöbbet dolgozók közé tartozik, közéleti működésében is rengeteg a teendője. A Baross Szövetség országos elnöke a kitünő Ilovszky, az ő számára most, amikor a közgyűlés előkészítése folyik, a nap huszonnégy órája is kevésnek bizonyul.

A jövő hó közepén lesz a Baross Szövetség ezévi rendes közgyűlése, ezek a közgyűlések mindig nagy társadalmi és egyben politikai események is, megint csak Ilovszky János teremtő zsenije révén. E pillanatban még a legnagyobb titokban folynak a kulisszák mögött a közgyűlési előkészületek, de annyit már elárulhatunk, hogy meglepetés lesz a szónokok személye a keresztény kereskedelem és ipar illusztris ünnepén: a Baross Szövetség közgyűlésén.

De nemcsak a magyar iparnak és kereskedelemnek, de a Balatonnak is lel-

Harc a Stadionért

Irta: PETROVÁCZ GYULA

A főváros egyik legaktuálisabb és legnagyobb körültekintést igénylő problémája a közel jövőben felépítendő magyar Stadionnak helyes, célszerű és gazdaságos elhelyezése.

Ahány kerülete van a fővárosnak, annyi elhelyezési terv merült fel. *Pest és Buda örök harca* is most ezen kérdés körül folyik. Óbudától Kelenföldig, Angyalföldtől a rákosi rétekig mindenütt vannak területek, melyeket a propagáló helyi érdekeltség Stadion céljaira kiválóan alkalmasoknak tart, de maguk a sportkörök is megoszlanak ebben a kérdésben a maguk külön érdekeltségei szerint. Egyben azonban csaknem mindenki egyetért. Abban, hogy a Stadiont lehetőleg távol a lakott városrészektől, messze a periférián kell létesíteni, ahol nagy és szabad területek állanak rendelkezésre és nincs korlátja a fantáziának.

Az én felfogásom e tekintetben: *Warum in die Ferne schweifen, Liegt das Gute doch so nah'!* Miért kutatunk Stadion-terület után a kültelkeken, mikor van ilyen a főváros belső területén is!

Engem ez álláspont elfoglalásában *a főváros érdekei vezetnek.*

A főváros arra vállalkozott, hogy az állam által felépítendő Stadion részére megfelelő területet ajánl fel és azt a szükséges közművekkel, útakkal és közlekedéssel látja el.

Ha *olcsó kültelki területet* ad a főváros, akkor súlyos terheket vállal az odavezetendő víz, gáz, villany és csatornázási vezetékek révén, a hozzájáró útak megépítésének kötelezettsége folytán, mert ezek hossza és létesítendő nagy szélessége óriási költségeket jelent. Mert külön út kell a gyalogosoknak, a kerékpárosoknak, az autóknak és autóbuszoknak és külön út kell — legalább részben — az oda- és visszahajtó járműveknek. Természetesen villamosvonalat is kell létesíteni a Stadionhoz, vagy távolabbi terület esetén a helyiérdekű vasút vonalát és állomását is meg kell építeni: hiszen a Stadionnál százezer ember kiszállításáról és egy tömegben való visszaszállításáról van szó.

Ha ellenben a főváros *egy szabad belső területet enged át*, akkor telekárban többet ad ugyan, de viszont az összes közművek megvannak, az útak legnagyobb része rendelkezésre áll és a közlekedést is csak kiegészíteni és tökéletesíteni kell, mert bizonyosfokú közlekedés most is van az ilyen belső területen. Igy tehát lényegesen kevesebb új beruházásra van szükség, lényegesen kevesebb költségbe kerül a Stadion ily elhelyezése a fővárosnak.

De ilyen megoldást javal a sportolók és a sportbarátok érdeke is. A Stadion látogatottsága feltétlenül nagyobb, ha azt könnyen el lehet érni. Ha a kispénzű sportrajongónak nem kell külön villamos- vagy autóbuszköltséget is számításba venni a beléptidíjon felül. Ha a jobb közönség megtakaríthatja a taxiköltséget, vagy azt a nagy időveszteséget, melyet egy távoli Stadionnak közlekedési eszközökkel való megközelítése jelent. Egyszóval könnyebben szánja rá magát a Stadion felkeresésére. És érvényesül *a tömegvonzás elve is*, mert ha látja a közömbös városi publikum a tömegtódulást, önkéntelenül érdeklődik és beáll a Stadionba menők tömegébe.

Kétségtelen, hogy a Stadion nemcsak a sportnak, hanem *a nagy megmozdulásoknak* is színhelye lesz. Nem is annyira nagygyűlésekre, vagy ünnepségekre gondolunk itt, mert hiszen ezeknek ezidőszerinti méreteihez megfelelő helyek állnak már rendelkezésre. De gondolunk Szent István király kilencszázados jubiláris ünnepségeire, melyek a magyar százezreken felül külföldi tízezreket is mozgósítani fognak.

Ami a sportközönségre áll, mindaz fokozottabban áll az ilyfajta tömegekre. Ezeket távolfekvő, perifériális Stadionba kivinni a fővárosból fölösleges költségtöbbletet, fáradtságot és időveszteséget jelent: minden külön haszon nélkül. És itt annak, hogy *a hívő tömegek* magukkal ragadjanak közömbös tömegeket, fokozottabb jelentősége is van!

Ezért foglalok állást a Stadionnak a lóversenytéren való megoldása mellett. A keleti pályaudvar mellett *áll üresen a régi lóversenytér*, mellyel a főváros tizenöt év óta nem tud mit kezdeni. Jelenleg az Aréna-út, a Thököly-út és a Stefánia-út határolják: csupa széles, tágas, közművekkel ellátott, kiépített és közlekedéssel bíró út a főváros belső területén, legnagyobb pályaudvarunk tőszomszédságában.

Ha ezt a területet a Verseny-utcának egyenesvonalú meghosszabbításával behatároljuk a Keleti pályaudvar felől is, akkor az egyetlen megépítendő út a Hungária-körúttal kapcsolja össze a Stadion területét, ami megközelítés szempontjából fontos, és a négy útvonal által körülhatárolt, s egyéb célokra még le nem foglalt terület kb. 1000 méter hosszú és átlag 300 méter széles, tehát 30 hektár (80 hold) területű. Ez Stadion céljaira bőségesen elegendő nagyságú terület, viszont a MÁV-val, HÉV-vel, BSzKRT-tal, Autóbusszal és mindenféle járművel, de gyalog is megközelíthető. Épületekkel elzárva csak az északi oldalán van egy Thököly-úti vilvillasorral, a Millenáris pályával és az Autóbuszgarázzsal. A többi három oldala beépítetlen és szabad, tehát a Stadion kiegészítésére szolgáló melléképítmények céljaira rendelkezésre áll.

Felvonulási és szétoszlási lehetőségek is vannak: a Stefánia-útról a Hősök-terén át az Andrássy-útra, a Hungária-körúton át akár észak felé az óbudai hídig, akár dél felé Kőbányára, a Népligetbe vagy az Üllői-útra széles és szabad út vezet, tehát könnyű a tömegeket szétoszlatni és több irányú felvonulás is találkozhatik a Stadion porondján.

Mindezek olyan előnyök, amelyekkel egyetlen Stadion-terv sem vetélkedhetik. Ilyen célszerű és egyszerű megoldás s ily kevés költséggel sehol sem biztosítható.

És egyetlen hátrányát, a Keleti pályaudvar közelségéből déli szél esetén reászálló koromfüstst is kiküszöbölhetné az Államvasút azzal, hogy a pályaudvari rendezőmunkát *elektromos lokomotívokkal* végeztetné, ez sem lehetetlen, sem nagy költségtöbbletet nem okoz .Igy tehát a Stadionnak a régi lóversenytéren való elhelyezése mind sportszempontból, mind megközelítési szempontból, azonfelül a főváros gazdasági érdekeinek és egyéb érdekeknek szempontjából a legtökéletesebb megoldást adná.

Ez a terv bizton valóra is fog válni, — *Szendy* polgármester a főváros közigazgatási bizottságában már hozzá is járult, — mert *reális, józan és takarékos* és e mellett megold egy olyan problémát, melyet eddig nem tudtak megoldani. Hogy t. i. a régi lóversenytér beépítés nélkül is felhasználhatóvá válik, amit sokszor sürgettek s ezerszer vitattak meg már.

kes apostola Ilovszky János. Nemcsak a nyári Balatonnak, amikor a kék hullámokat vidoran szeli át karcsú vitorlása, hanem a téli Balatonnak is leglelkesebb hívei közé tartozik Ilovszky. A közeli hetekben a rádióban tart előadást Ilovszky a téli Balatonról. Ennek az előadásnak azonban van egy feltétele: be kell fagynia a Balatonnak, mert az az elgondolás, hogy a Balaton jegén fog állni majd a mikrofon, hogy Ilovszky előadását közvetítse.

*

DINGHA ÁRPÁD, az általános szeretetnek és népszerűségnek örvendő pénztárigazgató, aki negyvenharmadik szolgálati évét tapossa és már betöltötte hatvanadik életévét is, beteges állapotára való hivatkozással nyugdíjazását kérte a polgármestertől. A kitünő Dinghát távozása alkalmából szombaton fogják ünnepelni kollégái, hogy neki egészséget és boldogságot kívánjanak nyugdíjas napjaiban.

*

A VÁROSHÁZA BETEGEI: Szemethy Károly dr. tiszti főügyész influenzában megbetegedett, ezért a keddi rendkívüli közgyülésen helyettese, Várady Jenő dr. jelent meg.

A kereszténypárti vezérek közül Szőke Gyula dr. felsőházi tag fekszik könnyű lefolyású influenzával Veress Pálné-utcai lakásán.

Beépitési kötelezettségel árverezi el felesleges telkeit a főváros

A folyó évben 1.200.000 pengőt kell a fővárosnak a deficit eltüntetésére bevennie ingatlanok eladásából

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros ezévi költségvetése, amely most van jóváhagyás alatt a belügyminiszteriumban, a bevételi oldalon 1,200.000 pengőt irányoz elő fővárosi ingatlanok eladásából. Arra vonatkozóan, hogy mely ingatlanokról van szó és azok eladása hogyan fog történni,

Kempelen Ágoston

a városrendezési ügyosztály vezetője a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Rövidesen elkészül és a városrendezési, majd a pénzügyi szakbizottság elé kerül a polgármesteri előterjesztés, hogy mely telkek milyen módon és mekkora eladási áron kerüljenek piacra . A szakbizottságok fogják megjelölni az eladások sorrendjét is *azon lista alapján*, amelyet a főváros által felhasználni nem kívánt, beépítésre és eladásra beérett telkekről már régebben készítettünk.

— Hangsúlyozom, hogy *kizárólag telkek eladásáról van szó*, ezeket a telkeket minden körülmények között nyilvános árlejtésen, minden valószínűség szerint *beépítési kötelezettséggel* fogjuk eladni. A közeljövőben már megkezdődnek *az ingatlan-árverések*, hogy a tavaszi építkezési szezon fellendítését is előmozdítsuk az ingatlan eladásokkal. Minden valószínűség szerint elsőnek az *Attila-utcai szegényház telkét* fogjuk hasznosítani. Az árveréseket addig és olymódon folytatjuk, amíg a költségvetésileg előirányzott összeg biztosítva nincsen. Mindenesetre gondoskodunk azonban arról, hogy az árverések *olyan ütemben történjenek*, hogy az ingatlanpiacon uralkodó árakat egy tömeges eladással ne nyomja le a főváros.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nem si cimerek, zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki müszerek. Elektromos és üzemi mérő müszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója.
Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

Öt esztendő alatt 5·6 százalékkal nőtt Budapest lakosainak száma

A perifériák erőteljes fejlődése a népszámlálás tükrében — A XI. és XIV. kerületekben volt a legnagyobb a lélekszám-gyarapodás — A világháboru óta is állandóan emelkedik a főváros lélekszáma

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A közelmultban, a mult év december havában vette kezdetét az egész ország területére kiterjedő hatállyal a képviselőválasztók összeírása. A főváros területére vonatkozólag *Szendy* polgármester rendelete a választók összeírását népszámlálással kapcsolta össze és a munkálatok lebonyolításával a székesfővárosi statisztikai hivatalt bízta meg. A hatalmas népszámlálási anyag begyüjtése után alig egy héttel a hivatal nagyhírű igazgatója,

Illyefalvi I. Lajos dr.

az összeírás előzetes eredményeiről már a következőkben informálta az *Uj Budapest* munkatársát:

— Az öt esztendővel ezelőtt lebonyolított országos népszámlálás eredményei alapján vált nyilvánvalóvá, hogy fővárosunk is belépett azon metropolisok előkelő sorába, melyeknek lélekszáma meghaladja az egymilliót. Annál nagyobb volt minden igaz magyar öröme, mert Budapest a milliós lélekszámot a rengeteg véráldozatot követelő világháború, az ország gazdasági életét megbénító forradalmak után, majd hosszú évek gazdasági válságának közepette érte el.

A most lebonyolított népszámlálás ismeretessé vált eredménye ismét arról az örvendetes körülményről tájékoztat bennünket, hogy fővárosunk tovább halad a fejlődés útján és népessége a körülményekhez képest erőteljesnek mondható arányban, örvendetesen növekedett.

Kerület	Lélekszám 1930.	1935.	Szaporodás (+) Csökkenés (—) absz.	%
I.	25.339	22.307	— 3.032	— 12.0
II.	52.047	57.366	+ 5.319	+ 10.2
III.	60.465	62.051	+ 1.586	+ 2.6
XI.	48.155	58.400	+ 10.245	+ 21.3
XII.	41.799	47.968	+ 6.169	+ 14.8
Jobbpart	227.805	248.092	+ 20.287	+ 8.9
IV	25.172	25.146	— 26	— 0.1
V.	66.413	71.525	+ 5.112	+ 7.7
VI	100.153	101.779	+ 1.626	+ 1.6
VII	135.675	137.521	+ 1.846	+ 1.3
VIII	141.119	144.538	+ 3.419	+ 2.4
IX	98.861	100.497	+ 1.636	+ 1.6
X	65.756	70.451	+ 4.695	+ 7.1
XIII.	76.542	82.374	+ 5.832	+ 7.6
XIV.	67.276	78.797	+ 11.521	+ 17.1
Balpart	776.967	812.628	+ 35.661	+ 4.6
Budapest	1,004.772	1,060.720	+ 55.948	+ 5.6

— A fentebbi statisztikai táblázat tanusága szerint megállapítható, hogy Budapest népessége az elmult öt esztendő alatt kerekszámban egy millió ötezerről közel egy millió hatvanegyezerre emelkedett. A szaporodás tehát 5.6%-ot tesz ki.

— A parti részek szerint vizsgálva e kérdést kitünik, hogy míg a budai kerületek utolsó öt esztendő alatti lélekszámgyarapodása közel 9%-ot tesz ki, addig a pesti oldal népessége 4.6%-kal gyarapodott . . . Ugy látszik, hogy a budai hegyvidék egészségesebb fekvése, tisztább hegyi levegője nagyobb vonzóerőt gyakorol a főváros lakosságára, mint a pesti oldal.

— A kerületi adatok megkülönböztetésével folytatva vizsgálódásainkat, felötlik, hogy a legerősebben a XI. kerület népessége szaporodott. (21.3%), de kiemelkedő a XII. kerület (14.8%), valamint a II. kerület (10.2%) lélekszámának növekedése is. Feltünő alacsonynak látszik Óbuda lélekszám-gyarapodása (2.6%), bár feltehető, hogy a tervbevett városrendészeti tervek közeljövőben történő megvalósítása erős lökést ad a meglehetősen visszamaradt kerületek fejlődésének. Lényegesen, kerek 12%-kal apadt az új I. közigazgatási kerület népessége, ami valószinüleg a budai polgárságnak a perifériákra való törekvésével hozható összefüggésbe.

— A pesti kerületek vizsgálatánál kitünik, hogy a Belváros népszáma, habár csekély mértékben is (0.1%), ismét vesztett jelentőségéből. Fővárosunk „City"-je tehát hü maradt a tradiciókhoz. A csupán belterülettel rendelkező kerületek népszáma a Lipótváros kivételével általában viszonylag gyenge emelkedést mutat. Az V. kerület 7.7%-os emelkedése valószinüleg összefüggésbe hozható azokkal a modern bérpalotákkal, amelyek főként az utóbbi években épültek, míg a VI., VII. és VIII. kerület viszonylag csekélyebb arányú népességszaporodása ismét a külterületi fekvésü kerületek lakosságának szembeszökö megduzzadásával magyarázható.

— Rendkívül nagyjelentőségü kiváltképen a XIV. kerület lélekszámgyarapodása, ahol a tömegesen épülő kertes házak benépesülése folytán 11 és fél ezerrel, azaz 17.1%-kal több lelket irtak ez alkalommal össze, mint az öt év előtti népszámlálás alkalmával. De jelentősnek mondható az ugyancsak perifériális fekvésü X. és XIII. kerületek lélekszámszaporodása is, ami nemcsak a kispolgári elemeknek a kertes, családi házak utáni vágyakozásával, hanem a belső városrészek bérházainak viszonylag magasabb lakbéreivel is magyarázható.

Lélekszám

	1920.	1925.	1930.	1935.
Jobbpart	196.478	207.721	227.805	248.092
Balpart	732.518	753.274	776.967	812.628
Budapest	928.996	960.995	1,004.772	1,060.720

Szaporulat

	1920—25.	1925—30.	1930—35. absz.	%
Jobbpart	11.243	20.084	20.287	8.9
Balpart	20.756	23.693	35.661	4.6
absz.	31.999	43.777	55.948	5.6
Budapest %	3.4	4.6	5.6	

— A mondottak után nem tartjuk érdektelennek azokat az adatokat, amelyek az utolsó négy népszámlálás adatai alapján a főváros népességének jelentős ütemü gyarapodását szemléltetik. Tizenöt esztendővel ezelőtt, közvetlenül a világháboru és a forradalmak után, fővárosunk lakossága alig 926 ezerben állapittatott meg. A következő évötöd 3.4%-os gyarapodással 961 ezres lélekszámmal zárult. Még erőteljesebb volt a főváros lakosságának gyarapodása az 1930-as évvel záruló évötödben, amidön 4.6%-os gyarapodással Budapest lakossága kerekszámban egy millió ötezerre emelkedett. S végül pedig a most lezajlott népszámlálás produkálta a legjelentősebb emelkedést, mivel az 5.6%-os gyarapodás közel 56 ezres lélekszámtöbbletet mutat az öt év előtti népszámláláshoz képest. Az utóbbi tizenöt esztendő együttes gyarapodása pedig 131.724 lelket (14.17%) tesz ki, ami kétségtelen bizonyitéka fővárosunk életképességének.

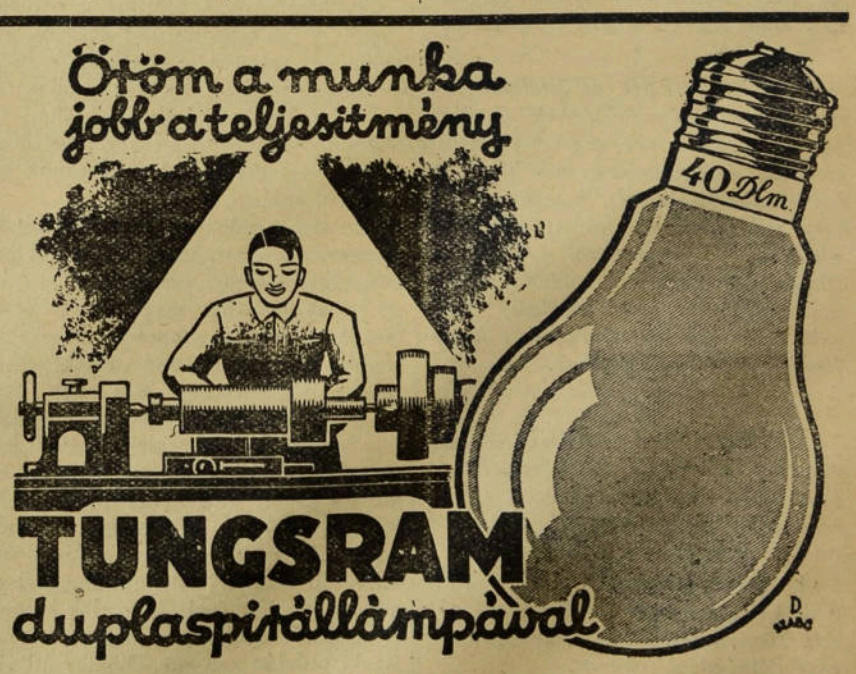
— A fentebb mondottak alapján tehát Budapest népességének nincsen oka a kétségbeesésre. Ha csak halványan is, de adatainkból kicsillan a termelő munka mind erőteljesebb térhódítása, amit nemcsak az ország lakosságának jelentősnek mondható beszivárgása, hanem az építkezési tevékenység emelkedő irányzata is igazolhat. De gondoljunk csak Budapest külső városrészeinek kiemelkedő lélekszámgyarapodására! E városszéli települések kétségtelenül indokolják fővárosunk lakossága törekvő munkásságát és eredményes szorgalmát és igazolják, hogy a magyar fajban mily erős a saját ház, a kertes otthon utáni vágyakozás, aminek révén a becsületes munka árán megtakarított fillérek nemcsak biztos tőkebefektetést nyerhetnek, hanem a fáradt test és gondterhelt lélek a napi munka után a saját ház boldogító tudata mellett a szabad, friss levegön felüdülhet. Ily erős magyar lélek és ily törhetetlen élniakarás mellett pedig kell, hogy minden budapesti polgár lelkes hazafisága előtt ott lebegjen a szebb jövő reménye, a magyar feltámadás felemelő tudata!

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

HIREK

Bódy

Egy magasívelésű köztisztviselői pálya jutott a mult napokban az első határkőhöz: huszonöt esztendeje annak, hogy Bódy László dr. tanácsnok, a pénzügyi ügyosztály kiváló vezetője, a székesfőváros szolgálatába lépett. Az Uj Budapest a baráti szeretet örvendező hangján gratulál a jubileumhoz, amely alkalmat adott arra, hogy a népszerű tanácsnokot tisztelőinek és hiveinek nagy serege a legmelegebben köszöntse.

A jubiláns tanácsnok a városházi fiatal generációnak — alig negyvenöt esztendős Bódy László — egyik reprezentáns vezéregyénisége. A számok és a gazdasági élet komoly tudósa ő, akinek rátermett és kiforrott egyéniségét mindig a legnehezebb helyekre állitották a polgármesterek. És az ő nagyszerű pénzügyi és közgazdasági tudása a legmegfelelőbb helyen mindig a legmegfelelőbb szakembert prezentálta a főváros közönségének.

Mint költségvetési előadó, majd a főváros közlekedésügyének egyik hivatott irányitója, egy esztendő óta pedig a pénzügyi ügyosztály vezetője Bódy László. Ha valaki, hát ő az, akinek az a bizonyos marsalbot már nem is a tartsolyában, hanem a kezében van, hogy előbb-utóbb irányitó szerepet biztositson számára a főváros legfőbb irányításában is.

A tanügyi tisztikar kultúrális feladatai. A Keresztény Tanügyi Bizottság V. ker. szervezete nagy érdeklődés mellett tartott gyülést. Lázár Ferenc dr. felsőházi tag elnöki megnyitó beszédében elismeréssel adózott a tanügyi tisztikar áldozatkész, hazafias munkásságáért, melyet a tanügyi bizottságban kifejt önzetlen lelkesedéssel. A tetszéssel fogadott beszéd után Pirovszky Lajos polgári iskolai igazgató részletesen ismertette a tanügyi tisztikar kultúrtörekvéseit, egyben az eddig elért eredményeket is ismertette. Urbányi C. József, Bednárz Róbert prelátus elnök képviseletében üdvözölte a tanügyi bizottságot, majd a tanitó iskolánkívüli népmüvelési feladatait vázolta. Több felszólalás után a tisztujitó közgyülés jelölő bizottságát küldték ki.

A magyar nő hivatása. A Keresztény Asszonyok pártszövetségének XI. ker. csoportjában az elmult héten dr. Vavrinecz Béláné főv. keresk. isk. tanárnő nagysikerü előadást tartott. Végigment a magyar történelem fontosabb korszakain és ismertette az egyes korszakok kimagaslóan nagy női ideáljait. Rámutatott arra, hogy a magyar nőnek mindég megvolt a maga történeti hivatása az ország épitő munkájában. Majd a mai kor női típusait vizsgálgatta és kiemelte, hogy e kor női alakjai mennyire eltérnek a nagy nemes asszonyoktól. Hangsúlyozta, hogy a mai asszonynak is a legfontosabb hivatása az anyaság szent kötelessége. A nők az irodákban és egyéb helyeken csak oly beosztást kapjanak, hogy ennek a magas rendeltetésnek eleget tudjanak tenni. Az előadás végén a nő nélkülözhetetlen szerepét vizsgálgatta és ismertette a charitás és a szociális mozgalmak terén.

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

A fővárosi közüzemek és a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága

Ujabb vizsgálat a nagyüzemeknél

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Amikor a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága létesült, *Borvendég* akkori főpolgármester azon álláspontját foglalta el a kormányzat, hogy a fővárosi üzemeknél a Felügyelő Hatóság által végrehajtandó vizsgálatokra *nincsen szükség*, mert ezeket a vizsgálatokat a *szanálás kapcsán* amúgy is végrehajtja a főpolgármester. A nemrégiben alakított *üzempolitikai bizottságnak is az a célja*, hogy megjelölje azokat a tételeket, amelyek a szanálás kapcsán revizióra szorulnak és körvonalozza az önkormányzat elgondolásait az üzemek adminisztrációjának és üzleti politikájának racionalizálása kapcsán.

A Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága azonban a szanálás időtartama alatt is *állandóan foglalkozott* a fővárosi üzemek ügyeivel és bizonyos jelentéseket és felvilágosításokat kért, amelyeket a főváros közüzemi ügyosztálya el is készített és el is küldött a hivatalnak.

Ezen előzetesen beszerzett adatok alapján az illetékes kormánytényezők most elhatározták, hogy a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága az üzemek egész üzletmenetét és üzleti gesztióját *felül fogja vizsgálni*. Most történnek a személyi beosztások atekintetben, hogy a pénzügyminisztériumnak, illetőleg a Közérdekek Felügyelő Hatóságának mely vezető tisztviselői fognak a minden valószínűség szerint *hónapokig tartó vizsgálattal* foglalkozni, és kik legyenek azok a külső szakértők, akiket ezekbe a vizsgálatokba bevonni kívánnak.

A főváros vezetősége természetszerűen *nem zárkózhatik el* az elől, hogy a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága törvényben és rendeletekben biztosított jogait ne gyakorolja. Bizonyos azonban, hgy az üzemek adminisztrációinak *nem válnak túlságosan előnyére* ezek *a gyakran ismétlődő vizsgálatok*, amelyeket egy alkalommal az üzempolitikai bizottság, más alkalommal pedig más szervek folytatnak le.

Épül az Endre-udvar

Liber Endre alpolgármesterről keresztelték el a Fansz most épülő hetedik tisztviselő-társasházát

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége által kezdeményezett Endre-udvar tisztviselő társasház tagjai szerdán délben tartották az építkezés színhelyén: a Lenke-tér és Eldömér-utca sarkán a legújabb fővárosi társasház alapító okmány elhelyezési ünnepélyét. Az ünnepségen Liber Endre alpolgármestert, aki Duday Alajos dr. tanácsnok, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő szakosztályának elnöke. Kempelen Ágoston műszaki főtanácsos, a városrendezési ügyosztály vezetője, Bärtl Tivadar tanácsi főjegyző, a szociálpolitikai ügyosztály vezető-helyettese és Fazekas Béla dr. árvaszéki főjegyző, a Fansz. főtitkára kíséretében jelent meg, az építési intézőbizottság nevében Korontai Alajos főmérnök, Fraknói József műszaki tiszt és Schréder László dr., a Gázmüvek tisztviselője fogadták.

Az intézőbizottság nevében Fraknói József műszaki tiszt üdvözölte az alpolgármestert, akitől engedélyt kértek arra, hogy tiszteletére Endre-udvarnak nevezzék el a legújabb tisztviselő társasházat.

— A Fansz által eddig megépített társasházak, — mondotta többek között Fraknói — mindig a tél elején kezdődtek el megépülni, hogy ezzel is enyhítsék a téli munkanélküliséget. Az eddig épült épületek négy és fél millió pengőbe kerültek, ehhez hozzászámítva az Endre-udvar építési költségét, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő társasházak építésével ezideig kereken ötmillió pengő értékü munkaalkalmat nyujtott.

Liber alpolgármester meleg hangon köszönte meg az üdvözlést és rámutatott arra, hogy a tisztviselő-társasház építkezése főindoka a tisztviselők azon vágya, hogy saját ingatlanrészhez jussanak. Az alpolgármester üdvözölte az építkezés kezdeményezőit, köszöntötte a tervezőt: Wihart Ferencet. Ezután a megjelent előkelőségek aláírták az alapító okiratot, amelyet az épületbe falaztak. Az épületen dolgozó munkássereg lelkes éljenzése közepette távozott kíséretével az ünnepségről Liber alpolgármester.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Január hó 19-én és 23-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

VIGNÁLI RAFAELLO
bronzöntő
BUDAPEST
Lakás: Petneházy-utca 73/b.
Gyár: VI., Jász-utca 74.
TELEFON: 91—9—12.

A cirkusz egyetlen bérlőjelölte: Fényes György

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A legutóbbi napokban elkészült a polgármesteri javaslat a Fővárosi Cirkusz bérletére vonatkozóan. A polgármester azt javasolja a városgazdasági szakbizottságnak, hogy a bérletet hat esztendőre Fényes Györgynek, az ismert vállalkozónak juttassák, aki is a bruttó bevétel 5.1%-át ajánlotta fel olyképen azonban, hogy a fix bérnek megállapított hétezer pengőn felül a százalékos részesedésből a főváros bevétele tizenötezer pengőnél évente kevesebb nem lehet. A polgármester azzal indokolja előterjesztését, hogy a megtartott nyilvános versenytárgyaláson az egyetlen ajánlattevő Fényes György volt, akinek szakértelme és anyagi bonitása is mindenképen megfelelő a főváros számára.

A városgazdasági ügyosztály és Fényes György között lefolytatott tárgyalások eredményeképen Fényes megtarthatja a Néparéna bérletét is. Fényes az elmult évadban jelentékenyen ráfizetett a Néparéna bérletére, a fővárossal szemben azonban minden kötelezettségét kifogástalanul teljesitette. A polgármesteri előterjesztést a jövő héten tárgyalja a városgazdasági ügyosztály és a közgyülés is még ebben a hónapban, legkésőbb azonban február elején dönteni fog.

Budapest székesfőváros Jogszabályainak most megjelent tartalomjegyzéke tartalmazza a székesfőváros 1935-ig megjelent és még kapható összes hatályos jogszabályainak címét, számát és jogforrásait betü- és számszoros rendben, az ár feltüntetése mellett. A jegyzék 1.60 P áron kapható a jogszabályok kiadóhivatalában (Bpest, Központi városháza I. pav. I. em. 42. sz. a.)

Versenytárgyalási hirdetmény

A székesfőváros törvényhatósági bizottsága közgyülésének hozzájárulásától függően a székesfővárosi útfenntartás keretébe tartozó, az összes közigazgatási kerületekben végrehajtásra kerülő

aszfaltjavitási és kisebb új aszfaltozó munkákra

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Az ajánlatok megtételénél a „Fővárosi Közlöny" „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt ajánlati feltételeken kivül az alábbiak irányadók.

A munkálatokra az 50.000—1934. K. M. számú Közszállitási Szabályzat, valamint a székesfővárosi aszfaltozó munkáknak az 1936. évre megállapitott egységárai, továbbá a vonatkozó Általános, Részletes, Különleges, Ajánlati, Szerződési, valamint a jelen versenytárgyalási hirdetmény alábbi feltételei érvényesek:

A munkálatokra letétbe helyezendő bánatpénzek összege az I., II., III., IV. kerületi munkákra egyenként, továbbbá a IX., X. és XIV. kerületi munkákra együtt 400—400, az V., VI., VII., VIII. és XI. kerületi munkákra pedig egyenként 600—600 pengő.

A megbizás esetén leteendő biztositék a bánatpénz kiszámításánál alapul vett összeg 5 százaléka, vagyis a mánatpénz két és félszerese.

Fenntartom magamnak azt a jogot, hogy ha valamely kerületben a végrehajtott munkálatok mennyisége az előirányzott vállalati összeget elérné, a további munkálatok kiadását, ugyanazon feltételek mellett — a munkamegosztás érdekében — elsősorban azon kerületi szerződött vállalkozók részére biztositthassam, akiknek megbizásai az előirányzatot nem érik el.

Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a Központi Városháza II. emelet 289. ajtószám alatt 3 pengő (Három pengő) ellenében haphatók.

Az ajánlatokat az egyes kerületekre, illetve összevont kerületekre külön-külön kell megtenni.

A kellően felbélyegzett és lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat

1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Az ajánlatok felbontása ugyanaznap délelőtt 11 órakor lesz a Központi városháza II. emelet 285. számú helyiségében, ahol a vállalkozók, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Fenntartom magamnak azt a jogot, hogy az ajánlatok közül, az ajánlott árakra való tekintet nélkül, szabadon választhassak, illetve, hogy azokat teljesen mellőzhessem.

Budapest, 1936. évi január hó 9.

A székesfőváros polgármestere.

Zárszámadás, költségvetés

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Sebő Béla főszámvevő intézkedésére az elmult évi zárszámadás összeállítása céljából január 8-ával zárták le a számvevőségi naplókat. A zárszámadás összeállítása a lezárt naplók alapján az elmúlt napokban már meg is kezdődött.

A főváros ezévi költségvetését jelenleg a pénzügyminiszterium vizsgálja felül. A közvetlen tárgyalások a főváros pénzügyi ügyosztálya és a belügyminiszterium, illetőleg a pénzügyminiszterium között február első napjaiban fognak megkezdődni.

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek az V. ker., Vizafogó-gát 25.884. hrsz. alatt létesitendő angyalföldi szennyvízátemelőtelep homokfogójába és szabadkiömlőjébe beépitendő

5 darab kovácsoltvas zsilipberendezés szállitási és szerelési

munkálataira.

A közszállitás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

A közszállitás megkezdésének és befejezésének időpontja, valamint a jótállás időtartama tekintetében a vonatkozó ajánlati költségvetés és feltételek érvényesek.

Az ajánlatot a székesfőváros által rendelkezésre bocsátott hivatalos nyomtatványok felhasználásával és a jelen hirdetményben, valamint az ezt kiegészitő vonatkozó általános részletes és különleges ajánlati feltételekben és az 50.000—1934. K. M. számú Közszállitási Szabályzatban foglaltak értelmében olykép kell kitölteni, hogy az ajánlat és mellékletei a szerződés minden adatát és feltételét tartalmazzák.

Az ajánlatnak zsinórral való egybefüzésénél ügyelni kell arra, hogy a rajzmellékletek az összefüzés után is kinyithatók és megtekinthetők legyenek.

Az ajánlat boritékját a következő felirattal kell ellátni: „Ajánlat a 41.753—1935—II. polgm. számú versenytárgyalási hirdetményben közölt és az V. ker., Vizafogó-gát 25.884 hrsz. alatt létesitendő angyalföldi szennyvízátemelőtelep homokfogójába és szabadkiömlőjébe elhelyezendő 5 darab zsilipberendezés szállitási és szerelési munkálataira."

Az aláirt és megfelelően előkészitett ajánlatokat sértetlen boritékban elhelyezve, pecséttel lezárva a polgármesteri II. ügyosztályban, IV. ker., Központi városháza, II. emelet 284. ajtószám alatt

1936. évi február hó 4. napján délelőtt 10 óráig

személyesen, vagy megbizott útján kell benyujtani.

A benyujtott ajánlatok a IV. ker., Központi Városháza, II. emelet 281. szám alatti helyiségben a benyujtás napján délelőtt 11 órakor kerülnek felbontásra, amikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

Azt az ajánlatot, amelyet az ajánlattevő nem a kijelölt helyen, a kijelölt időben nyujt be, vagy pedig nem a megállapitott feltételek és előirások értelmében készült el, a Közszállitási Szabályzat idevonatkozó rendelkezései szerint figyelembe venni nem lehet.

Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a IV. ker., Központi városháza, II. emelet 289. ajtószám alatti helyiségében — a hivatalos órák alatt — az előirt dijazás ellenében kaphatók.

A közszállitással kapcsolatban felmerülő kérdésekre a szükséges felvilágositások a hivatalos órák alatt a Központi Csatornaszivattyútelepen IX. ker., Soroksári-út 31.) nyerhetők, ahol a tervek is megtekinthetők.

Budapest, 1936. évi január hó 7-én.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

VÁLLALKOZÁS

Hogyan támogatja a keresztény városháza a keresztény ipart és kereskedelmet?

A kövezési, kerületi aszfaltozási és utépitési munkák, továbbá a kö-szállitások megoszlása 1935-ben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az *Uj Budapest* hasábjain *Müller* Antal országgyülési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, több cikkben foglalkozott *Wolff* Károly karácsonyi plakátja kapcsán azzal a problémával, hogy az ország legnagyobb munkaadója: Budapest székesfőváros, a keresztény városháza, *hogyan támogatja a keresztény ipart és kereskedelmet.*. A Keresztény Községi Párt hétfői értekezletén *Wolff* Károly jelentette ki, hogy utána fog nézni annak: *a városházán milyen arányban kapják zsidók és keresztények a milliós közmunkákat.*

Felszólalásában *Wolff* Károly közölte az 1914-es épitkezési statisztikát, amelyből kiderül, hogy *míg a zsidóság a városi épitkezésekből 1914-ben huszonhat millió aranykorona értékü kapott, addig a keresztények csak nyolcmillió koronát kaptak. Wolff* Károly kijelentette, hogy *ugyanilyen statisztikát* fog összeállittatni minden városi közmunkáról, minden ügyosztály munkálatairól és a Keresztény Községi Párt oda fog hatni, hogy *a keresztényekre sérelmes állapotot feltétlenül megszüntessék.*

Wolff Károly ezen felszólalásával és *Müller* Antal cikkeivel kapcsolatosan az út- és csatornaépitési ügyosztály által az elmult esztendőben kiadott közmunkákat illetően módunkban van a következő statisztikai adatokat közreadni:

I

Kerületi kövező vállalkozó van:	**13**			
ebből keresztény vállalkozó	**10**	**(77%)**		
ebből zsidó vállalkozó	**3**	**(23%)**		
Teljes vállalati összeg			**P**	**425.638**
ebből keresztény vállalkozóé			**P**	**333.638** **(78%)**
ebből zsidó vállalkozóé			**P**	**92.000** **(22%)**

II

Kerületi aszfaltozó vállalkozó van	**10**			
ebből keresztény vállalkozó	**4**	**(40%)**		
ebből zsidó vállalkozó	**6**	**(60%)**		
Teljes vállalati összeg			**P**	**232.170**
ebből keresztény vállalkozóé			**P**	**100.570** **(43%)**
ebből zsidó vállalkozóé			**P**	**131.600** **(57%)**

III

Utépitési munkát kapott:	**35**			
ebből keresztény vállalkozó	**24**	**(68%)**		
ebből zsidó vállalkozó	**11**	**(32%)**		
Teljes vállalati összeg			**P**	**1,203.719**
ebből keresztény vállalkozóé			**P**	**585.819** **(49%)**
ebből zsidó vállalkozóé			**P**	**617.900** **(51%)**

IV

Kőszállitási munkát kapott:	**31**			
ebből keresztény vállalkozó	**18**	**(58%)**		
ebből zsidó vállalkozó	**13**	**(42%)**		
Teljes vállalati összeg			**P**	**1,041.740**
ebből keresztény vállalkozóé			**P**	**874.280** **(84%)**
ebből zsidó vállalkozóé			**P**	**164.460** **(16%)**

ÖSSZESITÉS:

I—IV. CSOPORTOK ÖSSZESEN:			**P**	**2,903.267**
ebből keresztény vállalat			**P**	**1,894.307** **(65%)**
ebből zsidó vállalat			**P**	**1,008.960** **(35%)**

Uj kiirások

Különféle boritékok szállitására a székesfőváros iskolái, intézetei és üzemei részére. Határidő: 1936. évi január hó 21-én délelőtt 10 óra.

Villanyszerelési munkákra az Uj Szent János-kórházban épitendő új szülészeti és nőgyógyászati pavillon részére. **Határidő: 1936. évi január hó 23-án délelőtt 9—10 óra.**

Vizvezetékszerelési, gázberendezési és csatornázási munkákra az Uj Szent János-kórházban létesitendő új szülészeti és nőgyógyászati pavillon épitéséhez. **Határidő: 1936. évi január hó 24-én délelőtt 9—10 óra.**

Csomagolópapirok szállitására a székesfőváros üzemei részére. Határidő: 1936. évi január hó 28-án délelőtt 10 óra.

Öt darab kovácsoltvas zsilipberendezés szállitási és szerelési munkálataira az V. ker. Vizafogó-gát 25.884 hrsz. alatt létesitendő angyalföldi szennyvízátemelőtelep homokfogója és szabadkiömlője részére. **Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Napszámos és kordélyfuvarozási munkákra a székesfővárosi kertészet részére. **Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Kövezetjavitási és kisebb új kövezetmunkákra. Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.

Aszfaltjavitási és kisebb aszfaltjavitási munkákra. Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.

Melegvizfűtés berendezési munkákra, a IX. ker. Gyáli-úti Szent László közkórházban létesitendő megfigyelő pavillon épitéséhez. **Határidő: 1936. évi február hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

A székesfőváros törvényhatósági bizottsága közgyülésének hozzájárulásától függően a székesfővárosi útfenntartás keretébe tartozó, az összes közigazgatási kerületekben az 1936. évben végrehajtásra kerülő

kövezetjavitási és kisebb új kövezőmunkákra

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Az ajánlatok megtételénél a „Fővárosi Közlöny Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt ajánlati feltételeken kivül az alábbiak irányadók.

A munkálatokra az 50.000/1034. K. M. számú Közszállitási Szabályzat, valamint a székesfővárosnak az 1936. évre megállapitott útépitő és kövező egységárai, továbbá a vonatkozó Általános, Részletes, Különleges Ajánlati, Szerződési, valamint a jelen versenytárgyalási hirdetmény alábbi feltételei érvényesek:

A munkálatokra letétbe helyezendő bánatpénzek összege az I.—XI. és XIV. kerületi munkákra egyenként 800—800 P.

Megbizás esetén leteendő biztositék a bánatpénz kiszámitásánál alapul vett összes 5%-a, vagyis a bánatpénz két és félszerese.

Vállalkozó tartozik legalább egy, a polgármesteri II. ügyosztály vezetője által kijelölt, budapesti kir. József Müegyetemet (M. kir. József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet) végzett okleveles mérnököt április hó 1-től december hó végéig, legalább heti 30 pengő fizetés mellett a meglévő alkalmazottain kivül alkalmazni.

Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a Központi Városháza II. emelet 289. ajtó!szám alatt 2.40 P, azaz Kettő pengő 40 fillér ellenében kaphatók.

Az ajánlatokat az egyes kerületekre különkülön kell megtenni.

A kellően felbélyegzett és lepecsételt boritékban elhelyezett ajánlatokat

1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Az ajánlatok felbontása ugyanaznap délelőtt 11 órakor lesz a Központi városháza II. emelet 285. számú helyiségében, ahol a vállalkozók, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Fenntartom magamnak a jogot, hogy az ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintetet nélkül, szabadon választhassak, illetve, hogy azokat teljesen mellőzhessem.

Budapest, 1936. évi január hó 9.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos Hirdetések" rovatának élén közölt ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a székesfővárosi kertészet alább felsorolt csoportjai részére az 1936. évben szükséges

napszám- és kordélyfuvarozási

munkákra.

A munkálatokra az 50.000/1934. K. M. sz. közszállitási szabályzat, a jelen versenytárgyalási hirdetmény alábbi feltételei és az ajánlati ürlapon közölt kikötések érvényesek.

A letétbe helyezendő bánatpénzek összege csoportonként a következő:

1. Városligeti csoport — — —	60 P
2. Népligeti csoport és a hozzá tartozó faiskolák — — —	110 „
3. I. és XI. kerületi sétányok, valamint a jobboldali fasorok csoportja — — — — —	110 „
4. II.—III. kerületi sétányok csoportja és a városmajori faiskola — — — — — —	80 „
5. Honvéd-utcai csoport — —	60 „
6. Balparti fasorok csoportja —	130 „
7. Központi telep és Tisza Kálmán-téri csoport — — —	50 „

A megbizatás esetén leteendő biztositék a bánatpénz kiszámitásánál alapul vett összeg 5%-a, vagyis a fenti bánatpénz 2 és félszerese.

Ajánlatot tenni úgy a napszám-, mint a kordélyfuvarozásra csakis egységárral lehet és pedig csoportonként külön-külön. Egy vállalkozó több csoport fuvarozási munkájára is tehet ajánlatot, de minden egyes csoportnál külön ajánlati ürlapon.

Az ajánlatok benyujtásához szükséges nyomtatványok a Központi városházán II. emelet 289. ajtószám alatt ajánlatonként 30 fillérért kaphatók.

A kellően felbélyegzett (ajánlatonként 2 P, azaz: Kettő pengő) és lepecsételt boritékban elhelyezett ajánlatokat

1936. évi február hó 4-én, kedden délelőtt 10 óráig

kell a Központi városházán II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Az ajánlatok felbontása ugyanaznap délelőtt 11 órakor történik a II. emelet 381. sz. helyiségben, ahol az ajánlattevők vagy igazolt megbizottaik is jelen lehetnek.

Fenntartom magamnak a jogot, hogy az ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhassak, illetve, hogy azokat teljesen mellőzhessem, továbbá, hogy az egyes csoportok fuvarozási munkáit esetleg több ajánlattevő, illetőleg vállalkozó között megoszthassam, a megajánlott egységárakra való tekintet nélkül.

Budapest, 1936. évi január hó 10-én.

A székesfőváros polgármestere.

XIV. évfolyam 4. szám

Budapest, 1936. január 25.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár,
Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Negativ kritikusok

Tacitus-szal szólva: sine ira et studio — vizsgáljuk meg a tárgyi igazságot az üzemi szolgáltatások díjainak revíziója ügyében. Miről van szó? Száz és egyéb oknál fogva — ezek taglalására jelen alkalommal nem térünk ki — elkerülhetetlen egyes közüzemek közszolgáltatási árainak bizonyos mértékű emelése. Mellőzhetetlen, még pedig azon egyszerű oknál fogva, mert a bevételek jelenleg nem fedezik a kiadásokat, a főváros közületének pedig olyan rejtett tartaléka, amelyből fedezhetné a Beszkárt, vagy a Vízművek deficitjét: nincsen!

Ezért az alapigazságért lehet ezt, vagy azt az urat felelőssé tenni, de annak megváltoztathatatlanságát letagadni senkinek sem áll módjában. A tények kényszerítő parancsát tudomásul kell vennie többségnek és ellenzéknek egyaránt, ez kiinduló pontja minden gyógyítási célzatnak. Más lapra tartozik: az elkerülhetetlen áremelésekné miképen érvényesítse a polgármester a humánus szempontokat, hogy a magasabb díjak lehetőleg a tehetősebb polgárságot sujtsák. Az is kétségtelen, hogy a kiadások bizonyos mértékü racionalizálásával, amely azonban szintén nem mellőzheti a szociális elgondolásokat, hozzá lehet járulni ahhoz, hogy az emelés csökkentett mértékü legyen. Magát az emelést azonban mellőzni nem lehetséges, ezt el kell ismernie mindenkinek, aki harag és elfogultság nélkül szemléli az eseményeket.

A tények hideg és éles reflektorfénye a hirtelen felélénkült városházi ellenzékre vetíti sugarait. A baloldal hasztalanul kísérletezett pódiumot teremteni magának a rendkívüli közgyülés összehívásával, ezt a főpolgármester az új fővárosi törvény értelmében megtagadni jogosult és köteles. Egyelőre lapjaikban, holnap az önkormányzati fórumokon fogjuk hallani a meddő kritikákat, a nagyhangú felelősségrevonást, amely mondvacsinált okokat emleget, ravaszul hallgatva arról, hogy ha a díjakat nem emelik fel, a deficit katasztrófális örvényébe zuhan valamennyi fővárosi közüzem és maga a főváros!

A polgármester férfiasan meggondolta és megfontolta, amikor az üzemek jelentései alapján megállapította a helyzet tarthatatlanságát, a szanáló főpolgármester szintén mélyen átérzett felelősségének súlya alatt igyekszik a problémákat a közönség teherviselőképességének mennél kisebb mértékben való igénybevételével megoldani. Félre tehát a hordó-politikával, a negatív kritikával, a népszerűség olcsó hajhászásával, a felelőtlen nyelvöltögetéssel! Hallgassanak Tacitusra a városházi Kátók, és arra a másik római történetíróra, aki legelső és legfőbb törvényül a haza üdvét jelölte meg!

Gondolatok a betegszobában

Irta: Szőke Gyula dr.

NEM ZAVAR SEMMI! Csak a lázállapot-változás hoz kisebb-nagyobb mozgolódást az egyhangú napokban. A napi postának az újságrésze kerül elém és módom van, — sok időm is van — a történéseken gondolkodni. És amint átnézem a lapokat, látom kint az életben is a hullámzásokat, anélkül, hogy kialakulna belőle valami, amiért évtizedek óta dolgozunk: *a közjó előrehaladása!*

*

A PÁRTSZERVEZKEDÉS zavarja-e az alkotmányt és a szabadságot? Igen! — mondja az ellenzék. Nem — hangoztatja a Nep-vezérkar. Mindegyiknek lehet a saját szemszögéből igaza. De mi, a Keresztény Községi Párt, akik a főváros lelki és nemzeti fejlődésének az irányítását végezzük, úgy látjuk és érezzük, hogy a kérdés nem itt dől el, hanem ott, hogy *pártérdek* és *pártcél* mennyire befolyásolja a közélet helyes irányú munkáját. És azt mondjuk, hogy szervezkedhetnek egyesek és pártok az ő eszméjük propagálására, de nem diktálhatják az akaratukat sem az önkormányzatra, sem a közigazgatásra, mert azoknak a pártok fölött kell állaniok! Az önkormányzat legyen *keresztény* és *magyar*, *szabad* és *független* a pártoktól és akkor valóban a közjót és csak a közjót fogja szolgálni. Amíg azonban a párttitkárok ülnek a közigazgatás vezetőinek az előszobájában és irányítják azok működését, addig a közigazgatás csak a pártot és nem az életet szolgálja.

*

KERESZTÉNY csak kereszténynél vásároljon, — hirdeti *Wolff* Károly. A baloldal egyik fővezére ezt vakondpolitikának nevezi, amit eddig tűrtek, de ezután nem fogják tűrni? Alig hiszem, hogy ki tudnak kormányrendeletet eszközölni, amely elrendeli, hogy nem szabad kereszténynél vásárolni! Vagy talán ők maguk fognak numerus clausust kérni? Egyébként igaza van a balodal vezérének abban, hogy legyen vége a vakondpolitikának is, a türelemnek is. És ha eddig nem vettük észre, gazdasági sötétségben élvén, hogy a gyakorlati életben nem teljesen váltottuk be az elveinket, úgy tényleg legyen vége a türelemnek, amelylyel ebben a tekintetben voltunk és a jövőben türelmetlenül kívánjuk és gyakoroljuk, hogy a keresztény szeretetet és keresztény igazságot tényleg az életbe is ültessük át és a mindennapi munkánkban alkalmazzuk.

*

KINEVEZÉSEK! A polgármester szükségét látja egyes állások betöltésének a közigazgatási és üzemi státusrendezés előtt és kinevezi szerinte a leginkább odavalókat. Rendkívüli közgyülésen tiltakoznak ez ellen, mert a rátermettséget a polgármester nem az ő mértékükkel mérte. Ezer szerencse! Vajjon ki védte volna meg akkor az igazságot, ha sem az elveiket alkalmazó többség, sem maga a polgármester és az ő lelkiismerete nem a legjobb belátásuk szerint, hanem a tiltakozók szerint cselekedtek volna? Messziről nézve a dolgot, megnyugtatóknak kell lenniök a kinevezéseknek, ha az ellen az egyik oldalról oly hevesen tiltakoznak.

*

A KINEVEZÉSEKKEL EGYÜTT jár a protekcióhajhászás. Hetenként, sőt naponként szerencséltetnek személyek, akiknek az illető állásra joguk nincsen, hogy rávegyenek ama ismeretlen bűvös szó kimondására, amely az állást nekik juttatja. Ha végül ötszöri fogadás után hatodszor véletlenül dolgunk akad és az érzékeny keblű zaklatót abban a pillanatban nem érünk rá fogadni, jön a lovagias elégtételkérés, amelyben még komoly uriemberek is vállalnak szerepet az egyik fiú érdekében feleslegesen okvetetlenkedő anya nemfogadása miatt, a másik fiú részéről érzett sérelem megtorlásáért. Szerencse, hogy a józan ész az ilyen lovagiaskodást mindjárt be is fejezi sértés hiányában. Különben még azért, mert az érdemeseket készséggel támogatjuk, harci bárddal kellene védekeznünk az érdemtelenek jogtalan és erkölcstelen, de kitartó zaklatása ellen.

*

A SZANÁLÁST követelik, de sem a fizetésekhez, sem a kiadásokhoz, sem a közüzemi szolgáltatásokhoz hozzányulni nem szabad, sem a bevétel nem fokozható. De azért szanáljon a főpolgármester is, szanáljon a közgyülés is. Hogyan, ha semmihez sem szabad hozzányulni? Pedig egyszer már be kell látni, hogy nem a jelszó a fontos, hanem a lényeg! Vannak dolgok, amelyeken már áthaladtak az idő kerekei, és vannak, amelyeket ma tisztább látással, jobban lehet intézni. Tehát bizonyos dolgokon javitani kell, hogy azt meg is valósítsuk a kiabálás dacára. Hogy ezt ki végezze, főpolgármester, vagy közgyűlés: attól függ, kinek van meg a belátása is, bátorsága is.

*

FÉLRETETTÉK a státusrendezést és az üzemszolgáltatási díjak rendezését, mert az új üzempolitikai bizottsággal akarják megállapittatni, mire van szükség. Miután az üzemek vizsgálata évek hosszú során ismételten megtörtént és ezeknek az eredményei egyhangúlag elfogadottan kerültek kormányjóváhagyás alá, nyilván a legnagyobb szükség az üzempolitikai bizottság trójai faló vára volt, amelyet csak az egyik üzembe tizenkét szakértő által fog a következő hónapok alatt bevezetni, hogy elkezdődjék ismét a semmittevésre kárhoztató üzemi háború. *Miklós* Ferenc hivatkozással az üzemvizsgálat legutóbbi gyakorlati megállapítására, ennek az életben való keresztülvitelét sürgette. Miután azonban azt a közgyülés is, annak minden pártja is, a polgármester is és a főpolgármester is helyesnek tartotta, a kormány is magáévá tette, ezért ezt nem viszik keresztül. Majd újból tanácskoznak, hátha vajudnak a hegyek és lesz egér: *új javaslat.*

*

KÖZBEN AZONBAN mindenütt a nagy készülődésről beszélnek, mert az újabb vizsgálatokhoz kell újabb adatok gyűjtése, amely az összes közigazgatási és üzemi munkaerőt lefoglalja. Hát igen. Tessék félretenni a napi munkát és az élet bajainak az elintézését. Az első vizsgálat tízéves jubileumára méltó, hogy az újabb vizsgálatra megfelelően készüljenek. Más nem is fontos.

*

OLVASOM az *Uj Budapestben: Milyenek az újabb városi útburkolatok?* Az illetékes ügyosztály illetékes főtanácsosa, egyébként nagyrabecsült barátom szintén a gyakorlati szemlélet helyett elméleti tanítást ad a találóskérdés megoldására. Jobban szerettem volna, ha megírja, hogy ma a kocsiközlekedésre legjobb a kis és nagy kockakő. Az autóközlekedésre legjobb a bitumenes tégla, a gyalogos közlekedésre leginkább megfelel az aszfalt, vagy a betonlap. De mi újat keresünk, ami drágább és ami még nem vált be. Mert a reformok korát éljük és miért ne újítsunk itt mi is, ha más mindenáron újít? Pedig, ha megnézem a Hősök-terétől az Andrássy-úton és gróf Tisza István-

utcán át egészen a Vörösmarty-térig az útburkolatokat, mindjárt látom, mit kell és mit szabad csinálni. Szeretném, ha főtanácsos barátom végigjönne velem és akkor a tanítás helyett elkészítené a javaslatot, hogy az autonómia végül a megfelelő határozatot meghozhassa.

*

ESZEMBE JUT A POLGÁRMESTER ígérete: törődni fog a Belvárossal és annak útburkolatával is. Csak ne jobban törődjék, mint mi, belvárosiak szeretnénk. Csak a rossz burkolatokat javíttassa ki, csak az elhanyagolt Dunapartot hozassa rendbe, csak a skatulyaházak építésére ne adjon építési engedélyt. De verje ki a fejéből és még inkább az illetékes ügyosztályok, üzemek és bizottságok fejéből azt az elgondolást, hogy még a közlekedésünket is megszüntesse, a villamost a Dunapartról elvigye, a szállodanegyedre csöndet varázsoljon. Mert mi, belvárosiak nem fogunk repülőgépen járhatni és ha megszünik a közlekedésünk, mi nem az előkelőség halk mozgását, hanem a halál csöndjét fogjuk a Belváros kereskedelmi és ipari életében érezni.

*

ABBA KELL HAGYNOM. Az orvos megengedte, hogy a betegszobából a dolgozószobába kimehessek. Jön az élet, a munka és magam előtt látom, hogy ha ezeket a gondolatokat megértették és valóra váltják, a közjót fogják szolgálni.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nem si cimerek, zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Nincs műszaki dsungel!

Hozzászólás Müller Antal cikkéhez

Irta: **Méhes Emil dr.,** okl. mérnök

Őszinte érdeklődéssel olvastam Müller Antal országgyülési képviselő írását az Uj Budapest január 11-iki számában. De az eléje helyezett cím — úgy érzem — tovább ment, mint magának a cikknek tartalma és tartalmi célkitüzése is.

Hiszen a főváros műszaki ügyei nem merülnek ki a különböző építkezések és szállítások vállalatba adásával. Ellenkezlőleg, utóbbiak csak kis részét képviselik ama óriási feladatcsoportnak, amit Budapest műszaki igazgatása jelent.

Jól tudjuk, hogy a városháza tizennégy ügyosztálya közül öt látja el a műszaki ügyeket. Közülük három, úgymint az út- és csatornaépítési (II.), a városrendezési és magánépítési (III.) és a magasépítési (XIII.) ügyosztály műszaki képesítésü, — míg a közlekedési, közgazdasági és ipari ügyosztály (V.), valamint a vizvezetéki és világítási (XII.) ügyosztály nem műszaki képesítésü tanácsnok alatt müködnek.

Amellett itt vannak a város legfontosabb üzemei és intézményei: a Vízmüvek, az Elektromos müvek, a Gázmüvek, itt van a Beszkárt, a Hév és még sok más fontos intézmény. Ezek mind a város műszaki ügyviteléhez tartoznak.

És itt vannak a kerületi mérnöki hivatalok, melyeket nem — hogy úgy mondjam — rangsor szerinti felsorolásként hagytam utolsónak, hanem azért, hogy külön is kiemelhessem a főváros életében fontos szerepüket. Hiszen a műszaki igazgatás legtöbbször ezeken a szerveken keresztül ér el közvetlenül a lakosság életének majdnem minden műszaki vonatkozásához és ezekkel kapcsolatban a végrehajtási, a felügyeleti, az ellenőrzési teendők ezerfelé ágazó — munkaerőlétszámukat gyakran sokszorosan meghaladó — teendői háramlanak e hivatalokra.

Mindeme óriási hivatali felkészültség munkájának csak kicsiny hányadát képezi az építkezések és szállítások vállalatba adása. Az utóbbiak körül felrótt hibák tehát még nem jelenthetik az egész müszaki igazgatás hibás voltát.

Azonban mégis vannak mindenfelé hibák. A nagyváros ezer és ezerféle feladatot, tennivalót ró a hatalmas létszámú műszaki karra. Képtelenség volna feltételezni, hogy ekkora feladatkörü és ilyen óriási hivataltömeg minden vonatkozásban hibátlanul dolgozik. Csakhogy a főváros műszaki igazgatásában fellelhető hibák nem a mérnökök személyéből, nem — hogy úgy mondjam — mérnöki mivoltukból erednek.

Ezeknek a hibáknak gyökere nem személyekben, hanem a rendszerben található.

A főváros műszaki igazgatásának mai rendszere talán kitünően megfelelt volna még a harminc-negyven év előtti Budapestnek, de nem a mainak. — Az utolsó harminc-negyven év alatt a főváros nagyot fejlödött, de még nagyobbat fejlödtek müszaki ügyei és teendői. Ez az idő a világon mindenütt a rohamos és szakadatlan technikai fejlödés korszaka volt.

A mai nagyváros életmegnyilvánulásaiban, szükségleteiben és feladataiban a müszaki ügyek döntő fontosságúak lettek. Nyugodtan állíthatjuk, hogy a müszaki alkotások, a müszaki vonatkozások: a kövezett és aszfaltozott útak, a víz-, gáz-, villanyszolgáltatás, a csatornázás, a közúti villamosvasút és autóbuszok, a hatalmas épületek és a többi müszaki létesítmények teszik ma nagyvárossá a nagyvárost.

Mondhatná valaki, hogy ezek csak külsőségek, mondhatná, hogy az igazi nagyvárost a magasabb kultúra, a szellemi és lelki müveltség ott összpontosuló és onnan szétáradó értékei alkotják. Csak részben volna igaza! Tudjuk, hogy a lakosság túlnyomó része számára a nagyvárost éppen a nagyvárosias külső és az azzal összefüggő, a mindennapi életet és kényelmet szolgáló számtalan müszaki berendezés jelentik.

Mindazt pedig, ami ezekből folyóan a főváros müszaki igazgatásának feladatát képezi, ezt a sokféle, szerteágazó, mégis szervesen összefüggő munkahalmazt, — régebbi viszonyoknak megfelelő rendszerbe foglalva és igen sok esetben elavult jogszabályok alapján, hol egymástól tulságosan is függetlenül, hol megint a kelleténél szorosabban egymásba fonódva, sokszor fölös ténykedésekkel túlhalmozva, másszor kellő hivatali előírások és szabályok nélkül, néhol túlméretezetten nagy ügyosztályokban, máshol megint elaprózott kis hivatalokban, — látják el a főváros mérnökei.

Ha azt akarjuk, hogy a ma észlelhető hibák megszünjenek, hogy a főváros müszaki igazgatása kifogástalan és korszerü legyen, akkor szakavatott és bátor kezdeményezésre van szükség.

Ketté kell osztani a túlnagy müszaki ügyosztályokat, viszont össze kell fogni az egyes nem müszaki ügyosztályokban szétszórt müszaki hivatalokat. Teljesen müszaki ügyosztályokká kell kiépiteni azokat, amelyek ma csak félig tekinthetők ilyennek (Pl. V. ügyosztály). És meg kell valósitani, életre kell hívni a müszaki képesítésü alpolgármesteri tisztséget, mint a főváros összes müszaki ügyosztályainak, üzemeinek és intézményeinek egységes, müködésüket minden részletében egy nevezőre hozó központi vezetői tisztségét.

VÁROSHÁZI NOTESZ

NAGYOBB SZENZÁCIÓ az elmult héten sem zavarta a várospolitikai életet és a városháza nyugalmát. Az ellenzéknek nem sikerült megismételnie a multheti rendkivüli közgyülést, mert a főpolgármester az új beadvánnyal szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felvetett téma — az üzemi szolgáltatások árainak megállapítása — a szanálás hatáskörébe esik, amiről is pedig a szanálási két esztendő lejártáig, tehát a folyó esztendő májusa végéig — a törvényhatósági bizottság közgyülésén ne essen említés!

Igy hát nem lesz rendkivüli közgyülés a jövő héten, de minden valószínüség szerint még az azután következő héten sem, hacsak időközen elő nem veszik a szociálpolitikai ügyosztály esztendők óta egyre vastagabbá hízó tengeri kígyóját: a lakbérleti szabályrendeletet. Aminek a problémája azután a legkevésbbé sem egyszerü, mert módot ad az egymással szembenálló pártoknak arra, hogy megvédjék a szegény, kiuzsorázott lakókat, illetőleg a még szegényebb és még kiuzsorázottabb lakókat önmaguk és egymás ellen. Mondanunk sem kell, hogy megfelelő nyilvánosság, illetőleg még megfelelőbb csinnadratta mellett!

Arról, hogy mikor lesz rendes közgyülés: e pillanatban még senki sem tud semmit. Az elnöki ügyosztály ugyan összeharangozta az ügyosztályokat, jelentsék be közgyülési tárgyaikat, azonban a tanácsnok uraknak túlzottan sok tárgyuk, amit a törvényhatósági bizottsággal kell letárgyalniok — nincsen. Kivéve természetesen a folyó ügyeket, az apróbb személyi előterjesztéseket, telekszabályozási problémákat és azokat a költségvetési előirányzatokat, amelyek százezer pengőnél nagyobb keretben mozogván, előzetes közgyülési felhatalmazást igényelnek. Mivel pedig ezeknek a kisebbjelentőségü folyó ügyeknek a száma állandóan szaporodik, február első felében mégis csak lesz rendes közgyülés, ha másképen nem, hát úgy, hogy a rendes közgyülés napirendjére fogják felvenni a lakbérleti szabályrendelet módositására vonatkozó belügyminiszteri rendelet tárgyalását is.

*

LIBER ENDRE ALPOLGÁRMESTER erős influenzában megbetegedett és a hét eleje óta betegen fekszik Lipótkörúti lakásán. Láza azonban még mindig nem szünt meg teljesen, úgy hogy orvosai tanácsára nem hagyja el a szobát. Minden remény megvan azonban arra, hogy a népszerü alpolgármester a jövő hét első napjaiban felgyógyultan egy-két heti üdülésre mehet.

Az influenza városházi frontjának még egy betege van a főtisztviselők köréből: Szemethy Károly főügyész, aki szintén ágybanfekvő beteg.

Néhány napig a szobát kellett könnyü lefolyásu meghüléssel őriznie Lamotte Károly dr. alpolgármesternek is. Lamotte már felgyógyult és bejár a városházára.

*

A POLGÁRMESTER INTÉZKEDÉSÉRE gyászlobogó leng valamennyi fővárosi hivatalos épületen és az összes iskolákon is. Budapest közönsége azonban nemcsak fekete zászlókkal, de szivében is őszintén gyászolja az elhunyt angol királyt. Annál is inkább, mert fia és örököse: VIII. Edward, Budapest nagy barátja, nem valószinü, hogy mint királyi felség, a közeljövőben harmadszor is eljöhessen Budapestre, melyet kétszeri itt-tartózkodása alkalmával annyira megszeretett.

Az új király trónralépte kapcsán felvetettük a kérdést: ki volt az, aki Budapestre felhivta annakidején a walesi herceg figyelmét? Kétségtelen, hogy sokan vindikálják maguknak ezt a dicsőséget. Viszont az is bizonyos, hogy a főváros hivatalos idegenforgalmi szervezetének, az idegenforgalmi hivatalnak is jelentékeny része van abban, hogy a walesi herceg a mult esztendőben kétszer is Budapesten járt.

Erre vonatkozóan érdekes és értékes dokumentumot őriz Kovácsházy tanácsnok. Van neki egy dossziéja, amelyben gyüjti a köszönő leveleket a világ minden tájáról a főváros idegenforgalmi naptáráért. Ezek között a köszönő sorok között a legértékesebbek és legérdekesebbek közé tartozik az a néhány sor, amelyet a walesi herceg magántitkársága intézett a főváros idegenforgalmi hivatalához, 1934. december hó 11-én. Ime, a St. James-palotából keltezett levél, a walesi herceg címerével:

ST JAMES'S PALACE. S.W.

11th December 1934.

The Private Secretary

is directed to acknowledge the

receipt of the Calendar for 1935.

The Municipal Information Office,
V.Deak Ferenc utca 2.
BUDAPEST. Hungary.

Nem kétséges: a naptár gyönyörü képei jelentékenyen hozzájárultak a budapesti úthoz!

*

A VÁROSHÁZI JUBILEUMOK sablonos sorozatából messze kiemelkedik az a huszonöt esztendő, amellyel Rostagni Achilles dr. tanácsi főjegyző ünnepli a maga negyedszázados közszol-

Kartel-koporsó és koporsó-kartel

Száz százalékban nemkeresztények szállitják a koporsót és a szemfödelet Budapest keresztény halottai részére — Amikor a koporsóból kiesik a halott, mert a rosszulácsolt láda nem birja a rövid utat a halottasháztól a sirig

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az elmult esztendő folyamán több cikkben mutatott rá az *Uj Budapest* a fővárosi koporsó- és kegyszer-szállítások terén felmerült *kartelszerű jelenségekre.* A korporsó-szállítás tárgyában kiírt egyik versenytárgyalás során a polgármester kénytelen volt megállapítani, hogy a *koporsókartel árainál irreálisan befolyásoló alkalmi összebeszélés jelei mutatkoznak,* hogy a beérkezett érvényes és érvénytelen ajánlatok árai között *feltűnő és indokolatlan eltérések* vannak. Azt is leszögezte az egyik versenytárgyalást megsemmisítő határozatában a polgármester, hogy *a kartel árai feltűnően magasak* és hogy egyes cégek, amelyek az intézetnek szállítottak, ugyanakkor szállítottak magánfeleknek is azonos méretű, formájú és kivitelű koporsókat jóval *olcsóbb áron!*

A koporsó-fronton *jelenleg minden csendes:* immár szokássá vált az a divat, hogy a főváros drágábban szerzi be készpénzért a koporsókat, mint ahogy azt a vidéki kiskereskedők és temetkezési vállalkozók a koporsó-kartel tagjaitól hitelbe kapják —még pedig *nem tízezer-számra,* hanem jelentéktelen kis tételekben. Az a nagy részvénytársaság, amely egy ideig a kartel jótékony homályában csinálja meg a maga üzleteit, hogy azután ugyanazt a kartelt támadja sorozatosan, szintén elhallgatott: minden valószínűség szerint azért, mert *újból megtalálja a számításait.* A főváros Temetkezési Intézeténél csendben és nyugodtan folyik *egyes kegytárgyaknak és temetkezési eszközöknek nem mindig a Közszállítási Szabályzat szigorú rendelkezései szerint való beszerzése.*

A fővárosi koporsó- és kegyszer-fronton mutatkozó *jóllakott csend* azonban nem kerüli el a Keresztény Községi Párt figyelmét, amely méltán kíváncsi arra: *miért ez a barátságos némaság* az egymással azelőtt véres harcban szembenálló felek között? A fővárosi kegyszer-piac helyzetét és rejtett titkait élénken tárja fel az a nyilatkozat, amelyet ez ügyben

Müller Antal

országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, a keresztény kereskedelem és ipar hivatott vezéregyénisége, adott az *Uj Budapest* munkatársának:

— Akcióm során — mondotta *Müller* Antal — vizsgálni igyekezem a keresztény és nemkeresztény pályázók arányát a fővárosi közmunkák és szállítások tarkavirágú mezején. Igy jutottam el a Temetkezési Intézet beszerzéseihez. Előljáróban teszem fel a kérdést a polgármester úrhoz:

hogyan lehetséges az, hogy Budapest keresztény halottai részére a koporsót, a szemfedelet, a ravatali sírpárnát szinte száz százalékban nemkeresztények szállítják?

— Lojálisan meg kell állapítanom, hogy úgy *Salamon* Géza dr. tanácsnok, akit nagyrabecsülök, mint a Községi Temetkezési Intézet a Közszállítási Szabályzat most érvényes szigorú statutumai alapján *vajmi keveset tehetnek a helyzet megjavítására.* Visszatérek a régi gondolatkörhöz: *intézményesen kell biztosítani a keresztény kereskedelem és ipar védelmét a városházi közszállításoknál!* Sőt, ha csak azt mondom, hogy a kisipar és kiskereskedelem érdekeit kell különleges figyelemben részesíteni, már akkor is védem keresztény testvéreimet, mert

ha valahol, a koporsók frontján az a helyzet, hogy a kisipar keresztény, a kartelirozott nagyipar pedig nem az!

— Vannak azonban olyan jelenségek is, amelyek még a mai rendszer, a Közszállítási Szabályzat jelenlegi megkötöttségei mellett is elkerülhetők. Igy pl. nemrégiben nálam járt a perifériáról egy keresztény kisiparos, aki az elmult esztendőkben résztvett a Községi Temetkezési Intézet koporsószállítási versenytárgyalásain. Valamelyik versenytárgyaláson kapott is valamilyen kis rendelést és munkájával annyira meg voltak elégedve, hogy *az ő szállított koporsóját állították oda a* kartelirozott nagyipar elé, mint követendő példát. A kartel azután súlyos szemrehányásokat tett a szóbanforgó keresztény kisiparosnak, hogy *miért rontja az ő üzletüket,* a kisiparos által ajánlott árért nem lehet az általa készített koporsót ténylegesen szállítani!

Hogy mi történt azután és azóta, nem tudom, tény azonban, hogy

a derék keresztény kisiparos azóta nem képes semminemű megrendeléshez jutni a Községi Temetkezési Intézet nagyhatalmú vezetőségétől.

— Nem kevésbbé felháborító eseménye a koporsó-frontnak *az a kártérítési per,* amelyet a Községi Temetkezési Intézet vezetősége volt kénytelen folyamatba tenni az egyik nemkeresztény szállítócég ellen. A Temetkezési Intézet beperelte az egyik szállítót, mert a halott kiesett a koporsóból és ezzel nagy anyagi és erkölcsi kárt okozott az intézetnek. A törvényszék hites szakértője eskü alatt tett vallomásában megállapította, hogy

a szörnyű esemény a gyenge és rosszúl készített koporsó következtében történhetet meg. Könnyű a versenytárgyaláson olcsónak lenni, ha a rövid utat, a halottasháztól a sirig sem birja ki a koporsó!

— Ez a helyzet, ilyen állapotok uralkodnak a Községi Temetkezési Intézet portáján! Csak újabb bizonyíték arravonatkozóan, hogy amint azt *Wolff* Károly is több izben hangoztatta, *intézményesen biztosítani kell a keresztény kisipar és kiskereskedelem védelmét a fővárosi közmunkák és közszállítások minden frontján!* Ami a koporsófronton igen egyszerű: a *szállítások bizonyos hányadát* biztosítani kell a kisipar számára.

---

gálatát. A béke boldog esztendejében, 1910-ben lépett a főváros szolgálatába a kitünő Rostagni Achilles, akit szeretetreméltó úri modoráért, konciliáns és koncepciózus egyéniségéért mindenki szeret a városházán.

Hosszú ideig a közművelődési ügyosztályban teljesített szolgálatot Rostagni, ebbeli működésében nagy kultúrális érzékéről és művészet-szeretetéről tett tanubizonyságot. Amikor Salamon Géza dr. került a közegészségügyi ügyosztály élére, őt választotta helyettesévé. Uj beosztásában Rostagni főjegyző rövidesen egyike lett közegészségügyi problémáink legalaposabb ismerőjének.

A jubileum kapcsán az ügyosztály tisztikara élén Salamon Géza dr. köszöntötte meleg szavakkal első munkatársát. Rámutatott arra a páratlan hivatali kötelességtudásra, szorgalomra és lelkiismeretességre, amellyel Rostagni főjegyző munkakörét betölti.

Az Uj Budapest baráti szeretettel köszönti a jubiláns főjegyzőt, abban a reményben, hogy őt hamarosan a tanácsnokok sorában üdvözölheti!

*

ÉRTÉKES MINISZTERI ELISMERÉSBEN részesült Felkay Ferenc dr. tanácsnok, a közoktatási ügyosztály vezetője. Még a közgazdasági ügyosztály vezetője volt Felkay, amikor kinevezték választási biztosnak a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara választása élére. Ezt a tisztét Felkay tanácsnok akkor is megtartotta, amikor a polgármester őt a tanügyi osztály élére helyezte át.

Most, hogy a Kereskedelmi és Iparkamarának folyó évi tagválasztása jogerőre emelkedett, a kereskedelmi miniszter közölte Felkayval, hogy őt a választási biztosi tisztség alól felmenti. A miniszter egyben a választás lefolytatása körül kifejtett tevékenységéért Felkay tanácsnoknak köszönetét nyilvánította.

*

FARKAS ÁKOS DR. TANÁCSNOK, az elnöki ügyosztály vezetője, szombaton délelőtt magához kérette a székesfőváros kertészetének vezetőit, Morbitzer Dezső gazdasági tanácsost, kertészeti igazgatót, Szilágyi József igazgatóhelyettest és Csákvány János kertészeti felügyelőt s átnyujtotta nekik Darányi földmüvelésügyi miniszter levelét, amely a következőképen szól:

— A nemzeti munka a magyar földön őszi terménybemutató virágkertészeti részének megrendezésénél kifejtett céltudatos és lelkes munkájáért és azzal a magyar mezőgazdaságnak tett értékes szolgálataiért őszinte köszönetemet és elismerésemet fejezem ki.

*

A POLGÁRMESTER DINGHA Árpád pénztári igazgatóhoz nyugdíjbavonulása alkalmával elismerő levelet intézettt. A levelet a központi és kerületi pénztárak tisztikarának jelenlétében Bódy László dr. tanácsnok nyujtotta át s ennek kapcsán méltatta Dingha Árpád kiváló érdemeit, kiemelve azt a buzgó munkásságát, amellyel több, mint 40 éven keresztül szolgálta a fővárost.

Meghatott hangú válaszában Dingha Árpád hálával emlékezett meg volt feljebbvalóiról és munkatársairól, akik hosszú közpályáján mindig megértő támogatással állottak mellette.

Ezután Kosztolányi Sándor h. pénztári igazgató megkapó szavakkal vett búcsút a távozó igazgatótól, aki válaszában arra kérte volt tisztviselőit, hogy további pályájukon mindig a főváros érdekeit tartsák szem előtt.

A nyugdíjbavonuló pénztári igazgató, akit általános szeretet és tisztelet övez a városházán, 1875. augusztus 8-án született Nyitrán. Középiskoláit Nyitrán végezte s ugyanott tett érettségi vizsgálatot is. A főváros szolgálatába 1894 január 11-én lépett mint díjnok, pályafutását a mérnöki hivatalban kezdte, majd a központi pénztárhoz került. Mint aligazgató több izben kapott megbízást a pénztári igazgató helyettesítésére, míg 1921. május 25-én a főváros tanácsa pénztári igazgatóvá választotta meg s ezt az állást töltötte be 1935. dec. 31-ével történt nyugdíjazásáig.

Dingha Árpád utóda Kosztolányi (Erhardt) Sándor lesz, akit a polgármester a nyugdíjazott igazgató helyettesítésével már régebben megbízott.

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Kiket favorizál a XIII. ügyosztály?

✡

Sulyosan mellőzik a kisiparosokat a magasépitési ügyosztály szükebb-körü versenytárgyalásain

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Régi, de egyre keserűbben hangzó panasza a kisiparosságnak, hogy a nagy- és középipar nem elégszik meg a fővárosi közmunkáknál és közszállításoknál számára már méreteinél fogva is adott, nagyobb befektetést igénylő munka-területeivel, hanem folyton erősbödő mértékben veti rá magát a kis, alig párezer pengős közmunkákra is. Természetes, hogy ezeken a kisebb, rendszerint szűkkörű versenytárgyalásokon is a maga jobb felkészültségével, nagyobb tőkéjével és hatékonyabb összeköttetéseivel a nagy- és középipar *kitünően megtalálja a maga számításait.*

A főváros *magasépitési ügyosztálya* az, melynek a vállalatba-adásoknál, sőt már a szükebbkörű versenytárgyalásokra vonatkozó felhívásoknál tanúsított magatartását kritizálják igen éles formában az érdekeltségek. *Az út- és csatornaépitési ügyosztályban* kiírásra kerülő nyilvános versenytárgyalások során, de a szükebbkörű versenytárgyalásokon is *bizonyos elhatárolódások* vannak a nagyipar és középipar, illetőleg a kisipar munkaterületei között. A magasépitési ügyosztályban ezek a határok *teljesen elmosódottak* és *egyre jobban eltolódnak a nagy- és középipar javára.* Az alábbiakban az egyik hivatalos érdekképviselet összeállítása kapcsán módunkban van *a magasépitési ügyosztály elmult esztendei ezirányú magatartásáról* a következő érdekes adatokat közzétenni:

Az elmult esztendőben szükebb versenytárgyaláson a székesfőváros XIII., magasépitési ügyosztálya és két esetben a II., út- és csatornaépitési ügyosztálya összesen 56 esetben 540 vállalkozót szólított fel. A legolcsóbb ajánlatokat figyelembevéve 389.720 pengőre rúgott a versenytárgyalások értéke.

A felszólított 540 vállalkozó közül 457 volt épitőmester és 83 kőművesmester. Kőművesmester tehát csak 15.5 %-ban szólíttatott fel. A legolcsóbb ajánlatokat figyelembevéve a 389.720 pengőből *épitőmesterre* 351.522 pengő, *kőművesmesterre* pedig 38.218 pengő esett. Végeredményben tehát kőművesmesterre esett érték szerint 9.8%, épitőmesterre pedig 90.2%. Külön kérdésünk a magasépitési ügyosztályhoz: mi az oka annak, hogy *az épitőmestereket ennyire favorizálja* a kőművesmesterekkel szemben? Talán csak nem az az oka, hogy az kőművesmesterek tudvalevően *még kisebb tőkével, még kevesebb felkészültséggel, még gyengébb összeköttetésekkel* rendelkeznek, mint a nagyiparosokkal szemben e tekintetben ugyancsak erősen hátrányban levő épitőmesterek?

Rendelkezésünkre bocsátottak egy olyan összeállítást is, amely *magában foglalja a magasépitési ügyosztály által különlegesen favorizált cégeket.* Ez az összeállítás azt *a megdöbbentő eredményt* tárja elénk, hogy általánosságban nagyiparosok azok, akik az ügyosztály felszólítása alapján zártkörű versenytárgyalásokon résztvehetnek. A legtöbb alkalommal — tizenháromszor — egy *Radó* Sándor nevezetű (van-e ki e nevet nem ismeri?) nagyiparos szólíttatott fel, összesen 112.852 pengő értékű közmunkánál. Kilencszer szólították fel *Prokisch* Jánost, 91.740 pengő értékben. *Prokisch* szintén a nagyiparosok közé tartozik. *Delmár* Béla nagyiparost hétszer szólították fel, 69.902 pengő értékben. Végeredményben az a helyzet, hogy a közül *a tizenhat cég közül*, akiket a legtöbb alkalommal szólítottak fel a magasépitési ügyosztályban zártkörű versenytárgyaláson föld-, kőműves- és elhelyező munkára, *mindössze hat (35%) a kisiparos, a többi mind nagyiparos.*

Arra vonatkozóan, hogy kik és milyen mértékben kaptak megbízást, az adatokat rendelkezésünkre bocsátó hivatalos érdekképviselet *statisztikát nem tudott készíteni.* Nem pedig azért, — mert, ahogy azt az érdekképviselet megállapítja, — *a döntések csak szórványosan kerültek a nyilvánosságra.* Igen sok esetben előfordult, hogy *maguknak a pályázóknak sem sikerült megtudni*, ki kapta a megbízást, velük csak azt közölték, hogy nem ők voltak a szerencsések.

Nem kétséges, hogy *a kisipar érdekében a legsürgősebben rendet kell teremteni a magasépitési ügyosztály frontján.* Meg kell határozni azt a vállalati összeget, amelyen alul a szükebbkörü versenytárgyalásokon a nagyobb cégeket fel nem szólítják, hogy ezek a munkaalkalmak kizárólagosan a gazdasági nehézségekkel legsúlyosabb küzdelmet vívó *kisiparnak jussanak!* Mert valóban lehetetlen állapot, hogy *három és négyezer pengős javitási munkálatokon verekedjenek azok a cégek*, akiknek neveivel találkozunk a százezres és milliós munkaalkalmakat reprezentáló nyilvános versenytárgyalásokon!

Az a statisztikai összeállítás, amelynek alapján a fenti *felháborító adatokat* nyilvánosságra hozza az *Uj Budapest*, már *Szendy* polgármester kezében van. Az érdekeltségek hivatalos képviselői, amidőn ezeket az összeállításokat átadták a polgármesternek, arra is felhívták a figyelmet, hogy ezt a problémát *egyszerű polgármesteri tollvonással* meg lehet oldani, nincs szükség a Közszállítási Szabályzat semmiféle megváltoztatására, nem kell kikérni a minisztériumok döntését. A polgármesternek jelen esetben nincs egyéb teendője, *mint meghatározni azokat a kategóriákat, amelyeken belül a kis kőművesmesterek és a törpe épitőmesterek a nagy- és középipar mindent legázoló konkurenciája nélkül vehetnek részt.*

Elkobozzák a panaszjogot?

A közgazdasági ügyosztály vezetője mit sem tud a műszaki ügyosztályok által állitólag tervezett drákói rendszabályokról — Sürgős esetekben felebbezésre való tekintet nélkül kiadhatja a polgármester a közmunkát és közszállitást

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A fővárosi vállalatba-adások mai rendszere ellen az a leggyakrabban említett kifogás, hogy az új Közszállítási Szabályzat birtokon belül is megengedvén a fellebbezést a belügyminiszterhez, illetőleg a panaszt az iparügyi és kereskedelemi miniszterhez az elsőfokú határozat ellen, *egyre sűrűbbé válik a felsőbb fórumokhoz való folyamodás* az elégedetlenek részéről. Kétségtelen, hogy az új Közszállítási Szabályzat életbelépte óta *jelentékenyen megnőtt* az elsőfokú határozatot megdönteni kívánó felfolyamodások száma. Az sem kétséges, hogy a kormányhatóság, ahova ezek a panaszok a Közszállítási Szabályzat értelmében felkerülnek, a legtöbb esetben a polgármester döntését hagyja jóvá.

A főváros egyik műszaki osztályától most olyan kezdeményezés indult ki, amely a Közszállítási Szabályzat olyirányú megváltoztatását célozza, hogy *az alaptalanul fellebbezőket a versenytárgyalásokon való részvételtől bizonyos ideig eltiltsák.* Sőt állítólag szó van arról is, hogy amennyiben az alaptalan fellebbező késlelteti a közmunka megindítását, vagy a közszállitás lebonyolítását, és emiatt a hatóságot károsodás éri, kártérítési igénnyel lépjen fel a főváros az alaptalanul fellebbezőkkel szemben. Ennek betetőzéséül jogalap volna a közszállítást vagy közmunkát késedelmesen elnyert cégnek az alaptalanul fellebbező ellen szintén kártérítést indítani!

A közszállítási és közmunka-ügyek, amennyiben azok a Közszállítási Szabályzattal kapcsolatosak, a főváros ipari és közgazdasági ügyosztályába tartoznak. A felvetett problémáról

báró Babarczy István dr.

tanácsnok, az ügyosztály vezetője a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Hivatalos tudomásom arról, hogy valamelyik műszaki ügyosztály a Közszállítási Szabályzat oly értelmű megváltoztatását kérné, mely szerint az alaptalan fellebbezőket szigorúan megbüntetik, — *nincsen.* A vezetésem alatt álló ügyosztály, ahonnan az ilyenfajta felterjesztéseknek fel kellene menniök a miniszteriumhoz, egyetlen társügyosztálytól sem kapott még ebben az ügyben átiratot és így természetesen *nem is állott módunkban* valamilyen intézkedést tenni.

— Ami a fellebbezési jog megszűkítését, a fellebbezőknek a közmunka, illetőleg közszállitási listáról való törlését, vagy éppen perbevonási lehetőségét illeti, erre vonatkozólag az a véleményem, hogy a Közszállítási Szabályzat ilyetén megváltoztatásához *nem valószínű*, hogy hozzájáruljon a minisztérium. Nem pedig azért, mert senkit attól a jogától, hogy valódi vagy vélt igazát magasabb fórumokon keresse, *elütni nem lehet.* Efajta rendszabály nincs a királyi bíróságoknál sem, kivéve természetesen a *konok perlekedőket*, akiket természetszerűleg a bíróságok tehermentesítése érdekében büntet a törvény.

— Felhívom a műszaki ügyosztályok szíves figyelmét arra, hogy igenis, bizonyos esetekben *megvan a mód és lehetőség* arra, hogy fellebbezés csak birtokon belül történhessék. A Közszállítási Szabályzat szerint a törvényhatóságok közmunka és közszállítási döntéseire a *rendes jogszabályok érvényesek*, még pedig az 1929:XXX. t. c. szerint. Az 1929:XXX. t. c., a közigazgatási törvény, pedig kimondja, hogy *halaszthatatlan esetekben* elsőfokú határozatok is kimondhatók birtokon belüli végrehajtás kizárásával végrehajthatóknak. Ebben az esetben azonban a határozatot a sürgősség szempontjából is *külön meg kell* a törvény értelmében indokolni.

— Az út nyitva áll a műszaki ügyosztályok részére: azokban az esetekben, ahol a fellebbezés késedelmet jelent, tessék a sürgősséget kimondani és megindokolni és akkor csak birtokon kívül lehet fellebbezni. Ha ellenben a fellebbezési terminusok és döntés bevárása *nem involválják a sürgősséget*, akkor semmi akadálya annak, hogy a mai rendszer továbbra is fentmaradjon.

Január hó 26-án és 30-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki müszerek. Elektromos és üzemi mérő müszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója. Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

VIGNÁLI RAFAELLO
bronzöntő
BUDAPEST
Lakás: Petneházy-utca 73/b.
Gyár: VI., Jász-utca 74.
TELEFON: 91—9—12.

HIREK

Társadalmi esemény volt a keresztény tanügyi bál

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Községi Párt Tanügyi Bizottsága szombaton este tartotta fényes külsőségek között nagyszabású, műsoros felvonulással egybekötött táncestélyét. A fővédnökök soraiban a társadalmi élet kiválóságaival találkozhattunk, mint Wolff Károllyal, a párt vezérével, Szendy Károly polgármesterrel, Bednárz Róbert prelátussal és Csilléry Andrással, a párt ügyvezető elnökével. A díszelnöki székben pedig Felkay Ferenc tanügyi tanácsnokot köszönthettük. Az immár hagyományos keresztény tanügyi bál ismét társadalmi esemény szinhelyévé tette a Budai Vigadót, amelynek összes termeit zsúfolásig megtöltötte az elökelő vendégsereg, hogy itt adjon egymásnak találkozót s felejthetetlen élménnyel gazdagodva a késő reggeli órákig együtt maradjon.

A bál védnökei közül ott láttuk: Müller Antal országgy. képviselőt, Baján Ferenc dr., K. Császár Ferenc, Miklós Ferenc dr., Szabó József, Szakál Antal dr. törvh. biz. tagokat, Goszleth Ernő dr. elöljárót, Altenburger Gyula egy. tanárt, Loschdorfer János tanáregyesületi elnököt. A kerületi elnökök közül ott voltak: vitéz Korompay Sándor, Párkányi Norbert, Lenkei Lehel, Ekamps Nándor, Rácz János, Rózsa Géza stb.

A kiválóan sikerült estély előkészítése és lebonyolítása a nagyszámú rendezői gárda élén Urbányi C. József, Pirovszky Lajos, Remsey Győző, Palócz András dr., Samay Ödön, Kárpáti Ottó, Novák András, Kerezsy Béla, Schuk József, Mátay Gábor, Serey Ágoston, Karácsonyi Pál, Puskás Sándor, Farkas Béla és Török Sándor érdeme.

Az előkelőségek, Wolff Károly, Bednárz Róbert, Felkay Ferenc, stb. érkezését kürtszó jelezte, majd Wolff Károly dr. a bál fővédnöke a látványos felvonulás után jelt adott a bál megnyitására, hogy a szemet gyönyörködtető ötven magyarruhás táncos pár, Sztankovits Valéria szóló tánca és Mindszenthy Ödön dr. operaénekes énekszámai után

„Tanár uram csak egy a kérésem . . ." csárdás hangjaira víg hangulatban az előkelő közönség is a táncolók közé vegyüljön, amelyet Felkay Ferencné és Palócz András dr. nyitottak meg.

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

Wolff Károly mellett tüntetett a Keresztény Tanügyi Bizottság

Felkérték Bednárz Róbertet, tolmácsolja Wolff előtt a keresztény tanügyi tisztikar hűséges ragaszkodását

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Községi Párt Tanügyi Bizottsága *Bednárz* Róbert prelátus elnöklete alatt tartott űlést, aki örömének adott kifejezést, hogy a tanügyi tisztikar magyaros estje oly fényes sikerrel záródott.

— Vezérünk, — mondotta *Bednárz*, — *Wolff* Károly igen jól érezte magát estélyünkön, elismerésének adott kifejezést, hogy a tanügyi tisztikar mint mutat útat a magyaros szellem ébrentartására. A színpompás magyarruhás tanítónők, a cserkészek és az előadás igen hatásos volt.

Urbányi C. József leszögezi, hogy a rendezés munkája elé tornyosuló sok akadály dacára, minden várakozást felülmúlóan sikerült a tanügyi tisztikar magyaros estélye, amiért a jó Isten után elsősorban köszönet és hála *Bednárz* prelátust illeti, aki fáradhatatlan áldozatkészséggel segítette a bizottságot munkásságában. Végül felhívta a figyelmet a bécsi tanulmányútra.

A kultúrális szakosztály további munkásságáról szólt ezután *Pirovszky* Lajos polg. isk. igazgató, a bizottság elnöke, *Kárpáti* Ottó polg. isk tanár, *Pálóczi* András dr., a polgári iskolák felügyelő igazgatója, *Novák* András kereskedelmi iskolai tanár, *Mátay* Gábor polg. isk. tanár, *Samay* Ödön gyógypedagógiai tanár, *Serey* Ágost polg. isk. tanár, *Puskás* Sándor gazdasági isk. tanár, *Farkas* Béla polg. isk. tanár és *Remsey* Győző reálgymnásiumi tanár.

Urbányi C. József általános megdöbbenés mellett mutatott reá azon sajtótámadásokra, melyeket vezérünk ellen indított *Sándor* Pál. az *Egyenlőség* útján. Felkéri a Bizottság *Bednárz* prelátust, hogy *Wolff* Károly előtt tolmácsolja a keresztény tanügyi tisztikar odaadó hűségét és ragaszkodását. Az űlés *Wolff* Károly tüntető ünneplésével ért véget.

Egyszerüsitik az adómentességi kódexet

Teljes sikerrel járt Petrovácz akciója

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Most, hogy a tavaszi építési szezon beálltával ismét aktuálisak az építkezéssel kapcsolatos engedélyezési eljárások, egyre több a panasz az építtető közönség részéről *az adómentességi rendelettel* kapcsolatosan. A közigazgatási bizottság ehavi ülésén *Petrovácz* Gyula is szóvátette, hogy az építőiparban, illetőleg az építkezések terén *teljes a bizonytalanság*. Soha sem lehet tudni, hogy egy teljesen szabályszerűen és az építési hatóságok által minden tekintetben kifogástalannak minősített építkezés után *megkapja-e az épület az adómentességet.*

— Ma a főváros szokásai és a Közmunkák Tanácsának az építési szabályzata mellett — állapította meg a közigazgatási bizottságban *Petrovácz* Gyula — mintegy *harmadik építési szabályzat áll fenn:* ez a pénzügyminiszteri adómentességi rendelet, amely egy *fiók építési szabályzat.* Az adómentességi rendelet sok tekintetben ellentétes azokkal a rendelkezésekkel, amelyek a székesfővárosnál és a Közmunkák Tanácsánál az építkezésekre nézve szokásosak, illetve amelyek *kodifikálva vannak.* Ezeket az ellentmondásokat *a jóhiszemű építtető* sínyli meg, mert hiszen betart minden szabályzatot és ennek ellenére elesik az építési kedvezménytől, ha a homlokzati hosszat, az épület magasságát, egyes épületszerkezetek méreteit, a fürdőszobák és egyéb mellékhelyiségek nagyságát illetően *nem követi pontosan azokat a rendelkezéseket,* amelyeket ez a most már harmadik építési hatósággá önmagát kinőtt pénzügyminiszteri rendelkezés kíván.

Már a közigazgatási bizottság ülésén kijelentette a polgármester, hogy *megvan a praktikus módja* annak, hogy a pénzügyminiszter adómentességi szabályzata ne zavarja az újabb építési engedélyek kiadását. A polgármesternek az volt az elgondolása, hogy *bizonyos együttműködés létesüljön* az építési engedélyt kiadó hatóságok között olyképpen, hogy az építtetők tudni fogják, melyek azok a feltételek és módok, amelyek mellett akadálytalanul megkaphatják az építési engedélyt.

Az együttműködést illetően *konkrét tárgyalások indultak meg a városrendezési ügyosztály,* amelynek hatáskörébe a fővárosi építési engedélyek kiadása tartozik, továbbá a Fővárosi Közmunkák Tanácsa és a pénzügyigazgatóság azon osztálya között, amelyhez az adómentességi kérvények tartoznak. Az elgondolás szerint vagy a pénzügyminiszter kívánságait fogják belevenni az új építésügyi szabályzatba, vagy pedig a pénzügyminiszter fogadja el bizonyos módosításokkal az adómentesség kritériumául a fővárosi építési ügyosztály rendelkezéseit. Ilyképpen az a bizonytalanság, amely a pénzügyigazgatóság műszaki kikötéseinek és rendelkezéseinek az adómentesség kritériumaképpen való elrendelése folytán előállott, még *a tavaszi építkezések beállta előtt meg fog szűnni.*

Rövidesen megszületik Budapest XIII.

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Jelentette az Uj Budapest, hogy a XIII. kerület megalakításának egyetlen akadálya, hogy nem tudnak dönteni, a Béke-téren levő állami telken, vagy pedig a Hungária-körút és Váci-út sarkán levő fővárosi telken épüljön-e föl az új elöljárósági palota. Az elnöki szakbizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elöljárósági épület számára legalkalmasabb hely a Béke-tér lenne és felkérte a polgármestert, hogy a teleknek az államtól való megszerzése érdekében folytassa le a szükséges tárgyalásokat.

Az elmult héten ebben az ügyben a főváros vezetőségének bevonásával értekezlet volt a belügyminisztériumban. Az értekezleten a királyi kincstár képviselői kijelentették, hogy nincs akadálya a telek átengedésének, az állam azonban megfelelő ellenértéket kér. Megállapodás jött létre abban a tekintetben, hogy a Béke-téri telek ellenértékeképen a kincstár a főváros által erre kijelölt csere-telket a Gyáli-úton, az Országos Közegészségügyi Intézet mellett, elfogadja.

Az értekezleten azonban ellentétek merültek fel a Béke-téri telek értékelését illetően. Végeredményben szakértő bizottságot küldtek ki, amely fel fogja értékelni úgy a Béke-téri, mint a felajánlott cseretelket. A bizottság véleményének megérkezése után a csereszerződést az állam és a főváros megkötik és így nem lesz akadálya annak, hogy az építési nyilvános tervpályázatot néhány hónapon belül a polgármester meghirdesse.

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz megfigyel.
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

Tungsram duplaspirállámpa jobb is — gazdaságosabb is!

Miért késik a Rudas-fürdő építése? A Rudas-fürdő átépítésének problémája lassan és nehézkesen érkezik a megvalósulás stádiumába. A polgármester által meghirdetett szűkebb pályázaton Hültl Dezső műegyetemi professzor nyerte el elfogadott tervei kapcsán az átépítés kivitelezésére a megbízást. Közben azonban kiderült, hogy az egymillió pengőre kontemplált építési költség kevés lesz, mert a Hültl-féle tervek megvalósítása kétmillió pengőbe kerülne. Most folynak a tárgyalások abban az irányban, hogy sikerüljön a költségeket lefaragni. A legutóbbi napokban különben a Fővárosi Közmunkák Tanácsa a főváros műszaki tényezőinek bevonásával helyszini szemlét tartott abból a célból, hogy megállapítsák a környék rendezésének részletes feltételeit. A helyszini szemlén azonban a kereskedelemügyi miniszterium képviselője bejelentette, hogy új tervet dolgoznak ki a környék rendezésére. A minisztérium ennek megvitatása céljából legközelebb ankétot hív össze és ezután tartanak majd újabb helyszini szemlét.

A bécsi keresztény tanítóság régi kívánsága a magyar kulturkapcsolatok újra való felvétele. Krasser wieni tanügyi alpolgármester meghívta a wieni kulturális intézmények és az osztrák iskolaügy tanulmányozására a Bednárz Róbert prelátus elnöklete alatt álló Keresztény Tanügyi Bizottság tagjait. Most Novotny Vilmos tartományi tanügyi tanácsnok megismételte a meghívást, mert a bécsi tanítóság régi kívánsága teljesül ezzel és ők szívesen látogatnak majd el Budapestre, hogy a magyar közoktatásügygyel megismerkedjenek. Megfelelő műsorról is gondoskodnak. A bécsi öt napos utat a husvéti szünetben fogják megtenni a magyar tanítók. A részvételi díj 36 P. Jelentkezni lehet a Prohászka-utcai polgári iskola igazgatójánál, vagy telefonon: 33—4—08.

Altisztek bálja. A fővárosi altisztek közművelődési és nyugdíjpótló egyesülete február 1-én, szombaton nyolc órai kezdettel a Budai Vigadóban az egyesület közművelődési és nyugdíjpótló alapja javára jótékonycélu táncestélyt rendez, amelyre az összes tagokat, azok hozzátartozóit és ismerőseit meghívja a rendezőség. Az estélyt a fővárosi altisztek dalárdája nyitja meg Ujj József dr. zenetanár, egyesületi karnagy vezényletével. A tánczenét Berky Jancsi hírneves cigányzenekara szolgáltatja. Személyjegy 1.50 pengő. Családjegy háromszemélyre 3.— pengő.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-34.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Tel fon 21-0-19

LOPOSGYULA
Budapest, III. Bécsi-ut 85. sz
Iskolapadok, tornaszerek, játszótéri berendezések, teniszütők és hajlitott sportcikkek
TELEFONSZÁM: 62—5—05

Biehn János
IX., Ferenc-körut 46.
Telefon: 87—8—03.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

GAZDASÁGI ÉLET

Tizenöt százalékkal emelkedett a Községi Takarék betétállománya

Kétszázezer pengős nyereséget mutat ki a Takarék, a nyereséget osztalék helyett a tartalékalaphoz csatolják

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A vezető nagyintézetek közül, mint minden évben, ezidén is elsőnek a Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár R. T. publikálta mérlegét. A főváros pénzintézete az elmult esztendőben is megfelelt azoknak a várakozásoknak, amelyeket a főváros közönsége, nemkülönben a törvényhatóság és az adminisztráció támaszt az intézménnyel szemben. Legfontosabb feladatát, hogy a főváros hatóságát *megfelelő mobilitással ellássa a szükséges átmeneti tőkékkel*, az elmult esztendőben is hiánytalanul és minden vonatkozásban precizen látta el a Községi Takarék. A Községi Takarék elmult évi mérlegadatairól a következő közleményt bocsátotta rendelkezésünkre az intézet vezetősége:

A Budapest Székesfőváros Községi Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága folyó évi január hó 17-én tartott ülésén Liptay Lajos vezérigazgató dr. előterjesztése alapján megállapította a Takarékpénztár 1935-iki üzletévére vonatkozó mérlegét s így a székesfőváros illetékes tényezőinek már a közeljövőben módjukban lesz azzal a törvényes rendelkezéseknek megfelelően foglalkozni.

A Takarékpénztárnak az elmult üzletévi eredményei közül a legszembetünőbb és lekimagaslóbb a betétállománynak nagy méretü újbóli emelkedése. Ez az emelkedés az elmult évben a takarékkönyvekre és folyószámlára elhelyezett betéteknél 15%-os, amennyiben az előző évi 68.3 millióról 1935-ben kerek 10 millióval 78.2 millióra növekedett, a betétek összege.

Számba véve azt, hogy a székesfőváros községi folyópénzei és különleges rendeltetésü betétei viszont az előző évi 12.9 millióról 6.9 millióra csökkentek, — aminek oka az, hogy a székesfőváros ez évben számolta el a felszámoló Vásárpénztár hitelét és ezzel kapcsolatban e hitel fedezetére külön lekötve tartott ezt a betétet vonta ki, — az összes betétek főösszegeinek összehasonlításából még élesebben domborodik ki a betétemelkedés jelentősége. Amíg ugyanis az 1934. évben a székesfőváros akkor még 12.9 milliós betétével együtt a betétek főösszege 81.2 milliót tett ki, addig 1935. év végén — a Főváros 6 milliós betét-elvonása dacára — ez a szám 85.1 millióra rúgott. Az a tény, hogy a Községi Takarékpénztár betétei a súlyos válság éveiben állandóan s 1935-ben ilyen jelentős összeggel emelkedtek, a legvilágosabb bizonyítéka a Takarékpénztár iránt egyre fokozódó nagy bizalomnak.

Az eddig is meglevő mobilitását a Takarékpénztár ez évben is jelentősen fokozta, ami viszont a körültekintő és eddig is mindenkor helyesnek bizonyult óvatos üzletpolitikának és helyes vezetésnek számszerüen is igazolt eredménye.

Külön kell kiemelni a Takarékpénztár ez évi működéséből azt, hogy tevékenysége során az elmult évben a Vásárpénztár felszámolásának előbbrevitele lehetővé tette a székesfőváros részére az e tárgyban korábban hozott határozatai teljes végrehajtását, illetve a vásárpénztári intézmény fenntartása tárgyában végleges állásfoglalását.

Ismeretes, hogy ennek eredményeképen a mult év legvégén alapította meg a Takarékpénztár a Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi r.-t.-ot, amely a székesfővárossal kötött 30 éves szerződés alapján meg is kezdte működését. A Takarékpénztár ezzel egy minden tekintetben jelentős üzletággal gyarapodott, ami a jövőben fog még csak úgy a forgalom növekedése terén, mint minden egyéb tekintetben kifejezésre jutni.

Kiadásai terén a személyzeti kiadásoknál további megtakarításokat ért el a Takarékpénztár, a dologi kiadásokban mutatkozó némi emelkedés viszont a jelentékenyen megnövekedett üzletforgalom természetes következménye. Leírásokra az előző évi 120.000 pengővel szemben 176.000 pengőt fordított a Takarékpénztár, úgy, hogy ezáltal a gazdadadósaival szemben fennálló követeléseiből az év végéig megjelent gazdavédelmi rendeletek következtében szükséges összes leírásokat keresztülvitte.

A bevételek emelkedése — amiben a Takarékpénztár forgalmának növekedése is a legpregnánsabban jut kifejezésre — tette lehetővé, hogy az előző évi 88.000 pengős nyereséggel szemben 200.000 pengő nyereséget mutasson ki a Takarékpénztár. Osztalék fizetését mindazonáltal, gondos megfontolás után, a belső erők további fokozását tartva a mai idők legfontosabb feladatának, nem javasolja az igazgatóság, hanem a Székesfőváros vezetőségével egyetértésben a kimutatott tiszta nyereségnek a tartalékalaphoz leendő csatolását fogja a közgyülésnek indítványozni.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Uj kiirások

Csomagolópapirok szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 28-án délelőtt 10 óra.**

Indigó-, szén-, viaszpapir-, sokszorosító folyadék, javítófolyadék és irógépszalag szállítására a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi január hó 30-án délelőtt 10 óra.**

Öt darab kovácsoltvas zsilipberendezés szállítási és szerelési munkálataira az V. ker. Vizafogó-gát 25.884. hrsz. alatt létesítendő angyalföldi szennyvízátemelőtelep homokfogója és szabadkiömlője részére. **Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Napszámos és kordélyfuvarozási munkákra a székesfővárosi kertészet részére. **Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Kövezetjavítási és kisebb új kövezetmunkákra. Határidő: **1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Aszfaltjavítási és kisebb aszfaltjavítási munkákra. Határidő: **1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Melegvízfütés berendezési munkákra, a IX. ker. Gyáli-út Szent László közkórházban létesítendő megfigyelő pavillon építéséhez. **Határidő: 1936. évi február hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Központi fütés berendezési munkákra az I. ker. Koronaör-utcai Szilágyi Erzsébet leányliceum részére. **Határidő: 1936. évi február hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Változatlan a Kereskedelmi Bank osztaléka. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága Weiss Fülöp elnöklete alatt e hó 21-én ülést tartott, amelyben megállapította, hogy az 1935. üzletév 3,301.098.23 P tiszta nyereséggel zárult az előző évi 3,284.589.96 P-vel szemben. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően, több, már lebonyolított üzlet nyereségének elszámolása ezúttal is későbbi időpontra tartatott fenn.

Elhatározta egyben az igazgatóság, hogy a f. é. február 4-én, délután fél 5 órakor megtartandó 94-ik rendes évi közgyülésnek javasolni fogja, hogy az 1935. évi osztalék kifizetésére ugyanúgy mint tavaly, 1,500.000 P, vagyis részvényenként 3.— P fordíttassék, továbbá, hogy a rendes tartalékalap 1,000.000 P-vel, az intézeti épületek értékcsökkenési alapja 200.000 P-vel, az alkalmazottak jóléti intézményei pedig 60.000 P-vel javadalmaztassanak, míg az 1936. üzletévre 1,257.793.12 P nyereség vitessék át.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

XIV. évfolyam 5. szám

Budapest, 1936. február 1.

Tek. fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

A harmadik emelet

Álljunk meg egy szóra annál a jelentésnél, amely a főváros által a folyó esztendő legelső hónapjában kiadott kétezer pengőn aluli közmunkákról számol be. A jelentés többek között felemlíti, hogy a Sopron-utcai elemi iskola kőműves munkáit a Polacsek és Epstein cég kapta meg 1050 pengő 40 fillér vállalati összeggel.

Az Uj Budapest mult heti számában közöltük a részletes statisztikát arról: kiket favorizál a magasépítési ügyosztály, mi az oka annak, hogy súlyosan mellőzik a kisiparosokat a XIII. ügyosztály szűkebbkörű versenytárgyalásain, ki felelős azért, hogy a tizenhat cég közül, akiket a legtöbb alkalommal szólítottak fel a magasépítési ügyosztályban zártkörű versenytárgyaláson föld-, kőműves és elhelyező munkára, mindössze harmincöt százalék a kisiparos, a többi mind nagyiparos! A napokban pedig a kőművesmesterek ipartestületének küldöttsége tisztelgett a polgármester előtt, elpanaszolva a legkisebb emberek bajait, rámutatva arra, hogy a magasépítési ügyosztály multévi szűkebbkörű versenytárgyalásainál a kiadott közmunkák értéke az ő szakmájukban csak 9.8%-ban esett kőművesmesterre, 90.2%-a pedig építőmesterre.

A sajtóban megjelent cikkekre és a kőműves-küldöttség panaszaira csattanós választ adott a magasépítési ügyosztály. Már nemcsak a szűkebbkörű versenytárgyaláson, hanem a vállalati összeg csekélysége folytán közvetlen megbízás alapján kiadott munkák is a nagyipar zsákmányai, ime egy alig ezerpengős közmunka jut a milliomos cégnek, amely most is bőven el van látva nagy fővárosi közmunkákkal, építi a Mészáros-utcai leánygimnáziumot, ezenfelül hatalmas ingatlankomplexumai vannak, sőt garazsirozással és autótaxival is foglalkozik: tőkéspatrónusa lévén a műegyetemi hallgatók Turulhoz címzett taxivállalatának!

Hát már itt tartunk, hogy ennyire nyiltan veszik semmibe a városháza harmadik emeletén a kisiparosokat? A nagytőke képzelhetetlen mohósága már az ezerpengős közmunkákra is kivetette a hálóját, mint látszik, éppen nem eredménytelenül. Csak azt nem értjük: hogyan kap hatósági segédletet ez a féktelen étvágy? És azt nem tudjuk felfogni, hogy mikor a kisipar különleges védelmének jelszavával az elmult esztendőben felállították az iparügyi miniszteriumot, még mindig nem tartják elérkezettnek az időt az illetékes fórumok arra, hogy megfelelő módon revideálják a kisipar védelmében a Közszállitási Szabályzatot, melynek mai formája minden tiltakozás, panaszkodás, küldöttségjárás dacára a legitimitás takarójával fedi el a polacsekek és epsteinek megdöbbentő favorizálását a magasépítési ügyosztály részéről!

Városszabályozási tulfengések

Nem szabad Óbudát és a Vizivárost évszázados jellegéből kivetkőztetni!

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A várospolitikai élet szinte nyáriasan csendes: az állandó szakbizottságok szokásos ülésein kívül egyelőre sem a törvényhatósági bizottság közgyűlése, sem a tizenhetes szanálási bizottság nincsen összehiva. Csend van nemcsak a városházán, hanem a várospolitikai pártok portáján is, bár tagadhatatlan, hogy ezen a fronton *vannak bizonyos megmozdulások*, amelyekből rövidesen *különleges jelentőségű események fakadhatnak*. Ebben a helyzetben a várospolitikai élet figyelme a napi eseményeken túlmenően a *speciális problémák felé fordul*. Ezen kérdések között a legérdekesebb *a nagy városszabályozási probléma*, amelyről igen sok szó esik a városrendezési szakbizottságban, a Közmunkák Tanácsa ülésein, de az érdekelt városrészek politikai ülésein is. A nagy városrendezési tervek legújabb kialakulásairól

Petrovácz Gyula

a Keresztény Községi Párt vezető egyénisége a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Kétségtelen: a várospolitikának legérdekesebb témái e pillanatban *azok a városszabályozási tervek*, amelyek egyrészt Óbudának, másrészt a Viziárosnak szabályozására készülnek és készülőben vannak.

— Óbuda szabályozását indokolja a felépítendő óbudai híd: ennek hidfőjét és az ehhez irányuló forgalmat *feltétlenül meg kell építeni*. És emellett a bécsi irányból jövő közlekedésnek a városba és a városon át való vezetésének kérdését is meg kell egyidejűleg oldani.

A szabályozási tervek azonban ezen a két feltételen messze túlmennek és Óbudát ki akarják vetkőztetni évszázados tradicionális jellegéből.

Szabályozási vonalak önkéntes húzásával, az eddigi települési vonalak erőszakos feláldozásával egy olyan új és modern városrészt kívánnak létesíteni, amely Óbuda lelkétől teljesen idegen, és

feleslegesen és indokolatlanul zavarja meg érdekeiben és esetleg egész létében az ottlakó törzsökös polgárságot.

— Ez nem feladata a városrendezésnek! Nem feladata különösen azért, mert a genius loci-t *minden szabályozással foglalkozó tervezőnek* legelsősorban kell figyelembe vennie. Ami jó az óbudai híd pesti hídfőjénél, ahol nagy, üres és szabad telkekkel rendelkezhetik a tervező és azokat ideális kívánalmaknak megfelelően alakíthatja, az nem felel meg, sőt hibát jelent a híd óbudai hidfőjénél, amely beépített és pedig egyéni és sajátos módon beépített városrészbe torkolik. Ilyen helyen

a szükséges és mellőzhetetlen kívánalmak kielégítésén kívül legfeljebb néhány korrekcióról lehet szó, de semmiesetre sem egy egészen új és pesti méretekkel mért városrész tervezéséről.

— Eltekintve attól, hogy a tervező ceruzájának ilyen megkötése *a megoldás anyagi lehetőségét is inkább biztosítja*, — ami egy szabályozási terv kivitelénél nem közömbös — ez az egyetlen mód, amellyel az ottani lakosságot ott megtartani és a városrész eredeti jellegében konzerválni lehetséges. Szerintem a hidfeljáró kérdése a Vörösvári-út odavezetésével az ott várható forgalomhoz képest eléggé meg van oldva, és ha a Bécsből jövő közúti közlekedést a Dunaparton vezetjük végig; ez a megoldás azért is elégséges, mert hisz a bécsi országútnak *egy másik bekapcsolását is tervezi a főváros útrendszerébe* az állam, ez a megoldás tudvalevően a Hűvösvölgyön át kívánja a bécsi országút forgalmát a fővárosba bevezetni.

— Amennyire történelmileg kifejlődött és lehetőleg ebben a formában konzerválandó területe a fővárosnak Óbuda, annyira történelmi település a Viziváros is, amelyet most szintén szabályozni kívánnak. Itt is

túlzásokkal találkozunk, amelyek a mindenáron kiszélesítendő és kiegyenesítendő utcavonalak mellett három, sőt négyemeletes épületek megengedésével ki akarják vetkőztetni ezt a bájos, történelmi patinájú városrészt is mai jellegéből.

— A Viziváros lakosságának összetétele, forgalmi és kereskedelmi viszonyai bizonyos egyszerű, kisvárosias jelleget nyomtak rá erre a kerületre: kis, szerény házakkal, festőien görbe és nem túl tágas utcákkal, bennük legnagyobbrészt hivatalnok-emberekkel, általában a polgári jólét külső képeivel. Ebből a területből

pesti méretű és pestics vonalozású utcákkal, többemeletes bérkaszárnyákkal, modern városrészt alakítani megbocsáthatatlan bűn lenne.

Amit egyáltalában semmi *nem is indokol!* Elődeink eleget vétkeztek már a történelmi városrészek feláldozásával és modernizálásával, holott a fővárosban a várostörténeti emlékekből amúgy is igen kevés maradt fenn. Én még ma is *siratom a régi Belvárost*, ahonnan kiűzték a régi belvárosi polgárokat. Sajnálom a szép Városház-teret és azokat a kicsi, de bájos terecskéket, amelyeket mind eltüntetett a föld színéről és maholnap kitöröl az emlékezetből is egy, a hagyományokat nem tisztelő szabályozás. Ennek megismétlődnie a budai és óbudai részen nem szabad!

— Mert azokban a modern városrészekben sincsen ma sok öröm! Az Uj-Lipótváros pár év alatt felépült, a legmodernebb épületekkel, szerintem külsőre is elég csinosan és szemet gyönyörködtetően. Modern kisméretű lakások, csempék, hideg-meleg víz, autógejzer, tea-konyha és hasonló modern berendezés és felszerelés van ezekben az épületekben. De állandó lakó nincsen!

Olyan lakosság, amely ennek a városrésznek jelleget adna, nem tud lerétegződni, mert negyedről-negyedre költöznek, vándorolnak a lakók,

azok miatt az apró bosszuságok miatt, amit a papirvékonyságú falak a mai kor ideges gyermekeinek jelentenek. Az üzletek egymás-után csuknak be, mert hiszen a modern háztartás nem kíván sem füszerest, sem más élelmiszerüzletet: mészárost, hentest, péket. *A házhozszállított ebéd és a kávéházi vacsora* szükségtelenné teszi a családi háztartást és munkanélkülivé azokat, akik ebből élnek.

— Ez a panasz — fejezte be nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula — Budapest legmodernebb városrészében! Ezek a panaszok még indokoltabbá teszik, hogy *kíméljük a történelmi városrészeket, amelyeket békés, egyszerű, boldogságuktól nem szabad a városszabályozás által megfosztani!*

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

M. KIR. ÁLLAMI VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, Kertöntözéshez kézi- és géphajtásu

szivattyuk

Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet

Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDEMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

Budapesti figurák

Irja: Tlovszky János

Akiknek semmi sincs jól...

Az egész magyar közvélemény és pártkülönbség nélkül valamennyi sajtóorgánum hozsannával fogadta, hogy Szendy polgármester, Wolff Károly és Bessenyey Zeno, a Közmunkák Tanácsa új elnöke a főváros számára pénzt, bevételt, a nemzet számára pedig sok új barátot jelenthető megoldásokat keres szépen fejlődő idegenforgalmunk növelhetésének érdekében.

Mindenkor észlelhető jelenség: amikor a terv még csak terv, mindenki bólogat és helyesel. Amikor az általános helyeslést látva a felelős tényező ezen felbuzdulva a terv gyorsabb végrehajtására a terveket rapidan kivitelezni akarja, akkor a nagy változás elkövetkezik. A helyeslő, a barátságosan mosolygó arcok minden átmenet nélkül, — úgy mint a váltógyerek által átállított villamos sineken a kocsik haladása — egyszerre csak zordon-haragosra állítódnak át: az imént még mosolygó arcok és holmi apró-cseprő, jelentéktelen érdekek miatt tüzet, békát kiáltanak épen azok, akik a legjobban lelkesedtek, amikor a terv még csak terv volt.

Igy bizony nem lehetne alkotni, ha a fentnevezett urak is olyanok lennének, mint a csigabiga: az első ellenfuvalomra visszahúzódnának a tétlenség csigaházaiba. Csakhogy ezek az urak nem ilyenek és nem is lehetnek ilyenek! Hová jutna ez a főváros, hogy amikor az egész világon szétviszik Budapest szépségének hírét, mi leálljunk a városfejlesztésben. Eszembe jut az a belvárosi boltos, aki panaszkodik, hogy nem megy az üzlete. Oka: száz év óta fennálló cége az üzlet-berendezésen az egy évszázad alatt csak annyiban változtatott, hogy a kanócról, petróleumra, majd később villanyra tért át. Persze, hogy nem mehet a boltja.

*

Olvasom a The Economist-ban: Britain's Expanding Industries cím alatt:

Angliában az a jelenség mutatkozik, hogy a legfontosabb iparágak mellett a másodsorban jelentős iparok valamint üzemek jutnak előre az életszinvonal általános emelkedésével kapcsolatban. Legnagyobb emelkedés a villamossági iparban (203.1), az autóbusziparban (176.3) és a szállóiparban (162.9) százalék.

United States cím alatt:

Az Egyesült Államok hivatalos kimutatása szerint 1935 szeptemberében 10,915.000 munkanélküli volt, szemben az 1933 márciusi 15,071.000-rel.

*

Vajjon Angliában mutatna-e fejlődést a szálló, autóbusz és villamossági ipar — ha nem fejlesztenék?

Vajjon csökkenne-e a munkanélküliség Amerikában, ha nem foglalkoznának annak leküzdésével?

*

Miként akarunk több forgalmat, több kereseti lehetőséget a megmaradt pozitív értékeinkkel, ha az egyik legértékesebbel, Budapest szépségének további és jobb kamatoztatásával nem úgy törődnénk, amint kell és ha hagyjuk, hogy a nagy gondolatok útjába odadobják a hányavetiség hangján a torlaszokat?

Idegenforgalmunkkal kapcsolatos városfejlesztések elleni helytelen oppozíciók jelentkezése: korunk torztünete. Eredőjük: a rosszmájúság, az irigység és a komolytalanság. Ez utóbbi jelenségekkel, tünetekkel, illetve ténykedésekkel alkotni eddig senki sem tudott.

*

Ezért tehát nem kell az ilyen oppozíciót komolyan venni. Nem kell sokat törődni a jelenségekkel, mert jelentéktelenek, akik e jelenségekben jelentkeznek.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

VÁROSHÁZI NOTESZ

SIPŐCZ JENŐ DR. FŐPOLGÁRMESTER tartotta az Országos Kaszinó Wekerle Sándor emléklakomáján a serlegbeszédet. A főpolgármester nemesveretű, klasszikus szépségekkel telt beszédében többek között gyönyörű, történelmi távlatú rajzát adta a ferencjózsefi időknek:

— Nem hagyhatjuk ki a multból — mondotta Sipőcz — mint egységes egészből Nagymagyarország utolsó korszakát sem. Nem hagyhatjuk ki a kiegyezés korszakát sem, amelyet Ferenc József korszakának is szoktunk mondani. Meg kell becsülnünk ezt a korszakot már csak azért is, mert utolsó korszaka Nagymagyarországnak, de azért is, mert önmagában is értékes és becses. Ez ellen a korszak ellen, mi magyarok, sok kifogást teszünk: egyesek keveslik állami függetlenségünket, mások sokalják a korszellemnek tett engedményeinket. Némelyek hibáztatják, hogy bizonyos, a mélyben lappangó nagy problémák vészjeleit nem vettük észre, nem hallottuk meg, vagy nem fordítottunk rájuk elég gondot. Hibáztatják, hogy gondtalanul mentünk el sorsdöntő problémák, mint a nemzetiségek és szociális kérdések mellett.

— De mindez a mi belügyünk! — folytatta beszédét Sipőcz Jenő. — az kétségtelen, hogy a világ felé e korszak a tetterőnek hatalmas lüktetését, az alkotásoknak óriási sorát hozta és a magyar nemzetet bámulatosan vitte előre a művelődés útján. Ennek a korszaknak a közepe a millenium körüli korszak, a magyar dicsőségnek, a magyar Gloire-nak korszaka, amely a világ felé a magyart erősnek, hatalmasnak, politikailag és kulturailag kifejlettnek mutatta. Mintha a magyar dicsőség a nagy összeomlás előtt még egyszer fel akart volna lobbanni, hogy megmutassa fényét az egész világnak. Ennek a fényes korszaknak nagy államférfiai közé tartozott Wekerle, aki a maga alkotásaival hatalmasan hozzájárult e korszak értékeihez, egyéniségével pedig e korszaknak méltó képviselője lett!

*

ÉRDEKES ÉS ÉRTÉKES SOROKAT intézett az egyik budai hetilap szerkesztőjéhez Szendy polgármester. A néhány mondatból álló levél szinte Buda jövendő programmjául is beillik:

— Huszonöt éve — irja a polgármester — vagyok budai lakos, munkás férfikorom legszebb idejét Budán éltem le, hát hogyne lennék hálás Budának és hogyne szeretném azt a Budát, amely az én komoly, nehéz munkám után friss levegőt, pihenést és új erőt ad és adott naponként és ahol budai lakásomban állandóan élvezem az Isten-alkotta természet gyönyöreit. Természetes tehát, ha valahol Budát szépíteni, Budát fejleszteni lehet, én minden alkalmat megragadok. A bécsi kapu újraépítéséhez is van némi közöm, az új budai utakhoz, az új Horthy Miklós-vársétányhoz ugyancsak. Igen sok tervem van még Nagy-Budával, amelyeket előkészületlenül persze a polgármester nem dobhat ki a nyilvánosságra.

— De viszont — irja tovább Szendy polgármester — életem első huszonöt esztendejének emlékei: a gyermek- és férfikor Pesthez kötnek. Mi tagadás: Pest utcáin csatangoltam, Pest porában játszottam, tehát Pest irányában is elfogultsággal viseltetem. Ismerem Pest szegény népének küzködését és küzdelmét a mindennapi élettel! Ismerem a várossal együttjáró szociális nyomort, amelyet a polgármesternek minden eszközzel mérsékelnie kell és bizony minden lehetséges, de elmaradt intézkedésért ő felelős. Én tehát az egész Pestet nemcsak mint polgármester hivatalból, de mint ember is őszinte és határtalanul áldozatos szeretettel imádom és nézem a problémáit. Kétségtelen azonban, hogy a nagyot fejlődött és egészen kifejlett Pest után, természetes dolog, hogy a fejlődés gyorsabb tempója tekintetében Budán van a sor, ami egyébiránt szemmellátható, de megállapítható a statisztika irásainak kérlelhetetlen számaiból és betűiből.

*

LIBER ALPOLGÁRMESTER az elmult hetekben hörghuruttal kapcsolatos súlyos influenzán ment keresztül. Liber hétfőn háromhetes tartózkodásra Balatonfüredre utazott. A téli Füred pihentető csendje remélhetőleg a legrövidebb időn belül rendbehozza a valóban népszerű és közszeretetnek örvendő első alpolgármester megrongált egészségét.

*

A VÁROSHÁZI UJSÁGIRÓK szerdán este az egyik belvárosi étterem különtermében vacsorán ünnepelték Doby Andor dr.-t, az Uj Budapest szerkesztőjét, abból az alkalomból, hogy Pestvármegye tb. tiszti főügyészévé nevezték ki. A vacsorán csaknem teljes számmal jelent meg a városházi ujságírói kar, de eljött számos városházi főtisztviselő is: az ünnepelt szerkesztő szükebb baráti társaságának tagjai.

Az első felköszöntőt Rátkai Károly dr., az Esti Kurir és az Uj Főváros szerkesztője mondotta:

— Amidőn szót kérek — mondotta Rátkai — hogy Doby Andor barátunkat Pestvármegye tb. főügyészévé történt kinevezése alkalmából szeretettel üdvözöljem, hármas jogcímre hivatkozhatom. Üdvözlést tolmácsolok mindenekelőtt a Fővárosi Rovatvezetők Testülete nevében és megbizásából, továbbá a Városházi Hetilapok Szindikátusa részéről, harmadszor: régi személyes barátságnak a jogán.

— Doby Andor barátunk kitüntetése egyrészről az ujságírói munka, másrészről az egyéni értékek megbecsülésének ritka példája. Ujságírás és közélet elválaszthatatlan fogalmak, a közélet az ujságírás számára a harci porondot, a küzdelem színterét, az ujságírás a közélet számára az elevenséget és alkotóképességet biztosító tiszta levegőt jelenti. Ezt a kitüntetést mi az ünnepelt kiváló képességeinek és közéleti érdemeinek honorálásán kivül az ujságírói munka megbecsülésének és a közéleti tisztességért folytatott harc értékelésének is tekintjük és ebben az értelemben részt kérünk magunknak ebből az örömünnepből!

Több felköszöntő hangzott még el, végül az ünnepelt meghatott hangon mondott köszönetet.

A Doby Andor dr.-hoz érkezett köszöntő levelek közül e helyütt megemlítjük Sipőcz Jenő dr. főpolgármester sorait, aki a többek között a következőket irja:

— Ez a kinevezés egy nagy erkölcsi testület szép elismerését jelenti. Olyan kitüntetés, amely méltó jutalma a közérdek hűséges és áldozatos szolgálatának. És ékes bizonysága annak, hogy a nemzeti közvélemény sokra értékeli kiváló tudását és közéleti munkásságát.

Az Ágotai-ügy legujabb fordulatai

A magyar igazságszolgáltatásban páratlan mértékü nézeteltérés a Kuria jogegységi és egyik polgári tanácsa között — A törvényszék fogja megállapitani, volt-e Ágotai olyan járandóságok élvezetében, amelyek őt szolgálati szerződése szerint sem illetik meg

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Többízben írtunk arról, hogy a Pedagógiai Filmgyár Részvénytársaság felszámolói *Ágotai* Béla nyugalmazott székesfővárosi főigazgatónak a részvénytársaságnál viselt vezérigazgatói állását 1931 decemberében azonnali hatállyal felmondották, hogy emiatt *Ágotai* Béla a részvénytársaság ellen 53.000 pengő erejéig pert indítottt, hogy az elsőbíróság *Ágotai* Béla igényét részben alaposnak találta és a részvénytársaságot a perköltségek megfizetésére is kötelezte. Említést tettünk arról is, hogy a Pedagógiai Filmgyár felszámolói az ítéletet sérelmesnek találták és ezért ellene jogi képviselőjük útján *fellebbezéssel éltek.*

A fellebbezés indokai között szerepelt az, hogy *Ágotai* Béla vezérigazgató szolgálati jogviszonyának azonnali hatályú felmondása jogos volt, hogy szolgálati szerződése hatálytalan, mert *részére igazgatósági tagsága miatt javadalmazást csak a részvénytársaság közgyűlése állapithatott volna meg*, ebben a tekintetben azonban a közgyűlés állást nem foglalt és hogy *Ágotai* Béla az általa keresetbe vett követelésével felérő olyan kedvezményeket biztosított magának, amelyekhez még akkor sem volna joga, ha szolgálati szerződését a kereskedelmi törvénynek megfelelően a részvénytársaság közgyűlése tudomásul vette volna.

A fellebbezési bíróság csak *a per jogalapjával foglalkozott* és azt elkülönített végítéletében akként döntötte el, hogy a részvénytársaság igazgatósága részéről *Ágotai* Bélával 1925 évben kötött *szolgálati szerződés érvényes* és hogy ezen a szolgálati szerződésen alapuló szolgálati jogviszonynak azonnali hatályú felbontására jogos indoka nem volt. A fellebbezési bíróságnak az ítélete annak tisztázását tette szükségessé, hogy az abból kitünő álláspont összeegyeztethető-e a Kúria által 1930. évben hozott 844. számú elvi jelentőségű határozatnak azzal a rendelkezésével, amely szerint *az igazgatósági tagok díjazásának megállapitása a részvénytársaság közgyűlésének az elhatározása körébe tartozik és onnan el nem vonható.*

Ennek a kérdésnek a tisztázása annál is inkább indokoltnak mutatkozott, mert a Kúria egyes tanácsai ebben a vonatkozásban *eltérő joggyakorlatot* folytattak, amire a figyelmet *Szemethy* Károly főügyész is felhívta abban a jelentésében, amelyet 1935. év második felében a közigazgatási bizottsághoz intézett.

De a Kúrián is tudatában voltak annak, hogy a Kúria egyes tanácsai által folytatott joggyakorlat olyan jogbizonytalanságot teremt, amelyet mielőbb ki kell küszöbölni.

Ezért a Kúria elnöke a kérdést *jogegységi tanács elé* utalta.

Időközben a Pedagógiai Filmgyár felszámolói jogi képviselőjük útján a fellebbezési bíróság döntését *felülvizsgálattal támadták meg.*

A Kúria II. tanácsa a felülvizsgálat tárgyában való állásfoglalást azonban *a jogegységi tanács döntésétől* tette függővé és ezért a felülvizsgálati kérelem tárgyalását ennek a döntvénynek az ismeretéig felfüggesztette.

A jogegységi tanács a kérdéssel a mult esztendő november havában foglalkozott és az ez alkalommal hozott 75. számú polgári döntvényében fenntartotta a 844. számú elvi határozatban kifejtett álláspontot azzal a kiegészítéssel, hogy *a részvénytársaság igazgatósága is megállapithat* az igazgatósági tag részére dijazást, de csak abban az esetben, ha az igazgatósági tag dijazott tevékenysége valamely jogszabály rendelkezése vagy az élet felfogása szerint *nem esik az igazgatósági hatáskör vagy teendő keretébe.*

Ennek a jogegységi tanácsnak kellett volna ugyanezen alkalommal azzal a kérdéssel is foglalkoznia, hogy a 844. számú elvi határozatnak *visszaható erő tulajdonitható-e*, vagyis a 844. számú elvi határozat meghozatala *előtt* kötött olyan szolgálati szerződés, amelyet a részvénytársasági igazgatósága az igazgatósági taggal, igazgatósági hatáskörbe tartozó teendők ellátása céljából kötött és ezért ellenértéket állapított meg, *joghatályosnak tekinthető-e vagy sem?*

Ezzel a kérdéssel azonban a jogegységi tanács *nem foglalkozott*, kétségkivül azért, mert az elvi határozat vagy jogegységi döntvény nem tekinthető a törvénytől független jogszabálynak, hanem olyan törvénymagyarázatnak, amelynek a törvény életbelépésével egyidejűleg érvényesülnie kellett volna.

Ezért a Kúriának a 75. számú jogegységi döntvényben megnyilvánult állásfoglalása után azok, akik az *Ágotai-féle per* anyagát ismerték és akik tudták azt, hogy *Ágotai* Béla igazgatósági hatáskörbe tartozó ténykedést fejtett ki, számoltak azzal, hogy a Kúria II. tanácsa a Pedagógiai Filmgyár felülvizsgálati kérelmét *alaposnak fogja találni.*

A Kúria II. tanácsa azonban azt az álláspontot foglalta el, hogy a 844. számú elvi határozatban megnyilvánuló törvénymagyarázatnak *visszaható erőt tulajdonítani nem lehet* és igy a 844. számú elvi határozat megjelenése előtt kötött szolgálati szerződést még akkor is hatályosnak kell tekinteni, ha abban a részvénytársaság igazgatósága az igazgatóság hatáskörébe tartozó teendők ellátásáért állapitott meg dijazást.

Figyelemmel arra, hogy ez a tanács az azonnali felmondási okok tekintetében a fellebbezési bíróság álláspontját magáévá tette, most már csak az a kérdés vár eldöntésre, hogy *Ágotai* Bélát a jogalap nélkülinek kimondott azonnali hatályú elbocsájtás miatt milyen összegű járandóság illeti meg.

Mivel a fellebbezési bíróság ebben a kérdésben még állást nem foglalt, az iratok ebből a célból hozzá kerültek vissza. A tárgyalást az összegszerűség kérdésben február 6. napján fogják megtartani. Ennek a tárgyalásnak az eredménye elé érdeklődéssel tekintenek azért, mert a Pedagógiai Filmgyár felszámolói azt vitatják, hogy *Ágotai* Béla olyan járandóságok élvezetében volt, amelyek őt *még a szolgálati szerződés alapján sem* illetik meg.

Igy ezeken a címeken a részvénytársasággal szemben követeléssel fel nem léphet, sőt a részvénytársaságnak van vele szemben a jogalap nélkül élvezett járandóságok miatt *olyan összegü követelése*, amely az általa érvényesített összeget *is meghaladja.*

Ha a fellebbezési bíróság a Pedagógiai Filmgyár álláspontját osztaná, megtörténhetik az, hogy az *Ágotai* Béla által a részvénytársaság ellen és a részvénytársaság által *Ágotai* Béla ellen érvényesített követelések egymást kiegyenlítik *és igy Ágotai Béla részére ténylegesen fizetnie nem kell.*

Offenbach Hoffmannja nevét Hoffmann képkeretek hozták

Eskü-tér — Baross-tér

Konfliktus a főváros és a MÁV között a Baross-téri autóbuszvégállomás részére szükséges parksáv miatt

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Esztendők óta az ötven új autóbusz elkészülése kapcsán igéri a közlekedési viszonyok megjavulását a különböző küldöttségeknek a polgármester és a Beszkárt vezérigazgatója. Nos, ez a terminus most már közelebb van, mint bárki gondolná: értesitést kapott a főváros közlekedési vállalata, hogy a megrendelési határidőre: a folyó esztendő végére elkészül az ötven új kocsi, tiz autóbusz pedig még húsvét előtt leszállításra kerül. A legnagyobb mértékben aktuális tehát az a probléma: mely útvonalakon teljesitsen szolgálatot a főváros ötven új autóbusza? Erre az általános érdeklődésre számottartó kérdésre

báró Babarczy István dr.

tanácsnok, a közlekedési és közgazdasági ügyosztály kitünő vezetője a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Hogy az ötven új autóbusz mely vonalakon fogja lebonyolitani a forgalmat, illetőleg melyek lesznek az új autóbusz-vonalak, arról pozitív formában ma még beszélni sem lehet. Több új reláció van előkészités alatt, a Bart-szerződés sem járt még le, az illetékes tényezők tehát még mindezideig nem döntöttek. Egy azonban bizonyosnak vehető: a tavaszi hónapokban elkészülő tiz új kocsival a Baross-tér és Eskü-tér között fog a Beszkárt új autóbusz-relációt beállitani.

— Az új autóbuszvonal a Baross-térről, a Keleti-pályaudvar elöl fog elindulni, végigmegy a Rákóczi-úton a Duna-utcán, megkerüli az Eskü-téren levő kis parkot és a híd följáróján visszaforfordulva, megy újra ki a Kossuth Lajos-utcán és Rákóczi-úton a Baross-térre. Most folynak a megbeszélések és helyszini szemlék abban az irányban: hol legyenek a Kossuth Lajos-utcán és a Rákóczi-úton a megállóhelyek?

— E tekintetben két álláspont küzd egymással. Sürübbek legyenek-e a megállóhelyek, vagy ritkábbak-e, amikor is lassúbb a közlekedés? Egyelőre csak az a bizonyos, hogy megállóhely lesz a a Kossuth Lajos-utca és Semelweiss-utca sarkán, a Nagykörút és Rákóczi-út keresztezésénél. A Rákóczi-úton még két megállóhelye lesz az autóbusznak: a Rókus előtt és az Aggteleki-utcánál, a Városi Színház közönsége számára. A Kossuth Lajos-utcában is lesz minden valószinüség szerint még egy megállóhely: az Apponyi-téren, vagy pedig a Váci-utca és a Kossuth Lajos-utca kereszteződésénél, hogy az átszálló forgalom zavartalan legyen.

Elmondotta még munkatársunknak Babarczy tanácsnok, hogy a legnagyobb probléma a Baross-téri végállomás kijelölése. Az autóbusz-végállomást nem akarják sem az indulási, sem az érkezési oldalra helyezni, mert akkor vagy a vonatokhoz induló, vagy a vonatokkal érkező közönség számára esik távol a megállóhely. Az az elgondolás győzött, hogy a Keleti-pályaudvar főhomlokzata előtt, ahol a Baross-téri villamos-reláció központi megállóhelye is van, legyen a Rákóczi-úti autóbuszvonat végállomása. Hogy azonban ezt a kitünő ötletet meg is lehessen valósitani, szükség van arra, hogy a MÁV a pályaudvar előtti parkból egy 6—8 méteres sávot átengedjen a fővárosnak. Az Államvasutak igazgatósága elvileg hajlandónak nyilatkozott az átengedésre, egyelőre azonban súlyos anyagi feltételeket szabott a fővárosnak, elfeledve azt, hogy az új autóbuszvonal és az ezzel kapcsolatosan létesitendő végállomás elsősorban a MÁV utazóközönségének érdekeit szolgálja. Egyelőre folyik a harc a főváros és a MÁV között a területsáv átengedéséért, mert a Beszkárt természetesen hallani sem akar arról, hogy az átengedő területekért még fizessen is az Államvasutaknak.

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magánnyomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

A városok számadásainak ellenőrzése

Válasz Preszly Elemérnek és Vargha Imrének

Irta: SZŐKE GYULA dr.

Preszly Elemér belügyi államtitkár A magyar közigazgatás címen nyilatkozott, megállapítván azt, hogy a főváros és törvényhatósági és megyei városok hazánk értékes részei; de a szolnoki esetből kifolyólag szükséges, hogy a közigazgatás jelenlegi rendjének sok hézagát pótolják, az önkormányzatokat minél szigorubban ellenőrizzék és elsősorban a városok számvevőségét államosítsák.

Ugyanebben az időben Vargha Imre, a legfőbb állami számszék új elnöke, a városi hatóságok zárszámadásairól is nyilatkozván, ezek ellenőrzésének problémáját egyik legfontosabb megoldandó kérdésnek tekinti.

Egyszerre két hatalom, a közigazgatás és a pénzügyi igazgatás alapos ismerője nyilatkozik meg a szolnoki állapotokkal kapcsolatban az eddigi rendszer helytelenségét leszögezve és újítást sürgetően. Ha ezt a kérdést, a két megnyilatkozást egymás mellé állítva taglaljuk, meg kell állapítanunk, hogy az ügyek ismerői a mai állapotot egyaránt helytelenítik, de az orvoslást különböző utakon keresik. És minket az orvoslás útjai érdekelnek.

Az erös kritikát a városok közigazgatásáról a belügyi államtitkár mondja, aki nyilván közvetlenül látja a hibákat és érzi, hogy azok mielőbb kiküszöbölendők. Megállapítja, hogy a közigazgatás a lakósság megterhelését csak oly mértékben vegye igénybe, amilyen mértékben az feltétlenül szükséges. Teljesen egyetértünk ezzel! A takarékosságot, és pedig a józan takarékosságot mi állandóan sürgetjük. Ha ezzel a kormány is egyetért, a keresztülvitelben minket támogatnia kell. A kormány, amely a törvények folytonos módosításával és ki nem forrott nézeteknek a gyakorlatba való sikertelen átültetésével kísérletezik az autonómia életében, kell, hogy lássa, hogy a sok törvénymódosítással és a hatáskörök elvonásával kivette az autonómiából a felelősségérzet nagy részét, amelyet pedig a régi közigazgatási törvények bölcsen nemcsak a polgármesterre és vezető tisztviselőkre, de kollégiális rendszerben az intézkedéshez hozzájárulókra és a rendelkező törvényhatósági bizottságra, illetve azok tagjaira és albizottságaira is adott esetben előírtak. Kell, hogy érezzék, hogy az újabb rendelkezésekkel, amelyekben a szakbizottságoknak nem kötelező meghallgatása, vagy azok véleményének nem kötelező ereje következtében meggyengítették az autonomiai szervek hatáskörét, azzal együtt azt a komoly felelősségérzetet is, amely a törvényhatósági bizottságban és azok szakbizottságaiban a városok ügyei iránt élt.

A polgármester is az autonómia szerve, a tisztviselök is. De az újabb törvények a kormánynak ezek felett olyan nagy hatalmat adnak, hogy a városok vezetői és alkalmazottai immár inkább a kormány közegeinek tekintik magukat, — vagy, jobban mondva, — inkább már a kormány erejét nézik és félik, mintsem, hogy az autonómia rendelkezései legyenek az irányadók. Az újabb közigazgatási törvények nemcsak, hogy nem engedik meg a kormány hozzájárulása nélkül a költségvetés életbeléptetését és a zárszámadások elfogadását, de azáltal, hogy szinte minden ügyben felügyeleti jog címén beleszólást engednek a kormánynak az autonómia minden munkájába, Pest-vármegye alispánjának a helyes megállapítás szerint is, ma már csak látszat-autonómiáról beszélhetünk. Elegendő itt az 1927. évi V. t.-c. 42. §-ára rámutatni anélkül, hogy a korábbi és későbbi rendelkezéseket sorba idézni kellene.

„Ha a közigazgatások jelenlegi rendszerében valami hiba van, megmondva, az ellenőrzés hiányossága ez a hiba" — mondja a belügyi államtitkár — és mi csak hozzátesszük ugyan, nyiltan és őszintén, hogy ez a vallomás a belügyi közigazgatásnak az ítélete, de amellett egy nagy tévedést is rejt magában. Tévedés az, hogy a hiba csak az ellenőrzés hiányosságában van és nem a jelenlegi közigazgatási rendszerben is. Mert igenis elsősorban a jelenlegi közigazgatási rendszer a hibás, amelyet a központosító vágy szült, szemben a régi decentralizált önkormányzati közigazgatással: nem gondolván azt meg, hogy törvényeket alkotni, amelyek nem sarjadnak az eddigi közigazgatási életből, amelyek csak a minisztérium törvényelőkészitő osztályában születnek, lehetnek esetleg formailag jól megszövegezett alkotások, de az életben kevésbbé tudják a helyüket megállani főleg akkor, ha az alkotások annyira gyorsan követik egymást, hogy a kormány be se várja, amíg a korábbi alkotás gyakorlati értéke megnyilvánul, már helyette újat hoz. Igenis a jelenlegi rendszer, amely a törvényhatósági bizottság hatáskörét a polgármesterre ruházta, amely a tanács hatáskörét megszüntette és ismét a polgármesternek bővitette az ugyis tulontúl nagy munkakörét, — nem gondolván meg, hogy a legkiválóbb ember képességei is határhoz vannak kötve, továbbá az a rendelkezés, amely a törvényhatósági közgyülés és a polgármester együttes helyes elgondolása ellenére is a belügyminiszteri hatalom intézkedését teszi a legfőbb helyre és amely szinte a legkisebb ügyben — például egy közönséges árlejtés megsürgetése kérdésében is — hónapokon keresztül függőben tudja tartani az autonómia döntését, mert annak előbb végig kell járni a minisztériumok kálváriáját, — ez a közigazgatási rendszer tényleg hibás, hosszadalmas és elvont, amelyen az élet munkája keresztülgázol, kárt okozván a kormányzat és köz tekintélyének, valamint a polgárság erkölcsi és anyagi életének egyaránt.

Ha ehez még hozzávesszük, hogy igaza van a belügyi államtitkár úrnak, hogy az ellenőrzés is hiányos volt, úgy adva van a teendő. De nem az, amit következtetésképen levon: a városok számvevőségének államosítása. Nem! Éppen elegendő az eddigi központosítás. Nem lehet közület számvevőség nélkül. De nem lehet közület ellenőrzés nélkül sem. Az autonómiának rendelkeznie kell a saját anyagi és erkölcsi javai felett és ezért megfelelő szervekre van szüksége.

A kormánynak pedig joga és kötelessége az autonómiák működésének az ellenőrzése. Az 1927. évi V. t.-c. a legkisebb költségvetést és zárószámadást is a belügy- és pénzügyminiszteriumok kötelező felülvizsgálata alá rendeli. Móduk volt tehát mindazt látni, ami „a belföld és külföld előtt egyaránt kompromittáló". Az egyes községek és városok költségvetései és zárószámadásai ellen a kormánynál sokszor kerestünk jogorvoslatot. Eredményt a legritkább esetben értünk el. Söt!

Tévedés az, hogy a belügyminiszternek erre sem munkaereje, sem szerve nincsen. Éppen a szolnoki eset mutatja, hogy mihelyest valami nyilvánosságra kerül, rögtön vannak megfelelő számvevőségi közegek. De állandóan működik a közigazgatási számvevőség, a számonkérő szék, a költségvetések pénzügyminiszteri és belügyminiszteri felülvizsgálása és ellenőrzése. Mit kivánunk még? Talán a főváros gazdálkodása azáltal javult meg, hogy felállíttatott az az önálló fővárosi számszék? Nem! A főváros gazdálkodása a viszonyokhoz alakult és amint most a legeslegújabb helyzet mutatja, a kormány maga sem talál benne szanálni valót. Pedig, — hogy őszinték legyünk, — még mi is tudunk nagyon sok rendeznivalót és mi magunk, a törvényhatóság közgyülése, igyekszünk igen sokat javítani, amint a viszonyok azt fokozatosan megengedik. Ugyanezt kell megtenni a többi városoknál, törvényhatóságoknál és községeknél.

Ehez nem kellenek új szervek! Ehez csak a hatáskörnek helyes megállapítása és helyes gyakorlása szükséges. Ehez csak az kell, hogy amint a városok vezetői felelősek a saját munkájukért, nemcsak politikailag és társadalmilag, de fegyelmileg és büntetőjogilag is és az okozott kárt anyagilag is meg kell téríteni, éppen úgy tudnia kell a kormánynak, hogy nagyobb körre ne terjessze ki ténykedését, mint amennyit a gyakorlati élet keretében tényleg megláthat és tényleg megoldani képes. A szolnoki eset sohasem lett volna szolnoki esetté, ha a munkaképtelen polgármestert kellő időben nyugdíjba küldik és a város számadásait pontosan vezetik és ellenőrzik, valamint a zárószámadásokat kellő időben és kellő módon felülvizsgálják. Ne tessék eltürni a költségvetés túlméretezését, póthitel elkerülése, vagy megtakarítás elérhetése céljából.

Az új gyógyszer volna a városok számvevőségének az államosítása. Használt a vármegyék számvevőségének az államosítása? Használt az 1927 évi V. t. c. vonatkozó rendelkezése? Ha igen, úgy a szolnoki eset nem szolnoki mulasztás, hanem kormányzati hiba. Ha nem, úgy mire való az autonómiának az újabb csonkitása, mire való az autonómiát megfosztani a lehetőségtől, hogy a saját vagyoni ügyeit önmaga is ellenőrizhesse?

Vargha Imre látja is ezt a helyzetet és ő nem beszél az autonómia ujabb megcsonkitásáról, ami egyuttal képtelenné is tenné az autonómiát működésre, — nem lévén neki ez esetben számvevőhivatala, — hanem a részletesebb ellenőrzést a legfőbb állami számvevőszék hatáskörébe kivánja utalni. Igen! Amikor az új fővárosi számszéket fel akarták állítani, vetettem fel azt a gondolatot, hogy erre nincs szükség, mert ha a pénzügyi és belügyi kormányzat az ellenőrzést nem tudja elég részletesen és hatályosan eszközölni, ott van a legfőbb állami számszék, amely csak ellenőrzésre van hivatva és amely talán bővített személyzettel, de feltétlenül közmegnyugvásra el tudja látni nemcsak a zárószámadások ellenőrzését, de évközben is a végzett ténykedések felülvizsgálatát. Éreztem és ma is érzem, hogy helyesebb az az elgondolás, amely a kormányzattól független számvevőszéket rendeli az önkormányzatok számvevőségi ügyeinek a felügyeletére, mint ha egy-egy miniszterium kibővítésével és az autonómiák számvevőségeinek a megszüntetésével a közigazgatás további államosítását eszközli és ezzel az ügyek helyi ismeret nélkül való és központi hatalmi szóval történő rendezését teszi mindenhatóvá.

Gondolom is, hogy az államtitkári nyilatkozat nem annyira az autonómiák megszüntetését, hanem inkább a mostani helyzettel szemben való védekezést kivánta szolgálni. Azt szeretném, ha ehelyett inkább levonnák a mai helyzet következményeit.

A főváros szanálásával kapcsolatban fölvettetett a politikai hatalom és siker kérdése. Ezzel szemben én a gyakorlati eredmény kérdést helyeztem előtérbe s azt mondottam, hogy nem szanálni kell, hanem a helyes számvitel alapján megállapított tényekből logikus következtetést vonva, orvosolni kell egyes hibákat és rendezni kell azokat a dolgokat, amelyek még a változott viszonyok következtében rendezéshez nem jutottak, és pedig anélkül, hogy a fővárosi számvevőséghez hozzá kellene nyulni. Ugy az autonómia, mint a kormányt képviselő főpolgármester ma már ezen az állásponton vannak.

A vidéki törvényhatósági és megyei városok, nagy és kisközségek közigazgatásában is előfordulhatnak hibák, mulasztások és bünök is. Ezeket az eseteket kell megszüntetni és kioperálni, nem pedig újabb törvényhozási intézkedést kivánni.

A legutóbbi törvényhozási aktusok sikertelensége éppen abban keresendő, hogy mindig egyes esetből kifolyólag csak törvényt alkottak és az az eset, amely a fekélyt okozta és amely miatt ügyész helyett új törvény után kiáltottak, nem lett elintézve. Bizonyos, hogy a szolnoki eset példás elintézéséhez nem kell új törvény és új autonómiacsonkítás.

A mostani belügyminiszter a pártpolitikát a közigazgatásból számüzni akarta. Hogy ez egészen nem sikerült, bizonyára nem rajta mulott. Az azonban bizonyos, hogy ha az autonómia megbizottainak egy-egy lépését nem fogják a pártpolitika szemüvegén át nézni és egyes közigazgatási alkalmazottak működését nem fogják NEP-szolgálatok alapján minősiteni és ha az egyes hibákat nem fogják többségi szavazattal elintézni, hanem azokat alaposan kivizsgálják és annak következményeit jobbra is, balra is egyaránt levonják, úgy igaza van a belügyi államtitkár-úrnak, — nem lesznek névtelen vádaskodások, még kevésbbé politikai siker érdekében nyilt sárraldobálások. De nem lesznek esetek sem, amelyek okot adnak nem is a támadásra, hanem a jogsegélynek hangos követelésére!

HIREK

Wolff Károly mellett tüntetett a keresztény Józsefváros

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Józsefvárosi Keresztény (Wolff) Párt legutóbbi gyülésén Baján Ferenc dr. pártelnök megemlékezett arról a durva baloldali sajtótámadásról, amely Wolff Károlyon keresztül a pártot érte s melyre legelőször a józsefvárosi szervezet válaszolt. Baján indítványára a gyülés felirattal fordult Wolff-hoz, melyben a józsefvárosiak szeretetéről és támogatásáról biztosította vezérét.

Ezután Müller Antal országgyülési képviselő emelkedett szólásra, ki ismételten hangoztatta, hogy a Józsefváros, illetve ő volt a legelső, aki tiltakozó szavát a támadásokkal szemben felemelte. Beszédének további során megemlékezett arról a helytelen ügyvezetésről, amellyel a közmunkákat intézik, majd áttért a nyugdijkérdés tárgyalására.

— Ha mindazokat a kóros tüneteket kiküszöböljük, amelyek ellen Wolff Károly harcol, akkor megérjük, hogy Szent István országában a magyar ember magyarhoz méltó életet fog élni — fejezte be szavait Müller Antal képviselő, akit a lelkes tömeg gyülés után percekig ünnepelt.

Ankéton vitatják meg a szinházi szabályrendeletet. Régi kérelme a szinházi érdekeltségeknek az új szinházi szabályrendelet megalkotása. A közmüvelődési ügyosztályban ebben az irányban esztendők óta folynak az előkészitő munkálatok. Az utóbbi hetek sorozatos szinházi bukásai sürgőssé tették az új szabályrendelet megalkotását. Mint Némethy Károly dr. tanácsnok, a közmüvelődési osztály vezetője, az Uj Budapest munkatársának kijelentette, az új szabályrendelet megszövegezése már folyamatban van, a szabályrendelet-tervezet rövidesen az önkormányzat illetékes fórumai elé kerül. Jelenleg a különböző érdekeltségekkel külön-külön folytat tárgyalásokat az ügyosztály, de még február havában az összes érdekeltségek bevonásával nagy ankét lesz, amelyen a különböző szempontokat összeegyeztetik. Ezután kerül majd sor a szabályrendelet-tervezet végleges formájának kialakulására.

Február hó
2-án és 6-án
délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Ki lesz Kuszenda utóda?

Rossz segédhivatal helyett kitünő szállodát követel Kenesén a Segitőalap intézőbizottsága — Véglegesen megbukottnak tekinthető az ujhutai és dobogókői épitkezés terve

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Egyre valószinübbé válik, hogy a fővárosi Segitőalap tervbevett új épitkezéseiből nem lesz semmi. Előbb az ujhutai terv bukott meg, még pedig azért, mert a földmüvelésügyi minisztérium nem adja el a fővárosnak a kiszemelt területeket. A minisztérium vétója azonban csak leplezi az igazi okot: nem sikerült az épitendő szálló részére a Szinva-patak vizét biztositani, noha Borsodvármegye főispánja mindent elkövetett, hogy a megye a vizvezetékeket építse meg. Közben azonban kiderült, hogy ha a patak vizét Ujhutára vezetik, megállnak a borsodi vizimalmok, sőt eltünik a lillafüredi vizesés is. A földmüvelésügyi minisztérium elhatározása tehát nem éri készületlenül a fővárost, amely amúgy sem hajlandó vízvezeték nélkül szállodát épiteni egy eldugott felvidéki falucskában.

Az elmult napokban viszont a másik kiszemelt helyen: Dobogókön tervbevett épitkezés bukott meg teljesen és tökéletesen. Helyszini szemle volt Dobogókön, ahova elmentek a Segitőalap intézőbizottságának tagjai, sőt maga Szendy polgármester is. Kiderült a szemlén, hogy a hely gyönyörü, a levegő elsőrendü, a panoráma nagyszerü. Azonban Dobogókönek is az a hibája, ami Ujhutának: nincs vize! A Dunából kellene felhozni megfelelő nyomóberendezéssel és szürőkészülékekkel minden liter vizet. Azonban senki sincs, aki a nagy áldozatot követelő dobogókői vízvezeték megépitését vállalná.

Igy tehát bizonyosra vehető, hogy ebben az esztendőben nem lesz segitőalapi szálloda-épitkezés, mert számbavehető hely, ahol víz is lenne és ahova megfelelő olcsó közlekedés is lenne: nincsen! A Segitőalap vezetőségének és intézőbizottságának minden figyelme ilyen körülmények között a balatonkenesei telep fejlesztése felé fordul.

A balatonkenesei üdülőtelepnek alapitása óta Kuszenda Béla áll igazgatói minőségben az élén. Kuszenda példás szorgalmú, kötelességét mindig hiven teljesitő tisztviselő. Kuszenda azelőtt a székesfővárosi házinyomdánál teljesitett szolgálatot, most is a házinyomda státuszába tartozik, főtiszti rangban. Az ő ügybuzgalmának, páratlan szorgalmának köszönhető, hogy Kenese ma valóban közkedveltségnek örvend a fővárosi tisztviselők, sőt a közönség körében is.

A folyton fejlődő Kenese azonban a maga hatalmas szállodai és konyhai üzemével túlnött Kuszenda szorgalmán, sőt képességein is. A kenesei telepi üzem elsőrendü szakértelmet is megkövetel a maga vezetőjétől és ezért a kenesei intézőbizottság olyképen határozott, hogy Kuszenda Bélát, — munkássága és érdemei teljes elismerése mellett — a polgármester által felkivánja váltani mostani pozíciójából.

Természetes, hogy Kuszendát semmiféle sérelem e változás következtében semanyagi, semerkölcsi tekintetben nem fogja érni. Erre vonatkozó kívánságát az Alap intézőbizottsága kifejezett formában juttatta a polgármester tudomására. Nincs is arról szó, hogy márol-holnapra változás álljon be a telep vezetésében: annál kevésbé, mert egyelőre minden tekintetben megfelelő szakembert még nem találtak Kuszenda Béla utódául.

A jövendőbeli igazgató legfontosabb feladata: rossz segédhivatalból kitünő szállodává kell átszervezni a kenesei telepet. A Kuszenda-rezsim legnagyobb baja, hogy bürokratikusan kénytelen az igazgató az ügyeket intézni, aktát kell felfektetni, ha egy vendég mák helyet diót kíván a palacsintájába. Az új igazgatónak minden valószinüség szerint meg lesz a kellő felhatalmazása, hogy ne közigazgasson, hanem a modern szállodai szakember gyakorlati tudásával tegye Kenesét — amelynek látogatottsága különben a legutóbbi hónapokban a hó és jég nélküli, csatakos időjárás következtében amúgy is erősen lecsappant — vonzóvá és kellemessé.

Ki lesz Szemes Ferenc utóda? A belügyminiszter Szemes Ferenc székesfőváros számszéki helyettes igazgatót saját kérelmére, szolgálatainak elismerése mellett, állásától felmentette. Szemes Ferenc nyugdíjbavonulásának oka az, hogy szolgálati idejét és a nyugdíjazáshoz szükséges előirt teljes időt is betöltötte. Arra vonatkozólag, hogy ki lesz Szemes Ferenc utóda, döntés még nem történt. Utódát az új fővárosi törvény értelmében a belügyminiszter nevezi ki, a városházán elterjedt hirek szerint a pénzügyminisztériumi főtisztviselők sorából.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-34.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

A rákosvárosi tanügyi szervezet kivánságai

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság XIV. kerületi szervezete legutóbbi ülésén Rózsa Géza elnöki bejelentései kapcsán a hallgatóság lelkes tetszésnyilvánitása mellett annak a közóhajnak adott hangot, hogy a kereszténypárt nagy erkölcsi tekintélyével minél hamarább hozza meg a kinevezések és kényszer-nyugdíjazások feszült légköréből az emberi lélek keresztényi megnyugvását.

Majd Imre Ilma dr. tartotta meg rendkivül mélyhatású előadását: a szociális nevelés mai feladatai cimen, azon elgondolás alapján, hogy a mai iskola ne csak szociális gondozást nyujtson, de elsősorban szociális nevelést adjon!

Az előadáshoz Drégely Dezső és Szeberényi Gyula szóltak hozzá. Végül Kárpáti Ottó főtitkár ismertette Rákosváros keresztény tanügyi szervezetének mai állását s büszkén szegezte le, hogy a 250 tagot számláló szervezet a főváros legerősebb keresztény tanügyi szervezete.

Miért kellett csökkenteni a különmunka-dijakat?

Március elsejétől öt százalék a zárolás

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Noha a közalkalmazottak különböző kategóriái külön-külön mozgalmat indítanak, hogy az általános drágulásra való tekintettel az elmult években szenvedett fizetéscsökkentéseket a közhatóságok fokozatosan visszaállítsák, a fővárosi tisztviselőknek és alkalmazottaknak a helyzet kényszerüségének hatása alatt jövedelemcsökkenéssel kell számolniok, hogy a fővárosi költségvetés egyensúlyi helyzetében ne álljon be változás.

Szendy Károly polgármester rendeletet adott ki, amellyel a tisztviselők és alkalmazottak különböző cimeken élvezett különmunkadíjait *öt százalékkal leszállította.* Az újabb illetménycsökkentés *március 1-én lép hatályba* és pedig olyan formában, hogy a tört összegeket ötven filléren felül pengőig felfelé, ötven filléren alul pedig lefelé kerekítik ki. Az *illetménycsökkentés* kiterjed az élelmezési költségekre, a közlekedési segélyekre, a hivatalvezetők hivatalos időn kivüli elfoglaltságáért járó különdíjakra, a házgondnoki dijazásokra, az üzleti vizsgálati dijakra, a hivatalvezetői pótlékokra, a délutáni napdijakra, az adóellenőrzési költségekre, a pénzkezelési ellenőrzésre stb.

Az illetménycsökkentés összefügg azzal a takarékossági intézkedéssel, amelyet a polgármester a költségvetés deficitjének elhárítása érdekében volt kénytelen eszközölni, amennyiben, mint ismeretes, a deficit csökkentése érdekében a folyó évi költségvetés kiadásainak *öt százalékát zárolták.*

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

Uj kiirások

Öt darab kovácsoltvas zsilipberendezés szállítási és szerelési munkálataira az V. ker. Vizafogó-gát 25.884. hrsz. alatt létesitendő angyalföldi szennyvíz-átemelőtelep homokfogója és szabadkiömlője részére. **Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Napszámos és kordélyfuvarozási munkákra a székesfővárosi kertészet részére. **Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Kövezetjavítási és kisebb új kövezetmunkákra. Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.

Aszfaltjavítási és kisebb aszfaltjavítási munkákra. Határidő: 1936. évi február hó 4-én délelőtt 10 óra.

Központi fütés berendezési munkákra az I. ker. Koronaőr-utcai Szilágyi Erzsébet leányliceum részére. **Határidő: 1936. évi február hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Vízvezeték-, csatornázás-, gáz- és melegvízberendezés szállítási és szerelési munkáira a IX. ker. Gyáli-út 5—7. szám alatti Szent László kórházban létesitendő új megfigyelő épitéséhez. **Határidő: 1936. évi február hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Felvonók jókarbahelyezési és jókarbantartási munkáira a székesfőváros bérházai, hivatali épületei, kórházai és egyéb intézményei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 9—10. óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

A székesfőváros törvényhatósági bizottsága közgyülésének hozzájárulásától függően nyilvános versenytárgyalást hirdetek a főváros 1936. évi útépítő és útkarbantartási munkáihoz szükséges, alább felsorolt

kőanyagok szállítására:

I. 80.000 drb 18/18/18 cm bazalt kockakő,
II. 90.000 drb 18/18/14 cm bazalt ¾-es kockakő,
III. 120.000 drb. 18/18/13-14 cm bazalt fejkő,
IV. 2000 tonna 16-18/16-18/12-14 cm bazalt nyers fejkő,
V. 1900 tonna 8-10 cm bazalt kiskő,
VI. 100.000 drb 18/18/13-14 cm trahit (andezit) fejkő,
VII. 6000 fm 14-15/24-25 cm trahit (andezit) hasított szegélykő,
VIII. 35.000 drb 26/26/13 cm trahit (andezit) gyalogútkő,
IX. 2100 m³ bazalt zúzottkő,
X. 9300 m³ trahit (andezit) zúzottkő,
XI. 1950 m³ zúzott mészkő,
XII. 1100 m³ 0-15 mm trahit (andezit) zuzalék,
XIII. 400 tonna 0-2 mm andezit zuzalék,
XIV. 200 tonna 2-5 mm andezit zuzalék,
XV. 700 tonna 5-10 mm andezit zuzalék,
XVI. 700 tonna 10-15 mm andezit zuzalék,
XVII. 6600 m³ trahit vagy mészkő alapzati kő,
XVIII. 15.000 m³ dunakavics.

A szállitást a vállalatbaadás után azonnal meg kell kezdeni és a polgármesteri II. ügyosztály utasításainak megfelelően, a mindenkori szükséglet szerint, legkésőbb 1936. augusztus 31-ig befejezni.

Az ajánlatok megtételénél a „Fővárosi Közlöny" Hivatalos hirdetések rovatának élén közölt ajánlati feltételeken kivül az 50.000/1934. K. M. számú Közszállitási Szabályzat, a székesfővárosi kőszállitásokra vonatkozó „Részletes feltételek" és ebben a versenytárgyalási hirdetményben alább ismertetett feltételek érvényesek.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 2 (Kettő) %-át, a szállitás elnyerése esetén biztositékul a vállalati összeg 5 (Öt) %-át kell letétbe helyezni.

Ajánlatot lehet tenni akár az egész kőszükségletre, akár a felsorolt tételek bármelyikére, esetleg a megemlitetteknél kisebb mennyiségekre is.

Iparigazolvány (telepengedély), illetőleg ennek másolata feltétlenül csatolandó az ajánlathoz.

A kellően felbélyegzett, lepecsételt boritékban elhelyezett ajánlatokat **1936. évi február hó 21-én (pénteken) délelőtt 10 óráig** kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Az ajánlatok felbontása ugyanaznap délelőtt 11 órakor lesz a Központi városháza II. emelet 285. ajtószámú helyiségében, ahol a vállalkozók, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Fenntartom magamnak a jogot, hogy az ajánlatok közül, az ajánlott árakra való tekintet nélkül, szabadon választhassak, illetve hogy azokat teljesen mellőzhessem.

Budapesten, 1936. évi január hó 25-én.

A székesfőváros polgármestere.

GAZDASÁGI ÉLET

Igen éles küzdelem várható a kövezet-karbantartási versenytárgyaláson

Miért késik az uj bécsi országut fővárosi szakaszának megépitése? — Folyik az uj repülőtér planirozása, a balatoni utvonal áprilisra megépül

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Mint minden esztendőben, ezidén is *Király* Kálmán tanácsnok ügyosztálya, az út- és csatornaépitési ügyosztály kezdi meg az állandó jellegű közmunkák szétparcellázását a vállalkozók között. A jövő hét első napjaiban már le is jár a kerületi kövezetjavitási és aszfaltjavitási munkálatokra kiirt versenytárgyalás, ez a két közmunka-csoport *igen jelentékeny munkaalkalmat* biztosit a kövezőknek és az aszfaltvállalkozóknak. A két versenytárgyalásról, továbbá az ügyosztály keretébe tartozó többi közmunka-problémáról

illetékes helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

A kerületi kövező- és aszfalt-karbantartási munkálatokra kiirt versenytárgyalást illetően ebben az évben *sokkal nagyobb érdeklődés* mutatkozik, mint más esztendőkben. Erre abból a körülményből következtetünk, hogy *feltünően sokan* váltják ki a pályázathoz szükséges nyomtatványokat. Növeli az érdeklődést az is, hogy a tapasztalati eredmények és a munkapiac helyzetéhez arányitottan az ügyosztály által készitett *egységár-jegyzék* — ez a pályázatok alapja — az elmult évi jegyzékhez viszonyitva *elég jelentékeny, öt-tiz százalékos emelkedést mutat.*

—Az ügyosztály egyéb nagy feladatait illetően első helyen áll *az uj repülőtérhez vezető balatoni út megépitése.* A vállalkozók derekasan dolgoznak a váratlanul jó időjárás lehetőségei mellett, hogy *a munkát mennél előbb befejezzék.* Számitásaik szerint *legkésőbb áprilisra* már készen is lesz az uj balatoni út. Ami a *repülőtéri planirozást* illeti, errevonatkozóan az a helyzet, hogy itt *szintén erős tempóban* dolgoznak: egyelőre a szükséges földmunkálatokon.

— A városrendezési ügyosztály érdeme, hogy a repülőtéri telek-komplexum *igen gyorsan és akadály nélkül* került az állam birtokába. A városrendezési ügyosztály *gyors tempóban* folytatta le a kisajátitási tárgyalásokat a telektujadonosokkal. Azokkal a telektulajdonosokkal, akikkel meg tudott egyezni a főváros, a megegyezés igen hamar megtörtént, *átlagosan öt-tiz pengős* négyzetölenkénti ár mellett. Ahol azonban a megegyezés nem sikerült, ott már folyamatban is van a főváros tiszti ügyésze által megindított *kisajátitási per.* Nem kétséges, hogy ezeknek a pereknek birósági tárgyalása során alaposan *le fognak lohadni a felcsigázott remények.* Van olyan telektulajdonos is, aki *húsz-huszonöt pengőt* is elkér a telkéért. Sajnos, a mohók és elégedetlenek vannak többségben, úgy hogy az ingatlanok túlnyomó részében *nem egyezség, hanem per útján* fog megállapitásra kerülni a kisajátitási érték.

— Állandóan és élénken foglalkozik az ügyosztály a *Bécsi-út uj vonalvezetésének kérdésével* is. Az előzmények közismertek: a Bécsi-út mai perifériális elhagyottsága helyett, állam és főváros a Nagykovácsi-útból kiágazóan a budai villanegyedeken keresztül kivánják a géperejű járművön Bécsből érkezőket a fővárosba bevezetni. A főváros a maga részéről szükséges útépitéseket *mintegy 250.000 pengő értékben vállalta* és vállalja ma is. Az állam kötelessége a főváros határától a bécsi országút mai vonaláig létesitendő uj útvonal megépitése. A kereskedelemügyi miniszter több izben sürgette a fővárost az épitkezés megindítására, a baj azonban az, hogy az államépitészeti hivatalnak egyelőre *nincs megfelelő fedezete* a kormányzatot terhelő útépités finanszirozására.

Elmondották még munkatársunknak *illetékes helyen*, hogy a költségvetési fedezettel biró kisebb út- és csatornaépitési munkálatok versenytárgyalási kiirása is *rövidesen, jelentékeny részben még február és március havában* kiirásra fog kerülni. Kötelességének tartja az út- és csatornaépitési ügyosztály, hogy a rendelkezésére álló költségvetési hitelek keretein belül a *munkák gyors kiirásával és végrehajtásával* iparkodjon az általános munkanélküliséget enyhiteni.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Harc az olaj körül

Küzdelem várható a makadamutak portalanitása körül

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A közegészségi ügyosztály, melynek hatáskörébe a Köztisztasági Hivatal tartozik, megtette az előkészületeket, hogy a makadámutak olajjal való portalanitására évenként meghirdetni szokott versenytárgyalás ebben az esztendőben is minél hamarébb napvilágot lásson. Salamon tanácsnok, az ügyosztály vezetője, átiratban kérte fel az út- és csatornaépitési ügyosztályt, a legsürgősebben közöljék vele, melyek azok az elmult esztendőben olajozott makadám-utak, amelyek a folyó évben nem kerülnek javitásra. Ezeknek a javitásra nem kerülő utaknak olajjal való portalanitására irja ki azután a Köztisztasági Hivatal a versenytárgyalást, a javitásra szoruló utak olajjal való portalanitása pedig későbbi időben pótmunka formájában fog megtörténni.

A folyó évi költségvetésben a megfelelő zárolással ugyanolyan összeg van felvéve a makadám utak olajozására, mint az elmult esztendőben. Kérdéses, hogy a nyersanyag-drágulás és a devizaellátás nehézségei miatt az érdekelt gyárak a tavalyi árakon fogják-e tudni vállalni az olajjal való portalanitást. Az érdekeltség most azt igyekszik elérni, hogy hivatalos formában konstatálják azokat a külső momentumokat, amelyek a drágulást megindokolják. Az érdekeltség e tekintetben rövidesen a hivatalos állami szervek közbelépését fogja igénybevenni.

Mivel ugyanannyi utat kell olajozni, mint tavaly, a rendelkezésre álló fedezet pedig nem hogy nagyobb lenne, hanem még kisebb, kétségtelen, hogy a versenytárgyalás során éles összeütközések várhatók a főváros és az érdekeltségek között. Az illetékes ügyosztály már most megtette a lépéseket, hogy amennyiben az olajjal való portalanitás leküzdhetetlen nehézségekbe ütközne, más módon gondoskodjanak az utak makadám felületének nyári portalanitásáról.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

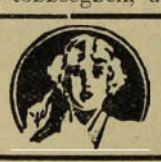
Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, diszfa, tenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Biehn János
IX., Ferenc-körut 46.
Telefon: 87—8—03.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon 81—1—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, szinházi látcsövek. a legjobb kivitelben. Halló-készülékek
Fényképészeti cikkek.
A Székesfővárosi Segitőalap szállitója.

XIV. évfolyam 6. szám — Budapest, 1936. februá

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Szendy Bécsben

Szendy polgármester bécsi útja alkalmával tett megnyilatkozásainak erős visszhangja van Budapesten is. Azt mondotta a polgármester a bécsi újságíróknak, hogy látogatásának főcélja a két város kultúrális kapcsolatainak kimélyítése. Irodalom, képzőművészet és zene, mindmegannyi sürgősen megtárgyalandó kérdés, kitünően kiaknázható terület a két város közös érdekeinek kifejlesztése érdekében. Azonban gazdasági területre is kitérünk: mondotta Szendy. Leülünk a zöld asztalhoz és őszintén elmondjuk Schmitz polgármester úrral, mi a baj nála és mi a baj énnálam!

Szendy polgármesternek számunkra nem szokatlan nyiltsága és őszintesége ütközik ki ezekből a bécsi nyilatkozatokból. Kijelentette még Szendy polgármester, hogy csak politikáról nem beszél Bécsben, ennek pontosan elkerüli még a tájékát is. Ellenben sokat foglalkozott Szendy polgármester bécsi kollégája társaságában a közös idegenforgalmi problémákkal, amelyek a nyári szezon küszöbén mind megoldásra várnak. Szóval csupa olyan ügy került szőnyegre a két szomszéd világváros polgármestereinek találkozóján, amelyek minden politikától mentesen, de annál inkább elevenébe vágnak a lakosság minden rétegének.

Budapest népe szeretettel tekint a bécsi zöld asztal felé és nagy reményeket fűz a tárgyalások eredményeihez. A két nagyváros idegenforgalmi érdekei teljesen azonosak. Majdnem ugyanazok a Budapesten és Bécsben megforduló külföldiek is, az autó és a repülőgép századában egyre jelentéktelenebbé törpül a Budapest és Bécs közötti pár száz kilométeres távolság. Mindkét nagyváros költségvetésében igen jelentékenyek az idegenforgalmi propagandára előirányzott kiadások, Budapest és Bécs gazdasági vérkeringésének maholnap egyetlen elixirje az a láthatatlan import, amely a nemzetközi turizmus révén komoly összegeket szivattyuz a fáradt aorta-rendszerbe!

Alkalmunk volt Schmitz bécsi polgármester úrral, midőn ő az elmult esztendőben Budapesten járt, elbeszélgetni a két nagyváros közös problémáiról. Országunkat még a világháborúból ismerő és szerető, rokonszenves, magasműveltségű urat ismertünk meg benne. És amint Schmitz budapesti útja előmozdította Budapest és Bécs közeledését, azonképen Szendy bécsi útja mindenképen alkalmas arra, hogy még szorosabbá, még melegebbé, még bajtársiasabbá kapcsolja össze Trianon és Saint Germain két szomorú árváját. Budapestet és Bécset! Az argonauták aranygyapját nem hozza magával az osztrák fővárosból a budapesti podeszta, de egy ennél sokkal értékesebb eredményt: közelebb dobban egymáshoz a két világváros szive!

Jaj a fővárosi üzemeknek.

Irta: Szőke Gyula dr.

Hogyan keletkeztek a fővárosi üzemek? A világháború előtt, majd a világháború gazdasági nehézségei közepette, megint egy rész a kommunizmus utáni nagytakarítás során gazdasági kényszerből jött létre, vagy került a főváros birtokába. Ez a két évtized nem volt a nyugodt jogalkotás kora, nem jogi és pénzügyi, gazdasági és közigazgatási előzetes és érett átgondolások után nyerték el szervezetüket, hanem mindig az adott viszonyok diktálta formák gyors keresztülvitelével az akkori szükséglet kielégítésére, legtöbbször csak tanácsi határozattal keltek életre. Természetes, hogy ez a gyorsaság: nem egyszer kapkodás, meglátszott nemcsak az alapító szabályrendeleten, vagy közgyülési határozaton, de magán az üzemnek a működésén is. Legtöbbször forma és szervezés nélkül vetették ezeket az üzemeket a gazdasági életbe, akárhányszor csak azért, hogy a nagyobb romlást megakadályozzák!

De a nyugodtabb idők és a gyakorlati gondolkozás ezeknek az intézményeknek, vagy üzemeknek bizonyos kötött formát kivánt adni. Megfelelő irányba kellett azokat terelni, ha idejét multa, megszüntetni, ha pedig további nagyobb gazdasági életre van hivatva, úgy megfelelő rendelkezésekkel, megfelelő tervezettel és kiállitással a kitüzött cél érdekében való helyes és közérdekü működésre jó irányba kellett beirányitani. Senki sem veheti rossznéven tehát, ha úgy a törvényhatósági bizottságban, mint a kormánynál, de közéletünk bármely megnyilvánulásában az üzemek rendezését sürgették és a főváros vezetőségét állandóan ily irányú munkára sarkalták. A kormány által annakidején szakértők bevonásával kiküldött bizottság munkálatai, ezeket hosszú ideig titokban tartották, talán ezért nem voltak elég szerencsések, mert a messze jövő szolgálataira gondoltak és olyan beruházásokat javasoltak, amelyek lehettek ugyan szükségesek és hasznosak, de megelőzték annak a szervezésnek a munkáját, amely nélkül sem köz-, sem magánüzemet vezetni megfelelő jó irányban nem lehet.

Erre küldötte ki a közgyülés ismételten az ad hoc üzemi bizottságot, amely azután a szervezésre vonatkozólag hozta meg a közgyülés által is elfogadott és a kormány által is jóváhagyott javaslatát. Talán azért, mert ennek a bizottságnak elnöke voltam, és a munkálatait irányitottam, ezzel szemben elfogult vagyok. De ha most évek után újból a kezembe veszem a jelentést, amelyet szinte szószerint tett az összes illetékes közhatóság magáévá, azt látom, hogy minden szakértői vélemény nélkül, csak a gyakorlati helyes érzékkel és az ügyek alapos áttanulmányozásával, vagy talán a szakértők bevonásával is megfelelőbb határozatott hozni nem lehet!

Nem az egyes üzemek megszüntetése, összevonása, vagy részleges módositása tekintetében hozott javaslatokról beszélek csak, hanem a jelentés XI. és XII. pontjairól is, amelyek az összes üzemekre egyaránt vonatkoznak. Kellő indokolással mondjuk, hogy „az anyagbeszerzés, az anyag és pénzkezelés, a modern kereskedelmi követelményeknek megfelelően egységes szabályozást nyerjenek". Több, mint három év elmult és a keresztülvitelben nem történt semmi egyéb, mint hogy a Gázművek és Vizművek cső- és szénszükségletüket bizonyos egységes eljárással szerzik be.

Meg vagyok arról győződve, hogy ha az általam immár több, mint egy évtized óta hirdetett üzemi szabályzatot, amely az üzem egész vezetésére és kezelésére vonatkozik, megalkották volna, ha nem is lett volna kiküszöbölhető minden hiba, de legalább adva volna az a tisztánlátás, amelyikkel a hozzáértő ember bármely üzemnek a helyzetét rögtön átlátja és vezetni tudja. „Ugyancsak javasolja a bizottság az üzemek személyzeti státusának, a fizetéseknek és nyugellátásoknak mielőbbi egységes rendezését". Ha arra gondolok, hogy e cél érdekében most nyujtottam be újból a polgármester úrhoz interpellációt, velem együtt senki sem csodálkozik, ha még mindig nyugtalanság van a lelkekben, mert nem tudják, hogy mit hoz a jövő és az összes üzemek fölött Damokles-kardként lógó tervezgetések éppen úgy bénitólag hatnak az üzemek működésére, mint a működést szabályozó rendelet hiánya.

De mi megadtuk a célt is, amely irányban ezeknek a rendelkezéseknek megszületniök és hatniok kell: az üzemek törvényszerü célja a főváros lakosságának minél jobb ellátása és egyúttal a főváros háztartásának pénzügyi szolgálata. De rendeltetése az üzemeknek az ott elhelyezett fővárosi vagyon megvédése és azok hasznositása.

A kettős kitüzött célt szolgálni, amelyek egymással már szemben állanak és azonkivül a fővárosi vagyont fenntartani és hasznositani annyira szétágazó gondolat, hogy azt mindenkinek a kielégitésére egymással összhangba hozni nem kis feladat. Mert az üzemek vagy minél olcsóbban szolgáltatnak, de természetesen minél jobban, a közönségnek, — ámde ekkor az üzemek jövedelme kicsiny; vagy nagyobb jövedelemre igyekeznek szert tenni, amely esetben természetesen a fogyasztóktól nagyobb egységár fizetését kivánják. Továbbmenőleg vagy arra igyekeznek, hogy a befektetett tőkét letörlesszék és még megfelelő kamatot is biztositsanak, azonkivül, hogy a főváros háztartási kiadásaihoz is hozzájárulnak, amely esetben a bevételeknek nagyoknak kell lenni, — vagy a főváros megelégszik a közvetett haszonnal, a háztartási hozzájárulástól eltekint, nem kíván kamatozást sem, sőt a tőkét is mind közérdekből felhasznált vagyont részben, vagy egészben leirja. A mi javaslatunk ezeknek a divergáló céloknak a közös nevezőre hozását kivánja: „az összes üzemeknek, intézményeknek és műhelyeknek működését nemcsak gyakorlatiasabbá és áttekinthetőbbé, de olcsóbbá is kivánjuk tenni és lehet is tenni".

Erre jött a nagy szanálás, összes eddigi sikertelenségeivel és szükségtelenségével, de azzal a ténnyel is, hogy a jó irányban indult, tisztult légkörbe került munkának a keresztülvitelét megakasztotta.

Megkezdődödött a Közérdekeltségek Felügyelő Hatóságának a munkája, amely a takarékosság szigoru szemüvegén át fogja megvizsgálni a bevételek és kiadások, a beruházások és szolgáltatások szükségességét és lehetőségét. Ámbár a főváros egész működése állandóan belügyi, pénzügyi és számvevőszéki ellenőrzés alatt van, és igy állandóan folynak a vizsgálatok, figyelemmel a közel tiz évvel ezelőtt történt belügyminiszteri lépésre, most már várjuk, hogy mi lesz ennek a független intézménynek vizsgálati eredménye.

Hogy ugyanakkor egy új üzempolitikai bizottság is működésbe lépjen és csak az Elektromosmüvekre tizenkét szakértővel vesse rá magát, hogy most már nemcsak közigazgatási, városgazdasági és pénzügyi szempontból, de kimondottan politikai irányú vizsgálat is eszközöltessék és ezzel a nyilván gazdasági természetü üzemekben a politikai befolyás is érvényesittessék, nemcsak fölöslegesnek, de szerencsétlennek is tartom!

Az üzemek kiváló ismerője, Morvay tanácsnok, aki annakidején az üzemvizsgáló bizottság előadója volt, ezen üzempolitikai bizottság működéséhez készitett tervezetében azt mondja, hogy „ki kell terjednie mindazokra a területekre, amelyeken megfelelő megoldások segitségével a mai helyzetnek a ja-

vulása, a pénzügyi eredményeknek kimunkálása .... elérhetővé válik". Ezen már hár három év óta túl vagyunk és a kutatások helyett az ezen cél elérésére szolgáló tetteket várjuk! Az előadói tervezet fölveti az egyes kérdéseket: milyen legyen az üzem szervezete, részvénytársasági forma, vagy polgármesteri intézmény, milyen legyen az üzem költségvetése, zárószámadása, mérlege, hogyan történjék az értékcsökkentés, a leírás, a pénzkezelés, mekkorák legyenek az üzemi szolgáltatások ellenértékei és ezenkívül mi az egyes üzemeknél különösen elbirálandó?

Ezek a kérdések nem üzempolitikai bizottsághoz, hanem az egyes üzemek veztőségéhez, választmányához, a polgármesteri illetékes ügyosztályhoz és szakbizottsághoz és az így készült tervezetnek a polgármesteri retortán való áteresztése után a közgyűléshez és jóváhagyás céljából a kormányhoz tartoznak. Ha valaki azt hiszi, hogy akár a legjobbakból összeállított ilyen üzempolitikai bizottság tovább tud menni és többet tud tenni, mint azok az összes szervek, amelyek eddig a kérdés megoldására hivatkoznak, súlyos tévedésben van.

Mert az újabb bizottság megint csak elveket szögez le, megint csak elgondolásokkal állhat elő, ami pedig a gyakorlati életben az ügyet előbbre nem vitte. Ellenben újból megindul a vizsgálat és szakértők lavinája. Emlékszem rá, hogy 1925-től kezdve hét éven keresztül egyik bizottság a másik után járta az üzemeket és a szakértők tömege vizsgálta azok működését, még azzal sem törődve, hogy lehetnek olyan üzleti ténykedések, amelyek éppen a kereskedelmi siker szempontjából legalább a konkurrensek előtt titokban tartandók. Most újból két irányból rohanják meg az üzemeket és az alig kéthéves pihenést megint a sürgés-forgás, az üzemi munkát a szakértők és bizottságok számára a legkülönbözőbb jelentések készítése váltja fel. Immár megkezdődött a második évtized, de még mindig az első szabályrendelet-tervezet előtt és az első státusrendezés összeállításánál vagyunk anélkül, hogy az élet sürgette gyors intézkedés, az üzemek működése, szolgálata és jövedelmezősége kérdésében elkezdődött volna.

Amikor azután künt és bent egyaránt elhangzanak a súlyos kritikák az üzemi gazdálkodásról és működésről, gondoljuk meg, hogy abban nemcsak a megkritizáltak és az élet, de a kritikusok is hibásak, mert a segítő tevékenység helyett csak kritikai szemmel nézzük őket. Több bátorságot és tevékenységet a kivitelben és meg vagyok győződve, hogy nem az egységárak felemeléséről, hanem az üzemek működésének és a helytelenül megállapított egységár rendezéséről kell csak akár a szanáló főpolgármesternek, akár a közgyülésnek határoznia!

Miért késnek az ideiglenesítések?

Még a nyári szünet előtt, minden valószinüség szerint sor kerül a kényszernyugdíjazások folytán megüresedő tanügyi állások betöltésére

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az újonnan kinevezett tanerők már letették az esküt *Felkay* Ferenc dr. tanácsnok kezébe, akit a polgármester az eskü letételével megbízott. Megállapíthatjuk, hogy a tanügyi kinevezések általában *megnyugvást és megelégedést* keltettek a főváros tanügyi köreiben, mert kétségtelen, hogy a polgármesternek a kinevezések megejtésénél *sikerült az igazságosság é a méltányosság szempontjait* érvényesítenie. A tanügyi kinevezések megtörténte után a főváros tanügyi személyzetét *két kérdés izgatja:* mikor történnek meg az ideiglenesítések és mikor kerül sor a kényszernyugdíjazásokra és ezzel kapcsolatosan a megüresedő új állások betöltésére? A fenti kérdésünkre

illetékes helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— Ami az ideiglenesítések problémáját illeti, erre vonatkozóan az a helyzet, hogy a polgármester úr *egyszerre szerette volna közrebocsátani* a kinevezettek és az ideiglenes állásba jutottak névsorát. Nem a tanügyi osztályon múlott, hogy a polgármester úr ezen elgondolása *nem vált valóra.* A kultuszminisztérium intézkedésére azoknak a névsorát, akiket helyettesi állásból az ideiglenes státusba kíván kinevezni a polgármester úr, *fel kellett terjeszteni.* A vallás és közoktatásügyi miniszterium, amint az a végleges állásba történt kinevezéseknél is uzussá vált, a maga szempontjai szerint átvizsgálja az ideiglenes állásba kerülők névsorát is. A *hét végére,* legkésőbb a jövő hét elejére érkezik le a városházára a kultuszminiszteri leirat és a polgármester Bécsből való hazaérkezése után a leirat birtokában aláírja az ideiglenesítéseket.

— Ami *a kényszernyugdíjazásokat* illeti, errevonatkozóan az a helyzet, hogy a kormányhatóság még mindég nem közölte velünk, kiket kíván az 1934: I. t. c. alapján szervezendő *nyugdíjbizottságokba küldeni.* Várjuk a leíratot, a belügyminiszteri leirat megérkezése után *azonnal megtörténik a bizottságok megalakulása.* Addig is, amíg a bizottságok megalakulnak, igyekszünk, hogy *békés úton küldjük* nyugdíjba azokat, akik szolgálati idejük lejártához közelednek. Ezek a nyugdíjbaküldések általában sikerülnek, az előjelekből ítélve azoknál, akik egyéb okok miatt kerülnek végelbánás alá, egyelőre *nagy az ellenállás* és az elhatározás arra vonatkozóan, hogy ügyüket a nyugdíjbizottságok elé terjesszék.

— Minden reményünk megvan arra, — fejezte be nyilatkozatát informátorunk, — hogy *a kora tavaszi hónapokban* a kényszernyugdíjazások véget érnek és a megüresedett állások betöltése még a nyári szünet előtt szintén megtörténhetik.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki műszerek. Elektromos és üzemi mérő műszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója.
Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

VÁROSHÁZI NOTESZ

NEM FELADATA E ROVATNAK, hogy Szendy polgármester bécsi útjának jelentőségét fejtegesse. Azt elvégzi a vezércikkíró! Itt csak azt említjük meg, hogy sem a polgármester, sem a polgármesterné őméltósága nem a legragyogóbb egészségi állapotban indult el szerdán reggel az Árpád-sínautóval a bécsi útra.

A bécsi tartózkodás egyes állomásai osztrák hirlapíró kollégáink tudósításaiból ismeretesek. Szendyék pénteken érkeznek haza, hogy a vitézi bálon megjelenjenek, szombaton a polgármester újból Bécsbe utazik, hogy megjelenésével díszítse a bécsi Állami Operaházban színrekerülő, az első magyar teljes estét betöltő opera: Hubay Karenina Anna című dalművének bemutató előadását.

*

LIBER ALPOLGÁRMESTER a teljes gyógyulás felé közeledve tölti napjait a balatonfüredi szanatóriumban. Vasárnap meglátogatta őt felesége; a méltóságos asszony igen örült, hogy urát viruló színben, a súlyos influenzából máris teljesen kilábolva találta. A legutóbbi napokig Hóman kultuszminiszter társaságában volt állandóan Liber; a kultuszminiszter operáció után ment üdülni Füredre. Előreláthatólag a jövő hét végén már hazatér üdülési szabadságából Liber alpolgármester.

*

SZINTE HAGYOMÁNY A VÁROSHÁZÁN, hogy a fiúk ugyanazokba a szerzetes-iskolákba járnak, ahová apáik jártak annakidején. Rengeteg a városházi gyerek a piaristák híres budapesti gimnáziumában, amelynek padsoraiból került ki többek között Sipőcz Jenő is. Kétségtelen, hogy a kegyesrendiek budapesti főgimnáziumába járó városházi fiatalok közül a legötletesebbek és a legagilisabbak közé tartozik Szécsi Ernő dr., a népszerű tiszti főorvoshelyettes egyetlen fia: Szécsi János.

A Jancsi gyerek úgy is mint főszerkesztő-kollégánk érdemel különleges megemlítést ezeken a hasábokon. Szécsi János úr ugyanis főszerkesztője a Kéz a kézben címmel kéthetenként, a belügyminisztérium engedélye nélkül megjelenő ifjusági folyóiratnak. A Kéz a kézben című lap természetszerűen az iskolai fennhatóság felügyelete mellett, a kegyesrendi atyák bölcs belátása szerint azt a célt szolgálja, hogy tollforgatásra nevelje a magában azt a bizonyos Isteni szikrát érző fiatal nemzedéket.

Ezekre a hasábokra kívánkozik annak a megállapítása is, hogy a Kéz a kézben című folyóirat mennyire, de mennyire különbözik azoktól az ifjúsági folyóiratoktól, amelyeket mi szerkesztettünk harminc, vagy több esztendővel is ennek előtte! Annakidején a lírai zöngemények voltak divatban, bizonyos polgárista leányzók kökényszemeivel kapcsolatosan. A mai fiatalság — mint azt Szécsi János barátunk és hirlapíró, sőt főszerkesztő-kollégánk lapja is tanusítja, lenézi, sőt megveti az efajta romantikus hajlamokat.

A főszerkesztő úr például keresztes hadjáratról vezércikkezik, ezt a hadjáratot 750 diáksapka fehér keresztjével kell megindítani az ugarok és pusztuló falvak felé. Lendvay Zoltán úr az európai viharokról ír háborús verset; külpolitikáról, légitámadásról, sportról, modern zenéről szólnak a többi cikkek, bizonyságául annak, hogy a mai ifjúság más, nagyon-nagyon más, mint ami mi voltunk. De bizonyos: az a rég elsüllyedt korszak, a mi ifjúságunk ideje csöndesebb, szebb és jobb volt annál a viharzó hangulatnál, amelyet a Kéz a kézben minden sora a mai magyar ifjúság háborgó lelkéről elénkvetít . . .

*

A MAGYAR UJSÁGIRÓK Liszt Ferenc emlékére az Operában rendezett hangversenyét Sipőcz főpolgármester és Szendy polgármester is megtisztelték jelenlétükkel. A főváros vezetői frakkban jelentek meg a városi páholyban. A főpolgármester felesége világoskék, Szendyné fekete estélyi ruhát viselt.

A zsöllye első soraiban ültek: doroghi Farkas Ákosné édesanyjával, Csorna Kálmán árvaszéki elnök és felesége, Király Kálmán tanácsnok nagyobbik menyecske lányával, Salamon Gézáék, Rosta Jánosék, Némethy Károlyék, Havlin Károly dr. tanácsjegyző feleségével, Morvay Endre dr. tanácsnok és sokan mások.

A Beszkárt vezérkara részéről Márkus Jenő dr. miniszteri tanácsos vezérigazgató-helyettes foglalt helyet a zsöllye első sorában. A Községi Takarékot Voigt Rudolf igazgató képviselte, remekbeszabott frakkján a háborús kitüntetések egész seregével.

A városházi előkelőségek rengeteget tapsoltak Báthy Annának, a kiváló énekesnőnek, aki már félig-meddig városházi aszonynak számít: a közeljövőben lesz esküvője Szaszovszky Ottóval, a fővárosi Elektromosművek helyettes vezérigazgatójával.

*

FELKAY FERENC DR. TANÁCSNOK, a közoktatási ügyosztály népszerű vezetője könnyű lefolyású influenzában betegen fekszik lakásán.

*

A FIATAL VÁROSHÁZI GÁRDA egyik legtehetségesebb, legszimpatikusabb és legambiciózusabb tagja Beliczay Imre dr. főjegyző, a pénzügyi ügyosztály helyettes vezetője jutott el most az első jubileumhoz: közszolgálata huszonötödik évfordulójához. Ebből az alkalomból az ügyosztály Bódy László dr. tanácsnokkal az élén, szeretetteljes ünnepség keretében üdvözölte a jubiláns főtisztviselőt.

Az ünnepelt főjegyző azok közé a köztisztviselők közé tartozik, akik a békeesztendők patriarchális tisztviselőerényeit, a puritán közszellemet, a nem lankadó szorgalmat a modern szakember nagyszerű képzettségével, gazdag nyelvtudásával és fejlett gazdasági érzékével kötik össze. Beliczay nemcsak az íróasztal embere, a pénzügyi és nemzetgazdasági tudományok kiváló szaktudósa ő, tanult és magát tovább folyton képző, világotlátott, praktikus férfiú. Az ő szakavatott kezében futnak össze évek óta a fővárosi pénzügyi igazgatás legfontosabb szálai, mint a külföldi kölcsönök referense pedig különleges poziciót tudott magának biztosítani a

Szendy legszebb álma

A fővárosé lesz az egész Döbrentey-tér: a tabáni lanka lenyulik a Dunapartig

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Amikor *Szendy* polgármester még mint alpolgármester a városgazdasági, továbbá a műszaki ügyosztályok legfőbb irányítását átvette, első gondolata a tabáni problémával kapcsolatosan a *Döbrentey-tér rendezése* volt. *Szendy* expeditív erejének és páratlan energiájának köszönhető, hogy az elmult évben már lebontásra került a Döbrentey-tér és Döbrentey-utca sarkán lévő ódon épület, melynek helyén most *Morbitzer* kertészeti igazgató pompás iniciatívájából már gyönyörű kis park ékeskedik.

A Döbrentey-tér másik nagy problémája: a tabáni hegyoldalt a Döbrentey-tértől *elzáró három nagy bérpalota* megszerzése és lebontása most válik aktuálissá. Ha sikerül a polgármesternek keresztülvinnie elgondolását, a pesti Dunapartról *gyönyörű kilátás* fog nyilni a tabáni hegyoldalra. De *közlekedési szempontból* is nagyjelentőségű a három ingatlan megszerzése és a rajta lévő épületek lerombolása, mert a Döbrentey-tér 6. számú ház és a Gellérthegyi támfal között kezdődik az óriási jelentőségű *tranzverzális út*, ennek az útnak egészen szűk feljárata egyáltalában nem felel meg a modern kor közlekedési igényeinek.

Három ingatlan megszerzéséről van szó: a Döbrentey-tér 4., 5. és 6. számú ingatlanokra van szüksége a fővárosnak. Ha ez a három ingatlan a főváros közönségének tulajdonába és birtokába jut, *az egész Döbrentey-tér a fővárosé lesz.*

A Döbrentey-tér 5. számú ingatlan özvegy *Strausz* Sándorné tulajdona, négyemeletes bérház emelkedik ezen a saroktelken. A telek nagysága 185 négyszögöl, az ingatlan mai bérjövedelméből 22.289 pengő az adóköteles és ugyanennyi az adómentes jövedelem. A Döbrentey-tér 6. számú ingatlan tulajdonosa özvegy *csákói Geiszt* Gyuláné. Ez az ingatlan 272 négyszögöl nagyságú, a rajta épült háromemeletes bérház *adóban van*, bruttó bérbevétele 34,128 pengő évenként. A harmadik ingatlan: a Döbrentey-tér 4. számú, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa tulajdona. Részben hivatalos helyiségek, részben magánlakások vannak ebben az épületben. A Közmunkák Tanácsának negyven esztendővel ezelőtt épült palotája háromemeletes, 191 négyszögölön épült, adóköteles bérjövedelme 16,295 pengő évenként. Az épület első és második emeletén vannak a Közmunkák Tanácsának hivatalos helyiségei, a harmadik emeleten magánlakások vannak.

A polgármester elhatározott szándéka ennek a három ingatlannak a megszerzése. A *Strauszné és Geisztné*-féle ingatlanok tulajdonosaival a városrendezési ügyosztály *kezdett vételi tárgyalásokat.* A Fővárosi Közmunkák Tanácsa pedig arra az álláspontra helyezkedett, hogy a maga részéről szintén *nem zárkózik el* az elől, hogy megfelelő csere esetén megválik az előbb-utóbb amúgyis lebontásra ítélt épülettől.

Az az elgondolás alakult ki, hogy a főváros a Döbrentey-téri közmunkatanácsi palotáért *és még két tabáni ingatlanért* cserébe adná a Budai Vigadó épületét a Szilágyi Dezső-téren. A Budai Vigadó közismert palotája 723 négyszögölön épült, 33,248 pengő az évi adóköteles bérjövedelme a háromemeletes épületnek. A tárgyalások *kedvező irányban folynak*, elvileg úgy a főváros, mint a Fővárosi Közmunkák Tanácsának vezetősége hajlandó a cserére.

A két palota értéke között *igen nagy a differencia.* A Budai Vigadó palotáját a fővárosi vagyonleltár 2.200.000 pengő értékben veszi fel, de a főváros vezetőségének véleménye szerint *a tényleges érték jóval nagyobb.* A polgármester már intézkedett az iránt, hogy a Budai Vigadó palotáját *újból felértékeljék.* Hasonlóképen fel fogják értékelni a csereobjektumokat, főleg a Döbrentey-téri ingatlant. Az ingatlanok értékkülönbözetét azután *megfelelő csereletelekkel* egészítené ki a Fővárosi Közmunkák Tanácsa.

Hírek vannak arról, hogy a csere kapcsán *megszünne a Budai Vigadó.* Mint illetékes helyen mondották az *Uj Budapest* munkatársának, *erről szó sincsen.* A Fővárosi Közmunkák Tanácsának hivatali helyiség céljaira teljesen elegendő a mostani könyvtár-helyiség, az épületben elhelyezett magánlakások, továbbá a palotában helyetfoglaló *politikai pártkör* szobái. Amennyiben a csere megtörténne, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa meghagyná, sőt valószínűleg a főváros jól bevált kezelésében hagyná a Vigadó nagytermét és a hozzátartozó helyiségeket. Mai struktúrájában maradna meg az épületben levő kávéház, továbbá természetszerűen a többi üzlethelyiség is.

Arravonatkozóan, hogy az egész hatalmas vételi, *esetleg bírói kisajátítási akcióhoz* honnan teremti elő a fedezetet a főváros, intézkedés még nem történt. Mindenesetre gyönyörű a perspektiva, *Szendy* polgármester álma: a tabáni lanka kertészeti csodáival, majdan épülő szállodáival és szanatóriumaival, a hegy tetejéről lenyúlva egészen a Dunapartig! *Szebb panorámát el sem lehet képzelni* a pesti Dunaparton sétáló külföldinek.

Offenbach Hoffmannja mellé Hoffmann képkeretet kezdi

fővárosi pénzügyek legfőbb vezetésében is. A jövő Budapestjének egyik nagy ígérete a fiatal és máris ezüstjubileumát ünneplő Beliczay Imre, akit az évforduló alkalmával mi is baráti szeretettel köszöntünk!

*

ALIG VAN HÉT, HOGY egy-két kitünő köztisztviselő el ne menjen a városházáról nyugalomba. Az elmult héten többek között Nagy László segédhivatali igazgatót, a dunaparti felügyelőség érdemes vezetőjét, nyugdíjazta a polgármester.

Több mint negyven esztendeje: 1895. novembere óta áll Nagy László a főváros szolgálatában. Az érdemes, végtelenül puritán, kiváló tisztviselőt barátainak és ismerőseinek szeretete és nagyrabecsülése kíséri a jól megérdemelt nyugalomba. Hosszú közéleti pályájának legkiemelkedőbb mozzanata volt, amikor a háborús esztendőkben a főváros tüzifa-ellátását szervezte meg, páratlan szívósággal, erős gazdasági érzékkel és nagy közigazgatási tudással.

*

ÁLTALÁNOS ÖRÖMET KELTETT kedden a sajtóirodában és az egész városházán, hogy kitünő hirlapíró-kollégánk: György Endre, az Ujság városházi rovatvezetője és egyben a Pesti Városháza népszerű szerkesztője teljesen felgyógyultan átvette lapjai szerkesztését. György Endre hónapokon át feküdt betegen egyik budai szanatóriumban. Abból az alkalomból, hogy ismét teljesen egészséges lett, barátainak és tisztelőinek nagy serege elárasztotta őt örvendő gratulációjával.

*

FEBRUÁR ELSEJÉN PÁRATLAN SIKERREL zajlott le a ferencvárosi előljáróság bálja a fővárosi tisztviselők Mária-utcai kaszinójában. A szépen sikerült bál a megszünt Fausz-bálok jogutódja lett, kitünő megrendezésével rohammal nyerte meg a feltünő nagyszámban megjelent előkelő közönség őszinte tetszését.

A kaszinó termeit zsúfolásig megtöltő mintegy háromszáz főnyi előkelő közönség soraiban ott voltak: dr. Duday Alajos tanácsnok és neje, Battlay Imre tanácsnok és neje, Édes Endre ny. tanácsnok, Muzsikó István ny. tanácsnok, dr. Salamon Géza tanácsnok, Honffy Lajos adóhivatali központi igazgató, Kosztolányi Sándor pénztárigazgató, dr. Benedek Szabolcs főjegyző, Jenkey Zsigmond főjegyző, Unger Ferenc főjegyző és neje, dr. Vadon Géza főjegyző, dr. Abonyi Tibor tanácsjegyző és sokan mások.

Az estélyt gazdag és nívósan derült műsor vezette be, melynek szereplői és legnagyobbrészt szerzői is az előljárósági tisztviselők soraiból kerültek ki. A közönség szünni nem akaró tetszésnyilvánításával igazolta az átlagos műkedvelői nivón felüli tehetségüket. Köztük kiválóan szerepeltek: Pál Ilonka, Kabina Margit, Keönch István, a Duday testvérek, Kertész, Salamon, Vajda, Szentteleky és Szőreghy. Műsor után tánc kezdődött.

A pompás sikerű este hibátlan megrendezésével Duday Kálmán, Szendefi József és Keönch István szereztek érdemeket.

Az állam nem adja el, a főváros nem veszi meg Wekerle-telepet

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Hírek láttak napvilágot, amelyek szerint a Wekerle-telepet Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter felajánlotta volna eladásra a székesfővárosnak. Az Uj Budapest munkatársa a főváros pénzügyi ügyosztályában illetékes helyen úgy értesült, hogy a főváros vezetősége ilyen eladási szándékról nem tud, de a város nem is akarja megvásárolni a telepet. Csak az újságokból értesült erről az állítólagos tervről a városrendezési ügyosztály is. Bizonyosnak látszik ezek szerint, hogy csupán hirlapi kacsáról van szó, amelyet nem tudni ki és nem tudni mi okból röppentett szét a nagyvilágba.

Az elcsatolásról szóló hirlapi közlemények feltünést és nyugtalanságot keltettek Kispesten is. Ez a terv megvalósulása esetén életképtelenné tenné Kispestet: Kispest 65,000 főnyi lakosságából 26,000 él a Wekerle-telepen. Az állítólagos eladási szándékról

Molnár József dr.

kispesti polgármester a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Nem tudom, honnan bukkant fel ez a hír, de nekem nincs tudomásom arról, hogy a minisztérium ilyen tervekkel foglalkozna. A telek a pénzügyminisztérium tulajdona, az gondoskodik karbantartásáról, beszedi és kezeli a jövedelmeket. Nem hinném, hogy ez a gondolat még csak felismerülhetett volna, elsősorban azért, mert közel hatvanmillió pengőre volna szükség, ha bárki meg akarná vásárolni a telepet. Ki tudna ilyen ár mellett vevőként fellépni?

— A Wekerle-telep jövedelmező befektetés volt és az ma is: tisztességes hozadéka van, amely az állami költségvetésben is szerepel. Kispest városa nem örülne az elszakításnak. A legteljesebb egyetértésben élünk, félreértés és vetélkedés nincs közöttünk és a telep gondnoksága, illetőleg a minisztérium között. Az eladásnak — ismétlem — gondolata sem merült fel értesülésem szerint illetékes helyeken, de arra nincs is semmi szükség.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, díszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest, V., Mérleg u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Petrovácz Gyula hiteles statisztikája a magasépitési ügyosztály elmult esztendei közmunkáiról

Kilencezerkétszáz kartotékot vizsgált át Petrovácz, aki megállapitja, hogy tulnyomóan kisiparosok és keresztény vállalkozók részesülnek az ügyosztály által kiadott közmunkákban

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Községi Párt újévi üdvözlései kapcsán *Wolff* Károly éles szavakkal mutatott rá arra, hogy a magyar közéletben sok az opportunizmus, aminek következtében a közmunkák javarészét *nem a mi fajtánkhoz tartozók* kapják. Azt is kijelentette *Wolff* Károly, hogy a Keresztény Községi Párt megköveteli mindenkitől, hogy a kereszténység ne csak a szavakban, hanem a *szivekben is éljen* és hogy a Keresztény Községi Párt nem fogja tovább tűrni *a városházi közmunkák odaitélésének mai rendjét. Wolff* Károly fenti feltünéstkeltő kijelentései óta különféle kimutatások láttak napvilágot — jelentékeny részben az *Uj Budapest* hasábjain is — a városházi közmunkák odaitélésének rendszerét illetően. Különféle küldöttségek is jártak a polgármesternél, különböző kijelentések hangzottak el párt-értekezleteken és népgyűléseken.

Az *Uj Budapest* egyik legutóbbi számában az egyik hivatalos érdekképviselet összeállítása alapján módunkban volt a magasépitési ügyosztály elmult esztendei vállalatbaadásairól statisztikai adatokat közzétenni. Cikkünk során rámutattunk arra, hogy a kisebb, rendszerint szükkörű versenytárgyalásokon *mellőzi a kisiparosokat a magasépitési ügyosztály*. Ezirányú közleményeink konkluziója az volt. hogy *meg kell határozni azokat a vállalati összegeket*, amelyeken alul a szükebbkörű versenytárgyalásokon a nagyobb cégeket fel nem szólítják, hogy ezek a munkaalkalmak *kizárólagosan a gazdasági nehézségekkel legsúlyosabb küzdelmeket vivó kisiparnak jussanak!*

Petrovácz Gyula országgyűlési képviselő, aki hosszú időn át volt elnöke a XIII. ügyosztály mellett működő szakbizottságnak, valóban imponáló szorgalommal és szakszerű felkészültséggel vizsgálta át a magasépitési ügyosztály elmult esztendei közmunka-aktáit, hogy kellő objektivitással, az igazságnak és a tényeknek megfelelően megvilágítva kerüljön a sok izgalomra okot adó probléma a nyilvánosság elé. Vizsgálatai eredményéről az általa készített táblázatok rendelkezésünkre bocsátása kapcsán

Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A magasépitési ügyosztály hatáskörébe tartozó közmunkák kiosztását illetően az elmult esztendei megosztásról *igen sok téves vélemény látott napvilágot* és sok önkényesen kiválogatott részletből vontak le általános következtetéseket, ami *ferde világításba* helyezi a közmunkák kiosztásának tényleges eredményeit. Én úgy a kisiparosok és a nagyiparosok közötti vitában, mint a keresztény és zsidó iparosok és vállalkozók közötti harcban azon tapasztalataim alapján, amelyeket mint a törvényhatósági tanács idején működő ügyosztályi szakbizottság elnöke tettem, azt a tapasztalatot szereztem, hogy *a feltüntetett számok és adatok nem mindenben fedik a valóságot.*

— Vettem tehát magamnak a fáradtságot — folytatta nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula — és személyesen és egyenként átvizsgáltam az 1935-ös ügyosztályi közmunkák szétosztásának statisztikai tabellába szedése céljából az *ügyosztály összes kartotékjait. számszerint 9200 darabot.* Megállapítottam, még pedig hónapról-hónapra, a legobjektivebb és legszakszerűbb munkásságommal, hogy az ügyosztály által kiadott közmunkákból mennyi esik a nagyiparosokra és kereskedőkre és mennyi a kisiparosokra. Megjegyzem, hogy ebben az összeállításban *nagyiparosnak van elkönyvelve mindenki*, akinek kisiparosigazolványa nincsen, holott vannak épitőmesterek, akik teljes munkanélküliségük miatt a kisiparosoknál is szorultabb helyzetben vannak. Vizsgálataim adatait az alábbi táblázatban foglalhatom össze:

Hónap	Kiadott munkák		Ebből munkát kapott kisiparosok				Nagyiparosok				Kereskedők			
	száma	összege	száma	%	P értékben	%	száma	%	P értékben	%	száma	%	P értékben	%
I.	333	98,535.57	281	84.5	87,038.40	88.5	36	10.7	8,823.77	9.0	16	4.8	2673.40	2.5
II.	696	156,040.29	566	81.3	108,056.66	69.3	72	10.4	19,176.53	12.2	58	8.3	28,807.10	18.5
III.	661	157,963.03	546	82.5	112,313.02	77.3	60	9.1	15,231.34	9.7	55	8.4	20,418.67	13.0
IV.	573	183,220.59	440	77.0	128,822.57	70.4	81	14.0	36,446.16	19.8	52	9.0	17,951.86	9.8
V.	632	269,212.63	472	74.8	175,646.04	65.3	69	10.9	74,103.99	27.5	91	14,3	19,462.60	7.2
VI.	668	464,470.45	556	83.2	407,248.81	87.6	52	7.8	39,510.04	8.5	60	9.0	17,711.60	3.9
VII.	880	311,555.82	697	79.0	247,318.56	79.4	77	8.8	36,852.14	11.8	106	12.2	27,385.12	8.8
VIII.	949	452,853.27	817	86.1	313,097.29	69.3	73	7.7	117,337.17	25.8	59	6.2	22,418.81	4.9
IX.	1026	407,257.62	878	85.6	314,151.18	77.3	81	7.9	69,454.85	17.0	67	6.5	23,651.59	5.7
X.	1023	466,328 23	859	84.0	358,354.93	76.8	74	7.2	88,995.23	19.1	90	8.8	18,978.07	4.1
XI.	909	1.430,376 64	753	83.0	619,138.07	43.1	84	9.2	783,536.38	55.0	72	7.8	27,702 19	1.9
XII.	862	550,097.33	629	73.0	309,355.63	56.2	86	10.0	134,569.88	24.4	147	17.0	106,171.82	19.4
1935	9212	4.947,911.47	7494	81.3	3,190,541.16	64.3	845	9.2	1,424,037.48	29	873	9.5	333,332.83	6.7

— Ebből a táblázatból kiderül, — mondotta *Petrovácz* Gyula, — hogy az 1935. esztendőben kiadott 9212 közmunka a XIII. ügyosztály keretén belül 4,947.911 pengőre rúgott. A munkát kapott iparosok megoszlását illetően az a helyzet, hogy a 9212 kiadott munkából 7294-et kisiparos kapott, 3,190.541 pengő értékben. Vagyis a munkák 81.3 %-át, az értéket illetően 64.3%-át kisiparosok kapták, mindössze 9.2%-át kapták nagyiparosok. 9.5%-t pedig kereskedők. A nagyiparosok 1,424.037 pengő értékű közmunkához jutottak.

— De nézzük a számadatokat atekintetben: *mennyi keresztény és mennyi zsidó* vállalkozó jutott közmunkához az elmult esztendőben a székesfőváros magasépitési ügyosztályánál. Hangsúlyozom, hogy a statisztikai táblázat összeállításánál *az összes részvénytársaságokat nagyobb biztonság okáért zsidónak vettem*, úgyanígy a szövetkezeteket is, bár vitatható, hogy valamenynyi részvénytársaság és szövetkezet zsidó lenne. Hogy az elmult esztendőben *keresztények és zsidók milyen arányban* jutottak a székesfőváros magasépitési ügyosztályánál közmunkához, mutatja az alábbi összeállítás:

Hónap	Kiadott munkák		Ebből keresztény vállalkozók				Zsidó vállalkozó cégek			
	száma	összege	száma	%	összege	%	száma	%	összege	%
I.	333	98,535.57	284	85.2	70,575.57	81.8	49	14.8	17,960.10	18.2
II.	696	156,040.29	637	91.5	147,526.38	94.5	59	8.5	8,513.91	5.5
III.	661	157,963.03	590	86.3	139,875.04	88.6	71	13.7	18,088.99	11.4
IV.	573	183,220.59	488	85.2	144,132.20	78.6	85	14 8	39,088.39	21.4
V.	632	269,212.63	543	85.9	212,365.45	78.9	89	14.1	56,847.18	21.1
VI.	668	464.470.45	572	85.6	397,004,14	85.4	96	14.4	67,466.31	14.6
VII.	880	311,555.82	751	85.3	262,959.81	84.4	129	14.7	48,596.01	15.6
VIII.	949	452,853.27	851	89.6	388,236.83	85.7	98	10.4	64,616.44	14.3
IX.	1026	407,257.52	909	88.6	369,220.78	90.7	117	11.4	38,036.84	9.3
X.	1023	466,328,23	899	87.9	387,436.23	83.1	124	12.1	78,892.00	16.9
XI.	909	1.430,376.64	770	84.7	1.232,188.05	86.1	139	15.3	198,188.59	13.9
XII.	862	550,097.33	701	81.2	413,983.72	75.2	161	18.8	136,113.61	24.8
1935.	9212	4.947,911.47	7.995	88.6	4.175,503.20	84.4	1217	11.4	772,408.27	15.6

— Mit mutat ez a táblázat? — folytatta nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula. — Az elmult esztendőben a fővárosnál a magasépitési ügyosztály keretébe tartozó közmunkák közül 7995-höz keresztény vállalkozó jutott, még pedig 9212 közmunka alkalom közül. A közmunka alkalmak 88.6%-a jutott keresztény vállalkozó, 11.4% pedig zsidó vállalkozó cég kezébe. Ha pedig *a vállalati összegeket* nézzük, azt látjuk, hogy a kiadásra került 4,947.911 pengő értékű közmunkából keresztény vállalkozónak jutott 4,175.503 pengő értékű közmunka, érték szerint tehát a kiadott közmunkák *84.4%-a*, ezzel szemben zsidó vállalkozó cégekre jutott a kiadott közmunkák érték szerint *15.6%-a*, vagyis 772.408 pengő értékű közmunka.

— Hangsúlyozom, — fejezte be nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula, — hogy *adataim teljesen hitelesek*, azokat a magasépitési ügyosztályban bárki kontrolálhatja. Meg kell állapítanom ezek után, hogy *nem indokoltak* azok a támadások, amelyek különböző szemszögből és érdek szerint teszik kritika tárgyává az elmult esztendőt illetően *a magasépitési ügyosztály közmunka-alkalmainak szétosztását.*

——

HIREK

Szervezkednek a Wolff-párt fiatal választói

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A kereszténypárt fiatal választóinak törökőri (XIV. ker.) szervezete alakuló közgyülését tartotta vasárnap. Pálfi Géza dr. alapító elnök közel 300 főnyi tömeg előtt nyitotta meg a gyülést. Az Ujerő dalkör előadta a Magyar Hiszekegyet, ezután Baksa János alelnök előterjesztette az ügyrendet és a tisztikar jelölését, amelyet a közgyülés egyhangu lelkesedéssel fogadott el.

Éliás Lajos dr. a budai ifjúság üdvözletét tolmácsolta, Kozári István a fizikai munkásság csatlakozását jelentette be a mozgalomhoz. Farkas István főtitkár ismertette ezután a szervezet célkitüzéseit. Waszalits Vilmos az óbudai ifjúság szervezet nevében tartott felszólalást. Nógrádi Tibor, a VIII. kerületi társszervezet főtitkára lelkes szavakkal a keresztény és nemzeti gondolat szolgálatára hívta fel a fiatalságot. Pallós Imre dr., a XIV. kerület fiatal választóinak szervező bizottságának tagja, meleg szavakkal köszöntötte a közgyülést. Petőházy Sándor, a VIII. kerületi fiatal választók szervezetének elnöke buzdította munkára a megjelenteket, mert csak erős öntudattal tudjuk magunknak kivívni az eredményt.

Drágely Dezső iskolaigazgató, a Wolff párt XIV. kerületi elnöke, Petrovácz Gyula országgyülési képviselő üdvözletét és kimentését tolmácsolta, kilátásba helyezve a párt erkölcsi támogatását a fiatal választók szervezete részére. Ezután a közgyülés egyhangú lelkesedéssel tette magáévá Pálfi Géza indítványát, hogy a közgyülés üdvözli a keresztény gondolat megingathatatlan és hivatott vezérét, Wolff Károlyt és a kerület képviselőjét, Petrovácz Gyulát. Továbbá elhatározta a közgyülés, hogy a jegyzőkönyv másolatait elküldi Csillery András, Müller Antal országgyülési képviselőknek és vitéz Csik László dr-nak, a Wolff-párt országos szervezőbizottsági elnökének. Pálfi Géza dr. szavaival ért véget a lelkes hangulatu közgyülés.

Lamotte alpolgármester és Farkas tanácsnok a Baross Szövetség uj levelező tagjai

A keresztény ipar és kereskedelem páratlanul impozáns seregszemléje lesz a Baross-Szövetség ezévi közgyülése

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Ilovszky János, a Baross-Szövetség fáradhatatlan országos elnöke az elmult napokban állította ösze a Baross-Szövetség ezévi kongresszusának és közgyülésének programmját.

A kongresszus záróülése, amely a különféle szakbizottságok ülésezése után fog lefolyni, február 16-án este lesz a Pesti Vigadóban. A záróülésen elsőnek a kongresszusok jelentését terjeszti be *Purébl* Győző dr., a szövetség tb. ügyvezető igazgatója. Ezután a levelező tagsági okmányokat adják át *Antal* István dr. országgyülési képviselő és *Bednárz* Róbert pápai prelátus, levelező tagok, *Takách-Tolvay* gróf országgyülési képviselőnek, a Frontharcosok Országos Szövetsége elnökének, *Senn* Ottó dr. államtitkárnak, az Államvasutak elnökének, *Lamotte* Károly dr.-nak, Budapest székesfőváros alpolgármesterének, dorogi *Farkas* Ákos dr. székesfővárosi tanácsnoknak és *Müller* Antal országgyülési képviselőnek, a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége elnökének. Ezután a Baross-láncokat adja át a megválasztottaknak *Fabinyi* Tihmér dr. pénzügyminiszter.

A záróülést estebéd követi, amelyen *Sipőcz* Jenő dr. főpolgármester, vitéz *József Ferenc* dr. királyi hercg, *Ilovszky* János, a Baross-Szövetség országos elnöke és *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter mondanak beszédeket.

Az osztrák iskolapolitika és Magyarország. A Keresztény Községi Párt tanügyi Bizottságának IV. kerületi szervezetében Vavrinecz Béla dr. fővárosi tanár nagysikerü előadást tartott. Részletesen reámutatott arra a szellemre, mely az osztrák iskola-ügyet jellemezte a háború előtt. Mindig erősebben és erősebben igyekeztek az ifjúságban kifejleszteni a lokálpatriotizmus szeretetét. Ennek egyik legfontosabb feladata az volt, hogy az államban élő különböző nemzetiségek a maguk nemzeti öntudatukat ebben a formában is le tudják vezetni. A hatás azonban pont az ellenkező volt, mert a nemzetiségek ettől a gondolattól annyira bátrak lettek, hogy a világháború alatt már az autonómiával sem voltak megelégedve. Ez a szellem okozta azután Trianont és Saint Germain-t. A béke megkötése után Ausztriában a szociálista uralom lett urrá. Ez a rendszer élesen szembehelyezkedett a régi rezsimmel és az iskola a pártpolitikai harcok szintere lett. Pedagógiai téren sok érdekes és helyes reformot valósitott meg az ifjúsági nevelés terén, de minthogy nem tudott egy egészségesebb szellemet hozni, nemsokára megjött a reakció és az erősen keresztény és nemzeti alapon álló Dollfus-kormány következett. Ez a rendszer arra törekszik, hogy egy olyan ifjúságot neveljen, mely vallásos, szociális és az állampolgári gondolkodásban minden tekintetben megállja a helyét. A nagyszabású előadás végén Vavrinecz a magyar viszonyokkal tett érdekes összehasonlitást.

Tábori Kornél előadása Budapest idegenforgalmi érdekességeiről. Igen érdekes előadást tartott Tábori Kornél a Lipótvárosi Polgári Kaszinóban. A Kaszinó elnöke, Bessenyey Zenó, a közmunkatanács elnöke bevezető előadásában a zsúfolt terem hallgatóságának nagy érdeklődése közepette fejtette ki, hogy a közmunkatanácsnak milyen uj tervei fogják Budapest idegenforgalmi fejlődését elősegiteni. Tábori Kornél vázolta a főváros idegenforgalmának kialakulását attól az időtől kezdve, amikor a Berlini-tér sarkán az Unio malom s a Lipót körúton, amely félszázaddal ezelőtt Fegyvergyár-utca volt, a Hengermalom, odább a Haggenmacher malom és több gyár ontotta a füstöt és port. Százötven külföldi iró, művész és más prominens látogató nyilatkozata alapján fejtette ki, melyek az igazi idegenforgalmi nevezetességek. A közönség által nem ismert kúriózumokról is beszélt. Elmondotta a gellérthegyi épitkezések kudarcának meglepő titkait, a várhegyi katakombák intimitásait, Budapestnek eddig nem méltatott történelmi és művészeti értékeire is utalt. Kiemelte a főváros igen nagy érdemeit egyes fürdők és gyógyitó berendezések modernizálása körül és vonzó képet rajzolt arról, hogy a külföldieket mi érdekelheti még az eddig bemutatásra került objektumokon kivül. Előadása végén öt konkrét indítványt mondott el arról, hogy a külföldre utazó magyarok hogyan segitsék elő fővárosuk propagandáját és hogy idehaza mi történjék a modern, ízléses, messzelátó propaganda érdekében. Bessenyey elnök az előadás után hangoztatta, hogy mennyi uj és rendkivül tanulságos részletet hallottak.

Mi lesz az ellopott „Vizhordó fiu"-val?

Némethy tanácsnok nyilatkozata

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Részletesen megirták a napilapok, hogy Erdey Dezső szobrászművész pompás alkotását, egy vizhordó fiút ábrázoló bronzszobrot, hogyan lopták el a Stefánia-útról. A tolvajok, — akiket időközben el is fogott a rendőrség — az 1928-ban felállított szobrot lábainál lefürészelték gránitalapzatáról és másnap egy Hungária-körúti ócskavaskereskedőnél találták meg a „Vizhordó fiú"-t. Kérdést intéztünk

Némethy Károly dr.

tanácsnokhoz, a közmüvelődési ügyosztály vezetőjéhez: fogják-e és ha igen, hogyan fogják pótolni a szobrot?

— Nem marad egyéb hátra — mondotta munkatársunknak Némethy tanácsnok — mint a megtalált és a főváros által már birtokba is vett bronzanyag felhasználásával újra kiönteni a szobrot. Erre meg is van a lehetőség: a szobor eredetije itt áll az én szobámban, természetesen sokkal kisebb méretekben, mint ahogyan az hét esztendővel ezelőtt a Stefánia-úton felállításra került. Ezt a kis szobrot kell megfelelő technikai úton felnagyitani és azután bronzból újra kiöntve a régi talpazaton elhelyezni.

— Az ügyosztály számitása szerint ezer-ezerötszáz pengőbe kerül a kis szobor felnagyitása és újból való kiöntése. Ez a költség teljes egészében a fővárost terheli, mert a szétdarabolt szobor anyagértéke majdnem a semmivel egyenlő. Minden reményem meg van arra — fejezte be nyilatkozatát Némethy tanácsnok —, hogy a rendes költségvetési kereteken belül néhány hónap múlva sikerül pótolni a „Vizhordó fiú"-t.

MAGYAR BŐRSZÉKIPAR V., Mérleg-utca 4. sz. alatti üzemében a legmodernebb kivitelű, kényelmes ülőbútorok, rekamiék, fotelek és kombinált szobaberendezések nagy választékban kaphatók. A cég több évtizede fennáll. Munkái kiválóak és elsőrangúak.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Február hó 9-én és 13-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Proczeller Bálint
kötéző mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

Kiket favorizál a XIII. ügyosztály?

Kilencszer szólították fel, egyszer sem kapott munkát

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az Uj Budapset január 25-i számában Kiket favorizál a XIII. ügyosztály cím alatt megjelent cikkünkre Prokisch János építészmérnök, építőmester, törvényszéki és árvaszéki szakértő többek között a következőket írja lapunk felelős szerkesztőjének:

— Budapest székesfőváros XIII. (magasépítési) ügyosztálya intézi a főváros tulajdonát képező új építkezések, valamint a régi épületeken végzendő átalakításoknak, illetve tatarozásoknak munkáit. Az építőipar területén végzendő munkák építését a vonatkozó törvények szerint építőmester, vagy kömüvesmester végezheti. Míg az építőmester bármely magas építkezés kivitelezését vállalhatja, addig a kömüvesmester csak földszintes házat építhet, ezt is csak bizonyos korlátozással.

— Mivel pedig a Budapest székesfőváros közönsége tulajdonát képező épületek nagyobbrészt egy, sőt több emeletesek, természetes, hogy ezen épületekre emeletráépítést is csak építőmester végezhet. Az előadottakból következik, hogy a fővárosnál nagyobb számban építőmesterek jutnak munkához. Ez a magyarázata annak, hogy a felszólított ötszáznegyven vállalkozó közül 457 volt építőmester és csak 83 kömüvesmester.

Prokisch építészmérnök úr a következő szavakkal végzi levelét:

— Fentieket az építőmesteri kar és a közérdek szempontjából tartottam szükségesnek előadni. Most még csak a magam személyi ügyében közlöm azt, hogy noha kilencszer szólítottak fel, egyetlen munkát sem kaptam az elmult esztendőben a fővárostól!

Imrédy nagy beszéde a Nemzeti Bank közgyülésén

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Magyar Nemzeti Bank hétfőn délután tartotta meg Imrédy Béla dr. elnöklete alatt évi rendes közgyülését, amely a hagyományos keretek között folyt le a magyar gazdasági és pénzügyi élet előkelő reprezentánsainak a részvételével.

Imrédy Béla elnök mindenekelőtt kegyeletes szavakkal adózott Popovics Sándor, a Nemzeti Bank nagynevü elnöke és Korányi Frigyes báró, a P. K. elnöke emlékének, majd nagyszabású beszédben számolt be a Magyar Nemzeti Bank multesztendei tevékenységéről, megszabva egyben azt az üzletpolitikai irányt, amelyet a Nemzeti Bank a jövőben követni óhajt. Közel egyórás beszédében ismertette mindazokat az intézkedéseket, amelyeket a Nemzeti Bank multévi devizagazdálkodása kedvező eredményeinek elérésére vezettek. Majd a felárakkal kapcsolatos új devizarendszer lényegét, jelentőségét és várható előnyeit vázolta.

A közgyülés közönsége percekig tartó tapssal és helyesléssel fogadta Imrédy Béla beszédét, amely után egyhangulag elfogadták a főtanács üzleti jelentését.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

VÁLLALKOZÁS

Megnyugtatóan reális eredménnyel zárult a kövezet-karbantartási versenytárgyalás

Néhány százalékos felülfizetéssel adott be ajánlatot a pályázók többsége

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Kedden délelőtt járt le a főváros út- és csatornaépítési ügyosztályában a kerületi kövezet- és aszfaltkarbantartási munkákra kiírt szokásos évi versenytárgyalás. A versenytárgyalás alapja, mint minden esztendőben, ezidén is a kiadott hivatalos kövező és útépítő *egységárjegyzék volt*, erre a pályázó vállalkozók az évi munkák elvégzésének elszámolásaként a kiadott egységárakra engedményt, vagy felülfizetést kérhettek.

A tabella kiadásakor — mint azt annak idején az *Uj Budapest* megírta — megállapítást nyert, hogy a főváros *honorálta a kövező ipartestület elvi és kiviteli javaslatait*. Az árakat illetően azonban csak az áron aluli tételeket emelte fel a főváros, mintegy reálisabbá téve a tabellát, a kövezési tételeknél azonban átlagosan 6%-os redukciót vittek keresztül. A fuvarozási tételek árai változatlanul megmaradtak, míg a hézagkiöntési munkák érdemben szintén csökkenést szenvedtek.

Ugy a fuvarozási tételek, mint a kiöntési árak, értesülésünk szerint *váratlanul érték az ipartestület tagjait*. Míg egyrészt a fuvarozásoknál már az elmult év második felében az emelkedő fuvarbérek miatt általában ráfizetéssel dolgoztak, a kiöntéshez szükséges nyersanyagot viszont a kartel a tabella megjelenése után emelte fel mintegy 10%-kal. Ezek *a kedvezőtlen tények* jelentkeztek a versenytárgyalás eredményeinél. Az ajánlatok általában *három-négy % felár körül mozognak*, ami a tavalyi árakhoz képest egy-két százalék olcsóbbodást jelent: ez *az állandó éles versengés folytán érthető is*.

Mint a városházán *illetékes helyen* közölték az *Uj Budapest* munkatársával, a főváros a versenytárgyalás eredményét *reálisnak tartja*. Az átszámítási munkálatok már folyamatban is vannak és *rövidesen dönteni is fog a polgármester*.

Az illetékes ipartestület véleménye szerint a versenytárgyalás *reálisnak mondható*. Az ipartestület szerint ez jelentékeny mértékben *a tabella érdeme*, mert az az egy-két engedményes ajánlat, amit beadtak, minden valószínűség szerint úgy állott elő, hogy a pályázók, mint rendesen, valószínüleg ki sem olvasták azokat az újabb szigorított kikötéseket, amelyeket a főváros ezidén a tabellákba beállított.

Minden tényező együttműködik abban, hogy az irreálisan pályázók, a feltételeket meg nem értő, esetleg be nem tartó cégekkel szemben, azok a reális pályázók jussanak a kövezet-karbantartási munkákhoz, akik *évről-évre visszatérően általános megelégedésre végzik terhes, nagy befektetést és még nagyobb körültekintést igénylő munkájukat*.

Uj kiirások

Felvonók jókarbahelyezési és jókarbantartási munkáira a székesfőváros bérházai, hivatali épületei, kórházai és egyéb intézményei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 9—10 óra.**

60,000 köteg nyirfavessző seprő szállítására a székesfőváros hivatalai, intézetei, iskolái és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Cirokseprő, súrolókefe, kosár, tollporoló és kókuszlábtorlő szállítására a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 10 óra.**

50,000 kg. szesszel kevert 0.736/0.740 fajsúlyú **benzin szállítására** a székesfőváros hivatalai, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 10 óra.**

20,000 kg. 0.720/0.760 fajsúlyú **benzin szállítására** a székesfőváros hivatalai, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Lepedővászon, lenvászon, kórházi címirat és névbeszövéses törülközővászon szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Nyers molinó, fehér molinó, paplanlepedő, batiszt, zsinórbarchend és ápolónői ruhakelme szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 14-én délelőtt 10 óra.**

2000 drb. steril katgút (felhasználás előtt utósterilizálandó) **szállítására** a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

3200 kg vatta és 8000 kg papirvatta szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

42,000 drb. különféle méretű, szegett szélű mullpólya szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

2650 tucat robbanásmentes kék röntgenfilm szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Kő- és könyvnyomdai festékek szállítására a székesfőváros házinyomdája részére. **Határidő: 1936. évi február hó 20-án délelőtt 9 óra.**

Különleges könyomdai anyagok szállítására a székesfőváros házinyomdája részére. **Határidő: 1936. évi február hó 20-án délelőtt 9 óra.**

Papíráruk szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 20-án délelőtt 10 óra.**

Kőanyagok és pedig:

I. 80.000 drb 18/18/18 cm bazalt kockakő,

II. 90.000 drb 18/18/13 cm bazalt ¾-es kockakő,

III. 120.000 drb 18/18/13-14 cm bazalt fejkő,

IV. 2000 tonna 16-18/16-18/12-14 cm bazalt nyers fejkő,

V. 1900 tonna 8-10 cm bazalt kiskő,

VI. 1900 100.000 drb 18/18/13-14 cm trahit (andezit) fejkő,

VII. 6000 fm 14-15/24-25 cm trahit (andezit) hasított szegélykő,

VIII. 35.000 drb 26/26/13 cm trahit (andezit) gyalogkútkő,

IX. 2100 m³ bazalt zúzottkő,

X. 9300 m³ trahit (andezit) zúzottkő,

XI. 1950 m³ zúzott mészkő,

XII. 1100 m³ 0-15 mm trahit (andezit) zúzalék,

XIII. 400 tonna 0-2 mm andezit zúzalék,

XIV. 200 tonna 2-5 mm andezit zúzalék,

XV. 700 tonna 5-10 mm andezit zúzalék,

XVI. 700 tonna 10-15 mm andezit zúzalék,

XVII. 6600 m³ trahit vagy mészkő alapzati kő,

XVIII. 15.000 m³ dunakavics,

szállítására az 1936. évi útépítő és útkarbantartási munkákhoz. **Határidő: 1936. évi február hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések“ rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek alant felsorolt anyagok szállítására:

12.000 méter **nyers molinó,** 82 cm széles; 6000 méter **fehér molinó,** 82 cm széles; 1500 méter **paplanlepedő,** 180 cm széles, 500 méter **batiszt,** 82 cm széles; 2000 méter **zsinórbarchend,** 105 cm széles; 2000 méter **ápolónői ruhakelme,** 100 cm széles; 4000 méter len **lepedővászon,** ½ feh., 150 cm széles; 8000 méter **lepedővászon** ¾ feh., 150 cm széles; 10.000 méter **lenvászon** ¾ feh., 78 cm széles; 3000 méter **lenvászon,** ¾ feh., 78 cm széles; 4000 méter kékcsíkos **kórházi csinvat,** 78 cm széles; 2000 méter névbeszövéses **törülközővászon,** ¾ feh., 46 cm széles.

A bánatpénz tekintetében is a fentebb említett „Hivatalos hirdetések“ rendelkezései irányadók.

A vonatkozó költségvetési kiírás nyomtatványai a Székesfőváros Központi Műszer- és Anyagraktártól, VII., Nagydiófa-utca 14. sz. alatt hétköznap 8—3 óráig szerezhetők be, az esetleg szükséges felvilágosításokkal együtt.

Az ajánlatokat

1936. évi február hó 14-én délelőtt 10 óráig

a Székesfővárosi Kózházi Központi Műszer- és Anyagraktár, VII., Nagydiófa-utca 14. sz. I. em., Anyagbeszerzési osztályához adandók be, az ajánlatok a beadás helyén ugyanaz nap délelőtt 11 órakor nyilvánosan fognak felbontatni, amikor is az ajánlattevők vagy megbizottaik megjelenhetnek.

Budapest, 1936. évi január hó 30-án.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr.

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

LOPOSGYULA
Budapest, III. Bécsi-ut 85. sz
Iskolapadok, tornaszerek, játszótéri berendezések, teniszütők és hajlitott sportoikkek
TELEFONSZÁM: **62—5—05**

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

52

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Bpest, VIII., Reviczky-u. 1.

XIV. évfolyam 7. szám

Budapest, 1936. február 15.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . . 30 pengő
Fél évre . . . . . 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

A jó biró

A jó biró nem akarja azt, hogy a világ pusztulásának árán is győzzön a törvény. A jó biró tudja, hogy a törvény teljessége gyakran a legnagyobb igazságtalanságot rejti magában. A jó biró vigyáz arra, hogy betartsa az anyagi jog szabályait, de nem mellőzi teljesen a formalizmust sem. A jó biró mögött Justitia istenasszony szobrán a szemet elkötő kendő csak az objektivitást, az egymással szembenálló felek hatalmának és tekintélyének semmibevevését jelzi, a jó biró egyébként nyitott szemmel nézi az embereket és eseményeket, kezét a gyakorlati élet ütőerén tartja, így hozza meg bölcs és méltányos ítéletét.

Közel húsz esztendeje, mióta Sipőcz Jenő a magasabbrendű városigazgatás ormait járja, mi őt a jó biró inkarnációjának tartottuk és valóban: az volt Sipőcz Jenő mindig, a bölcs, a nyugodt, az igazságos biró. És az is maradt most is, a szanáló főpolgármester felelősséggel-teljes poziciójában. Ha valahol, hát itt van szükség az ő pompás jogászi judiciumára, verőfényes életbölcsességére, egyszerű de éppen azért annyira frappáns logikájára. A főváros racionalizálásának, vagy ha úgy tetszik: szanálásának gordiusi csomóját is ime, épen a legfontosabb vonatkozásokban egyetlen kardcsapással vágta szét mint legfőbb semmisitőszék, mint királyi Kúria: Sipőcz Jenő bírói zsenije.

Azt mondja az ellenzék: nincs szükség a villamos-viteldij és a viz árának felemelésére! Azt mondja viszont a kormány, de a főváros vezetősége is, hogy üzem nem lehet deficites, tehát emelni kell az árakat. A nagyközönség aggódva várja az ítéletmondást, amelyet a főváros minden lakósa a saját bőrén fog érzékelni. Mit tegyen a jó biró? Hogy a maga hűvös objektivitásával megállapitsa a mindenkit kielégitő igazságot: rendbejöjjenek az üzemek, viszont a közönség se panaszkodhasson, hogy oktalanul raktak a vállára új terheket?

A jó biró ilyen esetekben felfüggeszti a tárgyalást és szakértők meghallgatását rendeli el. Ez történt a Beszkárt esetében a szerdai napon. Jöjjön a kormány szakértője: a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága. De jöjjön az önkormányzat szakértője is: az üzempolitikai bizottság. És majd akkor a szanálás legfőbb itélőszékének: a tizenhetes bizottságnak meghallgatása után ki fogja mondani a főpolgármester az ítéletet, amely a szakértői vélemények bölcs egybevetése kapcsán talán senkit sem fog százszázalékosan kielégiteni, de mindenkit ki fog elégiteni és ami a legfontosabb: a főváros feje felől elvonul a szanálás jégesője, a rosszindulatú viharfelhő, miután a maga rövid és jótékony záporával végigpásztázta a várospolitika mezőit és berkeit. És nagy munkája befejezése után békésen és boldogan fog mosolyogni Sipőcz Jenő, a jó biró!

Uj támadás az autonómia ellen

A főváros pénzén akarják a vidéki tüzoltóságot államositani — A tüzoltó-tisztikar kinevezési jogát is elkonfiskálja az uj törvényjavaslat — Tagja legyen-e a tüzoltó-főparancsnok a főváros közgyülésének?

— Az Uj Budapest tudósitójától —

A tűzrendészet fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot, amely a képviselőház előtt fekszik, *élénk aggodalommal* figyelik a városházán. Az a közgyűlési pártok általános véleménye, hogy a tűzrendészet fejlesztéséről szóló törvényjavaslat *erőteljesen belemarkol a főváros jogaiba, önkormányzatába és pénzügyeibe*, csorbítja a főváros autonom jogait és csökkenti bevételeit. A főváros törvényhatósága egyelőre *még nem foglalt állást* a tűzrendészet fejlesztéséről szóló törvényjavaslat ügyében. Kétségtelen azonban, hogy a legközelebbi közgyűlésen, amelyet február 26-ára hív össze a főpolgármester — *éles formában* fogják szóvátenni a törvényjavaslatot, és az is kétségtelen, hogy a képviselőháznak már a bizottságaiban is a fővárosi országgyűlési képviselők szóvá teszik a javaslat autonomiaellenes intézkedéseit. Erről a nagyfontosságú ügyről

Petrovácz Gyula

országgyűlési képviselő, a Keresztény Községi Párt vezető tagja, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A képviselőház plenáris vitájában okvetlenül felszólalok a tűzrendészet fejlesztéséről szóló törvényjavaslat elen. Szükségesnek tartom azonban azt is, hogy felszólalásomat, amelyhez kétségtelenül csatlakozni fog valamennyi fővárosi képviselő, *megfelelő állásfoglalással* támassza alá a székesfőváros hatósága, sőt törvényhatósági bizottsága is, ismertetve az önkormányzat álláspontját és igyekezvén megvédeni jogait ezen a téren.

— A törvényjavaslat *mélyen húsába vág a fővárosnak*. A főváros eddig a Budapesten kötött tűzbiztosítások után tíz százalékot kapott a biztosító társaságoktól és a főváros 2.600,000 pengős tűzoltósági évi fenntartási költségeiből ez körülbelül a *dologi kiadásokat* fedezte. Ezen a címen mintegy 400,000 pengő bevétele volt a fővárosnak. A törvényjavaslat kimondja, hogy a tűzbiztosítási járulékot a jövőben *az állam szedi*, tehát az új törvényjavaslat rendelkezései értelmében most ez a 400,000 pengő *veszendőbe megy*. Kétségtelen, hogy mi a jövőben sem ezt a 400,000 pengőt, sem annak tört részét nem fogjuk megkapni, mert ez a *vidéki tűzoltóság fejlesztésére* fog menni. A pénzügyi kormány részéről érvényesül az állandó és következetes tendencia: a törekvés, hogy a mi költségvetésünkből 400,000 pengőt kivegyenek, aminek fedezéséről semmiféle gondoskodás nem történik!

— Az önkormányzat sérelmének tartom a törvényjavaslat azon intézkedését is, hogy ezentúl a hivatásos tűzoltóság *egész tisztikarát a főpolgármester* fogja Budapesten kinevezni. A főpolgármester az új törvény szerint már *nem az autonómia szerve*, hanem teljesen állami tisztviselő és kétségtelenül az önkormányzat sérelme egy egész státus kinevezésének az autonómia jogköréből való elvonása. Még egy sérelmem van, azaz csak volt a törvényjavaslattal szemben: ezt azonban sikerült elhárítanom a képviselőház közigazgatási bizottságában. Arról volt szó, hogy a tűzoltó-főparancsnok tagja legyen a törvényhatósági bizottságnak, ami *nagy méltánytalanság* lett volna sokkal magasabbrendű főtisztviselőkkel szemben, akik a közgyűlésnek nem tagjai. Felszólalásom kapcsán a javaslatot olyképpen módosították, hogy a tűzoltófőparancsnok *szakszerűség címén tagja* a törvényhatósági bizottságnak, úgy mint más állami és egyéb hivatalok vezetői, tehát szavazati jog nélkül csupán ülési és felszólalási joga van.

Ezekben ismertette *Petrovácz* Gyula az *Uj Budapest* munkatársa előtt a törvényjavaslattal szemben fennálló aggodalmait. Nem vitás, hogy ebben a nagyfontosságú problémában az önkormányzat *mindenképen meg fogja találni a módot a maga védelmére.*

Közmunka-briganlik!

Az ipartörvény módositása kapcsán kell megszünteini a városházi közmunka-frontot megmételyező árrombolást

— Az Uj Budapest tudósitójától —

Lapunknak a magasépitési ügyosztály közmunka-problémáival foglalkozó cikkei általános feltűnést keltettek úgy a városházán, mint szakmai körökben. Különleges érdeklődést váltott ki *Petrovácz* Gyulának az *Uj Budapest* legutóbbi számában megjelent statisztikai kimutatása, amely hallatlan gonddal és szorgalommal összeszedett, minden vonatkozásban hiteles statisztikai tabellák alapján mutatja ki, hogy az elmult esztendőben a magasépitési ügyosztály keretében kiadott közmunkák *81.3%-át, az értéket illetően pedig 64.3%-át kisiparosok kapták.*

Az elmult napokban a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége keretében megalakult a kőművesmesteri szakosztály, amely céljául tűzte ki, hogy tagjait megfelelő módon közmunkával lássa el, mert úgy ennek a szakosztálynak, mint a kőművesmesterek ipartestületének az a meggyőződése, hogy *a kisebb képesitést igénylő közmunkáknál is háttérbe szorulnak a városházán a kőművesmesterek az épitőmesterek mellett.* A főváros magasépitési ügyosztályának közmunkaszétosztásáról

Müller Antal

országgyűlési képviselő, az ismert iparosvezér, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— *Petrovácz* Gyula barátom csak megelőzött, amikor közreadta az *Uj Budapest* legutóbbi számában megjelent statisztikai tabellákat. A polgármester úrtól én is felhatalmazást kértem és kaptam a kartoték-rendszer ilyen irányú feldolgozására: megállapitom, hogy *Petrovácz* Gyula a tőle megszokott pontossággal, szaktudással és gyakorlati érzékkel állította össze ezeket a statisztikai adatokat, amelyek a maguk megdönthetetlen igazságaival *általános és élénk feltünést* keltettek az összes

szakmai körökben, de várospolitikai vonatkozásban is!

— Kétségtelen, — folytatta nyilatkozatát *Müller* Antal, — hogy *Petrovácz* Gyula hiteles adatait a keresztény iparosság további akcióinak kiinduló pontjául kell elfogadni. A táblázatokkal kapcsolatban azonban *van néhány kérdésem az illetékes tényezőkhöz.* Az első és legfontosabb az: *megfelelően és kellő ellenőrzés mellett történik-e a sokat emlegetett kisiparos-igazolványok kiállítása?* Még egyszerűbben fogalmazva a kérdést: nem tartanak-e nyilván olyanokat is a kisiparosok sorában, *akik nem azok?* Nem vezetik-e félre a hatóságot közmunka-brigantik, akik kisiparos-igazolványt szereznek, holott erre *nincs meg a kellő jogcímük?* Ezekre a problémákra állandóan vigyázni kell, mert hiszen jól tudjuk, könnyen akadnak, akik nem vetik meg, esetleg még a hatóságok félrevezetése árán sem azt a *helyzeti előnyt*, amit a kisiparos-igazolvány jelent. Meggyőződésem, hogy az éremnek ezt az egyik oldalát állandóan figyelemmel fogják kísérni az érdekelt kisiparosok.

— Ami pedig az érem másik oldalát illeti, erre vonatkozóan az a véleményem, hogy a munkamegosztást feltüntető statisztikai táblázatokon felül is *sok és halaszthatatlanul fontos problémája* van a kisiparosságnak. Utalok e tekintetben — nem tudom hányadszor esem ennek az ismétlésébe — arra a tíz pontra, melyet még a folyó évi költségvetés pénzügyi bizottsági vitájában terjesztettem elő a mult év második felében a székesfőváros pénzügyi bizottságában. Sajnos: azok a túlnyomó nagyrészben törvényes intézkedések, amelyek a mai tűrhetetlen helyzet megváltoztatását involválnák, még mindig nem jöttek létre, főképen — és ezt tényként kell megállapítanom, — *a kormánytényezők indolenciája folytán.* A helyzet ma is változatlan, ha ugyan nem romlott még azóta, szó sincs a középarányos-rendszer megváltoztatásáról, általában a Közszállítási Szabályzat olyirányú módosításáról, amely a legitimitás megfelelő attributumaival ruházná fel a kisipar fokozottabb védelmét.

Elsősorban az egyre képtelenebbé váló árrombolás megakadályozását tartom a Közszállítási Szabályzat módosítása, illetőleg az ipartörvény reviziója legfőbb feladatának. Vagyis: *a középarányos rendszert kell a legolcsóbb rendszerrel szemben a közmunkák kiadásánál érvényesíteni!* Mert ami most folyik a közmunka-kiadásoknál — elsősorban a városházán — az tűrhetetlen! Egyre nagyobb mértékben érvényesülnek a legolcsóbb rendszer túlkapásai: az áron alul való pályázások, az önköltségi ár alá való licitálások, mindazzal a legtöbb esetben nem is titkolt célzattal, hogy *menetközben amúgy is megváltozik a munka*, módosulnak a kiírási feltételek, egyszóval: *lehet a zavarosban halászni!* A legutóbbi időben tudomást szereztem egy olyan pályázati kiírásról, — hogy hol nem akarom megmondani, mert nem akarok személyeskedni, — ahol *az előírásokat később kilencvenöt százalékokban megmásította a kiíró hatóság!* Természetesen *nem* a pályázatot elnyert, példátlanul árromboló tételeivel elnyert vállalkozók *kárára.*

— Nem szűnök meg küzdeni, — fejezte be nyilatkozatát *Müller* Antal — ezek ellen a kinövések és túlzások ellen, amelyek *megtagadják a keresztény erkölcsöt*, lehetőséget nyujtanak összejátszásra, csalárd eszközökkel kaparintják el a kenyeret, a többi, kisebb összeköttetéssel, kevesebb hazardériával, több lelkiismeretességgel rendelkező pályázó elől. A tavaszi nagyobbarányú közmunkák küszöbén ezeket a meggondolásra késztető sorokat a magyar kisiparosság nevében ajánlom az illetékes tényezők figyelmébe!

A fővárosi diákszállók harmincéves jubileuma

Irta: FELKAY FERENC dr.

Immár *három évtizede* annak, hogy a székesfőváros a közoktatásüggyel kapcsolatos egyik mintaszerű szociális intézményének, *a diákszállóknak* az alapját megvetette és ezzel a külföldet e téren messze megelőzte. Ezeknek az intézményeknek az a feladatuk, illetve rendeltetésük, hogy a vidékről, vagy külföldről csoportosan érkező diákokat elszállásolják, gondoskodjanak arról, hogy a főváros megtekintése céljából tanulmányi program álljon rendelkezésükre, kedvezményes vasuti jegyeket biztosít a részükre, élelmezésükről és kalauzolásukról gondoskodik és a segítségükre van abban is, hogy ingyenes, vagy kedvezményes jegyekkel tekinthessék meg a fővárosnak történeti vagy kulturális szempontból fontosabb látnivalóit.

1907-ben nyilt meg az első diákszálló *a Hernád-utcai* iskola épületében. Később a háború megakasztotta ennek az akciónak szélesebb keretekben való kifejlesztését. A háború után a Szapáry-utcában rendezett be a főváros egy 50 ágyas diákszállót, amelyet később a forgalom emelkedésével több épületben és a város különböző pontjain 300 ágyasra bővített ki. Ezidőszerint a X. kerületi *Szapáry-utcában* és a *Simor-utcában*, a III. kerületi *Áldás-utcában* és a VI. kerületi *Váczi-úton* lévő iskolákban vannak elhelyezve a diákszállók.

Az 1935. évi forgalom adatai szerint 282 napon keresztül 2300 diák és kísérője 5300 szállást vett igénybe. *Fogyasztottak:* 1875 reggelit, 699 adag ebédet és 547 adag vacsorát. Felhasználtak 2524 drb *kedvezményes villamosjegyet. Külföldi személyek* száma 669, a belföldiek száma 1630 volt. A külföldiek nemzetiség szerint a következőképen oszlottak meg: *osztrák* 213, *birodalmi német* 202, *bolgár* 143, *lengyel* 81, *angol* 14, *finn* 12, *francia* 4. Az 1935. év forgalma az 1934. évi forgalomhoz viszonyítva *visszaesést mutat.* (20,71% csökkenést a személyek forgalmánál.) Ennek oka, hogy a ma uralkodó súlyos gazdasági viszonyok közepette a szállás és egyéb dijakat nem tudják a túlnyomórészt szegénysorsú diákok megfizetni.

Ennek figyelembevételével az 1936. évi költségvetési tervezetben gondoskodás történt, hogy a *szállásdíj* 0.60 P-ről 0.40 P-re, *a lepedő mosatási díja* 0.70 P-ről 0.60 P-re, *a reggeli ára* pedig 0.40 P-ről 0.32 P-re szállítassék le.

Az elmult évben a diákszállók sorában a következő változások, illetve események történtek: A VI. Váczi-út 56. sz. elemi iskolában elhelyezett szálló helyiségeit más iskolai célra kellett felhasználni, miért is az megszünt. Ennek pótlásaként a polgármester úr a polgármesteri VII. ügyosztály idevonatkozó javaslata alapján intézkedett, hogy a II. *Toldy Ferenc-utca 64. szám* és a II. *Iloba-utca 63. szám* alatt lévő iskolaépületek helyiségében eddig a VI. *Váczi-út 57. szám* alatt levő diákszálló helyeztessék el olymódon, hogy a II. *Ilona-utca 63. szám* alatt lévő iskola-emeletén a volt igazgatói szolgálati lakásnak az Ilona-utcára eső 3 szobájában cserkészotthon létesittessék.

A szállók ezévi mérlege arra enged következtetni, hogy a székesfővárosi diákszállók fokozatos fejlesztése és felszerelésének tökéletesítése az aránylag csekély *személyi kiadások* (kb. 19%) mellett gazdaságosnak látszik és jelentős mértékben járul hozzá a *székesfőváros idegenforgalmának emeléséhez.*

VÁROSHÁZI NOTESZ

MEGVÁLTOZTATTA EREDETI PROGRAMJÁT a polgármester és amikor pénteken visszaérkezett Bécsből Budapestre, hogy itt a Vitézi bálon résztvegyen, a szombati nap folyamán nem ment újra vissza Bécsbe a Karenina Anna bemutatójára. Halaszthatatlan dolgai tartották Budapesten a polgármestert, szombaton a belügyminisztériumban volt megbeszélése, vasárnap pedig a kereszténypárt kékesi kirándulásán vett részt.

A podeszta szombaton délelőtt talált magának időt arra is, hogy a városházi sajtó képviselőinek teljes részletességgel elmondja, mit tapasztalt az osztrák fővárosban, milyennek látja Bécset. Tökéletesen szabatos volt a polgármester előadása, ötletes, érdekes, élvezetes. Az egyik ujságíró meg is jegyezte:

— Méltóságos uram! amit el méltóztatott mondani, azt szerkesztőségi műszóval úgy hívják, hogy: druckreif! Vagyis minden javítás, igazítás, módositás nélkül alkalmas az azonnali, még pedig változatlanul való nyomdábaadásra.

Elmondotta a beszélgetés során a polgármester, hogy Bécsben sem tudta megtagadni önmagát; reggeltől-estig talpon volt, tárgyalt, üzemeket látogatott, városi alkotásokat nézegetett. Ugy, hogy végeredményben a háromnapos bécsi tartózkodás nem az volt számára, aminek ő maga is tervezte: pihenés és üdülés, hanem — amennyiben erről egyáltalában szó lehet — még fokozása a Budapesten megszokott megfeszített munkának!

*

FURA TÉVEDÉS ÁLDOZATA lett az elmult napokban Sipőcz főpolgármester.

Kevesen tudják, hogy él Budapesten egy alterego-ja Sipőcz Jenőnek, aki majdnem a megszólamlásig hasonlít hozzá. Ez a kitűnő úr pedig Zimmer Ferenc, magyar királyi kormányfőtanácsos, a Magyar Távirati Iroda felelős szerkesztője. Társaságban, parlamentben gyakran előfordul, hogy Sipőcz Jenőt nézik Zimmer Ferencnek — és megfordítva.

Az elmult vasárnap az történt, hogy Zimmer Ferenc elment a Dréhr Imre-temetésre. Ugyanakkor Sipőcz Jenő nem ment el a temetésre részben azért, mert a pápa koronázási évfordulójának ünnepségein vett részt, részben a budavári koronázó főtemplomban rendezett ünnepélyes szentmisén, részben az Actio Catholica hódoló diszgyülésén a Vigadó nagytermében.

Már most mi történt? Megjelent egyes lapokban a hír, hogy a Dréhr-temetésen ott volt Sipőcz Jenő is. Holott nem Sipőcz volt ott, hanem Zimmer Ferenc, akit a könyomatos-ujságírók Sipőcz Jenőnek néztek. Viszont az óvatos szerkesztő kihúzta a pápai ünnepség megjelentjeinek névsorából Sipőcz nevét, mert már előbb leadta, hogy a főpolgármester az ugyanazon időben lefolyt temetésen vett részt: már pedig a fizika törvényei szerint két ember egyszerre ugyanazon a helyen nem lehet.

Ez a története annak, hogyan szerepelt az egyik névsorban és hogyan nem szerepelt a másik névsorban Budapest főpolgármestere!

*

MÉG NEMRÉGIBEN IS KIJÁRT a fekete zászló a városházán az elhunyt volt bizottsági tagoknak. Ujabban azonban már nem gyászolja a városháza az eltűnő árnyakat: a volt városatyákat . . . Vajjon miért?

Az elmult héten hárman is elköltöztek a volt bizottsági tagok közül az örökkévalóságba. Itt hagyott bennünket Szontagh Tamás bátyánk, aki amikor bizottsági tag volt, — pedig már hat esztendeje nem az — már a legöregebbek közé tartozott. Tamás bátyánk 1851-ben született: nyolcvanöt esztendős korában hunyt el.

Szontagh Tamás dr. 1920-tól 1923-ig mint kinevezett bizottsági tag foglalt helyet a közgyülési teremben. 1925-ben a választottak sorába került: még pedig a Keresztény Községi Párt programja alapján. Az elhunyt öregúr a közgyülési teremben nem fejtett ki nagyobb tevékenységet: egyszer-kétszer szólalt fel mindössze. De — mint önéletrajzában: György Endre barátunknak „Amíg városatya lettem" című könyvében megírja — mint a Földtani Intézet nyugalmazott igazgatója több mint harminc esztendőn keresztül dolgozott a székesfővárosnak.

Az elhunyt Sándor Pál már a béke-esztendőkben bizottsági tag volt: 1900—1909-ig, majd 1912-től 1918-ig. Megválasztották 1925-ben és 1930-ban is: azonban mindkét alkalommal arra való hivatkozással, hogy az országgyülési képviselőség elég munkát ad neki, lemondott törvényhatósági bizottsági tagságáról, hogy helyét a soron-következőnek adja át. Az elmult esztendőben azután már nem is jelöltette magát a községi választási listákon, az országgyülés képviselőházának most elhunyt legidősebb tagja.

A harmadik halottja volt az elmult héten a városházának Nessi Gyula, aki kerek harminc esztendőn át: 1900-tól 1930-ig volt tagja a törvényhatósági bizottságnak. A kitűnő erzsébetvárosi kéményseprőmester élénk tevékenységet fejtett ki a legkülönbözőbb szakbizottságokban, nem emlékszünk rá, hogy a közgyülésen felszólalt volna. Kedves, szimpatikus egyénisége sok őszinte barátot szerzett neki.

*

A LEGKÖZELEBBI KÖZGYÜLÉSEN, amely minden valószínűség szerint február 26-án lesz, terjeszti elő a polgármester Ujlaky-Holtzspach Ödön dr. tanácsnok nyugdijazását. A Lipótvárosnak több mint tíz éven át érdemes előljárója a mult évben tudvalevően kitüntető különleges megbizást kapott: megbizták az angyalföldi előljáróság, az új XIII. kerület előkészítésének munkálataival. Ujlaky-Holtzspach Ödönnek jelentékeny érdeme van abban, hogy rövidesen lerakják a Béke-téren az új előljáróság első tégláit.

Elintézett ügy, hogy Ujlaky-Holtzspach Ödön örökébe Pertik

Nem adta fel a harcot a Kereskedelmi és Iparkamara a fővárosi üzemek ellen

A kereskedelem és ipar ujabb kívánságainak meghallgatására a jövő héten kamarai napot tart a polgármester

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Amikor *Szendy* Károly elfoglalta a polgármesteri széket, az ipari és kereskedelmi érdekeltségek kérésére programjába vette, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara vezetőségével, továbbá a törvényhatósági bizottság iparos és kereskedő tagjainak bevonásával bizonyos időközökben *kamarai napokat* rendez az ipar és a kereskedelem aktuális problémáinak megbeszélése céljából. Eddig *két ilyen kamarai nap* volt: a legutolsó a mult esztendő júliusában, amikor is nagyfontosságú problémák kerültek megvitatásra.

Az elmult félesztendő alatt az ipar és a kereskedelem égető kérdései annyira megszaporodtak, hogy *újból szükségessé vált* a kamarai nap megrendezése. A kereskedelmi és iparkamara vezetősége a polgármesteri ipari, kereskedelmi és közlekedési ügyosztállyal *már összeállította* a legközelebbi kamarai nap programmját. Ezt a tárgysorozatot a polgármester kiadta az érdekelt ügyosztályok tanácsnokainak és mielőtt a kamarai napot összehívják, a polgármester a szaktanácsnokokkal akarja előbb teljes részletességgel átbeszélgetni a felvetett témákat.

A kamara kívánságai, amelyeket a legközelebbi kamarai napon meg kíván a főváros vezetőségével, továbbá a törvényhatósági bizottság kereskedő és iparos tagjaival beszélni, *tizenegy főcsoportba oszthatók.* A legfontosabbnak tartja a kamara a megbeszélendő problémák közül az *építési közmunkák kiadása* körüli sérelmeket. Hivatkozik a kamara a Közszállítási Szabályzatra, amely szerint a magasépítkezés terén a húszezer pengő összértéket meg nem haladó építkezés, vagy az ötezer pengő alatt maradó tatarozás *kizárólag a kisipar számára tartandó fent.* Itt tehát ajánlattételre is *csak a kisiparosokat* szabad felszólítani, vagyis olyan iparosokat, akik *ipartestületi bizonyítvánnyal* igazolják, hogy az utolsó öt hónapban harmincezer pengőt meghaladó munkájuk nem volt. Ezzel szemben a kőművesmesterek ipartestülete által készített, a kamarához is beterjesztett kimutatásból, — amelyet az *Uj Budapest* is részletesen közölt — kitűnik, hogy az elmult évben a főváros a hivatkozott rendeletet *figyelembe nem vette.*

Sérelme a kamarának, hogy a főváros azt a polgármesteri előírást sem tartotta be, amely szerint, aki a fővárosnál közmunkát kap, az *bizonyos várakozási időn belül* újabb megbízást, sőt ajánlattételre való felhívást sem kaphat. Ez a várakozási idő *minimálisan harminc nap.* Baj van a főváros házilagosan végzett munkálatai körül is: a belügyminiszter rendelkezése értelmében a székesfőváros új munkálatokat kisiparosokkal köteles végeztetni és a javítási és tatarozási munkák közül is csak azokat végeztetheti saját üzemeivel, amelyek *sürgősségüknél fogva* halasztást nem tűrhetnek. Ezzel szemben a különböző ipartestületek panaszai szerint *a házilagos munkákat* a főváros és egyes nagyüzemei *tovább folytatják.* Igy legújabban az építőmesterek panaszolják, hogy a főváros az I. kerületben, a Németvölgyi temetőnek a Csörsz-utcai oldalán húzódó árkát, mintegy egy méterrel mélyíti és a temetőfal tövében támfalat építtet, szigetelő munkát végeztet *saját mérnökei* vezetése mellett, *saját alkalmazottaival,* akik között kőműves-segédek is vannak.

Panaszolja a kamara, hogy a főváros népművelődési bizottságai *sorozatos ipari tanfolyamokat tartanak* a női szabó, fűző, kalapos, villanyszerelő, műszerész, rádió stb. iparokban. Az is panasz tárgya a tüzelőszerkereskedelem összessége és legutóbb a Baross Szövetség részéről is, hogy a főváros alkalmazottai részére *még mindig* a Gázgyár tüzelőszeraktára útján biztosítja a tüzelőszerrel való ellátást. A kereskedelem kötelezi magát arra, hogy a gázgyár részére biztosított *feltételek mellett* vállalja a tisztviselők tüzelőszerellátását.

Külön fejezetet szentel előterjesztett panaszai során *a kamara a fővárosi üzemeknek.* Megállapítja a kamara, hogy a Községi Élelmiszerüzemnek és a Kenyérgyárnak a belügyminiszter által történt felülvizsgálata alkalmával a székesfőváros kiküldöttei részéről is beismerést nyert, hogy ezen üzemek árnivellálási szerepének *túlzott módon való előtérbe állítása nem indokolt.* Ennek ellenére, valahányszor egyes élelmiszercikkek árában némi emelkedés mutatkozik, olyértelmű kijelentések hangzanak el, hogy a főváros üzemei a helyzet magaslatán állva, *teljesíteni fogják kötelességüket* és az árak emelkedését *meg fogják akadályozni.* Ezek a kijelentések a közönségben *azt a hitet* kelthetik, hogy a kereskedelem és ipar mohóságával szemben van szükség az üzemek árnivellálási közreműködésére.

Panaszolja ezenfelül a kamara a Községi Élelmiszerüzem szerepét a fővárosi közkórházak és egyéb intézmények részére történő *élelmiszerszállítások* körül, titakozik a Beszkárt-motoroskocsik *házilagos javítása* ellen, követeli, hogy *a csarnokok zárási ideje* azonos legyen az élelmiszerüzletekre nézve megállapított zárórával és kifogásolja az Élelmiszerüzemnek *a zsír- és szalonnaexportba való intenzívebb bekapcsolódását.* Kétségtelennek látszik, hogy a kamarai napon elhangzó panaszokkal és kifogásokkal szemben főleg az üzemek tevékenységét illetően a főváros vezetősége a törvényhatósági bizottság közgyűlése álláspontjának *megfelelően fogja a közérdeket képviselni.*

Offenbach Hoffmannja mint Hoffmann képében beszél

Béla dr. tanácsi főjegyző, a fiatalabb gárda egyik igen tehetséges és általános szimpátiának örvendő tagja kerül. Pertik február 1-i hatállyal fogja átvenni a XIII. kerületi előljáróság előkészítési munkálatainak irányítását.

Pertik távozása az ipari és kereskedelmi ügyosztályból, melynek vezetőhelyettese volt évtizedeken keresztül, nem okoz nagyobb változást az ügyosztályban. Nem kétséges ugyanis, hogy Pertik nagyfontosságú helyére K á l l a y Albert dr. tanácsjegyző lép elő, aki tizenöt esztendeje dolgozik ebben a speciális tudást és gyakorlatot igénylő ügyosztályban. Az összes illetékes tényezők megegyeznek abban, hogy Pertik Bélának nagyjelentőségű, különleges szaktudást és kiváló judiciumot igénylő munkakörét: a másodfokú ipari rendészetet és közigazgatást, senki más nem láthatja el olyan percizen és kiválóan, mint az ő leghűségesebb munkatársa: Kállay tanácsjegyző.

*

LIBER ALPOLGÁRMESTER TELJESEN és tökéletesen felgyógyult Balatonfüred téli csöndjében. A mult hét vasárnapján meglátogatta az alpolgármestert háziorvosa: vitéz C s i k László dr. törvényhatósági bizottsági tag is, aki szintén konstatálta, hogy a súlyos influenza semmi nyomot nem hagyott az alpolgármester erős és egészséges szervezetében. Liber a jövő héten tér vissza Budapestre és veszi át újra hivatala vezetését.

*

ARRÓL SZÓL EZ AZ ARANYOS történet, hogy mennyire más szemüvegen nézik a világot a budapestiek és mennyire máson azok a jó vidékiek!

Az egyik városházi főtisztviselőnek van egy kitűnő öreg altisztje, akit nevezzünk egyszerűen K o v á c s bácsinak, hogy senki se ismerjen rá. Ez a Kovács bácsi tulajdonképen c s a k v o l t aktiv altiszt, mert jelenleg nyugalomban van.

Nyugalomba került még pedig Kovács altiszt azért, mert amikor borospohár került a kezébe, akkor nagyon kíváncsi volt a pohár fenekére. Ki is ürítette mindenkoron fenékig a borospoharat a derék altiszt, aki bizony néha kapatosan tett-vett a főtisztviselő elő szobájában.

A főtisztviselő jó ember, szerette is Kovács bácsit, aki még akkor került hozzá, amikor kis tisztviselő volt a későbbi nagyhatalmú úr. Egy darabig tűrte tehát Kovács bácsi konok iszákos mivoltát, amikor azonban már nem tudta tovább tűrni, mert Kovács bácsi reggeltől-estig tökrészeg volt, nyugdijba küldette. Kovács bácsi sűrű fejcsóválgatás közepette, de minden különösebb zokszó nélkül fogadta a megváltozhatatlan nyugdijazási aktát, azután egy szót sem szólt, hazament fatornyos házájába, valamelyik tolnamegyei sváb faluba.

A főtisztviselő, aki időközben méltóságos úr lett, ezer egyéb gondja közepette már azt is elfeledte félig-meddig, hogy Kovács bácsi a világon van. Jött azonban egy levél Tolna-országból, amelyben Kovács bácsi alázattal kéri őméltóságát, emeljék fel valahogyan a nyugdiját, mert ő abból bizony nem tud megélni. Még nyolcvan pengőt sem kap havonta, ez a kevés pénz pedig még az éhenhaláshoz is alig elegendő.

Őméltósága félretette a levelet, alkalomadtan majd odaadja a titkárának írják meg Kovács bácsinak, hogy bizony a nyugdijat nem lehet felemelni. Alig két napra rá azonban hogy Kovács bácsi levele megérkezett, ugyanabból a kis tolnamegyei sváb faluból újabb levelet kézbesit a méltóságos úrnak a pósta.

Ezt a levelet nem is egy ember írta, hanem mindjárt tizen írták alá. Azt írja a tiz levél, hogy vegyék fel őket valamilyen minőségben a fővároshoz, ők is olyan nagy urak akarnak lenni, mint amilyen Kovács nyugdijas fővárosi altisztből lett.

— Aki is — írja a levél — senkise, semmise volt a mi falunkban, amíg aztán felment Pestre, ahol úgy felvitte az Isten a sorát, hogy most tizenöt év után, hogy hazajött: h e l y b e h o z z a n e k i a p é n z t a p o s t a...

... Mert a modern tündérmese Tolnaországban nem úgy szól, hogy kacsalábon forgó tündérkastélyra bukkant az elvarázsolt királyfi, hanem úgy, hogy a pesti városházán obsitot kap a hivatalszolga, aztán minden elsején helybe hozza a pénzt neki a magyar királyi posta!

*

CSIK SZENT MÁRTONI SZABÓ JENŐ székesfővárosi műszaki tanácsos és törvényes leszármazottai részére a belügyminiszter ősi székely primori (főnemes) rangjukat igazolta.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Őszinte igazságok a csuszamló Várhegyről

Irta: Pirovits Aladár,
székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

A Várhegy nyugati oldala felől legutóbb végbement föld (és nem hegy) csuszamlási jelenségek és az elmozdult földtest okozta épületfal-megrepedések a napisajtót és ennek révén a laikus világot szinte túlélénken foglalkoztatták. Ez magában véve nem meglepő, sőt természetes tünet. Ha azonban a probléma érdembeli részének szemszögéből tekintjük az elhangzott észrevételeket és ezek alapján kialakult felfogásokat, — megállapithatjuk, hogy bizony ezen a téren a tájékozatlanság elég nagy és igy nem is csoda, ha némely helyről azt halljuk, hogy a lefolyt események igazi oka még nincsen felderítve.

De talán nem is tennök szóvá ezt az ügyet, ha az itt most ismertetni kivánt földcsuszamlás eseményén kivül, de vele eszmei kölcsönhatásban álló másik ténybeli megállapitásra nem kellene a figyelmet ráirányitani, melyre nézve az alkalom felette kedvezően kinálkozik. Ugyanis egy különleges irányzat feltörekvésével találkozunk ezen a téren, mely nemcsak most, a jelen alkalommal, de más esetekben is, minden olyan esemény idejében is jelentkezett, valahányszor az idő a városépités tudomány és gyakorlatkörébe tartozó és az eseményszerüség kritériumát kimerítő problémákat vet felszinre és pedig akár a véletlen folytán, miként most a fölcsuszamlás, akár pedig az időszerüségtől megérlelve, mint például az annak idején fölvetett Tabán-kérdésben, vagy végül az időnként felmerülő Nagy-Budapest problémában.

Ez az irányzat, amiről itt most szólni kivánunk, — az az uralom, melyet a napisajtó gyakorolni szokott az adott esetekben minden olyan eseményre, amilyen pl. ez a földcsuszamlás is volt. A napisajtó nem szereti a szakszerüleg megirt olyan cikkeket, melyek a városépités tudomány és gyakorlat körébe tartoznak. Ez kitünik egyik szerkesztőnek a következő nyilatkozatából: „A lágymányosi Dunahiddal most még nem foglalkozunk, de annak idején is csak a magunk munkatársa útján.“ Arról a munkatársról pedig meg volt állapitható, hogy nem arra illetékes hivatott szakférfiu, de sőt nem is technikus. Egy másik esetben pedig, mikor a társadalombiztositó toronyházát egyik munkatárs erősen hibáztatta, az erre vonatkozó ellencikkre a szerkesztő azt felelte, hogy „nagyon szakszerü“.

Meglehet, hogy a napisajtónak az ilyen eljárásában van valami igazság, de feltétlenül bizonyos, hogy, ha a laikus világ eszmekörében olyan ténymegállapitások jelentkeznek, melyek egyenesen tarthatatlanok, akkor ezt az eredményt nem tulajdoníthatjuk másnak, mint a nyilvánosság terén a napisajtó uralmának a városépités körébe tartozó problémák fölött.

Ilyen mentalitással a napisajtó még a legnemesebb intenciói mellett is káros hatással van a várostudomány racionális kifejlesztésére és ez kapóra jön a jogászvilágnak, amely társadalmi rend azután a technikai téren is magához kivánja ragadni a vezető és irányító hatalmat. Láttuk a multban, hogy a lezajlott Tabán tervpályázata körül fölmerült városprobléma tudományos szempontjait olyan nem technikus várospolitikusok irányitották, akiknek elgondolásukon nagyon is érezhető volt, hogy várostudományunk fejletlenségének — mely okot nagyrészben a fentiekben jelölhetjük meg —, mekkora visszaható ereje van. Még nyomósabb bizonyiték idevonatkozóan az állandóan felszinen tartott Nagy-Budapest probléma, melyről teljesen tisztult fogalomkör egyáltalában nem alakult ki még az arra illetékes közigazgatási közületben sem. Arra pedig ez a közület nem is gondol, hogy az emlitett problémára tartozó mérnöki álláspontot még csak figyelemre is méltassa, pedig ebben a kérdésben éppen a konstruktiv Nagy-Budapest az irányító és döntő szempont. Mindez pedig a jogász mentalitás és a napisajtó egy célt szolgáló működésének eredményeként áll elő. A következménye pedig ennek, hogy pl. a nagy közönség nem érti meg, mi történt tulajdonképen a Várhegy körül, amely miatt az ott lakók megriadnak, mert a napisajtó útján tévhiteket táplálnak a földcsuszamlások igazi okai felől.

Ilyen elvi szempontokból vont konklúziók vezetnek most bennünket, mikor rá kivánunk mutatni — szemben az eddig felmerült tévhitekkel — a csuszamlás való és igazi okára.

Hangsúlyozva bocsátjuk előre, hogy elméleti alapból indulunk ki, alátámasztva ezt konkrét pozitiv tényekkel, mert csak ez az egyenes út vezethet a ténybeli valósághoz. Az elmélet etikai erejébe vetett hitünk alapozza meg valójában felszólalásunk eszmei tartalmát és mert csak az elmélet képes gondolategységbe foglalni azokat a tényeket, melyeket az elméletnek meg kell magyarázni, viszont pedig a tényeknek igazolniok kell az elméletet.

Az itt most figyelembe jövő tények: a lejtős Városlap. Az ezen a helyen található földtesteknek az átázásra való hajlamossága, amely itt fontos feltétel. Az I. ker. Lovas-út csatornája az 1889. évben saját felügyeletem alatt épült. Volt alkalmam tehát akkoriban meggyőződni, hogy a Városlap földteste, éppen a most kritikussá vált helyeken, — az elmult évszázadok során több izben is megbolygatott, mesterségesen odahordott, tehát nem a természet több évezredes geológiai formációiból keletkezett konglomerátum, amelyhez tehát csak a kedvező mód és alkalom kell, hogy a légköri csapadék oda bejuthasson és ott a természet által irányított úton végezze romboló munkáját. Ezt a konkrét esetet a legszervesebben egészíti ki az 1901-ben az I. ker. Attila-utcai elemi iskola udvarán beomlott Logody-utcai támfal és még inkább az 1915. évben az akkori Albrecht, ma Hunyadi János-úti támfal, amely utóbbi különösen meggyőzött bennünket arról, hogy egy ősrégi, évszázadokkal ezelőtt épitett és minden statikai szabály mellőzésével rossz anyagból valósággal összetákolt támfal beomlásához csak egy hosszas csapadékdús időjárás kell és bekövetkezhetnek olyan események, melyeknek csupán a helyzetviszonyok másféle változata a legutóbbi talajcsuszamlás a Logodi-utcában és akörül. A mérnöki mechanikának statikai törvényei azonban ugyanazonképen és egyformán érvényesek mindegyik felhozott esetre. A törvény ugyanis az, hogy az eredetileg egyensúlyi állapotban lévő földtömeg, mely hegyoldalban van elhelyezve, az átázás következtében, a benne rejlő virtuális erők kompónenseire bomlik szét, amelyek közül az egyik, mely függélyesen hat lefelé, mint a földtest súlya, az alatta levő már át nem ázott földtömegre nehezedik, az úgynevezett csúszó-lapon, a másik kompónens pedig, mely az előbbihez képest vizszintes elhelyezésü, az átázott földtömeget a lejtő irányában mozgásra kényszeriti és amely, ha nincs megtámasztva, akár támfallal, akár már meglevő épülettel, vagy végül akár ideiglenes dúcolással, az olyan helyen, ahol épitkezni kezdenek és az alapot ássák meg, — mindegyik ilyen esetben földcsuszamlás, vagy pedig adott esetben, mikor a közelben álló épület ennek ellenállni kiván, de arra kellően nem képes, — épületfalrepedések következnek be. A konkret esetben az Attila-utca 85 és 87 házszámú telkeken játszódott le úgy a talajcsuszamlás, mint a fal megrepedés. A helyszini megállapitás szerint, miként ezt avatott tollu megfigyelők irták, a földcsúszást a 87 számú telken volt régi ház lebontása indította meg. A fenti elmélet szerint a lebontott régi ház a mögötte levő földtömeg támfalaként szerepelt; mindaddig, míg le nem bontották. Bizonyiték erre ennek az épületnek tüzfala, mely megmaradt a helyén, amely azonban a talajcsuszamlás után megrepedezett. A további csuszamlás romboló munkája a helyi körülményeknél fogva még nagyobb intenzitással jelentkezett a 85-ik számú háznál, mely bár régi épület, de ép állapotában érte a csuszamlás, ezért ezt a repedések még jobban megrongálták.

Igaz ugyan, hogy megduccolások útján a csuszamlásoknak elejét lehetett volna venni, de jól tudjuk az életből, hogy az ilyen jó tanácsok mindig későn, csak akkor jönnek, mikor — a közmondás szerint — már könnyü okosnak lenni. A tüzvész elleni védekezésben is, akármilyen tökélyre viszik a preventiv tüzoltói intézményeket, tüzvész azért mindig lesz. A legutóbb Egerben történt sziklaszakadás veszélyét is elháríthatták volna, ha arról az intéző körök előzőleg tudomást vehettek volna. Nagy szerencse, hogy ilyenkor a Gondviselés szinte hathatósabban jön az emberiség segitségére, miként ez az egri esetnél történt. Az Attila-uccai támfal beomlása egy májusi hónap szép vasárnapján reggel csak néhány órával előzte meg az ugyanazon nap délelőttjén az iskola udvarán rendezni akart gyermekünnepélyt, szinte borzalmas tehát elgondolni, ha ez a beomlás az ünnepély tartalma alatt megy végbe. Az Albrecht-uccai támfal beomlását megelőzően rövid idővel hajtatott el Tisza István gróf akkori miniszterelnök a Várból az emlitett beomlás helye mellett. És ha a beomlás napján tartott helyszini bizottmányi eljárásunkat — mert rendőri jelentés is érkezett az előzőleg ott már észlelhetővé vált, deformációkról — délelőtt helyett délután tartottuk volna meg, vizsgálva a támfalat annak alsó részében, bizonyára alig menekülhetett volna onnan épen csak egy is közülünk.

Az eddig elmondottakból logikus következtetéssel megállapitható, hogy az a riasztó hírsorozat, mely a napisajtó útján kelt életre és amelyet ha még olyan illetékes körökben is, de kellőleg megalapozott elgondolás hijjával hirdettek, nyilt őszinteséggel meg kell állapitani, hogy a köz ártalmára szolgált, a hatóságok ellen pedig igazságtalan vádaskodás volt. Nem volt értelme az ottani lakókat úgy megijeszteni, hogy egyesek lakásukból ki is költöztek. De még érthetetlenebb azoknak a Logódy-uccai és környékén levő nagysúlyu három emeletes bérházaknak kifogásolása a csuszamlás szemszögéből, mikor ezek ott valósággal egy-egy szakszerüleg megépitett támfalszakaszt pótolnak. És mire majd az egész nyugati várhegyoldal beépül, miként a keleti rész, a maga szabványos támfalaival együtt, azontúl már csuszamlás ott többé holtbizonyosan nem lesz. És végül mi szükség volt most arra, hogy — horribile dictu — 10 méter mélységben forrásokra, talajvizre gondolva, ezek után kutassanak? Hogy ez a tényállitás valóban megfelel-e az igazságnak, vagyis úgy volt-e elgondolva az egész problémára tartozó segitési mód, hogy az altalajt a kártékony vizektől ott lent a mélységben alagcsövezés útján kell megszabaditani, hogy ezuton védekezzenek a földcsuszamlások ellen? Ez az elképzelés legkevésbbé van a helyén épp úgy, mint az az elgondolás, mely geológusoknak a közettan körébe tartozó kutatásairól emlékezik meg. Tanulság, hogy addig se a napisajtó, se várospolitikus ne nyilatkozzék valamely helyiismereteket igénylő konkret szakkérdésről, amíg ebben a valódi szakszempontok kifogástalanul felderítve nincsenek.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ELEKTROMOS MŰVEI állandó kiállitása
V., HONVÉD-UTCA 22.

Tudni akarja,

hogy milyen munkát végeztethet a háztartásban villamos készülékekkel?

Tekintse meg

a kiállított villamos készülékeket, mégpedig, forróvíztárolót, vasalót, tea-, kávéfőzőt, hajszárítót, hősugárzót, padlókefélőt, kenyérpirítót, hűtőszekrényt, szellőzőt, stb.

Villamos tűzhelyek és forróvíztárolók havi részletfizetésre vásárolhatók

A kiállítás előadótermében minden szerdán d. u. ½ 6 órakor, villamos konyhájában pedig minden hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. ½ 10 órakor főzőelőadást tartanak.

Belépés, ruhatár díjtalan. A kiállítás nyitva: d. e. 8—2-ig és d. u. 4—7-ig. Részletes felvilágositásért forduljon a kiállítás irodájához.

TELEFON: 90—4—00, 92—2—50.

HIREK

Petrovácz Gyula beszámolója

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Vasárnap, február 16-án, d. e. ½11 órakor a zuglói Kulturház nagytermében (XIV., Angol-utca 26.) beszámoló beszédet tart *Petrovácz* Gyula országgyülési képviselő.

Megjelennek és beszélni fognak: *Wolff* Károly, *Csilléry* András, *Müller* Antal, *Homonnay* Tivadar, *Imre* Ilma, *Szabó* József.

Ifj Wolff Károly a budapesti egyetem magántanára lett. Ifj. Wolff Károly dr. a székesfőváros közkórházának központi igazgatója már régebb idő óta magántanára a Pécsi Erzsébet tudományegyetemnek. Most a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem orvostudományi kara habilitálta egyetemi magántanárra németprónai ifj. Wolff Károly dr.-t, még pedig a vérkeringések szervek kórbonctana című tárgykörből. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezt a képesítést jóváhagyólag tudomásul vette és ifj. Wolff Károly dr.-t egyetemi magántanári minőségében megerősítette.

Mi lesz Kuszendával? Jelentette az Uj Budapest, hogy a fővárosi Segitőalap intézőbizottsága Kuszenda Bélának, a jelenlegi igazgatónak, aki az üdülőtelep alapitása óta vezeti annak ügyeit, érdemeit teljesen elismeri, mégis hotel-szakembert kiván a telep élére. Mint értesülünk, a kenesei telep vezetésében május elsejével fog az intézőbizottság által elhatározott változás végbemenni. Kuszenda igazgatót szolgálattételre a Segitőalap központi irodájába fogják berendelni, ahol megfelelő munkakört biztosit számára az alap vezetősége.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Február hó
16-án és 20-án
délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Mi lesz a fővárosi községi választások ellen beadott peticiókkal?

Kijelölték a referenseket, még a tavasz folyamán letárgyalja a panaszokat a közigazgatási bíróság

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A mult esztendő július havában tartott törvényhatósági bizottsági és kerületi választmányi tagválasztások ellen beadott felszólalásokat a főváros igazoló választmánya a mult év július hó első napjaiban tartott sorozatos ülésein kivétel nélkül elutasította. Az igazoló választmány ezen határozatait valamennyi peticionáló a törvényes határidőben a közigazgatási bírósághoz benyujtott panasszal támadta meg.

Puky Endre dr., a közigazgatási bíróság elnöke, a legutóbbi napokban szignálta ki a beérkezett panaszokat. Puky intézkedése alapján az egyes peticiókat a következő közigazgatási bírák fogják tanácsban referálni:

Az I—XIV. választókerületben tartott törvényhatósági bizottsági és kerületi tagválasztmányi tagválasztások ellen Szabó Gyula dr. által beadott panasznak, továbbá a főváros valamennyi választókerületében Szilvássy Sz. Pál — aki annak idején több városi főtisztviselő megválasztását is panasszal támadta meg — által beadott peticiónak előadó bírája Borsos Endre dr. közigazgatási bírósági ítélőbíró.

A VI. választókerületben tartott törvényhatósági bizottsági és kerületi tagválasztmányi tagválasztás ellen Klár Zoltán dr. és társai ellen beadott panasznak, valamint ugyanebben a kerületben Wágner Károly dr. által beadott panasznak előadó bírája szintén Borsos Endre dr. közigazgatási bíró.

A VIII. választókerületben tartott törvényhatósági bizottsági és kerületi választmányi tagválasztás ellen Bogenfürst György és társai által beadott panasznak, valamint ugyanebben a választókerületben Hajdu Marcell és társai által beadott peticiónak előadó bírája Balás Cornél dr. királyi közigazgatási ítélőbíró. Ugyancsak Balás Cornél dr. lett az előadója a IX. választókerületben Micheller István dr. által beadott peticiónak.

A X. választókerületben tartott törvényhatósági bizottsági és kerületi tagválasztmányi választások ellen Takách István dr. és társai által beadott peticiónak referens bírája Egresy Árpád dr. közigazgatási bírósági ítélőbíró.

Legtöbb peticiót a XII. kerületi választókerületben tartott törvényhatósági bizottsági és kerületi választmányi tagválasztás ellen nyujtottak be. Az ebben a kerületben Baróthy Ernő és társai, továbbá Esztergályos János és társai, továbbá Fridrich István és társai, végül Stauber József által beadott panaszok előadó bírája Grandpierre Emil dr. közigazgatási bíró lett.

Végezetül a XIII. választókerületben tartott törvényhatósági bizottsági és kerületi választmányi tagválasztások ellen Piazza Győző és társai által beadott petició referenséül Egresy Árpád dr. közigazgatási bírót jelölte ki Puky Endre dr., a közigazgatási bíróság elnöke.

A referensekül kijelölt közigazgatási bírósági ítélőbírák már megkapták a panaszokat és az igazoló választmány aktáit és azok tanulmányozásába belekezdtek. A közigazgatási bíróság illetékes közigazgatási tanácsában közvetlenül az országgyülési választások ellen beadott peticiók most folyó tárgyalása után kerül sor a budapesti törvényhatósági választások ellen beadott panaszok tárgyalására. Értesülésünk szerint még a tavaszi hónapokban valamennyi fővárosi községi választási petícióval okvetlenül végez a közigazgatási bíróság.

Igért-e pénzért állást az Elektromos Műveknél Bencze Rezső főellenőr?

Egy azonnali hatályu elbocsájtás furcsa körülményei az itélőtábla előtt

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának felmentő határozatával befejeződött *Mártonffy-ügyhöz* hasonló probléma foglalkoztatta az elmult napokban a budapesti itélőtáblát. Ez az ügy *élénk világot vet* az Elektromos Művek belső viszonyaira.

Bencze Rezső hosszú éveken keresztül mint ellenőr volt alkalmazva az Elektromos Műveknél. Felettesei arról értesültek, hogy *Bencze* állitólag valakitől 500 pengős kölcsönt vett igénybe azzal, hogy az illető részére állást szerez majd az Elektromos Műveknél. Ezek után az ellenőr ellen megindult a fegyelmi eljárás és *Benczét azonnali hatállyal elbocsájtották állásából.*

Ilyen előzmények után indított az ellenőr munkaügyi pert az Elektromos Művek ellen és keresetében 2580 P-t követelt nyugdij és elmaradt végkielégités címén. Első két fokon azonban a bíróságok a keresetnek *nem adtak helyet.* Végső fokon azonban az elmult napokban a tábla *Szőke-tanácsa* megállapította a kereset jogalapját és az ügyet az összegszerűség megállapitása végett visszaküldte az első birósághoz.

Az itélet indokolása szerint a vállalat a felmondásnál *késedelemben volt és Benczét* állásából *hosszabb tárgyalások lefolytatása után* bocsájtották csak el.

A per adataiból — folytatta tovább az indokolás — *nem tünik ki az,* hogy az ellenőr az 500 pengőt szabályellenesen vette volna igénybe, mert hiszen beigazolódott, hogy ezt az összeget *Bencze kölcsön fejében vette fel és arra részletfizetéseket is eszközölt.*

1863 ÓTA VILÁGMÁRKA a Schmidthauer-féle
Igmándi
keserűviz
70 év óta kipróbált, ártalmatlan, természetes hashajtó.
Elég félpohárral, kapható kisüvegben is 56 fillérért

Bednárzot köszöntik Buda keresztény tanerői

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A *Keresztény Tanügyi Bizottság* II. kerületi szervezete nagy érdeklődés mellett tartott gyülést. *Gidró* László dr. törvényhatósági bizottsági tag megnyitó beszédében elismeréssel szólott a tanitók nemes munkájáról, akik hivatásuk magaslatán a keresztény nemzeti gondolat hordozói.

A tanügyi bizottság a lelépő *Farkasfalvy* Imre helyett elnökké *Huszti* Józsefet választotta, aki a tanitó szociális teendőit ismertette. Javaslatára *feliratilag üdvözlik Bednár Róbert prelátust, a Tanügyi Bizottság központi elnökét, önzetlen, kulturális tevékenységéért.*

Urbányi C. József a keresztény nemzeti zászló előtt küzdő, elszánt, bátor, hithű, hazafias reformnemzedéket köszöntötte. *Pirovszky* Lajos polgári iskolai igazgató a bécsi tanulmányi kirándulásra hivta fel a figyelmet. Felszólaltak még *Czimmerer* Béla polgári iskolai igazgató, *Ruttner* Gyula, dr. *Kenessy* Béla tanitók, *Gáspár* Pál dr. a Rákócziánum igazgatója, *Rácz* János, *Cicutti* Lajos igazgatók, a gyülést *Gidró* László dr. lelkes buzditó szavai zárták be.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

Tungsram
duplaspirállámpa jobb is, gazdaságosabb is

Kiket favorizál a XIII. ügyosztály?

Még egy levél a Szerkesztőhöz

Becses lapjuk folyó évi január hó 25-iki számában megjelent Kiket favorizál a XIII. ügyosztály? című cikkre — mint egyénileg aposztrofált építőmester — kénytelen vagyok reflektálni. A cikknek reám vonatkozó beállítása rosszul tájékozottságra, vagy helytelen megítélésre vall. Lehet, hogy az adatok szerint 13-szor, összesen 112.852 pengő értékű közmunkához kaptam felszólítást. Ez ellen nincs kifogásom. Kifogásom van azonban az ellen, hogy a cikk írója elfelejtett utána nézni annak, hogy a felszólítások alapján hányszor kaptam megbízást? Mert ha utána nézett volna, azt is meg kellett volna írnia, hogy van-e, aki e nevet nem ismeri díszes kitétel dacára, Budapest székesfőváros részéről sem szükebb, sem nyilvános versenytárgyaláson soha semmiféle megbízást mindezideig nem kaptam. Helyesebben, hogy hiba ne csússzék be, hosszú évtizedes prakszisom alatt tavaly 413 pengő 86 fillér összegű munkát mégis kaptam! Ha a cikkíró ezt a munkát a pályázatokkal kapcsolatosan lefizetett bélyeg- és egyéb költségekhez képest megemlítésre érdemesnek tartja, úgy cikkével szolgálatot tett a köznek.

A cikkírónak tisztában kellene lennie azzal, hogy az építőmesterek közül ma kik a nagyiparosok, hiszen azok könnyen összeszámolhatók. Egy Radó Sándor nevezetű építőmester tehát könnyen kimutathatja ipartestülete révén is, hogy az utolsó években nem tudott más munkához jutni, mint közmunkákon kívülálló kisösszegű magánmunkákhoz.

Lehet, hogy vannak, akik e nevet nem ismerik, — amint azt a cikkíró mondja, — de hogy a cikkíró egész biztosan nem ismeri e tisztességben megőszült nevet, arról írása tanuskodik. Pedig az 1920. év óta ugyanannak a Keresztény Pártnak prononszirozott, születési, vallási hiba nélkül agitáló és lelkes tagja a XI. kerületben, amint bizonyára az a cikk írója a város másik felében.

Kiváló tisztelettel

Radó Sándor
építészmérnök, építőmester.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

GAZDASÁGI ÉLET

Három százalék

Általános megnyugvást kelt a főváros döntése a kövező-iparban

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Az út- és csatornaépítési szakbizottság szerdán délelőtt Lamotte alpolgármester, majd Király tanácsnok elnöklésével foglalkozott a folyó évi kerületi kövezetjavítási és kisebb új kövezőmunkák, valamint az aszfaltjavítási és kisebb aszfaltozó munkák vállalatbaadása tárgyában tett polgármesteri előterjesztéssel. A bizottság hosszú és beható vita után elfogadta az ügyosztály előterjesztését, amely szerint a kövezetjavítási és kisebb új kövezőmunkák kivétel nélkül az ügyosztály által előre elkészített anyagárjegyzék három százalékos felülfizetésével kerülnek kiadásra.

A polgármester még ezen a héten intézkedni fog a munkák konkrét kiadása iránt. Az ügyosztályi előterjesztés szerint, amelyhez a szakbizottság is hozzájárult az I. kerületben Szegedy Béla Jenő, a II. kerületben Schaffer György, a III. kerületben Handl István, a IV. kerületben a Klauber és Vajda cég, az V. kerületben Obendorfer József, a VI. kerületben Helfenstein Károly, a VII. kerületben Reinisch Tivadar, a VIII. kerületben Schàffer Károly, a IX. kerületben Heverdle István, a X. kerületben Erös Nándor, a XI. kerületben Schaffer Antal, a XIV. kerületben a Hoffer és Preisich cég fogja a folyó esztendőben a kövezetkarbantartási munkálatokat ellátni.

A polgármesteri előterjesztés és a szakbizottság határozata általános megnyugvást keltett a szakmában. Beigazolódott, hogy az irreális ajánlatokkal szemben a polgármester okosan és helyesen foglalta el azt az álláspontot, hogy a hivatalos anyagárjegyzékkel szemben csekély eltérést mutató régi és megbizható vállalkozóknak juttatja a karbantartási munkálatokat.

Az aszfaltjavítási és kisebb aszfaltozó munkákra kiirt versenytárgyalást a polgármester az V. kerület kivételével megsemmisitette. A polgármesteri határozatnak az az indokolása, hogy az ajánlatok feltünően és indokolatlanul drágák. A versenytárgyalás eredménytelennek nyilvánítása kapcsán a polgármester újabb nyilvános versenytárgyalás kiirását rendelte el.

Uj kiirások

2000 drb. steril katgút (felhasználás előtt utósterilizálandó) **szállítására** a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

3200 kg vatta és 8000 kg papirvatta szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

42,000 drb. különféle méretű, szegett szélű mullpólya szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

2650 tucat robbanásmentes kék röntgenfilm szállítására a székesfőváros kórházai részére. **Határidő: 1936. évi február hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Kő- és könyvnyomdai festékek szállítására a székesfőváros házinyomdája részére. **Határidő: 1936. évi február hó 20-án délelőtt 9 óra.**

Különleges kőnyomdai anyagok szállítására a székesfőváros házinyomdája részére. **Határidő: 1936. évi február hó 20-án délelőtt 9 óra.**

Papiráruk szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 20-án délelőtt 10 óra.**

Kőanyagok és pedig:

I. 80.000 drb 18/18/18 cm bazlat kockakő,

II. 90.000 drb 18/18/13 cm bazalt ¾-es kockakő,

III. 120.000 drb 18/18/13-14 cm bazalt fejkő,

IV. 2000 tonna 16-18/16-18/12-14 cm bazalt nyers fejkő,

V. 1900 tonna 8-10 cm bazalt kiskő,

VI. 1900 100.000 drb 18/18/13-14 cm trahit (andezit) fejkő,

VII. 6000 fm 14-15/24-25 cm trahit (andezit) hasitott szegélykő,

VIII. 35.000 drb 26/26/13 cm trahit (andezit) gyalogkútkő,

IX. 2100 m³ bazalt zúzottkő,

X. 9300 m³ trahit (andezit) zúzottkő,

XI. 1950 m³ zúzott mészkő,

XII. 1100 m³ 0-15 mm trahit (andezit) zúzalék,

XIII. 400 tonna 0-2 mm andezit zúzalék,

XIV. 200 tonna 2-5 mm andezit zúzalék,

XV. 700 tonna 5-10 mm andezit zúzalék,

XVI. 700 tonna 10-15 mm andezit zúzalék,

XVII. 6600 m³ trahit vagy mészkő alapzati kő,

XVIII. 15.000 m³ dunakavics,

szállítására az 1936. évi útépítő és útkarbantartási munkákhoz. **Határidő: 1936. évi február hó 21-én délelőtt 10 óra.**

8500 drb. különféle méretű és különböző vágású elkopott **reszelő újra-vágási munkálataira** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaság részére. **Határidő: 1936. évi február hó 21-én délelőtt 9 óra.**

110/140 cm. méretű aluminium és horgonylemez szemcsézőgép szállítására a székesfőváros házinyomdája részére. **Határidő: 1936. évi február hó 24-én délelőtt 9 óra.**

Pergamentpótlópapir szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 25-én délelőtt 10 óra.**

1. Föld-, kőműves-, beton-, 2. bádogos-, 3. ács-, 4. tetőfedő munkákra a Székesfőváros Gázművei részére az óbudai gázgyár telepén létesítendő anyagraktározó fészer építéséhez. **Határidő: 1936. évi február hó 25-én délelőtt 10 óra.**

Széll Jenő vezérigazgató szolgálati jubileuma

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A Budapesti Kisipari Hitelintézet vezetősége néhány pillanatra megszakította a lázas iramú munkát, hogy csendes ünnepség keretében köszöntse két vezetőjét: *Széll* Jenő dr. vezérigazgatót és *Paulovits* Géza ügyvezető igazgatót abból az alkalomból, hogy harmincéves fővárosi szolgálatuk jubileumát ünnepelték.

Széll Jenő dr. fővárosi szolgálatát mint kereskedelmi iskolai professzor kezdte, már ebben a minőségében is kitünt kiváló szervező erejével. Nem volt véletlen, hogy az illetékes tényezők figyelme feléje fordult 1918-ban, amikor a fiatal professzort az akkor szervezett Kisipari Hitelintézet élére állitották. Hogy ez az intézet ma tökéletesen betölti hivatását és valóban az, aminek indult: a támogatásra szoruló kisiparosság pompás segítő szerve, az elsősorban *Széll* Jenő munkásságának és agilitásának köszönhető.

Külön meg kell emlékeznünk *Széll* Jenő dr. tudományos működéséről. Az ő üzemtechnikai rendszere, melynek gyakorlati eredményeit a Kisipari pompás adminisztrációja igazolja, valóban elsőrendű. Nagy szaktudását és éles megfigyelő képességét a polgármester több alkalommal igénybevette abból a célból is, hogy más fővárosi üzemek igazgatásának racionalizálására adjon tanácsokat. Nem kétséges, hogy jelenlegi nagyfontosságú hatáskörén túlmenően is a főváros üzemeinél még előkelő szerep vár *Széll* Jenőre.

Széll Jenő dr.-ral együtt ünnepelte a Kisipari Hitelintézet vezetősége és igazgatósága *Paulovits* ügyvezető igazgató harmincéves szolgálati jubileumát is. *Paulovits* komoly tényezője a Kisipari sikereinek, nagytudású, szorgalmas, szeretereméltó férfiú, akit a jubileum alkalmából barátainak és tisztelőinek nagy serege szeretettel köszönt.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr.

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám
Telefon: 89-1-18.

XIV. évfolyam 8. szám

Budapest, 1936. február 22.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár,
Bpest, VIII., Rayiczky-u. 1.

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

A Baross-vacsora

Az ezer csillár fényében tündöklő vigadói nagyterem nemcsak mint látványosság volt vasárnap este felejthetetlenül érdekes és élvezetes, hanem mint politikai, sőt történelmi dokumentum: szinte felbecsülhetetlen jelentőségű! A Baross-Szövetség közgyülésén és vacsoráján résztvevő ezernyi vendég Magyarország keresztény iparának és kereskedelmének szine-virága volt: zárt egész, önmagába visszatérő kör, elhatározásaiban és célkitűzéseiben, vágyaiban és reményeiben egyaránt. Húsz esztendővel ezelőtt még gondolni sem lehetett arra, hogy az idők méhe ilyenfajta alakulatokat termel ki magából, szövetségeket és testületeket, amelyek világnézeti különállásuk éles hangoztatása mellett járják a maguk egyelőre golgotás, de maholnap a kanááni mezőkre vezető útját.

Frázisokat mondunk, ha azt állapítjuk meg, hogy a Baross-Szövetség ezidei kongresszusa és diszvacsorája eseménye volt a keresztény iparnak és kereskedelemnek. Események mindennap történnek és a csodák három napnál nem tartanak tovább. A vasárnapi ünnepség azonban, amint az a Baross-Szövetség minden országos megmozdulása, határkő az országnak nemcsak gazdasági, hanem politikai életében is, mert azt dokumentálja, hogy a históriai erők érvényesülése a magyar társadalom keretein belül feltartóztathatatlan. Immáron nemcsak elméletben, de gyakorlatban is kijegecesedett az az öntudat és köztudat, hogy a keresztény iparnak és kereskedelemnek a keresztény Magyarországon, a keresztény és magyar társadalom elhatározásából különleges helye van a nap alatt!

Ilovszky Jánosé, a Baross-Szövetség fáradhatatlan agilitású elnökéé az elvitathatatlan érdem, a pionírok úttörése, de egyben győzelmi koszorúja is, hogy amikor még kevesen voltak a választottak, a maga éles szemével és csalhatatlan ösztönével megérezte a történelmi folyamatot, a párhuzamos erők együtthatásának szükségét. És hogy „a kisded makk merész sudárba szökkent", hogy „reményben gazdag, tettben szapora" jövendő vár a keresztény kereskedők és iparosok országos jelentőségű alakulatára, az szinte kizárólagosan Ilovszky János érdeme! Az ő nagyvonalú szervező tehetsége hozta egy asztal köré vasárnap este az ország és a főváros vezetőit, hogy egyszerű kézműiparosokkal és kiskereskedőkkel megtárgyalják, hogyan lehet megmenteni a keresztény ipart és kereskedelmet, velük és általuk az országot és a fővárost is!

A keresztény társadalom, a keresztény országos és várospolitika önmaga mellett tett hitet méltóságteljesen és páratlan lelkesedéssel a Baross-Szövetség fényes összejövetelén. És a munka szürke hétköznapjait beragyogja a vasminiszter áldó szelleme!

Miért devalválódik szónokló testületté a főváros közgyülése?

Irta: Szőke Gyula dr.

A főpolgármeter szanál! Mondja a félhivatalos. A közgyülés szanál! Mondja a másik félhivatalos. *Tényleg* mind a kettő szünetel és az egészhivatalos szerint az üzempolitikai bizottság *a Budapesten található összes szakértőkkel, elutasított közmunkapályázókkal és egyéb érdektelenekkel* készül az üzemek legeslegújabb vizsgálatára, hogy a szanálás nagy munkáját júniusig előkészíthesse. Pont ekkor jár le a szanálási törvény. Nem baj! Más üzemvizsgálatok erdményei is ott feküsznek valahol. Ezeket is mellé teszik és miután a végeredmények között különbség mindig van, ezek *a javaslatok egymás között meg fognak állapodni*, hogy az lesz a legjobb!

Közben azonban fenyeget a Beszkártviteldijemelés réme, a Beszkárt deficitbaja, a többi nagy, meg kisüzemek gondja, amelyek mind a folytonos vizsgálatok között imbolyogva üzemi szabályok, státusrendezés, fizetés és nyugdij végleges elintézése nélkül mind csak azt várják: mikor mondják ki rájuk a *diszes életet, vagy disztelen halált*. Mert, hogy *valamit kimondanak*, az bizonyos.

Már annyi a javaslat, hogy a javaslatok fogják követelni, hogy végül is valamelyik érvényesüljön, hogy még ebből is lehessen valamely irányban politikai tőkét kovácsolni.

Ámbár annak idején azt állítottam, hogy szanálásra nincs szükség és nem okos dolog sem a főpolgármesternek olyan nagy hatalmat adni, sem a polgármestert valami csodaembernek elképzelni, aki a főpolgármesterrel együtt, vagy akár egyedül is a régi közgyülés és tanács egész hatáskörét ellátni képes; mégis, amikor az iróasztal melletti fogalmazásból a főváros szanálási törvénye kikerült, tudván, hogy rövid életű lesz, azt gondoltam és ennek a gondolatnak kifejezést is adtam, hogy *mindig van valami rendezni való*. Majd a főpolgármester ott, ahol épen kell, rendet fog csinálni.

Valahogy *ezt még most is hiszem*, mert tényleg a mostani főpolgármester talán legjobban láthatja, hogy hol, milyen hiány van és hogyan lehet azon segíteni. Végül az ellen sem szólhatunk, ha a főpolgármester, — aki az autonómiában nőtt fel és bizonyára nem hálátlan iránta, — ezt a munkát a *törvényhatóság közgyülésével* együtt kívánná megoldani.

Amikor régesrégen kitalálták az emberek az önkormányzatot, bizonyára azért tették, mert az önkormányzati közület tiszteletbeli munkásai között is nem egy akad, aki meglátja a bajokat és tud rá orvosságot ajánlani.

Igy van ez most is. Azért, ha a főpolgármester megkérdezi a polgármestert és tőle javaslatokat is vár, azután megkérdezi a szanálás támogatására hivatott tizenhetes bizottságot, annak is lesz valami jó gondolata; ha most emellé a törvényhatóság közgyülésétől is megtudja, hogy szerinte mi fáj és min kell elsősorban segíteni, úgy

a főpolgármester kaphat nagyon sok okos tanácsot a rendezendőkre vonatkozólag.

De nem kell neki ezeket mind okvetlen meghallgatnia, mert hiszen már olyan idő még akkor sincs hátra, ha nem várja az üzemvizsgálatok újabb eredményeit, Akkor is van sok elintéznivaló. A rossznyelvű népek azt mondják, hogy ne féljek, nem lesz késő. *Meghosszabbítják a szanálási törvényt*, mondjuk, újabb két évre és akkor lesz újabb idő az előkészületre. Az alatt az idő majd megoldja a kérdéseket, a deficit vagy nő, vagy fogy, az üzemszabályzat vagy elkészül, vagy nem; státusrendezés vagy lesz, vagy nem lesz és a különböző autonómiai hatóságok, valamint a kormányzati személyek és maga a kormány is vagy megértik egymást, vagy nem. Ha azután a dolog mégsem halad *és még az állammal sem tudnak leszámolni*, hát legyen mégis valami szanálásféle: felemelik az inségadót és leszállítják a szociális munkát és segítséget.

Erre azonban már megkérdezik a közgyülést, megadják neki azt a jogot, hogy *önmaga szavazza meg az újabb terhet*, miután eddig az volt a nézet, hogy elérkeztünk a teljesítőképesség legvégső határáig. Egyébként

a közgyülés szünetel. Néha ugyan összehívnak egy-egy bizottságot, ha az azonban mást talál határozni, mint valamely hatalmasságnak tetszik, hát akkor a közgyülléssel leszavaztatják. Akkor azután megint pihenhet.

De ha *komolyan vesszük azt*, hogy miért nem működik a közgyülés gyakrabban és nagyobb területen, úgy annak mind a két okát meglátjuk. Az egyik az, hogy *elvették a hatáskörét*. Nemcsak azzal, hogy a szanálási eljárás következtében a főpolgármester kapott diktatórikus hatalmat, de azzal is, hogy az ügyek nagy részét *már az előző törvény is* kivette a hatásköréből. Az ugyan ennek jórészét a törvényhatósági tanácsnak adta vissza, a fővárosi novella azonban a tanács megszüntetésével ezt is a polgármesterre ruházta. Miután pedig ugyanaz a törvény kimondotta, hogy

a polgármester rendelkezik, a bizottságokat legfeljebb csak meghallgatni köteles, ennélfogva a közgyülés és annak albizottságai csak szónokló testületekké lettek.

Ha még hozzágondoljuk, hogy minden erős egyéniségű polgármester régebben is *természetszerüen abszorbeálta* a közgyülés hatáskörének egy részét, megértjük, hogy ma a közgyülés *szinte hatalom nélkül van.*

A másik ok az egyedi hatalomra való törekvés, amely minden hatósági ténykedésben megnyilvánul. Nemcsak a kormányhatalomra gondolok, de egyenest az autonómián belől *a törvényhatóságok első tisztviselőinek a ténykedésére*, magával a törvényhatóságokkal szemben. Éspedig nemcsak Budapesten, de máshol is. Ez pedig nem lehet mindig helyes és gyakran nem vezet jóra. Ha csak a Beszkárt dolgaira, a Vízművek helyzetére, a belvárosi közlekedés ügyére, a státusrendezésre és üzemi szabályzat hiányára gondolok, már indokoltam, hogy

a hatásköröknek egyik csoportról a másikra való áttolódása a munkát meglassítja és a megértést, valamint a bizalomteljes összműködést gyöngíti.

Nem tudom, mi a kormány célja a jövőre vonatkozólag. Mennyiben tartja még szükségesnek a rendezésnek két évvel ezelőtt elképzelt módját és területét, vagy mennyiben tette magáévá a kifejtett aggodalmakat és mennyiben értesült a mi természetesen magasabb körbe alig fel hangzó aggályainkról és

javaslatainkról. Azt sem tudom ma, hogy mit gondol a főpolgármester a jövőre vonatkozólag és mit akar a polgármester a rendezés szükségletei tekintetében, de *nem is merem tudni*, hogy mit szeretnénk mi, akik

bizonyos aggódó tekintettel nézzük ezt a huzavonát. Egyet azonban merek hangsúlyozni. A Keresztény Községi Párt világnézeti alapon közvetlenül dolgozik a fővároson és azon keresztül az egész ország javára. Végzi ezt a munkát pártpolitikai érdek szolgálata nélkül.

Ha ezt az immár közel két évtizedes munkát az illetékesek megértették, nem lesz nehéz azt sem meglátniok, hogy mi a főváros gazdasági és pénzügyi dolgainak a rendezését szintén a köz érdekében tárgyilagos szemmel és komoly gyors munkával kívánjuk keresztülvinni. Az ügyek nem várhatnak, a polgárság tényleg nem bír el több terhet, az üzemeink erejét tönkretenni nem engedhetjük és nem áldozhatjuk fel az önkormányzatot sem képzelődésekért. Kevesebb szónoklás, kevesebb vizsgálódás, több tisztánlátás és több cselekvés, és az ügyek rendeződnek!

VIGNÁLI RAFAELLO
bronzöntő
BUDAPEST
Lakás: Petneházy-utca 73/b.
Gyár: VI., Jász-utca 74.
TELEFON: 91—9—12.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

A nosztrifikációs rendelet nem változtatta meg a fővárosi kötvények jogi helyzetét

A törlesztő szolgálatot a főváros a jövőben is a megfelelő kötvénymennyiség visszavásárlása útján kívánja fenntartani

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A nemzetközi viszonylatban is szerepet játszó magyar részvények és kötvények nosztrifikálásáról szóló rendelet *egyre erősebb mértékben érezteti hatását* a budapesti tőzsdén. A repatriálás lehetőségének megszüntetése veszélyessé és viszont értéktelenné teszi ezeknek a részvényeknek és kötvényeknek az utóbbi esztendőkben egyre jobban elharapózott becsempészését külföldről Budapestre. A nosztrifikálási rendelet közelről érinti a főváros vezetőségét is, hiszen a különféle fővárosi kötvénykölcsönök a tőzsde *legkedveltebb papírjai közé* tartoznak. Ha a nosztrifikációs rendeletnek a fővárosi kötvénynek további árfolyamalakulására való hatását vizsgáljuk, elsőnek az a kérdés merül fel, főképen a külföldi hitelezők részéről: *a repatriálást megtiltó rendelet befolyásolja-e és mennyiben a külföldi hitelezők tulajdonában levő különféle kibocsátású fővárosi kötvények jogi helyzetét?* Erről a nagyfontosságú problémáról

Lamotte Károly dr.

alpolgármester, akinek szakavatott kezében fut össze a fővárosi kölcsönök törlesztő-szolgálata és általában ügyeinek intézése, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Az ország fizetési mérlege — mondotta *Lamotte* alpolgármester — az 1931. évben kirobbant gazdasági események következtében oly mértékben romlott meg, hogy a Magyar Nemzeti Bank a devizaigényléseket a normálisan rendelkezésre álló eszközök igénybevételével nem tudta kielégíteni, s ezért a kormány kénytelen volt a kötött devizagazdálkodás rendszerére áttérni.

— Azóta több középeurópai állam volt kénytelen ugyanerre az útra térni, úgyhogy a rendszer ma már *meglehetősen ismeretes.* Ismételten szóvátették azonban az ország külföldi hitelezői, hogy a kötött devizarendszereknek bizonyos hiányai vannak, amelyek lehetővé teszik a Nemzeti Bank e téren maga elé tűzött törekvéseinek megnehezítését, ezért a Nemzeti Bank fokról-fokra igyekezett a kötött devizagazdálkodás rendelkezéseit tökéletesíteni, míg az elmult év végén kiadta azt a rendelkezést, hogy bizonyos kötvények és részvények, amelyek nemzetközi viszonylatban is jelentőséggel bírnak, *lajstromoztassanak.* Ezáltal lehetetlenné tette, hogy ezen papirok, vagy azok kamatszelvényei a Nemzeti Bank tudta és hozzájárulása nélkül *repatriáltassanak.*

— Ezek közé a kötvények közé tartoztak a székesfővárosnak az ú. n. *osztendei kölcsönei,* vagyis az 1910. évi 2 millió angol fontos, az 1911. évi 105 millió francia frankos és az 1914. évi 134,300.000 német márkás kölcsön kötvényei, valamint az 1927. évben kibocsátott 20 millió dolláros kölcsön kötvényei.

— A külföldi hitelezők részéről felmerült az a kérdés, vajjon ez az intézkedés *befolyásolja-e a tulajdonukban lévő papirok jogi helyzetét.*

— Nézetem szerint a Nemzeti Banknak ez az intézkedése kizárólag egy *belső,* a devizagazdálkodás szabályozását célzó intézkedés, amellyel a külföldi tulajdonában lévő kötvények *jogi helyzete semmiképen sem változott.* A külföldi hitelezőkkel szemben ugyanis a kamatszolgáltatás már a legelső devizakorlátozó rendelkezés következtében *fel lett függesztve,* viszont a kötvényben, valamint a szelvényben inkorporált jogokat sem az eredeti, sem a mostani rendelkezés *nem változtatta meg.*

— Ami a tőketörlesztő-szolgálatot illeti, erre a székesfőváros a fennálló törvényes rendelkezések értelmében szintén nem volna kötelezve, minthogy azonban úgy az Osztendei Egyezmény, valamint az 1927. évi dollárkölcsön alapokmánya értelmében a főváros a törlesztő-szolgálatot jogosult *kötvények visszavásárlása útján* ellátni, tehát a főváros nem élt a törvény által adott felhatalmazással é minden félévben az esedékes törlesztőrészleteket visszavásárlás útján biztosította és azokkal a törlesztéseket eszközölte is. Ezek a papirok a Budapesti Áru- és Értéktőzsdén *hivatalos árfolyam tárgyát képezik ma is* és igy előreláthatólag nem lesz semmi akadálya a jövőben sem annak, hogy a főváros a törlesztő-szolgálatot *megfelelő kötvénymennyiség visszavásárlása útján fenntarthassa.*

MOLNÁR KÁLMÁN
okl. gépész és közgazdasági mérnök, építési vállalkozó.
Telefon: 89-7-13.
Budapest, IV., Irányi-u. 21.

VÁROSHÁZI NOTESZ

NAGYOBB ESEMÉNYEK NEM ZAVARTÁK ezen a héten sem a városháza nyugalmát. *A műszaki szakbizottságok permanens ülésezésén kívül mindössze a városgazdasági bizottság szerdai és a pénzügyi bizottság pénteki ülése hozott csupán némi színt és élénkséget a szinte kánikulai némaságba.*

Egyetlen eseménye volt a hétnek, erről is kiderült azonban hamarosan, hogy nem is annyira rendkívüli. A polgármester hétfőre összehívta újból a tanácsnoki értekezletet, még pedig — minden ellenkező híreszteléssel szemben — azon egyszerű okból, mert a mutl csütörtöki értekezleten nem tudta mindazt megbeszélni a tanácsnokaival, amit meg akart beszélni. Együtt is ültek hétfőn reggel fél kilenctől délután fél kettőig az urak, viszont ennek következtében a csütörtöki értekezlet igen röviden, már tizenegy óra után véget is ért.

*

MAGAS OLASZ KITÜNTETÉSÉT, a koronarend tiszti keresztjét a csillaggal, először Bécs város bálján viselte a polgármester. Második alkalommal a gyönyörű kitüntetés pénteken este csillogott a polgármester hófehér ingmellén, az olasz követség nagy gála-vacsoráján.

*

A BAROSS-SZÖVETSÉG VASÁRNAP ESTI bankettjén a főváros vezetősége részéről Sipőcz főpolgármester, Szendy polgármester és Lamotte alpolgármester vettek részt. Ott volt azonkívül majd valamennyi tanácsnok, a kerületi elöljárók, a műszaki főtanácsosok, a tanácsi főjegyzők és tanácsjegyzők közül is igen számosan.

Ilovszky János, a Baross Szövetség elnöke, aki az iparügyi és a kereskedelmi miniszter között prezideált a vacsorán, a maga nagyszerű organizáló készségével arra is ügyelt, hogy illetéktelen szónoklatok ne zavarják meg a pohárköszöntők sorrendjét. Mert bizony ezeken a banketteken úgy szokott történni, hogy a hivatalos szónoklatok után elindul a nemhivatalos beszédek végeláthatatlan áradata. Nem Ilovszkyn mulott, hogy a vasárnapi díszvacsorán minden előzetes terv és tilalom ellenére mégis elhangzott egy nemhivatalos szónoklat. De ez aztán a javából való volt!

Alighogy elhangzott az utolsó hivatalos beszéd: Bornemisza miniszter tanulmánynak is beillő előadása az ipari reformtörvényről, hát egyszerre csak tizenkét feketeruhás magyar ember kerekedik fel az egyik asztal mellől és ünnepélyes menetben Ilovszky helye felé vonul. Megáll a menet Ilovszky előtt és letesznek az asztalára egy hordócskát. Az abonyiak vezére, Kiss Zsigmond református esperes pedig felsietett a szónoki emelvényre és mondotta többek között a következőket:

— Tizenkét magyar jött fel Abonyból erre a kedves ünnepségre, abból a faluból, amely intranzigens része a magyar életnek, a magyar nemzetnek és államiságnak, minden magyar reménynek és magyar ideálnak. Abból a magyar faluból jöttünk tizenketten, amelynek soraiban van gyász, fájdalom, ahol kiül a szemekbe a szenvedés, a megpróbáltatás, egyszóval az, amit mi magyar sorsnak nevezünk, de amelyben benne van a magyar multnak fénylő, ragyogó dicsősége és amelyben benne van és előtűnik a szebb jövendőnek boldogsága is!

— Eljöttünk mi, abonyiak, hogy ünnepeljünk, eljöttünk, hogy tisztességet tegyünk, de eljöttünk, hogy tanuljunk is. Tisztességet tenni a Baross Szövetségnek, mert bármilyen nagyon keveset is tudunk a Baross Szövetségről kint a falvakban, annyit mégis tudunk, hogy ez olyan magyar egyesület, amelynek lobogója fennen hirdeti a magyar jövendőt. Egy kedves kapcsolatunk is van a Baross Szövetséggel: elnökén, Ilovszky Jánoson keresztül. Nekünk nagyon sok okunk van, hogy őt szeressük, tiszteljük és becsüljük, lelkét, lángolását csodáljuk, mert belénk is hitet öntött és küzdelmeinket is meg tudja könnyíteni és rózsákat tud szórni a mi fájdalmainkkal gyászos ösvényünkre.

— Ilovszky Jánosnak, — folytatta a szónok arra célozva, hogy Ilovszky legutóbb kisebbségben maradt az országgyűlési képviselőválasztásokon Abonyban, — talán nincs sok oka hálával gondolni mireánk, de amikor lejön hozzánk, az ünnepnap számunkra. Itt vannak az én kedves abonyi magyar testvéreim, elhoztuk magyar szívünket, testvéri együttérzésünket, neked, kedves János barátom, hogy fogadd szeretettel meleg köszöntésünket. Te a mienk vagy, téged mitőlünk semmi el nem szakít, balszerencsében és örömben mindenkor a mienk leszel. Hoztunk egy kis abonyi bort is, használd egészséggel, folytatását Abonyban szeretnénk adni!

Az ezerháromszáz főnyi vacsorázó közönség percekig tartó tapssal üdvözölte a szónokot, Ilovszky Jánost és a küldöttség tagjait. Az asztalfőn ülő előkelőségek szivélyesen kocintottak a szónokkal és a küldöttség tagjaival, nemkülönben Ilovszky Jánossal, akit — ez volt az egyhangú vélemény — akár Abonyban, akár másutt, de hamarosan képviselővé kell választani, mert az ő ragyogó képességeit nem nélkülözheti a magyar parlament.

*

HOMONNAY LÁSZLÓ, AKI FIA Homonnay Tivadar dr. országgyülési képviselőnek, a törvényhatósági bizottságban a Keresztény Községi Párt oszlopos tagjának, az elmult napokban Brüsszelben a Residence Palace-ban másfél óráig tartó francianyelvű szabadelőadást tartott, melynek keretében ismertette a magyar történelmet, valamint Magyarország mai helyzetét. A több mint százfőnyi előkelő közönség körében helyetfoglaltak gróf Woraczicky Elemér belgiumi magyar ügyvivő, gróf Perowsky volt orosz cári követ, Török Kornél főkonzul, Tahy László antverpeni konzul és sokan mások.

Homonnay előadása során vitába keveredett Milos Sliva cseh ujságíróval, aki kétségbevonta, hogy három millónyi magyar kisebbség él még a magyar határokon túl. Homonnay László nagy sikerrel védte meg álláspontját és az utódállamok népszámlálási adataival igazolta állitásait. Homonnay alapos adatokkal támasztotta alá valamennyi kijelentését: a hallgatóság körében úgy avatott nyelvi készsége, mint a magyar álláspontot védelmező, kiváló felkészültsége nagy tetszést aratott.

*

Tizenkétmillió pengős új beruházó kölcsönt vesz fel a Vizművek

Március elsején folyósitja az OTI a huszonegymillió pengős beruházási kölcsön második részletét — Nem kell huszonnégy fillérre emelni a vizdijat és változatlan marad a viz ára a hegyvidéken

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A törvényhatósági bizottság jövőheti közgyülésével újabb lendületet vesz a várospolitikai élet. Noha liberális oldalról azt állítják,hogy az adminisztráció játékot űz az autonómiával, amikor mellőzi az önkormányzati szerveket, a tényleges helyzet az, hogy a polgármesternek a folyamatban levő nagy ügyek előkészítése céljából valóban *szüksége volt* az elmult két hónap alatt a zavartalan munkára. A *polgármester* a maga páratlan aktivitásával, energiájával és szorgalmával ernyedetlenül buzgólkodik a tavaszi közmunkák előkészítésén és a nagy közmunka-programm megvalósításán. A főváros vezetőségének legközelebbi közérdekü célkitüzéseiről

illetékes helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— A polgármester legfontosabb és legsürgősebb teendője jelenleg: a tavaszi közmunkák megfelelő előkészítése és minél előbb való megindítása. A műszaki ügyosztályok a költségvetésben biztosított állandó munkaalkalmak versenytárgyalásait már mind meghirdették, azok legnagyobb része el is dőlt és *csak az időjárástól* függ, mikor lesznek ezek a közmunkák megkezdhetők. Folyamatban van a nagy beruházó kölcsön második részének: 4,200.000 pengőnek az Országos Társadalombiztosító Intézettől való lehívása is. Az OTI ezt a kölcsönt szerződésszerüen március elsején utalja át a Községi Takarékhoz, ettől az időponttól kezdődően új lendületet fog venni a nagy beruházó programm folytatása is.

— A polgármester — folytatta informátorunk — a közeljövőben *egy újabb kölcsön felvételére* fog az önkormányzati fórumoknak előterjesztést tenni. Arról van szó, hogy a Vízművek beruházásait *csak részben* fedezzék a vízdíjaknak esztendők óta esedékes felemelésével, a beruházó szükséglet legnagyobb részének biztosítására ugyancsak az Országos Társadalombiztosító Intézettől *tizenkétmillió pengős amortizációs kölcsönt* venne fel a főváros. A tizenkétmillió pengős kölcsön felvétele esetén tizennyolc fillérről nem huszonnégy fillérre, hanem *csak alacsonyabb összegre* kellene a vízdíjat felemelni, és azt is el lehetne kerülni, hogy a magasabban fekvő budai hegyvidék vízdíját *különleges mértékben* emelje a főváros.

— Ha tekintetbe vesszük, — fejezte be általános érdeklődésre számottartó nyilatkozatát informátorunk — hogy az OTI-kölcsön harmadik, szintén 4 millió 200.000 pengős részlete szintén szeptember havában esedékes, akkor megállapíthatjuk, hogy *Szendy* polgármester intézkedései révén a rendes költségvetési közmunkákon kívül a folyó esztendőben *huszonegymillió pengőre rúgó*, kölcsön által fedezett *fővárosi közmunka és közszállítás fogja élénkké tenni a főváros gazdasági vérkeringését.*

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Autóbuszt Rákosvárosnak!

Irta: SCHODITSCH LAJOS

Fővárosunk fejlődés szempontjából egyik legfontosabb része Rákosváros területe. A sorompó kihelyezésével még nagyobb fejlődésnek fog indulni ez a városrész, de közlekedés szempontjából nagyon el van hanyagolva.

Igaz, hogy a város szivéből Rákosváros közepére sugárirányban megvan a Thököly-úti villamos közlekedés, azonban ez a mai lüktető városi életben elég lassú, mert a legszabadabb közlekedést is feltételezve (nincs halálsorompó, — ez pedig mikor nincs?) legalább 35—40 percet igényel az Apponyi térről. A kisszakasz tömeggel és sorompóval legalább 45—50 perc a Hajtsárútig, azaz Rákosváros közepéig. Az Ajtósi Dürer-sori, Erzsébetkirályné-úti villamos és Bart-autóbusz a XIII. és XIV. kerület határán igen jó, de nem szolgálja a kerület szivének érdekét.

Most, hogy a XIV. kerület elöljárósága immár öt hónapja müködésben van: állandó panasza a közönségnek, hogy csak nehezen és csak gyalog tudja megközelíteni az elöljárósági épületet. Egyetlen közlekedési eszköze a 96, illetve 96/A villamos, ez azonban a kerület belső határától, az Aréna-úttól, már zsúfolt a belülről jövőkkel.

Rosszabb a helyzet a rákosfalvaiaknál és a XIII. kerület határában lakóknál, akiknek egész körutazást kell tenniök, ha az elöljáróságra jönnek s így nagyon sok időt vesztenek a nagy költségeken kivül, avagy óraszámra gyalogolhatnak, ha ügyes bajos dolgaikat el akarják intézni.

Ezen mindenesetre minél előbb segíteni kell! Mire a villamos pálya akár a Hungária-körúton, avagy a Hajtsár-úton Rákosfalvára megépülne, addig az már tárgytalan lesz; mert addig már nem villamoson lesz a közlekedés, hanem mindenütt autóbuszon s így már most kell a bajon segíteni! Ez nem is nehéz feladat, csak egy kis megértés kell, amely reméljük, meglesz. Különösen az újabban beállítandó autóbuszokkal lehet a dolgot minden nagyobb nehézség nélkül megoldani, ha nemcsak a jobban favorizált kerületek, hanem az elhagyatott Rákosváros is kapna egynéhányat.

A félig-meddig jó közlekedés hiánya az akadálya az elöljáróság megközelítésének, ahol a legtöbb polgárnak van dolga, mert nemcsak az elöljárósági hivatalok vannak itt, hanem az adóhivatal is, de ide jön az adófelügyelőség is, amely most a víztoronynál van, ide jör a kerületi rendőrség, stb.

A legnagyobb baj az, hogy az aránylag elég centrálisan elhelyezett elöljárósághoz nincs semmiféle keresztirányú közlekedés, bár megfelelő utak rendelkezésre állanak.

Meg kell csinálni a keresztirányú autóbusz-közlekedést Rákosfalva-Álmosvezér tér és Béke-tér között az Álmosvezér-utcán, Hajtsár-úton és Szegedi-utcán át, reggel 8—2 óráig, 10—12 perces időkben, később esetleg 15 perces közökben, mert épp ezen a két végponton van a lakosság jó részének dolga az elöljáróságon.

Ezen út két szakaszra volna osztható; a Bosnyák-tér és Thököly-út keresztezése volna a határ, az elöljáróság közvetlen közelében, miután ez az útnak is körülbelül a fele. Ily módon a kerület keresztirányú közlekedése meg lenne oldva s a mellett a közönség is használná.

A sugárirányú közlekedés a Thököly úti vonallal még nincs megoldva, mert a kerület baloldali része, illetve ennek belső és külső része még mindig igen nehezen tudja az elöljáróságot megközelíteni. Itt vissza kell állítani a tavaly próbaképen beállított 24-es autóbusz vonalát. Igaz, hogy ez a Bart vonala volt s beszüntették, mert nem volt eléggé jövedelmező, de az is igaz, hogy akkor még az elöljáróság sem volt meg s így nem is lehetett jövedelmező s ha még most kezdetben nem is hozna nagy jövedelmet, nem volna baj, mert van több olyan vonala az autóbusznak, amelyik még ennyit sem hoz. A Bart a folyó év végével a főváros tulajdonába megy át s így akár ezt állítanák vissza, avagy minden második vagy harmadik 5-ös számú autóbuszt vinnék tovább az Ajtósi Dürer-soron, Hungária-, Thököly-úton, Mexikói és Gyarmat-utcán, illetve a megnyitás előtt álló Bácskai-utcán át ki a határig és vissza, ismét két szakasz beosztással a Hajtsár-úti szakaszhatárral, úgy ez is az elöljáróság közvetlen közelében lenne, ami a jövedelmezőséget mindenesetre fokozná.

Ezen úton a forgalom még nagyobb lenne!

Ez ma Rákosváros egyik sürgös kérése a sok közül. Ez oldható meg a legkönnyebben, a legkevesebb áldozattal.

A polgárság, mely kínai fallal van elválasztva a sorompó által, meg van győződve, hogy úgy az autóbuszüzem, de különösen a tettrekész polgármester: Szendy Károly ezt a kérdést tanulmányozni s a nagy lehetőségek előtt álló Rákosváros kívánságát minél előbb teljesíteni fogja.

NÉHAI HUFNAGL IMRE kormánytanácsos, sok esztendőn át kereszténypárti bizottsági tag fia: Hufnágl Imre gyáros szerdán tartotta esküvőjét a Krisztina-téri plébánia templomban Ternovszky Edittel, kelemenfalvi Ternovszky Jenő dr. OTI aligazgatófőorvos leányával. Az előkelő esküvőn számos kereszténypárti bizottsági tag is megjelent.

*

ID. PRESZLY GYULA, a Dunagőzhajózási Társaság nyug. főtisztviselője kilencvenedik születése napján a halotti szentségek ájtatos felvétele után Vácott elhunyt. „Mindenki kedves Nagyapójában" — ahogy a poetikus hangú gyászjelentés mondja — Preszly Elemér dr. belügyi államtitkár, országgyülési képviselő édesapját gyászolja.

A temetés Vácott folyt le, az egyházi szertartást Hanauer István megyéspüspök végezte nagy segédlettel. Az előkelő gyászoló családon kivül a fővárosból és a vidékről is igen sokan megjelentek a temetésen. Sipőcz főpolgármester képviseletében Csanády Gusztáv dr. főjegyző gyönyörü koszorút helyezett a ravatalra.

*

LIBER ALPOLGÁRMESTER teljesen felgyógyult, üdülési szabadságáról, Balatonfüredről frissen és egészségesen tért haza. A népszerű alpolgármester hétfőn már át is vette hivatala vezetését.

*

A FŐVÁROS SZOLGÁLATÁBAN ÁLLÓ TANÜGYI tisztikar magas nivóját mi sem bizonyitja jobban, mint az a dicséretes munkásság, amellyel számos fővárosi tanügyi férfiú gazdagítja a tudományos világot.

A legkiválóbb fővárosi pedagógusok közé tartozik Palóczi Edgár, aki még mindig egyszerű polgáriskolai professzor, holott tudományos munkássága révén már legalább is múzeumi igazgatónak, vagy könyvtárigazgatónak kellene lennie. Egy ötven oldalas füzet van kezünk között: bibliografiája Palóczi huszonöt esztendős irodalmi és tudományos működésének. A magyar-lengyel kapcsolatokról irt számos könyve és cikke, a magyar-francia, magyar-olasz és magyar-skandináv kapcsolatokra vonatkozó oknyomozó munkássága, Budapest történetéről szóló kiváló monografikus munkái, a magyar művelődéstörténettel és régészettel foglalkozó dolgozatai mindazt bizonyítják, hogy Palóczi — fia a „magyar Mezzofanti"-nak, — kiváló értékü történikus, aki páratlan szorgalmával, kiváló tudományos felkészültségével és nagyszerű stilusával, disze és büszkesége a főváros tanügyi tisztikarának.

A legutóbbi napokban a magyar Mickievicz-társaságban tartott Dalmady Győző centeráriuma alkalmából előadást a kitűnő Palóczi. Dalmady lantját nem egyszer állította a magyar-lengyel barátság nagy és nemes eszményének szolgálatába, ezért teszi le a magyar-lengyel barátságot istápoló egyesület koszorúját Pestmegye ősi székháza falán a költő emléktáblájára.

Felhivjuk a polgármester és Felkay tanácsnok figyelmét Palóczi Edgárra. Nem az ő kiváló tudományos működéséhez méltó, hogy egy eldugott perifériális iskolában tanítson. Sokkal szegényebb a főváros annál, semhogy egy ilyen kimagasló értékü tudósa egy külvárosi katedrán menjen veszendőbe!

*

Az uj ipartörvény novellájának nagyfontosságu városházi vonatkozásai

Irta: Müller Antal

A képviselőház szakbizottságai előtt folyó tárgyalás *Bornemisza* miniszter ismeretes javaslata felett az ipartörvény módosítása ügyében *városházi vonatkozásban is nagyjelentőségű*. Meg kell állapítanunk mindjárt előljáróban, azok a vágyak, törekvések és célkitűzések, amelyekért esztendők hosszú sora óta küzdök, vállvetve az *Uj Budapesttel*, mind megvalósulni látszanak *Bornemisza* törvényjavaslatával. És bizonyos, ha az új törvény tiszteletben tartja is a szerzett jogokat és máról-holnapra az egész vonalon nem fognak beállani a várt módosítások, rövid idő mulva megkezdődik a kisipar és kiskereskedelem reneszánsza, az a *hajnalhasadás*, amely a tisztességes kisiparosi munkának minden vonatkozásban megbecsülést fog szerezni.

Nem célom nekem és nem célja az *Uj Budapestnek*, hogy ezeken a hasábokon magát a törvényt ismertessem. Ez a napilapok feladata, és ezen feladatuknak a napilapok meg is feleltek, természetesen mindenki a maga pártállása és világnézete szerint. Azonban bármilyen szemszögből is nézem a dolgokat, le kell szegeznem, hogy *minden vonatkozásban indokolatlan a liberális kesergés*, amely csak azért harsonázik, mert a maga szemüvegén át veszélyeztetve látja a maga embereit, holott aki *tisztességes és becsületes* iparos, mindenre való tekintet nélkül védelemben részesül az új ipartörvény szigorú rendelkezései folytán.

Vagy melyik tisztességes iparosnak nem érdeke, hogy ezentúl részvénytársasági, szövetkezeti, vagy korlátolt felelősségű társasági formában működő iparűző jogi személy minden egyes tagjának rendelkeznie kell a szükséges képesítésekkel? Kinek nem érdeke, hogy megszünjön a kereskedők iparűzési joga, hogy a miniszter által két esztendős, szerintem egy esztendős átmeneti idő alatt minden megrendeléseket elfogadó kereskedőnek kötelessége legyen a mestervizsga letétele? Kinek nem érdeke a gyáripari jelleg körülhatárolása, vagyis megszüntetése annak a lehetetlen rendszernek, hogy senki ne őrizze ellen a gyáripari üzemben foglalkoztatott munkások létszámát és a közszállításoknál a gyáriparosok jelentékeny része vidáman élvezze a kisiparnak biztosított kedvezményeket: az ötezer, illetőleg húszezer pengős értékhatárokat, a hat százalékos kedvezményt, a tizenötezer pengős közmunkáig való bánatpénzmentességet? Akad-e tisztességes iparos, vagy kereskedő, akinek kifogása van a megbízhatósági szakasz ellen, természetesen olyképen, hogy a megbizhatóság megszűnését bírói ítélet mondja ki, oly módon, hogy iparigazolvány elvesztésének ezen módja, mint legfelsőbb fellebbezési lehetőséghez, a közigazgatási bíróság ítéletéhez legyen kötve? (Zárójelben megjegyzem, hogy a képviselőházi bizottságban való tárgyalás kapcsán a megbízhatósági szakasz ezen kritériumát épen az én javaslatomra fogadta el az iparügyi miniszter.)

Nézzük most már a törvénytervezet városházi vonatkozásait. Örömmel jelentem be az *Uj Budapest* útján a városházi közvéleménynek, hogy *Bornemisza* miniszter törvényjavaslata a legnagyobb mértékben alkalmas arra, hogy rendet teremtsen a városházi közmunkák és közszállítások dzsungelében! A törvénytervezet azon szakasza, amely megszünteti az árrombolás lehetőségét, kimondván azt, hogy önköltségen aluli ajánlatok megvizsgálására az ipartestületi szék illetékes, sőt javaslatomra minden valószínűség szerint mód fog nyílni arra is, hogy az ez ellen a paragrafus ellen vétő visszatérő bűnözők bizonyos időre kizárassanak a közszállításokból: *a legnagyobb eredmény városházi vonatkozásban!* Az új törvény életbelépése kapcsán megszűnik a városházán *az árrombolás szörnyű fekélye*, a titkos és nem titkos összeköttetések lehetősége, a vállalati feltételeknek a versenytárgyalási döntés után való megváltoztatása. Az új ipartörvény ezen rendelkezése a városházi vállalkozások és közmunkák dzsungelébe a napfényt, a tiszta levegőt, az ipar és a kereskedelem igazi szabadságát engedi be!

Készül a főváros uj térképe

Magánmérnöki irodákra kell bizni a felmérés folytatását!

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A főváros régi térképei köztudomás szerint annyira elavultak, hogy a mai modern városfejlődés mellett néha *megoldhatatlan problémák elé állítják az illetékes tényezőket*. Ezért három évvel ezelőtt a főváros vezetősége elhatározta, hogy *a már rendkivül sürgős és szükséges új felméréseket* megkezdeti. Először is az alapmunkálatokat kellett megcsinálni, hogy a nagyterjedelmű részletes felméréseket meg lehessen kezdeni. Ezt annakidején, három évvel ezelőtt meg is kezdték, részben magánmérnöki úton. részben házilagosan né hány kataszteri mérnök közreműködével. Ezek az alapmunkálatok most már *teljesen készen vannak*, a legmodernebb eszközökkel és legnagyobb pontossággal készültek és a lehető legjobb eredményeket adták.

Igy, miután most a munkának az első és úgyszólván egyik legfontosabb része, az egész nagy felmérésnek a váza, a gerince elkészült, felmerült a probléma, hogy a részletes felméréseket, a további tíz-tizenöt évre terjedő nagy munkát *kik által és miképen* kellene elvégeztetni. Nagyon természetes, hogy a főváros a lehető legjobb és legpontosabb munkát kívánja, mert hiszen óriási vagyon, a főváros teljes területének, értékes telkeinek, modern utca, telekterveinek és ami a legfontosabb, további fejlődésének érdekeiről van szó. Tehát *rendkivül fontos*, hogy ez a munka igen nagy hozzáértésel, a legmodernebb eszközökkel készüljön és annak végleges eredményei *nemzetközi viszonylatban* is a legjobbak legyenek.

A további kivitelezésre *többféle megoldási terv* vetődött fel.

Elsősorban is azt kell eldönteni, hogy magánmérnökök megbízása útján legyen-e az egész folytatva, vagy rezsiben 80—100 tagú mérnöki iroda szervezésével végeztesse el azt a főváros. Ez utóbbi elgondolást nagyban támasztja alá a főváros szociális gondolkozású vezetőinek az a törekvése, hogy ily módon *nagy tömeg fiatal mérnököt lehetne foglalkoztatni*, és így a nagy munka egyben szociális szempontból is nagy jelentőségű volna.

Már most az a kérdés, hogy egy ily módon végzett város-felmérés nem rónae *aránytalanul nagy terheket* a főváros vállaira és amellett ily nagy tömeg gyakorlatlan kezdőkkel el lehetne-e érni a kivánt eredményeket.

Egy ily megoldás mellett a főváros mai amúgy is túlterhelt adminisztrációjának egy részét *teljesen az irányban kellene lekötni*, hogy az az egész munkát vezesse és adminisztrálja, a főváros komoly érdekeinek és a szociális szempontoknak is szem előtt tartásával. A fővárosnak kellene gondoskodni a modern felszerelésekről, műszerekről, mindenféle mérési és jelző anyagokról és minden egyébről, ami egy ilyen nagy munka folyamán szükségessé válik, és amely felszerelésnek a további nyilvántartások során csak *elenyészően kis mennyisége* szükséges, míg a legnagyobb részük *teljesen feleslegessé válik*. Azonkívül az egész munka előre szinte alig kalkulálható, mert hiszen a munkák folyamán *annyi minden apró zavaró körülmény* jöhet közbe, amivel a rezsiben végzett munkák sokkal többe, kétszeresébe, sőt háromszorosába kerülnek, mintha vállalati úton lesznek elkészítve, és *sokkal lassabban is készülnek*. Ami ezen megoldás mellett szól tehát az csakis *szociális szempont*.

Most az a kérdés, nem lehetne-e ezen szempont szemelőtt tartásával *az egész munkát vállalati úton* elvégeztetni.

Ezen megoldáshoz kiváló és nagy gyakorlattal biró *magánmérnöki irodák* állanak rendelkezésre. Mint az alapmunkálatoknál is tapasztalták, amely részben több kiváló magánmérnök megbízása utján készült, ezen munkák *nagyon szép eredménnyel* végződtek, ezért minden kétségen felül áll az, hogy ezen nagyjelentőségű munkát teljes bizalommal lehet tehetséges és gyakorlott magánmérnöki gárdánkra bízni. Igen nagy mértékben megkönnyítené a főváros munkáját, ha a munka így készülne.

Természetesen rendkívül fontos volna ezen magánmérnöki irodák *gondos kikeresése és megválogatása*, esetleg több, magánmérnököket foglalkoztató állami hivatal megkérdezése oly irányban, mely magánmérnöki irodák készítették eddig felmérési munkáikat legjobb eredménnyel. Fontos volna, hogy a munkák csak két-három éves elfoglaltságot adó részletekben legyenek kiadva és rendkívül fontos volna *az ellenőrzés gondos megszervezése*.

A magánmérnököket kötelezni lehet arra, hogy ezen felmérési munkákhoz a legmodernebb felszereléseket, műszereket használják. A munkák egységáras *rendszer mellett* előre több évre kalkulálhatók és a fővárost *semmiféle rizikó nem terheli*. A nem elég lelkiismeretesen dolgozó magánmérnöktől a munka bármikor elvehető, anélkül, hogy ebből a fővárost a legkisebb károsodás érhetné, de a magánmérnöki irodák nagy gyakorlattal birnak, és *saját érdekük*, hogy egymást felülmulva, pontos, eredményes munkát készítsenek. Mindezeken felül a megbizott magánmérnöki irodák épen úgy kötelezhetők arra, hogy munkájuk nagysága arányában *bizonyos számú munkanélküli oklevelles mérnököt*, a főváros által előírt fizetési feltételek mellett alkalmazzanak, mint ahogyan *az útépítési vállalkozók* erre kötelezve lesznek és ugyanannyit alkalmaznak, amennyi akkor dolgozna, ha a főváros a munkát regieben készíttetné.

Igy tehát a legjobb, legbiztosabb és rentábilisabb megoldásnak igérkezik ezen nagy munkát *komoly magánmérnöki irodák* megbízása útján elvégeztetni, és úgy látszik a főváros *vezető urai* is — mint több ez irányú kijelentésükből következtetni lehet — inkább ezen megoldás felé hajlanak.

Igy a munka előrelátható jó eredményei mellett, *nem hárulna újabb teher a főváros adminisztrációjára*, sok magánmérnöki irodát foglalkoztatni lehetne és sok fiatal mérnök kapna évekre biztos kenyeret és szerezhetne magasnivójú gyakorlatot és így egy olyan mérnöki nemzedék nevelődhetne, mely mindig komoly értéket jelentene az ország műszaki köreiben.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, díszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki müszerek. Elektromos és üzemi mérő müszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója. Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

Február hó 23-án és 27-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

HIREK

Ideiglenes igazgató a Kenyérgyár élén. A Községi Kenyérgyár élén 1919. óta Kellner Nándor igazgató áll, aki nagy buzgalommal és hozzáértéssel látta el nehéz időkben is szolgálatát. Kellner, aki már betöltötte hatvanötödik életévét, hosszabb idő óta betegeskedik és nemrégiben nyugalomba is vonult. A polgármester a Kenyérgyár vezetésével Rabolt Antal anyagkezelőt bízta meg, aki 1918. óta áll az üzem szolgálatában. Rabolt megbízása csak ideiglenes, a kenyérgyári igazgatói állásnak megfelleő szakemberrel való betöltésére a közeli hónapokban kerül sor.

A tanügyi tisztikar feladatai a magyarság önvédelmi harcában. A Bednárz Róbert prelátus elnöklete alatt álló Keresztény Tanügyi Bizottság febr. 24-én, hétfőn d. u. 5 órakor taggyülést tart. Somody István előadást tart a tanügyi tisztikar feladatairól a magyarság önvédelmi harcában. Molnár István dr. egészségtan-tanár az orvos nevelői teendőit ismerteti. Urbányi C. József a bécsi tanulmányi út részleteit ismerteti. Érdeklődőket szívesen látnak. (IV., Városház-u. 10.)

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magánvomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

A Vásárpénztár hizlalási titkai a bíróság előtt

Százezer pengős pert nyert meg a felszámoló részvénytársaság

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Vétek István gazdálkodó még 1929-ben megállapodást létesített az időközben felszámolt Budapesti Székesfővárosi Vásárpénztár r.-t. disznóhizlaldájának vezetőivel 1179 drb. sertés hízlalására. Amikor azután a megállapodásban lefixírozott hízlalási kampány befejezést nyert, Vétek pert indított 92,837 pengő erejéig a Vásárpénztár ellen, mert szerinte a Vásárpénztár vezetői a hízlalásnál nem jártak el megállapodásszerűen. Ő annakidején Lexa Ferenc igazgatóval a sertések hízlalására vonatkozóan megállapodást létesített, sőt a sertések megfelelő takarmányozását is biztosítani kívánta. Utóbb azonban kiderült, hogy a sertéseket nem előírás szerint hízlalták és az ilyenkor megkívánt próbamázsálást sem előírás szerint végezték.

Lexa egyszerre szerezte be csaknem az egész takarmánymennyiséget és a takarmányt ezután a hízlalda padlásain helyezték el, ahol az összekeveredett más takarmánnyal. Természetesen így előfordult az, hogy a hízlaldában lévő idegen sertések is a Vétek-féle takarmányból kaptak. De azzal is mulasztást követett el a hízlalda vezetősége, hogy a hízlalás menetéről nem vezetett pontos jegyzeteket és ahelyett, hogy a sertéseket egyenként mérték volna le, a próbamázsálást a tömegből csak egy-egy sertésnél ejtették meg. Természetesen ilyen módszer mellett a hízlalás menetét nem lehetett megfelelően ellenőrizni és ez volt azután a következménye annak, hogy a sertések hízlalása rengeteg költséget emésztett fel.

A perben több szakértőt hallgattak ki, közülök ketten szakvéleményükben igen éles hangon kritizálták a Vásárpénztár hízlaldájának hízlalási szisztémáját. Az egyik szakértő szerint a Vásárpénztár hízlaldájának üzemvezetése egyenesen száz év előtti módszerek alapján történt és hogy a sertésekkel kapcsolatban Vétek nem tudott megfelelő üzleti eredményeket felmutatni, a Vásárpénztárt terheli a felelősség.

Az elsőbíróság figyelemmel volt erre a szakértői véleményre, sőt azt is mérlegelése tárgyává tette, hogy vajjon az ilyen nagyobb arányú hízlalásnál szükséges volt-e a takarmánynak egyszerre való beszerzése. Az elsőbíróság arra az álláspontra jutott, hogy erre nem volt szükség, a Vásárpénztár a próbamázsálást sem folytatta le előírás szerint, ezért a gazdálkodónak mintegy 30,000 pengő kártérítést ítélt meg.

Ilyen előzmények után került az ügy a fellebbezési bíróság elé, ahol a felszámolt Vásárpénztár r. t. képviseletében nemes Nagy Mihály dr. utalt ben a Községi Takarék ügyésze: nemes Nagy Mihály dr. utalt arra, hogy a hízlalással kapcsolatban a Vásárpénztárt mulasztás egyáltalában nem terhelheti. A gazdálkodó károsodását az általa tervszerűtlenül sürgetett túlhízlalás idézte elő, ami pedig a takarmánynak egyszerre való beszerzést illeti, bármelyik komoly gazda igazolhatja, hogy ez csak biztosíthatja a hízlalás folyamatosságát. A Vásárpénztár a hízlalásnál megfelelő gondossággal járt el. A fellebbezési bíróság elfogadta ezt az érvelést és megváltoztatta az elsőbíróság ítéletét, a gazdálkodó keresetét teljes egészében elutasította.

Offenbach Hoffmanja mert Hoffmann képkeretje best!

A motorversenyző hiába perelte a fővárost

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Érdekes kártérítési per került a minap döntésre a tábla Alcsuthy-tanácsa elé. A pert a motorsport körében jól ismert versenyző, Martinecz Rezső indította a székesfőváros ellen Widder Miklós dr. ügyvéd útján, keresetében 17,290 pengőt követelve.

A motorversenyző ugyanis még 1934 áprilisában, amikor egy éjszaka a Kelenvölgyi-útról letért a teljesen sötétben lévő Andor-utcára, gépével az út szélén lévő homokbuckára futott és fölborult. A motorkerékpár erősen megrongálódott. Martinecz pedig, aki egy vasoszlopnak repült, súlyosan megsérült. Ezek után indította meg a motorversenyző a főváros ellen a pert és hivatkozott arra, hogy a fővárosnak kötelessége lett volna egyrészt kivilágítani az utcát, másrészt pedig az út széléről eltávolítani a közlekedést megakadályozó homokbuckákat. Martinecz egyébként benevezett az angol Grand Prix-re, de sérülése következtében nem tudott résztvenni a versenyen, hanem kórházban kellett kezeltetnie magát.

Az elsőbíróság azonban elutasító ítéletet hozott. Az ítélet indokolása szerint nincs arra jogszabály, hogy a fővárosnak kötelessége volna az út karbantartásával kapcsolatban arról gondoskodni, hogy az út szélén ne legyenek homokbuckák. A motorversenyzőnek pedig fokozott elővigyázatossággal kellett volna haladnia a sötét úton és ha megfelelően használta volna a motorkerékpár reflektorát, nyilván kikerülhette volna a balesetet előidéző homokbuckákat is. A fellebbezési bíróság most az elsőbíróság elutasító ítéletét indokainál fogva helyben hagyta.

Mély fájdalommal jelentjük, hogy

Dr. BERLINER VILMOS úr

társaságunk igazgatója

1936 február 17-én elhunyt.

Intézetünk, melynél példátlan odaadással egy emberöltő óta működött és mindazok, akik intézetünkhöz tartoznak, mondhatatlanul sokat köszönhet neki! Nagy munkáját, melyben a végtelen áldozatkészség szelleme vezette, dacolva a hosszantartó nehéz betegséggel, haláláig pihenés nélkül végezte.

Elhunytával tehetségben, erőben és jóságban messze kimagasló egyéniség hagyott el bennünket. Aki ismerte, tudja, hogy mit vesztettünk és nem fogja emlékét elfeledni.

Drága halottunkat csütörtökön, február hó 20-án déli 12 órakor temettük a wieni Zentralfriedhof-ban.

Phönix Életbiztositó Társaság magyarországi igazgatósága.

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

A peches Tószeghy

Felelős-e a főváros a vágóhidi balesetért?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Tószeghy Mihály hentessegéd kártérítési pert indított a főváros ellen. Keresetében 12,000 pengőt követel, mert 1934-ben a sertésvágóhídon egy baleset következtében súlyosan megsérült, úgy hogy továbbra megfelelően munkáját nem tudta ellátni.

Tószeghy érettségizett és csak azután került a sertésvágóhídra, mint henteslegény. Itt egy alkalommal a sineken szaladó félsertéseket továbbító horgony oly szerencsétlenül szakadt le, hogy Tószeghy súlyosan megsérült.

A henteslegény szerint ezért a balesetért a sertésvágóhidat üzemben tartó fővárost terheli a felelősség, mert hiszen a csigákon könnyen tovagördülő súlyos horgokat nem ellenőrizték megfelelően és csak ennek a következménye lehet az, hogy egy ilyen 5—6 kilós vashorog pályájáról lezuhant.

Ezzel szemben a főváros hivatkozott arra, hogy őket a balesettel kapcsolatban sem szándékosság, sem pedig gondatlanság nem terhelheti, mert hiszen a balesetet az idézte elő, hogy a henteslegény bele-akaszkodott a horgonyba, amely azután pályáján sebesen tovagördülve kilendült a sinekről.

Az elsőbíróság elfogadta ezt az érvelést és Tószeghyt keresetével elutasította. Az ügy most fellebbezésre a tábla Fehérváry-tanácsa elé került, amely a közel jövőben fog ítéletet hirdetni a különös kártérítési perben.

VÁLLALKOZÁS

Készül a Nemzetközi Vásár uj szervezési szabályzata

A vásár intézőbizottságában paritásos alapon vesznek részt a gyáriparosok és a kereskedelmi és iparkamara

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A kereskedelmi és iparkamara vezetősége, egyetértésben a főváros ipari és közgazdasági ügyosztályával, most szövegezi meg az új vásári alakulat szervezési szabályzatát. A szabályzat szerint a székesfőváros mindenkori polgármestere fog a Vásár élén, mint legfőbb faktor állani.

A polgármesternek az a szerepe, hogy a Nemzetközi Vásár rendezésében egymással szembenálló két tábornak: a kamarának és a gyáriparosoknak érdekellentéteit kiegyenlítse. Kétségtelen, hogy ebből a szempontból a főváros polgármestere valóban az a tekintély, esetnyező, amely erre a kiegyenlítő szerepre a legalkalmasabb.

A szabályzat tervezete szerint a vásár intéző bizottságában három taggal vannak képviselve a gyáriparosok és három taggal a kamra. A két érdekképviselet szavazata független attól, hogy a szavazás alkalmával az egyes érdekképviseletek részéről hányan voltak jelen. Határozatokat csak egyhangulag lehet hozni, vitás esetekben a polgármester dönt.

Az új szabályzat a Vásár élére háromtagú vezetőséget állít, a vásár vezetősége szintén csak egyhangú határozatokat hozhat, vagyis a vásár vezetősége kebelén belül nézeteltérés nem lehet. Az adminisztrációnak ez a módja mindenesetre nehézkesnek látszik, mert azt jelenti, hogy ha a Vásár vezetőségének valamelyik tagja beteg, vagy távol van a fővárostól, akkor érvényes intézkedést tulajdonképen nem is lehet elrendelni.

Itt említjük meg, hogy a Nemzetközi Vásár ezévi kiállítására a jelentkezések már nagyban folynak, a vásár ebben az esztendőben is igen sikeresnek igérkezik.

Egy kiapadt kut regénye

Sárándy kertész javára a Kuria is marasztalta a fővárost

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Érdekes elvi vonatkozású indokolással hozott feloldó végzést a Kúria Hutás-tanácsa abban a perben, amelyet Sárándy Károly virágkertész indított a székesfőváros ellen. A főváros ugyanis évekkel ezelőtt Sárándy kertjének közelében új csatornákat fektetett le és egy szép napon Sárándy arról értesült, hogy a virágkertészetében igénybe vett öntözőkútja kiapadt. A rekkenő nyárban a vízhiány gyorsan éreztette a hatását és a szebbnél-szebb krizantémok és szegfűk teljesen tönkrementek. Ilyen előzmények után indított pert a virágkertész a főváros ellen és keresetében 12,000 pengőt követelt.

Az elsőbíróság 8168 pengőt, a tábla 5700 pengőt ítélt meg a virágkertésznek. A Kúria azonban feloldó végzést hozott az ügyben. A végzés indokolása szerint a Kúria 40. számú teljes-ülési döntvénye alapján kifejlődött állandó bírói gyakorlaton alapul szolgáló jogszabály az, hogy a magánvagyon károsításáért akkor is megfelelő kártérítés követelhető, ha a magánvagyon károsítása a közérdek előmozdítása céljából végzett munkálatok lefolytatása következtében történt.

Az kétségtelen, hogy a fővárosi törvényhatóság közérdekből építette a csatornát. Ha azonban ez a csatornaépítés a virágkertésznek kárt okozott, úgy ezért jogszabály szerint a főváros a kártérítési igény egyéb feltételeinek fennforgása esetén, mint építtető felelősséggel tartozik és nem hivatkozhatik sikerrel az 1930. évi XVIII. t.-c. 64. §-ának azon rendelkezésére, mely szerint ha a csatornaépítés következtében a kertésznek kára is volt, azért elsősorban a mulasztó önkormányzati tisztviselő lenne felelős, míg az ő felelősége csak a törvényben írt feltételek mellett másodlagos lehetne.

A kertész károsodását, illetve öntözőkútjának elapadását nem az önkormányzati tisztviselő hivatali kötelességének megsértése, hanem a főváros által elhatározott és azáltal véghez is vitetett csatornaépítés idézte elő. A kártérítési keresetnek is ez a végső alapja és csupán másodsorban az, hogy a csatornaépítés következményeire Sárándy eleve figyelmeztetve nem lett, ami különben is csupán kárelhárítási kötelezettség tekintetében birhat súllyal.

A tábla megállapította ugyan a főváros kártérítési kötelezettségét, de megállapítván a kertész gondatlanságát és mulasztását is az öntözés hiánya folytán, Sárándynak virágkertészetében ért károsodását a peres felek között egyenlő arányban megosztotta.

Kérdés csupán az, hogy vajjon eleget tett-e a virágkertész kárelhárítási kötelezettségének. Miután idevonatkozóan a részletek nincsenek tisztázva, a tábla ítéletét fel kellett oldani és a fellebbezési bíróságot újabb határozathozatalra utasítani.

Uj kiirások

110/140 cm. méretű **aluminium és horganylemez szemcsézőgép szállítására** a székesfőváros házinyomdája részére. **Határidő: 1936. évi február hó 24-én délelőtt 9 óra.**

Pergamentpótlópapir szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi február hó 25-én délelőtt 10 óra.**

1. Föld-, kőműves-, beton, 2. bádogos-, 3. ács-, 4. tetőfedő munkákra a Székesfőváros Gázművei részére az óbudai gázgyár telepén létesítendő anyagraktározó fészer építéséhez. **Határidő: 1936. évi február hó 25-én délelőtt 10 óra.**

1600 drb. **normál,** 700 drb. **vicinális és** 12,452 m³ **váltó tölgytalpfa szállítására** a Köztisztasági Hivatal részére. **Határidő: 1936. évi február hó 28-án délelőtt 10 óra.**

25,620 drb. (tizenegyféle méretű) **anyás csavarnak,** 37,400 drb. (kétféle méretű) **„Tyrefond"-csavar** és 20,500 drb (kétféle méretű) **sinszeg szállítására** a Budapest Székesfőváros Közlekedési Részvénytársaság részére. **Határidő: 1936. évi február hó 28-án délelőtt 9 óra.**

Andesit szegélykövek szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaság részére. **Határidő: 1936. évi március hó 3-án délelőtt 9 óra.**

A Budapest Székesfőváros Gázművei óbudai gyártelepén 1936. április 16-tól 1937 április 17-ig végzendő különféle **rakodó munkálatokra.** Határidő: **1936. évi március hó 6-án délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázművei utalássala „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén jelenleg közölt általános ajánlati feltételekre

1936. évi április hó 16-tól 1937. évi április hó 15-ig terjedő időben óbudai gyártelepén végzendő

különféle rakodó munkálatokra

nyilvános versenytárgyalást hirdet.

A munkálatok költségei szabályszerűen biztositva vannak.

Ajánlatot csak olyan magyar állampolgár vagy Magyarországon teleppel bíró cég tehet, aki, illetve amely a szóbanforgó munkálatok elvégzésére jogosító ipar igazolvánnyal, illetve iparengedéllyel rendelkezik.

Az ajánlattételhez szükséges nyomtatványok a Gázművek Anyagbeszerzési osztályánál (VIII. Tisza Kálmán-tér 20.) 1.50 P lefizetése ellenében szerezhetők be.

Igazolt kisiparosok a szükséges nyomtatványokat díjtalanul kaphatják meg.

Bánatpénzül P 600, azaz Hatszáz pengőt kell az ajánlat benyujtásának időpontjáig, 1936. március 6-ig készpénzben (bankgarancialevél, vagy takarékbetétkönyv alakjában) a Gázművek főpénztáránál (VIII. Tisza Kálmán-tér 20.) letenni.

A szabályszerűen kiállított és felülbélyegzett ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a Gázművek Anyagbeszerzési osztályánál (VIII. Tisza Kálmán-tér 20.)

1936. március 6-án délelőtt 10 óráig

kell személyesen, megbizott vagy posta útján benyujtani.

Az ajánlatok felbontása 1936. március 6-án délelőtt 11 órakor a Gázművek Igazgatóságánál (VIII. Tisza Kálmán-tér 20.) fog megtörténni, mikor is az ajánlattevők, illetve azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Budapest, 1936. február hó 14.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

LOPOSGYULA
Budapest, III. Bécsi-ut 85. sz
Iskolapadok, tornaszerek, játszótéri berendezések, teniszütők és hajlitott sportcikkek
TELEFONSZÁM: **62—5—05**

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest, V., Mérleg u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

XIV. évfolyam 9. szám Budapest, 1936. február 29.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár,
Bpest, VIII., Reviczky-u. 1.

Templomok

A pénzügyi bizottság multheti ülésén Zsitvay Tibor annak a véleményének adott kifejezést, hogy a herminamezei és szentimrevárosi plébánia-templomok felépítésére vonatkozó polgármesteri előterjesztés nincs kellőképen előkészítve. Rassay Károly pedig azt kérte a polgármestertől, hogy az ilyen természetű ügyeket lehetőleg azután az időpont után hozzák a pénzügyi bizottság elé, amikor már a szanálással kapcsolatos kérdéseken túllesz a főváros. A polgármester természetszerűen kénytelen volt engedni a két oldalról is érkezett felszólításnak, levette a napirendről a két új templom építésére vonatkozó előterjesztését, lehetségesnek tartván, hogy ha aktaszerűen elő is vannak készítve ezek a tárgyak, politikai szempontból nincsenek kellőképen előkészítve.

Végeredményben azonban nem kétséges, hogy a legközelebbi pénzügyi bizottság napirendjén ismét találkozni fogunk a két új templom megépítésére vonatkozó polgármesteri előterjesztéssel, mert hiszen erre a két templomra az építtetni kívánó egyházközségeknek okvetlenül és gyorsan szükségük van. A Keresztény Községi Párt keddi értekezletén Wolff Károly azután kideritette, miféle szempontok játszottak szerepet a halogatást kívánó felszólalásokban. — Politikai szempontok, — mondotta Wolff Károly, — jobban mondva személyi szempontok játszottak közre az ügyben! A párt teljes szolidaritást vállal Petrovácz Gyulával, aki, mint egyházközségi elnök, értékes ajándékot ad, amikor ingyen vállalja a tervezés és az építésvezetés munkáját!

Igaza van Wolff Károlynak! A kereszténypártnak büszkének kell lennie, büszke is, hogy templomok egész sorozatával díszítette Budapestet. A Keresztény Községi Párt a keresztény és keresztyén felekezeteknek azt a törekvését, hogy templomhoz jussanak, a legmelegebben támogatta és támogatja.

A keresztény templomok építésével a jövőnek épit a keresztény városháza! Ezt a valóban szép és nemes lélekből fakadó törekvést sem politikai szempontból, sem személyes indulatból elgáncsolni senkinek nem szabad és nem lehet. Sem a rosszul informáltság, sem az ürügyek keresése, sem az ellenséges aknamunka meg nem állíthatják az Isten dicsőségére történő templomépítési sorozatot, akár fellett, akár levett kalappal imádják is a Mindenhatót ezekben a templomokban. A hithez való menekülés jellemző tünete a háború utáni, talán még a háborúnál is súlyosabb idők lelki válságának. Épitsünk templomokat, mennél több templomot, minden hitfelekezet számára és legyenek telve a templomok tömegekkel, amelyek egyetlen közös fohászban kérjék az egek Urát, hogy szabadítson meg bennünket a gonosztól!

Elég volt az elcsépelt városrendezési jelszavakból!

A Madách Imre-ut megépitését irreálisnak tartja Petrovácz Gyula, viszont helyesli a dunaparti korzó kiszélesitését, mert csupán az átmenő forgalom máshova való áthelyezéséről van szó

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Általános feltűnést keltett *Petrovácz* Gyulának a városszabályozási túltengésekről az *Uj Budapest* egyik legutóbbi számában megjelent nyilatkozata, amelyben szót emel a Viziváros és Obuda évszázados jellegéből való kivetkőztetése ellen, rámutatva arra, hogy a történelmi patinájú városrészeket *városszabályozási túlzásokkal* nem szabad feleslegesen és indokolatlanul megzavarni. *Petrovácz* Gyulának ezen okos és reális álláspontja — amely azonban természetszerűen nem nélkülözi a modern és haladó eszméket sem — érvényesül a városházán és a Fővárosi Közmunkák tanácsában a legújabb városrendezési problémák: a *Duna-korzó* kiszélesítése és a *Madách-Imre-út* megnyitása ügyében is. Erről a két nagyfontosságú kérdésről

Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Kétségtelen: a városrendezési problémákat *csak a realitások jegyében* szabad megoldani, sőt már a megoldásra előkészíteni. Elég volt a közismert *városrendezési jelszavakból*, nem *álomvárakra* van szükségünk, hanem olyan elgondolásokra, amelyek a városszépészet szigorú parancsait szemelőtt tartva *a reális élet követelményeinek is megfelelnek*. Ez a két uralkodó szempont irányítja a Keresztény Községi párt tagjainak állásfoglalását a legújabb és legfontosabb városrendezési kérdések tárgyalásánál az illetékes fórumok előtt.

— Ami a *dunaparti korzó* problémáját illeti, *régi akut ügy* ez, amely Budapest most fellendült és még fellendülésben levő idegenforgalmának szemszögéből bírálandó elsősorban el. Magas és legmagasabb vendégeink a dunaparti hotelekben állandóan panaszolják egyrészt a villamos búgását a hajnali órákban, másrészt a hajófüstöt, amelyet az ott álló hajók kéményei ontanak épen a legelőkelőbb hotelszobákba: a dunaparti apartementokba.

Ezek a panaszok állandóan és ismétlődve egészen a kormányzó urig is eljutottak és a Budapesten töltött napok kellemes hatásának lerontására alkalmasak.

Ha mi szeretjük azt, hogy vendégeink este szinházainkban és szórakozóhelyeinken pénzt költsenek, akkor tartozunk ezzel szemben azzal, hogy a hajnali és reggeli órákban *engedjük őket aludni!*

— A korzó mai formájában azért nem felel meg rendeltetésének, mert arról *épen a fenséges Dunát* nem lehet látni. Az elébe épitett viadukt azt teljesen eltakarja! Helyes tehát az a törekvés, hogy

magát a korzót a mostani villamosvágányok helyére helyezzük át, illetve azt ennek magasságában kiszélesitve, a sétáló közönségnek és az idegeneknek magát a Dunát mutassuk meg, természetesen lehetőleg a hajózási raktároktól is megtisztitva.

Ennek a helyes gondolatnak magától értetődően van egy másik oldala is és *ez a dunaparti közlekedés fenntartásának, vagy megszüntetésének kérdése.*

— Azt a tényt, hogy most a Dunaparton közlekedő villamosok jelentős forgalmat bonyolítanak le, tagadni nem lehet, viszont az is vitathatatlan, hogy ez a forgalom *átmenő forgalom!* Ezt az átmenő forgalmat feltétlenül pótolni kell valamilyen formában. Ez a forgalom egyrészt az Eskü-téren, illetve Erzsébet hidnál, a Margit-hid és a Kossuth Lajos-tér felé törekvő közönségből, másrészt a rendőrfőkapitányság, a kir. Kúria, a pénzügyigazgatóság, az igazságügyi és földmivelésügyi minisztériumok felé és a visszaigyekvőkből áll: de

nem magának a dunaparti épületeknek közönségéből rekrutálódik. Az a körülmény, hogy ez a közönség melyik útvonalon jut el céljához, reánézve közömbös.

Ha az Erzsébet-hídtól a Margit-hídig nem a Dunaparton, hanem más vonalon történik az utazás a közlekedési érdek *nem szenved csorbát.* Ha például ugyanezeket a villamosvonalakat a Dunapart helyett a Mária-Valéria-utcán vinnők keresztül, az átmenő forgalom teljesen és tökéletesen ugyanúgy lenne *lebonyolítható*, mint jelenleg.

— A Fővárosi Közmunkák Tanácsa erre vonatkozóan kíván most kísérleteket végezni, ebből a célból hajlandó *százötvenezer pengő* áldozatot hozni. Az *egyelőre ideiglenes megoldás* az elé a feladat elé állítja a Beszkártot, hogy az Erzsébet-hidtól a Lánchidig, az eddigi villamos-járatok helyett megfelelő sűrűségű *autóbusz-járatokat* állítson be. Autóbuszt azért, hogy ne kelljen a kísérlet céljából vágányokat építeni, de azért is, mert *a belső városrészekben egész Európában már csak autóbusz-vonalakat vezetnek.*

— Ez a *kísérlet* egy év alatt dönt az aggodalmak felett, amely a Belváros közlekedését félti, amint azt nem a Dunaparton bonyolítják le. A *végleges megoldást* illetően a kísérlet alapján nyitva az út. Lehet arról is beszélni, hogy

a földalatti villamost, kivezetve a közeli Vörösmarty-térről, a dunaparti árkádok alatt meghosszabbitanák, annál is inkább, mert az erre szükséges alapépitmény megvan, csak részben most raktáraknak van kiadva, részben üresen áll. Igy tulságosan nagy költséget nem igényelne a földalatti céljaira való adaptálás.

De én azt hiszem, hogy a kísérlet eredménye egy *jó, sűrűjáratú autóbuszközlekedés lesz.*

— Ami a *Madách Imre-út* ügyét illeti, — folytatta nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula — a helyzet az, hogy legalább a torkolatnak és az útvonalnak a Rombach utcáig való kiképzése aktuálissá vált abból kifolyóan, hogy az *Orczyház rt.* és a *Horizont rt.* tulajdonában levő nagy telek-komplexumokra gazdáik építkezni szeretnének. Ebből a célból a Közmunkák Tanácsával a szükséges közterületek átadása és az útmegnyitásokkal kapcsolatos járulékok megfizetése ellenében záros határidőn belül való építkezést ígérnek a telektulajdonosok, ha egyben a *harmincéves adómentesség elnyerésével is* megfelelő megállapodást tudnak kötni. Sajnos azonban a további, csatlakozó telektulajdonosok, hasonló szándékot nem táplálnak, sőt a *Horizontnál* is bizonyos pénzügyi nehézségek állanak a szándékok útjába. Ilyen körülmények között a Fővárosi Közmunkák Tanácsa elvi engedélyt szeretett volna adni ezen két telekkomplexum beépitésére abban

a reményben, hogy ezzel ott megindul egy egészséges építkezési folyamat.

— A pénzügyminisztérium a harmincéves adómentességet hajlandó volna megadni, de csak egészen rövid szakaszra, mert

nem áll az állam pénzügyi érdekeivel harmóniában nagyobb tőkéknek épületekben való immobilizálása.

Ebben a helyzetben azonban *erősen megfontolandó*, hogy az út torkolatának és egy rövid szakaszának részbenvaló megnyitása nem tenné-e *hosszú időre disztelenné* ezt az erősen frekventált és exponált városrészt, ahelyett, hogy azt emelné és szépítené.

— És mivel nem látszik ma még semmi tekintetben biztosítva, hogy a kezdő lépést további építkezések fogják követni, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa legutóbbi ülésén javaslatomra egyelőre levette a kérdést a napirendről és megbizta műszaki osztályát, készítsen erre a feltétlenül szabályozandó városrészre egy *normális szabályozási tervet*, a Madách Imre-út gondolatának elejtésével olyan formában, hogy azt minden pénzügyi megterhelés nélkül normális városrendezések módjára végre lehessen hajtani. Ha ez a terv elkészül, akkor módunk lesz összehasonlítani a normális szabályozást a Madách Imre-út gondolatával és dönteni a Fővárosi Közmunkák Tanácsa városszabályozási elgondolásai és pénzügyi érdekei szerint, nem hagyva figyelmen kívül azt a lényeges körülményt, hogy

a Madách Imre-út megvalósítása esetén a telektulajdonosok által fizetendő járulékokon túl több millió pengőjébe kerülne a Fővárosi Közmunkák Tanácsának a létesítendő közművek, és az út megnyitása érdekében mellőzhetetlen területek magánegyezség alapján, vagy bírói úton történendő kisajátítása.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Budapesti figurák
Irja: Klovszky Jáno

Pofon a villamoson

Valamikor az emberek nem voltak annyira idegesek, mint ma és ezért nem voltak annyira kötözködők sem. Emlékezzünk vissza a békevilágra, ritkán csattant el pofon! A balatoni szezón akkor kezdődött meg hivatalosan, amikor Siófokon elcsattant az első pofon.

A riporterek lesték, várták, mikor virrad vagy alkonyodik az a kánikulai nap, amikor a Siófokon tartozkodó tudósító jelentheti, az eseményt, a pofon elcsattanását.

Ma már ennek vége....

Ma annyi pofon csattan el, hogy azt nyilvántartani csak óriási személyzetü, külön hivatal útján volna lehtséges.

*

Bármennyire is ideges és hirtelen haragú a mai világ, mégis ritka eset, hogy közszolgálatban álló egyént üssenek arcul. Ritka eset azért, mert a pofont adó egyén részéről nagyon nagy a tét. Ha az eljárás során megállapítják, hogy a tetlegességi alany jogos ok nélkül hajtotta végre a képenvágást, még súlyosabb a következmény: fogház.

*

Az elmult héten egy latyakos estén kilenc óra felé egy 88-as jelzésü villamoson utaztam hazafelé. Egy férfi, aki átszállójeggyel utazott, a bőrszíjjal elkerített első perronon akart leszállni azon az ajtón át, amely ki- és bejárásra a tantuszos utasok számára van fenntartva. A férfi a bőrszíjat le akarta foglalni, de a kalauz, aki a kocsi közepén állt, szintén a bőrszíj felé törekedett. A kocsi kisszakaszhatárra érkezett és a kalauz azért igyekezett annyira a bőrszíj felé, hogy a továbbutazó kisszakaszos utasoktól a további tantuszokat perselyébe beszedje. Az átszállójegygyel bíró utas is elől akart leszállni. A kalauz udvariasan mondotta:

— A szabály értelmében hátul méltóztassék leszállni!

— Ez hülyeség! — kiáltotta az utas.

— A hülyék a Lipótmezőn vannak — jegyezte meg csendesen a kalauz.

— Közéjük való maga is! — ordította magából kikelve az utas.

A kalauz arcát elborította a vér és igen erélyesen felelt vissza.

A következő pillanatban az átszállójeggyel utazó utas arculütötte a kalauzt, aki az ütés következtében megtántorodott.

Kocsi-késés! Rendőr! Igazolás! Tanuösszeírás! A pofozkodó utas magyarázkodik, sajnálja az esetet, belátta, hogy túlment a határon, de végeredményben az eset megtörtént és így bíróság elé kerül az ügy.

*

Csunya szeles, hideg este történt a sajnálatos eset és ki tudja, hogy ezen az estén a kalauz mennyi ideje állott szolgálatban és mennyi gorombáskodást kellett az utazó közönség idegesebb rétegeitől zsebrevágnia. Gondolkodóba kell azonban esnünk, hogy amikor a villamos tulzsufolt, miért nem szállhat le a közönség átszállójeggyel mind a két ajtón át? Nem ismerem az indokait, annak gyakorlati értékét, hogy mi van a rendelkezés mögött, hogy az átszállójegyes utas csak a hátsó perronon át hagyhatja el a kocsit. Mindenesetre a Beszkártnak is felül kellene vizsgálnia azt, hogy az az intézkedés, amelyre a kalauz hivatkozott és amelyet az átszállás szempontjából a Beszkárt a közönségnek előírt, helytálló-e? A kisszakasz következtében egyébként is meglassult közlekedés gyorsaságát a leszállás korlátozása még inkább hátráltatja. Ugy gondolom: jó lenne Patz igazgató úrnak és a Beszkárt forgalmi osztályának a leszállás szabályozásának kérdésével ez esetből kifolyólag újból foglalkozni.

Viszont el nem titkolható érzésem, hogy helytelen azon utas magatartása, aki a kalauzt olyan igavonó állatnak nézi, hogy azzal csak béreshangon vagy ütés útján lehet beszélni. A megpofozott kalauz önuralmához, fegyelmezettségéhez pedig csak gratulálni lehet, hogy nem adta vissza a durva sértést, amelyet az átszállójegyes utastól kapott pillanatok alatt, nehéz szolgálatának teljesítése közben.

Március hó 1-én és 5-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHBECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, díszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

VÁROSHÁZI NOTESZ

HÁT HOGY TULSÁGOSAN NEM érte meg a sok lármát a szerdai közgyűlés sovány kis omlettje, azt még a legharagosabb ellenzéki városatyák is kénytelenek elismerni. Haragos vezércikkek jelentek meg arról, hogy csődbe megy az autonómia, mert több mint két hónapja nem ült össze a törvényhatósági bizottság közgyűlése, ellenzéki vezér-városatyák oldalas interjukat adtak a dühtől reszkető ellenzéki újságíróknak és amikor aztán végre összeült a nagy garral követelt és az összehívást rögtön ellenzéki sikernek deklarált közgyűlés, épen az úgynevezett polgári ellenzék volt az, amely távollétével tüntetett.

Nemcsak távollétével, de a közgyűlési tárgyakban való részvétlenségével is. Ha Kabakovits József fel nem szólal az elázott Bibicztelep érdekében, ellenzéki felszólalás nélkül tárgyalták volna le a pénzügyi bizottság ülésén már amúgy is alaposan megtizedelt programot. Amely különben — valljuk be — túlzottan érdekesnek valóban nem volt mondható! És ami a legfurcsább: annyira beszéd-iszonyban szenvedtek az urak, hogy amire még nem volt példa: egy előljárói nyugdíjazáshoz sem akadt felszólaló. A közgyűlés — többség és ellenzék egyaránt — úgylátszik szakított azzal a szokással, hogy a nyugalomba vonuló kerületi előljárót saját kerületének valamelyik politikai potentátja parentálja el. Ujlaky-Holtzspach Ödön dr.-t, a Lipótvá-

ros érdemes előljáróját, harmincöt esztendő után három és fél másodperc alatt nyugdíjazta a Tisztelt Közgyűlés: egyetlen mukk sem hangzott el, meg sem éljenezték, meg sem tapsolták. Amit — legyünk őszinték — az emberöltőnyi hű szolgálat után valóban megérdemelt volna az öreg obsitos!

*

MEZEI VIRÁGOK TARKA KOSZORUJA volt a karzat: az egyik tanítónőképző-intézet növendékei jöttek el, hogy alkotmányjogi ismereteiket a fővárosi parlament ülésének személyes meghallgatásával öregbítsék. Sok érdekeset nem láttak a matrózblúzos csemeték: az előadók ledarálták mondanivalóikat, Szendy Károly pedig az elnöki székből kihirdette a gyengélkedő Sipőcz főpolgármester távollétében az egyhangú elfogadást, — ez volt minden! A hölgyek meg is unták az érdektelen kibicelést — vihart szerettek volna látni, lehetőleg személyes tusakodással! — és alig félóra mulva már el is libegtek. Egyetlen látogató maradt a karzaton: a közismert százkilós szemüveges dáma, mint Bódy tanácsnok, a Városházi Notesszel közölte: az a bizonyos hölgy, aki megmagyarázhatatlan buzgalommal hallgatta végig a mult év őszén a teljes költségvetési vitát.

*

A LÁNYISKOLA JELENLÉTÉT Morvay Endre, az örök tréfacsináló mindenesetre felhasználta arra, hogy Csorna Kálmánt ugrassza vele. Elterjesztette a hírt, hogy a lányiskolai növendékek Darkó Magda volt osztálytársai, akik azért jöttek el, mert interpelláció lesz az ismert lányszöktetési ügyben.

Csornához is eljutott az interpelláció híre, mire a népszerű árvaszéki elnök izgatottan szaladt a soros jegyzőhöz, van-e bejegyezve csakugyan interpelláció. Nem volt! Rövidesen kiderült azután a tréfacsinálás, ez azonban nem túlságosan nyugtatta meg Csorna Kálmánt, aki is a közgyűlési terem egyik sarkában nagyobb kör közepén válaszolt az el nem hangzott interpellációra, előadván: miféle erkölcsi és jogi szempontok vezetik az árvaszéket a Darkó-ügy árvaszéki tárgyalása kapcsán.

*

HÉT ÓRA SEM VOLT, MÁR VÉGE lett a sovánka tárgysorozatnak: áttérhettek az interpellációkra és indítványokra.

A Gálok kezdték a menetet, Benő, a szociáldemokrata, és Jenő, a lipótvárosi. Benő okosan és komolyan beszélt, Liber alpolgármester okosan és komolyan válaszolt is neki. Ezután a Jenő következett.

Sem vizuális szempontból, sem fonetikailag nem volt szerencsés napja Gál Jenőnek. Visszatetsző, ha bírósági jogerős ítélet kapcsán temetői sírhantból cipel valaki árnyakat a főváros parlamentje elé.

Maga az ügy — mellékhajtása a Dréhr-pernek: résztvett-e a Halászbankház szanálásában a főváros takarékpénztára — Bódy tanácsnok eréiyes és határozott nemleges válaszával elintézést nyert. Gál Jenő azonban nem elégedett meg a válasszal, újabb előadásokat tartott, a jobboldal immáron fokozódó türelmetlensége közepette. A törvényhatósági bizottság egyik előkelő ügyvéd-tagja meg is jegyezte:

— Van bizonyos magasabbrendű ügyvédi összeférhetetlenség is! Még pedig az, hogy valamely ügyet az ügyvédnek, ha történetesen tagja az ország, vagy a főváros parlamentjének, nem szabad és nem lehet a törvényhozó, illetőleg tanácskozó testület asztalára dobnia. Mindenkinek illik, csak neki nem! Mert sohasem lehet megvonni a határvonalat: hol végződik az ügyvéd jogos, vagy jogtalan magánérdeke és hol kezdődik az a közérdek, amelynek leple alatt a testület az ügyvéd úr előadása alapján kénytelen a dolgokkal foglalkozni.

Gál Jenőt azonban ez az apró szépséghiba egyáltalában nem zavarta meg. A polgármesteri válaszra viszonválaszszal élt, közben elkalandozott jobbra és balra, személyi csetepatékba keveredett a közbeszólókkal, a végén talán már maga sem tudta, mit beszél. A vérvörösen hadonászó bizottsági tag úr — állapítsuk meg őszintén — zavart önkritikátlanságában egyáltalában nem volt üdítő jelenség!

*

PETROVÁCZ GYULA MESÉLI az uzsonnázó asztalnál, a maga kissé száraz, de jóízű humorával:

— Itt a kezemben a kérvény, amelyben bejelentem a főpolgármester úrnak, hogy a közigazgatási bizottság egyik albizottságában: a gyámügyi küldöttségben viselt tagságomról tiszteletem és köszönetem kifejezése mellett lemondok.

Budapest a kartelek kezében és a kartelek koporsójában

✿

Kiirták az uj koporsószállitási versenytárgyalást, amelynél a nemkeresztény kartelekkel szemben a keresztény kisiparosokat szeretné előnyben részesiteni a főváros

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Községi Temetkezési Intézet március 7-i határidővel most hirdette meg szokásos tavaszi nagy koporsó-versenytárgyalását. Több mint ötezer darab különféle koporsó szállítására hirdet pályázatot az intézet, amely azt is kiköti, hogy ajánlatokat részmennyiség szállítására is lehet tenni és az árat csakis a kétméteres nagyságra kell megadni olyképen, hogy az ár nagyság szerint aránylagosan emelkedik, vagy csökken. A Temetkezési Intézet pályázati hirdetménye *élénk versengést* kelt a szakmában, ahol izgatottan lesik, továbbra is a kartelek kezében marad-e Budapest halottainak temetkezési eszközökkel való ellátása, vagy pedig végre a kisipar is be tud-e jutni a kartelek által szigorúan elhatárolt vadászterületre, ahogyan ezt a keresztény kisiparosok, élükön *Müller* Antal országgyűlési képviselővel, annyira régen követelik és hangoztatják.

Illetékes városházi körökben igen szkeptikusan ítélik meg a versenytárgyalás esélyeit. Tudják azt, hogy a kartel tagjai, élükön a közismert részvénytársasággal és az éppen annyira nemkeresztény kettős nevű céggel, mindent elkövetnek, hogy *a zsíros üzlet továbbra is kezük között maradjon*. Az illetékes városházi tényezőknél, elsősorban a közegészségügyi ügyosztályban nem tévesztette el hatását *Müller* Antal országgyűlési képviselőnek az *Uj Budapestben* feltett azon kérdése: *hogyan lehetséges az, hogy Budapest keresztény halottai részére a koporsót, szemfedelet, a halotti sirpárnát szinte száz százalékban nemkeresztények szállítják?*

Ugy a városházán, mint a Községi Temetkezési Intézetnél jól tudják, hogy ha valahol, hát a koporsók frontján az a helyzet, hogy *a kisipar keresztény, a kartelirozott nagyipar pedig nem az. Illetékes helyen* közölték az *Uj Budapest* munkatársával, hogy a Közszállítási Szabályzat jelenleg érvényes intézkedéseinek szem előtt tartásával minden meg fog történni arra vonatkozóan, hogy a koporsó és szemfedél szállítás túlnyomó nagyrészét *keresztény kisiparosok* kapják, még akkor is, ha a különféle karteltagok a főváros ezen intézkedését szokásuk szerint *körmönfont panaszokkal és fellebbezésekkel* fogják megtámadni.

*

Itt említjük meg, hogy a polgármesteri közegészségügyi ügyosztály az *Uj Budapest* január 21-én megjelent, a koporsókartellel foglalkozó cikkünk egyes tényállításait illetően annak közlésére kérte fel lapunkat, hogy cikkünknek az az állítása, amely szerint a temetkezési intézet kártérítési pert tett volna folyamatba az egyik szállító cég ellen meg nem felelő koporsók szállítása miatt: *téves információn alapul*. Azt közli velünk az illetékes városházi ügyosztály, hogy a Temetkezési Intézet üzemvezető igazgatósága a legnagyobb körültekintéssel jár el a koporsók beszerzése terén, a szállítóktól lehívott koporsókat mindenkor a legszakavatottabb ellenőrzés mellett vizsgálja felül minőségi szempontból és csak azután veszi át.

A Temetkezési Intézet ezen közlésével kapcsolatosan megállapítjuk, hogy *ténylegesen megtörtént*, hogy egy roszszul készített koporsóból a halott kiesett az egyik temetőben. Ezt a koporsót azonban *nem* a főváros Temetkezési Intézete készítette, hanem *egy magánvállalkozó*, aki önálló, azóta megszünt, üzletében vette fel a rendelést a temetésre és szállította a rosszul ácsolt koporsót. Az azóta megszünt temetkezési vállalkozó cég perelte azután a koporsót szállító iparost, *nem pedig a főváros*, amely — és ezt nem is vonjuk kétségbe — a koporsók átvételénél körültekintő gondossággal jár el.

Száznyolcvan helyettes tanerőt ideiglenesitett a polgármester

✿

A főváros névsorán kisebb módositásokat eszközölt a kultuszminiszterium

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A mult hónapban végrehajtott polgármesteri tanügyi kinevezések során az ideiglenes tanügyi állások egész sora vált üressé. A polgármester most intézkedett a megüresedett ideiglenes állások betöltéséről: a kinevezésre az ügyosztály által összeállított névsort azonban jóváhagyás céljából előbb a közoktatási ügyosztály felterjesztette a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. A miniszter a névsoron *jelentéktelen változtatásokat* eszközölt, főképen abból a szempontból, hogy megvizsgálta az ideiglenesített állásba bekerülő női tanerők közül kik azok, akiknek férje megfelelő keresettel bír, úgyannyira, hogy feleségük kenyérkeresetére nincsen szükségük.

A *száznyolcvan* ideiglenesi kinevezésből *száztizennyolc* elemi iskolákra, a többi polgári iskolákra, a középiskolákra és a kereskedelmi iskolákra esik. Az ideiglenesített *tanítók és tanítónők* névsorát az alábbiakban közöljük:

Ábrán Zoltán, Bálint Sándor, Faragó László, Fodor Endre, Füleki József, Flórencz József, ifj. Háros Antal, Horányi Lajos, Jávor Károly, Marczinkovics Ignác, Móra Mihály, Perge Gyula, Révay Ferenc, Samu István, Serény Andor, Thuróczy Béla, ifj. Tirpák Sándor, Vadas József, Varga Lajos, Ványi Pál, Zsohár Gyula.

Ajazó Irma, Akantisz Rezsőné sz. Érczhegyi Ilona, Ambrózy Károlyné sz. Galli Gyöngyi, Bakos Melinda, özv. Balázs Jenőné sz. Veress Erzsébet, Boda Katalin, Böjthe Béláné sz. Balogh Etelka, Czeglédi Györgyné sz. Rothnagel Margit, Dallos Béláné sz. Hekinger Valéria, Doby Szilvia, Dunajtsik Ilona, Elek Ibolya, Erdőkövy Istvánné sz. Gálffy Klára, özv. Éger Jenőné sz. Hazslinszky Ilona, Éles Margit, Felkay Antónia, Filep Dezsőné sz. Novák Rózsa, Fodor Andorné sz. Selymes Róza, Fodor Erzsébet, Forgács Júlia, Fray Katalin, Gallyas Istvánné sz. Csepely Györgyi, Gách Stefánia, Gáthy Dezsőné, sz. Stolmár Edit, Gondos Bernátné sz. Siegler Jolán, Gömöry Frigyesné sz. Maár Margit, Hargitai Károlyné sz. Mittermaier Anna, Hegyi Erzsébet, Hinfner Piroska, Hodor Ilona, Horváth Kázmérné sz. Hauser Piroska, Horváth Lászlóné sz. Simonsits Margit, Horváthy Margit, Jeney Aladárné sz. Császár Ernesztina, Józsa Erzsébet, Keresztényi Ilona, Kéméndi Ernőné sz. Bohacsek Erzsébet, dr. Kiszelly Tiborné sz. Haeffler Sarolta, Klinczing Ilona, Kocsárd Mária, Kollárs Anna, Kovács Teréz, özv. Kozma Józsefné sz. Ritoók Ella, Kövér Tihamérné sz. Spitzkopf Anna, Kuncze Ilona, Lajos Irén, Lászlóffy Mária, ifj. Makoldi Mihályné sz. Lissák Katalin, özv. Marosy Jánosné sz. Vargha Olga, Mályus Gézáné sz. Horváth Erzsébet, Merényi Gyuláné sz. Horánszky Margit, Mérei Olga, Millavári Józsefné sz. Brummer Ilona, Murai Ilona, dr. Nagy Kálmánné sz. Mayer Edit, Nagy Lászlóné sz. Székely Zsuzsanna, Nemes Gyuláné sz. Beness Olga, Németh Aranka, Okolicsányi Júlia, dr. Okolicsányi Kuthy Zoltánné sz. Török Júlia, Oszlányi Vilma, Oszlári Béláné sz. Jelinek Irén, vitéz Ottóffy Ottóné sz. Szombathelyi Irén, Pálosi Emilia, Pitroff Miklósné sz. Stercz Marianna, vitéz Puy Jenőné sz. Skoluda Mária, dr. Reitter Ferencné sz. Hossza Jolán, dr. Román Iványné sz. Sipos Irma, Rosta Aranka, Rózsa Béláné sz. Édörer Gizella, Sándly Vilmosné sz. Kemény Emilia, Schiller Istvánné sz. Sor Erzsébet, Schröder Emilia, dr. Simay Ernőné sz. Antal Juliska, Simonyi Erzsébet, Somló Katalin, Spányi Istvánné sz. Bund Margit, Süle Imréné sz. Herp Ilona, Szabó Lászlóné sz. Holocsy Mária, Szabó Sándorné sz. Schneider Rózsi, özv. Szacsvay Ágostonné sz. Szente Janka, Szalmássy Magda, Szayer Jolán, Szontágh Pálné sz. Táborszky Mária, Szönyi Gézáné sz. Timkó Ilona, Szönyi Imréné sz. Sallós Mária, Szönyi Irén, Tana Margit, Tarnói Béláné sz. Belányi Mária, Tutschner Márta, Vágsellyey Margit, Ványi Magda, özv. dr. Vladár Imréné, sz. Király Gziella, Walter Mária.

— Hogy miért mondok le? Tegnap volt ennek a gyámhatósági fellebbviteli küldöttségnek az az első és egyben utolsó ülése, amelyiken résztvettem. Kerek három és fél óráig tartott! Feláll az egyik ülnök, előadja, hogy a kiskorú 1931. február 1-én született, egy órán keresztül bogozza az összes családi és vagyonjogi viszonyait, a végén azután megállapitja, hogy az ügy nincs kellően előkészítve, javasolja a közigazgatási bizottságnak, méltóztassék az ügyet az elsőfokú hatósághoz: az árvaszékhez visszaküldeni. Amit is a tekintetes bizottság egyetlen zokszó nélkül, másodpercek alatt el is határozott. Idáig rendben is van a dolog. Az én mérnöki eszem azonban nem tudja felfogni: miért nem azzal kezdte a mélyen tisztelt ülnök úr, hogy az akta nincs előkészítve, küldjük vissza az árvaszékhez? Akkor is visszaküldtük volna, de legalább spóroltunk volna egy órát, amennyi ideig a jogászok számára minden valószinűség szerint igen élvezetes előadása tartott!

— De nem ez a főpanaszom! Legfontasobb kijogásom az, hogy az egyórás előadásban legalább ötvenszer hallottam a tésztásgyámról beszélni. Én már sok mindenféle gyámról hallottam, de sohasem hallottam a tésztásgyámról. A bizottság jogásztagjai helyeslően bólongattak, amikor az előadó ülnök úr a tésztásgyám különféle cselekményeiről beszámolt. A végén már, amikor majdnem elaludtam, odafordultam a mellettem ülő Gorondy-Novák árvaszéki elnökhelyetteshez:

— Te, Sándor, mi az a tésztásgyám?

— Az elnökhelyettes úr — megőrizve köteles komolyságát — diszkréten közölte velem, hogy a tésztásgyám nem egyéb, mint a t. és t. gyám fonétikus hangzása a nem-jogász fül számára. A t. és t. gyám pedig a törvényes és természetes gyám jogi kifejezésének a megkurtítása. A törvényes és természetes gyám pedig arra hivatott, hogy az atya elhalálozása után, mint anya gyakorolja a gyerek fölött a szülői hatalmat.

— Én józan és reális mérnökember vagyok — fejezte be élvezetes előadását Petrovácz Gyula — nekem elegem van a tésztásgyámokból, sőt a tésztából is, de még a gyámügyi küldöttségben viselt tagságomból is! Menjen oda Lázár Ferenc barátom mellé olyan férfiú, aki jobban ért ezekhez a furcsa jogi kifejezésekhez, mint én!

*

A NYOLCVANADIK ELETÉVÉT TAPOSÓ Pompéry Elemér örökös törvényhatósági bizottsági tagnak (nála csak Csepregi-Horváth János dr. idősebb, aki nyolcvanhárom esztendős) felesége szül.: Mezey Jolán életének hatvankilencedik, boldog házasságának ötvenkettedik évében hosszas betegség után kedden délután csendesen elhunyt. Temetésén, amely a Kerepesi-út melletti temető halottasházából folyt le a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint a családi sírboltba, számosan jelentek meg a fővárosi törvényhatósági bizottság vezető bizottsági tagjai. A temetésen megjelent Szendy polgármester is.

Csorna jól vigyáz az árvák pénzére

A gyámügyi reformnak és a fővárosi státusrendezésnek a megfelelő erkölcsi és anyagi elismerést kell hoznia az árvaszék felelősségteljes munkával túlhalmozott, kiválóan működő ülnöki kara részére

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A különféle bíróságok és hatóságok előtt a legnagyobb nyilvánosság asszisztálása mellett most folyó nőragadási per a budapesti árvaszékre hívja fel a közfigyelmet, amely ebben az annyi port felvert ügyben valóban bölcsen és szakavatottan képviseli a keresztény erkölcs álláspontját. De különlegesen aktuális az árvaszék várospolitikai és városigazgatási szempontból azért is, mert Csorna Kálmán dr. egyetemi magántanár, a budapesti árvaszék kiváló elnöke, Sipőcz László, Melly Béla, Ágoston Géza méltó utóda, a napokban nyujtotta át a polgármesternek az árvaszék mult évi működéséről szóló jelentését, amelyet tudvalevően az 1876: VI. t. c. értelmében a miniszterelnökhöz kell a fővárosnak felterjesztenie. A jelentés a fővárosi, minden vonatkozásban jeles, hivatása magaslatán álló árvaszéki ülnöki kar egyik legképzettebb és legkoncepciózusabb tagjának: Szokolay Leó dr.-nak valóban értékes munkája. Az árvaszék működési jelentéséből az alábbi fontosabb, a várospolitikusokat és a nagyközönséget is érdeklő momentumokat ragadjuk ki:

Szigoruan ellenőrzik a gyámok pénzkezelését

Amint a közigazgatás az elmult esztendőkben szemmelláthatóan messzemenő gazdasági vonatkozásokkal gyarapodott, azonképen az árvaszék működésében is a pénzügyi és gazdasági szempontok nyomulnak elsősorban előtérbe. E tekintetben a legfontosabb az árvák és gondnokoltak vagyonának fokozott ellenőrzése az árvaszék részéről. Az árvaszék az elmult esztendőben a rendkivüli gazdasági helyzettel járó vagyonkezelési zavarokra való tekintettel törvényes kötelességén túlmenően a számadásra nem kötelezett törvényes képviselők és a haszonélvezők, azaz: elöörökösök vagyonkezelésének bizonyos mértékü ellenőrzését rendelte el. Ennekfolytán az árvaszéki elnök külön nyilvántartást létesitett ezen ingatlanokra háruló közterhek és tüzkárbiztosítások fizetésének ellenőrzése céljából.

Nincs uj kölcsön!

Az elmult esztendőben is változatlanul súlyos problémája volt a főváros árvaszékének a gyámi pénzek kezelése. A mult esztendő végén készpénzben közel ötmillió pengőt, értékpapirokban és ékszerekben hétmillió pengőt kezelt az árvaszék. A készpénzben feltüntetett vagyon jelentékeny része jelzálogkölcsönökre esik: három és fél millió pengő. A gyámpénztár forgótőkéje hónapok óta állandóan egymillió pengőn felüli összeget tesz ki és igy a gyámpénztár fizetőképessége minden kétségen felül biztositva van.

Ami a kihelyezett jelzálogkölcsönöket illeti, Csorna Kálmán dr. elvitathatatlan érdeme, hogy az utolsó három év alatt az árvaszék kereken 1,150.000.— pengőt behajtott kinnlevőségeiből. Az 1933. év első felében az árvaszék a beállott gazdasági válság következtében különben a gyámpénztári kölcsönök folyósitását teljesen beszüntette.

Árverezlet az árvaszék

Természetes, hogy a leromlott gazdasági viszonyok közepette a kiadott kölcsönök behajtása sem megy teljesen simán: a behajtási eljárás megindítására utasitást adott az árvaszék a tiszti ügyésznek, összesen 155 gyámpénztári kölcsönügyben. Ezek közül ötvennégy ügyben az árvaszék bírói egyezséget kötött, az ötvennégy közül tizenkilencben pedig a tiszti ügyészt árverés megkérésére utasitotta. Négy adóssal szemben meg is tartották az árverést: egy esetben idegen vevő vásárolta a gyámpénztári kölcsön fedezetéül szolgáló ingatlant és a gyámpénztár teljes követelése megtérült, három esetben pedig megfelelő árverező hiányában a gyámpénztári tartalékalap részére kellett az ingatlanokat megvásárolni.

Ezekkel az árverésekkel kapcsolatosan megállapitja az árvaszék, hogy az adósok ingatlanainak elárvereztetését lehetőleg kerülni kell: erre kötelezik az árvaszéket, mint hatóságot elsősorban az erkölcsi szempontok. A főváros kezelése alatt álló gyámpénztári tartalékalapnak jól felfogott érdekében is lehetőleg el kell kerülni az árverések kockázatát. Az árvaszék ezért arra törekszik, hogy az adósoknak még az árverés előtt lehetőleg módot nyujtson arra, hogy ingatlanaikat szabadkézből eladhassák, evégből a kamathátrálékok rendezése esetén az egyes esetek gondos mérlegelése mellett az árverési eljárást hosszabb-rövidebb időre felfüggesztik.

Csökken a kamathátralék

Még igy is az a helyzet, hogy a gyámpénztár adósainak töke és kamathátráléka az 1931. évi gazdasági válság jelentkezése óta folyton emelkedőben volt. Ez a hátrálék az 1932. év végén 469.958 pengő, az 1933. év végén 634.107 pengő, az 1934. év végén pedig 816.000 pengő volt. Azóta az árvaszék állandó céltudatos tevékenységével nemcsak megállította a hátrálékok növekedését, hanem a hátrálékok most már csökkenő irányzatot mutatnak, amennyiben a mult esztendő október végén a hátrálék már csupán 695.144 pengő volt. A jelenleg fennálló 178.000 pengő kamathátrálékból 132.994 pengő tiz adós behajtás alatt álló gyámpénztári kölcsöneire esik. Ezeknek a kölcsönöknek folyamatban levő likvidálása után tehát jelentékeny kamathátrálék nem lesz.

Mikor felelős egyénileg az ülnök?

Az árvaszéki jelentés részletesen foglalkozik a gyámhatóság tagjainak vagyoni felelősségével. A gazdasági válság jelentős értékvesztéseket okozott a kiskoruak és gondnokoltak vagyonában. A székesfőváros árvaszéke mindig hü sáfárja volt a kezelése alá tartozó árva-vagyonnak és ezt évtizedeken át senki sem vonta kétségbe. Az utóbbi években állandó súlyos gazdasági krizis folyamán és annak egyik elszomoritó hatásaképen mind gyakrabban tapasztalható az, hogy az egyént bármi címen ért veszteségért a közületet, a hatóságot és annak képviselőit kivánják felelőssé tenni.

Az utóbbi öt éven belül öt kártérítési kereset indult az árvaszék tisztviselői, illetve a székesfőváros ellen. Ezek közül három befejezést nyert, egy a Kuria előtt folyik, egy pedig kezdeti stádiumban van. A befejezett perek kivétel nélkül elutasitással végződtek, mert mindegyikben megállapitotta a bíróság, hogy az intézkedésre jogosult árvaszéki tisztviselőket sem szándékosság, sem súlyos gondatlanság nem terhelte és a tisztviselők intézkedése és a károsodás között okozati összefüggés megállapitható nem volt.

Csorna tiltakozik

Az árvaszék elnöke a gyámhatóság tekintélye és nyugodt munkájának biztosítása érdekében tiltakozik az elintézés befolyásolása céljából a kártérítési kötelességre történő feltünő hivatkozás, valamint a jogilag alaptalan rosszhiszemü kártérítési perek indítása ellen. Kötelességének tartja Csorna Kálmán dr. rámutatni arra, hogy az anyagi felelősségrevonásnak ujabban keletkezett gyakorisága az intézkedésre hivatott tisztviselőknél bizonyos félelmi érzetet, vagy legalábbis oly mértékü óvatosságot váltott ki, amely könnyen tulságosan rideg, elutasitó intézkedésekre vezet!

Csak a vétkes károkozást szabad büntetni

Az állami hivatalnokok alaptalan kártérítési pereknek nincsenek kitéve, ezzel szemben az önkormányzati árvaszéki tisztviselők felelősségének mai méltánytalan helyzetén a tisztviselők szempontjából, de közérdekből is segiteni kell, még pedig abban a formában, hogy csak a vétkes károkozást büntessék, vagyis a tisztviselő ellen vétkessége alapján a felelősséget csak akkor lehessen bírói uton érvényesiteni, ha a kártokozó cselekmény miatt öt a büntető, vagy fegyelmi bíróság jogerősen vétkesnek nyilvánitotta.

Hol az elismerés?

A gyámhatósági tisztviselők súlyos felelősségével kapcsolatban az árvaszéki elnök rámutat arra is, hogy a gyámhatóság munkája különleges képességeket, jelentékeny jogi szakértelmet, bizonyos pénzügyi és gazdasági tájékozottságot, fokozott szociális érzést és tapintatot igényel. Evégből oda kell hatni, hogy a főváros árvaszékének a jövőben is jóképességü, kellően képzett és rátermettség szempontjából megfelelően kiválasztott tisztviselők álljanak rendelkezésére! Ennek természetszerüen egyik előfeltétele az, hogy úgy a készülő gyámügyi reform keretében, mint pedig a székesfővárosi tisztviselői státusrendezés során olyan szabályozás történjen, amely e fontos és nehéz közigazgatási szolgálat viselői számára a megfelelő erkölcsi s anyagi elismerést biztosítja.

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

HIREK

Petrováczot ünnepelte a keresztény Rákosváros

A keresztény tanügyi tisztikar teljes harmóniában van a kereszténypárttal

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság XIV. kerületi szervezete százterítékes vacsorát rendezett a legutóbbi tanügyi kinevezéseknél előléptetett kartársak ünneplésére. Rózsa Géza elnöki megnyitó beszédében elsősorban tisztelettel és meleg szeretettel köszöntötte Rákosváros jóságos atyját, a keresztény oktatói rend melegszívű pártfogóját, Petrovácz Gyulát, aki a legutóbbi tanügyi kinevezéseknél is megmutatta azt az őszinte ragaszkodást, melyet a keresztény oktatói rend iránt érez.

Castiglione László polgári iskolai igazgató a kinevezettek nevében, Petrovácz Gyula személyén keresztül, a Keresztény (Wolff-) Pártnak mondott hálás szívvel köszönetet a párt meleg támogatásáért. Hangsúlyozta, hogy a keresztény oktatói kar, midőn a kereszténypárt zászlaját segíti diadalra, nem kicsinyes pártszempontok szolgálatába szegődött, hanem teljes harmóniában van azzal a hivatással, mely a szebb magyar jövő kialakítását célozza.

Petrovácz Gyula hálás köszönetet mond a szónokoknak és a megjelentek lelkes, meleg és őszinte ünneplésének. Beszédében kiemelte, hogy ő nem tett mást, mint amit kötelessége volt megtenni. Érzi, hogy olyan testületnek, olyan tagoknak ügyét tette magáévá, akik olyan tiszta nemzeti eszmékért küzdenek, amelyeket a párt is meg akar valósítani. Ennek a munkának az elvégzése már csak azért is kellemes volt számára, mert ő maga is aktív pedagógus. A legfontosabb szempont azonban az, hogy kerületében igen nagyra értékeli azt a támogatást, amelyet évek óta pedagógus kartársai részéről tapasztalt. Örömmel említi meg, hogy kerületében a legutóbbi tanügyi kinevezéseknél harmincöt tanügyi embernek sikerült biztos kenyeret kiharcolni.

A szünni nem akaró tapsviharral fogadott beszéd után, Drégely Dezső pártelnök további lelkes, hűséges és áldozatos munkára buzdította a kartársakat.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Drózdy Győző lapját kitiltják a főváros iskoláiból

Feltünő támadás az Ifjuság cimű lap ellen a Keresztény Tanügyi Bizottságban — Pestkörnyék idegenajku tanulóinak meg kell engedni a fővárosi iskolák látogatását

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság hétfőn este tartotta Bednárz Róbert prelátus elnöklete alatt rendes havi összejövetelét. Az összejövetelek jelentőségét mi sem bizonyítja jobban, mint az érdeklődők egyre növekedő száma, akik lelkesedéssel sorakoznak a keresztény politika zászlaja alá s tesznek hitvallást a keresztény és nemzeti gondolat mellett. A megjelenteket Bednárz Róbert köszöntötte, majd meleg szeretettel üdvözölte a most kinevezett pedagógusokat, akiknek tiszteletére a Bizottság szeretet-lakomát fog rendezni. Annak a reményének adott kifejezést, hogy a jól megérdemelt kinevezés további elismerésreméltó munkára fogja serkenteni a most kinevezetteket, egyuttal igéretet tett, hogy a kereszténypárt a jövőben is azon lesz, hogy a méltányosság és igazság alapján történjenek meg a kinevezések.

Utána Gáspár Pál dr., a Rákócziánum igazgatója tette szóvá azokat a támadásokat, amelyek a Drózdy Győző szerkesztésében megjelenő Ifjúság című lap révén érte a magyar tanítóságot és tanárságot. Szemelvények felolvasása után a megjelentek egyhangú lelkesedéssel vették tudomásul, hogy a neves pedagógusokból álló szerkesztőbizottság nem azonosította magát a lap állásfoglalásával és tagjai a bizottságban viselt tagságukról lemondtak. Lélekmérgezésnek tartja, hogy olyan ujságot adjanak nem kifejlett szemléletü ifjúság kezébe, amely alkalmas a tanári tekintély lejáratására. Kéri a Tanügyi Bizottságot, hogy erkölcsi súlyával és tekintélyével hasson oda, hogy ezt a lapot a székesfővárosi iskolákból tiltsák ki.

Bednárz Róbert helyeslés mellett jelentette ki, hogy ebben az ügyben az illetékes hatóságnál el fog járni, majd Masson Izabella polgári iskolai igazgató mondott köszönetet Gáspár Pálnak, hogy ezt az ügyet szóvátette. Szükségét érzi, hogy a polgári iskolai tanárság nevében is visszautasítsa ezt a méltatlan támadást.

Nagy figyelem közepette tartotta ezután Somody István lapszerkesztő igen értékes előadását: A tanügyi tisztikar feladatairól a magyarság önvédelmi harcában címmel.

A nagy tetszéssel fogadott előadást Urbányi C. József köszönte meg, aki kifejtette, hogy az elmondottak a jelen voltakban megerősítették a nemzeti törekvéseinkben beidegződött álláspontunkat s a magyar tanítóság is azt a feltámadást akarja, amit az előadó oly szépen fejtett ki.

Karácsonyi Pál hozzászólása után Horváth F. Etelka polgári iskolai tanár kérte, tegyék lehetővé, hogy a Pest-környéki községek idegenajkú tanulói is Budapest székesfőváros iskoláit látogassák s ne kényszerítsék őket, hogy anyanyelvüknek megfelelő iskolába járjanak.

K. Császár Ferenc törvényhatósági bizottsági tag általános megelégedés közepette jelentette ki, hogy ebben az ügyben a szükséges lépéseket már megtették s a jövőben ez a tanulóanyag a magyarság részére megmenthető lesz.

Végül Urbányi C. József üdvözölte Szödy Szilárd szakfelügyelőt kormányzói kitüntetése, May Vilmos tanárt ezüstmenyegzője és vitéz Kelemen Ferencet 25 éves karnagyi jubileuma alkalmából és ismertette a bécsi tanulmányutat, amelyre jelentkezéseket még elfogadnak. Az ülés lelkes hangulatban ért véget.

Ofenbach Hoffmannja mark
Hoffmann képkeretes pastel

Méltóságos Tanácsnok Ur!

Uj akció indult a fővárosi főtisztviselők megfelelő cimzése érdekében

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Ujabban mind gyakrabban csik szó *a fővárosi főtisztviselők méltóságos* címéről. Ezzel kapcsolatban azonban sok tévedés csúszik be a köztudatba. Pedig az igazság rovására megy, ha a közvélemény kialakulása nem a helyes és egyenes úton történik.

Mi az a kritérium, ami jogcím gyanánt szolgálhat arra, hogy a főtisztviselők a méltóságos cimet megkapják? Az 1934. évi II. tc. (a legújabb fővárosi törvény) 13. §-a taxative foglalva sorolja fel azokat a tisztviselőket, illetőleg állásokat, amelyeket *maga az autonómia, a törvényhatósági bizottság* tölt be. És milyen állásokat tölt be választás útján a *közgyülés? Niamessny* Mihály, a törvényjavaslat parlamenti előadója és *Keresztes-Fischer* Ferenc akkori belügyminiszter szavai szerint *az exponált jelentős vezető állásokat.* Az említett törvény és annak indokolása így sorolja fel őket: polgármester, alpolgármesterek, tanácsnokok, árvaszéki elnök, tiszti főügyész, tiszti főorvos. statisztikai hivatali igazgató, főlevéltáros és főszámvevő. Amikor a törvényjavaslat parlamenti tárgyalása során több képviselő oly értelmű módosítást javasolt, hogy más, eléggé magas állásokat is a közgyülés töltsön be választás útján, akkor *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter a következő választ adta:

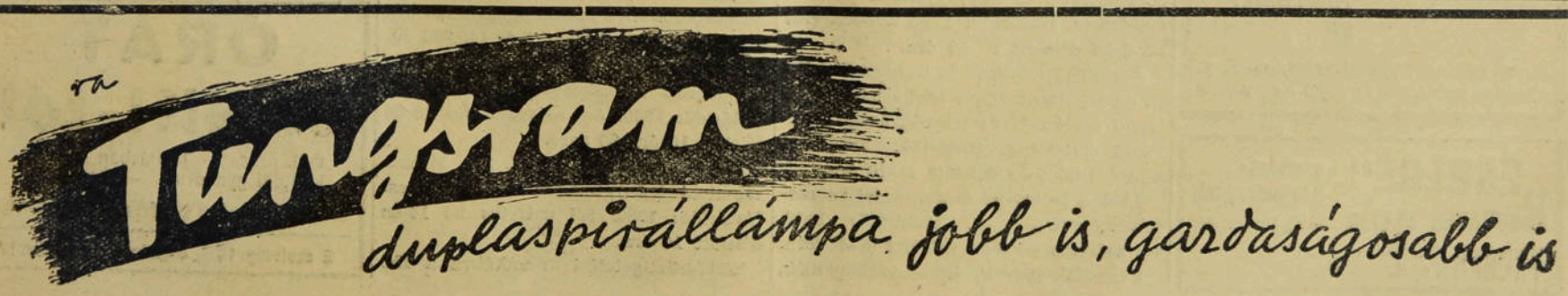
— Ez a javaslat a bizottságban is felmerült és én azzal az indokolással, hogy ezek *nem a törvényben szervezett* állások, hanem szervezésük szabályrendeletre van utalva, nem fogadtam el ezt a módosítást és most sincs módom elfogadni, ugyanazzal az indokkal, hogy tudniillik *nem törvényben rendszeresített* állásokról van szó.

A másik kritérium a fővárosi szabályrendeletben (791—1926. szám) van szabályozva. Ezt a határozatát a közgyűlés a belügyminiszternek 52.982—1926. IV. sz leiratában foglalt módosítások alapján hozta meg.

A harmadik, bár *nem cikkelyezett* kritérium szintén a főtisztviselők méltóságos címe mellett szól. A fővárosi főtisztviselők, egy-egy ügyosztály, kerület vagy mással össze nem hasonlítható intézmény élén állanak, mint annak vezetői. Ezzel szemben az állami V. fizetési osztályba sorozott állami tisztviselők, igen gyakran beosztottak és semmit sem vezetnek. Hányszor kell a fővárosi főtisztviselőnek *méltóságos* állami kollégájával tárgyalni és a fővárosi nem lévén méltóságos, máris alul marad!

Egy kérdéssel lehet legcélszerűbben elindítani a dolgot. *Mit akart* a törvény azzal, hogy bizonyos taxative felsorolt és pontokba foglalt állásokat a *törvényhatósági bizottság által* rendeli betölteni akkor, amikor a legtöbb állást kinevezés útján a főpolgármester, illetőleg a polgármester tölti be? Kétségtelen, hogy a törvény ezzel *diszt* adott annak az illető állásnak. Már pedig törvényes előzményből csak törvényes következtetés vonható le! Az 1922-ben kelt belügyminiszteri rendelet mintájára, amely szerint a polgármestert és alpolgármestereket állásuknál fogva a méltóságos cím illeti meg, sürgősen intézkedni kell, hogy a méltóságos cím illesse meg az összes, a főváros közgyülése által választott főtisztviselőket!

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérn ök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Községi Temetkezési Intézet (Budapest, IV., Kigyó-u. 5) a Fővárosi Közlönyben a „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre való utalással nyilvános versenytárgyalást hirdet: 600 db 200 cm-es VII. o. fenyőfa-, 250 db 180 cm-es VI. o. fenyőfa-, 250 db különféle méretű gyermek VI. o. fenyőfa-, 650 db 200 cm-es V. o. fenyőfa-, 250 db 180 cm-es V. o. fenyőfa-, 250 db különféle méretű gyermek V. o. fenyőfa-, 800 db 200 cm-es IV. o. fenyőfa-, 200 db 180 cm-es IV. o. fenyőfa-, 150 db különféle méretű gyermek IV. o. fenyőfa-, 600 db 200 cm-es III. o. fenyőfa-, 200 db 180 cm-es III. o. fenyőfa-, 60 db különféle méretű gyermek III. o.

fenyőfakoporsóra,

500 db 200 cm-es II. o. keményfa-, 150 db. 180 cm-es II. o. keményfa-, 20 db. különféle méretű gyermek II. o. keményfa-, 250 db 200 cm-es I. o. ércdíszes keményfa-, 20 db 180 cm-es I. o. ércdíszes

keményfakoporsóra,

15 db 210 cm-es francia formájú, úgynevezett torpedó diófa

sarkophagra,

85 db 200 cm-es I. o. magasállású, babérlevél dísszel és 6 fogantyúval ellátott úgynevezett V. 36-os, 15 db 200 cm-es oroszlánfejes, 6 fogantyús, úgynevezett O. B. 60-as ív

érckoporsóra,

és 60 db hozzávaló fejüveges

érchetétre,

550 db 200 cm-es V. o. kivert organtin, egyszerű nyomással, 150 db 180 cm-es V. o. kivert organtin, egyszerű nyomással, 100 db különféle méretű gyermek V. o. kivert organtin, egyszerű nyomással, 650 db 200 cm-es IV. o. sima lusztrin, arany, vagy ezüst nyomott, 150 db 180 cm-es IV. o. sima lusztrin, arany vagy ezüst nyomott, 100 db különféle méretű gyermek IV. o. sima lusztrin, arany vagy ezüst nyomott, 500 db 200 cm-es III. o. kétfodros lusztrin hímzett, 150 db 180 cm-es III. o. kétfodros lusztrin, hímzett, 50 db különféle méretű gyermek III. o. kétfodros lusztrin, hímzett, 450 db 200 cm-es II. o. kétfodros tulomine, selyem, hímzett, 450 db 200 cm-es II. o. kétfodros tulomine, selyem, hímzett s applikált, 190 db 180 cm-es II. o. kétfodros tulomine, selyem, hímzett s aplikált, 15 db különféle méretű gyermek II. o. kétfodros tulomine, selyem, hímzett s aplikált, 250 db 200 cm-es I. o. kétfodros Chrystalin, selyembrokát, 20 db 180 cm-es I. o. kétfodros Chrystalin, selyembrokát

szemfedélre,

1500 db normál fenyőfa, 2500 db normál keményfa, 1000 db 100-as jelzésű keményfa, 200 db 300-as jelzésű keményfa

sírkeresztre,

40 db „A" jelzésű öntött horgany, 50 db „B" jelzésű öntött horgany, 50 db „C" jelzésű öntött horgany, 230 db „D" jelzésű öntött horgany, 20 db „F" jelzésű öntött horgany, 1000 db „G" jelzésű öntött horgany

sírfelirati táblára.

A cégnélküli borítékba zárt és lepecsételt borítékba elhelyezett ajánlatokat külön-külön a faáru, ércáru és kézműárura (szemfedelek)

f. évi március hó 7-én délelőtt 10 óráig

intézetünk főpénztáránál kell benyujtani. Az ajánlatok a polgármesteri X. ügyosztály hivatalos helyiségében (Központi városháza, I. em. 80.) ugyanaznap 10 óra 30 perckor kerülnek felbontásra, ahol az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Budapest, 1936. február hó 17-én.

Budapest Székesfővárosi Temetkezési Intézet.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

GAZDASÁGI ÉLET

Több mint két hónap késedelemmel készült el a Fejér és Dános cég a Fehérsas-téri iskola bontásával

Birói letétbe helyezi a főváros a cég kaucióját, ha a vállalkozó nem fogadja el a kötbér-levonást

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Még a közigazgatási bizottság decemberi ülésén jelentette be Szendy polgármester Petrovácz Gyula felszólalására, hogy a Fehérsas-téri iskola bontásnak vállalkozója: a Fejér és Dános-cég vismajorral védekezik, és állítólag ezért nem tudta a bontási munkálatokat az előírt időig: december 1-ig elvégezni. Azt is bejelentette a polgármester, hogy a Fejér és Dános céget a főváros a megkötött szerződés értelmében kötbér kirovásával fogja kötelezettségei teljesítésére szorítani.

A szerződésben kikötött terminuson túl teljes két és fél hónap telt el, míg végre az elmult héten a Fejér és Dános cég kegyeskedett a lebontott iskola helyét véglegesen átadni a fővárosnak. Ezt megelőzően azonban a cég újabb beadvánnyal fordult a fővároshoz, azzal a kérelemmel, engedje el a főváros a kikötött napi 100 pengős kötbért, annál is inkább, mert a bontásból származó késedelem következtében a fővárost a cég szerint semminemű károsodás nem érte.

A magasépítési ügyosztály mellé rendelt szakbizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Fejér és Dános cégnek meg kell fizetnie a szerződésben kikötött kötbért, ami a két és fél hónapi késedelem után meglehetősen nagy összegre: több mint hétezer pengőre rug. Értesülésünk szerint a polgármester a szakbizottság álláspontját fogja magáévá tenni és a közeli napokban írásban is elutasitja a Fejér és Dános cég kérelmét.

A Fejér és Dános céggel szemben különben a szerződés megkötése idején már igen szigoru álláspontra helyezkedett a főváros. A cégnek a bontás megkezdése előtt nem csupán a bontási anyagokért a fővárosnak járó teljes összeget: 74.000 pengőt kellett előre megfizetnie, hanem szerződésszerű kötelezettségeinek biztositéka fejében letétbe kellett helyeznie nem kisebb összeget, mint a bontási munkálatokért járó összeg felét: 37.000 pengőt. A főváros a kötbér-problémát egyszerűen úgy intézi el, hogy a cég biztositékából levonja a napi száz pengőket, a fennmaradó összeget pedig kiutalja a Fejér és Dános cégnek. A cég vagy elfogadja a levonást és felveszi a központi pénztárból a visszajáró összeget, vagy pedig nem. Ebben az esetben a főváros a szerződésszerű kötelezettségek nem teljesítése folytán járó kötbér levonása után fennmaradó összeget a budapesti kir. törvényszéknél birói letétbe fogja helyezni.

Kétségtelen a fentiek alapján, hogy kegyelmi úton semmi körülmények között nem engedi el a főváros a Fejér és Dános cég többezer pengőre rugó kötbérét. De az sem vitás, hogy birói úton sem jut eredményhez a Fejér és Dános cég, mert a szerződés pontjai világosan intézkednek minden eshetőségre. Olyan vis-major pedig — hacsak a tégla őszi árcsökkenését nem nevezzük annak — nem fordult elő, amely a céget vállalt kötelezettségei hiánytalan teljesitésében hátráltatta volna.

Uj kiirások

Andesit szegélykövek szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaság részére. **Határidő: 1936. évi március hó 3-án délelőtt 9 óra.**

6,000 kg. különleges **téli-nyári motorkenőcs** szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 3-án délelőtt ¼10 óra.**

A Budapest Székesfőváros Gázművei óbudai gyártelepén 1936. április 16-tól 1937 április 17-ig végzendő különféle **rakodó munkálatokra.** Határidő: **1936. évi március hó 6-án délelőtt 10 óra.**

Melegvízfütő berendezési munkákra az Uj Szent János kórházban létesitendő szülészeti és nőgyógyászati pavillon építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Asztalos-, lakatos- és üvegesmunkákra az Uj Szent János kórházban létesitendő szülészeti és nőgyógyászati pavillon építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

1000 q öntöttvas csatornázási vasszerelvény szállitására. **Határidő: 1936. évi március hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Fenyőfakoporsók, keményfakoporsók, sarkophagok, érckoporsók, érchetétek, szemfedelek, sírkeresztek és sírfelirati táblák szállitására a Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet részére. **Határidő: 1936. évi március hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Andezit zúzottkő szállitására a Budapest Székesfőváros Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 9 óra.**

Különleges lakatos munkákra az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 9—10 óra.**

Asztalos munkákra a I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 9—10 óra.**

20,000 db. ¾-es kockakő, 5,000 db. kötőszögkő, 30,000 db. bejkő és 140,000 db. talontkő szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 10 óra 30 perc.**

Lakatos munkákra az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 10 óra.**

Hűtőcsőszigetelési munkákra a IX. Gubacsi-út 6. sertésközvágóhídi új hűtő részére. **Határidő: 1936. évi március hó 12-én délelőtt 9—10 óra.**

Utrendezési munkálatokra a II. ker. Branyiszkó-út, Pasaréti-út és Virágárok közti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Papiráru szállitására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a X. ker. Simor-utca, Orczy-út és Delej-utca között lévő szakaszhoz. **Határidő 1936. évi március hó 24-én délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlony „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek, mintegy 1000 q

öntöttvas csatornázási vasszerelvény

szállitására.

Az aláirt és megfelelően előkészitett ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a polgármesteri II. ügyosztályban IV. ker., Központi városház II. emelet 284. ajtószám alatt

1936. évi március hó 6. napján délelőtt 9—10 óra között

személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani.

A benyujtott ajánlatok a IV. ker., Központi városház II. emelet 281. szám alatti helyiségben a benyujtás napján délelőtt 11 órakor kerülnek felbontásra, amikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

A főváros a közszállitást esetleg megosztva fogja kiadni.

Ajánlatokat részmennyiség szállitására vagy a munkálat egy részére is lehet tenni.

Budapest, 1936. február hó 15-én.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki müszerek. Elektromos és üzemi mérő müszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója. Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál Budapest, V., Mérleg u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

ÓRÁT BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit!

XIV. évfolyam 10. szám

Budapest, 1936. március 7.

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Fővárosi Nyilvános Könyvtár,
Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

106.600/1936.-V.

A kör bezárult: megjelent a belügyminiszter fenti számú rendelete, amely a székesfővárosi számszék szervezetét, szolgálati eljárását és a számszéki tisztviselők szolgálati viszonyait szabályozza, továbbá a 106.601/1936. számú belügyminiszteri rendelet, ez viszont a számszék feladatkörével foglalkozik. A két új rendelettel immár teljessé válik az új és a legújabb fővárosi törvényben körülhatárolt állami omnipotencia: immáron nincsen egyetlen akta sem a városházán, amelybe bele ne kukkanthatna a számszéki igazgató, nincs egy üzemi utalványozás, apró közszállítási szerződés, személyzeti változás, amely elkerülhetné a számszéki vezetőség árgusszemeit.

Helyesen állapította meg a keddi kereszténypárti értekezleten Wolff Károly, hogy a számszék tisztára a centrális hatalom segédeszköze, nemkülönben hogy a számszék gondolata a gyakorlatban nem vált be. Hiszen van a fővárosnak önálló számvevősége, amely ellenőriz, kitűnő főszámvevője, akinek korrektségét és tudását lefelé és felfelé egyformán elismerik. Ha nem működik jól a fővárosi számvevőség, tessék reorganizálni! Ha jól működik, akkor felesleges a számszék.

Középkori rendszereket hoz vissza a számszéki rendelet, amely többek között arra is ügyel, hogy a számszéki igazgató, sőt a helyettes igazgató se legyen a polgármesternek és az alpolgármestereknek egyenesági, vagy unokatestvérig bezárólag oldalági rokona, vagy ilyennek házastársa. A rendeletek kijegecesítik, hogy a számszék a legfőbb biró, állam az államban, amelynek joga van minden néven nevezendő iratba betekinteni, sőt minden okmányról másolatot kell kapnia. E jogokkal szemben egyetlen kötelessége van a fővárosnak: a 6. §. szerint a számszék tisztviselőinek személyi járandóságait és a székesfővárosi nyugdíjszabályrendelet szerint járó ellátási díjakat, valamint a dologi kiadásokat is a székesfőváros fizeti . . .

Nem tudni, szüksége van-e a főpolgármesternek, sőt a belügyminiszternek erre a legújabb, roppant szövevényes hálózatra, amelyet a számszéki ellenőrzés bürokratizmusa, megnehezítve és gátolva a főváros igazgatásának folyamatosságát, ki fog fejteni. Egyetlen paragrafussal azonban ki kell egészíteni a belügyminiszter rendeletét. A számszék bizalmas jelentéseit ne csak a főpolgármester és a belügyminiszter lássa, hanem az önkormányzat is, részben azért, hogy ezek a jelenségek ne legyenek hátmögöttiek, de azért is, mert elsősorban magának az önkormányzatnak és nem a főpolgármesternek feladata a számszék által konstatált hibák eltüntetése és kijavítása! A számszék büntetés, és nincsen büntetés, melynek nem javítás, hanem csak megtorlás lenne a célja!

A Beszkárt a vádlottak padján

Szanálási különvélemény

Irta: Szőke Gyula dr.

Egységes közlekedési politika volt az a ható jelszó, amelynek a jogcímén éveken át mindenki beleszólt a Beszkárt ügyeibe. Ezzel varrták a nyakába a Hév-et, ezzel kapta meg az egyéb kisebb vasutakat, ezzel hárították rá az autóbusz rossz vonalait, — sőt még az autóbusz jó vonalait is ezzel *nem adták* neki. Miután mindez megtörtént, az egységes tarifapolitika csak álom, a Beszkárt legjobb vonalainak konkurrenciát csinálnak az autóbusszal, vagy — mint a Dunaparton, — megszüntetik és a jó autóbusz-járatokat újból átadják a Bart-nak. Ugyanakkor azonban újabb üzemvizsgálatokat rendelnek el a Beszkárt bajainak a megállapítására és

ország-világ előtt kiteregetik, nem a Beszkárt dolgait, hanem azt a játékot, hozzánemértést és érdekszolgálatot, amely a Beszkárt körüli táncokban a külső erőket mozgásba hozza.

Most a jelszó: szanálni! Hogy ezen ki, mit gondol és ki, mit ért, azt nem is gondoljuk és nem is értjük. De ha azt nézzük: *ki és mit szeretne, hogy ezen a másik gondoljon és értsen*, akkor mindjárt tisztában vagyunk, hogy mi a teendő.

Mindenekelőtt legyen vége ennek a sok vizsgálatnak, jó és rossz dolgok kiteregetésének és a sok nyelvöltögetésnek! Végül is

lehetetlen nagyvállalatot úgy vezetni, hogy a vezetők mindig a vádlottak padján üljenek és olyan régi, valódi, vagy képzelt hibákért vonják őket állandóan felelősségre, amely hibákat akkor sokan láttak, kevesen kifogásoltunk, de nagyon sokat elfogadtak, helyeseltek és dícsértek.

Lehetetlen dolog, hogy az üzemnek a *legbelsőbb életét is* nyilvánosan taglalják, *konkurensek szétszedjék*. Lehetetlen dolog az üzem gyenge oldalait mutogatni és ezzel rossz hírét költeni. De lehetetlen dolog azt az érzést kelteni mindenfelé, hogy

most pedig következik a tehetetlenek szélnek eresztése és jönnek az új vezetők, a tehetségesek, az okosak, a reformerek, és a főváros új kölcsönével megint sikerül vagy még egy pár rossz vasutat venni, vagy használhatatlan telkeket átvállalni, vagy esetleg, ami jó, még a Beszkártban elgondolható, azt eladni.

Szóval reformálni akarunk, mert az újítás korszakát éljük!

Ezt látja a távolból szemlélő. Akik pedig közelről nézik a dolgot, kell, hogy *megdöbbenve lássák, mennyire nem gyakorlatias érzékkel nyúlnak* a kérdéshez azok, akik pedig elsősorban rendelvék, — de nem hivatvák, — az ügygyel való foglalkozásra. Minden üzemet a változó idők szükségletéhez képest kell vezetni. Amikor a Keresztény Községi Párt többségéből alkotott közgyűlés a villamosvasutak megváltását keresztülvitte, az akkori romok között még a legelfogultabb hozzáértő szerint is, *amit lehetett, alkotott*. A hullámzó gazdasági élet, a gyorsan fejlődő közlekedési kívánalmak, de az ugyanakkor hirtelen leromló pénzügyi rend a tőke nélkül működött üzemet meglehetős nehéz helyzet elé állította. Ennek megoldására, amint ismételten kifejtettem,

a vezetőség nem a legszerencsésebb kézzel vállalkozott, talán nem is volt hivatottsága a megoldásra.

Erre jött két szerencsétlen lépés: a téves tarifareform és a Hév megváltása.

Mind a kettő jószándékból fakadhatott, ámbár még talán ez is kétségbevonható. Tény az, hogy a Beszkárt vezetősége a Hév megváltását *nem szorgalmazta, sőt ellenezte*. Tény az is azonban, hogy a Beszkárt vezetősége viszont szorgalmazta azt a *tarifareformot*, amelyről már akkor is látszott, hogy nem igazságos és a gyakorlatban nem fog beválhatni. Az eredmény, sajnos, minket igazolt, akik mind a két kérdésben szembenállottunk az akarókkal, alkotókkal, parancsolókkal és protektorokkal.

Mindenki rendezést követel! Követelnek új tarifareformot egységesítve a Hév-tarifát vele, természetesen leszállítási alapon. Követelik egyes vonalaknak, — főleg a város belső részeiben — a megszüntetését és azoknak autóbuszokkal való pótlását. Követelik a külső városrészeken új vonalak kiépítését, azoknak a vidékkel való összekapcsolását, hogy a közlekedés olcsón legyen lebonyolítható. Követelik végül a változást a vezetésekben. Talán *ezzel kellett volna kezdeni.*

Amikor hirtelen nagy lármával csaptak le valamely üzemre, mindig azt jelenti, hogy változást akarnak a vezetőségben.

Erről legkevésbé szólok, de csupán azért, mert *nem akarom*, hogy az egész ügy a személyi vonatkozások útvesztőjében akadjon meg és ezzel lekerüljön a komoly gyakorlati megoldás teréről a személyi veszekedések nivójára.

Pontos adatokkal rendelkezik a Beszkárt, hogy mely vonalak jók és melyek kevésbbé. Mindenesetre köztudomású, hogy a dunaparti és Rákóczi-uti vonal *jó*, amint *jó volt* az Andrássy-uti földalatti, valamint a Bálvány-utcai vonal is. És amint az Andrássy-úton és Bálvány-utcán (ez utóbbin a vonal megszüntetésével) az autóbusz foglalta el a helyet, úgy akarják most is szanálás és idegenforgalom címén a Dunaparton a villamosközlekedés megszüntetésével, a Rákóczi-úton csökkentett villamosjáratokkal az autóbuszforgalmat bevezetni.

Lehet, hogy jobb időben ez helyes is. De

amikor a kátyúba jutott üzemet akarják rendbehozni, azt nem lehet azzal kezdeni, hogy a jövedelmező vonalakat megszüntetik és nagy költséggel nem jövedelmezőket építenek ki a perifériákon és továbbá szintén még drágán működő autóbuszforgalmat vezetnek be, hanem igyekeznek a meglévő jövedelmező vonalakat fenntartva, annyira fokozni a forgalmat, és olyan tarifát bevezetni, amely a jogos igényeket kielégíti, de az üzem jövedelmezőségét is biztosítja.

Az egyik szakértő mondotta a legújabb vizsgálatok során, hogy olyan tarifa alkalmazandó, amely *igazságos*, tehát az fizesse a forgalom költségeit, aki utazik. Ha ezt nem is írom teljes mértékben alá, — mert a munkásoknak és tanulóknak az iskolába és a munkahelyekre, valamint vissza *kedvezményes jegyet* készséggel kiadok, — feltétlenül aláírom azt, hogy az utas *legalább az üzemköltséget* a tarifában megfizesse és a sok indokolatlan ingyenjegy visszavonandó.

Ezzel a kérdés le van egyszerűsítve. Apróbb részletekkel itt nem foglalkozom. Meggyőződésem az ma is, *amit a kisszakaszrendszer bevezetése előtt hangoztattam*, és amit most az üzempolitikai vizsgálatok során a szakértők

legjobbjai elvileg megerősítettek, hogy: rendezni kell a Beszkárt tarifáját úgy, hogy 10 filléres szakaszjegy, a város közepéig 20 filléres átszállójegy, a városban, keresztül a város közepén 30 filléres átszállójegy és azután a távolságnak megfelelően 30 és 40 filléres távolsági átszállójegy adandó ki. E mellett a tarifa mellett megengedhető bizonyos helyeken az autóbuszra és a földalattira, valamint a Hév. belső vonalaira való átszállás is. A *Hév. vidéki tarifája* a távolságnak megfelelően és a Hév.-költségek figyelembe vételével úgy állapítandó meg, hogy a bevételek fedezzék a Hév. kiadásait, a vidékieknek érdemes legyen azon a fővárosba utazni, de viszont ne legyen érdemes minden budapesti közalkalmazottnak, vagy Budapesten dolgozó magánalkalmazottnak a környékre kimenni lakni.

A Beszkártnak, mint közüzemnek ugyanis egyrészt be kell hoznia a kiadásokat, és a befektetett tőkét amortizálnia kell, másrészt azonban a jó, gyors és olcsó közlekedés közkívánalmainak is meg kell felelnie.

Minél nagyobb a közlekedés, annál több a bevétel. De ez csak akkor előnyös az üzemre, ha a tarifa nem ráfizetéses. *Veszteséges tarifánál* minél nagyobb a forgalom, annál nagyobb a ráfizetés.

A *jövedelmező villamosjáratok* fenntartandók. Uj járatok *protekciómentesen* csak ott építendők, ahol a fejlődés azt megkívánja. Az *autóbusz-forgalom* fejlesztése a gazdaságosság elvei szerint történhet, de semmiesetre sem a villamosüzem tönkretételével. Az üzem házi kezelésben tartandó és takarékosan vezetendő a *jó családapa gondosságával.*

A polgármester látja, hogy ezeket az üzem vezetősége képes-e keresztülvinni. A kezében vannak az adatok, ezekből ítél. Feltétlenül áll az, hogy a sok vizsgálat zavarja a munkát és annak véget kell vetni. Jöjjön a szanálás, vagy jöjjenek a reformok. Bárhogy nevezzük is: *jöjjön a gyakorlati alkotó munka,* amely az üzem kettős célját jól szolgálja.

Minél több független keresztény iparost!

Wolff Károly nagy beszéde a Ferencvárosi Keresztény Községi Párt közgyülésén

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

A Ferencvárosi Keresztény Községi Párt most tartotta évi rendes közgyülését. A közgyülésen megjelenő *Wolff* Károlyt a kerületi párt elnöke, *Verebély* Jenő dr. üdvözölte. Üdvözlő beszédében rámutatott arra, hogy ebben a pártban nincsen különbség szegény és gazdag között, mindenki egyforma jogokkal foglal helyet a párt életében. A párt úgy a női táborral, mint az ifjúsággal a legharmónikusabb egységben dolgozik. Büszke a párt arra, hogy olyan vezére van, mint *Wolff* Károly, kinek szeretete ad erőt a nagy harchoz, ki reményt önt belénk és kinek neve összeforrott a kereszténység történelmével! Annak, hogy a szegedi keresztmozgalom győzedelmesen végződött, abban nagy része van *Wolff* Károlynak, kit is a párt arra kér, hogy folytassa ezt a harcot, hogy minden iskola falán ott legyen az egyetemleges kereszténység szimbóluma: a kereszt. *Wolff* Károly azt mondja, hogy *lelkeket keres.* Itt a Ferencvárosban megtalálja azokat, kik minden egyéni érdektől mentesen szolgálni kívánják azt a nagy és fenkölt Eszmét, melyet *Wolff* Károly hirdet. Beszédét *Nagy Frigyes* szavaival zárja: *Gránitba harap, ki ellened van és Beléd harap.*

A közgyülésen résztvevő tömeg frenetikus tapsvihara közepette állott fel szólásra *Wolff* Károly.

— Itt engem virágokkal vártak — mondotta — és én ezeket a virágokat átadom az én barátomnak és hűséges fegyvertársamnak *Verebély* Jenőnek, ki az én bizalmamból ennek a pártszervezetnek az elnöke és ki ezt a munkát a legnagyobb megelégedésemre végzi el. Ismételten kijelentem, hogy *hű embereimet sohasem hagyom el!* Ennek a hűségnek sziklaszilárd elvhűségnek kell lennie. Annak, aki a közéletben való szereplésre vállalkozik, jellemének kell lennie! Nem szeretem a nyugalmat, mert a nyugalom nem élet, az élet a harc olyan eszmék szolgálatában, melyeket Krisztus oltott belénk! Az én pártom a Krisztus szeretete jegyében van együtt és ez adja meg az erkölcsi tartalmat és erőt ahoz a küzdelemhez, amelyet fankadatlanul folytatunk. Sajnálom a szociáldemokrácia karjaiban vergődő munkásokat, kiknek szívében ott honol a Krisztus iránti imádat és a Haza szeretete, de kénytelenek idegen fajúak szolgálatában az igát viselni. Nem a marxizmus fogja megváltani ezt a keresztre feszített országot, hanem az Istenbe vetett hit, nem az osztályharc, hanem a krisztusi egyenlőség.

— *Megkövetelem* — folytatta Wolff — hogy ebben az országban *minden felelős tényező viselje szívében a keresztet* és ez irányítsa őt tetteiben. Lehetetlen állapot az, hogy ebben az országban, hol mi vagyunk többségben, a fiatalságnak *csak szellemi szükségmunkát* adhatunk és néhányat dijnoknak sikerül behozni s a földi javakban azok duskálnak, kik ezt *a keresztény többséget félre akarják állítani.* Örömünnep volt részemre a szegedi keresztmozgalom győzelme és le fogok menni Szegedre, hogy az ottaniakat ebben a harcukban elősegítsem. Én a kereszténység küzdelmét és győzelmét *gazdasági térre is át akarom vinni.* Hiába támadnak engem *a karácsonyi kis plakátom miatt.* Ezekre a támadásokra büszke vagyok és látom, hogy a dolgot jó helyen fogtam meg.

— Én elsősorban a keresztény ifjúságért harcolok. Nemcsak a politikai életben kell kivenni részüket, hanem a gazdasági élet minden ágában is. Ha a zsidóknak szabad mindent elkövetni, hogy fajukat megvédjék, akkor engem sem lehet eltiltani attól, hogy *magyar fajom érdekében a legkeményebb harcot is megvívjam.* Inkább vagyok a keresztény Eszme apostola, mint olyan kormányzati tényező, kiknek a kezére bilincseket rak a mai liberális befolyás. A pártnak mindent el kell követnie, hogy ebben az országban *minél több független keresztény iparos legyen,* mert ezek az ország *megdönthetetlen pillérei.* Érzem, hogy ebből a kerületből is *magammal viszem a lelkeket,* melyek erőt, bizalmat adnak nekem ahhoz a harchoz, melyet minden támadás dacára is győzelemre fogok vinni.

Wolff Károly beszédét a termeket zsufolásig megtöltő hallgatóság percekig tartó éljenzéssel és tapssal köszönte meg.

A közgyülés további során az alanti tisztikart választották meg: Elnök: *Verebély* Jenő dr. Társelnökök: *Aichner* Albert dr., *Battlay* Imre dr., *Csoma* Zsigmond, *Gregersen* Lujza, *Hedry* Aladár dr., *Szakál* Géza és *Vass* Béla. Ügyvezető alelnök: *Héger* Artur. Pártigazgató: *Bárdy* Lajos. Alelnökök: *Csoma* Zsigmodnné, vitéz *Hárs* Károly, *Mittermann* Béla, *Pálos* Ödön, *Szaucsek* István és *Varga* Viktor. Főtitkár: *Varga* Sándor. Titkár: *Gyékiss* Emil.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

VÁROSHÁZI NOTESZ

HORATIUS HIRES TANÁCSA a kezdő költők számára jutott eszünkbe a törvényhatósági bizottság szerdai rendkívüli közgyülésén. Azt mondja a kétezer esztendős De arte poetica: Nonumque prematur in annum, vagyis kilenc esztendeig kell tökéletesíteni, eltenni az asztal fiókjába, azután újra meg újra elővenni a költői munkát, amíg az átadható a nyilvánosság, sőt az örökkévalóság számára.

Horatius szabályát valóban betartotta a főváros vezetősége, legalábbis az új lakbérleti szabályrendeletet illetően. Kerek kilenc esztendeig — 1927-től 1936-ig — tartott, amíg a nagy mű úgyannyira elkészült, hogy most már végleges formájában a főváros parlamentje elé volt hozható. A kilenc esztendő alatt a csiszolások egész tömegén ment keresztül a szabályrendelet, megjárta, nem is egyszer, az önkormányzati fórumok különböző bizottságait, elküldték a belügyminisztériumba, elexpediálták az igazságügybe, volt a pénzügyminisztériumban, a különféle érdekképviseletek legkülönbözőbb üléseiről nem is beszélve. Annyira átcsiszolódott és átformálódott a szabályrendelet, hogy a saját szülőapjai: Fertsek tiszti ügyész és vitéz Horváth tanácsjegyző urak sem ismertek rá a legvégén . . .

*

ANNYIRA UNTA MINDENKI A TÉMÁT, hogy Sipőcz főpolgármester, aki betegségéből felgyógyulva az új esztendőben első alkalommal elnökölt szerdán a törvényhatósági bizottság rendkívüli közgyülésén, közölte a mélyen tisztelt bizottsági tag urakkal, hogy a szabályrendelet-tervezetet olyan régen ismerik már a törvényhatósági bizottság tagjai, hogy nem tartja szükségesnek külön ismertetni. Amibe mindenki helyeslően beleegyezett. Még a karzat is, ahol változatosság okából — épen nem pótolva a legutóbbi közgyülésen ott helyet foglaló bájos diáklányokat — ez alkalommal morc házfelügyelők és a szabályrendelet által magukat saját személyükben sértveérző kültelki háztulajdonosnők jelentek meg.

*

A TELJES RÉSZVÉTLENSÉG JEGYÉBEN kezdődött meg és unalomba fultan folydogált délután öttől késő éjszakáig úgy szerdán, mint pénteken a nagy vita. A lakók szónokai megállapították, hogy minden bajnak a háziurak az okai, a háztulajdonosok viszont elsírván bajaikat, előadták, hogy ők szegény, nyomorult teremtések, akik a tisztelt Közgyülés pártfogására és védelmére a legnagyobb mértékben rászorulnak. Hogy sem a lakók nem hitték ezt a háziuraknak, de viszont szintén nem, az ezek után egyáltalában nem kétséges . . .

*

AKINEK KEDVE TARTJA, OLVASSA el majd a Fővárosi Közlönyből Bajan mester nagyszerű feldolgozásában a közgyülésről szóló gyorsírói feljegyzéseket és aszerint döntse el magában, hogy kinek van igaza: háziurnak, vagy lakónak? Mi csak azt jegyezzük ide, hogy este 11 óra felé egy alkalommal az is előfordult, hogy az elnökön, a szónokon és a halhatatlanság számára dolgozó gyorsírón kívül, senki de senki sem volt a közgyülési teremben.

A polgármester sem sokat tartózkodott az elnöki emelvényen: az ülés megnyitása után lesietett a közgyülési padok közé, előbb egy kormánypárti városatyával beszélgetett vagy egy negyedórát, azután Thordai vizivárosi előljáróval tanácskozott a másik padban, végül pedig a kereszténypárti oldalon több bizottsági taggal folytatott megbeszélést. Annyi dolga volt szerdán a polgármesternek, hogy még amikor késő este hazament, az autójába is jutott egy-két referens, sőt az egyik szakhivatal vezetőjével meg épen csak már a lakásán jutott ideje késő éjszaka tanácskozni . . .

*

SZENDY POLGÁRMESTER KÖZÖLTE az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés vezetőségével, hogy résztvesz a bécsi árumintavásárra vasárnap reggel induló társasutazáson, annál is inkább, mert újabban a Budapesti Nemzetközi Vásár elnöke. Egyéb elfoglaltsága miatt a polgármester nem tudja ezen ígéretét betartani, és ezért a kereskedők küldöttsége élén Liber alpolgármester, vagy Babarczy tanácsnok fog a bécsi vására a főváros vezetőségének képviseletében elutazni.

*

EGY NAGY BETEG TÉRT VISSZA a hét elején teljesen egészségesen a városházára: Szentmiklósi József dr. tanácsi főjegyző, a közüzemi és közvilágitási ügyosztály általános szimpatiának örvendő vezető-helyettese. Szentmiklósi hosszú hónapokat töltött a betegágyban, súlyos izületi gyulladással feküdt, részben odahaza, részben az Uj Szent János-kórházban. A kórházban Szendy polgármester is meglátogatta beteg főjegyzőjét.

Szentmiklósi már át is vette hivatalát, az ő tetterős energiája jelentős mértékben fogja a folyó ügyektől mentesíteni Morvay tanácsnokot, akire a nagy üzempolitikai feladatok egész sorának megoldása vár. Szentmiklósi főjegyző különben az adminisztrativ ügyek intézésén felül Mártonffy üzemigazgató és Reminiczky tanácsjegyző társaságában nagyfontosságú üzemi előterjesztések előkészítését is végzi.

*

A SZÁMVEVŐSÉGI KAR REPREZENTÁNS egyénisége: Klázer Kálmán helyettes főszámvevő ment az elmult napokban nyugalomba. Több, mint negyven esztendeje: 1894 óta állt Klázer a főváros szolgálatában, amelynek ő mindig hűséges és szorgalmas tisztviselője volt. A pályatársai között

Mégis megmarad a dunaparti villamos

Évente hétmillió utast fosztana meg az olcsó közlekedés lehetőségétől a dunaparti villamosnak autóbusszal való pótlása — Az alsó rakpartra sem lehet áttelepíteni a villamost, mert akkor kilenc és félméter magas árvízvédelmi támfalat kellene építeni — A dunaparti érdekeltség a korzó látogatottságának csökkenésétől tart a villamosközlekedés megszüntetésével kapcsolatban

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Petrovácz Gyulának az *Uj Budapest* multheti számában megjelent nyilatkozata, amely erélyesen szót emel *az elcsépelt városrendezési jelszavak* ellen, várospolitikai körökben *élénk feltűnést keltett.* A legkomolyabb városházi tényezők száz-százalékosan osztják *Petrovácz* Gyula azon megállapítását, hogy a Madách Imre-út megépítése minden vonatkozásban irreális lenne. A Madách Imre-sugárút ügye, *Petrovácz* Gyulának lapunkban megjelent nyilatkozata és a Fővárosi Közmunkák Tanácsában elhangzott felfszólalása alapján, hosszabb időre *elodázottnak tekinthető.*

Ugy látszik azonban, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsának *Petrovácz* Gyula által is helyeselt azon kezdeményezése, amely szerint napirendre kell tűzni a dunaparti villamosnak kísérletképen autóbusszal való helyettesítését, szintén hosszabb ideig *nem fog megvalósulni.* Dacára annak, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsát a kereskedelemügyi miniszter a legutóbbi napokban külön leiratban hívta fel, hogy *az egységes dunaparti közlekedési várostervre vonatkozó előzetes tanulmányokat mielőbb végezze el.* Leiratában azt is hangoztatja a miniszter, hogy különös figyelmet kell fordítani a pesti Dunakorzó alatti rakpartnak és a budai Gellért-rakpartnak rendezésére, minthogy ezen rakpart-részeknél szükséges átalakításoknak közelebbi tárgyalása egyéb okokból, nevezetesen a Rudas-fürdő átépítése szempontjából *immár időszerűvé vált.*

Maga a Fővárosi Közmunkák Tanácsához intézett miniszteri leirat is megállapítja, hogy a villamosvasutat használó közönség szempontjából

kívánatos a Beszkárt pesti oldali északi és déli hálózata közötti vágányösszeköttetésnek a Dunaparton a korzó kiszélesítése után is való maradása,

annyival is inkább, mert ezen összeköttetés által később a tervezett óbudai hid és az épülő Horthy Miklós hid között a pesti oldalon a Dunaparton *egy a gyorsvasutat pótló villamosvasuti összeköttetés is* kiképezhetőnek látszik.

Ilyképen a Dunakorzó kiszélesítési problémája a *mindkétoldali Dunapart közlekedési átrendezésének előkészítéséhez* vezetett. Mivel a kereskedelemügyi miniszter, aki egyben közlekedési miniszter is, ezen legújabb leiratában a dunaparti villamosközlekedés *beszüntetése ellen* foglalt állást,

valószínűnek látszik az, hogy a villamosvonalnak a Fővárosi Közmunkák Tanácsa által ideiglenes jelleggel tervezett megszüntetése és kisérletképen autóbusszal való pótlása egyátalában nem fog megvalósulni.

A városházi illetékes tényezők a villamosforgalom megmaradásával már mint befejezett ténnyel számolnak, úgyannyira, hogy

Szendy polgármester máris újabb tanulmányokat végeztet a dunaparti problémának a villamosvasutak megmaradásával való megoldására,

olyképen, hogy se a dunaparti villamosforgalom elé ne gördüljenek akadályok, viszont a korzó kiszélesítése és a dunaparti hoteleket látogató idegenek szempontjából annyira fontos csendje is biztosítva legyen.

A dunaparti villamos tervbevett megszüntetését illetően *legjobban érdekelt két városrész:* a Belváros és a Lipótváros is felemelte szavát a villamosvasut tervbevett megszüntetése ellen. Utalunk e tekintetben *Szőke* Gyula felsőházi tagnak, a törvényhatósági bizottság multheti közgyülésén elhangzott felszólalására, továbbá arra a határozatra, amelyet a Belvárosi Keresztény Községi Párt *szerda esti ülésén* hozott.

A belvárosi kereszténypárt értekezletén rámutattak arra, hogy a dunaparti villamosnak autóbusszal való pótlása arra fogja kényszeríteni a közönséget, hogy külön fizessen a villamoson és az autóbuszon.

A forgalmat elterelik a Belvárosból és amikor újabb könyöradományokkal teremtenek alapot a kisiparosok és kiskereskedők segélyezése számára, akkor a belvárosi kisiparosok műhelyeit *a tönk szélére juttatják!*

A belvárosi kereszténypárt tiltakozik az ellen, hogy az adófizető polgárok megkérdezése nélkül határozzanak el ilyen nagyarányú reformokat, hogy

kisérleti nyul legyen a Belváros

és, hogy egy rossz elgondolásért épen nyáron szüntessék be a Dunaparton a villamosforgalmat, amikor ott tudvalevően *a legkevesebb sétáló* van.

Nem kevésbé éles álláspontot foglal el a dunaparti villamos tervbevett kitelepítése ellen a *Lipótvárosi keresztény polgársága.* Ezen állásfoglalás szerint

a dunaparti vonalat évenként hétmillió utas veszi igénybe, ami átlag kereken naponta huszezer utast jelent.

Ennyi ember semmibe-vételét jelentené ennek a villamosvonalnak a megszüntetése. Arra is rámutatnak a Lipótváros vezető kereszténypárti tényezői, hogy a *dunaparti támfal tervbevett építése is* szerencsétlen gondolat.

Legalább kilenc és fél méter magas támfalat kellene itt építeni, hogy elérjék az árvízmagasságot.

Az 1883. évi árvíz is majdnem kilenc méter magas volt, tehát még fél méterrel magasabb fal kell, hogy megvédjék az esetleges új Dunakorzót! A dunaparti villamos viadukt-vasut megépítése annakidején *egymilliőhatszázezer aranykoronába került! Bűn lenne* úgy közlekedési, mint árvízvédelmi, de esztétikai szempontból is a viaduktról a villamosvasut eltávolítása, mert az *szerves részét alkotja a főváros közuti vasuti hálózatának.*

Akció készül a dunaparti villamos megszüntetése ellen — a dunaparti hotelesek, kávések és vendéglősök részéről is.

Azt mondja a dunaparti érdekeltség, hogy az utolsó esztendők tagadhatatlan fellendülését a kisszakasznak köszönheti a Dunapart.

A város minden részéből kisszakasszal olcsón és gyorsan megközelíthetők a dunaparti szórakozóhelyek, amelyeknek látogatói legnagyobbrészt villamoson érkeznek. Azt mondják a Dunaparton, hogy az ő szempontjukból egyenesen katasztrófális lenne, főleg a nyári hónapokban, a villamos megszüntetése, mert a drágább és ritkábban közlekedő autóbusz nem tudná pótolni *a villamoson addig odaérkezett tizezreket.*

Ily körülmények között — mint azt fentebb is jelentettük, az illetékes tényezők — elsősorban a városházán, de a kereskedelemügyi minisztériumban is — *nem tartják megoldhatónak a dunaparti problémát a villamosvágányok kitelepítésével.* Mint több alkalommal történt, valószínűleg most is

Szendy polgármester elgondolása lesz az a szerencsés expediens, amely úgy esztétikai, mint gyakorlati szempontból a legmegfelelőbbnek fog mutatkozni.

általános népszerűségnek örvendő helyettes főszámvevőt nyugdíjbavonulása alkalmából hivatalnoktársai bensőséges ünneplésben részesitették.

*

MINDENKI CSODÁLKOZIK AZON, hogy Felkay Ferenc dr. tanácsnoknak, a közoktatási ügyosztály népszerű vezetőjének, honnan van ideje arra, hogy kora reggeltől a késő éjszakáig tartó hivatalos elfoglaltsága mellett még előadások egész sorozatával is szerepeljen a nyilvánosság előtt. A szezón folyamán a kerületi kaszinók és pártkörök közül igen sokban tartott Felkay mindig érdekes és élvezetes előadást a fővárosi közoktatás különböző aktuális kérdéseiről. Hétfőn pedig — mint azt lapunk más helyén külön is jelentjük — a Keresztény Tanügyi Bizottság ülésén fog Felkay hosszabb előadást tartani.

Az elmult napokban nagy megtiszteltetés érte Felkay tanácsnokot. A Keresztény Tanügyi Bizottság húsvétkor többnapos kirándulást tervez Bécsbe, hogy az osztrák testvérszervezetek meghívására a szomszéd főváros tanügyi intézményeivel megismertesse Budapest tanszemélyzetét.

Kapcsolatosan ezzel a kirándulással, amely Bécs társadalmi eseménye lesz, az osztrák rádió vezetősége: a Rawag felkérte Felkay tanácsnokot, hogy Budapest tanügyi intézményeiről tartson németnyelvű előadást. A megtisztelő felhívást Felkay elfogadta és igy Budapest rádiósai, ha húsvétkor Bécset fogják, Felkay tanácsnok németnyelvű előadásában gyönyörködhetnek.

*

AZ VOLT AZ ELGONDOLÁS, hogy Ujlaky-Holtzspach Ödön dr. kerületi előljáró nyugdíjazásával kapcsolatosan a polgármester azonnal Pertik Béla dr. tanácsi főjegyzőnek, a közgazdasági és ipari ügyosztály nagytudású vezetőhelyettesének fog megbizást adni az angyalföldi előljáróság felállításának előkészítési munkálataira. Egyelőre azonban Ujlaky-Holtzspach dr. öröke betöltetlen marad, főképen azért, mert Pertik főjegyző speciális munkakörének betöltésére még nem akadt megfelelő személyiség.

Pertik megbizatása csak az ősz folyamán fog megtörténni, amikor már állani fog az új előljárósági épület. Pertik főjegyző addig az időpontig jelenlegi beosztásban fogja ellátni hivatali teendőit.

Az őszi hónapokban, egyidőben az angyalföldi előljáróság előkészítési munkálatainak Pertik főjegyzőre való bizásával, sor kerül a hegyvidéki előljáróság felállítására is. Minden valószinűség amellett szól, hogy a hegyvidéki előljáróság felállításának előkészítési munkálataival Czebe Jenő dr. tanácsi főjegyzőt fogja megbizni a polgármeter, aki, amikor néhány évvel ezelőtt mint tanácsnok állt a katonai és közjogi ügyosztály élén, ismerte meg Czebe főjegyző kitűnő képességeit.

Tavaszi kabátok, kosztümök, öltönyök és egyéb divatujdonságok a
TRIBON
Ruházati RT.-nál
Budapest, VIII., Üllői út 14. sz.
Telefon: 39-2-85, 31-2-97.
Köztisztviselők és uricsaládok régi, kedvelt bevásárló helye
Csak jó minőségű áru!
Előzékeny kiszolgálás!
Legkedvezőbb fizetési feltételek.
Vásárlásnál az arcképes igazolvány felmutatása elegendő

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Kilencmilliós MABI-kölcsön a Beszkártnak és az ezer uj szükséglakás gyors megépitésére

Jóváhagyta a belügyminisztérium a polgármester és a MABI előzetes megállapodását — Hat féléven át másfélmilliós részletekben, az OTI-kölcsön feltételeivel azonos alapon folyósitja az uj beruházó-kölcsönt a MABI

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Elsőnek jelentette az *Uj Budapest* az egész magyar sajtóban *Szendy* polgármester azon elhatározását, amely szerint a főváros vezetősége az önkormányzati fórumoknak rövidesen *egy új kölcsön felvételére* tesz előterjesztést. Arról van szó, hogy a Vízművek beruházásait csak részben fedeznék a vízdíjaknak esztendők óta esedékes felemelésével, viszont a beruházó szükséglet legnagyobb részének biztosítására az Országos Társadalombiztosító Intézettől *tizenkétmilliós amortizációs kölcsönt venne fel a főváros.* Ilyképen a vízdíjat a mostani 18 filléres árról nem 24, hanem csak 20 vagy 21 fillérre *kellene emelni.*

Mielőtt azonban még ennek az új OTI-kölcsönnek felvételére került volna a sor, szükségesnek tartotta a polgármester, hogy a tavaly felvett huszonegymillió pengős beruházási kölcsön kiegészítésére *még a Vízművek tervbevett új kölcsöne előtt egy újabb kölcsön felvételére* kezdjen tárgyalásokat. A polgármester a kilencmillió pengőre kontemplált új kölcsön folyósítására a *Magánalkalmazottak Biztosító Intézetével tárgyalt,* még pedig *a belügyminisztérium előzetes jóváhagyása mellett.* Az illetékes miniszteriális tényezők — ugyis, mint a főváros, úgyis mint a MABI önkormányzatainak fennhatóságai — előzetesen tudomást szereztek a kölcsöntárgyalásokról, a maguk részéről kijelentették, hogy sem a főváros, sem a MABI szempontjából a kölcsön engedélyezése elé *nem gördítenek akadályokat.* Az immár tető alatt levő tárgyalásokról

Bódy László dr.

tanácsnok, a főváros pénzügyi osztályának vezetője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* tudósítójának:

— A Magánalkalmazottak Biztosító Intézetének vezetősége — élén *Zsembery* Istvánnal és *Hindy* Zoltánnal — szerdán délelőtt jelent meg *Szendy* polgármester úrnál. A hetek óta folyó kölcsöntárgyalások végre *pozitiv formát öltöttek.* Eszerint a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete *kilencmillió pengő kölcsönt* nyujtana a fővárosnak, egészen pontosan ugyanazon formában, ugyanazon feltételek és biztosítékok mellett, mint az elmult évben felvett OTI-kölcsön feltételei, illetőleg biztosítékai megállapíttattak.

— A kölcsönt *hat részletben,* részletenként és félévenként másfélmillió pengős összegekben fogja folyósítani a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete. Az első részlet a folyó esztendő május 1-én esedékes, a második részlet folyósítására pedig a folyó esztendő november hó elsején kerül sor. A folyó évben hárommillió pengőt vesz igénybe az újonnan felveendő MABI kölcsönből a főváros. 1937-ben és 1938-ban szintén három-három millió pengőt, a kölcsön utolsó részletének folyósítására tehát *1938. november hó 1-én fog sor kerülni.*

— Arra vonatkozóan, — fejezte be nyilatkozatát *Bódy* tanácsnok —, hogy *mire költjük* a felveendő új kölcsönt, már részletes előterjesztést dolgozott ki a polgármester úr. A kilencmillió pengőből hatmillió pengő a *Beszkárt-nak jut,* főleg és elsősorban a hidépitésekkel kapcsolatos közlekedési problémák megoldására. Rengeteg pénzbe kerül ugyanis a jövő év folyamán megnyiló Horthy Miklós-híd feljáróinak a villamos közlekedés szempontjai szerint való rendezése, továbbá a Margit-hid kiszélesítésével kapcsolatosan *a villamosvasuti sineknek az út közepére való helyezése.* A hatmillió pengőn felül fentmaradó hárommillió pengőből egymilliónyolcszázezer pengő költséggel a tervbevett *ezer szükséglakást építi meg a főváros,* a fennmaradó egymilliókettőszázezer pengő pedig *kisebb beruházások fedezésére* — elsősorban a Rudas átépítésére — *szolgál.*

Ill az uj abc!

A jövő tanévtől zsinórirásnak nevezett reformirást tanulnak a budapesti elemisták — Még márciusban megkezdik a főváros összes iskoláiban a film utján való oktatást — Közlekedési filmet is vetitenek a gyerekek elé, hogy ne kerüljenek a forgalmi rendőrbiróság kezei közé

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Még amikor tanügyi tanácsnok volt, kezdte el *Szendy* polgármester a főváros *helyi tantervének* átdolgozási munkálatait. A főváros elemi iskoláiban érvényes állami tanterv ugyanis *nem felel meg* azoknak a speciális követelményeknek, amelyeket *az élet, de a gyerekek szülői* is joggal támasztanak az iskolával szemben. Ezért megfelelő szakemberek bevonásával esztendőkön keresztül volt folyamatban a városházán olyan elemi iskolai tanterv készítése, amely minden tekintetben megfelelően idomul Budapest modern, világvárosi mivoltához. Erről a nagyfontosságú problémáról, nemkülönben a főváros egyéb aktuális közoktatási kérdéseiről

Felkay Ferenc dr.

tanácsnok, a fővárosi közoktatási ügyosztály vezetője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A helyi tanterv átdolgozott formájában már a közoktatási főhatóságnál van és minden reményünk megvan arra, hogy azt a jövő iskolaévben az elemi iskoláknál már *életbe is tudjuk* léptetni. A *Szendy* polgármester úr tanügyi tanácsnoksága idején megkezdett nagy munka megfelel arra a kérdésre: *mit tanuljon a budapesti kisdiák?* — mit tanuljon olyat, amire neki, mint nagyvárosi kisembernek *különlegesen szüksége van.* Nem vitás ugyanis, hogy *más ismeretekre és más tanulmányokra* van szüksége a budapesti kisgyereknek, mint a falusinak. Ezt a különleges szükségletet teljes mértékben kielégíti a mi helyi speciális tantervünket, amely arra vonatkozóan is utasítást ad a tanszemélyzetnek, hogy a *nagyvárosi közlekedési rend szabályaira és törvényeire hogyan kell megtanítani a gyermekeinket.*

— A fővárosi helyi tanterv nemcsak a tanítási anyagot, hanem *a tanítás módszereit illetően is* egyre jobban kezd az egész országra érvényes tantervtől eltávolodni. Például a *budapeti gyermekek* a jövő esztendőben egészen másfajta irásmódot fognak tanulni az elemi iskola első osztályában, mint amit annak idején mi tanultunk. A legutóbbi hetekben járult hozzá a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az úgynevezett *zsinórirásnak* a jövő tanévtől kezdődően az összes fővárosi, községi népiskolákba való bevezetésére. Ez a zsinórírás egy *újfajta reformirás,* nagy, kerek, úgynevezett *zsinór-betűkkel:* néhány évi próbaidő alatt nagyszerű eredményeket értünk el vele a Mária Terézia-téri mintaelemiben. (Jelen cikkünk főcíme *Seénger* Gyula dr. főorvos kisfiának, aki a Mária-Terézia-téri minta-elemi második osztályába jár, klisirozott zsinórírása.) A polgármester úr most, tekintettel arra, hogy az újrendszerű irásmód bevezetésére az elemi iskolai első osztály számára új abécés könyvet tesz szükségessé, arra *nyilvános pályázatot hirdetett.*

— Másik nagy újításunk nemcsak az elemi, de a középfokú iskolákban is a *film útján való oktatás* bevezetése. A főváros által a Pedagógiai Filmgyárban készült harminchat film most van jóváhagyás céljából a kultuszminisztériumban, ha ezeket a filmeket a minisztérium illetékes szakemberei előtt levetítik és azokat bemutatás céljából a minisztérium engedélyezi, *még március havában,* hetenként vagy kéthetenként egyelőre *egy vagy két órában a főváros összes iskoláiban megkezdődik a film* bevonása az iskolai oktatás eszközei közé.

— A *nagyváros modern problémái* elevenednek meg ezeken a filmeken a gyermekek részére: a pályaudvar élete, a levél útja, a főváros vízrajza és csatornázása, kereskedelmi és ipari kikötői, vízvezetéke, elektromos energia-termelése és átvitele, a vásárcsarnok élete, a rádió leadása és vétele és hasonló mindennapi gyakorlati téma váltakozik az exaktabb tudományos ismereteket terjesztő filmekkel. Rövidesen hozzákezdünk az egyik legfontosabb film elkészítéséhez: *a közlekedési rendről szóló filmhez.* A főkapitányság ismeretes *forgalmi birósága-nak a felállítása* különösen aktuálissá teszi ezt a filmet, amely be fogja mutatni valamennyi fővárosi iskolába járó gyereknek, *hogyan szabad és hogyan nem szabad közlekedni a budapesti utcán.*

— Külön figyelmet fogunk a *leányiskolákra* fordítani. Például *a lakás takarításáról* kizárólag a leányiskolák számára külön filmet készített a főváros. Külön filmek szólnak majd a cserkészekről a cserkészeknek, lesznek *sportfilmek,* be fogjuk mutatni a főváros környékét, csináltatunk ipari filmeket, amelyek az egyes ipari termékek előállítását és forgalombahozását fogják szemléltetően demonstrálni.

— A polgármester úr, — fejezte be általános érdeklődésre tartó nyilatkozatát *Felkay* tanácsnok — ötvennégy új filmscenáriumra hirdetett az elmult napokban nyilvános pályázatot. *Külön filmtémákat* jelölt meg a polgármester úr ebben a pályázatban az elemi iskola, külön a közép- és középfokú iskolák részére. A pályaműveket biráló bizottság *elnökletem mellett fogja* a beérkezett pályázatok közül kiválasztani azokat, amelyeket azután megcsináltatunk, hogy ezáltal is kiépítsük a modern iskola új tanítási módszerét: *a filmoktatást.*

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon 81—1—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, színházi látcsövek. a legjobb kivitelben. Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.
A Székesfővárosi Segitőalap szállitója.

A nemzetközi politikai helyzet nem befolyásolta kedvezőtlenül idegenforgalmunkat

✡

Szviezsényi miniszteri tanácsos a Gyógyhelyi Bizottság „eleven propagandájáról", amelynek révén az elmult esztendőben tiz százalékkal emelkedett Budapest idegenforgalma

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Most zárta le *első évét* a fürdőtörvény alapján Budapesten is létesült új idegenforgalmi szerv: *a Központi Gyógyhelyi Bizottság*. Ez az elmult esztendő a bizottság tevékenységéről beszámoló hivatalos számadatok alapján beigazolta, hogy valóban hézagpótló intézmény a Gyógyhelyi Bizottság, melynek kiváló agilitású és expeditiv erejá vezetője: *Szviezsényi* Zoltán dr. miniszteri tanácsos, a maga európai látókörével és kiváló teljesítőképességével *valóban hivatása magaslatán áll*. Hacsak egyetlen adatot veszünk: a főváros idegenforgalmát az elmult esztendőben, viszonyítva a megelőző év adataihoz: azt látjuk, hogy a Gyógyhelyi Bizottság, nemcsak igen gyorsan tudott beleilleszkedni a különböző hivatalos és félhivatalos idegenforgalmi szervezetek munkásságába, hanem azok munkásságát *egységesíteni, a közös cél érdekében harmóniába tudta hozni*. A Gyógyhelyi Bizottság elmult esztendei eredményei ről és tervbevett jövőbeli munkásságáról

Szviezsényi Zoltán dr.

miniszteri tanácsos, a Bizottság vezető igazgatója a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Kezdjük mindjárt a számokkal. A Bizottság által készitett statisztika szerint szemben az 1934-ben Budapesten megfordult 202.113 idegennel, az elmult 1935. évben 220.265 volt a Budapesten megfordult idegenek száma. Az emelkedés tehát tiz százalék. Emelkedett az idegenek által itt töltött éjszakák száma is: 1934-ben 604.671 éjszakát töltöttek Budapesten az itt megfordult idegenek, ezzel szemben az elmult esztendőben a külföldiek által itt töltött éjszakák száma 741.512 volt. Legnagyobb az emelkedés a Finnországból és Esztországból jövőknél: 177, illetőleg 148%. Csökkenés van a Bulgáriából jötteknél, aminek oka az, hogy 1934-ben egy társasutazás volt Budapestre Bulgáriából, ami az elmult esztendőben elmaradt.

— A statisztika jólható számoszlopai után szerény véleményem szerint *meddő* és *felesleges* azon vitatkozni: kiknek az érdeme az idegenforgalom fellendülése? Egy bizonyos: *ez a fejlődés megvan* és nekünk az a feladatunk, hogy ezt a fejlődést még jobban fokozzuk. Az idegenforgalomnak sok komponense van, többek között a *belső rend és nyugalom* is, amelyet a belügyminiszter is annyira helyesen hangoztatott. Kétségtelen, hogy idegenforgalmunkat kedvezően befolyásolta a *pengő-csekk bevezetése* is. Az utazási irodáknak eddig jelentékeny hasznuk volt és természetesen saját érdekükben buzgólkodtak, hogy minél több idegent küldjenek hozzánk. Fontos tényezője az idegenforgalom emelkedésének a budapesti közönség jólneveltsége és az az életfilozófiája, amellyel bajait és gondjait elrejti a világ elől. Jelentéktelennek látszik, de nem lekicsinylendő tényező, hogy nálunk az *étel és az ital sokkal olcsóbb*, mint másutt, ami szintén vonzóerőt gyakorol. Mindezen tényezők együtthatója, hogy *külföldön jóhírünk van* és most már csak arra kell törekedni, hogy jóhírünket necsak megtartsuk, hanem még fokozzuk is.

— Még egy fontos momentumról kell megemlékeznem. Sokan attól tartottak, hogy a *nemzetközi politikai helyzet* kedvezőtlenül fogja befolyásolni idegenforgalmunkat. Ez az aggodalom azonban szerencsére alaptalannak bizonyult! Az *angol* utazási irodák Magyarország felé *gazdag programot* dolgoztak ki és a legnagyobb utazási irodák harmincnál több utazást terveztek. Ezt az örvendetes körülményt nagyon fontos megállapitani és leszögezni!

— Mit csinált a Gyógyhelyi Bizottság az elmult évben? Minden tölünk telhetőt megtettünk, hogy *eleven propagandát* folytassunk. A modern propaganda eszközei között többé már nem játszank nagy szerepet a plakátok és a prospektusok! Ezeknek csupán akkor van jelentőségük, amikor valakiben *már felébredt* az érdeklődés. Eddig a nyomtatványok nagy tömegeit szórtuk szét, minden igazi haszon és eredmény nélkül. Csak az eleven propaganda ér valamit! Ebbe a kategóriába sorozható elsősorban a *közvetlen kapcsolat*, azután a fényreklámok, a mozi, a rádió, a kiállítások. Például Budapest fürdővárosról készült filmünket tizenhat államban vetitik. Ez a propaganda *nem olcsó, de hatásos*. Igen hasznos módja a propagandának kiállításokon való részvétele is. A brüsszeli kiállításon szép anyaggal vettünk részt. A kiállítás azért fontos, mert egy helyre összpontosit nagyobb tömeget és éppen az utazni szerető közönség tömegeit. A *plakát kora lejárt*! Párisban például néhány száz plakát elvész a plakátok tengerében.

— Nem térek ki e hasábokon részletesen *küzdelmeinkre*. Az orvosok szerepére, kapcsolatban szakszerü orvosi fürdő-propagandánkkal, azon törekvésünkre — amit sikerült is elérni, — hogy a nagy utazási irodák Budapestet nemcsak, mint szép és érdekes várost, hanem mint fürdővárost is akceptálják. Nézzük a jövőt! Visszatérve a kiállításokra, állapitsuk meg elsőnek, hogy szükség lenne arra, hogy részvételünkről mindig idejében történjen meg a döntés. Jövőre lesz a párisi világkiállítás, az államok között már folyik a versenygés, mindenki a *legjobb helyet* akarja magának biztositani, mert a részvétel sikere nagyrészt az előkészités alaposságától függ. Másik fötörekvésünk az elkövetkezendő hónapokra, hogy a fürdőpropaganda szempontjából fontos helyeken *ügynökségeinket megerösitsük*. Hozzá akarunk látni a *tudományos fürdőkutatás* problémájának megoldásához. Nálunk a gyógyvizeket minden különösebb instrukció nélkül iszszák, tekintet nélkül arra, hogy használnak-e azok a betegeknek, vagy sem. Csodálatosképen ez a kérdés eddig *még nem foglalkoztatta eléggé intenzíven* orvosainkat. Ugyancsak megoldásra vár a *gyümölcskúra kérdése* is. Előttünk áll a fürdőkórház megépitésének égetően sürgős problémája, kapcsolatban *kisérleti tudományos intézet* felállitásával. Gondoljunk a *nemzetközi reumabizottság* legutóbbi ülésének azon megállapitására, hogy Budapest *csak a fürdőkórházzal válik igazán nemzetközi gyógyhellyé*, ahol nemcsak a gazdagok, hanem a szegények is gyógyulást találhatnak.

Ezekben vázolta a Gyógyhelyi Bizottság eddigi müködésének eredményeit és legközelebbi célkitázéseit *Szviezsényi* miniszteri tanácsos. Nem kétséges: az ő erős és szívós egyénisége, koncepciózus elgondolásai komoly értéket jelentenek a főváros idegenforgalmának fejlesztéséért vivott nagy küzdelemben!

Ujlak a soros!

Irta: nemes **Nátly Ignác** nyug. m. kir. ezredes

A Tabán lebontásával az újjáépitési tervek és elgondolások az egykori Szerbfürdő iszapjában — talán véglegesen? — megfeneklettek. A Csillaghegy, a Szemlőhegy és a Margitsziget alján fakadó gyógyforrások a hullámzó fürdővárosi tervek megnyugvását annak a tudatában várják, hogy nélkülük Budapesten fürdővárosi élet nincsen, csak éppen kereskedelmi és szünidei — transit — idegenforgalom. Következnek a városrendezés örökös városmányosai, a legelhanyagoltabb városrészek, ahol kellő közútak és közcsatornák hiányában nem is épithet a rendszerető polgár. A munkástestvér, a gyáriparos egyaránt munkára vár és a gazda — kinek munkája van elég — mind szabad, biztos közlekedésre és piacra várnak. Tapasztalat van bőven: az Andrássy-út, a Nagykörút, a Lipótváros, a Lágymányos stb., legutóbb a Tabán révén. Az eldugott Bazilika, a belvárosi templom, a nyugati pályaudvar és a városligeti körhinták füstös, poros, lármás környezete — a városrendezési gyarlóságok szemléltető példái.

De vannak jóvá alig tehető *mindennapos szükkeblűségek*, legfőképen a közúti villamos forgalom terén. A Lánchíd és a Ferenc József híd pesti aluljáróinak állapota Dunapartunk legfontosabb, közvetlen közlekedését korlátozza. Ennek rendezése, valamint a hídfőket keresztező villamosvonalak föld alá sülyesztése — lehetőleg végig a Dunapartok gócpontjai között — a közútak nagyobb biztonságát jelentené a belvárosokban.

A városrendezést jelenleg az idegenforgalom, a fürdőváros és a Stadion problémái uralják. Óbuda egyesítése az 1872 évi törvény alapján, a hídépítés Óbudán az 1895 évi törvény alapján, a Stadion létesítése az 1921 évi törvény alapján végrehajtandók, de ezideig még az alaprajzok sem kerültek nyilvánosságra. Óbuda-Ujlak állítólag küszöbön álló szabályozása — tekintettel a 99 százaléknyi *átmenő forgalmat feltételezhető* új Dunahídra — ezen az alapon nem fedezi a városrendezésből az adófizető polgárokra háruló terheket, a jogos fürdővárosi igények jelentős arányú előmozdítása nélkül. A fedezet szerény véleményem szerint Óbuda-Ujlak és Margitsziget kiváló fürdő- és sporttelepeiben rejlik, amelyek kiegészítése a *Nemzeti Stadion* céljaira, Budapest világ- és fürdővárosi forgalmát jelentősen előmozdítaná, amiből minden befektetés megtérül.

A legilletékesebb szakvélemények — utalok elsősorban *Gömbös* miniszterelnök nyilatkozatára — *a Nemzeti Stadion létesitését egy mindenfelől könnyen megközelithető Dunapartra ajánlják* és alig hiszem, hogy talán a *Sós-fürdő* szomszédságára céloznak. Óbuda-Ujlak a soros! Ahol megszünt a szőlőmivelés, megszünt a fuvarozás, megszünt a Melocco-cementgyár, a Szépvölgyi-úti téglagyár, a Lujza- meg az Erzsébet-gőzmalom. Egyszóval csaknem egy tagban van itt hely elég a Nemzeti Stadion, a Testnevelési Főiskola, az új gimnázium és nagyszabású gyermeküdülők, valamint gyógyszállók részére.

A Nemzeti Stadion néhány még hiányzó része a Szemlőhegy tövében előnyösen kiegészithető, főleg az e célra újjáépitendő Testnevelési Főiskola keretében, a lebontásra kerülő Erzsébetmalom helyén, a Zsigmond-tér nagyobbarányú kibővítésével a Duna, illetve a Császárfürdő szomszédságában.

ÓRÁT BÁNKI-tól

Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.

Budapest, IV, Váci-utca 49

E szelvény 10% engedményre jogosit!

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban

Magyar Bőrszékiparnál Budapest, V., Mérleg u. 4.

Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

HIREK

Hogyan került nyilvánosságra a hercegprimás levele?

Kátay és Ferenczy lettek az uj plébánosok

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A kegyúri bizottság csütörtökön délben tartott ülésén a Vár új plébánosául *Kátay* Bélát, a ferencvárosi plébánosi állásra pedig *Ferenczy* Bélát választotta meg. Az izgalmas lefolyású bizottsági ülésen *Zsitvay* Tibor szóvátette, hogy a bizottság összes tagjai *Uhlár* Béla és *Molnár* László esperesek aláírásával levelet kaptak, a levélhez csatolva volt a hercegprímás egy írásbeli nyilatkozatának másolata.

A prímási nyilatkozat megállapítja, hogy mivel a plébános az egyházi törvények szerint pártállásra való tekintet nélkül az összes hívek lelkipásztora és atyja, helytelen, ha a személyek kiválasztásába politikát kevernek bele. A prímási nyilatkozatról és annak a választási kortézia kapcsán való felhasználásáról

illetékes keresztényparti helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— A szóbanforgó írásbeli nyilatkozatát a bíboros-hercegprímás úrnak *Wolff* Károly kapta közvetlenül kézhez és meg kell állapítanunk, hogy ez a nyilatkozat *nem a nyilvánosságnak volt szánva.* És nem is *Wolff* Károlyon mult, hogy a nyilatkozat nyilvánosságra került. A nyilatkozat felhasználása a választási küzdelemben *mindenesetre elítélendő* és amint az eredmény mutatja, *nem is vezetett a kívánt célhoz!*

A szanálás legvégén kerül sor a státusrendezésre

A főpolgármester összefivatta a szanálási bizottság első érdemleges ülését, melynek napirendjén szerepel a tisztviselők mellékilletményeinek csökkentése

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Sipőcz főpolgármester, aki egyheti betegszabadság után a hét elején vette át a hivatala vezetését, a belügyminisztérium illetékes tényezőivel történt beható tanácskozások eredményeképen *megállapította a szanálás végleges menetrendjét.* Ezen megbeszélések során abban is megállapodás történt, hogy most már rövidesen összehívják az új fővárosi törvény által kontemplált *tizenhetes ellenőrző bizottságot,* hogy a törvény értelmében a szanálás végrehajtása előtt rendelet-tervezetét a főpolgármester bemutassa az ellenőrző bizottságnak.

A szanálás első szakasza a közigazgatási és üzemi tisztviselők, nemkülönben a tanszemélyzet *mellékjárandóságainak* lefaragása lesz. Ez után kerül sor *az üzemek racionalizálására,* ennek a problémának a feldolgozására a főpolgármester április tizenötödikéig adott terminust az üzempolitikai bizottságnak. Csak ha a mellékilletmények revíziója és az üzemi szolgáltatások díjainak felülvizsgálata is végetér, kerülhet sor a tisztviselőket legközelebbről érintő nagy problémára: *a státusrendezés ügyére.*

A főpolgármesterrel történt megbeszélések alapján *Wolff* Károly dr., az ellenőrző bizottság elnöke, a jövő hét csütörtökjére hívta össze a szanáló bizottság legközelebbi ülését. A bizottsági ülésre kibocsájtott meghívó *magábanfoglalja a tárgysorozatot is.* A napirend első pontja *a gáz és elektromosáram egységárainál a fővárosi alkalmazottaknak nyujtott kedvezmények újabb szabályozása.* A második pont *a kültelken levő községi iskolákhoz beosztott közoktatási alkalmazottak működési pótléka.* A harmadik pont *az üzemi tényleges és nyugdíjas alkalmazottak természetbeni járandóságainak és az illetményüket terhelő adók viselésének újabb szabályozása.*

Ha a főpolgármester a szanálási bizottság meghallgatása után fenti javaslatait végrehajtja *egymilliőhatszázezer pengővel* csökkennek a főváros kiadásai. A főpolgármester szükségesnek tartja, a három, a főváros kiadásait csökkentő tárgysorozati ponton felül *az új csatornázási szabályrendeletet is* bemutatni a tizenhetes bizottságnak, mert az abban a közönségnek nyujtott kedvezmények *erősen érintik a főváros zsebét.* Mivel a többségi pártok álláspontja a szanálással kapcsolatosan *teljesen változatlan,* nem kétséges, hogy a tizenhetes bizottságban *éles és élénk vita várható.*

Rosszul sikerült az Esplanade-szálló pere az Elektromos Művek ellen

Jár-e szállóüzemnek a kávéházak részére megállapitott kivételes áramkedvezmény?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Elvi vonatkozásai miatt érdekes az az *elszámolási per,* amelyet *az Esplanade-szálloda* vezetői indítottak a székesfőváros Elektromos Művei ellen. A szálloda tulajdonosai keresetükben hivatkoznak arra, hogy az Elektromos Műveknek kötelessége volna a szálloda részére megadni azt a kedvezményt, amelyet *a kávéházi üzemeknek* megadnak. A szálloda fogyasztása ugyanis meghaladta a megkívánt maximális fogyasztást, következésképen az Elektromos Műveknek kötelessége több évre visszamenően megtéríteni az áramfogyasztási differenciát, mintegy 8.417 pengőt.

A perben az Elektromos Művek jogtanácsosa utalt arra, hogy az Elektromos Művek a kávéházi kedvezményt csak *különleges esetekben* adja meg, azonban az *Esplanade-szállóval* egész más megállapodásuk volt és ezért az nem követelheti a maga részére az olcsóbb tarifális visszatérítést. Egyébként a szálloda egyáltalában *nem tekinthető kávéházi üzemnek.* Az Elektromos Művek vezetőségének mindig figyelemmel kell lennie arra, hogy ki, mikor és mennyire terheli meg a hálózatot.

A kávéházak azért kapnak kedvezményt, mert éjszaka olyan időben is fogyasztják a villanyt, amikor másutt egyáltalában *nincsen fogyasztás,* ezzel szemben a szállodáknál a világítás ép arra az időpontra esik, amikor az áramtermelés *csaknem csúcsteljesítményét éri el.* Becsatolta azután a különböző tarifális számításokat és újból hivatkozott arra, hogy külön szerződést kötöttek.

Az elsőbíróság és most a tábla *Bakóczy-tanácsa* a perben elutasító ítéletet hozott. Az ítélet indokolása szerint a tarifában a főváros megjelölte azokat az üzemeket, amelyeknek kedvezményt nyujt, ezek között pedig a szállodák *nem szerepelnek.* Egyébként is a vállalat *megállapodott a szálloda vezetőségével* és ez a megállapodás *kötelezőleg hat ki* a szerződő felekre.

Felkay tanácsnok előadása a Keresztény Tanügyi Bizottságban

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság (IV. ker. Városház-u. 10. sz.) Bednárz Róbert prelátus elnöklete alatt márc. 9-én, hétfőn d. u. 5 órakor rendkívül érdekesnek igérkező taggyülést tart, melyen Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok ismertetni fogja a főváros közoktatását. Miután történelmi visszapillantást vett Budapest kultúrális fejlődésére, ismertetni fogja a főváros közönségének áldozatkészségével fenntartott kultúrális intézményeket, majd bemutatja a közoktatás mai szervezetét. Az előadás után a bécsi tanulmányi kirándulásról vetitettképes előadás lesz.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátor-, ponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39. szám Telefon: 89-1-18.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

LOPOSGYULA
Budapest, III. Bécsi-ut 85. sz
Iskolapadok, tornaszerek, játszótéri berendezések, teniszütők és hajlitott sportcikkek
TELEFONSZÁM: 62—5—05

Budapest Székesfőváros
Községi Élelmiszerárusitó Üzeme
IX., Soroksári-ut 58. szám.
A főváros tulajdona! Saját kezelésben!
Interurbán telefon: 318—41. és 372—75.
Sürgönycim: Közélelmezés.
Foglalkozik: friss marha-, sertés-, borju- és juhhus, zsiradék, kolbászáru, tejtermék, baromfi, vadhus, tojás, gyümölcs- és zöldségnemüeknek forgalombahozatalával.
Az árusitás a főváros fogyasztó-közönsége részére 52 saját elárusitóhelyén történik.

Offenbach Hoffmannja mellé
Hoffmann képkeretet passzit

Versenytárgyalási hirdetmény

A II. ker. Branyiszkó-út Pasaréti-út és Virágárok között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Az ajánlatok megtételénél a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt ajánlati feltételeken, továbbá az 50.000/1934. K. M. számú Közszállítási Szabályzaton, valamint a székesfőváros vonatkozó Általános, Részletes Különleges, Ajánlati Szerződési feltételein kivül a jelen versenytárgyalási hirdetmény kikötései érvényesek.

Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a Központi városháza II. emelet 289. ajtószám alatt 3 pengő ellenében kaphatók.

A szükséges felvilágosítás a Központi városháza II. emelet 285. ajtósám alatt nyerhető, ahol a tervek is megtekinthetők.

A kellően felbélyegzett és aláirt ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva

1936. évi március hó 17. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Budapest, 1936. február hó 15-én.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

A X. ker. Simor-utca Orczy-út és Delejutca között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Az ajánlatok megtételénél a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt ajánlati feltételeken, továbbá az 50.000/1934. K. M. számú Közszállítási Szabályzaton, valamint a székesfőváros vonatkozó Általános, Részletes Különleges, Ajánlati Szerződési feltételein kivül a jelen versenytárgyalási hirdetmény kikötései érvényesek.

Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a Központi városháza II. emelet 289. ajtószám alatt 3 pengő ellenében kaphatók.

A szükséges felvilágosítás a Központi városháza II. emelet 294. ajtószám alatt nyerhető, ahol a tervek is megtekinthetők.

A kellően felbélyegzett és aláirt ajánlatokat sértetlen borítékba helyzve, pecséttel lezárva

1936. évi március hó 24. napján délelőtt 10 óráig

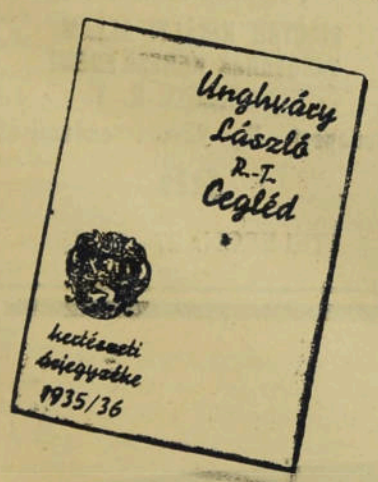
kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Budapest, 1936. február hó 15-én.

A székesfőváros polgármestere.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Csak az

alapján rendeljen!
Díjmentesen küldi.
BUDAPEST,
IV., Veres Pálné-utca 8.
Telefon: 88-3-31.

GAZDASÁGI ÉLET

Miért harcol a Mérnöki Kamara ellenzéke?

✡

A Nemzeti Szövetség nem engedte meg tagjainak, hogy az ellenzéki listán szerepeljenek

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Ma kezdődik a mérnök-kamarai választás, amely a jelek szerint ez alkalommal szokatlanul éles küzdelmekkel fog járni. A választáson *két lista* indul, mindkettőn főleg a keresztény mérnökség fiatal generációja van túlsúlyban. Figyelemreméltó a probléma: miután mindkét frakció *azonos elvi alapon* állónak tekinthető, miért nem sikerült egységes fellépéssel biztositani a kari érdekeket? Érdeklődésünkre *az ellenzék egyik vezető tagjától*, akinek közéleti harca a mérnöki érdekekért közismert, a következő információt kaptuk:

— A kamarai ellenzék nem mai keletű, hiszen a három év előtti választáson is már hatalmas megmozdulást jelentett *a fiatal generáció fellépése*, kik *a kamara aktivitásával semmiképen sem voltak megelégedve*. A helyzet azóta nem változott, a mérnöki társadalom ma még rosszabb helyzetben van, mint volt ezelőtt s bár ennek oka a mai gazdasági viszonyokban is keresendő, még is nagyobb eredményeket kellett volna elérni, mert *komoly, önzetlen munka mindig hoz eredményt.*

— A kamara vezetősége a Nemzeti Szövetségből kiindulva hivatalos listát állított. Minden tiszteletünk a hivatalos listán szereplőknek, de kétségbe vonjuk, hogy *összetételében szakítani bír a bürokratikus rendszerrel*, annál is inkább, mert a hivatalos listán szereplő fiatalabb generációnak nem adatott az a szerep, melyet tudása és gyakorlati tapasztalatához mérten okvetlen meg kellett volna kapnia. Ha a Nemzeti Szövetség a kamarai választáson *a fiatal mérnökgenerációt jelentené*, mindannyian támogatnók, de mivel nem ezt jelenti, nem vagyunk bizalommal a szövetség iránt.

— A harc, sajnos, erősen tombol, nem sikerült *Bornemisza* közbenjárása sem, mert a Nemzeti Szövetség *nem kíván tárgyalni*. Mi kénytelenek vagyunk jogainkért küzdeni, *a harc a gyengébbek harca a jelenleg még erősebbek ellen*, ami sajnos a kortéziában is megnyilvánul. A Nemzeti Szövetség nem engedi meg tagjainak, hogy az ellenzéki listán jelöltséget vállaljanak, s ez a mai idők szomorú jelensége. Embereket arra kényszeriteni, hogy egyéni véleményüket, meggyőződésüket feladva, meghajolni legyenek kénytelenek a hivatali állás, a hatalom előtt, mert egzisztenciájuk függhet attól,

— S ez a mi erőnk, az ellenzék ereje! Mi meggyőződésből, elveinkért, a mérnökök összeségéért, léptünk harcba, érezzük igazunkat s ha el is bukunk, *az erkölcsi siker a mi oldalunkon lesz*, a harc után elfelejtjük, hogy ellenfelek voltunk, dolgozni kívánunk tovább is, nem zárkózunk el semmiféle megoldástól! Azért mert nem vagyunk a Nemzeti Szövetség tagjai, mert a mai fiatal mérnök-generáció nem győzi a százféle egyesületek és különböző képviseletek tagsági díjait fizetni, jelentheti-e azt, hogy sorsunkról meghallgatásunk nélkül intézkedjenek? Eredményes munkálkodást csak egységgel lehet produkálni, a mérnökök széthúzását nem az ellenzék, hanem a kamara működésének eddigi *eredménytelensége* váltotta ki.

A nagybankok mérlegei

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Mint minden esztendőben, ezidén is a főváros pénzintézete: a Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt. nyitotta meg a mérlegmegállapító igazgatósági űlések és közgyűlések sorozatát. A Községi Takarék után a többi nagybank következik: mindegyik mérleg arról tesz tanubizonyságot, hogy a pénzintézetek *belső erősbödésével az ország gazdasági élete is javulóban van.* A *Hitelbank* három és félmillió pengős, az *Angol Magyar Bank* egymillió pengős, a *Leszámitoló* egymillió pengős tiszta nyereségei nemcsak a bankok egészséges üzleti és közgazdasági politikája, hanem a hitelélet javulása szempontjából is *jelentőségteljesek.*

A *vezető nagybankok* mérlegmegállapító igazgatósági űléseiről kiadott hivatalos jelentéseket a következőkben közöljük:

A Magyar Általános Hitelbank

zárszámadása két millió pengőt meghaladó leirások keresztülvitele után a tavalyi 2,891.648 pengővel szemben 3,406.217 pengő tiszta nyereséget tüntet fel, melyből az igazgatóság javaslata szerint 700.000 pengő a tartalékalapok, 900.000 pengő a nyugdíjalapok javadalmazására fordittatik s a fennmaradó 1,806.217 pengő pedig az 1936-os üzletévre vitetik elő. Osztalék az idén nem fizzettetik, úgyszintén tantieme folyósítására sem kerül sor, mert a fenforgó viszonyok között az üzletvitel számára az intézet belső erősbítésének szempontjai voltak irányadók. A tavalyi mérlegadatokkal összehasonlítva a takarék- és folyószámlabetétek állománya 181.5 millióról 199.2 millió pengőre emelkedett. Az egyéb hitelezők tétele 7.2 millióval, a külföldi kezességek összege 11.4 millió pengővel csökkent. A pénztári készletek és girókövetelések 1.2 millióval, az adósok és a váltótárca 216.1 millió pengővel kimutatott együttes összege 3.4 millió pengővel növekedett. Az intézet élénk tevékenysége a folyó banküzlet terén nemcsak az ügyfelek számláinak megnövekedett számában, hanem a forgalom emelkedésében is kifejezésre jut. Az üzleti terjedelem növekedése azon sokoldalu kapcsolatok gondos ápolásának eredményeként értékelhető, amelyek az intézetet a mezőgazdasághoz, a kereskedelemhez és az iparhoz füzik.

✡

A Magyar Általános Takarékpénztár Rt.

igazgatósága február 28-án tartott ülésében megállapitotta az 1935. üzletév mérlegét. A nyereség tulajdonképpen 1,133.496.45 P (tavaly 1,210.234.22 P), amelyből a nyugdíjpénztárnak mérlegen belül 160.000 pengőt utaltak át (tavaly 250.000 P), 471.368.29 P-t leirásokra és tartalékolásokra fordittottak (tavaly 453.331.74 P), ügyhogy a közgyülés rendelkezésére 502.128.16 P tiszta nyereség (tavaly 506.902.48 P) áll. Azonkivül igen jelentékeny belső tartalékolásokat eszközöltek, az értékpapirállománynál pedig a 100/1936. M. E. sz. rendelet intézkedéseinél több esetben túlmenő mértékben történtek leirások. Az igazgatóság a március 14-re egybehivandó 54. rendes közgyülésnek javasolni fogja, hogy a kimutatott tiszta nyereségből a tartalékalap növelésére — úgy mint tavaly — 100.000 P fordittassék, a vállalati nyugdíjpénztár erősitésre további 65.000 P (tavaly 60.000 P) utaltassék át, osztalék fejében pedig részvényenként — úgy mint tavaly — 75 fillér = 300.000 P fizettessék ki március 16-tól kezdve. A tartalékalap ezen dotációja után 13.950.000 P-re, az összes saját tőkék pedig 33.950.000 P-re emelkednek.

✡

A Magyar-Olasz Bank Rt.

igazgatósága a február hó 29-én megtartott ülésén előterjesztette az 1935. üzletévi mérlegét, amely 999.254.10 P leirás után 1,003.501.07 P nyereséggel zárult. A mérlegszámlából kitünöleg a takarékbetétek összege 37.198.067.71 P (1934-ben 36.731.589.15 P), a folyószámlán elhelyezett betétek összege 41.523.-922.55 P (1934-ben 40.940.150.44 P), a betétállomány tehát összesen 78.721.990 P 26 f (az előző évi 77.671.739.59 P-vel szemben), mig a nem betét jellegü kötelezettségek 7,392.590.22 P-röl 6,133.-351.14 P-re apadtak, a készpénzkészletek, valamint a zsirószámlákon a bankoknál fennálló készpénzjellegü követelések összege 9,227.225.59 P-ben szerepel. A váltótárca összege 57,584.945.76 P, ami némileg meghaladja az elmult üzletévben kimutatott összeget. Az értékpapirok és érdekeltségek 3,365.352.46 P-vel szerepelnek (az előző évi 3,492.-486.42 P-vel szemben). A jelzálogkölcsönök összege 27,219.322.68 P-re csökkent (az előző évi 28,501.981.15 P-vel szemben), mig a forgalomban levő záloglevelek összege 17,939.574.54 P-re apadt, az 5 éves kötvényekről pedig mindössze 331.620.80 P-nek megfelelő névértékü cimlet van forgalomban. Az igazgatóság a március 16-ára egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy osztalék fejében részvényenként 1.50 P, összesen 600.000 P fizettessék ki.

✡

Az Angol-Magyar Bank Rt.

igazgatósága február 15-én megtartott ülésén megállapitotta az 1935. üzletév mérlegét, amely 1,178.378 P tiszta nyereséget tüntet fel. A kimutatott nyereség lehetővé tenné ugyan az osztalék fizetését, azonban a még mindig nem konszolidált általános gazdasági helyzetre való tekintettel az igazgatóság a nagy részvényesekkel egyetértően az idén is fenntartja azt az álláspontját, hogy az elért tiszta nyereség az intézet erejének növelésére fordittassék.

A mérleg tételei közül kiemelendő, hogy úgy a takarékbetétkönyvekre, mint a folyószámlára elhelyezett beté-

tek állománya lényegesen szaporodott. Az összes betétállomány 73.8 millióról 83.1 millió P-re, vagyis 9.3 millió P-vel, az intézet váltótárcája pedig az 1934. évi 48.1 millió pengőről 53.2 millió P-re emelkedett. A bank érdekkörébe tartozó úgyszólván valamennyi ipari és kereskedelmi vállalatnál a javulás tovább fokozódott, a legtöbb vállalat üzleteredménye is megjavult, ami legközelebbi közgyüléseik határozatában osztalékfizetés formájában fog kifejezésre jutni.

*

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank

február 20-án dr. Madarassy-Beck Marcell báró elnöklete alatt megtartott 66. rendes közgyülése elfogadta az 1935. üzletévre vonatkozó mérleget és zárszámadásokat és egyhangulag hozzájárult az igazgatóság által előterjesztett javaslatokhoz, amelyek alapján az 1,172.959.87 P-t kitevő tiszta nyereségből a tartalékalap növelésére 200.000 P, a nyugdíjtartalékra 400.000 P, a báró Madarassy-Beck Miksa-alap javára pedig 50.000 P, azaz a tavalyival azonos összegek fordíttassanak és a 66. sz. részvényszelvény osztalék fejében 1.50 P-vel kerüljön február 21-től kezdődőleg beváltásra. Az igazgatóság mandátuma lejárván, a közgyülés 5 évi időtartamra az igazgatóság eddigi tagjait újból megválasztotta. A felmentvény megadása után Vadász Sándor dr. részvényes szólalt fel, aki az igazgatóságnak, a vezetőségnek, valamint a tisztviselői karnak a részvényesek nevében elismerését és köszönetét fejezte ki.

*

A MOKTÁR

február 24-én tartotta meg Metzler Jenő dr. vezérigazgató elnöklete alatt 64. évi rendes közgyülését. A közgyülés az igazgatóság összes javaslatait változatlanul elfogadta és elhatározta, hogy a kimutatott 823.344.90 P nyereségből az osztalékszelvények február 25-től történő beváltására az előző évhez hasonlóan darabonként egy pengő, vagyis összesen 200.000 P fordíttassék, a külön tartalékba 100.000 P helyeztessék, továbbá 70.000 P a takarékpénztár nyugdíjpénztárába utaltassék át és 30 ezer P a hivatalnokok külön jutalmazására fordíttassék; a fennmaradó 389.-686.68 P, mint nyereségmaradvány az 1936. év számlájára vezettessék át. A megejtett választások folyamán az igazgatóságba egyhangulag Hódossy Sándor, Metzler Jenő dr., Pucher István és Surányi Miklós dr. újból megválasztattak.

*

A Belvárosi Takarékpénztár Rt.

igazgatósága Székely Ferenc m. kir. udvari tanácsos elnökletével legutóbb tartott ülésén megállapította a takarékpénztár 1935. évi mérlegét, amely szerint az intézet mult évi nyeresége 315.269.95 P az előző évi 308.-870.45 P-vel szemben.

VÁLLALKOZÁS

Három uj tervpályázatot hirdet a főváros

A két előljáróság és az uj ravatalozó megépitésére még a tavaszi hónapokban sor kerül

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A főváros nagy beruházási programmja keretében a tervező építészeket is foglalkoztatni kívánja. A legutóbbi közgyülés elfogadta az angyalföldi előljáróság részére szükséges Béke-téri teleknek megszerzésére vonatkozó polgármesteri előterjesztést. A legutóbbi napokban már ki is irták az alig megszerzett telken emelendő előljáróság felépítésére a tervpályázatot. A pályázati határidő április tizenhatodika. Az új előljárósági épület költségei az elmult esztendőben felvett huszonegymillió pengős beruházási kölcsönből fedezve vannak.

A polgármester által a MABI-tól felvenni szándékolt új, kilencmillió pengős kölcsön terhére — mint arról lapunk más helyén is hírt adunk — fog felépülni a Ferry Oszkár-utca és Böszörményi-út sarkán a hegyvidéki előljáróság. A magasépitési ügyosztály előterjesztésére az itt emelendő új előljárósági épületre is nyilvános tervpályázatot fog kiirni a polgármester.

Még egy igen érdekes tervezési feladat fogja a közeljövőben foglalkoztatni Budapest tervező építészeit. A Kerepesi-úti temetőben, közvetlenül a bejárat mellett, szemben az igazgatóság épülettel, új központi ravatalozót kíván építeni a főváros. Az új ravatalozó költségei teljesen fedezve vannak. A ravatalozó építési terveire még ebben a hónapban szintén pályázatot hirdet a polgármester.

Uj kiirások

Fenyőfakoporsók, keményfakoporsók, sarkophágok, érckoporsók, ércbetétek, szemfedelek, sírkeresztek és sírfelirati táblák szállitására a Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet részére. **Határidő: 1936. évi március hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Andezit zúzottkő szállitására a Budapest Székesfőváros Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 9 óra.**

Különleges lakatos munkákra az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 9—10 óra.**

Asztalos munkákra az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnácium építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 9—10 óra.**

5000 kg. 80%-os csapágyfém tömbökben való **szállitására** a Budapest Székesfőváros Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt ½10 óra.**

20,000 db. ¾-es kockakő, 5,000 db. kötőszögkő, 30,000 db. bejkő és 140,000 db. talonkő szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 10 óra 30 perc.**

Lakatos munkákra az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium építéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 10-én délelőtt 10 óra.**

Hűtőcsőszigetelési munkákra a IX. Gubacsi-út 6. sertésközvágóhídi új hütő részére. **Határidő: 1936. évi március hó 12-én délelőtt 9—10 óra.**

30.000 kg. hengerelt csavarvas-, lapvas- és folytacél-lemezanyag szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 13-án délelőtt ¼10 óra.**

12.000 kg. világostarka és 4.000 kg. fehér törlőrongy szállitására a székesfőváros intézetei, hivatalai és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi március hó 13-án délelőtt 10 óra.**

1830 fm. köpenyposztó, 16.619 fm. félfinom **zubbony-nadrágposztó, 4623 fm. köpeny-zubbonybélésposztó, 16.5 fm. fésüszövet és 20 fm.** piros **hajtókaposztó szállitására** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 9 óra.**

Utrendezési munkálatokra a II. ker. Branyiszkó-út, Pasaréti-út és Virágárok közti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Papiráru szállitására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Pamut és lenáruk szállitására a Budapest székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt ¼10 óra.**

3.500 q portlandcement szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt ¼11 óra.**

Utrendezési munkákra a X. ker Simor-utca, Orczy-út és Delej-utca között levő szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 24-én délelőtt 10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Március hó 8-án, 12-én és 15-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten (DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

M. KIR. ÁLLAMI VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, Kertöntözéshez kézi- és géphajtásu szivattyuk
Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet
Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDEMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

XIV. évfolyam 11. szám

Budapest, 1936. március 14.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest. VIII. Rávitz-u. 1.

Szanálási Locarno

A szanálási bizottság szerdai érdemleges ülése nem hozott meglepetést a beavatottak számára. A főpolgármester előterjesztette szanálási terveit, a pártok vezérei hozzászóltak a jelen alkalommal szőnyegre került illetmény- és pótlék-redukciókhoz, a szavazás során pedig — kivéve a kormány községi pártját — a tizenhetes bizottság tizenhét tagja közül tizennégy a főpolgármester szanálási tervei ellen szavazott. Túlnyomó nagy részben azzal az indokolással, hogy előbb az üzempolitikai bizottság jelentésére kíváncsiak az urak, az illetmények csökkentésére csak akkor kerülhet sor, ha a dologi kiadásoknál az üzempolitikai bizottság megállapítása szerint nem lehet majd olyan redukciókat alkalmazni, amelyek alkalmasak a főváros deficitjének eltüntetésére.

E pillanatban nyilt kérdés, ki fogja végeredményben a szanálásért a felelősséget vállalni. Az autonómia — mint a tizenhetes bizottság határozata mutatja — változatlanul arra az álláspontra helyezkedik, hogy nem hajlandó a személyi illetmények csökkentéséhez hozzányulni, szanáljon a főpolgármester, ha akar és ha tud! A főpolgármester viszont: részben messzemenő kollégialitásból, de a saját tizenötesztendős polgármestersége alatt megszerzett népszerűségét és tekintélyét is féltve, szintén keresi azt a megváltó harmadikat, aki ország-világ előtt demonstrálja, hogy a szanálási elgondolások végrehajtása nélkül elpusztul a főváros. Maga a belügyminiszter sem akarja túlságosan a saját személyes művének feltüntetni a szanálást, viszont a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága, a legújabb szanálási jogforrás, nem az a királyi kúria, amelynek esetleges ítéletét vita és megjegyzés nélkül fogadnák el az összes érdekeltek.

A szanálási probléma méregfoga tehát — dacára a békülékeny nyilatkozatoknak — virulensebb, mint valaha! Senki sem tudja e pillanatban: ki fogja a sárból és a kátyuból a szanálás szekerét kihúzni? A különféle vizsgálatok fáitól már nem látszik a szanálási erdő. A sok bizottságosdi maholnap a népszövetségi játékhoz hasonló színházzá formálja át a pesti városházát. Ugyanaz a helyzet Budapesten, mint Genfben: az urak elhatározzák, hogy a legközelebbi ülésen határozni fognak afelől, hogy egyáltalában mikor fognak határozni!

Nem lenne sokkal egyszerűbb a szanálási Locarno: az egész szanálási gyámság egyetlen törvényszakasszal való megszüntetése? Ha beismerné a belügyminiszter, hogy elődje hibázott, amikor söpörni akart ott, ahol söpörni való nincsen? Adják vissza a fővárosnak a nagykorúságát, hogy szabad belátása szerint józanul és okosan határozzon arról, amit saját maga a legjobbnak vél és érez!

Horthy tizenhat esztendeje

Irta: Sipőcz Jenő dr.

Most van tizenhat éve annak, hogy vitéz nagybányai *Horthy* Miklós Magyarország kormányzója lett. Ez az évforduló ünnepi alkalom az ország számára, a magyar nemzet pártkülönbség nélkül mély hálával és ragaszkodással gondol arra a férfiúra, ki a magyar történelem legválságosabb idején állott a nemzet élére. Most már tizenhat év távolából, az események és eredmények bizonyságtételével mondhatjuk, hogy valóban az isteni Gondviselés jelölte ki arra a nagy feladatra, melyet a nemzet életében eddig betöltött.

A magyar multnak sok gyászos napja volt, a nemzet sok megrendítő szerencsétlenségen és megpróbáltatáson esett át, de aligha volt szomorúbb és elesettebb idő, mint az, amely a világháborút követő összeomlással zúdult az országra. Az ezeréves Magyarországot feldarabolták, anyagi és erkölcsi javaiból teljesen kifosztották, a vörös forradalommal megölték lelkét és hitét is. A viharos századokban, a végzetes csatavesztések idején a nemzeti lét legmélyebb alapja, *a magyar lélek* töretlen maradt, végvárakban, vagy bujdosó tanyákon érlelte a magyar feltámadást, de ez a gyászos idő kikezdte, megtámadta a magyar érzést, a nemzeti gondolatot is. A jövő, a nemzeti fennmaradás szellemi és erkölcsi biztosítékait is el akarták pusztítani.

Ez az elesettség és összeomlás ezért volt mélyebb és gyászosabb a többinél, romokban hevert minden, ami magyar élet és magyar reménység volt. Romokból kellett felépíteni a megmaradt országot; ezt a történelmi feladatot csak olyan férfiú végezhette el, aki jelleménél és képességeinél fogva történelmi feladatra hivatott. Vitéz nagybányai *Horthy* Miklós tizenhatévi kormányzása alatt bebizonyította, hogy méltó utóda a nagy magyar elődöknek, a *Hunyady Jánosoknak*, a maga idején ugyanazt az országépítést, nemzetmentést végezte el dicsőséges eredménnyel. A forradalmi anarchia után visszaállította a törvényes jogrendet, életre hívta az ősi magyar alkotmányt, melynek éltető szelleme és legmagasabb őre maradt mindenkor, ugyanakkor a közéletet megtöltötte nemzeti szellemmel és mély erkölcsi tartalommal, a feltámasztott magyarságot visszaadta önmagának, régi rendeltetésének és történelmi hivatásának.

Az ország nagy szerencséje volt, hogy vele olyan férfiú került a nemzet élére, ki példaképe a nemes magyar jellemnek és a nemzeti képességeknek. A magyarságot minden időben két nagy tulajdonság emelte ki: a magyar páratlan katona és kiváló politikus volt. Hadvezéri tehetségek és államférfiúi erények vezették át a nemzetet a lét és nem lét örvényei fölött. Magyarország kormányzójának nemes személyében a katona és az államférfi egyesült; épen erre volt szükség a sorsdöntő időkben, mikor a politikai munka mellett a nemzet katonai erényeit is fel kellett ébreszteni.

A nemzet létéért küzdő és dolgozó lelkének méltó kisugárzása az a két eszmény, amit intézményesen állított a magyar életbe: politikai bölcseségét és mély látását igazolja a megújhodott alkotmányos élet és a magyar honvédség megszervezése, nemzeti rendeltetésének betöltése katonai kiválóságát mutatja. Az államférfi bölcsen kormányzott, a közéletet az ősi eszmények színvonalára emelte; ugyanakkor a *Vitézi Rend* felállításával intézményesen ápolta a magyar katonai erényeket.

Tizenhat éve állok magam is egy közület élén és az alatt az élmény erejével láttam és éreztem, hogy vitéz nagybányai *Horthy* Miklós minden nehéz helyzetben és válságos órában a nemzeti lét letéteményese és rendületlen biztosítéka volt. Személyi példájával és kormányzói működésével felébresztette és munkába állította azokat a nemzeti erőket is, melyek a szellem és az erkölcs hatalmával támasztják alá és biztosítják a nemzeti jövőt. A magyar feltámadásnak és megújhodásnak korszakát az ő nevével fogja jelezni a történelem: ez vitéz nagybányai *Horthy* Miklós legszebb dicsősége. Otrantó hőse a magyar élet hajóját már elvezette a jobb jövendő partjaira.

Szivárgó-gyürüvel kell körülfogni a Várhegyet a csuszamlások megakadályozására!

Petrovácz Gyula ujszerü elgondolása a budai vároldal csuszamlásának a jövőben való megakadályozására

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A várhegyi csuszamlás problémája még mindig a közérdeklődés homlokterében áll. A csütörtöki nap folyamán *Szendy* polgármester adott ki hivatalos nyilatkozatot a földcsuszamlás állapotáról. Megállapítja a polgármester nyilatkozata, hogy a megindított biztosító munkálatok teljes erővel folyamatban vannak és előreláthatólag el is érik a kitűzött célt. *Jelenleg a földmozgás meglassúbbodott*, annak körzete megmaradt az eredeti határok között, úgy hogy a Várhegy többi részein elváltozás nem tapasztalható. A Várhegy problémájáról

Petrovácz Gyula

a Keresztény Községi Párt kitünő mérnöki és közgazdasági szakértője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A legnagyobb figyelemmel kísérem úgy a városházi szakbizottságokban, mint a Fővárosi Közmunkák Tanácsában, de a sajtóban is megjelenő nyilatkozatokat és közléseket a budai Vároldal csuszamlását illetően. Utalok különösen *a polgármester úrnak* a fővárosi közigazgatási bizottsághoz elő-

terjesztett azon jelentésére, amely szerint a támfalak megépítése a legmeglelőbb, mondhatni: *egyetlen eszköz* a csuszamlás végérvényes kizárására.

— Az én mérnöki véleményem szerint

a támfal-építés tüneti kezelés,

amely momentán szükséges és helyes. de végérvényesen nem oldja meg ezt a kérdést. Végérvényesen nem lehet ezt a problémát másképen megoldani, mint

a csúszó réteg átnedvesedhetésének előre biztosított meggátlásával.

— Hogy a csúszó réteg át ne nedvesedhessék, annak egyetlen, sokszor alkalmazott módja, hogy

szivárgókat építenek.

Ezek a szivárgók a csúszó rétegbe került talajvizet összegyűjtik és alkalmas helyeken *a csatornákba levezetik.* Ez az egyetlen módszer véleményem szerint, amellyel kizárhatjuk a csúszások lehetőségét. Ez a módszer nemcsak *a mai helyzetben nyujt* megfelelő biztosítékot, hanem előrelátás minden további hasonló eset megismétlődésének megakadályozására.

— Ugy gondolom:

az egész Várhegyet köröskörül ilyen szivárgó gyűrűvel fognák körül és ebből helyenként levezető csatornákat vezetnének be a közcsatornába és igy gátolnák meg, hogy ott a csúszó talajréteg átnedvesedjék.

A támfalak alkalmasak a jelenlegi csúszás megszüntetésére, amennyiben azonban elgondolásom megvalósul, a jövőt illetően ezeknek a támfalaknak *kizáróan dekorativ szerepük lenne.*

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Budapesti figurák
Irja: Tlovszky János

Stempákné

A régi híres Maloschik-féle vendéglő földszintes háza még ma is kiugrik a Népszinház-utcai járdasorból. A földszintes épület — ha renoválva is — ugyanúgy áll, mint sok-sok évtizeddel ezelőtt. A körút felé eső szomszédos épület — amelyben a Pátria-mozgó van — még gyermekkoromban szintén földszintes ház volt. Csupa szobakonyhás lakás volt benne, udvarának kövezete girbe-görbe és ha esett az eső, a kövek között tócsákban állott a víz. Az udvar közepén szivattyús kút állott és a hátsó traktuson kézzel irott, kezdetleges formájú, rámába foglalt cimtábla:

Stempák
asztalos m.

. . . Stempáknak, az asztalosmesternek műhelyébe sokat jártam. Az öreg asztalos, aki a szemüvegét hol az orra nyergén, hol a homlokán hordta, bútorok javításával és egyszerűbb asztalosmunkák előállításával foglalkozott. A műhely olyan volt, mint egy nagy üvegezett fészer és közepén a forgács, a fahulladékok elégetésére nagy, gömbölyű hasú pléhkályha állott. Az öreg asztalos a fahulladékokat odaszórta a pléhkályha köré és amikor ott voltam, ezekből a fahulladékokból várat, házat, kertet és egyebeket építettem. Amikor a kert vagy a ház készen volt, alig gyönyörködhettem benne, mert a zimankós téli délelőttökön az öreg asztalos munkapadjától ellépve feltólta a szemüvegét az orra nyergéről a homlokára, lapátott vett elő, kinyitotta a nagy gömbölyűhasú kályhát és a fahulladékból, faforgácsból épített kertemet behajította a lobogó tűzbe.

*

Ugy kerültem én oda ovodáskoromban játszani, hogy Stempákné, a kis kövér motollanyelvű asszony anyámnál mosott. Ő volt a házimosónő. A Stempák-féle asztalosműhely házának kapuja előtt cukrosember árult szalámi-cukrot, amely rózsaszinű és barnaszinű lisztesvalamiből volt kikeverve. Krajcárért adta a cukros ujjnyi-vastag „szalámi szeletet" és Stempákné ezzel a medvecukorral csalogatott át, hiszen születésemtől kezdve ismert és én mindig odajártam, amíg az öreg Stempák meg nem halt.

Akkor az asszony kiköltözött valahová a perifériákra és csak akkor találkoztam vele, amikor változatlanul jött hozzánk mosni. Stempákné mindent tudott: mindent, ami a városban történt. S amíg a mosókönyvbe bekerült a dátum, hogy mikor jön megint hozzánk, addig motolla-nyelvével mindent elmesélt. Egyszer azután nem is tudom, hogyan-hogyan nem, a nyár végén, amikor vidéki birtokos ismerősünktől visszakerültem a vakáció után, más Stempákné mosott már nálunk. Ez szótlan asszony volt. Ugyanolyan vastagkarú, ugyanolyan kis zömöktestű, de nem tudta elmesélni, mi történt a nagyvilágban. Akkor tudtam meg, hogy Stempákné meghalt.

*

Tegnap künn jártam a Külső-Józsefvárosban. Ebéd után volt, hűvös idő, de azért már úgy lengedezett a márciusi szél és jól esett a józsefvárosi utcákon a kövezetet róni. Amint róttam az utcát, benéztem egy udvarra. Az udvar hátsó traktusán látok megint egy cimtáblát — név van rajta és alatta:

X. Y.
asztalos m.

Érdekelt az udvar. Megálltam a kapu előtt, s ahogy benézegettem, az udvar hátsó traktusán megnyilt az ajtó és kilépett rajta az öreg asztalosmester, orrának nyergén szemüveg. Megállt az ajtóban, felnézett az égre, nézte a kavargó felhőket s hogy jobban lásson, az orra nyergéről feltólta a szemüveget a homlokára. De megjelent utána az ajtóban egy kis köpcös, vastagkarú, kövér asszony, valamit mondott motollapergéssel az urának. Sebesen beszélt a mondatok között szünetet nem tartva, épp úgy, mint annakidején Stempákné.

Mi minden történt azóta, mióta a Népszinház-utcai Stempák a lapátjával el-elpusztitotta a kertemet, a házat, a várat, amit a fahulladékból építettem s ime, a figurák mégis megmaradnak. Megtaláltam újra Stempákot a feleségével együtt, csak néhány utcával arrébb s azzal a különbséggel, hogy már nem játszhatunk a faforgáccsal, nem épithetünk belőle kertet, házat, várat, mert közben megöregedtünk!

VÁROSHÁZI NOTESZ

RÉMHIREK ELŐZTÉK MEG a keddi rendkivüli közgyűlést, amelyen is a lakbérleti szabályrendelet harmadik felvonásaképen a szavazások kerültek sorra. Vérszagra gyűlt az éji vad: megteltek a karzatok és igen sokan jöttek el a törvényhatósági bizottság igentisztelt tagjai közül is.

A beavatottak azonban előre tudták, hogy sok a hű-hó a semmiért, nagyobb összeütközések nem lesznek a szavazás kapcsán. Még pedig azért nem, mert a legfontosabb szakaszt: a liftpénzt illetően szabad kezc volt a jobboldali városatyáknak. Mindenki úgy szavazott tehát, ahogyan meggyőződése, vagy a szive diktálta. A Nagy László-féle indítvány győzött, amely szerint beköltözés előtt a lakó és a bérbeadó a lift használatára vonatkozóan megállapodtak. Győzött pedig 75 szavazattal 51 ellenében, olyképen tehát, hogy a baloldal által „leltári szavazatoknak" nevezett hivatalnoki szavazatok nélkül is győzött a liftpénz pártja.

*

TERMÉSZETESEN, MINT MINDIG, MOST is voltak óvatos duhajok, akik süketeknek tették magukat, amikor a névszerinti szavazás elrendelése kapcsán berregni kezdett az összes társalgókban és büffé-helyiségekben a polgármester csengője.

Hűvös tárgyilagossággal állapitjuk meg, hogy az óvatos duhajok pártja, akik nem szavaztak sem jobbra, sem balra, bár jelen voltak, ez alkalommal az úgynevezett polgári ellenzék soraiból került ki. Háziurak a lapító demokraták, nyiltan nem szavazhattak szivük vágya szerint: a liftpénz mellett, még a demokrata világnézettel sem fér össze, hogy a zsebük ellen szavazzanak! Igy hát nem szavazhattak a liftpénz ellen, de mellette sem. A problémát salamoni bölcseséggel, tehát úgy oldották meg: hogy sehogyan sem szavaztak!

A legnagyobb feltünést az az erzsébetvárosi demokrata városatya keltette, aki úgy is mint háziúr, de úgy is mint tőrülmetszett demokrata véletlenül a teremben tartózkodott, sőt a padjában ült, amikor Havlin tanácsjegyző a névsor olvasásában az ő nevéhez ért. A derék bizottsági tag — egyszerűen süketnek tetette magát. Nem szavazott sem jobbra, sem balra. Nem vette tudomásul, hogy nevén szólitották. Ugy tett, mintha aludna. . .

*

EZEKEN A HASÁBOKON ADASSÉK MEG minden elismerés és reverencia Bocsáry-Spur Kálmán kereszténypárti bizottsági tagnak, aki a törvényhatósági bizottság tagjai közül valóban a legnagyobb, legszebb és legértékesebb munkásságot fejtette ki, hogy a kilenc esztendős huza-vona után végre tető alá jusson a szabályrendelet. Az élesen látó jogász pompás judiciumával, óriási tudással, objektivitással és körültekintéssel állt az első percben Bocsáry-Spur annak az elgondolásnak a szolgálatába, hogy az igazságosság és méltányosság törvényei szerint rendeztessék a háziúr és a lakó örök harca.

Bocsáry-Spur hívta életre esztendőkkel ezelőtt a lakásügyi birák értekezletét, az ő mindenre kiterjedő gondossága a legapróbb részletekbe is behatóan gyúrta és formázta a különféle bizottsági ülések és ankétok végeláthatatlan során keresztül a tervezetet. Amidőn Bocsáry-Spur a szerdai közgyülés végén a polgármester köszönő szavai után, amelyek a szakértő bizottsági tagok munkásságát illették, szólásra emelkedett, hogy a szabályrendelet megalkotása körül érdemeket szerzett tisztviselők felé meghajtsa az elismerés zászlaját: minden oldalról tapssal köszöntötték.

A tudós szerénységével hárította át a polgármester dicséretét Bocsáry-Spur Liber alpolgármesterre, Schuler tanácsnokra, vitéz Horváth László tanácsjegyzőre és Fertsek tiszti ügyészre. De a közvélemény nem honorálja Bocsáry-Spur szerénységét, a főtisztviselők visszahárítják az elismerést őreá, akinek — hogy ezt az elkoptatott jelzőt legyünk kénytelenek használni — valóban hervadhatatlan érdemei vannak az új szabályrendelet megalkotása körül!

*

TANÁCSNOKNAK LENNI NEM NAGY gyönyörűség hétköznapon, amikor is a bizottsági ülések sorozata, a felek fogadása, meg a referensekkel való tanácskozások töltik ki a tanácsnokok napját, kora reggeltől késő éjszakáig. Nemkevésbé súlyos a tanácsnok urak helyzete vasár- és ünnepnapon. A tanácsnoknék már el is határozták, hogy küldöttségbe mennek a polgármesterhez: mentse fel férjeiket a vasárnapi szolgálat alól.

— Nem elég — panaszkodott az egyik tanácsnok-feleség a Városházi Notesznek — hogy hétköznap egyetlen pillanatig sem lehetünk az urainkkal! Reggel hétkor elmennek, jó ha négy óra felé hazajönnek ebédelni, azután szaladnak vissza a hivatalukba, hogy késő éjszaka lássuk őket megint. De még a vasárnap sem a mienk! Akkor meg különféle reprezentációs kötelezettségeket sóz a vállukra a polgármester!

Igaza van az elkeseredett tanácsnoknénak, de nem kevésbbé igaza van a polgármesternek is. Annál is inkább, mert ő jár elől a jópéldával: ha valaki, hát Szendy Károly az, aki elsősorban és igazán a hivatalának él. Ő jön be reggelenként legkorábban a városházára és ő az, akit a késő esti órákban sűrű szalutálások közepette utolsónak enged ki a Városház-utcai nagykapún a portás.

Ami pedig azokat a bizonyos vasárnapokat illeti, hát bizony az a helyzet, hogy a polgármesternek, nemcsak jól közigazgatnia, hanem reprezentálnia is kell. A reprezentáció pedig talán még az adminisztrációnál is nehezebb — nemcsak azért, mert rengeteg fényezett borjúszegyet kell enni — hanem azért is, mert sokáig tart. Ülések, fogadások, szoborleleplezések, ebédek — sajnos — nem intézhetők el percek alatt. Ahoz órák kellenek! Különösen vasárnap, amikor hosszabbra nyúlnak a szónoklatok, dörgedelmesebbek a tósztok, mert hiszen: úgy is ünnep van, jobban ráér mindenki!

Mivel pedig senkisem lehet egyszerre két helyen, természetes, hogy a polgármester megosztja a vasárnapi reprezentációt. Van belőle elég, nem kell félni, jut mindenkinek! Nem is egy, hanem kettő, vagy három is egy-egy vasárnapra. Igy hát asszonyaik őszinte bánatára, ha vasárnap reggel későbben is megy el hazulról az uruk, mint hétköznapon, hogy reprezentálja valaho! a polgármester urat és a székesfőváros közönségét, de viszont később is jön haza.

Egy reprezentációban megőszült fővárosi tanácsnokról mesélte a felesége:

— Bizony mondom, a gyerekeim nem

Lex Müller: a tisztes ipar törvénye!

Az ipartörvény novellája rendet teremt a városházi közmunka-dsungelben, megszünteti az árrombolást és megoldja a kontárkérdést

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az országgyülés képviselőházának plénumában az elmult napokban ért véget az ipartörvény novellájának tárgyalása. Ugy a bizottságban, mint a teljes ülésen hosszú és beható vitát provokált *Bornemisza* miniszter korszakos jelentőségü javaslata. Az ország több százezer főnyi iparossága *feszült figyelemmel* kísérte a képviselőházi vitát, mert a kis és középipar mai leromlott helyzetében az új törvény szigorú intézkedéseitől várják helyzetük végre valahára történő jobbrafordulását az érdekeltek.

Ugy a bizottságban, mint a plénumban jelentős szerep jutott az új törvényért folytatott küzdelemben *Müller* Antalnak, a Keresztény Községi Párt vezető egyéniségének, a déli kerület általános népszerűségnek örvendő országgyülési képviselőjének. Alig van paragrafusa az új törvénynek, amelyhez a részletes vita során hozzá ne szólt volna *Müller* Antal: nem is számítva természetesen azokat a beszédeket, amelyeket az általános vita során mondott el *Müller*. Több, mint húsz hozzászólás hangzott el *Müller* részéről a bizottsági és plenáris vita során. *Müller* Antalnak köztudomás szerint jelentékeny része van az új törvény megszületésében is, úgyannyira, hogy *Kéthly* Anna szociáldemokrata képviselő *„lex Müller"*-nek nevezte el felszólalásában az ipartörvény novelláját.

Most, hogy a törvénytervezetet részleteiben is elfogadta a képviselőház, kérdést intéztünk *Müller* Antal országgyülési képviselőhöz: *melyek az új törvény legfontosabb városházi vonatkozásai?*

Müller Antal

a következő nyilatkozatot tette az *Uj Budapest* munkatársának:

— Az *Uj Budapest* nagy nyilvánossága előtt nem szükséges ismételnem a kereskedelem és ipar, elsősorban *a keresztény kereskedelem és keresztény kisipar kivánságait a keresztény városházával szemben.* Az *Uj Budapestben* megjelent cikkeim és nyilatkozataim, nemkülönben az *Uj Budapestnek* a keresztény társadalom előtt annyira szimpatikus állásfoglalásai e kérdésben a leghatározottabban felsorakoztatták az iparos-kívánságokat. Egyetlen momentumra utalok ez alkalommal:

Szendy polgármester úrhoz az Uj Budapest hasábjain közölt nyilt levelemre, amelyben pragmatikusan felsoroltam iparostársaim kívánságait.

Az új ipartörvény tető alá hozatalának napján épen ezért az *Uj Budapest* hasábjain állapítom meg: ez a törvény alkalmas arra, hogy — ha annak végrehajtása megfelelő módon megtörténik, ami *Szendy* polgármester kötelességtudását és lelkiismeretes egyéniségét ismerve egyetlen pillanatig sem kétséges, — akkor megszünik a városházi *közmunka-dsungel*, akkor

az iparos-tizezrek által ellenséges várnak tekintett városháza az lesz, aminek ezt a keresztény városházát az iparosköztudat tudni akarja: ellensége minden kontárnak, sötétben bujkáló lesipuskásnak, iparoscsirkefogónak, barátja, bajtársa, hűséges segedelme minden tisztességes és becsületes iparosérdeknek.

— Ez a törvény — egyetlen szóval jellemezve — *a tisztes ipar törvénye!* És *ez a legfontosabb*, ha az új törvény városházi vonatkozásait vizsgáljuk. A tisztes ipar törvénye *az iparosok szempontjából*, akiket a kontárkodás és az árrombolás szigorú büntetésével hallatlanul jobb helyzetbe hoz az új törvény. De a tisztes ipar törvénye *a városháza szempontjából is*, mert olyan normákat állít fel, olyan világos és tiszta útmutatásokat találunk benne, amelyek *a dsungel sötétségébe és ingoványába máról-holnapra a tiszta levegőt, a derüs napfényt bocsátják be.*

— Hogy a kontárkérdés mekkora rákfenéje az iparosságnak, mi sem mutatja jobban, mint az az egyetlen statisztikai adat, hogy az elmult esztendő során a főváros *déli kerületében:* tehát a Belvárosban, a Józsefvárosban, az Erzsébetvárosban és Kőbányán *ezerhatszáz kontár-ítéletet kellett hozniok* az illetékes rendőrbiróságoknak. A jövőben a kontárkodás, — ismétlem: *ha a törvényt tisztességesen végrehajtják!* — lehetetlenné van téve egyszer és mindenkorra.

— De legfontosabb városházi vonatkozása az új törvénynek *az árrombolás megszüntetése.*

Vége a rejtélyes összeköttetéseknek, az áron alul való vállalkozásoknak, megszűnik az a szokás, hogy a vállalatba-adástól a munka kivitelezéséig ötven, nem egy esetben kilenczven százalékig megváltozik a munka, sohasem úgy, hogy a vállalkozó annak ne látná hasznát.

Vége annak a lehetetlen állapotnak, hogy csak legolcsóbbnak kellett lenni, természetesen megfelelő összeköttetésekkel, és *bizonyos volt a nagy haszon*, mert

előre tudták a benfentesek, mi marad el a drága speciális munkákból, hogyan egyszerüsödik a munka olyképen, hogy ha a tényleg keresztülvitt feltételek alapján történt volna a kiírás, akkor a legolcsóbb ajánlattevő a legdrágább lett volna, ámde így övé maradt a legnagyobb haszon.

Az a *morális bélyeg*, amelyet az adott esetekben rá fognak sütni az árrombolókra, el fogja riasztani a lelkiismeretleneket, de az összejátszókat is.

— A speciális iparos-érdekeket figyelembevevő paragrafusokat, amelyek inkább az ipartestületek és társulatok belső életét illetik, mellőzöm e hasábokon. Nem kétséges azonban: hogy *a tanonc-problémának* olyképen való rendezése, hogy a jövőben hat elemi kell az iparospályához, amelyhez eddig irniolvasni tudás sem volt előírva, az egész ipar jövőbeni fejlődését, az iparosok intelligencia-fokának fellendülését fogja magával hozni. A február 12-e óta kiadott iparigazolványok felülvizsgálata, az ál-társulatok megrendszabályozása, szintén sarkalatos pontjai az új törvénynek. Még csak egyet az *Uj Budapest* hasábjain:

boldog és büszke vagyok, hogy iparostársaim, de nemzetem érdekében is megengedte Isten, hogy annyira bőven kivegyem a magam önzetlen részét ennek a törvénynek az előkészítéséből, mint amennyire azt sikerült kivennem!

ismerik az apjukat! A multkor az egyik kisfiam meg is kérdezte tőlem:

— Mondd, Anyukám, ki az a mérges bácsi, aki minden vasárnap nálunk ebédel és azután sorra megver bennünket!

*

A REPREZENTÁCIÓ VILÁGREKORDJÁT mindenesetre Babarczy tanácsnok, a közlekedési, ipari és közgazdasági ügyosztály kiváló vezetője tartja, még pedig mult vasárnapi teljesítményével. Reggel öt órakor kelt föl a kitünő báró úr, hogy elérje a hat órakor Bécsbe menő különvonatot. Azon zötyögött őméltósága néhányszáz pesti kereskedővel délelőtt tizenegy óráig, amikor is megérkeztek a szomszéd fővárosba. Ott megtekintették a vásárt, természetesen közben beszédet is kellett mondani Babarczy bárónak, volt díszfogadás és díszebéd is, este pedig ugyancsak harmadikosztályú japadon, —ahogyan jöttek — visszaindultak Budapestre, ahová éjféltájban érkeztek meg.

Ha járasztó is volt ez a reprezentáció, el kell ismerni, hogy kiválóan sikerült. Babarczy, aki rövidesen nagyon népszerű lett Bécsben (maga a kereskedelemügyi miniszter és a bécsi polgármester jött ki az ő és a pesti kereskedők üdvözlésére a pályaudvarra), röviden, de formásan és talpraesetten szpicselt, a polgármester nevében köszönetet mondva a szeretetteljes fogadtatásért.

— Őszintén kívánjuk — mondotta általános tapsvihar közepette Babarczy, — hogy a gazdasági kapcsolatok, úgy Magyarország, mint Ausztria javára, mind nagyobb haszonnal mélyüljenek el a ma megnyilt bécsi Nemzetközi Vásár alkalmából!

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

„ANTÓNIA" védjegyü
1 kilo Malátakávé 40 fill.

Altruisztikus szövetkezetet létesitettek a füszeresek

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros közönségét, de a hatóságát is közelről érintő alakulat jött létre az elmult napokban: Hlatky Lajos vezérigazgató kezdeményezésére megalakult a Füszeresek Szövetkezete. Azzal a célzattal kezdte meg müködését a szövetkezet, hogy az érdekeltek, mint áruátvevők nagy számában rejlő vásárló erőt összpontosítsák a legnagyobb előnyárak elérésére.

Tekintve a főváros több ezer füszeresét, kétségtelen, hogy ez a központosított árubeszerzés hozzá fog járulni az élelmiszerek olcsóbbításához is. Legfontosabb programmja az új szövetkezetnek lisztbizományi-raktár létesítése útján a liszt-nagykereskedők kikapcsolása a füszeresek áruellátásából, cukorbizományi müködés, egységes típusú kommerc-borok palackozása, a tüzifa, szén és faszén-ellátás, továbbá a tej- és tejtermék-árusitás olyértelmü rendezése, hogy különösen a tejnél a tényleges üzleti eladási költség fedezve legyen. Fontos célkitüzése az új szövetkezetnek a nagyvásártelepi bizományi árusitás bevezetése azzal a közvetett céllal, hogy legalább részben feleslegessé tegyék a füszeresek számára az időt és erőt pusztító hajnali út megtételét a telepre.

A szövetkezet altruisztikus alapon müködik: a számlaérték két ezrelékétől két százalékáig terjedő részét a forgalom arányában a vevők nyugdíjbiztosítására fordítják. Az új szövetkezet vezetősége tisztelgő látogatást tett Rosta János dr. közélelmezési tanácsnoknál, aki megértéssel fogadta a szövetkezet célkitüzéseit.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

Nem a napi politikának él a Keresztény Tanügyi Bizottság

Felkay tanácsnok nagyszabásu előadása a főváros hatalmas tanügyi szervezetéről, iskolai és iskolánkivüli pompás kulturmunkájáról

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Alig mulik el hét, hogy az Uj Budapest hasábjain be ne számolnánk a Keresztény Tanügyi Bizottság lelkes munkájáról és szeretett elnöke: Bednárz Róbert prelátus agilis tevékenységéről, aki fáradhatatlan energiával gyüjti maga köré a keresztény és nemzeti eszme tántoríthatatlan harcosait. Ez az odaadó és szeretetteljes munka kiváló előadások rendezésében is megnyilvánul s a hallgatóság nagy tömege is bizonyítja, hogy a bizottság tagjai egyhangú lelkesedéssel szegődnek annak az eszmének harcosaiul, amelyet a Keresztény Községi Párt akar megvalósitani.

Az előadások közül kiválik Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnoknak, a most hétfőn tartott értekezése, aki előkelő és nagyszámú hallgatóság előtt mutatta be Budapest székesfőváros közoktatási szervezetét.

Ott voltak: Pintér Jenő tankerületi főigazgató, egyetemi tanár, Haltenberger Mihály dr. és Szakáll Zsigmond dr. tanügyi főtanácsosok, Jablonkay Géza dr. c. főigazgató, a kereskedelmi iskolai tanárok nemzeti szövetsége elnöke, Csoma Zsigmond törvényhatósági bizottsági tag, Haury István dr. a fővárosi Segitőalap igazgatója, Párkányi Norbert a középiskolai tanárok budapesti körének elnöke, Loschdorfer János a polgári iskolai tanárok budapesti körének elnöke, Jánossy Imre, az Ipariskolai Tanárok Egyesületének elnöke, Ölveczky Pál, a budapesti hivatalos tanitótestület elnöke, Kósa Ferencné dr.-né, az Iskolanővéri intézmény vezetője, Fallenbüchl Tivadar, Pirovszky Lajos, Zombory-Moldován Béla, Havas Mihály, Haán Győző, Zadubánszky Irén, Szabó Ignác, Sille József, vitéz Kelemen Ferenc, Kiss Gyula, Czinnerer Béla, Zerenszky Károly, Sternichky István, Vándory Dezső, Ispánovics Sándor, Adamkovics Bertalan, vitéz Morvay Gyula, Békássy Károly, Göndör Sándor dr., Sztankovics Anna, Néder István, Sárossy Jánosné, Reiter József, Bakos Jenő, Varga János, Stéger Ferenc, Havas József, Vértes József dr., Matyus Jenő, Strázsa Andor, Varga Károly Castiglione László, Rácz János, Ujlaky Gyula, Cisutti Lajos, Janovits Antal, Szentgáli Károly, Horváth N. János igazgatók és a budapesti pedagógusok színejava.

Bednárz Róbert

meleg szavakkal köszöntötte a megjelenteket Pintér Jenő főigazgatóval az élén. Az ő megjelenésével nagy megtiszteltetés érte a Bizottságot. Majd Felkay Ferenc dr. tanácsnokot üdvözölte, aki — mondotta — már nem egyszer adta tanujelét, hogy ennek a szervezetnek munkásságát értékeli. Mi benne nemcsak a főváros tanügyi tisztviselő-karának első tisztviselőjét köszöntjük, hanem azt a megértő, emelkedett szellemü férfiút is, aki szive egész melegével támogatja a főváros kiváló pedagógus-karának nemes törekvéseit.

Felkay Ferenc dr.

megköszönve a szives szavakat, a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a Keresztény Tanügyi Bizottság működéséről, mert meggyőződése, hogy tagjai nem a napi politikának élnek, hanem az örök nagy eszmének: a keresztény és nemzeti gondolatnak harcosai, akik az ország általános és pedagógiai érdekeit tartva szem előtt, teljesitik hivatásukat és töltenek be fontos missziót. Különösen nehéz a szerepe ma a pedagógusoknak, amikor a világháború vérzivatarjai után egy drágán megfizetett forradalom teljesen átalakította társadalmunkat.

Éppen ezért vállalkozott szivesen ennek az előadásnak a megtartására, hogy ha csak vázlatos ismertetésben is — a gondolatok kölcsönös kicserélésével — adjon számot a fővárosnak arról az áldozatos törekvéséről, amely törekvést kell, hogy értékelje a főváros milliós lakossága. Történelmi visszapillantást vetve, boncolgatta a fővárosra vonatkozó törvényeket, amelyek mind fontos állomáshelyei a főváros fejlődésnek. Ennek a fejlődésnek előfeltétele, hogy a különböző érdekek eggyé legyenek. A főváros általános igazgatásának ismertetése után, a tanügyi közigazgatásról adott áttekinthető képet. Az oktatásnak itt is két irányban kell haladnia: 1. vallás-erkölcsös, 2. nemzetét szerető honpolgárokat kell adni a hazának. Ezt a célt nemcsak az elméleti oktatással igyekeznek elérni, hanem az élet követelményeit, tekintve, gyakorlati kiképzéssel is. A hatósági és önkormányzati közigazgatási szervek ismertetése után az 1935. évi tanügyi reform hatásával foglalkozott, amely a tanügyi igazgatás egyöntetüségét és szakszerüségét eredményezte.

A főbb statisztikai adatok közül álljon itt, hogy a főváros 84 épületében 10.780 gyermeket óv, 120 elemi iskolában 47.300 gyermek kapja meg az alapját a továbbtanulásnak, 27 ismétlő iskolába 5100 tanuló jár, 17 fiú és 9 leányiskola foglalkozik 10.300 iparostanonc nevelésével, 3 kereskedőtanonc iskolában 1300 növendéket készitenek elő pályájukra, 53 polgári iskolában pedig 23.400 növendék nyer lehetőséget a továbbtanuláshoz. A törvényes kötelezettségeken kívül számos más iskolatípus van, úgy hogy a főváros 400 oktatási intézmény útján gondoskodik a kultúrális fejlődésről. Az intézmények fenntartása 31.700.000 pengővel terheli a költségelőirányzatot, ami az állami kultusztárca költségeinek egyötöd részével egyenlő. Törvényes kötelezettségek alapján csak 18 millió pengő kiadása volna, de ez a 13 millió költségkülönbözet is azt az áldozatos törekvést mutatja, amelyet a főváros a kultúra terén kifejt. A fővárosnak ezt a hatalmas kultúrmunkáját az iskolákon kivül egész sereg tanfolyam és egyéb gyakorlati irányú intézmény is támogatja, mint a különböző kereskedelmi szaktanfolyamok, droguista, női háztartási és gazdasági-, zenetanfolyamok, gyógypedagógiai intézetek, pedagógiai szeminárium, pedagógiai könyvtár, stb.

A fővárosnak e kulturális tevékenysége mellett a legteljesebb elismerés hangján kell szólni azokról a szervekről is, amelyek szociális szempontból állanak hivatásuk magaslatán. Az iskolaorvosi, szakorvosi és iskolanővéri intézmények mellett, amely még külföldön is jóhirnevet szerzett a fővárosnak, olyan intézkedésekkel találkozhatunk, amelyek segédkezet nyujtanak a főváros szegényebb sorsú lakosságának kultúrális törekvésü céljának eléréséhez, igy tandíjmentesség nyujtásával, tankönyvek és taneszközök szétosztásával, valamint a gyermek étkeztetésével.

A főváros kiváló oktató karát illeti a dicsőség, hogy az iskolaügy olyan magas szinvonalon áll, amelynek szintjét még különféle programmok megoldásával akarjuk emelni.

A nagy tetszéssel fogadott előadást Bednárz Róbert köszönte meg, aki kifejtette, hogy ezt a várost az autonómia iránti szeretetet kell hogy növelje mindenkiben, mert ez a szeretet a jövő fejlődésének biztositéka.

Hangel László dr. Bécsről tartott vetitett-képes előadása után Urbányi C. József ismertette a bécsi tanulmányutat, amelyet a Tanügyi Bizottság husvétkor rendez.

Huszonöt esztendős a Hirdető Vállalat

Diszülés keretében ünnepelte negyedszázados jubileumát az üzem

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A Hirdető Vállalat házikezelésbe vételének huszonötéves évfordulója alkalmából az üzem választmánya szerdán tartotta jubiláris diszülését.

Előkelő és nagyszámú közönség előtt nyitotta meg Szakál Antal dr., az üzemi választmány elnöke a diszgyülést, s meleg szavakkal köszöntötte a megjelenteket. Reámutatott azokra a feladatokra, amelyeket a vállalatnak a jövőben kell megvalósitania. Kiemelte a reklámnak, illetve propagandának rendkivül fontos közgazdasági jelentőségét s ezzel kapcsolatban a jelenleg érvényben levő hirdetési szabályrendelet korszerü módosításának szükségességét.

Liber Endre alpolgármester a főváros nevében köszöntötte a vállalatot és kidomborította a vállalat üzemi választmányának, tisztviselői karának, valamint munkásságának önzetlen és lelkiismeretes tevékenységét, amely tevékenységnek tulajdoníthatók a vállalat kitünő eredménnyel záruló évvégi mérlegei. Meleg szeretettel köszöntve mindenkit, akik eddig is tanácsukkal és szorgalmukkal előmozdították a vállalat prosperitását, arra kéri őket, a jövőben is hasonló lelkesedéssel munkálkodjanak a köz javára, hogy a székesfőváros a jövőben is biztosan támaszkodhasson arra a bevételi eredményre, amelyet az elmult huszonöt esztendő alatt mindég biztositott a vállalat.

Ezután a vállaat megbizott igazgatója, Pogány Zsigmond ismertette a vállalat huszonötéves működésnek történetét. Reámutatott arra a fokozatos fejlődésre, amelynek eredménye, hogy a vállalat jelenlegi vagyona a meginduláskor szerepelt 36.000 koronával szemben ma 908.000 pengő. A jelenlevők nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatták, hogy a vállalat fennállása óta összesen 5,456.548 pengő készpénzzel járult hozzá a székesfőváros háztartásához, ami ilyen kis létszámmal dolgozó üzem részéről óriási teljesitmény.

Ismertette továbbá az igazgató, hogy a plakáthirdetések mellett miként épültek ki a küönböző hirdetési ágazatok és reámutatott a hirdetési ágazatok és berendezések szaporulatának mértékére. Ma már abban a kedvező helyzetben van a vállalat, hogy módjában áll teljes mértékben kielégiteni az összes felmerülő igényeket. A történeti rész ismertetése után röviden vázolta az igazgató a jövőbeli fejlődési lehetőségek körvonalait, valamint annak szükségességét, hogy a modern technika fejlődésével együtthaladva a már elavultnak tekinthető hirdetési szabályrendelet megfelelően módositassék. Rámutatott arra is, hogy az utcai forgalom fejlődésével a közlekedési rendészet intézkedései sok esetben milyen károsan befolyásolják a vállalat szabad fejlődését.

A nagy figyelemmel hallgatott érdekes előadás befejeztével Szakál Antal dr. elnök, a jelenvoltak lelkes éljenzése mellett zárta be a diszülést, amely mindvégig igen ünnepélyes keretek között zajlott le.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Március hó 15-én, 19-én és 22-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Vidéki tej = pesti tüdővész!

Irta: SZŐKE GYULA dr.

Megdöbbentő a fővárosi tiszti-főorvosi hivatal legutóbbi kimutatása a tüdővész elterjedéséről! Amennyire hálásak lehetünk az őszinteségért, amellyel a főorvos az ügyet kezeli és azért a szorgalmas, kitartó munkáért is, amellyel ő és társai ez ellen a folyton terjedő betegség ellen küzdenek, épen olyan nagy elhatározással kell szembenézni a kimutatásból előálló helyzettel.

A tüdővész nem válogatós és nem lehet mondani, hogy *csak népbetegség*, amely csak a szegényebb néposztályoknak a pusztítója. A tüdővész nemcsak mennyiségileg ambicionálja az első helyet a betegségek sorában. Minőségileg is első akar lenni a károkozásban és a halál előidézésében és első akar lenni abban is, hogy az ő hatalma a kunyhókon túl terjed, nem *egészen a palotákig*, hanem még bent a palotákban is. Nem azért, mintha az arra hivatott orvosok és munkatársaik nem volnának eléggé tudósok, szorgalmasak vagy lelkiismeretesek. Nem is azért, mintha a főváros vezetősége nem állana támogatásukra és rendelkezésükre, vagy nem hozná meg a szükséges anyagi áldozatot. Nem is azért, mintha ez különösen fertőző, vagy különösen erős hatású betegség volna. És nem is azért, mintha mi teljesen legyengült, ellentállni nem tudó nép volnánk. *Nem!*

Sok és nagy, elszomorító helyzetkép áll azonban előttünk a kormányzat mulasztásáról és a vidék hiányos tevékenységéről. *Nem politikai szemmel* nézem a dolgot, hanem azzal a természetes fájdalommal, amely elfogja a vidéken felnőtt, de később a fővárosba került, nyitott szemmel látó és az élet gyakorlati ösvényén járó embert, ha szembeállítja, amit a vidéken lát azzal, amit a fővárosban tapasztal, vagy a kormányzat idevonatkozó tevékenységét a főváros vezetőségének a nagy munkájával. El kellett jönni a Keresztény Községi Párt uralmának a fővárosban, hogy kibővítse a főváros kórházi és gyógyítási rendszerét és épen a tüdővész elleni védekezésre irányuló tevékenysége megalapozza és megépítse, valamint rendezze és tovább fejlessze mindazt a közegészségügyi, köztisztasági, közlekedésügyi és vízellátási tevékenységet, amellyel a székesfőváros megalakítása óta munkálkodott azért, hogy az ország szívében összegyült nagyszámú lakosság a világvárosi fejlődöttségében is a jó polgári élet egészségi állapotában élhessen.

És amint az általunk képviselt keresztény eszme a vidéken is élni kezdett és hatóerővé kezd fokozódni, épen a mi sorainkból kikerült vezetők bent a kormányzatban és kint a közigazgatásban fedezik fel, hogy *egész országrészeknek nincs útja*, nincs vize, egész falvak vannak a köztisztaság legelemibb szükségletei nélkül, sőt városok vannak víz és csatornázás hiányával. A volt népjóléti miniszter elkezdte a segítséget és apostolként tevékenykedett a közegészségügy terén a jobb jövő kiépítésére. Ez azonban *csak egyik oldala* a szükséges munkának.

Más rendkívül fontos ügyek: a kipusztított erdők visszaállítása, a rossz lakásviszonyok módosítása, a kártékony vizek levezetése. Mindezekhez a kérdésekhez hozzányultak ugyan, de a látszaton túl nem mentek. Vagy ahol mentek, bár ne mentek volna! A legtöbb esetben megakadt a kérdés a pénzhiányon. Ezekre nem lehetett a zárolt pengő és financ-pengő címén a Nemzeti Banknál lekötött külföldi pénzekhez kölcsönképen sem hozzájutni. Ezek talán nem látszottak jövedelmező üzleteknek, vagy talán a kormány még mindig nem érti ezeknek a szükséges voltát. Tény az, hogy a legszebben kifejezett kéréseink is mindeddig süket fülekre találtak.

Talán egyik legfontosabb védekezés volna *a tejkérdés alapos rendezése*. Nem arról beszélek, hogy kinek van joga a tejjel Budapesten üzérkedni és vezető politikus legyen, ha jó üzletet akar csinálni olcsón összeszedett tejjel. Nem is a nagy tejvállalatokért fáj a fejem, amelyek a szintén potom pénzért vidéken összegyüjtött tejből és a tönkremenő állattartó gazdák könnyeiből gazdagodnak meg amellett, hogy a sikeres könyveléssel veszteséget mutatnak ki. Nem is azért írok ma erről, mert mi tejtermelők annyit sem kapunk, *amennyibe a tej előállítása kerül*. Ma nem a mezőgazdaság fájdalma a kérdés, hanem a közegészségügy. *A tüdővész terjedése.*

Valamikor az elhanyagolt állattenyésztés feljavítása érdekében mellőztük a magyar és erdélyi tehénállomány fejlesztését és áttértünk a legkülönbözőbb nyugati fajták tenyésztésére. Sok jóakarattal és nagy áldozattal folyt a munka, de nem vették észre, hogy az ország egész tehénállománya *megfertőződik a tüdőgümőkórral*. Amikor ezt meglátták, már nagy volt a baj. A földmüvelésügyi kormányzat ismét nagy áldozattal kezdett útjába állani a vész terjedésének és a szükséges oltásokat kezdte propagálni, aminthogy az oltóanyagok előállítása és olcsóbbá tétele állami intézetet is létesített. Sajnos, a földmüvelésügyi kormányzat még ezt az állami intézményt is a szérumkartel kezére juttatta, megdrágítván ezzel az állattenyésztés lehetőségeit.

Ugyancsak megtette a kormány, természetesen csak papiroson, hogy a tuberkulózis-mentes tehenészetek javára magasabb tejárakat rendelt el, ezeket gyógytejekké nyilvánítván. Azonban ez a rendelkezés a földmüvelésügyi minisztérium legújabb tejrendeletével *szintén megszünt* és a tüdővész elleni védekezésre nagy áldozatot hozott és hozó tehéntartó gazdaságok is kétszeresen érzik a kormányzati előrelátás hiányát, amint a terjedő betegséggel kétszeresen érzi a helyes érzékü közigazgatás *a védekezés sikertelenségét.*

Mert a tüdővész terjedésének egyik oka a fertőzött tej, amelyet sem az nem tesz jobbá, hogy *a Nep-vezetők a tejárusítók*, sem az, hogy a tejvállalatok a fertőzött tejeket valamelyes eljárással állítólag hygiénikussá teszik. De az sem, hogy a tüdőgümőkórnak a tejtermeléstől való távoltartása helyett, tehát a tüdőgümőkór kipusztítása helyett *Budapestet a tej behozatalától* elzárják és ezzel amikor a tejtermelést vidéken tönkreteszik, ugyanakkor Budapesten a tejfogyasztást teszik lehetetlenné. *A tej néptáplálék* és azt épen úgy, mint a kenyeret és burgonyát csak *viszonylagos olcsón szabad* a fővárosban forgalomba hozni. De csak jót, egészségeset!

A tüdővész ellen küzdő fővárosi hatóságnak, de a tüdővész elleni munka terhében osztozni hivatott állami és vidéki helyi kormányzatnak *egyaránt sürgősen ajánlom ezt jóindulatú figyelmébe!*

Tavaszi kabátok, kosztümök, öltönyök és egyéb divatujdonságok
a
TRIBON Ruházati RT.-nál
Budapest, VIII., Üllői-út 14. sz.
Telefon: 39-2-85, 31-2-97.
Köztisztviselők és uricsaládok régi, kedvelt bevásárló helye
Csak jó minőségü áru!
Előzékeny kiszolgálás!
Legkedvezőbb fizetési feltételek.
Vásárlásnál az arcképes igazolvány felmutatása elegendő

Hogyan és miért bocsájtotta el Sinkovics Józsefet a Gázmüvek?

Megnyerte nyugdijperét az azonnali hatállyal elcsapott ámpagyujtogató

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Kúria Totth-tanácsa most hozott ítéletet abban a munkaügyi perben, amelyet Sinkovics József volt gázgyári lámpakezelő inditott Budapest Székesfőváros Gázmüvei ellen nyugdíjigényének megállapitása iránt.

Sinkovics előadta keresetében, hogy ő a Gázmüveknél hosszú éveken keresztül teljesített szolgálatot, 1922-ben azonban betegeskedni kezdett és ismételt orvosi vizsgálat nyomán kérte nyugdíjazását. A Gázmüveknél azonban Sinkovics ismételt sürgetésére sem intézkedtek az ügyben, hanem csupán több mint öt hónap elteltével közölték a lámpakezelővel, hogy az igazgatóság, miután Sinkovics hosszabb idő óta szolgálattételre nem jelentkezett, őt állásából önként kilépettnek tekinti.

A bíróságok, igy a Kúria is, megállapitották, hogy a lámpakezelőt több mint húsz évet meghaladó szolgálatára való tekintettel az elbocsátás folytán nyugdijigény megillette. Az itélet érdekes indokolása szerint a Gázmüvek nem tudott a perben felmutatni olyan szolgálati szabályzatot, amely szerint azt az alkalmazottat, aki a szolgálattételre a felhivás ellenére nem jelentkezik, minden további eljárás és külön értesités nélkül a létszámból törölhetné. Ha tehát Sinkovics a szolgálatból igazolatlanul elmaradt, ez csak arra adott volna jogot a vállalatnak, hogy a lámpakezelőt az 1884. XVII. t.-c. 94. §-a alapján azonnali hatállyal felmondás nélkül elbocsássa.

A munkaadó azonban, ha az azonnali hatályú elbocsátás jogával élni kiván, az alkalmazottat erről haladéktalanul és pedig az elbocsátás okának a közlésével értesiteni tartozik. A Gázmüvek azonban sem a főorvosi felülvizsgálat eredményéről, sem arról, hogy a munkába állásra való felhivással szemben tanusitott engedetlenség miatt a szolgálatból azonnali hatállyal elbocsátja, a lámpakezelőt haladéktalanul nem értesitette és nem közölték vele azt sem, hogy a felülvizsgálati jelentésre Ripka Ferenc vezérigazgató rávezette azt a megjegyzést, hogy kilépettnek tekintjük. Öt hónap mulva, elkésetten értesitették a döntésről nem is Sinkovicsot, hanem annak feleségét.

Az a szabály ugyanis, hogy a munkavállaló nem hagyhatja túlhosszú ideig bizonytalanságban a munkaadót arra nézve, hogy a szolgálati viszony felbontásából eredően támaszt-e vele szemben igényeket, nem alkalmazható arra az esetre, amidőn már kiérdemelt járandóságokról van szó.

Azonban mégis indokolatlanul késedelmeskedett Sinkovics tizenkét évig a kereset megindításával. A tartás jellegével biró nyugbér pedig az alkalmazott ellátására lévén szükséges, tőkegyüjtésre fel nem használható. A nyugdíjigénynek a keresetindítást megelőző tizenkét évre visszamenően való megállapítása tehát anyagi jogszabálysértés nélkül mellőztetett.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Kalmár permetez!

Azután pedig 31.500 pengő kártérítést követel a fővárostól

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Annakidején nemcsak fővárosi, hanem drogista-körökben is sokat foglalkoztak azzal a különleges készülékkel, amely a strandokon megfelelő pénzösszeg bedobása nyomán olajat permetez a fürdőző közönségre. A készülékek tulajdonosa: Kálmán Nándor 1934-ben tárgyalásokat kezdett a Gellért és Széchenyi fürdők vezetőségével, Bánlaky Géza vezérigazgatóval.

A tárgyalások nyomán Kalmár felterjesztésére Bánlaky megengedte, hogy úgy a Széchenyi, mint a Gellért-fürdőkben kísérletképen felállítsák az olajat permetező automatákat. A permetező készülékek kitünően beváltak és Kalmár abban reménykedett, hogy a főváros hároméves időtartamra engedélyezi részére a készülékek további üzemben tartását. Az automata kezelésével megbízott fővárosi alkalmazott valamint a főváros is megfelelően részesült volna a bevételből.

A permetező készülék ellen azonban néhány illatszerész szót emelt és részint ennek következményeképen a főváros vezetői is foglalkoztak az automaták ügyével. Nemsokára azután Bánlaky igazgató közölte Kalmárral azt, hogy a főváros választmányi határozata értelmében a fürdőkben nincs szükség az automatákra, így azok további üzemben tartását sem engedélyezheti.

Ilyen előzmények után indított pert Kalmár Nándor a főváros ellen és nem kevesebb, mint 31.500 pengő kártérítés megfizetését kérte. Mint előadja, a főváros öt súlyosan megkárosította azzal, hogy a költséges beruházások ellen nem emelt időben kifogást. Ő olyan értelemben állapodott meg annak idején Bánlaky igazgatóval, hogy az a gépeket három évi időtartamra engedélyezi a fürdőkben. Bánlakinak saját hatáskörében joga volt intézkedni, a fővárosnak nincs különleges beleszólása az ügybe, annál kevésbé, mert hiszen a készülékek igen jól beváltak és komoly üzletet jelentett a fővárosnak is. Ami pedig az illatszerészek felszólalását illeti, csupán szórványos esetről van szó, egyáltalán komoly formában nem léptek és nem léphettek fel ellene.

Az elsőbíróság azonban a keresetet azzal utasította el, hogy Bánlaky a gépek felállítását csupán próbaidőre engedélyezte és hogy ez az engedély csak ideiglenes volt, azt legjobban bizonyítja, hogy a felek között szerződés nem jött létre.

Az ítélet ellen fellebbezéssel élt Kalmár Nándor és kérte a bíróságot, hogy hallgassák ki Bánlaky Gézát, valamint Póka Ernő ügyvédet arravonatkozólag, hogy tulajdonképen miben állapodtak meg a tárgyalások folyamán. Bánlaky, mint azt a főváros is elismerte, jogosan intézkedhetett ebben az ügyben. A gépek eltávolításával azonban súlyosan megkárosították a vállalkozót és ép ezért a jogellenes cselekményért a felelősség a fővárost terheli.

A fellebbezési bíróság ezek után elrendelte a megállapodás körülményeinek tisztázására Bánlaky Géza, valamint Póka Ernő kihallgatását. A bíróság szükségesnek látta tisztázni azt, hogy vajon a megállapodás ideiglenes volt-e vagy véglegesen eldöntötték azt, hogy a gépeket a főváros fürdőiben üzemben tarthatják.

Harc a porolaj körül

Az érdekeltség áremelési törekvéseinek jogosultságát illetően a fővárosnak idejében meg kell kérdeznie az Árelemző Bizottságot

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Ebben az esztendőben a szokástól eltérően kissé későn: *csak az elmult héten* írta ki a polgármester a versenytérgyalást a fővárosi makadám-útak olajjal való portalanítására. A folyó évben ismét csökken az olajjal való portalanítás költségvetési fedezete, ennek folytán az olajjal portalanítandó útterület nagysága is, ami most mindössze 580.000 négyzetméter lesz, — szemben az öt év előtti 1.200.000 négyzetméterrel! A költségvetési fedezet csökkenésén kívül azért is kisebb az olajjal való portalanítás alá kerülő terület, mert a fővárosban *egyre csökken az olajozásra szoruló, makadám-felülettel ellátott útak száma.*

Közgazdasági körökben *élénk küzdelmet* várnak a portalanítási pályázaton résztvenni szokott cégek között. A közegészségi ügyosztály azon a véleményen van, hogy a tavalyi áron felül *egyetlen tized-fillérrel sem emeli* a négyszögméterenkénti olajozás költségét. Ezzel szemben az érdekeltség máris hangoztatja, hogy *a tavalyi árakon* a devizanehézségekre és a nyersanyag drágulására való tekintettel semmi körülmények között *nem fogja tudni vállalni az olajozást.*

Szó van arról, hogy a főváros az *árelemző bizottságot* kérdezze meg, igaza van-e az érdekeltségnek. Ennek a problémának a tisztázására annál is inkább sor kell, hogy kerüljön, mert *a vízzel való locsolás jóval drágább és kevésbbé por-lekötő,* mint az olaj, a különféle kátrány-derivátumokkal való kísérletezés pedig *teljesen és tökéletesen csődöt mondott.*

Budapest nőfeleslege

A főváros statisztikai hivatalának könyve a dolgozó nőről

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Nemcsak Budapesten és Magyarországon, hanem egész Európában immár nagyfontosságú szociális és gazdasági kérdéssé vált a dolgozó nő problémája. Kétségtelen azonban, hogy a nőfeleslegről, a női munkaerök elhelyezkedéséről és versenyéről nem lehet addig tárgyilagosan ítélni, míg az egész kérdést a maga teljes részletességében vizsgálat alá nem vonjuk.

A székesfőváros statisztikai hivatala idejekorán felismerte a kérdés fontosságát. Illyefalvi I. Lajos dr., a hivatal nagytudású igazgatója már az 1930. évben nyilvánosságra hozta közkedvelt zsebkönyvalakú sorozatában A kenyérkereső nő Budapesten című kiadványát. A kérdés tudományos feldolgozása pedig most jelent meg a Statisztikai Közlemények sorozatában, melyben a magyar statisztika kiváló női szakembere, Molnár Olga dr. adja meg a dolgozó női képességnek mindenre kiterjedő statisztikai jellemzését.

A kötet három részre tagozódva veszi vizsgálat alá a budapesti női népesség általános alakulását, a női elhelyezkedés kérdését a kenyérkereső pályákon és végül a női fizetések és keresetek statisztikáját.

Igen érdekes megállapítása, hogy a ma jelentkező nötöbblet lényegében az utolsó 20 év alatt alakult ki. Az 1910. évben csak 103 nő esett 100 férfilakosra, míg 1920-ban már 115-re szökött fel ez az arányszám, hogy végül 1930-ban a 119-et érje el. Az 1920-ig terjedő évtized nötöbbletét természetesen a háború okozta férfihiányban kell keresnünk. Igen jellemző azonban, hogy a háborút követő évtized sem enyhítette, hanem tovább fokozta ezt a diszparitást. Érdekes okfejtéssel világítja meg a mű szerzönője ennek a meglepő alakulásnak az okait, amidön egyrészt a háborúból visszatért férfiak rovására írja, akik eleinte nehezen tudtak a megváltozott viszonyokba beleilleszkedni, másrészt megállapítja, hogy a vállalkozások megtartották, sőt előnyben részesítették az olcsóbb és kisebb igényü női munkaerőket.

Az 1930. évben a székesfővárosban 86.936-tal több nő élt, mint férfi. Csupán a 15—60 évesek csoportjában 74.485 főből állott a nőtöbblet, akiknek nem jut pár még akkor sem, ha feltételezzük, hogy minden férfi megnösült volna.

Az 1930. évi népszámlálási adatok szerint a székesfővárosban 221.784 kenyérkereső nő dolgozott, úgyhogy a ma fennálló arány szerint a kereső népesség 61.3%-a férfiakra, 38.7%-a pedig a női népességre esik. A most idézett számból azonban csaknem 63 ezer fő a háztartási alkalmazottakra esik, úgyhogy ez az óriási tömeg egészen deformálja a kereső nök statisztikájának adatait. A háztartási alkalmazottakat leszámítva a kereső népességnek kerek egyharmada nő, míg a békebeli arányszám csak ¼ részt tett ki.

A tanulmány legértékesebb részei azok, melyek foglalkozási ágankénti és foglalkozási viszony (az alkalmazás minösége) szerint vizsgálják a statisztikai eredményeket. Ma, amikor olyan erös támadás célpontjában áll a női munka, érdekes jelenség, hogy egyes elhelyezkedési ágakban a női munka jelentősége még csökkenést is mutat. Igy kereken ezerrel kevesebb önálló nő található ma a székesfőváros népességében, mint a háború előtti időben. Igen nagy fejlödést mutat a nötisztviselők száma, mely az elmult 30 esztendő alatt csaknem megötszöröződött. Számszerint a legnagyobb tömeget (76 és félezer fővel) természetesen a munkásnök csoportja adja.

Nem terjeszkedhetünk ki e rövid ismertetés keretében arra a rengeteg érdekes részletkérdésre és megállapításra, melyet a több mint 150 oldalas munka lépten nyomon tartalmaz. A befejező részben veti fel a szerzője a női munka felszabadításának vagy korlátozásának döntő jellegü kérdését, melyet szerinte mindenkor két szempont szerint kell mérlegelni. Az egyik az egyéni létfenntartási szükségesség, melynek értelmében valamiképen gondoskodni kell az ellátatlan nök tömegéről. A másik a női munka nemzetgazdasági jelentöségéből adódik, melynek alapján megfontolás tárgyává kell tenni, szabad-e, lehet-e valamely gazdasági közületnek lemondani a dolgos kezeknek csaknem 50%-áról azáltal, hogy a nőt kikapcsolja a termelő munkából és csupán mint fogyasztó, tehertételként nehezedjék a dolgozók másik 50%-ának a vállaira. Ennek kapcsán igen érdekes nemzetközi összehasonlító táblázatot közöl a kereső nő százalékos arányáról országok szerint és bemutatja, hogy Magyarország kilenc milliónyi népességének 12.3%-át a dolgozó nök alkotják.

A női munka nemzetgazdasági jelentöségére mutat a női keresetekről és fizetésekről szóló fejezet is. Az alkalmazottak kereseti adójának alapját képező fizetéseket összegelve, kimutatható, hogy a budapesti kereseti statisztikában szereplő 324 ezer alkalmazott 745 millió pengös fizetéséből 135 és fél milliót, tehát csaknem 20%-ot a női munkaerök keresnek meg. Az alkalmazottak kereseti adójából befolyó összegeknek több mint egynyolcad része (13%) a női munka eredményéből származik.

Mindezek a számok, melyek rendszeres csoportosításban és oknyomozó szempontból mutatják be a női munkának szociális és gazdasági jelentöségét, nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a dolgozó nő kérdése tárgyilagos és öszinte megvilágításba helyeződjék.

Versenytárgyalási hirdetmény

A székesfőváros útfenntartás keretébe tartozó, az I—IV., VI—XI. és XIV. közigazgatási kerületekben végrehajtásra kerülő **aszfaltjavítási és kisebb új aszfaltozó munkákra** február hó 4-ére hirdetett versenytárgyalást 30.001/1936.—II. számú határozatommal eredménytelennek nyilvánítottam. Fentjelzett munkálatokra ezúttal ismét nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat **1936. évi március hó 20-án délelött 10 óráig** kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Az ajánlatok felbontása ugyanaznap délelött 11 órakor lesz a Központi városháza II. emelet 285. számú helyiségében, ahol a vállalkozók, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Fenntartom magamnak a jogot, hogy az ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül, szabadon választhassak, illetve hogy azokat teljesen mellőzhessem.

Budapest, 1936. évi március hó 2.

A székesfőváros polgármestere.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

HIREK

Szendy előadása Budapest háztartásáról

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Szendy Károly polgármester a közigazgatási továbbképző tanfolyamon a mult hét szombatján előkelő hallgatóság előtt nagyszabású előadást tartott Budapest háztartásáról.

— Budapest háztartásáról akarok Önöknek beszélni — kezdte előadását a polgármester — arról a különben meglehetősen száraz témáról, amelyről éppen énnekem, Budapest polgármesterének, bajos színesen, különösen kritikai szinekkel beszélni, mert hiszen a felelős tényező magam vagyok!

A polgármester ezután ismertette a főváros egyesítéséről szóló 1872-es törvény alapján a székesfőváros kialakulásának történetét, az új és legújabb fővárosi törvényeket, majd részletesen beszélt a főváros pénzügyi közigazgatásáról.

Előadása ezen részét négy fejezetre osztotta a polgármester: foglalkozott a főváros és a kezelése alatt álló vagyonok nyilvántartására vonatkozó szabályokkal, majd ismertette a háztartási alapok, úgyszintén az üzemek költségvetéseit és zárószámadásait. Ezután a hitelműveletek és a beruházó programm taglalására került sor, majd előadása végén a fővárosi pénzügyi közigazgatás ellenőrzésére vonatkozó szabályokat tárgyalta a polgármester.

A nagyszámú közönség, melynek soraiban a belügyminisztérium vezető tisztviselői is helyet foglaltak, mindvégig élénk érdeklődéssel kísérte Szendy polgármester nagyszabású, az összes részletkérdésekre kiterjedő, élvezetes modorú előadását.

Pártélet Rákosvárosban. A Keresztény Magyar Asszonyok XIV. ker. rákosvárosi szervezete igen jól sikerült műsoros délutánt tartott az Angol-utcai Katolikus Kultúrház nagytermében. A több mint 300 főnyi hölgyközönséget Hahn Frigyesné elnöknő üdvözölte. Utána Petrovácz Gyula mondott hosszabb beszédet. Beszédében többek között foglalkozott Mussolininek és Hitlernek szinte egyidőben elhangzott nagyjelentőségű kijelentéseivel, amelyek az európai politikai helyzetet nagy mértékben megváltoztatják. Csak természetes, hogy ránk nézve sem közömbösek a most vajudó események. Petrovácz beszédét nagy tapssal fogadták. Ezután Schaller Sándorné dr.-né emelkedett szellemű beszédben állította hallgatósága elé a női hivatás szépségét és nagyszerűségét. A nő a kötelességek teljesítésében el tud menni a mártiromságig is. Szabó József bizottsági tag örömmel köszönti azt a dicséretes harmóniát, amely Petrovácz kerületében a női és férfi pártszervezetek között fennáll. Kiemeli annak a ténynek nagy jelentőségét, hogy a nő is bevonulhatott a politikai életbe. A nő finomabb lelkülete fogja megtisztítani a politikát a durva és kiméletlen eszközök alkalmazásától. Ezért védelmezi és értékeli oly nagyra a Keresztény (Wolff) Párt a nők választójogát. A beszédek után Neproszel Kató magával ragadó szavalatokkal, Szvoboda Ödön dr. pedig énekszámokkal gyönyörködtette a hallgatóságot.

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

TÜSKÉK

Ill-gained profit

Epilógus a liftpénz-vitához

A főváros közgyülése kedden este megszavazta, végeredményben tehát ez a kérdés már tárgytalan is. Legfeljebb elméleti vita tárgya lehet! Szó nélkül azonban még sem lehet hagyni, a háztulajdonosok nem túlságosan logikus érvelését. Ez abban csúcsosodik ki, hogy a lift a lakók kényelmét szolgáló közlekedési eszköz, tehát, aki használja: fizesse is meg!

Ez az érvelés hamis, mert a lift nem kényelmi, hanem a ház értékét és jövedelmezőségét lényegesen emelő közlekedési eszköz.

Elméleti vita helyett, gyakorlati példával szolgálok! A Ferenc-, József- és a többi körútakon régebben épült háromemeletes házak jelentékeny részében ma sincs lift. Mi ennek a következménye? Egy és ugyanazon tipusú lakásnak az évi bére emeletenként hatalmas összegekkel csökken. A Ferenc-körúton egyik háromemeletes lift nélküli ház első emeletén 1600 pengő, a másodikon 1400 pengő, a harmadikon 1200 pengő ugyanazon lakás évi bére. A liftes házakban átlag 100 pengő az emeletenkénti különbség, az egész újonnan épített, modern házakban pedig jóformán semmi.

Ez már maga is bizonyítja, hogy az a 8—10.000 pengő, amennyibe egy jó lift került, lakbér alakjában busásan meghozza a maga amortizációját és jövedelem-többletét is.

Még fontosabb azonban a lifttel kapcsolatban a házépités általános költsége. A belső városrészekben, ahol a telek négyszögölének az ára 500—2500 pengő között váltakozik, lift nélkül nem is lehetne háromnál több emeletes épületet épiteni, mert azt nem kell külön bizonyítani, hogy kevés olyan lakó akad, aki hajlandó naponként négy emeletet is többször megmászni. A telek-költség, alapozás és három emelet megépítése után, a negyedik és ötödik, esetleg hatodik emelet megépítése aránylag csekély összegbe kerül, úgy hogy ezeknek a rentabilitása, a befektetett költségtöbblet után, jóval nagyobb mint az alsóbb emeleteké. A háztulajdonos tehát megtalálja számítását és jövedelemtöbbletét, abban az egyszerű tényben, hogy házába liftet épit.

Ezt nem is lehet kifogásolni. A befektetett tőkének meg kell hoznia a jövedelmét. De úgy kalkulálni, hogy a lift építési tőkéje után járó hasznot a háztulajdonos először busásan belekalkulálja a lakbérekbe, azután külön liftpénzt is szed, ezt Angliában ill-gained profit-nak nevezik, amelyre a magyar nyelvben nincs megfelelő kifejezés, mert az a tisztességtelen haszonszerzésnél enyhébb, a meg nem engedettnél azonban keményebb.

(l. j.)

Bombamentesen!

Dunahid vagy alagut?

Irta: nemes **Nátly Ignác** nyug. m. kir. ezredes

A motorizált háború korszakában Óbuda hidja a Duna-Tisza-vonalon ma ugyanolyan jelentőséggel bírna, mint annakidején a Kassa-oderbergi stratégiai vasutvonal Nagymagyarországra nézve. Ha górcsövem alá helyezem Budapest városrendezését — tekintve az Abesszíniában működő bombavető-repülőgépeket és Szovjetoroszország földalatti hangárjait Tótföldön — megállapítom, hogy Budapest és Pest közel százéves összekapcsolt forgalma háború esetén *könnyen megszakadhat bombamentes Dunahid vagy dunai alagut hiján!*

A Duna-Tisza-vonal legrövidebb országútja Vörösvár—Kerepes között a hiányzó Dunahidon át vezetne: ennek őse a történelmi Pest egyik átjárójánál Pannonia biztonságán őrködött. Ez az átjáró Aquincumból az óbuda-újlaki Császárfürdő közelében a Margitszigeten keresztül vezetett, ahol az idők során később a törökök is állandó kikötött tartottak. A bűbájos Margitszigettel *megalkuvó álláspontra* helyezkedem, egy *időszakos duzzasztógátba kapcsolt bombamentes hid létesítése érdekében*, amelynek főpillére a Margitsziget — mólóval kellően meghosszabbított — csúcsán pihenne. Ilyen beállításban az óbudai hid *túlnő a helyi érdekek szűk körén*, — az őt megillető országos jelentőségre bontakozik és az innen megindítható öntözőművek sikeres bevezetése esetén, a Duna—Tiszaköz gazdasági életének fontos tényezőjévé válik (lásd *Bogdánfy Ödön: A Duna és Tisza közötti csatorna* a Budapesti-Szemle 1907 március havi füzetében).

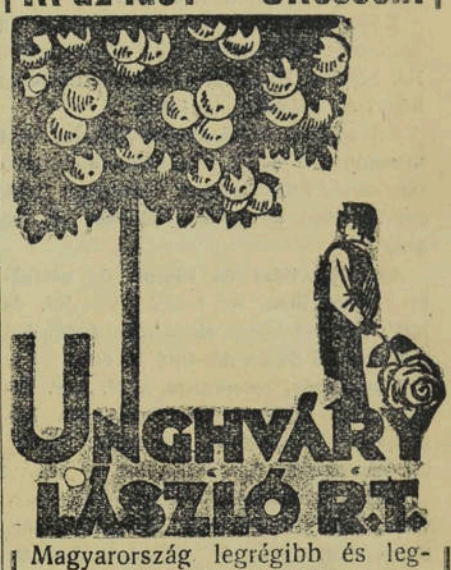
A *dunai alagútra* vonatkozóan a főváros hivatott szakértője — úgy a városrendezés mint a talajviszonyok szempontjából — a legalkalmasabb helyet, valószínűleg a *Szépvölgyi-út folytatásában* látná, a Városliget, illetve Kerepes felé. A talaj minősége és alakulása mérvadó, hogy az alagútat közvetlenül a Dunamederbe ágyazott *vasbeton-lépcsőzet* alatt lehet-e, vagy milyen mélységben kellene azt kivájni és megalapozni, vagy egyáltalán megépíthető-e és hol.

Mindenféle harci támadás tekintetében a Duna—Tisza megszakított védelmivonalának *legfőbb támasza a budai hegylánc*. A Budapestet átszelő Duna pedig, állandó víz- és légáramlásával, nemcsak *a harci gázok* következtében, hanem a mindennapos *polgári munka után* oda menekülőket is — a pilisi hegyek levegőjével — *a leghatékonyabb védelemben* részesíti. Ezért Budapest, valamint a Duna és a közvetlen hegyvidék főútvonalainak gondos rendezése, illetve kiegészítése a *legfőbb tényezők* a székesfőváros jövőjére s egyúttal a lakosság egészségére nézve. A növekvő közúti forgalom gócpontjait tekintve, a helyiforgalom megakasztása, a közbiztonság és a közegészség veszélyeztetése nélkül, *a földalatti közlekedés előnyei* semmiképen sem pótolhatók.

Mosbach Hoffmannál Hoffmann képkeretet használ!

Itt az idő! Ültessen!

Magyarország legrégibb és legnagyobb faiskolája
Cegléd
Budapesti iroda: IV., Veres Pálné-utca 8, félem. Telefon: 88-3-31.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest, V., Mérleg u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

Szép a fénye, gazdaságos az áramfogyasztása.
Tungram duplaspirállámpa!

Uj kiirások

Vágányépítések munkálataira a IX. Boráros-téren és annak környékén a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 16-án délelőtt 10 óra.**

1830 fm. köpenyposztó, 16.619 fm. félfinom **zubbony-nadrágposztó, 4623 fm. köpeny-zubbonybélésposztó, 16.5 fm. fésüszövet és 20 fm.** piros **hajtókaposztó szállítására** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 9 óra.**

Utrendezési munkálatokra a II. ker. Branyiszkói-út, Pasaréti-út és Virágárok közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Papíráru szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Pamut és lenáruk szállítására a Budapest székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt ¼10 óra.**

3.500 q portlandcement szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt 10 óra.**

2.500 fin. szegélykő szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 17-én délelőtt ¼11 óra.**

Szivattyús melegvízfűtő-berendezési munkákra a VI., ker. Állatkertben lévő majomház kibővítéséhez. **Határidő: 1936. évi március hó 20-án délelőtt 9—10 óra.**

Aszfaltjavítási és kisebb új aszfaltozó munkákra, az I—IV., VI—XI. és XIV. kerületekben. **Határidő: 1936. évi március hó 20-án délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a X. ker. Simor-utca, Orszy-út és Delej-utca között levő szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 24-én délelőtt 10 óra.**

XIII. kerületi elöljárósági épület terveire, (mely épület a VI. ker. Béke-tér, Szegedi-út, Jász- és Országbíró-utcák által határolt 27.400 hrsz. telekből kihasított 27.400/3. hrsz. területen építendő.) **Határidő: 1936. évi április hó 16-án déli 12 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, díszfa, tenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátor-, ponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-55 és 25-5-56

VÁLLALKOZÁS

Dömpingből kartel

Szigoru vizsgálat indul a koporsó-szállitási versenytárgyalás furcsa jelenségei miatt — Elsősorban kisiparosok részesülnek a Temetkezési Intézet százezerpengős szállitásában

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Ugy városházi, mint közgazdasági körökben általános élénk érdeklődés előzte meg a Községi Temetkezési Intézet új versenytárgyalását. Szombaton bontották fel a beérkezett ajánlatokat. Mintegy százezer pengőre rug a fakoporsó, érckoporsó, szemfedél és sírfelirati tábla beszerzésére előirányzott összeg.

A versenytárgyaláson a szakma ismert cégein kivül egész sereg új ajánlattevő is jelentkezett: nagyobbrészt kisiparosok, akik biznak Müller Antal országgyülési képviselőnek az Uj Budapest hasábjain ismertetett azon akciójában, hogy a nemkeresztény kartelcégek helyett elsősorban a keresztény kisiparosok azok, akik a főváros keresztény halottai számára a koporsó és szemfedél szállítására jogosultak!

Mint

illetékes helyen

közölték munkatársunkkal, az ajánlatok valamivel általában a legutóbbi árnivó alatt mozognak, és a főváros szempontjából kielégitőek. Általános feltünést keltettek a versenytárgyalási ajánlatok felbontása során az egyik legnagyobb cég árai. Ez a cég ezideig mint árletörő szerepelt és felebbezésekkel is igyekezett olcsóbb árainak érvényt szerezni. A nagy árletörő most nemcsak saját eddigi, hanem a mostani versenytárgyaláson kialakult átlagos áraknál is jóval magasabb árakkal szerepel! Mint illetékes helyen kijelentették munkatársunknak a szóbanforgó cég ajánlatát illetően az a vélemény, hogy vagy legutóbbi ajánlata alakult irreális dömpingáron, vagy mostani árajánlata — eddigi árait véve számitásba — irreálisan magas. Ebben az ügyben különben rövidesen szigoru vizsgálat is fog indulni, annál is inkább, mert az új, magasabb ár mögött minden valószinüség szerint kartel-egyezmény rejtőzik.

A koporsószállitási versenytárgyalási aktákat most a tiszti ügyészség tanulmányozza, hogy megállapitsa, melyek a szabálytalan ajánlatok. A tiszti ügyészség döntése után a főváros az iparügyi miniszterium kebelében működő árelemző bizottsággal fog érintkezésbe lépni, hogy mint legutóbb, ez alkalommal is megállapitsa, mennyiben fedik a beérkezett ajánlatok a kalkulációkat. Az árelemző bizottság szakvéleményeinek leérkezése után kerül azután sor a döntésre.

A városháza illetékes tényezői egyetértenek abban, hogy a szállitást a lehető legnagyobb mértékben meg kell osztani elsősorban a kisiparosok között. Elmult tehát az az idő, amikor néhány nagyvállalkozó százezres haszonnal járó üzlete volt a Temetkezési Intézetnek szóló koporsó és szemfedél szállitás! A polgármester mielőtt a koporsószállitás odaitélése ügyében döntene, természetesen meghallgatja a Temetkezési Intézet választmányát is.

A Fejér és Dános cég áldott szive!

Kemény kritika a belügyminiszter leiratában az angyalföldi szivattyutelepre kiirt versenytárgyalás döntéséről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Egy évvel ezelőtt: 1935. április 12-én a főváros törvényhatósági bizottsága egyhangúan megszavazta a 21 millió pengős beruházó kölcsön felvételét. Ugyanezen a közgyülésen az út és csatorna-építési ügyosztály bemutatta az angyalföldi szivattyutelep terveit és költségvetését. A közgyülés elhatározta a polgármester előterjesztésére a telep megépitését, a határozatot a belügyminiszter is jóváhagyta. Mult év május 17-én a szivattyutelep építési munkáira nyilvános versenytárgyalást hirdetett a polgármester: a junius 21-i határidőre tizenegy ajánlat futott be.

A legolcsóbb ajánlattevő a *Fejér és Dános* cég volt, az utánakövetkező szabálytalan volt, majd pedig *Hajnal* Imre ajánlata következett. *Fejér és Dános* ajánlata 650.000 pengő volt, a második szabálytalan ajánlat 710.000 és az ügyosztály által elfogadásra ajánlott harmadik 780.000 pengő. A II. ügyosztály a *tály javaslatát elvetette és az ügyosztály által irreálisnak minősitett Fejér és Dános cégnek kivánta egyhangúlag a munkát adni.*

A napisajtó vezércikkekben és más cikkekben rendkívül élénken foglalkozott az üggyel, megrótta a főváros adminisztrációját, mely 130.000 pengős *nemzeti ajándékot* akart juttatni egy vállalkozónak, mindenféle *rejtett és kevésbbé rejtett inszinuációk* hangzottak el. Végül is a polgármester deferálva a közhangulatnak mult év október 26-án a munkát a *Fejér és Dános* cégnek ítélte oda, mely határozat ellen több fellebbezés futott be. A polgármester a fellebbezéseket december 2-án felterjesztette a belügyminiszteriumhoz.

Ez a történeti előzménye az angyalföldi szivattyutelep ügyében a polgármesterhez leérkezett belügyminiszteri döntésnek.

A belügyminiszter döntése fényesen igazolja az ügyosztály korrekt és lelkiismeretes javaslatát, melyet annakidején egyhangulag elvetettek.

A belügyminiszter az iparügyi miniszterrel egyetértésben megsemmisitette a polgármester véghatározatát, mellyel *Fejér és Dánosnak* ítélte a munkát és új versenytárgyalást irt elő. A belügyminiszter leiratában a következőket mondja:

„A Fejér és Dános cég jelentékenyebb tömegű munkákra vonatkozó árainak irreálisan alacsony egységáron való vállalatba adása kockázatos lenne".

A belügyminiszter határozatának indokolásában száz százalékig ugyanazokat a megállapitásokat tette, amelyek a II. ügyosztály kiváló vezetőinek elutasitott előterjesztésében bentfoglaltattak. *Megállapitja a belügyminiszter,* hogy a második helyen fekvő ajánlat fekszik ár szempontjából legközelebb a reálitáshoz, de ez az ajánlat a miniszteri megállapitás szerint is *szabálytalan,* viszont a többi ajánlatok közül elsősorban említi a miniszter is a harmadik helyen fekvő ajánlatot, mint amelynek árai a többiek közül legreálisabbnak tekinthető.

A kiváló miniszteriális szakemberek által legaprólékosabban és legtüzetesebben (két miniszterium által is) felülvizsgált ügyben fényesen igazolt II. ügyosztály fáradhatatlan, lelkiismeretes tisztikara és kiváló vezetői emelt fővel állhatnak a nyilvánosság és polgármesterük elé.

mert hisz jogos volt a polgármester bizalma, mikor *tehetséges és korrekt munkájukban bizva aprobálta előterjesztésüket.*

Meg lehetünk győződve, hogy ha ezekben a speciális munkákban egy emberöltőn át *az elképzelhető legtökéletesebb tudás és ismeretek birtokába* jutott felelős vezető az autonomia elé áll és felelőssége tudatában egy olyan javaslatot tesz, amely látszólag a főváros rovására nagyösszegű hátránnyal jár, a dolgokba mélyebben beletekintve imerájövünk, hogy

nem mindig az áldott jó szivű Fejér és Dános cég dömping-árai a legolcsóbbak, mert, mint a miniszter mondja, az ilyen-áru munka odaitélése kockázatos vállalkozás, amiről a fővárosnak a multból már nem egy szomorú tapasztalata van. Ráfizetni csak a szegény munkanélküliek fizettek rá, mert hiszen ma ott tartunk, hogy az egy év előtt kiirt munkát egy csomó tanulsággal gazdagabban újból ki lehet irni, amire a belügyminiszter leiratában utasitja is a polgármestert.

XIV. évfolyam 12. szám

Budapest, 1936. március 21.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Városi Nyilvános Könyvtár
VIII., Rezicky-u. 1.

Még egy törvény!

Maholnap külön rovatot kell nyitni a főváros féltékenyen őrzött önkormányzati jogait és hatásköreit sértő rendeletek és törvénytervezetek számára. Az állami szuverénitás tabu-szerű köpenyegében hivalkodó miniszteriális omnipotencia immáron semmibe sem veszi alkotmányos létünk egyik legfontosabb biztosítékát: a vármegyék és városok autonómiáját. Szomorúbbá teszi a helyzetet, hogy nemcsak a centralizmus intézményes kiépítéséről van szó, hanem rendszerszerű eltiprásáról minden olyan törekvésnek, amely a nép széles rétegeit képviselő, a népből fakadt és a népre támaszkodó önkormányzati életmegnyilvánulásnak akar bármilyen kifejezést adni. Ha a centralizmus kialakulása történelmi folyamat, amint az Franciaországban, akkor lehet vitatkozni afölött, mi a helyesebb. De amikor a jus resistendi óta egész alkotmányos életünk az autonomiák önállóságán épült fel, akkor nemcsak helytelen, de veszedelmes is évszázados önkormányzati jogaink mindig kisebbre és kisebbre való nyirbálása.

Legutóbb, mint önkormányzati sérelemről, a fővárosi számszék hatáskörét szabályozó új rendeletekről emlékeztünk meg ezen a helyen. Most egy olyan újabb akcióról számolunk be, amely nem kevésbé sérelmes a főváros önkormányzata, de hatósága szempontjából is, mint a számszéki rendelet. Arról van szó, hogy az új építésügyi törvényjavaslatban, amely most van előkészítés alatt az iparügyi minisztériumban, a fővárosnak szinte minden jogát és hatáskörét elveszik a tekintetben, hogyan rendezze és építse Budapestet.

A főváros általános rendezését illetően e törvényjavaslat szerint a vezető szerep a fővárosról a Fővárosi Közmunkák Tanácsára háramlana át, amelyet viszont a miniszterelnökség hatásköréből az iparügyi minisztérium felügyelete alá rendelnének. A főváros javára szolgáló kisajátítási jog jelentékeny lecsökkentése a nagyvárosi fejlődés elé fog leküzdhetetlen akadályt gördíteni. Súlyosan belevág azonban a törvénytervezet a magánjogba is, amikor például kártérítés, sőt kisajátítási eljárás nélkül elvehetőknek ítéli az előkerteket, bünteti azt, aki a kertjét nem tartja karban és megtiltja lakásul bérbeadni olyan helyiséget, amelynek bármilyen kis része a föld szine alá mélyül.

Nem tudunk róla, hogy az építésügyi törvényjavaslat már a polgármesternél lenne, abból a célból, hogy a főváros törvényhatósága előzetesen nyilváníthassa véleményét és kifejthesse aggályait. Ilyen csekélység azonban valóban nem zavarja törvény-termelő munkájukban az urakat! A főváros képviselőinek majd csak a képviselőház bizottságaiban és plénumában lesz meg a hozzászólási lehetőségük: amikor az eredeti szöveg elfogadása már presztizskérdés a kormány számára!

Szendy juniusban Rómába, juliusban Berlinbe megy

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Katolikus közéletünk vezető férfiai június első felében hódoló zarándoklaton vesznek részt. A zarándoklat Rómába megy, hogy a pápa előtt hódoljon abból az alkalomból, hogy ebben az esztendőben van Buda visszafoglalásának kétszázötven esztendős jubileuma. Kétszázötven esztendővel ezelőtt ugyanis IV. Ince pápa volt az, akinek hatalmas akciójára összegyültek Európa keresztény lovagjai Magyarországon, hogy végleg kiűzzék a törököket és felszabadítsák Budát.

A nagy zarándoklatot Serédi Jusztinián dr. bíboros-hercegprímás vezeti. A hercegprímás felkérte Szendy Károly polgármestert, hogy a főváros katolikus közönsége nevében vegyen részt a hódoló zarándoklatban. A polgármester köszönettel elfogadta a megtisztelő felhívást és június első napjaiban a zarándoklattal együtt ő is Rómába megy.

A római utat arra is fel fogja használni Szendy polgármester, hogy az olasz királynak köszönetet mondjon a kapott magas érdemrendért. Természetes, hogy a modern Olaszország városrendezési alkotásait is tanulmányozni fogja két hétre tervezett olaszországi útja alkalmával a polgármester.

Júliusban ismét külföldre megy a polgármester: Berlinben az olimpiász megnyitásán fogja illetékes tényezők meghívása alapján képviselni Budapest közönségét.

Alig ötezerrel több magyar volt az elmult évben Bécsben, mint osztrák Budapesten

Kovácsházy tanácsnok a bécsi és budapesti idegenforgalom feltünő alakulásáról nyilatkozik

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Egymásután látnak napvilágot a különféle idegenforgalmi szervek kimutatásai a főváros elmult esztendei idegenforgalmának alakulásáról. *Szviezsényi* Zoltán dr. miniszteri tanácsos, a Gyógyhelyi Bizottság vezető igazgatója, az elmult napokban megállapította az *Uj Budapest* hasábjain, hogy a Bizottság által készített statisztika szerint szemben az 1934-ben Budapesten megfordult 202.113 idegennel, az elmult 1935-ik évben 220.265 volt a Budapesten megfordult idegenek száma. Igen érdekes statisztikai adatokat bocsátott közre *az állami statisztikai hivatal* is. A közeli napokban pedig a főváros idegenforgalmi hivatala, különös tekintettel a bécsi idegenforgalmi iroda működésére, fogja közzétenni az elmult esztendei idegenforgalom legfontosabb adatait. Ez a jelentés ismételten be fogja bizonyítani, *mennyire úttörő és nagyjelentőségű munkát* végez nemcsak a főváros, egész Magyarország idegenforgalmának emelése céljából a főváros bécsi idegenforgalmi hivatala.

Az elmult napokban látott napvilágot *a bécsi városi idegenforgalmi hivatal* jelentése, amelynek adatait *Kovácsházy* tanácsnok azonnal feldolgozta, összehasonlítva azokat a magyar főváros idegenforgalmi adataival. Ezeket a nagyjelentőségű adatokat

Kovácsházy Vilmos

tanácsnok, akinek óriási energiája és pompás gyakorlati érzéke jelentékeny mértékben hozzájárult a főváros idegenforgalmának állandó emelkedéséhez, — a következőkben ismertette az *Uj Budapest* munkatársával:

— Bécsnek külföldi idegenforgalma 1934-hez viszonyítva 15.7%-kal emelkedett, azonban az éjjelezések száma ennek dacára 3.2%-kal csökkent. 1934-ben 224.044 idegen, 1935-ben 259.112 idegen volt Bécsben. Az éjjelezés 1934-ben 2,225.309, 1935-ben 2,153.154 volt. Igaz, hogy ebben a statisztikában a magánlakásokban megszállott idegenek is bentfoglaltatnak, ellentétben a budapesti statisztikával. Ha ezeknek 1,350.287 éjjelezését levonjuk, úgy azt találjuk, hogy az idegenek 1935-ben a bécsi szállókban, penziókban és szanatóriumokban 802.867 éjszakát töltöttek. Budapesten ezzel szemben 1935-ben 387.839 éjjelezés volt.

— Még érdekesebbek az adatok, hogyha az 1931-es esztendővel hasonlítjuk össze. Bécsben 1931-ben 361.000, 1935-ben 259.112 idegen volt, tehát 28%-os csökkenés. Az éjjelezés 4,740.000-ről 2,153.154-re esett, azaz 55%-os csökkenés. Budapesten 1931-ben 69.193, 1935-ben 102.991 idegen volt, tehát 49%-os emelkedés, az éjjelezés pedig 213.507-ről 387.839-re emelkedett, tehát 81%-os emelkedés.

— Érdekes a Bécs-budapesti szomszédos idegenforgalom további javulása is.

	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.	1935.
Magyarok Wienben:	61.483	53.330	42.976	42.085	36.737	37.518
Osztrákok Budapesten	17.896	18.834	16.940	22.712	24.741	28.192
Wien javára:	43.587	24.496	26.036	19.373	11.996	9.326

— Ezen statisztikából azonban a bécsi magánlakásokban megszállt idegenek is szerepelnek, ha ezeket levonjuk, (4074) úgy azt találjuk, hogy csak 5252-vel több magyar volt Bécsben, mint osztrák Budapesten.

— Hasonlítsuk most össze a kölcsönös éjjelezéseket:

Magyarok éjjelezése Bécsben, magánlakásokon kívül	84.191
Osztrákok éjjelezése Budapesten, magánlakásokon kívül	86.367
Marad Budapest javára	2176

— Az 1935-ös esztendő volt tehát évszázadok óta az első, amikor a Budapest és Bécs közötti idegenforgalomban az éjjelezések száma a mi fővárosunk javára billent át.

— Az osztrákok budapesti látogatására vonatkozólag még a következőt szeretném felemlíteni:

— Irodánk alapítási évében 1931-ben 18.834 osztrák volt Budapesten, míg 1935-ben 28.192. Az emelkedés tehát 9358 személy: 49.6%.

— Az osztrákok éjjelezése 1931-ben 49.231, míg 1935-ben 86.367. Az emelkedés tehát 37.136 éjjelezés: 75 százalék.

A belügyminiszter jóváhagyta a státusrendezési javaslatot

✡

A legközelebbi közgyülésen megválasztják a kényszernyugdijazási bizottságok tagjait — Mikor kerülnek végrehajtásra a tizenhetes bizottság által visszautasitott javaslatok?

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Közeledik a nagyhét, amikor a városházán hagyományos szokás szerint szünetel az önkormányzati élet. A hét végén a főpolgármesternél értekezlet lesz: az alkalommal határozzák el, tartanak-e még husvét előtt közgyülést, vagy április második felére marad-e el a legközelebbi közgyülés. A legközelebbi közgyülésen kerül elintézésre a Rudas-fürdő átépítése, a Pedagógiai Filmgyár telepének eladása a Magyar Távirati Iroda Rt. vállalati nyugdíjpénztára és a Magyar Filmiroda Rt. számára és még egy sereg folyó ügy.

Amennyiben husvét előtt megtartják a közgyülést, husvét után rendkívüli közgyülésen terjeszti elő a polgármester a Magánalkalmazottak Biztosító Intézetétől felveendő kilencmillió pengös amortizációs kölcsön ügyét.

A szanálási problémákat illetően az a helyzet, hogy Sipőcz főpolgármester most tanulmányozza a tizenhetes bizottság által már letárgyalt javaslatokat a tekintetben, hogy mikor fogja azokat életbeléptetni. Arról, hogy ezek a javaslatok még husvét előtt szanálási határozatokká válnának, nincsen szó. Ugyancsak husvét után kerül sor az üzempolitikai bizottság által most tárgyalt üzemi problemák megoldására is a szanálás keretében.

A státusrendezést illetően az a helyzet, hogy a belügyminiszteriumban a főváros vezetősége és a főpolgármester a Szendy-féle ismeretes javaslatot letárgyalták Janda miniszteri osztályfönökkel és Tomcsányi államtitkárral. A státusrendezési javaslat a szanálási bizottság legközelebbi ülésének napirendjére kerül, a státusrendezésnek a szanálás keretében való végrehajtására azonban husvét előtt szintén semmi körülmények között nem fog sor kerülni.

Itt említjük meg, hogy a legközelebbi közgyülésen fogják megválasztani a nyugdíjtörvény értelmében a kényszernyugdíjazási bizottságok tagjait. A bizottságok megalakulása után, — legkésőbb április második felében — sor kerül úgy a közigazgatási, mint a tanügyi alkalmazottak körében a kényszernyugdíjazások végrehajtására.

Változatlanul hagyja jóvá a kormány az uj lakbérleti szabályrendeletet

Szó van arról, hogy a fővárosi szabályrendelet joghatályát a vidéki városokra is kiterjesztik

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

A szociálpolitikai ügyosztály az új lakbérleti szabályrendelet letárgyalása után a beadandó fellebbezéseket várja. Egyelőre ugyan egyetlen felebbezés sem érkezett a közgyülési határozat ellen, bejelentés történt azonban, hogy a törvényes határidöig: a közgyülési határozat napjától számított tizenöt napig, legalább három felebbezés fog befutni. Felebbezni fognak a háztulajdonosok, a lakók, továbbá a házfelügyelők érdekképviseletei. Csupán a segédházfelügyelők nem felebbeznek: ők minden vonatkozásban kivannak elégítve az új szabályrendelettel.

A városházi illetékes tényezők azon az álláspontón vannak, hogy az új szabályrendelet jóságát mi sem mutatja inkább, mint az, hogy egyik érdekelt fél sincs vele teljes mértékben megelégedve. A városházán az illetékes tényezők különben nem tartják kétségesnek, hogy a belügyminiszterium az összes felebbezéseket el fogja utasitani és a törvényhatósági bizottság által elfogadott alakban fogja minden valószinüség szerint már május 1-től kezdödően életbeléptetni a főváros új lakbérleti szabályrendeletét.

Az uj szabályrendelet megszületését hosszas miniszteriális tárgyalások előzték meg. Ezek a megbeszélések főleg az igazságügyminisztérium kodifikációs osztályában folytak le: ezek során a legkisebb részletekig, egészen a mellékmondatokig megállapították a szabályrendelet új szövegét. Arra vonatkozóan is megállapodás történt, hogy a szabályrendeletet ebben az előzetesen letárgyalt formában fogja elfogadni a közgyülés és fogja azt a belügyminiszterium a jóváhagyási záradékkal ellátni.

Mindössze az történhet tehát, hogy egészen jelentéktelen, stiláris módosítások lesznek a főváros törvényhatósági bizottság által elfogadott uj szabályrendelet-tervezeten. Mindenesetre olyan módositások, amelyek nem teszik szükségessé, hogy az új szabályrendelet még egyszer visszakerüljön a városházára és végigjárja a hosszú utat, amelyet egy fővárosi szabályrendelet-módositásnak meg kell járnia.

A kormányzati tényezök — mint az Uj Budapest munkatársa illetékes helyen értesül — teljes mértékben meg vannak elégedve az új szabályrendelettel. A főváros új lakbérleti szabályrendelete főleg azért korszakos jelentőségü, mert ez az első jogszabály a magyar judikaturában, amely a pozitiv jogot harmóniába tudja hozni a szociális szempontokkal. Szó van arról is, hogy a belügyminiszterium és az igazságügyminisztérium a főváros új lakbérleti-szabályrendelet hatályát a vidéki városokra is kiterjeszti.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 89-1-18.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

VÁROSHÁZI NOTESZ

HÁT HOGY TULZOTTAN NEM PEZSEG az önkormányzati élet a városházán, azt a vak is látja! Karácsony óta mindössze egyetlen-egy rendes közgyülés volt — nem számitjuk ide a lakbérleti szabályrendelet tárgyalására egybehivott rendkívüli közgyülést és e pillanatban erősen kétséges, összeül-e még húsvét előtt a törvényhatósági bizottság?

Állapitsuk meg: a törvényhatósági bizottsági közgyülések kevés számának nem a polgármester az oka! Igaz, közgyülés föképen azért nincsen, mert tárgysorozat sincsen. Tárgysorozat pedig azért nincs, mert az új fővárosi törvény erősen megrostálja azoknak a tárgyaknak a sorát, amelyek eldöntésére a Tisztelt Közgyülés van hivatva. Mindent a polgármester csinál, az ő hatalma ma szinte nagyobb, mint a közgyülésé.

Hogy igy állnak a dolgok, az új fővárosi törvénynek kell megköszönni! A polgármesteri ügykör abszorbeálta a közgyülési ügykört, ezért nem lehet összehivni a törvényhatósági bizottságot, ezért egyre kevesebb az ülések száma. Sőt még az interpellációk és inditványok száma is erősen megfogyatkozott. Tagadhatatlanul általános elkedvetlenedés van, még pedig pártkülönbség nélkül a városatyák körében. Mit ér a mandátum, ha nem lehet élni vele? Mit ér a bizottsági tagság, ha nem lehet közbekiáltani a közgyülési teremben, vagy legalább is disznófej-sajtot, vagy csülköt hazavinni a közgyülési terem jól felszerelt büfféjéből?

*

A KUSZENDA-ÜGY EGYRE élesebb és hosszabb tengeri kigyóvá kezd elfajulni. A városháza két táborra oszlott a Kuszenda-ügyben. Az egyik tábor — ez főleg a kisebbrangú tisztviselőkből rekrutálódik — azon a véleményen van, hogy minden jól van úgy, ahogy van. Kuszenda tizenegy esztendeje áll a kenesei üdülőtelep élén, a telep főcélja pedig mégis csak az, hogy a tisztviselőknek nyújtson olcsó és kellemes üdülést. Nincs szükség luxus-hotelre, zsakettes vezérigazgatóval! Nem másik Kuszenda kell, hanem más hatáskör Kuszenda számára! Olyan hatáskör, hogy ne Budapesten fogadják föl a szobaleányokat a kenesei telepre és ne a Kálvin-téren állitsák össze a kenesei menüt.

A másik tábor — valljuk be — határozottan Kuszenda-ellenes. Nem Kuszenda személye ellen van antipátia, — őt mindenki szereti és nagyrabecsüli — hanem a mai rendszer ellen. Azt mondják ezek az urak, hogy Kenese túlbürokratikusan van vezetve. Nem a játékház tánc-négyszöge a fontos Kenesén, vagy legalább is nem ez a legfontosabb, hanem hogy ne legyen deficitje Kenesének, ami pedig csak a modern szállóvezetés metódusai szerint kerülhető el. Kenese a maga négyszázötven ágyával túlnőtt azon, hogy a tisztviselők egyszerű pihenőhelye legyen, luxus-szálloda lett belőle, amely — ha már megvan — olyképen vezetendő, hogy abból ne deficitje, hanem haszna legyen a tisztviselők segitő alapjának.

Mint halljuk: a Kuszenda-ügy a legutóbbi napokban végleges elintézést nyert olyképen, hogy húsvét után visszarendelik őt Budapestre, utódja személyét illetően most folyik a válogatás munkája a rengeteg jelentkező közül. A jövő héten, — mint a Városházi Notesz értesül — már meg is lesz a döntés. Állitólag egy Ritz-szakember van előtérben, az egyik dunaparti hotel igazgató-helyettese.

*

ZÁSZLÓT AVAT A VAS-UTCAI felsőkereskedelmi volt tanitványainak egyesülete. Május 10-én, vasárnap szentelik fel az intézet udvarán rögtönzött oltár előtt az egyesület által az iskolának felajánlott Széchenyi-zászlót. A zászlóanyai tisztet Felkay Ferenc dr. közoktatásügyi tanácsnok felesége vállalta. Fővédnökök: Szendy polgármester, Szily kultusz államtitkár és Ernyey Károly, a Pesti Hazai vezérigazgatója. Védnökök: Felkay Ferenc dr., Bernáth Géza dr., Cukor József dr., Krisch Jenő, Ilovszky János, Baján Ferenc dr., Lingel Károly, Krizs Árpád dr., Neruda Nándor, Müller Antal, Sásdy-Schak Béla dr. és Szakáll Zsigmond dr.

*

A VÁROSHÁZI HÖLGYTORNÁSZOK ÉS VIVÓK az olimpiai válogatott női keret közreműködésével, március 4-én szombaton este ½7 órakor a Vas-utcai felsőkereskedelmi fiúiskola tornatermében bemutatót tartanak, amelyre a meghivót Lamotte Károly dr. fővárosi alpolgármester, egyesületi elnök, Honffy Lajos, a vivó-szakosztály elnöke és Jánosy Imre, a tornaszakosztály elnöke irták alá.

Támfalak vagy szivárgók?

Még néhány szó a várbeli földcsuszamlások elleni védekezésről

Irta: **Pirovits Aladár** székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

Hir szerint a polgármester úr a fővárosi közigazgatási bizottsághoz előterjesztett jelentésében azt a nyilatkozatot tette, hogy a Várhegy nyugati oldalán bekövetkezett földcsuszamlások elleni védekezésnek legmegfelelőbb, mondhatni: *egyetlen eszköze* támfalak megépítése. Ez a nyilatkozat bizonyára a hivatalos és a meghívott külszakértők véleményének egységes állásfoglalása alapján épült fel. A jelenben foganatosított és folyamatban levő védekezési munkák teljességgel megfelelnek az előbb ismertetett polgármesteri nyilatkozat szellemének.

Ugyanis folynak a szabványos támfalépítkezések, és pedig kétféle rendszer szerint. Ezek egyike a közismert, eddig is használatos, régi, a másik pedig az idegenben jól bevált. u. n. német-rendszer. Az utóbbi lényege, hogy géppel fúrt lyukakon át a talaj mélyébe cementet préselnek ugyancsak gépek segítségével. Ez a rendszer körülbelül megfelel az alapozási munkáknál alkalmazott „*kútakkal való alapozás*" műveletének, amely úton a talajt, ahol építkezés van tervbe véve, — egyenletes hordképességűvé lehet tenni. Az előbbivel pedig — mint mondtuk — a földcsuszamlást akadályozzuk meg. Ami most már a kérdésnek azt a részét illeti, vajjon kellően megokolt és elfogadható alapja van-e a fent ismertetett védekezési rendszernek, — erre nézve az ezideig rendelkezésre álló ismeretek, adatok és pozitiv tények egybevetéséből az én felfogásom szerint — aki 43 évig túlnyomóan a főváros mélyépítési szakosztályában teljesítettem szolgálatot, — a vélemény következőképen konstruálható meg:

Az utóbbi 40 év alatt a Várhegy körül jelentkezett talajdeformációk szinte kivétel nélkül *támfalbeomlások* útján váltak szemlélhetőkké. Volt alkalmam az idők során a Várhegy körül bekövetkezett négy olyan támfalbeomlásról meggyőződést szerezni, melyeknek ha kicsinyben is, de hasonmása volt a mult hónapokban a *Logody-utcában* történt ilyen beomlás. Még a matematika törvényei szerint is, három egymással teljesen azonos értékű mennyiségre vonatkozó eredmény alapján megállapíthatjuk azt a törvényszerűséget, melynek azok a vizsgált eredmények hódolnak; négyre nézve tehát még inkább.

A hivatalos szakértők tehát akarva sem térhettek volna ki a csuszamlások okozta bajok okainak felderítése körül végzett kutatásaik alkalmából, a támfalbeomlások végleges megszüntetésére irányuló munkák végrehajtása elől. És valóban: ha a támfalak és a bekövetkezett földcsuszamlások közötti okozati összefüggés után kutatunk, — ezt az összefüggést a legösszhangzatosabb módon kétségtelenül megállapíthatjuk! Ugyanis a támfalak észszerű rendeltetése a földtömeg megtámasztása hegyoldalban fekvő útak mentén, ahol tehát az ilyen földtömeg, ha szabadon áll, és helyét nem foglalja el épület, a legtermészetesebb módon van kitéve csapadékdús időkben az átázás következményeinek, ami pedig ha bekövetkezik, a földtömeg mozgástörvényei szerint a benne rejlő virtuális erők szabaddá válnak, és azok egyike a támfal ellenében, vagyis a lejtő irányában mozgásra válik hajlamossá. Most már azután nem kell egyéb, mint az, hogy a most körülirt ható-erő legyőzze a támfal ellenálló képességét és készen van a támfalbeomlással kapcsolatos földcsuszamlás.

Vajjon tehát nem napnál világosabb, hogy az olyan hegyoldalban fekvő beépített városterületen, ahol utcák, útak, sétányok stb. vonulnak végig a lejtő peremén — miként konkrét esetünkben a Bástya-sétány, Lovas-út, Logody- és Attila-utcák, ahol tehát az útprofilok kiképeztetése céljából a hegyoldalban bevágásokra van szükség, — melyek azonban viszont az illető hegyoldal körül a talajviszonyok egyensúlyi állapotát szükségszerűen megzavarják, — nemcsak hogy valamilyen támfalra, *de az illető földtömeg nyomásviszonyainak megfelelő, statikailag szabatosan dimenzionált támfalra van szükség.* Most már ezután megérthetjük, hogy a közvetlenül eddig szerezhető volt tapasztalatokból miért kell a polgármester úr által precizirozott és előbb ismertetett konklúzióra jutnunk, és hogy a csuszamlások okozta bajok okát miért kell a sok régi rozoga és selejtes anyagból rosszul épített támfalakban keresnünk.

Ha majd elkövetkezik az idő, mikor a Várhegy nyugati oldalán is beépül minden telek, és csak ott marad támfal, ahol erre közlekedés-biztonsági szempontból lesz szükség — miként ezt az állapotot a Várhegy keleti oldalán, tehát annak a Duna felőli részében immár bekövetkezettnek vehetjük, — akkor már csak a különböző rendészeti (csatorna, út, vízvezeték, park-rendészet) munkák gondos végrehajtására lesz szükség és akármilyen hosszas esőzések idején is földcsuszamlás tekintetében aggodalomra nem lesz ok.

Élénk érdeklődéssel olvastam az *Uj Budapest* munkatársa útján *Petrovácz* Gyula bizottsági tag úrnak a nyilvánosság elé jutatott azt a kijelentését, hogy „*a támfalépítés tüneti kezelés*" és hogy „*a támfalaknak a jövőt illetően kizáróan dekorativ szerepük lenne*", „*a helyes megoldás a szivárgók építése*". A következőkben tehát szóljunk a szivárgókról! A földcsuszamlások elleni védekezés körül kétségtelenül megvan ennek a rendszernek is a maga helye. Ez az u. n. *alagcsövezés* útján való földkiszárítás módszere, ahol tehát a csúszóréteg átnedvesedésének megakadályozása van célozva. Ezelőtt 25—30 évvel Óbudán a *Táborhegyi temető*, és ezzel egyidőben a Németvölgyi temető területén voltak ilyen hegycsuszamlások. (Ezek tervei a főváros csatornázási szakosztályában megtalálhatók.) *Sámy* Sándor mérnök, ny. min. tanácsos kartársam a Várhegy eseményei alkalmából a *Vállalkozók Lapjában* szóvá tette a nemrég *Tihany és Lillafüred* körül bekövetkezett hegycsuszamlásokat, ahol az említett szivárgók útján való védekezés rendszerét követték. *Rozsnyay* Károly kulturmérnök, ny. min. tanácsos kartársam az 1900-ban a beszterce-bányai kir. törvényszéki épület körül bekövetkezett földcsuszamlások megszüntetésének munkáit ismertette. Ugy vélem elég nagy számban soroltam fel idevonatkozó konkrét eseteket.

Ezek szerint tehát egyik helyen a védekezés rendszere támfalak, a másik helyen pedig szivárogtatók építése. Most, mikor a Várhegy körüli földcsuszamlások megakadályozását célzó munkák még javában folynak, többfelől is fölmerült az a vélemény, hogy a támfal-rendszerrel a kérdés megoldva nem lesz, mert a radikális megoldás módszere a Várhegy mélyében levő nedves márgarétegeknek teljesen szárazzá tétele lehet csak.

Foglalkozzunk tehát a kérdéssel annak ebben a formájában! Akik itt a Várhegy esetében is a szivárogtatók mellett foglalnak állást, az a pozitivként ismert tény vezeti őket, hogy a Várhegy alatt van egy állandóan talajvízzel telített *márgaréteg*, melynek csúszólapja ismeretes. Az ő feltevésük szerint ezen a csúszólapon mozog a várhegybeli talaj a nyugati oldalon, és okozza a csuszamlásokat, földrepedéseket és támfalbedőléseket.

Eddigi ismereteink a Várhegy földalatti geológiai viszonyairól, kapcsolatban az eddig fölmerült földcsuszamlási jelenségekkel szemben, nem jogosítanak fel egyéb nyilatkozatra, annál kevésbbé pedig pozitiv megállapításokra, mint amit csupán föltevésekre építhetünk. Mert hiszen az eddig végzett hivatalos kutatások eredményéről mi, — a kivülállók — még semmit sem tudunk, de nem is tudhatunk, mert ezeknek épen a geológiai vonatkozású része be sincs fejezve, de sőt ha jól tudjuk, meg sincs kezdve és csak a támfalrendszerű védekezések vannak jelenleg folyamatban. És egyes véleményekkel szemben kijelentjük azt is, hogy az a befejező munka *nem a geológusra vár*, hanem arra a *mérnökre*, aki a jelenben a helyszinén a talajbeli deformációk jelenségeit figyelve, keresi az okozati összefüggést a talajvízzel telített márgaréteg, és a bekövetkezett földmozgások között.

Mindezek után, ami az érdemi részre tartozó megjegyzéseimet illeti, ezek a szükséges adatok hijján csupán a következőkre szorítkozhatnak; Volt alkalmam a már említett 43 év alatt a jobbparti városrésznek épen a hegyvidékre eső részeiben csatornaépítkezések alkalmából a talajviszonyokat megismerni, különösen a Gellérthegy, Vár, Svábhegy, Zugliget és Hűvösvölgy területén. A most felsorolt helyeken mindenütt találkoztam ugyan olyan talajvízzel és ugyanolyan márgakőzetekkel, mint aminők geológusaink szerint a Vár alatt találhatók. Ez a körülmény azt bizonyítja, hogy ahoz a márgaréteghez olyan következtetéseket fűzni, mint amit fent hallottunk, még nem lehet. A földalatti víz járása, mozgása stb. *kimondhatatlanul furfangos*, és ilyen annak a víznek a munkája is.

Az imént felsorolt valamennyi hegycsuszamlás munka alá fogott területek rendezése alkalmával, illetve ezek következtében álltak elő, ami evidens dolog, mert hiszen az egyensúlyi állapot megbolygatásának akciós munkája idézi elő reakcióként a csuszamlásokat, amelyek elleni védekezés módszere szinte nem is lehetett más, mint az alagcsövezés a szivárgók épitésével. Mert valóban dőre gondolat volna bárki részéről is, a felsorolt hegycsuszamlásos helyeken támfalak útján való védekezésnek felemlítése. Nem lehet azonban vitás, hogy a helyzet-viszonyok a Várhegy körül a beépített városterületeken, az előbbiekhez képest lényegesen mások. Ezt az előzők során részletesen kifejtettük. Igazságot pedig a távol jövő szolgáltat.

Ha most már ezekután a védekezések miként jéről tennénk tanuságot, pápábbak lennénk a pápánál, mikor a fővárosi szakértők egyetemességének véleménye alapján foganatosított védekezési munkálatokról itt most helyeslő dicshimnuszokat zengenénk.

Végül észrevételt kell tennem *Petrovácz* bizottsági tag úrnak a támfalakra vonatkozó megjegyzésére. Ha a támfalépítés tüneti kezelés, akkor az orvostudományból vett analógia szerint a cukorbetegségnek inzulin-oltás útján való gyógyítása is tüneti kezelés. Már pedig jaj annak az orvosnak, aki a lázas betegét, mikor annak arcán és homlokán a láz okozta kiütések jelentkeztek, — ezeknek a kiütéseknek gyógyítása útján kezeli. Mert hiszen minden édesanya tudja, hogy felserdült leányának homlokán jelentkező sebkiütésekhez nyúlnia nem szabad. Azt belső kezelés útján kell eltávolítani.

Hogy a Várhegy körül szivárgógyűrűt sohasem fognak létesíteni, — oly biztosra veszem, mint azt, hogy — enyhe hasonlatot használva — *a belvárosi templomot sem fogják helyéből kimozdítani és fölemelni soha!*

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Feltünő per a Hév. és a Nova között négy főtisztviselő nyugdija miatt

Volt-e joga Bódy Tivadarnak Közuti-nyugdijasokat átvenni a Novától és fizetni őket tiz évig a Hév. számlájára?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Igen nagy összegü és várospolitikai részvények megvásárlásának a főváros körökben különleges érdeklődést keltő elszámolási per került tárgyalásra a tábla Szőke-tanácsa előtt. A pert, amely érdekes epilógusa a Hév-részvények megvásárlásának a főváros által, a Budapesti Helyiérdekü Vasutak Rt. indította 14618/1935. sz. alatt a Nova Közlekedési és Ipari Rt. ellen: keresetében nem kevesebb, mint 299.677 pengő megfizetését kérve.

Az ügy előzményei még arra az időre nyúlnak vissza, amikor a Hév. vezérigazgatója Bódy Tivadar dr. nyug. polgármester volt. Bódy egy alkalommal úgy döntött, hogy a volt Közúti Vaspálya Társaság főtisztviselőjét: Vikár Jánost és Vidos Gyulát, átveszik a Hév. nyugdíjasai közé. Később még ugyancsak a Közutitól Székely Ignác igazgatót és Neuwald Arnold főfelügyelőt is átvették. Székely és Neuwald egy darabig teljesitett szolgálaot a Hév-nél, azután ők is a nyugdíjasok közé kerültek. Bódy Székelynek 100%-os, Neuwaldnak 75%-os-nyugdíjat folyosított.

Vikár, Vidos, Székely, Neuwald átvétele

Ezekkel az átvett nyugdíjasokkal hosszú éveken keresztül nem volt semmi baj, csupán akkor komplikálódott a helyzet, amikor a Budapesti Helyiérdekü Vasutak részvénytöbbségét a főváros, illetve a Beszkárt vette meg. A Hév. új vezetősége — tulajdonképen a Beszkárt, illetve a főváros, megrostálta az átvállalt nyugdíjterheket és ezért pert indított a Hév. régi tulajdonosa: a Nova Közlekedési és Ipari r. t. ellen.

A kereset szerint Vikár, Vidos, Székely és Neuwald nyugdíjait jogosulatlanúl állapitották meg annakidején a Hév. terhére, a Hév. a nyugdíjakat tartozatlanúl fizette és a fizetések által a Nova jogalap nélkül gazdagodott. A Budapesti Helyiérdekü Vasutak új tulajdonosának tehát joga van visszakövetelni a kifizetett nyugdíjakat a Novától.

A perben a Nova azzal védekezett, hogy a Helyiérdekünek és a Közutinak tulajdonképen azonos vezetősége volt. Bódynak tehát joga volt arra, hogy átvállalja a Közuti nyugdíjasait. Bár ezek a szerződéseket nem hagyta jóvá az igazgatóság, az igazgatósági tagoknak mégis tudniok kellett arról. Egyébként is a Nova annakidején több, mint 2.7000.000 pengővel dotálta a Hév. nyugdíjalapját.

Erre viszont azzal replikázott a Hév., hogy az átvállalt nyugdíjasok hatalmas összegeket kitevő nyugdíja a Helyiérdekü jövedelméből lett kihasitva, ennyivel kevesebb nyereséget tudott tehát kimutatni a vállalat, a részvényesek ennyivel kisebbített összeggel csökkentve kaphatták meg az osztalékot. Az átvállaláshoz a vállalat közgyülése sohasem járult hozzá.

Itél a törvényszék!

Az elsőbiróság ezekután teljes egészében helyt adott a keresetnek és a Nova Közlekedési és Ipari Rt.-ot 299.677 pengő tőke, annak 5%-os kamatai (mintegy 50.000 pengő) valamint 8728 pengő perköltség megfizetésére kötelezte. Az ítélet érdekes indokolása szerint Bódy vezérigazgató egyoldalú kedvezményező intézkedését semmiféle igazgatósági ülés vagy közgyülés nem hagyta szabályszerüen jóvá. Igaz ugyan, — folytatja tovább az ítélet, — hogy eredetileg a Hév. összes részvényei a Közúti tulajdonában voltak, és ebben az időben a két vállalatnál nem volt elhatárolva a tisztviselők munkaköre. Mégis, ha megállna is a Novának ezzel kapcsolatos védekezése, — az, hogy a Hév. és a Közuti egy gazdasági egységet képezett, — a Hév., mint részvénytársaság törvényes formák és keretek között alapszabály szerint köteles müködni. Ezen nem változtat, hogy a vállalat vezérigazgatója: Bódy Tivadar kifejezett formában átvállalta Vikár, Vidos, Székely és Neuwald főtisztviselőknek a Hév.-nél történő nyugdíjazását; mert ez az átvállalás a részvénytársaság alapszabályaival ellentétes, és igy szabálytalannak kell azt tekinteni.

Nem áll meg az elsőbirósági ítélet szerint a Novának az a védekezése sem, hogy amikor a Beszkárt a Községi Takarékpénztár útján a Hév.-et átvette, a vállalat könyveit tüzetesen megvizsgálta, tehát tudniok kellett, mi az igazi helyzet a nyugdíjasoknál.

A Hév.-elnök hatásköre

Az ítélet ellen a Nova felebbezett. Rámutattak saját beállitásukban a történeti előzményekre: A Hév.-et a forradalom alatt vette át a Közuti, a vállalat részvényeinek azonban csak egy része került a város tulajdonába, mert a Helyiérdekü Vasutak szabad vagyona a Nova birtokába jutott. Utóbb azután a főváros a Hév.-részvénytöbbségének birtokába került és most már a Hév. új vezetősége nem akarta akceptálni azokat a nyugdíjakat, amelyeket a részvények átvétele előtti időben fizetett a Hév.

A Nova jogtanácsosa azután utalt az alapszabályokra, amelyekből azt igyekezett kiolvasni, hogy Bódy vezérigazgatónak joga volt tisztviselőket alkalmazni és elbocsátani, tehát a nyugdíjak átvállalására is fel volt jogosítva. Mindenesetre elsősorban azt kell tisztázni: történt-e kötelezettség-átvállalás vagy sem? Utalt azokra a levelekre, amelyeket Bódy Tivadar, aki az egyik vállalatnak vezérigazgatója, a másik vállalatnak elnöke volt — intézett Vidoshoz és Vikárhoz, akiknak nyugdíját kérelmükre a Hév. főpénztára fogja folyosítani.

Bódy Tivadar intézkedését a Hév. magáévá tette, a vállalat tehát a nyugdíjfizetési kötelezettséget át, illetve elvállalta. Kérdés most tehát az, hogy Bódy jogosítva volt-e ilyen intézkedést tenni a Hév. terhére? Az elnök-vezérigazgatónak, aki egyben igazgatósági tag is, hatásköre a rendes kereskedelmi alkalmazottnál sokkal nagyobb. A Hév. alapszabályainak 36 §-a értelmében jogosítva van a vezérigazgató tisztviselőik alkalmazására és elbocsátásra, tehát nyugdíjazásra is jogosult. Egyébként is a sérelmezett tisztviselők közül nem egy a Hév. státusában is dolgozott.

10 év mulva!

Oklevelek bizonyítanak amellett, hogy a Hév. vezetősége tudomásul vette a nyugdíjasok átvállalását. Ezt bizonyitja az is, hogy az átvállalás óta több, mint 10 esztendő telt el és azóta a nyugdíjasoknak a vállalat renben fizeti a nyugdíjat, tehát mintegy hallgatólagosan jóváhagyták Bódy Tivadar intézkedését, hiszen az igazgatóságnak tudnia kellett az utaványozásokról. Tudnia kellett annál is inkább, mert hiszen a részvénytársaság életében az igazgatóság megfelelően informálva van a fizetésekről. Ha pedig az igazgatóság mulasztást követett el, ezen hallgatólagos beleegyezésével úgy ennek a mulasztásnak következményeit viselni tartozik a vállalat.

A vállalat vezetősége tudott az ügyekről. Tudnia kellett azért is, mert hiszen minden évben külön jelentést adtak ki arról, hogyan áll a vállat nyugdíjalapja, amely végeredményben a Hév. vagyonának tekintélyes része.

Az évi jelentéseket az igazgatóság aláírta. Az pedig nem tételezhető fel, hogy nem tudták, mit irnak alá. Ha pedig az igazgatóság nem szólal fel és a megegyezést hatálytalanitó nyilatkozatot nem tesz, akkor nyilván ez azt jelenti, hogy Bódy Tivadar átvállalását jóváhagyták, tudomásul vették és jóváhagyta és tudomásul vehette ezt a közgyülés is.

A Beszkárt tudott róla...?

Amikor a főváros, — folytatta a Nova jogi képviselője — illetve a Beszkárt vásárolta meg a Hév. részvények többségét, hónapokig tartó vizsgálatot folytattak le, hogy a Hév. által beterjesztett adatok mindenben megfelelnek-e a valóságnak. Ebben az időben már csak a Beszkárt hallgatólagos vezetése mellett vitték tovább a Hév-nél az ügyeket. A Neuwalddal kapcsolatos igazgatói határozatról tehát a Beszkártnál is tudni kellett. De különben is Vikár és Vidos nyugdíjuk felemelése iránt pert indítottak a Hév. ellen, ebben a perben a Hév. védekezett: ezzel is elismerte, hogy a vállalat vezetői a nyugdíjazás tárgyában megállapodtak.

Hosszú időn keresztül a Közuti volt száz százalékig tulajdonosa a Budapesti Helyérdekü Vasutak részvényeinek, következésképen a nyugdíjasok átvállalásával nem gazdagodhatott alaptalanul a Nova, annál kevésbé, mert hiszen mint egyedüli részvény-tulajdonos az osztalék is a Novát illette meg. Nem lehet egy rókáról két bört lehúzni és megtámadni egy korábbi igazgatóság intézkedését és döntéseit egy újabb igazgatóság útján. A Beszkárt, mint részvénytulajdonos saját személyében nem léphet fel, éppen ezért a Hév. igazgatóságot utasitják, hogy lépjen fel a 300.000 pengős visszatérítési követelésel. Itt nem egy közgyülés-megtámadási perről van szó, akkor fel lehetne hozni azokat az érveket, amelyekkel most őket támadják, de itt nem egy részvényes támadásáról van szó.

Jogtalanul gazdagodott a Nova!

A Budapesti Helyérdekü Vasutak jogtanácsosa viszon-válaszában rámutatott az elsőbiróság marasztaló ítéletének helyességére. Helyes az ítélet azon megállapítása is, — mondotta, hogy nyugdíjátvállalás nem történt és a Helyérdekü Vasutak kötelezettség nélkül fizette ki a nyugdíjakat, ezáltal jogtalanul gazdagodik a Nova! Rámutatott azután a Hév. alapszabályaira és a Kuria döntéseire, amelyek értelmében az ilyen átvállalás nemcsak az igazgatóság, hanem elsősorban a közgyülés elé is tartozik. A Nova azt állitja, hogy a Hév. átvállalta a kötelezettségeket, azonban sehol egy betü sem bizonyit amellett, hogy a Hév. átvállalta volna a kötelezettségeket. Csupán arról volt szó, hogy ha Vikár és Vidor nyugdíjba mennek, figyelemmel lesznek nemcsak a Közuti, hanem a Hév. életve a Beszkárt nyugdíjértékelésére és elsősorban azt veszik irányadónak, amelyik magasabb kulcs szerint állapitja meg a nyugdíjat. A Hév. alapszabályai előirják a kormány felügyeleti jogát is, márpedig az átvállaláshoz a felügyeleti hatóság nem járult volna hozzá, hanem mint törvénytelent megsemmisitette volna. Bódy Tivadarnak nem volt alapszabály-szerinti joga az átválalásra! A Hév. közgyülése, sem igazgatósága soha olyan határozatot nem hozott, hogy a nyugdíjasokat átveszi, azokat az igazgatókat, akiket pedig átvettek, külön megemlíti a május 18-án tartott ülés jegyzőkönyve. Az átvállalás nem történt meg. Maguk a nyugdíjasok is érezhették bizonytalan helyzetüket, mert hiszen ezért akarták per útján tisztázni: tulajdonképen ki tartozik a nyugdíjjal? A nyugdíjszabályzatok sem tartalmaznak rendelkezéseket olyan irányban, hogy Bódy Tivadar jogosultan járt el akkor, amikor a nyugdíjasokat átvette.

További bizonyitás!

Az ítélőtábla ezekután további bizonyításkiegészítést rendelt el arra az alperesi érvelésre, vajjon a Hév. igazgatósági tagjai tudtak-az átvállalásról és a nyugdíjasok ügyével foglalkoztak-e ismételten? Továbbá, szerepelt-e a négy nyugdíjas ügye az igazgatósági üléseken? Tudomást szerezhetett-e a közgyülés, valamint az igazgatósági ülés, Bódy Tivadar nyugdíjvállalási kötelezettségéről? Ebben az irányban tanukihallgatást, valamint iratok becsatolását rendelte el a tábla.

KÓNYA CIÁNOZÓ
féregirtó, lakástakarító és festő vállalat
Budapest, IX. ker., Calvin-tér 9. szám.
Telefon: 88-0-00

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátor-, ponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, táblaparkét, egyszerü és diszes kivitelben, aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44.

HIREK

Wolff Károlyt követi a keresztény fiatalság

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény (Wolff) Párt fiatal választóinak törökőri (XIV. ker.) szervezetének pártvacsorája a legnagyobb siker jegyében zajlott le. A 150 terítékes vacsorát Pálfy Géza dr., a fiatal választók szervezetének alapító elnöke nyitotta meg. Rámutatott arra, hogy a keresztény és nemzeti gondolat megvalósításához elengedhetetlen szükség van a fiatal választók erejére, mert a tapasztalt öregek csak a fiatalság szervezett tömegeivel képesek ennek elérésére. A fiatalság részéről felszólaltak: Farkas István, Bányai Endre, Kozáry István, Nógrády Tibor és Petőházi Sándor dr., a VIII. kerületi szervezet elnöke. A megjelent közéleti férfiak közül Szabó József és Gyurkovich Henrik dr. törvényhatósági bizotsági tagok és Drégely Dezső kerületi pártelnök felszólalásai után Pálfy Géza emelkedett ujra szólásra.

A fizikai munkásság megszervezésének fontosságáról beszélt, amit a fiatal választók szervezetei első fontos feladatának jelölt meg. A szociáldemokrácia által megfertözött magyar munkásság lelkét helyes utra kell vezetni és öket a keresztény gondolat harcosaivá kell kiképezni.

Ez már nemcsak szervezés, hanem keresztény misszió! Nincs megállás, a szervezkedést nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken folytatják a fiatal választók és ha az egész ország keresztény fiatalságát egy zászló alá gyüjtjük, akkor intézményesen megoldhatók a magyar fiatalság égető problémái. Ez a célunk! Öntudatos fiatalságot akarunk nevelni és ezáltal célkitüzéseinket elérjük. Ezt pedig száz százalékig megtaláljuk a Keresztény Községi Párt programjában! A párt vezérét, Wolff Károlyt, követjük lelkesen, mert az ö puritán személye és önzetlen munkássága megfelelő garancia a keresztény magyar fiatalság számára.

A vacsora közönsége lelkesen ünnepelte a keresztény és nemzeti gondolat harcosainak előadásait és a késő esti órákig a legjobb hangulatban mardt együtt.

A Sas Kör válsága

Irta: SZŐKE GYULA dr.

Bizonyos körökben nagyon sokat foglalkoznak a Sas Kör dolgaival. *Sipőcz* főpolgármesternek az elnöki tisztségről való lemondását, valamint több társelnöknek, közöttük csekélységemgemnek is a távozását igazságtalanságtüntetik fel a belvárosi keresztény mozgalommal szemben. Főleg azok méltatlankodnak, akik a legutóbbi választás óta a NEP-jelvénnyel díszelegtek a Körben: ezzel is tüntetőleg mutogatván azt, hogy a Keresztény Községi Párt helyett a kormányt kívánják támogatni. Sokan talán félre is értették a főpolgármesternek a NEP-be való belépését, ami pedig csak a főpolgármesteri kinevezésnek politikai következménye volt. Mi ugyan azt állítjuk, hogy erre nincs szükség, mert lehet valaki jó főpolgármester, ha nem tagja is a NEP-nek és ha a keresztény ideálokat vallja élete irányítójának, amintahogy *Sipőcz* Jenő, — merem hinni, — most is ugyanilyen eszméktől áthatva végzi nehéz feladatát. Dehát a látszatpolitika áldozatot kíván! És amíg a Sas Kör elnöke szívében a nemzeti ideálokkal, addig nagyon sokan csak a NEP-jelvénnyel mutatták a Sas Körben általunk hirdetett eszmék támogatását.

A Sas Kört a kommunizmus után munkára kelt keresztény gondolat emelte fel és a Keresztény Községi Pártnak elnökletem alatt álló belvárosi szervezete és annak tagjai töltötték meg társadalmi tevékenységgel, keresztény hittel, nemzeti gondolattal és tartották fenn jóval egy évtizeden túl abban a hatalomban, amely a főváros társadalmi életében ennek az egyesületnek kimagasló helyet biztosított.

Az idők változtak, a halál elragadta régi elnökünket: az ambició fütött egyeseket, mintha bizony a tisztség tekintélyt tudna adni annak, aki önmagában nem hordja ennek az alapját. Az alapszabályok erőszakos megváltoztatása, az ügyvezető elnökség terrorisztikus betöltése már mutatták, hogy egyeseknek a túlságos akarása megzavarta a Sas Kör életét, tönkretette a tekintélyét és megszünt a keresztény gondolat belvárosi zászlóvivőjeként szerepelni. Ezt a romlást Sipőcz Jenő ideig-óráig tartó elnöksége föl nem tartóztathatta.

És ha egyesek azt hitték, hogy a mi távolmaradásunkat más városrészekben szerepet vivő kormánypárti férfiaknak a körbe való beléptetésével, vagy a fővárosi tisztviselők egy csoportjának a Kör tagjai sorába való behozásával lehet pótolni, ha azt hitték, hogy a belváros keresztény polgárságát a belvárosi munkában más városrészek hangosabb tagjai fogják helyettesíteni, most a titokban tartott, ötperces közgyüléssel mindezt megcáfolva látják. Ez a közgyülés volt az ismeretlenek találkozóhelye, ahol a Kör belvárosi tagjai már meg nem jelentek, mert másodosztályú tagokként kezeltetve, az eszmék szolgálata nélkül a Kör tagságának semmi értelme nincs. Helyette megalapitottuk a Belvárosi Keresztény Társaskört, amely a legutóbbi választáson megmutatta, hogy a belváros keresztény polgárságának egyetemét képviseli.

Minden egyesület, amely hátat fordít annak a gondolatnak, amely megteremtette, elveszti létjogosultságát. Minden testület, amely nem szolgálja az eszmét, amelyért életrehívták, megszünt élni még akkor is, ha egyesek forma szerint azt fenntartani látszanak. Lehet az a kör tanyája politikai pártoknak, lehet helye a kérelmek meghallgatásának egy-egy politikus részéről, lehet az igéretek eldorádója és lehet türelemgyakorló hely, — de nem hordozója az eszmének többé, nem őrzője és fenntartója a keresztény és nemzeti gondolatnak, nem társasköre a belvárosi keresztény polgárságnak! Nem is lesz mindaddig, amíg az ottmaradt tagok felül nem emelkednek az egyéni gondolaton és a pártpolitikai keretben nem a saját érvényesülésükért, hanem azon keresztény és nemzeti gondolatért nem fognak küzdeni, amelyet a közélet porondjára való lépéskor velünk együtt önmagukénak vallottak. Annakidején a keresztény és nemzeti zászló alatt indultunk el, mi mellette maradtunk. Inkább elhagytuk a Sas Kört. Vannak, akik a zászlót hagyták el inkább. Ha majd többrebecsülik a zászlót a formánál, az eszmét a szólamnál, a keresztény és nemzeti gondolatot az egyéni érvényesülésnél, akkor lehet beszélni testvériségről!

Tavaszi kabátok, kosztümök, öltönyök és egyéb divatujdonságok a
TRIBON Ruházati RT.-nál
Budapest, VIII., Üllői-út 14. sz.
Telefon: 39-2-85, 31-2-97.
Köztisztviselők és uricsaládok régi, kedvelt bevásárló helye
Csak jó minőségű áru!
Előzékeny kiszolgálás!
Legkedvezőbb fizetési feltételek.
Vásárlásnál az arcképes igazolvány felmutatása elegendő

Magyar pedagógusok tanulmányutja Bécsbe

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Bednárz Róbert prelátus elnöklete alatt álló Keresztény Tanügyi Bizottság megbizásából Urbányi C. József ügyvezető elnök, Loschdorfer János és Palócz András dr. polgári iskolai felügyelők Bécsbe utaztak, hogy közvetlen tárgyalásokat kezdjenek a külföldi pedagógiai világ reprezentánsaival.

Krasser Róbert dr. udvari tanácsos, Simonic János dr. osztályfőnök, Butz János dr. főigazgató, Novotny Vilmos szövetségi kulturtanácsos, tartománygyülési képviselő, Stolitzka József titkárral a budapesti kiküldöttek négynapos tárgyalást folytattak, amely sikerrel végződött. Április 4—8-ig 300 magyar tanító fogja felkeresni Bécs városát, hogy tanulmányozzák annak közoktatási szervezetét és meg fogják látogatni az elemi, iparostanonc, polgári és középiskolákat. Majd megtekintésre kerülnek a múzeumok. Fogadás lesz a kultuszminiszternél, a biboros érseknél és a polgármesternél. Azonkívül a bécsi rádióban ezen napok alatt Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok ismertetni fogja Budapest közoktatásügyét.

Természetesen megállapodás történt, hogy a bécsi pedagógusok ezt a tanulmányi látogatást rövidesen viszonozni fogják, hogy megismerkedjenek közvetlen tapasztalatok útján a magyar közoktatásügyi viszonyokkal. A magyar pedagógusok részt vettek a keresztény pedagógusok Világszövetségének bécsi központi gyülésén is, ahol Kroch József vezértitkár és Bartl József szakosztályi elnök üdvözölte különös melegséggel a magyarokat. Loschdorfer János előadta nagy érdeklődés mellett, hogy az állampolgári nevelést, mint lehet beállítani a gyakorlati nevelés szolgálatába. Előterjesztéseit nagy tetszéssel fogadták. Innitzer dr. bíborosérsek jog- és államtudományi díszdoktorrá avatásán Urbányi C. József és Palócz András dr. vett részt, akiknek a bíboros magyarul mondott köszönetet.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és beton-építési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Március hó 22-én 25-én és 28-án, délután fél 3 órakor ügetőversenyek

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magánnyomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Hézagpótló ujitás!
Van kisüveg Igmándi keserüvíz is 2—3-szori használatra 56 fillér
Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-34 25-5-85 és 25-5-56

Versenytárgyalási hirdetmények

A IX. ker., Bakáts-tér déli oldalának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.
A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi március hó 31. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

*

A IX. ker., Gubacsi-út, Illatos-út és Szekerész-utca között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.
A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi március hó 31. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

*

A XI. ker., Tömös-utca, Süveg-utca és Sasadi-út között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.
A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi április hó 7. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

*

A XI. ker., Hegyalja-út, Csend-utca és Nagyboldogasszony-útja között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.
A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi április hó 14. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

*

Az ajánlatok felbontása ugyanazon napokon délelőtt 11 órakor lesz a Központi városháza II. emelet 285. ajtószámú helyiségében, ahol a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

Fenntartom magamnak a jogot, hogy a Közszállítási Szabályzat rendelkezéseinek szem előtt tartásával a beérkezett ajánlatok közül, az ajánlott árakra való tekintet nélkül, szabadon választhassak és hogy az elosztható munkanemeket (szállításokat) több vállalkozó között megoszthassam, illetőleg egyik ajánlatot sem fogadjam el és új versenytárgyalást tarthassak anélkül, hogy emiatt ajánlattevők a székesfőváros, vagy annak közegei ellen kártérítési vagy bármiféle más igényt támaszthatnának.

A székesfőváros polgármestere.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Börszékiparnál Budapest, V., Mérleg u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

Szép a fénye. gazdaságos az áramfogyasztása.
Tungram *duplaspirállámpa!*

VÁLLALKOZÁS

Tulfütött vállalkozói fantázia a Branyiszkó-ut rendezésénél

Meg kell semmisíteni a versenytárgyalást, melynek legolcsóbb árai 20%-al vannak alatta az ügyosztályi előirányzatnak

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Alig néhány nappal az új ipartörvény képviselőházi tárgyalása után, egy konkrét eset kapcsán ismét bebizonyosodott, hogy ha eddig nem szavazták volna meg az új törvény *árrombolási paragrafusát*, akkor ezen esetből kifolyóan kellene sürgősen megalkotni a törvényt.

A polgármester az elmult napokban versenytárgyalást hirdetett a Branyiszkó-út egy szakaszának útrendezési munkálataira. A megtartott versenytárgyaláson legolcsóbb ajánlat a maga 12.597 pengős összegével *teljes 20%-kal volt alacsonyabb, mint a főváros költségelőirányzata.* Kétségtelen tehát, hogy az *árrombolás tipikus esetével* állunk szemben.

Hogy mennyire nem lehetnek reálisak a Branyiszkó-út rendezésére hirdetett versenytárgyalás legolcsóbb pályázatai, mi sem mutatja jobban, mint hogy *ha az ügyosztályi ártabellát veszszük figyelembe*, jóval jelentékenyebb összeg jön ki. Az effajta legolcsóbb ajánlatokkal kapcsolatosan felmerül egy kérdés: Fogják-e ezek a legolcsóbb ajánlattevők *munkásaikat úgy fizetni*, ahogyan azt a főváros előírta? Nem merülnek-e fel ismét *olyan jelenségek*, mint az elmult évben, amikor is az olcsó munkáknál állandóan anomáliák voltak a munkabérek kifizetését illetően?

Közmunkáról van szó! Szigorúan alkalmazni kell a Közszállítási Szabályzatot, annál is inkább, mert tudomásunk szerint az illetékes miniszterium arra hivta fel az érdekképviseleteket, hogy a rendellenességekről azonnal tegyenek jelentést a miniszteriumnak. Meg kell szüntetni azt a helyzetet, hogy minden olyan munkánál, ahol *nagyobbarányú földleásás végzendő*, mint a jelen esetben is, rögtön jelentkezzen a vállalkozói fantázia, nem kétségesen a *munkások és fuvarosok kárára.*

Ily körülmények között akkor jár el helyesen az út- és csatornaépítési ügyosztály vezetősége, ha *vagy az ügyosztályi előirányzatnak megfelelő ajánlatok valamelyikét* fogadja el, vagy pedig ha a *versenytárgyalást megismétli.*

Uj kiirások

30.000 kg. 6—7 visc., és 20.0000 kg. 7—8 visc. raffinált nyári gépkenőolaj szállitására a Budapest Székesfővárosi közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 24-én délelőtt 9 óra.**

70.000 kg. nyári autóbusz-motorkenőolaj szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi március hó 24-én délelőtt 9 óra.**

Utrendezési munkákra a X. ker. Simor-utca, Orszy-út és Delej-utca között levő szakszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 24-én délelőtt 10 óra.**

Kőfaragó munkákra az I. ker., Mészáros-utcai leánygimnázium részére. **Határidő: 1936. évi március hó 27-én délelőtt 9—10 óra.**

Irodai és iskolacikkek (úgy mint: rajzszög, gemkapocs, fűzőgépkapocs, iratszorító, vonalzó, táblai körző, tollszártálca, szivacstartócsésze, tintatartótál, tintatartó iskolai padba, tintatartótölcséres üvegből, szivacstartótál, tintatartótál papirmaséból bélyegzőpárna) **szállitására** a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi március hó 30-án délelőtt 10 óra.**

Lábbeli javitási munkák elvégzésére (tüzoltólegénységi csizmák, javadalmiőri legénységi cipők, kézbesitőaltiszti cipők javitására). **Határidő: 1936. évi március hó 30-án délelőtt 10 óra.**

Az 1935/36. gazdasági évben még szükséges **széna és szalma szállitására** a székesfővárosi állatvásárok és közvágóhidak részére. **Határidő: 1936. évi március hó 30-án délelőtt 12 óra.**

Papiráruk szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

Csatornaépitési munkálatokra a II. ker. Orsó-utca, Csévi-utca és Sövény-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

Csatornaépitési munkálatokra a IX. ker. Gubacsi-út, Illatos-út és Szekerészutca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a IX. ker. Gubacsi-út, Illatos-út és Szekerész-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

Csatornaépitési munkákra a XI. ker. Tömös-utca, Sasadi-út és Érdi-út közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a XI. ker. Tömös-utca, Süveg-utca és Sasadi-út közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Alépitményi munkálatokra az V. ker. Angyalföldi szivattyútelephez. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a II. ker. Orsóutca, Söveny-utca és Csevi-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a XI. ker. Hegyalja-út, Csend-utca és Nagyboldogasszony-útja közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Portalanitási munkálatokra a székesfőváros mintegy 580.000 m² makadám utterülete részére. **Határidő: 1936. évi április hó 15-én délelőtt 10 óra.**

XIII. kerületi előljárósági épület terveire, (mely épület a VI. ker. Béke-tér, Szegedi-út, Jász- és Országbiró-utcák által határolt 27.400 hrsz. telekből kihasított 27.400/3. hrsz. területen épitendő.) **Határidő: 1936. évi április hó 16-án déli 12 óra.**

Utrendezési munkákra a II. ker. Kapy-utca, Csalán-utca és Csévi-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 18-án délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmények

Nyilvános versenytárgyalást hirdetek a XI. kerület Tömös-utca, Sasadi-út és Érdi-út közötti szakaszának

csatornaépitési

munkálataira.
Az ajánlatokat a polgármesteri II. ügyosztályban

1936. évi március hó 31. napján

délelőtt 10 óráig személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani.

*

Nyilvános versenytárgyalást hirdetek a II. kerület, Orsó-utca, Csévi-utca és Sövény-utca közötti szakaszának

csatornaépitési

munkálataira.
Az ajánlatokat a polgármesteri II. ügyosztályban

1936. évi március hó 31. napján

délelőtt 10 óráig személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani.

*

Nyilvános versenytárgyalást hirdetek a IX. kerület, Gubacsi-út, Illatos-út és Szekerész-utca közötti szakaszának

csatornaépitési

munkálataira.
Az ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a polgármesteri II. ügyosztályban

1936. évi március hó 31. napján

délelőtt 10 óráig személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani.

*

A II ker., Orsó-utca, Sövény-utca és Csévi-utca között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.
A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat, sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi április hó 14. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

*

A II. ker., Kapy-utca, Csalán-utca és Csévi-utca között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.
Az ajanlatokat

1936. évi április hó 28. napján délelőtt

10 óráig kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

*

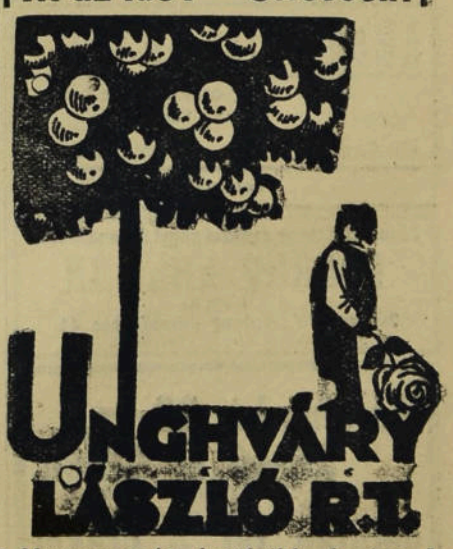
A benyujtott ajánlatok a IV. ker., Központi városháza II. emelet 281. ajtószám alatti helyiségben a benyujtás napján délelőtt 11 órakor kerülnek felbontásra, amikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

Budapest, 1936. évi március hó 10-én.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Itt az idő! Ültessen!

UNGHVÁRY LÁSZLÓ R.T.
Magyarország legrégibb és legnagyobb faiskolája
Cegléd
Budapesti iroda: IV., Veres Pálné-utca 8, félem. Telefon: 88-3-31.

XIV. évfolyam 13. szám

Budapest, 1936. március 28.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Budapest, VII., Revitzky-u. 1.

A lélek kenyere

A polgármester bölcs és megfontolt intézkedése szerint a jövő szerdai közgyűlés napirendjén ismét szerepel a herminamezei és a Szent Imre-hercegúti római katolikus plébánia-templomok megépítésének megvalósítását célzó előterjesztés. Az előzetes pártközi tárgyalások után nem látszik kétségesnek, hogy végre valóra válnak Wälder és Petrovácz nagyszerű tervei, noha bizonyos liberális oldalról mindent elkövetnek, hogy az elgondolások az idő lomtárába kerüljenek.

A két egyházközség áldozatkész elhatározása mellett csupán segítő támogatás a főváros által megszavazott hozzájárulás!

Azokkal az ellenvetésekkel szemben, hogy a főváros népe és hatósága sokat költ a lelki kenyérre, amikor a testi kenyér sem elegendő: élénk választ ad Liber Endre alpolgármesternek az Uj Budapest mai számában megkezdődő cikksorozata. Megállapítja a főváros tudós alpolgármestere, hogy már a török hódoltság megkezdése előtt is Európa-szerte ismerten a templomok városa volt Pest-Buda. De leszámítva az olasz városok közismert, történelmi hagyományokon alapuló templom-kultuszát, Budapest, a keresztény világvárosok között a templomok és a keresztény lakosság számát aránybahozva, még mindig nem foglalta el azt a pozíciót, amelyet lakóinak hitbeli buzgósága szerint el kell érnie.

A keresztény Budapest legszebb feladata a keresztény templomok építése, de a keresztény Budapest a maga vallási türelmességében — mint azt Wolff Károly nemrégiben annyira frappánsul állapította meg a zsidók nála járt küldöttsége előtt — nem zárkózik el a zsidók templomépítési törekvése elől sem. Isten, akihez fohászkodunk, minden hitnek és vallásnak Legfőbb Lénye: ezért mindenkinek, aki nem érez lelki rokonságot a szovjet Istent-tagadó elveivel, a bőkezű adakozó lelki készségével kell támogatnia az új templomok megépítésére vonatkozó nemes törekvéseket!

Megkapó és gyönyörű találkozása a véletleneknek, hogy épen arra a hétre esik a fővárosnak az új templomok megépítési készségét nyilvánító közgyűlése, amely hétnek végét a virágok és a pálmák vasárnapja koronázza be, hogy utána a nagyhét fenséges gyászpompája következzzen. Ennek a ragyogó husvétnak emlékét, melynek horizontját a római hármas egyezmény és a békét hirdető londoni konferencia sugározza be, fogja bearanyozni a budai és a pesti oldalon egy-egy új templom születésnapja. Isten nagyobb dicsőségére — de emlékezetes cselekedetéül azoknak a férfiaknak is, akik nem szégyelik nyiltan és mellékgondolat nélkül, sugárzó szemmel és még sugárzóbb lélekkel követni és valóra váltani a szívükben lakozó sugallatot.

A fórum álomképe és Szendy reálpolitikája

A legelemibb pénzügyi ismeretek nélkül született meg a legujabb városrendezési fantazmagória: a Bazilikától a Kálvin-térig terjedő budapesti fórum

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Az elmult hetekben az *Uj Budapest* több feltünést keltő cikkben foglalt állást az elcsépelt városrendezési jelszavak ellen. *Petrovácz* Gyula, a Keresztény Községi Párt kitűnő közgazdasági és mérnöki szakértője tette szóvá ezekben a cikkekben a városszabályozási túltengéseket: tiltakozva az ellen, hogy irreális elgondolások lépjenek előtérbe a normális városszabályozási célkitűzések helyett. Ezen cikkei során rámutatott *Petrovácz* Gyula többek között arra, hogy *Óbudát és a Vizivárost* akarják a nagy városépítő művészek évszázados jellegéből kivetkőztetni, viszont azt is kifejtette, hogy a *Madách Imre-út* gondolatának elejtése is valószínű, annál is inkább, mert épen *Petrovácz* indítványára *vette le* a Fővárosi Közmunkák Tanács legutóbbi ülésén ezt a kérdést *a napirendről.*

A legutóbbi napokban egy újabb városrendezési csodabogár látott napvilágot: a budapesti fórum megépítésének terve. Erről az elgondolásról, — amely valóban nem alkalmas arra, hogy azt nagyobb pénzügyi megterhelés nélkül a normális városrendezések módjára végre lehessen hajtani,

Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A legújabb városrendezési jelszó: a fórum! Az új jelszó alatt azt értik, hogy a fővárosnak ki kell alakítania egy nagy központi teret, amely a város centrumát alkotná és amelyen az összes nagyobb középületek helyet foglalnának. Ezek között lenne az *új városháza*, a *Nemzeti Szinház*, a *kultuszminisztérium* új épülete és hasonló középületek. Ezt a fórumot úgy képzelik egyes nagy fantáziával megáldott tervezők, hogy

a Bazilikát egy nagy térrel összekötik a Kálvin-téri református templommal, ezen térben a Deák-téri evangélikus templom és a Dohány-utcai zsidó templom mint összekötők szerepelnek egy nagyvonalú perspektíva keretében.

— Ebbe a fórumba torkolna be az *Andrássy-út*, melynek torkolati kérdését csak úgy lehet megoldani ezen elgondolás szerint, hogy

a Bazilikától az evangélikus templomig minden házat lebontanak és az Erzsébet-tér területének növelésére parkterületül használnak fel.

Ebbe a fórumba torkolna bele a *Madách Imre-út*, amelynek tengelyében annak lezárásaként az *új városháza* kerülne, természetesen mai vonalánál lényegesen hátrább és előtte egy zöld parksávval. Ebbe a nagy térbe torkolna a *Rákóczi-út* is, esetleg egy nagy átíveléssel és áthidalással. Ide kell a *Károlyi-kert* vonalában levő Magyar-utcai és Múzeum-körúti házak lebontásával *frontot kapnia a parknak*, amely jelentősen megnagyobbodva kerülne kapcsolatba a térrel. Olyképen, hogy a *Múzeum-kerttel* szemben is parksáv szaladjon a *Kálvin-térig* és a múzeummal szemben kerüljön felépítésre az *új kultuszminisztérium épülete!*

— Hogy a Nemzeti Színházat hová építsék, még vita tárgya, de hogy ezen a fórumon kell annak is helyet találni, mai épületek lebontásával és egy park közepén, az természetes — mert hiszen a bécsi Ring-en is a Ring parkjai és a Volksgarten fái között van a városháza, a parlament és a Burg-Theater.

Ez a nagy gondolat tudniillik egyáltalában nem eredeti, hanem a *bécsi Ring kópiája.*

— Ha a boldog Nagymagyarország pénzügyi arányai között élnénk, akkor is ezek a nagyarányú tervezgetések a mi viszonyainkhoz képest *utópisztikusak volnának.* De a mai viszonyok között ezekkel komolyan foglalkozni és más égető kérdéseket elodázni ezen tervezgetésekre való hivatkozással: *megbocsájthatatlan bűn*, mert hiszen elemi pénzügyi ismeretek birtokában már *képtelenség* arra gondolni is, hogy az ilyen nagy tervnek egytizedrésze is megvalósuljon, akár ma, akár egy jobb jövőben!

— De én

egyenesen veszedelmesnek tartanám, ha ezekről a tervekről komolyan kellene tárgyalni, mert ez halálát jelentené körúti kereskedelmünknek és iparunknak.

Nálunk a belső körútak *tipikusan kereskedelmi jelleggel* épültek ki. Ez a jelleg nem tűri a parkokkal való megszakítást, sem a *középületek lomha kolosszusait*, amelyekben nem tud folytatást találni egy üzletsor. A mi körútainkat tehát bécsi Ring-ekké alakítani *a főváros közgazdasága elleni merénylet volna!*

— Én épen ezért üdvözlöm melegen a polgármester úrnak azt az elgondolását, hogy a városháza újjáépítendő Károly-körúti részén a főváros üzemei részére akar üzletházat emelni.

Szendy a fővárosi nagyüzemeket ezen a könnyen hozzáférhető és a város közepén fekvő helyen a kommerciális forgalomba kapcsolja be és ezzel kifejezést ad annak a mindig követett elvnek, hogy a fővárosi nagyüzemek kommerciális jellegének minél erősebben ki kell hangsúlyozódnia!

Szerintem az új városházi rész felépítése az üzemek tartalékainak felhasználásával, az üzemek telkeinek értékesítésével és a régebbi elgondolás alapján üzemi központnak szánt Kis-Rókus telkének parcellázásával, a mai viszonyok között megvalósítható *reális célt szolgáló*, önmagát amortizáló olyan építkezés, amelynek alsó üzletsora nem szakítja meg a kereskedelmi forgalmat, hanem aban maga is elhelyezkedik. Felépítménye pedig nem annyira architektonikus és dekorativ szerepet játszik, mint inkább a mai szégyenteljes Károly-körúti helyzetnek modern és egészséges megoldása!

— Ez a terv beleillik a reálpolitikába! És egyáltalában nem utópia az erre szükséges összegek előteremtése, viszont amennyiben *lesz mégis Madách Imre-útunk*, az annak torkolatában tervezett üzletházak és toronyházak *megfelelő vizavit* találnak a körút túlsó oldalán is.

— Ugyanilyen sürgős és megvalósítható kérdés az Andrássy-út betorkolásának olyan rendezése, amely közlekedési szempontból úgynevezett tiszta kereszteződéssé alakítja át a Vilmos császár-úti és Andrássy-úti közlekedést. Ez a halálsarok a maga görbületes megoldásával: ma közveszedelem! Ha ezzel kapcsolatosan a Gróf Tisza István-utcának olyan kiszélesítése is lehetséges volna, amely az Erzsébet-térrel és a József-térrel megszakított déli oldalon a gyalogjárót meglevő épületek földszintjének árkádszerű kiképzésével ezen árká-

dok alá vezetné és a kocsiútat ugyanennyire kiszélesítené, akkor közlekedési szempontból is és városkép szempontjából is *megfelelő takarékos és egyszerű megoldása* volna a kérdésnek, amely a torkolat külön architektonikus megoldását *teljesen feleslegessé tenné.*

Szerintem: *a fórum utópisztikus terveinek helyébe* ennek a két problémának *egyszerű, de reális megoldása* volna napirendre tüzendő és ezek megoldása *minden egyéb álomképet feleslegessé tenne.*

LOPOS GYULA
Budapest, III. Bécsi-ut 85. sz
Iskolapadok, tornaszerek, játszótéri berendezések, teniszütők és hajlitott sportcikkek
TELEFONSZÁM: 62—5—05

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Március hó 28-án,
és 31-én
délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Budapest jövő háborúja — a gázvédelem!

Irta: nemes **Nátly Ignác** nyug. magy. kir. ezredes

A városépités nem nélkülözheti az előrelátó katonai szempontokat! Időszerű megvilágítanunk az álcivilizáció és a kereskedelmi konkurencia okozta világháborúban alkalmazott légi támadások ellenszerét, *a vegyi gyáriparból kifejlődött gázvédelmet,* — legalábbis székesfővárosunkra vonatkozóan.

Mérges és egyéb gázok nagy menynyiségben a levegő áramlásával, külön szerkezetekkel, gránátokkal, gyújtókkal és az eddigi lövegekkel, bombákkal egyetemben is, a kívánt helyre irányíthatók. A mérges gázok megtámadják a lélegzési szerveket, a szem kötőhártyáját, sőt a test bőrét. A köd- vagy felhőképző gázok, kizárólag valamely tárgy — város, gyár, híd — vagy hadművelet leplezésére szolgálnak és gyakran puszta megjelenésükkel nagy riadalmat okoznak. Nehezebb fajsúlyú gázok a föld lejtője és alja felé, a könnyebbek, valamint a melegek felfelé terjeszkednek, — a szellő szétoszlatja, — a köd a víz magához vonzza azokat! Szélcsendes hely, pince, mély út, szűk, magas zártsorú utca vagy udvar — mérges gázok elárasztásával gázálarc nélkül — hetekig megközelíthetetlenné válhat.

A budai hegylánc, a Duna és a nagyrészt északnyugati légáramlás némileg *természetes védelmet nyujtanak a gázokkal szemben.* Budapest nagy körútainak, a Dunapartoknak, valamint a közvetlen hegyvidék úthálózatának gondos kiépítése a legjobb tényezők Budapest egész területének védelmében, mindenféle harci támadás tekintetében. A harci gázok nélkülözhetetlenné váltak, — azért ma már mindenkinek ismernie kell, legalább az alapfogalmakat. Egyébként a gázálarc-ipar — megfelelő ruházat és vegyszer alkalmazásával — *kellő védelmet nyujthat* mindenféle gázmégezés ellen.

Budapest a jövő háborúját tekintve — és az élet állandó háború — két részre osztható: *az iparvárosra és a fürdővárosra.* Tudnivaló, hogy Amerika már békében fejlett ipara döntötte el a nagy háború sorsát és megsarcolta vele a korhadt Európát, — a távol Keleten pedig vezet már a „felkelő nap igaza" a sárga veszedelem. „Völker Europas wahret Eure heiligsten Güter!" felszólítással, 40 év előtt jelent meg II. Vilmos német császár híres képvázlata, Franciaország jelképét a megtisztelő legelső sorba állítva.

A Császárfürdő szűk Zsigmond-utcájában lezsinegeli nemcsak Óbuda forgalmát, de háborúban egyúttal *Budapest egyik főütőerét is.* Másrészt a Császárfürdő fürdővárosi jellegét, másképen, mint a közúti forgalom teljes kizárásával a Zsigmond-utca szűk részéből *nem lehet megoldani.* Ennek ilyen értelmű átvezetése ellen az Ujlaki-rakpartra, senkinek komoly ellenvetése nem lehet. Villamos átszállás a Margithíd aluljárójánál. Mindenképen jobban eloszlik így a forgalom és megmarad a Török-utca fordulója. Mikor szünnek meg *a várfelépítés korából öröklött szűk, zártsorú utcák* és Budapest belterületén a hajmeresztően üres, emberöltők óta szomszéd nélkül maradó tűzfalak? És hol van *az ellenséges repülőgépek kellő fogadására kész úthálózat, meg a kellő vegyipar Budapesten?* A Józsefhegyi-, a Pusztaszeri- és a Doberdó-út védelmi vonalaiba — legrövidebben, néhány pillanat alatt — éppen *a Császárfürdő parkos hegyoldalán* vezet fel az út.

Gázvédelmi szempontokon kívül a városépítésnek figyelemmel kell lennie a lakosság elhelyezésének és a közúti-forgalom biztosítására *a romboló bombákra vonatkozólag.* Lakásokat illetően fokozódik háború esetén a régi boltozatú és főleg a többszörös boltozatú épületek értéke, — amilyen *a központi városháza, a Szent Rókus-kórház stb.* A közúti-forgalomra nézve úgy mint békében *az egyirányú közlekedésre szoruló utcák kiküszöbölése* mérvadó. A klasszikus építészet alkalmazásával e célra némely ház, esetleg egész utcasor földszintje *oszlopcsarnokká, árkádokká* alakítható, — *a Duna alatt* okvetlenül *megépítendő alagút* és a *földalatti villamos* pedig megkétszerezi a közlekedés valamint a kereskedelem lehetőségeit, egyaránt az egészséges fejlődést szolgálva: akár béke, akár háború van!

VÁROSHÁZI NOTESZ

CSÜTÖRTÖKÖN DÖNTÖTT A POLGÁRMESTER, eszerint a városháza szokásos húsvéti szünete előtt még egy közgyülést tart a főváros parlamentje. A csütörtöki tanácsnoki értekezleten a késő déli órákig a legrészletesebben megvitatták az urak a jövő szerdai közgyülés napirendjére kerülő tárgyakat, amelyek a közgyülés előtt természetszerűen még a pénzügyi bizottságot is foglalkoztatni fogják.

A véletlen különös játéka, hogy épen április elsejére esik a szóbanforgó közgyülés. Ez a nap tudvalevően ősidők óta a tréfák és ugratások napja honunkban. A városházi tréfamesterek máris nagyban törik a fejüket azon: mivel lehetne alaposan próbára tenni a többé, vagy kevésbé népszerű bizottsági tagok kereszténvi, vagy nem-kereszténvi türelmét.

Az április elsejei meglepetések közé fog tartozni Gál Jenő volt képviselő és még városatya beszéde, amelyet általános figyelemmel fognak fogadni a közgyülés minden oldalán annál is inkább, mert beszéde végén Gál Jenő az április elsejére való tekintettel tudni fogja, hogy miről volt szó a beszéde elején. Ez lesz különben az a beszéd, amelyet Gidró László egyetlen közbeszólással sem fog megzavarni. Sőt Lévay Sándor sem szól közbe, ő különben elhatározta, hogy felszólal ugyan az ügyrendhez, és azt a meglepetést tartogatja bizottsági tagtársai számára, hogy beszéde félpercig sem fog tartani.

A közgyülési büffé azzal a meglepetéssel szolgál április elsején a bizottsági tag uraknak és úrnőknek, hogy végre jó kávét fognak felszolgálni a kivételesen kimosott és így tiszta fehér kabátban működő pincérfiuk.

Farkas Ákost az a meglepetés fogja érni, hogy egyetlen alkalmazást sem fognak kérni a megfelelő speizecetli átnyujtása kapcsán a bizottsági tagok. Általános meglepetést fog kelteni az is, hogy a csupán tanácskozási, de nem szavazati joggal felruházott bizottsági tagok Ferenczy főkapitány és Korányi professzor vezetésével testületileg vonulnak fel az április elsejei közgyülésre és minden ponthoz felszólalnak. A tanácsnoki padsorokban ez alkalommal csupán azért, hogy meglepetést keltsenek, nem foglalnak helyet a bizottsági tag urak és a sajtó padjában csupán azok ülnek, akik nem álhirlapirók, hanem a városházi ujságírók testületének igazolt tagjai. Veronács mester a megszokott fehér helyett vörös nyakkendőt vesz fel erre az ünnepélyes alkalomra és sajátkezűleg fogja halkan, de nyomatékosan felkérni a közgyülési teremből való távozásra azokat az urakat, akik már régen nem bizottsági tagok, de annyira otthonosan mozognak még mindig a közgyülési teremben és a büffében, mintha a mult esztendők tavaszán nem is lett volna törvényhatósági bizottsági tagválasztás Budapesten.

Ezek a meglepetések, melyeket az április elsejei közgyülés alkalmából epedve vár a városházi notesz!

*

A JÖVŐ SZERDAI KÖZGYÜLÉS után különben hivatalosan is megkezdődik a városháza nagyhete: a hivatalos szünet. Az első szép tavaszi napokat mindenki igyekszik felhasználni arra, hogy egy kis napfényt szívjon magába a hosszú és nyomasztó téli szürkeség után.

A városháza kulcsai Liber alpolgármesterre fognak maradni. (A gyengébbek kedvéért a polgármesterre szokták mondani, hogy ő őrzi a városháza kulcsait, vagyis ő vigyáz arra, hogy minden rendben menjen a városházán. Ha a polgármester szabadságra megy, a mindenkori helyettes polgármester felelős a városháza rendjéért: tehát ő nála vannak — képletesen persze — a városháza kulcsai.)

Szendy polgármester mindenesetre elmegy legalább egy hétre: valószínűleg Ausztriába. Egyheti szabadságot vesz magának Lamotte alpolgármester is, aki a mult év nyara óta egyetlen percig sem volt szabadságon és alaposan kimerült a sok fárasztó elnöklésben. Lamotte valószínűleg leányfalusi villájába vonul vissza, de az sincs kizárva, hogy ő is külföldre megy.

Egy-két tanácsnok is — elsősorban a nőtlenek: Kovácsházy és Morvay — felhasználják a húsvéti szünetet, hogy egy hétre ők is elszökjenek jól megérdemelt pihenésre az iróasztaluk mellől. Csupán a helyettesek maradnak itt, mert a húsvét utáni kedden már annyira belemerül ismét munkájába a városházának a szabadságról visszaérkezett vezetősége, mintha szabadságra-invitáló áprilisi szellő nem is lenne a világon . . .

*

SZINTE TRADICIÓ, hogy a főváros statisztikai hivatali igazgatója tagja legyen a Magyar Tudományos Akadémiának. Körösy József, akit 1870-ben állítottak a főváros akkor alakított statisztikai hivatalának élére, 1879-ben, harmincöt esztendős korában már levelező tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának. Körösynek, a legnagyobb magyar tudósok egyikének utóda a fővárosi statisztikai hivatal főnökségében Thirring Gusztáv 1902-ben, amikor még csak aligazgatója volt a statisztikai hivatalnak, lett akadémikus.

A főváros statisztikai hivatalának jelenlegi vezetője Illyefalvy Lajos dr. egyetemi magántanár, a hagyományos szokás szerint rövidesen szintén az akadémia tagja lesz. Arról van szó, hogy a kitünő tudóst az akadémia második osztálya: a jogtudományi, statisztikai és társadalomtudományi osztály hívja meg. Természetesen még rengeteg formalitásra van szükség, amíg a már megtörtént ajánlás után a meghívás ténye valóra válik: igen szigorúak és ridegek az akadémiai szabályok, amelyek szerint az új tag megválasztásához a tagok kétharmadának szavazata szükséges. Ha a választás időben késni is fog, maga az a körülmény, hogy a Magyar Tudományos Akadémia figyelme Illyefalvira terelődött, már jelentékeny és hizelgő elismerése az ő kiváló tudományos munkásságának.

*

LEGUTÓBBI SZÁMÁBAN MEGEMLÉKEZETT a Városházi Notesz a Segítőalap kenesei üdülőtelepének igazgató-válságáról. Gyömölcsoltó boldogasszony napján ülésre jött össze a Segítőalap kenesei bizottsága, még pedig épen Kenesén, hogy többek között határozzon ebben a nagyfontosságú kérdésben is.

El is határozták az ülésen, hogy legközelebb határozni fognak arról, hogy egyáltalában mikor fognak határozni. Ez a nevezetes terminus április közepe körül lesz, annál is inkább, mert a húsvéti ünnepekre már most sincs szoba Kenesén, és így fontos, hogy addig míg a nagy megrohanás véget nem ér, ne történjen változás.

Hogy ki lesz Kuszenda utóda? Bizonytalanabb, mint valaha. Egyelőre hadakoznak a protektorok, és ősi szokás szerint minden cigány a maga lovát dicséri. Hogy azután lesz-e a főváros tisztviselőtársadalmának haszna a kenesei igazgató-változásból, azt még azok sem tudják, akik egyébként nem nagy hivei a régi közmondásnak, amely szerint is: eben-gubát cserélni nem túlságosan érdemes!

Szendy polgármester elgondolásait maradéktalanul megvalósitja a végleges formát nyert státusrendezési javaslat

✡

A javaslat nagyjelentőségü, véglegesnek tekinthető alapelveit részletesen ismerteti az UJ BUDAPEST

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Legutóbbi számában közölte az *Uj Budapest*, hogy a belügyminiszteriumban a főváros vezetősége és a főpolgármester a státusrendezési javaslatot letárgyalták *Janda* miniszteri osztályfőnökkel és *Tomcsányi* államtitkárral. Ezen, a városházán általános feltűnést keltő értesülésünk kiegészítéseképen közölhetjük, hogy a jövő héten *Kozma* belügyminiszter és *Sipőcz* főpolgármester között fognak *beható megbeszélések* megkezdődni abból a célból, hogy az immár végleges formában levő státusrendezési javaslat mikor kerüljön a szanálási tizenhetes bizottság elé.

Természetes, hogy a közel egy esztendeje húzódó tárgyalások jelentékeny mértékben megváltoztatták azt a *keretjavaslatot*, amelyet *Szendy* polgármester az elmult esztendő tavaszán készített. Ha azonban

a számadatok meg is változtak, semmi változást nem szenvedtek azok az elvi megállapitások, amelyek eredetileg tulajdonai voltak a Szendy-féle elgondolásnak.

Az alaptételek: a *fizetések normalizálása*, amely azonban a szerzett jogokat nem érinti, továbbá *az eddigi fizetési kategóriák megmaradása*, aminek révén kétségtelenné válik, hogy senkit jogfosztás nem ér, szintúgy *alapvető kritériuma* a státusrendezési javaslat végleges formájának, mint a *magasabb státusba* tartozó tisztviselők számának *szaporítása*, vagy pedig a *fogalmazói kar* teljes átszervezése. Mindenesetre megállapitható, hogy

az évtizedes problémának energikus tempóval való tető alá hozatala Szendy polgármesternek hervadhatatlan érdemei közé tartozik.

Arról, hogy végeredményben egészen pontosan mennyivel csökken a státusrendezés során a fővárosi tisztviselők létszáma, hogy mennyivel szaporítják az egyes tisztviselői szakokba tartozó alkalmazottak számát, ma még végleges képet alkotni nem lehet.

Több alternativa van előtérben: a belügyminiszter és a főpolgármester jövőheti személyes tárgyalásától függ, hogy az arra legilletékesebb tényezők a főváros adminisztrációja által készitett melyik megoldást fogják elfogadni.

Épen ezért azt sem lehet e pillanatban pontosan megállapítani, hogyan fest a státusrendezési javaslat *végleges pénzügyi mérlege*, mennyi az a megtakarítás, amely az átmeneti idő letelte után — újból hangsúlyozzuk, hogy *az átmeneti idő alatt senkinek szerzett jogait nem csorbítják, senkit jogfosztás nem ér* — a főváros meg fog takarítani.

Ami most már a státusrendezési javaslat miniszteriális tárgyalása során kialakult újabb szempontokat illeti, legfeltűnőbbnek látszik a javaslat végleges formájában az az eltökélt szándék, hogy

a női munkaerőket a jövőben a főváros kizárólag a gép- és gyorsirószolgálatban fogja felhasználni.

A jövőben szigorúan meg lesz tiltva női alkalmazottakat olyan munkahelyen dolgoztatni, amely munkahely *általánosságban férfi-alkalmazottak számára van megszervezve*. Főleg a *számvevőségnél* rengeteg most a női alkalmazott, ezeket teljesen leépitik, a kezelőnői szakon pedig több mint száz állást az átmeneti idő leteltével *megszüntetnek*.

A jövőben

meg fog szünni az egyes alkalmazotti szakok egymásravaló panasza és féltékenysége.

Valamennyi szakon ugyanaz lesz a százalékos arány az egyes fizetési osztályokban, ugyanakkora lesz az előléptetési lehetőség, — természetesen csak az automatikus előlépésekről van szó — az alacsonyabb fizetési osztályokból a magasabb fizetési osztályokba.

Igen fontos része a javaslatnak az az intézkedés, amely a két esztendővel ezelőtt szervezett ideiglenes gyakornoki állásokat megszünteti,

valamennyi, szolgálatot teljesitő ideiglenes gyakornok állását az egyes szakokon belül megszervezi.

Általában egyik főtendenciája a státusrendezési javaslatnak az *ideiglenes hivatalnokok számának lecsökkentésével a végleges állásban levő tisztviselők számának emelése*. Pontos számadatokat e tekintetben természetszerüen szintén nem mondhatunk, mert ezek a számadatok attól függnek, hogy a fővárosi adminisztráció *alternativ javaslatainak melyikét fogja* a jövőheti tárgyalások során elfogadni a belügyminiszter.

Az egyes szakokat illetően a legnagyobb átszervezés a fogalmazói karban van. Azt az eredeti elgondolást, hogy a II. fizetési osztályt ketté osszák olyképen, hogy *tizenegy címzetes alpolgármesteri rangot* kreáljanak, a tárgyalások során elvetették. Azonban különösen

az alsóbbfokú fogalmazói személyzetnél jelentékeny mértékben csökken az ideiglenes hivatalnokok, havi és hetijegyzékes, továbbá a szerződéses hivatalnokok száma: ezzel szemben a fogalmazók és tanácsjegyzők száma emelkedik.

A mostani státusrendezés a *mérnököket illetően* nagyobb változásokat nem hoz. A javaslat szerint *nincs változás a tisztiorvosok* létszámában sem: leszámítva a tisztiorvosi gyakornoki állások átszervezését tényleges tisztiorvosi állásokká. Jelentékenyebb változás *nincs az árvaszéknél sem:* rövidesen elkészül az árvaszékek államosításáról szóló törvényjavaslat, és a belügyminiszterium ennek a speciális átrendezésnek nem akart prejudikálni. Az ügyészségen szaporítják az *ügyészi állások számát*, és most már eldöntöttnek tekinthető, hogy

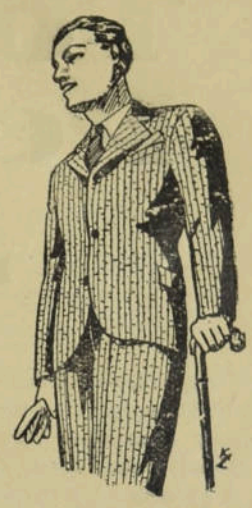
meg fogják szervezni a második főügyészhelyettesi állást is.

A státusrendezés során véglegesen eldöntöttnek tekinthető a *gyógyszerészi, gyorsirói, idegenforgalmi és segitőalapi szakok átszervezése*. Változatlanul az a helyzet, hogy a *vegyészi szakon főtanácsosok és tanácsosok* fognak fungálni, a végrehajtói szakot pedig a jövőben *adószedői szaknak* fogják hívni.

Mint értesülünk: a státusrendezési javaslat menetrendje teljesen készen van, eszerint

közvetlenül húsvét után már a tizenhetes bizottság is foglalkozni fog a főpolgármester előterjesztésével.

Kétségtelennek látszik, hogy legkésőbb április végéig a főpolgármester szanálási jogkörében véglegesiteni fogja *Szendy polgármester pompás elgondolását.*

Választékos elegáncia
kitünő minőség és kidolgozás jellemzi
a Nagykovácsy cuhát
Öltönyökben, felöltőkben
nagy választék
Budapest, IV., Petőfi Sándor-u. 3.

Negyven ágyat bérel a Tátrában és Ausztriában a Segitőalap

Végleg meghiusult az ujhutai és a dobogókői szanatórium-épitkezés terve

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az elmúlt év őszén részletesen beszámolt az Uj Budapest azokról a tárgyalásokról, amelyek a Fővárosi Alkalmazottak Segitőalapja részére magaslati üdülő épitésére vonatkoznak. Arról volt szó először, hogy Borsodmegyében, a Bükk hegységben, Ujhuta mellett épitsen szubalpin-üdülőt a főváros. Borbély-Maczky Emil dr. borsodi főispán, amikor a polgármester és Liber alpolgármester lent jártak, hogy az épitkezés számára kijelölt helyet megtekintsék, kijelentette, hogy a vármegye készségesen viseli a vízvezeték létesitési költségeket. A Szinva-patak vizét akarta a vármegye 160.000 pengő költséggel Ujhutára felvezetni.

A vízvezeték létesitése elé azonban különböző akadályok gördültek. A földmüvelésügyi minisztérium a lillafüredi vízesést féltette, a Diósgyöri Vasgyár és a patak által hajtott vizimalmok pedig azt a jogos aggodalmat táplálták, hogy a vízvezeték megépitése esetén ők víz nélkül maradnak. Az aggodalmak folytán a kincstár, amelytől a szükséges területet készpénzért akarta megvásárolni a Segitőalap, folyton halogatja az adásvételi szerződés megkötését. E pillanatban az a helyzet, hogy az ujhutai épitkezés terve végleg meghiusultnak tekinthető.

De bizonyosra vehető az is, hogy a Dobogókön sem fog épitkezni a Segitőalap. Itt is drágán kellene megfizetni a telket, sokba is kerülne az épitkezés, de ez még mindig a kisebb baj lenne. A dobogókői épitkezés azért kivihetetlen, mert ott sincs víz. A főváros szakértői kiszámitották, hogy 400.000 pengőbe kerülne csupán a vízmü létesitése. A fővárosi Segitőalap nem zárkózna el a vízvezeték megépitése elől, ha a vízvezeték létesitésének költségeit több, a Dobogókön szintén épitkezést tervező közülettel megoszthatná. Erről azonban nincsen szó, mert mindenki azt várja, hogy a főváros saját költségén épitse meg a vízvezetéket. Ma már kétségtelen, hogy ily körülmények között a dobogókői épitkezésből sem lesz semmi.

A Segitőalap legutóbbi ülésén élénk vita tárgya volt a magaslati üdülő problémája. Vannak a fővárosnak Bazedovkóros tüdőbajos betegei, akiket magaslati helyen kell okvetlenül gyógykezeltetni. Mivel pedig magaslati üdülőhely épitésére belátható időn belül nem kerül sor, elhatározta a Segitőalap vezetősége, hogy tátrai és ausztriai helyeken fog negyven ágyat bérelni és ezekben helyezi el a szigorú orvosi vizsgálat alapján magaslati levegőre szorult betegeit. Az intézőbizottság megbizásából a számbajöhető tátrai és ausztriai — főleg semmeringi üdülőhelyekkel a szükséges tárgyalásokat az alap vezetősége fogja lefolytatni.

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

Törökvilág Pest-Budán

Irta: LIBER ENDRE

— Első közlemény —

Magyarország történelmének egyik leggyaszosabb korszaka volt a török hódoltság, amely a mohácsi vész után, 1526-ban szakadt reánk. Budapest történetében is gyászos ez a korszak, hiszen csaknem másfél évszázadon át Budán és Pesten a török volt az úr. 1526-ban és 1529-ben a törökök ugyancsak rövid látogatást tettek Budán, de a várost véglegesen még nem szállták meg. Buda és Pest török korszaka tulajdonképen 1541-ben vette kezdetét, amikor Szulejmán szultán Budát ünnepélyesen birtokába vette, Szulejmán pasát, a bagdadi vezért, kinevezte Buda kormányzójává, egyszersmind megtette őt Magyarország helytartójává és alája rendelte a magyarországi bégeket. Ezzel Buda a magyarországi török birodalom fővárosa lett.

A törökök Budán is ragaszkodtak a muzulmánok tradíciójához, amely szerint a török sohasem hagyhat el önként egy várost, amelyet elfoglalt és nem adhat fel egy olyan helyet, ahol magának templomot épített. Nem is emlékszik meg a történetírás olyan esetekről, hogy a törökök átengedték volna valamelyik várat, hacsak erővel nem vették vissza tőlük. A török hódoltságnak mégis a legjellemzőbb ténye az volt, hogy hazánkban a török sohasem hagyhat el önként egy várost, amelyet elfoglalt és nem adhat fel egy olyan helyet, ahol magának templomot épített. Nem is emlékszik meg a történetírás olyan esetekről, hogy a törökök átengedték volna valamelyik várat, hacsak erővel nem vették vissza tőlük. A török hódoltságnak mégis a legjellemzőbb ténye az volt, hogy hazánkban a török sohasem volt otthon, hanem mintegy csak őrséget, még pedig a népet eléggé zaklató őrséget képezett itt. Ez természetesen eléggé káros volt, de másrészt meg volt az az előnye is, hogy a törökök magaviselete sokkal zordabb, uralkodásuk sokkal terhesebb volt így, mintha állandó lakást, vagy állandó birtokokat akartak volna nálunk szerezni. Ez tette lehetővé azt, hogy egy győzelmes hadsereg azután a hosszú török uralomnak mégis csak végét vethette.

Buda és Pest török korszaka Budavár visszafoglalásával 1686-ban ért véget. Magyarország és ezzel Buda felszabadítása elsősorban XI. Ince pápa müve, aki amellett, hogy tetemes anyagi áldozatokat hozott, nunciusaival éveken át azon fáradozott, hogy a török ellen alakult szent ligában minél több keresztény fejedelmet egyesítsen azáltal, hogy a köztük fennálló állandó ellentéteket eszmei utmutatással a minimumra csökkentse. A pápa diplomáciai és szellemi irányítása mellett egyesült Lipót császárral és királlyal Szobieszky János lengyel király és a velencei köztársaság. A keresztény seregek egyik legnagyobb feladata volt Buda ostroma, amihez Lotharingiai Károly az 1684. évi sikertelen kisérlet után 1686-ban a legjobb erőivel fogott hozzá.

Ebben az évben ünnepeljük Buda visszafoglalásának 250 éves évfordulóját. Budavár visszavétele a főváros szempontjából is rendkívül fontos esemény volt, mert hiszen az elpusztított városok helyén akkor született meg tulajdonképen a mai Buda és Pest városa, ettől az időtől fogva indulnak újabb fejlődésnek kezdetben a vallásos élet, azután a gazdasági és kulturális élet terén.

Hogy milyen volt az élet Budán és Pesten a török hódoltság alatt, erre nézve igen sok forrásmunka áll rendelkezésünkre, különösen azoknak az utazóknak a leirásai, akik abban az időben megfordultak Budán és Pesten. Ezeknek az utazóknak az útleirásai azonban sokszor egymással homlokegyenest ellenkeznek, ami meglehetősen megnehezíti azt, hogy milyen volt itt az élet a török uralom alatt, az adatok kellő mérlegelésével meglehetősen megközelíthetjük az igazságot.

Annyit kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy a török hódoltság mindvégig elsősorban katonai jellegü megszállás volt, tehát nem igen épitkeztek, legfeljebb katonai célokat szolgáló épületeket vagy erődítéseket, a polgári épitkezések terén főleg mecseteket, kolostorokat, iskolákat, azonkivül fürdőépületeket emeltek. Hogy Budán, amely a török hódoltság alatt a keleti oszmán birodalom egyik legfontosabb nyugati végvára volt, nagyobbszabású és végleges jellegü uralomra maguk a törökök sem számithattak, azt abból is lehet következtetni, hogy a török uralom alatt Buda és Pest kilencszer került ostrom alá, vagyis a törököknek állandóan fegyveresen kellett védeniök birtokálkamányaikat.

Salamon Ferenc „Magyarország a török hódoltság korában" cimü, általánosan ismert történeti munkájában is azt irja, hogy a törökök Budán a mecseteken és fürdőkön kivül semmit sem építettek, még mecsetjeiket is nagy részben az azelőtti keresztény templomokban rendezték be, ami által ezek a vallásos épületek igen káros átalakulásokon mentek keresztül, a szobrokat kivették, a szentképeket vagy bemeszelték, vagy lerontották. Tudjuk jól azt, hogy közvetlenül a török hódoltság előtt Buda és Pest a középkor folyamán milyen gazdag volt templomokban és egyházi épületekben. Nagyobb városkerületenkint elkülönitve: Óbudán 8, a budai várban 9, a budai külvárosokban 10, a régi Kis-Pesten (a mai Tabán területén) 4, a balparti Pesten 7, a Margit-szigeten pedig 4 templom állott, vagyis a mai főváros területén akkor a templomok száma 42 volt. Mindezeknek a legnagyobb része a török megszállás következtében csakhamar elpusztult, hiszen a török, ha egyéb épületek rombolását közömbösen nézte is, a gyaurok templomainak az elpusztításában tevékenyen működött közre és a legenyhébb intézkedése azt volt, amikor a templomot mecsetté alakitották át, de csinált a templomból teveistállót is, amint ezt a dominikánusoknak a régi pénzügyminiszterium helyén állott Szt. Miklós templomával tette.

Salamon Ferenc, aki Takács Sándor előtt a török-magyar világnak egyik legkiválóbb kutatója volt, nagyon sötét képet fest az akkori állapotokról; munkájában hüségesen idézi mindazokat az utazókat, akik a török hódoltság alatt álló Budának és Pestnek csak az árnyoldalait látták meg és irták le. Hiába keressük Salamon munkájában a fürdők vagy a mecsetek leirását, pedig a történetirói tárgyilagosság megkövetelné, hogy megemlékezzék a híres budai fürdőkről is, amelyekről nemcsak az akkori mohamedán utazók, hanem mások is előnyös leirásokat hagytak hátra. Nem is lehet csodálni Salamonnak annyira lesujtó kritikáját, amikor az általa idézett utazók közül például Gerlach István, aki 1573-ban járt Budán, ezeket irja: „Bizony sajnálni lehet, hogy ez a szép város disznóóllá, kutyarekesszé vált! A pompás épületeknek már csak külső részei állanak, belül undokok, disztelenek, a gyönyörü erkélyeket lerontják, az ablakokat agyaggal tapasztják be. Pedig valamikor dicső város lehetett. A török semmit sem épit, sőt helyre sem hozza azt, ami romlásnak indult. A hajóhidon átmentünk Pestre, amely egykor hatalmas kereskedőváros lehetett, pompás középületek maradványait szemléltük itt, most pedig nagy rostélyos ablakait sárral tapasztották be; mindössze csak két szép épületet láttunk, azok is török mecsetek voltak".

Még siralmasabb állapotokról szól Bocatius János, kassai főbiró és iskolaigazgató, aki 1605. november elején Budán tett látogatásáról a többek között ezeket mondja: „Mindenütt csak szemét, döglött állatok, undokság, fenn a várban is csak piszkot, sarat látni. A házak előtt itt is, ott is szatócsboltok lacikonyhák, borbélymühelyek, utcai szakácsok. A házak részint fedetlenek, részint rongált fedelüek, az ablakok sárral, téglával, szalmával vannak bedugva, a házak egészen ki vannak véve formájukból, penész, korom, moha undokítja az egykori palotákat. A piacon festett kanalakon és más apróságokon kivül semmi szükséges tárgy nem kapható, rendkivül drága minden. Találkozom a keresztény oskolamesterrel, tudakozódom az itteni keresztények állapotáról: Szomoruság és szegénység a mi állapotunk, úgymond, panaszolja, hogy a kereszténytől nemrégen elvették utolsó templomukat. A szolgaság házának nevezte házaikat. Hol az oskola? kérdezem. Itt van! — úgymond, öt gyerkőcre mutatva. S nincs több? — kérdem. Nincs ám! — mondja. Tovább megyek, a templomok beomolva, baromistálló lett belőlük. Nem látni sehol még egy új zsindelyt sem, ami ahol eltörik, abban a helyben marad. Lóháton hordják a vizet a Várba, egy-egy ló hátán igen nagy, felette piszkos és förtelmes tömlő van, tele vizzel. Egy-egy ilyen zsák vizet 7—8 oszporával fizetnek, mert a felsővárosban nincs kút. Az alsóváros össze-vissza rombolva, majd egy épületje sem áll, kivéve két-három török mecsetet. Az alsóváros majdnem lakatlan." Pestre áttérve, Bocatius így kiáltott fel: „Oh te szegény Pest, téged ugyan inkább pestisnek nevezni!"

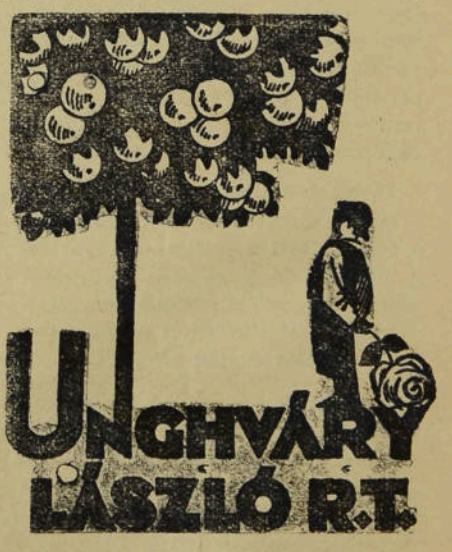
Ballagi Aladár már sokkal jobb kritikával illeti Buda városát. Szerinte a vallásuk szabad gyakorlatában a keresztény lakosokat a törökök nem háborgatták, a raguzai és egyéb olasz katolikusok, meg a református magyarok ugyanazon templomban dícsérték az Istent, kisebbik felében, az apsisban a katolikusok, a nagyobbik felében a reformátusok. Majd így folytatja: „A török a tudományt többre becsülte a külső rituális ájtatoskodásnál, úgy Budán, mint Pesten felsőiskolát állitott fel és számos sajátos jellegü jótékony intézményt létesitett, ide számitandók pl. a közkutak, amelyek mellett nyaranta felekezeti különbség nélkül ingyen osztogatták ki a lakosok között a jégbehütött vizet. Vallásos szertartási okokból különösen nagy gondot fordítottak a fürdőkre. A legtöbb budai fürdő, minden más hasonlót felülmúló berendezésével, budai pasák alkotása. Nem fordult meg itt idegen ember, hogy e világhirü hévvizekben meg nem fürdött volna, még a rabok is kikunyorálták a gazdáiktól, s azok néha-néha meg is engedték, hogy tisztálkodjanak a közfürdőkben. Gyönyörüen épült kertek és szőlők voltak Budán, egykorúak nem győzték magasztalni a jórészt Ázsiából és a Balkánról hozott gyümölcsfák termékeit. A Gellérthegy déli oldalán most is viruló törpe fügefabokrok és egzotikus virágok máig is őrzik a budai pasák híres kertjeinek emlékét. Igaz, hogy ez a paradicsom csak oázis volt a sivatagban. Buda várának csak közvetlen környezetéig terjedt, azon túl egy-két mértföldnyire mindent elpusztított a török, még embert sem türt meg, hogy mentesitse a várat netaláni meglepetésektől."

(Folytatása következik.)

ÉRDEMES!
Az új 36. m. kir.
Osztálysorsjátékon
egyetlen sorsjeggyel nyerhető szerencsés esetben
700.000 pengő
a jutalmat 400.000 pengőre,
a fő-nyereményt 300.000 pengőre
emelték.
Az első 4 osztály főnyereményeit majdnem a duplájára javitották.
A népszerű 20.000 P és 10.000 pengős nyereményeket erősen szaporitották.
A sorsjegyek fele nyer!
Az I. osztályú sorsjegyek hivatalos árai

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
28 pengő	14 pengő	7 pengő	3.50 pengő

FIZETNI van idő legkésőbb az április 17-én kezdődő húzás előtt.
RENDELNI azonban tanácsos MINÉL ELŐBB!
UJ JÁTÉKTERVET készséggel küldenek mindenkinek az összes főárusítók

Itt az idő! Ültessen!

Magyarország legrégibb és legnagyobb faiskolája
Cegléd
Budapesti iroda: IV., Veres Pálné-utca 8, félem. Telefon: 88-3-31.

HIREK

A Keresztény Tanügyi Bizottság tanulmányutja Bécsbe

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság vezetősége az elmult napokban Bécsben járt, hogy az osztrák közoktatás érdemes vezetőivel kidolgozzák a Keresztény Tanügyi Bizottság husvéti bécsi tanulmányútjának gazdag programmját.

A tanulmányút résztvevői április hó 4-én, szombaton érkeznek a bécsi Ost-Bahnhofra, ahol a budapesti tanárokat és tanítókat ünnepélyesen fogadja a város tanácsa, a tanügyi hatóságok és egyesületek vezetői. A bécsi út programján szerepelnek: tisztelgés Innitzer bíborosnál és Schuschnig kancellárnál.

Nemzetközi kulturális viszonylatban legkimagaslóbb eseménye a bécsi tanulmányútnak Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok előadása az osztrák rádióban Budapest kulturális viszonyairól. Természetesen a bécsi tanulmányút programján szerepelnek Bécs kulturális intézményeinek és történelmi emlékeinek megtekintése is.

Máról-holnapra gazdag ember lehet, ha kihuzzák a sorsjegyét egy főnyereménnyel. Uj sorsjáték, új reménység! Április 17-én kezdődik az új elönyösen megjavitott osztálysorsjáték, melyen összesen 42.000 nyereményt sorsolnak ki több mint 9 millió pengő készpénzben. A sorsjegyek ára: 1/1 = 28, ½ = 14, 1/4 = 7, 1/8 = 3.5 P az összes főárusitóknál. Minden egyes sorsjegynek egyenlő a nyerési esélye, tehát egyik sorsjegyszám olyan, mint a másik. A különleges, vagy kiválasztott szerencseszámoknak nincs semmi előnyük! Ép úgy nyerhet 4—5 számu sorsjegy, mint az 1—2 vagy 3 számból álló sorsjegy. Födolog, hogy szerencséje és kitartása legyen!

Sikerült megszabaditani Vizivárost a kéregetőktől

Thordai tanácsnok beszámol az alamizsna-megváltási akció első esztendejéről

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Most zárult le a vizivárosi koldus-alamizsna-megváltási akció első esztendeje, amely ennek a kiváló és bátor kezdeményezésnek legteljesebb sikerét biztositja. Az első esztendő eredményeiről beszélgetést folytattunk

Thordai Lajos dr.

tanácsnokkal, a vizivárosi elöljáróság népszerü vezetőjével, akinek elgondolása alapján született meg ezelőtt egy esztendővel a nemcsak a fővárosban és az országban, hanem külföldi relációkban is figyelmet keltő akció.

— Szerénytelenség nélkül megállapithatjuk, — mondotta Thordai tanácsnok, — hogy jó munkát végeztünk! Nem volt felesleges a polgárság áldozata és a hatóság mindent elkövetett, hogy a kitüzött célt megtudjuk valósitani!

— A feladat nehéz és sok akadállyal kell megküzdenünk, de ezek nem riasztanak el attól, hogy a polgárságot a koldusok zaklatásától a lehetőség szerint megóvjuk. A kerületben lakó koldusokat ellátjuk és igy azok adományra nem szorulnak. Más kerületben lakó és a vidékről beözönlő koldusok zaklatásait pedig a koldus-ellenőrök igyekeznek az államrendőrség segitségével megakadályozni. Az elmult esztendőben a Vizivárosban ezer előállitás történt tiltott koldulás miatt. Bár a kerület polgárságát a kéregetők alkalmatlankodásaitól teljes mértékben mentesiteni nem sikerült, számuk mégis naprólnapra fogy.

— A II. kerületi alamizsna-megváltási akciónak ezidőszerint 3085 polgára tagja. Az elmult egy év alatt befolyt összesen 28.360 P. Ebből az összegből állandó segélyben részesül 87 kolduscsalád. Lakbért és rögtöni segélyt kifizettünk 19.958 pengőt, vásároltunk 38.000 darab hentes- és tejutalványt 5827 pengő értékben, megtalpaltattunk 606 pár cipőt 1338 pengőért és közel 400 pengő értékben adtunk egyéb természetbeni segélyt.

— Az első esztendő lezárása kapcsán — fejezte be követésreméltó akciójáról nyilatkozatát Thordai tanácsnok — felszólitottam a kerület polgárságát, hogy további adományaikkal biztositsák az akció sikerét, ezzel kapcsolatban azonban tagadjanak meg minden közvetlen adományt a kéregetőktől. Ez ugyanis a pénzbeli adományokon kivül alapfeltétele annak, hogy az alamizsna-megváltási akció sikerrel járjon.

Az Osztálysorsjáték **200.000** pengős főnyereményét

Suchtár Bankháznál

VIII., Üllői-ut 6. (Kálvin-térnél) nyerték.

Rendeljen sorsjegyet az április 17-én kedődő 1-sö osztályú huzásra

Nyolcad 3.50.— P negyed 7.— P fél 14.— P egész 28— pengő

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 700.000 aranypengő

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek az 1936. évi csatornafenntartási és épitési munkálatokhoz szükséges

betonáru

szállitásokra.

Az aláirt és megfelelően előkészitett ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a polgármesteri II. ügyosztályban, IV. ker., Központi Városház II. emelet 284. aitószám alatt

1936. évi április hó 7. napján délelőtt 10 óráig

személyesen, vagy megbizott útján kell benyujtani.

A benyujtott ajánlatok a IV. ker., Központi Városház II. emelet 281. szám alatti helyiségben a benyujtás napján délelőtt 11 órakor kerülnek felbontásra, amikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

Budapest, 1936. március 19-én.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázművei utalással a „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén jelenleg közölt általános ajánlati feltételekre, a VIII., Tisza Kálmán-tér 20. szám alatti telepén autogarage és raktárhelyiség épitésével kapcsolatos

1. föld-, kőműves-, beton-, vas-, elhelyező-, szigetelő-, 2. ács-, 3. tetőfedő-, 4. bádogos-, 5. központi fütés-, 6. csatornázási és vízvezeték bevezetési munkái

külön-külön való vállalatba adására egységáras nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet.

A szabályszerűen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett ajánlatok Budapest Székesfőváros Gázműveinél (VIII., Tisza Kálmán-tér 20. Anyagbeszerző osztály) legkésőbb

április 6-án délelőtt 10 óráig

„A/3063." számra való hivatkozással közvetlenül nyujtandók be.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

Zománctáblák a legolcsóbban

Beér Sándor

V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

Tavaszi kabátok, kosztümök, öltönyök és egyéb divatujdonságok a

TRIBON Ruházati RT.-nál

Budapest, VIII., Üllői út 14. sz.

Telefon: 39-2-85, 31-2-97.

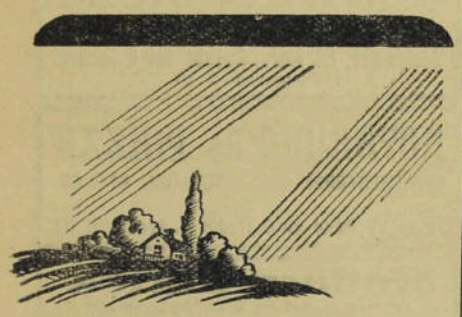
Köztisztviselők és uricsaládok régi, kedvelt bevásárló helye

Csak jó minőségü áru!

Előzékeny kiszolgálás!

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Vásárlásnál az arcképes igazolvány felmutatása elegendő

Csalfa az időjárás! de a MAUTHNER mag sikere biztos 1874 óta!

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a

Dr. Pajor Szanatorium és Vizgyógyintézet

Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.

Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.

Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!

IV. Váci u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

ETERNA

BÁNKI-tól

Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.

Budapest, IV, Váci-utca 49

E szelvény 10% engedményre jogosit

Offenbach Hoffmanja mellé Hoffmann képkeretet kap!

LISKA JENŐ

okleveles gépészmérnök vállalkozó

Budapest, XI., Szüret-utca 5-7

Telefon: 59-2-96.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátor-, ponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket

Hauschild Albert-nél

Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-07

Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

Uj kiirások

Iroda és iskolcikkek (úgy mint: rajzszög, gemkapocs, füzögépkapocs, iratszorító, vonalzó, táblai körző, tollszártálca, szivacstartócsésze, tintatartótölcséres üvegből, szivacstartótál, tintatartótál papirmaséból bélyegzőpárna) **szállítására** a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi március hó 30-án délelőtt 10 óra.**

Lábbeli javítási munkák elvégzésére (tüzoltólegénységi csizmák, javadalmiöri letgénységi cipők, kézbestíoaltiszti cipők javtiására.) **Határidő: 1936. évi március hó 30-án délelőtt 10 óra.**

Az 1935/36. gazdasági évben még **szükséges széna és szalma szállítására** a székesfővárosi állatvásárok és közvágóhidak részére. **Határidő: 1936. évi március hó 30-án délelőtt 12 óra.**

Csatornaépítési munkálatokra a II. ker. Orsó-utca, Csévi-utca és Sövényutca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

Csatornaépítési munkálatokra a IX. ker.i Gubacsi-út, Illatos-út és Szekerészutca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a IX. ker. Gubacsi-út Illatos-út és Szekerész-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936.évi március hó 31-én delelőtt 10 óra.**

Csatornaépítési munkákra a XI. ker. Tömös-utca, Sasadi-út és Érdi-út közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi március hó 31-én délelőtt 10 óra.**

A Pesti Vigadó vendéglő helyiségeinek bérletére. Határidő: 1936. évi április hó 1-én délelőtt 9—11 óra.

Vízvezetéki és csatornázási munkákra a X. Népligeti iskolai sporttelep tribünépületének építéséhez. **Határidő: 1936. évi április hó 3-án délelőtt 9—10 óra.**

10.000 kg eredeti bleibergi, lágy **hutaólom szállítására** a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi április hó 3-án délelőtt 10 óra.**

Föld-, kőműves-, beton-, vas-, elhelyező-, szigetelő-, ács-, tetőfedő-, bádogos-, központi fűtés-, csatornázási- és vízvezetékbevezetési munkákra a Budapest székesfővárosi gázművek VIII. Tisza Kálmán-tér 20. szám alatti telepén autógarage és raktárhelyiség építéséhez. **Határidő: 1936. évi április hó 6-án délelőtt 10 óra.**

25.000 kg Ia. raffinált kőolaj kölcsönhordókban való szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 9 óra.**

47.000 drb ¾-es **kockakő** és alternativ, ugyananyi ¾-es **talontkő** szállítására. a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt ¼ 10 óra.**

2.700 köbméter zuzottkő és 60 köbméter zuzalék szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt ½ 10 óra.**

2.000 köbméter rostálatlan és **6.000 köbméter** rostált **dunakavics szállítására** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt háromnegyed 10 óra.**

Utrendezési munkákra a XI. ker. Tömös-utca, Süveg-utca és Sasadi-út közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Alépítményi munkálatokra az V. ker. Angyalföldi szivattyútelephez. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Rudvasak, idomvasak, lemezek, huzalok és szegek szállítására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi április hó 8-án délelőtt 10 óra.**

VÁLLALKOZÁS

Stróman-rendszer a városházán

Irta: **Borlay Károly** mérnök,
a Budapesti Kövezők Ipartestülete elnöke

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Korszakalkotó jelentősége van annak, hogy a főváros hatósága az új ipartörvény kapcsán gyakorlatilag kiván jogot adni az ipartestületnek az irreális pályázatok meggátlására! Az irányárak hatósági elismerése, a német minta szerinti középárak, mint reális versenyárak, a magyar közmunka piacon való meghonosodásának első fázisát jelenti *Szendy* polgármester nagyszerű kezdeményezése! Ennek a megindulásnak óriási jelentőségét, *gyakorlati és nemzetgazdasági szempontokból* igen kívánatos a mai beteges vállalkozási viszonyokat gyorsan átformáló reformjait talán csak azok értik meg igazán, akik ennek hiánya folytán évtizedes cégeiket kénytelenek voltak leépíteni, mert nem birták az erkölcstelen versengést, mert multjukat és hirnevüket nem voltak hajlandók kétes kimenetelű vállalkozásokba belevinni.

A fővárosi iparosság és a vállalkozói érdekeltségek már évek óta keresik azokat a formákat, melyeknek hatósági elismerésével és gyakorlati jogosultságával az úzussá vált irreális és a tisztességtelen verseny kritériumait kimerítő ajánlatok ellen felléphessen. Az új Közszállítási Szabályzat megjelenésével, miután abban kellően le van fektetve *a reális versenyár fogalma*, és az irreális ajánlatok mellőzésére vonatkozó utasítás, ez a megmozdulás elcsendesedett, mert remélte, hogy a Közszállítási Szabályzatot a gyakorlatban úgy alkalmazzák, ahogyan azokat már régen alkalmazni kellett volna. Kevés kivétellel, de általában mégis az érdekképviseletek nehéz munkájával olykor eredményes volt az irreális árak elleni fellépés. Jelentős sikert elérni ebben a közt igazán nagyon érintő ügyben nem lehetett, a kérdés mondhatni kátyuba jutott.

Nem a Közszállítási Szabályzatban van a hiba, hanem *a mai döntési elvek* azok, melyek a sok esetben *rezsin aluli ajánlkozást* táplálják. Evvel magyarázható a ma már országosnak nevezhető megmozdulás, különféle gyakorlati elvek felállítása, melyeket minden ipartestület forsziroz, hogy tagjainak egzisztenciáját biztosítsa. A kérdés gyakorlati téren való megoldása azonban *igen nehéz.*

A közhangulat mindjárt árdrágítónak bélyegzi azt az iparost vagy vállalkozót, ki munkájáért többet kér, mint a konkurens, annak dacára, hogy kalkulációja valóban nem haladja meg a hatóság által is igazolt polgári hasznot.

A közvélemény könnyen elítél, látja a nyomorgó munkást, állandóan hallja a munkabérek különböző kijátszását, kritika alá vonja mindenki munkáját, de a megkívánt következtetést, az olcsó munkavállalást, mint mindezek eredőjét nem úgy állítja be önmaga előtt, mint a bajok igazi kútforrását, hanem csak *a meg nem engedhető többlet-haszon* tényét szögezi le.

Ezt a meggyőződést csak támogatja a mai közmunka döntési elv is. Még ma is a legolcsóbbnak adja általában a munkát.

Azok a felelős tényezők, amelyek eleinte a Közszállítási Szabályzat előírásai szerint tettek javaslatot vagy ítélték meg a reális pályázónak a munkát, ma már szintén a legolcsóbb elve felé hajlanak, nem meggyőződésből, hanem kényszerűségből, mert nem akarják magukat kitenni a pletykáknak.

A székesfővárosnál az út- és csatornaépítési ügyosztály is reális elv felé hajlott: ez a fővárosi ügyosztály a legjobban tudja megítélni a vállalkozói kalkulációt, mert állandóan pontos adatokat vezet mindenről, jól van tájékozódva és gyakorlatilag képzett mérnökökből áll. Még sem látjuk azt, hogy az ő kalkulációjuk alapján intéződnének el a közmunkák vállalatba adásai, hanem okvetlen más kényszerű okok lehetnek azok, melyek a reálisan olcsó elvet nem tudják állandóan a Közszállítási Szabályzat szerint érvényben tartani.

Emlékezetes a sok közül egy példa:

az angyalföldi szivattyútelep építésének vállalatba adása körüli különböző felvonulás, mikor is az ügyosztály a Közszállítási Szabályzat alapján tette meg javaslatát. A javaslat nem ment keresztül, a miniszternek kellett igazolnia az ügyosztály határozott és egyenes véleményét!

Miért van erre szükség, miért van Közszállítási Szabályzat, miért van határozottan előírva a döntési elv, ha azt maga a döntésre hivatott hatóság nem honorálja?

Ezek után nem lehet csodálkozni, ha az irreális verseny elfajul.

A döntési elv naponkénti változása csak a strómanrendszert táplálja, mert

a vállalkozó kénytelen kétféle ajánlatot beadni, egy reális ajánlatot és egy irreálisan olcsót, hogy a kétféle döntési elvnek is megfelelően mindkét esetben esélyesen feküdjön pályázata.

A hatóság, mely hivatva lenne a kinövéseket megakadályozni, határozatlan állásfoglalásával épen *az erkölcstelen vállalkozói elgondolásokat* segíti elő.

Ezért fontos az irányárak megállapítása és hatósági jóváhagyása, ez lehet a Közszállítási Szabályzat kiegészítő pontja, határozott vonal, melynek felállításával, az ahoz legközelebb eső ajánlat megállapításával. egyszerű módon, minden protekció elkerülésével, a döntésre hivatott tényezők vexálása nélkül adódik a reálisan legolcsóbb ajánlat.

A Közszállítási Szabályzatnak nincs olyan pontja, mely a protekciót elfogadná, ha tehát

adva van egy irányár, melyet az illetékes hatóság kakulációja is igazol, úgy igazán érthetetlen, miért kell hosszú bizottsági csatákkal keresgélni azt a szerencsés halandót, ki a munkára érdemes.

Ma már idejét mult álláspont a *legolcsóbb* elve, nem azért született meg alapos mérlegelések után a Közszállítási Szabályzat és az új ipartörvény, hogy azt épen a hatóság figyelmen kívül hagyja. Tulajdonképen törvényellenes is ennek figyelembe nem vétele, s csak fölösleges fellebbezéseket idéz elő, megnehezíti az annyira sürgős közmunkák elindulását.

Ipartestületünk egyhangulag állást foglalt az irreális árak ellen, leszögezte az útépítés irányárait és határozott szándékunk minden oly versenytárgyalási döntést megfelebbezni, mely a Közszállítási Szabályzattól eltér.

Erre az élet kényszerít bennünket, mert enélkül lassan, de biztosan odajutunk, hogy ipartestületünk tagjai csak tagdijat fognak fizetni, de megélhetést jelentő munkához jutniok nem lesz lehetséges. Ebbe pedig nem vagyunk hajlandóak belenyugodni, nem azért tartjuk fenn az ipartestületet, nem azért tartjuk télen át is állandó embereinket, nem azért fizetünk adót, hogy alkalmi cégek vagy *strómanok erkölcstelen árakon vegyék el kenyerünket*, tegyék tönkre azt az ipart, mely eddig a főváros büszkesége volt!

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Központi fűtések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mér. nők
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

KÓNYA CIÁNOZÓ
féregirtó, lakástakarító és festő vállalat
Budapest, IX. ker., Calvin-tér 9. szám.
Telefon: 88-0-00

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, díszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

XIV. évfolyam 14-15. szám

Budapest, 1936. április 4.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI és KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár,
st, VIII., Rovicky-u. 1.

Husvéti fény

Irta: SIPŐCZ JENŐ

A harmadik nap reggelén a tanítványok a sírhoz siettek, de már az üres volt. A Mester feltámadt halottaiból, úgy, ahogy megmondotta annak idején. Nagy fényesség ömlött el a síron, csodálatos világosság fogadta a tanítványokat. Ez a fény, ez a világosság az idők végezetéig fog ragyogni a földön. A harmadik napon megnyilt sír világosságából tudtuk meg, hogy a halálon túl, mindenek végén örök fényesség várja a lelkeket.

Ebbe a fényességbe, a húsvéti hajnal ragyogásába nézünk, valahányszor a lélek kérdéseire, az eszmék világára gondolunk. A feltámadt Istenember felé fordul tekintetünk, mikor a jót, a nemest, az eszmei szépet keressük a földön. Az eszmények világa, az isteni erők hatalma úgy fogja körül az emberi életet, mint a napból fakadó világosság az égi testeket.

A keresztény világnézet ezt a mély látást, az isteni erők és az emberi célok összeegyeztetését, eszmei összhangját képviseli. Az emberi lelket arra az útra állítja, mely a földi téreken, a muló gondok és megpróbáltatások között az örökkévalóság irányába halad. A keresztény világnézet lelki tájékozódásában felöleli a földi sors feltételeit és az eszményiség világát is.

Az eget és földet olvasztja az örök gondolat egységébe. A keresztény nemzeti eszme azt jelenti, hogy a nemzeti életet a keresztény világnézet magasságából nézzük. A magyar történelem felemelő példája annak, hogy mit adhat a kereszténység a nemzeti léleknek. A magyar nép gondolkozásában összeolvadt a krisztusi gondolat a nemzeti érzéssel, a kettő mélységéből és erejéből fakadt annyi dicsőség és nagyság a századok folyamán. A jövőt is csak erre a lélekre, a keresztény nemzeti gondolatra lehet építeni. A nemzeti föltámadást, a magyar megújhodást csak az ősi hittől, történelmi eszményiségtől várhatjuk. A magyar élet feltételei a keresztény világrend mélységében rejlenek.

A magyar főváros életét is ezen az alapon nézzük és gondozzuk. Budapest csak úgy teljesítheti nagy hivatását, ha a nemzeti eszményeket tartja szem előtt; az anyagi fejlődés a lelki kulturából kap szilárd alapot. A keresztény nemzeti szellem újította meg intézményeit és emelte fel közéletét arra a magaslatra, amelyen áll és ahonnan biztos tudattal nézhet a jövőbe. A feltámadás ünnepén a lélek húsvéti örömével állapíthatjuk meg, hogy a magyar főváros újjá született, megújhodott attól a munkától, amit a keresztény nemzeti szellem végzett másfél évtized alatt. Ezen az úton kell tovább menni, hogy elérjük a nagy nemzeti célokat. A magyar nemzeti eszmények kálváriákat jártak és azok örök húsvéti fényt jelentenek.

Drágasági pótlékot a közalkalmazottaknak!

Szabad-e az élelmiszer-export forszirozásával a belföldi piacon a drágaságot tudatosan és intézményesen fokozni?

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

A mult év nyarán felmerült hírekkel szemben, hogy a szanálást a máris agyonszanált közalkalmazotti státus újabb megterhelésével, kedvezményeinek elvonásával, az üzemi alkalmazottak fizetésének csökkentésével, másrészt viszont az üzemi tarifák burkolt, de határozott emelésével akarják végrehajtani, rámutatott az *Uj Budapest* hasábjain *Petrovácz* Gyula arra, hogy amikor *amúgy is általános drágaság előtt állunk*, nemcsak hogy *nem szabad* a fix fizetésű alkalmazottaktól újabb levonásokat és megvonásokat eszközölni, hanem *egy drágasági pótlék*, vagy *legalábbis a családi pótlék száz százalékos emelése* lenne indokolt.

Ugyanezt a véleményt hangoztatta *Petrovácz* Gyula a főváros közigazgatási bizottságának mult évi októberi ülésén is, amelyen a polgármester válaszában rámutatott arra, hogy megfelelő kormányintézkedések nélkül a *főváros nincs abban a helyzetben*, hogy az alkalmazottak jövedelmeit emelje.

A bejósolt nagy drágaság ténylegesen be is következett. Abból az alkalomból, hogy a drágaság állandóan növekszik, ezzel szemben a szanálás során bizonyos vonatkozásokban *máris megindult a fővárosi alkalmazottak jövedelmeinek lefaragása*, kérdést intéztünk a drágasági front által teremtett helyzetről, kapcsolatban a tisztviselői sérelmekkel, *Petrovácz* Gyulához. Kérdéseinkre

Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Amennyire rohamosan tavaszodik a városban és amilyen rohamosan zöldülnek a ligetek és virágzanak a gyümölcsfák a kora tavaszi dátum dacára, *ugyanolyan rohamosan emelkedik a drágasági index*. Ezúttal nem a primőrökről van szó, nem a bárányról, vagy a húsvéti sonkáról, hanem a burgonyáról, a kenyérről, a tejről, az elemi életszükséglet fenntartásához a szokásos hús-szeletről és a zsírról.

— Tavasz felé a készletek fogyásával aránylagosan mindig szokott némi drágulás jelentkezni. Az idén azonban

a normális emelkedést messze túlhaladja a már bekövetkezett indexemelkedés és annak a réme, hogy a drágaság az új termésig még egyre fokozódni fog.

Ha a fővárosban *még nem is jelentkeztek* az inségnek azok a felháborító jelenségei, amelyek egyes vidékeken a mezőgazdasági népesség között akut módon jelentkeztek és amelyekkel szemben *maga a belügyminiszter úr is kénytelen volt nyomorenyhítő akciót* indítani és az egész ország társadalmának áldozatkészségéhez fordulni: de a drágaság Budapesten is elbirhatatlanná kezd lenni a háztartási cikkek frontján.

— Kereskedelmi mérlegünk szempontjából — folytatta nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula — *előnyösnek látszik* az, hogy ezidőszerint két országot látunk el elsőrendű élelmicikkekkel: Németországot és Olaszországot. Nekünk talán külön dicsekedésre is van okunk azért, hogy a *Vatikán* az olaszországi nehéz gazdasági helyzet folytán Budapest Székesfőváros Élelmiszerüzemétől szerzi be a pápai állam élelmiszerszükségletét. Azonban

a németek magyarországi bevásárlásai és az olaszoknak szállított rengeteg élelmiszer-vagón, nemcsak a belföldi árakat fokozzák, hanem egyidejüen a készleteket is jelentősen csökkentik.

Vagyis az export a belföldi árakat illetően *kétféle módon, kétszeres mértékben* hat emelőleg.

— Szerintem megengedhetetlen az, hogy a túlzott export gazdasági hasznát *a belföldi fogyasztók fizessék meg*. És nem igazságos, hogy

Magyarországon koplaljanak, vagy éhezzenek nagyrészben azért, mert az export túlzott forszírozásával az itt szükséges készleteket idegen államok éhezőinek juttatják.

— A katasztrófa *nem is a legszegényebb rétegeket érinti*, mert hiszen ezekről a főváros inségakciója gondoskodik. Itt legfeljebb arról van szó, hogy az inségkonyhák fenntartása a városnak *jelentős többköltséget* okoz, vagy — amit semmi esetre sem lehet megengedni — az adagok leszállítását, esetleg a kenyéradag csökkentését fogja maga után vonni. Ez a kérdés már felmerült a szociálpolitikai bizottságban, de

pártunk ottani exponenseinek ellenállásán meg is hiusult,

mert mi személyes tapasztalataink és a hozzánk beérkezett jelentések alapján tudva tudjuk, hogy egy adag ebéddel, nem egy, hanem két-három, sőt négy család is kénytelen megelégedni!

— Egyetlen pillanatig sem kétséges, hogy

a drágaság egész súlya a fixfizetéses és a fix-órabéres alkalmazottakra és munkásokra nehezedik.

Ezek azok, akik a drágaság terheit nem képesek áthárítani, hanem kénytelenek az előbb vázolt és általam megengedhetetlennek tartott módon *takarékoskodni, redukálni*, lemondani eddigi életstandardjuk máris minimális nívójáról.

— Az állam és vele együtt a főváros is mereven elzárkózik egy *a drágulási százalékkal arányos drágasági pótlék kiutalása elől.*

A pénzügyminiszter az állam gazdasági helyzetének bástyája mögé bujik és innen jelenti ki lehetetlennek a közalkalmazottak helyzetének a legcsekélyebb módon való megjavítását is.

A polgármester viszont természetszerüen kénytelen a kormány által jóváhagyott költségvetéshez ragaszkodni, amelyben

még, ha lett is volna előirányzat valami minimális drágasági segítségre, azt mint nem kivánatos precedenst amúgy is törölte volna a belügyminiszter kék ceruzája.

— Igy a *legnagyobb megpróbáltatások és nehézségek elé kerül* az az értékes társadalmi réteg, amelynek békebeli illetményeit és legális mellékjárandóságait már előzőleg a lehető legminimálisabbra faragták le. Nekem az a meggyőződésem, hogy kell jönnie valami segítségnek ezen a vonalon is.

Ha a belügyminiszter a vidéki inségeseket szükségesnek látta védelmébe venni, nem tagadhatja meg hozzájárulását akkor, amikor ennek szükségessége a fővárosi és a

többi közalkalmazottak ajtaján kopogtat.

Ezeket mondotta *Petrovácz* Gyula az *Uj Budapest* munkatársának a drágaság frontjáról és az állami és városi közalkalmazottak jogos igényeiről.

Kétségtelen, hogy *Petrovácz* nyilatkozata úgy várospolitikai, mint tisztviselőkörökben élénk visszhangot fog kelteni. Értesülésünk szerint *Petrovácz* Gyula, aki a húsvéti ünnepeket vidéken tölti, rövidesen módját fogja ejteni, hogy akciójával, *amely mögött természetszerűleg egységes falankszként áll a Keresztény Községi Párt*, az önkormányzati fórumok elé lépjen.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, díszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Budapesti figurák

Irja: Tlovszky János

A tojástartó

— Velem jössz?

— Veled.

— Hétre gyere!

— Ott leszek!

Igy váltunk el husvét vasárnap alkonyatán, kereken negyven évvel ezelőtt a szomszéd házban lakó Karcsitól.

*

Karcsi padtársam volt a Dohány-utcai elemi iskolában. De nemcsak padtársam volt, hanem minden csinyben benne volt.

*

Husvét hétfőn reggel hét órakor pontosan állított be hozzám Karcsi. Már felöltözve vártam, mert egész éjjel nem tudtam aludni az izgalomtól. Folyton az járt az eszemben, hogy hány „helyre" kell menni locsolni és minő sorrendben kell a helyekre menni.

*

— Kitervezted jól az utat és a helyeket?

— Ki! — vágtam nagy büszkén viszsza és nekivágtunk a Rottenbiller-utcának. Ott lakott a keresztanyám. Ő volt az első hely.

*

Locsolónk nem öntöző készülék, hanem egy literes orvosságos üveg volt, melynek nyakát „orgontül"-lel kötöttük be, az üveget két marokra fogva, addig locsoltuk a kiszemelt nőt, keresztmamát, unokatestvért, szomszédasszonyt és ismerősünknek nejét, felnőtt leányát, stb., amig az kétségbeesetten nem kiáltotta:

— Elég! Hagyjátok abba!

A folyadékot nem vegyész, vagy illatszergyáros állította elő, hanem mi. Vettünk ötért „otkolont" a patikában, ami ép csak, hogy megnedvesítette az üveg alját, míg a színültig való töltést a vízvezeték igénybevételével intéztük el. A folyadék opálos színű valami volt. A tüllt, amivel lekötöttük az üveget, az anyám maradék-fiókjából szedtük ki egy óvatlan pillanatban.

*

Felnőtt lányokat és asszonyokat locsoltunk mi pockok, mert velünk egykorúakat részben nem volt érdemes locsolni, mert nem adtak flaskalengetésünk elismeréseként piros vagy cukortojást, amiben kép, panoráma volt — részben meg azért, mert logikánkkal nem tartottuk lovagias eljárásnak, hogy egész évben minden játék végén elvertük a leányokat és húsvétkor ünnepélyes pofával állítsunk be hozzájuk — locsolkodni!

*

Egy ilyen húsvéti út tizennégy-tizenhat különböző tojással gazdagított bennünket. Karcsi bejött velem az út első helyére. Először én flaskáztam, azután ő locsolt. Mindig arcba, nyakba, igy a meglocsolt hamarébb kiáltotta, hogy elég! A második helyen csak a kapu alatt várt meg az első helyen kapott tojásokat a kezében tartotta.

Ő volt a tojástartó.

Én locsoltam össze a tojásokat, ő hurcolta. S mikor délfelé holtfáradtan hazaértünk, fele az övé volt, fele az enyém, de a kiválasztás joga az osztozkodás során engem illetett. Leültünk a szőnyegre s kiraktuk a tojásokat. Külön a színes főtt tojásokat. Én külön állítottam egy panorámát, ő is választott egyet. A végén négy főtt tojás maradt: két kicsi, két nagy.

— Válassz! Mondtam nagylelkűen.

Erre ő a két nagy tojást választotta. Ezen aztán összekaptunk, birkóztunk, hemperegtünk.

Természetesen a birkózás alatt nem a patkót, hanem a tojásokat rugtuk összse. Oda lett a tojás panorámástól.

*

De a következő évben reggel hét órakor husvét hétfőjén megint elhangzott a kérdés:

— Jól kitervezted az utat és a helyeket?

— Ki! — és nagy büszkén nekivágtunk a Rottenbiller-utcának!

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, táblaparkét, egyszerü és diszes kivitelben, aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

VÁROSHÁZI NOTESZ

SZERENCSÉS ELHATÁROZÁS volt a főváros vezetősége részéről a pártközi konferenciák visszaállítása. Még akkor is, ha egyik vagy másik pártvezér a posta állítólagos rossz kézbesítése, vagy egyéb okok folytán nem is kapja meg mindig a pártközi konferenciára való irásbeli meghívást. A pártközi konferencia elé kerülnek a közgyűlési napirendre felvett ügyek, még pedig az előadó tanácsnokok referátumai alapján.

A polgármester a tőle megszokott konciliáns magatartással természetszerűen csak azokat az előterjesztéseit tűzi azután a pénzügyi bizottság és a közgyűlés napirendjére, amely előterjesztésekhez a pártközi értekezlet hozzájárult. A pártközi értekezletnek tehát nagy előnye egyrészt, hogy biztosítja a pénzügyi bizottsági ülések és a közgyűlések nyugodt és síma lefolyását. A legutóbbi pénzügyi bizottsági ülésen például maga Wolff Károly volt az, aki a két új templom megépítésére vonatkozó polgármesteri előterjesztéshez hozzászólván leszögezte, hogy az előterjesztéshez a pénzügyi bizottságnak is hozzá kell járulnia, mert azt a pártközi értekezlet már elfogadta.

Másrészről nagy előnye az is a pártközieknek, hogy közelebb hozzák egymáshoz a pártvezéreket és a tanácsnokokat. Ez a közvetlen érintkezés növeli a tanácsnokok önbizalmát. Szemtőlszembe állván, azaz inkább ülvén, a közgyűlési pártok mindenható uraival, meggyőzőbben és fesztelenebbül tudják előadni mondanivalójukat, mint a pénzügyi bizottság sokszor feszült és izgalmas atmoszférájában.

*

A SZERDAI KÖZGYŰLÉS MÁR a pártközi megegyezések békés hangulatában folyt le. Annyi port felvert polgármesteri előterjesztések, mint például épen a templomépítés ügye, minden hozzászólás nélkül másodpercek alatt váltak a Tisztelt Közgyűlés határozatává.

Hát hogy nagyobb érdeklődés nem kísérte ezt a Husvét előtt utolsó közgyűlést, sem a mélyen tisztelt városatyák, de a karzati közönség részéről sem, az kétségtelen. A legfőbb pártvezérek nyolc óra felé jöttek be a közgyűlésre, a képviselőház üléséről érkezve, ahol is a pénzügyminiszter mondott expozét. Wolff Csilléryvel, Zsitvay Terbóccal érkezett, viszont Rassay egyáltalában el sem jött. A vezérek is azonban hamarosan visszavonultak a pártok különtermeibe, miután egyetlen pillantással meggyőződtek róla, hogy a nem túlzottan érdekes felszólalásokat valóban nem érdemes hallgatni.

*

A GYENGÉLKEDŐ SIPŐCZ FŐPOLGÁRMESTER HELYETT mindvégig Szendy polgármester ült az elnöki pulpituson. Mint Neptun ama bizonyos szigonnyal, nyugodt és erős kézzel csillapította le Szendy az itt-ott felkavarogni készülő hullámokat.

Amikor Párkány Frigyes beszéde közben a jobboldali viharsarok Gidró László vezetésével zajongani kezdett, Szendy csendes és derült fölénnyel jegyezte meg:

— Csak semmi izgalom! Nincsen rá ok, urak!

A polgármesteri intő szóra el is csendesedett a Tisztelt Közgyülés. Aminthogy Párkány beszéde valóban semmi izgalomra nem is adott okot.

*

EGY SZÓMEGVONÁS MIATT, amely a pénzügyi bizottságban történt, indult bosszúálló útjára az a Párkány-féle beszéd, amelyről minden valószínűség szerint azt hitte a kormányfőtanácsos úr, hogy korszakot alkotó lesz a főváros történetében. Nagyon el volt keseredve Párkány, amikor azon elképesztő adatait, hogy például a bécsi városi takarék csupán költséget térít meg, szemben a budapesti községi takarék pénzpocsékolásával az igazgatósági tagok számára, — nem fogadták a várt és köteles megdöbbenéssel az urak.

Nem állt jól Párkánynak, a dúsgazdag bankügyésznek, ez a háború a Községi Takarék igazgatósági tagsági dotációi ellen! Szivesen hallgattuk volna fejtegetéseit, ha a főváros pénzintézetének újabb altruisztikus célkitűzéseket állított volna feladatul, ha nagyvonalú előadást tartott volna a gyámi pénzeknek kizárólag a Községi Takarékban való elhelyezésének szükségességéről, vagy követelte volna a városi ingatlanok biztosításának önbiztosítás útján a Községi Takarékhoz való utalását.

Minderről azonban nem beszélt őméltósága. A Községi Takarék mult évi zárószámadásából, egész üzleti gestiójából mindössze az igazgatósági tagok piszlicsár honoráriuma fájt neki.

A jobboldal — elvi álláspontjához hiven — élesen tiltakozott minden ingyen munka ellen, és hiába udvarolt beszéde során Párkány a szocialistáknak, azok sem szavaztak mellette, amikor azt indítványozta, hogy a Községi Takarék az elmult évi tiszta nyereségének tíz százalékát fordíthassa csak az igazgatóság és a felügyelőbizottság honorálására.

Jellemző volt, hogy egyetlen viharos helyeslés hangzott el Párkány beszéde mellett: Szegő Béla helyeselt, a kiváló szappan-diktátor, ahogy Rassay-párti körökben őt nevezni szokták: Szapóleon. Mindenesetre nem lenne érdektelen összeállítani ezek után, hogy Párkány és Szegő urak hány részvénytársasági igazgatósági tagság boldog birtokosai és mennyit keresnek ezen évente.

*

PÁRKÁNY UTÁN SÜMEGI Vilmos következett, aki azt fejtegette, hogy az ő boldogult ifjukorában még mindenki nobile officium-ként fogta fel a közért való dolgozást, nemhogy pénzt kért volna érte. A szocialisták, de a jobboldal is élénk ellentmondásokkal kísérték Sümegi ezen megállapítását. Szendy azután közbe is csengetett:

— Kérem az urakat, hallgassák meg a legöregebb bizottsági tagot!

A sajtó padjaiban felfigyeltek a polgármesteri megjegyzésre. Tudvalevő ugyanis, hogy a törvényhatósági bizottságnak Csepregi Horváth János dr. a legöregebb tagja, János bátyánk — Isten éltesse sokáig — március 1-én fordult a 84. életévébe. Csepregi Horváth után pedig Pom-

Életet, vért, erőt jelent az uj beruházó kölcsön!

Szendy polgármester ismerteti a kilencmillió-pengős kölcsön véglegesnek tekinthető programmját

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az a körülmény, hogy a belügyminiszter *szinte változatlanul* hagyta jóvá apróbb korrekcióktól eltekintve, a főváros ezévi költségvetését, *jelentékenyen megkönnyítette a városházi helyzetet.* Illetékes várospolitikai tényezők a költségvetésnek *szinte módosítás nélküli miniszteriális jóváhagyását a kormány bizalmának újabb jeléül tekintik.* Semmi akadálya nincs ezekután annak, hogy a husvéti ünnepek után a főváros vezetősége *teljes erővel fogjon hozzá* a részben a költségvetésben biztosított, részben a beruházó kölcsönök alapján létesülő nagyobb közmunkákhoz.

A husvéti ünnepek alkalmával az *Uj Budapest* munkatársa beszélgetést folytatott *Szendy* polgármesterrel, akit megkérdeztünk: melyek a beruházó programm legközelebbi aktuális tételei és főképen: mikor kerül a sor az új kilencmillió pengős MABI-kölcsön felvételére? Kérdéseinkre

Szendy Károly

polgármester a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— *Életet, vért, erőt jelent az új beruházó kölcsön!* A kilencmillió pengős MABI-kölcsön ügyében az a helyzet, hogy *szerződés-szövegezési tárgyalások vannak*, amelyet, ha a dolgok természeténél fogva kissé el is húzódnak, husvét utánra *okvetlenül végetérnek.* A husvét utáni közgyűlés programmján fog azután szerepelni az új beruházó kölcsön felvétele, továbbá az a beruházó programm, amelyet a kilencmillió pengős MABI-kölcsönből *meg akarunk valósítani.*

— Utasításomra a pénzügyi ügyosztály a szaktanácsnokokkal lefolytatott tárgyalásaim után elkészítette az *új beruházó programm immár végleges-nek látszó tervezetét.* Eszerint a kölcsön felhasználása a következő programm szerint történne:

Beszkárt	**6,000.000**	**pengő**
Rudas átépítése	**875.000**	**„**
Szükséglakások építése	**1,200.000**	**„**
XII. ker. előljáróság megépítése	**500.000**	**„**
Forrás foglalásokra az artézi fúrásnál	**140.000**	**„**
A Horthy Miklós-úti felsőkereskedelmi leányiskola emeletráépítése	**200.000**	**„**
A Tabán rendezésére az OTI-kölcsönből előirányzott összeg kiegészítése	**85.000**	**„**
	9,000.000	**pengő**

— Az egyes tételeket illetően azt jegyzem meg, hogy a Beszkárt hatmillió pengős tétele *tizennyolc* kisebb-nagyobb tételre oszlik, ezek közül legfontosabb *a Horthy Miklós-híd építése folytán* szükséges vágány-hálózati berendezések megépítése. Ez a tervezet már véglegesnek tekinthető, de arra az önkormányzatnak is *rá kell nyomnia a maga pecsétjét.*

péry Elemér következik, aki „mindössze" 82 esztendős. Még többen megelőzik életkorban Sümegi Vilmost, aki alig 71 éves.

Viszont igaz az, hogy Sümegi a legrégibb bizottsági tag: 1900 óta. Egyfolytában volt 1900-tól 1918-ig városatya, 1920 óta pedig állandóan bizottsági tag, sőt most már örökös, még pedig egyetlen ellenzéki örökös bizottsági tagja a fővárosnak.

Kétségtelen tehát, hogy amikor Szendy Sümegit a legöregebb bizottsági tagnak nevezte, azt akarta mondani, hogy a legrégibb idő óta bizottsági tag. Amikor a sajtópadokban szóbakerült Sümegi életkora, Pompéry Elemér meg is mondotta:

— Az lehet, hogy Sümegi a legrégibb idő óta tagja a közgyülésnek. De hogy a legöregebb bizottsági tag lenne? Az ő 71, vagy 72 évével, bizony csak taknyos kölyök!

*

TEMESVÁRY LÁSZLÓ VOLT az, aki Sümeginek úgy a maga, mint az egész magyar reform-nemzedék nevében alaposan megmondotta a véleményét:

— Tisztelem a kort — mondotta emelt hangon Temesváry — de azért, mert valaki előbb született, nem állíthatja, hogy csak akkor volt tiszta közélet, amikor ő abban résztvenni kezdett!

*

AZ ÁPRILIS 1-E — amikor is véletlenül közgyülésre gyült össze a tisztelt törvényhatósági bizottság — tréfa és beugratás szempontjából nem mondható ezidén különösebben sikerültnek a városházán. Sokkal savanyúbbak a városatya urak, semhogy áprilisi tréfára volna kedvük.

A városházi április 1-ét egyedül a kitünő Baitz József, a Községi Élelmiszerüzem vezérigazgatója vette komolyan. Hiába, ő még ujonc a várospolitikában. Baitz őméltósága beugrott a multheti Városházi Notesz azon megjegyzésének, hogy a közgyülési büffé azzal a meglepetéssel szolgál április 1-én az uraknak, hogy végre jó kávét fognak felszolgálni, a kivételesen kimosott és igy tiszta fehér kabátban működő pincérek.

A Városházi Notesz április tréfája nyomán szigorú vizsgálat indult meg az Élelmiszerüzem telepén, aminek eredményeképen azután vezérigazgatói intézkedés történt, hogy ezentúl a legfinomabb Hacienda Murillos kávéból főzzék a feketét a városanya úrnőknek és a városatya uraknak. Erre a kávéra az április 1-e alkalmából a vezérigazgató úr külön is felhivta a Városházi Notesz figyelmét, és azt is közölte velünk, hogy a kiszolgáló személyzet ruhájának tisztasága sem hagy semmi kivánnivalót hátra.

Önként rektifikálunk: Nem volt baj a kávéval, sem április 1-én, sem azelőtt és frissen vasalt volt a fehér kabát is mindig a kiszolgáló személyzeten. Mindenesetre dicséretes azonban Baitz vezérigazgató figyelme, aki nemcsak a panaszokat orvosolja, hanem akkor is huszáros gyorsasággal intézkedik, ha a panasznak csak a látszata forog fenn...

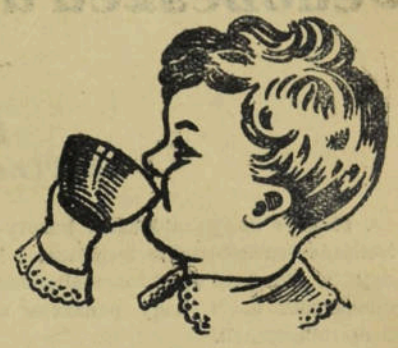
*

A NÉPSZERŰ ÉS SZÓRAKOZTATÓ bridge-játéknak, amelynek nemcsak szenvedélyes hivei, de tudósai is vannak, valósággal külön kis hadserege van a városházán. A legnagyszerűbb bridge-játékos a városházán mindenesetre Salamon Géza. Ő olyan tökéletesen játszik, hogy hozzá már nem is ér fel a birálat, csak a hódolat. Vele majdnem egyenrangú játékosok: Csorna Kálmán árvaszéki elnök, báró Babarczy István, dorogi Farkas Ákos és Zielinski Tibor tanácsnokok. Ők öten alkotnák azt a városházi csapatot, amely összes ellenfeleit, mint a répát, halomra vágta volna a legutóbbi városházi bridge-versenyen.

A nagy csapat azonban nem indult a tisztviselők kaszinójában rendezett, immár hetek óta folyó versenyen, igy a huszonnégy versenyző csapat közül a Községi Takarék versenycsapata győzött, ennek a csapatnak Castiglione László, Hankovszky Zoltán, Nagy Imre, Pétery Jenő dr. és Turnovszky Endre voltak a tagjai. A második dijat a Faludi János dr.-ból, Földváry Imre dr.-ból, Garancsy László dr.-ból és Vajda László dr.-ból álló csapat nyerte el. A harmadik dijnyertes csapat tagjai: Friedrich Tibor, Göllner András, Gyarmati Endre dr. és Kirchner Sándor voltak.

A Községi Takarék csapata tehát — ha nem is nagy pontelőnnyel — véresre verte a közigazgatási tisztviselőkből alakitott csapatokat. Hiába, ők jobban tudnak licitálni, de számolni is, mint a közigazgatási beamterekből álló csapatok. Viszont az is igaz, hogy a Községi Takarék csapata külső segitséggel dolgozott: egyik vezető tagjuk: Nagy Imre nem takaréki tisztviselő, hanem városházi mérnök.

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

„ANTÓNIA" védjegyű
1 kilo Malátakávé 40 fillér

Husvét után lesz a Községi Takarék közgyülése

Kiket küld ki a főváros a Községi Takarék igazgatóságába?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros törvényhatósági bizottsága szerdai közgyülésén választotta meg a Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár R. T. és a kezelésében levő Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénztárforgalmi R. T. és a Parkváros R. T. közös igazgatóságában és felügyelőbizottságában megüresedett hat igazgatósági és négy felügyelőbizottsági tagsági helyre a hivatalos jelölteket. Igazgatósági tagok lettek: Mónus Illés, Morvay Zsigmond dr., Szakál Géza, Szentgáli Antal, Szentgyörgyi Elemér dr. és Várkonyi Kálmán dr. A felügyelő bizottságba Ascher Istvánt, dabasi Halász Lajost, Pető Ernő dr.-t és Sgardelli Caesart választotta meg a főváros törvényhatósági bizottsága. A választás tulajdonképen azt jelenti, hogy a Községi Takaréknak és a csatlakozó részvénytársaságoknak a husvéti ünnepek után tartandó közgyülésben a főváros közönségének kiküldöttjei a törvényhatósági bizottság kiküldöttjei által megválasztott igazgatósági és felügyelőbizottsági tagokra fognak szavazni.

Az angol hitelezők képviseletében a takarékpénztár igazgatóságába Picker Frigyest, az Állatvásár Pénzforgalmi R. T. igazgatóságába pedig a hivatalos mezőgazdasági érdekeltség képviselőjének fenntartott egy igazgatósági helyre Ébner Jenő dr.-t választotta meg a főváros törvényhatósági bizottsága.

„Eternit"
FAL- ÉS BUTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓ-HELYISÉGE
VI., Ó-UTCA 4. szám

Vizdijakból vagy közadókból?

Védőbeszéd a Vizművek beruházásai mellett

Irta: SZŐKE GYULA dr.
a Vizművek választmányának elnöke

A főváros nagy áldozatot hozott a vízellátás érdekében. De természetes is, hogy a főváros veeztősége állandóan gondoskodik arról, hogy panaszok fel ne merülhessenek.

A vízművek kiépítése nem könnyü feladat, mert ilyen nagy mennyiségü víz vezetésére egyetlen alkalmas terület a Dunának megfelelő partjain kinálkozott, ahol pedig más érdekek is figyelembe veendök voltak. Mégis sikerült annakidején a főváros tanácsának olyan munkálatot keresztülvinni, amely abban az időben nemcsak a főváros teljes vizellátását biztosította, de a fővárosnak ebben a tekintetben az egész világ városai között az első helyek egyikét biztosította. Azonban nem számoltak annakidején a főváros rohamos fejlödésével egyrészt, másrészt pedig még kevésbbé számolhattak a világháborunak azzal a sajnálatos eredményével, hogy a Duna fölött nem fogunk szabadon rendelkezni és nem leszünk abban az anyagi helyzetben, hogy a Duna medrét megfelelően rendben is tarthassuk. Jött a nemzetközi Dunabizottság amely a hajózás elvét tartotta a fő szempontnak és az úgynevezett trianoni gáttal kitünően sikerült vizszerző kutainkat életképtelenné tette: bekövetkezett az eliszaposodás és a víz sodrának a helye megváltozott. Természetes következménye volt ennek, hogy vízszürő berendezést kellett felállítani, amely a víztermelést megdrágította. A főváros fejlödése ugyanekkor hangosan kivánta a sokkal nagyobb, immár beépített területek kiszolgálását, ami újabb víztermelő telepek létesítését akkor is maga után vonná, ha a régi összes telepeink teljesen sértetlenek és munkaképesek volnának. Igy állott elő az a kényszerhelyzet, hogy új területek után kellett kutatnunk. Egyedül alkalmas hely erre a szentendrei sziget két partja, ahol nagy telepet kell létesíteni, hogy az immár közel 300 ezer köbméter napi vizszolgáltatási kivánalomnak meg tudjunk felelni.

A főváros magára vállalta ennek megfelelően a régi müvek felujítását és új müvek létesítését. Már csak pénzügyi szempontból sem könnyü feladat, mert mintegy 33 millió pengő tökebefektetéssel jár. Az évek óta folyó nagy munka befejezéshez közeledik. A vízművek vezetőségének komoly, átgondolt munkája következtében valóban a jövő Budapest is biztosítva érezheti magát a vizellátás tekintetében.

És, ha az ember a munka végeztével nyugodt lelkiismerettel mondja, hogy mindent megtett a jó munka sikeres elvégzésére és öntudattal állíhatja, hogy amit végeztünk, nem szolgál szégyenünkre, mégis azt kell mondani, hogy a feladat nem teljes, további tennivalók vannak.

A Duna medrének a rendezése, a vízfolyás helyzetének az állandósítása, az eliszaposodás meggátlása és a part biztosítása még a jövő halaszthatatlan feladata. Az új kutak kiépítése, azok vizeinek a főtelepekbe való bevezetése és a fővárosban való szétosztása szintén nehéz munka. Ezenkívül még biztosítani kell a zavartalan vizellátást akkor is, ha a most lefektetett fővezetékek javítandók, vagy tisztítandók, vagy bármely okból használhatatlanok volnának. Mind ez azonban már nem teszi lehetővé, hogy a város egész lakott területe vizellátásban részesüljön.

A lefektetett régi csövek nem voltak ilyen nagymennyiségü víz átvezetésére méretezve. Ezeket tehát megfelelően ki kell cserélni. Azonkívül az elosztás a főváros akkori kisebb beépítettsége miatt más irányú volt, mint amire ma szükség van. Most vizet igényelnek olyan területek is, amelyek csak a legutóbbi években települtek be és ahova nem a rendes nyomással, hanem külön müvek építésével és fenntartásával lehet csak a vizet eljuttatni. Ezeknek a területeknek a vízellátása pedig nem csak az első bevezetés nagy költségeit vonják maguk után, de a napi vizszolgáltatás kiadásait is rendkívüli módon emelik. Amíg a régi területeken a vizszolgáltatás köbméterenként csak 15 filléres kiadásával kellett számolni, ma már nagyon sok helyen 30, 64, 98, sőt 1.32 filléres kiadást is felemésztenek a vizszolgáltatás köbméterenkénti költségei. Ugyanis éppen a legkönnyebb területek voltak eddig vizzel ellátva, most kerül a sor az ujonnan benépesült hegyvidékre és mindazon emelkedő területekre, amelyeknél a főtelep víznyomása nem elegendő a víznek helybe való szállítására.

A törvényhatósági bizottság a víz árát ezekre való figyelem nélkül egyösszegben köbméterenként 18 fillérben állapította meg. Természetes tehát, hogy minél inkább olyan területekre is kiterjesztjük a vízszolgáltatást, ahol külön müveket kell állandóan fenntartani, annál inkább emelkedik a főváros költsége is és minél több vizet adnak ezeknek a helyeknek, annál több a ráfizetés. Itt látjuk annak az ismételten hangoztatott elvnek az igazságát, hogy a többszolgáltatás csak addig hasznothajtó, míg arra rá nem fizetünk, mert mihelyest többe kerül a víz napi szolgáltatása köbméterenként 18 fillérnél és amennyivel többe kerül, annál többet és annyival többet fizet rá a főváros a napi vizelosztásra. Amíg tehát ez a drágább vizszolgáltatás kevesebb mennyiségre vonatkozik, addig az itteni veszteséget pótolja a nagymennyiségü olcsóbb víz. Mihelyest azonban a drágább víz aránytalanul nagyobb területen és aránytalanul nagyobb mennyiségben van igénybevéve, az egyensúly megdől és a vízdíjak rendezése okvetlenül szükséges.

Ezekről a beruházásokról és költségekről folyik most úgy a Vízmüveknél, mint a polgármesteri hivatalban és a szanálás rendjén a tárgyalás. Nem könnyü dolog!

A beruházások során vannak olyan munkálatok, amelyek részben a mai generációt érintik, amelyek tehát a jövő nemzedékre nem háríthatók át. Ezeket a kiadásokat tehát a bevételekből kell fedezni. A hosszabb időre szóló beruházások költségeit viszont ezen idő vízhasználói törlesszék, tehát ezek a kiadások amortizációs kölcsönből építendők. Hogy most már ennek a kamatait maga a Vízmüvek, vagy a főváros közönsége fizessék, tehát vízdíjakból, vagy közadókból fizettessenek, attól függ, hogy a beruházások első befektetésnek, vagy pedig folytatólagos építkezésnek tekintendők-e?

Meggondolandó ugyanis, hogy a vízdíjat nem azok fizetik, akik a vizet használják. A vízdíjat a háztulajdonos fizeti holott a vizet a ház lakói, és pedig sem nem egyenlő, sem nem a lakbérhez arányos módon használják, tehát a vízhasználat és vízdíj-fizetés között összefüggés legfeljebb azon egy esetben van, ha a házban müködő valamely rendkívül sok vizet használó nagy üzem külön órát állíttat fel. Ha tehát a vízdíjfizetés nem a vízhasználat után igazodik, úgy méltányos lehet adott esetben, hogy a beruházások megfelelő részét a főváros közadókból viselje, ami nemcsak a túlterhelt házakat mentesíti esetleges újabb terhektől, hanem arányosítja is a vízmüvek költségeinek a viselését. Ezen alapszik azon elgondolásom is, hogy a Vízmüvek első, még a hetvenes évekből származó beruházásai után ne kelljen tovább kamatokat fizetni, mert a helyesen végzett számítások szerint egészen az 1930-as befektetésekig tett összes beruházások értékét a vízmüveknek a központi háztartásba való beszolgáltatása már letörlesztette. Igaz ugyan, hogy ebben az esetben az tünik ki, hogy a jó liberális korszak a tőkét kötötte le és nem gondolt felújítási alapok gyüjtésére, valamint az e célból felvett kölcsönöknek a törlesztésére. De most sem politikát nem nézünk, sem szemrehányások keresésével nem akarunk a jövőre érdemeket szerezni. Tényeket állapítunk meg, hogy abból a jövőre következtetéseket levonva, magunknak normákat szabhassunk.

Amikor megállapitjuk, hogy a Vízmüvek nem lehet nyereszkedési vállalat, tehát nem szedhet olyan nagy vizdíjat, hogy abból a főváros hasznothajtó üzeme fejlődjék ki, meg kell állapítani azt is tehát, hogy a Vízmüvek nem járulhatnak hozzá a községi háztartás hiányának a fedezéséhez. Mert jóllehet az első látásra a szociális gondolat nem áll ennek útjában, mert hiszen a vizet nem a legszegényebb néposztályok, hanem a látszólag mindig vagyonos háztulajdonosok fizetik, — de nem lehet letagadni, hogy minél jobban emelik a házak terheit, azok akarva, nem akarva — legalább részben áthárulnak a lakókra és áthárítódnak főleg ott, ahol, — mint a legkisebb embereknél, — nem igen van mód lakásokat változtatni. Mindig meggondolandó tehát, hogy a Vízmüvek bevételei túlhaladhatják-e azt az okos határt, amelynél a Vízmüvek még fedezik a rendes kiadásaikat, fizetik a régi munkálatok átalakításával és javításával felmerülő költségeket és gyüjthetnek egy bizonyos felújítási alapot, hogy ne kelljen állandóan a drága hitelekből fedezni a legkisebb különmunkát is. A végzett számítások ugyanis igazolják azt a tényt, hogy a meglévő saját tőkéből végzett munkálatok közel 25%-kal olcsóbbak, mint a hitelekből végzett befektetések.

Hogy most már a vízdíjak tovább is a háztulajdonosok által fedeztessenek-e, vagy sokak kivánsága szerint a lakásokban felállított vizmérő órák utján a lakók fizessék, ebben a tekintetben a közgyülésnek kell határoznia. Nem kétlem, hogy a gyülés a mai rendszert fogja fenntartani és nem fog a lakásokban vizmérő órát elhelyezni. Most nem mint lakó beszélek, hanem mint a Vízmüvek egyik szerény munkása. Fel kellene állítanunk legalább 250.000 drb. vízmérő órát, amelynek öszes költsége megközelítené a 10 millió pengöt, tehát olyan nagy újabb kölcsöntőkére volna szükség, amelynek a törlesztő-szolgálata nagyobb teher, mint ha a háztulajdonos valamelyes vízdíjemelést volna kénytelen elszenvedni. Azonkívül az állandó ellenőrzés, javítás, leolvasás és pénzbeszedés a napi költségeket emelné túlságos mértékben.

Van azonban lehetőség annak a meggondolására, hogy a vízdíjakat arányosítsuk a vízdíj elosztási költségeihez. Tényleg van abban sok méltányosság, hogy azok a vidékek, amelyeknél a vizszolgáltatás köbméterenként közel 1 pengőbe kerül, ne fizessék ugyanazt a 18 fillért, mint azok a vidékek, ahol az elosztási költség cca 15 fillért tesz ki. Vitatható a gondolat!

Ilyen körülmények között az okosság diktálja a középuton való haladást, hogy legalább egy részét viseljék ezek a területek annak a többletkiadásnak, amellyel a vizszolgáltatás jár. Csak gyakorlatiasság kérdése, hogy hány övezetbe soroljuk a területeket és eszerint hány ilyen díjtételt állapítunk meg a szolgáltatási készkiadás figyelembe vételével. Ez nem nehéz, mert a pontos adatok rendelkezésre állanak és bármikor ellenőrizhetők. Ez helyes is, mert nem lehet kifogásolni az újabb, drágább területek bekapcsolását és nem lehet méltánytalannak mondani a teherben való arányos részvételt.

Természetesen mindenekelőtt feltétlenül szükséges a Vízmüvek szervezetének a rendezése és a gazdálkodásban az okos takarékosság véglegesítése. A helyesen megalkotott szabályzat, az átgondoltan keresztülvitt státusrendezés, a kielégítő fizetés és biztos nyugdíj fokozza az alkalmazottak energiáját és megment a felesleges és oktalan kiadásoktól. Az összes munkálatokat fényüzésmentesen kell keresztülvinni, jól tartósan, megadva mindazt, amit a mai technikai felkészültség az ügy érdekében adhat.

Ezeknek az elgondolásoknak kell érvényesülni akkor, amikor az új vízdíjak megállapítása küszöbén állunk. Nem népszerü a vízdíjemelés. Amint nem népszerü egyetlen közszolgáltatási kötelezettség emelése sem. De, aki elhatározza magát arra, hogy önzetlenül a köz szolgálatára áll, tudni kell ezért áldozatot is hozni. Rosszul haladunk előre, ha mindig csak hátra nézünk!

Kapuzárás előtt

Müller Antal országgyülési képviselő nyilt levele Szendy Károly polgármesterhez

Méltóságos Uram, mélyen tisztelt Barátom!

Méltóztassál megengedni, hogy az *Uj Budapest* vendégszerető hasábjain köszönjem meg azt a mély szociális érzésre és emelkedett gondolkozásra valló választ, melyet a pénzügyi bizottság hétfői ülésén elmondott beszédemre adni szíveskedtél. Köszönöm — Budapest összes iparosai nevében — azon elhatározásodat, hogy az ezer szükséglakás, melyet a főváros a hajléktalan családok számára épít, igéreted szerint nem a nagyvállalkozók és bankérdekeltségek számára fog munkaalkalmat jelenteni, hanem ezek az építkezési munkálatok a kis- és középiparosok számára lesznek fenntartva.

Ezeknek a lakásoknak nemcsak a létesítése, hanem az építés által teremtett munkaalkalom is elsőrendű szociális feladata a fővárosnak. Annak a hárommillió pengőnek nem az lesz a hivatása, hogy generalvállalkozókat hizlaljon, hanem az, hogy munkanemenként szétosztva mennél több iparost foglalkoztasson, jótékony vérkeringést idézve elő az elcsigázott és a munka nélkül tengődő budapesti iparban. Ezt a célt, polgármester úr, nem szabad felednünk, igéretedre számot tartunk és vigyázni fogunk arra, hogy az építkezést majdan lebonyolító ügyosztály se feledkezzen meg a kisiparosok foglalkoztatásáról.

Örömmel értesültem és az iparosság nevében köszönöm azon törekvésedet, hogy az ipari árrombolás letörésére kezdeményező lépéseket tettél az irányban, hogy a versenytárgyalásokon fokozottabb mértékben mellőztessenek az olcsó és irreális ajánlatok, mely lépésed közeleb visz a középarányosi rendszer kialakulásához és megszünteti a versenytárgyalásokon fellépett és az iparosság egzisztenciáját veszélyeztető árrombolásokat.

A felsőházi plénumban a keddi nap folyamán, mikor e sorokat írom, kezdődött el az új ipartörvény tárgyalása. Előreláthatólag a húsvéti ünnepek után a Kormányzó úr őfőméltósága szentesítési pecsétjét is magán fogja viselni az új törvény, az a törvény, amelynek előhangja volt a Méltóságodnak a mult esztendő nyarán átadott tíz pontom a kisiparosság védelmét illetően.

Ugy értesültem, hogy még az új ipartörvény életbelépte és a végrehajtási utasítás elkészülte előtt megkezdődik a küzdelem a kontárok és áliparosok ellen. Az iparügyi miniszter úr őnagyméltósága utasította az összes ipari közületeket és ipari hatóságokat, hogy fokozott figyelemmel kisérjék és akadályozzák meg az általsulásokat, a különböző társas cégek és korlátolt felelősségű társulatok alakulását, amelyek most, kapuzárás előtt, amikor az új törvény leengedi előttük a sorompókat, még egy utolsó kísérletet tesznek arra, hogy új szinekbe öltözötten folytassák káros működésüket.

A miniszter mindent megtett a *kapuzárás előtt*, a fővárosnak is meg kell tennie mindent, hogy a közeljövőben kihirdetésre kerülő új törvény valóban új korszakot jelentsen a magyar ipar életében.

Régi szabály, hogy minden törvény annyit ér, amennyit végrehajtanak belőle. Nem beszélve most arról a rengeteg munkáról, harcról és energia-kifejtésről, mellyel a magyar iparosság az új törvény megszületéséért küzdött, csupán arra vagyok bátor rámutatni, hogy a fővárosnak, az ország legnagyobb munkaadójának fokozott kötelessége azon őrködni, hogy az új ipartörvény százszázalékosan végrehajtassék.

Tisztelettel teljesen kérlek, Polgármester uram, szíveskedjél már most — kapuzárás előtt — intézkedni aziránt, hogy amint az új törvényt kihirdetik és megjelenik a végrehajtási utasítás, a főváros erre megfelelően előkészüljön s e célból a főváros vezetősége antekétot hivjon össze. Ezen az ankéton, melyen az iparos és kereskedő bizottsági tagokon kívül részt kell venniök az érdekelt ipartestületek meghivottainak is, a legteljesebb részletességgel meg kell állapítani azokat a módokat, amelyeket a főváros az új ipartörvény s új Közszállítási Szabályzat megszületése kapcsán követni fog. Nem kétlem, hogy nagyszerű energiád és expeditiv tehetséged ebben az irányban a legsürgősebben meg fogja találni a szükséges eszközöket és intézkedéseket, melyekhez pártom részéről a legmesszebbmenő támogatásra számíthatsz.

Egy árvaszéki kölcsön feltünő bonyodalmai

Hogyan könyveli a főváros számvevősége a befizetett kamatokat?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Kuria most már másodszor hozott ítéletet abban az érdekes elszámolási perben, amelyet Budapest székesfőváros közönsége indított Kerekes Tiborné ellen 11,000 pengős kölcsön összeg visszafizetése iránt. A főváros gyámpénztára ugyanis évekkel ezelőtt 13.000 pengős kölcsönt folyósitott Kerekesék részére, akik ezen kölcsön fedezetéül lekötötték több, mint 30 ezer pengőt érő ingatlanukat. A kölcsön feltételei értelmében Kerekeséknek nemcsak a kamatokat, hanem a tőkét is megfelelő időközönként törleszteniök kellett. Azonban a főváros megállapitása szerint Kerekesék késedelembe estek, nem fizették az esedékes tőkerészleteket, sőt a kamatokat sem. Ezért azután a főváros peresitette a hátrálékos kamatokat és egyben fel akarták mondani a kölcsön összegét is.

Ebben a perben azonban az elsőbiróság elutasító ítéletet hozott, miután Kerekesék bizonyitották azt, hogy esedékességkor fizetési könyvük szerint olyan összegeket fizettek, mint amennyit a főváros részükre előirt. A felebbezési biróság az elutasító ítéletet helybennhagyta és 320 pengő perköltségét is megitélt Kerekeséknek. Ezt az ítéletet azután a Kúria Hutás-tanácsa is helybenhagyta. Az ítélet indokolása szerint a Kuria 80-as számú elvi határozata értelmében a kamatfizetés elfogadása a tőkeösszeg helyességét is nyilvánvalóvá teszi. Egyébként is, ha a főváros nem volt megelégedve a fizetések összegével, úgy azok elfogadásánál jogfenntartással kellett volna élnie.

A Kuria ezen elutasító ítélete után perujitási kérelemmel fordult a főváros jogi képviselője útján a bírósághoz. Igazolni kivánták okiratokkal azt, hogy Kerekesék nemcsak, hogy tőke, de kamattörlesztésre sem fizettek elegendő összeget. Utaltak továbbá az árvaszék határozataira, amelyek nyilvánvalóvá teszik azt, hogy ők a részletfizetéseket csupán jogfenntartással fogadhatták el. Valami törlesztés volt, de így mégis fennmaradt 11.000 pengő tőkében és 1935. januárjától a kamat is. Ők a könyvecskében kétféle kamatrovatot vezettek és Kerekesék fizetései még az egyik kamatkövetelésre sem voltak elégségesek. Nem lehet jogfenntartással élni ott, ahol a kamafizetés is kétséges. Az ilyen nagy összegü hátrálékoknál nem lehet a 80-as számu elvi vonatkozású döntést alkalmazni.

Kerekesék ügyvédje ezzel szemben rámutatott viszontválaszában arra, hogy az egész per csupán arravaló, hogy leplezze azt a mühibát, hogy a főváros egy olyan tőkét követel, amely már el van számolva. Ők mindig rendben és időben fizették előre az esedékes díjrészleteket. A főváros számvevőségénél jelentkeztek, ott érdeklődtek az iránt, hogy mivel tartoznak.

A járásbíróság ezek után a perújitási kérelem jogalapját nem látta fennforogni és épp ezért viszautasitotta a keresetet. A járásbíróság szerint a most felhozott újabb adatok nem alkalmasak az alapper ítéletének megdöntésére. Kerekesék 1934. január 3-án a kamatot előrefizették és pedig olyan összegben, amint azt részükre a számvevőszék megállapitotta. Ezt a befizetést az előző fizetésekkel egyetemben a főváros számvevőszéke jogfenntartás nélkül elfogadta. Alaptalan tehát a fővárosnak azon érvelése, hogy ezt a részlettörlesztést nem a következő részletre fogadták el, az pedig, hogy helyesen járt-e el a számvevőség ez ügyben közömbös.

A törvényszék azonban ezt az ítéletet megváltoztatta és Kerekeséket a kereseti összeg megfizetésére kötelezte. Az ítélet indokolása szerint Kerekesék nem lehettek jóhiszemüek, mert hiszen tudniok kellett azt, hogy a kölcsönösszeget milyen részletekben fizethetik vissza és ha a főváros eljárt számvevője tévedett, nekik lett volna kötelességük figyelmeztetni arra, hogy a kivetett összeg helytelen. Egyébként is a becsatolt adatokból nyilvánvaló, hogy Kerekesék késedelmesen fizették a kamatokat és egyes részleteknél olyan nagy hátrálékba estek, hogy az 1934. januárjában befizetett összeg semmi szín alatt sem fedezhette az akkor esedékes részletet. Ez is amellett bizonyit, hogy nem voltak jóhiszemüek, mert hiszen az adósnak tudnia kellett pontosan azt, hogy mennyivel tartozik. De Kerekeséknek az alapperbeli védekezése sem volt jóhiszemü, egyenesen megtévesztették a bíróságokat, amelyek tulajdonképen érdemben alig tárgyalták az ügyet és csupán egyszeri tárgyalás után hozták meg a keresetet elutasító ítéletet. Igy adódhatott azután elő az az helyzet, hogy a Kuria figyelemmel a 80-as számú jogegységi döntésre, ezeket az elutasításokat helybenhagyta.

Az elkülönitett marasztaló végitélet ellen felülvizsgálattal éltek Kerekesék és az ügy végső döntésre most került a Kuria Térffy-tanácsa elé. Itt utaltak arra, hogy nem lehet elkülönitett végitélettel az ügyet elintézni ilyen módon, mert hiszen Kerekesék, amikor fizetéseket eszközöltek, egy közhivatalnál jelentkeztek, ahol megfelelő módon és úton számfejtették az esedékes részleteket, ez ellen ők nem apellálhattak, ezt el kellett fogadniok. Az ingatlant egyébként Kéri János táblabiró vásárolta meg, aki rendben fizette az esedékes részleteket, a gyámtörvény 290. §-a pontosan körvonalazza azt, hogy milyen módon történnek ilyen esetekben a fizetések. Ők rendesen törlesztették előre félévenként a kamatot és a tőkét. A baj csak akörül mutatkozik, hogy a főváros kettős kamatot számit és igy tudja kimutatni az ő számitásukkal szemben, hogy ők hatalmas késedelembe estek. A főváros duplán számitja a kamatot, nem elég, hogy 8%-ot fizetnek, hanem még további 15%-kal meg akarják őket terhelni. Kerekesék azért adták el az ingatlant, hogy szabaduljanak a pertől és a kereset beadása után két héttel bejelentették a főváros vezetőinek azt, hogy nincs értelme az egész pereskedésnek.

Ezzel szemben a főváros jogi képviselője éles szavakkal mutatott rá Kerekesék rosszhiszemü magatartására. Utalt arra, hogy a gyámi törvény kettős kamatozást ir elő: rendes kamat mellett késedelmi kamatot is tartoznak fizetni. A helyzet úgy alakult, hogy a per megindítása óta Kerekesék egyáltalán nem törlesztik a részleteket.

A Kuria ezek után megváltoztatta a törvényszék ítéletét és a fővárost keresetével visszautasította. Az ítélet indokolása szerint az alapperben a bíróságok által elfoglalt jogi álláspont szikiaszilárdan megáll ezen a perben is. A bíróságot bizonyos vonatkozásig kötik az előző perben elfoglalt bírói ítéletek. A fővárosnak pedig nem sikerült olyan uj adatokat felhozni a perben, amelyek az előző per adatait megdöntötték volna. Kerekesék előre fizették a kamatokat, anélkül, hogy a főváros felmondotta volna a kölcsönt. A fizetéskor pedig a főváros számvevősége nem élt jogfenntartással. A Kuria egyébként Kerekeséknek megadta a szegényjogot is.

Törökvilág Pest-Budán

Irta: LIBER ENDRE

— Második közlemény —

Ballagi állításait erősíti meg Wild János nürnbergi polgár leírása is, aki mint a törökök rabja került Budára; ő leírja azt, hogy milyen olcsó itt minden a környéken, úgyhogy, ha ő szabad ember lenne, nem is menne máshova lakni.

Károlyi Árpád, aki Budapest főváros megbízásából 1886-ban Budavár visszafoglalásának 200 éves évfordulója alkalmából adta ki emlékkönyvét, ebben a könyvben többek között ezeket írja: „Kétséget nem szenved, hogy az a város, ahol kalmár szellemü örmények letelepedtek, ahol jómódú polgárság lakik, ahol a gazdag zsidók kincsekkel biztatják a várvédő török katonaságot a szívós ellenállásra, ahol egyes iparágak kifejlődnek, melyek, mint finom szattyánmunka pénzbőséget, vagy mint a cserző vargaság bőrkereskedést tételez fel, minden dekadenciája dacára, 1686. előtt elég élénk forgalommal birhatott. Utóvégre is a török közigazgatásnak Magyarországban Buda volt a centruma; bármily hitványul álltak is a török birodalom financiális ügyei, mégis elég pénz megfordult Budán. Hozzájárult ehhez az, hogy Buda volt igen sok nyugalmazott vagy tisztségéből elbocsátott agának és török főtisztnek, meg kincstári katonának, bírónak a penzionopolisa. Itt morzsolta le a kenyere száraz maradékát, itt a hévvizek közelében élvezte 4—5000 oszporányi havi nyugdíját akárhány, pedig ez a 40—50 forintnak megfelelő havi jövedelem elég sok volt abban az időben s néhány tucat ilyen nyugdíjas egyén pénzét bizony meg lehetett érezni a forgalomban".

Igen érdekes Erődi Simon zágrábi püspök, horvát bánnak 1533 július 9-én Nádasdy Tamáshoz Budáról írt levele, amelyben közli, hogy a török hajóhad a Dunán a Felhévviz táján áll." A törökök között igen nagy a fegyelem — írja — senkivel szemben nem gáncsoskodnak, nem kevélykednek és ebben felülmúlják a németeket is, akinek legjobb kikerülni az útjukból. A török katonák érintkeznek, barátkoznak a magyar katonákkal is, megfizetik mindennek az árát, takarékosan élnek, megelégszenek a paraszti ételekkel, az asszonyokkal szemben még nagylelkűsködnek is."

Hasonlóképen enyhe Siklóssy Lászlónak „A magyar középkor erkölcse" című könyvében foglalt leírása. Ebben a könyvében a következőket írja: „Buda fontos és forgalmas város volt a török időben is, elsősorban hatalmasan megerősített és felszerelt vár volt, de kereskedelmi szempontból is megtartotta a fontosságát. Igaz, hogy a törökök a katonai szempontoknak mindent alárendeltek s a várost rendkívül elhanyagolták, a város piszkos volt és omladozó, de mindezen felül Budának abszolut kiváló kereskedelmi fekvése volt. A török is kalmárkodó nép volt, de a Várban mardt, sőt ott megszaporodott a zsidóság is. Volt még egy fajtája Buda lakosságának, ezek a rácok voltak, akiket már Zsigmond király ideje alatt is látunk Budán megtelepedni. A ráczokat részint maguk előtt hajtották a törökök, részint magukkal hozták. Ezek a rácok a Várhegy déli oldalán és délnyugati sarkában telepedtek meg, itt kezdődött a Ráczváros vagy a Tabán, amely törökül sarkot vagy talpat jelent. A Tabán magvát a török timárok deszkatetejü, emeletes téglaházai alkották, ezekhez csatlakoztak a ráczok silányabb házacskái. A tabáni házaknak a száma Evlia Cselebi szerint megközelítette az ezret."

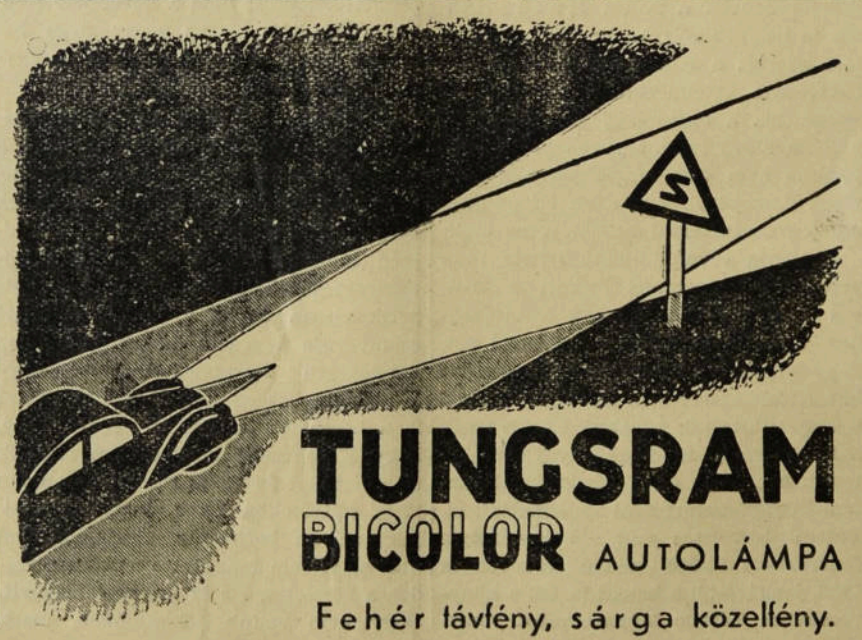
Ugyancsak Siklóssy mondja azt, hogy Magyarországot tulajdonképen nem a törökök pusztították el, hanem elsősorban a hódító császári zsoldosok, másodsorban az egymással szembekerülő császárpárti és törökpárti magyar katonaság; kultúrális emlékeink romlását is csak részben tudhatjuk be a képromboló törököknek, akik velünk, mint ellenséggel is jobban bántak, mint a jóbarát felszabadító szövetségesek, akikhez az ország döntő-súlyú része olyan lelkesedéssel csatlakozott a mohácsi vész után. Sokat panaszkodunk amiatt — mondja Siklóssy —, hogy Mátyás király gyönyörü várát a törökök pusztították el. Ez valótlanság! A törökök csak elhanyagolták és romlani engedték, de maga a vár még állt a török uralom alatt, amint ezt különben Evlia Cselebi is leírta, rengeteg művészeti és kultúrális kincset rejtett magában az utókor számára, melyek javarésze megmaradhatott volna, ha a császári seregek nem a legnagyobb vandalizmussal hajtották volna végre az ostromot. Az is tudvalevő dolog, hogy magát a várat és Buda városát a vár visszafoglalása után szabad zsákmányul engedték át a katonáknak. Igy esett meg az, hogy a magyar fővárosnak az előző két évszázad viszontagságai alig okoztak kárt ahhoz a rettenetes pusztításhoz képest, amely a visszafoglaláskor és az azutáni időben történt. A város piszkos voltával szemben meglepő volt a fürdők pompája és nagyszerü hygienikus berendezése, a fürdők bensejében mindenütt példás rend és tisztaság uralkodott.

A legkedvezőbb leírást a török hódoltság korából Evlia Cselebi nevü török utazó hagyta ránk. Leírása azért érdekes, mert figyelme mindenre kiterjedt, regéket, történeti és statisztikai adatokat is közöl. Azonban adataiban egyáltalában nem vezette túlságosan az igazmondás, hanem a keleti ember fantáziájának lelkesedésével nagyon sok túlzás is csúszott bele munkájába, adatai sem mindenben szigorúan reálisak, de azért jóindulatúak. Szerinte Buda a török hódoltság idejében is meseszerűen szép volt és meghatottan adott hálát Allahnak, hogy Budára eljöhetett és azt megnézhette.

A budai Várról azt írja, hogy ez olyan vár, amilyent szem még nem látott, házai müvésziek és ragyogók, utcái márványkövezetüek és tágasak. A királyi palotát teljes 7 órán át nézegette, majd a királyi kincstárba ment, ahol a temérdek kincsnek se szeri, se száma. Azt is megírja, hogy Szulejmán khán Lajos királynak a kincseit 7000 börládába rakatta és sok hadikészletet, ritka szép tárgyakat, a drágaköves trónt, százakra menő drágaköves ablakredőnyt és ajtót, bronzból készült s bearanyozott fényes angyalalakokat, a régi királyoknak bronzból készült szobrait, fényes gyertyatartókat s több ehez hasonló tárgyat helyükből elvitetvén, azokat hajókon Istambulba küldette. A királyi várról megállapította, hogy abban 340 kisebb nagyobb szoba van, azonban nem lakja senki, a palota pincéi tele vannak fegyverrel, a kincstár kulcsa pedig a felügyelőnek a kezében van. A palota pincéit a törökök később fegyvertárnak és lőszerraktárnak használták.

Evlia Cselebi leírásában megemlékezik arról is, hogy Budán 21 dsami (nagy templom) és 16 mecset van, 7 főiskola, amelyeknek tanárai egyenesen Konstantinápolyból jöttek, 6 elemi iskola van, beszél azután a piacról és megemliti, hogy Budán 5 kereskedői szálloda van. A középső várról szólva azt írja, hogy 75 közkút van, hosszasan beszél a Debbagkháne nevü városrészről, amely a Ráczvárosnak felelt meg és amely akkoriban 9 városnegyedből állott, ezek között a leghíresebb volt a Jesil direkli Ilidzse fürdő-városnegyed. Ennek a városnegyednek 10 imaháza, 4 elemi iskolája, 3 fogadója, 3 kolostora, 100 timárboltja és 3 meleg fürdője volt. Ettől a városnegyedtől nyugatra feküdt a nagy külváros, amely a mai Vizivárosnak felelt meg. Beszámol a budai fürdőkről és 8 tökéletes hévvizü fürdőt sorol fel, amelyeket mind a francia betegség és más hétféle baj ellen használnak.

(Folytatása következik)

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

KATOLIKUS CÉG!
Szabó Gyula
Templomi ruhaspecialista
Flemmich A. Fiai Egyházi ruhaselyem müszövőgyár képviselete. Kész miseruhák, zászlók, templomi ruhaanyagok, zászlóselymek, himzőaranyfonalak stb. legelőnyösebb beszerzési forrása.
Budapest, IV., Prohászka Ottokár-u. 10.
(Az Egyetemi templommal szemben.)
Telefon: 84-3-29.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Április hó 9-én, és 16-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

M. KIR. ÁLLAMI
VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK
BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez kézi- és géphajtásu
szivattyuk
Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet
Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDEMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

Pollacsek és Epstein vállalkozói etikája

Nem lehet a művezető feledékenységévé degradálni a kérdést: szabad-e a Krisztina-téri leánygimnázium építésénél a betont kővel keverni?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az elmult év őszén a Mészáros-utca és Koronaőr-utca sarkán építendő leánygimnázium föld-, kőműves- és elhelyező munkáit a legolcsóbb ajánlattevőnek, a *Pollacsek és Epstein* építő-vállalkozói cégnek ítélte oda a polgármester. Az építkezéssel kapcsolatban a legutóbbi napokban *furcsa események központjába került* a sokoldalú vállalkozói cég, amely egyébként *a legjobban szituált nagyvállalkozók* közé tartozik. Egyéb nagy vállalkozások között a *Pollacsek és Epstein* cég engedményese a műegyetemi hallgatók harminc taxiengedélyének: a *Turul részvénytársaság*, amely a műegyetemi hallgatók taxiengedélyeit birtokolja, a *Pollacsek és Epstein* cég tulajdona.

Nemrégiben az történt, hogy a leánygimnázium építkezésénél alkalmazott munkások egy részét *elbocsájtotta a cég*. A munkások elbocsájtásuk feletti méltatlankodásukban megjelentek a városházán, ahol is a magasépítési ügyosztályban előadták, hogy *nincs minden rendben* a Mészáros-utca és Koronaőr-utca sarkán. Jegyzőkönyvbe mondták a munkások, hogy az építkezéseknél a *beton körül nincs minden* rendben. *Wossala* Sándor tanácsnok, a magasépítési ügyosztály vezetője azonnal felelősségre vonta az építkezés ellenőrzésével megbízott művezetőt és hamarosan kiderült, hogy a munkások feljelentése egyáltalában nem volt alaptalan.

Az történt ugyanis, hogy a cég a művezetőnek bejelentette, hogy *köveket helyez el a beton között*. A művezető ezt a bejelentést *tudomásul vette*. A magasépítési ügyosztályban azt mondják, hogy mindössze *az a hiba* történt, hogy a szóbanforgó bejelentést nem a művezetőhöz, hanem a fővároshoz kellett volna a cégnek bnyujtania. A művezető a magasépítési ügyosztály szerint *helytelenül járt el*, amikor tudomásul vette a bejelentést, nem figyelmeztette a céget, hogy forduljon a magasépítési ügyosztályhoz, sőt állítólag a cég bejelentését ő maga sem továbbította idejében a polgármesterhez. Eszerint a *Pollacsek és Epstein* betonügyében nem történt volna egyéb, mint *egy művezetőnek a feledékenysége*. Hogy ezért a feledékenységért a művezető *lakolni fog:* egyetlen pillanatig sem kétséges.

A polgármester szigorú vizsgálatot indított a munkások feljelentése alapján és máris bizonyosra vehető, hogy az ügyet *nem lehet egy ellenőrző, illetőleg művezető mérnök feledékenységévé degradálni*. Hiába akarják egyesek *mesterségesen ellaposítani* az ügyet, itt nem egy rosszul adresszált bejelentésről, hanem arról van szó: versenytárgyalási ajánlata és megkötött szerződése értelmében *joga volt-e* Pollacsek és Epstein cégnek a betont kővel tarkítani?

A modern építkezéseknél a beton *kétféle formában* szerepel. Van alapozásra használt beton és van vasbeton. Általános szokás, hogy *az alapozásra szánt betont* az építkezés olcsóbbá tétele céljából nagy darab kövekkel tömik tele. Az építési vállalkozók — de nem az építtetők — szerint az alapozásra szánt betonba kevert kőmennyiség *még növeli* a beton állékonyságát, nem kárára, hanem hasznára van az épületnek. Ezzel szemben szakértők azt mondják, hogy *erről szó sincs*, az alapozásra használt betonba kevert kő *megszakítja a beton homogén voltát* és így a betonnak kővel való keverése okvetlenül mellőzendő.

A vasbetonnál viszont az a helyzet, hogy abba követ semmiképen sem szabad keverni. Egyenesen veszedelmes, ha a vasbetonba követ kevernek, az mindenképen kárhoztatandó, sem az építésügyi szabályzattal, sem a vállalkozói lelkiismerettel nem egyeztethető össze. Ezt a szabálytalanságot, inkább bűnt, fel sem tételezzük a cégről!

Az *első számú kérdés*, amelyre a polgármester által megindított vizsgálatnak felelnie kell: *melyik betonba* keverték *Pollacsek és Epsteinék* a köveket? Az alapozásra szánt betonba, vagy a vasbetonba? Feltesszük, hogy az alapozásra szánt betonba. Ebben az esetben felmerül a *második számú kérdés:* joga volt-e a *Pollacsek és Epstein* cégnek az alapozásra szánt betonba köveket keverni?

A kérdésnek ugyanis nemcsak *etikai, hanem anyagi és jogi vonatkozásai is vannak*. Egy köbméter kő *hat pengőbe*, egy köbméter beépített beton *harminc pengőbe kerül*. A betonnak kővel való keverésével tehát *jelentékenyen olcsóbbították* a vállalkozók az építkezést. Volt-e erre joguk? Érte-e a fővárost károsodás a kőnek a betonba való keverésével? Számíthatott-e a cég ajánlata megtételénél, hogy a keverést *meg fogják engedni? A legolcsóbb lett volna-e a cég* és megkapta volna-e a versenytárgyaláson a munkát akkor is, ha *minden vállalkozó tudta volna előre*, hogy a drága betont olcsó kővel lehet tarkítani?

Ezek a kérdések azok, amelyekre *az ügy elposványosítása nélkül sürgősen* feleletet várunk a magasépítési ügyosztálytól. Annak megállapítása azután, hogy a főváros *milyen jogi konzekvenciákat vonjon le a vállalkozó céggel szemben*, hogyan számítolja le az egységárakból a cég által az engedély révén ténylegesen elért megtakarítást, már nem a *Pollacsek és Epstein* cég vállalkozói lelkiismeretére, hanem *a főváros tiszti főügyészére* tartozik.

Az Osztálysorsjáték **200.000** pengős főnyereményét
Suchtár Bankháznál
VIII., Üllői-ut 6. (Kálvin-térnél) nyerték.
Rendeljen sorsjegyet az április 17-én kedődő 1-sö osztályú huzásra
Nyolcad **3.50**. P negyed **7.**— P fél **14.**— P egész **28**— pengő
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben **700.000** aranypengő

A fodrász és a Beszkárt

Ki a feltalálója a villamoskocsik elcsengetését jelző vörös lámpájának?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Igen nagy összegü: 100,000 pengön felüli kártérítési pert indított Boda József fodrászmester a Beszkárt ellen. Keresetében előadta, hogy ő 1928. év folyamán újfajta szabadalmat jelentett be a Beszkártnál. A találmány lényege az volt, hogy a Beszkárt kocsijain egy elektromos mechanizmus nyomán, amikor az utolsó utas is felszállt a kocsira, jezőlámpa gyullad ki, amely figyelmezteti a közönséget arra, hogy a villamos elindul. A Beszkártnál Boda szabadalmát hosszabb ideig tanulmányozták, azonban a találmány iratait 1929 január 21-én visszaküldték a fodrászmesternek azzal, hogy nem tartják megvalósíthatónak Boda elgondolásait.

Legnagyobb meglepetésére azután nemsokára ezen levél után — folytatta tovább a kereset — a Beszkárt forgalmasabb vonalain a villamoskocsikon üzembe helyeztek egy jelzőkészülék-fajtát, amely nagyjában azonos volt Boda találmányával és attól csupán abban különbözött, hogy nem az utas felszállásával, hanem a kalauz elcsöngetése nyomán gyulladtak ki a jelzőlámpák. Ezek után természetesen Boda szerzői jogai védelmére indította meg a pert és 1000 villamoskocsi után 100 pengő kártérítést követel.

A Beszkárt a perben azzal védekezik, hogy Boda szabadalma már régebben lejárt, egyébként is a fodrászmester elgondolásai azóta közkézen forognak. Ezzel szemben Boda jogtanácsosa utal arra, hogyha mindenki más részére a szabadalom már közkincsévé vált is, a Beszkárt Boda találmányát nem sajátíthatta ki maga részére, mert hiszen a fodrászmester hozzájuk tanulmányozás végett írásban nyujtotta be elgondolásait. Utalt továbbá a szabadalmi és a szerzői jog idevonatkozó paragrafusaira is, és kérte, hogy az ügyben keressék meg a szerzőjogi bizottságot is.

A törvényszég Balogh Árpád tanácsa figyelemmel a szerzőjogi törvény 67. §-ára, áttette az ügyet a szerzőjogi bizottsághoz és csak majd ha onnan visszaérkeztek az iratok, fogja majd eldönteni azt, hogy vajjon megilleti-e kártérítés a fodrászmestert találmánya után, vagy sem.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-34.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 30—6—29.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

MARX ÉS MÉREI
BUDAPEST, VI., BULCSU U. 7.
TELEFON: 93-3-86, 93-3-88.
Mérnöki müszerek. Elektromos és üzemi mérő müszerek. Teljes iskolai és laboratóriumi berendezések. Tornaszerek.
A főváros üzemeinek és hivatalainak állandó szállitója. Alapitva 1900-ban. 80 munkás.

HA még nincs osztálysorsjegye, **siessen minél előbb venni vagy rendelni!**

HA gazdag szeretne lenni, **ne mulassza el a fenti ajánlást megszívlelni!**

HA súlyt helyez arra, hogy állandó jó érzése és **reménysége legyen, rendeljen azonnal egy sorsjegyet.**

HA szereti a nyerési esélyeket és önbizalmát fokozni akarja, **ne mulassza el e figyelmeztető sorokat!**

HA nem nyert eddig osztálysorsjegyen, **ne csüggedjen, ne adja fel a reményt, különösen most, mikor lényegesen felemelték és szaporították a nyereményeket.**

HA nem óhajt résztvenni az új, április 17-én kezdődő sorsjátékon, **küldje azonnal vissza a kapott sorsjegyet, különben kárt és veszteséget okoz.**

Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán*

✡

Irta: PIROVITS ALADÁR, székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

I.

A csuszamlások körül észlelt jelenségek, és az azokat előidéző belső és külső okok

Az 1935—36. évek december, január és február hónapjaiban a budai Várhegyen, hosszantartó esőzésekkel kapcsolatban bekövetkezett földcsuszamlások azonkívül, hogy jelentékeny anyagi károkat okoztak mind a fővárosnak, mind pedig a háztulajdonosoknak, még *nagy lelki izgalmakat* is idéztek elő, amelyeknek intenzivitását viszont hathatósan szította a napisajtó, — kellőképpen megokoltnak alig mondható szenzációs hírközleményeivel. Az utóbbiak hatása az említett idő alatt, a csuszamlások körüli lakók között némelykor *a pánikszerűségig fokozódott*, amivel még az előbb említettnél is nagyobb értékveszteségek is érték a környék ingatlantulajdonosait. A lefolyt földcsuszamlások okozta mozgalmakból azt a sajnálatos erkölcsi tanulságot vonhatjuk le, hogy azok a tényleges bajok, melyek bekövetkeztek — mert veszedelemről igazán nem volt ok még csak szólni sem — már a kezdeti időkben sem az elsősorban hivatott szakszerűség szemszögéből ítélkezve bíráltattak el, hanem *a szenzációra való alkalmatosság* volt a keletkezett híreknek a mértékegysége, hiába volt a teljes hatósági felkészültség azonnal a helyszínen és hiába volt meg egyes illetékes szakférfiaknak még az a dícséretes törekvése, is, hogy a bekövetkezett események jelentőségének túlbecsülését megnyugtató nyilatkozataikkal ellensúlyozni igyekeztek.

A lelkek nyugalma azonban most már helyreállt, de annál is inkább helyreállhatott, mert az eddig tett hatósági intézkedések, és ezek eredményei a kellő hatást elérték és a képzelődésektől túlfűtött elgondolások a földcsuszamlások további káros következményeiről etikai értékükben lényegesen alászálltak. A nagyközönség most már megnyugodhatik, mert a tények az ilyen irányú nyilatkozat jogosultságát *mindenképen igazolják.*

De vajjon az eddig felmerült elgondolások — felhozott érvek — és elhangzott nyilatkozatok ellentétességeiben megnyugodhatik-e az a mérnöki szaktudomány, melynek körébe a várhegybeli földcsuszamlás problémája tartozik? Erre nézve a kérdést két nyomós oknál fogva annál is inkább fel kell vetnünk, mert ennek elmulasztásával a technikai tudomány és ennek körében elsősorban a *vízépítészet* szenvedne kárt és pedig annak mind elméleti, mind pedig gyakorlati ága. De bizonyára teljes joggal várhatja a kérdés tisztázását a közvélemény is, melynek körében már felmerült az a kifogás, hogy a csuszamlás oka még fel sincs derítve.

Elsősorban szükséges, hogy *a bekövetkezett csuszamlások elméleti alapjait ismertessük.* Erre az elméletre itt most feltétlen szükség van, mert a csuszamlásokra nézve az elsősorban figyelembejövő csapadékvíz szerepköre szemszögéből ítélkezve, ha a vélemények egyezők is, de annál inkább ütköznek ezek a védekezés miként jébe és a csuszamlások további megakadályozására vonatkozóan. Az ilyen egymással ütköző vélemények összeegyeztetése céljaira az elméleti alap az egyedüli lehetőség a helyes elgondolás megállapítására. Az elmélet ugyanis — konkrét esetünkben a bekövetkezett földcsuszamlásokkal *összefüggő jelenségeknek*, minők: a csapadék, a csuszamlások helyének domborzati képe, beépítettsége, a talajviszonyok stb. — a hydrologia törvényeiből folyó magyarázatát adja, mert *egyetemes gondolategységbe* foglalja össze a vele kölcsönhatásban álló tényeket, melyeket az elméletnek meg kell magyaráznia, viszont pedig a tényeknek igazolniok kell az elméletet. Mindez a kölcsönhatás törvényéből folyik. Ha azt észlelnénk, hogy valamely ténybeli igazság az elmélettel ellenkezik, az elmélet téves.

A most elmondottakat alkalmazva további fejtegetéseinkhez, utalunk előbbi megállapításunkra, mely szerint *két nyomós okot* hoztunk fel a problémánkban rejlő tisztázatlanság kimagyarázására. Az egyik az, hogy — miként említettük — a közvélemény előtt a bekövetkezett csuszamlások *való igazi oka föiderítve még nincsen*, mert csak annyit tudunk, hogy hosszantartó csapadékos időjárás volt, mely a csuszamlásnak jelentős tényezőjeként tekintendő.

A másik nyomós ok pedig, mely természetesen az előbbinél fontosabb, hogy t. i. arra a föltett kérdésre nézve, mely egyébként az elsőből következik, — *mi a vélemény*, vagy pedig többféle vélemény esetén, a bekövetkezett földcsuszamlás minő körülmények és helyzetviszonyok folytán állt elő. Ezekre vonatkozólag egyik vélemény szerint a *csuszamlást a Várhegy területének külső viszonyaiban, a topografiai alakulásaiban kell keresnünk*, mert csak ennél a körülménynél fogva vált lehetségessé, hogy a csuszamlásokat megelőzőleg és ennek tartama alatt bekövetkezett állandó esőzés az illető földtömegre hatással lehetett olyképen, hogy az átázás folytán *annak egyensúlyi helyzetét megváltoztatta* és a benne mindenkor rejlő virtuális erők, — melyek normális körülmények között egyensúlyi állapotban vannak, — felszabadultak és ezek közül a hegylejtő irányában lecsúszásra hajlamosító erőkomponens a földtömeg leomlását idézi elő. Feltéve most már, hogy az ilyen földtömeg megtámasztására rendelt *támfal* régi, rozoga, selejtes anyagból, minden statikai alapon való méretezés mellőzésével készült, ennélfogva az illető földtömeg csúszása ellen való megtámasztására képtelen, mert gyenge, az ilyen esetben a földtömeggel együtt a támfal is, vagy a támfallal együtt a földtömeg is bedől. Mivel pedig ilyen beomlásoknak éppen a *nyilt városterületen* nem szabad előfordulni, ezért a támfalnak kell statikailag szakszerűen elgondolva, mérethelyesnek és szolid kivitelűnek lenni. A földtömeg átázásának megakadályozása mindig problematikusabb feladat, de egy jó és szakszerűen épült támfal a beszivárgó vizeket a falában készült szivárgó nyílásokon keresztül egészen jól elvezetheti, miként erről a gyakorlatban jól meggyőződhetünk.

Itt még megjegyezzük, hogy némelyek *ellentmondást látnak* abban, hogy hosszantartó, de lassú intenzitású esőnél nagy a beszivárgás és nem a nagy intenzitású esőnél. Ennek az a magyarázata, hogy hegyoldalban — mert ilyen alakulatról van szó, — az esővíz lerohan és nincs olyan alkalma az intenziv beszivárgásra, mint a csendes, lassú esőzésnél.

A másik szakvélemény, mely a földcsuszamlásra vonatkozólag magyarázatot ad, *belső okot* jelöl meg, szemben az elsővel, mely viszont — mint említettük — külső okokra támaszkodik, és a talaj mélyében keresi azt az ismeretlen időközökben átnedvesedett földréteget, illetve azt a *csúszó lapot*, mely a fölötte levő földtömeget erre alkalmas időpont körül és még kedvező körülmények összetalálkozása esetén csúszásra készteti. Amikor tehát abban a bizonyos geológiai rétegben az átnedvesedettségnek kellő mértéke megvan, — ekkor beáll egyszersmind a csuszamlásra alkalmas időpont is, illetve, ha semmiféle elgondolható akadály nem jelentkezik, — maga a föld vagy hegycsuszamlás. Ennek az elgondolásnak esetében *külön kérdés* és elbírálás tárgya, vajjon az említett geológiai rétegnek átnedvesedettsége *okozati összefüggésbe hozható-e* valamely időszaki csapadékkal, illetve — konkrét esetünkben — a most ismertetett elgondolás szerint abban az említett geológiai rétegben feltételezett, vagy megtalált földnedvesség feltétlen bizonyossággal az idei hosszantartó esőzésből eredettnek tekinthető-e? *Van-e erre kimutatható bizonyíték, mert hangsúlyozzuk, a kérdésnek ez a része igen fontos*, amelynek részletes tárgyalására később kerül sor. Az első helyen ismertetett szakvéleményben — mint láttuk — az okozati összefüggés, illetőleg az időbeli összetalálkozás (tudományos néven coincidencia) az esőzést és a csuszamlást tekintve szinte nem is lehet vitás, mert, miként a hivatalos feljegyzések is pontosan igazolhatnák, — ez a két jelenség szinte a remontoir-óra pontosságával esett össze.

Meg kell továbbá jegyeznünk, hogy, ha valaminő geológiai rétegben földcsuszamlás következik be, ennek okát a legnagyobb bizonyossággal *az illető földtömeg körüli földmunka*, földrendezés, földvágás végrehajtott műveleteire vezethetjük vissza, melynek további következménye itt is, miként az első esetben, — az illető földtömeg egyensúlyi állapotának megzavarása. Az ilyen esetekben könnyebbség, de meg a jól megértés érdekében is, — a bekövetkezett deformációt *hegycsuszamlás*-nak mondjuk, szemben az előbbi esettel, ahol a csuszamlások mindig szűkebb területre szorítkoznak és ahol a kétségtelenül átázás következtében támadt csuszamlást célszerűen *földcsuszamlás*-nak nevezzük el. Előrebocsájtjuk azonban, hogy esetleges komoly tudományos észrevételek esetében hajlandók vagyunk ennek a megkülönböztetésnek deferálni.

A most tárgyalt második szakvéleményre vonatkozóan, — a védekezés rendszere az átnedvesedett talajrétegnek teljes kiszárítása, megfelelő elrendezésű *szivárogtatók* létesítése útján, amely művelet végrehajtásának eredményeként a *csúszólap* nedvesség eltünésének, vagy megszünésének kell elkövetkeznie. És végül idevonatkozóan ugyancsak a jól megértés érdekében kijelentjük, hogy *geológiai réteg* alatt a még meg nem munkált földréteget kívánunk érteni, ennek ellenkezője pedig az egyéb földtömeg vagy földréteg.

Föltesszük itt most már azt a kérdést, vajjon *konkrét esetünkben, a várbeli földcsuszamlások körül*, az imént ismertetett kétféle szakvélemény (felfogás vagy álláspont) közül melyiknek van nagyobb létjogosultsága a másikkal szemben? Mielőtt azonban erre a föltett kérdésre a kellő feleletet megadnánk, közbevetőleg egyéb körülményre kívánjuk a figyelmet irányítani. A főváros illetékes szakfóruma a bekövetkezett földcsuszamlások elleni védekezés céljából és azok megszüntetésére irányuló munkájában azt a sorrendet követi, hogy először és mindenekelőtt a támfalakat hozza rendbe és a szükségeseket kiépíti. A támfal-rendszer céljait szolgáló műveletnek tekintjük azt a másik megoldást is, melynek lényege, hogy az úttesten gépek által fúrt lyukakba cementet préselnek ugyancsak gépek segítségével. Igy szólt a hír. Erről most részletesebben nem nyilatkozhatunk, de erre nekünk nincs is szükségünk.

Ha azután a védekezések során ezek a munkák nem bizonyulnának elégségeseknek, nevezetesen pedig, — föltehetően nem nyujtanának teljes biztosítékot a további idők során bekövetkezhető csuszamlások ellen és az ottlévő épületek épsége szempontjából, akkor — értesülésünk szerint — ebben az esetben a megteendő geológiai vizsgálatok eredményéhez képest dönt a hatóság a további teendők iránt. Ezt úgy értsük, hogy szivárogtatók létesítésére csak másodsorban fognának hozzá. A nedves talajréteg felkutatása — melyről eddig szakkörökben több ízben is szó volt, — és annak teljes kiszárítására irányuló tervezetek volnának a további teendők sora.

Annak a kérdésnek eldöntése tárgyában most már — vajjon ugyanis a támfal-rendszert helyeslők álláspontja-e a célravezető és gyakorlatilag igazolt megoldás, vagy pedig az ezt ellenzőké, akik t. i. a szivárogtatók alkalmazását tartják az egyedül helyes, főleg pedig radikális megoldásnak — meg kell állapítanunk, hogy a hatóság ebben a kérdésben tulajdonképen már döntött, — mégpedig a támfal-rendszer javára. És ha a hatósági munkaprogram során kiderül, hogy a védekezés terén további teendők szüksége nem forog fenn és ez a föltevés az addig szerzett tapasztalatok alapján bizonyosra vehető, — akkor kiderül egyuttal az igazság is, — minő tévedés volt a szivárogtatók pártján állók részéről az a felfogás, hogy a támfalaknak a jövőben a Várhegy körül csupán dekorativ jelentőségük lesz.

*A Várhegy körül végbement földcsuszamlásokat és azok eseményeit tudományos és gyakorlati szemszögből mai számunkban elkezdve cikksorozatban fogjuk ismertetni.

HIREK

Olvasóinkhoz!

Az Uj Budapest húsvéti számát most veszi kezéhez az olvasó. Lapunk legközelebbi száma a várospolitika húsvéti szünetére való tekintettel szombaton, április hó 18-án fog megjelenni.

Árkádos Budapest

Irta: nemes NÁTLY IGNÁC
ny. m. kir. ezredes

Budapest fürdővárosi elgondolása egyáltalán nem nélkülözheti, — mint azt többízben volt szerencsém megállapithatni az Uj Budapest hasábjain — a budai hegylánc ózondús tiszta levegőjét. A közúti forgalom nagyarányú fejlődése a városrendezést sorsdöntő elhatározások elé állitja. A szabad, gyors közlekedés kiindulópontjai Budapesten a Duna mentén vannak. Az akadálytalan közúti forgalom, a föld szintje alá süllyesztett pormentes és lármamentes villamosközlekedése, valamint az árkádok elkülönitett járdája, a biztonságos és egészséges útépités alapjait alkotják. Fontos a Helyiérdekü vonalainak összekapcsolása és fejlesztése. Ezek a Duna árkádos partjairól Szent-Endre felé indulnának.

A régi városrészekben a szabad közlekedés, valamint a közegészség biztositását a müépités feladatai közé kell sorolni. A gyalogos közlekedés biztonsága — mint arra igen helyesen mutatott rá Petrovácz Gyula az Uj Bupest legutóbbi számában — oszlopcsarnokok és árkádos gyalogjárók épitését involválja, de nemcsak a gróf Tisza-utcában, hanem másutt is! Kétségtelen, hogy Budapest legújabb városrészei — a Lágymányos és a Lipótváros — sem felelnek meg a városépités elemi követelményeinek, már csak azért sem, mert az útvonalak szélességét a szembenálló épületek magassága felülmulja.

Hát még a Lágymányos keserü talajvizei, amelyek annál magasabbra emelkednek, mennél jobban eltorlaszolják — a Duna felé — természetes folyásukat! És idővel jelentkeznek majd a tótágas ajtófélfák, a domború parkéták, a padló-gomba, meg a feltartózhatatlan nedvesség.

Óbuda-Ujlakon a Császárfürdő szük Zsigmond-utcájából nemcsak a közuti forgalom átterelésével, a — lehetőleg árkádos — Dunapartra, de a helyiforgalom lebonyolitására is, a Szemlőhegy keleti lejtőinek megnyitásával, illetve a nagyvonalú Pusztaszeri út bekapcsolásával áll helyre a fürdővárosi légkör. Ezt az ózondús tiszta levegőt — valamely ködbe burkolt érdekeltség kedvéért — Budapest legfőbb érdekeltje, a dolgozó nép egyáltalán nem nélkülözheti! A gyógyszállók elkerített értékes hegyiparkjaiba itten a zavartalan átjárást, a Zsigmond-utca fölé épitett hiddal lehet a fürdővendégek részére olcsón és jól biztositani.

Hézagpótló ujitás!

Van **kisüveg** **Igmándi** **keserüvíz** is 2—3-szori használatra **56 fillér**

Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

A Fansz.-hoz csatlakoztak a fővárosi nyugdijasok

A nyugdijas tisztviselők az aktivokkal együtt dolgoznak a közös bajok közös orvoslásán

— *Az Uj Budapest tudósitójától.* —

A Nyugdijas Fővárosi Tisztviselők Egyesülete, (a *Nyujte*), *Kovács* Jenő dr. kormányfőtanácsos, árvaszéki elnökhelyettes, elnöklésével az új városházán tartotta meg tizennyolcadik évi közgyülését.

Az elnök megnyitó beszédében a japán példára hivatkozva, rámutatott az idősebb, a tapasztaltabb generációnak a társadalomban és a közéletben való fontos szerepére. *Ágh* Géza dr. tankerületi kir. főigazgató, ügyvezető elnök évi jelentése beszámolt az egyesület működéséről, melynek során sikerült a nyugdijasok és özvegyek fokozott támogatását megnyerni a közös bajok közös orvoslására s néhány hónap alatt háromszáz új taggal gyarapitani a tagok számát.

A közgyülés az egyesület eredményesebb működése érdekében a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségéhez való csatlakozást határozta el, — az önállóság fenntartása mellett, — s ezzel kapcsolatosan az alapszabályok módositását is elhatározta.

A közgyülésen megjelent *Duday* Alajos dr. tanácsnok, a Fansz. tisztviselő osztályának ügyvezető elnöke, aki *Liber* Endre alpolgármesternek, a Fansz elnökének és az aktiv tisztviselőknek üdvözletét hozta s lendületes felszólalásában az aktiv és nyugdijas tisztviselők együttműködésének szükségét hangoztatta.

A részleges választás során újabban megválasztották az igazgatótanács tagjaivá: *Havas* István polgári iskolai igazgató, a Petőfi Társaság főtitkára, *Heisler* Ferenc számvevőségi főtanácsos, *Kasics* Margit tanitónő, törvényhatósági bizottsági tag, *Klázer* Kálmán h. főszámvevő, *Sarlós* Lajos házinyomdai igazgató és *Wabrosch* Károly adószámviteli főtanácsos.

Józan hang a gáz és az elektromos-áram harcában

A Gázműveknek meleget, az Elektromos Műveknek fényt és energiát kell termelniök — állapitotta meg a Mérnök- és Épitészegyletben Streck gázgyári igazgató

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A Magyar Mérnök és Épitészegyletben Streck Ede, a Gázművek kiváló tudású igazgatója érdekes előadást tartott energiát szolgáltató közüzemeink racionalizálási célkitüzéseiről. Streck legfontosabb tétele: a központi energia-szolgáltatás előnyeinek kimutatása a fény, erő és melegellátásban. A központi energia ellátás teljes egészében az emlitett háromféle felhasználási ág között oszlik meg. A világitást és erőszolgáltatást túlnyomó részben az Elektromosmüvek látják el, a gáz úgyszólván kizárólag csak melegszolgáltatásra szoritkozik, az elektromos áram propagálására a melegellátásban is.

Meg kell vizsgálni, pótolható-e észszerüen a gáz az elektromos árammal a melegellátásban? Streck részletes vizsgálat tárgyává tette úgy az elektromos áram, mint a gáz termelését, szétosztását és felhasználását, s összehasonlitást tett a két energiaforma között.

Ugy elméletileg, mint gyakorlatilag kimutatható, hogy az elektromosáram termelésben a felhasznált szén melegének csupán 20%-a alakitható át elektromos árammá, 80%-a kárbavész, a gáz termelésében ez az arány éppen fordított, gázban, kokszban, kátrányban, benzolban és a többi melléktermékekben a szén melegének 80%-át használjuk ki és csak 20%-a vész kárba.

Energia-gazdasági szempontból végeredményben megállapitható, hogy mindkét energia-forma: elektromosáram és gáz nélkülözhetetlen, nem megsemmisitik, hanem kiegészitik egymást, mert célszerü felhasználásuk különböző irányú. A két energia-forma felhasználásának eddigi alakulása a természetes fejlődés útja, amely irányt szab a jövőnek is.

Közgazdaságilag és a községi háztartás szempontjából is a legelőnyösebb az energia-szolgáltatás ismertetett megoszlása. Ilyen módon lehet a székesfővárosnak, mint mindkét üzem tulajdonosának a gazdasági optimumot nyujtani, ugyanakkor a fogyasztókat is kielégiteni.

Sokan külkereskedelmi mérlegünket féltik a gázgyártás céljára behozott külföldi eredetü széntől. Ez az aggály azonban alaptalan, mert hiszen mezőgazdasági és ipari kivitelünk csakis viszonosság alapján lehetséges. Kivitelünk biztositására pedig alkalmasabb, más behozatali nyersanyagot a gázgyártás céljára behozott szénnél elképzelni sem lehet, amelyből magyar munkával igen jó hatásfokkal, olyan értékes vegyitermékeket nyerünk, amelyeket különben feldolgozott állapotban kellene az országba behozni.

A vizsgálódás végkövetkeztetéseképen megállapitotta Streck igazgató, hogy a gáz olyan energiaforma, amely más energiaformával racionálisan nem pótolható. Miután a gáz melegellátásra a legalkalmasabb, a Gázmüveknek racionálisan a melegszolgáltatás minél teljesebb fokozását kell célul kitüznie maga elé. Az Elektromosmüvek a világitást és erőszolgáltatást látja el a legelőnyösebben, ennélfogva ennek a kétféle felhasználási ágnak további meghódítására kell törekednie.

Minden eltérés ezektől a célkitüzésektől káros hatású, nemcsak a községi gazdálkodás, hanem egész közgazdaságunk és energiagazdálkodásunk szempontjából is.

Tavaszi kabátok, kosztümök, öltönyök és egyéb divatujdonságok a

TRIBON Ruházati RT.-nál

Budapest, VIII., Üllői-út 14. sz.
Telefon: 38-2-85, 31-2-97.

Köztisztviselők és uricsaládok régi, kedvelt bevásárló helye

Csak jó minőségü áru!

Előzékeny kiszolgálás!

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

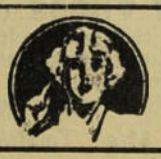
Vásárlásnál az arcképes igazolvány felmutatása elegendő

A Saskör válsága. Az Uj Budapest egyik legutóbbi számában a fenti címmel megjelent közleményünk kapcsán a Sas Kör vezetősége annak közlésére kérte fel lapunkat, hogy a Sas Kör nem titokban tartotta közgyülését, mert annak helyét, idejét és tárgysorozatát alapszabályszerüen meghirdették. A beküldött nyilatkozat szerint a posta által igazoltan a közgyülési meghivókat szétküldötték. A beküldött nyilatkozat szerint különben az alapszabályokat nem erőszakosan változtatták meg és nem territorisztikusan választották meg az ügyvezető elnököt

Az ország érdeke, hogy minden vonalon megindulj on a termelés, az élénk üzlet, a nagy forgalom, és sehol se legyen túlzott takarékosság, se féktelen pénzpocsékolás. Köztudomású, hogy az osztálysorsjáték egy szükséges, évtizedek óta bevezetett állami intézmény egész Európában. Nálunk a m. kir. Pénzügyminisztérium gyakorolja a felügyeletet és ellenőrzést. Április 17-én kezdődik az új, előnyösen megjavitott oszálysorsjáték. A sorsjegyek mennyisége 84.000, a nyereményeké 42.000. A nyeremények összege több mint 9 millió pengő. A sorsjegyek ára: 1/1 28, ½ 14, ¼ 7, ⅛ 3.50 pengő az összes főárusitónál.

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 43—5—47 és 34—7—80.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon 81—1—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, szinházi látcsövek. a legjobb kivitelben. Halló-készülékek
Fényképészeti cikkek.
A Székesfővárosi Segitőalap szállitója.

Uj kiirások

75,000 kg. szesszel kevert 0.736/0.745 fajsúlyú **benzin szállítására** a székesfőváros intézete és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi április hó 6-án délelőtt 10 óra.**

Föld-, kőműves-, beton-, vas-, elhelyező-, szigetelő-, ács-, tetőfedő-, bádogos-, központi fűtés-, csatornázási- és vízvezetékberendezési munkákra a Budapest székesfővárosi gázművek VIII. Tisza Kálmán-tér 20. szám alatti telepén autógarage és raktárhelyiség építéséhez. **Határidő: 1936. évi április hó 6-án délelőtt 10 óra.**

25,000 kg Ia. raffinált kőolaj kölcsönhordókban való szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére, **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 9 óra.**

47.000 drb ¾-es kockakő és alternatív, ugyanannyi ¾-es **talontkő** szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt ¼ 10 óra.**

2,700 köbméter zúzottkő és 60 köbméter zuzalék szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt ½ 10 óra.**

2,200 köbméter rostálatlan és **6,000 köbméter** rostált **dunakavics szállítására** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt háromnegyed 10 óra.**

Utrendezési munkákra a XI. ker. Tömös-utca, Süveg-utca és Sasadi-út közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Alépítményi munkálatokra az V. ker. Angyalföldi szivattyútelephez. **Határidő: 1936. évi április hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Rudvasak, idomvasak, lemezek, huzalok és szegek szállítására és székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi április hó 8-án délelőtt 10 óra.**

75,000 kg. szesszel kevert **benzin szállítására** a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi április hó 9-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a II. ker. Orsó-utca, Sövény-utca és Csevi-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a XI. ker. Hegyalja-út, Csend-utca és Nagyboldogasszony-útja közötti szakaszhoz. **Haáridő: 1936. évi április hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Portalanítási munkálatokra a székesfőváros mintegy 580.000 m² makadám útterülete részére. **Határidő: 1936. évi április hó 15-én délelőtt 10 óra.**

A IV. ker. Erzsébet-híd melletti fővárosi férfi és női **Dunafürdők bérletére.** Határidő: **1936. évi április hó 15-én délelőtt 9—11 óra.**

Sagars másolóvászon szállítására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi április hó 15-én délelőtt 10 óra.**

XIII. kerületi elöljárósági épület terveire, (mely épület a VI. ker. Béke-tér, Szegedi-út, Jász- és Országbíró-utcák által határolt 27,400 hrsz. telekből kihasított 27.400/3. hrsz. területen építendő.) **Határidő: 1936. évi április hó 16-án déli 12 óra.**

Központi gőzfűtőberendezési munkákra a X. ker. Népligetben épülő iskolai sporttelep nézőtéri épülete részére: **Határidő: 1936. évi április hó 17-én délelőtt 9—10 óra.**

Utrendezési munkákra a II. ker. Kapy-utca, Csalánutca és Csévi-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 18-án délelőtt 10 óra.**

VÁLLALKOZÁS

50 nap à 100 = 5000 pengő

A Fejér és Dános céget késedelmessége miatt szigoruan megbüntette a főváros

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Több ízben megemlékezett az *Uj Budapest* arról a késedelemről, amelybe a *Fejér és Dános cég esett* a Fehérsas-téri iskola bontásával. A Fejér és Dános cég állítólag azért nem tudta a bontási munkálatokat az előírt időig, december 1-ig elvégezni, mert vis-major jött közbe. A cég beadvánnyal fordult a fővároshoz azzal a kérelemmel, hogy a főváros által kikötött napi 100 pengős kötbért engedje el annál is inkább, mert a bontásból származó késedelem következtében a fővárost semminemű károsodás nem érte.

A magasépítési ügyosztály mellé rendelt szakbizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Fejér és Dános cégnek *meg kell fizetnie* a szerződésben kikötött kötbért. A polgármester magáévá tette a szakbizottság elhatározását és utasította a számvevőséget, hogy a Fejér és Dános cég biztosítékából *ötven napi késedelem címén ötezer pengőt helyezzenek levonásba.*

Ezzel az epilógussal a Fehérsas-téri iskola bontása végetért. Az ötezer pengővel megcsonkított biztosíték *immáron rendelkezésére áll a Fejér és Dános cégnek!* Ha a cég a biztosítékot nem veszi fel, a főváros azt bírói letétbe fogja helyezni.

Egész télen át dolgoztak az uj balatoni ut épitésén

Juliusra elkészül az uj balatoni ut, az uj bécsi utvonal megépitése azonban még késik — Váratlan talajviz és pótkisajátitások okozták a százezer pengős többletkiadást

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Szombaton délelőtt mutatta be *Lamotte* alpolgármester és *Király* tanácsnok az újonnan épülő balatoni út fővárosi szakaszát az út és csatornaépítési szakbizottság tagjainak, továbbá a sajtó képviselőinek. A balatoni út most *Nagytétény, Budafok és Albertfalva* községek belterületén keresztül *a Fehérvári-úton* keresztül vezet be a fővárosba. Az útnak ez a vonalvezetése a községek sűrűn való beépítettsége, de a kocsiút keskenysége miatt sem felel meg a modern közlekedés igényeinek és állandóan panasz tárgya. Ezért volt az állami útépítési program egyik legsürgősebb feladata az új balatoni út főváros-környéki szakaszainak megépítése.

Az új út a *Budaőrsi-útból a Sasadi-útnál indul ki,* innen a *Neszmélyi-út* keresztezése után a budai keserűvíz források területét: a *Dobogó-dűlőt* szeli át, majd a Máv. Budapest—Hegyeshalmi vonalának és a Hév. Budapest—törökbálinti vonalának áthidalása után enyhe lejtéssel felkapaszkodik a Kamaraerdőbe, ahol egy szépiveléső szerpentinnel eléri *Budafok* község határát.

Százezer köbméter föld mozgósítását teszi szükségessé az út építése! A burkolat hat méter széles lesz, — ez a nemzetközi szabvány — kétoldalon pedig másfél méter széles padkát építenek, melyen kerékvetők és korlátok nyernek elhelyezést. Az egész útszakasz 5.4 kilométer hosszú, ebből 3.7 kilométer hosszúságban 13 cm vastag beton (ezt felerészben az *Építőipar rt.*, felerészben *König, Román* és *Stein* cégek építik) a kamaraerdei szakaszt pedig az *Ámon Antal és Fiai* cég kiskő-burkolattal építi meg.

Az útépítésre összesen *egymillió pengő* volt előirányozva, a többletföldmunkák, a viztelenités, valamint a szükségessé vált pótkisajátítások azonban további százezer pengő kiadást tettek szükségessé. A munkálatok a mult esztendő október közepén kezdődtek meg és egész télen is folyamatban voltak. A földmozgósítás alkalmából a munkán átlag 400 munkás dolgozott. Az idei tél lehetővé tette, hogy a nagy esőzések napjait leszámítva, egész télen át *egyhúzamban follyon a munka.* Október óta nem volt hét, hogy legalább négy napot ne dolgoztak volna, — egyelőre természetesen a földmozgósításon.

Az új balatoni út megépítésének idegenforgalmi és városszépészeti szempontból *nagy értéke,* hogy gyönyörű perspektivát nyujt a Balatonról jövőknek Budáról, a Gellért-hegyről és a Bazilika zölden csillogó kupolájáról. Nagy érdeme *Király* tanácsnoknak, hogy a fővárosban levő nemzetközi út átépítésénél *élénk figyelemmel* van arra, hogy a gépkocsin érkező külföldiek, amikor első ízben pillantják meg a fővárost, *szép képet kapjanak Budapestről.* Az új balatoni út megépítésénél ezt a törekvést *száz százalékosan sikerült megvalósítani.*

A másik nemzetközi főútnak: *a bécsi útvonalnak,* hasonló szempontokból való átépítése sajnosan késik. A bécsi útvonalnál aról van szó, hogy Óbuda helyett a Hüvösvölgyi nagyréten és a Hidegkuti-úton át érkezzenek be Pestre az Ausztriából jövő gépkocsik. Mint *illetékes helyen* értesülünk, ennek az útvonalnak az átépítése nem a főváros, hanem a kereskedelemügyi minisztérium *késlekedésén mulik.*

Versenytárgyalási hirdetmény

Az V. ker..

angyalföldi szivattyutelep alépítményi munkálataira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Az aláírt ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva, a polgármesteri II. ügyosztályban (IV., Központi városháza, II. em. 284. ajtó)

1936. évi április hó 7-én d. e. 10 óráig

személyesen kell benyujtani. Ugyanezen a napon, a megrendelő hivatalos helyiségében (Központi városháza, II. em. 281. ajtó) d. e. 11 órakor fogják az ajánlatokat felbontani, mikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

A szükséges felvilágositás megszerezhető a Központi városháza, II. em. 274. ajtó alatti helyiségben a hivatalos órák alatt.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátor-, ponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 89-1-18.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mér. nök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a Telefon: 88-5-49.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiek, fotelok kárpitozva minden stylben Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. Javitást vállalunk

XIV. évfolyam 16. szám

Budapest, 1936. április 18.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Még egy Vázsonyi

A belügyminiszter Koppány vezér vármegyéjében arról beszélt, hogy a szociális gondolat nem lehet pártpolitikai agitációs eszköz, mert a szociális felfogás érvényesülése józan és intézményes formák között mindenre kiterjedő és átfogó nemzeti feladat. Kaposvárott vetette fel ezt a katonás nyiltságával frappáns, őszinte gondolatot Kozma Miklós, de úgy érezzük, hogy szavainak erős visszhangja kell, hogy támadjon Budapest várospolitikai berkeiben is.

Az üzempolitikai bizottság ülésezései kapcsán felmerülő pártpolitikai agitáció tulajdonképen nem egyéb, mint a szociális gondolat fehér tógájának sárba-tiprása. A szociális gondolat jegyében harsog a negativ kritikájának szük horizontján túlemelkedni nem tudó ellenzék, amikor tiltakozik a közüzemi tarifák bárminemű emelése ellen. A szociális gondolatot hangoztatja Vázsonyi Jenő is — immáron az egyetlen Vázsonyi a budapesti városházán, de akkor is csak mint meghívott szakértő és nem nagyfizetésű Beszkárt-igazgatósági tag!

Igaza van a polgármesternek, és valóban éles logikával határozza meg a problémát, amikor azt mondja, hogy vagy a Beszkárt-tarifát kell valamilyen módon revizió alá venni, vagy pedig a közadókból kell fedezni a Beszkárt deficitjét, lévén a Beszkártnak száz százalékosan a székesfőváros közönsége nemcsak birtokosa, hanem tulajdonosa is. Az ellenzéki frázisokat, az elcsépelt gramofonlemezeket, az ásító unalmú vázsonyiádákat tehát arra az alapvető dilemmára kell sűríteni: mi helyesebb, ha a Beszkárt költségvetési hiányát és beruházásait azokkal fizettetjük meg, akik a villamosvasutat ténylegesen igénybeveszik, vagy pedig azokból a közadókból hasítjuk ki a fedezetet ezekre a szükségletekre, amely közadók célkitűzésüknél fogva egyéb szükségletek kielégítésére vannak hivatva?

Az üzempolitikai bizottság, de a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága is meg fogja napnál világosabban állapítani: vannak-e olyan személyi és dologi kiadások a Beszkártnál, amelyeknél takarékoskodni lehet? És ha esetleg néhány százezer pengő megtakarítás el is érhető a munkások és tisztviselők bőrén: megéri-e ez az összeg a keletkező nagy elkeseredést? Egy bizonyos: ezekre a kérdőjelekre, igen tisztelt Vázsonyi úr, nem lehet szájtépéssel válaszolni, itt nem idült frázisok kellenek, hanem friss kritikai bölcseség, nem politikai agitációra van szükség, hanem annak a szociális gondolatnak valóban fontos és mindenki által hőn óhajtott érvényesülésére, amelyet a kaposvári nemzeti kaszinóban annyira meggyőző erővel hangoztatott Magyarország belügyminisztere.

Ami a belügyminiszteri leiratból kimaradt

Megjegyzések és reflexiók a fővárosi költségvetés kormányhatósági jóváhagyásához

Irta: SZŐKE GYULA dr.

A belügyminiszter jó négy hónapi vizsgálat után döntött a törvényhatóság közgyűlésének a határozatáról, mellyel és kisebb módosításokkal azt jóváhagyta. Hogy az első negyedév végén döntsön a miniszter, ahoz a törvény jogot ad neki, amely nem is írja elő a kormányrendelkezés formáját. A törvény szerint a belügyminiszter rendelkezik, jóváhagy, vagy megtagad, töröl, vagy hozzáír, de nem *megjegyez*, mert ez csak újabb vitákra és félreértésekre ad alkalmat. Mi, egyszerű polgárok, tarthatunk valamit kívánatosnak, de a belügyminiszter rendeletének rendelkeznie kell, amely kétséget kizáróan fejezi ki a kormány akaratát. Igy nem kerülhet sor arra a szemrehányásra, hogy nem így gondolta, vagy már a multban is megjegyezte, mégsem történt intézkedés.

A belügyminiszteri leirat elismeri a főváros sikeres takarékossági intézkedéseit, igazolja mindazt a nehézséget, amellyel a főváros vezetőségének meg kell küzdenie és meglátja az eredményeket, különösen a közoktatás, közegészség és a szociális ügyek terén.

Jólesik a tárgyilagos belügyminiszteri kritika és bizonyára mi is ugyanazzal az elismeréssel fogadjuk a belügyminiszter ajánlásait, amelyekről meg kell állapítanom, hogy szintén megértéssel nézi az egyes kérdéseket.

Mi, adófizető polgárok, *ugyanolyan elfogulatlansággal és részrehajlás nélkül* állunk úgy a meghozott költségvetéssel, mint az arra vonatkozó belügyminiszteri leirattal szemben és abban *a költségvetési felszólalásaimban jelzett kívánalmaknak a honorálását látom.* A belügyminiszter helyesli a kiadások zárolását, a szükségletek sorrendjének és a helyes arányának a megállapítását, helyesli a tisztviselők fizetésének a rendezését, az árvaszéki különleges munkák költségeinek a felülvizsgálatát, a házinyomda költségeinek a leszállítását, az árvaházak és szeretetházak költségvetéseiben egy-egy gondozott ellátási költségének a kimutatását, a köztemetők fenntartási költségeinek a mérséklését. Ezekben a kérdésekben

valóban szükség van intézkedésekre és a polgármester annakidején nyilatkozott is, hogy a megfelelő irányitást kiadja.

Viszont *nem tehetjük magunkévá* a belügyminiszter álláspontját, hogy *a hordójelző hivatal* és a vegyvizsgáló hivatal fenntartásánál a deficit az által küszöböltessék ki, hogy azok a magánfelek viseljék csak ezen intézmények összes költségeit, akiknek érdekében ezek a hivatalok működnek. A hordójelző hivatalt törvény állítja fel és magánosoktól egy-egy hitelesítés alkalmával nem lehet akkora összeget szedni, amely egy ilyen hivatal állandó fenntartását fedezi; de munkája közérdekű is. *A vegyvizsgáló hivatal* pedig nemcsak magánosoknak, hanem elsősorban a köznek dolgozik és ha a deficitet el akarjuk tüntetni, azt az egyéb fővárosi intézmények terhére felszámítva, azok költségvetésében kell kimutatni.

A belügyminiszter megnövelte a fővárosi számszék kiadását, amelyet mi feleslegesnek tartunk.

Megint új hivatal, amely az eddigi ellenőrzések mellett ellenőriz és emelteti a hivatalok és intézmények személyzeti létszámát, mert a sok vizsgálat és ellenőrzés rendkívül sok időt vesz igénybe, amellett akadályozza a közigazgatás és az üzemek munkáját.

A belügyminiszter kifogásolja *a kertészeti kiadások* nagyságát. Ha a Tabán nagy parkirozási beruházására gondol, bizony sok igazság van benne. Ha azonban a városban lévő parkokat és fásításokat nézzük, *nagyon is elkel* az a kevés park és fa, amely a főváros nagyon összeépitett, viszonylag szük házsorait taglalja és a levegőhiányt csökkenti. Ha pedig sok a park, vagy drága a fenntartása, előbb talán a Közmunkák Tanácsát kellene utasitani, hogy *ne csináljon drága versailles-i parkot*, amelynek fenntartása nagy költségbe kerül.

Hogy a belügyminiszter nem törölte végérvényesen *a rendőrségi hozzájárulás harmadik millióját*, de viszont az idegenforgalmi hivatal költségvetéséből 36.000 pengőt törölt, bizony *nem megnyugtató*. Ha a belügyminiszter azt kívánja, hogy csak akkor törli a harmadik milliót, ha a másik kettőt pontosan befizetjük, úgy talán szabad viszont azt kívánnunk, hogy

az állam is fizesse meg azt, amivel a fővárosnak tartozik, vagy legalább is ismerje el a beszámitási jogunkat!

Mert azt kívánni, hogy mi pontosan fizessünk az államnak, viszont az állam a fővárossal szemben a fizetési kötelezettségeit nem teljesíti, nem méltányos. Ha pedig az idegenforgalmi hivatal költségvetését sokallja a belügyminiszter, talán szabad tisztelettel rámutatnunk a fürdő-bizottság óriási kiadásaira, amelyet pedig sokkal inkább kellene csökkenteni, figyelemmel az itt és az ott elért gyakorlati eredményre.

A belügyminiszter a személyi kiadások rendezését, illetve csökkentését sürgeti, mint amely igen terheli a főváros költségvetését. A fizetésrendezés szorosan összefügg a státusrendezéssel, ez pedig a szanálással, amelyet a törvény a főpolgármester hatáskörébe utalt. Mi

évek óta sürgetjük a státus- és fizetés-rendezés keresztülvitelét és meg vagyok győződve arról, hogy a törvényhatóság közgyűlése legalább annyira óhajtja ezt, mint a belügyminiszter, de nem avatkozhatik be a főpolgármester hatáskörébe.

A közgyűlés nincs a rendes fizetés leszállítása mellett, mert a fővárosi életviszonyok azt nem engedik meg. A törvényhatósági bizottság a fizetések *rendezését* sürgeti a státusrendezéssel kapcsolatban, amely a szerzett jogok sérelme nélkül a tévedéseket és aránytalanságokat van hivatva kiküszöbölni és az oktalan mellékjövedelmeket törölni a méltányosság elvei szerint.

Hiányzik a belügyminiszteri leiratból a közkórházakra vonatkozó rendelkezés, az üzemekre vonatkozó határozat és a könyvvitelre vonatkozó döntés.

Pedig ezekben a kérdésekben való állásfoglalás *megszüntette volna a bizony-*

talanságot. Ha a szanálást nem sikerült eddig a kormány megbizottjának keresztülvinni és ezzel ezekben a kérdésekben állást foglalni, kellett volna már ebben a miniszteri rendelkezésben dönteni, hogy haladjunk előbbre. *Hiányzik a részvétel* a főváros szociális munkájában a vidéki illetőségűek eltartási költségének a megtérítése által. *Hiányzik* a vidéki kórházi ápoltak költségeinek a megtérítéséről való gondoskodás. *Hiányzik* az állam által elvont bevételek megtérítéséről való intézkedés és *hiányzik* a tüzoltási költségekhez való nagyobbmérvű hozzájárulás annak dacára, hogy az új törvény a tüzoltás terén is újabb költséget ró a fővárosra. És elsősorban

hiányzik a kormány által kifogásolt deficit eltüntetésére vonatkozó rendelkezés és az államnak a fővárossal szemben fennálló kötelezettségei teljesítéséről való intézkedés.

Megértéssel vagyunk *az állam nehéz pénzügyi helyzetével szemben,* azért nem is kívánunk többet, mint ami a fővárost a legszigorúbb jog szerint megilleti, hogy a főváros polgársága a teherviselési képességén felül ne terheltessék.

A belügyminiszter szerint a költségvetési hiánynak a fedezését *a szanálás további végrehajtásával és az elérendő megtakarításokkal kell biztositani..* A megtakarításokról a közgyűlés már gondoskodott és a polgármester azt lelkiismeretesen végrehajtja. A szanálás a kormány megbizottjának, a főpolgármesternek a hatáskörébe tartozik.

Nincs és nem lehet olyan szanálás, amely pótolni tudná a fővárostól elvont bevételeket, vagy a fővárossal szemben nem teljesitett kötelezettségeket. Erről kell a belügyminiszter úrnak gondoskodni ugyanazzal a tárgyilagossággal és akkor nem lesz szó többé költségvetési deficitről.

Budapestre hivta meg az osztrák kollégákat a Keresztény Tanügyi Bizottság

Bécsi levél a páratlan sikerü husvéti kirándulásról

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A Keresztény Tanügyi Bizottság újabb sikerrel gyarapította gazdag munkaprogrammját, amikor a bécsi tanulmányutat megszervezve, kettős célt ért el: *Kimélyitette azt a kulturkapcsolatot,* amely a két ország között már évszázadok óta fennáll, s felejthetetlen élményt szerzett azoknak, akik ezen a kiránduláson résztvettek. S valóban ez az öt nap, amelyet pedagógusaink töltöttek az ősi császárvárosban, bebizonyította, hogy *minden programm annyit ér, amennyit megvalósitanak belőle.* A kitűzött cél pedig megvalósult, amelyért a legteljesebb elismerés és köszönet illeti *Bednárz* Róbert prelátust, a bizottság elnökét, *Urbányi* C. József ügyvezető elnököt és *Remsey* Győző főtitkárt, akik az irányítás nehéz munkáját vállalták magukra, *Loschdorfer* János és *Palócz* András dr. szakfelügyelőket, akik a szervező munkálatokból vették ki részüket és *Novák* András tanárt, aki agilis munkájával könnyített a vezetőség sok figyelmet érdemlő munkáján.

A magyar pedagógusok köszöntése már *Bruck* állomáson kezdődött, amikor a nagy szeretetnek örvendő *Novotny* Vilmos tartománygyűlési képviselő, tanügyi főtanácsos a vonatra szállva, üdvözölte a magyar vendégeket s kalauzolta Bécsig, ahova szombat este érkeztek meg. A hivatalos fogadtatás a Práterben lévő *Marokkaner étteremben* történt, ahová a bécsi kartársak zúgó tapsvihara közben vonultak be. Itt először dr. *Simonic* Antal országos iskolafelügyelő mondott üdvözlő beszédet az osztrák szövetségi állam és Bécs városa nevében, kiemelve a kultúrális kapcsolatok szükségességét és a két állam egymásrautaltságát, majd Lorenz *Haselbacher,* az ausztriai keresztény tanügyi szövetség elnöke mondott köszöntőt, amelyekre *Felkay* Ferenc tanácsnok válaszolt német nyelven, megköszönve a meleg fogadtatást s annak a reménynek adva kifejezést, hogy rövidesen Budapesten fogadhatjuk meleg szeretettel a bécsi kartársakat.

Vasárnap 12 tanulmányi felügyelő vezetésével a Belvárost tekintették meg, 8 órakor pedig szentmisét hallgattak a Szent István templomban, ahonnan egyenesen *Innitzer* Tivadar bíboroshoz vonultak tisztelgésre. A meleg fogadtatás nagy örömet szerzett mindenkinek s tomboló lelkesedéssé vált, amikor a bíboros, büszkeséggel említve meg a Pázmány-egyetemen történt díszdoktori avatását, „Éljen Magyarország" szavakkal fejezte be szívhez szóló szavait, amelyekért *Felkay* Ferenc mondott keresetlen szép szavakkal köszönetet.

Hétfőn délelőtt a különböző iskolatipusok látogatásával telt el, majd délután dr. *Simonic* Antal Ausztria közoktatásának szervezetét, *Butz* János Ernő kerületi iskolafelügyelő pedig Bécs közoktatási viszonyait ismertette nagyszámú és előkelő hallgatóság előtt. Mind a gyakorlati bemutatás, mind az elméleti előadások betekintést engedtek Ausztria közoktatásának nagyszerűen működő gépezetébe s váltottak ki egyöntetű elismerést az oktatásügy magas színvonala iránt. De büszkeséggel és határtalan lelkesedéssel tekintettek a mieink is *Felkay* Ferenc tanácsnokra, aki a bécsi rádióban tartott nagynívójú előadásával adott alkalmat, hogy egész Ausztria megismerje a magyar közoktatásügy elismerésreméltó állapotát. A vendéglátók figyelmességére vall, hogy este a katolikus tanitóképző intézet dísztermében hangosfilmen bemutatták Ausztria szebbnél-szebb vidékét s népi énekek és táncok kíséretében nyujtottak kedves szórakozást *Stohliczka* József rendezésében.

Kedden a társaság egy része a Semmeringen keresztül Maria-Zellbe rándult ki, míg a másik része a Parlamentet és a Rathaus-t tekintette meg, hogy itten a hatalmas és gyönyörű dísztereműben *Krasser* Róbert udvari tanácsos a főpolgármester nevében fogadja és köszöntse a magyar vendégeket. Itt is *Felkay* Ferenc tanácsnok köszönte meg a szivélyes fogadtatást s átadva *Szendy* Károly polgármester üdvözletét, kérte, hogy a bécsi pedagógusok *mihamarabb Pestet látogassák meg.* Ez a nap azonban szomorúságot is okozott, amennyiben *Bednárz* Róbert, a bizottság szeretett elnöke, fontos kötelessége miatt már délután búcsút mondott a kirándulóknak, akik éppen a Hochhaus 16-ik emeletén gyönyörködtek Bécs panorámájában. Este búcsúra adtak egymásnak találkozót a magyar és osztrák kartársak, hogy víg hangulatban, a kölcsönös megértés és szeretet jegyében záródjék be a nagyszerű kirándulás. Megkapó képet kaptunk erről a szeretetről, amikor *Fuderer* Viktor bécsi tanár, eltelve a magyarság iránti tisztelettől, magyar verssel lepte meg magyar kollégáit.

S mikor másnap délben a himnusz hangjai mellett lassan tovagördült a vonat Magyarhon felé, nem egy intett könnyes szemmel búcsút egymásnak.

VÁROSHÁZI NOTESZ

AZ ÜNNEP ÁHITATOS CSENDJE végetért, megkezdődött a városházán ismét a hétköznapok hosszú láncolata. A polgármester távollétében L i b e r alpolgármester vigyázott helyettes polgármesteri minőségben a nagyhét alatt a városháza rendjére. A folyó ügyeken kivül nem is történt ezen a héten jelentősebb esemény a városházán.

A polgármester még a nagyhetet megelőző szombaton szabadságra ment. Néhány napot visegrádi villájában töltött el, pihenése azonban szabadságideje alatt is túlnyomó nagyrészben azzal telt el, hogy pasaréti otthonában akták tanulmányozásában mélyedt el. Nagyszombaton délelőtt hivatalába is bejött a polgármester, hogy a legfontosabb folyó ügyekről jelentést tetessen magának. Délután pedig a belvárosi főplébánia-templom körmenetében vett részt S z e n d y Károly. Azért épen a belvárosi templomában, mert ez a főváros legfőbb kegyuri temploma, a polgármesternek tehát mint a kegyur főváros legelső képviselőjének, ennek a templomnak a feltámadási körmenetében kell nagyszombat délutánján haladnia a Szentségtartó után.

A húsvét utáni szerdán különben a polgármester szokása szerint már reggel nyolc óra előtt benn volt hivatalában és fogadta a referens tanácsnokok jelentkezését. Elsőnek természetszerűen L i b e r alpolgármester kereste fel a polgármestert, hogy referáljon neki a szabadságideje alatt történtekről.

*

HOSSZU ÉS VÁLTOZATOS PROGRAM készül a következő hónapokra a polgármester számára. Már jelentettük, hogy résztvesz a polgármester a hercegprimás felkérésére abban a hódoló zarándoklatban, amelyet Budavár visszavételének kétszázötven éves évfordulója alkalmával vezet Magyarország bíboros hercegprimása a Szentatya elé. Elmegy S z e n d y Károly Berlinbe is, hogy az olimpiász megnyitásán hivatalosan képviselje a magyar fővárost. A legközelebbi napokban pedig — a lengyel miniszterelnök budapesti tartózkodása kapcsán fog eldőlni az a kérdés: mikor adja vissza a vizitet Szendy a varsói főpolgármesternek?

*

BETEGÁGYBAN TÖLTÖTTE a húsvéti ünnepeket S i p ő c z főpolgármester. Makacs influenzája gyomrára ment, hetekig nem volt étvágya a főpolgármesternek, erősen le is fogyott. Most már a javulás útján van, kertjében sétálgat, és a jövő hét elején átveszi hivatala vezetését.

Hűséges titkára: C s a n á d y Gusztáv dr. főjegyző naponta referál neki a fontosabb eseményekről. A főpolgármester jelenleg a szanálási előterjesztéseket tanulmányozza, konkrét tanácskozásokra azonban a jövő hét előtt semmi esetre sem fog sor kerülni.

*

LAMOTTE ALPOLGÁRMESTER tíznapos szabadságidejét Olaszországban töltötte. B ó d y Tivadarné társaságában autón mentek L a m o t t e Károlyék Olaszországba: Lamotte Károlyné, a legbiztosabb kezű és legügyesebb hölgyvezetők közé tartozik. Az olaszországi út végeztével néhány napot leányfalusi villájukban töltöttek el Lamotte Károlyék.

*

A TANÁCSNOKOK KÖZÜL — aki csak tehette — Budapesttől távol töltötte el a húsvéti ünnepeket.

F a r k a s Ákos dr. családjával Bécsben és Mönichkirchenben tartózkodott egy hétig.

K i r á l y Kálmán tanácsnok M o r b i t z e r Dezső kertészeti igazgató társaságában San Remóban és Nizzában töltötte a húsvéti ünnepeket.

S z e p e s v á r y Pálék máriatelepi, balatonmenti villájukban üdültek Húsvét hetében.

B a b a r c z y István báró idehaza volt kénytelen tölteni a húsvéti ünnepeket. Ugy ő, mint M o r v a y Endre dr. az üzempolitikai javaslatokkal birkóztak ahelyett, hogy pihenhettek volna.

B ó d y László dr. S t r o m m e r perjel meghivására a tihanyi kolostorban időzött.

F e l k a y Ferenc dr. virágvasárnapján Bécsben tartózkodott, ahol — mint arról lapunk más helyén emlékezünk meg — a rádióban is előadást tartott. Az ünnepeket Felkayék idehaza töltötték el.

R o s t a János dr. idehaza volt a húsvéti ünnepek alatt. Saját állítása szerint teljes négy napon keresztül be sem jött a városházára. Vannak, akik ennek a kijelentésnek a valódiságát — teljes tiszteletük és nagyrabecsülésük változatlanul való fenntartása mellett — kétségbevonják. A tamáskodók közé tartozik a Városházi Notesz is, mert n e m l e h e t olyan négy egymásután következő nap, hogy Rosta János dr. egészségesen Budapesten tartózkodva, cserbenhagyja hivatali dolgozószobáját.

S c h u l e r Dezső dr. idehaza húsvétolt.

S a l a m o n Gézáék zebegényi villájukban pihentek a húsvéti ünnepek alatt. Szabad idejét Salamon felosztotta gyümölcsfáinak oltása és szemzése, a szabad Duna és a bridge között.

K o v á c s h á z y Vilmos hagyományos szokásához hiven Abázziában ünnepelte a húsvétot.

W o s s a l a Sándor szintén idehaza volt húsvétkor, felesége azonban egy római társasutazáson vett részt. Hogy a műszakiak a városházán mennyire összetartanak, mutatja, hogy ugyanezen a társasutazáson vett részt K e m p e l e n Ágoston műszaki főtanácsos a városrendezési ügyosztály vezetője is.

N é m e t h y Károlyék idehaza töltötték az ünnepeket.

Ugyancsak idehaza voltak C s o r n a Kálmánék, ők azonban több nagyobb autókirándulást tettek az ünnepek alatt.

*

KENNESSEY GIZI, a polgármester népszerű titkárnője Brioniban töltötte a húsvéti ünnepeket.

*

HA ELŐLÉPTETÉSBEN NEM IS, de érdemekben gazdag és jelentékeny tisztviselői pálya érkezett el április 8-án negyedszázados jubileumához: ek-

Május hó 19-én jár le a szanálás végső terminusa

Ezen az időponton tul csak külön törvénnyel lehet meghosszabitani az uj fővárosi törvényben a szanálásra előirányzott két esztendőt — Rövidesen megkezdik működésüket a nyugdij-bizottságok, közel háromszázötven kényszernyugdijazási akta kerül a bizottságok elé

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A gyengélkedő főpolgármester egyelőre lakásán tanulmányozza a már hozzá érkezett szanálási előterjesztéseket. A szanálási probléma legfontosabb fejezete: a fővárosi nagyüzemek tarifakérdése még nem kerül a szanáló főpolgármester elé, mert az üzempolitikai bizottság csütörtök délutáni ülésében olyképen határozott, hogy az április 15-i, szerdai terminusnak április 21-ére, keddre való kitolását kéri, mivel a bizottság egy tagjának távolléte miatt a Beszkárt-ügyben a bizottság *nem tudott végleges megállapodásra jutni.*

A státuszrendezést illetően — ez a polgármesteri előterjesztés a szanálás második nagy problémája — *sem teljes még a megegyezés* a belügyminisztérium és a főváros között. A belügyminisztériumban

Tomcsányi államtitkár, akinek felügyeleti hatáskörébe tartozik a városi főosztály, a státuszrendezést illetően még tárgyalásokat fog a jövő hét elején Szendy polgármesterrel folytatni.

Nagyobb ellentétek azonban a főváros és a minisztérium között *már nincsenek*, és így nem valószínű, hogy a polgármester véglegesnek tekinthető státusrendezési javaslata újabb változást szenvedjen. Annál kevésbé, mert

a belügyminisztérium illetékes tényezői teljes mértékben értékelik Szendy polgármester intencióit, aki valóban korszakot alkotó jelentőségű határkőnek tarthatja a fővárosi tisztviselők érdekében a státusrendezési javaslatot.

A főváros illetékes tényezői különben *a legpontosabban megállapították*, mikor van a szanálási időpont vége. A szanálásról intézkedő törvény, az 1934 : XII. t. c. 27. §-ának 2. bekezdése szerint a főpolgármester a belügyminiszter által kibocsátott tervezetet a életbelépésétől számítva *lehetőleg egy éven belül*, legkésőbben azonban *két esztendő alatt köteles végrehajtani.* Tekintettel arra, hogy a magyar törvények hatályossága *attól a naptól kezve számítódik, amikor annak kihirdetését az államfő elrendeli* azzal, hogy a törvénycikket, mint a nemzet akaratát, mind ő maga megtartja, mind másokkal is megtartatja: az új fővárosi törvény hatálybalépésének napja, a kihirdetés napja: *1934. május 19-e.* A törvény világos rendelkezése szerint tehát

1936. május 19-én telik le az a két esztendő, ameddig a főpolgármesternek új törvény nélkül meg nem hosszabbítható szanálási hatásköre időbelileg terjed.

A főpolgármesterre különben, amint a jövő hét elején átveszi hivatala vezetését *még egy nagyfontosságú probléma* elintézése vár. A főváros törvényhatósági bizottsága legutóbbi ülésében az új nyugdíjtörvény és annak végrehajtási utasítása értelmében *már megválasztotta* a nyugdíjbizottságokba kiküldendő törvényhatósági bizottsági tagokat. A főpolgármester feladata, hogy *a bizottságokat ténylegesen megalakítsa és azok meg is kezdhessék működésüket.*

A két nagy személyzeti ügyosztály: az elnöki és a tanügyi ügyosztályok már elkészítették a bizottságok elé terjesztendő névsort. Mint azt annak idején az *Uj Budapest* részletesen megírta,

a lehetőség szerint a bizottsági eljárást jóval megelőzően igyekezett mindkét ügyosztály vezető tanácsnoka nyugalomba küldeni azokat, akik a minősítési táblázatok szerint a nyugdíjtörvény alapján lettek volna elküldendők.

Ezen békés úton való elküldések ellenére is az elnöki ügyosztályban harmincöt, a tanügyi ügyosztályban pedig közel háromszáz olyan akta van, amelyet a nyugdíjbizottságok elé kell terjeszteni, mert a szóbanforgó tisztviselők *nem kérték önként nyugdíjazásukat* a kényszernyugdíjazási eljárás megindulása előtt.

Az elnöki ügyosztályban természetetszerűen *a legszigorúbb bizalmassággal* kezelik a nyugdíjazandók listáját. A listán szereplő legmagasabb rangú tisztviselő egy *főjegyző*, aki azonban már *amúgy is hosszabb idő óta fel van függesztve állásától.*

A tanügyi listán *több iskolaigazgató is szerepel.*

A kényszernyugdíjazásokat a megalakulásukat váró bizottságok *még április havában*, legkésőbben azonban május hó elején le fogják bonyolítani. Ugyannyira, hogy május 19-ére, amikorra *a szanálási két esztendő törvényes határideje letelik*, vége lesz a kényszernyugdíjazásoknak is, úgy hogy a városházán *május végén minden vonatkozásban helyreállhat a békés és nyugalmas munka csendje...*

---

kor mult huszonöt esztendeje annak, hogy Horony-Pálfi Aurél dr. főjegyző úr a közélelmezési ügyosztály általános szimpatiának és népszerűségnek örvendő vezető-helyettese, fővárosi szolgálatba lépett. A művészcsaládból származó fiatalember — édesapja Pálfi György, a Nemzeti Színház klasszikus művésze, édesanyja Haraszthy Hermin, a Vigszínház fiatalon elhunyt kiváló művésznője volt — pompás ajánlólevelekkel jött a városházára: unokaöccse volt Márkus József főpolgármesternek, unokatestvére Márkus Jenő tanácsnoknak, a Beszkárt jelenlegi vezérigazgató-helyettesének.

A negyedszázados jubileum — amely alkalomból hivatalnoktársai, élükön Rosta János dr. tanácsnokkal — rendkivül szívélyesen üdvözölték kollegájukat, csak egy stáció Horony-Pálfi munkás, a köznek szentelt életében. Azok között, akiket a legközelebbi tanácsnokok között emlegetnek, a legelsők sorában van Horony-Pálfi Aurél dr. Páratlan szorgalma, nemes és konciliáns egyénisége, úri magyarsága révén azon kevesek közé tartozik, akiknek nincsen ellenségük! A jubiláns főjegyzőt, a negyedszázad alkalmából meleg baráti szeretettel köszönti az Uj Budapest.

*

AZ ELNÉMULT LANTOK EGYIK legkiválóbbját szólaltatta meg a húsvéti ünnep. Egy költemény jelent meg az egyik nagy keresztény napilap húsvéti számában, amely alá Anka János neve volt irva.

A háború és forradalmak utáni korszak harcos ujságirója filozófikus hajlandóságú költővé nemesült. Nagy körültekintéssel és hozzáértéssel végzett hivatala a főpolgármester mellett időt ad Anka Jánosnak arra, hogy szive nemes és értékes érzelmeit dal formájában közölje a nyilvánossággal.

Anka János húsvéti verse egyike a legszebbeknek, amelyeket az utolsó esztendőkben olvastunk. Büszke lehet a főváros, hogy tisztviselői sorában egy ilyen aranytollú poéta foglal helyet, akinek szivét szent és nemes ideálok lángja heviti. Az aranyrúdak semmit sem érnek — mondja a költő, — a csodák hitét a kétség marja, nincs most próféta csak inaszakadt! — Majd látnoki erővel folytatja:

— A földön végig megrendül minden. Mindenek végén a lélek lázad. A kufárokra lesujtó Isten Szent haragjától lángol a század: Most az isteni hajrát kiáltsad, Most az az ostor legyen a húrod. Ha senki is vagy, nincs nagyobb nálad, Ha muzsikálsz is, a sorsnak húzod...

...Őszinte meghatottsággal olvastuk Anka János nemesveretű, férfias sorait. Ime a költő, ime az eszme, amely eget kér! A toll nem pihen, mert az emberi lélek legszebb álma: a vágy az elérhetetlen után — örök!

*

SZÉP KITÜNTETÉS ÉRT egy nyugalmazott fővárosi műszaki főtanácsost. A kormányzó Lauber Dezső ny. székesfővárosi műszaki főtanácsost a kormányfőtanácsosi címmel tüntette ki.

*

SZVIEZSÉNYI ETELKÁT, Szviezsényi Zoltán dr. nyug. miniszteri tanácsos, a Gyógyhelyi Bizottság ügyvezető igazgatója leányát oltárhoz vezette Preitensteiner Ottó, a Henger Antal ezüstárugyár beltagja.

*

IMMÁRON TENGERI KIGYÓVÁ KEZD DAGADNI a probléma: ki legyen Kuszenda utóda a kenesei üdülőtelep vezető pozíciójában?

Természetes, — hogy amint az ilyenkor történni szokott — a pályázók egész légiója jelentkezett, akik mind azt hitték magukról — és ugyanezt mondották róluk a protektorok — hogy ők, csakis ők vannak hivatva Kenese felvirágoztatására. A pályázók között most első helyen egy fiatal szakember áll, neves vendéglős dinasztia tagja. A fiatalember bel- és külföldön alaposan kitanulta a hotelszakmát, nyelveket beszél, azt mondják róla, kellő rátermettséggel rendelkezik. Egyebekben egy magasállású állami köztisztviselő leányának prezumptiv vőlegénye.

A Segitőalap igazgatóságában erősen megoszlanak a vélemények a fentnevezett úr alkalmaztatását illetően. Vannak olyan vélemények — ugyanezt a nézetet vallja a fővárosi tisztviselőtársadalom legnagyobb része — hogy egy nem abszolut szakképzett férfiú szerződtetése nagyobb kár lenne, mint haszon. Még akkor is, ha a szóbanforgó apósjelölt is mindent elkövet a szerződtetés érdekében.

Igy tehát legvalószínűbbnek látszik, — hogy Kuszenda Béla utóda — Kuszenda Béla lesz. Vagyis: Kuszenda marad!

Tavaszi kabátok, kosztümök, öltönyök és egyéb divatujdonságok a
TRIBON Ruházati RT.-nál
Budapest, VIII., Üllői-út 14. sz.
Telefon: 39-2-85, 31-2-97.
Köztisztviselők és uricsaládok régi, kedvelt bevásárló helye
Csak jó minőségű áru!
Előzékeny kiszolgálás!
Legkedvezőbb fizetési feltételek.
Vásárlásnál az arcképes igazolvány felmutatása elegendő

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

„Eternit"
FAL- ÉS BUTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓ-HELYISÉGE
VI., Ó-UTCA 4. szám

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán

✡

Irta: PIROVITS ALADÁR, székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

II.

A földcsuszamlások és az állandó esőzés közötti összefüggés — Talajvizek még ismeretlen keletkezési törvénye és a beszivárgási elmélet

A Várhegyen az idei tél folyamán végbement földcsuszamlások eredetét teljesen azon a módon kell keresnünk, ahogyan az orvos a betegén észlelt bajok után kutat. Orvosi nyelven ezt a kutató munkát *a diagnózis megállapításának mondják.* Feladatunk tehát a csuszamlások körül félreismerhetetlenül megtalálni azt az okot, mely a csuszamlást előidézte, mert csak ha ez az ok egész bizonyossággal megvan, jutunk egyszersmind abba a helyzetbe, hogy a fölfedezett oknak eltávolításával vagy megszüntetésével magát a bajt is megszüntethetjük.

A legközelfekvőbb és gyanuba fogott jelenségként a csuszamlások ideje alatt volt folytonos esőzés jön elsősorban és főként figyelembe. Ez a napokon át szinte állandóan tartott eső-esés, az észlelt csuszamlásokkal szinte a remontoiróra pontosságával találkozott össze, amely észleleti jelenséget a tudomány *coincidencia* néven nevezi.

Ha most már oly közelfekvően tünik elénk, hogy a bekövetkezett *földcsuszamlásokat* a sok *esőzés* okozta, így tehát a most említett két jelenség között az okozati összefüggés kétségtelenül megállapítható, meg kell magyaráznunk azt is: milyen körülmények között és milyen behatások következtében okozhatta a csapadék a csuszamlást? A kölcsönösség elvéből kell tehát leszármaztatnunk az esőzés útján bekövetkezett csuszamlásokat. Az ilyen kölcsönösségből származtatja le a tudomány is a különböző elméleteket. Az elmélet ugyanis bizonyos gondolategységbe foglalja össze a tényeket, melyek pl. a mi konkrét esetünkben a következők:

A hosszantartott esőzés, — a Várhegy erősen lejtős fekvése, — a felületén található domborzati viszonyok, — a beépítettség-, a meglevő sok támfal, régi és új-, gyeppázsitok és egyéb ültetvények. Olyan elmélet alapján ítélkezhetünk tehát, mely a most felsorolt tényeket magában tartalmazza és ezekből magyarázza meg az észlelt földcsuszamlási jelenségeket. Viszont pedig a tényeknek igazolniok kell az elmélet helyességét, mert ezt a kölcsönhatás törvénye így követeli. Igy az a körülmény, hogy az esőzés mint ténybeli dolog idézhet elő földcsuszamlást és támfal beomlást, ezt a ténybeli valóságot az elmúlt évtizedek során négy ízben is lehetett már észlelni a budai Várhegyen teljesen azonképpen, amiként ez a folyó évi tél folyamán észlelhető volt.

Alkalmazva az eddig elmondottakat a földcsuszamlási jelenségekre, — megállapítjuk, hogy az állandó esőzés során azok a földtömegek, melyeknek felületén a csapadék könnyűszerrel juthatott a talajba, ugyanilyen könnyűséggel átázhattak. Az így átáztatott földtömeg azontúl megszűnik tömör összefüggő állapotában megmaradni, amit a fizika úgy értelmez, hogy az átázott talaj elveszti egyensúlyi állapotát, aminek következtében érvényre jutnak benne azok a hatóerők, vagyis a fő (eredő) erőnek azok az erőcomponensei, melyeknek egyike, mint a földtömeg súlya továbbra is lefelé működik, ellenben a másik erőcomponens a szabaddá vált földtömeget a Várhegy-oldal irányában lefelé csúsztatja. Az a kérdés most már, vajjon az említett két egymás ellen működő erő közül melyik képes nagyobb hatást kifejteni. Ha a lefelé működő erő nagyobb, akkor a földtömeg ha átázott is, azért nyugalomban marad. Ellenben ha a lefelé ható erő jut túlsúlyba, akkor bekövetkezik a földcsuszamlás, amely veszedelmes jelenség ellen szakszerűen épített támfalakkal kell védekezni. Igy következett be a tél folyamán egyik helyen csuszamlás, másik helyen pedig egyensúlyi állapot, ahol tehát csuszamlás nem volt.

Amiket eddig elmondtunk, vonatkoznak az átázottság után bekövetkezett csuszamlásokra. Ez volt egyszersmind az az egyik vélemény, amely szerint a csuszamlás kimagyarázható volt. A másik, ezzel szemben álló vélemény a csuszamlást egészen másképpen magyarázza. Az utóbbi szerint ugyanis a föld mélyében — konkrét esetünkben a Várhegy alsó geológiai rétegében, — melyet emberi kéz még nem érintett, talajvíz foglal helyet, mely a vizet át nem bocsátó réteget nedvesen tartva, azt síkossá teszi, és ezen a felületen mint *csúszó-lapon* a földtömeg, sőt esetleg az egész hegy csúszásnak indul. Az ilyen eset elég gyakori. Ilyeneket a későbbiek folyamán részletesen ismertetünk. Hegyen-völgyön át vezetett vasutak megépítése a mérnököt az ilyen csúszós talajon sok szép és nehéz feladat elé állítja, mely sokszor erős küzdelemmel jár.

Melyik feltevés jogosultabb a jelenlegi esetünkben? Hogy erre a kérdésre felelhessünk, a már felsorolt tényekhez hasonlóan, de ennek az új véleménynek alátámasztására szolgáló, tehát ezt igazoló tényeket kell felsorakoztatnunk. Az előbbiek során már rámutattam arra, hogy az állandó és hosszantartó esőzés és a földcsuszamlások között, az időbeli összetalálkozás is szinte mathematikai pontossággal történt. Nézzük az utóbbi feltevés esetében vajjon ez a coincidencia épen így valószínűsíthető-e, vagyis az említett és a föld mélyében föltételezett *talajvíz*, mely a csúszólapot a földtömeg lecsuszására alkalmassá tette, — és az *állandó idei téli esőzés* között az összefüggés lehetősége és valószínűsége immár bebizonyított tényként vehető-e? Ugy értelmezvén a helyzetet, hogy az előbb említett csúszólapot tuajdonképen annak az idei esőzésnek kellett előállítani, melyről az első véleménynél azt állítottuk, hogy átáztattta a Várhegy felszini földtömegeit.

Ehhez az utóbbi föltevéshez azt a kérdést kell tisztáznunk, vajjon lejutott-e, és lejuthatott-e az esővíz oda, abba a földszinétől 6—10 méter mélyen fekvő régióba, ahol a föltételezett csúszólapnak kell elhelyezkedve lennie, illetve abban az esőzés folyamata alatt feltételezhetően elhelyezkedett?

Erre az utóbbi esetre tapasztalatokat eddig még nem szerezhettünk, és hogy folytak-e ilyen irányban kutatások a főváros részéről a helyreállítási munkák során — eziránt sem vagyunk tájékoztatva, mert ezekből nem került semmi sem a nyilvánosság elé. Hogy tehát a konkrét esetünkre vonatkozóan a Várhegy-oldalon olyanféle hegycsuszamlás végbemehetett-e, melyet a talaj mélyében föltételezett csúszólap okozott volna, — *ennek a második véleménynek valószínűsítése érdekében ismét elméletre vagyunk utalva.* Ismernünk kell ugyanis azoknak a földalatti vizeknek keletkezési törvényét, melyek a jelen estben is, feltehetően a csúszólap átnedvesedését, és ezen az alapon a csuszamlásokat okozták. Meg kell ezenkívül ismernünk azokat a lehetőségeket, melyek szerint az esővíz a talaj mélyébe, vagyis abba a geológiai rétegbe juthat, ahol viszont a csúszólap előállhat, és a fölötte álló földtömeget csúszásra hajlamosítja. *Erre a célra pedig ismertetnünk kell a beszivárgási elméletet,* mely a fentiek megmagyarázására volna hivatva.

Itt most annak rövid vonásokban leendő vázolására szorítkozunk, mely a gyakorlatból ismert földbeszivárgások jelenségeivel szemben nem az esőzések útján, hanem más körülmények között származottnak tekinti a földalatti vizek legnagyobb részét. Ez az ellentétes álláspont abból az alapgondolatból indul ki, hogy a föld felületéről csapadékvizekből beszivárgás útján egyszerűen nem is juthat a talajvíz régiójába akkora vízmennyiség, mint amekkorát a tapasztalatok és a megejtett kísérletek alapján itt találhatunk. *Ez az utóbbi elmélet ugyanis a földalatti csapadékok képződéséből származtatja le a talajvizeket, és ennek a feltevésnek jogosultságát a természetben észlelhető jelenségekből magyarázza ki.* Szerinte miután a föld felületét alkotó kőzetnemeknek vízáthocsátó képessége igen kicsiny, sőt figyelembevéve a csapadékvizek által elérhető csekély hydrostatikai nyomást, ez a képesség alig jöhet számításba, ennélfogva tehát a felszini csapadékvizek leszivárgási távolságát csak mérsékeltnek, sőt csekélynek lehet felvenni. Ebben az irányban végzett kísérletek azt igazolják, hogy a szivárgó-víz behatolása egy méternél nagyobb mélységre nem tehető, amely jelenség amellett bizonyít, hogy ilyen köülmények között a talajvizek szivárgó vizekből nem is származhatnak ,mert amazoknak regióik mélyebben és pedig jóval mélyebben fekszenek.

Tagadhatatlan, hogy a felső talajrétegen, különösen ha az likacsos, a csapadék egy része lejut az altalajba. De lehetetlen, hogy a felszini csapadékvizeknek említésreméltó része is, beszivárgás útján, a földréteg kőzetein, tehát azok pórusain át a vizettartó rétegig eljusson. Azok a csapadékok ugyanis, melyek mint ilyenek, tényleg lejutnak a vizettartó réteg regiójába, a lefolyási útjukat azon repedéseken vagy hasadékokban találják meg, melyek a föld felületén a vízátbocsátó rétegben tényleg léteznek. Ez utóbbiakat azonban beszivárgott vizeknek nem tekinthetjük.

Tapasztalatok szólnak amellett, hogy ha egy kőzetbe mesterséges bevágást csinálunk, úgy ez akár mint egy tömör víztartó céljaira is szolgálhat. Ugyanerről tanuskodnak az alagutépítmények. Ha ugyanis azokban hasadékok nincsenek, úgy legfeljebb csak belső nedvességet észlelhetünk falaikon.

Hogy az *erdőség* nagymérvű szivárgó vizet szolgáltatna: itt is ellentmondó érveket lehet felhozni ,sőt tulajdonképen úgy tűnik fel a helyzet, mintha ennek *ellenkezője állana.* Ugyanis kopár talaj, mint a megejtett vizsgálatok igazolták, lényegesen több vizet tart vissza, mint a beültetett talaj, holott pedig a kopár talajon a csapadékvizek elpárolgása és felszini csörgedezése sokkal gyorsabban megy végbe, mint a növényzettel beültetett talajon. Ezen állítás mellett szól az az észlelet, hogy kopár talajban elhelyezett alagcsövekben nagyobb vízmennyiséget találtak, de ez a nagyobb vízmennyiség is aként magyarázandó ki, hogy az alagcsövekben összegyült víz tulajdonképen nem beszivárgott víz, hanem olyan földalatt képződött csapadékvíz, melyet légáramlatok idéztek elő, és amely légáramlatok sima beültetlen területeken élénkebbek, és a földalatti csapadékok céljaira kiadóbbak, mint azok, melyek növényzetdús területen képződnek.

Kétségtelen, hogy az erdőség képes a csapadékvizeket a leghosszabb ideig visszatartani, amennyiben t. i. a lombozat, a lehullott falevelek tömege és a többi egyéb növényállomány megakadályozzák a víz gyors lefolyását épen úgy, mint annak gyors elpárolgását, ennélfogva tehát a csapadékvizeknek hosszabb időn át van alkalmuk a talajt nedvesen tartani és ezzel a növényzetet, mely úgyis sok vizet igényel, — táplálni. Ha tehát az erdőségben a csapadékvizek nem oly gyorsan és azon mértékben folynak le és párolognak el, mint a növényzetmentes szabad területen, úgy ennek további következménye, hogy a víz az erdő talaját befedő növényi hulladékokban mint egy szivacsban elhelyezkedik, és így nincs sem módja, sem alkalma a föld mélyébe szivárognia.

*

Ezeket az elméleti feltevéseket ismertetjük a hydrológia tudományköréből. Mielőtt én most ezekből következtetéseket vonnék le a Várhegy körüli csuszamlásokra vonatkozóan: még be fogok számolni hosszú időkön át szerzett és idetartozó saját tapasztalataimról is.

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, táblaparkét, egyszerü és diszes kivitelben, aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44.

Alaptalan pereskedések a főváros árvaszéke ellen

Csorna elnök, Wester elnökhelyettes és Kovács Jenő nyug. elnökhelyettes ellen inditott kártéritési perével a Kuria jogerősen elutasitotta Zwack Györgyöt

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A budapesti árvaszék nagytekintélyű elnöke — mint annakidején az *Uj Budapest* részletesen megírta — az elmult esztendei munkásságról szóló, a közigazgatási bizottsághoz beterjesztett jelentésében tiltakozott az alaptalan és rosszhiszemű kártérítési perek indítása ellen. Rámutatott *Csorna* Kálmán árvaszéki elnök arra, hogy az árvaszéki tisztviselők bírói úton történő felelősségrevonása az intézkedésre hivatott tisztviselőknél bizonyos *félelemérzetet váltott ki*. Az utóbbi öt éven belül *öt kártérítési kereset* indult az árvaszék tisztviselői, illetve a székesfőváros ellen.

Az öt per közül *hármat jogerősen* befejeztek a bíróságok, a bíróság mindegyikben megállapította, hogy az árvaszék, vagy az intézkedésre jogosult árvaszéki tisztviselőket sem szándékosság, sem súlyos gondatlanság nem terhelte és a tisztviselők intézkedése és a károsodás között okozati összefüggés megállapítható nem volt. Az öt per közül egy még *kezdeti stádiumban* van, az ötödiket pedig, amelyet a legutóbbi napokban végérvényes elutasító ítélettel fejezett be a királyi Kúria, az alábbiakban ismertetjük:

A szóbanforgó kártérítési pert *Zwack* György indította *Csorna* Kálmán dr. árvaszéki elnök, *Wester* Gusztáv dr. árvaszéki elnökhelyettes és *Kovács* Jenő nyug. árvaszéki elnökhelyettes ellen 7849 pengőért a budapesti törvényszék előtt. A perben az a kérdés került elbirálásra: *mily esetekben felelősek az árvaszéki tisztviselők hivataluk körében hozott határozatokért.*

A megállapított tényállás szerint *Zwack* Miksa és neje volt budapesti lakosok még 1906-ban közjegyzői okiratban közös kölcsönös és viszonos végrendeletet alkottak, amelyet 1911-ben pótvégrendelettel egészítettek ki. A végrendelkezők a túlélő házastársat nevezték ki örökös gyanánt, mindkettőjük elhalálozása esetére pedig vagyonukat egyenlő arányban *Ákos* és *Ilona* nevű gyermekeikre hagyták azzal a kikötéssel, hogy *Zwack* Ákos esetleges előbbi elhalálozása esetén, helyébe törvényes örökösei lépnek.

Zwack Miksáné férje előtt halt el, *Zwack Miksa pedig 1917-ben újabb végrendeletet alkotott*, amelyben a neje elhalálozása óta szerzett vagyonát *Ákos* fiára hagyta. 1919-ben pedig pótvégrendeletet alkotott, amelyben *Zwack* Györgyöt — *Zwack* Ákos fiát, azaz saját unokáját köteles részre szorította.

1919. március 24-én meghalt az apa, *Zwack* Ákos és 1920. február 6-án meghalt a nagyapa, *Zwack* Miksa, aki után ingókon kívül egy budapesti ingatlan maradt örökség gyanánt.

A megtartott hagyatéki tárgyaláson a két kiskorú gyermek, *Zwack* György és *Zwack* Zsuzsanna között oly hagyatéki osztály-egyezség jött létre, amely szerint *Zwack* György — akit a hagyatéki tárgyaláson gyám képviselt — elfogadta a köteles részre szorító végrendeletet és így *Zwack* György a hagyatéki ingatlan negyed részét kapta, míg kiskorú testvére, *Zwack* Zsuzsanna kapta az ingatlan ¾ részét. Ezt az osztályegyességet a gyámhatóság is jóváhagyta és ebből keletkezett a per az árvaszéki főtisztviselők ellen.

Ugyanis *Zwack* György 1928-ban pert inditott testvére, az időközben nagykorúvá vált *Zwack* Zsuzsanna, férjezett *Bonyhárd* Lászlóné ellen az ingatlanra vonatkozó megállapodás érvénytelenítése és kártérítés iránt. A perben *Zwack* György pernyertes lett és a budapesti törvényszék kötelezte is testvérét, hogy az időközben elidegenített ingatlanból *Zwack* Györgyre eső, de meg nem kapott egy hányad fejében 6849 pengő tőkét, annak kamatait és a perköltséget megfizesse. Ez a követelés azonban behajthatatlan maradt, mivel *Bonyhárd* Lászlóné sz. *Zwack* Zsuzsanna 1931-ben Amerikába költözött.

Ezek után *Zwack* György pert indított az árvaszék fenti határozatában részt vett tisztviselők ellen és kérte, hogy az árvaszéki tisztviselők kötelezzenek azon összeg megfizetésére, amelyet *Bonyhárd* Lászlóné szül. *Zwack* Zsuzsannán behajtani nem tudott. Keresetében azon az alapon kérte az árvaszéki határozatban résztvett tisztviselőket marasztalni, hogy a tisztviselők *mulasztást követtek el*, mivel nem rendeltek ki részére a hagyatéki tárgyaláson gondnokot, a megállapodást jóváhagyó határozatot a gyámnak kézbesitették és így kizárták a jogorvoslat lehetőségét a reá nézve sérelmes határozat ellen.

Az árvaszéki főtisztviselők ügyvédei előadták, hogy az egyesség jóváhagyásából kifolyólag őket semminemű kötelesség-szegés, vagy gondatlanság nem terheli, annál kevésbé, mivel az egyik kiskorú, *Zwack* Zsuzsanna részére az árvaszék ügygondnokot ki is rendelt és előadták azt is, hogy *Zwack* György — 1924-ben nagykorúnak lett nyilvánítva — ennek ellenére az egyesség érvénytelenítése iránt *csak 1928-ban* indított pert és ez a késedelem volt az oka annak, hogy testvérén követelését nem tudta behajtani, mert ezen hosszú idő alatt leánytestvére az ingatlant eladta és ezért vált a követelés behajthatatlanná.

A budapesti törvényszék felperest keresetével elutasította. Az ítélet indokolása szerint az a körülmény, hogy az árvaszék az anyagi jog ellenére hagyta jóvá az osztályegyességet, *nem szolgálhat marasztalási alapul*, mivel tételes törvény és teljesen kialakult joggyakorlat hiányában — amit bizonyít az is, hogy az említett perben a bíróságok is eltérő álláspontot voltak — az árvaszéki főtisztviselőket gondatlanság vagy hivatali kötelesség megszegése nem terheli. *Közömbös* az a körülmény is, hogy a gyámhatóság nem felperes, hanem kiskorú nővére részére rendelt ki eseti gondnokot, mivel a gyámi törvény 30. §-a nem határozza meg, hogy melyik kiskorú részére kell gondnokot kirendelni és mert a volt közös gyám az eseti gondnok kirendelése után, már csak a felperest képviselte és annak érdekében a sérelmes gyámhatósági határozatot köteles lett volna megfellebbezni. Igy tehát a kiskorúak jogszerűen voltak képviselve.

Az Itélőtábla és a Kúria ugyancsak elutasította a felperest és kötelezte a felmerült költségek megfizetésére.

A Kúria ítéletének indokolása szerint *helyesen fejtették ki* az alsóbíróságok, hogy nincs oly jogszabály, amely meghatározná, hogy az ellenérdekű kiskorúak közül *melyek részére* kell az árvaszéknek a gyámi törvény 30. §-a értelmében *eseti gondnokot* kirendelni. Figyelembe vette a Kúria, hogy az egyesség jóváhagyása előtt az árvaszék *kikérte a tiszti ügyész* véleményét, akinek szintén nem volt észrevétele az egyesség ellen és figyelembe vette azt is, hogy felperes gyámja is hozzájárult az egyességhez, továbbá felperes — aki akkor 21 életévét túlhaladta — saját személyében is beleegyezett a hagyatéknak az egyesség szerinti felosztásába.

Vásároljunk magyar árut!
Magyar kéz munkája a
MUSICA
zongora és pianinó
Előnyös árak, különleges tisztviselői kedvezmények
Váltó, kezelési költség nincs
Kérjen díjmentes tájékoztatót a „Napi 1 P-s akciónkra"
Musica zongora és hangszerkereskedelmi rt., Budapest, VII., Erzsébet körút 43. Royal Apolló. Tekintse meg kiállításunkat a Nemzetközi Vásáron az Iparcsarnokban

Háromszázezer pengőt ad kölcsön a kerepesi-uti temető a farkasrétinek

Kápolnát és árkádos sirboltokat épit Salamon tanácsnok a farkasréti temetőben

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A polgármester hozzzájárult a főváros törvényhatósági bizottságának azon határozatához, amely szerint a kerepesi-temetőnek kertészet céljaira használt területéből ötezer négyszögölet adnak el négyszögölenként hatvan pengős egységár mellett a Magyar Ruggyantaárugyár R. T.-nek. A telek átadása már meg is történt, a részvénytársaság a vételárat befizette a főváros központi pénztárába.

Az eladást perfektuáló közgyülési határozatban utalás történt arra, hogy az eladásból befolyó összeget a főváros a kerepesi-úti temető központi ravatalozójának felépitésére fogja használni. A háromszázezer pengő hasznositását illetően most sorrendi változás történt, eszerint a szóbanforgó összeget temetői célokra fogják felhasználni, de nem a kerepesi-úti, hanem a farkasréti temetőben. Erről az újonnan felbukkant tervről

Salamon Géza dr.

tanácsnok, a közegészségügyi osztály vezetője a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Elsősorban pénzügytechnikai okai vannak, hogy egyelőre halasztást szenved a kerepesi-úti temető központi ravatalozójának megépitése és hogy a Gummigyártól kapott összeget a farkasréti temető fejlesztésére fordítjuk. A farkasréti temetőben teljesen elfogytak a sirboltok és az egyre növekvő keresletnek nem tudunk eleget tenni. Árkádos sirboltokat fogunk épiteni a gummigyári pénzből a farkasréti temetőben olyképen, hogy az árkádok zárt négyszöggé fogják kiképezni a ravatalozó helyiségek előtti térséget.

— Arra is szolgálni fog a kapott háromszázezer pengő, hogy a farkasréti temetőben ötszáz embert befogadó kápolnát épitsünk. Az épitendő kápolna — amely alatt szintén lesznek sirboltok — egyben az ottani helyi lelkészség temploma is lesz, amint azt a bíboros-hercegprímás úr a fővároshoz intézett átiratában kérte.

Az árkádos sirboltok elárusításából háromszáztizezer pengőt irányoztunk elő, úgyannyira, hogy két-három éven belül a sirboltok és a kápolna épitési költsége vissza fog térülni a fővárosnak. Ekkor azután sor kerül arra, hogy a kerepesi-úti temető az új nagy ravatalozó megépitése céljából visszakapja a kölcsönt a farkasréti temetőtől.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Törökvilág Pest-Budán

Irta: LIBER ENDRE

— Harmadik közlemény —

A legtöbb egykorú író Pestről úgy beszél, mint Buda egyik városrészéről. Ez a felfogás némileg helyeselhető is, mert úgy katonai szempontból, mint a közigazgatást és az igazságszolgáltatást tekintve, Pest a legszigorúbb összefüggésben volt Budával, mivel azonban a Dunának másik partján feküdt, mégis megkülönböztetett helyzetben volt és ezért Evlia Cselebi is külön beszél Pestről, elmondván azt, hogy Pesten 5 dsami és 6 mecset van. Szerinte Pest város 11 városnegyedre oszlott, körülbelül 1000 épülettel, két főiskolája is volt, kevés tanulóval, volt azután 3 elemi iskolája és 2 dervis kolostora. Kedves leírásokat közöl még Evlia Cselebi Buda és Pest mindennapi életéről, leírja a lakosság életmódját, a vendégségeket és az étkezést is; a híres ételek közül felemlíti a fehér cipókenyeret, a friss vajjal főzött pilafot, a lengyel tyúkpecsenyét, a lengyel tyúkpörköltet, a pörkölt pontyot, a rántott süllőt, a karahlevest és a főzelékeket, valamint a különböző gyümölcsöket is, Beszél még az egyes jótékonysági intézményekről, a sétahelyekről, a kiránduló helyek közül pedig a Gellérthegyet említi meg, amelynek tetején kilátóhely van és amely nemcsak sétahelyül szolgál, hanem ott az élet vizéhez hasonló kutak vannak. Evlia Cselebi mint hithü mohamedán utazó, természetesen más szemmel látta Buda és Pest városát, mint azok, akiket Salamon Ferenc idéz munkájában. Érdekes és eleven a leírása, sokban különbözik a többi utazó leírásától.

Végül még egy leírásra kell hivatkoznom, Jókai Mórnak a „Törökvilág Magyarországon" című regényéből. Hogy nagyobb legyen az ellentét, Jókai elsősorban is leírja az akkori Pestet, amikor regényét 1852-ben megírta. Az 1852-es állapotokról így ír: „Oh kedves Pestem! Te szép, deli, fiatal város, országunk diadémja, kit büszkén, kit szeretve említ minden magyar s nem tartja boldognak magát, míg Téged nem látott s valahányszor a távolból meglátja tetőidet, lelkesítő önérzet dagasztja keblét s ha valami történik falaid közt, bú vagy öröm, az egész ország búja, öröme az. Jaj volna annak, ki körüljárva a földet, azzal jönne viszsza, hogy van város az ég alatt, melyet látni szebb, melyben élni jobb, melynek férfiai lelkesebbek, hölgyei bájolóbbak, mint a mieink."

Ezzel szemben áll az a leírás, amelyet ad Pestről a 17-ik század közepéről. Ez a leírás így szól: „Micsoda elhagyott hely ez? Mögöttem homoktorlaszos avar, náddal benőtt ingoványok, előttem nagy messze egy szegényes helység, alig lehet városnak nevezni, melynek elsötétült utcáján egyetlen falában álló olajlámpa bosszantja az éj nyugalmát. Egy tornya sincs, csak a vége felé látszik fehérleni valami rongyos török mecset minaretje. Fogjuk be ajkainkat és félve tekintsünk jobbrabalra, mert itt egész éven át dögletes a levegő s a szük sikátorok szegletein rablók, orgyilkosok leskelődnek. Nincs egy ép ház sehol, az utcák szükek, rendezetlenek, minden ötödik ház összedőlt rom, alig van egy pár emeletes ház az egész piacon, azok is gazdag rác kereskedők házai; a mai Kígyó-utca táján van felállítva a sertéslakásuk, ahol mindig kész e célra a posvány. Ez az egész kereskedése Pestnek. A Király-utcától kezdve a Nagyhid-utcán végig egy büzhödt árok vágja keresztül a város kellős közepét, melynek partjait embermagasságú dudva lepi, amely házak az ároknak feküsznek, vesszőből font és sárral tapasztott sövénnyel vannak bekerítve; a legutolsó rongyos kalyiba ott van, ahol most a Redout épület áll és azzal vége a városnak. Ami azon túl látszik, az mind avar és sivatag, terméketlen, úttalan homokbuckák, a Magyar Nemzeti Színház helye s az egész körülfekvő környék nyomorult veteményes kertekkel van elfoglalva s a Terézváros helyén a Török temető. Az utcákon alig lézeng emberi alak, ha kettő megy együtt, nem szólnak fennhangon, csak lassan, suttogva, rácok vagy cincárok, legjobb esetben németek, akik kézmüvesség után élnek itt. Magyart kivánságból sem látsz, elkerüli ezt a várost, vagy ha kénytelen bemenni, csak legfelsőbb parancsolatra cselekszi, elébb testamentumot tesz otthon s hálákat ád az Istennek, ha ismét háttal fordúlhatott a valóságos pestises tanyának."

A sok különböző adatból kell kihámoznunk, hogy tulajdonképen milyen is volt az élet Budán és Pesten a török uralom idejében. A most felsorolt adatok különböző időszakokra vonatkoznak és talán ez is az egyik oka annak, hogy olyan különböző leírásokkal találkozunk. Hogy a város külső arculatát, belső szervezetét, közigazgatási és társadalmi berendezkedését, lakosságát, kereskedelmét és kultúráját megállapithassuk, ehhez az szükséges, hogy egy olyan időpontot válasszunk ki, amikor a két város már teljesen keleti jellegü török várossá alakult át és amikor a régi keresztény-magyar társadalmi élet helyébe az idegen kultúra lépett, ez pedig az az idő, amikor Buda város ostroma már megszünt és az örökös harcok helyébe a békés fejlődés lehetősége meg volt adva. Ez az időszak a 17-ik század dereka, amikor a törökök itteni berendezkedése már meglehetősen meggyökerezett, ebből az időből tiszta képet kaphatunk az itteni török világról.

*

Eddig általánosságban arról beszéltem, hogy a török uralom idejében Budán és Pesten járt utazók, valamint íróink milyennek látták ezt a két várost. Ezekután részletesen kivánok beszámolni a két városnak abban az időben való életéről, életmüködésének különböző megnyilvánulásáról, a városok helyrajzáról és kiterjedéséről, közigazgatási és társadalmi berendezkedéseiről, lakosságáról, iparáról és kereskedelméről, kultúrájáról. Az erre vonatkozó adataink is meglehetősen bőségesek, hiszen az egykorú útleírások és egyéb ismertetések száma igen nagy. Pontos összefoglalást és tájékoztatást nyujt e tekintetben Littke Aurélnak „Buda-Pest a török uralom korában" címen megjelent müve, mely az annak idején itt járt idegen utazók útleírásai és egyéb rendelkezésre álló adatok alapján részletesen foglalkozik a két várossal.

A két város helyrajzi leírását több írónál megtaláljuk, akik részint 4, részint 5, sőt vannak olyanok is, akik 6 részre osztják fel Buda városát, több író ugyanis külön városrésznek vesz fel bizonyos épületcsoportokat. A legáltalánosabb felfogás szerint Buda 4 részre oszlott és pedig 1. a belső vár, a királyi palotával, 2. a középső vár a Várhegy tetején, 3. a debbagkháne, a timárok külvárosa, a mai Ráczváros helyén és 4. a külváros, a mai Viziváros helyén.

A török uralom alatt még megvoltak Mátyás király pompás építményei, amelyektől nyugatra és délre a Zsigmond király előtti korból származó épületcsoport állott. Mátyás király palotáját a törökök a „piros-alma" palotájának nevezték, mert a palota tornyán és kupoláin egy-egy arany gömb ragyogott. A palotáról csak hézagos feljegyzések maradtak reánk a török időkből, de az bizonyos, hogy nem nagy gondot fordítottak arra és a gyakori ostromok is hozzájárultak a palota pusztulásához. Amint Evlia Cselebi leírta, a palotába igen szép kapu vezetett, a kapu boltíveit dombormüvek díszitették: a király fogadó és tanácstermének padlóját és falait fehér márvány borította, falain festmények voltak, de a többi terem falait is szebbnélszebb festmények, faragványok és aranyozott dombormüvek díszitették. A törökök gondatlansága, de még inkább a visszafoglaló ostrom pusztitásai rombadöntötték a palotát és ugyancsak teljesen elpusztult, szétszóródott Mátyás király világhirü könyvtára is, amely állitólag 1.000 szép könyvet tartalmazott.

A középső várnak legnevezetesebb épülete a kormányzó pasa palotája volt, amely a mai Várszínház mellett állt. A legdiszesebb épületek a dsámik, a nagyobb imaházak és a mecsetek, a kisebbszerü imahelyek voltak. A török uralom különböző idejében a dsámik és mecsetek száma is különböző volt, a legtöbbről Evlia Cselebi megemlészik szerinte 21 dsámi és 16 mecset volt Budán, de ezt a számot talán kissé túlzottnak kell tekinteni. Legfeljebb úgy képzelhető el, hogy Evlia a kisebb mecseteket is felsorolja, amelyeknek minaretjük sem volt és amelyek az 1689-i ostrom alatt nyomtalanul elpusztultak. Marsiglinek 1686-ban Budáról készitett térképe ugyanis már csak 8 mecsetet tüntet fel.

(Folytatása következik.)

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 30—6—29.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátor-, ponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1858-ban

Meleg nyári napokon
valóságos áldás a villamos ventilátor, a villamos hütőszekrény és villamos tűzhely. **Villamos készülékek vásárlása előtt** hasznos tanácsal szolgál
Az elektromos kiállitás
Az elromlott villamos háztartási készülékeket dijtalanul megvizsgálja
Az elektromos kiállitás
A villamos készülékek használatáról, a villamos sütésfőzésről bemutató és ismertető előadásokat tart
Az elektromos kiállitás
A kiállitás (V. Honvéd-u. 22. a.) Nyitva: hétköznapokon d. e. 8-2 és d. u. 4-7-ig

A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága, felügyelőbizottsága, választmánya és tisztviselői kara a nagy csapástól megrendült lélekkel és mérhetetlen fájdalommal jelenti, a magyar közgazdasági élet, az intézet és a maga szomorú gyászát, amely

Székely Ferenc

m. kir udvari tanácsos, a Ferenc József-rend csillaggal ékesített középkeresztjének tulajdonosa, az intézet elnökének

Abbaziában, 1936. április hó 11-én, 78 éves korában bekövetkezett elhunytával érte.

Elvesztettük emelkedett szellemű, kivételes tudású és jóságos szivű vezetőnket, emberi példaképünket.

Takarékpénztárunk az ő nagy tudásának és szervezőképességének köszönheti fejlődését.

Polgári erényeit a királyi kegy elismerése koszorúzta, szivének melegét intézete minden tagjának hálás szeretete viszonozta.

Szelleme és nemes lelke a földi enyészeten túl is példánk lesz a jövőben.

HIREK

Ünnepi vacsora Petrovácz tiszteletére

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A XIV. kerület keresztény polgársága április 18-án, szombaton este nyolc órakor az Angol-utcai kultúrház nagytermében ünnepi vacsora keretében köszönti közelmultban volt névnapja alkalmával Petrovácz Gyula országgyülési képviselőt, törvényhatósági bizottsági tagot.

Csorna Kálmán uj magántanársága

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A vallás- és közoktatásügyi miniszter Csorna Kálmán dr., székesfővárosi árvaszéki elnöknek a budapesti tudományegyetem jog és államtudományi karán „A szülök és gyermekek közti jogviszony; gyámság és gondnokság" cimü tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette s őt ebben a minőségben megerősítette.

Csorna Kálmán dr. eddig is magántanára volt a gyámsági jognak a közgazdasági egyetemen. Abból az alkalomból, hogy kiváló tudását a legteljesebb mértékben méltányolva a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem is, magántanárai közé habilitálta Csornát, barátainak és tisztelőinek nagy serege elárasztotta őt gratulációival.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Április hó 23-án,
és 30-án
délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

TUNGSRAM
Fehér távfény,
sárga közelfény

1935-ben kétmillió pengővel volt aktiv a magyar idegenforgalom szaldója

Markos igazgató érdekes előadása az Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetségében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetsége legutóbbi ülésén igen érdekes előadás hangzott el, amely fontos új adatokat tartalmazott a magyar idegenforgalomról. *Tasnády-Szücs* András dr. elnöki beszéde után *Markos* Béla dr., a székesfővárosi Idegenforgalmi Hivatal h. igazgatója tartotta *Idegenforgalmi eredmények és tanulságok* címmel az első előadást. Eddig sehol nem közölt ismeretlen adatokat tárt fel.

— Budapest szállodáiban és penzióiban — mondotta *Markos* — 1935-ben 220.265 bel- és külföldi idegen 741.512 napot töltött. Magyar vendégeink száma 87.176 volt 234.356 napra, külföldi vendégeink 133.089-en érkeztek 507.159 napra. 1934-gyel szemben az összes érkezők száma 9%, az összes tartózkodási napok száma 23% emelkedést mutatott, a belföldi érkezők száma 5%-kal csökkent, külföldi vendégeink száma azonban *20%-kal, tartózkodási napjaik száma pedig 32%kal emelkedett.*

— Budapest idegenforgalmi fejlődésének tempója, amely a külföldiek ittartózkodási napjainak egy év alatti emelkedési arányában mutatkozott meg, 32% volt akkor, amikor ugyanebben a relációban Bécsben csak 3%, Prágában 9%, Karlsbadban 4%, Svájcban 0.5%, Jugoszláviában 2% emelkedés mutatkozott, s Anglia is csak 10% emelkedésről számolt be az *ezüstjubileum* esztendejében. Mindennek pedig az a következménye, hogy a külföldiek az átlagos tartózkodási időt véve alapul, *ma már hosszabb ideig* tartózkodnak Budapesten, mint Bécsben.

— 1935-ben, tekintettel a vendégek fizetőképességének csökkenésére, s a fennálló árviszonyok ismeretében, a budapesti szállodák és penziók *átlagos ellátási árát 14.40 pengőben*, s így a külföldiek összes kiadásait napi 28.80 pengőben állapitottuk meg. A külföldiek utazási költségeinek gondos reviziója után az egész Magyarországra vonatkozó átlagos napi ár ezek szerint 22 pengőre alakult ki. E számadatok alapulvételével 1935-ben a Magyarországot meglátogató külföldiek forgalmából 32,543.338 pengő jutott bevételként fizetési mérlegünk aktiv oldalára.

— Ez a 32 és ½ millió pengő idegenforgalmi bevétel azonban egy más eredményt is hozott számunkra. *Passziv idegenforgalmunk* értékét 1934-ben hivatalos szakköreink mintegy 34 millióra becsülték. 1935-ben a közismert devizakorlátozások következtében a magyarok külföldi utazása erősen megcsappant s ha a külföldi statisztikai adatok ismeretében csak 10%-kal becsüljük kevesebbre a magyar utazók által külföldön elköltött összegeket, akkor e címen 30.600.000 pengő kerül fizetési mérlegünk passziv oldalára, *s elérkeztünk idegenforgalmunk ahhoz a pillanatához, amikor a magyar idegenforgalom közel 2.000.000 pengő aktiv szaldót tud felmutatni.*

— Ha megfigyeljük idegenforgalmunk utolsó tíz esztendejének történetét, igaz, azt fogjuk látni, hogy Budapest idegen vendégei 741.000 tartózkodási nappal rekord-forgalmat értek el, a foglaltság abszolut fokát illetőleg vendéglátó-iparunkban. Azonban meg kell látnunk azt is, hogy amig külföldi vendégeink érkezési száma 69.000-ről 133.000-re csaknem megduplázódott, s az idegenek ittartózkodásának ideje 221.000 nappal szemben 507.000 nappal *több mint a kétszeresére emelkedett*, a belső vándorforgalom csonkamagyarországi vendégeink számában katasztrófálisan visszaesett, 1925-től 1935-ig majdnem 50%-kal, 171.000-ről 87.000-re.

Ennek a ténynek egyenes következménye az, hogy amig tíz év előtt idegenforgalmunk összetételében 61%-kal szerepelt a belföld, 39%-kal a külföld, *ma Budapestnek 32% belföldi vendége mellett 68% külföldi vendége volt egy esztendő alatt.*

Lecsökkentett fizetésük visszaállitását kérik a fővárosi alkalmazottak

Petrovácz Gyula husvéti cikkének erőteljes visszhangja a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének Tisztviselő Osztálya az az elmult napokban tartotta *Liber* Endre alpolgármester elnöklete alatt igazgatótanácsi és választmányi ülését, amelyen többek között *Duday* Alajos dr. és *Bódy* László dr. tanácsnokok, *Budó* Jusztin dr. főlevéltáros, *Sebő* Béla főszámvevő, *Szécsi* Ernő dr. tiszti főorvos helyettes, *Blazsek* Gyula dr. állategészségügyi főtanácsos és *Honffy* Lajos adóhivatali igazgató jelent meg.

Az elnöklő alpolgármester bejelentette, hogy az elnökség az ez évi rendes közgyűlést e hó 28-ik napjára hirdeti meg. Utána a mult évi zárószámadást és vagyonmérleget, majd az ezévi költségvetést tárgyalta a választmány.

Ezután az elnök javaslatára elhatározták, hogy *Dingha* Árpád ny. pénztári igazgatónak és *Klázer* Kálmán ny. h. főszámvevőnek az egyesület felvirágoztatása körül kifejtett kiváló érdemeik elismeréseül *tiszteletbeli taggá* történő megválasztását fogják javasolni a közgyűlésen.

Ezután megejtették a jelölést a számvizsgáló bizottság tagságára vonatkozóan, majd *Fazekas* Béla dr. árvaszéki jegyző, főtitkár előadásában folyó ügyeket tárgyaltak, amelynek során különféle bejelentések, kérelmek és akciók kerültek napirendre.

Behatóan megtárgyalta az igazgatótanács és választmány *Duday* Alajos dr. ügyvezető alelnök irásban előterjesztett indítványait és elhatározta, hogy *a tisztviselők szolgálati jubiláris jutalmazásának* visszaállítása iránt előterjesztéssel él a polgármesterhez és egyúttal többek hozzászólása után — *Petrovácz* Gyula lapunk húsvéti számában megjelent nyilatkozatának gyors és jelentőségteljes visszhangjaként — elhatározta, hogy a mult év közepe óta folyton emelkedő drágulás miatt az alkalmazottak többször csökkentett fizetésének visszaállítása érdekében akciót indít és ezirányban kellően megindokolt és statisztikai adatokkal alátámasztott *memorandummal fordul a polgármesterhez.*

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Polgármesterének 235.272/1936—XII. számú határozata alapján Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Igazgatósága a kelenföldi áramfejlesztő telepén (XI. Budafoki-út 52. sz. 4047. és 4052. új hrsz.) a gépház és raktárépület közötti területen szükséges

útépitési és tereprendezési

munkálatok végrehajtására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

A munkálatok a megbizás napjától számitott 4 hét alatt lesznek befejezendők.

Az aláirt ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva az Elektromos Művek igazgatósági épületében a levelezési osztályhoz (V., Váci út 74. I. em. 114.)

1936. évi április hó 27-én d. e. 9 óráig

személyesen vagy posta útján kell benyujtani. Ugyanezen a napon az Elektromos Művek volt étkezdéjének a helyiségében (V., Dráva-utca 3.) d. e. 10 órakor fogják az ajánlatokat felbontani, amikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Igazgatósága.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mér nök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 89-1-18.

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

GAZDASÁGI ÉLET

A pesti porolaj és az abesszin háboru

20%-kal drágitottak a gyárak

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Szerdán járt le a versenytárgyalási határidő a makadám-utak olajjal való portalanitására. Kilenc cég tett ajánlatot: A Nyirbogdányi 200.000 négyzetméternyi úttest olajozását vállalja négyszögméterenként 25.8 fillérért, a Magyar Petróleumipar százezer négyzetmétert 24.5 fillérért, a Szöregi Petróleumgyár szintén százezer négyzetmétert 26.6 fillérért, a Steaua Olajipar százezer négyzetmétert 26.6 fillérért, a Magyar Fanto Müvek 250 négyzetmétert 25.9 fillérért. A teljes 580.000 négyszögméter pormentesitésére négy ajánlat érkezett: a Schwarz Rudolf és Társa cég 26.2 fillérért, a Vacuum Oil 26.5 fillérért, a Shell és a Hegedüs és Társa cég szintén 26.5 filléres egységáron tett ajánlatot.

A Köztisztasági Hivatal és a főváros közegészségügyi ügyosztálya nagy megdöbbenéssel értesült az áremelésekről, amelyek a tavalyi árakhoz képest átlagosan 5 filléres emelkedést jelentenek. Szigorú költségvetési határok teszik lehetetlenné az ügyosztálynak, hogy az áremelkedést tudomásul vegye, viszont a gyárak az abesszin háború következtében előállott általános világpiaci drágulásra hivatkoznak.

Szó van arról, hogy az Áremelő Bizottság állapitsa meg mennyire jogosult a gyáraknak az anyagár drágulásra való hivatkozása. Tekintettel az előrehaladott idényre, Salamon tanácsnok előterjesztése kapcsán a polgármester rövidesen dönteni fog annál is inkább, mert rövidesen beáll a nyári időszak és ha a gyárakkal a megegyezés nem sikerül, az illetékes tényezők egyéb módokat fognak igénybe venni a makadám-útfelület nyári porának lekötésére.

Fejér és Dános százezer pengője

Ki kapja az angyalföldi szivattyutelep épitését?

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Általános érdeklődés fogadta úgy a városházán, mint szakmai körökben az angyalföldi szivattyútelep építésére tartott polgármesteri versenytárgyalást. Kilenc vállalkozó jelentkezett a teljesen reális eredményeket produkáló versenytárgyaláson: a legolcsóbb a Teleki és Katona cég 711.706 pengővel, a legdrágább a Magyar Gazdasági Kisvasut r. t. 823.739 pengővel. A pályázók között a második helyet foglalja el Szentgály Antal 713.996 pengővel, a Skuteczky és Boray cég 735.761 pengővel, ezután a Fejér és Dános cég 739.369 pengővel.

A versenytárgyalás eredményét Király tanácsnok az út- és csatornaépítési albizottság jövő szerdai ülése elé terjeszti. Minden valószínüség szerint az első helyen fekvő Teleki és Katona cég, amely mindig pontosan és megbiható dolgozott a főváros számára és több nagy mélyépitésü munkát végzett, fogja a megbizást elnyerni.

Általános feltünést kelt a Fejér és Dános cég különös szerepe a versenytárgyaláson. A legutóbbi, a belügyminiszter által megsemmisitett versenytárgyaláson azonos kiirási feltételek mellett kerek 100.000 pengővel tett olcsóbb ajánlatot a cég, mint most. A müszaki titkok közé tartozik, hogyan revideálhatta egy esztendő alatt százezer pengővel a Fejér és Dános cég kalkulációit.

Béke a kövező-iparban

A polgármester által hivatalosan megállapitott egységár-táblázatot fogadta el zsinórmértékül a Budapesti Kövezők Ipartestülete

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A *Budapesti Kövezők Ipartestülete* legutóbb tartott rendkívüli közgyülésén részletesen foglalkozott a fővárosi kövezések irányáraival. Az előljáróság erre vonatkozó előterjesztése kapcsán egyhangúan arra az álláspontra helyezkedett az ipartestület, hogy az irreális ajánlatok előterjesztésének megakadályozása, de a tisztességtelen verseny megszüntetése érdekében is, *okvetlenül szükségesnek látja* a kövező és a kövezéssel kapcsolatos útépítési irányárak *megállapitását és azok hatósági jóváhagyását*. A közgyülés az irányárak megállapításához alapul *a főváros polgármestere által megállapitott folyó esztendei kövező és útépitő egységár-jegyzéket fogadta el.*

Az ipartestület rendkívüli közgyülése arra az álláspontra helyezkedett, hogy irányárnak tekinti ötezer pengő értékhatárig a fővárosi egységár tabellának *száz százalékos alkalmazását*. Ha a közmunka tizezer pengő értékig terjed, 3%-os, ha tizenötezer pengőig terjed 6%-os, ha harmincezer pengőig terjed 8%-os maximális engedmény még az irányárat túl nem lépi és igy az *ajánlat irreálisnak nem mondható*. A minimális árhatárok olyan szokásos munkálatokra vonatkoznak, amelyeknél a kövezési munka mellett elegendő földmunka, vagy makadám-munka van kiirva.

A kövezők ipartestületének ez a rendkivüli közgyülési határozata *teljes értékü elismerése* annak, hogy az út- és csatornaépitési ügyosztály a *legmeszszebbmenő mértékben hivatása magaslatán áll*. Az ügyosztály által megállapitott egységártáblázat realitását mi sem mutatja jobban, mint az a körülmény, hogy *az érdekelt ipartestület azt zsinórmértékül elfogadja*. Az ipartestület közgyülésének határozata minden vonatkozásban *megnyugtató a tekintetben is*, hogy a kövezők érdemes ipartestülete, amidőn egyrészről az irreális árakat ki akarja az iparból küszöbölni, másrészről *megelégszik azzal*, a polgárinak sem nevezhető mérsékelt üzleti haszonnal, amelyet az ipar számára a kellő körültekintéssel és a főváros érdekeinek szemelőttartásával készített *egységártáblázat jelent.*

A közérdek szempontjából *mindenesetre örvendetes*, hogy a polgármester által jóváhagyott irányárak megszüntetik az eddigi árromboló versenyt, amelynek végezetül is *a köz látta kárát. Csodák nincsenek*, és az önköltségi áron alul benyujtott ajánlatok alapján kiadott közmunkáknak *a köz látta a kárát*. Az irányárak megállapításának jótékony hatása már jelentkezett *a legutóbb kiirásra került* útépítési versenytárgyalásoknál. Az Orsó-út és a Hegyalja-út megépítésére kiirt versenytárgyalások során a keddi napon történt felbontás alkalmával kiderült, hogy az *ajánlatok teljesen reálisak voltak, de mégsem zárták ki az egészséges versenyt*. Ennél a két versenytárgyalásnál a legolcsóbb és a legdrágább ajánlatok között *mindössze tizenöt százalék volt a differencia*, de valamennyi ajánlat a főváros előirányzat számitásai alapján teljesen reális volt.

Uj kiirások

Bácstöröki kőből készitendő kőfaragó munkákra a Budavári Koronázó Főtemplom Mátyástornyának folytatólagos újjáépítéséhez. **Határidő: 1936. évi április hó 21-én délelőtt 9—10 óra.**

Haraszti keménymészkő szállitási és kőfaragó munkákra a Budavári Koronázó főtemplom Mátyás-tornyának folytatólagos újjáépítéséhez. **Határidő: 1936. évi április hó 21-én délelőtt 9—10 óra.**

Kőszobrász és szobrászmintázási munkákra a Budavári koronázó főtemplom toronytestének és az északnyugati támpillér újjáépítéséhez. **Határidő: 1936. évi április hó 21-én délelőtt 9—10 óra.**

Bontási és elhelyezési munkákra a Budavári koronázó főtemplom Mátyástornyának folytatólagos újjáépítéséhez. **Határidő: 1936. évi április hó 21-én délelőtt 9—10 óra.**

Papiráruk szállitására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi április hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a XI. ker. Csend-utca, Mészáros-utca és Budaörsi-út között levő szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi április hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a XIV. ker. Hajtsár-út melletti Vitézi telkekhez. **Határidő: 1936. évi április hó 21-én délelőtt 10 óra.**

800 q „A"2. (38—44° C gyürüs-golyós lágyulási pontu) **bitumen,**

800 q „A" 4. (59—54° C gyürüs-golyós lágyulási pontú) **bitumen szállitására** a székesfővárosi Utügyi Intézet munkáihoz. **Határidő: 1936. évi április hó 24-én délelőtt 10 óra.**

Andezit zuzalék anyagok szállitására a székesfővárosi Utügyi Intézet munkáihoz. **Határidő: 1936. évi április hó 24-én délelőtt 10 óra.**

Bontási-, föld-, kőmüves-, elhelyező- és vasbeton munkákra a IV. ker. Egyetem-u. 6. sz. fővárosi képtár Gróf Károlyi palota Kaplony-utcai szárny-tüzfal kiképzése és belső átalakitásához. **Határidő: 1936. évi április hó 28-án délelőtt 9—10 óra.**

Budapest székesfőváros nagyvásártelepén létesitendő **vas- és mangántalanitó berendezési közszállitásra. Határidő: 1936. évi május hó 5-én délelőtt 9—10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Nyilvános versenytárgyalást hirdetek a székesfővárosi Utügyi intézet munkáihoz az 1936. évben szükséges

800 q „A" 2. (38—44°) C gyürü-golyós lágyulási pontú)

bitumen

800 q „A" 4. (51—54°)C gyürü-golyós lágulási pontú)

bitumen

szállitására.

A kellően felbélyegzett és lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat

1936. évi április hó 24-én (pénteken) délelőtt 10 óráig

a IV. ker., Központi városházán a II. emelet 284. ajtószám alatt kell benyujtani.

Az ajánlatok felbontása ugyanaznap délelőtt 11 órakor lesz a II. emelet 281. ajtószámú helyiségben, ahol az ajánlattevők, vagy azoknak meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a székesfővárosi Utügyi intézet munkáihoz az 1936. évben szükséges alább felsorolt

andezit zuzalék

anyagok szállitására:

300 tonna 0—2 mm-es szemnagyságú andezit zuzalék,

300 tonna 1—2 mm-es szemnagyságú portalanitott andezit zuzalék,

500 tonna 2—5 mm-es szemnagyságú portalanitott andezit zuzalék,

1500 tonna 5—10 mm-es szemnagyságú portalanitott andezit zuzalék,

1500 tonna 10—15 mm-es szemnagyságú portalanitott andezit zuzalék.

A szállitásra a fentemlitett ajánlati feltételeken kivül az 50.000/1934. K. M. sz. Közszállitási Szabályzat, valamint az erre a szállitásra megállapitott költségvetési feltételek érvényesek.

A kellően felbélyegzett és lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat

1936. évi április hó 24-én (pénteken) délelőtt 10 óráig

a IV. ker., Központi városházán a II. emelet 284. ajtószám alatt kell benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

A XIV. ker., Hajtsár-út melletti Vitézi telkek

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és aláirt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi április hó 21. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

A XI. ker., Csend-utca, Mészáros-utca és Budaörsi-út között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és aláirt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi április hó 21. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

Az ajánlatok felbontása ugyanaznap délelőtt 11 órakor lesz a Központi városháza II. emelet 285. ajtószámú helyiségben, ahol a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

A székesfőváros polgármestere.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 43—5—47 és 34—7—80.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős: DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő: RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

XIV. évfolyam 17. szám

Budapest, 1936. április 25.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI és KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Országos Könyvtár, Budapest, VIII. Reviczky-u. 1.

Az utókor ellenségei

Az első római császár egyik szenátusi beszédében az utókor ellenségeinek nevezte azokat a patriciusokat, akik a nősülés helyett az agglegény-életet választották. Róma jövőjét veszélyeztették ezek a degenerált főurak, mert családjaik kihalása következtében a későbbi császárok szabadosokra voltak kénytelenek bízni még a legfőbb hivatalok vezetését is. Róma hanyatlásának és pusztulásának okai között kétségtelenül helyet foglal Caesar Augustus komor intelmének figyelembe nem vétele.

Mit szóljunk azokról a budapesti városatyákról, akik csak úgy ellenségei az utókornak, mint a római szenátorok? Nem ugyan abban a formában, hogy agglegények maradnak, hanem olyan módon, hogy a holnap gyermekeire akarják áttolni a ma terheit. Öntudatlanul, vagy talán öntudatosan, azt cselekszik az urak, hogy nyugodt és rendes anyagi viszonyok között élő közüzemek helyett zilált, adósságokkal túlterhelt közvagyont akarnak örökségül hagyni az utókorra.

Mert minden olyan akció, amely azt célozza, hogy a fiak fizessék meg az apák adósságait, bűncselekmény a jövendő ellen. Olcsó népszerűség-hajhászás, felelőtlen demagógia, vagy kényelmi szempontok állanak azon törekvések szolgálatában, amelyek nem látják a fától az erdőt, tűrve-tűrik, hogy eladósodjanak a közüzemek, elfecsérelődjön a közvagyon, csupán azért, mert akadtak állítólagosan a közérdeket képviselő férfiak, akik ahelyett, hogy bátran és energikusan szembeszálltak volna a tényekkel, gyáván, felelőtlenül és szégyelnivalóan efémer sikereket akartak inkább aratni.

Állapítsuk meg minden politikától, de indulattól is mentesen: nemcsak az utókornak, de önmagának is ellensége az a várospolitikai faktor, néptribun, vagy magát hivatottnak gondoló szakértő, aki tovább tűri, hogy eljövendő nemzedékek fizessék a most élő emberek világítását, vagy utazását a villamoson. Amennyire helytelen az a gyakorlat, hogy a Beszkárt ténylegesen ráfizet minden három kilométeren túl utazó utasra, hogy a vizet az önköltségi ár egynegyedéért kapják a svábhegyi villatulajdonosok, annyira nyiltan és becsületesen, komolyan és energikusan el kell hallgattatni minden olyan kútmérgező tücsök-politikát, amely a készből való élést, az adósságok növelését célozza egyes közüzemi tarifák nyilt és titkolásra nem is szoruló felemelése helyett! Más lapra tartozik annak gondos megvizsgálása, hol, hogyan és mit kell emelni. Ebben a vonatkozásban lehetnek eltérők a vélemények. De struccként nem dughatja fejét a porba a problémák férfias megoldása helyett senkisem, hacsak nem ellensége az utókornak!

Kétféle a mérték

A pénzügyminiszter optimista, ha az állami költségvetés deficitjéről van szó, de a főváros költségvetésében változatlan ridegséggel követeli a szükségletek lefokozását — A főváros a költségvetési deficit eltüntetésére a forgalmi adóból nagyobb részesedést kér a kormánytól

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros törvényhatósági bizottságának május 6-i közgyűlése elé *Szendy* polgármester a fontosabbnál fontosabb javaslatok egész sorát terjeszti. Az új kilencmilliós kölcsön, a pénzügyi szabályrendeletek átdolgozása, az OTI-féle kórházi megállapodás és a Rudas-fürdő bővítése a legfontosabb tárgyai ennek a közgyűlésnek, amely ezenfelül foglalkozni fog a belügyminiszter ismeretes leiratával a főváros folyó esztendei költségvetését illetően. Erről a feltünéstkeltő leiratról *Szőke* Gyula dr. felsőházi tag írt általános érdeklődést keltett cikket az *Uj Budapest* legutóbbi számának vezetőhelyén. A problémát

Petrovácz Gyula

országgyűlési képviselő, a törvényhatósági bizottság örökös tagja, a Keresztény Községi Párt vezető egyénisége az alábbiakban világítja meg *a kormány és a főváros egymáshoz való viszonya* szempontjából:

— Most tárgyalja a képviselőház pénzügyi bizottsága *az új állami költségvetést*, amelyben a pénzügyminiszter nagy optimizmussal a költségvetés kereteit *35 millió pengővel* emelte, úgy a kiadási, mint a bevételi oldalon. A deficitet a pénzügyminiszter változatlanul meghagyta *75 millió pengőben*.

Az állami költségvetés tehát nem aggódik afelett, hogy a deficit állandósul: semmiféle különleges intézkedésre, vagy törvényhozási rendelkezésre nem lát okot, dacára annak, hogy a még a Bethlen kormánytól átvett 75 millió pengős évi deficit ismétlődik és pénztárjegyek formájában, mint állami adósság évről-évre szaporodik.

A kormányzatot ez nem bántja, mert *el van foglalva* azzal az 1,600.000 pengős deficittel, amelyet *nagynehezen és kevés jóakarattal* a főváros költségvetésében a jóváhagyó leirat megállapít. Ennek a deficitnek az eltüntetése okoz komoly gondot a kormánynak, mert az

háztartását a végveszélybe sodorhatja. Főképen akkor, ha a kormányzat bölcs tanácsokkal és rendelkezésekkel ettől meg nem menti a főváros közönségét.

— Másrészről azonban az a helyzet, hogy *Fabinyi* Tihamér dr. 35 millió pengővel emeli az állami költségvetés kiadásait a következő pénzügyi évre, azt a rendkívüli takarékosságot, amelyet a fővárossal szemben *állandóan hangsúlyoznak: a saját példájával nem utánozva.*

Az állam háztartásában érthető, hogy a fokozódó szükségleteknek kielégülést kell nyerniök: a főváros költségvetésében azonban még egyre a lefokozások politikája kívánatos.

— Az a körülmény, hogy a pénzügyminiszter a bevételeket is emeli 35 millió pengővel, *lehet egy optimizmus*, amellyel a jövő évi adóbevételek ekkora mértékű emelkedését a lerongyolt gazdasági helyzet dacára is várja. De lehet *egyszerű számtani művelet is*, amely a deficit emelkedésének eltüntetésére szolgál és amelyet a zárszámadás nem fog igazolni.

Micsoda egyszerű dolog lett volna, ha a belügyminiszter úr hasonló optimizmussal vagy hasonló számtani művelettel a főváros költségvetésének bevételi oldalát is ugyanilyen arányban emelte volna és ezáltal a főváros költségvetését egyensúlyba hozta volna!

— *Miért a kétféle mérték?* — folytatta nyilatkozatát emelt hangon *Petrovácz* Gyula. — Szerintem *kőbevéshető igazság*, amelyet letagadni, vagy megmásítani nem lehet, hogy

a fővárosi költségvetés egyensúlyát kizárólag az állam által elvont jövedelmek és az állam által reá rótt új terhek bontották meg.

— A belügyminiszter úr *sokalja a fővárosi tisztviselők illetményeit* és ezekből még mindig redukciókat kíván eszközölni. Ugyanakkor azonban a főváros terhére kreált egy teljesen felesleges *második számszéket*, egy új hivatalt, egyben új költségforrást. A belügyminiszter úr sokalja *az idegenforgalmi kiadásokat*, amelyek pozitiv eredményekkel jártak eddig is és ugyanekkor kreált egy teljesen felesleges új hivatalt: *a Gyógyhelyi Bizottságot*, amely ismét újabb megterhelését jelenti a fővárosi fürdőknek és az üdítő-vizeknek. A belügyminiszter úr sokalja *a kertészeti kiadásokat*, amelyet 2.6 millióról 1.6 millióra csökkentettek amúgy is le, de ugyanakkor új parkok átvételével újabb terheket ró a fővárosi kertészet lesoványodott büdzséjére. Egyetlen pillanatig sem vitás, mindenki tudhatja, hogy

világvárosunkban egyre nagyobb számmal, egyre sűrübben megforduló idegen csoportok emlékül magukkal viszik a főváros kertészeti szépségeit, nem pedig a belügyminiszter rendeletelnek bölcseségét.

Kérünk *egyenlő mértéket és nagyvonalúságot* és akkor a főváros háztartásának egyensúlya miatt nem kell a felügyeleti hatóságnak aggódnia!

Idáig tart *Petrovácz* Gyula nyilatkozata, amely *a maga tagadhatatlan igazságaival és éles megállapításaival általános érdeklődést és feltünést fog kelteni úgy várospolitikai, mint országospolitikai körökben.* Nem kétséges, hogy

a Keresztény Községi Párt a jövő szerdai közgyűlésen egységesen fog felvonulni a blügyminiszteri leirat ellen.

A főváros és a belügyminiszter közötti disszonanciát a költségvetést illetően növeli az a körülmény is, hogy *a polgármester javaslatára a közgyűlés felirattal fog fordulni a belügyminiszterhez a főváros folyó esztendei háztartása ügyében.* A polgármesteri előterjesztés, — amelyet hétfői ülésében fog elfogadni a pénzügyi szakbizottság — *alternativ javaslattal* lép a törvényhatósági bizottság elé a költségvetési deficit eltüntetése ügyében. A főváros

vagy a Wolff-féle mult esztendei indítványát, amely szerint a főváros forgalmiadó részesedése évi 10 millió pengőben állapíttassék meg — kívánja a kormánnyal elfogadtatni, vagy pedig a forgalmi fázisadóból követel a főváros számára megfelelő részesedést.

A fázisadónál, — már pedig az utóbbi években a forgalmiadó túlnyomórészt *fázis-rendszerben nyer lerovást* — az a helyzet, hogy az 1932. június 1-e óta életbeléptetett fázisadókból a főváros részesedése egyhatodról egyhuszadra csökkent.

A május 6-i közgyűlés tehát minden

vonatkozásban érdekesnek, sőt szenzációsnak ígérkezik. Nem kétséges, hogy a polgármester előterjesztését a fővárosi költségvetés egyensúlyának biztosítása érdekében *egyhangúan fogja magáévá tenni a főváros törvényhatósági bizottsága.* A multban eddig *egyetlen alkalommal sem fordult elő,* hogy a belügyminiszter költségvetési leiratát *ne lojálisan vette volna tudomásul* a főváros parlamentje. Első eset, hogy a főváros törvényhatósága *külön feliratban* kéri a belügyminisztert a költségvetést jóváhagyó rendeletének megváltoztatására.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magánynomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, táblaparkét, egyszerü és diszes kivitelben, aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44.

Április hó 30-án
délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Javuló bevételek, figyelemreméltó megtakarítások

✡

Elkészült a zárószámadás Szendy Károly polgármesterségének első teljes esztendejéről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az 1930-as fővárosi törvény szerint a zárószámadást és vagyonmérleget az intézetek, közintézmények, közművek és az üzemek által szolgáltatott adatok alapján a számszéki igazgató felügyelete alatt a számvevőség készíti el és minden év április 15-ig jelentés mellett bemutatja a polgármesternek. A főváros kiváló főszámvevője, *Sebő* Béla, számvevőségi vezérkarával a törvényben meghatározott határideig a zárószámadást és a vagyonmérleget összeállította és azt a polgármester elé terjesztette. A polgármester már intézkedett a zárószámadás és a vagyonmérleg azonnal való kinyomatása iránt. A kinyomatás folyamatban van. A polgármester az elkészült zárószámadást *a jövő héten küldi szét* a pénzügyi bizottság tagjainak, ugyanakkor fogja a zárószámadást és vagyonmérleget *a sajtó képviselői* előtt ismertetni.

A főváros elmult évi zárószámadását várospolitikai körökben *általános érdeklődés előzi meg.* Azért a nagy érdeklődés, mert ez a zárószámadás az első, amely

Szendy Károly polgármesterségének első teljes esztendejéről számol be.

Magáról a zárószámadásról jelenleg még természetszerűen *nem közölhetünk számszerű adatokat. Illetékes helyen* nyert értesülésünk alapján azonban megállapíthatjuk, hogy

a zárószámadás a megelőző, 1934-es esztendei zárószámadáshoz viszonyítva nagyobb változásokat nem foglal magában.

Illetékes helyen közölték az *Uj Budapest* munkatársával, hogy a költségvetési előirányzattal szemben az elmult esztendei zárószámadás *a bevételt illetően némi javulást tüntet fel.* A kiadási oldalon viszont az a helyzet, hogy az előirányzattal szemben

bizonyos értékes és jelentős megtakarításokat sikerült a polgármesternek eszközölnie.

Annyi már most megállapítható a zárószámadás általunk közölt főadatai kapcsán, hogy

a zárószámadás hű tükre Szendy polgármester reális, komoly és koncepciózus egyéniségének.

A polgármester energikus kormányzati vonalvezetésének *teljes mértékben megfelel ez a zárószámadás,* amely különben *május első napjaiban kerül a főváros pénzügyi bizottsága, azután pedig a közgyűlés elé.*

Frankfurt, Bécs, Innsbruck

Markos Béla nagysikerü propaganda-előadásai

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Krebs dr., Frankfurt város főpolgármesterének meghívására Markos Béla dr., a főváros Idegenforgalmi Hivatalának helyettes igazgatója, a mult héten vetitettképes előadást tartott „Ungarn, Land und Leute, Leben und Kultur" címmel Frankfurtban.

Előadása során Markos dr. rövid visszapillantást nyujtott Magyarország történelmére, ismertette az ország gazdasági és kultúrális életét és felhívta a hallgatóság figyelmét Magyarország és Budapest szépségeire, kiemelve Budapestnek az utóbbi években oly nagy mértékben fellendült idegenforgalmát. A hallgatóság, amelynek soraiban Krebs dr. főpolgármester és a frankfurti magyar kolónia is nagy számmal megjelent, igen nagy tetszéssel fogadta az előadást.

Markos dr. sikeres előadásán felbuzdulva, Frankfurtból Budapestre a nyár folyamán több különvonat indításának gondolatát vetették fel. Markos Béla dr. ezenkivül a frankfurti rádióban is előadást tartott Budapestről. Április 24-én pedig délután a lipcsei rádión keresztül fog beszélni Budavára visszafoglalásának 250 éves jubileumáról: A szászok Buda kapuja alatt 1686-ban címmel. Felolvasó körútját április hó 28-án az innsbrucki Urániában tartandó vetitettképes felolvasással s április 30-án délután 5.15 órakor a bécsi Studióban tartandó rádióelőadásával fogja továbbfolytatni.

VÁROSHÁZI NOTESZ

UGY VOLT, HOGY VASÁRNAP ÉJSZAKA Budapestre érkezik a lengyel miniszterelnök, akinek pályaudvari fogadásán úgy a főpolgármesternek, mint a polgármesternek a nemzetközi reglama értelmében jelen kell lenniök. De még hétfőn délelőtt is szerepük lett volna úgy Sipőcznek, mint Szendynek a lengyel miniszterelnök budapesti programja körül. Ezért azután a közigazgatási bizottság hétfőn délelőttre kitűzött, a húsvéti ünnep miatt egy héttel már amúgy is elhalasztódott ülését hétfőről, 20-ról keddre, 21-re tette át a főpolgármester.

Nagyobb viharok nem tették izgalmakban és eseményekben gazdaggá ezt az ülést. A szokásos szónoklatok hangzottak el a szokásos témákról és mindenki megkapta a szokásos feleletet. A legérdekesebb esemény az volt ezen az ülésén, hogy Sipőcz főpolgármesternek mindenki gratulált abból az alkalomból, hogy makacs influenzájából felgyógyult és újra átvette hivatala vezetését.

*

PEDIG NEM IS OLYAN EGÉSZSÉGES a főpolgármester, mint amilyennek látszik. Fáradt, kimerült, ideges, ráférne egy alaposabb pihenés a rövidre szabott húsvéti vakáció után.

Szó is van arról, hogy a főpolgármester két heti szabadságra megy, minden valószínűség szerint külföldre. Leginkább a tengerpartra vágyik Sipőcz Jenő, bizonyosra veszi, hogy a verőfényes adriai tavasz fogja őt teljesen rendbehozni. Lehet, hogy mire e sorok megjelennek, a legteljesebb csendben már útra is kelt a főpolgármester.

Ami a szanálást illeti, erre vonatkozóan az a felfogás, hogy: ráérünk arra még! Az a két hét, ami alatt a főpolgármester távol lenne, elegendő volna arra, hogy az üzempolitikai bizottság befejezze teljesen tárgyalásait, megszövegezze javaslatait és a fővárosi nagyüzemeknél a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága is elvégezze azt a revíziót, ami folyamatban van. Május közepe előtt nincs is szükség arra, hogy a tizenhetes bizottság összeüljön, a főpolgármester tehát nyugodtan elmehet a maga üdülési szabadságára. Ha majd azután hazajön még mindig van elég ideje, hogy a törvényes terminusig megcsinálja azt a szanálásából, amit meg kell csinálnia!

*

FURCSA, MAJDNEM KELLEMETLEN események középpontjába került Liptay Lajos dr., a Községi Takarék általános népszerűségnek örvendő, fiatal vezérigazgatója. Az utóbbi hetekben a vezérigazgatót a szó szoros értelmében elárasztotta a protekciós levelek és telefonok valóságos tömege. A protektorok: minisztertől lefelé, egészen az egyszerű törvényhatósági bizottsági tagig arra kérték „Kedves Barátom!"-at, hogy azon jelentéktelen kérést, amely szerint a levelet vivő Kiss Pétert, vagy Nagy Pált alkalmazzák a Községi Takarék most épülő bérházába, — okvetlenül, de okvetlenül teljesítse a nagyhatalmú vezérigazgató úr.

Liptay dr. eleinte mosolyogva válaszolta a telefonálóknak, hogy semmiféle bérházat nem épít a Községi Takarék, tehát sem házmesteri, sem segédházmesteri állás nincsen. Mikor aztán egyre több Kiss Péter és Nagy Pál jelentkezett súlyosabbnál súlyosabb ajánlólevelekkel felszerelve a titkárnőjénél, Liptay gyanut fogott és elkezdett gondolkozni, mi lehet az oka annak, hogy a legkülönbözőbb helyekről protezsálnak hozzá reménykedő munkanélkülieket egy nem létező állásba.

Rövidesen kiderült azután a nagy titok. A Községi Takarék egy bérháztelket adott el a Fő-utcában. Mivel pedig a Községi Takarék üzleti politikája igen óvatos, a szerződéses megállapodás az eladást illetően olyképen történt, hogy a telket csak akkor írják át az új tulajdonos nevére, ha a kifizetés megtörtént. Közben aztán úgy esett, hogy a vevő, ha nem is fizette még ki az ingatlant egészen, de a legnagyobb részét kifizette és a hátralékot is rövid határidőhöz kötötten megfizetni igérte. Ezután azzal a kéréssel fordult a Községi Takarékhoz, hogy mint ingatlantulajdonos, azaz még ezidőszerinti ingatlantulajdonos, írja alá az építkezési engedélyhez szükséges tervrajzot, nehogy emiatt késlekedjen az építkezés. Hiszen mire az építkezési engedély az adóhivatalokat megjárja, a vevő már régen ki is fizette a vételárat és megtörténhetik az ingatlan telekkönyvi átírása az ő nevére.

Igy történt tehát, hogy a Községi Takarék négyemeletes bérház építésére kért formálisan engedélyt a fővárostól. Egy eladott telken, ahol nem a Községi Takarék fog épitkezni. A sok szegény ember meg csak olvassa az építkezési engedélyek rovatát a napilapokban, hogy hát: bérpalotát épít a Községi Takarékpénztár! Rohant rögtön a protektorához és szaladt a levéllel Liptay dr. vezérigazgatóhoz, hogy ő legyen az első aki jelentkezik.

Közel száz különféle protekciós levél gyülemlett fel a vezérigazgatónál a nem létező állásra. A végén már körleveleket volt kénytelen Liptay nyomatni, hogy elküldje a kegyelmes és méltóságos urakhoz, igazolásául annak, hogy házmesteri állás nincsen. Mindenesetre azonban kiadta a szigorú rendeletet Liptay vezérigazgató, hogy a jövőben semmi körülmények között mint ingatlantulajdonos, ne írjon alá a főváros pénzintézete építkezési engedély iránti kérelmet... Ime, egy darab magyar élet az Ur 1936. esztendejében, Budapesten!

*

HEGEDÜS SÁNDOR DR. TANÁCSJEGYZŐ, Hegedüs Gyula nyug. adóhivatali főszámtanácsos és neje Csupor Margit fia eljegyezte Szerdahelyi Katát. A vőlegény unokaöccse Csupor József dr. nyug. fővárosi tanácsnoknak, a menyasszony pedig Sipőcz Lászlóné első házasságából származik.

A jegyespár június havában tartja esküvőjét. Tanuk lesznek Sipőcz Jenő dr. főpolgármester, és Csupor József kormányfőtanácsos, nyug. tanácsnok. Hegedüs Sándor dr. a fiatal fogalmazói gárda egyik legtehetségesebb tagja, a menyasszony fiatal bájos urilány. Az eljegyzéshez baráti szeretettel gratulál az Uj Budapest!

*

A BSE HÉTFŐ ESTI VACSORÁJA kellemes meglepetést hozott azok számára, akik azt hitték, hogy Bódy László dr., Budapest pénzügyminisztere a foglalkozásának megfelelően rideg és száraz ember. Pompás, élvezetes és ami a legfontosabb: humoros tósztot vágott ki ezen a vacsorán a kitűnő Bódy László, aki valósággal megkacagtatta a népes társaságot.

Szendy és a Vásár

Irta: Müller Antal

A napilapokban, de a szaksajtó legkülönbözőbb orgánumaiban is egyre több közleményt olvasunk a Nemzetközi Vásárról. A Vásár intézőségének dicséretes propagandájára vall, hogy ha külföldi lapokat olvasok, szintén egyre több hirdetést és kommünikét látok a magyar ipari és gazdasági élet ezen nagy eseményéről közölni. Aminthogy a Nemzetközi Vásár fontossága — mint azt neve is mutatja — elsősorban nemzetközi a mi számunkra. A külföld az, amely felé az egyre erősödő ipari és gazdasági élet a Nemzetközi Vásáron keresztül kirakatként mutatja meg a maga új produktumait. A Nemzetközi Vásár az, amely új vérkeringést szivattyúz gazdasági életünk érrendszerébe, a külföldi eladások révén pedig a gazdasági élet legfontosabb, minden nemzetre legfontosabb új tényezőjével: valutával gazdagít bennünket.

Ha visszatekintek a Nemzetközi Vásár tizenhat esztendős fejlődésére, ha visszaemlékezem az első vásárok, akkor még áruminta-vásárok kezdetleges tapogatózásaira, ha emlékezetembe idézem első külföldi tanulmányútjainkat: a bécsi, prágai és lipcsei vásárok megtekintését, akkor büszkén és emelt fővel állapítom meg, hogy szorgalmunk, tehetségünk és kitartásunk révén *az elsők közé kerültünk!* A budapesti vásár már túlszárnyalja Bécset, Prágát és Milánót nemcsak terjedelemben, hanem minőségben is. Az a nyolc nap, amely alatt a Vásár nyitva tartja a kapuit, nagyiparunk fejlettségét igazolja, viszont a kisipart illetően annak kvalitásait helyezi előtérbe.

Uj fényt, új lendületet, friss tekintélyt nyer a Vásár ebben az esztendőben azzal, hogy *Budapest polgármestere* került a Vásár élére. *Szendy* szerepe a Nemzetközi Vásár élén mai cikkem főtémája. Több olyan nagyfontosságú kérdés van ugyanis a Nemzetközi Vásár életében, amelyekre a feleletet Budapest polgármesterétől várja az egész magyar gazdasági élet: nagyipar és kisipar egyaránt.

A Nemzetközi Vásár jövőjét illetően az első és legfontosabb probléma a polgármester számára a *hely-kérdés* végleges rendezése. Nem akarok sem önmagam, sem mások ismétlésébe bocsájtkozni, nem fejtem ki, hogy: miért. egyszerű tömondatban állapítom meg, hogy a Nemzetközi Vásár nem maradhat meg a mai ideiglenes, évről-évre megújuló formájában. Hely, még pedig állandó hely kell a Nemzetközi Vásárnak, noha tagadhatatlan, hogy az esztendőről esztendőre megismétlődő építkezések évenként visszatérő munkaalkalmat teremtenek az építéssel és díszítéssel foglalkozó iparoknak. Egy állandó jellegű kiállítási csarnokban — legyen az a Lágymányoson vagy másutt — sokkal kisebb rezsivel rendeződhetnének a Nemzetközi Vásárok.

Ennek az egzisztenciális problémának a megoldása a főváros hatáskörébe tartozik. Annál is inkább, mert a főváros nem támogatja annyira a Nemzetközi Vásárt, ahogy a Vásár megérdemli. Az a *tízezer pengő*, amelyet a Vásár rendezésére szolgáló fővárosi területen felül egy esztendőben kap a Vásár vezetősége, *alamizsnának is kevés!* Gondoljunk Lipcse városára, ahol a város vezetősége évenként egy-másfél millió márkával támogatja a vásárokat.

Kétségtelennek tartom, hogy *Szendy* az ő közismert átütő erejű energiájával ezen a bajon rövidesen segíteni fog. De *Szendytől* vár a magyar iparosság még egyebet is: várja azt, hogy az ő nevét homlokán viselő Nemzetközi Vásár fokozott mértékben felöleli és támogatja a kisipart. Kétségtelennek tartom, hogy e tekintetben sem fogunk csalódni *Szendy* Károlyban: annál kevésbé, mert már maga az a tény, hogy ő került a Vásár élére, jelentősen *javította a kisipar pozicióját* a Nemzetközi Vásár keretében.

A kisipar az, amely a Vásár jellegét még művészibbé fogja tenni, a kisipar az, amely alkalmas arra, hogy üzleti jellegét teljesen levesse a Vásár, a kisipar az, amely a Vásárt vissza fogja adni eredeti hivatásának: hogy a termelő osztályok a nemzet életébe vágó nagy érdekeket tartsák kizárólagosan szem előtt.

Ezeknek az elgondolásoknak a megvalósítását, állandóan szem előtt tartását és céltudatos keresztülvitelét boldog reménységgel várja a magyar kisiparosság Budapest polgármesterétől, mint a Vásár elnökétől!

Tavaszi kabátok, kosztümök, öltönyök és egyéb divatujdonságok a
TRIBON
Ruházati RT.-nál
Budapest, VIII., Üllői-út 14. sz.
Telefon: 39-2-85, 31-2-97.
Köztisztviselők és uricsaládok régi, kedvelt bevásárló helye
Csak jó minőségű áru!
Előzékeny kiszolgálás!
Legkedvezőbb fizetési feltételek.
Vásárlásnál az arcképes igazolvány felmutatása elegendő

A felszólalásra az adott okot, hogy mindezideig Bódy László áll a BSE repülőszakosztálya élén. Mivel a repülés tulajdonképen közlekedés, Bódy úgy érezte, hogy ez a pozició, miután most már nem közlekedésügyi, hanem pénzügyi tanácsnok, nem őt, hanem a közlekedésügyi tanácsnokságban utódát, Babarczy István bárót illeti meg. Le is mondott tehát a repülőszakosztályi elnökségről Bódy, mire a közgyülés, mint az lapunk más helyén is olvasható, egyhangúan Babarczy bárót választotta meg a Budapest Sport Egyesület repülő szakosztályának vezetőjévé.

Elmondotta a vacsorán Bódy, hogy mint repülési szakosztályi elnök, mindössze egyszer repült, akkor is véletlenül. De több alkalommal majdnem repült. Első izben akkor, amikor egy új nagy tizenkétszemélyes repülőgépet mutattak be a főváros vezetőségének. A pilótán és a kisérő megfigyelőn kivül tizenkét emberre volt méretezve ez a repülőgép, amelyre Bódy László, mint tizenhamadik nem szállhatott föl. Lent is maradt, már csak azért is, hogy ha Isten ments, valami szerencsétlenség történik a géppel, ne haljon el egyik óráról a másikra az egész tekintetes Tanács.

A szóbanforgó repülőgéppel, — szerencsére — semmi baj nem történt, viszont Bódy egy teljes esztendeig csak a moziban látott repülőgépet. Mint repülőszakosztályi elnököt aztán tavaly előtt meghivták Mátyásföldre egy bemutató repülésre. Ekkor nyitották meg az Amsterdam—Kelet-India vonalat és úgy tervezték, hogy a gép Budapesten megáll, és míg a holland urak Budapest szépségeit autókról nézik meg, a repülőgép a budapestieknek mutatja meg fölülről Budapestet. Megint nem repülhetett azonban Bódy László. Akkora tömeg özönlötte el a mátyásföldi repülőteret és rohanta meg az óriási gépből kilépőket, akik aznap szedett holland tulipánokat osztogattak, hogy Bódy a gép közelébe sem tudott férni, nem tartozván köztudomás szerint a könyöklő emberek közé. Igy tehát erről a repülésről is lemaradt, míg azután az elmult esztendőben végre sikerült neki a felhők közé emelkednie.

A repülőszakosztály azonban annak dacára, hogy Bódy életében mindössze egyszer repült, teljes mértékben meg volt elégedve az ő elnökségével, ügybuzgalmával, áldozatkészségével, kollegiális sportszeretetével, aminek elsősorban köszönhető, hogy a BSE sportosztálya képzett amatőr-pilóták társasága. A repülőszakosztály abból az alkalomból, hogy Bódy leköszönt az elnökségről, pompás repülőgép-modellt adományozott neki, egy repülőgép kicsinyített mását. Mint a vacsorán megjegyezték: a kitűnő tanácsnok nem fog sokat gyönyörködhetni az ajándékban, mert a fiai okvetlenül és azonnal elszedik tőle . . .

*

A FENTEMLITETT REPÜLŐ-SZAKOSZTÁLYNAK vannak olyan tagjai is, akik nem fővárosi tisztviselők. Ezek között foglal helyet Ember Sándor dr., a pomázi kerület most megválasztott országgyülési képviselője is. Ember megjelent a BSE ünnepi vacsoráján, ahol lelkesen ünnepelték. A vacsorán a mellette ülő Nagy László törvényhatósági bizottsági tag megkérdezte tőle: Hogyan lett repülő?

— Ugy — mondotta mélabús mosollyal Ember — hogy ez az egyetlen hely, ahova a választóim nem jönnek utánam!

Petrovácz, a templomépitő

Kétszázötven terítékes vacsorán ünnepelte a keresztény Rákosváros népszerü vezérét

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Rákosváros keresztény társadalma meleg ünneplésben részesítette országgyülési képviselőjét, a nagy népszerüségnek örvendő *Petrovácz* Gyulát. Kétszázötven terítékes vacsorára ült össze szombaton este nemcsak a kerület keresztény polgárságának elitje, hanem a Keresztény Községi Párt vezetőtagjai is. A vacsorán *Szendy* Károly polgármester felesége társaságában jelent meg.

A megnyitó beszédet *Drégely* Dezső kerületi pártelnök mondotta, majd *Mihalovits* Zsigmond herminamezei plébános fejezte ki háláját *Petrovácz* Gyula iránt az egyházközségek nevében. Méltatta *Petrovácz* igaz keresztényi egyéniségét és hangsúlyozta, hogy hozzá hasonló hű tagja az egyháznak kevés van az országban. *Petrovácz* Gyula — folytatta — *a templomépitőkhöz tartozik* és akkor, amidőn egyházának áldozatokat hozhat, ezt mindig szívvel-lélekkel teszi.

Beszédet mondott *Szendy* Károly polgármester is, aki *Petrovácz* Gyula várospolitikusi jelentőségét méltatta. *Wolff* Károly volt a vacsora következő szónoka. Hangsúlyozta, hogy a magyar nemzet jövendőjében rendkívül nagy szerepe van a társadalmi szervezkedésnek és akkor, amidőn a maihoz hasonló gyülekezetét látja együtt a keresztény polgárságnak, szíve *mindig büszkeséggel telik meg*, mert látja, hogy a keresztény lakosság végre ráébredt arra, hogy összefogás nélkül nem harcolhatja ki a magyar boldogulást. Visszapillantást vetett a Keresztény Községi Párt tizenhatesztendős működésére és nyomatékosan kijelentette, hogy *a párt a jövőben is mindent megtesz arra, hogy minél több Istenháza épüljön, mert az állam nyugalmát és fejlődését a lelkek nyugalmával lehet biztositani.*

— Ha az intézők belátnák, — mondotta — hogy a keresztény politika gyakorlati alkalmazása a fel-feltörekvő bajok egyedüli orvossága és nem tekintenének zsinórmértéknek mást a krisztusi politikánál, akkor *az államélet is jobb lenne.* A kíséletezések idejének végét kell vetni és a gazdasági életben is maradéktalanul érvényesíteni kell a keresztény gondolatot. A kereszténypárt voltaképpen nem politikai alakulat, hanem egy világnézetnek megtestesítője és egy nemzet ezeréves gondolatának pillanatnyi hordozója.

Szólt még *Wolff* Károly az ifjúság problémáiról, majd azzal fejezte be beszédét, hogy a keresztény Budapest nem mulandó jelenség, hanem megmarad a poklok ellenére is. *Csilléry* András a keresztény asszonyokat, első-*Petrovácz* Gyulánét és a polgármester feleségét köszöntötte, majd *Petrovácz* Gyula köszönte meg a meleghangú üdvözléseket.

„Eternit"
FAL- ÉS BUTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓ-HELYISÉGE
VI., Ó-UTCA 4. szám

Törökvilág Pest-Budán

Irta: LIBER ENDRE

— Negyedik közlemény —

A gellérthegyi fellegvár a török uralom ideje alatt épült, Evlia szerint 1541-ben: belülről kőépítkezés volt, kívülről tisztán palánkszerű erődítmény; ez az erőd nem volt megerősített vár, hanem inkább csak megfigyelő állomás. A törökök a Gellérthegyet Gürz-Eliasznak nevezték, mert ezen a hegyen volt eltemetve egy hasonnevű muzulmán pap, akit a törökök szentnek tiszteltek, amiért azután a hegyet búcsujáró-helynek is tekintették.

A felsővárosból, a mai Várból 3 nagyobb kapu és több kisebb lejáró vezetett a külvárosokba, ezek között az északi oldalon volt a Bécsi kapu, amely a nagy külvárosba vezetett. Ostrom alkalmával, ha az ellenség be akart hatolni a kapun, a vasrácsozatokat lebocsátották és így az utakat elzárták.

A debbagkháne külváros a Duna partján a Gellérthegy és a Várhegy között a mai Tabán területén terült el és ehhez egy hátsó külváros is tartozott. Ebben a városrészben voltak a timárok műhelyei, innen kapta a nevét is, házai vályogból vert téglából épültek és zsindellyel voltak fedve. Ebben a városrészben állott a Jesil direkli, zöld oszlopos dsámi, amely nevét valószínüleg a közelében lévő zöldoszlopos fürdőtől kapta. Ez a dsámi hihetőleg a mai tabáni templom helyén állott, mert tudomásunk van arról, hogy ez a templom egy török mecset helyén épült. A Duna partján állott Musztafa pasa dsámija. Ebben a városrészben 3 melegfürdő volt; az Ácsik ilidse, vagyis a nyilt melegfürdő, a mai Gellértfürdő helyén, a Jesil direkli ilidse, a zöldoszlopos fürdő, a mai Rudasfürdő helyén, amelyet Mohamed pasa építtetett. A harmadik fürdő volt a debbagkhánei melegfürdő, amelyet általánosságban kis melegfürdőnek neveztek. A debbagkháne külvároshoz tartozó ú. n. hátsó városrészről, amely a Várhegy nyugati lábán elvonuló egyetlen házsorból állott, kevés feljegyzés maradt, valószínüleg az 1684-i ostrom alkalmával elpusztult.

A királyi várpalota déli rondellájától hatalmas falak vezettek le a Duna partjához, délfelől határolva a nagy külvárost (a mai Vizivárost), míg észak felé a nagy külvárost egy egyszerü fal védelmezte. A nagy külváros házairól kevés feljegyzés maradt reánk, ezek a házak is többnyire vályogból épült, zsindellyel fedett házak lehettek, amelyek ki voltak téve az ostromló sereg pusztításainak és azért egyrészük majdnem állandóan romokban hevert. A legtöbb háznak kertje és a budai hegyekben szőlője volt. Ebben a városrészben is több dsámi állott, fürdői közül a legnevezetesebb volt a födött melegfürdő, Kapali ilidse, amely a mai Királyfürdő helyén állott, állitólag Szokoli Musztafa pasa építtette. A nagy külvárosnak a legfőbb utcája a török időkben is a mai Fő-utca volt.

Budát Pesttel egy körülbelül 690 láb hosszú és 7 láb széles hajóhíd kötötte össze, a hajóhidat természetesen középen szét lehetett nyitni négy hajó kikapcsolásával, hogy utat nyissanak a Dunán közlekedő hajóknak. A budai hídfő a várhegy déli végén, a pesti hídfő pedig a mai Deák Ferenc-utca torkolata körül volt. Télen, ha a Duna befagyott, a híd hajóit a pesti hídfőhöz vontatták be.

Pest várost fal vette körül, melynek iránya a mai Vámház-körút, Múzeum-körút, Károly-körút, Deák Ferenc-tér és Deák Ferenc-utca volt. Három kapuja volt Pest városának, a Váci-utca északi végén a Váci kapu, a mai Kossuth Lajos-utca végén a Hatvani- vagy Egri-kapu és délkelet felé a Calvin-térnél volt a Szolnoki- vagy Kecskeméti kapu. A falak magasságát belülről 5 ölnyire vehetjük, kívülről ennél magasabbak voltak, mert a várost mély árok vette körül. A város főbb utcái elég szélesek, kétoldalt kövezettek, a házak többnyire vályogból vagy rossz minőségü téglából épültek és zsindellyel voltak fedve. Pesten 5 dsámi és több kisebb mecset volt, a dsámik közül egy a mai központi városháza északnyugati sarkán, egy a mai Ferenciek temploma helyen, egy a mai Egyetemi templom helyen, egy pedig valahol a Dunaparton állott.

Buda a törököknek meghódolt Magyarország fővárosa volt, itt székelt a kormányzó pasa, ő volt a portának magyarországi helytartója, akinek a kezében összpontosult a katonai és politikai hatalom. A helyőrség száma is gyakran változott, az ostromok idejében mindenesetre sokkal több katonából állott, mint a békésebb időben. A helyőrség legmagasabb száma 20—22 ezer fegyveresre tehető, de Buda visszavétele alkalmával az összes fegyverfogható férfiak száma állitólag nem haladta túl a 12 ezret. A helyőrség legnagyobb része janicsárokból állott, de volt külön lovasság és tüzérség is, a vár őrizetére pedig külön zsoldos csapatokat tartottak. Ugyancsak Budán volt a dunai hajóhad parancsnoka is, ezeken a hajókon szintén zsoldos katonaság teljesitett szolgálatot.

A hódoltság egész területén élő magyarok legnagyobb terhét a törökök által szedett súlyos adók jelentették. A rendes adónak több faja volt. Elsősorban volt a termény-adó, eredetileg tized, amely azonban a kereszténynél a termésnek gyakran harmadát, sőt felét is tette. Ez járt az állatok, sőt a méhkasok után is, azonban a ló és szarvasmarha után nem. Ezekért is szoktak darabonként egy oszporát, a mai értékben 30 fillért fizetni, az ú. n. füpénz címén, ami tulajdonképen a legelő használati díja volt. A tizednek pótléka is volt, a terménynek körülbelül 3%-át kitevő úgynevezett szalárijeh. A másik fő adófaj, az iszpendzse volt, ez a szó ötödöt jelent és azért nevezték így, mert minden zsákmánynak, tehát még a rabszolgáknak is ötöde a szultánt illette. Ez az adó nem volt más, mint a keresztény megváltása a rabszolgaságtól. Ezt minden felnőtt keresztény férfi fizette és pedig 50 oszporát. Ezt az adót „kapupénznek" is nevezték, vagy „főre vetett adónak". Az iszpendzsének pótléka volt a felényi takarmányadó, amelyet többnyire természetben szolgáltattak be. Ezt csak a háztulajdonos keresztények fizették. Mindezek az adók a szpáhik főjövedelmét képezték.

A szpáhik rendes lovas katonák voltak, akiket a szultán harctéri érdemeikért birtokkal ajándékozott meg, de továbbra is kötelesek voltak hadiszolgálatot teljesiteni. A szpáhi nem volt földjének örökös birtokosa, halála után az nem szállott fiára, hanem ismét az államra, sőt életében is csak haszonélvezője volt birtokának. Ha kitüntette magát: nagyobb birtokot adtak neki, ha pedig nem viselkedett vitézi módon, birtokának egy részét elvették tőle. A szpáhi a maga birtokát fel nem oszthatta, el nem adhatta és el nem cserélhette.

A szpáhik részére fizetett adónál kevesebb volt az állam részére fizetett adó. Ezt nevezték a császár-adójának, amit telkenkint vetettek ki. Igen jelentékenyek voltak viszont a rendkivüli adók, amelyeket a magyar nyelvszokás, a török szó alapján, harácsnak nevezett. Ezek közül terhes voltánál fogva különösen kivált a robot, amit a törökök avarisznak hivtak. A robot háború idején abból állott, hogy a keresztény népet kényszeritették élelmiszert, hadiszükségletet fuvarozni, esetleg sánc, vagy palánképitésnél és árkolásnál, béke idején pedig a váraknál dolgozni. Állami adót vagy jövedelmet képeztek még az átviteli és vásári vámok.

A török adózás súlyánál nem kevésbbé keserítette el a kereszténységet az a modor, amellyel irántuk a törökök viseltettek. Ha pl. egy keresztény lóháton utazva török tiszttel vagy előkelő emberrel találkozott, köteles volt lováról leszállni és várni, míg az megengedte a lóra való felülést, vagy amíg elhaladt mellette. A keresztények törvényeit a törökök rendszerint bolond szokásnak, vallásukat bolond szertartásnak nevezték, s a keresztények részére kiállított menedék vagy felhatalmazó-levelekben is gyakran találkozunk a keresztény névhez tett ilyen megjegyzésekkel: „Allah irtsa ki öt!" vagy „Legyen kárhozott mindörökké!" Ez azonban nem vonatkozott a hódoltsági területen kívül lakó magyarokra, mert ezeket „vitéz úr", „barátom" vagy hasonló megszólításokkal illették.

Különösen nehéz volt a keresztény magyarok helyzete olyan helyeken, ahol törökökkel laktak együtt. Az volt az alapelv, hogy a keresztény tartozik alkalmazkodni a mohamedán szokásokhoz, s ha bármily csekélységben vétett a török szokás ellen és azt valamelyik török meglátta és bepanaszolta, minden kímélet nélkül kirótták a bepanaszolt keresztényekre a büntetést. Különösen bosszantók voltak az épitkezéseknél támasztott nehézségek. A törökök a meghódítottakra nézve alapelvül vették azt, hogy mindent abban az állapotban kell hagyni, amilyenben a meghódításkor volt. Sok utánjárásba került, míg megengedték, hogy a keresztények a templomukon bármit is javitsanak, nagyobbra vagy magasabbra épiteni pedig éppenséggel tilos volt.

(Folytatása következik.)

Nem hosszabbitják meg a szanálási határidőt

Szemethy tiszti főügyész megállapitása szerint junius 1-én éjjel tizenkét órakor jár le a szanálási két esztendő

— Az Uj Budapest tudósitójától —

Legutóbbi számában közölte az Uj Budapest, hogy az 1934. XII. t.-c. értelmében a főpolgármester a belügyminiszter által kibocsátott takarékossági tervezetet az életbelépésétől számitva, lehetőleg egy éven belül, legkésőbben azonban két esztendő alatt köteles végrehajtani. Meg is jelöltük a szanálás végső határidejét: május hó 19-ében. Erre vonatkozóan

Szemethy Károly dr.

tiszti főügyész a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— A szanálás végső határideje nem május 19-e, hanem június hó 1-ének éjféli tizenkét órája. Igaz ugyan, hogy a kormányzó úr őfőméltósága 1934-ben május hó 19-i kelettel látta el jóváhagyó aláirásával az új fővárosi törvényt. A törvényeket illetően azonban az a helyzet, hogy az Országos Törvénytárban való kihirdetés napja általánosságban az életbeléptetés dátuma, hacsak a törvény kifejezetten másképen nem intézkedik. Az Országos Törvénytárban való meghirdetés dátuma az új fővárosi törvényt illetően 1934. június 2-a volt. Ez tehát a jelen esetben a törvény életbeléptetésének napja. Az ettől az időponttól számított két esztendő pedig 1936 július 1-én éjjel tizenkét órakor jár le. Ez tehát a szanálási határidő utolsó terminusa.

A további beszélgetés során megerősitette a tisztifőügyész az Uj Budapest azon megállapitását, hogy a szanálási határidőt új törvény hozatala nélkül kitólni nem lehet. Közöljük ez alkalommal azon értesülésünket, hogy a szanálási határidő meghosszabbitásáról nincs szó. Vagyis tévesek azok a hirek, amelyek arról szólnak, hogy a törvényhozás egy egyszakaszos törvény hozatala kapcsán meghosszabbitaná a szanálási határidőt.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mér nök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Hol a hiba a Beszkártnál?

Irta: Lázár József

A Beszkárt 1935 évi nyereség-veszteség számlája szerint 1,493.000 pengő a deficit. Ez a deficit már az elmult év folyamán előrelátható volt és ez is egyik oka volt annak, hogy a Beszkárt a különböző számonkérő-székek elé került.

Ha azonban a Beszkárt problémát objektiv vizsgálat tárgyává tesszük, annak minden fázisában feltétlenül szem előtt kell tartanunk *a Beszkárt keletkezésének körülményeit*, mert ezek ismerete és figyelembevétele nélkül igazságos ítéletet nem lehet mondani.

A főváros a két nagy villamos közlekedési vállalatot, a Közútit és Városit elvileg 1922-ben váltotta meg. A megváltási aktus körülményei annyira ismeretesek, hogy ezekkel részletesen foglalkozni felesleges. Azt azonban emlékezetbe kell idézni, hogy amikor a főváros 1922 dec. 17-én a mai Beszkártot megalapította, *mindössze 500 millió papirkorona alaptőkével látta el, de ezt is úgy, hogy ebből 300 millió korona természetbeni betét volt, amely az üzemviteli jog ellenértékét képezte.* Maradt tehát készpénz 200 millió papírkorona. Ez volt az a *saját tőke*, amellyel a Beszkártnak egy 178 millió pengőre becsült, de teljesen leromlott vállalatot reorganizálni és üzemképes állapotba kellett hoznia.

A legsulyosabb tehertétel

A Beszkárt mai alaptőkéje 1,250.000 pengő, ez az összeg nagyjában megfelel annak a 200 millió papírkoronának, amellyel a főváros 1922-ben látta el. Az elmult tizennégy év alatt a Beszkárt óriási beruházásokat eszközölt, részben folyó bevételeiből, részben abból a 31 millió pengőből, amelyet saját nyugdíjalapjától vett kölcsön. A Beszkárt terhei *jóval nagyobbak*, mint annak idején a két magántulajdonban lévő közlekedési vállalatokéi voltak. A legsúlyosabb tétel kétségkívül az átlagban a bruttó személyszállítási bevétel 8.64 százalékában megállapított közlekedési adó. Ez az előző részvénytársaságokat *egyáltalában nem terhelte* s csak mellékesen jegyezzük meg, hogy ez a tétel egymagában többszörösen fedezné a Beszkárt deficitjét.

Gazdasági helyzet és közlekedés

Ha valamely vállalatnál deficit merül fel, az első kérdés az, milyen körülmények idézték elő és kit vagy kiket terhel érte a felelősség. Erre a kérdésre a Beszkárt esetében, közlekedési vállalatról lévén szó, nem nehéz válaszolni. A közlekedés és az általános gazdasági helyzet nemcsak ikertestvérek, hanem olyanok, mint a sziámi ikrek: *elválaszthatatlanok.*

Az amerikai nagy gazdasági katasztrófa idejében az amerikai vasutak forgalma — személy- és teherszállítása — ijesztő mértékben hanyatlott. De ugyanezek a tünetek jelentkeztek Európaszerte is, amikor az a látszólagos és közgazdasági szempontból még máig is érthetetlen gazdasági fellendülés bekövetkezett, amely 1927 közepétől 1930 közepéig tartott. Ezt hűen mutatja a Beszkárt *személyszállítási grafikonja is.* Az 1926 évben 54 millió, 1927-ben 57,388.000, 1928-ban 61 millió, 1929-ben 60,780.000 és 1930-ban 58 millió pengő volt a Beszkárt bevétele. 1930 végén már jelentkeztek a gazdasági válság előjelei, majd be is következett, évről-évre mindjobban kimélyült, hogy 1933-ban mélypontját elérje. Az 1934 év nem hozott változást, a következő 1935-ik esztendő gazdasági szempontból már valamivel javult, de nem oly mértékben, hogy ennek hatását a mindennapi életben is meg lehetett volna érezni. A Beszkárt bevételei is ennek megfelelően alakultak.. Az 1930 évi 58 milliós bevétel a következő évben 53,750.000 pengőre, 1932-ben 47 millióra, a gazdasági mélypont esztendejében, 1933-ban 44 millió pengőre hanyatlott vissza. Ez a nivó, némi emelkedéssel 1934- és 1935-ben is megmaradt, amikor mindkét évi bevétel 45 millió pengő körül mozgott.

Hogy ez *nem budapesti tünet, hanem általános jellegű*, bizonyítja az, hogy az utasforgalom *Berlinben* 1929-től 1932-ig 897 millióról 532 millióra, *Bécsben* pedig 650 millióról 524 millióra esett vissza.

Hogyan lehet a vasutvállalaton keresni?

Amióta szó van a Beszkárt tarifájának emeléséről, szinte divattá vált a közönség körében a Beszkárt dolgaival foglalkozni. Kávéházi Konrádok módjára, minden tény és adatismeret nélkül és *bámulatos hozzánemértéssel* vitatják meg a dolgokat. Legfőbb érvük az, hogy a volt Közúti óriási vagyont keresett vasúti vállalkozásán. Ha tehát a tarifát emelni kell, *a hibát* a Beszkárt vezetésében kell keresni.

Azt hiszem, ismert dolgokat mondok el, mikor felevenítem azt, hogy a volt Közúti óriási vagyonát nem azokból a fillérekből szerezte, amelyeket a nagyközönség viteldíj fejében fizetett. A Közúti óriási vagyonát, amelyet most a Nova birtokol, elsősorban *telekspekuláción szerezte.* Mielőtt egy vonalat megépített volna, titokban és csendben leopciózta a létesítendő vonal mentén levő telkeket s a vonal megépítése után súlyos forintokért adta el. Biztosra ment, mert a Közúti néhai vezetői mindig nagyhatalmú potentátok voltak a főváros közgyűlésén s amit megterveztek, azt keresztül is tudták vinni.

A Beszkártnak nem kínálkozik ilyen vagyonszerzési lehetőség, mert ehhez abszolút személyi hatalom és kevesebb altruizmus, és főleg: diszkréció kell, már pedig a Beszkárt dolgait százan intézik és működése sokféle tényező hozzájárulásától függ. Köztulajdonban levő vállalatok erkölcsi és üzleti kodexe más, mint a magánvállalatoké.

Kicsi még Budapest!

Közlekedési szempontból Budapest napjainkban van a legnehezebb helyzetben. Ahhoz, hogy a mostani lehetőségekkel a közúti közlekedés lényegesen javítható legyen, már túlságos nagy, ahoz azonban, hogy nagy befektetést igénylő eszközökkel, mint például földalatti vasutak építésével javítsuk és tökéletesítsük közlekedését, túlságos kicsi. Ezeken a bajokon az összes világvárosok átestek, amíg elérkeztek abba a stádiumba, hogy százmilliós befektetésekkel a föld alá tudták vinni közlekedésük egy részét. Erre azonban még egy ideig várnunk kell. Addig is azonban nyugodtan meglehet állapítani azt, hogy ha van is panaszra ok, komoly, húsbavágó közlekedési bajok Budapesten nincsenek.

Kapitalista szanálás?

Odáig jutottunk, hogy ha az ember ezt a szót hallja, végigfut a hideg a hátán. Eddig minden szanálás nagy tárgyi elgondolásokkal kezdődött, egy csomó ember elbocsátásával, s a megmaradottak fizetésének többszöri csökkentésével végződött. Valószínűleg most is ezt értik a Beszkárt szanálása alatt, mert nehéz elképzelni azt, hogy egy üzem vezetősége, akik egyénileg egy emberéletet töltöttek vállalatuknál, s akinek szaktudásuk, gyakorlati tapasztalatuk szakmájukban minden bizonnyal nagyobb, mint az u. n. külső szakértőké, ne tettek volna meg mindent, ami a vállalatuk helyzetének javítására szükséges és emberileg lehetséges. Tehát ha szanálásról van szó, akkor megint csak az alkalmazottak bőréről és egzisztenciájáról lehet szó. Egy, a bankokhoz közel álló és szerepet játszó ellenzéki fővárosi bizottsági tag nyilatkozott a napokban, hogy az ellenzék már régen megmondta, *hogyan kell a Beszkárt-ot szanálni.* Sajnos erre senki se emlékezik s épen azért jó lett volna ha ezt megismételte volna, mert eddig mindíg csak hivatkoznak arra, amit úgylátszik sohasem mondottak el — ha csak nem — *kapitalista szanálásról* van szó. Mert kapitalista alapon könnyű szanálni, csak hideg fej és szőrös szív kell hozzá. A Beszkártnak 9800 alkalmazottja van. Ebből könnyű vagy kétezret szélnek ereszteni, a maradéknak fizetését leszállítani, munkaidejét felemelni és munkateljesítményét a végsőkig kihasználni — már amennyiben tisztviselőkről van szó, mert amint úgy hirtelenébe eszembe jut, a trianoni békeszerződés törvénybe cikkelyezett rendelkezése a munkások munkaidejét 10 óráról 8 órára szállította le, amelyen egyelőre még kapitalista alapon sem lehet változtatni. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy a Beszkártnak ez 25 százalékos munkakiesést jelent, tehát alkalmazottainak létszámát 25 százalékkal emelni kellett, s hogy ez munkabértöbbletben mit jelent, azt számítsák ki azok, akik a Beszkárt kiadásemelkedésének okait kutatják.

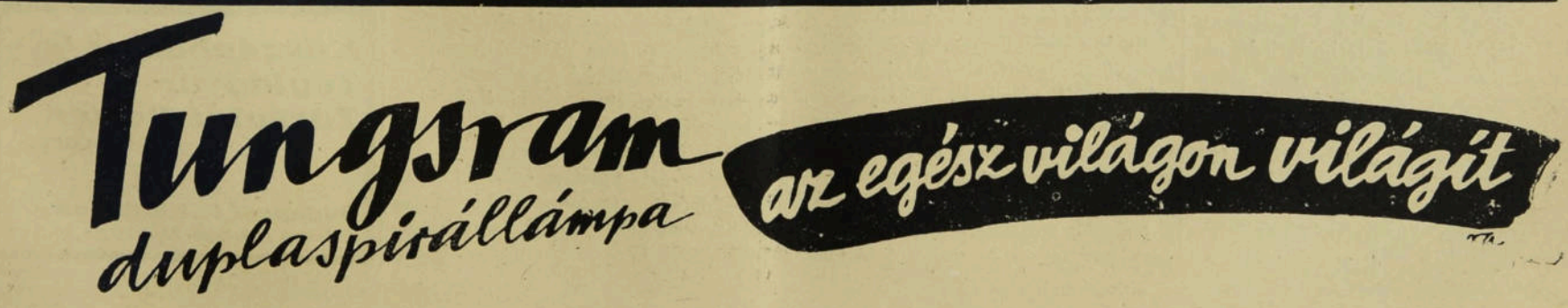
Mindenki várakozással néz a szanálás elé, s mindenki fél is tőle, mert minden eddigi szanálás nagy koncepciókkal kezdődött, hogy mindég egyféleképen végződjék. Csodálatos lenne, ha ez elődeitől lényegében eltérne.

Marad: a tarifaemelés

Magánvállalatoknál, ha a vállalat helyrehozhatatlanúl deficites, háromféle eljárást ismernek. Ha a bajokat későn veszik észre és segíteni nem tudnak azokon, akkor a vállalat csődbe megy. Ha a vállalat azt látja, hogy a deficitet nem tudja eltüntetni, de még elég tőkeerős, akkor felszámol. A harmadik és legkedvezőbb eset, ha sikerül megfelelő médiumot találni, amelynek eladhatja, mint például ez a HÉV-vel történt, ahol a főváros volt *az a bizonyos médium.* Egy köztulajdonban lévő vállalatot, különösképen, ha az közlekedési vállalat, nem lehet csődbe kergetni, nem lehet felszámolni és *nem szabad* eladni. Minthogy azonban deficit van, azt kétségkívül el kell tüntetni. Az adott körülmények között ezt — amint azt a fővárosi ellenzéki pártok kivételével — még a külső szakemberek is elismerték, csak bizonyos fokú tarifaemeléssel lehet elérni. Bármilyen kínos dolog is ez, nem lehet elkerülni, mert a deficitet valakinek meg kell fizetni. Ez a valaki pedig vagy az utazó közönség, vagy pedig a főváros polgárságának összessége. Az egyik *magasabb tarifa*, a másik *adó* alakjában fizetné meg, de fizetni minden körülmények között kell. A kettő közül a tarifaemelés a méltányosabb és igazságosabb dolog. Politikai előnyök szerzésére ez ellen lázítani és izgatni könnyű, de megoldani a kérdést nem lehet. De semmiféle izgatás nem változtat azon az igazságon, hogy a tarifaemelés ellenére — amelyet az európai nagy városok már régen végrehajtottak — a Beszkárt viteldíja marad a legalacsonyabb Európa összes nagyvárosainak közlekedési tarifája közül.

BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán

✿

Irta: PIROVITS ALADÁR, székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

III.

Gyakorlatban szerzett tapasztalatok a talajvizek rejtélyes áramlásairól

Első közleményünkben ismertettük azokat a hipotéziseket, melyeket a hidrológia terén működő tudósaink a földalatti vizek keletkezésére vonatkozóan felállítottak, akik t. i. abból a föltevésből indultak ki, hogy a gyakorlatból ismert azoknak a beszivárgásoknak, melyek útján a légköri csapadékok a földbe juthatnak — nem tulajdoníthatunk akkora jelentőséget, mint abban az esetben kellene tulajdonítani, ha csupán a beszivárgás maga volna az egyetlen származási lehetőség a talajvizek eredetének megmagyarázása körül. Mert, amiként az eddigi megállapításokra vonatkozó leírásokból ismeretes[1] — a föld felületéről jövő és beszivárgásokból eredő talajvizek nem is juthatnak oly mennyiségben a föld geológiai rétegének víztartójába, mint amekkorák csapadékvizekből származottnak tekinteni és a megejtett kísérletek alapján ott, a talajvizek régiójában találni lehet.

Amilyen bizonytalan föltevésekkel állunk ezek szerint a talajvizek eredetére vonatkozó eddigi ismereteinkkel szemben, — éppen olyan rejtélyesek a talajvizeknek *a föld mélyében észlelt áramlási lehetőségei is.*

Ismerjük ugyan a talajvizeknek függélyes irányú mozgásviszonyait, melyek szerint ezek emelkedésükben és süllyedésükben *évszakos és évsorozatos* ingadozási irányzatok követnek. Az évszakos irányzat abban jelentkezik, hogy tavasszal a talajvizek magasan állnak, az őszi vízállásukkal szemben. Az évsorozatos irányzat szerint pedig, bizonyos számú (átlag 7 és 16 közt változó) évek egymásutánjának tartama alatt a talajvízszín magasan áll, — a következő ugyanennyi idő tartama alatt pedig alacsonyan.

Ha a talajvizek függélyes irányú mozgásairól vannak is bizonyos támpontjaink, de annak vízszintes irányú járásaira vonatkozólag annál kevésbbé vagyunk tájékozottak, tehát úgy állunk ezzel szemben, mint azok keletkezésével. A talajvizek vízszintes, vagy ettől többé kevésbbé eltérő áramlását maga a rejtélyesség jellemzi.

Budapest területén, akár a Duna jobbparti akár pedig balparti részében a talajvizek a földszínétől lefelé 2—4 mtr között, szinte mindenütt megtalálhatók. Ezekre vonatkozó magyarázatot az illető hely geológiai alakulásai vannak hivatva szolgáltatni. Ilyen jellegzetességre nézve kiváló példa volt a *budai Ördög-ároknak* 1895-96. években végrehajtott beboltozása a Karácsonyi palotától a Városmajorig terjedő szakaszon. Az építésigödör alsó része egészben réteges dolomit kőzetből állt, teljesen száraz állapotban, úgyhogy a nedvességnek még csak nyomai sem látszottak. A Vérmezőről a Maros-uccába való bekanyarodás kezdeténél minden átmenet nélkül szinte hirtelen tört elő a talajvíz, és pedig az előrehaladással fokozatosan mind nagyobb és nagyobb intenzitással, úgyhogy a Városmajor-parkban már 3—4 szivattyúval kellett dolgozni. Az a hirtelen átmenet a száraz talajból a nedves talaj kikerülésével a vizes talajba, — a talajvízjárás rejtélyességének jellegzetes bizonyítéka. És amidőn a beboltozott Ördög-árokba való betorkolással néhány évvel ezután folytatólagosan megépült a szennyvízcsatorna, az Ördög-ároknál mintegy 1.5 mtrrel magasabb nívóban, — az altalaj ismét teljesen száraznak mutatkozott, mígnem a Fogaskerekű-vasút közelében az építési gödör mélyén ismét hirtelen előtöréssel megjelent a talajvíz és folytatódott a Budakeszi út mentén annak megjelenése mindvégig, amíg nem a Budagyöngyénél ismét eltűnt, anélkül, hogy a kiázott föld minősége, nevezetesen pedig a vizet át-, vagy át nem bocsátó képessége ebben a tekintetben csak valamiő magyarázatot adott volna.

A budai hegyvidéknek egy másik táján, a *Németvölgyi-úton* az építési gödör egészben humus-föld volt, de alsó részében már erősen nedves állapotban. A csatorna elkészülte után pár hét mulva észlelhető volt, hogy a feltörő talajvíz a hydrostatikai nyomás folytán a betoncsatorna falain áthatolva kristálytiszta minőségben csörgedezve folyt be. Ebben az esetben meglepő volt a talajvíznek a felfelé irányuló nyomás okozta beszüremkedése a csatornába. Ismét olyan jelenség, amely a talajvíz misztikumára mutat. A most ismertetett budai esetekkel szemben soroljuk fel a balparti városrészre tartozó példákat. Általában ismeretes, hogy a főváros balparti része, talán az egy Kőbánya-vidék kivételével mindenütt homokos. Legtisztább minőségben mutatkozik ez a földnem az V. ker. Szabadság-tér környékén, a Kalvin-téren és a Kerepesi temetőben. Ezeken a helyeken a talajvíz most már, mióta főleg a főgyüjtő-csatornákat a 80—90-es évek körül megépítették, és ezek a műtárgyak a talajvízekre drénezőleg (alagcsövek szerint) hatottak, — jóval alább szállt. Igy a Kerepesi temetőben a 70- és 80-as években a kripták időnként megteltek vízzel és csak jóval később a Ferenc József lovassági laktanyának és környékének 1884-ben történt csatornázása után tüntek el a talajvizek véglegesen a kriptákból.

Tehát a budai hegyvidék geológiai viszonyainak megfelelő talajvízjelenségekkel találkoztunk itt a balparti városrészben is, és ami még jellegzetesebb volt, hogy ezek a talajvizek az V. ker. Wahrmann-utcában és a Fóthy-úton *nem a Dunához közel* eső részen, a mélyebb regiókban jelentkeztek, hanem attól távolabbi részen és a magasabb regiókban. Erre a rejtélyességre nézve talán némi magyarázatul szolgálhat az a további észlelet, ami egyébként immár közismert dolog, hogy ez a most körülirt városrész, t. i. a Wahrmann-utca és Fóthy-út környéke a történelem előtti időkben Dunameder volt, mely terület azután a viszonyok változása során erősen eliszaposodott, és ez a körülmény szolgáltathatta azután azt a vízátnembocsátó talajréteget, melyben talajvíz nem volt található.

Egy másik érdekes jelenség a talajvíz tulajdonságainak kifürkészhetetlenségére vonatkozólag olyan helyen mutatkozott, ahol a homoktalaj alatti kötött réteg, mely a talajvizet át nem bocsátja, hanem azt felszínen tartja, — teknőszerő kialakulása volt, ahol tehát a csapadék víz sokszor 1—1.5 mtr mélységben is már megtalálható, amely víz tehát abban a teknőszerűen kiképzett kötöttrétegben megrekedt, és tovább vonulni, vagy a helyéről elszabadulni nem volt képes. Ilyen helyek voltak találhatók a X. ker Óhegyen a Kada-, Noszlopy- és Mádi uccák környékén, tehát Kőbánya legmagasabb vidékén, ahol az időszaki csapadékvizek egyes mélyebb helyeken el sem voltak képesek helyezkedni a föld mélyében, hanem a nyílt színen maradva pangtak. A mondott környéken valamennyi épület pincéi vízzel voltak telve, és ami különösen érdekes volt, amint ennek a városrésznek a csatornázását megkezdték, a talajvizek szinte azonnal eltűntek.

Amiket példákként itt felsoroltunk, oly esetekre vonatkoznak, ahol a talajvizet építkezés alkalmából az építési gödörben tártuk fel, és demonstrálni kívántuk, hogy a feltárt talajvizek eltűnésükkel és újbóli megjelenéseikkel milyen rejtélyes módon viselkedtek, amely rejtéllyel szemben úgy állunk, mint azokkal a hipotezisekként ismertetett homállyal szemben, mely a talajvizek eredetére vonatkozó ismereteinket napjainkban még mindig teljességgel fedik.

A következőkben az önmaguktól jelentkező azokról a talajvizekről közlünk ismertetést, melyek épületeink pincéiben jelentkeznek időszakonként. Az előzők során már megemlékeztünk a talajvizek ingadozásairól, vagyis azoknak függélyes irányú kilengéseiről, amelyek közül az egyik, az évszakos ingadozás temperamentumosabb, mint az évsorozatos, amely utóbbit az előbbihez képest, az életben használatos kifejezés szerint lustának mondhatjuk. Negyven éven át különlegesen a főváros mélyépítési szakosztályában végzett szolgálatom ügyköréből kifolyóan számtalan esetben volt alkalmam az ilyen pincevizekkel foglalkozni, melyeknek a már szóvátett időszakonkénti megjelenését azonosnak vehetjük az egészen más helyen észlelt talajvízingadozásokkal. Ezek a pincékben jelentkezett talajvizek azonban a főváros dunabalparti részében annyiból másképen viselkedtek mint a jobbparti oldalon, hogy az előbbi helyen csak a normálisnál mélyebb, tehát a járdaszintől 4—6 m mélységű, vagyis csupán az emeletes pincéket árasztotta el a talajvíz mégpedig oly mértékben, hogy a vízoszlop az 1 m magasságot is megközelítette. A IV. Vámház-téren levő Nagy Imre-féle virágüzletnek a mélyebbik pincéjében a központi fűtés gépberendezése volt elhelyezve, és ennek következtében a nagy bérházépület központi fűtése február és március hónapokban felmondta a szolgálatot. Érdekes volt még a VI. ker. Révay-utcában levő Glückstahl-féle bérházban berendezett férfiruhaüzlet sorsa is, amelyhez szükséges gépberendezés hasonlóképen a pincében volt elhelyezve a közel egy méter magas pincetalajvízben. Az ilyen esetekben az illető bérház közműveit gondozó közmű-szerelő (az installatőr) a hivatalos helyszíni vizsgálatok alkalmával különösen nagy bajt okozott azzal a rögeszmeszerű felfogásával, hogy a pincében összegyült vizet váltig a közcsatornából visszaduzzadás folytán származó víznek mondta, hivatkozván a háztulajdonos által is igazolt arra a való tényre, hogy hetekkel, vagy hónapokkal megelőzően a pince még teljesen száraz volt, és csak a legutóbbi esőzések alkalmából telt meg a csatornából származó vízzel.

A jobbparti városrészben a hatóság helyzete az ilyen talajvíz rendellenességekkel szemben könnyebb volt, különösen pedig a hegyoldalban fekvő épületeknél, ahol a háztulajdonosnak szinte eszébe sem jutott az utcai közcsatornát meggyanusítani, főképen azért, mert az ilyen helyeken a föld mélyében barangoló kóbor-vizeket többé kevésbé jól ismerték és csak tanácsot kértek aziránt, mi tevők legyenek a meglevő vízzel, és hogyan védekezzenek az elárasztás ellen a jövőben. A tanács mindenhol és mindig az volt, hogy semmit se tegyenek, sőt hozzá sem szabad a vízhez nyulni, főleg pedig nem szabad a vizet kiszivattyúzni, mert ezzel a víz még jobb útat nyer, és ismét csak megtelik a pince vízzel, mert ahogy jött úgy el is fog végül távozni. Védekezni ellene a fundamentum teljes elszigetelése útján pedig akkor kellett volna, mikor a ház épült. A mérnöki álláspont minden helyen és alkalommal győzedelmeskedett.

A várhegybeli földcsuszamlások eredetére nézve ismert két egymással mereven szemben álló vélemény tisztázása követeli, hogy a való tényállás kiderítése céljaira a talajvizek eredete és azoknak a föld mélyében való viselkedésükre vonatkozó elméleti és gyakorlati ismereteket feltárjuk.

[1] L. Pirovits Aladár: Hazai városaink egészségügye, Városcsatorna és Vízellátás. Budapest 1903.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

HIREK

Ilovszkyt ünnepelték a Népszinház nyugdijasai

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

A Budapesti Népszínházi Nyugdíjintézet hétfőn délután tartotta ezévi rendes közgyülését a központi városházán. Az ülésen a tagokon kívül megjelent Bárczy István v. főpolgármester és Bánóczy László alelnök.

Ilovszky János kormányfőtanácsos, elnök megnyitó szavai után Dingha Árpád igazgató beterjesztette az évi jelentést. E szerint az intézet 44.585 P-t fizetett ki a mult esztendőben nyugdíjasainak és kegydíjasainak. A 3000 békekoronás osztályba sorozott legnagyobb illetményü tagnak évi 2840 P., a legalacsonyabb osztályra jogosult tagnak pedig évi 364 pengő jutott nyugdíjként. A közgyülés elhatározta, hogy a többnyire 57—80 év közötti nyugdíjasok számának elkerülhetetlen csökkenése folytán felszabaduló összegekből a nyugdíjasok járandósága a jelenlegi 75—90%-ról most már a békebeli 100%-ra fog emelkedni.

Az évi jelentés után a tagok megmegujuló éljenzése közepette Szirmay Imre mondott köszönetet a Nyugdíjintézet vezetőségének atyai gondoskodásáért.

Minél jobban halad az idő — mondotta — minél jobban megörekszünk, annál jobban emelkedik a mi tiszteletünk, szeretetünk és hálánk Ilovszky János és az elnökség iránt azért a megértő és szeretetteljes támogatásért, amivel sorsunkat intézi.

Szirmay szavaira Ilovszky János válaszolt:

— Mi a müvészet barátai és megbecsülői vagyunk! Önök részt vettek szinpadi munkásságukkal a magyar kultura szolgálatával Budapest megmagyarositásában és ezért van az, hogy a Népszinházi Bizottmány Önökről úgy gondoskodik, mint ahogy azt munkájuk megérdemli.

A Keresztény Tanügyi Bizottság beszámolója a nagysikerü bécsi tanulmányi útról. A Keresztény Tanügyi Bizottság április 27-én, hétfőn délután 5 órakor a IV. ker. Városház 10. sz. alatt tart közgyülést. Bednárz Róbert prelátus elnök megnyitója után Urbányi C. József beszámol a bécsi tanulmányútról. Szaucsek István igazgató az osztrák gyógypedagógiai intézményeket ismerteti. Jánossy Imre iparostanonciskolai tanulmányi felügyelő a bécsi iparostanonciskoláról tart előadást. Loschdorfer János polgáriskolai tanulmányi felügyelő a bécsi középoktatást fogja ismertetni.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság igazgatósága Teleszky János elnöklete alatt tartotta meg mérlegmegállapító ülését, amelyen elhatározták, hogy az április hó 25-ére egybehivandó közgyülésnek a tavalyi 8 pengős osztalék kifizetését fogják javasolni.

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

A kényszernyugdijazások réme és a növekvő drágaság

A Keresztény Tanügyi Bizottság sulyos aggodalmai

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A Keresztény Tanügyi Bizottság központi elnöki tanácsa behatóan tárgyalta az I. ker. tanügyi bizottságnak benyujtott előterjesztését, amely *cggodalmát fejezi ki a kényszernyugdíjazásokkal kapcsolatos hirek miatt.* Szükségesnek látja felkérni a kereszténypártot, hogy megfelelő okok nélkül kellemetlenségnek senki se legyen kitéve, *esetleg pártállása miatt.* Ugyancsak aggodalommal érzi minden tisztviselő az *állandóan növekvő drágaságot.* Lecsökkentett fizetésből különösen az egyedül kereső családtagok alig tudnak megélni, holott állandóan családvédelmi ankétok vannak.

Kérik a törvényhatósági bizottsági tagokat, törekedjenek a drágaság letörésére és gondoskodjanak arról, hogy a családosok megfelelő családi pótlékban részesüljenek. Végül meglepetéssel vették tudomásul, hogy az iskolákban elhelyezett *gyermekétkeztetőhelyek vezetése alól az iskolaigazgatókat felmentették.* Ezáltal a családos igazgatók máról-holnapra többszörösen leszállított kis fizetésük mellett jelentős jövedelemtől elestek, másrészt pedig iskolájukban most egy gyermekekkel foglalkozó étkeztető intézmény van, melynek vezetésébe beleszólásuk nincs s amelynél a pedagógus vezető most hiányzik.

A Keresztény Tanügyi Bizottság központi elnöki tanácsa a maga részéről mindent elkövet, hogy a tanügyi tisztikar immár elviselhetetlen súlyos szociális helyzetén segítsenek, azonban leszögezi, hogy a tanügyi tisztikar gazdasági helyzetével elsősorban a Fansz köteles foglalkozni, melyet a kar áldozatkészsége tart fenn.

A BSE küzdelmes esztendeje

Sikerült a Millenáris Sporttelep sulyos terheit lényegesen csökkenteni — Ünnepi vacsorán köszöntötte a sportversenyeken győztes tagjait az egyesület

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A „Budapest" Sport Egyesüet hétfőn délután tartotta többszáz főnyi tag jelenlétében ez évi közgyülését. A közgyülésen megjelentek: Liber és Lamotte Károly alpolgármesterek, Purébl Győző dr. tiszteletbeli elnök, Szente nyug. előljáró, Kovácsházy és Felkay tanácsnokok, Honffy Lajos adóhivatali igazgató, Gallner Ferenc dr. és Benedek Szabolcs dr. főjegyzők, Della-Donna Mihály dr. tanácsjegyző és sokan mások.

Lamotte Károly dr. alpolgármester elnöki megnyitójában üdvözölte az egyesület tiszteletbeli elnökeit: Liber Endre alpolgármestert és Purébl Győző nyug. tanácsnokot. Ismertette a szanálás és leépités jegyében lefolyt huszonkettedik egyesületi esztendő eseményeit. Szendy polgármester és Bódy tanácsnok megértő támogatása révén sikerült az egyesületnek a Millenáris Sporttelep súlyos terheit is lényegesen csökkenteni. Majd ismertette az egyesület jövő terveit: a weekend-telep létesitését, Börzsönyben turistaház felépitését és a népligeti tennisz-klubház felépitését. Természetesen ezen célkitüzések csak az egyesület teljes anyagi szanálása után valósulhatnak meg.

Az elnöki megnyitó után Leitgib János főtitkár ismertette az egyesület — nyomtatásban is megjelent — mult évi jelentését. A zárszámadás, számvizsgálói jelentés és a költségvetés letárgyalása után került sor az elnökség és a tisztikar megválasztására.

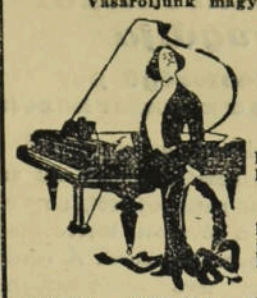
Elnök lett újra: Lamotte Károly dr. Társelnökök: Kovácsházy Vilmos, Salamon Géza dr, Felkay Ferenc dr., dorogi Farkas Ákos dr., Gallner Ferenc dr. Alelnökök: Schmaderer Oszkár dr., Goszleth Ernő dr., Rózsavölgyi István dr., Honffy Lajos, Zobor Miklós dr., Hodászy Miklós. Főtitkár: Leitgib János. Titkárok: Hangel László, Buzay Árpád dr. Jegyzők: Koritsánszky Lajos, vitéz Ivatson Ferenc dr., Hajós József, Stéger Lajos, Forth Sándor dr., Bartos Géza, Romhányi Károly. Ellenőr: Clementis László. Pénztáros: Léczfalvy Frigyes. Háznagy: Hanzély József dr. Ügyészek: Feigler Károly dr., és Fertsek Leó dr. Orvosok: Pigler István dr., Sigora Bálint dr., Kecskés Zoltán dr., Balló Béla dr., Salamon Ernő dr. Számvizsgálók: Márkus Gábor, Schallinger Miklós, Kazimir Antal. Választottak ezenkivül 50 választmányi tagot és 14 póttagot.

A közgyülést este a Fansz helyiségében népes közgyülési társasvacsora követte, mellyel egybekötve tartotta meg a repülő-, uszó- és a motor-szakosztály évadzáró díjkiosztóvacsoráját.

Közel kétszáz résztvevő jelenlétében Kovácsházy Vilmos ügyvezető elnök megtartotta ünnepi beszédét. Üdvözölte az egyesületi életben egy évtizeden át folytatott munkájának elismeréséül tiszteletbeli elnökké megválasztott Szente Miklós nyug. tanácsnokot. Üdvözölte a repülőszakosztály új elnökét, báró Babarczy István dr. tanácsnokot és kérte őt, hogy elődje: Bódy László dr. által megkezdett uton segitse elő a szakosztály eredményes müködését. A szakosztály hálájának kifejezéséül egy repülőgép modellt ábrázoló emléktárgyat nyujtott át Bódy tanácsnoknak. Ezután felsorolta az uszó szakosztály 1935. évi szép eredményeit és üdvözölte a szépen szereplő hölgyuszókat és a vizipolócsapat tagjait. Kiemelte Felkay Ferenc dr. tanácsnoknak a szakosztály eredményes munkássága érdekében kifejtett lelkes munkáját és átnyujtotta neki a szakosztály márványplakettjét.

Bódy László dr. tanácsnok köszönő szavai után báró Babarczy István dr. tanácsnok, a repülőszakosztály új elnöke emelkedett szólásra. Terve: a repülőszakosztály további fejlesztése, az új budaörsi repülőtéren klubház létesitése, mindehhez aznbon kéri a Légügyi Hivatal, a Magyar Aero Szövetség és az egyesület, valamint a szakosztályi tagok támogatását.

Felkay Ferenc dr. tanácsnok és Ember Sándor dr. országgyülési képviselő mondottak még beszédet a valóban szépen sikerült vacsorán.

Vásároljunk magyar árut!
Magyar kéz munkája a

MUSICA
zongora és pianino
Előnyös árak, különleges tisztviselői kedvezmények
Váltó, kezelési költség nincs. Kérjen díjmentes tájékoztatót a „Napi 1 P-s akciónkra"
MUSICA ZONGORA- ÉS HANGSZERKERESKEDELMI RT., BUDAPEST, VII., ERZSÉBET KRT 43. ROYAL APOLLO.
Tekintse meg kiállításunkat a Nemzetközi Vásáron az Iparcsarnokban!

A gondatlan Hajdu

Meddig terjed a kerületi mérnök felelőssége?

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

Érdekes kártérítési per került ismételt tárgyalásra a tábla Gönczy-tanácsa elé. A pert Hajdu Imre pestkörnyéki vállalkozó indította a főváros és Konta Jenő kerületi mérnök ellen, keresetében 10.000 pengő kártérítést követelve. Előadta, hogy 1933. novemberében egy alkalommal az egyik albertfalvai, de még a főváros területén levő villamosmegállóhoz sietett és nem messzire a villamos-megállótól, lelépve a járdáról, a meglazult kőkockák közé szorult a lába, úgy, hogy elesett és súlyos sérüléseket szenvedett.

A sérülésekért pedig a főváros, illetve az útépitő mérnök felel, — mondotta Hajdu —, miután a járda közötti hézag okozta a balesetet. A fővárosnak kötelessége gondoskodni arról, hogy megfelelően legyenek karbantartva az utak, nehogy azok használatánál a járókelőket szerencsétlenség érje.

A főváros a perben azzal védekezett, hogy őket a baesetért nem terhelheti felősség. Hajdu, amint azt a tanuk is előadhatják, szaladt a már induló albertfalvai villamos után.

Az elsőbiróság elfogadta ezt az érvelést és elutasitotta a különös kártérítési keresetet. Az ügy ilyen előzmények után került a felebbezési bíróság elé, ahol újabb bizonyitást rendeltek el annak tisztázására, hogy tulajdonképen hogyan történt a baleset. A bizonyitás lefolytatása után a tábla most másodfokon is elutasította a keresetet. Az itélet indokolása szerint a balesetet Hajdu Imre gondatlansága okozta, mert ha Hajdu nem szalad, hanem rendes lépésben megy, nem szorult volna a lába a járda, illetve a kövek közé.

Kamondi rendőr nyugdija

Elvi jelentőségü per a főváros és a kincstár között

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Annak idején beszámoltunk arról az elvi vonatkozásu pereskedésről, amelyben a kincstár a fővárost, illetve szavatosként egy biztositót perel. A főváros tulajdonában lévő autóbuszüzem gépkocsija ugyanis elütött egy államrendőrségi törzsőrmestert, Kamondi Józsefet. A baleset következtében Kamondit, — akit egyébként megfelelően kártalanitott a biztositó — nyugdijazni kellett. A kincstár most azután kártérítést követel a fővárostól, illetve a szavatostól, arra való hivatkozással, hogy nekik a rendőrtörzsőrmestert idő előtt kellett nyugdijazniok.

Ha a baleset nem következett volna be — mondja a kincstár keresete —, Kamondi még ma is szolgálhatna, nem tartoznának utána külön nyugdijat fizetni. De egyébként is Kamondi ügyében a fővárosnak a kincstárral kellett volna egyzkednie, mert hiszen a kincstár lépett ebben az esetben az OTI helyére és a megfelelő törvény rendelkezései értelmében a kártérítési követelés, amely a biztositottnak, illetőleg családtagjának a baleset, vagy a foglalkozási betegség alapján más ellen jár, a baleset kártalanitása erejéig az intézetre, jelen setben a kincstárra, mint a biztositás feladatait ellátó (önbiztositó) munkadóra száll át.

Első két fokon a bíróságok azonban a kártérítési követelésnek nem adtak helyt, hanem a kincstárt elutasitották a fővárossal, illetve a szavatos biztositóval szemben. A Kuria első számu tanácsa, amelyben a Kuria elnöke Oswald István elnökölt, elvi jelentőségü indokolással feloldó végzést hozott. A Kuria indokolása szerint jelen esetben a főváros a kincstárnak a rendőrtörzsőrmester nyugdija erejéig kártérítéssel tartozik abban az esetben, ha megállapitást nyer, hogy a balesetért a fővárost terheli a felelősség. A kincstár, mint a károsultnak törvényes engedményese jogosultan indított pert, mert hiszen jelen esetben a kincstárt ugyanolyan jogok illetik meg, mint az OTI-t.

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázművei utalással a „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén jelenleg közölt általános ajánlati feltételekre, a VIII., Tisza Kálmán tér 20. sz. a. telepén levő műszaki igazgatósági földszintes épület emelet-ráépitésének és egyemeletes toldalék épitésének

bontási-, föld-, kőműves-, vasbeton-, vas-, elhelyező- és szigetelőmunkái

vállalatbaadására nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet.

A szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett ajánlatok Budapest Székesfőváros Gázműveinél (VIII., Tisza Kálmán-tér 20., Anyagbeszerző osztály) legkésőbb

1936. május 5-én délelőtt 10 óráig

A/3089. számra való hivatkozással közvetlenül nyujtandók be.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Kényelmessé teszi otthonát

a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.

Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.

Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

GAZDASÁGI ÉLET

Véglegesen döntött a polgármester az aszfaltjavitási munkák kiadásáról

Megsemmisitették a második versenytárgyalást is és közvetlenül állapodtak meg a vállalkozókkal

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester még február havában nyilvános versenytárgyalást hirdetett a kerületi aszfaltjavitási és kisebb új aszfaltozó munkákra. A beérkezett ajánlatok közül csak *egyetlen ajánlatot* fogadott el a polgármester, a többi kerületre újabb nyilvános versenytárgyalást hirdetett. Az új versenytárgyalás árai átlagban mintegy 8%-kal kedvezőbbek voltak, mint az első versenytárgyalás során beadott ajánlatok árai. A polgármester azonban ezt a versenytárgyalást is megsemmisitette és intézkedett az iránt, hogy *közvetlen tárgyalásokat* kezdjen az ügyosztály a vállalkozókkal.

Ezek a tárgyalások arra az eredményre vezettek, hogy az aszfaltozó vállalatok végre, látván a főváros hajthatatlanságát — *leszálltak a magas lóról.* Sikerült velük olyan megállapodást létesiteni, hogy *átlagosan a fővárosi egységár-táblázat nivóján* kaptak megbizást az aszfaltjavitási munkálatokra. A munkálatok szétosztásánál a polgármester természetesen azt sem tévesztette szem elől, hogy mely vállalatok voltak azok, amelyek *a legmagasabb árakkal kisérleteztek* a főváros közönségének bőrére.

Mégis épitkezik Szoboszlón a Segitőalap

Nyolcszáz négyszögöles telket ajánlott fel a város

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Fővárosi Segitőalap már régebben tervbevette, hogy a fővárosi szív- és rheuma-beteg tisztviselők gyógyitására Hajduszoboszlón, a források közelében kis kórházat fog épiteni. A Segitőalap ezen elgondolása azonban a szoboszlói közbirtokosság ellenállásán meghiusult, még pedig azért, mert a közbirtokosság megtagadta a Segitőalap azon kérését, hogy ingyen telket bocsásson a fővárosi tisztviselőtársadalom rendelkezésére. A szoboszlói probléma most végre megoldást nyer. Erről a tisztviselő társadalmat igen érdeklő kérdésről

Farkas Ákos dr.

tanácsnok a következőket mondott az Uj Budapest munkatársának:

— A szoboszlói polgármester úr felajánlotta, hogy a város nyolcszázöles telket ad teljesen dijmentesen a fővárosi tisztviselőknek. A telken a Segitőalap fog épitkezni, még pedig olymódon, hogy az épületbe a forrás vizét is bevezetjük. Harminc-negyven szobáról van szó és ha sikerül Szoboszlóval a megegyezés, az épitkezést azonnal elkezdjük.

— Liber alpolgármester úr Dulácska segitőalapi igazgatóval és a Segitőalap intézőbizottságának tagjaival szombaton reggel Hajduszoboszlóra utazik, hogy ott a város által felajánlott telket közvetlenül megtekintse és a szükséges tárgyalásokat lefolytassa. Tekintettel arra, hogy akciónk jelentékeny gazdasági előnyökkel jár Szoboszlóra, csupán akkor épitkezünk, illetőleg fogadjuk el a telket, ha az megfelelő és engedélyt nyerünk a viz bevezetésére is.

Sebestyénék, vagy nem Sebestyénék?

Komplikált jogi háboruság a Budai Szinkör zárgondnoksága körül — A főváros minden körülmények között nyilvános pályázatot hirdet az évad végén lejáró bérlet további hasznositására

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Sebestyén Gézának, előbb a Városi Színház, majd a Budai Szinkör igazgatójának halálával *váratlanul aktuálissá lett* a Budai Szinkör sok jogi és vagyoni problémája. A Szinkör pénztárában már esztendők óta zárgondnok ül, aki azon igyekezett, hogy a Szinkör folyamatos előadásaira szükséges pénzösszegeken felüli bevételt a hitelezők javára biztositsa. Az első jogi kérdés, amelyet *Sebestyén* Géza halálával meg kell oldani: *benn maradhatnak-e Sebestyén Géza örökösei a szinház bérletében?* Erről a szinházi és várospolitikai köröket egyaránt érdeklődésben tartó ügyről

Némethy Károly dr.

tanácsnok, a közművelődési ügyosztály vezetője, akinek hatáskörébe a Budai Szinkör is tartozik, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Kezdeményezésemre a főváros tiszti ügyészsége beadvánnyal fordult az illetékes bírósághoz *a Budai Szinkört terhelő zárgondnokság azonnali feloldása iránt.* A főváros ezen keresetének bírósági tárgyalása során fog eldőlni: *használati szerződés,* vagy *bérleti szerződés* alapján birtokolta-e az elhunyt *Sebestyén* Géza szinigazgató a Budai Szinkört? Ennek a kérdésnek az eldőlése azt a másik, nem kevésbé fontos problémát illetően is megoldást fog hozni, hogy *Sebestyén Géza örökösei örökösei-e a Budai Szinkör bérletének is?*

— A főváros azon a jogi álláspontón van, hogy: *Nem!* Nem pedig azért, mert a mi jogi véleményünk szerint itt használati szerződésről volt szó, ahol *öröklés nincsen.* Programmunk az, hogy feloldatjuk a zárgondnokságot, aztán *felmondjuk a szerződést.* Igéretünk van arra vonatkozóan, hogy a zárgondnokság feloldási kérelmünket illetően a bíróság *hamarosan dönteni fog,* amikor is azonnal felmondjuk a szerződést.

— Más lapra tartozik annak elbirálása, hogy *Sebestyén* Géza örökösei a folyó évadban a *felmondás dacára is bennmaradnak-e a bérletben.* Tény az, hogy a folyó évadban bizonyos szerződtetéseket még életében maga *Sebestyén* Géza eszközölt, viszont az is kérdéses, hogy ha valamilyen oknál fogva a zárgondnokság feloldása, illetőleg a szerződés felbontása tárgyában *késik a döntés,* érdemes-e azonnali hatállyal megszüntetni a bérleti viszonyt, — amikor már az fenyeget, hogy *más bérlőt nem tudunk találni* és a nyár folyamán zárva marad a Szinkör.

— Egy bizonyos: a Budai Szinkör bérleti szerződése *a folyó évadban* minden körülmények között lejár. Akkor is lejárna, ha *Sebestyén* Géza még élne. Még bizonyosabb, hogy *nyilvános pályázaton* fogjuk értékesiteni a Szinkör további bérletét. Azok a hangulatkeltő közlemények, amelyek arról szólnak, hogy ennek, vagy annak a bérlőjelöltnek az érdekében ez, vagy az megmozdult, a polgármester urat azon elhatározásában, hogy a nyilvános pályázatot meghirdeti, *nem iritálják.* A pályázat során azután ki fog derülni, *kik a komoly jelentkezők* és ki lesz az, akinek *birtokába és bérletébe kerülhet* a hányatott sorsú Budai Szinkör.

Uj kiirások

Bontási-, föld-, kőműves-, elhelyező- és vasbeton munkákra a IV. ker. Egyetem-u. 6. sz. fővárosi képtár Gróf Károlyi palota Kaplony-utcai szárny-tüzfal kiképzése és belső átalakitásához. **Határidő: 1936. évi április hó 28-án délelőtt 9—10 óra.**

200 q towotte kenőcs szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaság részére. **Határidő: 1936. évi április hó 28-án 9 óra.**

Sapkanemüek és kalapfélék szállitására a székesfőváros egyenruházott altisztjei, tüzoltói, erdő-, mező- és sétányőrei, valamint a Köztisztasági Hivatal egyenruhával ellátott alkalmazottai részére. **Határidő: 1936. évi május hó 2-án délelőtt 10 óra.**

Budapest székesfőváros nagyvásártelepén létesitendő **vas- és mangántalanitó berendezési közszállitásra. Határidő: 1936. évi május hó 5-én délelőtt 9—10 óra.**

Bontási-, föld, kőműves-, vasbeton-, vaselhelyező- és szigetelőmunkákra a Székesfőváros Gázművei VIII. Tisza Kálmán-tér 20. sz. alatt levő műszaki igazgatósági földszintes épület emeletráépitése és egyemeletes toladék épitéséhez. **Határidő: 1936. évi május hó 5-én délelőtt 10 óra.**

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket

Hauschild Albert-nél

Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-07

Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban.

XIV. évfolyam 18. szám

Budapest, 1936. május 2.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Budapest, VIII., Revitzky-u. 1.

Az egyetlen ut

Ugy hangzik, mint bibliai idézet, ez a megállapitás, amely a Keresztény Iparosok Országos Szövetségének puritán egyszerűséggel berendezett nagytermében egy kép fölé van irva. A kép — primitiv vízrajz: a hármas halomban a kettős kereszt, mögötte a kelő nap glóriája — valamelyik szövetségi tagnak a maga kezdetlegességében is megható munkája. A felirat pedig, úgy érezzük, messze kiált a fehérre meszelt, ódon falról, szerte a hazába, mindenüvé, ahol keresztények és magyarok élnek, hogy hirdesse: az egyetlen út, amely a kelő napsugár felé vezet, az apostoli kettős kereszt, a hármas halom tövében!

Ezt a mindenki által ismert igazságot különlegesen szükségesnek tartjuk kihangsúlyozni ezekben a napokban, amikor az ujpesti városházán a gyengén és idétlenül megszervezett jobboldali pártok példátlan vereséget szenvedtek a községi választások alkalmával. A mindenre elszánt, mindig tettrekész, mindent a maga szemüvegén át néző liberális demokrácia az ujpesti községi választás eredményét — ötvenegy baloldali jelölttel szemben mindössze hét kormánypárti, illetőleg kereszténypárti jelölt jutott be — nemcsak a maga győzelmének, hanem a keresztény világnézet, a jobboldali eszmék, a nemzeti célkitűzések teljes és tökéletes vereségéül állitja be. A sorok között, de nem is leplezetlenül, egyes türelmetlenebb nyilatkozatok már azt is sürgetik, hogy ime megbukott minden, ami keresztény és nemzeti, jöjjön újra az ő levitézlett korszakuk, immáron kevesebb akadály van előttük, mint az olasz csapatok előtt az adisz-abebai jensíkon!

Mielőtt azonban hozzákezdenének a győzelemtől mámoros urak a diadalkapuk felépítéséhez, engedtessék megjegyezni, hogy Ujpesten nem az az Egyetlen Ut bukott el, amely annyira egyszerűen, de mégis megrázó erővel sugározza a maga megdönthetetlen igazságát Müller Antal iparos-szövetségének faláról. Megbukott a kapkodás, a szervezetlenség, a jövővel való nemtörődés, a malom alatti politika, a keresztény tömegek gyávasága és meghúnyászkodása, az a fatális közöny, amely Ujpestet csak úgy jellemzi, mint Pestkörnyék majd valamennyi önkormányzatát. Ujpest nem az első: a csepeli és a pestszenterzsébeti választások előzték meg, mindkét helyen már nem is liberális-demokrata, hanem szociáldemokrata többség ül, mint többség a képviselő-testületben.

Az egyetlen út a kelő nap felé: a kettős kereszt útja a hármas halom tövében. Ezt az útat azonban meg kell építeni, türelemmel, kitartással, és ami a legfontosabb, organizációval. A szervezésnek azzal az átütőerejű mivoltával, amelynek hiánya Ujpest irányában igen sötét horizontot rajzol az ég aljára Budapest felé is.

Szendy római programja

A főváros képviseletében megkoszoruzza XI. Incze pápa sirját és átadja a Museo del Impero-nak az Aquincumban talált római orgona rekonstruált mását — Róma után Varsóba és Berlinbe megy a polgármester: Berlinben résztvesz a nemzetközi közigazgatási kongresszuson

— Az Uj Budapest tudósitójától —

A jövő hét szerdájára kitűzött rendes közgyűlés után rövid időre ismét ellanyhul a várospolitikai élet. *Szendy* Károly polgármester a jövő hét péntekjén délelőtt még megnyitja, mint annak elnöke, a Nemzetközi Vásárt, de ugyanaz nap este Rómába utazik. A polgármester *Serédi* Jusztinián dr. bíboros hercegprímás meghívására megy a nemzeti zarándoklattal Rómába. A nemzeti zarándoklat abból a célból indul útnak, hogy a magyar nemzet hódolatát fejezze ki Budavár visszavételének kétszázötvenéves évfordulója alkalmából a pápa előtt. Tudvalevően XI. Ince pápa volt az, akinek kezdeményezésére a keresztény seregek felszabadították Budavárát a török uralom alól.

A polgármester, — aki *Keil* Tibor dr. tanácsjegyző kíséretében megy az örök városba, — előre kidolgozott programm szerint fog Rómában a hivatalos ünnepségeken részt venni. A polgármester római programmját illetően most folynak a tárgyalások a polgármesteri hivatal és a külügyminisztérium között.

A programm legkiemelkedőbb része lesz, amikor *Szendy* polgármester, mint a székesfőváros hivatalos képviselője Budapest koszorúját leteszi XI. Ince pápa sírjára. A polgármester római tartózkodása során részt fog venni a *Magyar-Olasz Tudományos Társaság* alakuló nagygyűlésén, ahol a főváros képviseletében üdvözlő beszédet is mond. Még egy nagyfontosságú hivatalos szereplése lesz a polgármesternek Rómában: a Museo del Impero vezetőségének átadja az aquincumi ásatások során talált római orgona rekonstruált mását. Az aquincumi orgona *a legépebb hangszer*, amely a római uralom idejéből az egész világon fennmaradt.

A polgármester, akit legutóbb az olasz király tudvalevően *a koronarend nagy tiszti keresztjével* tüntetett ki, természetesen módot fog találni arra is, hogy római tartózkodása idején a magas kitüntetésért köszönetet mondjon. A polgármester egyhetes római tartózkodás után: *május tizenhatodikán* indul vissza Rómából Budapestre. Itt említjük meg, hogy folyamatban vannak a tárgyalások *Szendy* polgármester varsói és azután berlini látogatása ügyében is. A varsói és berlini útra június első felében kerülne sor. Lengyelországban a varsói főpolgármester budapesti látogatását adja vissza *Szendy*, Berlinben pedig a főváros hivatalos képviseletében vesz részt *a nemzetközi közigazgatási kongresszuson.*

A Vizművek ne jussanak a Beszkárt sorsára!

Egységes tarifa vagy övezetes vizdij? — Szőke Gyula okfejtése az emelés elkerülhetetlen voltáról

— Az Uj Budapest tudósitójától —

A főváros üzempolitikai bizottsága a szerdai nap folyamán megkezdte a *Vízművek felülvizsgálatát.* Kiküldték azt a tizenöt szakértőt is, akik az üzempolitikai bizottság által megszövegezett kérdésekre fognak néhány napon belül válaszolni. Abból az alkalomból, hogy az üzempolitikai bizottság vizsgálatát megelőzően már olyképen határozott a Vízművek választmánya, hogy a Vizművek háztartási egyensúlyának fenntartása érdekében *a vízdíjak emlése elkerülhetetlen* — kérdést intéztünk *Szőke* Gyula dr. felsőházi taghoz, aki tudvalevően a Vízművek választmányának elnöke.

Szőke Gyula dr.

a vízdíjemelés nagyfontosságú kérdésében a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Az üzemi díjak drágítását természetszerűen velem együtt *mindenki ellenzi*, aki a mai nehéz helyzetet ismeri. Azonban amikor erről beszélünk, nem lehet egyoldalúan nézni csak a szolgáltatások ellenértékének a nagyságát, hanem figyelembe kell venni egyúttal azt is, hogy

az a szolgáltatás az üzemnek menynyibe kerül egyrészt, másrészt pedig mennyit ad azért a pénzért az üzem, amelyet a fogyasztó a szolgáltatásért fizet.

— A Beszkárt-nál még lehet vitatkozni, drágítás-e az, ha a 6 filléres rövidebb út helyett hosszabb útra 10 filléres jegyet kell váltani. Azonban a Vízművek beruházásával kapcsolatosan a vízdíjemelés kérdése *egészen más okból veendő vizsgálat alá.* Amikor kimondották, hogy a Vízművek rekonstruálandók és bővítendők és erre 33 millió pengős beruházást határoztak el, nyilvánvaló volt, hogy

18 filléres vízdíj mellett csak akkor lehet vízet adni, ha a beruházási tőkét és annak kamatát a főváros a háztartás terhére vállalja el és nem a Vízműveknek kell azt letörleszteni.

Volt is javaslat, hogy a *vízdíj felemeltessék*, de a közgyűlés egyelőre mellőzte ezt az előterjesztést és *csak a beruházás fölött* határozott. Nem vették akkor figyelembe, hogy olyan helyekre is szolgáltatunk vizet, és pedig egyre nagyobb mennyiségben, ahol a víznek az odajuttatása *sokkal többe kerül*, mint 18 fillér köbméterenként. De nem vették azt sem figyelembe, hogy ha a Vízműveket tovább fejlesztjük, az eddigi lefektetett *közvetítő-csöveket nagyobbítani kell*, tehát a régi munkálatokat is át kell alakítani.

— Már akkor szóvá tettem ezt, amikor az igazgatóság tagjává választottak és azóta megállapítást nyert, hogy elgondolásom helyes és ime: újabb 14 millió pengős befektetésre van szükség! Igaz ugyan, hogy ekkor *legalább 50 évre el van vetve a víz gondja*, ami pedig a fővárosnak elsőrendű életérdeke.

— A választmány szorgosan foglalkozott is ezzel a kérdéssel és megállapította, hogy

mielőtt a Vízműveket fejlesztik, előbb ki kell jelölniök azokat a területeket a városfejlesztéssel kap-

csolatban, amelyekre vizet kell vezetni.

Meg kell állapítani *mekkorának kell lennie* az új beruházásnak és a régi Vízművek átalakításával és javításával járó költségeknek. Ugyanis

az új beruházás költségeit viselheti a jövő generáció, mert hiszen elsősorban annak épül már. De az átalakítással és javítással járó költségeket a mai nemzedéknek kell viselnie: ennélfogva ennek a költségeit a vízdíjakból, esetleg kölcsönből kell viselni.

— Figyelembe kell azt is venni, hogy a vízdíjat *a háztulajdonosok fizetik*, holott a lakók fogyasztják és a mai viszonyok között *lehetetlen azt keresztülvinni*, hogy minden lakásban vízmérő órát állítsanak fel, már csak a nagy többletköltség miatt is. Ennélfogva

a mai rendszer fenntartása mellett a vízdíj felemelése elkerülhetetlen.

Hogy mennyivel kell felemelni a vízdíjakat, attól függ, hogy a főváros egész területén *egységes lesz-e a vízdíj*, vagy pedig figyelembe veszik azt, hogy a víznek napi szolgáltatása a *Vízműveknek mibe kerül*. Ez esetben

övezetekre kell osztani a várost és a különböző övezetekben különböző tarifákt kell felállítani.

Ugy gondolom, hogy akár az *egységes tarifa*, akár *az övezetes vízdíj* mellett sokkal előnyösebb a fővárosra, *ha a közadókat nem emeli*, hanem a Vízműveknek kell gondoskodni mindazokról a bevételekről, amelyek az ő évi kiadásaikat fedezik.

— Amikor tehát az üzempolitikai bizottság ezzel a kérdéssel foglalkozik és a főpolgármester törvényes jogánál fogva a vízdíj kérdésében állást foglal, *bármelyik módszert választja is*, egyre feltétlenül figyelemmel kell lennie: *A Vízművek ne jussanak a Beszkárt sorsára!*

Egy óra millió tulipán között

Irta: Hovszky János

Szent Imre-városban, Budapest amerikai méretekben fejlődő városrészében volt dolgom és a villamos velem a Ferenc József-hídra ért. A tiszta ég és a Várhegy mögött lebukó nap teljes tündéri szépségét tárta elénk, Budának, Pestnek, a Várnak, a Gellérthegynek és a távolban a jánoshegyi kilátónak pompás sziluettje ragyogott az alkonyi fényben. Ugy rajzolódott bele az ég kontúrjaiba a jánoshegyi kilátó, mint egy villámhárító őrtornyának a csücske, amely veszedelmektől akarja megóvni gyönyörű fővárosunkat.

A hídon egy tarkaruhás hölgy nagy tulipáncsokrot vitt és erről eszembe jutott a székesfőváros kertészképző iskola kertészete, amelynek vezetője Varga Márton igazgató. Sohasem láttam még fővárosunk e kertészeti iskoláját. Nézem az órám, még egy órai időm van! Átszálltam egy taxiba és kirobogtam az Egressy-útra. Szerencsém volt! Az igazgató éppen a kertésznövendékekkel foglalkozott, akik az üvegházakat takargatták be szalmarostos szőnyegekkel, hogy az esetleges éjjeli fagy ne érje az üvegházak virágait.

Messziről lengette a kalapját és örvendezve üdvözölt. Mindjárt odavezetett a mintaágyakhoz, ahol sokféle színváltozatban a tulipánok kiválasztott példányai tarkállottak egymás mellett. Tarka-barka szinek, fehérszárnyú pille szálldogál, az egyik ágy Kaukázusból idetelepített liliom-virágokkal tele. Liliom virágok? Nem, tulipán-hagymákból liliomszírmú tulipánokká átkeresztezett ezerszírmú virágok. Mindegyik mellett kicsi sárga tábla, a tulipánhagyma-fajok neveivel, a keresztezés dátumával: Rendszeres, alapos munka. Mindegyik tulipán törzskönyvezve.

— Ezek a Rembrandt-tulipánok — mondja, szavaival valósággal simogatva a virágokat, Varga igazgató.

Hosszú, nyílegyenes út osztja kétfelé a növény- és fa-mezőket. A hosszú út végén mozgó kis tömegek, mindmegannyi csodálója a telep végén elterülő tulipán-mezőknek. Amikor kiérünk, látjuk, hogy ezrével, százezrével, zászlóaljakba, egymást fedezve sorakoznak fel a tulipánágyak. Az egyik mezőben piros tulipán fehérhabos fodorral, a másik rózsaszínű, fehér szegéllyel, a harmadikban sárgásfehér, piros belső kehellyel, az utána következő mező vaniliasárga, a másik ágy rózsaszínű tulipán, a következő égvörös, azontúl kávébarna, majd egy árnyalattal sötétebb mező, mokkabarna.

Békében az I. honvéd gyalogezred formációja négy zászlóaljra tagozódott. Az I., II. és IV. zászlóalj Budapesten, az Üllői-úti honvéd kaszárnyában, a III-ik, mint kikülönített zászlóalj, Kiskunfélegyházán állomásozott. A katonai humor, a különítményes III. számú zászlóaljat, — miután az kistermetű emberekből állott, — csimbók-zászlóaljnak nevezte. Itt is, a tulipánmezőkön, tulipánok karcsú, magas sorai között a vaniliasárga tulipánok adták a csimbók-zászlóaljat, vagy ezredet, vagy hadsereget, vagy nevezhetjük, úgy, ahogy tetszik. Ezek a vaniliasárga tulipánok alacsony szárúak és arasznyival alacsonyabb a mezőnek a vonala, mint az égőpiros, vagy a piros-fehér habos fodrú tulipán-mezőé.

Varga Márton igazgató tovább visz a japánkertbe. Az egész nem nagyobb, mint 4—500 négyszögöl, de tökéletes japánkert. A kövek között japán virágok, bokrocskák százai és közöttük kiemelkednek gyönyörű rózsaszínű virágszirmaival a japán trónörökös-pár budapesti látogatásának emlékére, a jégszekrényekben ideszállított Prunus serrulat Hisacura japán cseresznyefák díszbeöltözött ágai. Ezek a fák meddők, a virágporzók a virágzás alatt átalakulnak sziromlevelekké, ezek a fák nem hoznak gyümölcsöt, de virágzásuk szemkápráztatóan pompás. Szirom, szirom mellett. Az egész úgy tűnik fel, mint egy rózsaszínű álom, amely a gondatlanságnak és csak az élet örömeinek lenne megnyilvánulása.

És amikor e tüneményesen szép, pompázó fákat szemléljük, a távolból valahonnan katonazene hallatszik és az estszürkület mind sötétebbé válik. Amikor kifelé megyünk, Varga igazgató emberei által vasállványokra kötözött és formájukban mesterségesen négyszögűre kialakított 90 fokos szög alatt hajló zöldleveles fákon a felírásokat nézegetem:

15. szakasz. Külső. 3-8.

táblácska Angoulemei Hercegnő felírást visel. Egy lépéssel odább, Napoleon vajkörte, még egy lépéssel odább: Tetelapát kobakja nevű fa törzsét, ágait kényszerítette a kertész oly idomúvá, mint ahogyan azt elképzelte. Gyönyörű e kert gazdagsága. A nyílegyenes utat germersdorfi és badacsonyi órlás, már elvirágzott cseresznyefák szegélyezik és a koraérő gyümölcsfákon az elhullott virágszirom helyén a maguk élénk zöld színében ütköznek ki az első cseresznyeszemek.

Aki a természetet szereti és aki a tisztes emberi munkában gyönyörűséget lát, annak meg kell néznie Varga Márton kertészetét és pillantást cserélni ezzel az európai hírű kertésszel, aki tekintetének és szavának szeretetteljes simogatásával, a napfényen kívül is, amely éltetően termésé érleli a virágokat, a fákat, még külön a sajátmaga szeretetével is dúsabb hajtásra ösztönzi a növényeket.

VÁROSHÁZI NOTESZ

UGY VOLT, HOGY KÖZGYÜLÉSRE hívja össze a főpolgármester ennek a hétnek a szerdájára a törvényhatósági bizottságot, ez a közgyülés azonban elmaradt. A várospolitikai élet súlypontja a héten a belügyminisztériumba terelődött át, ahol a főpolgármester és a polgármester bevonásával messze kiható jelentőségű szanálási tárgyalások zajlottak le.

Örömmel jelentjük, hogy Sipőcz főpolgármester teljesen és tökéletesen kiheverte húsvéti influenzáját, frissebb, egészségesebb és erőteljesebb, mint valaha. Ily körülmények között semmi szüksége se mutatkozik a tervbevett tengerparti üdülésnek: a főpolgármester csak akkor fog szabadságra menni, ha a rábízott nagy feladatot, a takarékossági tervezet végrehajtását elvégezte. A főpolgármester a tőle megszokott pompás frissességgel vett részt ezen a héten azokon a különböző estélyeken is, amelyeket az itt időző lengyel miniszterelnök tiszteletére a hivatalos fogadtatás keretében rendeztek.

*

A MAGA ŐSZINTESÉGÉBEN ÉS CÉLTUDATOSSÁGÁBAN figyelemreméltó cikket írt a Magyar Országos Orvosszövetség hivatalos lapjába ifj. Wolff Károly dr., a székesfővárosi közkórházak központi igazgatója. Az orvosi protekcionizmusról szól ez a hatalmas cikk, amely annyira figyelemreméltó, hogy nem maradhat az orvostársadalom szűk határai között, visszhangot kell vetnie mindenütt, ahol dúl a protekció, vagyis: egész Magyarországon.

— Mi motiválja a protekcionizmus mostanában tapasztalható mértéktelen felburjánzását? — kérdi Wolff Károly. — Miért nem volt ennyi protegálás a háború előtt? Azért, mert akkor több volt az állás, mint az álláskereső és kevés volt az olyan pozició, melynek elnyerése megfelelő szakképzettség mellett különösebben nehéz lett volna. Ma már a székesfővárosi kórházak segédorvosi állásainak elnyerésére pályázók sem tudják elhinni, hogy az közbenjárás nélkül is lehetséges.

— Atyámtól szoktam hallani — folytatja az érdekes cikk, — hogy az emberek többsége jóindulatú és jóakaratú. Magam is ezt vallom, mert ha nem vallanám ezt, nem venném magamnak azt a fáradságot, hogy ezzel az eszmefuttatással kíséreljem meg a jóakaratúaknak feltételezett embertársaim ideáig gyakorolt eljárásának a megváltoztatását megkísérelni. Ezen az alapon kérdezem: szokás-e műtárgyak alkotóinak képességeiről és művészi értékéről laikus köröknek szakemberek meghallgatása nélkül ítéletet mondani? Szokás-e zeneművek alkotóinak képességeit hivatalosan és végérvényesen azon az alapon ítélni meg, hogy alkotásuk szórakoztató és a zenéhez nem értő közönség számára kellemes hangzású-e vagy sem? Vannak sanszonszerzőknek olyan műveik, amik gyönyörködtetik a laikus hallgatót, elszórakoztatóak és időtöltőek, mindazonáltal a leglaikusabb hallgató is elismeri, hogy „lopottak" és művészileg értéktelenek. Miért nem hajlandók a pártfogók ezt a szakemberek megítélésének regardírozását jelentő koncessziót a legnehezebb művészettel, az alkalmazó természettudománnyal foglalkozó orvosok számára koncedálni? Miért kívánják ők, bárha szubjektive benevolensen, egyéni ítéletüket a szakvélemény elé helyezni?

Cikke végén felszólítja Wolff központi igazgató az orvosok hozzátartozóit, a személyes barátokat és a hálás betegeket, hogy ne vindikálják maguknak azt a képességet, mely szerint a természettudományok legnehezebb ágazatának művelői, az orvosok felett ítéletet tudnának mondani. Amint egy katonatiszt értékét nincsen semmiféle civilnek sem joga megítélni, úgy az orvosok értékének klasszifikálásába sem szabad beleszólnia egyetlen nem hozzáértőnek sem!

*

A RÉGI VÁROSHÁZI GÁRDA EGYIK legismertebb és legnépszerűbb képviselője halt el az elmult napokban. Jobblétre szenderült Bárdi István nyug. székesfővárosi tanácsnok: hetvenhét esztendős korában ragadta el őt családja és barátai köréből a halál.

Élete a városi tisztviselő megszokott munkás, küzdelmes élete volt. Ennek során eljutott a mérnökember számára elérhető legmagasabb pozicióig; a műszaki tanácsnokságig. A háború és forradalmak utáni korszakban az ő higgadt tekintélye, szaktudása és szakmaszeretete elsősorban a szinházi tűzbiztosító berendezések terén alkotott értékeset és maradandót. Főképen Bárdi érdeme, hogy a fővárosi szinházak ma teljesen tűzbiztosaknak mondhatók és el vannak látva a korszerű berendezésekkel.

Több, mint egy évtizedet töltött el a békés és derüs penzióban Bárdi tanácsnok. Szerelmese volt Balatonkenesének; az év legnagyobb részét ott töltötte, és csak a legkeményebb téli hónapokban költözött fel Budapestre. Bármikor érkezett kirándulótársaság Kenesére: az öreg Bárdi rögtön igyekezett megtoborozni a maga tarokk-partiját. Ez volt az egyetlen szenvedélye.

Temetésén, amely a főváros által adományozott diszsírhelyen folyt le, a polgármestert Király Kálmán tanácsnok képviselte. Megjelent természetesen a temetésen a városrendezési ügyosztály egész tisztikara is. Kempelen Ágoston műszaki főtanácsos mondott búcsúztatót.

*

MEGIRTA A VÁROSHÁZI NOTESZ, hogy minden valószínűség szerint Kuszenda Béla utóda a kenesei üdülőtelep vezetésében: Kuszenda Béla lesz. Vagyis — Kuszenda marad!

Ilyképen is határozott a Segitőalap intézőbizottsága keddi ülésében. Rájött az igen tisztelt intézőbizottság arra, amikor a pályázókat mérlegre tette Kuszenda Bélával szemben: mindig Kuszenda maradt felül. Ismeri Kenesét, az első perctől kezdve ő egyengetett ott minden fűszálat. És ha — amit nem

Harc a B) lap körül

Sulyos nézeteltérés az igazságügyminiszterium és a Fővárosi Közmunkák Tanácsa között az uj épitésügyi szabályzat jogérvényes megalkotásáról — A központi járásbiróság uj telekkönyvi gyakorlata leküzdhetetlen akadályokat gördit a telekparcellázások és az épitkezések elé

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szemethy Károly tiszti főügyész a közigazgatási bizottsághoz intézett legutóbbi félévi jelentésében rámutatott arra, hogy a budapesti központi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság, az év eleje óta *nem jegyzi fel* az építési szabályzaton alapuló tulajdonjogi korlátozásokat, feltételeket és kötelezettségeket a telekkönyvi betétekben.

A központi kir. járásbíróság állásfoglalását azzal indokolja, hogy ezek a tulajdonjogi korlátozások, feltételek és kötelezettségek kötelmi-jogi természetűek és ezért telekkönyvi betétekbe be nem jegyezhetők. Jelentésében arra is rámutatott a tiszti főügyész, hogy ha ezt a joggyakorlatot a felső bíróságok is magukévá teszik, a főváros területén a telkek rendezésére és az építési engedélyek megadására vonatkozó kérelmeket *sok esetben alig lehet teljesíteni*. Ezeknek a kérelmeknek a teljesítése ugyanis a legtöbbször attól van feltételezve, hogy a telkek mindenkori tulajdonosai kötelezettséget vállaljanak azoknak a követelményeknek a teljesítésére, amelyek a telekrendezési és az építési engedély megadásának feltételei.

A telekkönyvi hatóságnak ez a *feltűnő állásfoglalása* egyrészről szintén hozzájárul ahhoz, hogy a kormányzat és a főváros közötti *jóviszony elmérgesedjék*, másrészről alkalmas arra, hogy a telekvásárlások elé *komoly, szinte leküzdhetetlen akadályokat* gördítsenek, mert hiszen a venni szándékozók a megszerezni szándékolt telek tekintetében a hatóság által megállapított tulajdoni korlátozásokról, feltételekről és kötelezettségekről a telekkönyvi betét B) lapján *közhitelességgel nem szerezhetnek a jövőben tudomást*, ha a központi kir. járásbíróságnak a fentiekben vázolt új gyakorlata jogérvényes lesz. A nagyfontosságú problémáról

Petrovácz Gyula

törvényhatósági bizottsági tag, a Keresztény Községi Párt kiváló mérnöki szakértője a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Az utóbbi időben a főváros és az igazságügyi hatóságok, különösen a telekkönyvi hatóságok között sürgősen áthidalandó *nézeteltérésre* került sor. Eddig a főváros az építési szabályzat hatodik paragrafusa alapján a telekosztásokkal és az építkezésekkel kapcsolatosan bizonyos tulajdonjogi korlátozásokat, az engedélyhez fűzött feltételeket és kötelezettségeket a telekkönyvi betétekbe bejegyeztette: évtizedeken át akadály nélkül.

Most a telekkönyvi hatóság a főváros ilyenirányú kérelmeit egymásután megtagadja, azzal a feltünő indokolással, hogy olyan jogi természetű bejegyzéseket kíván a főváros, amelyek eldöntésére az építési szabályzat nem hivatott és nem jogosult.

— Az igazságügyminisztérium részéről megnyilvánult az építési szabályzat tárgyalásával kapcsolatban az a felfogás is, hogy

a Fővárosi Közmunkák Tanácsának tulajdonképen nincs joga egy építési szabályzat sua jure életbeléptetésére.

Nm pedig ezért, mert a magyar jognak a forrásai vagy a törvény, vagy a törvényes felhatalmazáson alapuló miniszteri rendelet, vagy az önkormányzati hatóság által alkotott szabályrendelet, amely megfelelő kormányhatósági jóváhagyás után meghirdettetett. Ezen felfogás szerint a Közmunkák Tanácsának *nincsen szabályalkotási joga*, mert nem törvényhozó testület, nem jogosított miniszteri rendelet kiadására és nem is önkormányzat.

— Azzal a véleménnyel szemben, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsának semmiféle szabályzata *nem kötelező erejű*, meg fogja találni a Fővárosi Közmunkák Tanácsa mindenesetre a módokat és eszközöket, hogy jogait megvédelmezze. A problémának ezzel a részével végeztünk. Ami az érem másik oldalát illeti:

úgy a parcellázó, mint az építtető közönségnek rendkívüli és mellőzhetetlen érdeke, hogy az építési korlátozások és megkötöttségek telekkönyvi bejegyzése továbbra is megtörténjen, mert enélkül a főváros területén sem telekrendezésre, sem építkezésre irányuló kérelmeket nem lehetne teljesíteni.

A telekkönyvi bejegyzésnek *épen az a célja*, hogy az ingatlant terheljék azok a kötelezettségek és feltételek, amelyek mellett az engedély kiadatott, *nem pedig a változó tulajdonosokat*. Ha a telekkönyvi bejegyzés *nem lehetséges*, akkor a kérelmező feleket óriási nehézségek elé kell állítani azzal, hogy

személyükben kell kötelezni őket bizonyos feltételeknek, bizonyos korlátozásoknak és bizonyos kötelezettségeknek azonnal való teljesítésére.

— Nem szükséges részleteznem, mennyire méltánytalan volna ez az állapot, mennyire megakadályozza az építkezést, de elsősorban magát az ingatlanforgalmat. A telekkönyvi feljegyzésnek *épen az az előnye* a felekre nézve, hogy megengedi a telekosztást, a telekszabályozást, a beépítést akkor is, ha a kötelezettségek *a jövőben teljesíttetnek*. A telekkönyvi bejegyzés nélkül az összes feltételeknek *azonnal való teljesítését* kellene követelni.

— A tiszti főügyész úr az elmult év második feléről a főváros közigazgatási bizottságához intézett jelentésében már figyelmeztette az önkormányzatot és a polgármester urat erre a veszedelemre. Én a magam részéről a közönség érdekében nem győzöm eléggé hangoztatni, hogy

a kormányzatnak a legsürgősebben vissza kell az előző állapotot jogaiba helyeznie, mielőtt, a hála Istennek, igen szépen megindúló tavaszi építkezések a kezdet kezdetén meg nem akadnak!

lehet tagadni: nem szállodai szakember — pótolja azt szorgalmával, igyekezetével, tisztességével.

A Kuszenda probléma — ilyképen megoldódván: most már egy másik problémát kell megoldani, amely tulajdonképen azonos a Kuszenda-problémával. Nevezetesen azt, hogy hatáskört is biztosítsanak Kuszendának. Mégsem lehet Budapestről telefonon elrendelni, hogy milyen gramofon-műsort játszanak esténként Kenesén, és az sem helyes, ha a Kálvin-téren állítják össze a kenesei ebédkosztot. Szünjön meg Kenesén és Kenesével kapcsolatban az a bürokrácia, amely mindenkit elfűrészelne, még Kuszendánál, ha lelkesedésben és szorgalomban nem is, de szakértelemben mindenesetre gazdagabb egyéniséget is.

*

ILOVSZKY JÁNOSNAK, a Baross-Szövetség kitűnő elnökének, minden évszakban megvan a maga különleges elfoglaltsága. Kora tavasszal a Baross Szövetség országos kongresszusát rendezi meg, később a Népszinházi Bizottmány ügyeit szedi rendbe, majd kezdődik a balatoni szezón, hogy ősszel azután ismét a szövetség kisebb-nagyobb problémái kerüljenek elintézésre, amíg télen a befagyott Balaton újból el nem csábítja egy hétre a fővárosból a kitűnő Ilovszkyt.

Ilovszky nagy energiája ebben az esztendőben nem is tudta megvárni, amíg megkezdődik a balatoni yachtévad. Az ő mindig forrongó vitalitásának, teremtő egyéniségének állandóan kell megfelelő téma. Igy született meg a Baross Szövetség délvidéki szervezetének megalakulása, amely június 7-én lesz Ilovszky őméltósága legszemélyesebb rendezésében Szegeden.

József Ferenc főherceg és Winchkler kereskedelemügyi miniszter vezetik a két különvonat közönségét Budapestről Szegedre. A Dómtéren tizenötezer ember lesz ott az alakuló nagygyűlésen. A szónokok Winckler Elemér dr. kormányfőtanácsos, a szegedi Baross Szövetség elnöke, Pálffy József polgármester, József Ferenc főherceg és mások. 11 óra 5 perckor kezdődik a nagygyülés, 11 óra 58 perckor érkeznek az ország minden részéből csillagtúra formájában a zászlókat hozó autók a Dóm-térre. Ekkor kezdődik el másodpercnyi pontossággal a Himnusz éneklése, amely két percig tart. A Himnusz vége azután egybeolvad a harangok zugásával, mert pontban 12 órakor megszólalnak Szeged összes harangjai... Ebben a percben fognak zárt formációban repülőgépek érkezni Szegedre és a város fölött keringeni.

Ugye, milyen gyönyörű terv? Menynyi érdekesség, mennyi frissesség és mennyi a poézis benne! Férfi a talpán, aki kigondolta és ugyancsak az, aki hibátlanul keresztül is viszi!

*

HONFFY ISTVÁNNAK, a Segítőalap fiatal és nagyjövőjű tisztviselőjének a mult héten fia született, aki a szent keresztségbn az István nevet kapta. Az ifjú csemete unokája apai ágon Honffy Lajosnak, a népszerű adóhivatali igazgatónak, anyai ágon pedig Mayer Kálmán tanácsjegyzőnek, aki az óbudai előljáróságon teljesít szolgálatot.

*

A SEGITŐALAP INTÉZŐ-BIZOTTSÁG — mint azt jelentette az Uj Budapest — a mult hét szombatján lement Hajduszoboszlóra, hogy megnézze: lehet-e ott építkezni. Liber alpolgármester vezette az urakat, Szoboszló részéről a helybeli podeszta: névszerint Márton Gábor dr. fogadta a fővárosi vendégeket.

Megnézték az urak azt a vagy nyolcszáz négyszögölnyi libalegelőt, amelyet Szoboszló város hajlandó ingyen átengedni a Fővárosi Segítőalapnak gyógyszálló építésének céljaira. Ma még posványos terület, de megfelelő feltöltéssel — nem is drága a kubikus-munka Szoboszlón — lehet segíteni rajta.

Liber alpolgármester és Farkas tanácsnok elmagyarázták Márton polgármester úrnak, hogy úgy szeretné a főváros, ha a gyógyforrás vizét csöveken vezetnék át az emelendő épületbe, hogy a forróvíz egyenesen a fürdőkádakba jusson. Mire Márton polgármester úr csöndes fejcsóválással megjegyezte:

— Minek ide cső, urak? (Vagy ahogy jó hajdumegyei dialektussal mondta: csü.) Jó lesz a lajtos-szekér is! Ezek a fővárosi urak mindjárt milyen nagy fába akarják vágni a fejszéjüket! Csüvet akarnak, amikor a lajttal-hordott víz is épen annyira jó.

Vásároljunk magyar árut!
Magyar kéz munkája a
MUSICA
zongora és pianino
Előnyös árak, különleges tisztviselői kedvezmények
Váltó, kezelési költség nincs. Kérjen díjmentes tájékoztatót a „Napi 1 P-s akciónkra"
MUSICA ZONGORA- ÉS HANGSZERKERESKEDELMI RT., BUDAPEST, VII., ERZSÉBET KRT 43. ROYAL APOLLÓ.
Tekintse meg kiállításunkat a Nemzetközi Vásáron az Iparcsarnokban!

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

Törökvilág Pest-Budán

Irta: LIBER ENDRE

— Ötödik (befejező) közlemény —

A törököknek az építkezésekre vonatkozó ez az akadékoskodása az egész országban lassanként elhanyagolt állapotokat teremtett; a jómódú városokat nem egyszer rommá változtatta. A XVI. és a XVII.-században itt járt külföldi utazók érdekesen írják le azt a pusztulást, amelyet a törökök csak építkezési tilalmaikkal okoztak hazánkban.

Mélyen sértette a kereszténveket az is, hogy a török jogosítva érezte magát arra, hogy a kereszténveket, különösen az asszonyokat és gyermekeket elrabolja és őket mint rabszolgákat értékesítse; az aszonyokat háremhe vitte, a gyermekeket pedig Konstantinápolyba küldte, ahol janicsárokat neveltek belőlük. 1686-ban is még mintegy 100 magyar és 20 német rabszolga volt Budán. Szolgálóikat is előszeretettel választották a törökök a dolgosabb magyar leányok és asszonyok közül.

Buda város közigazgatását a tisztviselők egész sora látta el. A város élén állt a városfelügyelő és ennek helyettese, volt azután külön adófelügyelő, vámfelügyelő, iparfelügyelő, épületek felügyelője; a közbiztonságra a rendőrfőnök ügyelt. A város pénzügyeit a kincstári defterdár vezetése alatt számadási tisztviselők végezték el, míg a budai vezir körül a főkáplán (mufti), a főtitkár, az udvarmester és a fölovász mester teljesítettek szolgálatot. Az igazságszolgáltatás élén, mint a törvényszék elnöke, a főbíró állott, a törvényszék tagjai voltak: a főbíró helyettese és 9 bíró. A török uralom kezdetén külön bírájuk volt a kereszténveknek, és ugyancsak külön bíróságuk volt a zsidóknak is, de a törökök és a zsidók között felmerült perek a török bíróság elé tartoztak.

Pesten lakott a budai kormányzósági kerület főszámvevője, akinek nagyszámú adószedő állt rendelkezésére. Az igazságszolgáltatást Pesten a budai főbírónak erre a célra kirendelt helyettese látta el.

Károlyi Árpád feljegyzései szerint Buda város lakossága közvetlenül a vár visszafoglalása előtt 24 ezer lélek lehetett. A lakosság nagyrésze török volt, akik részint a helyőrséghez tartoztak, de voltak közöttük kereskedők is, sok timár, szattyános, fegyverkovács, aranyműves, üstkészítő, rézműves és cukrász. Buda mohamedán lakossága inkább délszláv volt, főleg boszniai bosnyák, akik a török mellett a horvát nyelvet is beszélték, de voltak a pasák és a török főtisztek között is sokan, akik magyarul is tudtak és állandóan magyarul leveleztek.

A török uralom idejében sok zsidó lakott Budán, akik szabadon gyakorolták vallásukat és foglalkozásukat. Sok zsidó család Törökországból jött Budára, de az akkoriban Spanyolországból kiüldözött zsidók is ide költöztek, később pedig Németországból és az osztrák tartományokból sokan telepedtek le itt úgy, hogy a török uralom idejében Budán két zsidó hitközség is megalakult. Anyanyelvük inkább német volt, de beszéltek zsidóul, törökül, sőt valószínűleg magyarul is. A kereskedelem nagyrészt a zsidók kezében volt. Sok kiváltságuk is volt, így például az adót a saját kebelükből választott bizottság rótta ki és hajtotta be, a katonai beszállásolás alól pedig fel voltak mentve. Budavár visszavétele alkalmával a török hadseregben zsidók is voltak, a janicsárok és a szpáhik soraiban.

Buda magyar és német lakossága nem szívesen hódolt meg a törökök uralmának, inkább a meg nem hódolt területekre menekült, de azért voltak Budán magyarok is, akik szőlő és földmüveléssel foglalkoztak. Különösen szőlőmüvelésük volt igen eredményes, hiszen Budán ebben az időben körübelül négyezer szőlőskert volt. Voltak azután gyümölcsös kertek is, amelyekben sárga barack, őszibarack, cseresznye, meggy és egyéb gyümölcs termett. Eléggé kiterjedt volt a földmüvelés is, különösen búza termelésével foglalkoztak, amellett volt marha- és baromfi tenyésztésük. A hús ára mesésen olcsó volt.

Laktak még Budán rácok, akik inkább kereskedők voltak, de sokan közülük szőlő és földmüveléssel foglalkoztak. Találkozunk örményekkel is, akik részben kereskedők, részben pedig mesteremberek. A törökök idejében sok görög és olasz átutazó is megfordult Budán, akik üzleti ügyeiket lebonyolítva hazatértek.

Ebben az időszakban Budán és Pesten futottak össze az ország minden része felől a fő közlekedési vonalak és a forgalom lebonyolításában elsőrangú szerepe volt akkor is a Dunának. Ez is egyik magyarázata annak, hogy Buda élénk kereskedő város volt. A kisebb nagyobb üzleteken kívül voltak nagyobb árucsarnokok, bazárok és a város valóságos kereskedelmi centrummá fejlődött ki. A megélhetési viszonyok elég kedvezőek, az élelmiszerek hihetetlenül olcsók voltak, így pl. a marhahús fontja 4 fillér; olcsón lehetett kapni halat is, egy pint bor ára pedig 2 garas volt.

Buda város kereskedelmi életének az élénkségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy Budavár visszafoglalása után a győzök olyan gazdag és értékes zsákmányra tettek szert, aminél gazdagabbat képzelni is alig lehetett. Drágakövek, gyöngyök, ékszerek, rendkívül sok arany, ezüst és egyéb dísztárgyak kerültek különösen a zsidó városrészből az ostromlók és a zsákmányolók kezére.

Pest lakossága kb. 3.000—3.500 lehetett, jórészük a helyőrséghez tartozó törökök, de voltak mohamedán kereskedők és iparosok, zsidók és keresztények is. A keresztények többnyire földmüveléssel foglalkoztak, külön templomuk is volt. A pesti keresztények szőlői szintén a budai halmokon és a mai Kelenföld körül lehettek.

Budát a törökök iparkodtak kultúrális centrummá is kifejleszteni. Az iskolák nagy száma azt igazolja, hogy a közmüveltségre is súlyt helyeztek. Budán a felsővárosban 7 főiskola és 6 elemi iskola, a nagy külvárosban 5 főiskola és 6 elemi iskola, a debbagkháne nevü külvárosban pedig 4 elemi iskola volt. A főiskola természetesen inkább a mai középiskolának felelt meg. A keresztények helyzete azonban nagyon nyomorúságos lehetett. Templomaikat egy kivételével elvették a törökök és — amint az egyik utazó leírta — iskolájukba mindössze öt gyermek járt. Pesten a mohamedán lakosságnak két főiskolája és 3 elemi iskolája volt, de azokat is nagyon kevés tanuló látogatta.

A törökök a város szegényeiről sem feledkeztek meg, a dsámik körül népkonyhákat építettek, ahol a helyörség mellett a szegény emberek is ingyen levest és kenyeret kaptak. A népkonyhák raktárában állandóan sok rizst, lisztet, és vajat tartottak, minden pénteken este a város szegényei és az idegenek ingyen kaptak levest, cipót és egy gyertyát. Pesten is volt egy népkonyha, főként a helyőrség tagjai részére.

Bármennyire jómóduak voltak is a budai polgárok és bármennyire is gondoskodtak mindennemü igényük kielégítéséről, mégis sok szenvedés és nélkülözés volt a sorsuk, hiszen a várost a keresztények gyakran ostromolták. Ilyenkor az élelmiszerek bevitelét a körülzáró seregek megakadályozták és nem egyszer éhinség ütött ki a lakosság között. Ostrom idejében természetesen mindennek az ára felemelkedett, így pl. az 1684-i ostrom alkalmával egy font hús ára 2 tallérra ment fel, egy pint bor pedig egy fél rajnai forintba került. Az ostromokkal együtt járt az is, hogy az épületek jórésze megrongálódott és a lakóknak sokszor a pincékbe kellett menekülniök, hogy az életüket megmentsék. Emellett sok gondot okoztak a budai lakosságnak a magyar katonák, akik elég gyakran zavarták meg őket nyugalmukban, mert egészen a város közelébe jöttek és amit csak lehetett, elvittek magukkal.

Sok áldozatot követelt Budán is, Pesten is az akkori idők szörnyüségesen pusztító betegsége, a pestis, aminek nagymérvü terjedését az akkori idők közállapotai és főleg a közegészségügyi viszonyok eléggé indokolják.

Szomorú visszaemlékezni azokra az időkre, amikor a félhold rabságában sinylödött Buda és Pest keresztény magyar lakossága, mégis, amint a két város felszabadult a török hódoltság alól azonnal megindult a munka: újjá teremteni mind azt, ami a török uralom alatt és a felszabadítás idején teljesen elpusztult. Ha az akkori sanyarú idők nem is voltak alkalmasak arra, hogy a teljes elpusztulás után a semmiből új nagy városok létesüljenek, a magyar életerő és a magyar élniakarás itt is csodálatos eredményeket hozott létre. És most, Buda-vár felszabadításának 250-ik évfordulója alkalmával, jólesö érzéssel állapithatjuk meg azt, hogy a rombadöntött két város helyén milliós nagy világváros áll, amelynek lakossága ma is hittel, bizakodással és reménységgel telve dolgozik egy szebb, egy boldogabb magyar jövőért.

Vége.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiek, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 30—6—29.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mér nök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

MOLNÁR KÁLMÁN
okl. gépész és közgazdasági mérnök, épitési vállalkozó.
Telefon: 89-7-13.
Budapest, IV., Irányi-u. 21.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Május hó 7-én és 14-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon 81—1—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, színházi látcsövek. a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
Fényképészeti cikkek.

Budapest közlekedésének alapvető, sulyos hibái

Irta: Lázár József

Mik a tulajdonképeni panaszok a Beszkárt ellen, amelyek a közönség köréből és nem pártpolitikai okokból hangzanak el? Az, hogy lassú és sokszor sokáig kell várni a kocsikra. A panaszok megvizsgálásánál több szempont a mérvadó. Első sorban: jogosultak-e, másodsorban: lehet-e azokon segíteni? Ez utóbbi igen fontos momentum, mert ha bizonyos adottságok miatt, a jogos panaszokon nem lehet segíteni, akkor az arra hivatottaknak *egyenesen kötelességük* felvilágosítani a laikus nagyközönséget, felsorolni az okokat és megmagyarázni, hogy miért nem lehet ezen vagy azon a bajon segíteni és rámutatni arra, hogy a közlekedés jósága vagy rosszasága, nemcsak kizárólag az üzemvezetés jóságától vagy rosszaságától függ.

Megállóhelyek, háztömbök és utcakeresztezések

A közútakon közlekedő géperejű járművek által kifejthető gyorsaság nem a gépek motorikus erejétől függ, hanem első sorban attól, hogy mily mértékben szabad előtte a pálya, mekkora fokú óvatosságot kell a vezetőnek szem előtt tartania, milyen közlekedési akadályokkal kell állandóan számolnia, és végül milyen időközben kell megállania.

Az országos vasutak, normális körülmények között, mindig az előírt gyorsasággal, menetrendszerűen közlekedhetnek, mert a pálya szabad, nem kell a gyalogjáró közönség testi épségére vigyáznia s ha egyik-másik állomáson a nagy utasforgalom miatt veszít egy-két percet, azt hosszú útvonalán játszva, minden akadály nélkül be tudja hozni.

Budapest városalakulása közlekedési szempontból a *lehető legrosszabb*. A háztömbök nálunk *lényegesen kisebbek*, mint más nagyvárosokban, aminek következménye a mérhetetlen sok keresztutca keletkezése. Más nagyobb városokban, a megálló helyek egymás közötti átlagos távolsága 400 m. (Bécsben 434 m) körül mozog, Budapesten alig 320 m. Ez a *régi jó idők* maradványa, amikor a befolyásos városi potentátok tisztán kényelmi szempontból erőszakoltak ki megállóhelyeket ott is, ahol közlekedési szempontból azokra semmi szükség nem volt. Ennek iskolapéldája volt az a megállóhely, amelyet békében a Boráros-tér és az Üllői-út között, a Ferenc-körút 36. sz. háza előtt létesítettek, amely *130 méterre volt* az Üllői-úti megállóhelytől.

Ilyen viszonyok között a vonatvezetőnek fokozott óvatossággal kell kocsiját vezetnie. Minden utca keresztezésnél lassítania kell, nehogy a mellékutcából váratlanul és *szinte láthatatlanul* kijövő más közlekedési járművel összeütközzék. Azért „*szinte láthatatlanul*", mert Budapest keresztutcái rendkivül keskenyek, a villamosvasut sínei pedig legnagyobbrészt a gyalogjárók mentén húzódnak el, tehát a villamosról alig pár méternyire lehet csak a keresztutca torkolatába belátni. Ezek mind olyan tekintetek, amelyeket figyelembe kell venni, segíteni azonban csak legfeljebb a megállóhelyek csökkentésével lehetne, ami azonban nem a Beszkárt, hanem a rendőrség és a fővárosi hatóságok hatáskörébe tartozik.

Szerencsétlen uthálózat

Budapest közlekedési bajai azon elsősorban és mindenek felett a főváros egészen szerencsétlenül kialakult úthálózati rendszerére vezethető vissza és sajnos ezen sem a Beszkárt, sem más tényező ma már *nem tud segíteni*. Az úthálózattal kapcsolatos fejtegetéseimből, *a földalatti közlekedés lehetőségét* ki kell kapcsolnom, mert mint azt előző cikkemben már megírtam, hogy ilyenek létesítése, egy milliós lakosság mellett, legyőzhetetlen pénzügyi nehézségekbe ütközik.

Budapestnek földfeletti közlekedésre nem alkalmas, széles utcái alig vannak, és ez az oka annak, hogy *a főváros közlekedésének legnagyobb része, három főútvonalra*, Nagy-körútra, a Lipót-körútra, Vilmos császár-útra, Károly-körútra, Múzeum-körútra és annak folytatására a Rákóczi-útra, *koncentrálódik*. Ha Budáról valaki Pestre jön és bárhova akar is menni, *e három főútvonal egyikét feltétlenül érintenie, helyesebben igénybe kell vennie*. Azelőtt amikor a Beszkárt még nem szüntette meg a Rákóczi-útnak a Múzeum-körútnál levő bekanyarodásait, ezt szinte szemmel is lehetett látni. Budáról, a Ferenc József hidon, úgy szintén a Margithid felől a Károly-körúton át jövő villamosok nagy része, a Rákóczi-útra kanyarodott be, a Budáról az Erzsébethidon átjövő kocsik ugyancsak a Rákóczi-úti vonalat táplálták, sőt volt még egy olyan viszonylat is, amely az Üllői-útról jött és szintén a Rákóczi-útra kanyarodott be.

Utastorlódás

A bekanyarodások elmaradtak, a villamos kocsik iránya megváltozott, de nem változott meg a tömeg közlekedési iránya, ami a Rákóczi-úti vonal olyan megterhelését jelenti, ami az utas-szállítás lebonyolításánál mindig a legsúlyosabb nehézségeket fogja okozni. Azon tehát, hogy ennél a keresztezésnél, amelynek átszállópontjához három irányból rohan a villamos kocsikhoz az utazó közönség, állandó torlódás, zsúfolt kocsik vannak, — igazán nem lehet csodálkozni, de sajnos lényegesen, még áldozatok árán sem lehet segíteni rajta. A már említett közlekedési akadályokon kívül, ez a rossz és szerencsétlenül alakult úthálózat az igazi oka a főváros közlekedési bajainak.

Csak egy példát említek a sok közül, de ez érvényes a többi főútvonalra is. Budapest rossz úthálózatát talán még hatásosabban emeli ki, a mellék közlekedési vonalak minősége. Csak végig kell menni a 16-os viszonylatnak a Dunapartól a Nagy-körútig terjedő részén, hogy valaki szabad szemmel lássa azt, hogy mit jelent egy rossz úthálózat. Egy másik példa: a Nyugatitól a Keletipályaudvarig futó 46-os viszonylat, ezt az alapigazságot csak még jobban alátámasztja.

Jobb motorok, jobb fékek

A Beszkárt kocsijainak óránkénti átlagos sebessége 12.5 km, a külföldi nagyobb városokban ez 13.5, maximum 14 km-re emelkedik Ez utóbbi azonban csak kivételesen fordul elő. A Beszkárt üzemvezetősége — úgy látszik — a koncentrált támadások hatása alatt, amely különösen a mult évben ért, a közlekedés gyorsítását egyrészt erősebb motorok és jobb fékek alkalmazásával akarja emelni, másrészt hurokvágányok létesítésével akarja elérni.

Ez utóbbihoz — a hurokvágányok létesítéséhez — külső embernek bajos hozzászólni, mert a Beszkárt a Berlinitéri hurokvágány létesítése révén elért technikai eredményekről, nyilvánosan *még nem számolt be*, de az a körülmény, hogy programjában további hurokvágányok létesítése szerepel, arra mutat, hogy e tekintetben kedvező tapasztalatokat szerzett. Az erősebb motorok javító eredményében azonban *nem bízunk*.

Budapest belső területe, nem olyan, hogy ott a kocsik gyorsaságát — *lényegesen fokozni lehetne*. Erősebb motorokkal, csak a külső területeken, és Buda egy részén lehet a kocsik gyorsaságát fokozni, amely az átlaggyorsaságot emelné, de ennek hatását fontosabb közlekedési területeken alig lehetne megérezni. Súlyos kiadásokat jelent az összes motorok e célból való átcserélése, minden valószínűség szerint azonban meg nem felelő eredményekkel.

Befejezésül még egyet! A Beszkárt-ot az utóbbi időben bizonyos oldalról erősen támadták és támadják, legtöbb esetben pártpolitikai okokból s főleg hangulatkeltés céljából. Gazdasági és műszaki megalapozottsága ezeknek a támadásoknak alig van. Az olyan támadások azonban, amelyek közüzemet érintenek közérdek szempontjából veszedelmeket is rejthetnek magukban, mert az üzemvezetőségét esetleg *eröltetett intézkedésekbe* lovalják bele, aminek az eredménye nagyon kétséges lehet és ezzel a köznek ártanak a legjobban.

A budapesti egyke

Ijesztő statisztikai adatok az egyik budapesti iskolából — Kósa Ferencné előadása a Józsefvárosi Keresztény Községi Pártban

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A Józsefvárosi Keresztény Községi Párt heti pártértekezlete keretében Kósa Ferencné dr.-né, a székesfővárosi iskolanővéri intézmény vezetője tartott előadást, ismertette a család és gyermekvédelem érdekében a székesfővárosban működő szociális intézmények tevékenységét.

— Az általános gazdasági és erkölcsi válság — úgymond — alapjában rázta meg a család intézményét, amely az esetek igen nagy százalékában nem tudja biztositani a gyermek testi és lelki fejlődésének harmóniáját. Mivel pedig a gyermek a nemzet életének a folytatása, a népek életösztöne megteremtette a hivatalos gyermekvédelmet. A jó gyermekvédelemnek két jó szabálya van: 1. Tekintetbe kell venni, hogy az ember testből és lélekből áll, tehát nem elég a testet védeni, hanem a test védelme csak eszköz legyen a lélek védelmében. 2. A gyermeket a lehetőség szerint a családban kell támogatni és csak akkor szabad a családból kiemelni, ha testi, vagy erkölcsi romlás veszélye fenyegeti a családban.

— A székesfőváros gyönyörüen kiépitett gyermekvédelmi rendszere a második alaptételen áll. A gyermekvédelmi intézmények láncszeme a csecsemő kortól egész 18 éves korig fogja körül a gyermekvédelem területét s az egyes intézmények valóban európai nivón állanak, A főváros elismerésreméltó áldozatossággal tartja fenn gyermekvédelmi intézményeit, de a társadalomnak is segitségül kell jönnie. Nem szabad megtörténnie annak a szomorú esetnek, ami ma megtörténik akárhányszor, hogy a több gyermekes családokat nem akarják befogadni a háztulajdonosok még akkor sem, ha a lakbér rendes fizetését biztosítja az apa fix állása. Az egyik budai iskolában készült statisztikát olvasta fel az előadó. Az iskola 439 növendéke közül 125 gyermeknek nincs testvére, 157-nek csak egy testvére van. A nemzet fennmaradása szempontjából tehát a 439 gyermek közül 282 gyermek nem jön számításba. Ijesztő ez a szám. Egyetlen megszületett magyar gyermeknek sem szabad tehát elkallódni a mi hibánkból, olyan intenzív gyermekvédelmi munkára van szükség. Törődni kell a más gyermekével annak, aki a magáét igazán szereti, mert a gyermekre nézve nem mindegy, hogy kik lesznek a kortársai. A börtönök és kórházak nemcsak szomorú, de drága intézmények is, amelyeknek költségei a közre hárulnak. A gyermekvédelem a börtönök és kórházak falait bontogatja.

— Az is előre viheti a gyermekvédelem ügyét, aki pénzzel nem tudja támogatni a hatóság munkáját. Ne adjunk kolduló gyermeknek pénzt soha sem, mert a főváros drága pénzen fenntartott akciói minden fővárosi gyermek számára biztosítják a létfenntartást. Amelyik gyermek megszokja a koldulást, az elveszett az emberi társadalom számára. Ha pedig azt látjuk, hogy valamelyik gyermek sorsa a saját családja kezében nem jó helyen van, hivjuk fel rá az iskolanővéri intézmény figyelmét. Az iskolanővéri intézmény a gyermek egyetemleges védelmével foglalkozik és bárminő baja van a gyermeknek, megkeresi rá az orvoslást.

Csak testben és lélekben erős nemzedék törölheti el Trianont, ezt a nemzedéket tőlünk várja a haza, — szeressük tehát a gyermekvédelem gondolatát, amelynek zászlóvivői a Főméltóságú asszony és Szendy Károly polgármester, lelkes munkatársai pedig Liber Endre alpolgármester, Schuler és Felkay tanácsnokok.

A párt nagytermét zsufolásig megtöltő közönség nagy érdeklődéssel hallgatta az előadást, amelyért Müller Antal, a kerület képviselője, mondott az előadónak köszönetet.

Szendy: Amig én polgármester vagyok, egyetlen becsületesen dolgozó tisztviselő sem kerülhet rosszabb helyzetbe!

A nemzethűség és a kartársi szolidaritás jegyében ült össze a fővárosi tisztviselők parlamentje

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének tisztviselő-osztálya kedden délután tartotta az Ujvárosháza zsufolásig megtelt közgyülési termében rendes évi közgyülését *Liber* Endre alpolgármester elnöklésével. A közgyülés megnyitása után a Német-utcai polgári fiuiskola száztagú énekkara a Nemzeti Hiszekegyet énekelte el, majd az elnök meleg szavakkal köszöntötte *Szendy* Károly polgármestert, a megjelent *Lamotte* Károly alpolgármestert, a tanácsnoki és előljárói kart.

Az üdvözlés után *Liber* Endre elnöki megnyitó beszédet mondott, rámutatva arra, hogy a tisztviselőknek *mi a hivatásuk.*

— A tisztviselőnek — mondotta — mindenkor a magyarság legteljesebb érdekeiért kell munkálkodnia, mint a magyar művelődés legelső harcosainak. A nemrég lezajlott közigazgatási továbbképző tanfolyam megnyitásakor *a miniszterelnök* a következőket mondotta: Ebben az országban minden munkának egy célja van, *az örökkévaló nemzet.* Minden kérdésben, legyen az kicsi, vagy nagy kérdés, elsősorban *a nemzet érdekei* az irányadók.

— Ezekhez a páratlan igazságot jelentő szavakhoz méltán csatlakoztak azok a kijelentések, amelyeket *Kozma* belügyminiszter tett a következőkben: A modern államok sorsa a tisztviselők tudásától, szellemi felkészültségétől, jellembeli tulajdonságaitól, egyszóval egész lelkületétől függ.

— Bátran merem hirdetni, — folytatta *Liber* — hogy a tisztviselő csak megköszöni, ha megmérik személyét és munkáját és meggyőződésem, hogy ha egyszer a maga valóságában mérlegeljük a tisztviselőt annak a komoly elbirálásnak lehetőségével, amit szolgálatának helyes teljesítése megkíván tőle, talán meg fog szünni az a gazdasági helyzetünk leromlásával indokolt *jelenlegi mostoha elbánás*, amely ma a tisztviselőtől olyan áldozatokat kíván meg, hogy ezek gyakran nem csupán a magánéletében való mozdulatlanságra, az önművelődésről való lemondásra ítélt szürke dolgozóvá teszik, hanem a társadalom egyéb rétegeire is kihatnak és annak lehetőségeit is megbénítják.

A tapssal fogadott elnöki megnyitó után *Szendy* Károly polgármester emelkedett szólásra.

— Hivatalos értekezletről jövök és oda sietek, de eljöttem, hogy együttérzésemet és szolidaritásomat dokumentáljam irántatok. Amidőn engem polgármesterré választottak, *hűséget fogadtam a köznek.* Tisztában voltam és vagyok azzal, hogy a közt csak akkor szolgálhatom úgy, amint azt tőlem joggal elvárják, ha mögöttem *jól képzett, becsületes, nemzethű* tisztviselők állanak. Ti valamennyien legyetek nyugodtak, amíg én polgármester vagyok, addig egyetlen becsületesen dolgozó tisztviselőnek *sem erkölcsi, sem anyagi hátránya nem lehet.* Nehéz időket élünk, amelyekben felkészülten kell az elénk tornyosuló prolémákat megoldani. Felelősségem teljes tudatában jelentem ki, hogy mögöttem jól felkészült, hivatása magaslatán álló tisztviselői kar van és most, amidőn a FANSz közgyűlésén felszólalni szerencsém van, csak annyit kérek tőletek, hogy a munkában, becsületben és hűségben valamennyien sorakozzatok mögém.

A nagy éljenzéssel és tapssal fogadott beszéd után *Fazekas* Béla dr., a szövetség új főtitkára tette meg jelentését. Meleg szavakkal méltatta elődjét, *Budó* Jusztin dr.-t, majd részletesen ismertette azokat az inditványokat és javaslatokat, amelyeket a lepergett év folyamán a szövetség a tisztviselők életszínvonalának megfelelőbb biztosítása érdekében tett. Beszámolt azokról az áldozatokról is, amelyeket a fővárosi alkalmazottak az inségenyhítés érdekében hoztak, és közölte, hogy 18.000 pengőnél nagyobb összeget juttattak a fővárosi alkalmazottak a belügyminiszter akciójára. Ismertette a szövetség *házépítő tevékenységét*, ezt követően pedig megemlékezett a Segitőalap legközelebbi terveiről, amelyek arra is irányulnak, hogy a rászorult alkalmazottak magaslati üdüléshez jussanak Ausztriában, vagy a Tátrában. Beszámolója végén köszönetet mondott a szövetség vezetőjének és azoknak a közéleti férfiaknak, akik a szövetség boldogulása érdekében szavukat többször felemelték, így elsősorban *Petrovácz* Gyulának, végül pedig a városházi sajtó orgánumainak.

Budó Jusztin dr. meghatva mondott köszönetet az ünneplésért, majd *Dingha* Bélát és *Klázer* Kálmánt tiszteleti tagjaiul választotta meg a szövetség. A közgyülést a FANSz Mária-utcai székházában kétszázterítékes társasvacsora követte. A vacsorán — amelyen a polgármester is megjelent — a serlegbeszédet *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok mondotta.

Kovácsházy tanácsnok nagy beszéde a felsőbbrendü tisztviselőről

— Elfogódottan és félve, — kezdte el általános figyelem közepette beszédét Kovácsházy tanácsnok — vállaltam a Fansz elnökségének megtisztelő felkérését, hisz ezeket a kérdéseket a mult ünnepi alkalmakon nálamnál hivatottabbak tárgyalták, — azért méltóztassék megengedni, hogy én a mult szónokaitól eltérően nem a nagy közönség: a nagy tisztviselő társadalom, hanem kizárólag a hozzám egész közel álló kollegáim összességének, a székesfővárosi tisztviselőosztálynak multját, jelenét, jövőjét érintő kérdésekkel foglalkozzam.

— A székesfővárosi tisztviselőkarnak, beleértve a közigazgatási, tanitói és üzemi személyzetet is, egészen különleges feladatköre van. Épen különleges feladatköre következtében a fővárosi tisztviselőkar más tisztviselőkar, más tisztviselőkartól különálló fajtává, más species-é kellett hogy alakuljon. Mássá tette őt az, hogy szolgálatának egész ideje alatt állandóan ügyes-bajos, a háborutól, gazdasági bajoktól vérző, a mindennapi élet súlyos problémáitól zaklatott kis emberek nagy tömegével van dolga. A fővárosi tisztviselőknek túlnyomó nagy többsége állandóan ilyen agyonzaklatott, türelmetlen, ideges embereknek az ügyeit intézi és sokszor arra sem ér reá, hogy a saját ügyeivel, a saját nehéz sorsával foglalkozzék. Igy azután a fővárosi tisztviselő egészen közelről figyelheti a való életet, megismeri az élet rengeteg nehézségeit s meg kell állapitanom, nem fásul el, nem válik türelmetlenné, rideg bürokratává, hanem eleinte szinte önkénytelenül, később tudatosan, intelligenciájával, szivével igyekszik a törvények és rendeletek sokszor rideg paragrafusai között az eléje kerülő ügyekben a méltányos, az emberi megoldást megkeresni.

— Több mint három évtizedes, számos hivatalban lefolyt szolgálatom alatt, ezt a törekvést, munkásságot, szellemet volt alkalmam megfigyelni s mint tisztviselő megtanulni. S a különleges munkakör s ez a kényszerű, de azért tudatos törekvés és munkásság, szellem, az, amely a főváros tisztviselőit, alkalmazottait felsőbbrendüvé teszi.

— Méltóztassék elhinni, hogy a székesfőváros irányadó, vezető főtisztviselői, az autonómia szerveinek képviselői, különösen pedig a főváros hivatalaiban megforduló nagy közönség összehasonlítás esetén ezt a felsőbbrendüségét a székesfőváros tisztviselőinek mindenkor felismerték és elismeréssel méltányolták. És méltóztassék itt nekem megengedni egy kitérést: csak ilyen felsőbbrendü tisztviselőkar tudott magából kitermelni olyan nagyszámú és kiváló vezető városi főtisztviselőt, akik ezt a várost egy félszázad alatt magyarrá, naggyá, pompázó, modern világvárossá voltak képesek varázsolni ezernyi akadály, válság s a háború ellenére is.

— Ezt a felsőbbrendüséget, amely a multban már sajátossága volt, a fővárosi tisztviselői kar a háború alatt is megőrizte, a háború után pedig fokozta. A folyamatosan tartó gazdasági válság okozta szociális nyomor, a gazdasági bajok megsokszorozták a fővárosi tisztviselő munkáját, számos, nehéz és új feladatok megoldását kívánták tőle. S a fővárosi tisztviselőkar ekkor is megállotta helyét és rendületlenül teljesitette még nehezebb feladatát. S ma, amikor a magyar politikai, gazdasági és társadalmi életben a mindent eltaposó sivár önzés gázol át ideálokon, elveken, társadalmi osztályokon és egyéneken, a fővárosi tisztviselő fizetésének többszöri lecsökkentése után, nehéz anyagi helyzetében továbbra is változatlanul, kötelességérzettel, kitartó szorgalommal látja el munkáját és változatlan s megtántorithatatlan hűséggel szolgálja a nemzeti ideált, s azt a várost, amelyet szivének minden dobbanásával és minden idegszálával szeret és mindenek fölébe helyez.

— Pedig a székesfővárosi tisztviselő panasza, baja az idők folyamán már nagyon is megsokasodott. A többszörösen lecsökkentett fizetés elégtelen a család eltartására, a szociális és kulturális igények kielégítésére. A drágaság fokozódik, a jövedelem csökken. Az előmenetel, különösen a fiatalabb tisztviselők kategóriáiban kivárhatatlanul lassu, s még számos az ismert, közös és jogos, indokolt, esedékes igény, kívánság, óhaj.

— A fővárosi tisztviselő azonban, bár anyagi helyzete miatt oka lehetne reá, még sem csügged el, mert épen felsőbbrendüsége inti arra, hogy várjon, higyjen, reméljen sorsának jobbrafordulásában.

— Nehéz helyzetben van ez a testület is, melyet a fővárosi alkalmazottak éppen az erők összefogása céljából s a közös célok elérése érdekében alakitottak. A vezetőség állandóan tárgyalja, nyilvántartja a városi tisztviselők összességének egyetemes, s az egyes csoportoknak különös érdekeit, bajait. Mindnyájan őszintén el kell, hogy ismerjük; már eddig is számos s a fővárosi tisztviselők jó sorsa ellen iranyuló ökölcsapást hárított el s az elfogulatlanul figyelők láthatják támogató, segítő, simogató kezét is. Nagyon nehéz, fáradságos és sokszor hálátlan az a munka, amit a Fansz az összesség érdekében végez, mert a legtöbbször a legjobb szándékú elgondolás, segitőkisérlet, minden igyekezet és szándék ellenére, a pénzügyi okokból lehetetlen válaszfalon törik össze. Azért bizalommal és elismeréssel kell kisérnünk a Fansz vezetőségének a székesfővárosi tisztviselők összessége érdekében végzett értékes munkáját s hinnünk kell munkája további sikerében is, hinnünk kell a fővárosi tisztviselők, tanító s üzemi személyzet szebb, jobb s boldogabb jövőjében.

— S most, amikor kezembe veszem a hagyományos serleget, ismételten vallom, hogy hiszek a fővárosi tisztviselők felsőbbrendüségében, hiszek abban, hogy a fővárosi tisztviselő a jövőben is úgy fogja feladatát ellátni, hogy a kezébe kerülő sablonos akták mögött azután is mindenkor igyekszik meglátni a mai kornak súlyos megpróbáltatásaitól megkinzott, vérző embert, polgárt, hiszek a városi tisztviselők maradéktalan és változatlan kötelességtudásában s bizalommal hiszek abban, hogy a fővárosi tisztviselők sorsának hajóját a polgármester úr és munkatársai: az alpolgármester urak erős keze, egy védettebb, szebb s boldogabb kikötőbe fogja vezetni.

Percekig tartó éljenzés és taps fogadta Kovácsházy érdekes, gondolatokban gazdag beszédét.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 38-3-38.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám
Telefon: 89-1-18.

HIREK

A székesfővárosi polgári iskolák társadalmi jelentősége. A Keresztény Községi Párt VIII. ker. Tanügyi Szervezete kedden este népes taggyűlést tartott, melyen Serey Ágost polgári iskolai tanár a székesfővárosi polgári iskolák jelentőségét fejtegette. Előadásának aktualitását nagy mértékben növelte az a körülmény, hogy a kultuszminiszter épp a minap tartott beszédében részletesen kitért a polgári iskolák szükségszerű átszervezésére. A székesfőváros polgári iskoláit évente mintegy 23—24 ezer tanuló látogatja, ezek háromnegyedrésze az alsóbb néprétegekből kerül ki. Ez a körülmény adja a polgári iskolák nagy nemzetnevelő és társadalmi jelentőségét. A polgári iskola a nemzeti művelődés területéről kiválogatott tananyaggal, a székesfőváros polgári iskoláiban mindjobban térthódító munkaiskolai eljárással, nemzeti, keresztény valláserkölcsi nevelést és gyakorlati irányú műveltséget adnak a tanulónak. E műveltség bár szerényebb igényű, de a lélek egészére vonatkozó. A tanuló általa belekapcsolódik a nemzeti sorsközösségbe s a nemzeti gondolaton keresztül válik a művelt középosztály öntudatos tagjává. A székesfőváros polgári iskolái Budapest új, nagy, kulturális tényezői, s egyben a keresztény erkölcsű világnézetnek is sziklaszilárd bástyái. A sikerült előadásért Lenkey Lehel, a ker. Tanügyi Szervezet elnöke mondott köszönetet.

Az **Első Magyar Általános Biztosító Társaság** április hó 25-én tartotta 1935. évi rendes közgyülését, amely az 1935. évi nyereséget 325.123.43 pengöben, az osztalékot pedig 8 pengöben állapitotta meg.

„Eternit"
FAL- ÉS BUTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓ-HELYISÉGE
VI., Ó-UTCA 4. szám

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Müller Antalt választotta elnökévé a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége

✿

Az Uj Budapestet meleg ünneplésben részesitette a KIOSz közgyülése

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Vasárnap délelőtt nagy érdeklődés mellett tartotta meg évi közgyülését a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége. Müller Antal országgyülési képviselő, a szövetség elnöke, megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy az elmult esztendőben a munkanélküliség csökkenése, az ipari nyersanyagok, félkészárúk, szén- és villanyenergia-fogyasztás emelkedése a gazdasági élet bizonyos javulását mutatja. A mélypontról, ahonnan hét évvel ezelőtt elindultunk, verejtékes nehéz út vezet még a teljes javulásig, annál inkább, mert a mostani javulást is elsősorban a nagyipar érzi s az csak lassan terjed ki a kézmüvesiparra.

Müller Antal ezután a kartellek árdiktaturájának megszüntetését, a nyersanyagok és félkészárúk árának leszállitását, az ipari árrombolás megszüntetését követelte. Majd a közgyülés lelkes tapsai közepette meleg szeretettel köszöntötte az Uj Budapestet, amely a kartellekkel és nagyvállalkozókkal szemben a városházi fronton mindig a keresztény kisiparos-osztály érdekeit védi.

Gyulai Ákos min. tanácsos Bornemisza Géza iparügyi miniszter üdvözletét tolmácsolta, Kállay Albert dr. tanácsjegyző pedig a polgármester nevében méltatta a kisiparosok várospolitikai és társadalmi jelentőségét a székesfőváros életében. Lipcsey Ádám dr. a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara részéről szólalt fel, utána Ilovszy János, a Baross Szövetség elnöke mondott beszédet. Ebben az országban — mondotta többek között — elsősorban annak van joga a megélhetésre, aki hasznos munkát fejt ki a nemzet érdekében.

A választások során a tisztségéről lemondott Czettler Jenő dr. helyébe Müller Antal országgyülési képviselőt választották meg a KIOSz országos elnökévé. — Este 500 terítékes vacsora volt a Keresztény Iparosok Otthonában s ezen Miklós Ferenc dr. bizottsági tag Müller Antal közéleti érdemeit méltatta, majd Pertik Béla dr. főjegyző a főváros részéről beszélt. Végezetül Müller Antal mondott beszédet.

Akciót kezd a kereszténypárt a tanügyi kényszernyugdijazások ellen

✿

Bednárz prelátus: Csak megelégedett tanügyi tisztikar tudja jól vezetni az ifjuságot — Felkay tanácsnok: A Keresztény Tanügyi Bizottság hézagpótló intézmény!

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Hétfőn délután, amikor a Keresztény Tanügyi Bizottság rendes összejövetelét tartotta, sokan azt hitték, hogy valami monstre-gyülésre tévedtek, amikor az érdeklődők hatalmas tömegét meglátva, épp hogy csak helyet tudtak biztosítani maguknak. Az érdeklődők egyre növekedő serege pedig csak természetes folyamánya annak *a lelkes és áldozatkész munkásságnak*, amelyet a Bizottság — élén *Bednárz* Róbert prelátussal — kifejt. Bizonyos, hogy pedagógusaink értékelik ezt az áldozatos tevékenységet s egy szívvel-lélekkel szolgálják a keresztény és nemzeti eszmét.

Bednárz Róbert meleg szavakkal üdvözölte a megjelenteket, majd bejelentette, hogy a kitűnően sikerült bécsi tanulmányút hatására — amelynek gazdag beszámolójára összejöttünk — rövidesen Esztergomba rendezünk tanulmányútat, az ottani ásatások megtekintésére.

— Ugy érzi — mondotta — előljáróban nagy köszönettel tartozik *Felkay* Ferenc tanácsnoknak, a közoktatási ügyosztály kiváló vezetőjének, aki közvetlen megnyerő egyéniségével Bécsben állandóan közöttünk volt s gazdag tudásával méltóan képviselte Budapest székesfőváros közoktatási szervét s emelte mindnyájunk lelkében a már annyira meggyökeresedett szeretetet. De legteljesebb köszönetét tolmácsolja mindazoknak, akik a szervezéssel s ezt követően agilis munkájukkal lehetővé tették e tanulmányút megrendezését s szereztek ezzel elismerést a bizottság hatalmas kulturmunkája iránt.

Ezután az I. kerületi szervezet beadványát ismertette *a családi pótlék visszaállításával és a kényszernyugdíjazással* kapcsolatban. Meg lehet mindenki győződve — mondotta —, hogy a párt, amelynek célja az erkölcsi támogatás nyujtása, *mindent elkövet*, hogy a nyugdíjazások a legteljesebb igazságosság jegyében folyanak le és senkit ne érhessen károsodás pártállása miatt. De garancia erre a székesfőváros *törvényhatósága* is, amely szívén viseli a pedagógusok érdekeit s csakis a törvény intencióinak megfelelően hajtja végre a nyugdijazásokat. *Rémhireknek kell tekinteni* a kényszernyugdíjazásokkal kapcsolatos hireket is, mert hiszen a fővárosnak sem érdeke, hogy nagyobb nyugdíjterhet vállaljon magára. *Teljes megértéssel tette magáévá* a családi pótlék visszaállításának gondolatát, mert meggyőződése, hogy csak a megelégedett tanítói és tanári kar tudja jól vézetni az ifjúságot és tud 100%-os eredményt elérni.

A nagy megelégedéssel fogadott elnöki bejelentés után még a II. ker. szervezet előadására, valamint a párt győri kirándulására hivta fel a hallgatóság figyelmét, majd általános figyelem közepette kezdték meg lebilincselő és mindenre kiterjedő beszámolójukat *Jánossy* Imre tanulmányi felügyelő, aki a bécsi tanonciskolai oktatást ismertette, *Kollarits* Róza, aki a gyermekóvó intézményekről adott hű képet, *Szaucsek* István igazgató, aki a gyógypedagógiai intézményekről adott színes beszámolót és végül *Loschdorfer* János tonulmányi felügyelő, aki a polgári iskolákról tartott értékes előadást.

Az összehasonlításokból, amelyeket a kitűnően megválasztott előadók tártak a hallgatóság elé, az az egyöntetű vélemény szűrődött le, hogy bár jobb anyagi körülmények között és gazdagabb technikai felszerelés segítségével teljesíthetik hivatásukat az osztrák pedagógusok, büszkén hangoztathatjuk, hogy az elért eredmény tekintetében — bár szerényebb keretek között mozgunk — *semmivel sem maradunk el a nyugodtabb fejlődés lehetőségével megáldott s elismerésreméltó osztrák pedagógiai rendszer mögött.*

Ezután *Urbányi* C. József adott közvetlen, hangulatos képet a Bécsben töltött szép napokról, majd *Bednárz* Róbert mondott köszönetet az előadóknak értékes előadásaikért.

Nagy figyelem között állott fel szólásra *Felkay* Ferenc tanácsnok, aki hálásan köszönte meg *Bednárz* prelátus köszöntő szavait, majd örömének adott kifejezést, hogy ezen a tanulmányúton résztvehetett. A nagyon értékes előadásokból, amelyeket itt hallott, már mindenki leszűrte a maga véleményét s a maga nevében is *legteljesebb elismeréssel van a magyar pedagógusok iránt*, akik szerényebb keretek között teljesítik fontos és minden tekintetben eredményes hivatásukat. A tanulmányút hatalmas sikere is bebizonyította, hogy a Keresztény Tanügyi Bizottság *hézagpótló intézmény*, a tanügyi tisztikar továbbképzése terén fejt ki áldásos működést s örömére szolgál, ha munkásságával résztvehet a Bizottság fáradhatatlan tevékenységében.

Tungsram
duplaspirállámpa jobb is, gazdaságosabb is

Uj kiirások

Sapkanemüek és kalapfélék szállítására a székesfőváros egyenruházott altisztjei, tüzoltói, erdő-, mező- és sétányőrei, valamint a Köztisztasági Hivatal egyenruhával ellátott alkalmazottai részére. **Határidő: 1936. évi május hó 2-án délelőtt 10 óra.**

Budapest székesfőváros nagyvásártelepén létesitendő **vas- és mangántalanító berendezési közszállításra. Határidő: 1936. évi május hó 5-én délelőtt 9—10 óra.**

Bontási-, föld, kőműves-, vasbeton-, vaselhelyező- és szigetelőmunkákra a Székesfőváros Gázművei VIII. Tisza Kálmán-tér 20. sz. alatt levő müszaki igazgatósági földszintes épület emeletráépítése és egyemeletes toladék építéséhez. **Határidő: 1936. évi május hó 5-én délelőtt 10 óra.**

200.000 m makadámút kátránnyal való portalanítására (négy csoportban végzendő). **Határidő: 1936. évi május hó 5-én délelőtt 10 óra.**

Villanyszerelési munkákra az I. ker. Mészáros-utca és Koronaőr-utca sarkán épülő Szilágyi Erzsébet leányliceum részére. **Határidő: 1936. évi május hó 8-án délelőtt 9—10 óra.**

Burkoló munkákra a IX. ker. Gyáli-út Szent László-kórház részére. **Határidő: 1936. évi május hó 8-án délelőtt 9—10 óra.**

Napellenző ponyva szállítási munkákra a X. ker. Maglódi-úti Horthy Miklós-kórház tüdőbetegpavillonja részére. **Határidő: 1936. évi május hó 15-én délelőtt 9—10 óra.**

Uj aknakút építési munkáira a Budapest székesfőváros sertésközvágóhíd vízmütelepe részére. **Határidő: 1936. évi május hó 15-én délelőtt 9—10 óra.**

M. KIR. ÁLLAMI
VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK
BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez kézi- és géphajtásu

szivattyuk

Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet

Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDEMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

Biehn János
Kispest, Üllői-ut 74-76.
Telefon: 46—7—00.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, paraffin.

VÁLLALKOZÁS

Olaj vagy viz?

A pénzügyminiszter döntésétől függ, lehet-e ebben az évben olajjal portalanitani a fővárosi makadám-utakat

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A makadám-utak olajjal való portalanitása napról-napra súlyosabb dilemma elé állitja a közegészségügyi ügyosztályt. A meghirdetett nyilvános versenytárgyalás során az ajánlattevők, akiknek kartellszerü alakulata le nem tagadható, a tavalyi árnál lényegesen — átlagosan 20—25%-kal — drágábban tettek ajánlatot az utak portalanitására. A polgármester ezt az ajánlatot azért sem fogadhatta el, mert a szükreszabott költségvetési keretek mellett drágább áron csak kevesebb út olajozását lehetne elvégezni, ami természetszerüen az érdekelt városrészek lakosságában nagyfokú és jogos elkeseredést váltott ki.

A közegészségi ügyosztály felhivására az olajgyárak kijelentették, hogy nem áll módjukban áraikat leszállitani. Hivatkoztak arra, hogy a nyersanyag az elmult esztendő óta megdrágult. A főváros most a kereskedelemügyi miniszterhez küldötte fel az aktákat, a minisztérium kebelében müködő Árclemző Bizottság fogja minden további vitát kizáróan megállapitani, megfelel-e a valóságnak az olajosok állitása.

A közegészségi ügyosztály a Köztisztasági Hivatallal karöltve abban az irányban is vizsgálatot kezdett, milyen komponensekből tevődik össze az olajosok által követelt ár. Kiderült ezen vizsgálatok során, hogy a locsolásra kerülő olajanyagot négyzetméterenként 6 fillér kincstári részesedés terheli. A polgármester a legutóbbi napokban felterjesztéssel fordult a pénzügyminiszterhez azzal a kérelemmel, hogy a kincstári részedesést engedje el az állam a fővárosnak.

A felterjesztés kapcsán a pénzügyminisztérium illetékes főosztálya közvetlen tárgyalásokat kezdett a fővárossal. Ezen tárgyalások során — amelyekbe később a pályázó cégeket is bevonták — rámutatott a főváros, hogy az olajozási akció közérdeket szolgál. Tehát minden vonatkozásban megérdemli, hogy mentes legyen a kincstári részesedés alól. Azt is felemlitették ezeken az értekezleteken a főváros képviselői, hogy az olajozásnál használt nyersanyag más célra már egyáltalában nem használható fel. Arra az ellenvetésre, hogy ebben a nyersanyagban még sok nemes gázolaj van, amely minden esetre adóköteles, azt a talpraesett feleletet adta a közegészségügyi ügyosztály képviselője, hogy a főváros a nyersanyagot az olajozás megkezdése előtt szivesen rendelkezésre bocsátja az arra jelentkezőknek, ha kijelentik, hogy az adót megfizetik utána.

Kétségtelen, hogy az előrehaladott tavaszi időben az olajozást minél előbb meg kell kezdeni, ha egyátalában mód van az egyezségre a főváros és a pályázó cégek között. Illetékes helyen kijelentették munkatársunknak, hogy a főváros semmi körülmények között nem fizet többet, mint tavaly: négyzetméterenként 20.5 fillért. Ha a pénzügyminisztériumi tárgyalások során elengedik, vagy olyképen szállitják le a kincstári részesedést, hogy az olajgyárak által kért anyagárból és munkadijból a kincstári részesedés, vagy annak egy részének levonása után a folyó évre biztositott költségvetési fedezet elegendő lesz az olajjal a tavalyi áron való locsolásra, a főváros ebben az évben is olajjal fog portalanitani. Ha ellenben a megegyezés nem sikerül, a legsürgősebben áttér a főváros a makadámutaknak vízzel való locsolására.

Sikeres hadjárat a munkanélküliség ellen

Több, mint 3000 munkást foglalkoztat az egész éven át az ut- és csatornaépitési ügyosztály

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Az előrehaladott szezónban a tőle megszokott energiával dolgozik az út és csatornaépitési ügyosztály, hogy részben a költségvetésben, részben a húszmillió dolláros kölcsönben, illetőleg a huszonegymillió pengős beruházó kölcsönben biztositott fedezettel megfelelő munkalkalmak teremtésével küzdjön a munkanélküliség ellen. Az út és csatornaépitési ügyosztály felügyelete mellett folyó közmunkákról

illetékes helyen

a következőket mondották az Uj Budapest munkatársának:

— A kerületi kövezet és aszfalt karbantartási munkálatokon kivül

az útépités terén

legnagyobb folyamatban levő közmunkák a balatoni út három szakaszban való kiépitése. Egyéb kisebb munkák és karbantartások 35.000 pengő értékben vannak folyamatban. Folyik a Kőérbereki-út makadámmal való burkolása: 62.400 pengő vállalati összeggel. Végül folyamatban van öt útépitési munka. Végeredményben — ideszámitva a 700.000 pengő értékü, szintén folyamatban lévő közszállitást — 1,386.452 pengőre rúg a folyamatban levő útépitések vállalati végösszege.

— A folyamatban levő

csatornázási, gépészeti, híd-, támfal- és vizépitési

munkák vállalati végösszege 1,273.900 pengőre rúg. Ezek közül a legfontosabbak a Soroksári-út központi csatornaszivattyútelepen a nyomócső építése 575.315 pengő költséggel, az új angyalföldi szivattyútelep homokfogó zsilipjeinek építése 107.811 pengő és a Figyelő-utcának a Béke-tér és a Hungária-út közötti része csatornázási munkálata 103.443 pengő költségelőirányzattal. Folyamatban van a Boráros-tér alatti csatorna egyrészének átépitése, továbbá a Muskotály-utcában egy kisebb csatorna építkezés. A balatoni-út építésével kapcsolatosan négy felüljáró építése van folyamatban, ott ahol az új út a Helyiérdeküt, a Dobogó-utat, az államvasuti pályát és a Saxlehner féle iparvágányt keresztezi.

A Lógodi-utcában a földcsuszamlásokkal kapcsolatban két támfalat és egy szivárgó-aknát épitünk. Egyéb kisebb csatornázási és vizépitési karbantartási munkák kerek 100.000 pengő költségelőirányzattal folynak.

— Teljes iramban folyamatban vannak az elörehaladott idényben

a kertészeti munkálatok.

Itt elsősorban a Tabán és a Gellérthegy északi lejtőjén végzett kertészeti munka érdemel említést. Kisebb parkokat létesitünk a Ferdinánd-téren, a Kálváriatéren, a Lenke-téren, továbbá a Thököly-út és a Mexikói-út sarkán. Fásitottunk a Budaörsi-úton, az Eszék-utcában, a Csurgói-úton, a Szent Imre herceg-úton, a Vásárhelyi Pál-utcában, az Álmos vezér utcában, a Káldi-utcában és a Miskolczi-úton. A kertészeti munkálatok költségelőirányzatban 300.000 pengőt reprezentálnak, amiben természetesen nincs benne az a kertészeti munka, amely a folyó esztendei költségvetés terhére évről-évre visszatérően folyamatban van.

— Összegezve az elmondottakat: végeredményben 2.960.352 pengő költségelőirányzat mellett folynak az ügyosztály felügyelete alatti közmunkák. Ha ehhez hozzáadjuk a legutóbb befejezett munkák 2,047.385 pengőnyi értékét, összesen

5,007.737 pengőre rúg az ügyosztályi közmunkák értéke.

Végezetül szükségesnek tartjuk megemliteni, hogy az útépitéseknél összesen 808 munkás és 238 inségmunkás, a csatornaépitéseknél 786 rendes munkás, a kertészeti munkálatoknál 973 rendes munkás és ezenkivül 493 inségmunkás van foglalkoztatva. Végeredményben az út és csatornaépitési ügyosztály felügyelete alatt folytatott közmunkák

2567 rendes és ezenkivül 731 inségmunkásnak adnak kenyeret.

Megvan minden reményünk arra, hogy ezt a több mint 3300 rendes és inségmunkást az egész esztendő folyamán sikerülni fog foglalkoztatnunk.

Versenytárgyalási hirdetmény

A székesfőváros közigazgatási kerületeiben négy csoportban végzendő mintegy 200.000 m² makadámút

kátránnyal való portalanítására

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A szükséges nyomtatványok a hivatalos órák alatt a Központi városháza, II. em. 289. sz. alatt az előirt dij ellenében vehetők át.

A kellően felbélyegzett, zárt borítékban elhelyezett ajánlatokat

1936. évi május hó 5-én délelőtt 10 óráig

a polgármesteri II. ügyosztálynál kell benyujtani, Központi városháza, II. em. 284. sz. alatt. Az ajánlatok ugyanaznap délelőtt 11 órakor a II. em. 285. sz. alatt fognak felbontatni; amikor is az ajánlattevők, vagy megbizottjaik jelen lehetnek.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr.

XIV. évfolyam 19. szám Budapest, 1936. május 9.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 52-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

k. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, dapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Világnézeti többséget!

A Keresztény Községi Párt kedd esti értekezletén a párt általános helyeslése mellett mutatott rá Csik László dr. arra, hogy nemcsak lehetne, de több eredményt is kellene elérni a városházán a keresztény tömegek érdekében, de ez csak jobboldali együttműködéssel lehetséges. Világnézeti többségre van szükség, olyan politikára, amely az igazi keresztény egységet valósítja meg a városházán.

Ez a felszólalás és az annak kapcsán kialakult vita a nyilvánosság elé vitte a két jobboldali többségi párt fiatalságának közös problémáit. Nem kétséges, hogy a Keresztény Községi Párt fiatalabb tagjai — főleg a legutóbbi községi választások során első alkalommal a törvényhatósági bizottságba bekerültek — közelebb állanak a városházi kormánypárt fiataljaihoz, mint a grófokhoz, azokhoz a vidéki országgyűlési képviselőkhöz, akik az országos kereszténypártban, a Keresztény Gazdasági és Szociális Pártban foglalnak helyet. Viszont az sem vitás egyetlen pillanatig sem, hogy a NEP fővárosi szervezetének fiatal városatyái érzelmileg és világnézetileg sokkal, de sokkal közelebb vannak a Keresztény Községi Párt fiataljaihoz, mint ahoz a saját pártjukbeli frakcióhoz, amelynek élén Lédermann Mór halad, jellegzetesen mellényzsebébe akasztott hüvelykujjával.

Közös kor, közös világnézet, közös célkitűzések hajtják egymás felé a két párt fiatalságát. Ma még a pártfegyelem áll a tényleges egyesülés útjába, de nem kétséges, hogy rövidesen nemcsak érzelmileg, hanem formailag is együtt lesz az a fiatalsága a közgyűlésnek, amely a keresztény várospolitika jegyében a maga modern szociális eszméit közös célkitűzéssel és közös erőkifejtéssel akarja a budapesti városházán megvalósítani.

A mozgalomnak az országos politikához semmi köze nincsen, vonatkozásaiban, célkitűzéseiben, embereiben csupán várospolitikai jelentőségű. Az egyelőre tapogatódzó kísérletezést hiuságból, egyéni érdekből, hatalomféltésből senkinek elgáncsolnia nem szabad, mert ez az egyelőre vezér nélküli, senki által nem kezdeményezett és nem forszirozott, önmagából kirobbant akció a jövő Budapestje. Ez a ma még névtelen, de már élő és ható alakulás, az igazi keresztény egység, a maga logikus elgondolásaiban nem akarja, nem is akarhatja a jelenlegi vezéreket elsöpörni, mert a keresztény városháza egész léte ezeken a vezéreken épült fel, és önmagát diszkreditálná a mozgalom, ha elsőnek saját szülőjét falná fel. Köszöntjük a holnap talán már két — egy párt ifjúságát, amely az apák nyomdokain haladva: lelkesedéssel és energiával lobogtatja fennen a zászlót, a győzelem lobogóját!

Jó a zárószámadás!

1,305.071 pengő a főváros elmult évi szufficitje — Az üzemek az elmult évben 24·26 millió pengőt juttattak a községi háztartásnak — 818,253.000 pengő a főváros tiszta vagyona

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A főváros elmult esztendei háztartási zárószámadása *elkészült* és azt már a jövő hét folyamán tárgyalni fogja a pénzügyi bizottság zárószámadási albizottsága. Ez a zárószámadás *Szendy polgármesterségének első teljes esztendejéről szól*, és hű tükrét adja a polgármester energikus, a célkitűzéseket szem elől soha nem tévesztő, mégis gazdaságos és takarékos gazdálkodásának. A főváros 1935-ik évi zárószámadásáról

Szendy Károly

polgármester a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Még 1934. utolsó napjaiban gondoskodtam a főváros pénzügyi gazdálkodásának *megfelelő ellenőrzéséről*. E rendelkezés szerint *elmaradt ugyan* a hiteleknek az előző években követett zárolása, de csak azért, mert a közgyűlés a hiteleket a költségvetést megállapító határozatával előterjesztésemre az 1935-ik évi előirányzathoz képest átlagosan *tíz százalékkal már amúgy is csökkentette*.

— A főszámvevő úr a költségvetési előirányzathoz képest a főváros mult esztendei háztartásának szufficitjét *1,305.071 pengőben állapította meg*. A zárószámadás eredményei mindenesetre azt mutatják, hogy a takarékossági intézkedéseket a hivatalok *általában megtartották* és így volt elérhető, hogy a dologi kiadásoknál kereken három és félmillió pengő, a személyi kiadásoknál pedig 600.000 pengő megtakarítás volt elérhető.

— Az elmult esztendei rendes bevételek 800.000 pengővel voltak kedvezőbbek az előírásnál. Az adóbevételeknél az előirányzattal szemben 230.000 pengő bevételi többlet mutatkozik. Végeredményben a tényleges bevétel 145.5 millió pengő, a kiadás pedig *több volt 7 millió pengővel*. Ez részben néhány, az előző évről áthozott nagyobb kiadás kiegyenlítéséből és abból származik, hogy a bevételek nem folytak be az előirányzott mértékben.

— A főváros üzemei a mult évben a beruházott tőke törlesztése és kamatai, üzleti feleslegük, természetben való szolgáltatások címén együttvéve *24.26 millió pengőt juttattak* a községi háztartásnak. Ebből a gyógyfürdők és gyógyforrások, a kenyérgyár, valamint a lóhúsüzem 1.24 millió pengős együttes veszteségét leszámítva, az üzemek hozzájárulása a községi háztartáshoz *tisztán 23.02 millió pengő volt*, a 22.06 millió pengős előirányzattal szemben. A székesfőváros összes vagyona az üzemekben fekvő vagyonnal együtt 1,527,035.000 pengő, mely a fennálló törvényes rendelkezéseknek megfelelően a közvetlen hasznot nem hajtó vagyonrészeket is magában foglalja. A főváros terhe 708,782.000 pengő, a főváros tiszta vagyona az új becslés szerint *818,253.000 pengő!*

Strómanok, árrombolók és egyéb közellenségek

Revizió alá kell venni a fővárosi vállalatbaadás csődöt mondott rendszerét!

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Az új beruházási kölcsön közgyűlési vitájában a Keresztény Községi Párt részéről *Müller* Antal szólalt fel. *Müller* Antal annak hangoztatása mellett, hogy a polgármester előterjesztését elfogadja, szóvátette azokat az *aggodalmas jelenségeket*, amelyek legújabban a városháza műszaki ügyosztályaiban a közmunkák kiadása körül felmerülnek. *Müller* Antal felszólalása *általános és élénk feltűnést keltett* a törvényhatósági bizottságban. A közgyűlési felszólalás kapcsán ezekről a jelenségekről

Müller Antal

országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Mi a helyzet ma? Egy-egy vállalkozót túlzott mértékben foglalkoztatnak, ellenben sok ezer vállalkozó nem tud munkát kapni. Egyre jobban elharapózik az a szokás, hogy *áron alul* pályáznak egyes vállalkozók, lekonkurrálják vállalkozó társaikat, még pedig olyan módon, hogy

a differenciát a munkásság megérdemelt és tisztességes béréből levonva kalkulálják bele pályázatukba.

A fővárosnak okvetlenül gondoskodnia kell arról, hogy *azok a munkások*, akik a város által kiadott közmunkákon dolgoznak, *megkapják a maguk tisztességes, becsületes bérüket*.

— De a legsúlyosabb rákfenéje a városházi közmunkáknak *a strómanrendszer*. Egyes vállalkozók jól tudják, hogy annyira lejáratták a nevüket, hogy *közülettől nem kaphatnak munkát*. Ennek következtében úgy segítenek magukon, hogy megfizetnek valakit és *ennek a megfizetett strómannak a nevében pályáznak*. Bagatell kis összeget fizetnek ezért és az egész munkát ők bonyolítják le, a hasznot ők vágják zsebre. A magam részéről *erkölcstelenségnek* tartom, hogy ezek a levitézlett vállalkozók megtévesszék a fővárost és megkárosítsák vállalkozó társaikat.

— Azután itt van *az árrombolás egyre megdöbbentőbb* járványa. Ipartestületek igazolják, hogy

a reális árakon alul, sokszor az anyagárakat sem fedezve, 20—25

%-kal alacsonyabb árakon ad ki a főváros munkákat.

Ez *erkölcstelenség* a pályázók részéről! A fővárosnak a legtüzetesebben utána kellene nézni, hogy a közmunkákat ne *áron alul adják ki.* Előfordul az is, hogy a műszaki ügyosztály az ajánlatok átvizsgálásánál megállapítja, hogy a legolcsóbb ajánlatok között irreális egységárak vannak, az illetékes iparteslület ezt hivatalosan közli is a fővárossal, *mégis az irreális anyagár alapján* adja ki a főváros az egész munkát. Megismétlem az *Uj Budapest* hasábjain, amit a közgyűlésen mondottam:

amikor annyira könnyen ellenőrizhetik a műszaki ügyosztályok az egyes anyagárakat, akkor megdöbbentő, hogy anyagárakon alul, vagy anyagáron adják ki a munkákat.

Hol van a munkabér? Hol a rezsi? Hol a vállalkozó tisztességes polgári haszna? Hol van a vállalkozónak az a lehetősége, hogy ezek után a munkák után adót tudjon fizetni?

— Ma az a helyzet, hogy

spekulációvá vált a közmunkákra való vállalkozás egész rendszere.

Meg kell állapítanom, hogy a tisztes iparral szemben való tisztességtelen versenynek az alapja *az a spekuláció,* hogy

a munka folyamata alatt a tételek megváltozásával, vagy irreális tételek teljes elhagyásával megtalálják a számítást ezek a spekulánsok.

— Ez tovább így nem mehet, felhívom az *Uj Budapest* hasábjain a polgármester és az iparügyi miniszter urakat, hogy *a lehető legsürgősebben tegyék meg az immár halaszthatatlan lépéseket a fővárosi közmunka-kiadás teljes reorganizációjára.*

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-34.

Sobieski János király hegy

Irta: Palóczi Edgár

Közeledik Budavár visszafoglalásának 250 éves jubileuma. Nagy és méltó ünnepségek színhelye lesz ez alkalommal méltán a magyar főváros. Szóval és tollal, művészettel és az emlékezés sokféle nemével készülünk leróni hálánkat a felszabadítók emlékének. Megfeledkezhetünk-e azonban ez alkalommal arról a nagy lengyel uralkodóról, aki értelmi szerzője volt Budavár felszabadításának: Sobieski III. János lengyel királyról, aki, ha rajta múlott volna és Bécs nem féltékeny sikerére, már 1683-ban, Bécs felmentése évében tüzte volna fel a keresztet Buda félholdas tornyaira.

E nagy idők jegyében óhajt indítványomra a Magyar Mickiewicz Társaság a lengyelek hős királya emlékének áldozni, amikor most e hasábokon megindítja mozgalmát a János-hegynek Sobieski János király hegy elnevezéséért és számol azzal, hogy a magyar-lengyel barátság fénykorának napjaiban Budapest társadalma és vezetői lelkesedéssel fogják felkarolni ez eszmét, amely nemcsak aere perennius akar emléket állítani a magyar-lengyel barátságnak a magyar fővárosban, hanem vissza akarja adni a budai hegyvilág legszebb bércének érdemtelenül elfelejtett nevét.

Nem a véletlen játéka, hogy a főváros felséges hegyvilágában három hegyorom őriz nevében lengyel emléket. A visszafoglalt Buda hálás katonatársadalma nevezte el kora legendás hőséről, Bécs felszabadítójáról, a János-hegyet, a felszabadításban résztvett lengyel szárnyas huszárság fehér sasos zászlai adtak nevet a Sashegynek, amelynek lábánál vitézkedtek a Károlyi-féle mű, egykori hadmérnöki térkép szerint a „pályán" lovasok és csak a véletlen, hogy a középkorban erre volt a Sasad nevű vidék, a Laszlovszky orom elnevezése pedig annak bizonysága, hogy a visszafoglalt magyar fővárosban mily előkelő szerephez jutottak a lengyel származású magyarok, akiknek soraiból került ki Nagy Budapest zseniális tervezője Bárczy István és Ripka Ferenc is.

Elgondolásom szerint, amelyet a Magyar Mickiewicz Társaság nevében ajánlok a jubileumot előkészítő bizottság figyelmébe, (sajnos, 25 éves várostörténeti munkásságom dacára sem vagyok tagja) egy a kilátó tornyon elhelyezendő emléktábla leleplezése lenne a jubileum magyar-lengyel vonatkozásainak méltó ünnepi aktusa. Megvan a lengyelországi analógia is, mert ott Wilno-ban a Báthory István király hős magyar hadvezéréről, Békés Gáspárról elnevezett Bekesowa tekint le, Mickiewicz Ádám, Kroscinsko és Pilsudski szülőföldjére, a litván földre, amelyet magyar királyleány Anjou Hedvig térítői munkája tett kereszténnyé.

Kutatásaim is megerösitik nézetemet, hogy az új névben a János-hegy csak régi elfelejtett nevét nyeri vissza. Buda hegyeinek nagy része ma is középkori nevet visel. A Gellérthegy, Orbánhegy, Mártonhegy, Péter- és Józsefhegy ilyen ösi hegynevek. Ujabb keletü hegynevek: a Naphegy, azelőtt Spiessberg, mert ott húzták karóba 1689-ben Fink von Finkenstein hadnagy paraszti büntársát, a Svábhegy, mert ott állomásoztak 1686-ban a sváb felmentő csapatok, a Sashegy és a János hegy, melyet egy írásbeli forrás, a „Budai polgár feljegyzései" még 1702-ben Szent Pál hegyének nevez. Ez volt e hegy középkori neve, mivel lábánál terült el a Remete Szent Pál-ról elnevezett völgy és híres kolostor. 1737-ben kétszáz évvel ezelőtt, azonban a tudós Bél Mátyás: Notitiae Hungariae Novae historico geographica, Posonium című III. kötetének 4. és 5. fejezetében a hegy már a Mons Johanneus nevet viseli. E szerint ez az elnevezés a XVIII. század első harmadában keletkezett. A lábánál elterülő völgyet Bél is „vallis Paulinorum"-nak, Pál völgyének nevezi. Pozsonyi-hegy elnevezése a múlt század negyvenes éveinek erőltetett elnevezése, mint Döbrentei Gábor több más elnevezése és sohasem állandósult. Kiről nevezték el tehát a János hegyet? Nem valószínü, hogy Szent Pál nevét egy másik szent kedvéért törölték volna. Szapolyai János király is a budafelhévvizi János lovagok neve is aligha él ez elnevezésben. Tény azonban az, hogy Buda visszafoglalása után először osztrák polgárok kerültek a várba, osztrák mesteremberek voltak az első budai háztulajdonosok és polgárok és osztrák katonák állomásoztak Budán, egyikük: egy tüzértiszt, telket is szerzett a Pál-völgyben. A Béccsel való kapcsolatainkat e korban bizonyítja egy budai dombnak már 1700-ban Wiener-Hügel elnevezése és tudjuk, hogy Schmidt János György bécsi tanácstag az 1700. évi telekfelvallások tanuságtétele szerint a János-hegy lábánál elterülő Pálvölgyben telkeket vásárolt. Ezek a XVII. századvégi és XVIII. századeleji bécs-budai kapcsolatok teszik valószínüvé, hogy az addig Szent Pálról elnevezett hegyet e korban a bécsi származású telepesek nevezték el János-hegynek: Sobieski III. János királynak, Bécs 1686. évi felmentőjének emlékére. Okmányszerüleg e hypothezist sohasem lehet majd bebizonyitani. De kérdem, állithatnánk-e az idei jubileumi évben az évtizedes magyar-lengyel barátságnak szebb és maradandóbb emléket annál, hogy a János-hegynek Sobieski János hegy elnevezését adjuk. Báthory István király nagy napjai óta nem forrott annyira össze a magyar és a lengyel génius, mint napjaink történeti eseményeiben. Ez az elnevezés méltó emléke marad majd örök időkre annak, hogy a magyar sorstragédia komor világában a lengyel nemzet volt az, amely Sobieski János dicső szellemében sietett ismét a magyar ügy segitségére.

VÁROSHÁZI NOTESZ

MÜLLER ANTAL TIZENKET PERC, PÁRKÁNY FRIGYES nyolc perc: — mindössze husz percig tartott a kilencmillió pengős beruházási kölcsön közgyűlési vitája. Mintegy félmillió pengő esik tehát a vita egy percére, azaz valamivel több, mert hozzá kell vennünk Bódy László előterjesztésére két percet és a névszerinti szavazás öt percét. Ha kerek számokat akarunk kapni, mondhatjuk: huszonhét percig tartott az egész aktus, vagyis percenként háromszázharmincháromezerháromszázharminchárom pengőt és harminchárom fillért szavazott meg Szendynek a főváros parlamentje. (Aki pontosabb adatokat akar, forduljon bizalommal Illyefalvi őméltóságához, aki a tőle megszokott szeretetreméltósággal és pontossággal áll rendelkezésre, ha valaki pl. arra kiváncsi, hogy a közgyűlési vitában elhangzott egy-egy szóra hány ezer pengő esik a kilenc millióból.)

Nagyobb érdeklődés különben egyáltalában nem kisérte sem az új kölcsön felvételét, de a tárgysorozatnak egyéb pontjait sem. A karzat teljesen és tökéletesen üres volt, alig hárman vagy négyen voltak kiváncsiak az unalmas közgyűlésre. Egyetlen szenzációja a gyülésteremnek az volt, hogy a megafon — talán túl erős áram volt benne — nem szuperált megfelelően. Majd a legközelebbi közgyűlésre kijavittatja Veronács főigazgató úr, annyira, hogy a mikrofon közelébe vetődő nyári legyecske szárnyverése is mennydörgésszerüen fog a megafon titokzatos villanyberendezésén át hallatszani!

*

AZAZ EGYETLEN SZENZÁCIÓ mégis akadt, nem ugyan a nagy nyilvánosság, hanem inkább csak a bennfentesek számára. A harmadik sorban, a pártvezér részére fenntartott második sori sarokülés mögött szerényen és halkan foglalt helyet gróf Eszterházy Móric. Alig hogy leült, kecskeszakállát simogatva odasugott az előtte ülő Petrovácz Gyulának:

— Én vagyok a szakállas gróf! Érdeklődöm, hogy mi bajotok velem?

Petrovácz meleg kézrázással nyugtatta meg Eszterházy grófot, hogy semmi, de semmi baja nincsen a kereszténypártnak gróf Eszterházyval. Azt is idejegyezzük, amit különben mindenki sejt, hogy Eszterházy kérdésének van néminemű előzménye is. Az előző esti kereszténypárti értekezleten ugyanis a vehemensebb fiatalok részéről bizonyos elégedetlenség hangzott el az országos párt grófjaival szemben, sőt az egyik türelmetlen fiatalember egyenesen abcugolta a grófokat, még pedig épen a szakállas grófokat. Egy-két laptudósitás meg is irta ezt a kis intermezzót a kereszténypárti ülésről szóló tudósításában. Ezen előzmények után tartotta szükségesnek Eszterházy, hogy mint az országos kereszténypárt egyetlen szakállas grófja, föltegye a fenti kérdést Petrovácz Gyulához, aki Wolff Károly és Csilléry András távollétében a pártvezér helyén prezideált.

*

MIRE E SOROK AZ OLVASÓ ELÉ kerülnek, már valahol az Arno völgyében fog robogni Szendy polgármesterrel az olasz késő-tavasz forróságában a római gyors. A polgármester titkárának és útitársának: Keil Tibor dr. tanácsjegyzőnek podgyászában tiztizenkét remekbe kötött könyv foglal helyet. A főváros ajándéka a Pápa őszentségének. A főváros kiadványait foglalják magukban ezek a kötetek: nagyobbrészt művészettörténeti kiadványokat Budapest multjáról.

A könyvek latin dedikációját Budó Jusztin dr. — a dedikáció minden könyvben helyet foglal — a székesfőváros tudós főlevéltárosa szerkesztette. Budó latin tudása mellett természetes, hogy a szöveget először latinul szerkesztette meg és azután fordította le magyarra. (Különben latinul lett volna megírva magyar szavakkal!)

Ime a klasszikus latinsággal megírt szöveg, melyet néhány nap mulva a Szentatya személyesen fog olvasni:

Augustissimo Christi Ecclesiae Pontifici Suae Sanctitati
PIO XI.
Sacerdotis in aeternum Vicario
Populo Hungaro pro salubri regimine assidue reverendo in signum profundissimae venerationis hoc volumen in nomine metropolitanae civitatis Budapest in Hungaria
offert et praebet:
Carolus Szendy
magister civium
eiusdem civitatis

magyarul:

Krisztus Egyháza Felséges Főpapjának: Őszentsége XI. Piusnak, az örökkévalo Áldozár Helytartójának, akit a magyar nép az üdvös kormányzásért mindig tisztel, a legmélyebb tisztelet jeléül e kötetet Budapest, Magyarország székesfővárosa nevében felajánlja és átnyújtja: Szendy Károly, a város polgármestere.

*

ZAJTALANUL, CSENDES ELMELYÜLÉSSEL élnek hivatásuknak a székesfőváros minden rangú és rendü pedagógusai. A szó nemes értelmében vett épitő, nemzetépitő munkát végeznek, amely amilyen felelősségteljes, épp annyira megszokott is, úgyhogy csak kevés szó esik róla. Igazán nagyarányúnak kell lennie, ha annyira a közérdeklődés központjába kerül, mint mostanában a székesfőváros polgári iskoláinak megmozdulása, a március 28-án és május 2-án lezajlott monstre

Petrovácz Gyula politikai müködése az eszme és az egyéniség összehatásának egészen kivételes példája

*

A keresztény Rákosváros, mint egyetlen nagy család, szeretettel ünnepelte kiváló vezérét

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A *Keresztény Községi (Wolff) Párt XIV. ker. rákosvárosi szervezete* igen nagy érdeklődés mellett tartotta meg tisztújító közgyűlését az Angol-utcai Kultúrház nagytermében. A közgyűlést *Petrovácz* Gyula országgyűlési képviselő nyitotta meg, akinek üdvözlő szavai után *Müller* Antal országgyűlési képviselő, mint a pártközpont kiküldötte szólalt fel, hangoztatván, hogy a párt vezére különös figyelemmel és elismeréssel van a rákosvárosi szervezet működése iránt. Majd felolvasta *Wolff* Károly leiratát, amelyben elismerésének kifejezéseként újból *Drégely* Dezsőt erősítette meg a szervezet elnöki tisztségében. A közgyűlés a levél felolvasása után lelkesen tüntetett *Wolff* Károly mellett, *Drégely* Dezső, az újból megválasztott pártelnök pedig meghatottan mondott köszönetet a kitüntető megbízásért, arra kérve a közgyűlést, támogatásával tegye lehetővé, hogy a pártvezér bizalmának teljes mértékben megfelelhessen.

Ezután *Szeberényi* Gyula főtitkár számolt be a pártszervezet működéséről. A jelentésből kiderül, hogy a pártszervezet működése eleven és hatékony volt és minden időben kiaknázta azokat a lehetőségeket, amelyekkel a választópolgárság életküzdelmét enyhíthette. Kutatva azokat a forrásokat, amelyből ez a jótevő és eredményes pártélet táplálkozott, három forrást lehet megjelölni: az első *a keresztény világnézet*, amely a maga 2000 éves, minden időtől és kortól független elveivel és törvényeivel mindenkor *a legbiztosabb bázisa volt az egymás iránti kötelességteljesítésnek és a közjó szolgálatának*, de épúgy *a legtermészetesebb fékje is az önző, anyagias élet túlkapásainak*, másrészről pedig a maga tiszta és megtámadhatatlan tanításaival az egyedüli útjelző a nemzet jövő harcaihoz szükséges komoly összefogás megteremtéséhez. A második forrást abban a tényben látja, hogy *a kerület szerencsés olyan embert mondhatni vezérének, akiben a keresztény elvek valóban megtestesülnek* és a maguk vonzóerejét ki tudják fejteni azokra is, akiknek a reális élethez tapadó egyéniségük különösen ez eszmék iránt kevés fogékonyságot mutatott volna. Mert hiába, az eszmék a nagy tömegek részére csak akkor bírnak vonzóerővel, ha azokat a nyers lét küzdelmeiben kiváló egyének megtestesíteni tudják. *Petrovácz* képviselő működése kapcsán az eszme és az egyéniség összehatásának olyan kivételes példája figyelhető meg, amelyből érthetővé válik, hogy mi az a *harmadik forrás*, ahonnan ez a párttevékenység kitartó munkásságához ösztönzést és erőt meríteni tudott és ez *a vezető iránti bizalom, amely a választópolgárságnak immár dicséretesen szép tömegeit eggyé tudta forrasztani* és a pártszervezet tisztikarát minden komoly munkához *egymást megértő, összedolgozó testvérekké* nemesítette. Csak ilyen megingathatatlan bizalom tud magyarázatot adni arra az önfeláldozó munkásságra, amelyet a választások idején sokan tanusítottak.

Ezután felsorolja mindazokat az eredményeket, amelyek a pártszervezet működéséhez fűződnek. Akik ezeket az eredményeket a maguk igazi értéke szerint objektiven megítélni tudják, meg kell állapítaniuk, hogy a pártszervezet rászolgált a bizalomra.

De a *szervezet működése* nem merült ki a gazdasági és szociális érdekek védelmében, hanem *mint kultúrális tényező is hatékony erőt képviselt* a belőle sarjadt egyesületek és körök életében. A legkülönbözőbb tárgyú kérdéseknek avatott előadók által való ismertetésével nagymértékben járult hozzá ahhoz, hogy választópolgáraiban olyan kultúrnívót teremtsen, amelynek birtokában a nemzeti közösséghez tartozó egyén már tisztán látja kötelességeit.

Ezek azok az össztartó erők, amelyek a kerület választópolgárságát egy nagy családdá forrasztották össze, amelyet az egymásrautaltság és a közös érdek helyesen értelmezett tudata még a gazdasági mélypont idején sem tudott egységében megingatni: így maradt meg a keresztény gondolat és a párt szupremáciája a kerületben.

A pártszervezet a jövőre nézve is biztató ígéret, hiszen a kerület tevékeny és értékes bizottsági tagjai a jövőben sem szünnek meg a szervezettől nekik juttatott hatalmat a polgárság érdekében kamatoztatni. A közgyűlés a főtitkár jelentését nagy tetszéssel fogadta.

Az ezután sorra kerülő tisztújításon a közgyűlés tüntető lelkesedéssel választotta *díszelnökévé Petrovácz Gyulát. Mihalovics* Zsigmond, *Barkóczy* Sándor, *P. Juhász* László, *Schuszter* Antal, *dr. Török* Zoltán, *Szabó* József, *dr. Gyurkovics* Henrik, *id. Paulheim* Ferenc, *Pillis* Károly és *Schodits* Lajos tiszteletbeli elnökök lettek. Társelnökök: *Hahn* Frigyesné, *Hunyady* Béláné, *Kiss* Elemérné, *Kún* László, *Makovszky* Ferenc, *ifj. Paulheim* Ferenc, *Pálffy* József, *dr. Penkala* Jánosné, *Pernetzky* Jenőné, *Soltész* Imre, *Wihart* Ferencné és *Zsellér* Imre. Ügyvezető elnökké: *Wihart* Ferencet, főtitkárrá újból *Szeberényi* Gyulát választották meg. Elnöki titkárok: *dr. Kutassy* János, *Boda* Jenő. Pénztáros: *Liedl* Márton lett, a száz tagból álló nagyválasztmányt pedig a pártszervezet leglelkesebb híveivel töltötték be.

Petrovácz Gyula országgyűlési képviselő meleg szavakkal köszönte meg a közgyűlés egyhangú bizalmát. Üdvözölte az újonnan megválasztottakat, arra kérve őket, hogy megválasztásukat kötelességnek tekintsék. Minél nagyobb tisztséget kapott valaki, annál többet igyekezzék a párt érdekében működni. Ezután a legközelebbi programmot közölte.

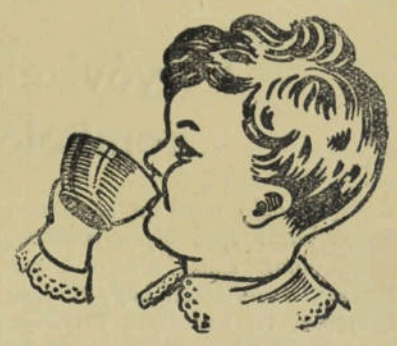
Liszt-ünnepéllyel kapcsolatban.

A polgári iskolai tanárság Budapesti Köre kezdeményezésére ez év február és március havában a székesfőváros valamennyi polgári iskolája rendezett ily ünnepélyt, amikor is 23.000 polgári iskolai tanuló és ezek közvetlen hozzátartozója áldozott Liszt halhatatlan nagyságának. Ez ünnepélyek legsikerültebb számaiból válogatták ki az 53 polgári iskola együttes ünnepélyeinek műsorszámait. Mindkét alkalommal a Zeneművészeti Főiskola nagytermében zajlott le az ünnepség, arról a napi és szaksajtó is csak elismeréssel emlékezett meg. Valóban, lelkesebb szereplő gárdát ritkán láthattunk a főiskola nagy sikerekhez már hozzászokott pódiumán, mint amilyent ez ünnepélyek ezernél több szereplője alkotott.

Igazi „gyöngyösbokréta" volt a műsor, amelyben az üdecsengésű gyermekkarok, szavalókórusok, táncjelenetek és meglepő művészi készséggel tolmácsolt egyéni számok filmszerű gyorsasággal peregtek egymást követve. Lélekemelő volt a hatásában egyre fokozódó műsor, felejthetetlen a nemzetiruhás lánykáktól ellepett, a szereplő iskolák hagyományoktól megszentelt zászlaival díszített színpompás háttér, mintaszerű a rendezés, amely a száz meg száz fönyi szereplő csoportokat mozgatta.

A székesfővárosi községi polgári iskolák együttes munkájának érdeme e két szépen sikerült ünnepély! Méltó hódolat Liszt géniusza előtt, méltó a fontos hivatást betöltő polgári iskolához! Hatásosan érzékeltette ennek nagy társadalmi jelentőségét, izelítőt adott, miként kell és lehet nemzeti nagyjaink kultuszát a nép széles rétegébe belevinni. Tette ezt a haladó idő formanyelvén, a nagy tömeget egy cél szolgálatába szervező munkaközösséggel, melynek minden egyes tagja eszményi önzetlenséggel, egyéni elismerést nem várva munkálkodik a közös cél érdekében. És bármennyire ellentétben van is ennek fogalmával a névszerint való megemlítés, egyet mégis le kell írnunk: Loschdorfer János polgári iskolai tanulmányi felügyelő, az O. P. I. Tanáregyesület Budapesti Köre egyre népszerűbb elnökének nevét. A Szendy Károly polgármester szervezte Irányító Polgári Iskola nagytudású és széleslátókörű vezetője ő. Alig egy éve, hogy a székesfővárosi polgári iskolák tanársága az élre állította, közismert szervezőerejével és munkabirásával máris megteremtette a székesfőváros területén elszórt 53 községi polgári iskolában dolgozó 1200 főnyi tanárság munkaközösségét, mely e két fényesen sikerült Liszt-ünnepéllyel nem csupán változatosságot, de új színt is vitt a nagy zenemüvészt méltató ünnepélyek sorozatába. Az övé a polgári iskolák ünnepélyeinek eszméje, ő fáradozott a kivitelben a legtöbbet, ő a siker főrészese is!

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

„ANTÓNIA" védjegyü
1 kiló Malátakávé 40 fill.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

A Császárfürdő thermál uszodái
megnyiltak.
Egész nap nyitva.

Vásároljunk magyar árut!
Magyar kéz munkája a
MUSICA
zongora és pianino
Előnyös árak, különleges tisztviselői kedvezmények
Váltó, kezelési költség nincs. Kérjen díjmentes tájékoztatót a „Napi 1 P-s akciónkra"

MUSICA ZONGORA- ÉS HANGSZERKERESKEDELMI RT., BUDAPEST, VII., ERZSÉBET KRT 43. ROYAL APOLLÓ.
Tekintse meg kiállításunkat a Nemzetközi Vásáron az Iparcsarnokban!

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán

✡

Irta: PIROVITS ALADÁR, székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

IV.

Folyóvizek, csapadékvizek és talajvizek romboló munkája épitményeinkben

A víz romboló munkája az emberi alkotások körül épen olyan ismeretes jelenség, mint annak áldásos közreműködése a természet nagy termelő munkájában. És bármilyen helyzetviszonyok között tekintsük is a vizet, tehát akár mint folyóvizet, akár mint csapadékvizet, és végül akár mint talajvizet, — a romboló munka jelentkezik azonnal, amint arra nézve a kedvező körülmények összetalálkoznak. A várbeli földcsuszamlások rejtélyeinek feltárására irányuló törekvéseinkben a felsorolt mind a három féle víz munkájának természetét ismertetnünk kell, mert csak így állhat tisztán a nagyközönség képzelete előtt egyrészről az a romboló munka, melyet a víz *a Várhegy oldalán* végzett, másrészről pedig az a védekezési rendszer, mely az ilyen földcsuszamlások jövőben való bekövetkezésének lehetőségét radikális módon megakadályozza. Ez az ismertetés most még azért is kivánatos és meg okolt, mert a *közvetlenül érdekeltek*, és az érdeklődők a megtörtént idevonatkozó események inditó okai iránt — miként ezt tapasztalatok igazolják — ha nem is teljesen tájékozatlanok, de előttük az ok és okozat közötti összefüggésnek *logikus úton és módon* előállt képe nem áll tisztán amire nézve döntő bizonyíték, hogy *még szakkörökben is* kétféleképen ítélik meg a történtek lefolyását, annak ellenére, hogy a bekövetkezett csuszamlásokkor hosszú időn át szinte állandóan tartó esőzésnek közreműködését a rombolás munkájában vitán felülállónak kell vennünk. Már pedig az egyik elgondolás esetében (ahol t. i. a bekövetkezett földcsuszamlást úgy értelmezik, hogy a talaj mélyében, a vizet át nem bocsátó agyagréteg fölött összegyült talajvíz az átnedvesített csuszólapot a fölötte levő földtömegre nézve csúszásra hajlamossá tette) túlmerész vállalkozás a hosszantartó esőzés munkáját a csúszólap átnedvesítésébe belemagyarázni, legfőképen pedig azzal a Columbus-tojásszerű magyarázattal szemben, hogy az építési gödör készítése közben a támaszától megfosztott és az esőzés útján átázott gödörfölötti földtömeg helyéből megmozdult, és épületeket repesztett meg.

a) *Sorrend szerint először is folyóvizeinkről szólva,* különösen a sebes járásuak, — már folyásuk közben is, lassú, de állandó mederváltoztatásaikkal tünnek ki. Egyik helyen elmossa a folyó a partot, a másik helyen feltölti, de olyan rejtélyes módon, hogy az ilyen természetű munkában törvényszerűséget megállapitani lehetetlen. Technikus koromban boldogemlékű *Klimm* Mihály volt a műegyetemen a vízépitészet tanára. El nem mulasztotta volna egyik évfolyamon sem szóvá tenni folyóvizeinkre nézve, hogy *„Minden folyó egy-egy individuum"*.

A víznek igazi, romboló munkája azonban annak nem a mederben végbemenő normális lefolyása alatt jelentkezik, hanem akkor, mikor a *vízgyüjtő vidékén* bekövetkezett hosszantartó esőzések, felhőszakásszerű záporok, vagy nagyarányú hóolvadás indulnak meg, amikor tehát a lefolyásra váró víz jelentékeny mértékben megszaporodva olyan nagy tömegben jelentkezik, hogy a folyó medre az összes vízmennyiséget magába fogadni képtelen, amikor is azután bekövetkezik az az esemény, hogy medréből kilépve környékét elárasztja. Ekkor az árvíz városokat és községeket elönt. *Ebben a stádiumban — árvízkor — fejti ki a víz romboló munkáját a legnagyobb mértékben, amikor ugyanis az épületeket közvetlenül körülveszi, teljesen átáztatja, ezúton tehát hatalmába ejtve azokat, tönkre teszi.* Mert hiszen, egy még oly hosszantartó folytonos esőzésnek is *minő csekélység* a hatása valamely épületre nézve, annak közvetlenül az épülettel való érintkezése következtében, reá gyakorolt hatásával szemben?

A vályogból készült épületek falai akár csak a kockacukor a vízben, azonnal átáznak; teljesen elvesztik állékonyságukat, az általuk viselt terheket pedig — mint pl. az épület tetőzete, — képtelenek tovább tartani, mire aztán csakhamar bekövetkezik az épület összeomlása. Hogy milyen pusztitások mehetnek itt végbe, ebben a tekintetben utalunk az 1879. évi március 5-én bekövetkezett szegedi árvízre, amely alkalommal a legmagyarabb folyó által okozott bősz Tiszaárvíz rombadöntötte legmagyarabb városunkat, *Szegedet*. Elpusztult 5585 ház, úgyhogy egész Szegedből 334 lakóház maradt meg.

Ha most már az itt felsorolt adatokat gondos figyelemre méltatjuk, szembetűnően állithatjuk képzeletünk elé annak fontosságát, hogy *mire képes a víz*, már csak egyszerű jelenlétével is, — földtömegekkel vagy épületekkel szemben, ha ezeket, — miként láttuk az árvizeknél, — teljesen hatalmába kerítheti. Hosszantartó esőzések bekövetkezte után, mikor ugyanis a víz már átáztatta a föld tömegét, vagy egyes silány anyagból előállított épületek falait, — elég gyakran jön a város majd minden részéből a hir, hogy egy-egy épület összeomlott. Ugyanebből a romboló irányzatból magyarázhatjuk ki azt a falbeomlást is, melyet egyik napilap február 27-én a következő szavakkal adott hirül: *„Leszakadt a Logodi-utcai járda a támfallal"*. Pedig tárgyilagosan ítélkezve, nem történt akkor itt egyéb, mint az, hogy a Logodi-utca 63. sz. ház előtt az ellenkező oldalon a nem is támfal, hanem csak a rajta levő silány, törmelék-anyagból valósággal összetákolt *utcai kerités-fal* a teljes átázás következtében ledőlt, és annak törmeléke a kerítésmenti üres telekre hullott le. Természetesen az a napilap a még nagyobb szenzáció érdekében nem hagyta megemlítés nélkül azt a minden alapot nélkülözött megjegyzését sem, hogy az említett Logodi-utca 63. számú ház minden órában összedőlhet!

Ennyit mondtunk el folyóvizeink romboló munkájáról, de csak azért, hogy ezekből analogiát vonva, *még érthetőbbé tegyük* az olyan hegyoldalban fekvő városterületen, mint a Várhegy nyugati oldala, — hosszantartó csapadékok idején, — a földtömegnek átázás következtében oly könnyűszerrel bekövetkező csuszamlását.

b) *A következőkben a csapadék-vizek romboló munkáját ismertetjük.* Ezek a vizek tapasztalatok szerint hosszantartó, folytonos és lassú intenzitás mellett képesek csak földtömegeket, vagy rozoga, vályogból épitett házfalakat annyira átáztatni, hogy azok egyensúlyi állapota megszünjék, mire azután a túlsúlyra jutott hatóerő a maga romboló munkáját elvégezheti. Ugy képzeljük ezt, mint egy élő fát, melyet a reá ható erők szépen állva hagynak. Azonban, hogyha sikerülne a fa törzsét keresztül vágni, nyomban megszünnék az egyensúlyi állapot, és a fa eldől.

A földcsuszamlás, ellentétben az árvizek romboló munkájával, illetve ennek a munkának gyorsaságával, — épületeknek az össze-vissza repesztését idézi elő, de nem egyúttal összeomlását is, — értve ezt különlegesen konkrét esetünkre. Ennek egyik oka tagadhatatlanul az, hogy vályogból épült ház itt már alig van. A másik ok pedig, mely *fizikai törvényeken* alapszik, — a következő magyarázatot igényeli: Az imént említettük a napisajtónak azt az akkoriban kelt kijelentését, hogy a Logodi-utca 63. sz. épület minden órában összedőlhet. Az ilyenféle lapnyilatkozatokkal szemben a hatóságnak azonnal és energikusan fel kellett volna lépni. Épület-össze-vissza-repedezések bármilyen körülményekből kifolyóan állottak is elő, csak közel sem rejtenek magukban akkora veszedelmet, mint amekkora ellenhatást a napisajtóban ezekről közölt riasztó hirek — miként ezt az emberiség tömegpszichológiájából jól ismerjük — sokak lelkében okozott riadalmak útján kiváltanak. Láttam az 1908. évi kecskeméti földrengés után össze-visszarepedezett városházát, a plébánia-templomot és a zsinagógát, amely épületek megrongálását ezek a várbeli épület-megrepedések nem mulják felül. És mindkét rendbeli épületek állanak az akkori mivoltukban még ma is! Az ilyen csúszó földtömegekben felszabaduló erő hatásában szinte soha, vagy talán igen kivételesen lehet akkora, hogy az épületet megtámadva bedöntse.

Vajjon miért nem állhat elő ilyen esetben *épületösszeomlás?*

A fizika törvénye szerint valamely erő nagysága függ a mozgó test súlyától, és az általa elért gyorsulástól (az egy másodperc alatt befutott út hosszától). Igy pl. a puskából kilőtt golyó súlya igen kicsiny, ellenben, ami a fő, a gyorsulása igen nagy. Ezért a golyó hatóereje is igen nagy. A csúszó földtömegnél *a helyzet fordított.* A gyorsulás rendkivül kicsiny. (Igy vagyunk a tengeren úszó jéghegyekkel is.) Ezért ha a csusztató erőnél a földtömeg nehéz és nagy is, de lassúságában az erő hatása nem nagy. Ezért csak repedéseket képes alkotni a házak falaiban, de egyebet nem, és pedig annál a különös oknál fogva — *és ez döntő argumentum* — hogy ennek a falrepesztő erőnek semmi dinamikus hatása nincsen. Pedig csak az ilyen dinamikus hatású, vagyis gyorsmozgásban levő erő képes a rombolásra. Igy pl. egy dunai hídon nagy sebességgel átrobogó vasút dinamikus hatása igen nagy, ezért kell az ilyen vasuti hidakat a dinamikai erő hatásának számításba vétele — *a hídépítéstudomány kifejezése szerint mozgó terhelés* — útján méretezni.

Vizsgálván a csapadékvizek romboló munkáját, fölvetjük itt most a várhegybeli csuszamlás körül bizonyára legérdekesebbnek tartott kérdést, vajjon mi volt ennek a csuszamlási folyamatnak indító oka? Ha erre a kérdésre választ adunk is, csupán annak előrebocsátásával tesszük, hogy olyan abszolut biztos feletet, melyet mathematikai pontossággal fizikai alapon is megvédelmezhetnénk, — *nem vagyunk képesek adni.* Enélkül pedig *nincs abszolut bizonyosság.*

A csuszamlás alapokát egyik fővárosi hetilap közleménye szerint — és ezt az épitő-szakma egyik kiválósága irta — az Attila-utca 87. sz. régi ház lebontásában kell keresni, mert ennek az U betű formája szerint épült háznak a Vár felé néző két vége (a leirás szerint ennek a födémmel és a fedélszerkezettel kitámasztott tűzfala) amíg megvolt, — a megmozdult földnek támfalaként szerepelt. És hogy a házat lebontották, a földtömeg elvesztette támasztékát.

Ez a megállapítás jogosult ugyan, azonban bővebb magyarázatra szorul. Vegyük ugyanis figyelembe, hogy a 87-es sz. ház helyén, miután a régi házat lebontották, a munka folytatásaként kiásták a fundamentumot és pedig közel 5 m-re. Ha igaz, hogy ezt megelőzően a csuszamlás már megindult, akkor ezzel a fundamentum kiásással a csuszamlásnak még hathatósabb tápot nyujtottak. Történt azonban itt *még több is!* Bizonyára a baj megelőzése céljából nagy munkaerővel és éjjeli munkával is, hozzáfogtak a falazáshoz, úgy hogy elkészítették a főfalat, a pince és az első emeleti födémet. Csakhogy az így és idáig elkészült falazat bizonyára a még folytatódott földnyomás következtében észrevehetően elferdült a Vár felé. Az igy beállt deformáció következtében azután az építőmester kénytelen volt a munkát abbanhagyni.

A 87. sz. telek a hegy lábánál terül el. És itt kezdtek el építkezni akkor, mikor a hosszantartó esőzés bekövetkezett. A gyujtó szikra kipattanását tehát joggal lehet ezen a helyen megjelölni, még pedig annál is inkább, mert ennek a teleknek vonalegyenes irányában felfelé a Logodi-utcában és a Lovas-úton levő épületeket repesztette össze-vissza a csuszamlás, és itt készíti most a főváros is azt a szabványos modern támfalat, mely hivatva lesz a megmozdult földtömeget egyensúlyi állapotban tartani és ezt az állapotot a jövőre nézve biztosítani.

c) *A talajvizek romboló munkáját azonosnak vehetjük a csapadékvizek romboló munkájával.*

HIREK

Óbuda-fürdőváros

A magyar feltámadás titka

Irta: nemes **Nátly Ignác** ny. m. kir. ezredes

A főváros útépítési programmja során — a villamosvágányok átrendezése miatt — az Ujlaki rakpart burkolására van szükség. Ebből a hírből máris *fürdővárosi reménységek* bontakoznak ki. A Császárfürdő, a m. kir. Honvéd Gyógyfürdő Kórház, valamint az ide kényszerült közönség felszabadul végre a szűk Zsigmond-utca halálsorompója alól. A közúti forgalom nagyarányú fejlődése óta állandóan poros, lármás, közveszélyes légkörben, *Óbuda-Ujlak fürdővárost*, — sőt még elgondolását is — az aquincumi múzeumban örökre elraktározva, eltemetve látjuk. Gül Baba sírjával és a legújabban felásott amphiteátrummal, most már egész *Óbuda múzeális értékként* — a vadregényes Mecset-utca szakadékaival egyetemben — *érintetlenül tároltatik*, az utókor gyönyörködtetésére.

Aki Budapesten és nem a Rivierán nyaral, az tudja, hogy a Balaton fürdőidénye pontosan június 15-én kezdődik és augusztus 15-én végződik. Ezzel szemben a budapesti fürdőidény — a főváros fürdőüzemeiben — folyton kezdődik, egyébként — hála Istennek — nem végződik soha. Még akkor sem, ha a nagyigényű fürdőidény nagy részét, nagy költséggel a Balatonra terelik. Mi budapestiek pedig télen-nyáron, elég nagy tömegben Óbuda-Ujlak, meg a Római-fürdő táján járunk fürdeni — persze, kellő közlekedés híjján — gyalog.

Arányos költségvetéssel a Zsigmond-utca lehetetlen közúti forgalma. valóban a Dunapartra és pedig egészen a Római-fürdőig terelhető, ahová Budapest fürdözőinek zöme utalva van. Az idegenforgalmi vagy vidéki fürdővendégek, csak ez esetben nyithatják majd ki gyógyszállójuk ablakát, aggasztó félelem nélkül csak ekkor léphetik át Zsigmond-utcai küszöbét és jelenleg önkéntelenül görcsösen záródó tüdejük csak ezután szívhatja majd nyugodtan *az óbudai hegylánc tiszta levegőjét*.

Aszfalt-burkolatú Zsigmond-utca, végig árkádos földszintjein — a fürdőzők, sportolók vagy ivókúrás üdülők igényeihez képest — a magyar gyár- és kézi-ipar állandó bazárjai jelentősen előmozdíthatják az úgynevezett *láthatatlan árukivitelt*. Fürdőváros területén nélkülözhetetlen a látványosság és a forgalom, amilyet p. o. az emlékezetes gödöllői cserkésztábor nyujtott. E célra — talán a Testnevelési Főiskola kebelében — az ifjúság széleskörű bekapcsolása az idegenforgalom részére, a fürdőztetési autóbuszjáratok bevezetése irányadó lehet. Elsőrangú országos autóutak felépítése után, nem is győzzük majd a rohamosan szaporodó idegenforgalom befogadását, a látványos Balaton és Lillafüred nélkül. Ez a magyar feltámadás titka!

Artézi II.

Kijelölték a Széchenyi-fürdőben az uj fúrás végleges helyét

— Az Uj Budapest tudósítójától. —

Kovácsházy Vilmos tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője intézkedésére serényen folynak a Széchenyi fürdő új forrás-fúrásának előkészületi munkálatai. A fúrás technikai keresztülvitelére tudvalevően versenytárgyalást hirdetett a főváros; a versenytárgyalás végérvényesen hosszú és izgalmas harc után nemrégiben dőlt el. Most már nincs semmi akadálya annak, hogy a közeljövőben meg ne induljanak a tiz hónapra tervezett munkálatok is. A fúrás előkészületeiről

Bánlaky Géza

a fürdők központi igazgatója, a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Az elmúlt napokban egy bizottság jelenlétében, melyben helyet foglaltak a bányakapitányság és a Földtani Intézet képviselői is, a megejtett próbafúrások alapján kitüzték a fúrás végleges helyét. A fúrás tényleges megkezdését a vízjogi törvény alapján még egy eljárás előzi meg: össze kell hívnunk a magánkézben levő források tulajdonosait, hogy ellenőrző mérésekkel meggyőződjünk arról, hogy a fúrások az ő forrásterületeiket nem veszélyeztetik. Erről azonban semmiképen nincs is szó: amikor a tabáni fúrásokat végeztük és amikor a Rudas új forrásait tártuk fel, az ellenőrző mérések azt mutatták, hogy a harminc méterre levő régi Rudas források vizbősége sem csökkent semmivel. Kétségtelen, hogy ugyanez lesz a helyzet a Széchenyi-fürdő új forrásánál is, annál is inkább, mert ebben az esetben egészen más mélységről és a számbajövő többi forrást illetően nagy távolságról van szó.

— A megejtett próbafúrások szerint a fúrás végleges helyét az igazgatói irodának a Hermina-út irányában húzott tengelyében az épülettől mintegy 50 méterre jelöltük ki. A jövő héten már a tényleges fúrás is megkezdődik ezen a helyen. A fúrási munka hatvan esztendővel ezelőtt, amikor az artézi-forrást feltárta a főváros, tiz esztendeig tartott. Most tiz hónapig sem fog tartani, ami a technika nagy haladását mindennél fényesebben igazolja.

— Ismételem ez alkalommal reményeinket: Az ártézi forrásnak 720 köbméter 73 fokos forróvizéhez további 5—600 köbméter ugyanilyen hőmérsékletű vízet kívánunk és remélünk nyerni az új fúrás révén. Ezzel a melegvíz-többlettel elsősorban a strand-fürdőt kívánjuk táplálni. Ha elegendő vizet kapunk, az Állatkertet is részesítjük belőle, szintén fűtési célokra. Ebben az esetben természetszerüen a Széchenyi-fürdő mai szénfütését is melegvízfütésre alakitanók át.

Telekárverési hirdetmény

Budapest székesfőváros polgármestere a Budapest székesfőváros közönsége tulajdonát képező alább felsorolt telkek eladására nyilvános szóbeli árverést hirdet.

Eladásra kerülnek:

Az I. kerületben.

1. Attila-utca 6776/2 hrsz. 108.20 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 450 pengő;
2. Attila-utca 6776/5. hrsz. 108.20 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 380 pengő;
3. Attila-utca 6776/6. hrsz. 108.20 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 380 pengő;
4. Lógodi-utca 6776/3. hrsz. 107.90 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 300 pengő;
5. Lógodi-utca 6776/4. hrsz. 107.90 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 260 pengő;
6. Lógodi-utca 6776/7. hrsz. 107.90 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 260 pengő;

A III. kerületben.

7. Pajzs-utca 15029/7. hrsz. 335.30 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 42 pengő;
8. Berkenye-utca 15029/8. hrsz. 312.10 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 45 pengő;
9. Pajzs-utca és Berkenye-utca 15029/9. hrsz. 329.20 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 50 pengő;

Az V. kerületben.

10. Honvéd-utca 13 sor-, 24902. hrsz. 202.94 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 500 pengő;
11. Honvéd-utca 15 sor-, 24903. hrsz. 215.20 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 500 pengő;
12. Zsitvay Leó-utca 5 sor-, 24944. hrsz. 340.79 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 500 pengő;

A VII. kerületben.

13. Szövetség-utca 29 sor-, 33745. hrsz. 208.70 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 260 pengő;

A XI. kerületben.

14. Sósfürdő-utca 7 sor-, 3516/20. hrsz. 264.80 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 50 pengő;
15. Bertalan-utca 5031/3. hrsz. 165.20 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 280 pengő;
16. Bertalan-utca 5031/4. hrsz. 107.90 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 280 pengő;
17. Bertalan-utca 5031/5. hrsz. 99.70 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 280 pengő;
18. Bertalan-utca 5031/6. hrsz. 92.90 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 280 pengő;
19. Bertalan-utca és Budafoki-út sarok 5031/7. hrsz. 97.40 négyszögöl kiterjedésű telek, kikiáltási ára négyszögölenként 325 pengő.

Az árverési feltételek példányai a polgármesteri III. ügyosztályban (IV. ker., Központi városháza, III. em. 417. szám) hétköznapokon a hivatalos órák alatt díjtalanul megkaphatók, ugyanitt rendelkezésre bocsáttatik a venni szándékozóknak az árverés alá kerülő telkeket feltüntető helyszínrajz egy példánya, amelyért 4 pengő fizetendő.

Az árverésen résztvenni szándékozók bánatpénz címén az ingatlan kikiáltási árának 5%-át az árverést megelőzően a székesfővárosi központi pénztárába letétbe helyezni és ennek megtörténtét az árverés megkezdése előtt igazolni tartoznak, ugyancsak kötelesek az árverési feltételek egy hivatalos és az abban foglalt kikötések elfogadására vonatkozó sajátkezüleg aláírt és két tanu által előttemezett nyilatkozattal ellátott példányát az árverést vezető bizottságnak átadni.

Az árverés alá kerülő telkek — a III. ker., Pajzs-utcában fekvő 15029/7. hrsz. 335.30 négyszögöl kiterjedésű telek és a XI. kerületben fekvő telkek kivételével — a m. kir. pénzügyminiszter úr 65.500/1934.—VII/a., illetve az 58.181/1935.—VIII/a. számú rendeletének megfelelően az abban engedélyezett rendkivüli ideiglenes házadómentesség mellett építhetők be.

A nyilvános szóbeli árverés helye a IV. ker., Központi városháza III. emelet 407. számú szobája, ideje pedig az 1936. évi május hó 15. napjának d. e. 10 órája.

Budapest, 1936. évi április hó 29.

Szendy s. k.
polgármester.

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

Díszhangversenyt rendeznek a fővárosi altisztek. A fővárosi altisztek közművelődési és nyugdíjpótló Egyesületének Dalárdája május hó 10-én, vasárnap este 8 órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében, VI., Liszt Ferenc-tér 8. sz. alatt, hivatali feljebbvalói, valamint kartársai tiszteletére díszhangversenyt rendez, melyre a főváros összes alkalmazottait mély tisztelettel meghivja az Egyesület Elnöksége. Közremüködnek: Keresztby Jenő orgonamüvész, Oláh Ferenc, a m. kir. operaház tagja, a Mária Terézia m. kir. budapesti 1-sö honvédgyalogezred zenekara Figedy Sándor vezényletével és a Fővárosi Altisztek Dalkara dr. Ujj József zenetanár, egyesületi karnagy vezényletével. Belépődij: 1.50, 1.20, 1.—, —.80, —.60 és —.50 pengő. Felvilágositással készséggel szolgál Viasz Gyula egyesületi elnök, Központi városháza, I. emelet 91. szám.

ANGOL PARK
és
ALPESI FALU
megnyilt

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 43—5—47 és 34—7—80.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 30—6—29.

„Eternit"
FAL- ÉS BUTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓ-HELYISÉGE
VI., Ó-UTCA 4. szám

Uj kiirások

110.000 kg kedvezményes (kincstári adókedvezményes) **gázolaj szállítására** a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi május hó 12-én délelőtt 10 óra.**

60/90 cm belméretű kőagyagcső szállítására az Andor-utcai közcsatorna építéséhez. **Határidő: 1936. évi május hó 12-én délelőtt 10 óra.**

Napellenző ponyva szállítási munkákra a X. ker. Maglódi-úti Horthy Miklós-kórház tüdőbetegpavillonja részére. **Határidő: 1936. évi május hó 15-én délelőtt 9—10 óra.**

Uj aknakút építési munkáira a Budapest székesfőváros sertésközvágóhíd vízműtelepe részére. **Határidő: 1936. évi május hó 15-én délelőtt 9—10 óra.**

Ciánozási és féregmentesítési munkákra a Budapesti Helyiérdekü Vasutak vonalai mentén különböző községekben fekvő üzemi- és lakóépületek részére. **Határidő: 1936. évi május hó 15-én délelőtt 9 óra.**

Papiráruk szállítására a székesfőváros üzemei és intézetei részére. **Határidő: 1936. évi május hó 19-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a III. ker. Vörösvári-utca, Flórián-tér és Körte-utca között levő szakasz részére. **Határidő: 1936. évi május hó 22-én délelőtt 10 óra.**

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

Központi fütések, egészségügyiberendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Walter Vimos nyug. detektív főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 88-5-49.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

GAZDASÁGI ÉLET

A főváros üzemei a Nemzetközi Vásáron

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Mint minden esztendőben, ezidén is a fővárosi üzemek pavillonjai és kiállításai állanak a Nemzetközi Vásár érdeklődésének központjában. A fővárosi üzemek kiállításai nemcsak az üzemekbe fektetett hatalmas tőkét és gazdasági felkészültséget reprezentálják megfelelő módon, hanem abban az irányban is bizonyítékot nyujtanak, hogy az üzemek vezetőségei a kiállítások megrendezésénél a művészi szempontokat sem hanyagolják el. A megnyitó ünnepségen a kormányzó is nagy elragadtatással nézte végig *Szendy* polgármesternek, a Vásár elnökének kalauzolása mellett a fővárosi üzemek kiállításait.

*

Az idei Vásár egy mintapályaudvar keretében foglalja össze az idegenforgalmi szervek kiállítását. Ennek az egységnek egyik váróteremszerű tartozéka a székesfőváros idegenforgalmi kiállítása.

A 6x10 méteres alapterületen egy mínálunk még nem igen kultivált propagandaeszközt mutatnak be — az úgynevezett kilométer-fotót. De azt is lehet mondani, hogy a főváros kiállításának művészi kerete egy nagy méretű foto-montage szoba, — amelynek egyik fala művészi összeállításban fővárosunk karakterisztikumait, a másik fővárosunk világhíres szép fekvését, a harmadik fal pedig a fővárosi fürdőket mutatja be.

A kiállítás középpontja a Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalának nagyszabású propagandatevékenységét bemutató üvegvitrinben kiképzett oszlop, amelynek artisztikusan elrendezett anyagából bárki világosan megláthatja azt a hatalmas arányú propagandát, amelyet Idegenforgalmi Hivatalunk immár 21 nyelven kibocsátott prospektusaink sok százezer regisztrált címre szerteküldött példányain keresztül rendszeresen fejt ki.

*

Budapest Székesfőváros Gázművei a Nemzetközi Vásáron az idén is részt vesz. Pavilonja, — amely egy gáztartót ábrázol — a Nyugat-bejárat előtt épült fel, ahol bemutatja a legmodernebb háztartási főző és vízmelegítő készülékeket. Külön csoportosításban mutatja be közgazdasági szempontból jelentős melléktermékeit.

*

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei kiállítása a Nemzetközi Vásáron az idén is méltán felkelti mind a nagyközönség, mind pedig a szakkörök figyelmét. A kiállítás ipari részében üzemközben bemutatják a villamos ívfényhegesztést, ponthegesztést, továbbá a munkagépeknek külön villany-motorral való célszerű meghajtási módját és a munkagépeknek, munkahelyeknek helyes megvilágítási módját. Egyik fülkében a nagyközönség előtt szerelik össze a különböző villamos háztartási készülékeket, amelyből nyilván látható: milyen egyszerű s megbízható szerkezetek e készülékek. Színes fényhatástól gazdag kirakat, majd a szép villamoskonyha és tiszta villamos cukrász-műhely egészíti ki a kiállítást. Az általános benyomást az előtérnek igen kellemes hatást keltő, nagyszabású színes világítása fokozza oly mértékig, hogy az Elektromos Műveknek ez a kiállítása méltó folytatása az eddigi kiállításaiknak, amelyek szinte hagyományosan mindenkor a Nemzetközi Vásár egyik legszebb és leghatásosabb látnivalói voltak.

*

1911. évben, 25 évvel ezelőtt hívta életre Budapest székesfőváros akkori törvényhatósági tanácsa a Községi Élelmiszerárusító Üzemet, azon elgondolástól vezérelve, hogy a főváros lakosságának minden eshetőségre álljon rendelkezésére egy olyan altruisztikus intézmény, amely a legfontosabb életszükséglet, az élelmiszer beszerzés terén útmutatásúl szolgáljon az élelmiszerek megkövetelhető legjobb minőségére nézve és állandó árellensúlyozó árpolitikájával irányt szabjon az élelmiszerek mindenkori áralakulásának.

Valljuk meg, hogy kitűzött rendeltetésének a főváros ezen intézménye teljes mértékben meg is felelt. Az elmult negyedszázad kiélezett gazdasági harcaiban — minden hangzatos reklám nélkül — kizárólag megbízható, minőségi cikeinek olcsó áraival, az egyedül célravezető üzletpolitikájának gyümölcseként, vevőköre és árúforgalma évről-évre emelkedő irányzatot mutat. Az elmult évben közel 2000 vagón élelmiszert hozott forgalomba a főváros élelmiszerüzeme. Ez óriási forgalom megdönthetetlenül igazolja, hogy a milliós főváros fogyasztó közönsége szereti a Községi Élelmiszerüzemet és ragaszkodik hozzá.

Negyedszázados multjának, valamint mai prosperitásának sikere abban leli magyarázatát, hogy az ipari és kereskedelmi tevékenységét sohasem tekintve öncélnak, működését kizárólag a főváros lakosságának szolgálatába állítva, igyekezett az amúgy is súlyos terhekkel küzdő fogyasztóközönség élelmezését mindenkor jobbá és olcsóbbá tenni.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Versenytárgyalási hirdetmény

A III. ker., Vörösvári-utca, Flórián-tér és Körte-utca között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Az ajánlatok megtételénél a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések“ rovatának élén közölt ajánlati feltételeken, továbbá az 50.000/1934. K. M. számú Közszállítási Szabályzaton, valamint a székesfőváros vonatkozó Általános, Részletes, Különleges, Ajánlati és Szerződési feltételein kivül a jelen versenytárgyalási hirdetmény kikötései érvényesek.

A kellően felbélyegzett és aláirt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi május hó 22. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

Nyilvános versenytárgyalást hirdetek az Andor-utcai közcsatorna építéséhez szükséges 60/90 cm belméretü

kőagyagcső

szállításokra.

A közszállítás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

Az aláirt és megfelelően előkészitett ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a polgármesteri II. ügyosztályban, IV. ker., Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt

1936. évi május hó 12. napján délelőtt 10 óráig

személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani.

A benyujtott ajánlatok a IV. ker., Központi városház II. 281. szám alatti helyiségben a benyujtás napján délelőtt 11 órakor kerülnek felbontásra, amikor a magukat igazoló ajánlattevők, vagy azok meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Május hó 14-én és 23-án délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

XIV. évfolyam 20. szám Budapest, 1936. május 16.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvt. Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

ITT AZ UJ STÁTUS!

Az Uj Budapest elsőnek ismerteti teljes részletességgel a főpolgármester státusrendezési rendeletének irányelveit és számadatait

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A jövő hét közepén lesz a végefelé közeledő szanálás egyik legfontosabb stációja: a szanálási bizottság — hivatalos elnevezéssel: a tizenhetes ellenőrző bizottság — azon ülése, amely *a székesfővárosi közigazgatási alkalmazottak státusrendezésével foglalkozik.* Esztendőkig tartó tárgyalások előzték meg előbb a főváros vezetőségében, majd a belügyminisztérium és a pénzügyminisztérium illetékes osztályaiban a státusrendezési problémát, melynek megoldása *Szendy* Károly polgármesterségének egyik leghatalmasabb és legmaradandóbb mértföldköve. A belügyminisztériumban *csupán a hét közepén értek véget a gyorsított iramban folytatott* státusrendezési tárgyalások, e tárgyalások során a legkisebb részletkérdésekben is *végleges megegyezés jött létre,* úgyannyira, hogy az itt közölt szöveg és számadatok *véglegesnek tekinthetők.*

A státusrendezés alapja az új fővárosi törvény szanálási paragrafusa alapján kibocsátott *belügyminiszteri tervezet azon pontja,* amely szerint a szanáló főpolgármester a székesfőváros központi és kerületi igazgatásánál minden szakra nézve megállapítja *a tisztviselők és egyéb alkalmazottak új létszámát, illetményeit és újra szabályozza ezeknek a tisztviselőknek és egyéb alkalmazottaknak összes mellékjárandóságait.*

A székesfővárosi közigazgatási alkalmazottak státusrendezéséről készült főpolgármesteri rendeletnek alapvető szempontjait a státusrendezésre vonatkozó főpolgármesteri határozat indokolásában *különleges precizitással* állapítja meg a főpolgármester.

Nincs többé id. hiv.!

Ezen indokolás szerint a státusrendezés legnehezebb feladata kétségtelenül *az ideiglenes alkalmazottak jelenlegi helyzetének megoldása volt.* Ma az a helyzet, hogy a székesfőváros közigazgatási alkalmazottai közül 53.8% tölt be végleges tisztviselői állást, míg 46.2% ideiglenes alkalmazott. A főpolgármester státusrendezési rendelete a székesfővárosi tisztviselők és hivatalnokok létszámából *az ideiglenes státus majdnem teljes megszüntetésével három főcsoportot alakít ki:* a végleges tisztviselők csoportját, a gyakornokok és a velük azonos jogviszonyban álló kezelők, kezelőnők és segédgondozó nővérek csoportját, végezetül a szorosan vett állandó közigazgatási feladatok elvégzésére alkalmazott havidijas, hetijegyzékes és óradíjas alkalmazottak csoportjait. E három csoporton kívül a székesfőváros még a meghatározott időtartamhoz kötött és előreláthatólag bizonyos idő után megszünő feladatok elvégzésére szükséges havidíjas, hetijegyzékes és óradíjas munkaerőket alkalmazza. A státusrendezési rendeletet a belügyminiszternek bemutató feliratában a főpolgármester azon meggyőződésének ad kifejezést, — még pedig a legteljesebb joggal —, hogy az ideiglenes alkalmazottak helyzetének rendezésével *a székesfőváros egyesítése óta húzódó kérdést oldott meg* és a státusrendezési határozat életbeléptetése után *hosszabb időre megnyugvást tud biztosítani a székesfővárosi közigazgatási alkalmazottak körében.*

Szakok és munkaterületek

A státusrendezés kapcsán a főpolgármester és a polgármester pontosan megállapította, *mely munkaterületek feladatköreinek elvégzésére mely szakok hivatottak* és az egyes szakok létszámát *a jelenlegi munkaszükséglethez mérten építették fel.* Vizsgálat tárgyává tették a főváros vezetői azt is, hogy a fővárosi közigazgatási tisztviselők és hivatalnokok *jelenlegi létszáma az elvégzendő munkával milyen arányban áll.* Az iránt is történik a státusrendezésben intézkedés, hogy a különféle szakmunkákat *mindenütt szakképzett tisztviselők lássák el.*

Ennekfolytán a székesfővárosi *Vízműveknél* szolgálatot teljesítő közigazgatási tisztviselők és egyéb alkalmazottak állásait az egyes szakoknál töröli a főpolgármester és egyúttal felhivja a székesfőváros polgármesterét, hogy az ezeket az állásokat betöltő közigazgatási alkalmazottak részére a Vízműveknél *megfelelő üzemi állásokat szervezzen.* A székesfőváros egyéb üzemeinél és önálló vagyonkezelésű intézményeinél szolgálatot teljesítő *közigazgatási alkalmazottak* állásait is rendezi a főpolgármester. A státusrendezés során végezetül — mint a főpolgármester a belügyminiszternek jelenti — megszervezi *az új XIII. és XIV. kerületi elöljáróságokhoz kerülő új tisztviselői és új gyakornoki állásokat,* szakok szerint csoportosítva.

Mibe kerül az uj státus?

A státusrendezéssel elért pénzügyi eredményeket *pontosan részletezi a főpolgármester.* Az első kérdés az: *Mi a státusrendezés pénzügyi eredménye?* A főpolgármester itt kimutatja, hogy a státusrendezés *nemcsak a jelenlegi szervezett és a költségvetésben megállapított állások létszámára terjed ki, hanem mindezeken felül kiterjed a már évek óta húzódó, de tovább már nem halasztható, valamint a közeljövőben szükségessé váló állások megszervezésére is.* Ha az új hivatalokhoz és intézetekhez szükséges állásokat *nem szervezte volna meg* a főpolgármester és a státusrendezés csupán a jelenlegi állásokra terjedt volna ki, ebben az esetben a hivatalokhoz és intézetekhez tervezett állások 410.577 pengő költsége *nem terhelné* a kifejezetten meglevő állások figyelembevételével felépített új státus költségelőirányzatát. A főpolgármester a státusrendezés során elért *kedvező eredmény összegéül 856.386 pengőt fogad el.* Az üzemeknél ismét megszervezendő, tehát az üzemekre hárított közigazgatási állások költsége 624.766 pengő. Végeredményben a jelenlegi szervezett és az 1935. évi költségvetésben megállapított állások létszámában *a státusrendezés 231.620 pengő kedvező eredményt mutat.* A státusrendezés életbelépése után a székesfővárosi közigazgatási alkalmazottak illetményeire előirányzott költségek a jövőben a státusrendezés eredményeképen összesen *445 ezer 809 pengővel tehermentesülnek.*

Nincs jogsérelem!

A státusrendezési rendelet kimondja, hogy a rendelet életbeléptekor *ideiglenes alkalmazásban levőknek a szervezett állásokhoz mért arányban történő véglegesítéséről a szervezett állások betöltése során kell gondoskodni.* Ha a rendelet életbelépésekor az egyes szakaszokon belül valamely állásban *több alkalmazott* teljesít szolgálatot, mint amennyit a státusrendezési határozat kimutatása feltüntet, az ennél az állásnál alacsonyabb állásokban kinevezésnek *helye nincs addig,* ameddig az illető szakra megállapított összlétszámot el nem érték. A státusrendezés során eltörölt állásokat *az azokat betöltőknek a tényleges szolgálatból történő kiválása kapcsán kell megszüntetni.*

Rendszeresített állásban levő közigazgatási alkalmazottat a jövőben a székesfőváros üzemeihez tényleges szolgálatra állandó jelleggel kirendelni nem lehet. Nem lehet a jövőben rendszeresített közigazgatási állásra *szerződéssel alkalmazni.* A szakokhoz tartozó állások elnyeréséhez a jövőben *az ugyanott előírt képesítés igazolása* szükséges. Ez a képesítés a megszabott kivételektől eltekintve, sem állások megtartása, sem további előhaladásuk szempontjából *nem követelhető meg azoktól, akik a státusrendezés életbeléptetése előtt az illető állásban tényleges szolgálatot teljesítettek és akik az állásra a státusrendezési rendelet életbelépte előtt előírt képesítés birtokában voltak.*

Javulás a fogalmazói, árvaszéki, ügyészi, rosszabbodás a tiszti orvosi karon!

Nézzük most már, *az egyes szakokon milyen változásokat hoz* a státusrendezési rendelet!

A fogalmazási szakon megszünik egy jogi minősítésü tanácsnoki állás, 20 helyett 19 lesz a jövőben a jogász tanácsnokok száma. A középfokú fogalmazási állásoknál *jelentékeny emelkedésről számolhatunk be.* Jelenleg 32 főjegyző van, a jövőben 43 lesz. Jelentékenyen emelkedik a tanácsjegyzők száma is: 53-ról 81-re. A fogalmazók száma 54-ről 110-re emelkedik, viszont a segédfogalmazók száma a jövőben is 78 marad.

Az árvaszéki szakon eggyel szaporodik az ülnökök száma. A középfokú állásoknál létszámemelkedéssel találkozunk annak következtében, hogy a 14 árvaszéki segédfogalmazói állás 6-ra csökken. Megfelelően emelkedik a főjegyzői és jegyzői állások száma az árvaszéken.

Az ügyészi szakon megszervezik a második tiszti főügyészhelyettesi állást, a IV. fizetési osztályban. Eggyel emelkedik a tiszti ügyészi állások száma, 4 fővel megszervezik a V. fizetési osztályban a tiszti-ügyész-helyettesi állást, 3-al emelkedik a tiszti alügyészek száma.

A mérnöki szakon 1-gyel emelkedik a tanácsnoki állások száma, vagyis ismét *3 műszaki tanácsnoka lesz a jövőben a fővárosnak. Az ideiglenes mérnökök nagy seregét* olyképen véglegesítik, hogy 24-ről 35-re emelik az első-

osztályú főmérnökök, 47-ről 75-re a mérnökök és 17-ről 75-re a segédmérnökök létszámát.

Jelentékenyen *megnehezül a jövőben az előlépés a tisztiorvosi szakon.* Eddig I. és II. osztályú tisztiorvosok voltak, összesen 30-an, a IV. és V. fizetési osztályban. A rendelet 4 gyel csökkenti az I. osztályú tisztiorvosok és 10-zel a II. osztályú tisztiorvosok számát és felállítja 8—8 taggal az I. és II. osztályú *tiszti alorvosok kategóriáját* a VI. és VII. fizetési osztályokban.

Jelentékenyebb változások vannak a *statisztikai szakon.* A statisztikai fogalmazási szakon 2 titkári állás megszünik, helyükbe lép a statisztikai *főjegyzői* és jegyzői állás. *A statisztikai középfokú szakon* új főtiszti állásokat szerveznek. Az *állatorvosi szakon* az állategészségügyi telepi igazgató állását főtanácsosi állásra szervezik át. Megszervezik az *idegenforgalmi szakot,* 1 igazgatóval, 1 aligazgatóval és 2 titkárral. Uj szak a *gyógyszerészi* (24 taggal) és a *gyorsírói* (4 taggal).

Végrehajtó helyett: jön az adószedő

A *számvevőségi szakon* szintén az az elv, hogy *szaporítják a magasabb fizetési osztályban levőknek a számát.* 4-gyel emelkedik a számvevőségi főtanácsosok, 8-cal a számvevőségi I. osztályú és 6-tal a II. osztályú tanácsnokok száma, 27-tel a számvevőségi főtisztek létszáma. *Az adóhivatali szakon* 5-tel emelkedik a főtanácsosok, 9-cel a tanácsosok száma. A *végrehajtói szakot* a jövőben *adószedői szaknak* nevezik és szintén jelentékenyen emelik a főtisztek és tisztek számát.

A segédhivatali (kezelési) *szakon* csökken az igazgatók és irodafőtisztek száma, még pedig azért, mert egyes kezelési szakok a jövőben *képesítéshez lesznek kötve,* illetőleg a segédhivatali szakból létesítettek egyes vonatkozásban *új szakokat.* Jelentékenyen emelkedik a véglegesített állásba jutó kezelőnők létszáma: a jövőben a mai 22-vel szemben 35 nő lehet főtiszt, 70 kezelőtiszt helyett 88 lehet kezelőtiszt.

3587 a végleges alkalmazottak létszáma

A státusrendezési rendelethez csatolt kimutatás szerint a jövőben a fővárosnak *3997 közigazgatási alkalmazottja lesz, ebből 3587 a végleges alkalmazott.* Legnagyobb a létszám a segédhivatali szakon: 415, ezután következik a fogalmazási szak 394, ezután jön a számvevőségi és az adóhivatali szak 364—364, a mérnöki szak 326 és a kezelési szak 333 alkalmazottal.

A rendelet olyképen intézkedik, hogy a státusrendezés során kreált új állásokat nem lehet valamennyit *egyszerre betölteni.* A betöltés első dátuma a folyó év *október hó 1. napja.* Az egyes szakoknál az újonnan szervezett állások betöltése fokozatosan évenként történik olyképen, hogy a státusrendezés kapcsán betöltésre kerülő állások *végső terminusa 1940. június hó 1-e.*

Státusba kerülnek a javadalmi őrök

Egyéb rendelkezései a rendeletnek: megszervezik *a javadalmi őri státust,* 490 fővel: 75 pengős minimális és 182 pengő maximális havi fizetéssel. Megszüntetik *az ideiglenes gyakornokokról szóló szabályrendelet törlése kapcsán az ideiglenes gyakornoki állást.* Külön fizetési osztályokba kerülnek *a napibéres takarítónők,* akiknek létszáma 626 fő. Ujból megállapításra kerül az *altiszti státus* 1830 végleges és 250 ideiglenes alkalmazottal. Az altiszti szakra nőt kinevezni és napibéres minőségben új altisztet alkalmazni nem lehet. A *gyakornokok* mindig annak a szaknak elnevezését viselik és esetleg magasabb képesítésükre tekintet nélkül arra a szakra nézve megállapított illetményt kapják, amelyre őket kinevezték. A gyakornokok, kezelők, kezelőnők és segédgondozó nővérek kinevezésük után *egy éven át próbaszolgálatot teljesítenek.* Az ideiglenes hivatalnoki státus megszünése kapcsán az I—IV. fizetési osztályokba sorozott *ideiglenes hivatalnokok* ezt az elnevezésüket és jogi helyzetüket mindaddig megtartják, amíg ebben *a minőségben szolgálatot teljesítenek.*

—

A Jánoshegy neve

— Levél a Szerkesztőhöz —

Nagybecsü lapjuk multheti számában nagy érdeklődéssel olvastam Pálóczi Edgár érdekes fejtegetéseit. Az ő megállapításai kétségtelenül újszerűen hatnak, mert — bevallom — magam is most hallok először arról, hogy a János-hegy Sobieski Jan lengyel király után nyerte volna nevét, bár fővárosunk történetével igen behatóan foglalkoztam. Eddig úgy tudtam, hogy vagy Hunyadi János törökverő hadvezérünkről, vagy Zápolya János fejedelemről nevezték el így a hegyet.

Amennyiben már most bizonyossággal megállapítható, hogy a János-hegy nevét tulajdonképen Buda és Esztergom felszabadítása körül nagy érdemeket szerzett Sobieski Jan után nyerte, mindenképen igen helyes és indokolt, hogy ezt a körülményt megfelelő helyen és megfelelő díszes emléktábla hirdesse magyar és esetleg lengyel nyelven. A gyakorlati élet azonban ellene szól a cikkben foglalt elméletileg talán pártfogolható azon tervnek, hogy a Jánoshegy neve ezentúl legyen: Sobieski János király hegy! Az ilyen hosszú és komplikált nevek a köztudatba sohasem mennek át. Egy hegynek viszont nincsen szüksége arra, hogy olyan díszes neve legyen, mint amilyet egy földi halandó talán szívesen használna.

A gyakorlati életben minél rövidebb és minél könnyebben megjegyezhető helység, utca, folyó és városnevekre van szükség. Ezért nem fogadta el a közvélemény a: Gróf Bethlen István Bástyasétány nevet. Bethlen-sétány teljesen megfelelő lett volna, ugyis tudta volna mindenki, hogy kiről nevezték el, főként, ha azt emléktábla jelezte volna, ugyanúgy felesleges a Vilma királynő-út-elnevezés is. Wilhelmina-út teljesen elegendő lett volna, mindenki tudná így is kiről van szó. Ugyanezen okból kívánatos, hogy a magyar főváros hivatalos neve, az ősi néven Buda legyen, mert az rövidebb és könnyebben emlékezetben tartható, mint Budapest és azonkívül nem téveszthető össze Bukarest másik fővárossal.

Épen ezért meg kell állapítanom, hogy ha talán sikerül is a Mickiewicz Társaságnak, hogy ilyen irdatlan hosszú névvel ruházzák fel a mi jó, öreg János hegyünket, a közvélemény azt nem fogja sohasem bevenni. Vagyis ez is csak papiron marad meg, ellenben meg lesz az a hátrány, hogy mindenki kényelmetlen érzéssel fog a névre gondolni, ami viszont nem igen mondható összhangba lévőnek azzal, amit a gondolat célul tüzött ki. Sokkal nagyobb szolgálatot tesz a neves Társaság Sobieski Jan emlékének, ha megállapíttatja hivatalosan is, hogy a János hegy valóban Sobieski Jan-tól nyerte nevét, ezt megfelelő helyen emléktáblán megörökíti, ahol azt felnőttek, diákok és gyermekek olvashatják. A jó, öreg János hegy nevét pedig meghagyja úgy, ahogy van! Nem fog rá megharagudni a közvélemény és jó indulattal tudomásul veszi, hogy a János hegy neve Sobieski Jan-tól ered.

Széll Sándor dr.

Hézagpótló ujitás!

Van kisüveg **Igmándi** keserüvíz is 2—3-szori használatra **56 fillér**

Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

VÁROSHÁZI NOTESZ

A NAGY RÓMAI NAPILAPOK az Olaszország számára egzisztenciális jelentőségű abesszinai események mellett is hizelgően sok helyet tartanak fenn arra, hogy Szendy polgármester római látogatásáról beszámoljanak. Színes és teljes részletességű tudósításokat olvastunk a magyar zarándokok hódoló felvonulásáról a Szentatya elé, továbbá a magyar dalosok tisztelgéséről Mussolini előtt. A Duce-nak a polgármester átnyujtotta a magyar főváros szépségeit irásban és képben tárgyaló könyveket.

Előre megállapitott program szerint folyt le Szendy polgármester minden perce Rómában. A program egyik fontos része volt a székesfőváros koszorújának letétele XI. Incze Pápa sírjára. A koszorúhoz Budapestről vitte a szalagot Keil tanácsjegyző, a nemzeti színű és fővárosi színekben pompázó szalag felirata Budó Jusztin dr. ékes és tudós latinságával a következő:

Anno ab urbe Buda recuperata
CCL-mo
semper grata civitas Budapest
magyarul:
Buda város visszafoglalásától a
CCL-ik esztendőben
a mindig hálás Budapest város

*

A POLGÁRMESTER TÁVOLLÉTÉBEN a főváros törvényes rendje szerint az első alpolgármester kezében futnak össze a városigazgatás szálai. Van tehát bőven teendője Liber helyettes polgármesternek, aki a polgármesteri feladatok mellett természetszerűen rendes alpolgármesteri penzumát is maradéktalanul ellátja.

Ez a hét különben elegendő csendességgel telt el a városházán. Csupán a nyomda dolgozott különleges izgalommal: el kellett készítenie és szét kellett küldenie a zárszámadás hatalmas kötetit, ezenkívül nyakába szakadt Kurfürst vezérigazgatónak a státusrendezés javaslatának kinyomatása és szétexpediálása is.

A jövő hét már gazdagabb lesz eseményekben. A polgármester ma veszi át hivatala vezetését Liber helyettes polgármestertől. Hétfőn pedig összeül a zárószámadási albizottság is. A hét végén azután a pénzügyi bizottság plénuma foglalkozik majd a zárószámadással egy, esetleg két ülésben. Közgyülés az eddigi tervek szerint május 27-én lesz.

*

ELŐJELE A KÖZELEDŐ NYÁRNAK, hogy ide-oda utazgatnak nemcsak a város vezetői, de a tanácsnok urak is, bár hivatalosan!

Farkas Ákos dr. tanácsnok a Segitőalap vezetőségének és az intézőbizottság tagjainak kíséretében — a Tátrába ment ezen a héten vikendezni. Hivatalos elfoglaltsága szólítja a felvidékre Farkas tanácsnokot: arról van szó, hogy a magaslati levegőre szoruló beteg tisztviselők számára ezer méteren felüli olcsó és megfelelő gyógyhelyet keressenek a fővárosi urak.

Kovácsházy tanácsnok a hét elején Bécsben és Salzburgban járt. Salzburgba annak a gondolatnak a jegyében utazott a kitűnő Kovácsházy, hogy ha lehetséges a salzburgi ünnepi játékok idejére ideiglenes propaganda helyiségről gondoskodjon Budapest számára.

*

KLASSZIKUSAN SZÉP SZAVAKKAL köszöntötte Sipőcz főpolgármester, úgy is mint a Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőbizottság elnöke, a világsajtó budapesti tanulmányúton résztvevő illusztris képviselőit az általa adott búcsú-banketten.

— Mi mindig a munkának az emberei voltunk — mondotta francia nyelvű beszédében a főpolgármester — mi, magyarok megbecsültük az alkotásokat és a civilizáció vivmányait, mindig tartottuk a szellemi kapcsolatokat a világ népeihez és épen ezért értékes nekünk az Önök látogatása, az Önök barátsága és az Önök megértő, jóindulatú támogatása. Meg vagyok győződve arról, hogy Önök nemcsak a palotákat és a természeti szépségeket látták itt. Nemcsak a mi gyógyító vizeinket tanulmányozták, amelyeket mi az egész emberiség javára hozzáférhetővé tettünk, hanem megláttáták a magyar népnek a szivét és a lelkét, amely ebben a metropolisban hatványozott mértékben él és lüktet!

— Budapest nem csupán egy metropólis, nem csupán a gyógyfürdőknek a városa, hanem a magyar kulturának, a magyar munkának, a sportnak is és a magyar művészetnek is centruma. Önök, akik mélyen látnak az emberek szivébe és lelkébe, és ismerik a dolgoknak rugóit és mozgató erőit, látni fogják, hogy a magyar nép és a székesfőváros lakossága nehéz körülmények között, szívós kitartással, hittel és meggyőződéssel munkálja a jobb jövőt. Vigyék hirül olvasóinknak, hogy a Duna medencében egy ezeréves multú nép bizik a jobb jövőben és munkálkodik az emberiség egyetemes javainak kitermelésében!

*

A VÁROSHÁZI HÖLGYEK TISZTELETREMÉLTÓ jószivét és nemes agilitását esztendőről esztendőre szebben mutatja a gyermeknapi gyüjtés. A gyüjtésben résztvevő arisztokrata asszonyok és miniszter-feleségek között elő-

A számok beszélnek

Irta: Szőke Gyula dr.

A polgármester közrebocsátotta a székesfőváros multévi gazdálkodásáról szóló számadásait. Módjukban van az összes illetékeseknek és érdeklődőknek a főváros gazdálkodásának állandó ellenőrzése mellett most *számszerűleg is* megállapítani, van-e és micsoda kifogás a polgármester és munkatársai gestiója ellen és az adott viszonyok között lehetett volna-e másképen gazdálkodni. Természetesen az *őskritizálók* könnyen rámondják, hogy mi mindenben található kifogás. Ha azonban *tárgyilagosan nézzük* a városháza munkáját, megállapíthatjuk: az adott viszonyok között *meg lehetünk elégedve!*

A számok beszélnek! Az előírás szerinti kiadásokból 4,030.000 pengő megtakarítást értek el, viszont az előírt bevételek 804.000 pengővel nagyobbak a költségvetésben előírt bevételeknél. Ez azt mutatja, hogy *helyes volt* a polgármester takarékossági rendelkezése. De *helyes volt* az az álláspont is, amely a nagyobbmérvű takarékosságnak a lehetőségét hangoztatta a költségvetés tárgyalásakor.

Azt is mutatja azonban ez az eredmény, hogy

a deficites költségvetés kellemetlen eredményét a polgármester lefaragni igyekezett és ez a kitartó és következetes munkával sikerült is.

A költségvetés egyensúlya nemcsak a helyes gazdálkodást mutatja, de a *bizalmat is* növeli. *A polgárság bizalmát, a hitelezők bizalmát és az önbizalmat.* Akinek sikerül a nehezen induló háztartási munkát jó eredménnyel befejezni, az tudja, hogy mit akar és tudja, hogy jó uton jár.

Ha azonban azt is nézzük, hogy a lerovás eredményileg kedvezőtlenebb az előírásnál és a tényleges kiadás 7 millió pengővel több a tényleges bevételnél, ez megint csak *a mi helyes gazdasági látásunkat igazolja.* Nem elegendő csak a kiadásokat csökkenteni. És nem elegendő a kiadásokat csak a bevételekhez igazítani. Hanem a bevételeket is az adózók fizetőképességéhez kell idomítani. Bármennyire is működik a végrehajtó, van egy határ, amelyen túl adót kipréselni nem lehet.

Az előírt bevételeket a következő évekre, mint követeléseket, állandóan átvinni: csak a tisztánlátást zavarja és természetesen zavarja a helyes gazdálkodásban a főváros vezetőségét.

A polgármester bizonyára levonja ennek a következményeit és a legközelebbi költségelőirányzatban *már nyoma lesz* annak, meddig szabad a bevételek számoszlopait emelni.

A zárószámadás rávilágít *az üzemi gazdálkodásokra* is. Ebben a zárószámadásban a részvénytársasági üzemek nem szerepelnek és így sem a Községi Takarékpénztár, sem a Beszkárt üzletviteléről *itt szó nincsen.* De a nagy üzemek, az Elektromosművek, Gázművek és Vízművek, valamint a kisebb üzemek *mind megmutatják a jövő feladatait.* Az előirányzott bevételek, a Községi Kenyérgyár és Lóhúsüzem, valamint a Temetkezési Intézet kivételével nemcsak befolytak, de emelkedtek is. Az előirányzott kiadások ezen három üzem kivételével szintén mindenütt emelkedtek. Azonban

a bevételek emelkedése kétszeresen túlhaladja az emelkedett kiadásokat.

A Községi Kenyérgyár és Lóhúsüzem, mint kizárólag szociális intézmény, természetszerűen nem hozhat jövedelmet. A Temetkezési Intézet pedig *az ottani helytelen gazdálkodás képét* a leghívebben visszatükrözi. Bármennyire drágítsák is a temetési költségeket, *az oktalan, túlzottan drága beszerzések* annyira felverik az árakat, hogy már szinte nem is lehet meghalni.

Az üzemek az elmult évben tisztán 23 millió pengővel járultak hozzá a beruházott tőke törlesztési és kamatszolgálatához és az üzleti fölösleg és természetbeni szolgáltatások révén a községi háztartás kiadásaihoz.. Ha azt látjuk, hogy a gyógyfürdők, Kenyérgyár és Lóhúsüzem veszteséggel dolgoznak, nyilván el kell ismernünk a többi üzemek gazdálkodásának a sikerességét, ha szolgáltatásaik révén *ily módon tudnak segíteni a főváros közterhein.*

Már hallom az ellentmondásokat: *miért kell akkor a különböző díjakat, gáz, víz, villany árát és villamos viteldíjat emelni,* ha ilyen sikeresen gazdálkodnak az üzemeink? Messze vezetne erről ez alkalommal részletesen tárgyalni, de két szempontot le kell szögezni anélkül, hogy a tarifák emelése érdekében szót emelni kívánnék:

A szolgáltatások árát annak kell megfizetnie, aki a szolgáltatásokat igénybe veszi.

Az üzemeknek legalább is a napi munkájukkal és a javításokkal felmerülő kiadásait, valamint a rövid életű beruházások költségeit saját munkájukkal, önmaguknak kell előteremteniök.

Lehetnek *elméletek* az üzemek céljairól, lehetnek *elgondolások* az üzemek feladatairól, mind érdemes lehet arra, hogy gyakorlatilag működő városvezetők komoly figyelemre méltassák. Egyről nem szabad beszélni:

Nem szabad az üzemek kiadásait állandóan kölcsönökből fedezni, nem szabad már a nagyobb átalakításokat és rövid életű beruházásokat is a jövő generáció terhére idegen pénzzel eszközölni és nem szabad ezáltal a közterheket, a községi háztartás kiadásait folytonosan emelni.

A polgármester zárszámadási jelentése *ezt igazolja.* A bevételek nem tudnak oly mértékben befolyni, amint azt a költségvetés összeállításánál elképzelték, mert az adófizető képességének *van határa.* Az adósságokat *sem lehet az* égig emelni, mert a hitelképességnek is *vannak korlátai!*

A polgármester kimutatja, hogy a székesfőváros összes vagyona, amelyben az összes üzemi vagyonok, valamint a hasznot nem hajtó vagyonrészek is bennefoglaltatnak, (iskolák, árvaházak, szeretetotthonok stb.) 1.527 millió pengőt tesznek ki. Ezzel szemben a főváros tartozása 708 milló pengő.

A főváros összes adóssága tehát eléri a főváros összes vagyonának a 45%-át. Közgazdasági szemmel nézve, a főváros hitelképessége még mindig sértetlen. Azonban nagyonnagy óvatosságra tanítanak a mai nehéz gazdasági viszonyok.

Nagyon megmutatják ezek a számok azt, hogy *beruházásokat kölcsönökből* csak akkor szabad eszközölni, ha azok a beruházások *hasznothajtók,* vagy szükségesek, vagy a főváros szociális igényeinek a kielégítésére elkerülhetetlenek! Amikor templomokra, iskolákra, árvaházakra és szeretetházakra, fürdőkre és a közegészségügy érdekében megfelelő parkokra, kórházakra és hasonló intézményekre van szükség, annak költségeit nyugodtan vállaljuk még akkor is, *ha azt kölcsönből kell fedezni.*

Luxus-építkezésekre, szállodákra, versaillesi parkokra, korzókra és hasonló elgondolásokra azonban ilyen megterhelés mellett gondolni nagy hiba és azt mutatja, hogy az ilyen tervek nem élik a főváros polgárságának a gyakorlati életét, nem látják a szükségleteket és nem látják a lehetőségeket.

A zárószámadás sokra tanít, sokat megmagyaráz, de sokat meg is tilt. A polgármester és munkatársai, valamint a törvényhatósági bizottság helyes gyakorlati érzékkel nézik munkájuk eredményét a zárószámadásokban és levonják annak tanulságait. *A multat igazolja a jelen, amely egyben a jövő irányát is megadja. Remélem: követjük!*

---

kelő poziciót foglalnak el a főváros vezetőségének hölgy-hozzátartozói.

A multheti gyermeknapi gyüjtés szintén az urnák mellett találta a városházi hölgykoszorút. E pillanatban természetszerűen nem állnak még számszerű adatok rendelkezésünkre, ki mennyit gyüjtött, de kétségtelen, hogy a városházi szépasszonyok ezidén is mindent megtettek a siker érdekében.

A legnagyobb élénkség, a legkedvesebb hangulat Sipőcz Jenőné Apponyi-téri urnája körül uralkodott. Az urnát a diplomáciai, politikai és gazdasági élet számottevő reprezentánsai keresték fel. Sipőcz Jenőné gyüjtésében résztvettek:

Guilleaume Árpádné, Győry Tiborné, Rottenbiller Fülöpné, Homonnay Tivadarné, v. Pesty-Müller József Leóné, Felkay Ferencné, Masirevich Fedorné, Konkoly-Thege Gyuláné, Konkoly-Thege Kálmánné, Konkoly-Thege Sándorné, v. Miklósffy Radivojné, Hertelendy Miklósné, Hertelendy Andorné, Kullmann Sándorné, Koós Mihályné, Tomcsányi Zoltánné, Héjja Zoltánné, Sereghy Mihályné, Luchich Károlyné, Hertelendy Dénesné, dr. Csanády Gusztávné, dr. Gottl Ervinné, Pap-Ragány Endréné, Urmánczy Nándorné és leánya, Beleznay Andorné, Meleghy Gyuláné, Mengeléné, dr. Nitsche Zoltánné, Ackersonné, Görgényi Lászlóné, Percs Ernőné, Lehoczky Brunóné, miklósvári Miklós Ervinné, Koós Mária, Poósch Klári, Barcsay Alice, Harsányi Grete, Abonyi Mária, Abonyi Vilma, Abonyi Anita.

Lamotte Károlyné a Vörösmarthy-tér és Dorottya-utca sarkán gyüjtött, gróf Majláth Józsefné, dr. Végh Károlyné és dr. Bódy Tivadarné társaságában. Ezt az urnát is nagyszámmal keresték fel az adakozók, elsősorban Lamotte Károlyné grófi rokonsága, továbbá a pénzügyi és közgazdasági élet kitűnőségei.

A Veres Pálné és Irányi-utca sarkán, ez alkalommal először gyüjtött dr. doroghi Farkas Ákosné. Az ifjú és elbűvölő szépségű méltóságos asszony páratlan lelkesedéssel intézte a gyüjtést. Az ő urnája körül szorgoskodtak Csorna Kálmánné, Édes Endréné, Némethy Béláné, Havlin Károlyné, Édes Vincéné Honffy Baba, Dózsa Ferencné, Alapy Istvánné és sokan mások.

*

BUDÓ MÁRIA LEÁNYGIMNAZIUMI TANÁRNŐT, a székesfőváros főlevéltárnokának leányát eljegyezte Biró Béla okl. gépészmérnök.

66-ik M. Kir. Államsorsjáték
Főnyeremény 40.000 ar. P
17.000 nyeremény 250.000 ar. P értékben.
NYEREMÉNYEK:
20.000 ar. P.
10.000 ar. P.
2-szer 5.000 ar. P.
4-szer 2.500 ar. P.
6-szor 2.000 ar. P.
10.szer 1.000 ar. P.
és még számos nagy és kisebb nyeremény, melyeket mind készpénzben fizetnek ki.
Huzás junius 5-én
SORSJEGY ÁRAK:
Egész ar. P. 3.— Fél ar. P. 1.50
Kapható minden sorsjegy főárusítónál, valamint az összes dohánytözsdékben. Posta rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesít a Székesfővárosi M. Kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest, V., Szalay-u. 10.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 49
E szelvény 10% engedményre jogosit

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon; 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet, Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Kétféle mérték a Beszkártnál

Müller Antal nyilatkozik képviselőházi interpellációjáról és Kozma belügyminiszternek arra adott válaszáról

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A képviselőház szerdai ülésén *Müller* Antal általános figyelem közepette kérdezte meg a belügyminisztert arról, van-e tudomása arról a kormányzatnak, hogy a Beszkárt amúgy is szerény fizetéssel biró alkalmazottainak törzs- és mellékilletményeit az elmult három év alatt *több mint 30%-kal csökkentették*. *Müller* Antal interpellációja során szóvátette azt az elterjedt hírt is, hogy a belügyminiszter, illetve a belügyminiszter intenciói szerint a főpolgármester a kereseti adónak a személyzetre való áthárításával, továbbá a nyugdíj-járuléknak 3%-ról 6%-ra való felemelésével súlyos terhet fog a Beszkárt alkalmazottakra róni. Interpellációja során arra kérte *Müller* Antal a belügyminisztert, hogy az amúgy is rossz helyzetben levő Beszkárt alkalmazottakat a szanálás során minden néven nevezett további illetményredukciótól kíméljék meg.

Az interpellációra *Kozma* Miklós belügyminiszter azonnal válaszolt, kijelentvén, hogy a Beszkártot illetően *üzleti szempontból is szükségessé vált a szanálás*, amelynek ódiumát a kormány kénytelen vállalni. Választani kellett az összeomlás és az ebből következő tömeges elbocsátás, vagy a fizetés-csökkentés között. A nyugdíjkérdés az eddigi 6%-kal nem volt megoldva és ezért, hogy a Beszkárt kötelezettségének a jövőben eleget tehessen, a nyugdíjjárulékot 12%-ra kellett felemelni, ezt 6—6%-os arányban viseli a vállalat és az alkalmazott.

A képviselőház ülésén *Müller Antal nem vette tudomásul* a belügyminiszter válaszát. A Beszkárt alkalmazottak érdekében elmondott interpellációjáról

Müller Antal

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Nem vehettem tudomásul a belügyminiszter válaszát! Ugyanakkor, amikor tarifarevizióra, azaz helyesebben kifejezve: viteldíjdrágításra készülnek, — ismételten igénybeveszik az alkalmazottak fizetését. Súlyosnak tartom a Beszkárt alkalmazottak újabb megterhelését, mert meggyőződésem, hogy a *hurt tovább feszíteni nem lehet*, nem különösen a minden erejüket és idegüket a köz szolgálatába állító Beszkárt alkalmazottaknál.

— *Nem helyeslem* a belügyminiszter álláspontját a nyugdíjterhek felemelése tekintetében sem. Kétségtelen ugyanis, hogy a viteldíjemelés révén a *nyugdíjalap mentesül* az eddigi igénybevételtől, illetőleg mód nyilik arra, hogy az immáron teljes egészében kölcsönvett nyugdíjalap problémája *mindenkit kielégítő megoldást nyerjen*. Az *nem megoldás*, hogy a Beszkárt kölcsönvette a nyugdíjalapot és most duplájára emelik az alkalmazottak nyugdíjilletékét, vagyis hogy a kölcsönvett nyugdíjalapot tulajdonképen jelentékeny részben ismét az alkalmazottakkal fizettessék meg az illeték felemelésének formájában.

— A belügyminiszter úrnak a jövedelmiadó levonása tárgyában interpellációm kapcsán tett megjegyzésére jelen alkalommal *nem akarok bővebben kitérni*. A legnagyobb mértékben *antiszociálisnak tartom azonban*, hogy amíg a 3500 pengőn felüli fizetések jövedelmi adóját továbbra is a társulat fizeti, a kisebb fizetések után áthárítják ezt a terhet az alkalmazottakra!

Szent Imre kertváros felé

Irta: **Duday Alajos dr.,**
tanácsnok, a XI. kerület előljárója

A közelmultban foglalkoztam a nyilvánosság előtt a Szent Imre-város tíz éves fejlődésének történetével, az mikép épült be, városrendezés szempontjából hogyan tisztult és tisztul a Szent Imre-város utcáinak látképe, hogy kiérdemelje a „Szent Imre kertváros" elnevezést.

Foglalkoztam azzal, hogy a városszabályozás terve mivé alakítja a jövőben a kerület területét, a kifejlesztést mily elvek alapján kell eszközölni, hogy a kerület fejlődése helyes irányba tereltessék.

A következőkben rátérek azon szempontokra, melyek a kerület fejlődésére fontosak és kihatással bírnak. Nevezetesen a főforgalmi útak létesítése, villamos és vasúti forgalomnak kifejlesztése az autóbusz bevonásával, a Szent Gellért-térről a HÉV kihelyezése, gyógyfürdőink fejlesztése, az előttük levő terek rendezése, parkozása, sétányok létesítése, templomok építése, az állandó kiállítási terület megépítése, a polgári lövész- és sporttelep felállítása, a tervbe vett természettudományi múzeum, Lendl Adolf elgondolásában, amely tanulmány már is a polgármesteri ügyosztályban várja előkészítését, a szabadtéri szinpad elhelyezése és megépítése, a kerületi tűzőrség felállítása, a kerületi előljáróság hivatalainak elhelyezése, illetve az épület átalakításának befejezése.

A főforgalmi útak közül elsősorban a Verpeléti-útat kell megemlítenem, mert ez az útvonal kínálkozik beépítettségénél fogva elsősorban arra, hogy a Horthy Miklós-hídnak 1938-ban megindúló forgalmát levezesse, miért is ezen útvonal átépítése a Budafoki-út és a Műegyetemi rakpart bekapcsolása mellett már nagyon időszerű kérdés.

Ezen útvonal erős igénybevétele már most kívánatossá teszi, hogy a Horthy Miklós-hídtól elinduló, a Fehérvári-úti aluljárónál áthaladó és a Kelenföldi pályaudvarnál végződő Szent István-út megnyítása és kiépítése a közel jövőben megvalósúljon.

Sürgősen kiépítendő volna a Horthy Miklós-útat és a Budaörsi-útat összekötő Hamzsabégi-út, mely már ma forgalmas és az új balatoni müút és az új repülőtér megnyításakor hatványozott mértékben fog igénybe vétetni.

A sürgősen megnyitandó, illetve kiépítendő főforgalmi útak közé kell a Tétényi-út és Etele-út kiépítését is soroznom.

A közúti és vasúti forgalom lebonyolításánál elsősorban keresztülviendő a polgárságnak mind erőteljesebben nyilvánúló azon kívánsága: a HÉV-nek a Szent Gellért-térről való kihelyezése és a villamos tarifának a határig való kiterjesztése.

Megépítendőnek tartom a Horthy Miklós-úttól a Tétényi-úton és a Csurgói-úton át a Fehérvári-útba bekapcsolódó villamos körforgalmi vonalat, mely úgy a Sósfürdő, de főként az alsó Kelenföld lakosságának szükségletét volna hivatva kielégíteni.

E helyütt említem meg, hogy a vasuti forgalom lebonyolítására ismét szóbeszéd tárgyát képezi azon eszme, hogy egy új, nagyobb méretü személypályaudvar létesülne a Budafoki-út és Fehérvári-út között, a mai összekötő vasúti töltés pályaszintjében.

Ennek megvalósítása esetén a déli vasút pályaudvara megszünne és a kerületet feldaraboló egyik vasúti töltés megszünne. Ezen pályaudvar létesítése esetén a Dunán közlekedő távolsági személy hajóforgalomnak is itt lehetne állomást létesiteni.

Az autóbuszforgalomnak a kerületen át való vezetése a Hamzsabégi-út, vagy a Budaörsi-út igénybevétele mellett az új repülőtér forgalma fog lökést adni.

A sétány kérdését ki kell terjeszteni már Szent Imre városára is. Jelenleg a kerület sétánnyal egyáltalán nem bír. E célra a szabályozási terv szerint rendelkezésre áll a Szent Imre herceg-út, Fadrusz-utca és Lenketér közti terület, mely sivár, elhagyott állapotánál fogva már rászorul a székesfőváros gondozására.

Az alábbiakban rámutatok azon körülményre, hogy a Szent Imre városban a katolikus polgárság hívői templommal nem bírnak, csak elégtelen befogadó képességü kisebb-nagobb kápolnákkal kell megelégedniök. A Szent Imre herceg-úti ciszterci-rendi templomon kívül a Fehérvári-út mentén a Szent Adalbert egyházközség plébánia-templom megépítése kívánatosnak mutatkozik.

Kerületünkre nagy kihatása lesz majd az állandó kiállításnak a Horthy Miklós-híd és az összekötő vasúti híd között a Budafoki-út és a Dunapart közötti tervbe vett elhelyezése. Kívánatosnak tartom ezen terv napirenden való tartását, mert szépészeti szempontból is szükséges a fenti terület rendezése.

Ugyancsak napirenden tartandónak vélem a természettudományi múzeumnak és a kertnek az összekötő vasúti híd alatt a Nádor-kert részbeni területén tervbe vett elhelyezését.

A testnevelés szempontjából, a polgári lövész- és sporttelep létesítését az összekötő híd töltésével párhuzamosan haladóan a Budafoki-úttól a Duna felé eső főváros területén honvédelmi szempontból is sürgősnek vélem.

Színművészeti szempontból nagy hatást jelent a szabadtéri szinpadok megvalósítása. Kerületünkben erre két hely is kínálkozik. Az egyik a Gellért-hegy északi oldalán az Orom-utca alatt levő amfiteatrum-szerü mélyedés, a másik, a kis Gellért-hegy délnyugati oldalán fekvő fővárosi köporbánya helye. Ezen utóbbi hely ma-holnap úgyis művészi megoldásra szorul.

Közintézmények létesítése közül megvalósítandónak vélem a szülész-otthont és bábaképzőt, melynek céljára a Szent Imre herceg-út és Nagyboldogasszony-út közti terület is rendelkezésre áll.

Felvethetem ezzel kapcsolatban a Sósfürdő kérdését is. A Sósfürdő vize, mint ismeretes, kiválóan speciális, női bajok gyógyitására alkalmas. Prosperálni azonban nem tud, mert a vállalat közismerten szegény. Amennyiben az elől hivatkozott intézménynek azon helyen való elhelyezése ellen felszólalások történnének, helyesnek tartanám a szülész-otthon és bábaképzőnek a fürdővel való egyesítését, és ottani felépítését, hol különleges gyógyvíz és üdülő sétány rendelkezésre áll. Meggondolandónak vélem egyáltalán, nem volna-e helyes a Sósfürdőt a székesfőváros politikájába bevonni. Ugyancsak szorgalmazandó e városrész széttagoltságára való tekintettel a nyilvános illemhelyeknek nagyobb számban való felállítása is.

A Szent Imre város állandó fejlődése okozta, hogy lakossága az utolsó népolvasás óta hatalmasan, több, mint 21 százalékkal szaporodott. A Horthy Miklós-híd megnyitásával a kerület újabbi fejlődést vár. Ezen fejlődéssel a közigazgatásnak is lépést kell tartania. Szükséges tehát, hogy a kerületi előljáróság hivatalainak végleges elhelyezése és nyugodt ügyvitele biztosítva legyen és a polgárság jogos igényeit kielégítse, vagyis, hogy az előljárósági épület átalakítása befejeztessék.

Központi fütések, egészségügyiberendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER
Városliget
Megnyilt

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 38-3-38.

HIREK

A Nemzeti Stadion palántái

Irta: nemes **Nátly Ignác** ny. m. kir. ezredes

Amikor az 1889. év kelletlen farsangján Rudolf trónörökösünk koporsóját sokezer koszorúval boritották, legkiválóbb helyre szépségénél fogva egy magyar — a temesvári *Mühle* kertészetében rendelt — koszorú jutott. Hogy a székesfőváros műkertészete akkor még nem fejlődhetett ki, annak oka az, hogy a város utcáit a kelletén túl *szűkre és hosszú sorokban építették*. Működése talán épen ezért, legutóbb a Gellérthegy hálátlan szikláin tudományos pályára lépett. És igy került végre a lebontott Tabán területén a tájkertészet helyes és hálás útjára.

Az óbudai hévízforrások Budapest kincsestárai lehetnek! Az ezeket övező hegyvidék — Gül baba sírjától a Schmidt kastély bűvös parkjáig — évszázadok óta a főváros kertészgárdájára vár, hogy a kincseket értékesítés végett méltó keretbe foglalja. Hévízforrások — régi tapasztalat szerint — kizáróan *gondosan épült kertvárosban* érvényesülnek. Viz, gőz, iszap, napsugár meg a kellő savakból van itten — mint ma már mindenütt — elég, csak fürdővendég — a fürdőváros tényezője — nincsen.

Ennek pedig egyedüli oka a hiányzó fürdővárosi légkör: a virágillatos ozondús levegő, a fülemile dallamos lelki nyugalma és az igények méltányos kielégítésén kívül, a fürdővendéget marasztaló nélkülözhetetlen szórakozás lehetőségei. Ezért Budapet idegenforgalmi és fürdővárosi elgondolásától el nem választható a látványos, állandóan működő *Nemzeti-Stadion* mielőbbi felépítése. Természetesen elkülönítve a kiállítások vásári zajától, olyan helyen, amely lehetővé teszi az ország ifjúságának időközi kényelmes elhelyezését, fürdőztetését és versenyzését. Népoktatási törvény alapján községenként megszervezve, ez az elgondolás fölér az általános véderőkötelezettséggel, amelynek népnevelő hatása el nem gáncsolható.

A Nemzeti-Stadion céljaira jelenleg Óbuda-Ujlaknál — Margitszigettel kapcsolatban — *alkalmasabb hely nincsen!* A fürdőváros-rendezéssel egyetemben a költségek itten a legrövidebb időn belül, nemcsak teljes egészében megtérülnek, de állandó jövedelmet biztosítanak az ország szaporodó népe számára. A sokat emlegetett ifjúság nemzeti eszméje pedig igy — megszakítás nélkül a katonaköteles kor végső határáig — a kellő ápolásban részesül, — akár *Morbitzer* Dezső virágpalántáinak tudományos telepítése, az élet bármely pályáját tekintve.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

Május hó 23-án és 30-án délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Petrovácz, a NEP és a 7-es autóbusz

Rákosváros és Buda irányában meg kell hosszabbitani az Autóbuszüzem jól bevált legujabb relációját

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Alig indult meg a 7-es autóbuszjárat, amely a Keleti pályaudvart köti össze végig a Rákóczi-úton és a Kossuth Lajos-utcán az Apponyi-térrel, máris heves akciók indultak meg az első napokban szemmelláthatóan már nagyszerüen bevált autóbuszvonal meghosszabbitása érdekében. Rákosváros kereszténypárti lakossága az, amely bizva a kerület atyjában: Petrovátz Gyula országgyülési képviselőben, elsőnek kezdett akciót abból a célból, hogy a 7-es autóbuszjáratnak ne legyen a Keleti pályaudvar indulási oldalánál a végállomása, hanem a vonalat a Thököly-úton végig: Rákosváros szivéig fejlesszék ki. A rákosvárosi keresztény párti akcióhoz kapcsolódott azután a rákosvárosi Nemzeti Egység Pártja mozgalma, amely a maga részéről szintén beadványt terjesztett a Beszkárt igazgatósága elé a 7-es vonal meghosszabbitási érdekében. Kétségtelen azonban, hogy ebben az ügyben a kezdeményezés érdeme a Rákosvárosi Keresztény Községi Pártot illeti. A fővárosnak több, mint 100.000 főnyi lakosságát igen közelről érintő akcióról

Petrovácz Gyula

országgyülési képviselő, a főváros törvényhatósági bizottságnak örökös tagja, a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Még mielőtt a 7-es autóbuszjárat, a Beszkárt egyik legfrekventáltabb és legnépszerübbnek igérkező vonala, egyáltalában megindult volna, szükségesnek tartottam, hogy a kerületemből hozzámérkező nagyszámú megkeresés kapcsán megindítsam a magam akcióját a még meg sem kezdődött autóbuszjárat tovább fejlesztése érdekében. Ebben az ügyben fel is szólaltam a fővárosi törvényhatósági élet egyik legelőkelőbb fórumán: a közigazgatási bizottságban is. Az elmult napokban történt felszólamlásom kapcsán a polgármester máris igéretet tett, hogy az általam felvetett közlekedési problémát a legbehatóbban és a legjobb indulattal tanulmányozni fogja.

— Ami most már a kérdés lényegét illeti, a közigazgatási bizottságban nagy örömmel üdvözöltem a polgármester urat, a 7-es autóbuszvonal megnyitása alkalmából. Nem kétséges: rendkivüli hiányt pótol ez a 7-es autóbusz, mert a kis-szakasz rendszer által teljesen tönkretett Rákóczi-úti közlekedést ezzel a módszerrel a Beszkárt kivezette a kátyúból. Ezidő szerint 24 fillér a Rákóczi-úton végig az autóbuszjegy ára és ugyanennyibe kerül a villamoson való utazás is, azaz kis-szakasszal mindössze 6 fillérrel kevesebb. A publikum szivesen megfizeti ezt a 6 filléres többletet, szeretettel fogadta a közönség az útvonalán 8 perc alatt végigfutó autóbuszt.

— A 7-es autóbusz rövid reláció úgy Buda, mint Rákosváros szempontjából. Legalább a Hungária-körütig meg kell hosszabbitani, vagy még tovább egészen Rákosváros közepéig, a Bosnyák-térig. Budát illetően pedig az a helyzet, hogy sürgősen meg kell teremteni a lomha és nehézkes villamosközlekedés helyett a 7-es autóbusz relációjának meghosszabbitásával a Rákóczi-út gyors és hibátlan összeköttetését Budával.

— Akcióm mögött — ez nem kétséges — ott áll egész Rákosváros állásra és pártra való tekintet nélkül. Nem kétséges, hogy a budaiak, amint azt Csilléry András, a közigazgatási bizottság ülésén elhangzott beszédem kapcsán közbeszólás formájában kijelentette, — szintén el lennének ragadtatva a 7-es autóbusznak Budára való meghosszabbitásától. Nem is tartom kétségesnek, hogy ha nem is azonnal, de az 50 uj autóbusz fokozatos leszállitása során a polgármester meg is fogja oldani ezt a problémát, amely további népszerüséget fog jelenteni az autóbuszüzem máris egyik leglukrativább relációjának: a 7-es autóbusznak!

Vágó József építészi kiállitása a Nemzeti Szalonban. A genfi Népszövetségi Palota világhirü magyar épitőművészének gyüjteményes kiállitása az egész magyar sajtó osztatlan elismerésével találkozott. Az illetékes hatóságok, müvésztestületek s a főiskolák ifjúsága, valamint a főváros közönsége, olyan osztatlan érdeklődést tanusitott e valóban müvészi eseménnyel szemben, hogy a kiállitást meg kellett hosszabbitani. Az érdeklődés központja természetesen Vágó Józsefnek müvészi elgondolása Budapest ujjáépitéséről. Több mint 40 gyönyörü perspektiva ad képet a jövő Budapestjéről. Ezek a müvészi elgondolások gyakorlatilag is olyan tervszerüen vannak megoldva, hogy anyagilag is nem nagy nehézséggel keresztülvihetők. A Szalon többi 4 termét a nagynevü mester Népszövetségi palota tervei és egyéb müvészi elgondolásait ábrázoló képek töltik be, melyet minden kultürembernek meg kell nézni. A kiállitás naponta délelőtt 9 órától délután 5 óráig van nyitva.

A Székesfővárosi M. Kir. Pénzügyigazgatóság felkéri az igen tisztelt közönséget, hogy aki a cimére küldött állami sorsjegyet megtartani óhajtja, annak árát, a póstapénztári befizetési lap felhasználásával, mielőbb egyenlitse ki. Aki a küldöttsorsjegyet nem kivánja megtartani, szíveskedjék azt, a mellékelt portómentes küldésre jogositó válaszboriték felhasználásával visszaküldeni oda, ahonnét érkezett. Az állami sorsjáték jótékonycélt szolgál s aki a megtartani nem kivánt sorsjegyet vissza nem küldi, a jótékonycélt kárositja meg. A sorsegyek visszaküldése diitalan.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Offenbach Hoffmannja mesél Hoffmann képkerete beszél

A kertészeti kiállitás hatalmas sikere

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A főváros kertészete és kertészképző intézete esztedőről esztendőre a Nemzetközi Vásár idején tartott kertészeti kiállitáson vizsgázik le a nagyközönség előtt. Még pedig annyira kitünően, hogy maholnap a Nemzetközi Árumintavásár mellett a főváros tavaszi idegenforgalmának leghatékonyabb eszközei közé tartozik a kertészeti kiállitás ragyogó panorámája.

A közigazgatási bizottság e havi ülésén a bizottsági tagok általános helyeslése mellett mutatott rá *Petrovácz* Gyula arra, hogy a főváros az idei kertészeti kiállitáson ismét gyönyörüen excellál. — A Stefánia-úton megrendezett kertészeti kiállitás — mondotta többek között *Petrovácz* Gyula — ismét bemutatta, hogy a székesfővárosi kertészet milyen magasan áll ebben a tekintetben! Sem az állami, sem egyéb kertészet még csak a nyomába sem tud lépni a főváros kertészeti intézetének és kertészképző iskoláinak. Azt hiszem az egész közigazgatási bizottság hozzájárul ahoz, hogy gratulálunk a polgármester úrnak és a fővárosnak ehez az óriási sikerhez, amelyet a kiállitással elért! —

A kertészeti kiállitás megrendezése elsősorban *Morbitzer* Dezsőnek, a székesfővárosi kertészet európai hirü igazgatójának és kiváló munkatársának: *Szilágyi* József kertészeti főfelügyelőnek az érdeme. Jelentékeny rész illeti a kiállitás sikeréből *Vargha* Mártont, a fővárosi kertészképző iskola tudós igazgatóját is.

Schmoll és Kallós rt. igazgatósága, felügyelőbizottsága, tisztviselői és munkásai, mélyen megrendülve jelentik, hogy a vállalat alapító elnöke

eisenwerthi

Schmoll Károly

kereskedelmi tanácsos úr,

munkás és teremtő életének 85-ik évében, rövid szenvedés után, május 7-én elhunyt.

Alapító elnökünk, patriarchális kora ellenére, úgyszólván az utolsó óráig személyesen vett részt vállalatunk vezetésében és munkabirásával, szorgalmával és kereskedői lelkiismeretességével mindnyájunk örök mintaképéül fog szolgálni.

Atyai főnökünk áldásos emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

A Balaton-cigaretta

A Vásár bejáratával szemben emelkedik a Dohányjövedék pavillonja, mely úgy méreteinél, mint architekturájánál fogva a Vásár legimpozánsabb és legművészibb alkotása. A közönség az évek folyamán megszokta, hogy a Dohányjövedék minden Vásár alkalmával vásárfiának egy ujdonsággal kedveskedik. Az idén a „Balaton" cigaretta a Vásár szenzációja, mely megjelenésének már első pár napján hihetetlen népszerüségre tett szert.

Ez a gyönyörü és finom csomagolásban a fogyasztó elé tálalt tökéletes kiállitású, remek izü és illatú hét filléres cigaretta, mely világviszonylatban is a legelső márkák közé sorozható, nevéhez hüen balatoni cigaretta lesz, mert a Vásár lezajlása után kizárólag a Balaton környékén árusitják és mint idegenforgalmi attrakció, minden bizonnyal hozzá fog járulni a külföld által divatba jövő magyar tenger: a Balaton további népszerüsitéséhez.

Vásároljunk magyar árut!
Magyar kéz munkája a
MUSICA
zongora és pianino

Előnyös árak, különleges tisztviselői kedvezmények
Váltó, kezelési költség nincs. Kérjen díjmentes tájékoztatót a „Napi 1 P-s akciónkra"
MUSICA ZONGORA- ÉS HANGSZER KERESKEDELMI RT., BUDAPEST, VII. ERZSÉBET KRT 43. ROYAL APOLLÓ.
Tekintse meg kiállításunkat a Nemzetközi Vásáron az Iparcsarnokban!

ANGOL PARK
és
ALPESI FALU
megnyilt

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 83-5-49.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

VÁLLALKOZÁS

Mikor fontos és mikor nem az a legolcsóbb ajánlati elv?

A vállalkozói etika lezüllését segiti elő az utépitési közmunkák vállalatbaadási rendszere — Másodszor is a belügyminiszter elé kerül az angyalföldi szivattyutelep épitési versenytárgyalása

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Az *Uj Budapest* legutóbbi számában *Müller* Antal országgyülési képviselő, a Keresztény Községi Párt vezető tagja, *megdöbbent nyilatkozatban* mutatott rá a városháza mai közmunka-kiadási rendszerének visszásságaira. Annak a véleményének adott kifejezést *Müller* Antal, hogy *spekulációvá vált a közmunkavállalkozás egész rendszere: a tisztes iparral szemben való tisztességtelen versenynek* az alapja az a spekuláció, hogy a munka folyamata alatt a tételek megváltoztatásával, vagy irreális tételek teljes elhagyásával megtalálják számításukat ezeket a differenciákat egyébként a munkásság megérdemelt és tisztességes béréből levonó lelkiismeretlen spekulánsok.

Müller Antal ebben az ügyben felszólalt a törvényhatósági bizottság rendkivüli közgyülésén is, ahol az új beruházó kölcsön felvétele kapcsán tartott beszédében közölte, hogy az út- és csatornaépitési, továbbá a magasépitési ügyosztályok azok, amelyek versenytárgyalásainál *legjobban dívik a strómanrendszer és az árrombolás.*

A fővárosi közmunka-front legutóbbi vadhajtásaival kapcsolatosan a Budapesti Kövezők Ipartestülete *fájdalmasan őszinte körlevelet* küldött szét a müszaki albizottságokban helyetfoglaló fővárosi törvényhatósági bizottsági tagokhoz. Ez a körlevél főképen a főváros út- és csatornaépitési ügyosztályának a folyó évben megtartott *útépitési versenytárgyalási döntéseit* teszi szóvá, rámutatva arra, hogy ezeknél a döntéseknél a Közszállitási Szabályzat azon határozott előirását, amelyek az irreális ajánlatok mellőzésére adnak *félre nem ismerhető* utasitást, *általában figyelmen kivül hagyják.*

Az ipartestület ezeket a polgármesteri döntéseket nemcsak azért tartja sérelmesnek, mert ellenkeznek a Közszállitási Szabályzattal, de miután *a döntési elv esetenként változik,* — tehát nem azonos elvek és előirások alapján történik — a pályázókat *kalkulációiknál károsan befolyásolják.* A jelenlegi döntési elv az irreális ajánlatokat táplálja és *elősegíti az amúgy is leromlott, de a közmunkáknál annyira fontos vállalkozói etika züllését.*

Arra kéri az Ipartestület körlevelében — de az *Uj Budapest* útján is — a bizottsági tagokat; mutassanak rá az illetékes tényezőknél a jelenlegi rendszer káros hatásaira és hassanak oda, hogy a még ki nem adott munkák odaitélési javaslatait a főváros megmásitsa és döntéseit a jövőben *szigorúan a Közszállitási Szabályzat szerint hozza meg.* Külön kéri az Ipartestület, hogy a főváros a jövőben a kiirásra kerülő munkákat a helyi viszonyoknak is megfelelő reális árak figyelembevételével szerelje fel a költségek előirányzásával, nehogy az alacsony előirányzat következtében legyen kénytelen a főváros *a különben ténylegesen irreális ajánlatokat reálisaknak minősiteni.*

Az út- és csatornaépitési szakbizottság legutóbbi ülésén több felszólalásra az elnöklő *Király* Kálmán tanácsnok a főváros vezetőségével közölni igérte a felszólalók azon határozott kivánságát, hogy *a közmunkák odaitélésénél méltassák figyelemre a bizottság döntéseit.* Az elnöki székből elhangzott tanácsnoki igéret ékes cáfolataképen alig három nappal ezen szakbizottsági ülés után napvilágra került az a döntés, amely szerint az angyalföldi szivattyútelep alépitményi munkálatait a bizottság döntésével *homlokegyenest ellenkezően* nem a legolcsóbb ajánlattevőnek: a *Teleki és Katona* cégnek, hanem az utána következő pályázónak: *Szentgály* Antalnak adták oda. A legolcsóbb ajánlat elfogadási elve csak a 10.000 pengős útépitéseknél fontos, a háromnegyed millió pengős közmunkánál egyáltalában nem az! A szakbizottság tagjai *megdöbbenéssel fogadták ezt a döntést,* és bizonyosra vehető, hogy a legközelebbi szakbizottsági ülés *igen viharosnak igérkezik.* Az angyalföldi szivattyútelep alépitményi munkálatainak versenytárgyalási döntését végeredményben a belügyminiszter fogja meghozni, mert a beadandó fellebbezések révén az egész aktacsomó még ebben a hónapban hozzákerül.

Uj kiirások

Papiráruk szállitására a székesfőváros üzemei és intézetei részére. **Határidő: 1936. évi május hó 19-én délelőtt 10 óra.**

400 drb. téli gyapjutakaró szállitására a székesfővárosi kórházi központi müszer és anyagraktár részére. **Határidő: 1936. évi május hó 19-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a III. ker. Vörösvári-utca, Flórián-tér és Körteutca között levő szakasz részére. **Határidő: 1936. évi május hó 22-én délelőtt 10 óra.**

2500 kg. Angol Banka On szállitására a Budapest székesfővárosi közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi május hó-én délelőtt 9 óra.**

Föld-, kőmüves-, elhelyező- és vasbeton munkákra a X., Maglódi-úti Horthy Miklós-kórházban létesitendő fertőtlenitő épület épitéséhez. **Határidő: 1936. évi május hó 26-án délelőtt 9—10 óra.**

Utak és járdák javitási, átkövezési, illetve kiegészitési munkáira a Budapest Székesfőváros Gázmüvei óbudai gyára részére. **Határidő: 1936. évi május hó 27-én délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázmüvei utalással a „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén jelenleg közölt általános ajánlati feltételekre, az óbudai gyárban levő

utak és járdak javitási, átkövezési, illetve kiegészitési munkái vállalatbaadására

nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet. A munkálat költségei szabályszerüen biztositva vannak.

A szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett ajánlatok Budapest Székesfőváros Gázmüveinél (VIII., Tisza Kálmán-tér 20., Anyagbeszerző osztály) legkésőbb

1936. május 27-én délelőtt 10 óráig

„A/3110." számra való hivatkozással közvetlenül nyujtandók be.

Budapest Székesfőváros Gázmüvei.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon 89-1-18

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Tungsram
duplaspirállámpa jobb is, gazdaságosabb is

XIV. évfolyam 21. szám

Budapest, 1936. május 23.

UJ BUDAPEST

KÖZPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9. Telefon: 82-8-23. Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Fővárosi Városház Könyvtár Budapest, VII. Rottenbiller-u. 1.

Az élet továbbmegy

Az élet nem áll meg a kisebb és nagyobb tragédiák mellett, a temetések után előbb-utóbb visszazökkenünk a rendes kerékvágásba. A szanálás veszedelme is elzúgott a fejünk felett, maholnap túl leszünk a szanálással kapcsolatos rendelet-termelés egész óceánján, az önkormányzat tovább éli a maga életét ugyanott, ahol a takarékossági tervezet törvényerőre jutása alkalmával: 1934. június 2-án abbahagyta. A főváros életében a szanálási akció a pálya rosszúl alapozott, girbe-gurba, nyütt talpfáinak néha kissé veszedelmes része volt. De már túl a vörös tilalmi lámpával jelzett zónán, normális sebességével mehet a szabad pályán ismét tovább a gyorsvonat!

A jus resistendi immáron csak történelmi emlék, mégis az ősi vármegyék elfeledett joga jut eszünkbe, ha az önkormányzat méltóságteljes állásfoglalására gondolunk a szanálási akcióval szemben. Történelmi hivatása magaslatán állt az autonómia legjobb erőiből összetevődött ellenőrző bizottság, amikor szinte tárgyalás nélkül utasította el a szanálási javaslatokat. Híven Deák Ferenc híres igazságához, amely szerint lemondani egyetlen jottányi jogról sem szabad, mert abból, amiről önként lemondunk, vissza soha semmit sem hozhat az idők szele!

Az élet megy tovább a maga útján, az önkormányzat visszanyeri a maga teljes akció-szabadságát és történelmi jogán uralkodik önmaga felett. Az első feladata a poraiból feléledt önkormányzatnak: a törvény és jog határain belül igyekezzen lefaragni azokat a kinövéseket és egyéb visszásságokat, amelyeket a szanálási akció kitermelt! Legyen védője az önkormányzat a szanálás által sújtott kisembereknek, igyekezzék helyreállítani a fővárosi alkalmazottaknak a szanálás által lerontott életstandardját, folytassa tovább az autonómia azt az életet, amely a mindennapi teendők mellett nem veszti el a maga bölcs távlatát a jövő nagy feladataival szemben sem!

Legyen béke a közgyűlési teremben, az a harmónia, amely a városi pártok között a tizenhetes bizottságban a szanálási tervekkel szemben megnyilvánult, állandósuljon akkor is, amikor Hannibál nem áll a kapuk előtt. Jóság, mérséklet, belátás jellemezze a fővárosi önkormányzat jövendő irányvezetését, élén tettre mindig kész, okos és energikus polgármesterünkkel. A közös veszély elmulása után maradjan meg a Treuga Dei, a pünkösdi lángnyelvek a krisztusi szeretet jegyében forrasszák össze a székesfőváros önkormányzatát. Azt az önkormányzatot, amelynek kebelébe súlyos és kényelmetlen feladatainak elvégzése után — bizton hisszük — büszkén és boldogan tér vissza Sipőcz Jenő is!

Finita la commedia!

Petrovácz Gyula: Nincs egyéb hátra, mint a halvaszületett gyermeket most már véglegesen eltemetni!

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

A szanálási akció a tizenhetes ellenőrző bizottság keddi izgalmas lefolyású ülésével tulajdonképen *befejezést nyert.* Ami a szanálásból hátra van: a rendeletek aláírása és kibocsátása, — tulajdonképen már csak *technikai kérdés.* Az 1934:XII. t.-c. 27. §-ának 10. bekezdése szerint a belügyminiszter a főpolgármester kivételes jogkörének megszünte után jelentést tesz az országgyűlésnek a tervezet végrehajtásáról. A főpolgármester, amidőn kivételes jogköre junius 2-ával megszünik, a takarékossági tervezet kiviteléről a belügyminiszternek referál irásban, ez a jelentés fog azután megfelelő formában a képviselőház elé kerülni. Minden valószínűség szerint csak *az esztendő őszén.* Ez a belügyminiszteri bejelentés lesz azután *végső akkordja a kétesztendős szanálásnak.*

A szanálási intézkedésekről és a szanálási akció megszüneséről

Petrovácz Gyula

országgyűlési képviselő, a Keresztény Községi Párt vezető tagja, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A főváros autonómiája — mondotta *Petrovácz* Gyula — amelynek nevében mondott véleményt a tizenhetes ellenőrző bizottság az egész úgynevezett szanálási komplexumról,

méltóságteljes, határozott és nagyrészében egyhangú véleményt mondott ki egyetlen ülésében:

azt tudniillik, hogy *az összes szanálási javaslatokat elutasítja magától.* Nem is tehetett egyebet az ellenőrző bizottság, mert nincsen a főváros autónómiájának *egyetlen olyan bizottsági tagja,* vagy vezető tisztviselője. aki ezeket a javaslatokat szükségeseknek, célszerűeknek és megfelelőeknek találná, vagy azokkal bármilyen közösséget kívánna vállalni.

— Maga a polgármester szükségesnek látta aláhúzottan hangsúlyozni, hogy a javaslatokat felsőbb utasításra, kötelességszerűen készítette elő. Amiben impliciter bennefoglaltatik, hogy azokkal nem, vagy nem mindenben ért egyet.

Én a magam részéről szükségesnek látom itt is hangsúlyozni azt a kezdettől fogva elfoglalt és többszörösen publikált álláspontomat, hogy efölött a 860 nyomtatott oldalt kitevő és 10 pontra beosztott főpolgármesteri előterjesztés felett

nem volt értelme, hogy akár általánosságban, akár részleteiben vitázzunk.

Abban a tudatban, hogy bármit mondunk, bármit javasolunk, bármit módosítunk, annak gyakorlati eredménye nem lesz s nem lehet, mert

ezek a javaslatok a belügyminisztérium városi osztályával részletesen letárgyaltattak, annak óhajait fejezik ki és annak elhatározásait jelentik.

— Az ellenőrző bizottság *komoly urainak* tehát, akik magát a szanálást is *a limine* elutasítják, komolyságuk rovására ment volna, ha ezekkel a javaslatokkal részletesebben foglalkoztak volna.

A mi munkánk akkor kezdődik, amikor a komédia bevégződött!

Amikor az u. n. szanálási munka a főpolgármester kivételes hatalmának lejáró terminusával egy idejűleg „befejeződött"! Semmi okunk nem volt arra, hogy *ezt az időpontot késleltessük, vagy hátráltassuk, pláne arra, hogy a határidő meghosszabbításának ürügyet adjunk.* Ezt az álláspontot minden pártnak valamennyi, az autonómiával együttérző képviselője önként magáévá tette és ebből a meggyőződésből kiindulva következett be az a mindenesetre *frappáns tény,* hogy

a több napra előirányzott délelőtti és délutáni folytatólagos tárgyalás helyett már az első ülés úgyszólván vita nélkül és kizárólag álláspontok leszögezése kapcsán az egész tervezetet elutasította.

Nagyban hozzájárult ehhez a körülményhez a *zárszámadásoknak* legutóbb közzétett és mindenkit megnyugtató *eredménye,* amely a belügyminiszter által előirányzott három milllió pengő deficitet túlzottnak és irreálisnak mutatta ki és

semmiben sem igazolta a fővárosi novella tárgyalásánál a belügyi kormányzat részéről hangoztatott azt az álláspontot, hogy szanálás nélkül a főváros deficitje 30 millió pengő körül fog kulminálni!

— Most nincs egyéb hátra, mint *ezt a halvaszületett gyermeket:* az egész szanálási gondolatot, végleg eltemetni, és a város gazdasági helyzete feletti gondoskodást *az önkormányzat hivatott szerveire reábízni.* Azután a nagy felháborodás és elkeseredés után, amelyet a főpolgármesteri kivételes hatalommal most kibocsátandó rendeletek a közönség körében, a tisztviselők körében, a kereskedők és iparosok körében és különösen az üzemi alkalmazottak körében ki fognak váltani,

kötelességünkké válik, hogy ezen sérelmek orvoslásáról és enyhitéséről a főváros érdekeinek természetszerűen való szem előtt tartása mellett tanácskozni és megállapitani, hogy mi ezekben a kérdésekben az autonómia álláspontja.

— Az 1934:XII. t.-c. 27. §-ának 10. szakasza a következőképen szól: „A belügyminiszter a főpolgármester kivételes jogkörének megszünte után a tervezet végrehajtásáról az országgyűlésnek jelentést tenni köteles." Miután pedig

ezekről a kérdésekről a szanálás eredményeinek a képviselőházban előterjesztendő belügyminiszteri jelentés kapcsán mégegyszer beszélhetünk, a kis halott tetemrehivásánál módunkban lesz az egész mondvacsinált akció likvidálása alkalmából őszinte és határozott véleményünket pártkülönbség nélkül elmondani:

Vörösmarthy Mihály mottója alapján: *Eljátszottad kis játékidat, kedves gyermek, hamar játszottad el!*

*

Mint *illetékes helyről* értesülünk, a fővárosi adminisztráció közvetlenül az ellenőrző bizottság keddi ülése után már megkezdte a szanálási rendeleteknek a főpolgármester utasítása alapján végleges formába való öntését.

A szanálási rendeletek megjelenése immáron csupán napok kérdése.

Egyes szanálási, főleg üzemi problémák ügyében még a keddi ülés után is mélyreható tárgyalások vannak folyamatban a belügyminisztériumban. Ezek a tárgyalások a kiadandó rendeletek *szövegezése körül* folynak. Bizonyosra vehető, hogy a tizenhetes bizottság több ülésre nem fog összejönni.

Az agyonszanált Beszkárt

Irta: Müller Antal

Nem kétséges: a lelkiismeretes tárgyalás előfeltétele az lett volna, hogy az ellenőrző bizottság tagjai a főpolgármesteri tervezetet idejében alaposan átta nulmányozhassák. Ez nem történt meg, az óriási jelentőségű, méreteiben is hatalmas anyag megismerésére alig egynéhány nap állt rendelkezésre. Nem menti a késedelmet az sem, hogy a főpolgármester az üzemvizsgáló bizottság véleményét akarta előbb megismerni. Nem vitás, hogy az üzemvizsgáló bizottságot az önkormányzat küldte ki, de annak hatásköre semmi körülmények között nem emelkedhetett volna a végnapjait élő ellenőrző bizottság hatáskörefölé!

Nem válik a főváros javára az sem, hogy az üzemvizsgáló bizottság u. n. szakértő bizottsággal egészítette ki magát. A főváros üzemeit szinte közprédaként dobták oda lönböző konkurrens vállalatok és érdekeltségek embereinek, akik a fővárosi vállatok legbensőbb és legtitkosabb ügyeibe betekintést nyertek. Mindez azonban már a multé, ha majd letelik a szanálási határidő és az önkormányzat fórumai felszabadulnak a törvényes tárgyalási tilalom alól, módunkban lesz ezekről a kérdésekről eleget és őszintén beszélni. Kétségtelennek tartom, hogy nem leszünk néma ieventék, őszintén és alaposan meg fogjuk mondani, ami a szívünkön fekszik.

Jelen alkalommal a főpolgármester azon szanálási előterjesztésére akarok rámutatni, hogy „a közlekedési vállalatok a gazdasági viszonyoknak az utóbbi években bekövetkezett nagymérvü megromlása folytán súlyos pénzügyi helyzetbe jutottak." Természetes, hogy a gazdasági válság a Beszkárt-ot sem kímélte meg. De előmozdította a válságos helyzetet az is, hogy a Beszkárt-ot a legválságosabb elmult évek során arra kötelezték, hogy a területhasználati szerződésben megállapított területhasználati díjon felül mintegy 11 millió pengőt kitevő rendkívüli területhasználati díjat fizessen.

Ennek a nagy összegnek az elvonása természetszerüen igen-igen súlyosan érintette a Beszkárt pénzügyi helyzetét.

A Beszkárt igazgatósága a szanálásra vonatkozó előterjesztésében óvatosabb volt, mint a szanáló főpolgármester. A főpolgármester — mint azt az előterjesztése meg is állapitja —, messzebbmenő intézkedéseket tart szükségesnek, mint amiket a vállalat igazgatósága javasatba hozott. A főpolgármester a Beszkárt szanálását két alapra fekteti. Első törekvése, — mint az előterjesztés mondja —, a kiadásoknak további csökkentése, a másik pedig a bevételek fokozása.

A bevételek fokozását illetően eleget mond az időközben nyilvánosságra került tarifa-emelés. A kiadásokat nem lehet azonban tovább úgy csökkenteni, hogy azzal megnyomorítsuk a személyzetet. A személyzetnek régebben sem túlmagas törzs- és mellékilletményeit az utóbbi öt esztendőben átlagban véve 30%-kal csökkentette a vállalat igazgatósága. Az előterjesztésben a főpolgármester az illetmények további csökkentésével 300.000 pengőt, az adónak a személyzetre való áthárításával 320.000 pengőt, a táppénzsegélyeknek 50%-ra való csökkentésével 135.000 pengőt, különböző megtakarításokkal 351.400 pengőt akar megspórolni.

Az önkormányzat minden pártjának a leghatározottabban tiltakoznia kell a kisfizetésü Beszkárt-alkalmazottaknak minden néven nevezendő fizetés-leszállítása ellen. A Beszkárt alkalmazottak illetményei jelenleg messze alatta vannak a létminimumnak. Lehetetlennek tartom, hogy a főkocsivezető, kocsivezető, kalauz 112 pengő havi fizetésből éljen meg és a legmagasabb fizetés, amit elérhet, 156, illetve 160 pengőben legyen megállapítva. Felelősségteljes állást, ahol emberek élete van az alkalmazottra rábízva, nem lehet havi 112 pengős fizetéssel betölteni.

A Beszkárt nem tesz különbséget az alkalmazottak között. A Beszkártnál nincs családi pótlék! A nyugdíjszabályzat még a Keresztény Községi Párt alkotása, és fokozottabb mértékben vigyázunk arra, hogy azt el ne rontsák. A nyugdíjjáruléknak 3%-ról 5 és 6%-ra való felemelése újabb 3, illetve 2%-os fizetéscsökkentést jelent az alkalmazottakra nézve.

De ennél is sokkal súlyosabbnak ítélem meg a javaslatnak a táppénzkiegészítés 50%-os csökkentésére vonatkozó részét. A szociális, a vasúti szellemnek is megfelelő gyakorlatot addig is fenn kell tartani, amíg végre el nem érkezik az önálló vállalati pénztár felállitása. A legközelebbi közgyülések egyikén indítványozni fogom, hogy a főváros a Beszkárt önálló betegpénztárának felállításához kérje ki a belügyminiszter engedélyét.

Miről beszéljek még nagy és jogos elkeseredésemben? A 300 pengőn felüli fizetéssel bíró alkalmazottak törzsilletményeinek 5%-os lecsökkentéséről, a progresszivitás teljes mellőzésével? Megkérdezzem, hogy mi az a 460.000 pengős rejtélyes megtakarítás, amelyet előterjesztésében a főpolgármester nem kíván részletezni? Megkérdezzem azt, hogy az eddigi állapottal szemben miért kivánja a főpolgármester úr a tartalékalapot 3,143.971 pengővel dotálni, amikor ugyanakkor az ötévi újítási munkaprogram évi részleteire, valamint a beruházó kölcsön 25 éves amortizálásokra előirányoz 2.656.000 pengőt?

Ismételten leszegezem magam és pártom nevében, hogy a takarékosságnak ezzel a módjával nem értünk egyet, aminthogy elutasítottunk magunktól a közönség érdekében minden tarifaemelési javaslatot. Az agyonszanált Beszkártról még sok, igen sok szó fog esni a főváros törvényhatósági bizottságában, elsősorban a nemsokára elkövetkező zárszámadási vitában!

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

ANGOL PARK
és
ALPESI FALU
megnyilt

VÁROSHÁZI NOTESZ

FIZIKAILAG ÉS PSZICHIKAILAG is hős volt Sipőcz főpolgármester, aki fáradtan és gyengén felkelt kedden betegágyából, csak azért, hogy a tizenhetes bizottság ülésén elmondja:

— Vállalom a felelősséget az általam beterjesztett szanálási javaslatokért!

Mennyire egyszerű lett volna azt mondani: beteg vagyok, ágyban fekvő beteg, történjen, ami történni fog, nem megyek el az ülésre! Sipőcz Jenő azonban nem ezt tette. Orvosa kiséretében — aki az ülés tartama alatt az egyik mellékszobában várakozott — elment, résztvett a tanácskozásban anélkül, hogy bárki másra bármit is áthárított volna a maga nem szívesen vállalt, de mindenesetre jennálló felelősségéből.

A tizenhetes bizottság drámai lefolyású ülésének egyik jelentős eseménye volt Sipőcz főpolgármester eljövetele és kijelentése. Egy nagy és értékes emberi dokumentum volt ez az impozáns cselekedet Sipőcz Jenő részéről.

*

AMI MOST MÁR A FŐPOLGÁRMESTER BETEGSÉGÉT illeti, megállapítjuk a teljes és tiszta igazságot. Azt a tényállást, amelyet nem kisebb szaktekintélyek, mint Ritoók, Herzog és Balázs egyetemi professzorok állapitották meg együttesen.

Sipőcz Jenőnek erős vastagbél-hurutja van. Ezt a hurutos megbetegedést valamilyen étel-fertőzéstől kellett kapnia. Ez a betegség teljesen veszélytelen, azonban igen-igen kellemetlen. Mielőtt a különlegesen előírt diéta megkezdődne, a beteg heteken át úgyszólván csak folyadék-táplálékot kap. Közben megtörténik a szervezet teljes áttisztítása, annál is inkább, mert ez a fertőzéses megbetegedés igen gyakran kisebb-nagyobb lázakkal jár.

Sipőcz Jenő esetében szerencsére ezek a lázak igen csekélyek voltak, inkább csak jelezték a megbetegedést. A főpolgármester úr még ágybanfekvő beteg, azonban a gyógyitás első stádiumán már túl van, kezdődik a második szakasz, a diétás táplálkozás. Professzorai természetszerűen vigyáznak arra, hogy semmiféle diéta-hiba elő ne forduljon, mert ez előfeltétele a főpolgármester teljes és tökéletes felgyógyulásának.

Hogy ez a felgyógyulás még heteket fog igénybe venni, az természetes. Sipőcz Jenő betegágyában irja alá a szanálási rendelkezéseket, az ő rendes főpolgármesteri működése pedig, a szanálási törvény június hó 2-ával történő megszünésével, kevésbé fontos, mint egészségének teljes helyreállítása. Minden valószínűség szerint tehát Sipőcz főpolgármester még Pünkösd előtt szabadságra fog menni, hogy azután kiheverve minden betegséget, frissen, egészségesen, erőinek teljében álljon újra az önkormányzat szolgálatába. Amit őszinte és meleg szívvel mindenki, de mindenki kíván neki!

*

MÉG CSAK KONTUROKBAN VAN MEG a főváros nyári menetrendje. Már most bizonyos azonban, hogy az idén sokkal hamarább fog elkezdődni a főváros nyári vakációja, mint az általában szokásos. Részben azért, mert a szanálási akció nagymértékben kimerítette úgy a tanácsnokok, mint a pártvezérek idegeit, de azért is, mert az országos politikának a miniszterelnök betegsége folytán ebben az esztendőben korábban megkezdődő nyári szünetéhez természetszerűen igazodik a várospolitika is.

E pillanatban az a helyzet, hogy a nyári szünet előtt minden valószínűség szerint csak egyetlen rendes közgyűlése lesz a fővárosnak. Ezen letárgyalják a zárszámadást, továbbá az összes aktuális ügyeket. Mivel pedig a városházi adminisztrációnak a szanálás által történt túlzott igénybevétele következtében igen nehéz a közgyűlési tárgysorozatot — leszámítva a zárszámadást — összeállítani, elmarad a május 27-ére, vagy 29-ére tervezett közgyűlés. Még pedig jó néhány héttel: június közepéig!

*

AZ IS EGYIK OKA A JÖVŐ HÉTRE tervezett közgyűlés elmaradásának, — bár lehet, hogy az utolsó pillanatban mégis csak ennek a közgyűlésnek ebben az időben való megtartása mellett foglalnak helyet az illetékes tényezők —, hogy a polgármester június 3-án elutazik tíz napra Budapestről.

A lengyel kormánykörök és a varsói főpolgármester meghívásának tesz eleget Szendy Károly, amikor az eddigi tervek szerint Varsóba, majd onnan a berlini olimpiász ünnepélyes megnyitására Berlinbe, azután pedig Münchenbe utazik. A polgármester egyetlen kísérővel megy erre az útra: Lázár Imre gróf tanácsi fogalmazó lesz a polgármester utitársa.

Itt említjük meg, hogy Szendy polgármester nagyszerű egészségben és pompás színben tért vissza római útjáról. A barna arcszint nem másutt szerezte Szendy polgármster, mint a Lidón. Mint régi sportemberhez illik, másfélórás velencei tartózkodását egy érkező és egy induló gyorsvonat között, felhasználta a polgármester arra, hogy kiszaladjon az immár teljes nyári pompájában viruló Lidóra.

*

A FELKAY HÁZASPÁR KÉT ESEMÉNY központjában áll ezen a héten. Felkay Ferenc dr. tanácsnok a pogármester képviseletében kedden este tíznapos tartózkodásra Stockholmba utazott. A svéd fővárosban a magyar éremművészeti egyesület rendez reprezentációs kiállítást és az azon való résztvételre a rendezőség felkérte az egyesület fővédnökét, a polgármestert is. Svédországi tartózkodását Felkay felhasználja arra is, hogy a svéd főváros tisztviselőinek kongresszusán előadást tartson Budapest kulturjelentőségéről, figyelemmel arra, hogy Svédországból a jövő hónap folyamán nagyobb számú közigazgatási tisztviselő szándékozik tanulmányútat tenni Budapestre.

A fővárosi tisztviselők megdöbbentően rossz előlépési viszonyait reperálja a státusrendezési javaslat

Ötvenéves tanácsjegyzők, ötvenhétéves műszaki tanácsnokok, ötvenkilenc éves számtanácsosok vigasztalan kilátásai a városházán — Sipőcz Jenő főpolgármester ötéves tervet készitett a státusrendezés során kreált uj állások fokozatos betöltésére

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Az *Uj Budapest* legutóbbi számának első oldalán megjelent *öt hasábra rugó cikkünk*, amelyben az egész magyar sajtóban elsőnek ismertetük a főpolgármester státusrendezési rendelet-tervezetének hiteles és részletes adatait: úgy várospolitikai körökben, mint a városházi tisztviselők körében *általános feltünést keltett.* Szerkesztőségünkben a szombati nap folyamán szólt a telefon, lappéldányokért jöttek az emberek, a déli órákban pedig már az egész városházán közkézen forogtak az *Uj Budapest* közismerten megbizható adatai és megállapításai a státusrendezést illetően.

A státusrendezési előterjesztés-tervezet időközben keresztülment a tizenhetes ellenőrző bizottság retortáján is. Noha politikai szempontokból az ellenőrző bizottságban résztvevő városi pártok — a kormánypárt kivételével — nem fogadták el a státusrendezési-tervezetet, mégis meg kell állapitanunk, hogy az *általánosságban úgy a törvényhatósági bizottság pártjainak tetszésével, mint a városi tisztviselők legszélesebb kategóriáinak legteljesebb megelégedésével találkozik.* Ha ez a tervezet számos változáson ment is keresztül azóta, mióta azt *Szendy* polgármester első formájában papirra vetette, a rövidesen megjelenő főpolgármesteri rendelet *a fővárosi tisztviselők történetében határkövet fog jelenteni.*

Az alábbiakban a státusrendezési-rendelet *két fontos részletét* ismertetjük. Közreadjuk azt a kimutatást, amelyet az adminisztráció a különféle állás- és fizetési kategóriákban levő tisztviselőkről készített *az életkor szempontjából*, és közöljük, hogy a státus-rendezés egyes fázisai *milyen időközökben kerülnek megvalósításra.*

A *fogalmazási szakon* a tanácsnokok átlagos életkora ma 51 esztendő, átlagos szolgálati ideje 28 év. A IV. fizetési osztályban levő I. osztályú tanácsi főjegyzők átlagos életkora 52, szolgálati ideje 31 esztendő. Az V. fizetési osztályban levő tanácsi főjegyzők 26 évi átlagos szolgálati idő után jutnak ahhoz az átlagos 50 életévhez, amely ennek a kategóriának az átlaga. Ugyancsak az 50 év átlagban a VI. fizetési osztályban levő I. osztályú tanácsjegyző életkora. A II. osztályú tanácsjegyző átlagos életkora 44 esztendő. A VIII. és IX. osztályban levő fogalmazói karnak átlagos életkora 43 és 37 esztendő, a szolgálati idő átlaga pedig 22 és 15 év. A segédfogalmazók 12 évi szolgálati idő után jutnak el általában a 35 életévhez, amikor is már a X. fizetési osztályt élvezhetik.

Azt látjuk tehát, hogy a fogalmazói karnál, — leszámítva a tanácsnoki kar általában jó helyzetét az életkort és szolgálati időt illetően — főleg a tanácsjegyzői és fogalmazói kar az, amelynél *szomorúan magas az átlagos életkor.* A tanácsjegyzői fizetés körülbelül az az összeg, amelyből a *jogvégzett hivatalnok már családot alapithat.* Szomorúan jellemző nemcsak a városházi, de országos viszonylatban is a tisztviselők helyzetére, hogy *40-en fe lül, a férfikor delén gondolhat csak* anyagi szempontjai miatt a fővárosi fogalmazási szaki tisztviselő családalapításra! *Furcsa játéka a sorsnak* a fogalmazási tisztviselők életkorát illetően, hogy a *főjegyzők általában idősebbek, mint tanácsnok-feljebbvalóik.*

A többi fogalmazási szakon az *árvaszéket illetően* az a helyzet, hogy itt valamivel kisebb az ülnökök életkora, mint a velük egy fizetési kategóriában levő tanácsi főjegyzőké (48 év). Az árvaszéki főjegyzők életkora átlagban 53, a I. osztályú jegyzőké 47, a fogalmazóké 37 esztendő.

Az *ügyészi státusban* a tiszti ügyészek átlagos életkora igen magas: 50 esztendő. Igen magas a tiszti alügyészek átlagos életkora is: 50 esztendő.

A *mérnöki szakon* a műszaki főtanácsosok átlagos életkora 53 esztendő — szemben a tanácsnokok 57 esztendős átlagkorával. A műszaki tanácsosok 49, a főmérnökök 40, a mérnökök 37 esztendősek átlagosan. Megállapítható, hogy a *középállásokba* a mérnökök általában hamarabb jutnak, mint a fogalmazási szakmabeliek.

A tisztiorvosi szakon az I. osztályú tisztiorvosok átlagos életkora 52, a II. osztályúaké 42 év. Valóban említésre érdemes, hogy amikor ennyire aránytalanul magas a tisztiorvosok átlagos életkora a IV. és V. fizetési osztályokban, akkor *mi adott okot arra*, hogy a tisztiorvosoknak *csaknem felét* a jövőben a VI. és VII. fizetési osztályokba vessék vissza?

Nézzük ezután a *középiskolai érettségihez kötött szakokat!* A *számvevőségi szakon* a főszámtanácsosok átlagos életkora igen magas: 35 esztendei szolgálat után 56 év. Az I. osztályú számtanácsosok átlagos életkora meg épen 59 esztendő: 38 évi szolgálat mellett. A II. osztályú számtanácsosok átlagos életkora 51 év: 30 év szolgálati év mellett. A számvevőségi főtiszt átlagosan 40 életévében és 19 szolgálati évében jut a IX. fizetési osztályba. Valóban *vigasztalan állapot!* Nem kevésbé *szomorú a helyzet* az adóhivatali szakon is, ahol 60 éves átlagos életkor 39 szolgálati évvel a főszámtanácsos urak karrierjének tetőpontja. A I. osztályú számtanácsosok átlagos életkora 59 év, szolgálati ideje 38 év. A II. osztályú számtanácsosoké 55 életév és 35 szolgálati év.

Minden politikától mentesen a legteljebb objektivitással megállapithatjuk, hogy a státusrendezési rendelet *bölcsen és humanusan segiteni fog ezeken a kiáltó visszásságokon.* Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy: *mikor?* A kiadandó rendelet a státusrendezés teljes végrehajtására pénzügyi okokból *5 esztendős tervet állapit meg.* Mivel a jelenlegi fizetési osztályokban és álláskategóriákban levőkre a státusrendezés a rendelet szerint hátránnyal nem járhat, *bizonyos átmeneti időt kellett kontemplálni*, amely idő alatt a fővárosi státus gyökeres átalakítása végrehajtható. A rendelet szerint az új állások betöltésének *első terminusa* a folyó esztendő november hó 1-e. Ettől az időponttól kezdődően minden esztendő június hó 1-vel *lesznek kinevezések*, amelyek utolsó terminusa *1940. június hó 1-e.*

A *fogalmazási szakon* a szervezett új állások betöltése túlnyomó nagyrészben *még a folyó esztendő októberében* meg fog történni. 1940-re mindössze 3 tanácsjegyzői és 4 fogalmazói állás marad. Az árvaszéki szakon szervezendő összes új állások betöltése a folyó évvel megtörténik. A *mérnöki szakon* az új főmérnöki és mérnöki állásoknak átlagosan $^1/_5$-e kerül a folyó évben betöltésre, a többi előlépés *esztendőről-esztendőre fog egyenlő arányban megtörténni.* A tisztiorvosi szakon az újonnan kinevezésre kerülő tisztiorvosok már a folyó esztendő októberétől kezdődően nem az V., hanem a VII. fizetési osztályban fogják szolgálatukat elkezdeni.

Megemlítjük végezetül, hogy az *új szakok* (idegenforgalmi, gyógyszerészi, gyorsírói stb.) megszervezésére a rendelet szerint a *folyó esztendőben sor kerül.*

Férje távollétében Felkay Ferencné a Mester-utcai női felső kereskedelmi iskola negyedszázados jubileumán fog fontos szerepet betölteni. A Teleki Blanka felsőkereskedelmi iskola 25 esztendős jubileumának rendezősége, amelynek élén mint fővédnök Szendy Károly polgármester áll, zászlót szentel a huszonöt év alkalmából.

Ezen a zászlóavatási ünnepségen tölti be a zászlóanyai tisztet Felkay Ferenc dr. tanácsnok bájos felesége.

*

CSOMA ZSIGMOND, A KÖLTOI VÉNÁJU kereszténypárti városatya, az itt következő poémával köszöntötte Verebély Jenőt a ferencvárosi kereszténypárt serlegavató vacsoráján:

Serleget avatunk a mai estélyen
Erre vállalkoztam, ez a tisztem nékem.
De mielőtt tenném s ízlelném a borát,
Nagyjából megfestém egy férfi portré-
[ját.
Izig-vérig magyar fajunk erényével,
Imádja nemzetét izzó szeretettel.
Uri mivoltában az élen látjátok,
Hazafiságában csalódni nem fogtok.

A keresztény szellem s erkölcs őrtállója,
Keresztény Budapest az Ő ideálja.
Hitet tett emellett s járván ezt az útat,
Szívós búzgósággal nekünk példát mu-
[tat.
Ki akar valamit, akarjon erősen,
Hozzon áldozatot, az legyen önzetlen.
Szolgáld hát az ügyet s dolgozz úgy a
[közér',
Ahogy e szerepet vállalja a Vezér.

Csatolom ezekhez acélos jellemét,
Ecsetemre veszem nemes lelkületét,
Mindenkor hűséges, szerető jó barát,
Aki megbecsüli minden embertársát.

Egy igazi férfi büszkeség nemünknek,
Tudás, szellem, ízlés benne egyesülnek,
Egyéni varázsa jól magával ragad,
Szívélyes modora szeretetet arat.

A portré készen van, ecsetemet félre . . .
Tudom, ráismertek mindnyájan e
[képre,
Ugy áll közöttünk, mint kimagasló
[fenyő . . .
Akit megfestettem: Verebély Jenő.

Im kezembe veszem e díszes serleget,
Hű pártod nevében ezzel köszöntelek.
Ajándékunk mindig nevedet viselje,
Téged illesse hát első ünneplése.

Miként gyöngyöző bor tölti e serleget,
Szívünkből úgy árad feléd a szeretet.
Felajánljuk Néked, forrón átérezzük,
Hódoló tisztelet, amivel tetézzük.

Lelkesen bíztatunk szeretett Elnökünk:
Menj tovább az úton, mi híven köve-
[tünk!
Zászlód a mienk is, de Te lobogtatod,
Tudjuk, hogy az elvet soha fel nem
[adod.

Éltessen az Isten! Mindig Veled legyen,
Gazdag siker, áldás legyen a részeden,
Társuljanak hozzá: egészség, boldog-
[ság,
Üdvözlésünk sora ezer jó kívánság.

Könyörögjük Neked azt a nagy kegyel-
[met,
Szólíthasd ünnepre ismét e serleget.
Jussunk mihamarabb új feltámadásra,
Harangzúgás hívjon dicső áldomásra,
S ezzel koccinthassál Nagy-Magyar-
[országra!

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget
Megnyilt

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán

✿

Irta: PIROVITS ALADÁR, székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

V.

A földcsuszamlásokról és azok elleni védekezésről általában

Ameddig beépített és beépítetlen területeken, erdőségeken, pusztaságokon, hegyes-völgyes vidékeken, vagy végül: az északamerikai *praeriek*-kel azonos kultúrájú helyeken stb. az emberi kéz munkája a természetadta legkülönbözőbb terepalakulásokon olyan mélyrehatóváltoztatásokat hajt végre, melyek alkalmasak a földtömegeknek nagyobb terjedelmét, vagy akár csak kisebb részét is — az egyensúlyi állapot megváltoztatása útján — a nyugalmi helyzetből kizökkenteni — mindig lesznek olyan földcsuszamlások, melyek csapadékvizek közreműködésével és a talajvizek földalatti munkája útján állnak elő.

Az a földcsuszamlás, mely a folyó év legelején a Várhegy nyugati oldalán ment végbe, különleges helyi viszonyaira nézve másféle természetű, vagy legalább is másféle módon jelentkező deformáció mint általában a praerie-ken előforduló ilyen földmozgások. Ennek oka a terület beépítettsége, különlegesen pedig, a konkrét esetben meredek hegyen, egyes építményeknek, lakóhely berendezéseknek stb. ősállapota is lehet. Ezek az építészeti alkotások a csúszásra hajlamos földtömegeknek szabad mozgásait, mikor azok mozgató, vagy csusztató komponensei felszabadulnak, — többé-kevésbé befolyásolják. Ilyen helyeken természetesen a földtömeg mikor elmozdul, ennek megszüntetésére irányuló műveletek is más és másfélék. Adott esetekben például támfalak építése válik szükségessé, amely uton való segítés módját — miként a várhegy-csuszamlás esetében is látjuk, megokolttá teszi — a szűk területre szorítkozó védekezés. Radikális segítési mód a legtöbb esetben a csuszamlást előidéző talajvizek elvezetése, tehát a talaj mélyében levő csúsztató-felületek kiszárítása.

Szabad területeken, ahol építmények nem okoznak akadályokat, a csuszamlások elleni védekezésnek legtermészetesebb, egyben pedig gazdaságosság szempontjából is a legegyszerűbb módjaként a tárnákkal kapcsolatos ú. n. *szivárgók építése* van a maga helyén. Némelykor szivárgók létesítése helyett *alagcsövezéssel* vezetik el a veszedelmet előidéző talajvizeket. Felmerült az a vélemény, hogy a kétféle eljárás nem egy és ugyanaz, vagy nem egyféleképpen szolgálja a kettő a kitűzött célt. A felelet erre a véleményre nézve a következő. Szivárgók útján való talajvíz elvezetés az alagcsövezésnek primitiv módja, az előbbiek esetében idomtalan terméskő-rakások között folyik le, a talajvíz alagcsövezésnél pedig az ebből a célból fektetett csövekben. A kitüzött célnak azonban mindkét módszer megfelel. Olyan a különbség, mint a szennyesvizeknek zártcsatornában vagy pedig nyilt-ágakban való levezetése között van. A főváros területén még most is van szennyvízlevezető árok. Ez az u. n. Illatos-árok, mely Kispest határa mellett vonul el és Kőbányáról jön.

Az eddigi észleleteink szerint a helyzet látszólag inkább az, hogy kultúrmérnökeink a talajvizek elvezetése céljából az alagcsövezést használják, ha erre sor kerül, — ellenben vízátépítő mérnökeink pedig az ilyen csuszamlásokból veszélyeztetett vasútak biztosításakor szivárgók építését.

A szivárgók és az alagcsövezések tehát éppen ugy egyféle célt szolgálnak, valamiként végeredményben ezek a müveletek a kitüzött cél szemszögéből tekintve azonosak azzal a szolgálattal, melyet a támfalak végeznek. Ila ugyanis valamely hegyoldalban, ahol a földcsuszamlás veszélye fenyeget, a hegy lábától számitva fölfelé, bizonyos távoltárnával kapcsolatos szivárgókat létesitünk, vagy pedig ezek helyett alagcsövezünk. Fz a müvelet annak végrehajtása után már ezt a 20 m szélességü földtömeget támfallá alakitja ki, mely azután már képes lehet a még fölötte levő csúszó földtömeget megállítani, és igy nyugalmi állapotát biztosítani.

A földcsúszamlásokra nézve egy nagy igazságot kétségtelenül megállapithatunk és pedig, hogy ezen a téren a bajok kiküszöbölésére nézve a mérnöki eljárás megindítása ugyanolyan természetü, mint valamely betegségben szenvedőnél az orvosi eljárás. Minden egyes esetben az alapos helyivizsgálat és kutatások eredménye a fődolog, és ezekhez mérten kell a teendőket megállapítani.

Kulturmérnökeink is jutnak ugyan olyan helyzetbe, hogy hegyoldalban hegycsuszamlásoktól veszélyeztetett helyeken kell valaminő kész alkotást, középületet, temetőt stb. az elpusztulás ellen megóvni. A gyakoribb eset azonban vasutaknál fordul elő, mikor ezeknek biztosítása a feladat, csuszamlásoktól veszélyeztetett helyeken, tehát főleg hegyivasutaknál. Mérnökeink, akiknek a sors ilyen helyen juttatott szép, de nehéz feladatot; jól tudják, hogy szakértelműket, gyakorlati érzéküket és találékonyságukat talán semmi másféle technikai alkotás nem teszi annyira próbára, mint a talajmozgásoktól veszélyeztetett vidéket átszelő vasutak építése és ezeknek állandó karbantartása, mert az ilyen természetű feladatok körül ismeretlen erők által megmozgatott ismeretlen nagyságú tömegek romboló munkája ellen kell védekeznie. Vasuti mérnökeink, akik szakirodalmi tanulmányaikban beszámolnak, — érdekesen irják meg, hogy milyen gyakran volt nekik vagy elődeiknek egész vidékek arculatát átalakító talajmozgásokban az idők folyamán bőségesen részük. Emléküket egy-egy erdélyi község neve, minők: *Omlás*, *Szakadát*, ma is őrzi.

Leírásokból megtudjuk, hogy az ilyen csuszamlások főleg az Északkeleti, Keleti és Déli Kárpátokban, valamint a Dráva és a Száva közötti hegyláncolatban vezetett vasutakat veszélyeztették. Töltések leszakadása, bevágások összeomlása, óriási sziklatömböknek a pályatestre zuhanása, vízáteresztők összeroppanása, hosszabb vonalrészeknek az altalajjal együtt való elmozdulása stb. — efféle romboló munkák származtak talajvizek földalatti működése útján.

A következőkben ismertetjük azokat a földcsuszamlásokat, melyek jellegzetességük folytán tanulságosak, és leírjuk, hogy a romboló munkájuk elleni védekezések körül milyen tervszerű előkészületeket és körültekintő eljárást kellett a mérnöknek végezni, és követni. *Rozsnyay* Károly kulturmérnök, ny. min. tanácsos, az 1901. évben a mérnökegyletben tartott előadásán ismertette a *besztercebányai kir. törvényszék* épületeit veszélyeztető talajcsúszás megszüntetése céljából végrehajtott munkákat. Előzően azonban előadta az emlitett épületcsoport építésének történetét, kiterjeszkedvén az építkezést megelőző telek és tereprendezési munkálatokra. Az utóbbiak okozták a bekövetkezett veszélyes jellegű talajcsuszamlásokat, melyek szerint az épületcsoportot övező kőfal felső része is 70 m hosszúságban be is dőlt, a csuszamlás pedig egészen a fogház munkaterméig ért. A bajokat előidéző okok a következők voltak:

1. A tereprendezési munkálatok végrehajtása után a talaj egyensúlyi helyzetét a megváltozott elrendezések megbontották, és azt fokozta még a levágot domboldal rézsüjének meredek volta.

2. A föld telitve volt talajvízzel és a repedéseken beszivárgó csapadékvízzel, ami a talaj összetartó erejét csökkentette.

3. A talajfurások útján feltárt rétegek geológiai összetétele a legcsekélyebb összetartó erőt mutatta, és a heterogén rétegezés alatt a furás eredménye szeint kompakt mészkőszikla helyezkedett el, mely csúszó réteget, illetőleg csúszó felületet alkotott és közben még elmállott — majdnem folyós — állapotban levő dolomitréteg is volt.

A radikális orvoslás csakis a csapadék és talajvizeknek tökéletes elvezetéséből állhatott, de a már emlitett meredek rézsünek enyhe lejtővel való kiképzése is elkerülhetetlen volt, a talajon támadt repedéseknek gondos betömésével együtt.

A csapadékvizeknek elvezetése nyilt árkokkal (övárok, folyóka) történt, a talajvizek lecsapolása pedig alagcsövezéssel, vízszivó-kutak (vízgyüjtő-aknák) és alagut-csatornák segítségével ment végbe. Különösen kiemelte itt az előadó a szivókútak és alagutcsatornák nagy jelentőségét. A kutak — számszerint 7 — egymástól 20 m távolságra helyeztettek el és mélységük 10—13 m között változott, t. i. lehatoltak egészen a sziklarétegig, és erre helyezték el a kutakat összekapcsoló alagcsatornát és a vízvezető-csatornát, mely a városi csatornahálózatba torkolt.

Épen a napokban készült el az a polgármesteri előterjesztés, melyet *Szendy* Károly Budapest polgármestere előterjesztésére a törvényhatósági bizottság közgyűlése egyhangúan elfogadott. A polgármester beszámolt a várhegybeli földcsuszamlásokról, valamint ezek előrelátható költségeiről a következőkben:

1. Talajfurások és szakértői díjak	20.000 P
2. A csuszamlással kapcsolatban szükségessé vált azonnali biztosítási intézkedések (főleg ducolások stb.)	14.600 „
3. Cement injektálás	3.400 „
4. Támfalépítés az I. ker. Lógodi-utcai 64. sz. ingatlanon	46.000 „
5. Támfalépítés u. o. a 66. sz. ingatlanon	66.000 „
6. Szivárgó-rendszer építése a csuszamlás területén	120.000 „
összesen	270.000 P

A besztercebányai teljesítmény tömegre és terjedelemre nézve nagyobb a várhegybeliénél, mégis alig 140.000 aranykoronába került. Kétségtelen, hogy az utóbbi csuszamlás sokkal kritikusabb helyen történt, miért is a fenti költségek nagyrészét figyelmen kívül kell hagynunk. Ámde ha csak a két támfal 112.000 pengő költségét veszszük is egyedül számitásba, a különbség még mindig túl nagy. Ennek okát a körülmények ismeretének hiányában csak abban jelölhetjük meg, hogy Besztercebányán támfalakat nem építettek, és ezek túl nagy költsége okozhatta a különbséget.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerűen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

Vásároljunk magyar árut!

Magyar kéz munkája a
MUSICA
zongora és pianino
Előnyös árak, különleges tisztviselői kedvezmények
Váltó, kezelési költség nincs. Kérjen díjmentes tájékoztatót a „Napi 1 P-s akciónkra"
MUSICA ZONGORA- ÉS HANGSZER KERESKEDELMI RT., BUDAPEST, VII. ERZSÉBET KRT 43. ROYAL APOLLÓ.

TARJÁN
étterme (Lukácsfürdő)
megnyilt!
JÁVOR zenekara játszik.
Ebéd, 6tóral tea tánccal, souper dansant. Tea, kávé csokoládé vagy fagylalt P 1.20

A bárban
WALTER BEHR
gramofon-meglepetése
Richardt Taubert, Al Jolsont Chevaliert és Willy Forstot, parodizálja.
Szőnyi Lenke, Szabó Ilona, Inez Andria, Kapossy Kató, jazz-énekesnők!
Zene: BEPPO (harmonika) ALLAN (dobos), URBACH (zongora), RÁCZ (hegedü).

HIREK

Hétfőn megnyilik a főváros rádium-kórháza

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A székesfőváros Eötvös Lóránt rádium és röntgenintézetét hétfőn, május 25-én délelőtt adja át ünnepélyes formák között rendeltetésének Szendy polgármester.

Salamon Géza dr. tanácsnok, a közegészségügyi ügyosztály vezetője, az intézetet szombaton délelőtt mutatta be a sajtó képviselőinek. A volt Bakáts-téri szülészeti kórházat a főváros a rádium-therápia céljának megfelelően teljes egészében átalakíttatta. A kórtermeket teljesen ujonnan rendezték be, a konyhát modernizálták, új Röntgen-gépeket szereltek fel. Az átalakítás és az új felszerelés költségei — nem számítva a beszerzett rádium vételárát — negyedmilió pengőre rugnak.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 83-5-49.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 30—6—29.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Lamotte alpolgármester nyolc kérdése Budapest orvosaihoz

Nagyfontosságu fürdőorvos-ankétot tart hétfőn a főváros

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Érdekes és céljaiban nagyjelentőségü értekezletre hívta össze Lamotte Károly dr. alpolgármester a főváros legkitünőbb balneológus orvosait. Az ankét napirendjén Budapest gyógyfürdőinek problémája szerepel, azok a kérdések, amelyek a fürdő fejlesztésével kapcsolatosan orvosi szempontból tárgyaandók meg.

Az értekezlet elé nyolc kérdést terjeszt Lamotte alpolgármester. Ez a nyolc nagyfontosságú kérdés a következő:

1. Budapest termális gyógyforrásai a vizek mennyiségét, hőfokát, kémiai és fizikai tulajdonságait és balneológiai értékét tekintve, biztos bázisát képezhetik-e egy nagyarányú fürdőfejlesztő programm keresztülvitelének?

2. A budapesti gyógyfürdők jelenlegi felkészültsége (fürdő- és gyógyitóberendezések, orvosi ellátás, vendégszobák száma és kvalitása stb.) megfelel-e azoknak a követelményeknek, amelyeket azzal szemben, intenziv belföldi és külföldi propaganda mellett, az orvosi kar és a fokozottabb igényü gyógyvendég támaszthat? Ha nem, mik a legsürgősebb teendők?

3. A gyógyforrások jellegére, a fürdők berendezésére, azoknak egy milliós lakosságú fővárosban való egészen különleges helyzetére tekintettel, Budapest fürdőinek indikációs köre miként volna megállapitandó?

4. Miként kellene a budapesti gyógyfürdők működését olyként specializálni, hogy azok egymást kiegészitsék és ne mint versenytársak álljanak szemben?

5. Mily irányban kell tovább fejleszteni a székesfőváros tulajdonát képező gyógyfürdőket? Mi történjék a Szent Imre-gyógyfürdővel?

6. Mik a legsürgősebb városrendezési feladatok a gyógyfürdők környezetének kialakításánál?

7. A keresztülvitt próbafúrások alapján feltételezve azt, hogy a Tabán (mélyebb fekvésü) területén a Szent Imre-gyógyfürdő forrásaihoz hasonló termálvizek kellő bőségben feltárhatók lesznek, megállapitható-e már most a Tabán fürdőcentrummá való kialakításának programja?

8. Hol, milyen méretben és milyen program szerint lehet és kell megvalósitani a fürdőkórházat és a forráskutató intézetet?

Katona Béla: Magyarország közgazdasága. Merész feladat vállalkozni gazdasági életünk mai helyzetének összefüggő és áttekinthető megirására. Katona Béla részére azonban ez nem új probléma, mert hasonló munkái másfél évtizeden át egyre nagyobb érdeklődés mellett jelentek meg. Különösen a háború alatt irt évkönyvei keltettek évről-évre fokozódó figyelmet, mert akkor még újszerü volt az állami beavatkozásnak mind erőteljesebb érvényesitése. Most, hogy Katona Béla újból kiadta évkönyvét, aránylag elég könnyü helyzete volt, mert csak régebbi rendszere szerint kellett az eseményeket feldolgozni. Kipróbált gyakorlati és biztos áttekintése pedig tökéletesen elég volt ahhoz, hogy a mult év eseményeiből, valamint statisztikai és egyéb adatából kiválogassa és megfelelően csoportositsa azokat, melyek a gyors tájékozódást lehetővé teszik a valutáris és árúforgalmi korlátozások minden vonatkozásában. Évkönyvének ez az egyik igen nagy értéke, a másik pedig, hogy az események folyamatos összefoglalása tiszta képet ad hazánk egész gazdasági életéről. Olyan kézikönyvet kap Katona Béla müvében az olvasó, melyet nem is a többi könyve között, hanem állandóan iróasztalán fog tartani, mert annak dús és kimerítő adataira minden pillanatban szüksége lehet. Az 500 oldalas évkönyv ára vászonba kötve 10.— pengő, kapható minden könyvkereskedésben.

Központi fütések, egészségügyiberendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

A gáz a háztartásban

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Általános örömet keltett az a hivatalos kijelentés, hogy a gáztarifát nem fenyegeti az emelés veszélye és a gáz ára a régi marad. Ez azért fontos a mai nehéz gazdasági helyzetben, mert a gáz a legtisztább, a leghigiénikusabb és legolcsóbb tüzelőanyag. A székesfőváros Gázmüveinek vezetősége minden eszközzel arra törekszik, hogy a főváros lakóssága minél könnyebben megszerezhesse a gáztüzelés adta előnyöket. Ezért rendkivül csekély havi dijért bocsát modern háztartási készülékeket a gázat fogyasztani kivánó közönség rendelkezésére. A készülékek felszerelése darabonként mindössze 1 pengő költséggel jár, ahol pedig a lakásban még nincs gázvezeték, ott kedvezményeket nyújtanak a Gázmüvek a készitendő gázvezeték árából. Gázfőző felszerelése esetén 10 pengő, gáztüzhely, nagy vizmelegitő (fürdőkályha), kis vizmelegitő és fali fütőkályha felszerelésénél darabonként 40 pengő értékben. Ha tehát valaki, akinek a lakásában nincsen megfelelő gázvezeték és konyhájába gáztüzhelyet, fürdőszobájába pedig nagy vizmelegitőt (fürdőkályha) és fütőkályhát kiván felszereltetni, a szükséges gázvezetéket 120 pengő erejéig dijtalanúl kaphatja meg. A gázmérő felszerelési dija háztartások részére — tekintet nélkül a gázmérő nagyságára — 5 pengő. Ha a lakásban a gázmérő és a készülékek már ott vannak, akkor csak 1 pengő átirási illetéket kell fizetni.

A háztartásban nélkülözhetetlen kis vizmelegitő, amely közönséges vizcsap helyébe szerelve használható, egy hónapra mindössze 60 fillérbe kerül. A fali gázfütőkályha egy hónapra 40 fillér, a kisebb háztartások gázfőzőért havi 24 fillért fizetnek. Ezek olyan filléres árak, amelyek beleilleszkednek a mai gazdasági helyzet szük kereteibe.

A gázcsövek hálózata évről-évre nagyobb, mert a külterületeken, ahol a nyomor a legnagyobb, a Gázmüvek vezetősége igyekszik olcsó konyhához juttatni a szegényeket.

HORVÁTH MIKSA SZŐNYEGIPAR RT. MAGYAR VACUUM CLEANER VAKUM KLINER
ALAPITVA 1903. V., Visegrádi-utca 62. szám. — Telefon: 90-6-98 és 90-6-99. ALAPITVA 1903.
Szőnyegek és szőrmék nyári gondozása. Portalanitás.
Szőnyegek müvészies javitása, mosása és festése.

Uj kiirások

Föld-, kőműves-, elhelyező- és vasbeton munkákra a X., Maglódiúti Horthy Miklós-kórházban létesítendő fertőtlenítő épület építéséhez. **Határidő: 1936. évi május hó 26-án délelőtt 9—10 óra.**

Utak és járdák javítási, átkövezési, illetve **kiegészítési munkáira** a Budapest Székesfőváros Gázművei óbudai gyára részére. **Határidő: 1936. évi május hó 27-én délelőtt 10 óra.**

A székesfővárosi községi iskolákban 1936/37. tanévre szükséges

1. **fizikai, chémiai taneszközök** fémből, fából, üvegből, bőrből, kaucsukból, optikai cikkek,

2. **térképek, szemléltetőképek, földrajzi segédeszközök,**

3. **természetrajzi segédeszközök** (praeparatumok) **situsok, bonctani taneszközök,**

4. **kisérleti vegyszerek,**

5. **egyéb tantárgyak keretébe tartozó különböző taneszközök szállítására. Határidő: 1936. évi junius hó 5-én délelőtt 9—10 óra.**

Egyenruhák javítási munkálataira a Budapest Székesfővárosi Közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi junius hó 9-én, délelőtt negyed 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázművei utalással a „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén jelenleg közölt általános ajánlati feltételekre, a VIII., Tisza Kálmán-tér 20. sz. a. telepén levő műszaki igazgatósági földszintes épület emeletráépítésének és egyemeletes toldalék építésének

1. ács-, 2. tetőfedő- és 3. bádogos munkái

külön-külön vállalatba adására egységáras nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet.

A szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett ajánlatok Budapest Székesfőváros Gázműveinéi (VIII., Tisza Kálmán-tér 20., Anyagbeszerző osztály) legkésőbb

1936. június 8-án délelőtt 10 óráig

az ácsmunkánál az „A/3120",
a tetőfedő munkánál „A/3121" és
a bádogosmunkánál az „A/3122" számra való hivatkozással közvetlenül nyujtandók be.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-34.

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépítési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

VÁLLALKOZÁS

A László és Blum cég 30.000 pengős előlege

Kétféle mértékkel alkalmazza az út- és csatornaépitési ügyosztály a Közszállitási Szabályzatot

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A székesfőváros polgármestere által kiírt nyilvános versenytárgyalásokra kötelező *Ajánlati Feltételek* 40. §-a szerint a vállalkozói járandóság kifizetése a Közszállítási Szabályzat 80—81. §-ai szerint történik. A Közszállítási Szabályzat ezen szakaszai szerint, amelyeket az egyes vállalkozókkal kötött szerződésekben a főváros mindig külön le is szegez, — a főváros *a tényleg elvégzett részmunka értékének megfelelően* teljesít részfizetést. A vállalkozó által benyujtott kereset-kimutatások szerint húszezer pengőt meg nem haladó vállalati összegnél *hetenként*, azon felül pedig *kéthetenként* lehet részfizetés iránti kérelmet benyujtani. A Közszállítási Szabályzat réeszletesen meghatározza azt is, hogy a munkáltató hatóság által ezen kereset-kimutatások folyósítása kapcsán *milyen tételek hozhatók levonásba.*

A főváros ezt a szigorú, de igazságos szabályt, — hogy csak a teljesített munka értékének megfelelően teljesít részfizetést — *nem szokta megszegni.* Ily körülmények között általános feltünést kelt vállalkozói körökben, hogy egy igen tekintélyes, anyagiakban bővelkedő fővárosi vállalkozó cégnek a kereset-kimutatáson túlmenő előleg kérelmét *nem utasította vissza minden tárgyalás nélkül* a székesfőváros út- és csatornaépítési ügyosztálya.

A Soroksári-úti főnyomócső-telep építését több mint félmillió pengő vállalati összeggel a *László és Blum* vállalkozó mérnöki cég végzi. A cég egyike a szakma legjobb nevű és legvagyonosabb vállalkozóinak, amikor a főváros annakidején nekik, mint legolcsóbb ajánlattevőknek, juttatta a kényes és nehéz közmunkát, bizonyosra vette mindenki, hogy *helyesen cselekedett* a polgármester, mert *tőkeerős, kiváló szakértelemmel rendelkező céget* választott ki.

Ily előzmények után állott elő a cég nemrégiben azzal a szokatlan kérelemmel, hogy 30.000 pengő előleget folyósítson részükre a főváros. Ez a 30.000 pengő *túlmegy a kereset-kimutatásokon* és a végszámlákból lenne levonásba hozandó. Elterjedt hírek szerint a kérelem azzal az indokolással érkezett be a fővároshoz, hogy a különlegesen nehéz közmunkához *igen sok gépi berendezés* létesítése szükséges, amelyek ellenértékét a kizárólag munkabért tartalmazó heti vagy kétheti kereset-kimutatásokba nem lehet felvenni.

Kisiparos-érdekeltségek körében keserűen beszélnek arról, hogy amikor *kisvállalkozókkal szemben drákói szigorral jár el a főváros* és kizárólag a kereset-kimutatásokban foglalt összegeket folyósítja, azt is sokszor jelentős késedelemmel, akkor a milliomos cég előleg-kérési kérvénye *még mindig nincs elutasítva*, sőt az sincs kizárva, hogy *a kérelmet teljesítik.* A László és Blum cég előleg-kérése, továbbá a Közszállítási Szabályzat 80—81. §-ainak valamennyi közmunka vállalkozóval szemben való egyenlő alkalmazása tárgyában különben az út- és csatornaépítési szakbizottság legközelebbi ülésén *éles formában fognak kérdést intézni* az út- és csatornaépítési ügyosztály vezetőségéhez.

Higiéne és utépités

Viola főtanácsos érdekes tanulmánya

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Valóban értékes és érdekes előadást tartott az Országos Közegészségügyi Egyesület tudományos szakosztályában Viola Rezső dr. műszaki főtanácsos, a főváros vezető mérnöki gárdájának egyik legképzettebb és legtehetségesebb, legszorgalmasabb tagja. Az előadás, melynek szövege a Városi Szemlében és most különlenyomatban is megjelent, az útépítésnek és a közgészségügynek rejtett kapcsolatait tárja fel a figyelmes olvasó előtt.

Értekezésében Viola főtanácsos rámutat arra, hogy az útnak a közegészség szolgálatában mindig igen nagy szerepe volt. Az emberiség létének, fejlődésének egyik legelső és alapvető eszköze: az út, orvosi vonatkozásban igen sok bajnak is volt okozója. A ragályok terjesztője volt az út, az oly vidékek, amelyek a közlekedő útvonalaktól és a forgalomtól távolestek, az epidémiáktól meg voltak kímélve, mert a nagy járványok, a nagy közlekedő útvonalak mentén és azokkal összefüggésben terjedtek el.

Az útak azonban nemcsak a betegségek terjesztését mozdították elő, hanem a közlekedés révén szolgálták nagy céljaikat. Érdekes, hogy midőn már a gépkocsi lépett a modern közlekedés és az egészségügy szolgálatába, a paripa és a szekér helyébe, az egészségügy és az útépítés összefüggése és egymásra való hatása változatlan.

Viola főtanácsos ezek után dolgozatában részletesen ismerteti az útépítés fejlődését, a római rendszertől, amely a legutolsó évszázadig úgyszólván mintául szolgált, az útépítésnek az ipar mechanizálásával járó legutóbbi nagy fejlődéséig. Az útépítők már egy fél évszázaddal ezelőtt felismerték a higiénének az útépítésben való nagy fontosságát és szerepét. A párisi kongresszus már 1909-ben a por elleni küzdelem jelszavával megállapította a modern útépítés alapvető szabályait.

A gépjármű, főleg a teherautó-közlekedés fejlődése eddig előre nem látható nagy fellendülést biztosított az útépítésnek. Kötött makadámok készülnek, amelyekben a makadám út zuzottkövázának összeragasztását különféle anyagokkal igyekeznek elérni. A kőburkolatokat hézagmentesen, plasztikus kiöntéssel építik, ezenfelül a modernizált asztfaltutak, az öntött zuzalékos és hengerelt aszfaltok, valamint a betonutak terjednek el.

A tudós főtanácsos ezután részletesen ismerteti Budapest útburkolásának fejlődését és rámutat arra, hogy a főváros útépítésében alkalmazott burkolatok nemcsak a felső, koptató rétegében felelnek meg a mai követelményeknek, de úgy a tömörség, valamint a szerkezetek alapozása tekintetében is a korszerű igényeket a nagyterhelési és gyorsjárású modern közlekedési eszközöknek dinamikus terhelése által előidézett többlet igénybevételek vonatkozásában is kielégíti.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Május hó 23-án és 30-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

XIV. évfolyam 22—23. szám Budapest, 1936. május 30.

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Kozma beszédéhez

Férfiasságával imponáló, őszinteségével megkapó, keresetlen egyszerűségével mély hatást keltő volt Kozma belügyminiszter csütörtök-esti beszéde a képviselőházban a főváros szanálásáról. Tapsot érdemel a belügyminiszternek az a kijelentése is, hogy a szanálási törvényért ő nem terheli felelősség, de felelősség terheli annak végrehajtásáért. A belügyminiszter teljes mértékben vállalja ezt a felelősséget, mert ha nem látta volna a szanálás szükségességét, nem vállalkozott volna annak végrehajtására sem.

Tagadhatatlanul vannak azonban a belügyminiszter beszédében bizonyos tárgyi tévedések, amelyek kétségtelenül az egyoldalú információ szüleményei. Az sem kétséges, hogy Kozma Miklós, aki nem az önkormányzat szellemében élt és él, afféle apró nüanszok — amelyek azonban a főváros szempontjából mérhetetlenül fontosak — megállapítására nem is vállalkozhatik, hogy például a HÉV-probléma a főváros szempontjából egyebet is jelent, mint hogy harminchat fillérről harminc fillérre fog lecsökkenni a főváros politikai határain belül a kombinált menetjegy ára. Kozma Miklós, a józan katonaember, a maga egyenes gondolkodásmódjával és egyenes kardjával gordiusi csomót látott a fővárosi szanálás problémájában, amelyet egy — valljuk be: jól irányzott — kardvágással sikeresen meg is oldott.

A szanálási törvény végrehajtása kapcsán a belügyminiszter a sok rossz lehetőség közül a maga jószándékú igyekezetével a legkisebb rosszat választotta. A belügyminiszter aláírásaival a szanálási probléma be is fejeződött és az önkormányzat újra megkezdheti a maga normális életét. Az önkormányzat első kérdése a belügyminiszterhez az lesz, hogy a szanálási törvényekért való felelősséget ki viseli és a felelősség konzekvenciáit ki vonja le. Ez, habár utólagosan is, fontos és érdekes! Ennek a problémának a szeme közé kell néznünk és az önkormányzat a szeme közé is fog nézni.

Mindazt ugyanis, amit a szanálási rendeletek tartalmaznak, az önkormányzat is meg tudta volna a saját iniciatívájából valósítani. Nem volt szükség a szanálási törvényre, még kevésbé azokra a jelszavakra, hogy a szanáló hatóság az önkormányzattal együtt akar szanálni. A szanálási törvény végrehajtása bizonyította be napnál fényesebben, hogy a szanálási törvényre ezen a világon semmi, de semmi szükség nem volt. A nagykorúságát visszanyert főváros ősi jogaiba gyökerezett méltósággal utasítja vissza a jövőt illetően minden olyan gyámkodásnak még a lehetőségét is, amely hasonlít az immáron jobblétre szenderült diktatórikus jellegű szanálási törvényhez.

Amit nem szanáltak!

Közélelmezési politikánk alapvető hibái és végzetes baklövései

Irta: SZŐKE GYULA dr.

Minden nagyvárosnak sok gondot okoz a lakósság gyomra. Az újabb gyakorlati nemzetgazdák ellene vannak annak, hogy az ország népét egyetlen vízfejű nagyvárosba tömörítsék. Mi mégis *Nagy-Budapestről* álmodunk, amely az egész környéket magába olvasztja és *ebben a lázálomban* már meg is építettük a mai város szélén a nagyvásárcsarnokot és a Ferencvárosi helyi kikötőt, ugyanakkor megszüntettük a Duna-parti piacot és a központi vásárcsarnok elosztó piaci jellegét. Az elméleti közgazdászoknak, mint mindig, úgy most is igazuk volt *papiroson*, de akik a földön járunk és főleg a mai viszonyok között ez ellen gyakorlati okokból szót emeltünk, *az élettel* igazoljuk, hogy *ténylegesen nekünk van igazunk.*

A székesfőváros élelmezési kérdése állandóan felszínen mozgó, nehezen megoldható probléma. Most a polgármester nyilatkozott, hogy *az élelmiszerdrágaság csökkent.* Indokolja ezt egyes korai zöldségfélék árainak tényleges esésével. Mások támogatják ezt a véleményt az olasz-abesszin háború befejezésével, amiből azt jósolják, hogy *minden élelmiszer most már olcsóbb lesz.* Ha azt nézzük, hogy a búza ára kint a termelőnél lényegesen csökkent, talán hajlandók is vagyunk elhinni, hogy *közeledik az általános jólét.* Ha azt látjuk, hogy a primőrök ára akárhány helyen 50%-kal is esett, még talán el is hisszük, hogy már itt is van. Bizonyára ezt gondolják *a szanálók is,* amikor a főváros pénzügyének a rendezésére a legkönnyebb utat választják: csökkentik a közalkalmazottak járandóságát és emelik az üzemi szolgáltatások díját. Bizonyára azt hiszik, hogy a közalkalmazottak most már a kevesebb jövedelemből is jobban megélnek és az olcsóságban uszó lakósság könnyebben fizeti a magasabb díjakat is.

Ezzel a tévedéssel szemben nem nehéz prófétának lenni. Számtalanszor hangoztattuk; és a Keresztény Községi Párt a törvényhatósági bizottság közgyűlésén is nyilvánosan figyelmeztette az illetékeseket, hogy

a város vezetését, a közügyek intézését, a gazdasági élet irányítását nem lehet és nem szabad az élettől elzártan az íróasztal mellől intézni.

Nem szabad elméleteket felállítani, szólamokat hangoztatni, programokat építeni, hanem ismerni kell a gyakorlati életet és meg kell látni azokat a jelenségeket, amelyek a lakósság megélhetésének standard-ját mutatják és meg kell érteni az okokat, amelyek ezt irányítják.

A közélelmezés fokát a tavaszi ujdonságok ára sem nem irányítja, sem nem mutatja. *Ez nem népélelmezés!* A buzának a termelőnél történő áresése a főváros élelmezésére, amint látjuk, semmi hatással nincs. Ez *egyszerűen kiviteli kérdés,* vagy *tőzsdei spekuláció.* Tagadhatatlan, hogy a nemzetközi viszonyok változása, vagy az egyes államok belső élete hatással van az árak alakulására és ez a hatás *bizonyos mértékben* tovább hullámzik az egyes országokon túl is. Az is tény, hogy a kereslet és kinálat mennyisége feltétlenül túlnő hatásában az egyes országok keretein. Azonban az is közgazdasági szabály, hogy *az árak alakulása nemcsak ezektől, vagy egyes egyéb tényezőktől függ,* hanem a legkülönbözőbb helyi, országos és nemzetközi viszonyok és körülmények szabályozzák az egyes területek megélhetési lehetőségét. És

ha csak a nemzetközi hatásokat kiváltó okokat nézzük, vagy pedig ha csak egyes cikkeknek hirtelen történő értékváltozását tekintjük, soha sem fogjuk az igazságot megközelíteni és meglátni a drágaság okait és megismerni az azok megszüntetését előidéző teendőket.

A fennálló nemzetközi szerződések alapján nem vették át a szerződő államok a kötelezett mennyiségű búzát. A gabona ára talán ezért is esett a termelőnél, a fővárosban azonban a *liszt és a kenyér ára egy fillérrel sem csökkent.* A friss főzelékeket viszont kivitték külföldre, áruk a fővárosban mégis leszállott. Semmivel sem szállítottunk több szarvasmarhát külföldre, mint korábban szállítottunk, a budapesti marhahúsfogyasztás is tekintélyes mennyiséggel kisebb, a takarmányárak is leszállottak, mégis a *hús ára emelkedett.* Sokkal kevesebb a sertéshús és zsirkivitel, a belső fogyasztás sem nőtt meg, a sertéshús ára azonban tekintélyesen fölment.

Ha ennek a helyzetnek az okát keressük és tárgyilagosan nézzük a történteket, amelyek erre az alakulásra, a főváros élelmezésének a mai helyzetére befolyással vannak,

igazolva van mindaz a felszólalás és sürgetés, amely a főváros piacainak a megszervezése, a vásárpénztár rendezése, a kereskedelmi szerződések helyes megkötése és helyes lebonyolítása érdekében részünkről elhangzott.

Igazolva van a Keresztény Községi Párt helyes meglátása: *a magyar őstermelés fogyasztópiaca elsősorban a székesfőváros,* tehát úgy kell megszervezni a kereskedelmet, hogy a főváros közélelmezését megfelelően ellássák, a termelői és fogyasztói árakat összhangba hozzák, az áralakításoknál a fogyasztók fizetőképességét vegyék figyelembe. A helyesen kialakult fővárosi fogyasztás és fővárosi élelmiszerárak *biztosítják a vidék őstermelő társadalmának a megélhetését* még akkor is, ha a legjobban megkötött kereskedelmi szerződés kevésbbé jó, vagy sikertelen lebonyolítása következtében a külföldre egyáltalán nem, vagy csak kevésbbé számíthatunk. Sokan ezt *kereskedelemellenes álláspontnak* mondják, mások ebben az *irányított gazdálkodás* egy faját látják, ismét mások valami elérhetetlen vágynak, keresztülvihetetlen elgondolásnak tekintik. *Nem!*

Ez a helyesen meglátott élet helyes gyakorlati keresztülvitele! Nem az a szükséges, hogy csináljunk nagy intézményeket, és azokhoz formáljuk át élelmezési politikánkat, hanem a *fennálló szükségletek kielégítéséről gondoskodjunk.* A vásárpénztár megszüntetése helyett nemcsak új vásári intézményre van szükség, de ennek az intézménynek befolyással kell lennie a kiviteli kereskedelemre és összeköttetést kell tartania az egész ország állattenyésztésével és hizlalásával is. Ezzel lehet az állatárakat a termelőnél, a húsárakat a fővárosi fogyasztónál és a kiviteli árakat a nemzetközi szerződéseknél *a mindenkori lehetőséggel* összhangba tartani.

Nem a régi Zöldségüzem eltörlésére volt szükség, sem a város szélén a Dunától távol, elhagyott helyen nagyvásárcsarnok építésére, hanem vissza kell állítani a Duna partján, a városban, a mezőgazdasági termelvények piacát és a meglévő központi vásárcsarnokot fejleszteni, a közraktárak bevonásával, hogy megközelíthető helyen, sok időveszteség nélkül, a felesleges utazási kiadások mellőzésével a főváros lakossága hozzájuthasson az élelmiszerekhez és azok a kiépített forgalmi eszközökkel a városban eloszthatók is legyo

nek. Csak valami dőreség kívánhatja azt, hogy

homoksivatagon át órák hosszat költségeskedve jusson élelmiszerszükségletéhez a vékonypénzű polgár, vagy pedig dupla áron vásárolja meg bent a városban, mert az ingyen és természetes közlekedési eszköz, a Duna két partja, a mai nyomorúságos időkben nem szolgálhat a közlekedés lebonyolítására, a piac ellátásra, hanem abból sétányokat és fórumokat akarnak építeni a végrehajtással és árverésssel beszedett adófillérekből.

Vagy *mi értelme van annak*, hogy a különböző vásárcsarnokoktól az őstermelőket eltiltják és legfeljebb az új nagyvásárcsarnokban árusíthatnak a kivételesen egyeseknek kiadott igazolvány alapján. Igy a termelvény, amikor a fogyasztó céljaira a kerületi vásárcsarnokokba kerül, *már kétszeres áron* kínálkoznak a vevő kosarába. Ennek nem is a kereskedelem az oka, hanem az az *elzárkózási rendszer*, amely

a környék őstermelőit egyszerűen kitiltja a főváros területéről és a fogyasztókat a többszörös közvetítőkereskedelem kinai falával zárja el az olcsóbb beszerzés lehetőségétől.

Ha figyeljük a kereskedelem alakulását, el kell ismernünk, hogy bizony akár hányszor nem a közvetítő kereskedelem árdrágítása az oka ennek a helyzetnek, hanem *az a rövidlátás*, amely ezt az egész rendszert szülte és az a *bürokratizmus*, amely nem akar, nem mer, vagy nem tud ezen változtatni. Fabius Cunctator nyerhetett az ő halogató módszerével csatát és Rómát megmenthette, de a székesfőváros vezetősége azzal a módszerrel csak *veszíteni fog* és *a halottakat* nem az ellenség födjén fogja látni, hanem a főváros lakósságának pusztuló tűzhelyeinél. Segítsenek, amíg nem késő!

Rizl - salföl - fel sel - top pog

Irta: Hlouszky János

Az üzletembernél az idő pénz.

A közéleti embernél a közéletben eltöltött idő kerül sok-sok pénzbe, de még több időbe. Minél nagyobb jelentőségü a köztisztség, amit a lelkiismeretes polgár betölt, annál jobban zsugorodik a magánélete.

— Mutasd a kisujjad és kérik a karod! — tartja a közmondás. A közélet ennél is többet kiván: elviszi a magánéletünket.

Május 22-én, délután 2 óra helyett 2.57 órakor tértem haza a lakásomra ebédelni. Amióta a Baross Szövetség elnöke vagyok, azóta naponta csak egyszer látom a gyermekeimet: délben, kettőkor, az ebédnél. — Ebéd közben beszéljük meg a szükebb és szélesebbkörü családi dolgokat, a napi témákat, a rokonsági hireket és egyéb, a családdal kapcsolatos ügyeket. Nagy ritkán előfordul az is, hogy együtt vacsorázhatunk, de ez már a rendkivüli családi események sorába iktatható be. Több a pirosnapos betü a kalendáriumban, mint ahányszor így történik egy esztendőben. Szóval az ilyen eset ünnepet jelent a gyerekeknek.

Amint mondottam, május 22-én, délután 2.57 órakor tértem haza. Természetesen már senki sem volt otthon. Dolgozó embereknél ez így van. Ha fontos közlendő akad, és nem érjük egymást otthon, akkor vagy a feleségem, vagy én, egy blokkra felírjuk az elintézendőket és kitesszük az asztal sarkára „az üzenő szögletre". Például:

— Elláék meghivtak bennünket, jöjj utánunk.

vagy:

— Édes fiam, hagyj itthon 50 pengőt.

vagy:

— X kérdezteti, hogy Y mikor mehet hozzád?

Szóval apró-cseprő levelezés! Csak ránézek a cédulára, annak fekvésére es máris tudom, miről van szó.

Azonban május 22-én az asztalon a szokott helyen egy titokzatos cédula feküdt. A következő szöveggel:

RIZL SALFÖL FEL SEL TOP POG

.... Értelmetlenül bámultam a cédulára. Nini.... A feleségem irása... Miféle titokzatos üzenet ez?... Amig ebédeltem, a cédulát a pohár falához támasztottam és úgy olvasgattam.

Soha életemben nem értem rá keresztrejtvény fejtéssel foglalkozni. Most próbálgatom — hátha kisütöm, mit jelent ez a hieroglifa?

RIZL... Tudom, hogy van egy rizli nevü gyerekbetegség, dehát már serdülők a gyerekek, csak nem fognak rizlit kapni? Meg azután... a gyerekeim vannak annyira öntudatosak és beosztó képességüek, hogy az ilyesmit elhalasztják az iskolaév közepére, hogy kevesebbet kelljen tanulni!

SALFÖL.... tudom, hogy van egy Salföld nevü Balaton-melléki község. Csak nem valami balatonmenti protekciókereső hurcolta be a délelőtt folyamán, — a rizlit?

FELSE vagy FELSEL (így is lehet olvasni!) A feleségem sohasem használta doktor vagy orvos helyett e szót, hogy felcser? De, ha már Salföldről behurcolták a rizlit, hát miért nem hivtak orvost, felcsert? Ha már rizli van, avval nem tanácsos délután 3 után az utcán szaladgálni.

TOP POG. Ez is érthetetlen szó. Lehet, hogy topogtak azért, mert nem jöttem két órakor haza, topoghattak is.... mégsem való az nap nap után, most a szegedi előkészületek miatt elkésni! Dehát még sem értem... Igen kiváncsi vagyok a magyarázatra.

Minél tovább forgattam a hieroglifát, annál kevésbbé értettem a titokzatos cédulát. Amikor azután megkérdeztem, hogy mi szándékból került az asztal üzenő szögletére a cédula, rájöttem a titok nyomára... A rádió, — nagyon bölcsen — enyhíteni akarja a háziasszonyok mindennapos étrendgondját; és ezért reggel hét után és délben a 2.40 órás bemondás idején napi étrendet diktáltat. Reggel Kosner speaker valósággal gusztust csinálva, jóizüen szótagolva, kétszer is bemondja a fogásokat, míg a hireket mondja, adja le az étrendet. S miután nem mindenki oly kiváló gyorsiró, mint Traeger Ernő, vagy Radnai Béla, — elvett e cédula a szükre zsugorodott magánéletemből egy félórát, mert honnan tudjam én, jámbor közéleti férfiú, hogy a speakernő gyors diktálása miatt a rizl nem rizlit, hanem rizslevest, — a salfő nem Salföldet, hanem saláta főzeléket, a fel sel felsál szeletet, és a top pog töpörtyüs pogácsát jelent...

Székesfővárosi Pavilon

WEINGRUBER Városliget

Megnyilt

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 38-3-38.

VÁROSHÁZI NOTESZ

A SZERETETNEK ÉS TISZTELETNEK nem szünő hullámai áradnak Sipőcz Jenő betegyágya felé. A Városházi Notesz multheti hiradása kapcsán a kérdések és érdeklődések egész özöne futott be hozzánk, úgy a törvényhatósági bizottság vezető tagjai, mint a városházi főtisztviselők részéről. Örömüket fejezték ki az érdeklődők, hogy az általunk közölt diagnózis kapcsán immáron bizonyosra vehető, hogy a főpolgármester állapota semmi aggodalomra nem ad okot.

Örömmel jelentjük, hogy a hétfői nap egyrészét már ágyon kivül töltötte a főpolgármester. A főpolgármesteri hivatal vezetője, Csanády Gusztáv dr. ezen a napon majd egy teljes órát referált a lábbadozó főpolgármesternek a hivatal aktuális és halaszthatatlan ügyeiről. A főpolgármester érdeklődéssel hallgatta a referátumokat, kedvesen és finoman elbeszélgetett hűséges titkárával.

A gyógyulási folyamat különben jelentékenyen előbbrehaladt ezen a héten is. Természetesen még szigorú diéta köti a főpolgármester étrendjét, grammonként mérik ki számára a porciókat, de a doktorok vasárnap máris kedvenc tésztáját engedték szervirozni számára: tojásos galuskát. (Azon uriházak számára, azonban, amelyek szerencsések lesznek a jövőben a főpolgármestert asztaluknál üdvözölhetni, idejegyezzük, hogy a tojásos galuska bunkett-fogásnak nem alkalmas. Nehogy úgy járjon szeretett főpolgármesterünk, mint az egyszeri generális, akiről közismert volt, hogy szereti a töltött palacsintát. Miért is kéthetes inspiciáló körútján tizennégyszer kapott ebédre vagy vacsorára lekváros palacsintát.)

Közöljük egyébként, hogy a főpolgármester hivatalosan is betegszabadságot kért és kapott a belügyminisztertől. Ez a szabadság junius végéig fog tartani és elhatározott dolog, hogy ezt az időt Sipőcz Jenő idehaza fogja eltölteni. Júliustól kezdődik azután a főpolgármester rendes nyári szabadsága, amelyet, ha orvosai megengedik, már távol tölt a fővárostól.

Ilyképen a főpolgármester augusztus második feléig lesz szabadságon. Adja Isten, hogy teljesen felgyógyulva és megerősödve térjen vissza a szanálási gondoktól megszabadult hivatalába a nyár végeztével Sipőcz főpolgármester!

*

MOST FOLYNAK AZ UTOLSÓ simitások Szendy polgármester lengyel és németországi útjának előkészitésén. Az eddigi tervek szerint három napot tölt Szendy Károly Varsóban, hetet pedig Németországban: Berlinben és Münchenben.

A polgármestert útjára Lázár Imre gróf, tanácsi fogalmazó kiséri el. A lengyelországi programot illetően még folynak a tárgyalások a külügyminiszterium és a budapesti lengyel követség, nemkülönben a varsói főpolgármesteri hivatal között. Hogy a magyar székesfőváros polgármesterének varsói tartózkodása politikai és társadalmi esemény lesz a testvér lengyel nemzet számára, az egyetlen pillanatig sem kétséges azok előtt, akik visszaemlékeznek a varsói főpolgármester budapesti vizitjének ünnepélyes külsőségeire.

Berlinben részben mint budapesti polgármester, részben mint a Magyar Városok Országos Szövetségének elnöke látogat el Szendy Károly. Itt fog találkozni Szendy polgármester Németh Károly dr. tanácsnokkal, aki a főváros képviseletében hivatalosan előadást is fog tartani a kongresszuson, továbbá Harrer Ferenc önagyméltóságával, aki mint európai hirű városrendezési szakértő kapott külön megtisztelő meghivást a VI. Nemzetközi Városi Kongresszusra.

A polgármester berlini programja erősen túl van zsufolva. Részt vesz a Deutsche Gemeinde kiállítás ünnepélyes megnyitásán, a kongresszus ünnepélyes felavatásán a birodalmi tanács termében, a berlini operaház ünnepi díszelőadásán, a birodalmi kormány fogadásán a berlini kormánypalota fehér termében.

Abban az irányban, hogy a polgármester részt vesz-e a kongresszushoz nem szorosan tartozó látványosságok bemutatóján, még nem döntöttek. Ha nem vesz részt, két nappal korábban, már június 13-án Budapesten lehet, ahol azután a felgyülemlett tavaszvégi közgyülések programját kell sürgősen összeállitania.

*

MEGHATÓ LÁTVÁNY VOLT, amikor Liber alpolgármester fogadta a bécsi iskolásgyerekek Budapestre rándult kilencszáztagú csoportját. A bécsiek látogatása reváns volt azokért a felejthetetlen napokért, amelyeket a budapesti ifjúság töltött az elmúlt esztendő októberében a szomszéd fővárosban.

— A mi szeretetünk a Ti hazátok iránt — mondotta Liber — visszhangot talál a Ti szivetekben, és valamennyien azt akarjuk, hogy erősödjön közöttünk a barátság, hiszen a sorsunk évszázadok óta a közösségen alapszik. Mint a főváros vezető tisztviselője, büszke vagyok arra, hogy Titeket itt fogadhatunk, hogy a Ti ifjú leiketek eltelik a mi fővárosunk szépségeivel és már most megalapozódik Bennetek az a barátságos érzés, amellyel azután felnőtt korotokban viseltetni fogtok velünk szemben.

— Önök pedig — folytatta beszédét a kisérő tanárokhoz és tanárnőkhöz irányítva a helyettes polgármester — egy olyan népet ismernek meg bennünk, amelynek legszebb vonása a barátság és a hűség! Azt kívánom, hogy Önök ne csak a magyar főváros szépségeit lássák, nem csak világhirű fürdőink természeti adottságait élvezzék, hanem ismerjék meg a magyar nép lelkét is, amely Önöket szives barátsággal köszönti!

*

A KÜLÖNFÉLE MEGHIVÓK ÉS ÉRTESITÉSEK tömgéből, amelyekkel naponta elárasztja az Uj Budapest szerkesztőségét a pósta, tevődjön említés a Keve-utcai elmi iskoláról, amelynek meghivói az „irásbeli dolgozat külalakját" illetően a népmüvészet pri-

Kölcsönpénzből nem fogjuk az uj Rókust felépiteni!

✡

Szendy polgármester nyilatkozik a főváros legközelebbi közegészségügyi célkitüzéseiről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Egy kiváló triász: *Szendy* polgármester városépítő bölcsesége, *Salamon* tanácsnok nagyszerű közegészségügyi szaktudása, és *Wolff* központi igazgatófőorvos pompás, ízig-vérig modern orvosi koncepciója hozta létre az Eötvös Lóránt ról elnevezett rádium-kórházat, Európa egyik legkiválóbb szakintézetét, amelynek csak a stockholmi, londoni és párisi intézetek méltó párjai. A megnyitó ünnepségen mondott beszédében *Szendy* polgármester *valóban büszke öntudattal* mutathatott rá arra, hogy ezzel az intézménnyel a mostoha viszonyok dacára *egy olyan hatásos gyógyító tényezőt sikerült* a magyar orvosi tudomány és a gyógyulást kereső betegek szolgálatába állítani, ami nemcsak a székesfőváros, hanem az egész ország közegészségügyének fejlesztése szempontjából *is korszakot alkotó jelentőségű*. Az új rádium-kórház megnyitása kapcsán kérdést intéztünk *Szendy* Károly polgármesterhez: *melyek a főváros legközelebbi célkitűzései?* Erről a nagyfontosságú problémáról

Szendy Károly

polgármester a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Mielőtt legközelebbi közegészségügyi célkitűzéseinkről beszélnék, rá kell mutatnom az *Uj Budapest* hasábjain arra, hogy a kormányhatóság megértő és jóindulatú támogatásával berendezett *rádium-kórházunk révén a székesfőváros a nagy rádium-készlettel rendelkező metropolisok sorába lép.*

Kelet felől kétségtelenül Budapest az első város, amelynek rádium-intézete az orvosi tudomány mai állásának megfelelően mintaszerüen van berendezve.

A rádium-kórház első betegei között már külföldiek is lesznek, keleti országokból, és reméljük, hogy rádium-kórházunkat a fővárosi és hazai betegeken kívül *a környező országokból is sokan fogják bizalommal felkeresni*, aminek az idegenforgalmi érdekek mellett nagy nemzetgazdasági jelentőségét *figyelmen kívül hagyni nem lehet!*

— Ami egyéb közegészségügyi célkitűzéseinket illeti, — folytatta nyilatkozatát *Szendy* polgármester — ezek között első helyen áll az Uj Szent János-kórház nőgyógyászati pavillonjának megépítése és teljes berendezése. Már a tavalyi nyár folyamán, amikor a Bakáts-téri nőgyógyászati osztályt az épület rádium-kórház céljaira való átépítése folytán el kellett helyeznünk, kezdtünk hozzá az Uj Szent János-kórház nőgyógyászati pavillonjának megépítéséhez.

Kerek egymillió pengőre fog rúgni az épikezés és berendezés költsége. Reméljük, hogy karácsonyra már meg is tudjuk nyitni ezt a 98 ágyra tervezett, szintén a legmodernebbül felszerelendő kórházunkat.

— A távolabbi jövő problémája *a Rókus-kórház ügye.* Itt az a gondolat merült fel — ifj. *Wolff* Károly igazgató főorvos eszméje kapcsán — hogy a kórháznak a Rákóczi-útra kiugró részét levágjuk, ehelyett azután a Stáhly-utcai részen építsünk új pavillont. Ezzel kapcsolatban szóbakerült a Rókus-kápolna áthelyezése is, szintén a Stáhly-utcai oldalra.

Az elgondolás alapján készült tervvázalok nagyon tetszetősek, városrendezési szempontból különösen jelentősek, mert végrehajtásuk révén gyönyörű sugárúttá szélesedne ki a Kossuth Lajos-utcától a Keleti pályaudvarig a Rákóczi-út.

— Az előzetes számítások azonban azt mutatták, hogy ennek a szépséges tervnek a megvalósítása *négymillió pengőbe kerülne* — beleértve természetszerűleg nemcsak az új építkezéseket, hanem az újonnan építendő pavillonok megfelelő modern berendezését, nemkülönben a kápolna áthelyezését is. Mondanom sem kell, hogy négymillió pengőnk jelenleg nincsen erre a célra, annál is inkább,

mert a Rókus-kórház átépítését csak olyan tőkéből szabad megvalósítani, amelynél a lukratív célról már előre le tudunk mondani. Drága kölcsönpénzt tehát erre a célra nem igen fogunk tudni felhasználhatni.

— Az a törekvésünk — fejezte be általános érdeklődésre számottartó nyilatkozatát *Szendy* polgármester — hogy kórházaink nivója *változatlanul magas maradjon*, úgy gyógyítási szempontból, mint a betegek ellátása tekintetében. És, hogy ebbeli fáradozásunk mennyire nem hiábavaló, mi sem mutatja jobban, mint *a minden gáncsoskodástól mentes teljes elismerés, amellyel a fővárosi közkórházak minden vonalon találkoznak.*

Offenbach Hoffmannja mesél Hoffmann képkerete beszél

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Vásároljunk magyar árut!

Magyar kéz munkája a
MUSICA
zongora és pianino
Előnyös árak, különleges tisztviselői kedvezmények
Váltó, kezelési költség nincs. Kérjen díjmentes tájékoztatót a „Napi 1 P-s akciónkra"
MUSICA ZONGORA- ÉS HANGSZER KERESKEDELMI RT., BUDAPEST, VII. ERZSÉBET KRT 43. ROYAL APOLLÓ.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

mitiv, de megható báját fejezik ki, tartalmilag pedig arról tanuskodnak, hogy ennek az iskolának, amely valahol a város legszélső periferiáin működik, pedagógus-személyzete valóban, — hogy ezzel a banálisnak tetsző, de ebben az esetben mással nem helyettesíthető kifejezéssel éljünk — „hivatása magaslatán áll".

Két meghívót kézbesítettek számunkra az utóbbi hetekben a Keve-utcai iskolából, melynek igazgatóságától ezennel elnézést kérünk, hogy egyéb elfoglaltságunkra való tekintettel a két ünnepség egyikét sem tisztelhettük meg jelenlétünkkel. Pedig érdekelt volna a „szülők napja" a Keve-utcában, ahol az igazgatóság „ezen a meleg ünnepségen idézi fel az Isten, a Haza, a Szülők iránti olthatatlan szeretetnek a tűzét, el nem muló hálával a szülők iránt". Azt célozta ez az ünnepség, hogy ismertessék „a magyar boldogulás jövendő zálogának, a magyar örökkévalóság ragyogó folytatásának: a magyar gyermeknek nagy hivatását, céltudatos védelmét, értékeinek kibontakozási módját, a legszentebb törvényeknek a gyermeki lélekbe való bevésését".

De nézzük a műsort! Mit szavalnak a gyerekek: kis gázgyári elemisták. Ime néhány cím: Köszöntlek jó Anyám! Anyám mosolya! Szeresd Anyádot! Egyetlen védő! És a végén: Felajánlás az édes szülőknek!

Tudjuk jól, hogy a főváros valamennyi iskolájában az előírás szerint megrendezik a szülők napját és megülik a Hősök emlékünnepét. Mégis úgy érezzük, hogy ennek az óbudai iskolának a lelkes tanszemélyzetét — anélkül, hogy bárkit is ismernénk közülük — nagyon, de nagyon meg kellett dicsérnünk!

*

TUBOLY JÁNOS, az Elektromos Művek általános népszerűségnek örvendő igazgatója, súlyos vesekő-operáción ment keresztül. Az operáció teljes mértékben sikerült, és minden remény meg van arra, hogy a kitűnő igazgató rövidesen átveheti hivatala vezetését.

*

AZOKAT, AKIK NEM FORGATJÁK állandóan a sematizmust, alaposan becsapta Szinte László műszaki főtanácsos, a magasépítési ügyosztály közszeretetnek örvendő vezető-helyettese. Mindenki azt hitte róla, hogy a fiatalos külsejű főtanácsos alig harmincegynéhány esztendős és legfeljebb tíz, vagy tizenöt esztendeje van a városnál.

Most azután meghívót kaptunk egy baráti vacsorára, amelyen is Szinte Lászlónak huszonötéves szolgálati jubileumát, egyben ötvenedik életesztendejét készültek ünnepelni barátai. Gundel ligeti vendéglőjében volt a vacsora; megjelentek a bizottsági tagok sorából: Petrovácz Gyula, Bednárz Róbert, K. Császár Ferenc. Kartársai közül Wossala, Bódy, Salamon és Kovácsházy tanácsnokok jöttek el, a fővárosi közkórházi főorvosok közül pedig Wolff Károly, Parassin és Safranek professzorok tisztelték meg jelenlétükkel az ünnepi vacsorát.

Ünnepi dikció természetszerűen volt bőven: Wossala tanácsnok, a jubiláns főnöke volt az első szónok, utána a kollégák nevében Bánóczy Béla műszaki tanácsnok beszélt, majd Bednárz prelátus méltatta emelkedett szavakban Szinte László úri, magyar egyéniségét. Az ünnepelt főtanácsos meghatott szavakban köszönte meg az óvációt.

A magunk részéről baráti szeretettel köszöntjük kettős jubileuma alkalmával Szinte Lászlót. Az ő komoly mérnöki tudása, — amely a Széchenyi strandfürdő ismeretes építkezési problémájánál mutatta meg a maga ragyogó kvalitásait, — szeretetreméltó úri egyénisége, koncepciózus közigazgatási gyakorlata — negyedik esztendeje vezetőhelyettese általános megelégedésre a magasépítési ügyosztálynak — a közeljövő egyik műszaki tanácsnokát sejtetik benne. A jubileumi ünnepség jelentékeny mértékben hozzájárul ahhoz, hogy Szinte László népszerűségét még jobban kiemelje.

*

FELKAY FERENCNÉ A KÖVETKEZŐ szavakkal avatta fel, mint zászlóanya a Mester-utcai női felsőkereskedelmi iskola negyedszázados jubileumára készített zászlót:

— Önfeláldozó hazaszeretet, tudás, odadó munka vezessen minden magyar leányt!

*

KELEMEN GÉZÁNAK, AZ UJ NEMZEDÉK városházi szerkesztőjének, a városházi újságírók egyik szindikusának édesapja: idősb Kelemen Gyula, 64 éves korában hétfőn elhúnyt. Temetése szerdán folyt le az ujpesti temetőben a róm. kat. egyház szertartásai szerint.

Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán

✡

Irta: PIROVITS ALADÁR, székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

VI.

Csuszamlások (suvadások*) Nagymagyarországban épült vasutak mentén

Hogy a várhegybeli csuszamlások közelebbi indítóokaira vonatkozóan határozott vélemény eddig még nem alakult ki, ez a körülmény magától értetődő és természetes. Mert hiszen — miként már előadtuk, a csuszamlások körüli főmozgatóerőnek — *a talajvíznek* — rendszerbe foglalható származási törvényeire nézve, annak ellenére, hogy a tudósok ezzel a kérdéssel immár 200 évvel ezelőtt is foglalkoztak, — ezideig még teljes bizonytalanságban vagyunk és itt csupán hipotézisekre utalhatunk.

Ezt a megállapítást elméleti alapon bizonyítottnak vehetjük. Viszont, gyakorlati oldalát tekintve a kérdésnek, meggyőző érvek szólnak amellett, hogy — miként már említettük — minő nehézségekkel kell megküzdenie a mérnöknek, mikor sorsa olyan feladat elé állítja, amely hegyes-völgyes területeken vezetett vasútak mentén bekövetkezett és magával a vasút megépítésével kapcsolatban álló okozati összefüggések alapján kívánja a földcsuszamlások belső körülményeinek kikutatását, egyben pedig az idetartozó segítés módjának szabatos megállapítását végezni.

Néhai Könyves Tóth Mihály, európai hírű magyar mérnökünk, egy német szaklapban[1] közölte 1915-ben a *Marosludas-besztercei* vonalon levő *budatelki* vízválasztónak vízmentesítő munkálataira vonatkozó ismertetését és ezt azzal fejezte be, hogy: „Sem a mozgásban volt tömegnek, sem pedig a kiszárítás útján teremtett támasztógátnak nagyságáról nem képes számot adni, és ámbár nem igazolhatja ugyan, hanem csak úgy érzi, hogy a kelleténél sem több, sem pedig kevesebb munkát nem végeztetett.

Mandel József mérnök, máv. főfelügyelő, a hegycsuszamlásoktól veszélyeztetett vasútak terén a gyakorlatban bőséges tapasztalatokat szerzett szakférfiú, igen érdekesen ismerteti[2] azokat az eseteket, melyekben mint vasúti mérnöknek a bekövetkezett hegycsuszamlásokból eredt rombolások után a helyreállítás nagy munkájának végrehajtása körül közreműködnie kellett. Megemlékezik — bár csak röviden, — a *balatonkenesei* hegycsuszamlásról, amikor az ú. n. *Fancsér*-oldal az 1914. évben lerogyott és az akácos hegyoldal — *„mint a birnámi erdő"* — megindult a Balaton vize felé. Mintegy 500.000 m³-re tehető földtömeg a pályát eltolta, sőt el is temette és a még idejében megállított vonat mozdonyát három kocsival együtt a Balatonba döntötte. Csak évek hosszú során át tartó fáradságos munka, a mozgások okainak pedig mindenre kiterjedő és mindent mérlegelő gondos előtanulmányok alapján való kikutatása után sikerült végre a vasút építése által megbolygatott földtömegek egyensúlyi helyzetét visszaállítani.

Az imént már említett *„suvadás"*, Erdélyből eredt kifejezés és magyarázatot nyujthat aziránt, hogy Erdélyt a vasútépítők teljes joggal emlegethetik a földcsuszamlások klasszikus földjeként. És *Mandel* bizonyos jogosult önérzettel jelentheti ki, hogy a csuszamlások elleni vízmentesítő munkáikat a szakirodalomban a jól sikerült védekezés iskolapéldáiként ismertették, amely alkalommal az a kívánalom is felmerült, hogy az itt figyelembe jövő, rendkívül jellegzetes és változatos, nagyrészt a föld alá rejtett védekező munkák külön ezt a célt szolgáló szak-műben összegyűjtve kiadassanak, mert hazánk feldarabolásával verejtékes munkáinkkal biztosított hegyivasutaink legnagyobb részét elvesztettük. És, ha az itt felsoroltakat a hivatott szakférfiú tollával meg nem rögzítjük, — teljes joggal aggodalmaskodhatunk, hogy a történelemhamisítás mai korában még emléke is elvész annak az ingatag, csúszós talajra épített egész sorozat vasúti regeneráló munkának, melyet magyar mérnökök hajtottak végre. A következők során a „Magyar *Keleti Vasút*" megépítését tesszük szóvá, amelyre vonatozó munkálatok végrehajtása körül nagyon megadták az árát annak a mulasztásnak, hogy a víztől nem védekeztek és hogy a csuszamlós lejtőkön a szükséges víztelenítések nélkül láttak a munkához. A vasútak mentén mocsaras völgyeket határoló és kopár vízmosásoktól megszaggatott, nagyrészt legelőnek használt hegyoldalak emberemlékezet óta mozgásban voltak. A lejtők lábánál még ma is látható dudorodások, a felszín összegyűrődése és helyenként terraszszerű alakulása, az ingoványos medencék és kagylós kiszakadások a természetes *„siklő"*-n történt régi mozgásokat és a terepnek csúszásra való hajlandóságát minden kétséget kizáróan elárulták.

A bajok az elől említett vasút *sztána*-i[3], 500 m hosszú, 35 m mély bevágás kiemelésekor hamarosan jelentkeztek és a *Bánffyhunyad* mellett folyó *Kőrös-Szamos* közti vízválasztótól *Egeresig* terjedő szakasznak és a *Kolozskara-virágosvölgyi* vasútvonalnak építése alkalmával csaknem katasztrófális méreteket öltöttek. A bevágásoknak csúszás elleni biztosításával annak idején nem törődtek és a forrásos, mocsaras lejtőkre helyezett töltések alatt is csupán a felszín kiszárítására szorítkoztak. A Kolozskara-virágosvölgyi szakasz 1765-68 szelvényei közt is csak akkor kezdték meg a kék agyag felszínéig leérő szivárgók és tárnák építését, mikor a már csaknem teljesen elkészült töltés az altalajjal együtt lecsuszott. Egyébként a töltéseket a bevágások gyarló, a kivánt célra nem is alkalmas agyagos termékéből fej vagy oldaltöltéssel készítették, az építésközben bekövetkezett rézsűszakadásokat pedig szárazon rakott, de hamarosan bedőlt támasztófalakkal akarták kiegyensúlyozni. A sztánai összeomlott bevágást pedig 184 m hosszban kénytelenek voltak átboltozni.

Ilyen előzmények után természetes, hogy a vasútvonalnak forgalombahelyezése után hatalmas földtömegek csúsztak le a beszivárgó vízek által sikossá tett kék agyag felszínén és sok összeomlott bevágás újabb kiemelése, a lecsuszott töltések kiszárítása és az összeomlott áteresztők újraépítése vált szükségessé.[4] A mozgások veszélyességét mutatja, hogy 1874. év folyamán a Kolozskara állomás közelében a 171—72 kilométer között levő töltésen a mozdony a kémény magasságáig lesüllyedt és hogy az 1878—79 szelvénynél az egyik töltésben 13 m mély kavicszsákot találtak.

A ramocsai mellékvölgyet elzáró 14 m magas töltés alatti 5 m nyilású aluljáró boltozatán nyilott repedés 52 cm-re szélesedett és az ingoványos altalaj miatt erősen sűlyedő kavicszsákos töltés kiszárításán és megállításán 10 esztendőn át dolgoztak, amikor is az összeomlással fenyegető aluljáró helyett 2 m nyilású áteresztőt építettek be.

A 397—98 km közötti *„Pálosi sártenger"*-en át épített töltés támasztó falait az ingovány elnyelte. A töltések közelében 12 m mélységig levert cölöp 6 hét alatt 5 m-re mozdult el helyéről, a töltés-lejtők megtámasztására 1877-ben épített, de összeomlott támfal köveit pedig 3 év mulva a mintegy 25 m távolságban levő *Bene-patak* medrében találták meg.

A sztánai, zsoboki, egeresi és a „Fleischhakker" nevű nagy töltésecknek fenntartása is temérdek bajjal járt, míg végre 1898-ban, 25 esztendei vesződség után az egeresi vonalrészt a pályától mintegy 2 km távolságban kezdődő és a pályát veszélyezhető nagyarányú csuszamlás miatt a völgy másik oldalára kellett áthelyezni.

A Segesvár-brassói vonal építésénél már értékesítették az egeresi és virágosvölgyi szakaszokon szerzett tapasztalatokat, amely alapon a szükséges vízmerítés módját és mértékét részletes, nagyrészben ma is helytálló rendszerben szabályozták. Jellemző, hogy a *Brassó-tömösi* vasútat már egységárak alapján adták vállalatba. Itt már mindenütt, ahol csuszamlásoktól kellett tartani, a talaj geológiai alkotását aknákkal és fúrásokkal kikutatták és a csúszó réteg domborzati viszonyait feltüntető rétegtervek alapján több nagyterjedelmű, a gyakorlatban jól bevált szivárgó és tárnahálózatot létesítettek[5].

A vasútépítő mérnökök jóideig a víz bomlasztó erejének nem is tulajdonítottak fontosságot és vízmentesítés helyett menedékes rézsükkel, nagytömegű elenpadkákkal, vagy hatalmas támasztófalakkal védekeztek. A régi északkeleti vasút *Kassa-legenyemihályi vonalán* Felsőmislye község közelében egy 7 m mély bevágást csaknem teljesen kiemeltek, mikor a fenék felemelkedésével egyidejüleg a lankás hegyoldalban 60 m távolságig félköralakban 10 m széles és mintegy 8 m mély repedés keletkezett. Az idejében való vízmentesítés elmulasztása miatt kénytelenek voltak a mozgóbevágást 23600 m³ föld kiemelése után magára hagyni és a pályát a völgy fenekén alacsony töltésen újraépíteni, hogy a lejtő újabb bevágását elkerüljék. Ugyanezen a vonalon a nagyszabású bevágásban is 329.300 m³ földet kellett az előirányzott 188.000 m³ helyett kiemelni, mert csak ellenpadkák beiktatása és a bevágás kiszélesítése által voltak képesek a mélyítés alatt ismételten leszakadt bevágást helyreállítani[6].

A *Mezőlaborc-lapkovi* vonalon 4.5 m, a *Kolozskara-virágosvölgyi* vonal 1.713—18 szelvényei között 6 m, a *Piski-petrozsényi* vonal 592—95 szelvényei között 10 m vastagságú béléstfalat építettek a mozgó bevágásba. A Krivádia állomás közelében levő völgyáthidalás előtt pedig 8 m vastag fallal támasztották meg a nagy földdeponia miatt bomladozó hegyoldalt.[7] Ezek a vastag falak azonban nem sokat használtak, mert a legtöbb helyen az átázott anyag, a támfalak fölött tovább mozgott, mindaddig, míg a lejtőt felületi árkokkal, szivárgókkal és tárnákkal ki nem szárították.

A Barcs-pokráci vasút 891—93 szelvényei közt megcsúszott töltés biztosítására is építettek 45 m hosszú, 3 m koronavastagságú, ívalaku völgyzáró gátat és mögötte a megmozdult és átázott anyag eltávolítása után két, párhuzamosan haladó, szárazföldből gondosan döngölt keresztgátat[8].

Legközelebb olyan eseteket ismertetünk, ahol a vasútépítéssel egyidejüleg ugyan, de még a földmunkák megkezdése előtt végeztek vizsgálatokat a földcsuszamlás megelőzése céljából.

---

* Ez a megszivlelésre méltó kitétel erdélyi véreink között kelt életre és nagyjában ugyanaz az értelme, mint a hegycsuszamlás kifejezésnek. Inkább csak a jellegzetes módon való kifejezése a népies felfogásnak, amely elnevezés ugyanabból a lélekből fakadt, mint a már említett „Omlás-Szakadás" nevek, melyek, mint már tudjuk, erdélyi községek nevei.

A „suvadás" kitételt geológusaink is elfogadták azért, hogy ez a geofizikai jelenség ne tévesztessék össze a „rogyással", amikor pl. hirtelen leomlik egy partfal.

[1] Dipl. Ing. Michael v. Könyves Tóth: Vorbeugungsmassregeln bei Eisenbahnbauten im Rutschterrain. Zeitschr. des Österr. Ing. und Arch.-Vereines 1915.

[2] Mandel József: Csuszamlásoktól veszélyeztetett vasutak biztositása. Budapest, 1930.

[3] Dr. Páva Elek: A Kolozsvár—Bánffyhunyad közti vasutvonal ingatag talajának geológiai szerkezete. Földtani Közlöny. Pest 1871. Nagy János: A sztánai nagy bemetszés és töltés a magyar keleti vasut Nagyvárad-kolozsvári vonalrészén. A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1870.

[4] Marchart József: A Kolozskara—virágosvölgyi vonalszakasz vizmentesitéséről. A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1884.

[5] Ifj. Perczel Mór: A Brassó—tömösi vasút. A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1880.

[6] Ludwig E. Tiefenbacher: Die Rutschungen ihre Ursachen, Wirkungen und Behebungen. Wien 1880.

[7] Klopsch Győző: Az erdélyi vasút egyik csuszamlása. A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1881.

[8] Soulavy Ottokár: Csuszamlós talajon épitett pálya javitása és vizmentesitése. A Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1899.

ANGOL PARK
és
ALPESI FALU
megnyilt

A belső propaganda

Homonnay Tivadar általános érdeklődésre számottartó nyilatkozata az idegenforgalmi és fürdővárospolitika legfontosabb célkitüzéseiről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A keresztény politikának úgy városházi, mint országos viszonylatban egyik legmarkánsabb és legkiemelkedőbb egyénisége *Homonnay* Tivadar dr. Az ő felszólalásait, amelyek nagy szakértelemről, komoly és lehiggadt gazdasági szemléletről és pregnáns ítélőképességről tesznek tanubizonyságot, *általános és élénk érdeklődés* fogadja úgy a főváros közgyűlési termében, mint a képviselőházban. Az országgyűlés képviselőházában most folyó költségvetési vita kapcsán *Homonnay* a belügyi tárcánál nagyobb beszédet mondott a székesfőváros fürdőügyi és idegenforgalmi célkitűzéseiről. Ennek a nagyfontosságú problémának kiváló ismerője *Homonnay* Tivadar dr., aki a városházán hosszú ideig volt a városgazdasági szakbizottság elnöke és állandó figyelemmel kíséri a fürdőváros-gondolat fejlődését. Erről a nagyjelentőségű témáról

Homonnay Tivadar

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Laikusok is jól tudják, hogy idegenforgalmunk állandóan fejlődik és nem légből kapottak azok a káprázatos számokat feltüntető statisztikai tabellák, amelyek esztendőről-esztendőre nagyobb képet mutatnak Budapest idegenforgalmának valóban nagyarányú fejlődéséről. Jelentékeny mértékben a fejlődésért a főváros minden elismerésre érdemes idegenforgalmi és fürdő-politikájáé ezért az érdem, de a Gyógyhelyi bizottságé is, amely — ezt senkinek nem lehet letagadni — az elmult egy, vagy másfél év alatt olyan eredményeket mutatott fel, amelyek mindenesetre tiszteletreméltóak. Ez a sui generis-szerv, amely a belügyminiszter legmesszebbmenő ellenőrzésével úgy az állami, mint a városi költségvetéstől teljesen független, alkalmas arra minden vonatkozásban, hogy működésétől idegenforgalmi téren még nagyon sokat várhassunk.

— Nem beszélve ez alkalommal a nagy külföldi idegenforgalmi irodák pompás működése kapcsán azzal az elvitázhatatlan tényről, hogy Budapestet mint fürdővárost szerte Európában jól ismerik és a világ minden részéből felkeresik, az Uj Budapest hasábjain ez alkalommal néhány belső problémára kívánok rámutatni. Ezek között legfontosabb a fürdőkutatás problémája. Felesleges itt hangsúlyoznom a Juventus-forrás hatalmas rádióaktivitását, csak arra mutatok reá, hogy a főváros és az állam kapcsolatával a legsürgősebben meg kell valósítani a fürdő-korházat. Ez nemcsak Budapest érdeke, hanem országos érdek is, enélkül hiába csinálunk fürdő-propagandát, ha nincs kellő számú féröhelyünk az esztendő bizonyos hónapjaiban!

— A reumakórház felállításával kapcsolatosan sürgősen szükségesnek tartom egy tudományos kutató-intézet létsítését. A főváros forrásainak gyógyító erejét, a betegeken elért gyógyhatást és magukat a gyógytényezőket tudományosan kell feldolgozni. Meg kell vetnünk az alapján az idegenforgalom terén Budapest fürdőváros érdekében a belső propagandának, el kell érnünk azt, hogy necsak mindig szavaljunk Budapest gyógytényezőiről, hanem ezeket a gyógytényezőket tudományos alapon dolgoztassuk fel és szakszerü orvosi keretben bocsássuk a szenvedő emberiség rendelkezésére.

— Igen fontosnak tartom a budapesti fürdő-szezón, illetőleg gyógykezelési-szezón idejének meghosszabbítása céljából a gyümölcs-kurák rendszeresítését. Ezeknek a gyümölcskuráknak bevezetésével kapcsolatban helyesnek tartanám, hogy a kormány a fővárossal karöltve ismertető füzetet adjon ki és ebben a kérdésben olyan propagandát folytasson, amely Budapest-fürdőváros propagálását nagyon eredményesen szolgálhassa.

— Ezer és egy eszköze van még — fejezte be általános érdeklődésre számottevő nyilatkozatát Homonnay Tivadar dr., — a belső propaganda eredményességének. Csak a legfontosabbakat említem fel ez alkalommal, hogy teljessé tegyem nyilatkozatomat. Itt van elsőnek a szálloda probléma, főképen a gyógyszálloda-probléma! Igen sok idegen van Budapesten, aki azért jön Budapestre, mert beteg, aki nem mulatni, nem táncolni, nem szórakozni akar, hanem nyugodtan kíván itt lenni egy olyan szállodában, ahol betegségéből ki tudják gyógyítani.

— Itt van még egy nagyjelentőségü kérdés: Budapest levegőjének problémája. Nagyon jól tudjuk például, hogy az óbudai gyárak füstje a Margitsziget felé és a Lukácsfürdő felé özönlik. Utalok e tekintetben a főváros bakterológiai intézetének figyelemreméltó évi jelentéseire. Az intézet által végzett levegővizsgálatokat és levegő-próbákat állandósítani kell, nemcsak az itt megforduló idegenek,, de Budapest állandó lakosságának szempontjából is!

Bednárz: A visszaszerzett jog a szanálás után az orvoslást is meghozza!

Lélekemelő ünnepség keretében tartotta évzáró összejövetelét a Keresztény Tanügyi Bizottság — A tanító-képzés terén a numerus clausus gondolatát vetette fel Urbányi C. József

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság hétfőn tartotta *Bednárz* Róbert prelátus elnöklete alatt a tanév utolsó központi összejövetelét, hogy annál impozánsabb keretek között ünnepelje majd június 10-én, a tanévzáró vacsorán *Wolff* Károlyt, a párt vezérét, *Bednárz* Róbert prelátust és *Felkay* Ferenc tanügyi tanácsnokot.

Bednárz Róbert

meleg szavakkal üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat, majd visszapillantást vetve a bizottság elmult évi működésére, örömének adott kifejezést, hogy ez tevékenység *nemcsak kifelé* mutatott fel hatalmas sikereket, hanem *belső életünkben* is bebizonyította elhivatottságát. Kifelé megmutatta egységét és szervezettségét a tanügyi bál és a bécsi kirándulás megszervezésével s ez utóbbival nemcsak a jóviszonyt mélyítette el a két nemzet között, hanem a kultúrkapcsolatokat is. Befelé pedig *nívós előadásokkal* igyekezett tagjainak érdeklődését kielégíteni, amelyért ezúton mond ismét köszönetet az előadóknak.

— De szociális szempontok is vezérelték — mondotta *Bednárz* prelátus — a bizottságot munkájában, amikor nem egyszer emelt szót tagjainak érdekében. Jóllehet a szanálási időszak elmulásáig a törvényhatóság nem fejthet ki teljes munkát, *remény van arra*, hogy ennek az időnek az elmultával *a visszaszerzett jog egyuttal az orvoslást is meghozza*. De remélhetjük, hogy a *kényszernyugdijazás* sem lesz olyan nagymérvű, amilyennek az első pillanatokban látszott s meghozza majd a pedagógusok széles rétegeinek *az óhajtott nyugalmat*. Ezután ismét felhívta a tagok figyelmét a Sósfürdőben tartandó június 10-i évzáró vacsorára, amelyen a párt vezérén kívül az összes bizottsági tagokat is meghívják s így ez a megszokott impozáns keretek között fog lezajlani.

Szödy Szilárd szakfelügyelő tartotta meg ezután előadását: *Rajzoktatás a bécsi Hauptschule*-ban címmel. Érdekesebbnél érdekesebb szemléltető anyag bemutatásával vont párhuzamot a magyar és osztrák rajzoktatás között és mutatott rá, hogy míg a mieinket a tervszerűség, addig az osztrákokét az ötletszerűség jellemzi s így e tekintetben rajztanításunkat az övéké fölé kell helyezni.

A szép és érdekes előadásért *Bednárz* Róbert mondott köszönetet, majd *Kisbán* Emil dr. felsőkereskedelmi iskolai tanár tartott lebilincselő előadást a Pálosok kultúrális szolgálatáról. Alapos történelmi megfigyelőképességével s elmeéllel adott hű képet a rendnek nemcsak belső életéről, hanem hatalmas tanulmányi szervezetéről is.

A nagy tapssal jutalmazott értekezést *Urbányi* C. József ügyvezető elnök köszönte meg ,majd annak a véleményének adott kifejezést, hogy a *tanítóképzés terén sok szempont miatt be kellene vezetni a numerus clausust*, így többek között szabályozni kellene, hogy a tanítóképzők egy-egy osztályába 30-nál több növendék ne legyen felvehető, a párhuzamos osztályokat pedig be kellene szüntetni, ami által elkerülhetnénk, hogy diplomával a kezükben nyomorogjanak a végzett tanítók. A tanítóképző intézetekbe pedig elsősorban tanítók gyermekeit kellene felvenni, mint ahogyan azt egyes állami üzemeknél láthatjuk.

A javaslatot egyhangú lelkesedéssel tette magáévá a Bizottság.

Fallenbüchl János igazgató felszólalása után *Urbányi* C. József zárószavaival ért véget a gyűlés.

Fotocikkek

Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

TARJÁN
étterme (Lukácsfürdő)
megnyilt!
JÁVOR zenekara játszik.
Ebéd, **Störal tea tánccal**, souper dansant. Tea, kávé csokoládé vagy fagylalt P 1.20

A bárban
WALTER BEHR
gramofon-meglepetése
Richardt Taubert, Al Jolsont Chevaliert és Willy Forstot, parodizálja.
Szányi Lenke, Szabó Ilona, Inez Andrea, Kapossy Kató,
jazz-énekesnők!
Zene: BEPPO (harmonika) ALLAN (dobos), URBACH (zongora), RÁCZ (hegedü).

Folyik a kényszernyugdijazás

A státusrendezés folytán keletkezett uj állásokat a kényszernyugdijazás révén megüresedett állásokkal egyidejüleg fogják ősszel betölteni — A jövő héten valamennyi kényszernyugdijazási hármas bizottság megkezdi működését — A kényszernyugdijazásra itélt 250 tanügyi alkalmazott közül tizenöt kérte önként nyugdijazását

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A főváros törvényhatósági bizottsága április 1-én tartott rendes közgyülésében választotta meg a kényszernyugdíjazási bizottságba küldendő tagjait. A főpolgármester egy bizottság elnöki székét magának tartotta fent ,míg a többi hat bizottság elnökéül a belügyminiszteri rendeletben kapott felhatalmazás alapján *Liber* alpolgármestert, továbbá *Némethy*, *Szepesváry*, *Felkay*, *Babarczy* és *Farkas* tanácsnokokat jelölte ki. Az állandó bizottság két rendes tagsági helyére a közigazgatási bizottság *Csilléry* Andrást és *Terbócz* Imrét, a két póttagsági helyre pedig *Bánóczi* Lászlót és *Fábián* Bélát választotta meg. A közoktatásügyi alkalmazottak kényszernyugdíjazását megelőző eljárás lefolytatására hivatott bizottságba pedig a főpolgármester rendes tagnak *Terbócz* Imrét, póttagnak pedig *Bánóczi* Lászlót jelölte ki. A bizottságokba a közgyülés a kinevezetteken felül *Wolff* Károlyt, *Vályi* Lajost, *Viczián* Istvánt, *Dési* Gézát, *Gazdy* Jenőt, *Szakál* Antalt, *Bednárz* Róbertet, *Juhász* Jenőt, *Kövesligethy* Miklóst, *Cselényi* Pált, *Lázár* Ferencet és *Szentesi* Józsefet választotta meg.

A bizottságok közül azok, amelyek a közigazgatási alkalmazottak kényszernyugdíjazásával foglalkoznak, részben már *megkezdték munkájukat.* Erősen dolgozik az a kényszernyugdíjazási bizottság, amely *Farkas* tanácsnok elnökletével működik. A közigazgatási alkalmazottak kényszernyugdíjazását a Farkas-féle bizottságon felül még egy bizottság intézi: Ez a bizottság *Liber* alpolgármester elnöklésével a jövő hét folyamán fog megalakulni.

Mint már több izben megírta az *Uj Budapest:* a közigazgatási alkalmazottak kényszernyugdíjazása *aránylag simán és csendben* történik meg. Az elnöki ügyosztálynak ugyanis sikerült azok legnagyobb részét, akik a minősítési táblázatok alapján kényszernyugdíjazási eljárás alá kerültek volna, meggyőznie arról, hogy *helyesebb és egyszerűbb,* ha önként kérik nyugdíjazásukat. Ez az *eltanácsolási eljárás* akkora sikerrel járt, hogy a két kényszernyugdíjazási bizottság elé mindössze *negyven alkalmazott ügye* került.

Egészen más a helyzet a *tanügyi fronton.* A közoktatási alkalmazottak körében a kényszernyugdíjazásra kiszemeltek rábírása arra, hogy önként kérjék nyugdíjazásukat *csak igen jelentéktelen százalékban sikerült.* A mintegy kétszázötven részben a kultuszminiszterium, részben a főváros vezetősége által kényszerúton nyugdíjazni kívánt pedagógus közül *mindössze tizenöten kérték önként* nyugdíjazásukat, miután a főváros értesítését megkapták. Ez *alig öt-hat százalék!* A közoktatásügyi alkalmazottak ügyében a bizottságok a *jövő hét folyamán fognak megalakulni* és megkezdik az igen elkeseredett hangú panaszok, illetőleg fellebbezések tárgyalását.

Mint *illetékes helyről* értesülünk, úgy a közigazgatási, mint a tanügyi kényszernyugdíjazások ügyében *igen gyorsan szándékoznak* a hármas bizottságok munkásságát befejezni. Az az elgondolás, hogy még a főváros nyári szünet előtt *valamennyi kényszernyugdíjazási ügy* a főváros részéről el legyen intézve. A kényszernyugdíjazásnak a hármas bizottságokon felül van *még egy fóruma:* az ötös bizottságok, ezek a miniszteriumok kebelében alakulnak meg, tagjai *magasrangú birák és állami főtisztviselők.*

A státusrendezés végrehajtása *szoros összefüggésben áll a kényszernyugdíjazások ügyével.* Az a hivatalos álláspont ugyanis, hogy a kényszernyugdíjazások folytán megüresedő, valamint a státusrendezés révén létesülő új állásokat *egyszerre fogják a főváros hivatalos életének nyári szünete után, a kora ősz folyamán betölteni.*

Ragyogó eredményeket ért el az elmult évben a főváros bécsi idegenforgalmi irodája

25.705 információ, 134 társasutazás, 200.000 számolócédula 217.582 prospektus és naptár, 67 propaganda-előadás

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Valóban *megható az a ragaszkodás,* amellyel *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok, a városagzdasági ügyosztály vezetője, viseltetik a főváros bécsi idegenforgalmi irodájával szemben. Ő gondolta el, harcolt érte, ezernyi ellenvetés és gáncsoskodás ellenére és keresztülvitte az Idegenforgalmi Hivatal bécsi kirendeltségének megalkotását. Az elért eredmények reális szemszögéből is ítélve valóban elsőrangú idegenforgalmi tényezőnek bizonyult *Kovácsházy* tanácsnok értékes elgondolása. Mint a most kiadott hivatalos jelentés is megállapítja: 1932-ben 17.130, 1935-ben pedig 25.705 idegennek adott felvilágosítást Budapestről a bécsi Kärtner-Strasse legszebb részén büszkélkedő iroda.

— Négy év kemény munkája — mondja az iroda működéséről most megjelent beszámoló — sok komoly tapasztalata és négy esztendő évről-évre kedvezőbben alakuló eredményei beszélnek a jelentés szürke szavai helyett és mindegyre világosabban igazolják, hogy Budapest székesfőváros, amely Budapest Idegenforgalmi Hivatalának megalakításával példát mutatott az idegenforgalmi munka terén annak idején a belföldön, a bécsi propaganda irodájának megteremtésével példát adott külföldi vonatkozásban is. Ma már nem lehet vitás, hogy Bécs volt az a hely, ahol egy ilyen propagandairoda munkájának megindítása a legtöbb eredménnyel kecsegtethetett, s az a mód, ahogyan az iroda minden üzleti tevékenységtől mentes propaganda-irodává megszerveztetett, az eredményes propagandamunka legjobb módszere volt.

— A Budapesti Idegenforgalmi Iroda Bécsben — folytatja Kovácsházy tanácsnok beszámolója — 4 esztendős munkásságát nemcsak Budapestért végezte. Megalapításának első percétől kezdve, a magyar vidékért is dolgozott; propagandában és információiban lelkesen szolgálta az egész országot és különösen a Balatont s az iroda működésének negyedik évi eredményeként épp oly örömmel és megelégedéssel kívánok rámutatni arra a tényre, hogy a magyar vidék osztrák látogatóinak száma évről-évre emelkedik, mint arra a másik eredményre, hogy Budapesten az osztrák-magyar idegenforgalom mérlege a magyarok bécsi és az osztrákok budapesti éjjelezése tekintetében ma már a mi javunkra aktiv.

Az iroda elmult évi számszerű adatait vizsgálva, azt látjuk, hogy az elmult évben az iroda 24705 látogatója közül általános utazási információt kért 8680, Budapestről kért felvilágosítást 11838, a magyar vidékről, főleg a Balatonról kért felvilágositést 4557 látogató. Ennél a statisztikánál szembetünő a magyar vidék és fürdők iránt érdeklődők számának fokozatos emelkedése. Bár az elmult esztendőben az ausztriai belső viszonyok teljes mértékben nyugodtak voltak, ennek dacára osztrák részről a magyar fürdőhelyek iránti érdeklődés bécsi irodánk propagandája következtében még az előző évit is túlhaladta.

Még néhány adat a bécsi idegenforgalmi iroda elmult esztendei tevékenységéről: Az iroda vezetője, Dérföldy-Lux Vilmos, az elmult esztendő folyamán 67 propaganda előadást tartott a bécsi egyesületekben és klubokban Budapestről. Ezeket a látogatásokat összesen 9623 személy áltogatta. A bécsi iroda kezdeményezésére az elmult esztendőben 134 utazási akció 8 különvonaton, 3 különhajón és 170 autóbuszon 12251 személyt hozott Budapestre. Az elmult esztendőben a bécsi iroda összesen 217.582 darab prospektust és kalendáriumot, továbbá 200 ezer darab számolócédulát használt fel propaganda-tevékenysége során. A jelentést a következő szavakkal végzi Kovácsházy tanácsnok:

— Négy esztendő egyre kedvezőbben alakuló számadatai igazolják azt, hogy az iroda esztendőről-esztendőre komolyabb és értékesebb munkát végez. Budapest és Magyarország idegenforgalmi népszerüsége Bécsben s Ausztriában és Budapest meg az egész magyar vidék idegenforgalmának hatalmas arányú emelkedése tanuságot tesznek arról, hogy a Budapesti Idegenforgalmi Iroda Bécsben, a székesfőváros illetékes tényezőinek irányitása mellett, komoly idegentorgalmi eredményeket ért el a magyar székesfőváros Budapest és Magyarország számára.

Május hó 30-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 89-1-18.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magánnyomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u 41/a. Telefon: 83-5-49.

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—58. — Javitást vállalunk

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát Alapitva 1838-ban

LIFT ◆◆ HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ◆◆
FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: 40-9-92.

HIREK

Alulirott városházi hetilapok a pünkösdi ünnepekre való tekintettel a jövő héten nem jelennek meg. Ezek szerint az Uj Budoapest legközelebbi száma junius hó 13-án, szombaton fog megjelenni.

Uj Budapest, A Város, Budai Hirlap, Fővárosi Hirlap, Független Budapest, Uj Főváros.

A budapesti utburkolás érdekes története

Thirring tanácsos előadása

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A Magyar Mérnök és Építészegyiet út-, vasút- és hídépitési szakosztályában ifj. Thirring Gusztáv, müszaki tanácsos, a fiatal városházi mérnöki generáció egyik legtehetségesebb és legszebb reményekre jogositó tagja, igen érdekes és a laikusok számára is élvezhető előadást tartott a székesfőváros burkolatainak karbantartásáról.

Thirring tanácsos visszapillantást vetve a budapesti kövezet történetére, megállapitotta, hogy az első aszfaltot már 1864-ben fektették le a Nádor-utcában, egy járdán. 1871-ben öntött-aszfalt kocsiutat fektettek le a királyi várban. A Lánchidon fektették az első fakocka-burkolatot, 1876-ban, 1893-ban Fock Ede bevezeti a bazaltokat, 1906-ban a Városház-utcában jelenik meg először a hengerelt aszfalt, 1910-ben kezdődik a makadámok kátrányozása.

Előadó ezután a kocsiutak átlag fenntartási árának fejlődését ismertette. 1885-ben négyzetméterenként 31 fillér, 1935-ben 20 fillért tudott a főváros e célra fordítani. A háború előtt 35—40.000 köbméter zuzott kő mennyiségre volt szükség, az utóbbi évek beszerzése ennek a mennyiségnek alig felére rugott.

A fővárosi útburkolatok fenntartásánál szükséges hitelek megállapitását illetően Thirring tanácsos azon óhaját fejezte ki, hogy legalább is a békebeli hitelkereteket kellene visszakapni, mert az útépitésre, útfenntartásra mostanában rendelkezésre álló költségvetési fedezet elégtelen.

A fenntartást drágitja azon körülmény, hogy a főváros közönségének igénye hihetetlenül megnőtt, de drágitja a közüzemi fektetések régi nyomvonalai javitása és az útburkolatoknak helyenként tulzott locsolása is.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Páratlan ünnepség lesz a Baross-Szövetség szegedi seregszemléje

Ilovszky János az ország keresztény gazdasági organizációjának élén

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Az a fáradhatatlan buzgalom, amelylyel Ilovszky János, a Baros-Szövetség országos elnöke szervezi a Baros-szövetség június 7-i seregszemléjét a szegedi Dóm-téren, meg fogja teremni a maga gyümölcsét; a Baross-eszme nagyarányú térhódítását a magyar Alföld metropolisában. A trianoni faltól alig néhány kilométerre akarja a Baros-Szövetség, ha nem is kifelé mondott, de befelé annál inkább érzett esküvel újra meg újra megfogadni, hogy abba, amit Trianon előirt, soha meg nem nyugodhatunk, és szent hagyományként fogjuk utódainknak átadni azt a gondolatot, hogy az ország visszaszerzéséért kell élniök és semmi másért!

A délvidéki városokból összesen eddig több mint 5700 a küldöttségek tagjainak száma, 25.000 jegyet bocsátottak ki — a bevált Ilovszky-organizáció szerint különböző színekben és betükkel — a páratlan szépségü ünnepségre. Az ünnepségen résztvesznek vitéz József Ferenc főherceg, a kormány gazdasági miniszterei, a két gazdasági minisztérium vezető tisztviselői, Budapest képviseletében Liber Endre alpolgármester és több tanácsnok, az államvasutak vezetősége Senn Ottóval, a MÁV elnökével az élén, a magyar országgyülés mindkét házának tagjai közül igen számosan és sok székesfővárosi törvényhetósági bizottsági tag.

Az ünnepség rendje a budapesti és tiszántuli Baross-különvonatok fogadtatásával kezdődik a Szeged pályaudvaron. A vendégek, valamint az autó csillagtúra résztvevői a Dóm-téren átadják az ország minden részéről hozott Baross-zászlókat. Ezután következik az összes ipartestületek felvonulása Körmendy Mátyás v. országgyülési képviselő, szegedi ipartestületi elnök vezetésével; céh-zászlókkal, céh-ládákkal, és ipari szerszámokkal. Ezután Raskó István pápai prelátus, apátplébános megáldja az ipari szerszámokat.

Az ugyancsak a Dóm-téren rendezendő Baross-nagygyülés szónokai Pálfy József szegedi polgármester, vitéz József Ferenc kir. herceg, Bornemisza és Winckhler miniszterek. Egy perccel 12 óra előtt megcsendül a fogadalmi templom nagy harangja, pontosan abban a percben, amikor az egyesült szegedi dalárdák vezetése mellett a közönség a Himnusz utolsó sorait énekli. Ezután közebéd lesz a Hungária-szállóban, amelyen Imecs főispán a kormányzót köszönti fel, utána Ilovszky János tart serlegavató beszédet. Shvoy Károly országgyülési képviselő és Purébl Győző dr, felszólalása után bemutatják a Szegedi Bokrétát és megkezdődik a Szegedi Ipari Vásár megtekintése.

Nem halasztják el a Beszkárt közgyülését

Legalább három hónapra van szüksége a Beszkártnak, hogy meg tudja itélni: deficites-e a Rákóczi-uti autóbusz

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A Beszkárt tarifaemelését elhatározó főpolgármesteri szanálási rendelettel a főváros mammutközlekedési üzemének pénzügyi problémája belátható ideig megoldást nyer. A Beszkárttal kapcsolatos szanálási rendeletet megelőző különféle üzemvizsgálatok révén az a hir terjedt el, hogy a Beszkárt közgyülése őszre marad, mert a vizsgálatokkal túlzottan megterhelt Beszkárt-adminisztráció nem képes a közgyülést kellőképen elkészíteni. Ezekről a hirekről

báró Babarczy Sándor dr.

tanácsnok, a közlekedési és ipari ügyosztály vezetője a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Nincs szó a Beszkárt közgyülésének elhalasztásáról, aminthogy a szanálási rendeleteknek és az azokat megelőző üzemvizsgálatnak a közgyülés terminusához semmi köze nincsen. A Beszkárt közgyülésének terminusa egyszerüen függvénye a Beszkárt zárszámadásának. Csak akkor tüzhető ki a Beszkárt közgyülésének terminusa, ha a főváros törvényhatósági bizottsága a vállalat zárszámadásait elfogadta. A vállalat zárszámadásait a főváros zárszámadásaival együttesen junius hó 17-én fogja letárgyalni a főváros törvényhatósági bizottsága. Mivel a közgyülés meghirdetésére nyolc nap elegendő, junius 17-e után fogunk tudni intézkedni a közgyülésnek olyan időben való összehivásáról, hogy ez a dátum a törvényes julius 1-i határidőn tul ne menjen. Arra, hogy a közgyülés terminusának elhalasztására engedélyt kérjünk a kormányhatóságtól, szó sincsen!

Az aktuális Beszkárt-ügyek közül szóvátettük Babarczy tanácsnok előtt a 7-es autóbusz problémáját, kapcsolatban Petrovácz Gyulának az Uj Budapestben megjelent azon nyilatkozatával, amely a 7-es vonalnak Rákosvárosba való meghosszabbitását sürgette.

— Megértem és méltányolom, — mondotta Babarczy tanácsnok — Petrovácz őméltóságának azon kivánságát, hogy a tagadhatatlanul sürgős javitó intézkedésekre szoruló rákosvárosi közlekedést a 7-es autóbuszjárat meghosszabitásával igyekezzünk kireparálni. Erről azonban véleményem szerint momentán nem lehet szó. Nem pedig azért, mert legalább három hónap szükséges ahhoz, amíg tisztába jövünk azzal, lukrativ vállalkozás-e a Rákóczi-uti autóbusz? Mielőtt ennek a rövid vonalnak a nyereséges, vagy deficites voltáról meg nem győződünk, nem vállalhatjuk egy vonalmeghosszabbitás esetleges deficitjének az ódiumát.

— Arról beszélni, — folytatta nyilatkozatát Babarczy tanácsnok, — hogy a 7-es autóbuszjárat rossz és naponta több száz pengő deficittel jár, ma még valóban korai. Május 1-évl indult el ez az új járat, a közönségnek értesülnie kell róla, sőt tudatába be kell idegződnie, hogy ez a járat létezik. Erre pedig nem napok, hanem hónapok kellenek! Ha kültelken inditunk ideiglenes járatokat, azokat is legalább három hónapig fenntartjuk, mert ez a legrövidebb idő, amely alatt az új vonal, vagy vonalrész — közlekedési szaknyelven szólva — beérik. Ez a megállapitás kétszeresen ráillik a Rákóczi-úti vonalra, amelyhez — ezt változatlanul megállapitom — nagy reményeket füz a Beszkárt. Természetesen csak ha már lukrativ a Baross-tértől az Apponyi-térig terjedő vonalunk, kerülhet sor, annak esetleges, egyelőre mind denesetre deficittel járó meghosszabbitására, Budára, vagy Rákosvárosba.

A Szabadságtéri park egy norvég ujságban. A Gyógyhelyi Bizottság és az Idegenforgalmi Ujságirók Szindikátusa által e hó elején Budapestre meghivott külföldi ujságirók hatalmas cikksorozatban számolnak ze magyarországi élményeikről. Legutóbb Halfdan Hydle az „Aften Posten", a egnagyobb norvég lap Budapestre kiküldött munkatársa, a „Trianoni kéjlakban kötött béke következményei" címmel öt teljes hasábot szentel Magyarországnak. Hydle ismerteti a trianoni béke igazságtalanságait és az elszakított magyarság mostoha sorsát, majd leirja, hogy milyen meghatódottság vett erőt rajta, amikor a Szabadság-téri park pázsitjára virágokból kirakott Nagymagyarország térképét megpillantotta. Kék jázminok, narancssziny krókusz, rózsa és ibolya jelölik az elveszett területeket, de Csonkamagyarország határán vérpiros azália-sor vonul végig, hogy örök vérző sebére emlékeztesse a magyarságot. Nem hihetjük azonban — irja —, hogy a magyarok sippal-dobbal agitálnak Trianon ellen. Ritkán beszélnek a trianoni igazságtalanságról és éppen ezáltal keltik fel az idegenek legnagyobb érdeklődését hazájuk szomoru sorsa iránt.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Központi fütések, egészségügyiberendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

A Budai Szinkör sorsa

Miért késik a zárgondnokság feloldása — A folyó évadban Sebestyéné marad a színház bérlete

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Némethy Károly dr. közművelődési tanácsnok nyilatkozata alapján megírta az Uj Budapest, hogy a főváros Sebestyén Géza halála kapcsán a Budai Szinkörnek a bíróság által elrendelt zárgondnokság megszüntetéséért fog a bírósághoz megfolyamodni. Fertsek Leó dr. tiszti ügyész erre vonatkozóan a szükséges beadványt a járásbírósághoz már be is nyujtotta. Tárgyalás azonban ebben az ügyben csak junius közepén várható.

A bírósági tárgyalás igen viharosnak igérkezik, mert néhai Sebestyén Géza hitelezői a saját érdekükben legélesebben ellenzik a követelésükre egyetlen fedezetet nyujtó zárgondnokság megszüntetését. Ami egészen természetes is, mert a főváros nem is titkolja azon szándékát, hogy a zárgondnokság bírói úton való megszüntetése után a bérletet azonnal felbontottnak nyilvánitja és a Budai Szinkör bérbeadására a nyilvános pályázatot azonnal kiirja.

A közművelődési ügyosztály vezetőségének az a meggyőződése, hogy jogerős itélet még hónapokig nem lesz a Budai Szinkör zárgondnokságának megszüntetése ügyében. Ennek folytán az idei nyári színházi szezón alatt most már Sebestyén Géza özvegye fogja a színházat birtokban tartani. Legkésőbben azonban szeptemberben okvetlenül sor kerül a bérbeadási hirdetmény kibocsátására.

M. KIR. ÁLLAMI
VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK
BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez kézi- és géphajtásu

szivattyuk

Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet

Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDEMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

VÁLLALKOZÁS

Mégsem kap előleget a László és Blum cég

Elutasitotta a polgármester a különös kivánságot

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Jelentette az *Uj Budapest*, hogy a Soroksári-úti főnyomócső építési vállalkozója, a *László és Blum dúsgazdag vállalkozó-cég* 30.000 pengős előleg folyósitása iránt intézett kérelmet a polgármesterhez. Ezt a 30.000 pengőt a rendes heti kereset-kimutatásokon felül gépi berendezéseinek költségeire előlegképen kérte a cég. Kisiparos-érdekeltségek körében *feszült érdeklődéssel* várták ebben az ügyben a polgármester döntését annál is inkább, mert a cég kérelme *szöges ellentétben áll* a Közszállítási Szabályzattal és a székesfőváros általános ajánlati feltételeivel.

Mint *illetékes helyen* értesülünk, a polgármester a szokatlan előlegkérési ügyet most *véglegesen lezárta* azzal, hogy a László és Blum cég kérelmét *elutasította*. Az elutasító polgármesteri véghatározat azon alapul, hogy a vállalkozó cég részére folyósitandó összeg nagyságát és azok folyósitási idejét *a létrejött szerződés körülhatárolja*. Ebben a szerződésben pedig *nincs szó arról*, hogy a cég bármilyen címen előleget kérhetne a fővárostól.

Nem indokolja meg az utépitési ügyosztály a polgármesteri véghatározatokat

Négy felülvizsgálati kérelem futott be az angyalföldi szivattyutelep versenytárgyalási ügyében

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Az angyalföldi szivattyútelep alépitményi munkálataira kiirt fővárosi tárgyalást az év tavaszán egy alkalommal már megsemmisitette a belügyminiszter, azzal az indokolással, hogy a beérkezett ajánlatok legnagyobb része irreális. A polgármester által újra kiirt versenytárgyalás aktái, — amelyek szerint Szentgáli Antal mérnök kapta meg a háromnegyedmillió pengős közmunkát, most újból a belügyminiszter elé kerülnek, mert a polgármester ezen döntése ellen a törvényes határidőig nem kevesebb, mint négy felülvizsgálati kérelem futott be.

A Teleki és Katona cég felülvizsgálati kérelmében előadja, hogy ő volt a legolcsóbb ajánlattevő és ezért a Közszállitási Szabályzat értelmében neki kellett volna juttatni a közmunkát. A Fejér és Dános cég, továbbá a Danubia Rt. arra hivatkoznak, hogy a megtartott versenytárgyalás árajánlatai olcsóságuk miatt irreálisak, ezért új versenytárgyalás kiirására kérik kötelezni a fővárost. A Skutetzky és Boray cég azon az alapon él felülvizsgálati kérelemmel, hogy a versenytárgyalást elnyerő Szentgáli Antal cég csak a legutóbbi napokban váltotta ki iparigazolványát, illetve újította fel régi iparigazolványát, tehát bizonyosra vehető, hogy háta mögött más vállalkozók szerepelnek, amit a Közszállitási Szabályzat kifejezetten eltilt.

Az út- és csatornaépitési ügyosztály vezetősége a beérkezett felülvizsgálati kérelmeket néhány napon belül felterjeszti a belügyminiszteriumhoz annál is inkább, mert az alépitmény létesitése nagyon sürgős. Vállalkozói körökben felháborodással beszélnek arról, hogy abban a polgármesteri véghatározatban, amely a versenytárgyalás döntését tartalmazza, az ügyosztály vezetősége egyetlen szóval sem tartotta szükségesnek megindokolni, miért éppen Szentgáli Antal kapta a közmunkát. A polgármesteri véghatározatokat általában meg szokás indokolni, csak azok az ügyosztályi fogalmazás alapján készült véghatározatok nem tartalmaznak indokolást, melyeket nem lehet megindokolni! Minden valószinüség szerint ezek közé tartozik az angyalföldi szivattyútelep alépitményének létesitése tárgyában létrejött véghatározat is, amely az ügyosztályi szakbizottság határozatával homlokegyenest ellenkezően juttatta Szentgáli Antalnak a szóbanforgó közmunkát.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Uj kiirások

A székesfővárosi községi iskolákban 1936/37. tanévre szükséges

1. **fizikai, chémiai taneszközök** fémből, fából, üvegből, bőrből, kaucsukból, optikai cikkek,

2. **térképek, szemléltetőképek, földrajzi segédeszközök,**

3. **természetrajzi segédeszközök** (praeparatumok) **situsok, bonctani taneszközök,**

4. **kisérleti vegyszerek,**

5. **egyéb tantárgyak keretébe tartozó különböző taneszközök szállitására. Határidő: 1936. évi junius hó 5-én délelőtt 9—10 óra.**

1500 kg. Ia. hosszúszálú lószőrrel kevert, tökéletes szívóképességű **Schwassmann-gyapot szállitására** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi junius hó 5-én, d. e. 9 óra.**

Ács, tetőfedő- és bádogosmunkákra a Budapest Székesfőváros Gázművei, VIII., Tisza Kálmán-tér 20. szám alatti telepén levő műszaki igazgatósági földszintes épület emeletráépitéséhez és egyemeletes toldalék épitéséhez. **Határidő: 1936. évi junius hó 8-án, délelőtt 10 óra.**

Egyenruhák javitási munkálataira a Budapest Székesfővárosi Közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi junius hó 9-én, délelőtt negyed 10 óra.**

13 méteres vasúti fordítókorong szállitására a Budapest Székesfővárosi Sertésközvágóhid részére. **Határidő: 1936. évi junius hó 9-én, délelőtt 9—10 óra.**

Üveges munkákra az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium részére. **Határidő: 1936. évi junius hó 12-én, délelőtt 9—10 óra.**

Tölgyfapadozati (parketta) **munkára** az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium részére. **Határidő: 1936. évi junius hó 12-én, délelőtt 9—10 óra.**

Burkoló munkákra az I. ker. Mészáros-utcai leánygimnázium részére. **Határidő: 1936. évi junius hó 12-én, délelőtt 9—10 óra.**

A székesfőváros iskoláiban a filmoktatáshoz szükséges **16 cm széles film vetitésére alkalmas,** hangos berendezéssel kiegészithető vetitőgépek szállitására. **Határidő: 1936. évi junius hó 30-án, délelőtt 9—10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Tungsram
duplaspirállámpa jobb is, gazdaságosabb is

352

XIV. évfolyam 24. szám

Budapest, 1936. junius 13.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Fők. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VII., Jiuny adi-tér 3.

Budapest nagykövete

Szendy polgármester bécsi és római, legutóbb pedig varsói és berlini útja nemcsak Magyarország kiélezett nemzetközi jelentőségének szempontjából fontos és érdekes. Az ő lelkes fogadtatása a világvárosok perronjain nemcsak a Magyarország irányában minden vonatkozásban megnyilvánuló nemzetközi szimpátiának a jele. A polgármesterünk által felvett külföldi személyes kapcsolatok, — ezeket illetően különleges nyereség Szendy Károly megnyerő egyénisége — nem enyésznek el, amikor a hivatalos urak zsakettben és cilinderben ismét megjelennek a pályaudvarokon hogy elbúcsúztassák Budapest podesztáját. A felvett fonalak megmaradnak, élnek és virulnak, szálakká sűrűsödnek, tartósan és nagy reményekre jogosítóan kötik össze Budapest, Bécs, Berlin, Varsó és Róma együttesen több mint tízmillió lélekre rugó népességét.

Nem véletlen, hogy Szendy Károly látogatása azoknak a fővárosoknak szól, amelyeknek országa köztudomás szerint barátságos viszonyban él a mi nemzetünkkel. Ebből a szemszögből nézve, messze kiható jelentőséget nyernek Budapest polgármesterének külföldi utazásai. Amikor a jól végzett munka biztos tudatában elvonulnak a követek és nagykövetek, miután a diplomácia ezer finom eszközével kovácsolták össze a baráti kapcsolatot, megjelenik a színen Szendy Károly, mint Budapest nagykövete, hogy a maga nem hivatalos, de ennek dacára páratlanul nagyfontosságú működésével a fővárosok között is megteremtse azt a barátságos atmoszférát, amelyet a külügyminiszterek és diplomaták az országokat illetően előkészítettek.

De nemcsak Budapest nagykövete külföldi utazásain Szendy Károly, hanem Budapest első számú ügynöke is. Amikor egyszer a polgármesteri utazásokról volt szó, azt mondotta Szendy Károly e sorok írójának, hogy ha ellátogat egy-egy külföldi nagyvárosba, a viziteles után a turista-különvonatok egész sora indul el Budapest megtekintésére. Budapest első ügynöke, amikor végigeszi a vendéglátó vacsorákat, a maga cizellált művészetével arra is talál módot, hogy felkeltse az érdeklődést a Duna gyöngye iránt, a maga lebilincselő módján beszéljen Budapest szépségeiről, páratlan kultúrájáról, természeti kincseiről, mindenről, amiről Budapest polgármestere Budapesttel kapcsolatban előadást tarthat.

Köszöntjük Szendy Károlyt, aki Berlinben és Varsóban nem kevésbé fontos munkát végez, mint amikor idehaza dolgozik napi tizenhat órát, hogy rendbentartsa, építse és szépítse mindnyájunk Budapestjét. Budapest nagykövete, Budapest első számú ügynöke, Budapest természeti kincseinek és kultúrális fejlettségének propaganda-minisztere Szendy Károly: Budapest első polgára!

Szanálási epilógus

Kozma belügyminiszter teljes elismerését fejezte ki Sipőcz főpolgármesternek a szanálási akció eredményes végrehajtása alkalmából — Csak ősszel kerül a belügyminiszter szanálási jelentése az országgyülés két háza elé

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A betegen fekvő főpolgármester betegágyában is megtalálta a lehetőséget és a módot, hogy a szanálási akció befejezése kapcsán illetékes fölöttes hatóságának jelentést tegyen. *Sipőcz* Jenő dr. személyesen közölte *Kozma* Miklós belügyminiszterrel, hogy a törvényben előírt határidő alatt a szanálási akciót, megbizatásához képest, befejezte. A főpolgármester ez alkalommal *megköszönte a belügyminiszter és a kormány kitüntető bizalmát*, amellyel az ő szanálási munkásságát a kormányzat támogatta. A belügyminiszter rendkívül meleg hangon köszönte meg viszont *Sipőcz* Jenő működését a szanálás végrehajtása tekintetében.

A belügyminisztérium vezető főtisztviselőinek: *Preszly* és *Tomcsányi* államtitkároknak, valamint *Janda* miniszteri osztályfőnöknek a szanálási akció befejezése kapcsán leveleket írt *Sipőcz* Jenő, köszönetet mondva azért, hogy a három magasrangú főtisztviselő *a maga személyes közreműködésével is jelentékeny mértékben elősegítette* a szanálási akció sikerét. *Preszly*, *Tomcsányi* és *Janda* azonnal válaszoltak a főpolgármester levelére, méltányolván az ő nagy tudását, nagyvonalú egyéniségét és a főváros iránt érzett szeretetét, amely körülmények a szanálási akció végrehajtása során *jelentékeny mértékben latba estek.*

A főváros ügyeit vezető *Liber* helyettes polgármester különben állandóan és folyamatosan hajtja végre a főpolgármester által a főváros vezetőségéhez leküldött szanálási rendeleteket. Amint a szanálási rendeletek hatályba léptek, lesz abban a helyzetben a főpolgármester, hogy az egész szanálási akcióról *kimerítő írásbeli jelentést* tegyen a belügyminiszternek. A belügyminiszternek ugyanis a törvény értelmében kötelessége, hogy a szanálás során elért pénzügyi megtakarításokról a szanálási akció lezárása után beszámoljon az országgyülésnek. Mivel egyrészről a belügyminiszteri jelentés összeállítása is *hosszabb időt vesz igénybe*, másrészről a képviselőház rövidesen megkezdi nyári szabadságát, a belügyminiszteri jelentés *csak ősszel fog a képviselőház, majd a felsőház asztalára kerülni.*

Szendy polgármester éles polémiája a számszéki igazgatóval

A mult esztendei zárószámadás viharos pénzügyi bizottsági és közgyülési tárgyalására van kilátás

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A fővárosi törvény értelmében a zárószámadással egyidejűen a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé kerül a számszéki igazgató zárószámadási jelentése is. Ugyancsak a törvény intézkedik arról, hogy mielőtt a polgármester a pénzügyi bizottság, illetőleg a közgyűlés elé terjesztené a főváros elmult esztendei háztartási helyzetéről szóló jelentését, azt a pénzügyi bizottság által kiküldött zárószámadási albizottságnak kell előbb bemutatnia.

Ebben az esztendőben *különösen izgalmasnak ígérkezik* úgy a pénzügyi bizottság, mint a közgyűlés zárószámadási vitája. Részben azért, mert a *szanálási akció által okozott feszült várospolitikai atmoszféra még mindig erősen depresszióra hajlik*, de azért is, mert a számszéki igazgató jelentése — ez az első zárószámadási jelentése *Veress* számszéki igazgatónak — szokatlanul *kemény megállapitásokat* tartalmaz a főszámvevő által készített és a polgármester által approbált zárószámadással szemben. A zárószámadási albizottság tárgyalási jegyzőkönyvéből pedig kitünik az a körülmény is, hogy a törvényhatósági ellenzék a zárószámadási tárgyalást *fel akarja használni arra*, hogy az eddigieknél sokkal élesebb hangon tegye szóvá, egyrészt a most lezárult szanálást, másrészt a főváros pénzügyi, elsősorban üzemi gazdálkodását.

Az elmult napokban készült el a polgármester előterjesztése a zárószámadás és a vagyonleltár ügyében, kapcsolatban a zárószámadási albizottság jelentésével, nemkülönben a számszéki igazgató kritikai megjegyzéseivel kapcsolatban. A polgármesteri előterjesztés a számszéki igazgató zárószámadási véleményei mellett egyáltalában nem *megy el szó nélkül*, szükségesnek tartja, hogy azokkal külön foglalkozzon, és hogy a kritikai megjegyzésekre tett észrevételei a zárószámadással egyidejűen a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé kerüljenek.

Hangsúlyozza a polgármester, hogy jelen alkalommal *nem kíván foglalkozni* a számszéki igazgató azon kijelentéseivel, amelyek *nem szorosan az elmult esztendei zárószámadásra*, hanem általában a főváros egész háztartására vonatkoznak. A zárószámadás összeállítása az erre vonatkozó szabályok szerint történt, így a számszéki igazgató

azon megállapítása, hogy az 1930-as fővárosi törvény értelmében a zárószámadásnak az állami számvitelről szóló törvényekben foglalt alapelveknek megfelelően *kellett volna elkészülnie.* alapja nincsen. A törvény ugyanis kimondja, hogy a fővárosi költségvetés és zárószámadás készítésének módját. azoknak alapját és tartalmát a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértően *rendelettel szabályozza.* Ez a rendelet hat év óta egyáltalában *nem jelent meg,* és így a polgármesternek természetesen nincs más teendője, minthogy *az eddigi formában készítse el* úgy a zárószámadást, mint a költségvetést.

Élesen visszautasítja a polgármester a számszéki igazgató azon vádját, mintha a számszék által kifogásolt elszámolási módok a székesfővárosnál *napirenden volnának.* A számszéki igazgató kijelentésével szemben megállapítja a polgármester, hogy *ez nincs így,* és hogy a bruttó és áttekinthető elszámolás elve ebben a zárószámadásban is *maradék nélkül érvényesül!* Félreértések elkerülése végett azt is megállapítja a polgármester, hogy az 1935. számadási év előírás szerint mutatkozó feleslege *nem kombináció eredménye,* hanem az évközben előírt összes bevételnek és összes kiadásnak számszerű különbözete.

A pénzügyi szakbizottság által kiküldött zárószámadási albizottság *szintén több kifogásolni valót* tartott a főváros mult esztendei zárószámadásáról. Ezek a kifogások azonban *csak a zárószámadások kisebb jelentőségű tételeire vonatkoznak,* kivéve *Láng* Lajos észrevételeit a Beszkárt kezelésébe átadott fővárosi vagyont illetően. A zárószámadási albizottság jelentéséhez hozzáfűzi a polgármester, hogy *változatlanul helyesnek tartja* a Beszkárt tartalékolási politikáját, annál is inkább, mert az újítási alap dotálása ezzel a kérdéssel *nincs összefüggésben.* A zárószámadással kapcsolatban különben *Láng* Lajos dr. különvéleményt is bejelentett.

Hogyan választották Bárczyt Budapest polgármesterévé?

Egy ujságiró feljegyzéseiből

Irta: Radó Richárd

Magyarország történetének egyik jelentős eseménye volt, amikor harminc évvel ezelőtt I. Ferenc József kinevezte a koalíciós kormányt, amelyben Kossuth Lajos fia is helyet kapott. Az évtizedes közjogi harcoknak ez a nagy vívmánya átalakította az ország politikai életét és hatalmi pozíciókba jutottak végre azok, akik addig az ellenzék keserű kenyerét ették.

Megváltozott a helyzet a budapesti városházán is, melynek akkor nem volt polgármestere, mert Halmos János lemondott állásáról. Inkább otthagyta díszes pozícióját, semhogy segédkezet nyújtson a darabont kormánynak és végrehajtsa anak törvénytelen intézkedéseit.

Ez az előzménye annak a nevezetes eseménynek, melynek színhelye az Ujvárosháza közgyülési terme volt 1906. június 19-én. Hatalmas vörös-sárga-kék színű lobogó hirdette a komor külsejű épület ormáról, hogy az ország fővárosa polgármestert választ. A választást heves harcok előzték meg. A konzervatív gondolkodású kerületi főnökök és városatyák sehogysem tudtak megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy egy 39 éves ember, tizenhétévi közszolgálat után a város élére kerüljön. Nehéz küzdelme is volt ennek a fiatal tanácsnoknak, amikor szembekerült Sipőcz Lászlóval, a kiváló jogtudóssal, az árvaszék nagytekintélyű elnökével, aki a koalíciós kormány, különösen Polónyi Géza igazságügyi miniszter bizalmát és támogatását élvezte. Azt hozták fel Sipőcz ellen, hogy élemedett koránál fogva fizikailag nem tud majd megbirkózni a nagy feladatokkal. Ez az aggodalom már határozott formában jelentkezett a 45-ös választmány jelölő ülésén, amely egy kerület többséggel a legfiatalabb pályázó, Bárczy István mellett foglalt állást. Akkor még kilenc kerülete volt Budapestnek. Sipőcz Lászlóra az I., II., IV., és IX., Bárczyra a III., V., VI., VII. és VIII. kerület szavazott.

Meleg nyári napon volt a választás. A közgyülési terem roskadásig megtelt karzatán ott volt a békevilág társadalmának színe-java, a politikai, tudományos, művészi élet sok kiválósága. A nemzeti kormány bizalmi embere, a szikár termetü Fülepp Kálmán főpolgármester megrázza az elnöki csengőt és jelenti, hogy a polgármesteri állásnak három jelöltje van: Sipőcz László árvaszéki elnök, Kún Gyula építési tanácsnok és Bárczy István kultúrtanácsnok. Ezekre lehet szavazni. A tulajdonképeni harc azonban csak Sipőcz és Bárczy között volt. A budai szabadpolgárok Kasics Péter vezetésével és a belvárosi Sasok Kléh Istvánnal az élükön óriási erőfeszítéssel dolgoztak Sipőcz érdekében, de Bárczy hívei sem voltak restek. Eljöttek szavazni Darányi Ignác miniszter, Hegedüs Sándor, Eötvös Károly, Hock János, Gajáry Ödön, Bókay Árpád és János, Kákosi Viktor, Emmer Kornél.

Érdekes jelenet játszódott le a szavazóhelyiségben. A szavazatszedőküldöttség elnöke, a jól megtermett Novák Sándor minden szavazásra jelentkező városatya kezébe egy fehér és két fekete golyót nyomott. Amikor Eötvös Károly is kapott ilyen három golyót, azt kérdezte, melyik azok közül a Sipőczé. Megmagyarázták neki, hogy a fehér golyót kell a Sipőcz-urnába dobnia, ha Sipőczre akar szavazni. A vajda erre a Sipőcz-urnába dobta a fehér golyót, a két feketét visszaadta az elnöknek ezzel a megjegyzéssel: „Ez nem kell, mert Sipőczre szavaztam. Igaz ugyan, hogy Polónyi is az ő pártján van, de hát egye meg a fene". Polonyi és Eötvös tudvalevően állandó harcban voltak egymással.

Két óra hosszat tartó szavazás után kihirdették az eredményt: Bárczy István a székesfőváros polgármestere. Morzsányi Károly impozáns alakja vezeti a deputációt, mely az új polgármestert a terembe hozza. Gyönyörű díszmagyarban lép az elnöki emelvényre a daliás Bárczy. Fülepp főpolgármester köszönti. Azután jön a nap igazi eseménye: a programbeszéd, amely lelkes tapsokat váltott ki pártkülönbség nélkül mindenkiből. Rövid hónapok mulva már az ellentáborból is sokan hivei lesznek és segítik munkájában Bárczyt, aki felismerteti még a legmegrögzöttebbekkel is a modern átalakulás szükségességét és új áldásos szociálpolitikát honosit meg a városházán. Magas erkölcsi tartalom hatotta át cselekedeteit és alkotásait. Mindig a saját lábán állott és emancipálta magát a régi klikkek befolyása alól. A szó legnemesebb értelmében a polgárok vezére, a polgármestere és azok mintaképe volt.

A hatalmas program, melyet székfoglalóján adott, nem tünt el nyomtalanul. Maga előtt látja és gyönyörködik benne nap-nap után ennek a szépséges fővárosnak minden élő embere.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

VÁROSHÁZI NOTESZ

SZENDY POLGÁRMESTER VARSÓI és berlini útjával részletesen foglalkoznak a napilapok. Ehelyütt csak azt jegyezzük meg, hogy a polgármester 15-én, hétfőn este érkezik Budapestre, másnap átveszi hivatalát és már részt fog venni a pénzügyi bizottság ülésén.

*

SIPŐCZ FŐPOLGÁRMESTER állapota állandóan javul. Ugy volt, hogy a főpolgármester már elnököl is a szerdai rendkívüli közgyűlésen. Alaposabb meggondolás után azonban úgy döntött Sipőcz főpolgármester, hogy nem lenne ildomos, ha az ő szanáló működését kritizáló közgyülésen elnökölne. Ezért elnökölt szerdán Szendy polgármester távollétében Liber helyettes polgármester.

*

„HOSSZANTARTÓ LELKES ÉLJENZÉSSEL és nagy tapssal" — ahogyan a hivatalos jegyzőkönyv mondja — választotta a Magyar Országos Orvosszövetség huszonnyolcadik rendes kongresszusa a szövetség tiszteletbeli tagjává Sipőcz Jenő főpolgármestert, akit a Kir. Pázmány Péter Tudományegyetem háromszázéves jubileumával kapcsolatos ünnepségek során az orvostudományok tiszteletbeli doktorává avattak.

— A Tudományegyetem — mondotta a kongresszuson előterjesztése során többek között Keleti József főtitkár — elismerni kívánta azokat a nagy érdemeket és gyakorlati eredményeket, amelyeket Sipőcz Jenő dr. vezető állásában fővárosunk közegészségügyi állapotainak fejlesztése körül elért. Indokoltnak látjuk, hogy a Magyar Országos Orvosszövetség, mint a magyar orvosi rend érdekképviseleti szerve, csatlakozzék az elismerés megnyilvánításához azzal, hogy Sipőcz Jenőt a szövetség tiszteletbeli tagjává megválasztja. Módot ad erre alapszabályunk, amely szerint: Tiszteletbeli tag lehet még nem orvos is, ha a szövetség érdekeit hathatósan előmozdítja!

Sipőcz Jenő őméltóságáról — folytatta a főtitkári előterjesztés — ezt elmondhatjuk, mert alapszabályaink szerint az orvosi kar tekintélyének emelése és az orvoslásnak, valamint az egészségügynek fejlesztése a Szövetség célja. Ehez pedig Sipőcz Jenő dr. tevékenységével hathatósan hozzájárult. Az igazgató tanács mindezt figyelembevéve úgy határozott, hogy az elhangzott javaslatot a folyó évi rendes kongresszus elé terjeszti és javasolja a kongresszusnak, hogy Sipőcz Jenő dr.-t a Magyar Országos Orvosszövetség tiszteletbeli tagjává válassza meg.

Az elnöklő Verebély Tibor dr. egyetemi tanár az elhangzott tapsot annak jeléül tekinti, hogy a javaslatot a kongresszus egyhanguan fogadja el. Verebély professzor ezután a közgyülésen megjelent Sipőcz Jenőt melegen üdvözölte, mondván többek között a következőket:

— Azt a családot, amelynek Méltóságod sarja, mi a multban, mint az emberi nemes érzések szentélyét ismertük és tiszteltük, tudtuk, hogy boldogult édesatyja keze nyomán áldás azért fakadt, könny azért szikkadt az árvák szemén, mert azt a kezet nemesen érző szív táplálta, fenkölt lélek vezette. Mi biztosak voltunk, hogy ebből a fészekből csak olyan férfiak kerülhetnek a közélet porondjára, akik azt a szivet, akik azt a lelket hozzák magukkal örökségként. Méltóságodnak, sajnos, oly korán elhalt bátyja, kedves iskolatársam, tényleg eszményképe lett a jó orvosnak, aki a sors legszomorúbb üldözöttjei, az elmebetegek mellett állott védő szellemükként. Biológiai törvényszerüség, hogy Méltóságod fényes ivelésü közpályáján is hü maradt szükségképen családja hagyományaihoz, és így megerősítője lett a mi orvosi törekvéseinknek. Fogadja az egész magyar orvostársadalom nyujtotta kitüntetést, mint olyan díszt, amely keveseknek jutott eddig osztályrészül, úgy, amint mindnyájan dísznek tekintjük, hogy azt épen Méltóságodnak ajánlhatjuk fel.

A főpolgármester meleg szavakkal válaszolt az üdvözlésre, azt hangoztatván, hogy akár személyi kérdésről volt szó, akár tárgyi kérdésről, a szakembereknek, a hivatott orvosoknak véleményét mindig száz százalékig elfogadta.

*

NAGYOBB VIHAROKBAN VALÓBAN nem bővelkedett a szerdai rendkívüli közgyülés, aminthogy az a köpönyeg, amelyet eső után vesz fel az amber, ha el is takarja a megázott ruhát, mégsem tartozik a legszükségesebb dolgok közé. Pedig a közvélemény vihart szimatolt, aminek jeléül zsúfolásig megteltek a karzatok. Szorgosabb vizsgálódás után azonban meg lehetett állapítani, hogy nagyobbrészt üzemi tisztviselőkről van szó, akik eljöttek meghallgatni, hogyan védik meg érdekeiket a különböző közgyülési pártok.

A bizottsági tagok részéről a közgyülés kezdetén, illetőleg a közgyülést megelőző, valamint a szünetekben tartott pártértekezleteken még megvolt az érdeklődés. Mikor azonban látták városunk nemes atyjai, hogy egy méltóságteljes tiltakozásban fog kimerülni és végelgyengülésben elpusztulni a közgyülést megelőző nagy és heves agitáció, lassan, de biztosan elszállingóztak, úgyannyira, hogy amikor Liber alpolgármester kimondotta Petrovácz Gyula javaslatának elfogadását, a bizottsági tagoknak már alig egyötöde volt a közgyülési teremben.

*

A MAGA EGYSZERÜSÉGÉBEN IS MEGHATÓ és impozáns az a néhány

A szükséglakás-akció

Szendy Károly polgármester kezdeményezése páratlanul nagyarányu munkaalkalmat jelent a magasépítkezésekkel foglalkozó iparágak számára — Késik a Krisztina-téri leánygimnázium építkezésének befejezése

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szendy polgármester a főváros nagy beruházó programjának megvalósítása során minden eszközt igénybevett arra, hogy a fővárosnak a munkanélküliség ellen folytatott hatalmas küzdelmében a munkaalkalmak folytonosságát városházi vonatkozásban biztosítsa. A közeljövő nagy magasépítési munkaalkalmai közül a legnagyobb jelentőségű a 3.000.000 pengős szükséglakás-építési akció. Minden megtörtént arra vonatkozóan, hogy *még júniusban* tető alá kerüljön ez a nagyarányú közmunka-program. A szükséglakás-építés menetrendjéről, továbbá a magasépítési ügyosztály aktuális ügyeiről

Wossala Sándor

tanácsnok, a magasépítési ügyosztály vezetője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A szükséglakás-építés menetrendjét a *legapróbb részletekig kidolgozta* a vezetésem alatt álló ügyosztály. Megállapítottuk az építkezések helyét, terjedelmét, az építkezések megkezdésének időpontját. Idén *három helyen indítjuk* meg a szükséglakás-építkezéseket. A Gubacsi-út és az Illatos-út sarkán levő nagy telken négyszáz, a Ceglédi-úti sertésszállások helyén 240, a Bihari-út és a Balkán-utca közötti szükséglakás-telep területén pedig 100 új lakást létesítünk.

— Műszaki számításaink és tervrajzaink a szociálpolitikai ügyosztályban fekszenek. Minden intézkedést megtettem arra vonatkozóan, hogy *amint a törvényhatósági bizottság közgyűlése az építkezésekhez hozzájárul és a közgyűlési határozatot a belügyminiszter jóváhagyólag tudomásul veszi*, azonnal hozzáláthassunk a kivitelezéshez. A helyzet az, hogy minden reményem megvan arra, hogy *még a nyár közepén* az építkezéseknek erre az esztendőre kontemplált részlete ténylegesen megindulhat. Ha kissé elkésetten is, ebben az esztendőben is meglesz a magasépítkezésekkel foglalkozó iparágak számára *az a nagy közmunka-alkalom*, amelyet főképen *a kisipar támogatására a polgármester úr erre az esztendőre előirányzott.*

— Ami az ügyosztály hatáskörében folyamatban levő nagy közmunkákat illeti, elsősorban a XIII. kerületi elöljáróság ügyét említem. A nyilvános tervpályázaton az első díjat *Kovács* Ferenc nyerte el. A kivitelezést illetően azonban mellőzni kell az ő megbízatását, mert *Kovács* Ferenc a székesfőváros szolgálatában áll, mint segédmérnök. Ezért nem az első díj pályanyertes szerzője fog megbízást kapni az elöljárósági épület kivitelezési terveinek elkészítésére, hanem a második és harmadik díj nyertesei, *Paulheim* Ferenc és *Henny* Ferenc fogják együttesen a kivitelezési megbízást kapni. Körülbelül hat hétig tart, amíg az új terv elkészül, azután kerül majd sor a versenytárgyalás meghirdetésére. Az a tervünk, hogy *szeptember havában* történjen meg az első kapavágás a Béke-téren, az új elöljáróság telkén, még ebben az esztendőben tető alá kerüljön az épület, *májusra-júniusra pedig teljesen elkészüljön.*

— Serényen folynak a *Krisztina-téri leánygimnázium* építésének munkálatai is. Noha mindent elkövettünk abban az irányban, hogy az új tanév első napjára készen legyen az új épület, minden valószínűség amellett szól, hogy *néhány héttel szeptember 1-e után* lesz csak az iskola abban az állapotban, hogy ott tanítani lehessen. Ezért a folyó esztendőben az I. kerületi fővárosi leánygimnáziumban a *szokottnál néhány héttel később fog kezdődni a tanítás.* Arról nem lehet szó, hogy a leánygimnázium eddig az időpontig a régi helyén maradjon, mert szeptember 1-től kezdődően a leánygimnázium mostani helyiségeire a Várban az *ottani elemi iskolának* van szüksége.

Elmondotta még munkatársunknak *Wossola* tanácsnok, hogy a *Fejér és Dános* cég ismeretes ügyében a Fehérsas-téri iskola bontását illetően *még mindig nincs jogerős döntés.* Az ügyosztály megtette azon előterjesztését, hogy a bontásban késedelmes vállalkozóval szemben a szerződés teljes szigorával érvényesíttessék és a bánatpénzül kikötött összegeket a *késedelem arányában* vonják le a cég kauciójából. A főváros tiszti ügyészsége *még mindig nem hagyta jóvá jogi szempontból* ezt az előterjesztést és így a *Fejér és Dános cég* kauciójának tényleges megcsonkítása még mindig nem következhetett be, bár az egyáltalában *nem kétséges.*

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Készül Nagymagyarország nemzeti kertje

Morbitzer Dezső érdekes előadása a Mérnök- és Épitész Egyletben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Magyar Mérnök és Építész Egylet e hó 4-én rendezte évadzáró előadását, amely alkalommal az Egylet elnökségének felkérésére Morbitzer Dezső m. kir. gazdasági tanácsos, székesfővárosi kertészeti igazgató Városépítés és parkírozás címen tartott vetített képekkel kísért előadást.

Morbitzer Dezső részletesen ismertette előadásában a fővárosi kertészet feladatát, közegészségügyi és városszépítési szempontból. Külön-külön ismertette a pesti és budai sétányokat és fasorokat. Rámutatott azokra a nehézségekre, amelyekkel a székesfőváros kertészetének nehéz, de Budapest szempontjából annál fontosabb munkája során kell megküzdeni, hogy a nyilvános ültetvényeket a kor színvonalán tudja tartani és fejleszteni. Hosszasabban foglalkozott a Gellérthegy és a Tabán kertészeti rendezésével.

Ez a nagyméretű munka, amely Szendy Károly polgármester városrendezési elgondolása mellett ma Európa legnagyobb és egyik legszebb kertészeti alkotása, Morbitzer Dezső érdeme.

A Gellérthegy déli oldalán készült sétányon Nagymagyarország különböző vidékeiről, — Felsőmagyarország, Erdély, az Alduna vidéke és a dunántúli részekről származó érdekes növényekkel Nagymagyarország nemzeti kertje készül, ami művészi szempontból is értékes és nagy szaktudást igénylő munka. A Gellérthegy északi oldala a lebontott Tabán 250.000 négyzetméter területén készülő nagy sétánnyal összefüggő egységet alkot.

A főváros kertészete a város kertészeti rendezése, főkép Budapest fürdőváros megvalósítása szempontjából, itt nagyon nehéz feladatot teljesített. A nagyarányú talajegyengetési munkálatok során dombokat kellett lehordani és mélyedéseket feltölteni, hogy a nagy tabáni lejtő füvezhető és fákkal, bokrokkal és apró növényekkel beültethető legyen. A beavatatlanok előtt szinte elképzelhetetlen, hogy e munkálatok alatt 4100 méter hosszú és 3 méter széles sétaút készült, aminek során 22.500 köbméter földtömeget mozdítottak el. A 98.000 négyzetméter ültetési felület talajjavításához 3.300 köbméter trágyát, a beültetéshez pedig 2.000 kg fűmagot, 4500 drb rózsatövet, 18.000 drb fát és cserjét, 1.000 drb fenyőt és 6.000 drb évelőnövényt használtak fel.

Az érdekes előadást nagyszámú és előkelő közönség hallgatta végig, amely az előadás befejeztével lelkesen megtapsolta Morbitzer Dezsőt.

Az Egylet az előadás után évadzáró vacsorát rendezett.

percnyi felállás, amellyel a Tisztelt Közgyűlés az elhunyt bizottsági tagoknak tiszteleg. A szerdai rendkivüli közgyűlésen kerek három percig állottak padjaikban a bizottsági tagok, ennyi ideig tartott, amíg az elnöki székből Liber alpolgármester elparentálta Benedek Sándor, Neruda Nándor és Tabódy Tibor volt városatyákat.

Benedek őnagyméltósága bizottsági tagságára már nem is igen emlékezik a mai generáció, mi is Vida Józsefnek, a nagytudású segédhivatali igazgatónak pontos és lelkiismeretes összeállításából jegyezzük ide, hogy Benedek Sándor 1892-től 1905-ig, majd 1909-től 1912-ig volt tagja a székesfőváros törvényhatósági bizottságának. Az elhunyt közigazgatási bírósági másodelnököt még egy családi kapcsolat is fűzte bizottsági tagságán felül a fővároshoz: fia, Benedek Szabolcs dr. tanácsi főjegyző, a székesfőváros szolgálatában áll: a Szent-Imre-városnak népszerű előljáró helyettese.

Neruda Nándor két cikluson át volt bizottsági tag. Az ismert belvárosi nagykereskedő ez alkalommal a Keresztény Községi Párt programmjával került a törvényhatósági bizottságba. Ezt megelőzően egészen rövid ideig a háború alatt is bizottsági tag volt Neruda 1916-ban, még pedig virilis alapon. A csendes emberek közé tartozott, emlékezetünk szerint egyetlen alkalommal sem szólalt fel a törvényhatósági bizottságban.

Tabódi és fekésházi Tabódy Tibor, mielőtt főispán lett volna Zalában, kerek tíz esztendőn keresztül volt tagja a főváros törvényhatósági bizottságának, 1931-ben pedig a törvényhatósági tanácsba is beválasztották. Hosszú ideig mint főpolgármester-jelölt is szerepelt Tabódy, akinek temetésén testületileg jelent meg a városháza vezetősége és számos bizottsági tag, hogy áldozzon emlékének...

*

ABONYI TIBOR DR. SZÉKESFŐVÁROSI tanácsjegyzőnek Márta leánya szerdán délután tartotta a fasori evangélikus templomban esküvőjét Vető Józseffel. A népszerű tanácsjegyzőt leánya házasságkötése alkalmából barátainak és tisztelőinek nagy serege meleg szeretettel üdvözölte.

*

HERTELENDY HERTELENDY MIKLÓS m. kir. gazdasági főtanácsos, országgyűlési képviselő, földbirtokos és neje nemeskéri Kiss Irma fia, hertelendy Hertelendy György huszárhadnagy június 4-én vezette oltárhoz az Egyetem-téri templomban Bánlaky Babyt, Bánlaky Géza okl. mérnök, a székesfővárosi Gyógyfürdők és Gyógyforrások igazgatója és neje Vissy Olga leányát. Tanuk voltak: vitéz hertelendy Hertelendy Béla ny. huszárezredes és Wulf Olaf tengernagy.

Hézagpótló ujitás!
Van kisüveg Igmándi keserüviz is 2—3-szori használatra 56 fillér
Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

A Keresztény Tanügyi Bizottság hatalmas évvégi seregszemléje

Bednárz Róbertet ünnepelte a Keresztény Tanügyi Bizottság

Felkay Ferenc: Egy magas papi méltóság gondjai közepette, mint kiváló pedagógus gyüjti maga köré Bednárz a keresztény és nemzeti alapon álló pedagógusokat

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A ragaszkodásnak és hálának kaptuk megható képét vasárnap délelőtt, amikor a Keresztény Tanügyi Bizottság a tanügyi élet kiváló reprezentánsaival az élén, amelyben *minden iskolatipus* képviselve volt, népes küldöttséggel kereste fel szeretett elnökét, *Bednárz* Róbert prelátust, hogy névünnepe alkalmából fejezze ki jókívánságait és részesítse meleg ünneplésben.

Az ünnepeltet *Felkay* Ferenc tanügyi tanácsnok köszöntötte:

— Ma, amikor névünnepedet ünnepelpeljük — mondotta *Felkay* — a szeretet és megbecsülés hozta azokat ide, akiket vérségi kapcsolat nem köt hozzád, de mégis annak a családnak tagjainak vallják magukat, melynek bölcs vezetője és feje Te vagy. Ez a mai nap pedig annál bensőségesebb, mert azok, akik itt mások nevében is megjelentek, ugyanezért az ideálért küzdenek, ugyanazok a célok hevítik és töltik be lelküket, mint a Tiedet, így tehát az eszményi összetartozandóság formál jogot, hogy tiszta szivükből köszöntsenek Téged. Én tehát örömmel tolmácsolom nemcsak a magam, hanem az egész Keresztény Tanügyi Bizottság nevében is érzéseinket, de egyuttal hálánkat is, azért a fáradhatatlan, áldozatkész munkásságodért, amelynek kifejtésével mindenütt megbecsülést szereztél.

— Én, akinek szerencsém volt közéleti pályámon Veled megismerkedni, köszöntöm benned azt a puritán, egyenes jellemű, nemesen gondolkodó közéleti férfiut, aki mindig és minden körülmények között az igazságos ügynek szószólója, a tisztviselők munkája elé akadályokat nem gördítő, hanem azoknak megértő támogatója voltál. De *öröm részemről*, hogy mint ennek a bizottságnak a tagja is köszönthetlek, amely bizottságnak áldásos tevékenysége mindenki előtt ismert. Ugy érzem: egy rettenes kataklizma és belső felfordulás után az isteni gondviselésnek köszönhetjük, hogy elnöki székedben éppen Terád emelhetjük tekintetünket, aki egy magas papi méltóság gondjainak közepette és mint kiváló pedagógus is gyűjtöd magad köré a keresztény és nemzeti gondolat alapján álló pedagógusokat. A jó Isten áldása kísérje továbbra is működésedet és adja, hogy számtalan ilyen bensőséges névnap elérésével legyél továbbra is ennek a nagy és szerető családodnak vezetője.

Zúgó tapsvihar és hatalmas éljenzés fejezte be *Felkay* Ferenc beszédét, hogy utána *Bednárz* Róbert prelátus köszönje meg a meleg ünneplést.

— Kitüntetve érzem magam — mondotta, — hogy éppen a közoktatásügyi ügyosztály bölcs vezetője köszöntött engem a mai nap alkalmából e díszes küldöttség élén. A kitüntetés kettős örömet okozott nekem; először, hogy maga az ügyosztály vezetője van teljes elismeréssel — mindnyájunk örömére legyen mondva — közös munkánk iránt, másodszor, hogy ő maga is ennek a bizottság tagjának vallja magát s így legmélyebb szeretettel és tisztelettel köszönthetjük őt sorainkban. Jóleső érzéssel tölt el, hogy bizottságunk, amely a pártpolitikán túl csak eszményi célok elérésével és megvalósításával foglalkozik, éppen e munkásságával vallhatja magáénak *Felkay* Ferencet. Büszkén hangoztathatjuk, hogy mi soha, senkit nem hívtunk körünkbe: aki közénk valónak érezte magát, aki ugyanazért a nemzetfenntartó keresztény és nemzeti eszméért lelkesedett, mint mi, azt szívesen láttuk és szívesen látjuk ezentúl is. Ami pedig szerény munkásságom illeti, büszke vagyok, hogy hosszú közéleti pályámon soha senkinek sem nehezítettem meg amúgy is terhes munkáját, hanem *igyekeztem azt minden erőmmel elősegíteni*. Köszönöm mégegyszer mindnyájuknak e meleg figyelmet, amelyet személyem iránt tanusítottak s ígérem, hogy a jó Isten segítségével továbbra is a tanügyi tisztikar jogos és méltányos érdekeiért fogok harcolni.

Lelkes éljenzés és taps fogadta *Bednárz* Róbert szavait, aki ezután vendégül látta a Bizottság megjelent tagjait.

Az évzáró vacsora

Méltó befejezése és egyuttal hatalmas seregszemléje is volt a gazdag programú tanévnek a Keresztény Tanügyi Bizottság több mint ötszáz terítékes vacsorája, amelyet szerdán este, a Marcibánya-téri Polgári Lövészegyesület gyönyörü dísztermében rendezett Wolff Károly pártvezér, Bednárz Róbert prelátus, elnök és Felkay Ferenc tanügyi tanácsnok tiszteletére.

Bednárz Róbert bevezetőjében Wolff Károly nevében is üdvözölte a megjelent vendégeket, aki, ha más irányú elfoglaltsága miatt nem is jelenhetett meg, de érzésben és gondolatban itt van közöttünk — mondotta, — és értékeli ennek a tábornak hatalmas munkásságát s így más alkalommal örömmel vesz részt a tanügyi tisztikar összejövetelén. De üdvözölte a főváros kiváló pedagógusait is, akik ma ide eljöttek tanuságot tenni a keresztény és nemzeti eszme mellett. Amikor egy-két hét mulva bezárulnak az iskola kapui, jól megérdemelt pihenőre térnek azok, akik a legnehezebb munkát végzik s akik nem a mának, hanem a jövőnek dolgoznak s így lelkükből alakul ki a jövő. Az pedig rendkivül fontos, hogy milyen legyen ez a jövő, kik legyenek a nevelői a magyar nemzetnek a sorsdöntő órákban. Azokon a nyomokon fog-e haladni a jövő nemzedék, amit mi évszázados örökségképen a keresztény és nemzeti gondolat jegyében ismét rájuk hagyunk?

— Ezek a gondolatok vezéreltek, — folytatta Bednárz —, amikor a keresztény és nemzeti gondolat jelzőjének felvételével megszerveztem ezt a tábort és hoztam ide azokat, akik ennek a gondolatnak jegyében akarnak élni. Megnyugtató mind a főváros, mind az ország szempontjából, hogy ilyen tábor alakult a párt kebelén belül és tagjai erős nemzeti alapon állva, egészséges ifjúságot nevelnek a hazának s biztositják annak virágzását és megmaradását további ezer esztendőre.

— De meghajtja a tanügyi tisztikar az elismerés zászlóját szeretett tanácsnoka, Felkay Ferenc előtt is (hatalmas éljenzés és taps), aki egész esztendőben példát mutat a munkára és aki minden egyes alkalommal megmutatta, hogy ugyanazokat az eszméket szolgálja, ugyanazoknak az eszméknek fanatikusa, amelyet mi akarunk diadalra juttatni. Hatalmas munkája közepette is időt szakit, hogy összejöveteleinken megjelenjen, sőt külföldi utakra is elkisérve, hatalmas előadásaival hozzon dicsőséget a főváros részére. Példa erre Bécs és Stockholm. Kérem őt, hogy továbbra is azzal a szeretettel legyen velünk és közöttünk, amilyen szeretetben eddig is részesültünk és ragaszkodásunk kifejezésével legyen segítségünkre a keresztény és nemzeti gondolat továbbfejlesztésében. (Hatalmas taps.) De ilyenkor visszapillantást kell vetnünk évi munkásságunkra is, és ha ezt megtettük, nyugodt lelkiismerettel állithatjuk, hogy összejöveteleinkkel erősitettük a keresztény és nemzeti gondolatot. De a bizottság munkásságának másik célja a szociális érdekek megvédése, sőt javitása is volt. Aki a jövő zálogát, az ifjúság lelkét vezeti, az minden gondolattól mentes és nyugodt legyen, azt ne zavarja semmi nemzetnevelői munkásságában. Épen ezért, amikor a főváros új korszak előtt áll, a jövő esztendő munkájának egy része, — ha az anyagi helyzet megengedi — az lesz, hogy a főváros pedagógusainak javára visszahozza mindazt, amit a szanálással elveszített. Búcsúképen emelem poharam a tanácsnok úr kedves nejének az egészségére is, aki személyével ma megtisztelt bennünket, kívánom, hogy a jó Isten áldása kísérje továbbra is közös munkánkat.

Szünni nem akaró taps és éljenzés közben fejezte be Bednárz Róbert, beszédét, hogy utána Felkay Ferenc tanácsnok köszönje meg a szivélyes üdvözlést és a szeretetet, amely ma itt feléje árad.

— Sohasem kerestem az ünnepeltetést, — mondotta —, de kerestem az alkalmat, hogy hivatalomon kivül is megtaláljam a személyi érintkezést és a gondolatok kicserélésével megismerjem a lelki habitusokat. A mai összejövetelt is ilyennek tekintem és éppen ezért őszinte tiszteletemet akarom kifejezni, amelyet kartársaim iránt érzek. Amikor a polgármester úr ennek az ügyosztálynak az élére állított s így elsősorban személyi ügyekkel foglalkozom, elhatároztam, hogy megismerem azokat, akik velem együtt dolgoznak. A Keresztény Tanügyi Bizottság a pártnak értékes szervezete, amely iparkodik megvalósitani azokat a gondolatokat, amelyeket célul maga elé tüzött. Meggyőződésem, hogy hasznos célok nélkül elsorvad a társadalom. Hasznos célokul azonban nem elégségesek a gazdasági tényezők, hanem azokhoz szellemi tényezők is kellenek, hogy járuljanak. Éppen ezért és belső meggyőződésem következtében is szegődtem a kereszténypárt szerény harcosává, mert olyan célok és ideálok megvalósitásán fáradozik, amely ideálok már gyermekkorom óta véremmé váltak.

— A konstruktiv erők mindig nagy erőt jelentenek a társadalomnak. Épen ezért van szükség erre a tanügyi bizottságra, mert komoly tényező nemcsak a politikai, hanem a társadalmi életben is. Szerencsés volt a tanügyi bizottság, amikor erre a fontos pozicióra éppen Bednárz Róbert ő méltóságát állította, aki mint politikus, közéleti férfiú és mint érző szivü pedagógus is nagy súlyt jelent és személyén keresztül ért el a Bizottság teljes elismerésre méltó komoly eredményt. Ha ez a szellem továbbra is urrá marad és érdekeit össze tudja egyeztetni továbbra is a köz érdekével, el is fogja érni a maga célját. Erre a munkásságra emelem poharamat.

Hatalmas éljenzés és taps köszönte meg Felkay Ferenc tanácsnok beszédét, majd Novák András felső keresk. isk. tanár köszöntötte a fiatalság nevében Bednárz Róbertet s tett igéretet, hogy azokat a gondolatokat, amelyeket a fiatalság itt magába szivott, akarja felhasználni a jövő nemzedék lelkének kialakitására, mert meggyőződése, hogy csak a keresztény és nemzeti gondolatban gyökerező magasabb erkölcsi értékkel biró polgárság fogja tudni teljesiteni a reá váró nehéz feladatokat.

Zúgó tapsvihar jutalmazta a felszólaló értékes beszédét, hogy végül Urbányi C. József igazgató, ügyvezető elnök hatalmas beszédével adjon számot a bizottság ez évi munkásságáról. Amikor köszönetet mond a megjelenteknek, egyuttal köszönti a közoktatási ügyosztály számos tagját is, akik ma a bizottságot megjelenésükkel megtisztelték. Mi nem köteleztünk senkit — mondotta —, hogy közénk álljon, mégis büszkén jelenhetjük ki, hogy 1480 tagunk van, aki értékeli a bizottság kultúrális és szociális célkitüzéseit. Hiába idézgetjük, hogy az ember az embernek farkasává lett, ne féljen senki, mert az igazságos ügynek igazságos embere van a tanácsnok úr személyében. Tartsuk meg továbbra is célkitüzéseinket és akkor hihetjük, hogy lesz feltámadás.

Hatalmas éljenzés volt a köszönet a gyönyörü beszédért és utána még sokáig voltak együtt a megjelentek.

Kartelen kivüli öntött vas **RADIATOROK**
Minden méretben azonnal raktárról
PETZ TESTVÉREK Gépgyár és vasöntöde rt.
Budapest, VI., Vilmos császár ut 61. — Telefon: 182-16.

Befejeződött a dicstelen korszak, mely szanálás néven lesz ismeretes Budapest történetében!

✡

A Keresztény Községi Párt határozati javaslatát fogadta el a szanálás ügyében összehivott rendkivüli közgyülés

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Bölcs mérsékletről és államférfiúi koncepcióról tett tanúbizonyságot *Wolff* Károly, amikor a rendkívüli közgyűlésnek a szanálási akció ügyében való összehívását — noha a kezdeményezés a Keresztény Községi Párt soraiból indult ki — *átengedte a baloldali pártoknak*. Kétségtelen, hogy *jelentős népszerűségi momentumokról* mondott le *Wolff* Károly, de az is bizonyos, hogy az ő és a Keresztény Községi Párt konstruktív törvénytisztelete, a főváros kormányzásában való domináló szerepe és e kormányzásért való felelőssége *kizárták a lehetőségét* annak, hogy a párt által történt kezdeményezés dacára *épen a Keresztény Községi Párt álljon élére* a rendkívüli közgyűlés összehívását célzó mozgalomnak.

Ezek a *magasabbrendű politikai szempontok* uralkodóak a Keresztény Községi Párt által beterjesztett határozati javaslatban is. Ez a határozati javaslat, amelyet a törvényhatósági bizottság *nagy többséggel fogadott el*, megállapítja, még pedig örömmel, hogy a *szanálási időszak lejárt* és az önkormányzat teljes törvényes hatásköre *ismét hatályba lépett*. A közgyűlés visszaállított alkotmányos jogainak birtokában kötelességének ismeri, hogy a főváros háztartásának további egyensúlyban való tartása mellett *a szanálási rendeletek kirívónak bizonyult hibáit* és különösen *a kisalkalmazottaknak és a főváros közönségének esetleg sértő rendelkezéseit* saját hatáskörében *alkotmányos eszközökkel enyhítse és fokozatosan kiküszöbölje*.

Ez a határozati javaslat *nem forradalmi hangulatú*, nem emel óvást egy törvényes intézkedés ellen, amely ellen opponálnia módjában nincsen, de népszerűség-hajhászástól és olcsó hatásvadászattól mentes komolyságával több méltóságot fejez ki, nagyobb eredményt jelent és eszközeiben célravezetőbb, mint lett volna egy, az önkormányzat jogkörét túllépő határozat. A rendkívüli közgyűlés kereszténypárti vezérszónoka: *Petrovácz* Gyula, a maga szabatos ökonómiájával, kitűnő előadókészségével, pompás okfejtésével *nagy és megérdemelt sikert aratott*.

Petrovácz Gyula

beszédének főbb részeit, — amelyek *az egész kereszténypárt álláspontját fejezik ki* — az alábbiakban közöljük:

— Közhely — mondotta *Petrovácz* Gyula — amelyet csak az összhang kedvéért ismételek meg, hogy a különleges szanálási törvényre *tárgyi okok nem forogtak fenn* és a különleges szanálási törvénynek azok a rendelkezései, amelyek az autonomiának a jogait két esztendőn át felfüggesztették, egyáltalában *nem voltak szükségesek*, mert azok a jelenségek, amelyek a főváros háztartásának a megbillentéséről tanuskodtak, *nem voltak olyan komoly jelenségek, mint amelyek különleges intézkedéseket kívántak volna*.

Szükség volt-e szanálásra?

— *De olyanok sem voltak*, hogy ezeket az autonómia jogainak teljes birtokában nem tudta volna kiküszöbölni.

— Nem volt erre szükség akkor, amidőn a székesfőváros zárószámadásai egymásután igazolják azt, hogy a főváros 400 milliós költségvetésével arányban áll a deficitje, a mostani átmeneti deficitjei, amelyek csak egy pár esztendő óta mutatkoznak, 1.600.000—*2.000.000 pengő között mozognak*. Ha nincsen szükség az államháztartásnál *szanálási rendelkezésre*, ahol a deficit évről-évre állandóan 75,000.000 pengőben állapíttatott meg és ha most arányba hozzuk ezt a két háztartást és azt mondjuk, hogy az államháztartás deficitje a költségvetésnek 6.2 százaléka, amivel szemben a fővárosnak ez az átmeneti deficitje a költségvetésnek csak 0.4 százaléka, akkor meg kell állapítanom azt, hogy ha

ezzel a tizenhatszorta nagyobb, aránylagos deficittel szemben nincsen különleges intézkedésekre szükség, abban az esetben a tizenhatszorta kisebb aránylagos deficittel szemben sem lett volna szükség az autonómia jogainak két esztendei felfüggesztésére.

Harminc vagy tiz?

— Amikor a parlamentben ezt a törvényt meghoztuk, az akkori belügyminiszter úr *a főváros deficitjét 30 millió pengőre becsülte*. Egyértelműleg megméltóztatott állapítani, hogy ez a szám abszolute *nem vált be*. A mostani belügyminiszter úr még mindig *10 millió pengős deficitről beszél*. A 10 millió pengős deficit *sem áll a realitások mezején, a főváros deficitje ennél lényegesen kisebb*.

— Ha most kérdezzük, hogy a főváros deficitjét vajjon a *székesfőváros helytelen gazdálkodása okozta-e, vagy nem, akkor* azt is szintén egyértelműleg megállapíthatjuk, hogy

a fővárostól elvont jövedelmek és a fővárosra rárótt terhek azok, amelyek ennek a deficitnek a szülőokai.

Ezek szerint, ha szükség volt valamilyen intézkedésre, kormányintézkedésre, akkor ez a kormányintézkedés nem lehetett egyéb és nem is lehet egyéb, mint *a főváros eredeti jövedelmének a visszaadása, és a fővárosra rárótt terhek eltűntetése*. Nekünk arra kell törekedni, és a kormány felé való minden befolyásunkat arra kell irányítanunk, hogy *ez a rendszer szünjék meg, és a székesfőváros háztartását kivülről ne bolygassák meg, ha az belülről nem bolygatódik fel*.

Nem kell gyámkodás!

— Az a túlzott gyámkodás, amelyben a székesfőváros ügyei felülről részesülnek, *nem egészséges állapot*. A felügyeleti hatóságnak megvan a módja az itt elkövetett hibáknak a reparálására, de

hogy minden egyes kérdésben az ő döntő szavát előre hallassa, mielőtt a törvényhatósági bizottság határozna, erre a gyámkodásra nincsen szükség.

— Ennek a szanálási törvénynek a tárgyi indokai nem állottak fenn. A személyi indokairól nem beszélek, mert *de mortuis nihil nisi bene!* A főváros rendelkezéseit tekintve azt mondhatom, hogy *két esztendeig nem voltunk teljesen jogaink birtokában*. A törvény beszél egy tervezetről, amelyik a 27. §-ban foglalt helyet, de ez a tervezet soha napvilágra nem került.

— Az akkori belügyminiszter azt hitte, hogy az általa kinevezett főpolgármester úr ismeri ezt a tervezetet, a főpolgármester viszont abban a hitben volt, hogy majd a tanácsnokok fognak tudni arról. A végén kiderült, hogy

egyik sem tudta a tervezetet úgy összeállítani, hogy az a törvény kardinális rendelkezéseit indokolni tudta volna.

Őszintén megmondom, hogy ellenőrző bizottsági tagságom dacára ma sem tudom, *mi az a tervezet*, amely a törvény indokolásának alapjául szolgált volna. Helyesen jegyezte meg *Usetty* Béla, hogy mi olyan rendelkezésekért, amelyeket nem magunk kezdeményeztünk, vagy amelyeknek tárgyalásába bele nem folytunk, a felelősséget nem vállalhatjuk. Abban azonban nincsen igaza *Usettynek*, hogy mi ezt *kifelé kívánjuk megállapitani*.

A felelősség kérdése

— Ellenkezőleg, mi a közgyülés tekintélyének és jövőjének érdekében kijelenthetjük, hogy *a saját lelkiismeretünknek állapítjuk meg*. Minket ezekért a rendelkezésekért felelősség nem terhel, de nem terhelheti a 17-es bizottság tagjait sem, mert azok az intézkedések legnagyobb részét egyhangúlag vagy szótöbbséggel elutasították. Hiszem, hogy

az a magatartás, amelyet a 17-es bizottság az eléje hozott szanálási tömeggel szemben tanúsított, a főváros közönségét meggyőzhette arról, hogy az autonómia azokat magától elutasítja és értük a felelősséget nem vállalja.

Megvannak persze azok a szervek, amelyek a felelősséget vállalják, így például a belügyminiszter *férfiasan kijelentette*, hogy a felelősséget ő elvállalja. Az ő ezen magatartásának honorálására megemlítem, hogy igen

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

terhes örökséget vett át és mint katona, parancsot teljesített.

— Ha a szanálási rendelkezéseket vizsgálom, legyen szabad foglalkoznom *a tűzoltófőparancsnok kérdésével*. Az összes vezető tisztviselők a IV. fizetési osztályban vannak és egyetlen szakhivatal vezetőjét sem találták elég súlyosnak arra, hogy a tanácsnokokkal egyenlő fizetési osztályba kerüljön. Ha van valaki a szakhivatalok vezetői közül, akiknél indokolt lenne ez, akkor lehetne beszélni *a köztisztasági hivatali igazgatóról, az adóhivatali igazgatóról*, vagy másokról, de abból, hogy épen a *tüzoltófőparancsnokot* választották ki, és ebben aligha volt szerepe sem a főpolgármesternek, sem a polgármesternek, látszik *a különleges elbírálás*. Az ilyen intézkedésekért mi a felelősséget nem vállalhatjuk.

Hibák, hiányok, félmegoldások

— A szanálási rendelkezésekben hibák és hiányok vannak, illetőleg *félmegoldások*. Az ideiglenes hivatalnokoknak csak egy része válik rendes tisztviselővé, a rendezésből kimaradt egy csomó *hetijegyzékes*, hiányzanak a *szellemi szükségmunkások*, a *tejellenőrök* és mások. Ideiglenesek maradnak *az ideiglenes tanerők is*. Az üzemi státusból kimaradt *a kisüzemek státusrendezése*, de nem szerepelnek a *Községi Takarékpénztár* tisztviselői sem.

Ilyen félmegoldások vannak az *illetménykérdésekben is*. Nekünk nem fáj az, hogy a vezérigazgatók illetményeit megnyírbálták, azt sem sérelmezzük, hogy magasállású, de kis kvalifikációjú tisztviselők illetményeit csökkentették, felforralja azonban vérünket az, mint minden szociális érzésű emberét, hogy

a kisalkalmazottak illetményeit erőteljesen megnyirbálták. Az fáj nekünk, hogy a Beszkárt kisembereinek prémiumát csökkentették, hogy nyugdíjjárulékaikat apasztották, táppénzkiegészítő járulékaikat leszállították.

Megmagyarázhatatlan előttünk az is, amit *a női munkaerőkkel* csináltak, akiknek jövedelmeit átlag 25%-kal apasztották.

Tulajdonképen: presztizskérdés!

— Ezekből a példákból látható, hogy *a rendezés nem egységes*, hanem reparációra szoruló igazságtalanságok jöttek létre. A Beszkárt tarifáját illetően meggyőződésem az, hogy *a kisszakasz behozatala nem vált be*, és annakide-

jén túl alacsonyan állapítottuk meg annak árát. Ugy látom, tulajdonképpen *presztízskérdés forog most fenn* és ennek áthidalása lehetetlenség olyan értelemben, hogy ebből egy egészséges tarifa képződjék.

Az egész világon emelkednek a tarifális bevételek és magasabb percentben nőnek ott, ahol nincsen kisszakasz.

Ez *egyéni álláspontom*, de szükségesnek tartottam elmondani, mert ebben a kérdésben ahány szakértő van, annyiféle véleményt mond és ez megoldhatatlanná teszi a kérdést. A tarifa-kérdés alfája az, hogy *a megtett úttal arányos legyen a fizetett tarifa* és ha ebben a rendszerben fejlesztenőnk, akkor járnánk közel az igazsághoz.

— Ami az elektromos tarifát illeti, engem nem nyugtat meg, ha egyénileg kimutatják róla, hogy *eddig többet fizettem, ezután kevesebbet fogok*, mert a helyzet az, hogy

a nagyobb fogyasztók fognak ezentul jobban járni, de a kisebbek tarifája emelkedik.

Nekünk arra kell törekedni, hogy *a kisfogyasztók terhét csökkentsük*, a nagyfogyasztók úgyis elbírják a nagyobb terhet.

Mi a további teendő?

— Most meg akarom állapítani, *mi a további teendő*. Először is örülni kell afelett, hogy *a közgyülés ismét jogainak birtokában van*. Örvendenünk kell, hogy

befejeződött a dicstelen korszak, amely szanálás néven lesz ismeretes Budapest történetében.

Most gondosan kell őrködnünk, hogy ezentúl *háztartásunk egyensúlyát rendben tartsuk*, és ne adjunk ürügyet arra, hogy a mostani eset megismétlődhessék. Első kötelességünk pedig az, hogy amint a pénzügyi helyzet javul, ha arra gondolhatunk, hogy *javítani lehet az elrontott helyzeten*, elsősorban az exisztenciájukban veszélyeztetett kisemberek járandóságait állítsuk vissza és lépésről-lépésre győzzük meg a belügyi kormányzatot arról, hogy

a szanálással elkövetett kirívó hibákat javítani és helyrehozni szükséges.

Szögezzük le, hogy mi a történtek ellenére *erősen bízunk abban*, hogy a közgyülés ilyen kérdésekben félreteszi a pártkereteket és egybeforr *Budapest intézményeinek, alkalmazottainak és közönségének szeretetében.*

A főváros vivói számára vándordijat alapitott Liber alpolgármester

A kardvivás főiskolai világbajnoka, aki fővárosi tisztviselő, lett ezidén a BSE bajnoka — Nagyszerüen sikerült a vivó és a vitorlás yachtverseny a balatonkenesei üdülőtelepen

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Budapesti Sport Egyesület Vivószakosztálya a pünkösdi ünnepeken nyolcadízben rendezte meg Balatonkenesén szabadtéri vívóversenyét. Ez a verseny jubiláris volt, mert az idén ötödízben osztotta ki a verseny díjait Liber alpolgármester. Az idő nem nagyon kedvezett, ugyhogy a bizonytalan időjárás miatt a vendéglőnek idén épült bal oldalszárnyban kellett a versenyt megrendezni. Pedig ez évben volt legkimagaslóbb ez a verseny, értékessé és érdekessé avatta az értékes vándordíj, amelyet Liber alpolgármester alapított. Egy remekművü ezüst-serleget nyujtott át ugyanis a pünkösdi ünnepek előtt Liber alpolgármester Honffy vívószakosztályi elnöknek azzal a rendeltetéssel, hogy azt a balatonkenesei vívás nyertese kapja, mint vándordíjat és végleg az nyeri a serleget, akinek sorrend nélkül háromszor sikerül kivivnia az elsőséget a kenesei pünkösdi vivóversenyeken.

Az idén Rajczy (Rasztich) Imre dr. fővárosi tisztviselőnek, a kardvivás főiskolai világbajnokának nyujtotta át első izben Liber alpolgármester a serleget és diszitette fel őt a „legjobb fővárosi vivó" cimmel, azután átadta a verseny tiz helyezettjének az izléses és értékes tiszteletdijakat, köztük a Liber-serlegen felül a verseny győztesének Zielinski tanácsnok herendi káveskészletét.

A versenyen és az azt záró ünnepélyen igen nagyszámú közönség volt jelen, akik lelkesen megtapsolták a szebbnél-szebb asszókat, a dijkiosztó ünnepélyen pedig Liber alpolgármesternek a pengejáték művészetét és a vivósportnak nagy nemzeti jelentőségét méltató beszédét hallgatták végig.

Mint a verseny győztesei tiszteletdijat kaptak:

1. Rajczy Imre, BEAC., 2. Klell Kálmán, BSE., 3. Hajdu János, Beszkárt., 4. Péczi Miklós, BSE., 5. Babnigg Géza, BSE., 6. Berthy Imre, EMTE., 7. Ványi Béla, BSE., 8. Walter István, EMTE., 9. Horváth János, EMTE., 10. Haas Ignác, EMTE.

*

A B. S. E. vitorlás-yacht szakosztálya ugyancsak a pünkösdi ünnepek alkalmával tartott zászlófelvonó ünnepséget Balatonkenesén, a fővárosi üdülőtelepen. Permetező esőben és erős szélben diadalmasan lengve emelkedett fel a cimeres háromszinü nemzeti lobogó és a szakosztály elnöki zászlója az árbocra, mialatt a vitorlások feszesen tisztelegve tekintettek az uj küzdelmek, az új dicsőség kezdetét jelentő zászlókra. A bensőséges ünnepélyen Liber Endre alpolgármester intézett meleg, buzdító szavakat a dr. Bódy László tanácsnok vezetése alatt megjelent szakosztályi tagokhoz. Az ünnepséget a viharos idő ellenére is dingi-háziverseny követte, melynek első futamát délelőtt, második futamát pedig délután bonyolitották le. Mindkét futamban hét-hét hajó indult. Az első futamban, melyen a kezdők vettek részt, első lett Kisgyörgy Béla, második Matulai István, harmadik Honffy Zoltán. A délutáni futamban első Göllner Lajos dr., második Jordán Richárd, harmadik pedig Göllner László lett.

Mindkét versenyen a záróünnepélyen nagyszámu közönség vett részt, soraikban: Liber Endre alpolgármester, Bródy és Kovácsházy tanácsnokok, Karafiáth volt miniszter, Ilovszky kormányfőtanácsos, törvényhatósági bizottsági tag, Dulácska segitőalapi igazgató, Haury segitőalapi aligazgató, Szilavetzky Lajos államrendőrségi főtanácsos, a Vivószövetség alelnöke, Santelli Italo a vivómesterek nesztora, Kuszenda Béla üdülőtelepi igazgató, Leitgib János a BSE. főtitkára, továbbá Honffy Lajos és Péczi Miklós, mint a vivóversenyek, és ifj. Liber Endre, mint a yacht-versenyek rendezője.

Felavatják Ágoston Géza siremlékét

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Ágoston Géza dr.-nak, a főváros néhai nagynevű árvaszéki elnökének, kollégái és barátai a székesfőváros támogatásával síremléket emeltek. A síremlék — *Szentgyörgyi* szobrászművész alkotása — két gyermeket ábrázol, akik ajkukra tett újjal figyelmeztetik egymást, hogy csendben legyenek, mert olyan valaki alussza álmát a sírban, akinek nyugalmát még a gyermekeknek sem szabad megzavarni.

A síremlék ünnepélyes felavatása szombaton, e hó 13-án délelőtt 12 órakor lesz a Kerepesi-út melletti temetőben. Az avatási beszédet *Csorna* Kálmán dr. árvaszéki elnök fogja tartani.

Junius hó 18-án és 24-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Angol Park és az Alpesi falu
Budapest pompás szórakozóhelyei!

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Proczelier Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-34.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

LIFT
HANDLOVITS ÉS HORVÁTH
FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b.
Telefon: 40-9-92.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon 81—1—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, szinházi látcsövek, a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
MŰSORA SZENZÁCIÓS!

HIREK

Pertik Béla dr. lett a XIII. kerület elöljárója

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Mint lapunk más helyén közöljük, a jövő esztendő májusára lesz beköltözhető állapotban a XIII. kerület elöljárósági épülete. Arra való tekintettel, hogy ezen időpontig is központi irányítást igényelnek az új elöljáróság felállításának munkálatai, a polgármester Pertik Béla dr. tanácsi főjegyzőt, a közlekedési és ipari ügyosztály vezető-helyettesét, felmentve eddigi szolgálati beosztásától, az új elöljáróság felállításának előkészítési munkálataival bízta meg.

Rátermettebb férfiút erre a nagy körültekintést, sok gyakorlati tudást és közigazgatási ismeretet igénylő pozicióra keresve sem találhatott volna a polgármester, mint Pertik Bélát. Pertik Béla dr., a fiatal főjegyzői gárda egyik legkimagaslóbb egyénisége, akinek magasratörő karrierjében minden bizonnyal csak átmeneti állomás lesz a Béke-téri elöljárósági épület. Pertik Béla ahoz a fiatal városházi nemzedékhez tartozik, amely a tudást a szorgalommal, az önképzést a hivatalos teendők maradéktalan ellátásával, a felekkel való udvarias és előzékeny bánásmódot a hivatali kötelesség mintaszerü teljesítésével tudja párositani.

PERTIK BÉLA dr.

Különleges érdeme és értéke Pertik Bélának az ő ipari közigazgatási tudása. Ha közismert szerénysége nem szorította volna öt évtizedek óta hivatali szobája szük falai közé, az ipari közigazgatási jogból már régen tanári tanszéke lehetne az egyetemen Pertik Bélának. Nagyszerü tárgyismerete, a különféle iparágakkal több mint negyedszázad óta fenntartott kapcsolatai, különleges jogi müveltsége, szinte pótolhatatlanná teszik a központi városházán a másodfokú iparjogi eljárásban azt az ürt, amelyet Pertik Béla távozásával ott hagyott.

Uj és kitüntető megbizatási körében szervezőképességéről és agilitásáról fog kitünő vizsgát tenni Pertik Béla dr. Az ő személyének a XIII. kerületi elöljáróság élére való állítása egyik újabb tanujele Szendy polgármester azon célkitüzésének, hogy mindig az arra legmegfelelőbb embert kell a legfontosabb posztokra állítania!

Szegedi anziksz

Miért nem ment Lamotte Szegedre? — Hogyan bridzsel Bornemisza? — Kiről irt verset Karafiáth? — A szegedi Ilovszky-nap apró eseményei

A képeslapok gyönyörü felvételeket hoztak arról az imponálóan nagyszabásu ünnepségről, amelyet a Baross Szövetség Szegeden rendezett. Szakértők becslése szerint az óriási Dóm-téren mintegy 28—30.000 ember gyült össze, amilyenhez hasonló megmozdulás csak nagy nemzetközi eseménykor szokott mutatkozni. A szegedi nagy nap bővelkedett kedves részletekben. Ezek közül néhány szinfoltot idevetitünk.

*

Amikor a Baross-különvonat a szegedi állomásra megérkezett, az ünnepélyes fogadtatás után a miniszterek kijelentették, hogy a részükre fenntartott városi diszfogatokat nem kivánják igénybevenni, hanem gyalog mennek a felvonuló tömeg élén. Igy történt, hogy a hosszú menet élén igen válogatott társaság haladt. Az első sor balról-jobbra igy alakult: vitéz Imecs György szegedi főispán, Winckler István kereskedelmi miniszter, Ilovszky János, Bornemisza Géza iparügyi miniszter, és Shvoy Kálmán altábornagy. A második sortól kezdve nyolcas formációban haladtak az államtitkárok, képviselők, felsőházi tagok és a Baross Szövetség elnöksége, azután harminckét ragyogó kék—fehér szinü Baross-zászló és az egész vonat beláthatatlan közönsége. Ahogy a menet végig haladt a hosszú Boldogasszony-sugárúton, az emeleti ablakokból asszonyok és leányok integettek fehér zsebkendőkkel. Bornemisza Géza, nyakában a Baross aranylánccal, jókedvüen, szivből nevetve, integetett vissza a szegedi szépnemnek.

*

A Dóm-téri felvonuláson nagy feltünést keltettek a különböző céhek, amelyek régi céhládáikat és megkopott selyem lobogóikat ipari szerszámokkal, munkaruhában követték. A szobafestők csoportjában a derék piktorok még létráikat is magukkal cipelték. Az egyik lelkes piktor keveselte a látnivalót, egyszerüen felállította a létrát, felmászott „az ipari szerszám" tetejére és rendületlenül gyönyörködött helyzete magasságában és abban a szép látnivalóban, amelyre onnan alkalma volt.

*

A szegedi szépek akkor voltak legvidámabbak, mikor szurokfekete formaruhájukban felvonultak a szép szál kéményseprők 25—30-an. Ezek is vitték létráikat és a kormos seprőket.

Hallatszott is mindenfelé: Ez ám a kutya-nagy szerencse!

*

Az ebéden Erdélyi András, a szegedi Baross Szövetség alelnöke felkérte Ilovszky Jánost a serlegavatásra. Valahogy ugy fejezte ki magát, hogy „aggódó és dobogó szivvel" adja át Ilovszky János a serleget rendeltetésének. Ilovszky az ő megszokott szellemességével és debatteri készségével belekapaszkodott ebbe a két jelzőbe és beszéde során olyan ügyesen forgatta azokat, hogy egy nagyon takaros, ötletes riposzt jött ki belőle. Aggodalomról lévén szó, belekapcsolta azt a gondolatot, hogy a Baross érdemlánc első tulajdonosa, Gömbös Gyula, a balatonfüredi magányában kürálja betegségét. Javasolta, hogy küldjenek neki valami kedves emléket a szegedi nagygyülésről. Óriási rivalgással helyeselték ezt a gondolatot. Ott feküdt az asztalon egy jókora fényképfelvétel az alig lezajlott nagygyülésről, látszott rajta az óriási tömeg és a tengernyi zászló. A fénykép hátlapjára Ilovszky megszövegezte az üdvözlő iratot, rögtön aláirta József Ferenc főherceg, a miniszterek, a főispán, Shvoy Kálmán s boriték hiányában az egészet belecsomagolták egy kis Baross-zászlóba és kivül rá volt irva: „Aki megtalálja, vigye azonnal a magyar miniszterelnöknek."

Ezt a különös küldeményt azonnal kézbekapta egy repülő és szempillantás alatt, mint a mesében, repült is már vele Balatonfüred felé. Sajnos, vasárnap nagy vihar volt a Dunántúlon, amelynek ereje a repülőt leverte a kaposvári repülőtérre. Csak hétfőn reggel szállhatott fel ismét a kiváló müegyetemi sportrepülő, aki a szegedi üzenetet gyönyörüen ledobta a balatonfüredi park közepébe. Egy fél óra sem telt el, a miniszterelnök már telefonáltatott Pestre Bornemiszának, hogy zászlót, fényképet, üzenetet, mindent megkapott és végtelenül jólesett neki, hogy a Baross-testvéri szeretet viharon és levegőn át is fel tudta őt találni.

*

Amikor Bornemisza Géza megigérte, hogy a Baross-vonattal harmadosztályon utazik Szegedre, kikötötte, hogy ennek ára van. Össze kell állitani egy jó bridzs-partit. Ilovszky hamarosan meghivta partnernek Liber Endrét és báró Babarczy tanácsnokot. Meghivta Lamotte-ot is, de mivel Szendy polgármester távol volt, egy gazdának mégis csak itthon kellett maradnia.

Igy a partiba beugrott negyediknek báró Vojnich Miklós. A játék eredménye az lett, ami máskor is a vége szokott lenni: az állam „megnyuzta a fővárost." Babarczy vesztett vagy négy pengőt. A tanácsnok búsan legyintett a kezével: Eh, több is veszett Mohácsnál.

*

A másik fülkében Karafiáth Jenő, a magyar kultura volt őre, az örökifju költő, szórakozott a harminckétlevelü bibliával. Játék közben mindig odakacsintott a bridzs-parti tagjai felé és érzelmelt versben öntötte ki. Igy például:

Babarczyhoz:

A nótám most megint nagyon harci,
Mit csinál majd a báró Babarczy?

Bornemiszához:

Ördög vigye Exellencedet,
Ne lássa meg Szeged kegyedet!

Ilovszkyhoz:

Jó barátom Ilovszky,
A szivemből mit lopsz ki?

*

Igy ment a társaság. Vidáman és jókedven. Ugyanigy is jött vissza a Baross-vonat. Nagy és sok-sok eredménynyel!

AUGUSZT - PAVILLON
I., Hidegkuti-út 22.
cukrászda — étterem
Uzsonnához jazz, vacsorához cigányzene.
83-as villamos, 5-ös autóbusz.
Asztalrendelés 64—0—02.

Müller Antal-serleget avat a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége. A Keresztény Iparosok Országos Szövetsége, a Keresztény Községi (Wolff) Párt Józsefvárosi Szervezete és a Józsefvárosi Keresztény Polgárok Köre június hó 15-én este egynegyed 9 órakor a „Pannónia" (VIII., Rákóczi-út 5.) összes termeiben szeretett országos elnökének, országgyülési képviselőjének, Müller Antalnak névünnepén nagyszabásu ünnepi vacsorát rendez. Az ünnepi est keretében avatja fel a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége a Müller Antal-serleget országos elnökének, a magyar ipartörvény és a keresztény magyar iparosság fáradhatatlan harcosának tiszteletére. Vacsorára előjegyzés és felvilágositások a KIOSz. VIII., Múzeum-körút 18. sz. alatti helyiségében. Telefon: 43—3—95. Vacsoraigénylések legkésőbb június 13-án déli 12 óráig jelenthetők be.

A VII. ker. Keresztény Községi (Wolf) Párt Tanügyi Szervezete ismerkedési estélyt rendezett a Párt új helyiségeiben. A tagok csaknem teljes számban jelentek meg, valamint a Párt helyi és központi elnökei közül is igen sokan. Az ilyen irányú összejövetelek igen hasznosak, mert a kartársak egymással is, meg a vezetőséggel is megismerkedhetnek és közvetlenül érintkezhetnek. Ezen összejöveteleket a jövő tanévben is meg akarja honositani a VII. ker. Tanügyi Szervezet.

Az Auguszt-Pavillon tündériesen kivilágitott kerthelyiségeiben állandó díszes törzsközönség tartózkodik. Kitünő ételek és italok.

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget
Megnyilt

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 83-5-49.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 30—6—29.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Zománctáblák a legolcsóbban
Beér Sándor
V., Gróf Tisza István-u. 5. Tel. 82-4-29.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet, Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Uj kiirások

Kőműves munkákra az I. ker. Németvölgyi temető Csörsz-utcai falának helyreállításához. **Határidő: 1936. évi június hó 16-án délelőtt 9—10 óra.**

30.000 kg. padló portalanító olaj szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi június hó 19-én, délelőtt 9 óra.**

Központi fűtés, víz-, gázberendezés, átalakítási és csatornázási munkálatokra az Uj Szent János-kórház I. beosztály épületéhez. **Határidő: 1936. évi június hó 19-én délelőtt 9—10 óra.**

Föld, kőműves, vasbeton, vas, elhelyező, szigetelő és burkoló munkákra a Budapest Székesfőváros Gázművei II., Margit-körút 75. sz. alatti koksztelepén lévő irodaépülettoldalék építéséhez. **Határidő: 1936. évi június hó 22-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra az I. ker. Árok-, Hadnagy- és Kürt-utca között levő szakasz részére. **Határidő: 1936. évi június hó 23-án délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a III. ker. Záhony-utca, Szentendrei-út és gázgyár közötti szakasz részére. **Határidő: 1936. évi június hó 23-án délelőtt 10 óra.**

A X. ker. Schuszter János-tér 8—9. szám alatti államvasúti ingatlanon lévő, a székesfőváros tulajdonát képeződa**ramalmi, gépi- és egyéb berendezések és létesítmények lebontási és szállítási** kötelezettségekkel járó eladására. **Határidő: 1936. évi június hó 26-án délelőtt 9—10 óra.**

Vetítőgépek szállítására (16 mm széles film vetítésére alkalmas). **Határidő: 1936. évi június hó 30-án, délelőtt 9—10 óra.**

1. Fizikai, kémiai taneszközök (fémből, fából, üvegből, bőrből, kaucsukból, optikai cikkek, preparátumok).

2. Vegyszerek,

3. Vegyes műhelyfelszerelési gépek és különféle műhelyfelszerelési tárgyak szállítására a székesfővárosi községi iparostanonciskolák részére. **Határidő: 1936. évi június hó 30-án, délelőtt 9—10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázművei utalással a „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén jelenleg közölt általános ajánlati feltételekre, a II. Margit-körút 75. sz. a. kokszteleplén levő irodaépület toldalék építkezésének

föld, kőműves, vasbeton, vas, elhelyező, szigetelő és burkoló munkái

vállalatbaadására nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet.

A szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt, zártan borítékban elhelyezett ajánlatok Budapest Székesfőváros Gázműveinél (VIII., Tisza Kálmán-tér 20., Anyagbeszerző osztály) legkésőbb

1936. június 22-én délelőtt 10 óráig

„A/3139." számra való hivatkozással közvetlenül nyujtandók be.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr.

GAZDASÁGI ÉLET

A Rudas-fürdő átépítése lekerült a napirendről

Jelentéktelen tatarozást hajtanak mindössze végre az épületen és lebontják a régi kazánházat

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Rudas-fürdő húsz esztendeje húzódó problémája *átmeneti megoldást* nyer. Már a városgazdasági bizottságban, amikor a polgármesteri előterjesztést tárgyalták, szinte kivétel nélkül arra az álláspontra helyezkedtek a fővárosi pártok kiküldöttei, hogy *nincs szükség a Rudas-fürdő újjáépítésére*, a főváros inkább a Tabán területén építsen gyógyszállodát. A városházi pártok ezen állásfoglalása két okon alapul: részben azon, hogy *a Hültl-féle tervek* megvalósítása esetén jelentékeny deficittel járna továbbra is a fürdőüzem, részben azon, hogy nem lehet olyan városrendezést végrehajtani, amely az új Rudas-fürdő csendjét olyképen biztosítaná, hogy a villamos-közlekedés az eddigi méretekben *fenntartható legyen*.

Mint az *Uj Budapest* munkatársa *illetékes helyen* értesül, a Rudas-fürdő *újjáépítése teljesen lekerült a napirendről*, azonban a legsürgősebb belső átalakításokat elvégzik a Rudas-fürdőben és az épületet kívülről is kicsinosíttatják. Sor kerül a régi kazánház lebontására is, még pedig a legrövidebb időn belül. A magasépítési ügyosztály hamarosan elkészül a tatarozási programmal, amelyet még a nyár folyamán végre fognak hajtani. Az átépítés során tíz új fürdőszobát létesítenek, amelyekbe az annyira népszerű Juventus-forrás vizét vezetik be.

Kerületi sirámok

Emeleteken szoronganak a hivatalok a Verpeléti-úti elöljárósági épületben, azonban két esztendő óta még mindég berendezetlen a földszint — Junius közepén kerül a közgyülés elé a hegyvidéki elöljáróság felállitására vonatkozó polgármesteri előterjesztés

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A 21 millió pengös beruházási kölcsönben, részben pedig a legközelebb felvételre kerülő 9 millió pengös Mabi kölcsönben biztosítva van az új angyalföldi elöljárósági épület építési költsége. A főváros a Béke-téren emelendő elöljárósági épület terveit illetően nyilvános tervpályázatot irt ki, rövidesen sor kerül a tervpályázaton első díjat nyert terv kivitelezésére, a közeli hetekben kiirják az építési versenytárgyalást is. Mint az Uj Budapest munkatársa illetékes helyen értesül, a hegyvidéki elöljáróság felállitására vonatkozó polgármesteri előterjesztés a június hó végén tartandó rendes közgyülés tárgysorozatának lesz egyik programpontja.

Az angyalföldi és hegyvidéki elöljáróságok megszervezésére vonatkozó hirek sorompóba állitották Szent Imre-város lakosságát. Ez a közigazgatósági kerület, amely elsőnek került felállításra az új fővárosi törvény intézkedése kapcsán, részesült a legmostohább elbánásban valamennyi uj kerület között. Ez az új közigazgatási kerület kapta ugyanis székházul azt a rosszul beosztott, céljaira teljesen alkalmatlan Verpeléti-utcai bérházat, amely az elöljáróságnak ma is szegényes és szükös otthona. Amikor a XI. kerületi elöljáróság 1934 áprilisában megkezdte müködését, az volt jelezve, hogy csak egyelőre kell az elöljárósági helyiségeknek az első és második emeleten szoronganiok, rövidesen sor kerül a harmadik emelet és a földszint kiképzésére is.

A harmadik emeletet az elmult esztendőben csakugyan átvették és átalakitották az elöljáróság céljaira. A földszint azonban, ahova eredeti terv szerint az irodának, a szegénygyügynek, a közegészségügynek és az állategészségügynek kellene kerülnie, vagyis azoknak az ügyköröknek, amelyeknek keretében legnagyobb a személyforgalom, még mindig teljesen berendezetlen. Az épület földszintje ma is abban az állapotban van, teljesen lakatlanul és elhagyottan, ahogyan azt két esztendővel ezelőtt a lakói elhagyták.

Amig a rákosvárosi önálló tüzőrségi épület felállitására máris készülnek a tervek, még mindig nincs önálló tüzoltósága Szent Imre-városnak, holott annak felállitását a kerületnek a Gellérthegy által való speciális elzárása, de különösen a kerület déli részén kifejlődött gyártelepek nagy száma is erősen indokolja. Duday Alajos dr. tanácsnok, a kerület érdemes elöljárója, most felterjesztést intézett a polgármesterhez: azt kérve, hogy a lehetőség szerint leggyorsabban végezzék el a kerületi elöljárósági épület további átalakitását és a kerület igényeinek megfelelően való berendezését. Azt is kéri Duday tanácsnok a polgármestertől, hogy az önálló tüzőrségi épület felállitását mielőbb tüzzék napirendre.

Versenytárgyalási hirdetmény

A III. ker., Záhony-utca, Szentendrei-út és Gázgyár között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és aláirt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi június hó 23. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Igazgatósága irásbeli nyilvános versenytárgyalást hirdet a VI. ker. Horn Ede-utca 7. szám alatti alállomásán az akkumulátorház átépítésének

bontási-, föld-, kőműves-, vasbeton- és elhelyező, ács, tetőfedő, bádogos, burkoló, különleges lakatos és vasszerkezeti, mázoló, üveges, szobafestő és falmázoló és gumipadló

munkáira.

Az ajánlatokat

1936. évi június hó 23-án d. e. 9 óráig

kell az Elektromos Művek igazgatósági épületében a levelezési osztályhoz (V., Váci-út 74. I. em. 114.) benyujtani, vagy olymódon és időben postára adni, hogy az ajánlat a jelzett határidőig beérkezzék.

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Igazgatósága.

Központi fütések, egészségügyiberendezések

DOBRAY KÁLMÁN

okl. mérnök

Budapest, V., Katona József ucca 41.

(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

M. KIR. ÁLLAMI VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez kézi- és géphajtásu

szivattyuk

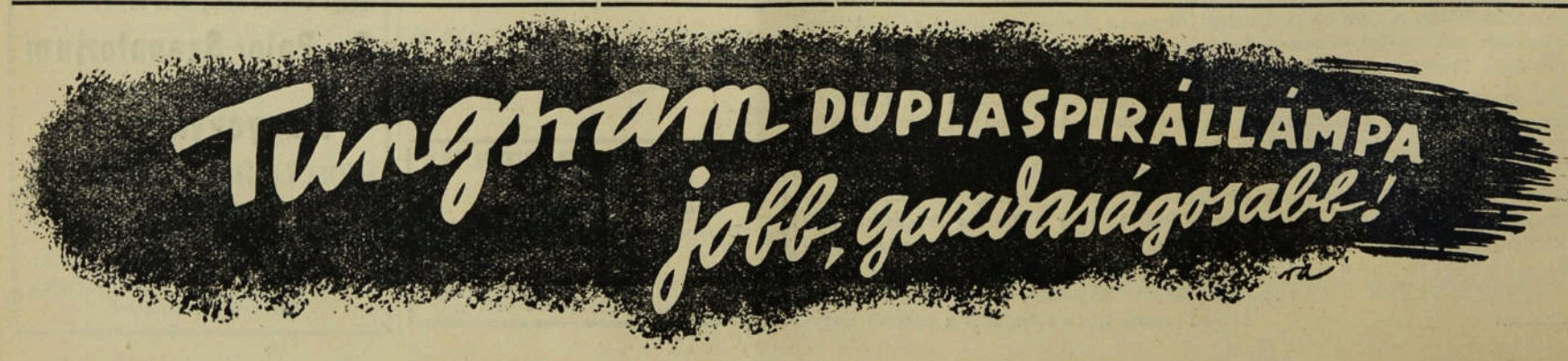
Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet

Forgalomba hozza:

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDEMI KÉPVISELETE R. T.

Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.

TELEFON: 27—3—20.

XIV. évfolyam 25. szám

Budapest, 1936. junius 20.

Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Születésnapra

A hálaadó istentiszteletek fohásza, amely csütörtökön az ország valamennyi templomából felekezetre való különbség nélkül szállt a Magasságbeli felé, azt kérte, hogy erőben és egészségben tartsa meg az Uristen Magyarország kormányzóját: Horthy Miklóst. Bensőséges érzés hevíti a kebleket, a szivek a hála tüzében égnek, a hódolatteljes tisztelet és rajongó szeretet övezi a kormányzó fenkölt személyiségét abból az alkalomból, hogy élete rokkáján ismét egy esztendő telt el.

Zsúfolásig töltötte meg a templomokat a kormányzó születésnapján a főváros ujjongó népe. Különleges bizonyítékául annak, hogy Budapest közönsége különleges tisztelettel és szeretettel viseltetik az ország kormányzója iránt. Horthy Miklós országépítő munkája azon az emlékezetes reggelen, a forradalmak éjszakája után, a kereszténység és nemzeti gondolat számára visszahódított fővárosból indult ki. Ezen időpont óta a kormányzó úr mélységes bölcsesége és szervezete egy pilanatra sem hagyta el a székesfőváros érdekeit és célkitüzéseit, immáron közel egy emberöltőnyi ideje van annak, hogy Magyarország kormányzója különleges szeretettel zárta szivébe az ország legdrágább és legféltettebb kincsét: Budapestet!

A kormányzó és a székesfőváros vezetőségének egymáshoz való viszonyát mindig a kölcsönös nagyrabecsülés jellemezte. Ujesztendő napján — immáron közel két évtizede — az elsők között jelenik meg a székesfőváros küldöttsége Őfőméltósága előtt, hogy a főváros népének üdvözletét és jókivánságait tolmácsolja. Ezeket az alkalmakat mindig szivesen használja fel az államfő, hogy a főváros polgármestereivel és a küldöttség tagjaival a legszivélyesebben elbeszélgessen a főváros aktuális problémáiról.

Mert ezeket a speciális problémákat annyira ismeri Magyarország kormányzója, mint kevesen széles e hazában.

Nemcsak érdeklődik az események után, hanem igen sokszor bölcs tanácsokat, utmutatásokat ad. Hogy a Tabán nemcsak a főváros, de az ország egyik kertészeti csodája lesz, az elsősorban a főméltóságá urnak és a főméltóságú asszonynak köszönhető. De hány olyan egyéb nagyfontosságú kérdés van, amelyekben a kormányzó teljes tájékozottsággal elmerülve a maga éltető szellemét érvényesiti. És van-e olyan nagyjelentőségű társadalmi esemény a főváros szociális és művészeti életében, de egyéb ágazatokban is, amelyeken a maga közjogi méltóságához mért általános tisztelettől övezetten meg ne jelenne Magyarország kormányzója? Ő benne egyesül a mult a jelennel, a jelen általa kapcsolódik a jövővel, a magyar puszták hősi katonája izzó magyarságban őbenne olvad össze a főváros békés és dolgos polgárával!

Az illetménycsökkentések megszüntetésére nagyarányu akciót inditottak a fővárosi alkalmazottak

Megalakult Liber alpolgármester elnökletével a Fővárosi Alkalmazottak Szövetségtanácsa — Ünnepélyes keretek között leplezték le Liber Endre arcképét a Mária-utcai kaszinóban

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Nagyjelentőségű napja volt a csütörtöki, — a sokezer főre rugó fővárosi tisztviselő-társadalomnak. Ezen a napon — a fővárosi tisztviselők legszélesebb rétegei kivánságának teljesüléseképen — alakult meg a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége kebelében a *Fővárosi Alkalmazottak Szövetségtanácsa,* amely magában egyesíti a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének négy osztályát: a tisztviselőt, az oktatót, továbbá a nyugdíjasokat és az altiszteket.

Az ünnepélyes alakulás során a Szövetségtanács elnökévé *Liber* alpolgármestert, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének elnökét, alelnökévé dr. *Erődy* Kálmán tankerületi főigazgatót, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége oktató szakosztályának elnökét, jegyzőjévé pedig dr. *Fazekas* Béla árvaszéki főjegyzőt, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő osztályának főtitkárát választották meg.

Első ülése során elhatározta a Szövetségtanács, hogy a szanálási rendeletek során történt illetménycsökkentések megszüntetése érdekében *akciót kezdeményez.* Az akció részleteinek megbeszélésére és a megfelelő feliratok elkészitésére bizottságot küldtek ki, amely a szövetség kebelében egyesült osztályok főtitkáraiból és az osztályok egy-egy tagjából áll, természetesen a Szövetségtanács elnökségének vezetése alatt. Azt is elhatározta a Szövetségtanács alakuló ülése, hogy *közös székház* alapitása iránt megteszi a szükséges intézkedéseket.

A Szövetségtanács alakuló ülését *ünnepélyes vacsora* követte a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének Mária-utcai kaszinójában. A vacsora során ünnepélyes keretek között leplezték le *Liber* Endre alpolgármesternek, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége elnökének arcképét, amely a kaszinó helyiségének nagytermét fogja diszíteni. Az ünnepi beszédeket *Duday* Alajos dr. tanácsnok, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő osztályának elnöke, *Erődy* Kálmán dr. tankerületi főigazgató, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége oktató szakosztályának elnöke és *Budó* Jusztin dr. főlevéltárnok, a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének tiszteletbeli tagja tartották. Az ünnepi beszédek elhangzása után még *Liber* Endre alpolgármester mondott köszönő szavakat.

Közmunka, vagy munkanélküli segély?

Szendy polgármester részletes nyilatkozata varsói, berlini és müncheni utjának értékes tapasztalatairól

— Az Uj Budapest tudósitójától. —

Varsói, berlini és müncheni útjával, ahonnan hétfőn este tért vissza a polgármester, egyelőre *befejeződtek azok a látogatások,* amelyeket *Szendy* Károly a velünk különlegesen barátságos viszonyban álló országok fővárosaiban tett. A polgármester a tőle megszokott energiával vetette magát bele azonnal a munkába. A városháza nyári szünete azonban rövidesen megkezdődik s igy a polgármester július 10-e táján már abban a helyzetben lesz, hogy *rendes nyári szabadságra mehet.* Szabadságáról Szent István napjára tér vissza a fővárosba a polgármester, hogy hagyományos szokás szerint résztvegyen az István-napi körmenetben.

Lengyelországi és németországi útjának eredményeiről

Szendy Károly polgármester

a következő nyilatkozatot tette az Uj Budapest munkatársának:

— Hangsúlyozottan jelentem ki, hogy tulajdonképen *egyik utam sem volt hivatalos jellegü.* Starzsinsky varsói főpolgármester budapesti tartózkodása alkalmával történt meghivása alapján határoztam el varsói utazásomat, amely egyszerű magán-utazásnak indult, végeredményében azonban nagyarányú és ünnepélyes fogadások sorozata lett belőle.

Berlinben és Münchenben, mint Budapest székesfőváros képviselője vettem részt a városok nemzetközi kongresszusán, amelyen az elnökség egyik tagjává is megválasztottak.

— Ami már most a három fővárosban való tapasztalataimat illeti, meglepett legelsőnek *Varsó nagyarányu fejlődése.* Varsó a bizakodás jegyében fejlődik, amire nagy szüksége is van, hiszen a 150 esztendős orosz uralom egyik főtörekvése volt, hogy Lengyelország fővárosát tervszerűen és tudatosan megakadályozzák természetes fejlődésében.

Varsó nagyarányú fejlődését mi sem jellemzi jobban, mint az az adat, hogy míg a békében mindössze 700.000 volt a lakosok száma, a lélekszám 1920-ban 800.000-re rúgott, most pedig 1,200.000 lakosa van az önálló Lengyelország fővárosának.

Varsói kollegám adataiból legjellemzőbb annak megemlitése, hogy az oroszok például *nem engedték meg a Visz-*

tula szabályozását, mert nem akarták, hogy a Visztulán hajóval legyen Varsó megközelithető. Természetes, hogy a varsói városi kormányzat rengeteg probléma megoldásával birkózik. Nagyon nehéz összehasonlitani természetesen Varsó viszonyait Budapestével, annyira mások a lengyel és a magyar főváros körülményei, homlokegyenest ellenkezőek fejlődési lehetőségei és körülményei,

Varsó pénzügyi helyzetét illetően csak annyit említek meg, hogy ott deficit nincsen, de nem is lehet, mert a lengyel állam és annak fővárosa pénzügyi viszonyai annyira szorosan összefüggenek egymással, hogy kizárt dolognak tekinthető a deficitmentes országos költségvetés mellett a főváros deficites háztartása.

— Ami Berlin és München viszonyait illeti, mindkét helyen meglepett az a *rengeteg és bőséges közmunka*, amelylyel az uj Németország a munkanélküliség ellen küzd. A berlini stadion, amelyet szakszerű vezetés mellett mutattak be a nemzetközi városi kongresszuson megjelent külföldieknek, eddig 56 millió márkába került. Megemlitem, hogy a stadion *nem beton-giccs*, hanem tiszta gránit épület, évtizedekre, sőt évszázadokra szólóan.

Berlin városának közmunkái közül a legjelentősebb a Potsdamer-Platz-i és a Friedrich-Strasse-i nagy nemzetközi pályaudvaroknak a föld alatt való összeköttetése, illetőleg az egységes nagy berlini pályaudvarnak a föld alatt való megteremtése. Ez a gigászi arányú munka 120 millió márkába fog kerülni és alkalmas arra, hogy hosszú esztendőkre jelentékenyen megkönnyebbitse a munkanélküliség elleni küzdelmet Németország fővárosában.

— Az uj Németország városi viszonyait illetően a legérdekesebb jelenség az *önkormányzati és centralisztikus rendszer küzdelme*. E pillanatban az a helyzet, hogy Berlin kivételével, — ahol még harcol a két irányzat — *a kinevezési rendszernek az önkormányzattal való harmonikus együttműködést látjuk.*

A polgármestereket a kormányzat nevezi ki, a kinevezett polgármesterek azonban teljes mértékben együttműködnek az önkormányzatokkal.

Ahogy én láttam a dolgokat, az önkormányzati elv a kinevezett polgármesterek harmonikus együttműködésével *igen szerencsés megoldásnak mutatkozik.*

— A kongresszus működését illetően a legérdekesebb és legfontosabb tárgy a világvárosok szörnyü problémája: *a munkanélküliség elleni küzdelem* volt.

Mint esztendők óta a különféle kongresszusokon és a munkaügyi világsajtóban szokásos, ez alkalommal is összecsaptak a munkanélküli segély, illetőleg a munkanélküliséget közmunkák segélyével leküzdeni kivánók érvei és szempontjai.

A jelen alkalommal rendezett nemzetközi kongresszuson az az elv győzött, hogy

a munkanélküliséget nem munkanélküli segéllyel, hanem minden áron és minden módon való közmunkák létesitésével kell a lehetőség szerint leküzdeni.

A kongresszus el is fogadott egy ilyen értelmű határozati javaslatot, természetesen mindennemű poltikai szempont mellőzésével, mert — és ezt dicsérettel kell megemlitenem — a kongresszus ülésezései során *mellőzve volt minden néven nevezendő politikai szempont*, békésen ültek egymás mellett olyanok, akik egyébként nemzetiség vagy világnézet alapján homlokegyenest ellenkező felfogásokat vallanak.

— Megemlitem, fejezte be általános érdeklődésre számottartó nyilatkozatát *Szendy* polgármester, — hogy például

Münchenben egy esztendő alatt 90 ezerről 16 ezerre csökkent a munkanélküliek száma, annyira bevált a munkanélküliség nemzetközi fekélyének közmunkákkal való gyógyitása.

A magam részéről *nagy és értékes tapasztalatokat szereztem külföldi utazásomon*, remélem, hogy *ezeket maradéktalanul fogom tudni érvényesiteni saját fővárosom ügyeinek intézésénél.*

A házmesternő

Irta: Ilovszky János

Nem tévesztendő össze a Házmesternő a házmesternével. Mert a házmesterné a házmester felesége, aki ép úgy süt, vasal és háztartást vezet, mint más standjabeli aszony s urának boldog vagy boldogtalan életepárja. A Házmesternő..? Az más. Az már a megjelenésében is más.

Az igazi, valódi, hogy úgy mondjam vérbeli Házmesternő ringó derekának terjedelme átlagban 70—80 centiméterrel túlhaladja minden más női lénynek kerületét és hangjának zengése legalább egy oktávval alacsonyabb, mint az Operaház bármelyik kitünő basszistájáé.

A Házmesternő naponta életjelt ad magáról. Sőt többször naponta. Az első életjele a korareggeli órákban zendül fel, mikor úgy hét óra tájban a szomszédbeli fűszeres sápadt és nyurgalábú kifutója besomfordál a kapun és miután látatlannak gondolja magát, egyenest a főlépcsőnek tart. Házmesternő azonban a portásfülke ablakfüggönye mögül lesi már a kifutót s figyeli: vajjon megint csak a főlépcsőn merészkedik-e felosonni a tejesflaskákkal és a péksüteménnyel?

A gyerek, aki, mint említettem, a struccpolitika álláspontja szerint láthatatlannak hivén magát, nem sejti, mi van a függöny mögött, erős iramban két-három lépcsőfokot ugorva surran fel a főlépcsőn, illetve csak a főlépcső első fordulójáig. Mert...

Mert ebben a pillanatban ajtó pattan... Egy bősz üvöltés, egy vad hangzivatar és csapzott hajával, vésztjósló homlokával kirobban a fülkéből, seprővel a kezében — akit a függöny eltakar!

Mi az?.. Maga disznó!.. Már megint a főlépcsőn?..

Ekként zúg végig a folyosón, udvaron és az ébredező ház minden helyiségén a Házmesternő altnál is altabb hangja: — Mondtam már, hogy csak a hátsó lépcsőn kusznyergálhat! A gyengéd figyelmeztetésre a sors által hátsó lépcsőre szorított fiú rémülten hallgat és szinte dermedten fülel a bömbölő házkényurnő további pattogására, amelyben a lényeget a „te kehes" és a „te nyavalyás" alkotja.

A házmesternőnek ez az első életjele olyan a házban, mint a kaszárnyában az ébresztő. Aki félálomban volt, az már felkel, aki pedig aludt, az felugrik. És annak a korán ébredőnek pedig, akit kötelessége ebben az időben már a folyosóra vezetett, a talpa odagyökeredzik a márványpadozathoz, mintha csak a Házmesternő Wunderlichné-szerepében odadelejezte volna a koránkelő partájt.

... Később a Házmesternő életmegnyilvánulását a poroló váltja fel, — de csak rövid időre. Mert minden szőnyegporolás, cselédtrécselés és veszekedés zaját túlharsogja ismét a Házmesternő.

... Hol porol már megint? — csap le a Házmesternő ingerült hangja. — Mi ez? Mi ez? Hol vagyunk?..

A három pontok alatt a továbbiak, jelzők és gyengéd figyelmeztetések leledzenek.

A nap többi szakában megint felhördül a Házmesternő hangja, amely ittott Hailé Szelasszié afrikai háborúja hétméteres üstdobjainak a „zenéjét" igyekszik túlszárnyalni.

Házmesternő azonban nemcsak a házirend legfőbb őre. Isten óvja azt a bünözőt, tolvajt, betörőt és körmönfont csalót, aki az ő árgus szeme elé kerül. Azokra már nemcsak a hangja dördül le, hanem a seprű nyele is és szerencséje a léhütőnek, ha ép bőrrel menekül.

Igy tehát, amit a Házmesternő terhére lehetne irni, a javára kell fordítani és mi mindannyian, akik néha-néha zugolódunk rendre intő dörgő hangja miatt, csak megbecsüléssel és szeretettel adózunk a mi kedves, dübörgő Házmesternőnknek.

*

Igy nyilatkozott sógornőm — a Házmesternőjéről.

VÁROSHÁZI NOTESZ

SZÓ AMI SZÓ: ERŐSEN kánikulai hangulatu ülésekre jön össze ugy a pénzügyi bizottság, mint a Tisztelt Közgyülés. A hirtelen melegre fordult idő a hüvös és esős napok után bágyasztóan hat a városatyai idegekre. Ugy a megjelenteket, mint a távollevőket illetően. A távollevők — tegyük hozzá: ezek tündökölnek nagyobb számmal — odahaza a hűs lakás mélyén még csak elbirják valahogy az izgalmakat, amelyekkel a jelenlétükkel meg nem tisztelt közgyülés tárgyalásáról szóló ujságközlemények olvasása okoz. A bizottsági ülések és a közgyülésekre eljövő városatyák ellenben izzadnak és izgulnak. Travesztálni lehet a régi szentenciát: nemcsak a harag, de a nagy meleg sem tartozik a legjobb tanácsadók közé!...

Szerencse, hogy Baitz őméltósága, a Községi Élelmiszerüzemnek friss-sütetű, de már is népszerű vezérigazgatója gondoskodik arról, hogy a közgyülési büffében finom fagylalttal lehessen lehűteni a felizgult kedélyeket. Veronács mester ablaknyitogatásai már nem ennyire hatásosak, sőt az itt-ott felszerelt elektromos ventillátorok sem hoznak megfelelő enyhülést a nagy forróságban.

Hamarosan azonban vége fog szakadni ennek a nyári ülésezésnek is, és szabadságra mehetnek szép fővárosunk vezetői és atyái egyaránt. Folynak is nagyban a tervezgetések, hogy ki hova menjen, az utazási programmok azonban egyelőre még nem alakultak ki.

*

A HALOTTAK gyorsan lovagolnak, de a jó emberek emléke, még ha neviket nem is örökiti meg a történelem, sokáig él a jó emberek szivében. Ez a gondolat ötlött eszünkbe, amikor szombaton délben, miközben az idő örök múlására figyelmeztetve épen delet kezdett harangozni valamelyik közeli templom, ott állottunk kalaplevéve Ágoston Géza siremléke előtt.

A felavató ünnepségre eljött mindenki, aki az elhúnyt árvaszéki elnök baráti köréhez számított. Ott voltak szűkebb kartársai, az egész árvaszék, a főváros vezetőségének számos tagja, a régiek küzül Bárczy és Ripka. Csorna Kálmán dr., az árvaszéki elnöki székében utóda Ágoston Gézának, tartotta az ünnepi avató beszédet:

— Amikor most elzarándokolunk — mondotta könnyekig meghatva Csorna Kálmán dr. — ide a sirodhoz, néhai jó Ágoston Géza, hogy a szeretet és hála által porladó tested fölé emelt szép emlékművet rendeltetésének átadjuk, lelkünkben felbuzog az emlékezés forrása.

— Emlékezünk Reád, a nemes emberre, a lelkes hazafira, a szivbeli jóság megtestesülésére, a kedves barátra és szerető főnökre. És emlékezzünk arra, hogy ez a magasztos hivatás, amelyet egykor betöltöttél: a magyar család és gyermek védelme, valóban a Te nemes lelkedhez nőtt eszményi hivatás volt és lelked belső sugallatára hallgatva lettél Te a magyar gyermekvédelmi ügy egyik úttörője és harcosa.

— Amidőn az ihletett művész a Te fejfádra, mint szimbólumot, a gyermek drága testét véste, valóban megsejtette és átérezte azt a rajongó szeretetet, amely a Te forró szivedet megdobogtatta a magyar gyermekért, a magyar gyermek sorsáért és boldogulásáért. És ezért a szent célért éltél és dolgoztál Te egy életen át, hogy azután hitedet, lelkesedésedet és munkádat reánk hagyd örökségül. Hirdesse hát ez az emlékmű ékesszólóan mindenkinek azt, hogy az a nemes ember, az a szerető lény, aki itt lent alussza örök álmát: a magyar gyermekért, a magyar jövendőért élt és dolgozott és, hogy ez az élet, ez a munka nem volt hiábavaló!

Csorna Kálmán dr. szavainak nyomán itt is, ott is kiperdült a szemekből egy-egy könnycsepp. Lieber alpolgármester mondott még néhány keresetlen meleg szót, majd a fővárosi altisztek dalárdája énekelt gyászdalokat.

*

RITKA KITÜNTETÉS ÉRTE Rátkai Károly dr.-t, kiváló hírlapirótársunkat, az Esti Kurir városházi rovatvezetőjét, az Uj Főváros felelős szerkesztőjét. Rátkai szerkesztőt a Kálvin-téri református egyházközség presbiterévé választotta. Rátkai kollegánk a presbiteri esküt az elmúlt napokban ünnepélyes keretek között tette le Muraközy Gyula, az egyházközség vezető lelkészének kezébe.

*

IDŐS MÁRKLY GÉZA NYUG. segédhivatali főigazgató 76 éves korában Budapesten meghalt.

*

DOKTORRÁ AVATTÁK a fiatal mérnökgeneráció egyik legtehetségesebb és legképzettebb tagját, Wohl Györgyöt, a II. ügyosztály mérnökét, kinek mult esztendei berlini egy éves tanulmányi kiküldéséről szóló értekezései illetékes- és szakkörökben méltó feltünést keltettek.

Kiírták a pályázatot 159 állásra

Junius 30-án déli 12 órakor jár le a pályázat az üresedésben lévő tiszti állásokra

— *Az Uj Budapest tudósitójától.* —

A polgármeternek hazaérkezése után legelső teendői közé tartozott, hogy a státusrendezésről szóló szanálási rendelet megjelenése kapcsán meghirdesse az üresedésben levő állásokra a pályázatot. Az állásokat a törvény rendelkezései szerint részben a főpolgármester, részben a polgármester hirdette meg.

A főpolgármester pályázatot hirdet a III. fiz. osztályba sorozott 1 jogi minősitésü *tanácsnoki* állásra. Ugyancsak a főpolgármester hirdeti meg a pályázatot a X. fizetési osztályba sorozott 6 tanácsi *segédfogalmazói*, a IV. fizetési osztályba sorozott 1 *főszámvevő-helyettesi*, az V. fizetési osztályba sorozott 2 *számvevőségi főszámtanácsosi*, a VII. fizetési osztályba sorozott 6 *számvevőségi II. osztályu tanácsosi*, a IX. fizetési osztályba sorozott 10 *számvevőségi II. osztályu főtiszti* és a XI. fizetési osztályba sorozott 13 *számvevőségi II. osztályu tiszti* állásra.

A polgármester viszont a következő végleges közigazgatási tiszti állásra hirdet pályázatot:

Az V. fizetési osztályba sorozott 1 II. osztályu *(tanácsi) főjegyzői* állásra, a VII. fizetési osztályba sorozott 3 II. osztályu *tanácsjegyzői* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 3 II. osztályu *tanácsi fogalmazói* állásra, a IV. fizetési osztályba sorozott 1 *árvaszéki ülnöki állásra*, az V. fizetési osztályba sorozott 2 *árvaszéki főjegyzői* állásra, a VII. fizetési osztályba sorozott 2 *árvaszéki II. osztályu jegyzői* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 2 *árvaszéki II. osztályu fogalmazói* állásra, a IV. fizetési osztályba sorozott 1 *műszaki főtanácsosi* állásra, a VII. fizetési osztályba sorozott 1 *II. osztályu főmérnöki* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 2 *II. osztályu mérnöki* állásra, a X. fizetési osztályba sorozott 2 *segédmérnöki* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 1 *műszaki II. osztályu főtiszti* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 1 *műszaki II. osztályu tiszti* állásra, az V. fizetési osztályba sorozott 1 *osztályos fővegyészi* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 1 *II. osztályú vegyészi* állásra, a X. fizetési osztályba sorozott 2 *segédvegyészi* állásra, az V. fizetési osztályba sorozott *1 állatorvos* (állategészségügyi) *tanácsosi* állásra, a X. fizetési osztályba sorozott 1 *segédállatorvosi* állásra, az V. fizetési osztályba sorozott 6 *adóhivatali fő (szám) tanácsosi* állásra, a VII. fizetési osztályba sorozott 7 *adóhivatali II. osztályú (szám) tanácsosi* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 6 *adóhivatali II. osztályú főtiszti* állásra, a XI. fizetési osztályba sorozott 10 *adóhivatali II. osztályú tiszti* állásra, a IV. fizetési osztályba sorozott 1 *pénztári igazgatói* állásra, a VI. fizetési osztályba sorozott 1 *pénztári aligazgatói* állásra, a VII. fizetési osztályba sorozott 3 *II. osztályú főpénztárosi* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 4 *II. osztályú főpénztárosi* állásra, a XI. fizetési osztályba sorozott 4 *II. osztályú pénztári tiszti* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 4 *adószedő (végrehajtó) II. osztályú főtiszti* állásra, a XI. fizetési osztályba sorozott 4 *adószedő (végrehajtó) II. osztályú tiszti* állásra, a XXI. fizetési osztályba sorozott 1 *köztisztasági II. osztályú tiszti* állásra, a XI. fizetési osztályba sorozott 1 *kertészeti II. osztályú tiszti* állásra, a VI. fizetési osztályba sorozott 3 *segédhivatali főigazgatói* állásra, a VII. fizetési osztályba sorozott 6 *segédhivatali igazgatói* állásra, a IX. fizetési osztályba sorozott 6 *II. osztályú irodafőtiszti (kezelőfőtiszti)* állásra, a XI. fizetési osztályba sorozott 10 *II. osztályú irodatiszti (kezelőtiszti)* állásra, a XI. fizetési osztályba sorozott 3 *II. osztályú kezelőtiszti (kezelőnői)* állásra.

A pályázat határideje *1936. évi junius hó 30-án (kedden), déli 12 óra.*

A keresztény erkölcs a tisztes ipar tántorithatatlan alapja!

Müller Antal tiszteletére iparos serleget alapitott a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

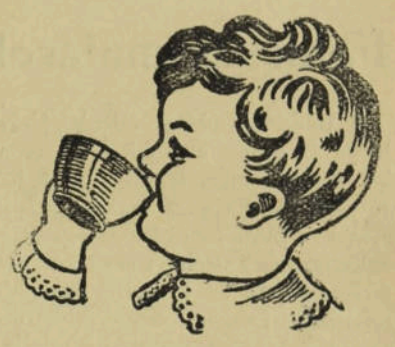
A Keresztény Iparosok Országos Szövetsége a józsefvárosi keresztény társadalmi és pártszervezetekkel együttesen, nagy ünnepség keretében avatta fel a kerület képviselője és a KIOSz országos elnöke, Müller Antal tiszteletére alapitott iparos-serleget.

A Pannonia-szálló helyiségeiben rendezett serlegavató vacsorán mintegy hétszázan jelentek meg. Végh János, a KIOSz társelnöke megnyitó beszédében üdvözölte Kádas Károly min. tanácsost, Bornemisza Géza iparügyi miniszter képviselőjét, Liber Endre alpolgármestert, dr. Csilléry Andrást, a Keresztény Községi Párt ügyvezető elnökét, Mikecz Odön sajtófőnököt, Petrovácz Gyula, Homonnay Tivadar, Reibel Mihály és Meizler Károly országgyülési képviselőket, továbbá a székesfőváros tanácsnoki és tisztviselői karát és törvényhatóságának tagjait. Megjelentek azonkívül Nagy Antal, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, Papp József, az IPOK elnöke, Ilovszky János, a Baross Szövetség elnöke, dr. Szél Jenő, a Budapesti Kisipari Hitelintézet vezérigazgatója, azonkívül a társadalmi és ipari szervezetek és intézmények kiküldöttei.

Kádas Károly min. tanácsos Bornemisza Géza iparügyi miniszter üdvözletét tolmácsolta, majd Liber Endre alpolgármester a székesfőváros nevében méltatta az iparosok nemzetfenntartó szerepét. Mádl János serlegavató beszédében arra mutatott rá, hogy a keresztény családokban a multban azzal fenyegették a gyermekeket, ha nem akartak tanulni, hogy iparosnak adják őket. Ez az oka, hogy nem alakult ki nálunk elég erőteljes, vagyonilag erős keresztény iparostársadalom. Müller Antal most megmutatta az útat az iparosság fejlődése és érvényesülése felé. Csilléry András a Keresztény Községi Párt, Vigh János a Józsefvárosi Keresztény Párt és dr. Meizler Károly a vidéki iparosok nevében szólaltak fel, majd Müller Antal köszönte meg az ünnepeltetést.

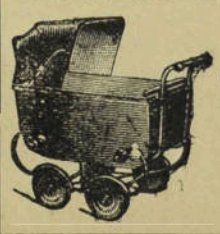
Kifejtette, hogy a keresztény erkölcs az alapja nemcsak a tisztes iparnak, hanem az egész társadalmunknak is. A maga részéről minden erejével a kézmüvesiparosok érdekeiért küzd a jövőben is és azon lesz, hogy a különböző társadalmi rétegek megértő együttmüködéséből épüljön ki a keresztény magyar szolidarizmus.

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

„ANTÓNIA" védjegyü
1 kilo Malátakávé 40 fill.

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi
Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: 22-8-89

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 89-1-18.

Angol Park és az Alpesi falu
Budapest pompás szórakozóhelyei!

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34. Telefon: 183—25.

LIFT
HANDLOVITS ÉS HORVÁTH
FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: 40-9-92.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
MŰSORA SZENZÁCIÓS!

Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán

✡

Irta: PIROVITS ALADÁR, székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos

VII.

Földcsuszamlások elleni védekezés fejlettebb rendszere

A földcsuszamlások elleni védekezés terén az eddigi elmondottak nyomán két fontos megállapítást kell hangsúlyoznunk. Egyik a szakszerű építkezésnek a földcsuszamlás szempontjából való lehetővé tétele. Ennek céljaira a tervezéssel és a kivitellel megbízott mérnök az igénybe veendő földterületet és annak belsejét alaposan kémlelje ki. Orvosi nyelven szólva, a geológiai értelemben vett földterületnek csuszamlásra való hajlamossága szemszögéből a *diagnozist* állapítsa meg.

A második figyelembe jövő szempont a csuszamlások tanulmányozása terén elért annak a vívmánynak szigorúan való szem előtt tartása, hogy *a csuszamlások alapoka a földalatti rétegekben kóborló talajvíz bomlasztó erejében, mint magának a csuszamlásnak tulajdonképeni előidézőjében* van. Ez a megállapítás aztán elvezeti a csuszamlások helyén közreműködni beosztott mérnököt a védekezés preventiv módszerének megismeréséhez, és ezen az alapon készteti azután, a csuszamlások okozta bajokat megelőző eljárások alkalmazására, teljesen olyképpen, miként az orvosi tudományban az orvosnak is az egyes betegekkel szemben első feladata azoknak *etiológiai* (kóroktani) szempontból való tanulmányozása, hogy ezen az úton megállapítandó *profilaktikus* (a bajokat megelőző) rendszabályok szigorú alkalmazásával az illető betegség még csirájában legyen elfojtható. Történelmi visszapillantásként megemlítjük, hogy még a mult század 60-as évei körül az orvosok sem ismerték a tömegbetegségeknek, — a tifusznak és a kolerának tulajdonképpeni kórokozóját, éppen úgy miként vasuti mérnökeink sem tulajdonították és ezt már említettük, — a földcsuszamlás körül a víz bomlasztó erejének fontosságot. Ezért akkoriban még a vízmentesítés helyett *menedékes rézsűkkel*[1] nagytömegű *ellenpadkákkal*, vagy hatalmas *támasztófalakkal* védekeztek a földcsuszamlások ellen. Az orvosi tudomány terén *Pettenkofer*, — korabeli európai hírű orvos és higienikus a tifusz és kolera betegségek kórokozójaként a szennyezett talajt jelölte meg. *Talajelméletét* azonban a későbbi idők során az orvosi tudomány halomra döntötte és ezen a téren a haladás rendje új védekezési módot állapított meg. A csuszamlások elleni újabb védekezési módszereknél tehát ugyanolyan kozmikus változás következett be, mint az orvosi tudomány körében a multban történt. Nagy megnyugvásunkra szolgálhat ez a mérnöki tudományéval megegyező analógia, mely az itt most ismertetett földcsuszamlások elleni védekezés helyes és logikus rendszerét bizonyára előnyösen tünteti fel. A további idők során az erdélyi és az egyéb helyeken épült vasutak, minők: a *Marosludas—besztercei* már említett, továbbá az *Alvincz—nagyszebeni* vonalak már az új irányelvek szerint épültek. A mai szűk határaink között — miként *Mandel* József tanulmányának befejeztével felemlíti, — az *Eger—putnoki*, a *Pécs—bátaszéki*, *Székesfehérvár—celldömölki* és végül a *balatoni vasut mentén* kell a pálya biztonságát veszélyeztető csuszamlások ellen védekezni.

1 Mandel József: Csuszamlásoktól veszélyeztetett vasutak biztositása. Budapest, 1930.

VIII.

A budai Várhegy kőzet-földtani ismertetése a bekövetkezett földcsuszamlások szemszögéből.

Eddigi közleményeink a maguk összességükben hiányosaknak volnának mondhatók, ha végezetül nem ismertetnénk a *Várhegy geológiai felépítését.*[2]

A Várhegy keletkezési ideje és a település sorrendje szerint a következő kőzetekből áll: budai márga, kiscelli agyag, egykori Dunahordalék (iszap, homok, kavics), mésztufa és lösz. Ezek az itt most felsorolt kőzetek nem az eredeti településükben találhatók meg, mert részben természeti erők, részben pedig a geológiai koroktól (az oligocén óta) napjainkig végbement mesterséges beavatkozások a felsorolt geológiai rétegeket az eredeti vízszintes helyzetükből kimozdították.

A természet munkái közül főleg a törések nyomát lehet igen jól észlelni a budai márga rétegein. A rétegek ugyanis nem egyforma helyzetűek, hanem széttöredezve más és más irány felé dőltek. A jóval fiatalabb mésztufa sem vízszintes, mert ez a kőzet is, mely a hévforrások működése folytán jött létre, — számottevő kéregmozgásokat tüntet fel. *(Mésztufa* alatt a geológia *a likacsos szerkezetű mészkő-anyagot* érti, mely rendesen édes vízből rakódik le, és gyakran növényi részeket, esetleg apró állatkákat is bekérgez. Keletkezése egészen olyan mint a cseppkőé, csak más körülmények között megy végbe.)

Az említett töréseken kívül a figyelmes szemlélő más természetű, — immár ősrégen végbement elmozdulások nyomát is felismerheti a Várhegy oldalában, annak felszínén, elszórtan, minden rendszer nélkül, — még napjainkban is. Jóleső érzéssel igazolhatom *Papp* Ferenc dr.-nak most elmondott helytálló szavait. Aktiv koromban a II. ker előljáróságnál négy éven át végzett szolgálatom alatt bő részem volt megismerni a Várkertben, a Logodi, a Toldi Ferenc, főleg pedig a Pala utcában az úttestből egészen kiálló és az utóbbi helyen az épületfalba illesztett ilyen nagy szikladarabokat. Ezek a köbméter nagyságú mésztufa-tömbök tulajdonképpen a geológiai idők során bekövetkezett *suvadásoknak*, hegylejtő-csuszamlásoknak beszédes bizonyítékai. A Pala-utcai kiálló nagy szikladarab valóságos *geológiai műemlék.*

A most ismertetett geológiai felépítésből kifolyóan megállapítható, hogy a Várhegy alapja, a márga, mely elég kemény kőzet, gyakorlati szempontból vizet át nem engedő rétegnek tekintendő. Ezen a rétegen helyezkedik el azután a többi, vizet átbocsátó kőzet, szétfagyott lejtőtörmelékes agyag, fölötte a mai Duna ősének a mintegy 50 méterrel magasabb nivóban visszamaradt homokja és kavicsa, amelyre viszont mésztufa települt, mégpedig olyképpen, hogy a márga helyenként a Várhegy lejtőjének irányába van dőlve. Mindezekből aztán végkövetkeztetésképpen megérthető, hogy a Várhegy oldala mozgásra hajlamos terület. A csuszamlások helye tudvalevően a *Logodi-utca 61 és 63* számú házaknál van, valamint ezek helyétől felfelé a *Lovas-úton* és lefelé az *Attila-utca 85* számú ház irányában. Felette jellemző, hogy a Logodi-utca 65 számú ház teljes épségben maradt meg, szemben a közvetlen mellette fekvő 61 és 63 számú házakkal. Itt a rétegek helyzete magyarázza meg a csúszást, amiért t. i. a 65 sz. háznál a talaj nem mozdult meg, ellenben a 63 és 61-nél — mint mondtuk — a talaj megcsúszott, még pedig erősen. Az Attila-utca 85 számú támfal mögötti pincében jól lehet látni, hogy itt a márgarétegek a lejtő irányában dőlnek, ezért hajlamos a csuszamlásra ez a terület.

A márgarétegek itt ellentétes irányú dőléseket (dél-nyugat és észak-nyugat) tüntetnek fel, ami arra mutat, hogy ezen a helyen a régenmult időkben törések zavarták meg a márgarétegeket. Abból a körülményből pedig, hogy a próbafúrások alkalmával több helyen márga alatt agyag, más helyeken viszont agyag alatt mésztufa volt található, — tehát idősebb kőzetek alatt fiatalabb kőzeteket találtak, melyek csak utólag csúszhattak az idősebb rétegek közé, — azt következtethetjük, hogy ezen a területen már régebben is voltak talajcsuszamlások.

Geológusok feljegyzései szerint az ilyen talajcsuszamlás nem csupán a Várhegy nevezetessége, hanem a főváros budai hegyvidékén szinte általános.

2 Dr. Papp Ferenc: Suvadások a budai Várhegyen. Technika, 1936. ápr. hó.

IX.

Jogi vélemény a Várhegy-csuszamlás okozta károkról.

Örök törvény, hogy ügyvéd, vagy bíró szakkérdésben csak akkor alkothat magának helyes véleményt, ha a vonatkozó szakvélemény tisztán áll előtte. A Várhegy esetében azonban olvastunk jogi véleményt, mely ezt a szabályt nem követte. Az illető közlemény szerzője ugyanis fölvetette azt a kérdést, vajjon *„ki a károsult a Várhegy omlásánál?"* Okfejtésében azt vizsgálja, vajjon ez a csuszamlás visszavezethető-e valakinek szándékos vagy gondatlan cselekményére és még a szavatosság kérdését is fölveti. Pedig még abban is téved a jogász cikkíró, mikor a várhegybeli földcsuszamlást geológiai okokból eredőnek mondja. Mert *a Várhegy geológiai alkotórészei a már ismertetett földnemek és kőzetek a csuszamlásnak csupán passziv szereplői, eszközei! Aktiv szerepe pedig a víznek van*, a föld mélyében különböző rétegek között kóborló talajvíznek, mely itt épúgy kóborol, mint a közművek csővezetékeiben az elektromos kóboráramok. Az ilyen kóborló talajvizekkel pincevizsgálatok alkalmával sokszor találkoztam.

Talajvíz nélkül nincs földcsuszamlás! Talajvízmentes földnemek és kőzetek épen olyan békességben vannak egymással, mint akár a juhok az akolban. De mit szóljunk a szavatosságnak a csuszamlásnál fölvetett kérdéséhez?! Ez itt a telektulajdonosváltozásból előálló jogviszonyok tárgyalása szempontjából van felvetve. De hogyan lehetne ilyenről még csak szó is, mikor törvény szerint változás esetében az eladott ingatlan terhei közül az eladó még az olyan *telki-teherért (pl. szolgalomért)* sem szavatol, amelyről a vevő annak szembetünő voltánál fogva már eleve tudomást vehetett!?

A cikk írója jogi véleményének megállapításához bizonyára *a káros tűzeseteket* vette alapul, mint elemi csapást. Ez pedig végzetes hiba! Mert hiszen a tűzeset földfeletti, a csuszamlás pedig földalatti esemény, és ez a megkülönböztetés már magában véve elégséges, de sőt a földcsuszamlást ép úgy nem lehet gondatlanságból eredőnek tekinteni, mint akár a földrengést!

Még furcsább az a jogi felfogás, hogy a kárt az Attila-utca 85 számú ház tulajdonosának, a háza lebontása miatt kell viselnie. Ez a groteszk elgondolás valóságos *láncokoskodás*, amely úton azt is be lehet bizonyítani, hogy: *Aki bort iszik, menyországba jut!*

A Várhegy körüli földcsuszamlás vismajor! Ez olyan igazság, mely még csak bizonyításra sem szorul, épen úgy, mint az az igazság, hogy két pont között az egyenes vonal a legrövidebb távolság.

A vis-major megállapítással szemben mindenféle jogi vélemény értéktelen!

(Vége.)

Első Magyar Automobil
GRAND PRIX
a Népligeti körön 250 km
1936 jun. 21-én d. e. 10 óra 30 perckor rendezi a
Királyi Magyar Automobil Club
Indulnak az összes világnagyságok
Auto-Union: Stuck, Varzi, Rosemeyer
Mercedes-Benz: Caracciola, Chiron, von Brauchitsch.
Scuderia Ferrari (Alfa Romeo): Nuvolari, Brivio, a harmadik vezető a startnál. Hartmann László, a többsz rös magyar bajnok, Austin Dobson és más hirességek.
Világmárkák összecsapása Európa legnehezebb versenypályáján
A küzdelem végig a nézők szeme előtt. Kényelmes tribünök — büfék — átjáróhidak a pálya belsejébe — Számozott ülőhelyek.
Jegyek kapbatók az összes sportjegyárusitó helyeken és a Királyi Magyar Automobil Clubban — Elővételnél kedvezmény.

MOLNÁR KÁLMÁN
okl. gépész és közgazdasági mérnök, épitési vállalkozó.
Telefon: 89-7-13.
Budapest, IV., Irányi-u. 21.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

HIREK

A Meister-reklám szomoru epilógusa

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Özvegy Antal Pálné tisztviselőnő a mult év őszén hazafelé ballagott az esti órákban. Az utca aszfaltjáról épp ekkor mosták le a Meister-szappan felmázolt hatalmas reklámjait. Az asszony rálépett egy ilyen felmosott ábrára, elcsúszott és súlyos sérüléseket szenvedett.

Ezek után indított pert a főváros ellen és kártérítés címén több mint 10.000 pengőt követelt. A perben a főváros azzal védekezett, hogy ők csupán Meisterék megbizásából jártak el, a vállalat épp ezért 200 pengő óvadékot is letétbe helyezett arra az esetre, ha a hirdetéssel kapcsolatban valamilyen vitás kérdés merülne fel.

A főváros jelen esetben kellő gondossággal járt el a reklámok eltávolításánál, mert hiszen pontosan elő volt írva, hogy csupán az éjjeli órákban szabad eltávolítani a reklámokat, sőt még azt is előírták, miképen mosatják le a Meister-feliratokat. A főváros jelen esetben csupán közterületi használati díjat szed, épp ezért őket a baleseterért különösebb felelősség nem terhelheti.

Az elsőbíróság és most a tábla Külley-tanácsa elfogadta ezt az érvelést és a különös keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint a balesetért a főváros nem felel és a Meister-reklámok lemosása következtében előforduló balesetért legfeljebb Meisteréket lehetne perbevonni.

Nagyszámu svéd városi tisztviselő jön a nyár folyamán Budapestre

Felkay Ferenc tanácsnok beszámol stockholmi utja érdekes és értékes eredményeiről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az elmult napokban érkezett vissza svédországi útjáról Felkay Feren dr. tanácsnok, a közoktatásügyi ügyosztály vezetője, akit a polgármester küldött ki a stockholmi és oslói városi tisztviselők kongresszusára. Utjának eredményeit

Felkay Ferenc dr.

tanácsnok a következőkben foglalta össze az UjBudapest munkatársa előtt:

— El vagyok ragadtatva attól a szeretetteljes fogadtatástól, amelyben útamon mindvégig találkoztam. A két északi főváros tisztviselői, akiket Budapestre hivatalosan meghivtam, kilátásba helyezték, hogy az év nyarán, minden valószinüség szerint augusztusban nagyobb csoportban Budapestre fognak jönni.

— Egy másik célja útomnak az volt, hogy a stockholmi nemzeti múzeumban a Magyar Éremművészeti Egyesület által rendezett modern kiállítást a polgármester úr, mint a kiállítás fővédnöke nevében nyissam meg. A kiállítás igen szép sikerrel járt, amennyiben arról az illetékes faktorok a legteljesebb elismeréssel nyilatkoztak. Tudni kell, hogy a svédek nagy éremkedvelők és éppen ezt az érdeklődésüket kivántuk felhasználni akkor, amikor a kultúrkapcsolatoknak a kimélyitését ezen az úton is megkíséreltük.

— Ottani tartózkodásomat arra is felhasználtam, hogy a svéd kultúrális intézményeket megtekintsm. Elsősorban az ottani iskoláknak az ügye és a tanítás nívója érdekelt. Örömmel állapithatom meg, hogy bár szerényebb eszközök állanak rendelkezésünkre, azonban oktatásügyünk színvonala semmivel nincsen alatta a svéd oktatásnak és nevelésnek.

— Különösen említésre méltó az iskolával kapcsolatos egészségügyi intézmények közül az iskola-fogorvosi intézet, ezt két millió dolláros alapitvánnyal létesitették a modern higiénia és a technika legtökéletesebb újitásainak felhasználásával.

— Alkalmat találtam arra is, hogy a főváros oktatásügyéről rövid ismertetést adjak és ebbe beleszőttem azokat a történeti kapcsolatokat is, amelyek a magyar és a svéd nemzet között a történelem folyamán kialakultak. Igy különösen XII. Károly svéd királynak magyarországi látogatásáról tettem említést, amelyet egy emléktábla örökit meg Budapest előkelő negyedében. Különösen hálával emlékeztem meg arról, amit a svéd vöröskereszt-egylet a háború alatt és az azt követő időben a magyar hadifoglyok sorsának elviselhetőbbé tétele érdekében kifejtett.

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a székesfőváros Gyermek-, Felnőtt-felruházása, Csecsemőkelengye Ellátása istb. részére szükséges textilanyagok, kötöttáruk, gumipelenkák és lábbelik közszállítására.

A beszerzendő anyag mennyisége a következő:

1. Nyers molinó 12.000 m. 2. Tenisflanel világoskék szinben 1.500 m. 3. Nyomott barchend sötétkék, fehérpettyes szinben 2.300 m. 4. Fiúruhaszövet szürke, barna és zöld szinben 3.100 m. 5. Télikabátszövet szürke és barna szinben 750 m. 6. Gyermek szwetter 6—16 évig sötétkék szinben 1.000 db. 7. Harisnya gyermeknek 3.500 pár. 8. Fiú és leány bőrcipő (box) 24—44 számig 3.500 pár. 9. Pólyahuzat vászon fehérített 5.644 m. 10. Pelenkavászon fehérített 18.500 m. 11. Dupla flanel 3.600 m. 12. Tenisflanel világoskék és rózsaszinben 2.750 m. 13. Kötött rékli 4.800 db. 14. Flanel takaró világoskék és rózsaszinben 3.000 db. 15. Gumirozott vászonpelenka 5.000 db. 16. Mosódelén sötétkék fehérpettyes szinben 645 m. 17. Nyomott karton sötétkék fehérpettyes szinben 4.050 m. 18. Nyers lenvászon edénytörlőruhákra 1.000 db. 19. Jutavászon feltörlőruhákra 3.000 m. 20. Nyers lenvászon mosogatóruhákra 1.000 m. 21. Cloth bélésnek fekete és szürke szinben 1.000 m. 22. Vattelin 100 kg. 23. Nyers molinó 1.000 m. 24. Férfiszövet szürke és barna szinben 1.800 m. 25. Mikádó kabát 400 db. 26. Férfi szwetter különböző szinben 800 db. 27. Női szwetter különböző szinben 500 db. 28. Férfi box bőrcipő 600 pár. 29. Női box bőrcipő 200 pár.

z aláirt és megfelelőAen előkészitett ajánlatokat sértetlen boritékban elhelyezve, pecséttel lezárva az „Inségesek Székesfővárosi Hatósági Foglalkoztatójánál" (VIII., Dologház-utca 3. szám. alatt)

1936. június hó 30. napján délelőtt 9—10 óra között

személyesen vagy megbizott útján kell benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

AUGUSZT ~ PAVILLON
I., Hidegkuti-út 22.
cukrászda — étterem
Uzsonnához jazz, vacsorához cigányzene.
83-as villamos, 5-ös autóbusz.
Asztalrendelés 64—0—02.

Junius hó 24-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 38-3-38.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 83-5-49.

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 43—5—47 és 34—7—80.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget
Megnyilt

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez ~ tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Kartelen kivüli öntött vas **RADIATOROK**
Minden méretben azonnal raktárról
PETZ TESTVÉREK Gépgyár és vasöntöde rt.
Budapest, VI., Vilmos császár ut 61. — Telefon: 182-16.

Tungsram duplaspirállámpa jobb is, gazdaságosabb is

Uj kiirások

Föld, kőműves, vasbeton, vas, elhelyező, szigetelő és burkoló munkákra a Budapest Székesfőváros Gázművei II., Margit-körút 75. sz. alatti koksztelepén lévő irodaépülettoldalék építéséhez. **Határidő: 1936. évi június hó 22-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra az I. ker. Árok-, Hadnagy- és Kürt -utca között levő szakasz részére. **Határidő: 1936. évi június hó 23-án délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a III. ker. Záhony-utca, Szentendrei-út és gázgyár közötti szakasz részére. **Határidő: 1936. évi június hó 23-án délelőtt 10 óra.**

Bontási, föld, kőműves, vasbeton, és elhelyező, ács, tetőfedő, bádogos, burkoló, különleges lakatos és vas-szerkezeti, mázoló, üveges, szobafestő és falmázoló és gumipadló munkákra a Budapest Székesfőváros Elektromos Művei VI. ker. Horn Ede-utca 7. sz. alatti állomásán levő akkumulátorház átépítéséhez. **Határidő: 1936. évi június hó 23-án délelőtt 9 óra.**

Különféle textiláruk (lenárú-, ablaktörlő, edénytörlő, törülköző, pohártörlő, pamutáru: padlótörlő, portörlő, surolóruha) **szállítására** a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. junius hó 23-án** délelőtt 10 óra.

A X. ker. Schuszter János-tér 8—9. szám alatti államvasúti ingatlanon lévő, a székesfőváros tulajdonát képező **daramalmi, gépi és egyéb berendezések és létesítmények lebontási és szállítási kötelezettségekkel járó eladására. Határidő: 1936. évi június hó 26-án délelőtt 9—10 óra.**

Vetítőgépek szállítására (16 mm széles film vetítésére alkalmas). **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 9—10 óra.**

Burkoló munkákra a IX. ker. Gyáliuti Szent István kórház részére. **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 9—10 óra.**

Modernizálási és tatarozási munkákra a Budapest székesfővárosi közlekedési rt. Ujpest, Kassa-utca 2. szám alatti bérházához. **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 10 óra.**

1. Fizikai, kémiai taneszközök (fémből, fából, üvegből, bőrből, kaucsukból, optikai cikkek, preparátumok).

2. Vegyszerek.

3. Vegyes műhelyfelszerelési gépek és különféle műhelyfelszerelési tárgyak szállítására a székesfővárosi községi iparostanonciskolák részére. **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 9—10 óra.**

Papíráruk szállítására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi július hó 2-án délelőtt 10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

GAZDASÁGI ÉLET

Átsibolták a tisztviselőket a Közutitól a Helyiérdekühöz?

Feltünő megállapitások az itélőtábla előtt folyó háromszázezer pengős nyugdijperben

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Annak idején beszámoltunk arról a perről, amelyet a Budapesti Helyiérdekü Vasutak indított a Nova Közlekedési és Ipari rt. ellen, keresetében 299,000 pengő megfizetését kérve. A Budapesti Helyiérdekü Vasuttársaságnak, valamint a Budapesti Közúti Vasuttársaságnak ugyanis évekkel ezelőtt Bódy Tivadar volt a vezérigazgatója. Bódy egy alkalommal úgy döntött, hogy a Közuti két nyugdíjazott főtisztviselőjét, Vikár Jánost és Vidos Gyulát felveszik a Hév nyugdíjasai közé. Később a Közutitól Székely Ignác igazgatót és Neuwald Arnold főfelügyelőt is átvették. Székely és Neuwald egy darabig teljesitettek szolgálatot a Hévnél, azután ők is a Hév nyugdíjasai közé kerültek. Bódy Székelynek 100%-os, Neuwaldnak 75%-os nyugdíjat fizettetett.

Amikor a Helyiérdekü részvényeit a főváros, illetve a Beszkárt vette át, a Hév új vezetősége nem vállalta a Bódy által átvett nyugdíjterheket, ezért pert indított a Hév volt tulajdonosa, a Nova Közlekedési és Ipari részvénytársaság ellen. A kereset szerint Vikár, Vidos, Székely és Neuwald nyugdíjait jogosulatlanul állapitották meg annak idején, a Hév tehát ezek nyugdíját tartozatlanul fizette ki, ezáltal a Nova jogalap nélkül gazdagodott, következéskép nekik joguk van visszakövetelni a Novától a kifizetett összegeket.

Ebben a perben az elsőbiróság teljes egészében helytadott a keresetnek és a Nova Közlekedési és Ipari részvénytársaságot kötelezte 299.677 pengő tőke, annak 5%-os kamatai (mintegy 50 ezer pengő), valamint 8.728 pengő perköltség megfizetésére. Az itélet indokolása szerint Bódy vezérigazgató egyoldalú kedvezményező intézkedését semmiféle igazgatósági ülés, vagy kögyülés nem hagyta szabályszerüen jóvá. Igaz, hogy eredetileg a Hév összes részvényei a Közuti tulajdonában voltak és ebben az időben a két vállalatnál nem volt megfelelően elhatárolva a tisztviselők munkaköre. Mégis, ha megállna a Novának ezzel kapcsolatos védekezése, — az, hogy a Hév és Közuti egy gazdasági egységet képezett, — a HEV., mint részvénytársaság, törvényes formák és keretek között alapszabályszerüen köteles működni.

Az itélet ellen a Nova fellebbezett és utaltak az alapszabályokra, amelyekből azt akarták bizonyitani, hogy Bódy Tivadar vezérigazgatónak joga volt tisztviselőket alkalmazni és elbocsátani, tehát a nyugdíjak átvállalására is fel volt jogositva. Levelek bizonyitanak amellett, hogy a Hév vezetősége tudomásul vette a nyugdíjasok átvállalását, ezt bizonyitja az is, hogy az átvállalás óta több, mint tiz esztendő telt el, és a nyugdíjasoknak a vállalat ezen idő alatt rendben fizette a nyugdíjat, tehát mintegy hallgatólagosan jóváhagyták Bódy Tivadar intézkedését. Különben is Vikár és Vidos nyugdíjuk felemelése iránt pert indítottak a Hév ellen, ebben a perben a Hév védekezett, ezzel is elismerte, hogy a vállalat vezetői nyugdíjazásuk tárgyában velük megállapodtak. Ezzel szemben a Hév. jogtanácsosa ismét kiemelte, hogy Bódy Tivadarnak nem volt törvényes és alapszabályszerü joga az átvállalásra. A Hév. közgyülése, sem igazgatósága soha olyan határozatot nem hozott, hogy a nyugdíjasokat átveszi, azokat az igazgatókat, akiket pedig átvettek, azokról külön megemlékezik az idvonatkozó jegyzőkönyv. Az átvállalás nem történt meg, hiszen maguk a nyugdíjasok is érezhették bizonytalan helyzetüket, épp ezért akarták per útján tisztázni, hogy tulajdonképen ki tartozik a nyugdíjjal.

Az itélőtábla bizonyitás kiegészitését rendelte el, arra vonatkozóan, hogy vajjon a Hév. igazgatósági tagjai tudtak-e az átvállalásról és foglalkoztak-e ismételten a nyugdíjasok ügyével. Továbbá, hogy szerepelt-e a négy nyugdíjas ügye az igazgatósági üléseken és vajjon tudomást szerezhetett-e a közgyülés, valamint az igazgatósági ülés Bódy Tivadar nyugdíjátvállalási kötelezettségéről.

A bizonyitás lefolytatása után újabb tárgyalást most tartott a tábla Szöke tanácsa. Elsőnek a Nova jogtanácsosa szólalt fel és a bizonyitás során felmerült azzal a két kérdéssel foglalkozott; vajjon a Hév. vezetősége tudomásul vehette- e a nyugdíjátvállalást, vajjon azt jóváhagyta-e a közgyülés, illetve az igazgatóság. A Nova jogtanácsosa szerint konkretizált formában ezekre a kérdésekre nem lehet direkt válaszolni, ellenben rengeteg olyan tény merül fel, amelyek mindazt bizonyitják, hogy a nyugdíjátvállalás joghatályosan megtörténhetett. A tudomásvételt illetően több bizonyiték van arra, hogy Bódy az ügyben nem egyoldalúlag, önkényesen intézkedett, mert hiszen együttesen járt el Széll, Baumfeld és Soós igazgatósági tagokkal, akik ugyancsak tudtak a nyugdíjátvállalásokról. Nem Bódy egyedül, hanem a négy igazgatósági tag együttes tevékenységéről kell beszélni. Hogy az igazgatóság határozatát esetleg nem foglalták irásba, ez még nem jelenti azt, hogy az igazgatósági tagok nem döntöttek volna ebben a kérdésben és az sem dönti el az ügyet negativ módon, hogy Bódy Tivadar nem cegszerüen, hanem egyedül irta alá a nyugdíjátvállalással kapcsolatos intézkedéseket.

Szó sem lehet arról, hogy ezeket a tisztviselőket átsibolták volna a Nova javára. Ezek a tisztviselők a Hévnél teljesitettek szolgálatot, Vikár János már 1912-ben a vállalatnál cégjegyzési jogosultságot kapott, Vidos a Hév. vezérigazgatója mellé neveztetett ki, Székely a tarifaosztályon, Neuwald a műszaki osztályon teljesitett szolgálatot. Ha rosszhiszemű gazdagodásról van szó, akkor ezzel nem őket kell megvádolni, hanem inkább a Hév.-et, akinek dolgoztak ezek a tisztviselők olyan időben, amikor még a Nova státuszába tartoztak. A Nova a nyugdíjalapot átadta a Beszkárt-nak, nekik nem is volt nyugdíjalapjuk, következéskép a nyugdijazásnál is figyelemmel kellett erre lenni.

Ezek után a Hév. jogtanácsosa emelkedett szólásra, és utalt arra, hogy a Nova arra kötelezteteti, hogy olyan akaratnyilvánitást bizonyitson, amelyből kétséget kizáróan megállapitható, hogy az átvállalás tényleg megtörtént. Nekik tudniuk kellett azt, hogy a Hév.-nél fokozottabb elővigyázatosságot kellett tanusitani, mint más vállalatnál, mert hiszen nem érvelhetnek azzal, hogy mint a Hév. összes részvényeinek tulajdonosai, azt tehetnek a vállalatnál, amit akartak, hiszen az állammal kötött szerződés értelmében elő volt irva az, hogy a vállalatot a szerződés lejártakor ugyanolyan jó állapotban kell visszabocsájtani az államkincstár birtokába, mint ahogy azt annakidején átvették. Csodálatos, hogy az egész átvállalási ügyről nem lehet megfelelő irást találni.

Nyilván Bódy vélekedett itt úgy, hogy évek során az átvállalási idő múlásával jogalapot nyer ezzel az igazolással és elkenődik a dolog. A vállalat nyugdijszabályzata előirja, hogy az ilyen átvállalások az igazgatóság elé tartoznak. Igenis rosszhiszemüen jártak el akkor, amikor alattomosan át akarták tolni a Novát terhelő nyugdíjasokat a Hév.-hez. Ilyen magatartásuk után nem állithatják azt most, hogy a Hév a rosszhiszemü. Amikor a nyugdíjasok ügyéről szó volt, ha egy levél jött, akkor rögtön ment egy levél Bódyhoz, nyilván ebből arra kell következtetni, nagy a gyanú, hogy a tisztviselők is tudtak arról, hogy itt mi történik, mert lehetetlen helyzet, hogy a Közuti Vasutnak alkalmazottait, nyolc éve nyugdíjban levő főtisztviselőit besorozzák a Hév. státuszába és ezt a besorozást úgy intézik, hogy a régebbi kötelezettségek hatályukat vesztik. Erről az áttolásról a tisztviselők is sejtettek valamit. A Nova ebben az ügyben rosszhiszemüen járt el, lehet, hogy jóhiszemü volt a nyilatkozat Bódyval szemben.

A Hév. jogtanácsosának felszólalására újból a Nova Közlekedési Részvénytárs. jogi képviselője replikázott. Arra vonatkozóan, hogy a Hév. részvényei 100%-ig a Nova tulajdonában voltak, kérte Bakonyi, Bence és Spanyol tanuk kihallgatását. Bódy egyedül kiadványozott, állandó gyakorlat volt az, hogy egyedül irt alá mindent, mert ehez még mint polgármester hozzászokott, idevonatkozólag is kéri Bakonyi, Bencze és Spanyol tanuk kihallgatását.

A fellebbezési bíróság ezután elnapolta a tárgyalást, s a különös érdeklődésre számot tartó elszámolási perben a jövő héten hirdet határozatot.

XIV. évfolyam 26—27. szám Budapest, 1936. junius 27.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 82-8-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

-si Nyilvános Könyvtár,
-t., Revitzky-u.1.

Kapuzárás után

Amikor a gondos kereskedő a törvény rendelkezéseinek megfelelően az esztendő végeztével lezárja könyveit, magába mélyedten gondolja át az elmult év eseményeit és levonva a tanulságokat, elkészíti terveit a jövendőt illetően. Most tárgyalja — talán e pillanatban már le is tárgyalta — a székesfőváros törvényhatósága az elmult esztendei háztartás zárószámadását. Illő tehát, hogy ezen alkalommal visszatekintsünk a multba, annál is inkább, mert az elmult esztendei háztartási mérlegnek a polgármester által történt összeállítása véletlenül a kapuzárási közgyűlésre esett, a törvényhatósági bizottságnak arra a közgyűlésre, amelyet a nagy nyári szünet előtt utolsónak hívott össze a főpolgármester.

Ha az elmult esztendő üzleti eredményeit foglaljuk össze, meg kell állapitanunk, hogy a zárszámadási év, Szendy polgármesterségének első teljes esztendeje, anyagi szempontból igen sikerültnek mondható. A főváros száz százalékosan eleget tudott tenni vállalt kötelezettségeinek, sőt az évről-évre visszatérő feladatokon felül jelentős sikert ért el a munkanélküliség elleni küzdelem terén is. Megállapithatjuk, a legteljesebb objektivitással: városgazdasági szempontból a főváros mult esztendei zárószámadásában nincsen semmi hiba!

Egészen más eredményt kapunk, ha az elmult esztendő politikai mérlegét kívánjuk összeállitani. Politikai szempontból az elmult esztendő az önkormányzati elv fokozatos leépitésének esztendeje volt. Az új fővárosi törvénynek az az intézkedése, amely végtelen nagyra emeli a polgármesternek nemcsak felelősségét, hanem hatáskörét is, azzal az általunk megjósolt következménnyel járt, hogy elsorvadt az önkormányzat élete. Egyre kevesebb közgyűlést tart a törvényhatósági bizottság, mert egyre kevesebb tárgy tartozik a törvényhatósági bizottság hatáskörébe. A centrális hatalom — ma még a polgármester hatalma, de talán holnap már az államhatalomé — minden közgyűlési hatáskört maholnap teljesen abszorbeál. Csak az hiányzik, hogy ne a törvényhatósági bizottság válassza a polgármestert, hanem a kormányhatóság nevezze ki és akkor máról-holnapra teljessé válik nálunk a francia préfet-rendszer, amely tudvalevően a legszigorúbb és a legtökéletesebb centralizmust jelenti.

Ezek a gondolatok ötlöttek eszünkbe, amikor a nagy nyári kapuzárás kapcsán a multról és a jövendőről elmélkedtünk. Vajha a magyarok Istene jobb esztendőt adna számunkra az eljövendőkben!

Csak ősszel választják meg az uj tanácsnokot

A többi állást a jövő hét végén betölti a főpolgármester és a polgármester

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főpolgármester, illetőleg a **polgármester által** meghirdetett 149 állásra a pályázat kedden, e hó 30-án, délben 12 órakor jár le. A szóbanforgó állások betöltésének határidejéről

illetékes helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— Valóban *szó volt arról*, hogy esetleg az üresedésben levő tanácsnoki állást, amelyre kedden délben jár le a pályázat, még a nyári szünet előtt betölti a főváros törvényhatósági bizottsága. Erre azonban nem kerül sor, mert a törvényhatósági bizottság hivatalos nyári szünete már meg is kezdődött s így *csak rendkívüli közgyülést* lehetne összehívni. A főváros vezetősége azonban a tanácsnok-választás megejtése céljából rendkívüli közgyülés összehívását nem tartja szükségesnek. Igy tehát az üresedésben levő tanácsnoki állás, nemkülönben azon állások betöltése, amelyek a tanácsnoki állás betöltése révén fokozatosan megüresednek, *őszre marad*.

— Az elnöki ügyosztály közvetlenül a pályázatok beérkezése után *még a keddi nap folyamán azonnal* hozzákezd az anyag feldolgozásához, hogy a pályázat eredményéről *a lehető leggyorsabban jelentést tegyen* a polgármesternek, illetőleg a főpolgármesternek. Minden valószínűség szerint a szóbanforgó állások betöltése *még jövő hét folyamán* megtörténik, mert úgy a polgármester, mint a főpolgármester uraknak az *a nagymértékű kollégialitástól áthatott szempontja*, hogy amint arra lehetőség nyilik, az üresedésben levő állásokat *minél gyorsabban* be kell tölteni, a jelen esetben 1936 július hó 1-i hatállyal.

Megint egy uj fővárosi törvény?

Irta: Szőke Gyula dr.

A főpolgármeser, illetőleg a polgárhajtó közül a belügyminiszter és a főpolgármester vállalják a felelősséget és ezzel a főváros nehéz életének egyik legszomorúbb korszakának a végére odatették a pontot. Amilyen

előkészületlenül és rendszertelenül kezdődött, olyan huzavonával és kapkodással folytatódott és olyan szokásos befejezéssel végződött. Amint nem tudjuk a kezdetét, úgy nem látjuk a végét sem.

Mert ennek a dolognak még nincsen vége.

A szanálás kedvéért új törvényt hoztak, hogy eljöhessen a nagy, erős, hatalmas ember, aki a törvény akaratából a főváros diktátora lehessen: elnyervén a diktátori jogot a cselekvésre. Csak azt felejtették el, hogy

a diktátort nem a törvény csinálja, hanem a diktátor csinálja a törvényt.

Mindenki érzi, hogy a szanálási törvényt egyéb rendelkezéseiben is módositani kell. Nem az alkotmányosság formaságaira gondolok, hanem a helyes törvényalkotásra, amelynek a gyakorlatban úgy kell hatályosulnia, hogy ne nehezítse az életet, hanem *gördülékenyebbé, gyorsabbá és hatékonyabbá* tegye a közigazgatás munkáját.

Hogy mit gondolnak az illetékesek a most már szertehangzó új fővárosi törvény-tervezetről, mit és hogyan akarnak módosítani, mennyire fogják a következményeket levonni, azt ma még sejtenni sem lehet. Ha ugyanaz az elgondolás folytatódik, mint amely a szanállási törvényt létrehozta, úgy nyilvánvaló, hogy

az ujabb törvénnyel ujabb diktaturát fognak létesíteni és legfeljebb kiküszöbölni igyekeznek az uj törvényből mindazt, ami a most lejárt törvényben szerintük a munka sikertelenségét okozta.

Mintha bizony a törvény lenne az oka, hogy *nem sikerült!*

Ha azonban az illetékesek visszagondolnak a régi fővárosi törvény módosításaira vonatkozó tárgyalásokra, felszólalásokra és cikkekre, úgy nyilván látják, hogy a Keresztény Községi Párt akkor is és azóta is állandóan *a leghelyesebb nézetet* vallotta, amikor

nem a formákra, hanem a lényegre kívánta a súlyt helyezni és ennélfogva nem az új törvényalkotást tartotta a fontosnak, hanem a törvény okos és céltudatos végrehajtását, a helyes közigazgatást, jó gazdálkodást, kiépített üzemeket és a főváros lakosságának a boldogulását.

Hogy mindez nem attól függ, kinek van nagyobb hatalma: a főpolgármesternek, vagy a polgármesternek, ki nevezhet ki több alkalmazottat, kinek melyik minisztérium és mire adhat engedélyt, hány szakértőt kell és mely kormány-

elfogadni és meghallgatni
alapot hogyan kell dotálni:
nyilvánvaló és legfeljebb csak
a látják, akik még ma is *a személyétől* gondolják függővé
a gyakorlatiatlan elgondolások

két főpolgármester szanáló munkája a legjobban mutatja, hogy éppen nem a rendkivüli törvényre és a rendkivüli hatalomra van szükség, hanem az összes illetékesek összefogására és egybefolyó, jószándéku munkájara.

Azon ma már nem vitatkozunk, *volt-e a szanálásra szükség vagy sem.* Ma már arról sem szólok, hogy a kiadott rendeletek helyesek-e, vagy nem. Már megírtam és megmondottam, hogy szerény véleményem szerint a kiadott rendeletek *nem érik el a kitűzött célt és azokon mielőbb változtatni kell.* Egyébként ezt a legutóbbi közgyűlésen a Keresztény Községi Párt megbízásából *Petrovácz* Gyula nagy gyakorlati érzékkel kifejtette. Ezzel a további teendő iránya is megadatott a fennálló törvények alapján. Nincs szükség tehát arra, hogy várjunk, amíg a lejárt szanálási paragrafusok helyébe *új törvény kerül.*

A rendcsinálást a törvényhatóság a saját hatáskörén belül is elvégezheti és el is kell végeznie. Nem szabad várni, amig megint felülről kap parancsot a szükséges rendelkezések kiadására és keresztülvitelére. Remélem, hogy erre meg is lesz az ereje a polgármesternek és a közgyűlésnek.

Fölvetődött azonban, hogy a törvény egyes rendelkezéseinek a lejártával és a két új törvényről szerzett tapasztalatok után hogyan kellene *azt az új fővárosi törvényt* megalkotni, amely az alaptörvényt valóban hivatva lenne pótolni és megfelelne a naggyá nőtt főváros mai nehéz viszonyok között érvényesülő szükségleteinek. *Nem muszáj minden áron törvényt hozni,* és a régi jó törvény ma is megfelelő rendelkezéseit eltörölni. Az utolsó nyolc év világosan igazolta azt az álláspontomat, hogy

nem a régi fővárosi törvény volt eltörlendő, hanem az élet új jelenségeinek, az új gazdasági viszonyoknak és az új kereteknek megfelelően kiegészítendő.

Főleg miután a világháború alatt és azóta rohamosan fejlődő, gyorsütemű élet új feladatokat ró a közigazgatásra és ezen feladatok szervei a rohanó élet következtében nemcsak alkotmányosan előkészítve nem voltak, de helyesen kiépítve sem lettek. Ehez pedig *sem diktatura nem szükséges,* sem minden réginek az eldobása, *sem az autonómia mellőzése,* hanem csak helyes elgondolás, jóakarás, céltudatos munka és gyakorlati kivitel.

A régi törvényt eltöröltük, az új érvényesülését meg sem vártuk, a legújabb valahogy *nem sikerült!* Vannak ugyan, akik azt állítják, hogy *az emberekben van a hiba.* Nyugodtan merem azonban állítani, — pedig nem szoktam személyeket védeni és ezért törvényt szapulni, — hogy *a személyek igyekeztek tudásuk és készségük legjavát adni,* azonban ők többet el nem érhettek, mert maga az elgondolás nem volt jó. Az új törvényhozási rendelkezés tehát tényleg szinte elkerülhetetlen. Azonban mégegyszer nem szabad a dolgot elsietni, hanem megfontoltan kell megállapítani, mire van szükség.

Ma már tisztán látjuk, hogy

hiába törölték el a tekintetes tanácsot, a polgármester minden héten megtartja a tanácsülést.

Hiába mondották ki, hogy a főpolgármester önhatalmúlag rendelkezik, mégis az autonómiára hárult a rendezés feladata. Viszont *nem feleslegesen* adják meg a fellebbezési jogot az egyes közgyűlési határozatok ellen és a kormánynak a felülvizsgálati lehetőséget az autonómia rendelkezéseivel szemben, ezzel a felülvizsgálattal a kormánynak *okosan kell élnie* és ez minden diktatórikus rendelkezésnél több.

A tanácsi rendszernek az általam már korábban ismételten javasolt módon való visszaállítása, az autonómia jogainak tiszteletben tartása és a főváros munkájának *a helyes felülvizsgálása az,* ami akár újabb törvényhozási rendelkezéssel, akár a régi törvények komoly alkalmazásával a mai megzavart rendet helyreállítani képes. Ma is állom azt, hogy

a főpolgármesteri hatáskör nem sajátíthatja ki a törvényhatóság önálló életét, a főváros tisztviselői nem függhetnek a kormány rendelkezéseitől, a közigazgatási, üzemi és gazdasági élet nem várhat addig, míg két-három minisztérium ugyanannyi szakértője minden egyes kérdést kivizsgál és a főváros egész élete nem lehet a kormány politikájának a függvénye.

Az átgondolt törvénymódosításnak a szanálási törvény ezen sérelmes és gyakorlatilag be nem vált rendelkezéseit kell pótolnia. Hiszem, hogy a most szerzett *nem kellemes tapasztalatok* mindenkit meggyőztek arról, hogy nem a hatalom korlátlansága, hanem az akarat helyes iránya és a munka jósága az, amely a fővárost boldogítja!

Télire lesznek csak beköltözhetők az uj szükséglakások

Wossala tanácsnok elkészitette a teljes épitési programmot

— Az Uj Budapest tudósitójától. —

A főváros — mint az Uj Budapest jelentette — ez évben 740 szükséglakást létesít, még pedig a Gubacsi-út és Illatos-út sarkán 400, a Ceglédi-úti sertésszállások helyén 240, a Bihari-úton pedig 100 szükséglakást. A főváros magasépítési ügyosztálya által készített tervek szerint a Gubacsi-úti és Bihari-úti lakások földszint és három emeletsorral rendelkező épületekben nyernek majd elhelyezést.

A lakások függő folyosós rendszerben, két-két lakáshoz tartozó szélfogó előtérrel épülnek. A főzőfülkével ellátott szobák hasznos lakóterülete 26 négyzetméter és négy személy részére megfelelő lakó- és hálólehetőséget ad. A lakásokhoz tartozik egy-egy pince és padlásrekesz, ezenkívül külön közös szárítópadlások. 14—18 lakáshoz egy-egy mosókonyha, emeletenkint egy fürdőszoba, káddal és zuhanyfürdőkkel. Ezeknek a lakásoknak építési költsége darabonkint 2.750 pengő, amihez további 250 pengő mellékköltség járul, úgy hogy egy lakás építési költsége 3.000 pengő lesz.

A Ceglédi-úti sertésszállásokon tetőemelés után aláépített földszintes épületekben 210 darab, az igazgatósági épületben és a kanászlakóházak belső átalakításával további 30 darab lakás épül, átlag 22 négyzetméter lakóterülettel, igen egyszerű kivitelben. Ezeknek építési költsége az összes mellékköltséggel együtt darabonkint 1.250 pengő lesz. A Gubacsi-úti és a Bihari-úti építkezésekre kilenc hónapi időt szánnak. A Ceglédi-úton épülők pedig hat hónap mulva lesznek készen.

Wossala tanácsnok olyképen intézkedett, hogy a jövő héten kezdődő szabadságideje alatt is teljes gőzzel folyjanak a munkálatok.

VÁROSHÁZI NOTESZ

RÉGI SZERELMESE A BALATONNAK Ilovszky János. Természetes tehát, hogy minden alkalmat megragad, ha valahol a Balaton érdekében szót tud emelni.

Most, hogy az egyre kánikulaiabbá váló időjárás ismét aktuálissá tette a Balatont, — noha annak téli örömei sem megvetendőek — az éter hullámain keresztül tartott előadást hétfőn este Ilovszky a Balatonról. Még pedig jubiláris rádióelőadást: a tizediket. Mellőzze ez a rovat Ilovszky előadásának komoly részeit, hogy az idén a nyári estéken ki fog gyülni a tihanyi ősi templom falán az ott elhelyezett kereszt, hogy hazafiúi kötelessége minden magyarnak: meglátogatni az Adriát is helyettesítő szépséges magyar tengert. A színes leirásokat sem iktatjuk ide, amelyek a Balaton fehérszárnyú ragyogó pilléiről: a vitorlásokról beszélnek, vagy a vizparton épitett kis családi fészkek boldog életét ecsetelik. Idézzük e helyütt a nagysikerű rádióelőadásból azt a részt, amely a Balatoni Egyesületek Szövetségének alakuló üléséről szól:

... Ezen a nevezetes ülésen felszólalt Cholnoky Jenő professzor, a Magyar Földrajzi Társaság tudós elnöke, aki az üléssel egyidejűleg ünnepelte harminc éves, sikerekben gazdag egyetemi tanárságának jubileumát. A tudós professzor elmondotta, hogy körülbelül negyven évvel ezelőtt a mai Balatonföldvár fürdőtelepének helyén csak egy vendégfogadó állott, amelyben a Balaton-menti munkálkodása során egy éjszakát kellett eltöltenie.

Éjjel több izben vonitásra ébredt. Reggel, mikor felkelt, elpanaszolta a vendéglősnek, hogy nem tudott aludni.

— Miért? — kérdezte a vendéglős.

— Minek tart olyan kutyát, amelyik egész éjjel vonit! — mondta bosszúsan a tudós.

— Nem a kutya vonitott, hanem a nádi farkas! — felelte a vendéglős.

... Ilyenek voltak a viszonyok még nem is fél évszázaddal ezelőtt Balatonföldváron, amely most egyike a legszebb balatoni fürdőhelyeknek. — Ezekről beszélt a rádióban kerek félórán keresztül a maga élvezetes előadási modorában, finoman pallérozott stilusában, rajongó lelke minden melegével minden szép és igaz magyar ügynek örök szerelmese: Ilovszky János...

*

A MOST FOLYÓ KÖZIGAZGATÁSI vizsgákon nemcsak a központiak, hanem a kerületi beosztásúak is kitesznek magukért. Igy Legrand Ferenc dr. az V. ker. elöljáróság fogalmazója, a nehéz vizsgát kitüntetéssel tette le.

*

HA LESZÁMITJUK A Gidró László és a szociáldemokraták között kitört rövid, de annál vehemensebb összeszólalkozást, — amelyet nem is annyira a heves vérmérséklet, hanem inkább a kánikulai forróság számlájára kell elkönyvelnünk — meglehetősen unalmas, sőt érdektelen volt a főváros törvényhatósági bizottságának szerdai közgyülése. Izzadó karzat — odajent sokkal melegebb van, dacára a nyitott ablakoknak, mint idelent — félig üres közgyülési terem, ahol csak akkor tartózkodik nagyobb számú bizottsági tag, ha a felszólaló városatya szükebb párthivei tartózkodnak bent illendőségből, a városanya-úrhölgyeken világos nyári ruhák, a büffé-asztaloknál hideg spriccerek és fagylaltok: ezek a külsőségek a zárószámadási közgyülésről.

A pártok szigorúan vigyáznak arra, hogy mindössze egy-egy beszéddel terheljék ezt a bágyadt közhangulatot. Már kezdődik is: egy beszéd a zárószámadás ellen: a Párkány Frigyesé, egy beszéd mellette: a Nagy Lászlóé — még a szocialista Horovitz beszél és már vége is van tulajdonképen a hivatalos vitának. Gidró zárószámadási beszéde már inkább egyéni jellegü volt és ugyanezt kell mondanunk Szegő Béláról, aki sokáig beszélt, minden valószinüség szerint azért, mert azt hitte, hogy az ő felszólalása nélkül nem fogja a belügyminiszter jóváhagyni a főváros mult esztendei zárószámadását. Legyünk őszinték: anélkül is jóváhagyná...

*

FELKAY FERENC dr. tanügyi tanácsnokot a TESz jubiláris nagykeresztjével tüntették ki. A kitüntetés átadására kedden este került sor a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének kaszinójában rendezett társasvacsora keretében. Duday Alajos tanácsnok köszöntötte a TESz megjelent küldöttségét, majd Borsody Gyula dr., a TESz társelnöke adta át Felkay tanácsnoknak a nagykeresztet, meleg szavakkal méltatva kimagasló érdemeit. Erődi Kálmán dr. tankerületi c. főigazgató a FANSz nevében mondott üdvözlő beszédet, Ölveczky Pál a budapesti tanitóság jókivánságait tolmácsolta, Budó Jusztin dr. főlevéltárnok pedig a barátság nevében üdvözölte formás beszéddel a tanácsnokot. Felkay Ferenc meghatottan mondott köszönetet, majd, mint a TESznek ugyancsak társelnöke, Sződy Szilárd székesfővárosi szakfelügyelőt üdvözölte és átnyujtotta neki a TESz ugyane kitüntetését. A Mária-utcai kaszinóban rendezett társasvacsorán többszázan vettek részt.

*

VALAHOL A DUNÁBAN USZIK egy halott: szegény jó Vizdos Géza holtteste. Pár nappal ezelőtt még beszéltünk vele a városháza folyosóján, a polgármesternél járt azzal a kéréssel, hogy öt gyermeke közül a legkisebbiket, most végzett jogász-fiút, nevezzék ki napidijasnak a fővároshoz. Ezzel a kéréssel búcsúzott az öreg ügyvéd a vá-

Uzsorások karmai között van igen sok fővárosi alkalmazott

A Keresztény Községi Párt vezérszónoka a zárszámadási vitában rámutatott arra, hogy a szanálási rendelettel előidézett fizetés-csökkentések megingatták az alkalmazottak életstandardját

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A zárószámadási vitának a Keresztény Községi Párt részéről a közgyűlési teremben *Nagy* László dr. volt a vezérszónoka. A Keresztény Községi Párt körében, de egyéb pártokon is, általános megelégedést váltott ki az a valóban kitünő, pompásan felépített, logikus és alapos tárgyismerettekkel rendelkező beszéd, amellyel *Nagy* László dr. a Keresztény Községi Párt nevében a zárószámadást elfogadta. Beszéde végén minden pártról meleg szeretettel és ünnepléssel fogadták a fiatal várospolitikust, aki ezzel a beszéddel valóban *beváltotta a hozzáfüzött ígéreteket* és a Keresztény Községi Párt egyik *legértékesebb egyéniségévé* nőtte ki magát.

Nagy László

zárószámadási beszédét a következőkben ismertetjük:

— A zárószámadás — mondotta *Nagy* László dr. — az egész év tükre. Azon keresztül pislákol, vagy ragyog a munka, amelyet egy esztendőn keresztül végeztünk. A székesfővárosnak — hála Istennek — a polgármesterrel az élen kiváló tisztviselői, illetőleg alkalmazotti kara van. A székesfőváros alkalmazottai *velünk együtt alkotják az autonómiát.* Ezt azért tartom szükségesnek a közgyűlés nyilvánossága előtt is leszögezni, mert sokszor előfordul, hogy beszélünk adminisztrációról és autonómiáról. Ez félreértésre ad lehetőséget,

vannak, akik azt hiszik, hogy az autonómia és az adminisztráció állandóan ölik egymást. A törvényhatósági bizottság tagjai a székesfőváros alkalmazottaival egyetemben alkotják az autonómiát. A különbség az, hogy minket a székesfőváros polgársága választ, az autonómia tisztviselőit pedig mi választjuk.

— A főváros alkalmazotti karának az érdekében kötelességünk mindent megtenni, hogy *életük jobb legyen, hogy munkakészségük még nagyobb legyen.* Véleményem szerint az értük való dolgozás *gyönyörűség is!*

— Merem állítani, hogy

az a párt, amelyhez tartozom, az alkalmazottakért ott, ahol lehetett, mindenkor mindent megtett.

Sajnos, a mostani időpont *épen aktuális* abban a tekintetben, hogy gondolnunk kell az alkalmazottakra, mert *a szanálási rendelettel előidézett igazán hatalmas fizetés-csökkentések teljesen megingatták az alkalmazottak élet-standardját.* Merem állítani, hogy

az alkalmazottak legnagyob részének fizetése alig-alig elég a mindennapi megélhetésre.

A magam részéről az illetékes tényezők figyelmét felhívtam arra, hogy az alalkalmazottak legnagyobb része súlyos *adósságok terhe alatt nyög.* Én már mondottam azt, hogy a központban épen úgy, mint az előljáróságoknál és az üzemeknél *uzsorások karmai között van* igen sok alkalmazott.

— Koncedálom azt az ellenérvet, hogy ezek között *igen sok könnyelmű ember is van,* azonban magam tudom, személyes tapasztalatból, hogy uzsorások karmai között vannak olyan derék alkalmazottak is, akiktől a *könnyelműség nagyon távol áll.* Nagyon komolyan felkérem tehát a polgármester urat, gondolkozzék ezen és tegyen valamit! Látom a zárószámadásból, hogy a polgármester a közgyűlés által rendelkezésére bocsátott, segélyekre és jutalmazásokra felvett hitelösszeget kimerítette, és látom azt is, hogy igénybe vette azokat a megtakarításokat, amelyek a tisztviselői előléptetések elmaradása folytán előállottak.

A közgyűlés nyilvánossága előtt jelentem ki, hogy a polgármester a maga személyében mindent rendelkezésére bocsátott az alkalmazottaknak, amit a közgyűlés az ő részére engedélyezett.

Ezt nagy elégtétellel vesszük tudomásul és már most kérjük a polgármester urat, hogy a jövő évi költségvetés összeállításánál gondoskodjon *megfelelő dotálásról a segélyezések és jutalmazások rovatában.* Egészen bizonyos lehet benne a polgármester úr, hogy *mindanynyian meg fogjuk szavazni!*

Általános tetszéssel fogadott beszéde további során rámutatott *Nagy* László dr. arra is, hogy a belügyminisztériumon keresztül a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága *hatalmi tényezővé válik* és sokszor olyan kívánságokat támaszt, amelyek *a székesfőváros presztizse szempontjából lehetetlenek.* Ezért szükségesnek tartja a szónok, hogy a Közérdekeltségek Felügyelő Hatóságának a székesfővárosra vonatkozó hatásköre megszünjön. Hibáztatta *Nagy* László dr. a székesfőváros üzemeinél állandóan folyó vizsgálatokat, majd mint a Segítőalap intézőbizottságának a tagja, arra mutatott rá, hogy a Segítőalapnak *további szállodákat nem szabad építenie,* mert az alkalmazottak üdülését *bérleti úton* sokkal könnyebben, jobban és helyesebben tudja megoldani.

Uj telefonbélyegzőjét csak
Beér Sándornál
rendelje.
1 sor 50 fillér
2 sor 70 fillér
Budapest, V. Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 824—29.

rosházától, ahol esztendők során át mint törvényhatósági bizottsági tag munkálkodott. Azután odaállt a Lánchíd karfája mellé és miközben két reflex mozdulattal két golyót küldött elfáradt agyába, elalélt teste a folyóba zuhant. Mikor lesz a temetése? Ki tudja! Majd, ha valahol, talán hetek mulva kiveti a víz sodra, vagy talán örökre magához öleli a Duna, azt kívánván, hogy sírjául is szolgáljon az önmagával és az egész világgal meghasonlott Vizdos Gézának.

Ahoz a generációhoz tartozott Vizdos Géza, amely végigküzdötte a világháborút, családot alapított, gyermekeket nevelt fel a hazának, hevülő lélekkel azt hitte, hogy több mint jól vagy rosszul kereső fiskális, ifjonti lánggal és lelkesedéssel vetette magát bele a politika hullámaiba. D semmi sem sikerült neki. Irodája leromlott, a politika megcsalta, kicsúszott alóla a pesti aszfalt és most elérte őt a végzet, intő jelül mindenki számára. Erőtlen, kék szeme, vékony, törékeny alakja, kedves és szeretetreméltó egyénisége emlékezetünkben marad!

*

ARRA VONATKOZÓAN, HOGY A polgármesterek szabadsága miképen fog alakulni a nyár folyamán, még nem történt végleges intézkedés. Valószínű, hogy Szendy polgármester július közepén megy szabadságra, visszatérésének dátuma pedig augusztus közepe. A városháza ügyeit a polgármester távollétében július hónapban Lamotte alpolgármester, augusztus hónapban pedig Liber alpolgármester fogja vezetni. Arról is szó lehet azonban, hogy a két alpolgármester szabadságideje felcserélődik.

A polgármester az ügyosztályvezetők nyári szabadságáról is intézkedett az elmult napokban. Eszerint Schuler tanácsnok szabadsága július 26-tól augusztus 26-ig, Wossala tanácsnok szabadsága június 22-től augusztus hó 3-ig, Kovácsházy tanácsnoké június 22-től augusztus 3-ig, Némethy tanácsnoké június 22-től augusztus hó 3-ig, Szepesváry Pál tanácsnoké június 22-től augusztus 3-ig, Salamon Géza tanácsnoké június 22-től augusztus 3-ig, Bódy László tanácsnoké július 12-től augusztus 22-ig, Király Kálmán tanácsnoké június 22-től augusztus 3-ig, Felkay Ferenc tanácsnoké július 13-tól augusztus 24-ig, Morvay Endre tanácsnoké augusztus 2-től szeptember 13-ig, báró Babarczy István tanácsnoké augusztus 2-től szeptember 13-ig, Farkas Ákos tanácsnoké július 13-tól augusztus 23-ig, Rosta tanácsnoké augusztus 2-től szeptember 13-ig, Kempelen Ágoston műszaki főtanácsosé augusztus 2-től szeptember hó 13-ig fog tartani.

A kislakásokban beálló hiány miatt aggódik a polgármester

A főváros a harmincéves rendkivüli házadómentesség visszaállitása iránt intéz felterjesztést a kormányhoz

—*Az Uj Budapest tudósítójától* —

Abban a polgármesteri válaszban, amely *Gál* Benő bizottsági tag közgyűlési indítványára készült, részletesen felsorakoztatja a főváros a 30 éves házadómentesség visszaállítására vonatkozó világos és határozott érveit.

A polgármesteri előterjesztés legfontosabb része, hogy míg a fővárosi lakosság nagyobb részének szükséglete a szerényebb kivitelű és mérsékeltebb bérű, de egészséges kislakásokra irányul, a fennálló adórendelkezések hatása alatt elsősorban az *ilyen lakások száma van csökkenőben.*

Főleg azért, mert az elavult házakat, amelyekben kislakások vannak, a háztulajdonos lebontja és helyébe nagyobb jövedelmet biztosító *modern lakásokat* létesít, vagy pedig a lakásokat modernizálja. Azt is megállapítja a polgármester, hogy a szerényebb kivitelű lakások számának csökkenését előidézi az a körülmény is, hogy az utóbbi években csaknem kizárólag úgynevezett *luxus-kivitelű lakások* létesültek, amelyek a kisebb keresetű lakósság lakásszükségletének kielégítésénél számításba nem jöhettek.

A polgármester *igen szomorú eredményre jut,* ha a jelenlegi lakásviszonyokat szociális szempontból vizsgálja. A főváros területén levő összes lakásoknak *több mint a fele legfeljebb szoba-konyhás* és ezekben a lakásokban a főváros lakosságának körülbelül fele lakik. Ezt a helyzetet elsősorban megfelelő számú, olcsóbb bérű kislakások létesítése enyhítheti, mert csak ez esetben lehet remény a zsufoltság megszüntetésére, ha a tömegszállások lakóinak módja van *olyan lakások bérlésére,* amelyeknek lakbérét csekély jövedelmükből fedezni is tudják.

A polgármester *nem titkolja azon véleményét,* hogy az építkezés csökkenését és ezzel kapcsolatban a lakásviszonyok veszélyes alakulását elsősorban a 30 éves teljes rendkivüli házadómentességet biztosító rendelkezésének hatályának *megszüntetésének eredményezte.* Kizárt, hogy a jelenleg érvényben levő rendelkezések mellett az építkezések megfelelő mérvben és irányban megindúljanak. — *A helyzet aggályos* — mondja a polgármester — és a lakásokban, különösen pedig a kislakásokban rövidesen jelentős hiány fog mutatkozni.

A székesfőváros szociális lakáspolitikájától és attól a törekvéstől vezéreltetve, hogy az építkezések úgy a város egészséges fejlődése, mint a lakásigények kellő kielégítése szempontjából is *megfelelően alakuljanak ki,* csakis azt tekintheti célavezető megoldásnak, ha a kormány *teljes és általános házadómentességet* ad mindazon építkezésekre, amelyet a főváros közművekkel ellátott területein történnek.

A főváros a pénzügyminiszterhez *felterjesztést intéz* a házadómentesség a fenti értelemben való visszaállítása iránt. Egyben a polgármester *el fogja készíteni a közületi lakásépítés programmját* és azt a törvényhatósági bizottság szervein keresztül letárgyalja.

Hézagpótló ujitás!
Van kisüveg Igmándi keserüvíz is 2—3-szori használatra **56 fillér**
Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Mit akar a Szövetségtanács?

Liber alpolgármester nyilatkozata a fővárosi alkalmazottak tömörítésének nagy jelentőségéről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Városházi tisztviselő körökben általános örömmel fogadták az *Uj Budapest* közlését a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségtanácsának megalakulásáról. Az alábbiakban közöljük a Szövetségtanács tagjainak illusztris névsorát:

A tisztviselő osztály részéről: Hivatalból tagok: Liber Endre alpolgármester, elnök. *Fazekas* Béla dr. árvaszéki jegyző, főtitkár. *Kiküldött tagok: Csorna* Kálmán dr. árvaszéki elnök. *Duday* Alajos dr. tanácsnok. *Bódy* László dr. tanácsnok. *Blazsek* Gyula dr. állategészségügyi főtanácsos. *Viola* Rezső dr. műszaki főtanácsos. *Sebő* Béla főszámvevő. *Honffy* Lajos adóhivatali igazgató. *Kosztolányi* Sándor megb. pénztári igazgató.

Az oktató osztály részéről: Hivatalból tagok: Erődi Kálmán dr. tanker. kir. főigazgató, elnök. *Dausz* Gyula el. isk. igazgató, főtitkár. *Kiküldött tagok: Ölveczky* Pál szakfelügyelő, igazgató, *Szabó* Ignác dr. igazgató. *Hézser Aurél* dr. igazgató. *Loschdorfer* János szakf. igazgató. *Ekamp* Nándor szakfelügy. igazgató. *Jánossy* Imre igazgató. *Stelly* Gizella főóvónő. *Bankó* Lajos dr. főigazgató.

A nyugdíjas osztály részéről: Hivatalból tagok: Kovács Jenő dr. m. kir. kormányfőtanácsos, ny. árvaszéki elnökh. *Schrott* Béla ny. számtanácsos, főtitkár. *Kiküldött tagok: Ágh* Géza dr. tanker. kir. főigazgató, ny. leánygimn. igazgató. *Jankó* Béla ny. tanácsi főjegyző. *Kabakovics* Józsefné ny. tanitónő. *Linhart* József ny. műszaki tanácsos. *Muzsik* Ferenc, ny. irodaigazgató. özv. *Rácz* Ödönné ny. el. isk. igazgató. *Szente* Miklós m. kir. kormányfőtanácsos, ny. tanácsnok. *Szirmay* István ny. főszámtanácsos.

Az altiszti osztály részéről: Hivatalból tagok: Viasz Gyula elnök. *Végh* László főtitkár *Kiküldött tagok: Váry* Béla, *Keserű* Ferenc, *Radositczky* Ferenc, *Farkas* József, *Bartal* József, *Bartha* István.

A Szövetségtanács megalakulásának körülményeiről és a tanács célkitűzéseiről

Liber Endre

alpolgármester, a Szövetségtanács elnöke, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő osztályának közgyűlése hívta életre a Szövetségtanácsot, illetve a Szövetség igazgatási szervei közé felvette azt s így létesített egy olyan szervet, amely a főváros összes alkalmazottait *érdeklő kérdéseket van hivatva megvitatni.* Abban az időben csak *három osztály*, u. m. a tisztviselő, az oktató és az altiszti osztály tartozott a Szövetségbe és a jelenlegi nyugdíjas osztály, mint a Nyugdíjas Fővárosi Tisztviselők Egyesülete (Nyufte) külön működött. A fővárosi nyugdíjasok egyesületének jelenlegi vezetősége hamarosan átlátta, hogy a FANSz-hoz való csatlakozás *erejüket növeli*, alapszabályszerű céljaik eléréséhez őket közelebb viszi s így elhatározta a belépését,, illetve mint önálló osztály (nyugdíjas osztály) a Szövetséghez való csatlakozást.

— Ezzel az elhatározásukkal egy hatalmas lépést tettek az *összes fővárosi alkalmazottak tömörítéséhez.* Ezt a döntést még egy kell, hogy kövesse: a *fővárosi alkalmazottakak* a FANSz-hoz való csatlakozása. A közel jövőben ez is megvalósulhat, ha az üzemi alkalmazottaknak a Segítőalapba való bekapcsolása megtörténik. Ez automatikusan maga után fogja vonni azoknak üzemi osztály címén a szövetségbe való belépését. Ezzel *beteljesül az álom:* az összes fővárosi alkalmazottaknak a *FANSz égisze alatt való tömörítése.*

— Ennek a hatalmas egyesületnek vezérlő szerve a Szövetségtanács, amely a legutóbb tartott ülésében a fővárosi alkalmazottakhoz méltó keretekben és módon tartotta alakuló ülését.

— Mi ennek a szervnek a célja?

— Alapszabályaink 13. §-ának 2. bekezdésére erre világosan és tömören megadja a választ: *a főváros összes alkalmazottait érdeklő kérdések megvitatása.* Egy pillantás a legutóbb tartott ülés tárgysorozatára és megtudhatjuk, hogy mik lehetnek ezek a kérdések. *A fővárosi alkalmazottak illetményeinek leszállítása. — Nyugdíjpótló létesítése. — Közös kaszinóhelyiség vásárlása.* Mindezek a problémák *alapos megvitatás tárgyát képezték* az ülésen és a hozott határozatok kell, hogy az érdeklődést felkeltsék a fővárosi alkalmazottak körében eziránt a szerv iránt. — *Nagy problémák*, amelyekkel az osztályok vezetőségei külön-külön már foglalkoztak, de a megvalósításait csak részben, vagy egyáltalában *nem sikerültek. Anyagiakon muló problémák* ezek nagyrészben, amiket a szerény költségvetéssel működő osztályok megvalósítani csak nehezen tudnának. Ezeket csakis a fővárosi alkalmazottak összességének egységes tömörítése által lehet megvalósítani.

—A Szövetségtanácsba *valamennyi osztály* évenként 8—8 tagot küld ki, akiket az osztályok igazgatótanácsai választanak. Hivatalból tagjai a Szövetségtanácsnak *az osztályok elnökei és főtitkárai.* — A Szövetségtanács vezetőségét egy elnök, egy alelnök és egy jegyző alkotja, akiket a Szövetségtanács tagjai választanak. A Szövetségtanács ülést évenként rendszerint kétszer tart.

Mikor volt jogosult Bódy egyedül intézkedni a Hév.-nél?

További bizonyitást rendelt el a Tábla a Hév nyugdijperében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A tábla Szőke-tanácsa további bizonyitást rendelt el most abban a nagyösszegü nyugdíjperben, amelyet a Budapesti Helyiérdekü Vasutak indított a Nova Közlekedési és Ipari részvénytársaság ellen. Legutóbb részletesen beszámoltunk arról, hogy az elsöbirói marasztaló ítélet után a Nova miképen próbálja bizonyitani azt, hogy Bódy Tivadar dr., a Budapesti Helyiérdekü Vasuttársaság, valamint a Budapesti Közuti Vasuttársaság vezérigazgatójának joga volt arra, hogy a Közuti nyugdíjazott tisztviselőit átvegye a Hév. nyugdíjasai közé.

A tábla a tárgyalás folytatását rendelte el és új határnapul okt. 27-ét tüzte ki. Felhívta azonban a Budapesti Helyiérdekü Vasutakat a Vidos, Székely és Neuwald nyugdíjaztatására vonatkozó okiratok eredetijének a becsatolására valamint arra, hogy csatolják be azokat az okiratokat, amelyek alapján ezeknek a főtisztviselőknek a nyugdíját és lakbérpótlékját kiutalványozták.

Végül pedig annak a bizonyitását rendelték el, hogy Bódy milyen esetekben volt jogosult egyedül intézkedni, mi volt a gyakorlat a vállalatnál, mikor irták alá cégszerüen az intézkedéseket. De egyben elrendelték a Nova által kért Bakonyi, Bencze és Spanyol tanuk kihallgatását és ezeknek a kihallgatására az elsőfokon eljáró törvényszéket utasitották.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 62—2—06.

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 21—2—44.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 18-8-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII,, Práter-utca 6.
Telefon: 38-3-38.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 30—6—29.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 25-5-54 25-5-85 és 25-5-56

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
MŰSORA SZENZÁCIÓS!

HIREK

Olvasóinkhoz

Július 1-ével új előfizetést nyitunk az Uj Budapestre. Felkérjük azokat, akiknek előfizetése ezen időpontban lejár, hogy az előfizetés megújításáról idejében gondoskodjanak.

Itt említjük meg, hogy a következő városházi hetilapok, úgymint az Uj Budapest, A Város, Budai Hírlap, Fővárosi Hírlap, Független Budapest és Uj Főváros a törvényhatóság nyári szünete alatt — mint más esztendőkben is — nem hetenként, hanem kéthetenként jelennek meg. Ezen megállapodás következtében az Uj Budapest legközelebbi száma: július hó 11-én, szombaton fog megjelenni.

Rózsadomb

Negyvenkettedik közgyülését tartotta a Rózsadomb és Vidéke Egyesület

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Rózsadomb és Vidéke Egyesület 42-ik évi rendes közgyűlése szombat este folyt le Harrer Ferenc dr. felsőházi tag elnöklésével a Szent Lukács-fürdő különtermében nagy érdeklődés mellett. A közgyűlésen vitéz József Ferenc dr. kir. herceg, az Egyesület fővédője is részt vett. Megnyitó beszédében Harrer Ferenc elnök melegen üdvözölte a királyi herceget, a megjelent Thordai Lajos, Hanthy-Haidekker János kerületi előljárókat, Bede József rendőrfőtanácsost, a kerületi kapitányság vezetőjét, Andréka Károly, Orova Zsigmond, Terbócz Imre törvényhatósági bizottsági tagokat és a budahegyvidéki testvéregyesületek kiküldötteit, majd méltatta Bárczy István, az Egyesület örökös díszelnöke érdemeit polgármesterré választásának most folyó 30 éves jubileumi ünnepsége alkalmából. Az elnöki megnyitó után Nádas Béla dr. ügyész-főtitkár számolt be részletesen az Egyesület multévi működéséről, az eddig elért jelentős eredményekről s a közel jövő megoldandó feladatairól a Rózsadomb céltudatos fejlesztése és szépítése körül, — megállapította, hogy a Rózsadomb az utóbbi évtized alatt tagadhatatlanul szépen és gyorsan fejlődött a mostoha gazdasági viszonyok dacára is, úgy a hatóságok, mint a közönség felfedezték, divatba jött és hovatovább méltán sorakozik a Rózsadomb is, mint gyógy- és üdülőhely a főváros nagy koncepciói: a Gellért és a Tabán sorába. A főtitkár jelentéséhez Bede József dr. rendőrfőtanácsos, Tárnok Béla dr. ügyvéd és Vargha Imre iskolaigazgató szóltak hozzá. Ezután a közgyülés köszönetet szavazott az elnökségnek és a főtitkárnak az eredményes működésért s tartalmas beszámolóért, melyet a tagoknak s az érdekelt hatóságoknak nyomtatásban megküld, majd Hoffmann Károly pénztáros jelentésének is köszönettel elfogadása után kiegészítette a választmányt. Végül Vály Ernő dr., almási Balogh Lóránt, Lengyel Endre dr. alelnökök és Kiss Ferenc Sándorné, Kalmár Ivánné és Steinbach Kornél egyesületi tagok közérdekü indítványait tárgyalta. A közgyülést kedélyes társasvacsora követte, melyen a királyi herceg fővédnök is résztvett.

Csökken a munkanélküliség, mégis változatlanok maradnak a szegénygondozási kiadások

Naponta ötvenezer pengőjébe kerül a fővárosnak még mindig a közjótékonyság — Schuler tanácsnok beszámolója a főváros elmult évi karitativ tevékenységéről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Schuler Dezső dr. tanácsnok, a főváros közjótékonysági és szociálpolitikai ügyosztályának vezetője, érdekes kimutatásban foglalta össze a főváros elmult esztendei közjótékonysági tevékenységét. Több mint kilencven oldalra terjedő jelentéséből megdöbbentő kép tárul elénk a fővárosi inségesek nyomoráról, viszont a jelentésből kicsendül az a nyugodt önbizalom, amellyel a főváros közönsége inségeseiről a jelenben gondoskodni tud és a jövőben gondoskodni is fog.

Örvendetes megállapítása Schuler tanácsnoknak, hogy az elmult esztendőben az inségesek száma fokozatosan csökkent. Ennek okául Schuler tanácsnok a munkanélküliség csökkenését jelöli meg. A segítő-akcióik korábbi kereteit az inségesek számának csökkenése következtében is fenn kellett tartani, mert egyrészt a nyilvántartásban maradt teljesen munkanélküliek és munkaképtelenek és családjaik fokozott segélyezésére volt szükség, másrészt a munkanélküliség csökkenése dacára a munkabérek általános szintje alacsony maradt, viszont a közszükségleti cikkek árai emelkedtek.

Az elmult esztendőben a legtöbb inségest január havában a Terézvárosban támogatta a főváros: 20.798 egyént. A támogatásra legkevésbé szoruló viszont július havában a Belvárosban volt: 383. Amíg a mult év első hónapjában a kerületek népjóléti osztályai 104.313 inségest támogattak Budapesten, ez a szám a mult esztendő december havára már 82.750-re csökkent. Ebben az összeállításban nem szerepelnek az anya- és csecsemővédelem, továbbá az iskolás és óvodás gyermekek védelme keretében gondozottak azon része, akik gyermekeik támogatásán kivül a főváros segítségét nem veszik igénybe, továbbá a székesfőváros szükséglakásaiban lakók, ezenfelül az árvaházakban és szeretetotthonokban gondozottak.

Schuler tanácsnok valóban értékes összeállítása további folyamán részletesen ismerteti az inségesek hatósági támogatásának különféle eszközeit, majd a főváros közjótékonysági tevékenységének költségeit közli. A közjótékonysági és szociálpolitikai ügyosztály mult évi költségvetésében a kiadási előirányzat 16,791.338 pengő volt. Ennek az összegnek a részletezéséről a fővárosi zárószámadás ad hü képet. Az egyes segítési módozatok közül az elmult esztendőben legnagyobb összegbe került a felnöttek ebédeltetése: 2,592.761 pengőbe. Ha ehez hozzávesszük az iskolás gyermekek ebédjére fordított 981.091 pengőt, megállapithatjuk, hogy a főváros naponta több mint ezer pengőt költ csak ebédeltetési akcióra, viszont a szegénygondozás általánosságban igen nagy összegbe: napi 50.000 pengőjébe kerül a fővárosnak

Vita egy idézet körül

Helyesen idézte-e az Uj-Budapest hasábjain Pirovits Aladár székesfővárosi nyugalmazott műszaki főtanácsos Mandel József nyugalmazott Máv.-főtanácsos könyvét?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Kapcsolatban *Pirovits* Aladár székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsosnak hasábjainkon megjelent „Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán" című cikksorozatával: *Mandel* József nyug. Máv. műszaki főtanácsos levelet intézett hozzánk, amely szerint *Pirovits* nem jelölte meg teljes határozottsággal, hogy cikksorozatának VI. fejezetében a Nagymagyarország vasutjai mentén bekövetkezett csuszamlások ismertetése az ő „Csuszamlásoktól veszélyeztetett vasutak biztosítása" című, még 1930-ban megjelent tanulmányából származik.

Mandel főtanácsos levelét illetően álláspontunk a következő:

Az *Uj Budapest szerkesztősége* figyelembe vette a *Mandel* József levelében foglaltakat, ahol kifogásolja, hogy *Pirovits* Aladárnak „Földcsuszamlások a budai Várhegy nyugati oldalán" cikksorozata VI. fejezetében foglaltakból nincsen minden kétséget kizáró határozottsággal jelezve, hogy mely részek vannak *Mandel* Józsefnek „Csuszamlásoktól veszélyeztetett vasutak biztosítása" című tanulmányából csaknem szórólszóra átvéve. Másrészről pedig ugyancsak meghallgatta *Pirovits* Aladárt is a kifogásokra nézve.

1. A forrásmunka megnevezése az említett VI. fejezetben *az etikai szabályoknak megfelelően* megtörtént, mert [1]) jel alatt meg van említve kifogástalanul *Mandel* József neve és tanulmányának pontos címe. Sőt idevonatkozóan még több is van említve, mert ott *Mandel* érdemei is méltatva vannak.

2. Abban a tekintetben sem emelhető kifogás, hogy a tanulmányból szószerint történt az átvett résznek a közlése, mert ennek természete a számbeli adatok nagy mennyisége ezt máskép nem is tette volna lehetővé.

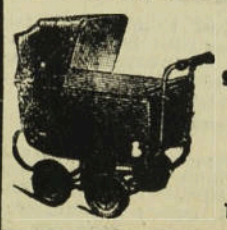
Ami pedig az átvett rész terjedelmét illeti, itt meggyőződtünk arról, hogy ebben mintegy 27 sorban újból *Mandel* személyére tartozó dícséretek vannak foglalva.

3. A Várhegy-csuszamlás cikkirója mellett szól az igazság is, hogy Mandelnek a saját forrásmunkáit mind felsorolta, amivel bizonyságot tett amellett, hogy lelkiismeretesen kívánt eljárni, mikor idegen munkákból vett át egyes dolgokat. De bizonyság ez amellett is, hogy *Mandel* maga is igy járt el említett tanulmányának megírása alkalmával.

4. Ami végül azt a kifogást illeti, hogy az átvett részek nem voltak idézőjelek közé foglalva, — ha ez a kívánsága *Mandel* József úrnak, — miután a cikksorozatról különlenyomat készítése is tervbe van véve, ott ezt a kívánalmat *készséggel teljesithetjük.*

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: 22-8-89

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon; 46-2-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10%. engedményre jogosit

Angol Park
és az
Alpesi falu
Budapest pompás szórakozóhelyei!

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 48-1-32.

Pályázati hirdetmény

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének tisztviselő-osztalya a Wurmb Elemér-ösztöndíjalapítvány időközi kamataiból, valamint a saját költségvetése terhére az 1936—37. iskolai évre

öt darab 500—500 pengős ösztöndíjra

pályázatot hirdet.

Ezekre az ösztöndíjakra pályázhatnak székesfővárosi közigazgatási tisztviselőknek és hivatalnokoknak egyetemi vagy főiskolai tanulmányokat folytató gyermekei, akik eddigi tanulmányaikat jeles eredménnyel végezték, illetőleg végzik és semmiféle más ösztöndíjat nem élveznek.

A bélyegtelen pályázati kérvényhez születési anyakönyvi kivonatot, eredeti érettségi bizonyítványt, nyiliatkozatot arról, hogy a folyamodó más ösztöndíjat nem élvez és a főiskolai tanulmányok mikénti végzését tanusító eredeti okmányokat (index, vizsgai értesítő stb.) kell csatolni. Az ezek szerint kellően felszerelt kérvényeket a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő-osztályának igazgatóságához címezve legkésőbb

1936. évi június 30. napján déli 12 óráig

a főtitkárnál (IV., Központi Városháza I. em. 136. sz.) kell benyujtani, vagy postán beküldeni.

A később érkezett folyamodványokat az gazgató-tanács nem fogja figyelembe venni.

Az ösztöndíjakat két egyenlő részletben fogjuk folyósitani: az első, illetőleg a második egyetmi félév elején, miután a folyamodó az illető félévre már beiratkozott. Az ösztöndíj második részletére azonban csak az az ösztöndíjas tarthat számot, aki főiskolai tanulmányait az első félévben jeles eredménynyel folytatta. Ezt az osztály főtitkárnál kell igazolni.

Budapest, 1936. évi május hó 30-án.

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő-osztálya nevében:

Dr. **Fazekas Béla** s. k. árvaszéki jegyző főtitkár. — **Liber Endre** s. k. alpolgármester elnök.

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a székesfőváros intézetei és üzemei részére szükséges

papíráruk

szállitására.

A teljes kiirási művelet (vállalati feltételek, ajánlati űrlapok, minták) Budapest székesfőváros központi anyagszertárában (IV., Központi városháza, III. udvar) hétköznapokon 8—2 óra között díjmentesen beszerezhetők, illetve megtekinthetők.

Az ajánlatokat Budapest székesfőváros központi anyagszertárában

1936. július hó 2-án délelőtt 10 óráig

kell benyujtani. Az ajánlatok a polgármesteri XI. ügyosztály hivatalos helyiségében (Központi városháza, II. em. 235.) ugyanaznap 11 órakor kerülnek felbontásra, ahol az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Budapest, 1936. június hó 6-án.

székesfőváros polgármestere.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 83-5-49.

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna utca 4. szám.
Telefon: 43—5—47 és 34—7—80.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 59-2-96.

AUGUSZT - PAVILLON
I., Hidegkuti-út 22.
cukrászda — étterem
Uzsonnához jazz, vacsorához cigányzene.
83-as villamos, 5-ös autóbusz.
Asztalrendelés 64—0—02.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 89-1-18.

GAZDASÁGI ÉLET

Két hét mulva adják át a forgalomnak az uj balatoni műutat

A makadámot egyelőre nem engedélyezi betonnal befedni az utépitési ügyosztály

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az *Uj Budapest* állandóan beszámol az új balatoni műút építési munkálatairól. Az út- és csatornaépítési ügyosztály *valóban imponáló* eréllyel és nagy technikai készültséggel ügyel arra, hogy az új műút a leggyorsabban elkészülő legjobb útvonal legyen.

Mint munkatársunknak

Király Kálmán

tanácsnok, az út- és csatornaépítési ügyosztály érdemes vezetője kijelentette, az útépítés mind a három szakaszon *vége felé közeledik.* Előreláthatólag *július 8-a körül* az egész útvonalat át lehet adni a forgalomnak.

Az út- és csatornaépítési ügyosztály vezetőségének intézkedésére a beton-szakaszra a betont *nem teritik rá ezen a nyáron.* Ezen intézkedés oka azon *szomorú tapasztalat,* amelyet más hatóságok betonút-építkezéseinél szerzett a főváros. A beton alatt *a talaj süllyedni kezdett,* ezért a betonkockákat nem egy helyen fel kellett bontani, ami sok kiadással járt és *jelentékeny forgalmi akadály is volt.* Az ügyosztály olyképen intézkedett, hogy *megvárja a természetes süllyedést* és csak aztán engedi a teljesen elkészített makadám alapzatra ráönteni a betont.

Az új műút megnyitása megfelelő ünnepélyes keretek között fog megtörténni.

Az olaj-automaták regénye

Pernyertes lett a Kurián a főváros Kalmár Nándor harmincezerpengős kártérítési igényével szemben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A tábla Ury-tanácsa nemrégiben hallgatta ki Bánlaky Gézát, a fővárosi fürdők központi igazgatóját egy érdekes kártérítési perrl kapcsolatban, amelyről az Uj Budapest ismételten beszámolt. Annak idején ugyanis sokat foglalkoztak az ujságok egy újfajta olajozó készülékkel, amelyet a strandokon állitanak fel a fürdőző közönség részére. A készülék tulajdonosa: Kalmár Nándor, a Gellért- és Széchenyi-fürdők vezetőségével is tárgyalásokat kezdett készülékének értékesítésére.

Bánlaky igazgatóval folytatott tárgyalásai eredményekép Kalmár a Széchenyi- és Gellért-fürdőkben kisérletképen felállította az olajat permetező automatákat. A permetező készülékek a kereset szerint beváltak és Kalmár abban reménykedett, hogy a főváros hároméves időtartamra a készülékek további üzembentartását engedélyezi, annál inkább, mert az automata kezelésével megbizott fővárosi alkalmazott, valamint a főváros megfelelően részesült volna a bevételből. A permetező készülékek ellen azonban néhány illatszerész szót emelt és részint ennek következményekép nemsokára ezután Bánlaky igazgató közölte Kalmárral, hogy a főváros üzemi választmányi határozata értelmében a fürdőkben nincs szükség az automatákra. Azok üzemben tartását tehát nem engedélyezheti.

Ilyen előzmények után indított kártérítési pert Kalmár a főváros ellen. Keresetében 31.500 pengőt követelt. A főváros ugyanis, — mint keresetében mondja, — őt súlyosan megkárosította azzal, hogy a költséges beruházások ellen nem emelt időben kifogást. Ő olyan értelemben állapodott meg annak idején Bánlaky igazgatóval, hogy az a gépeket három évi időtartamra engedélyezi a fürdőkben.

Az elsőbiróság a keresetet azzal utasította el, hogy Bánlaky a gépek felállítását csupán próbaidőre engedélyezte, az engedély tehát ideiglenes volt. A fellebbezési biróság azonban az ügyben további bizonyítást folytatott le, ennek során hallgatták most ki Bánlaky igazgatót, aki tanuvallomásában utalt arra, hogy szorgosabb megfontolás után döntött úgy, hogy a készülékeket eltávolíttatja. O sohasem igérte, hogy továbbra is szerződést biztosithat a gépek felállítására. Csupán próbáról volt szó, ilyen értelemben tárgyalt a vállalkozó ügyvédjével is. A fellebbezési biróság ezek után most már másodfokon is elutasította Kalmár keresetét. Az itélet indokolása szerint a perben egyáltalán nincs adat arra, hogy a készülékek felállitására megfelelő szerződéses jogokat biztositottak volna a vállalkozó részére.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 41-5-0
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerűen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 183—25.

LIFT ◆◆ HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ◆◆ **FELVONÓ-IPAR**
Mindennemű felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: 40-9-82.

Uj kiirások

Vetitőgépek szállitására (16 mm széles film vetitésére alkalmas). **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 9—10 óra.**

Burkoló munkákra a IX. ker. Gyáliuti Szent István kórház részére. **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 9—10 óra.**

Modernizálási és tatarozási munkákra a Budapest székesfővárosi közlekedési rt. Ujpest, Kassa-utca 2. szám alatti bérházához. **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 10 óra.**

1. Fizikai, kémiai taneszközök (fémből, fából, üvegből, bőrből, kaucsukból, optikai cikkek, preparátumok).

2. Vegyszerek.

3. Vegyes műhelyfelszerelési gépek és különféle műhelyfelszerelési tárgyak szállitására a székesfővárosi községi iparostanonciskolák részére. **Határidő: 1936. évi június hó 30-án délelőtt 9—10 óra.**

Papíráruk szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi július hó 2-án délelőtt 10 óra.**

Téli posztó és bélésanyagokra, nevezetesen:

a) félfinom gyapjú köpenyposztó-félék, különféle színben, 2820 folyóméter,

b) félfinom gyapjú zubbonyposztó-félék, különféle színben, 4930 fm.,

c) közönséges gyapjú köpenyszövetfélék, különféle színben, 1350 fm.,

d) közönséges gyapjú zubbonyszövet félék, különféle színben, 5250 fm.,

e) közönséges gyapjú bélésszövetfélék, 3000 fm.,

f) bélés vászonanyag-félék (lenvászon) 300 fm.,

g) bélés vászonanyagfélék (vasszál-Eisgarn) 250 fm.

h) női ruhaanyag barchend 1100 fm., a székesfőváros egyenruházott alkalmazottai részére. **Határidő: 1936. évi július hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Hideg- és melegviz vízvezeték-szerelési, valamint csatornázási munkákra a VIII. ker. Gyulai Pál-utca 2. sz. alatti Szent Rókus Központi Közkórház részére. **Határidő: 1936. évi július hó 3-án délelőtt 9—10 óra.**

Bárányből bélelési munkálatokra (400 drb. hosszú Beszkárt, 20 drb. rövid Beszkárt, 60 drb. hosszú Bhév és 5 drb. rövid Bhév posztóbundahuzathoz) a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi július hó 14-én dléeőtlt 9 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29—0—71, 18—9—98. — Felelős: Kellner László dr

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget
Megnyilt

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 30—3—85.

XIV. évfolyam 28—29. szám Budapest, 1936. julius 11.

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Álmodik a malter

Orgiákat ül a különféle városrendezési testületekben és városi problémákkal foglalkozó szaklapokban a túlfűtött fantázia. A kultuszminisztérium egyik volt államtitkárja nem kíván egyebet, mint a Bazilika és a Kálvin-tér közötti szakasznak budapesti fórummá való kiképzését olyképen, hogy az Andrássy-út betorkolása a Gróf Tisza István-utcába történjen, az új Nemzeti Színház ne a régi telkén épüljön fel, hátrább tolnák a Deák-téri evangélikus templomot, de a városházát is, olyképen, hogy a városház tornya, amely nélkül az államtitkár úr városházát el sem tud képzelni, a Vilmos császár-út tengelyébe essék és már a Berlini-térről látható legyen. Az államtitkár úr elgondolásának megvalósítására különben a főváros pénzén tervpályázatot is ki fog írni a Közmunkák Tanácsa.

A másik nemkevésbé duhaj városrendezési csodabogár a Dunapart rendezésével kapcsolatban merült fel. Az egyik városházi NEP-alvezér, különben jónevű ügyvéd, jött rá arra a világot megváltó gondolatra, — szabadon néhai Glück Frigyes ideája után, — hogy Madách Imre szobrát a Vigadó előtt kell elhelyezni, miért is lebontandó a Hangli-kioszk és a velencei Márkus-tér torz paródiájaképen hatalmas kőlapokkal kell befedni a Vigadó-teret. Ez az elképzelés különben csak csökevénye annak az egyik fiatal építész-nagyságunk által propagált téveszmének, hogy a Vigadó-teret a korzón keresztül ki kell építeni egészen a Duna közepéig, hogy ez a mesterséges félsziget legyen Budapest idegenforgalmának központja.

Reális nappali világításban a józanság leglengébb ruhadarabjait is levetkőztetik magukról ezek a gipsz-szörnyszülöttek és városrendezési csodabogarak. Budapest lakosságának több mint a fele szoba-konyhás lakásban lakik, a külső városrészek közművekre szorulnak, a lakosság teherbíró képességét végső erőfeszítésre kényszerítik a fokozódó adóterhek és akkor ne legyen egyéb dolga a fővárosnak, mint tervpályázatot finanszirozni halvaszületett malter-álmok megvalósítására!

Komolytalan a játék urak, de egyben felesleges is! A német ballada óriásfiúja jut eszünkbe, aki lejött apja várából és össze-visszarendezte a jobbágyok házait, míg apja megtiltotta neki a haszontalan játékot. Ilyenfajta csodalények a tervezők is, Kertész K. Róbertől Vágó Józsefig. A főváros komoly és komolyan dolgozó népe megütközéssel szemléli ezeket a naiv kísérletezéseket, de mégis derűs nyugalommal, mert bizonyosra vehető, hogy a giccses ábrándokból végeredményben nem fog megvalósulni soha semmi. Soha meg nem épül a budapesti fórum, amely naiv szentimentalizmussal kertvárost akar teremteni Budapest legbelsőbb fertályából, a reális valóságok és a gyakorlatiasság szempontjainak teljes és tökéletes figyelmenkívül hagyása mellett.

Drágul a viz?

Irta: Szőke Gyula dr.

A szanálás befejeződött. A státusrendezés véget ért. A Vízművek önálló fővárosi üzem lett. Jól végezték-e a munkát és mi lesz az eredménye, talán erről felesleges vitatkozni, mert *a munka befejezve nincs.* Ha van az eddigiekben javítandó, az üzemigazgatóság bizonyára okosan és nagy gyakorlati érzéssel fogja a panaszokat orvosolni.

Ilyen nagy üzemnek a kiépítése nem kapcsolható össze sem a főváros pénzügyi gazdálkodásának a szanálásával, sem a közigazgatás rendezésével, hanem annak *önálló, nagy, átfogó munkának kell lennie.* Ha pedig még emellett

a legkülönbözőbb vizsgáló bizottságok górcsövei alá helyezik és hónapokon át apróbb dolgokkal pepecseltetik és arra hivatott szervek mellőzésével hoznak határozatokat, maga az üzemigazgatóság sem állítja, hogy minden be van fejezve.

Sőt! Valóban csak most kezdődik úgy a szervezési munka, mint a Vízművek kiépítése és a város és környéke mai fejlettségének megfelelő bővítése.

Ezeket a kérdéseket természetüknél fogva *a nagy nyilvánosság előtt* tárgyaljuk, mert a közület olyan elemi szükségletét kell kielégíteni, amelynél a legjobb akarat mellett is bekövetkezhető legkisebb tévedés is nagy következményt vonhat maga után. Nem tagadjuk tehát, hogy igen nagy munka van még hátra és hogy most már, — amikor a Vízművek *önálló üzemként él,* azok dacára, hogy még nincs meg az üzemnek a teljes alkotmánya, — mégis

igyekszünk olyan tervet elkésziteni, amely beilleszkedik nemcsak az eddigi alkotásokba, hanem egyrészt kiegészíti ezeket, másrészt megoldja Budapest és környékének egészséges ivóvíz iránti szükségletét.

Természetesen mi elsősorban a fővárosról gondoskodunk. Nem kerülheti el azonban figyelmünket, hogy a fővárost körülvevő községek egészséges *víz utáni törekvése* nem csak az ő érdekük, de a fővárosé is! Szinte felesleges felsorolni az összes indokokat, amelyek ezt az álláspontunkat alátámasztják. Elegendő, ha arra mutatunk rá, hogy

bármilyen közegészségügyi és köztisztasági intézkedést tegyen is a főváros, ha a környék meg van fertőzve, ugy a saját lakosságát sem tudja a betegségektől megvédeni.

Mi nem a Nagy-Budapest utópiáját akarjuk ápolni, vagy azután futni, mi gyakorlati kérdést akarunk megoldani és pedig nem egy-két évre, hanem hosszú évtizedekre.

Erre a munkára pedig *pénz kell.* A mai tőkeszegény világban és az eladósodottságunk közepette *operettszerű volna* terveket faragni és a világban folyton sóhajtozni és összetett kézzel várni a jószerencsét.

Ma már annyi kölcsönt szedünk fel, hogy önkéntelenül felvetődik a kérdés: nem jövünk-e ki jobban, ha az épitkezéseket és beruházásokat, főleg az átalakitásokat és javitásokat a saját erőnkből visszük keresztül.

Még ha viszonylag olcsó kölcsön-kamatról beszélünk is és ha az OTI és MABI kimeríthetetlennek látszó *olajos korsójából* állandóan kaphatjuk is az újabb beruházási összegeket, akkor is nagyon meggondolandó, hogy a legszükségesebb és *a mai nemzedéket terhelő,* gyakran csak beruházásoknak látszó, de valóságban szükséges javítás jellegű munkálatokat is *kölcsönből fedezzük-e?* Feltétlenül drágább, mint az a pénz, amelyet sem törleszteni nem kell, sem utána kamatot fizetni. A mindenféle költségek és mellékkiadások pedig, amelyek az ilyen *eladósodással együttjárnak,* akárhányszor annyira emelik az egyébként olcsónak látszó kölcsönt, hogy okos számítással ezeknek a kis többszöröséből mindaz fedezhető, amit a hosszú lejáratú kölcsönből évtizedek nagy megterhelésével alkothatunk.

Azt is untig emlegettem már, hogy a felvett kölcsönöket a dolog természete szerint az évekig tartó munkálatok keresztül vitele során használván fel addig a pénzt kénytelenek vagyunk takarékbetétként kamatoztatni.

A fizetett és kapott kamat közötti különbözet az évi munkálatoknak tetemes részét fedezné ugy, hogy ime a második nagy tétel már, amely okos gazdálkodás mellett megmenthető volna a köz javára.

Magunknak kell tehát tőkét gyűjtenünk. És ha valamivel, egy-két fillérrel felemeljük a vízdíjat, ez a tőkegyűjtés, amely — hangsúlyozom —, a jelen generációt terhelő munkálatokat fedezi és arra szükséges —, *biztosítva van!* A terheink nem nagyobbodnak, csak a fizetés címe változik. Sőt. Tőke- és kamattörlesztés, költségek fizetése, illetékek viselése, kamatveszteség elszenvedése mind elmarad és helyette *a víz árát fizetjük magasabban.* Talán azt is fel lehet hozni, hogy közvetlenül nem ugyanazok fizetik az egyik terhet, mint a másikat, de végeredményben közvetve szétosztódik a kötelezettség és a terhek mégis arányosulnak.

A víz tehát *nem drágul.* Sem a víz előállítási költsége, sem a kiszolgáltatás ellenértéke nem emelkedik, senki jogtalanul vagy mulasztásból *egy fillérhez sem jut!* Kötelességünket rójuk csak le más formában, de a végzett számítások szerint *határozottan előnyösebben és kisebb összegben, mintha ismét kölcsön ügyletek terheit kellene viselnünk.*

De figyelembe kell vennünk még a másik, a kiadásokra lényeges dolgot is. Amint a vízszolgáltatás területe emelkedik és a pesti dombokon és a budai hegyeken is vizszolgáltatás céljából a szükséges beruházásokat keresztül viszszük, ezek a munkálatok természetszerűen *többe kerülnek, mintha a sík vidékeken* fektetünk le csöveket. De a már megépített vízvezetékeken keresztül a napi vízszolgáltatás köbméterenkinti költsége a valóságban *magasabb fenn* a dombokon és a hegyek közt, mint lent a Duna két oldalán a sik területen, mert a vizet állandóan *gépek segítségével kell felszivattyuzni vagy feltolni.*

Ezeket a többletkiadásokot, amelyek munkabérek, természetesen viselni kell, vagy azoknak, akik az ilyen vizet kapják és pedig vagy egészben vagy részben, — vagy pedig egyenlően az összes vizfogyasztóknak.

A legtisztább szürt víz *napi szállítási költsége* a régi vízvezeték területén legfeljebb 11 fillér. Ezzel szemben a dombos vidékeken a napi kiadás 24—48 fillér, sőt fenn a hegyeken 132 fillért is kitesz köbméterenként. Minél több vizet fogyaszt tehát a hegyvidék vagy a drágábban kiszolgálható messzebbfekvő terület, *annál nagyobb vízszolgáltatási készkiadást* kénytelen az üzem viselni és a tagok között szétosztani. Nem *a gazdálkodás hiányossága vagy rosszasága* tehát, hanem a szükséglet kielégítésének a költségesebb volta indokolja a vízművek ilyetén kiadásainak az emelkedését, tehát a vízszolgáltatás egységárának a felemelését.

Ismét nem a víz drágul, hanem *a víz házhozszállításának a költsége emelkedik,* a ház távolsága és fekvési magassága szerint.

Mégis azt mondják a rossz nyelvek, hogy: hát miért nem került akkor a vízdíj emelés is *a szanálás munkái közé* és miért kell ezt magának az autonomiának elvégeznie. A jó Isten a meg-

mondhatója, hogy mit gondoltak a főpolgármester és belügyminiszter urak, amikor a szanálási munkát elvégezték. Bizony nem is érdems a fejünket törni, hogy miért éppen azt látták a legfontosabbnak, legjobbnak és legbölcsebbnek, amit keresztülvittek. A jóindulatú kritika, a részrehajlatlan és elfogulatlan vizsgálat nem mehet annyira, hogy kifogásoljunk mindent, amit csináltak és amit nem csináltak. Szerintem

helyes is, hogy ezt a milliós költséggel keresztülviendő, évszázadokra kiható munkálatot nem vitték ötletszerüen keresztül, hanem megalkotván a Vízművek üzemi állapotát, megadták a lehetőségét, hogy kellő gondossággal előkészülve állapithassuk meg mi az autonómián belül a főváros fejlődési irányát és ennek megfelelően a vízellátási szükségletet.

Székesfővárosi Pavilon

WEINGRUBER Városliget

Megnyilt

Julius hó 16-án és 18-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Szokolay Leó dr. lesz az árvaszék uj elnökhelyettese

Saját kérelmére ment megrendült egészségi állapotára való hivatkozással a nyugdijba Gorondy Novák Sándor — A megüresedő árvaszéki ülnöki állást Fazekas Béla dr.-ral tölti be a polgármester

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester *Gorondy Novák* Sándor dr. árvaszéki elnökhelyettest, aki 1931. március óta tölti be általános megelégedésre az árvaszék első elnökhelyettesi pozicióját, megrendült egészségi állapotára való tekintettel saját kérelmére nyugdíjazta. A nyugalomba vonult elnökhelyettes kiváló művelője volt a gyámügyi jognak, kartársainak, de az egész jogászvilágnak szeretete és ragaszkodása kíséri őt a nyugdíjba.

A *Gorondy Novák* Sándor dr. nyugalombavonulása folytán megüresedett árvaszéki elnökhelyettesi állásra, valamint a fokozatosan megüresedő árvaszéki ülnöki és jegyzői állásokra a polgármester *már meghirdette* a törvényben előírt pályázatot. A szóbanforgó állások az új fővárosi törvény rendelkezése értelmében a polgármester kinevezési jogköre alapján kerülnek betöltésre.

A polgármester, tekintettel arra, hogy az árvaszék zavartalan működésének fenntartásához a kis létszámú vezetői tisztviselői kar mellett okvetlenül szükséges az üresedésben levő állások azonnal való betöltése, intézkedett aziránt, hogy amint a pályázat lejár, a beérkezett anyagot azonnal hozzá továbbítsák, hogy *szabadságideje alatt is intézkedhessen* a kinevezések megejtéséről.

Kétségtelen, hogy a jövendőbeli árvaszéki elnökhelyettes személyét illetően *annyira egységes a városházi közvélemény*, hogy választási harcra egyáltalában nem is fog sor kerülni. Az új elnökhelyettes *Szokolay* Leó dr. árvaszéki ülnök lesz. *Szokolay* a rangban legidősebb árvaszéki ülnök, a gyermekvédelemnek és a gyámi jogszolgáltatásnak európai viszonylatban is kiváló és jónevű művelője. Az ő nagyvonalú egyéniségének vezető pozicióba való helyezése *jelentős mértékben előmozdítja az árvaszék zavartalan működését.* A *Szokolay* Leó dr. elnökhelyettessé történő kinevezésével megüresedő árvaszéki ülnöki állás egyetlen jelöltje *Fazekas Béla* dr. árvaszéki jegyző. *Fazekas* Béla dr. árvaszéki kitűnő működésén felül, mint a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége tisztviselő szakosztályának főtitkára szerzett a városházán általános népszerűséget. Az árvaszéki kinevezések sorozatát *Koiss* István dr. és *Sima* István dr., a fiatal árvaszéki gárda két tehetséges tagjának előlépése fogja közmegelégedéssel lezárni.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-34.

„ESELGÉ“ szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsics-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSI cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

Angol Park
és az
Alpesi falu
Budapest pompás szórakozóhelyei!

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

VÁROSHÁZI NOTESZ

SZENDY POLGÁRMESTER, aki csütörtökön még résztvett az osztrák alkancellár fogadási ünnepségein, mikor e sorokat irjuk, már valahol a tenger partján üdül. Végérvényesen és visszavonhatatlanul megkezdődött immáron a városháza nyári szünete. Liber alpolgármester intézi augusztus 1-ig a főváros legfőbb vezetését, ő helyettesíti nemcsak Szendy polgármestert, hanem Lamotte alpolgármestert is, aki szintén szabadságon van.

Lamotte augusztus 1-ével jön haza, hogy átvegye Libertől, — ahogy mondani szokták — a városháza kulcsait. Liber csak augusztusban megy szabadságra, e pillanatban, mint ő maga mondotta a Városházi Notesznak, még maga sem tudja, hogy hova. Szendy polgármester is visszajön augusztus első napjaiban, de nem a budapesti városházára, hanem a miskolcira megy, hogy ott résztvegyen a Városok Országos Kongresszusának ünnepségein. A polgármester szabadságideje augusztus 20-a körül jár le, az István-napi körmeneten természetszerűen már ő képviseli a fővárost.

Liber alpolgármester azonban nemcsak Szendyt és Lamotte-ot, hanem Sipőcz főpolgármestert is helyettesíti. A főpolgármester a hét elején teljesen felgyógyultan már megjelent hivatalában, ahol néhány fontosabb aktáról referáltatott magának. Közben azonban meghült és most egyideig a Svábhegyen üdül, a szanatóriumban. Minden valószínűség szerint azonban ő fog elnökölni már a közigazgatási bizottság hétfői ülésén.

*

FEKETÉBE ÖLTÖZÖTT HÖLGYEK ÉS URAK lepték el csütörtökön délelőtt a polgármesteri hivatal előtti folyosót. A megtörtént főpolgármesteri és polgármesteri kinevezések kapcsán eskütételre gyűltek össze a boldogságtól sugárzó arcú tisztviselők.

A kinevezések általánosságban a rangsort tartják be, részben szentesítik a már megtörtént behelyettesítéseket és csak igen kis százalékban jutalmazzák különlegesen gyorsütemű előlépéssel az érdemeket. A rendkivüli előlépések között általános örömet keltett a polgármester titkári hivatala vezetőjének Keil Tibor dr.-nak főjegyzői és Lázár Imre grófnak tanácsjegyzői kinevezése. Rendkívül sokan gratuláltak Kenessey Gizi segédhivatali igazgató úrhölgynek, a polgármester titkárának, akinek előlépése egyben a feminizmus diadala is: a népszerű Gizi kisasszony az első segédhivatali igazgató a fővárosnál. A főpolgármesteri hivatalból Széll Rózsa lett kezelőfőtiszt. Megelégedést keltett Veronács Gyulának, a városháza gondnokának és a közgyűlés népszerű háznagyának segédhivatali igazgatóvá történt kinevezése is.

*

HATALMAS FEKETE ZÁSZLÓT lengetett a szél csütörtökön és pénteken a városháza ormán: meghalt békei Koós Jenő, 1925. óta a főváros törvényhatósági bizottsági tagja. A Lipótváros küldte be a törvényhatósági bizottságba kereszténypárti programmal Koós Jenőt, aki a legutóbbi időkben a törvényhatósági bizottságnak örökös tagja is lett.

Általános népszerűség és szeretet övezte a közgyűlési teremben az elhúnytat, aki hoszú ideig volt a földmüvelésügyi minisztériumban az elnöki ügyosztály vezetője, majd az állategészségügyi főosztály főnöke. Mint helyettes államtitkár ment 1920-ban nyugalomba.

Koós Jenő egyike volt a legszebben dekorált városatyáknak. A Ferenc József rend lovagkeresztje, a harmadosztályú vaskoronarend, a hadiékítményes vörös-kereszt díszjelvény, a másodosztályú polgári hadiérdemkereszt, és a Lipótrend lovagkeresztje díszítette egész sor külföldi kitüntetés mellett Koós Jenő munkás és példás-szorgalmú életét.

*

A FŐVÁROSI TISZTVISELŐK SPORTEGYESÜLETE szokásos évi sportünnepélyét ezidén ismét Balatonkenesén tartotta meg. Június 27-én a kora délutáni órákban a Szent Gellért-térről mintegy negyven autó és motorkerékpár indult Balatonkenesére. Este frissen készült halvacsora várta a motorosokat, a vacsorát a vitorlás szakosztály tagjai készítették.

Másnap, vasárnap a vitorlás szakosztály ünnepélyes zászlófelhúzását tábori mise követte, amelyet Bednárz Róbert pápai prelátus celebrált. A tábori mise után a prelátus megáldotta az egyesület újonnan beszerzett vitorláshajóit, amelyeknek keresztanyai tisztségét Szendy Károlyné, Liber Endréné, dr. Lamotte Károlyné, dr. Bódy Lászlóné, Dulácska Jenőné, Jordán Richárdné, dr. Uhl Raoulné és Kisgyörgy Béláné vállalták el. A keresztelő alatt a repülő szakosztály gépei keringtek a kikötő felett, ahol negyvenhárom vitorlás hajó várta a versenyek megkezdését.

*

A KERESZTELŐ UTÁN KEZDETÉT VETTE a senior dinghy verseny, amelyen a Balatonon eddig még nem tapasztalt nagyszámú mezőny indult. A tizenhét induló közül első lett a „Kelet“, korm. dr. Uhl Raoul (BSE), 2. „X“, korm. Kovács Béla (BYC), 3. „Akarattya“, korm. dr. Göllner Lajos (BSE). A 22 m-es yolle versenyben 1. „Mauwourneen“, korm. dr. Sándor Pál (KMYC), 2. „Szellő“, korm. dr. Göllner Lajos (BSE), 3. „Polgármester“, korm. dr. Fridrich Géza (BSE). A 18 éven aluliak dinghy versenyében tizenhat hajó indult, amelyek közül 1. „Kelet“, korm. Herzum Edgár (BSE), 2. „Akarattya“, korm. Gecső Tamás (BSE), 3. „Nyugat“, korm. Dulácska György (BSE).

*

UGYANAZNAP DÉLUTÁN KERÜLT megrendezésre a Balatonkenese melletti repülőtéren mintegy négyezer főnyi néző előtt a repülődélután, amelynek során a BSE négy repülőgépe, valamint a Műegyetem két repülőgépe rajrepülést, bemutatórepülést, ballonvadászatot és ejtőernyődobást mutattak be. A műrepülés során Majoros István BSE pilóta mutatott be szebbnélszebb mutatványokat. Az utasrepülés során elsőnek Szendy Károly polgármester, dr. Buzay Árpád által vezetett gépen emelkedett a levegőbe. Résztvettek még az utasrepülésben dr. Morvay Endre tanácsnok, dr Kabakovits József bizottsági tag és sokan mások. A repülődélutánt este 9 órakor látványos tüzijáték követte. 10 órakor a játékházban a sportbál vette kezdetét, amelyen a megjelent 5-600 főnyi vendégsereg a legjobb hangulatban hajnalig maradt fenn.

*

Egy év keresztény tanügy

Mozaik a Keresztény Tanügyi Bizottság működéséről

Irta: Urbányi C. József

Huszonöt évvel ezelőtt, mikor a destrukció már javában tombolt és az iskola felé nyujtogatta csápjait, alakult meg a Keresztény Tanítók Országos Egyesülete. A háború kitörésekor az Egyesület egész vezetőségét harcba szólították a haza védelmébe. A tanügyi tisztikar itthon maradt férfi tagjainak liberális szárnyát teljesen hatalmába kerítette a baloldali erőszak. Azonban a forradalmak és kommunizmus után *Wolff* Károly által kibontott zászló alá sorakozott lelkesedéssel a tanügyi tisztikar. *Bednárz* Róbert szervezett vezetésével megindult a munka a tanügyi bizottság keretében. 1930. nov. 28-a után megkezdődött a kerületi bizottságok szorgos munkája is.

Ezen időponttól állandóan felfelé ívelt a bizottság munkája, amit fáradhatatlan elnökünk *Bednárz* Róbert évzáró visszapillantásában pregnánsul így jellemzett: A Keresztény Tanügyi Bizottság az elmúlt esztendei működésével úgy belső értékben, mint külső hatásaiban is nagy sikert ért el. Kifelé megmutatta a jól elrendezett tábor szervezettségét februári magyaros esténk, amikor is ősi tradicionális szórakozását mutatta be ötven magyarruhás tanítónő és tanító a budai vigadó szorongásig megtelt helyiségeiben. Lélekemelő volt Rákóczi ünnpeségünk is a Katholikus Kör márványtermében, ahol vezérünk *Wolff* Károly ragadta magával magasszárnyalású gondolatokban gazdag hazafias beszédével a hallgtóságot. Bécsi tnulmányi kirándulásunk minden várakozást felül mult. Célunkat elértük, a kultúr kapcsolatokat felvettük a baráti viszonyban álló szomszéd állammal, amihez segítő jobbot nyujtott *Krasser* Róbert udvari tanácsos, felsőházi elnök, *Simonic* Antal országos iskola felügyelő, *Novotny* Vilmos kultúrtanácsos, *Butz* Ernő János kerületi iskola felügyelő és *Stolicska* József főiskolai tanár. A tanulmányútnak legkimagaslóbb eseménye *Felkay* Ferenc tanügyi tanácsnoknak bécsi rádióelőadása volt Budapest kulturális viszonyairól. Azonkívül a testvéri és kari összetartozandóságot ápoljuk a tanév eleji és tanévzáró társas összejöveteleinkkel, amit mindég más-más közigazgatási kerületben tartunk jól bevált szokás szerint. De befelé is megmutatta életrevalóságát a bizottság pedagógiai kérdésekről tartott értekezésekkel, előadásokkal előbbrevitte tagjainak továbbképzését.

Jelenleg 1489 beszervezett tagunk van, amit sajátkezű aláírások igazolnak. A központban a tanév folyamán kilenc központi tanácsülésünk és kilenc taggyűlésünk volt. Azonkívül mind a tizennégy közigazgatási kerületben van szervezetünk, ahol átlag hónaponként egységbe gyűjtötték össze a tagokat célkitűzésük alapján.

A Tanügyi Bizottság központi tanácsa tervszerűen céltudatos és eredményos működést fejtett ki a multban, mert évről-évre meg van a munkaterve.

1935—36. tanévben a gyakorlati pedagógiára helyeztük a fősúlyt. Igy Abesszinia földrajzi és gazdasági helyzetéről *Cholnoky* Viktor egyetemi tanár mutatott be gyakorlati tanítást. A rajzoktatás fejlődéséről *Tirpák* Sándor és *Sződy* Szilárd polgári iskolai rajzszakfelügyelő tartott gyakorlati bemutatóval előadást. *Felkay* Ferenc a főváros közoktatását ismertette érdekes statisztikai adatok kapcsán. *Molnár* István hatósági orvos, egészségtan-tanár „Népbetegségek és fertőző betegségek az iskolás korban" címen adott elő az „Egészség Hét"-tel kapcsolatosan. A dolgozó nőkről *Toperczer* Ákosné, *Masson* Izabella és *Kacsis* Margit vezették be az ankétet. *Imre* Ilma dr. el. isk. tanítónő, a főváros szociális intézményeit ismertette. *Somody* István a tanügyi tisztikar feladatait ismertette a magyarság önvédelmi harcában. *Vavrinecz* Dezső dr. a könyvtárat ismertette, mint népművelési eszközt. *Gáspár* Pál dr. a Rákóczianum igazgatója az ifjúsági olvasmányok fontosságát ismertette. Javaslatára kimondotta a bizottság, hogy a diákokat destruáló „Ifjúság" c. lapnak kitiltását kéri a fővárosi iskolákban. *Kisbán* Emil dr., a Pálosok magyarországi működését ismertette alapos tanulmányban. Bécsi tanulmányi úttal kapcsolatban előadást tartott *Losdorfer* János, *Sződy* Szilárd, *Jánossy* Imre szakfelügyelő, *Urbányi* C. József igazgató, *Szaucsek* István, *Noszlopy* László dr. *Georgi* Ilona tanárok, *Kollarits* Róza óvónő, *Handl* László és *Remsey* Győző főtitkár.

A tanügyi tisztikar hűséges kitartással küzd a nemzeti gondolat térhódításáért, azonban az elvesztett gazdasági pozicióját is vissza akarja foglalni. Megnyugvással vette a miniszterelnök kijelentését az első fizetéscsökkentéskor, hogy 1932. évi jún. 1-én vége lesz az átmeneti állapotnak és akkor régi jogait csorbítatlanul fogja élvezni a köztisztviselő. Azóta hatszor csökkentették a fizetéseket. A különmunkák járandóságait, mint az igazgatók nyári napközi otthon felügyeleti díját, az étkeztetés felügyeleti díját 1936. április 1-én, a kültelki pótlékot május 1-én vették el. Az ipariskolai oktatás is becsületesen megszolgált segítség volt. Mindez megszűnt. A különmunkák után járó pótlékokért fel kell venni a harcot és hatóságaink e tekintetben megértést is tanusítanak. Amíg a gazdaadósságok rendezésére akadt fedezet bőségesen, addig a köztisztviselő illetményeit folyton nyirbálták, holott a drágaság folyton fokozódik. Az áhítva várt státusrendezés 106 tanítói állást szűntetett meg. Kérésünk lenne, hogy a családi pótlékot emelje fel a hatóság, mert havi 6 pengőnél többet ér talán egy magyar édesanya és feleség. Tanítógyermekeknél pedig a tandíjmentesség annál is inkább indokolt, mert a katonagyermekeket tanulókorban cipőfüzőtől a sapkáig ingyen látják el. Itt van a beiratási díj, melynek fele törvényszerűen tanulói jóléti célokra fordítandó és még soha egyetlen fillért nem láttak ebből sem a fővárosi tanítóárvák, sem az özvegyek. Sőt még a kis hadipótlékot is elvonják a nyugdíjas tanítótól.

A kerületi Tanügyi Bizottságok a pedagógiai közélet tisztképző iskolái és az ifjú nemzedék családi fészkei. A mai ifjúságban sok tetterő, tanulni vágyás és áldozatkész munkakedv rejlik. Igy a Keresztény Tanügyi Bizottság kerületi szerveit nagy szeretettel keresik fel, mert tudják, hogy testvéri támogatásban részesülnek. Továbbképzésükre és tudásuk érvényesítésére alkalmat szolgáltatnak a havi összejövetelek, hol a fiatal fecskék első szárnypróbálgatásait szívesen segítik elő az öreg sasok, távol minden személyi féltékenykedéstől. A kerületi bizottságok azt akarják lehetővé tenni, hogy a tehetség és szorgalom érvényesüljön az alkalmi könyöklők törtetésével szemben. A kerületek sok új eszmét vetnek fel. A tanítók szociális helyzetére vonatkozó javaslatokat a központ igyekszik realizálni. A kerületi összejöveteleket igen vonzóvá tette a III. ker. agilis ügyv. elnöke *Reischl Réw* Sándor, aki hangyaszorgalommal nivós műsoros tárgysorozattal egészítette ki az összejöveteleket, valamint a művészi pedagógusok munkáit kiállítás keretében is bemutatta nagy sikerrel.

A kerületek egy-egy összejövetelén megjelent *Bednárz* Róbert prelátus elnökünk, amikor is irányító buzdító beszédeket mondott. A központot képviselte még a gyűléseken az ügyvezető elnök, a főtitkár, a kulturális és gazdasági bizottság elnökei. A kerületi bizottságok vezetői közszellemet teremtettek arra vonatkozóan, hogy amint az orvostudomány fáradhatatlanul és önfeláldozóan küzd a ragályos betegségek ellen, épúgy kell a tudás fáklyájának szünet nélkül világítania a sötétséget terjesztő butaság, a rosszindulatú hazugságok ellen, melyeket aljas indokok vezetnek. A tanító apostoli munkássága nem szünetelhet soha, különösen most e sorsdöntő korszakban, mikor a szomorú csonkaságunkban a feltámadás lelkét kell az emberek lelkében ébren tartani. A jövő esztendőben különös súlyt kívánunk helyezni arra, hogy kerületi bizottságaink szülői értekezletek révén az állampolgári nevelés egyetemes feladatait ismertessék. A tanító csak úgy végezhet eredményes munkát, ha a nép élén halad, nem lehet hivatásának apostola, aki a tanterem négy fala között akarja betölteni missziójá. Nagy kultúrpolitikusunk, *Eötvös* József is leszögezte: „A népnevelés olyan óriási munka, hogy azt csak egy óriás végezheti el: a nemzet egyeteme". Ezt a nemzeti működést kell irányba indítani és szervezni törvényszerű célszerűséggel...

A SPORTÜNNEPÉLY HARMADIK NAPJÁN ismét vitorlás versenyek voltak, amelyek közül a 25 m²-es turayolle versenyben első lett: „Novara", korm. dr. Uhl Gyula (BSE), 2. „Virradat" korm. dr. Uhl Raoul (BSE), 3. „Csobogó", korm. Ilovszky János (BYC). A szenior dinghy-versenyen első lett: „X", korm. Kovács Béla (BYC), 2. „Mókuskám", korm. dr. Uhl Raoul (BSE), 3. „Dicky", korm. Jordán Richárd (BSE). A tőkesulyosok versenyében győzött a dr. Reményi-Schneller Lajos által vezetett „Glória" (KMYC), Krayer K. Arnold „Lucifer"-je (BYC) előtt. A nagyszabású sportünnepély mindhárom napján jelen voltak: Szendy Károly polgármester, Liber Endre és dr. Lamotte Károly alpolgármesterek, Kovácsházy Vilmos, dr. Bódy László, dr. Szepesváry Pál, dr. Morvay Endre és dr. dorogi Farkas Ákos tanácsnokok, Ilovszky János, dr. Kabakovits József, dr. Szakáll Antal törvényhatósági bizottsági tagok, Dulácska Jenő segítőalapi igazgató és mintegy 5-600 megjelent vendég. A nagyszabású sportünnepélyt az emlékplakettek kiosztása követte, közös ebéd keretében.

A szép sikerrel zárult sportünnepély rendezésében dr. Bódy László tanácsnok vezetése alatt Leitgib János főtitkár, ifj. Liber Endre titkár, dr. Uhl Gyula, dr. Buzay Árpád tagokból álló bizottság fáradhatatlan agilitással működött közre az ünnepély zavartalan lebonyolítása érdekében.

*

CSILLÉRY ANDRÁS DR. fia: Csilléry Béla, a kitünő művészember, államtudományi doktorátust tett a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen.

„ANTONIA" MOSÓ-
SZAPPAN
2 kiló
96 fillér
az ismert 30%-os másodrendű
kitünően habzó minőségben
PÁRISI
NAGY ÁRUHÁZ

A szürke taxi vezetősége értesiti a n. é. közönséget, hogy f. év **junius hó 28-tól** kezdődőleg a régi öt négyes telefonszám megváltozott és ettől a naptól kezdődőleg
a szürke taxi
telefonszáma:
22—22—22

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Központi iparos-székházat és állandó kisipari áruminta-csarnokot akar létesiteni Szendy polgármester

*

Az elmult esztendőben négy és félmillió pengő ujabb kölcsönt folyósitott a Kisipari Hitelintézet

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Nagy érdeklődés mellett tartotta meg közgyűlését a *Budapesti Kisipari Hitelintézet*, melynek részvényesei és a kisiparosok kiküldöttei nagy számban jöttek össze, hogy meghallgassák az intézet vezetőinek beszámolóját az elmult év munkásságáról.

Girardi Tibor kormányfőtanácsos nyitotta meg a közgyűlést. Elismeréssel szólt az intézet eredményes tevékenységéről, majd ismertette a közgyűlés rendjét. Utána dr. *Szél* Jenő vezérigazgató számolt be az elmult esztendő eseményeiről.

A közgyűlés ezzel kapcsolatban áttért az évi jelentés tárgyalására. A felszólalók örömmel vették tudomásul, hogy az immár normálisnak nevezhető kisipari és kiskereskedelmi hitelellátáson kívül az intézet folytatta a kormány által megindított tatarozási hitelakciót, továbbá a Kereskedelmi és Iparkamara kezdeményezésére megindított egészen kistételű, nem 'bankszerű kisipari és kiskereskedelmi kölcsönök lebonyolítását. Ezt az eredményes működést kizáróan az intézet korszerű szervezete és racionális munkamódszere és munkaeszközei tették lehetővé. Összesen 4049 tételben 4,395.954 pengő összegű újabb kölcsönt folyósított az elmult évben a Kisipari Hitelintézet, ami 1096 tételtöbblettel másfélmillió pengő összegű emelkedést jelent az előző üzleti évhez képest. A hiteltőke összege 13,972.381 pengő volt.

Nagyjelentőségű tevékenységet fejtett ki az intézet az iparosok által fedezetül nyujtott ingatlanok védelme terén is. Ezzel nemcsak megakadályozta a bajba jutott kisiparos egzisztenciák pusztulását, hanem előnyösen hatott az ingatlanpiacra is, amelynek árait nem törték le az áldozatul odadobott kiscsaládok vagyontárgyai. Jelentős emelkedést mutattak az elmult évben a takarék- és folyószámlabetétek is, amely összeg felülmulta a másfélmillió pengőt. Külön említést érdemel az intézet különleges tanonctakarék-propagandája. Az intézeti teljesítmény hatásfokát igazolja, hogy a mind súlyosabbá váló altruisztikus feladata mellett nemcsak rezsiköltségeit fedezte, hanem még a megfelelő leírásokon kívül félszázezer pengőt tartalékolt kétes követelések fedezésére is.

A jelentéssel kapcsolatos felszólalások során báró *Babarczy* István tanácsnok a főváros közönsége, mint főrészvényes részéről örömmel állapította meg, hogy *az intézet hivatása magaslatán áll* és a nehéz gazdasági helyzet ellenére olyan szolgálatokat tesz, amelyekért úgy a főváros közönsége, mint az érdekelt iparosok és kiskereskedők részéről a legnagyobb elismerés illeti meg. Indítványára a közgyűlés köszönetét fejezte ki az intézet vezetősége, tisztviselő kara, elsősorban dr. *Szél* Jenő vezérigazgató értékes tevékenységéért.

Nagy Antal, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, valamint az IPOK megbízásából fejezte ki elismerését az intézet tevékenysége felett. Különösen a fedezetnélküli, egészen kistételű kisipari kölcsönök lebonyolításáért mond köszönetet, mert ezt a nagy munkát ráfizetés nélkül csak a Kisipari Hitelintézet kiváló szervezetével lehetett lebonyolítani. A termelő hitelek bevezetését és az intézet működésének előmozdítására további alaptőkeemelést sürgetett.

Kovacsek Ferenc az iparosok nevében mondott köszönetet a főváros vezetőinek, különösen *Szendy* Károly polgármesternek, hogy a Kisipari Hitelintézeten keresztül hathatósan segítik a kézműves társadalmat. Ennek fokozása érdekében általános a kívánság, hogy az intézet alaptőkéjét felemeljék, annál inkább, mert ezen az úton meg lehetne oldani az intézeti székház kérdését is. Az iparosok örömmel értesülnek róla, hogy az alaptőke-emelés tervei szerint átengednék a főváros egyik megfelelő telkét, amelyen nemcsak az intézeti székház épülne fel, hanem ahol a központi iparosszékház, a kisiparos intézmények és főként az így életre hívható *Állandó Kisipari Árumintacsarnok* otthont találna. Kifogásolta az igazgatósági tagok létszámának csökkentését, mert így számos nagyipari szakma képviselője kimarad az intézet vezetéséből.

A közgyűlés ezután megválasztotta az intézet igazgatósági tagjait: *Girardi* Tibor, *Hubert* Vilmos, *Kresz* Károly, a TÉBE igazgatója, *Ilovszky* János, a Baross Szövetség elnöke, *Lajtha* Rezső, *Munkácsy* Gyula és *Szilágyi* Antal személyében. A felügyelőbizottság tagjai lettek: *Ascher* István, *Jakab* János, dr. *Rendek* Gyula és *Tábory* János. A Budapesti Kisipari Hitelintézet elnökévé *Girardi* Tibort, alelnökévé *Ilovszky* Jánost választották meg.

Augusztus hó 1-én életbelép az uj lakbérleti szabályrendelet

Könyvalakban hivatalos magyarázatokkal megjelent az uj szabályrendelet

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A belügyminiszter és az igazságügyminiszter jóváhagyták s igy most végre megjelenhetett az uj fővárosi lakásbérleti szabályrendelet, hogy augusztus 1-én már életbe is lépjen.

Az uj jogalkotásnak mindenütt igen nagy jelentőséget tulajdonitanak, ami érthető is, mert egyfelől az ebben foglalt rendelkezések szabályozzák majd a következő évtizedekben a bérleti jogviszonyt, másfelől mert a bérbeadók és bérlők kategóriájába csaknem kivétel nélkül beletartozik a főváros egész lakossága, háztulajdonos és lakó, házbirtokos, közhatóság, kereskedő, iparos, vendéglős, kávés, szállótulajdonos, házfelügyelő és segédházfelügyelő és mindenki más.

Az uj lakásbérleti szabályozásnak ez a nagy fontossága és a legszélesebb körökre való kihatása késztette Sömjén László dr.-t, az igazságügyiminiszteriumban beosztott itélőtáblai birót, a szabályrendelet miniszteriumi előadóját és vitéz Horváth László székesfővárosi tanácsjegyzőt, a városházi előadót arra, hogy az uj lakásügyi rendelkezéseket magyarázatokkal lássák el. Ez a remekbekészült jogászi munka éles reflektorként világitja meg a szabályrendelet minden rendelkezését, rámutat az egyes intézkedéseknek egymással és más jogszabályokkal való összefüggéseire, ugy, hogy mindenki számára lehetővé teszi az eligazodást a rendelkezések utvesztőjében. A magyarázó szöveg nem illetéktelenek jogi felfogása a szabályrendelet rendelkezéseiről, hanem a szerzők személyére való tekintettel tulajdonképen hivatalos magyarázat, amely jogi vitákat eldönt és peres ügyekben irányt mutat. A magyarázatokon kivül a könyv a birói gyakorlatot is közli, azokat az elvi jelentőségü bírói döntéseket, amelyeket ez az uj kodifikáció is érintetlenül hagyott.

Aláhuzza a mü sulyát és jelentőségét, hogy az előszót hozzá Liber Endre alpolgármester irta, aki az első pillanattól tevékenyen és irányitóan résztvett ebben a nagyfontosságú jogalkotásban. Liber Endre előszavában az uj szabályrendelet történeti előzményeit is ismerteti rendkivül érdekesen és ez a történeti visszapillantás szinte szervesen hozzátartozik Sömjén László dr. és vitéz Horváth László pompás magyarázataihoz.

A könyv a Fővárosi Tudósító kiadásában és az Atheneum szép nyomdai előállításában jelent meg. A mü 4 pengőért minden könyvkereskedésben kapható.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-188-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 1-891-18.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
MÜSORA SZENZÁCIÓS!

HIREK

Olvasóinkhoz

A törvényhatósági bizottság nyári törvényben megállapitott szünetének tartama alatt az Uj Budapest kéthetenként jelenik meg.

Az Uj Budapest legközelebbi száma: július hó 25-én fog megjelenni.

A kiadóhivatal.

A Fansz. köszönete a státusrendezésért

— *Az Uj Budapest tudósitójától.* —

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségi tisztviselő osztályának igazgató tanácsa és választmánya a nyári szünet előtt, csütörtökön tartotta utolsó ülését, melynek során az igazgató tanács kiosztotta a Wurmb Elemérféle ösztöndijakat. Az ösztöndijakat kapták: 500—500 pengőt Cenner Mihály joghallgató, Mikolay Miklós gépészmérnök hallgató, Szenessy Mártha és Tokody Ilona bölcsész hallgatók és 250 pengőt Klementisz László joghallgató.

A választmány a státusz-rendezéssel kapcsolatos rendeletek tárgyalása során Czebe Jenő dr. főjegyző inditványára egyhangú lekesedéssel köszönetet mondott úgy a főpolgármesternek, mint a polgármesternek az ideiglenes hivatalnoki státus megszüntetése érdekében kifejtett tevékenykedésükért.

Örömmel vette tudomásul az együttes ülés is, hogy Firenze és Stockholm város tisztviselői ellátogatnak Budapestre.

Ezután az ülés folyó ügyeket tárgyalt.

A Keresztény Községi Párt V. kerületi szervezete, a Belső és Külső Lipótvárosi Keresztény Társaskör fájdalomtól lesújtva jelenti, hogy legnemesebb jellemü társelnöke és egyik alapitója — a puritán közéleti szellem és férfias elvhüség és önzetlen áldozatkészség megszemélyesitője, kit büszkén vallottunk magunkénak,

békei KOÓS JENÖ

ny. m. kir. földmüvelésügyi h. államtitkár, Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának örökös tagja, több magas kitüntetés tulajdonosa

f. hó 8-án 64 éves korában mindnyájunk mélységes gyászára, jóságos tiszta lelkét hirtelen és váratlanul visszaadta Teremtőjének.

Nagyon szeretett és tisztelt Társelnökünk és alapitónk földi maradványait f. hó 10-én, a **Kerepesi-út melletti** temetőben a Székesfőváros által felajánlott díszsirhelyen helyeztük örök nyugalomra.

Hálás szeretettel őrizzük szivünkben nemes emlékét!

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Osztrák képviselők látogatása a Keresztény Községi Pártban

Bednárz prelátus vacsorát adott az Interparlamentáris konferencia alkalmából Budapestre jött osztrák tanügyi előkelőségek tiszteletére

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Az Interparlamentáris Unio ülésére eljött Budapestre Nowotny Vilmos szövetségtanácsi kulturtanácsos Bécsből, Schmid Ferenc linzi és Skarianz Róbert klagenfurti kulturtanácsos, tartománygyülési képviselők. Ez alkalomból Urbányi C. József a Keresztény Tanügyi Bizottság ügyvezető elnökének kiséretében a Keresztény Községi Párt központi helyiségét keresték fel, hogy dr. Wolff Károlynál, a párt vezérénél és Bednárz Róbert prelátus, a Keresztény Tanügyi Bizottság elnökénél tiszteletjenek.

Ugyancsak fenn jártak az osztrák urak a központi városházán, ahol Szendy Károly polgármesternél és Felkay Ferenc tanügyi tanácsnoknál tisztelegtek. Nowotny Vilmos a keresztény tanitók gyülésén is előadást tartott viharos tetszés mellett.

Az osztrák szövetségi kulturtanácsos tartománygyülési képviselők tiszteletére Bednárz Róbert prelátus a Városligeti Gundel étteremben adott vacsorát, melyen részt vett Nowwotny Vilmos, Schmid Ferenc, Skorianz Róbert képviselők, Felkay Ferenc dr. tanügytanácsnok, Urbányi C. József a Tanügyi Bizottság ügyv. elnöke, Berkes Károly kir. tanfelügyelő, Havlin Károly dr. főv. tanácsjegyző, Szegváry Sándor, Loschdorfer János, Palócz András dr. polgári iskolai felügyelők.

1505 pere volt tavaly a fővárosnak

A tiszti főügyész évi jelentése

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Szemethy Károly dr. tiszti főügyész most terjesztette elő a közigazgatási bizottsághoz a tiszti ügyészség által 1935 év folyamán vitt fővárosi perekre és a tiszti ügyészségnek a mult évben kifejtett egyéb irányu működésére vonatkozó jelentését.

A tiszti főügyészi jelentés mindenekelőtt általános ismertetést ad a főváros pereiről, majd pedig részletesen ismerteti ezekre a perekre vonatkozó számszerü adatokat.

Az elmult évben a főváros által indított és a főváros ellen indult perek száma — figyelembe véve az 1935 évi január hó 1 napján már folyamatban volt pereket is — összesen 1505 volt. Ezeknek a pereknek a perértéke 9.492.059 pengő 93 fillért tett ki. Az 1505 per közül a mult évben itélettel 911 pert fejeztek be és pedig a fővárosra nézve kedvező itélettel 859 pert, a fővárosra nézve kedvezőtlen itélettel pedig csak 52 pert.

Ennek a fővárosra nézve kedvezőtlen itélettel végződött 52 pernek 504.469 pengő 76 fillér volt a perértéke. Ennek dacára a fővárost ezekben a perekben összesen csak 47.111 pengő 70 fillér fizetésére kötelezték.

Az 1505 per közül a mult évben egyezséggel 104 per fejeződött be. Ezeknek a pereknek a perértéke 276.134 pengő 90 fillér volt, viszont ezekben a perekben a főváros által kifizetett egyezségi összeg mindössze 38.654 pengő 15 fillért tett ki. Ezek szerint a főváros az elmult évben az itélettel és egyezséggel befejezett 1015 perben összesen csak 85.765 pengő 45 fillért fizetett. Ez az összeg a fővárosnak a mult évben folyamatban volt perei perértékének 0,9%-a. Ezt a fővárosi szempontjából kivételesen kedvező eredménynek kell tekinteni.

Még ennél is érdekesebb talán a tiszti főügyész jelentésének az a része, amely a tiszti ügyészség 1935. évi tevékenységéről számol be. Ebben a részben a tiszti főügyész összehasonlitó kimutatást ad a tiszi ügyészség 1920—1935 évi tevékenységéről. Ebből az összehasonlitásból kiderül az, hogy a tiszti ügyészség 1935. évi ügyforgalma az 1934. évi ügyforgalmához viszonyitva 3074 darabbal szaporodott, az 1920. évi ügyforgalomhoz viszonyitva pedig megnégyszereződött. A tiszti főügyészi jelentésnek most vázolt adatai beszédes bizonyitéka annak a fontos szerepnek, amelyet a tiszti ügyészség a főváros közigazgatásában betölt.

A Bauxit Trust A.-G. Zürich, igazgatósága megállapitotta az 1936 január 31-el lezárt üzletév mérlegét. A tiszta nyereség 804.439.32 svájci frankot (az előző üzletévben 299.617.20 svájci frank) tesz ki. Ez a nyereség lehetővé tenné, hogy a társaság részvényenként 3 svájci frank (az előző üzletévben 1.20 svájci frank) osztalékot fizessen. Tekintettel azonban a fennálló transzfernehézségekre, az igazgatóság a julius hó 9-én megtartandó közgyülésnek inditványozni fogja, hogy a társaság 702,127.66 svájci frankot külön tartalékalapba helyezzen. Ezen tartalék annak idején — az osztalékadó levonás után — kizárólag a 12. sz. osztalékszelvénynek darabonként 3 svájci frankkal való beváltására lesz fordítható.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

LIFT ◆◆ HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ◆◆
FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

Offenbach Hoffmannja mesél Hoffmann képkerete beszél

Meghosszabitják a Gellérthegyi-kioszk bérletét

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A főváros vezetőségében és a nagy városi pártoknál a legutóbbi időkben az a meggondolás jutott előtérbe, hogy a főváros közönségének tulajdonát képező vendéglők és kioszkok bérletét nyilvános versenytárgyaláson értékesiteni nem szabad és nem lehet. Azok a bérbeadások, amelyek főleg a közélelmezési ügyosztály hatáskörében a legutóbbi tiz esztendőben történtek, a legtöbbször azzal a sajnálatos eredménnyel jártak, hogy a bérlők nem tudták megfizetni a magasra fellicitált bért, sőt teljesen elvéreztek, kényszeregyezségbe és csődbe mentek az erejükön felül vállalt bérleten. Sokkal helyesebb, ha a főváros bérleteit azoknak a bevált, kellő üzleti tőkével és tapasztalattal rendelkező szakembereknek juttatja, akik teljesiteni is tudják azt, amire vállalkoztak.

Ez *a modern városgazdasági irányzat* azt az elvet vallja, hogy *lakót nem versenytárgyalás útján fogad* be házába a háztulajdonos, mert a megajánlott bérösszegen felül számos olyan egyéb szempont is van, amely erősen latba jön a bérlemény hasznositásánál. Áll ez különösen a főváros tulajdonát képező vendéglő és kávéházi üzemekre és azok jól bevált bérlőire: *Gundel* Károlyra, a Gellért-szálló és a Gundel-étterem bérlőjére, a *Rónai testvérekre*, a Hanglikioszk és Vigadó-söröző bérlőire, *Weingruber* Ignácra, a Fővárosi Pavillon bérlőjére, és nem utolsó sorban *Mittl* Sz. Ferencre, aki a Gellérthegyi Kioszkot bérli a fővárostól.

A Gellérthegyi Kioszk a fővárosnak idegenforgalmi szempontból is *jelentős tényezője*. Nagy számmal keresik fel a nyári kánikulában a tündéri kilátással biró helyet a Budapesten megforduló idegenek, akik elragadtatással beszélnek a Kioszk pompás ételeiről és italairól, előzékeny és figyelmes kiszolgálásáról is. Mindenképen indokolt tehát, hogy a főváros teljesitse a Kioszk fejlesztésére rengeteg pénzt és munkát áldozott bérlőnek azt a kérését, hogy szerződését *versenytárgyalás kiirása nélkül hosszabbitsák meg*, annál is inkább, mert ez a derék, kitünő szakember megérdemli, hogy munkásságának gyümölcsét *ő és nem más* élvezze.

Uj telefonbélyegzőjét csak
Beér Sándornál
rendelje.
1 sor 50 fillér
2 sor 70 fillér
Budapest, V. Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183 25

Tovább harcol a főváros az autóadó eltörléséért

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros közigazgatási bizottságában szinte minden hónapban visszatérő téma az autóadó eltörlése érdekében megindított akció. A közigazgatási bizottság június havi ülésén *Wolff* Károly mutatott rá ismételten arra, hogy az *autóadó a legigazságtalanabb adónem* és csupán arra alkalmas, hogy a modern fejlődés lehetőségeit úgy országos, mint nemzetközi viszonylatban *megakadályozza.*

A fővárosnak az autóadó eltörlése érdekében a kormányzathoz intézett felterjesztéseit azonban a pénzügyminiszter *állandóan elutasítja.* Igy legutóbb rövid leiratban értesítette a miniszter a fővárost, hogy a gépjármű közúti adót ezidőszerint az állam jelenlegi pénzügyi helyzetére való tekintettel *eltörölni nem lehet.* Azt mondja a miniszter, hogy az autóadó tételeit annyira mérsékelték, hogy azok már az autóforgalom fejlődését nem gátolják.

A polgármester a legutóbbi napokban aziránt intézkedett, hogy az autóadó ügyében *újabb számításokat eszközöljön* az illetékes ügyosztály. A polgármester igazolni kívánja, hogy a külföldi államok autóforgalmához képest Magyarország és Budapest autóforgalma elenyésző. Külföldön a közületek nem az autó megadóztatásából kívánnak jövedelemhez jutni, hanem az autó által foglalkoztatott *iparágak révén,* ami sokkal nagyobb jövedelmet biztosít, a mellett munkáskezek tíz és százezreinek ad kenyeret. Nálunk is fellendülne számos iparág, ha a közúti adó eltörlésével *az autótartást megkönnyítenék* és nem tekintenék luxusnak.

A főváros tehát a leghatározottabban és legerélyesebben *folytatja offenzíváját az autóadó eltörlése érdekében.* Kétségtelen, hogy a polgármestert akciójában az autóadó eltörléséért egyhangúan *támogatja valamennyi közgyűlési párt.*

AUGUSZT - PAVILLON
I., Hidegkuti-út 22.
cukrászda — étterem
Uzsonnához jazz, vacsorához cigányzene.
83-as villamos, 5-ös autóbusz.
Asztalrendelés 1—640—02

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

VÁLLALKOZÁS

Miért tart hat versenytárgyalási ajánlatot irreálisnak a Vizművek vezetősége?

Komplikációk a gravitációs csatorna megépitése körül — Rövidesen belügyminiszteri döntés várható az angyalföldi szivattyutelep alépitményi munkálatai ügyében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Két nagyjelentőségű mélyépítési közmunka sorsát kísérik általános figyelemmel úgy várospolitikai, mint vállalkozói körökben.

Az egyik az angyalföldi szivattyutelep megépítésére hirdetett versenytárgyalás sorsa. Szemben az út és csatornaépítési szakbizottság határozatával, amely a *Teleki és Katona* cégnek, mint legolcsóbb ajánlattevőnek javasolta kiadni a több mint félmillió pengő értékű közmunkát, a polgármester úgy döntött, hogy a második legolcsóbb ajánlattevővel, *Szentgály* Antal mérnökkel, kössön a főváros vállalati szerződést. A polgármesteri döntést több fellebbezés támadta meg. A polgármester a fellebbezéseket felterjesztette a belügyminiszterhez, aki döntés előtt kikérte az iparügyi minisztérium véleményét. A döntés, amely értesülésünk szerint *igen nagy meglepetés lesz,* a közeli napokban várható.

—

A másik feltűnést keltő mélyépítési versenytárgyalás, amelynek döntése húzódik, a *gravitációs csatorna folytatólagos építkezése.* A Vízművek által meghirdetett versenytárgyaláson legolcsóbb volt a *Hacker* Emil cég, utána következtek *Barta és Bleier, Teleki és Katona, Benedikt* Marcell, *Priszter* György, *Fejér és Dános, Klauber és Vajda, Skuteczky és Boray, König, Román és Stein, Gazdaságfejlesztési és Épitési r. t.* stb. A 23 ajánlattevő cég közül a legolcsóbb 360.813, a legdrágább 498.823 pengővel pályázott.

A vízművek vezetősége és választmánya az első hat ajánlattevő ajánlatát *irreálisnak tartotta* és azt javasolja a polgármesternek, hogy a 7. 8. és 9. helyen levő cégnek, a *Klauber és Vajda, a Skuteczky és Boray* cégeknek, továbbá a *Gazdaságfejlesztési és Épitési R. T.*-nek juttassa a 400.000 pengős közmunkát. *Morvay* Endre dr. tanácsnok, a vízvezetéki és világítási ügyosztály vezetője, *igen helyesen* arra az álláspontra helyezkedett, hogy döntés előtt kikéri az út- és csatornaépítő ügyosztály szakvéleményét. Nyilatkozzon a szakértő ügyosztály, *valóban irreálisak-e* azok az árak, amelyeket a Vízművek vezetősége azoknak tart. Csak az út- és csatornaépítési szakügyosztály véleményének beérkezése *után fog dönteni* a polgármester ebben az összegszerűség szempontjából is igen jelentős — közmunka-problémában.

—

A főváros nyári közmunkái

Meghirdette a polgármester a versenytárgyalást a herminamezei plébánia-templom épitésére — Négy részben kerül kiirásra a Budafoki-út egy részének átburkolása

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester meghirdette a versenytárgyalást a rákosvárosi Kajsa-téren épitendő hermina mezei plébániatemplom építési munkálataira. A versenytárgyalás határideje augusztus 7-én délelőtt 9—10 óra között van. Egyelőre a föld, kömüves, beton, szigetelő és elhelyező, továbbá a vasbeton munkákra irt ki a polgármester versenytárgyalást. Az ács, tetőfedő és bádogos munkák ősszel kerülnek kiirásra.

A közeli napokban irja ki a polgármester a Budafoki-ut azon részének, amely a Lágymányosi uttól az összekötő vasuti hidig vezet kövező burkolási munkálatait. A munka négy részben kerül kiirásra, az épités már a Horthy Miklós hid megnyitásával kapcsolatos és az ahoz vezető egyik főutvonalat fogja alkotni.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon: I—811—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, színházi látcsövek. a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.

Uj kiirások

Várócsarnok elkészitésére (a MÁV. kelenföldi pályaudvar előtt, 6 m. hosszu, 1.5 m. széles és 2.4 m. belvilágu) a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi július hó 15-én délelőtt 9 óra.**

25.000 kg. mosópor és 20.000 kg. kristályszóda szállitására a székesfőváros intézetei, hivatalai, iskolái és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi július hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Papirárúk szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi július hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Utrendezési munkákra a II. kerület, Ezredes-utca, Fillér-utca és Lövőház-utca közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi július hó 21-én délelőtt 10 ó.**

Versenytárgyalási hirdetmény

A II. ker., Ezredes-utca, Fillér-utca és Lövőház-utca között levő szakaszának

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és aláirt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi július hó 21-én délelőtt 10 óráig

kell a Központi Városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: DOBY ANDOR DR.

Szerkesztő: RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi
Elsőrendű minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: I—212—44.

XIV. évfolyam 30—31. szám Budapest, 1936. julius 25.

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., ...-u. 1.

Wolff Károly a ravatalon

MIKOR E SOROKAT ólomba önti a fürgén pattogó szedőgép: már a ravatalon pihen Wolff Károly földi teteme, hogy néhány óra mulva a farkasréti temető családi sirboltjában találja meg a nyugodalmat. Az Örök Világosság fényeskedjék a nagy utra induló léleknek, aki az Égi Bíró előtt, ha majd számonkérik földi cselekedeteiről, elmondhatja a thermopyle-i szoros háromezer esztendős őselnek sírfelíratát: Megcselekedtem, amit megkövetelt a haza!

A nagy gyászban, amely a magyar közélet nagy halottjának ravatalát körüllengi, banalitásokká fakulnak a színes szavak és a diszítő jelzők. E pillanatban — úgy tetszik nekünk — még theátrális minden szónoklat, minden jellemzés, amely az alig elköltözött Wolff Károly érdemeit kívánja koszorúba kötni. Még nyitva a sír, hogy magábazárja a halottat, még a temetés ideje van és nem a dicséreté. A kétnapos halálesetnek még nincs meg a történelmi perspektívája. Szivünkön még túl friss a seb, még el kell telnie néhány esztendőnek, amig a magyar Pantheonban, lerázván mindent, ami földi, tündökletes fényben fog ragyogni a jövendő számára Wolff Károly éltető eszmévé finomult alakja.

*

E HASÁBOKON, AMELYEK tizenötödik esztendeje képviselik a Wolff Károly által vallott keresztény világszemléletet, az elhunyt vezérnek rengeteg cikke, nyilatkozata és elgondolása látott napvilágot. Ezek a megnyilatkozások szorosan hozzátartoztak Wolff Károly annyiszor méltatott egyéniségéhez, a meg nem alkuvó célkitűzéshez, az elszánt energiához, ahoz a fanatizmushoz, amely a maga prófétai lángolásában annyira jellemezte Wolff Károlyt. Szinte el sem lehet hinni, hogy Wolff Károly nincsen többé, immár az anyaföldé, ami benne múlandó! Még nyitva a sír, de máris érezzük a rettenetes űrt, amelyet Wolff Károly távozásával itthagyott!

*

KÉTSÉGTELEN, HOGY WOLFF Károly tovatűnő árnya pótolhatatlan veszteség a keresztény és nemzeti irányzatú várospolitika szempontjából. Az ő elárvult vezéri széke szinte betölthetetlen. Nem lehet helyettesíteni egyetlen emberrel sem és felemás az a megoldás is, amely minden valószínűség szerint be fog következni: hogy vezérlő tanács, vagy direktórium-féle igyekezzen a keresztény várospolitika vezetését betölteni.

A nagy halott emléke arra kötelez mindenkit, hogy az egyéni ambiciók félreálljanak, a személyes hiúságok elcsituljanak, ha arról van szó, hogy ki, vagy kik vezessék a jövőben a Keresztény Községi Pártot. Minden olyan megmozdulás, amely sértett önérzetből pártütést szítna: végveszélybe sodorhatná a vezér nélkül maradt nyájat. Valljuk be őszintén: Wolff Károly halála súlyos veszteség nemcsak abból a szempontból, hogy az ő értékes egyénisége nincs többé, hanem azért is, mert az ő minden egyéb tekintélyt abszorbeáló vezéri pálcája eltünvén, esetleg olyan belső torzsalkodások jutnak szerephez, amelyek úgy befelé, mint kifelé alkalmasak arra, hogy a pártnak Wolff Károly életében töretlen méltóságát és hatalmát erősen csorbítsák!

*

A TÖRTÉNELEM LESZ HIVATVA arra, hogy méltóképen megfesse Wolff Károly arcképét! Mi, kortársai, túlközel voltunk hozzá, nincs meg a távlatunk, holott érezzük és tudjuk, hogy immáron több, mint húsz esztendeje történelmi korszakot élünk. Az arckép, amelyet kellő perspektivával fog megrajzolni róla a századvég históríkusa, fel fogja tüntetni elsősorban az ő kiváló egyéni tulajdonságait: fanatikus lelkesedését, törhetetlen meggyőződését, páratlan igazságérzetét, befolyásolhatatlan korrektségét. Ezeken a tiszteletreméltó egyéni tulajdonságokon túlmenően azonban vannak egyéb, mondhatni korszakalkotó érdemei is a most elhunyt Wolff Károlynak.

Rosszul fejeztük ki magunkat. Nem lehetnek korszakalkotó érdemei, mert ő maga volt egy korszak, két határkő közötti időszak a nemzet és különösen a főváros életében. Wolff Károlynak és a vele mindig együttdolgozó Sipőcz Jenőnek hervadhatatlan érdeme, hogy ők ketten alkották meg vállvetett erővel az uj Budapestet: az önállóvá lett Magyarország fővárosát. Megalkották mustra nélkül, kizárólag a maguk tudására, tisztességére és koncepciójára támaszkodva, megalkották úgy, hogy ez az önálló életet élni kezdő főváros, a maga nemzeti öncéluságában új életre ébredő ország fővárosa, azzá legyen, amivé ők ketten álmodták: keresztény és magyar!

*

WOLFF KÁROLY VEZÉRSÉGE nem magyarázható a Sipőcz Jenő polgármestersége nélkül, és Sipőcz polgármesterségéhez elválaszthatatlan szorossággal tartozik Wolff Károly pártvezéri működése. Két oszlopa volt az ujjászülető Budapestnek, ez a két, egymástól annyira különböző egyéniség, ők voltak a vezető csillagok a háború és forradalmak utáni idők zürös kháoszában. A történelem, amelynek lapjain aranybetükkel lesz feljegyezve Wolff Károly és Sipőcz Jenő neve, mindig egymás mellett fogja említeni az új Budapest megépítőinek: Wolff Károlynak és Sipőcz Jenőnek neveit.

*

NEM HAL MEG AZ, KI MILLIÓKRA költi dús élte kincsét, ámbár napja múl — írja Arany János Széchenyiről szóló örökszép ódájában. A költővel folytatjuk a gyönyörü gondolatsort. A nagy halott leráz magáról mindent, ami földi, éltető eszme lesz belőle, melynek fénye nőttön nő a századokon keresztül, amint távozik az időben és a térben. Wolff Károly földi tetemeit befogadhatja a kripta, de emléke élni fog, szelleme hatni fog, amíg keresztény és magyar lakik Budapesten.

Méltatni sohasem, csak csodálni tudtuk őt!

Csilléry: Mindig hűek fogunk maradni vezérünk szelleméhez

A Keresztény Községi Párt impozáns gyász-ülése és emelkedett szellemü gyászjelentése vezére haláláról

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A *Keresztény Községi Párt* törvényhatósági bizottsági tagjai és a kerületi pártszervezetek vezetői csütörtökön este gyászűlésre jöttek össze a párt *Városház-utcai központjában.* Noha a gyászűlés hét órára volt kitűzve, már órákkal azelőtt mozgalmas képet mutatott a párthelyiség. Egymásután érkeztek fekete gyászruhában nemcsak a párt vezető tagjai, hanem sokan a névtelen közkatonák is a meghalt vezér hadseregéből.

Az ülésterem zsúfolásig megtelik, már mozogni is alig lehet. A tanácsasztal felett *Wolff* Károly életnagyságú arcképe. Pontosan hét órakor foglal helyet az elnöki asztalnál *Csilléry* András, mellette *Bednárz* Róbert.

— Szomorú időben kérettelek ide benneteket — kezdte szavait *Csilléry* András. — Közölnöm kell veletek, hogy *az eszmét hordozó harcos katona nincs többé.* Megölte egy gyilkos kór, amely ellen hiába küzdött az orvosi tudomány. A Mindenható kifürkészhetetlen akaratából kifolyólag eltávozott körünkből, de érezzük, hogy *a szellem, a lélek, mely harcolni tudott, most is itt lebeg közöttünk.* Itt maradt az a szellem, mely ezreket és százezreket indított el a szebb magyar jövő felé vezető úton, mely megmentette a magyar fővárost és óriási tömegek lelkében hintette el a magyar feltámadás reményébe vetett hitet.

— Arra kérlek benneteket, kedves testvéreim, hogy megpróbáltatásunk e súlyos óráiban fogadjuk meg, amit már máskor is megfogadtunk, hogy *hűek maradunk vezérünk szelleméhez.* Fiatalok és öregek, kéz a kézben, vállvetve fogunk harcolni a magyar nemzetért, a magyar feltámadásért és félretéve mindent, ami elválaszthat bennünket, vagy közöttünk állhat. Ennél az asztalnál üres marad az ő helye, mégis érezzük, hogy nem hagyhatott el bennünket. Ő bizonnyal már a Mindenható zsámolya előtt térdel és könyörög értünk. *Szerette hitét, szerette hazáját és a várost, amely második othonává vált.* A mi kötelességünk megtörve és porig sujtva, de dolgozni azokért az eszmékért, amelyek egyedül hozhatják el a magyar sors jobbrafordulását.

A gyász-ülés résztvevői egy perces néma csenddel áldoztak a nagy halott emlékének, majd *Csilléry* András ismertette azokat az intézkedéseket, melyeket a párt vezetősége és a székesfőváros közönsége a temetést illetően tett.

*

A *Keresztény Községi Párt* gyászjelentésének szövege a következő:

A Keresztény Községi Párt mély megrendüléssel jelenti, hogy alapító vezére, Budapest székesfőváros törvényhatóságának örökös tagja,

Wolff Károly

m. kir. titkos tanácsos, a főudvarnagyi bíróság ny. elnöke, országgyülési képviselő ez év július 23-án hajnali 3 órakor váratlan hirtelenséggel visszaadta nemes lelkét teremtőjének.

Megboldogult dicső vezérünk kihült testét július hó 25-én, szombaton délután 5 órakor fogjuk legkedvesebb munkaterülete színhelyéről, a központi városházáról a római katolikus anyaszentegyház szertartása szerinti beszentelés után megboldogult szerettei mellé, mint Budapest székesfőváros halottját, a farkasréti temetőben lévő családi sirboltba örök nyugalomra kisérni.

Az engesztelő szentmise-áldozatot 1936. évi július 27-én, hétfőn délelőtt 9 órakor a Kapucinus-atyák Fő-utcai templomában fogjuk az Egek Urának bemutatni.

Méltatni sohasem, csak csodálni tudjuk őt, aki most árvaságra hagyott bennünket. Atya volt és testvér, aki Istenadta ragyogó tehetségével, törhetetlen munkabírásával, szeplőtelen közéleti erkölcsi felfogásával, páratlan ítélőképességével mintaképe volt a nagy államférfiaknak. Velünk gyászolja őt egyháza, országa, fővárosa, velünk hullat könynyet mindenki, aki a keresztény és nemzeti gondolat általa lángralobbantott szikrájának melegét érezte.

Isten kifürkészhetetlen akarata által porig alázva, de abban keresztény lélekkel megnyugodva vesz búcsút eltávozott vezérétől a Keresztény Községi Párt minden tagja, szent fogadalmat téve arra, hogy élete művét fenkölt lelkének akarata szerint tovább építi.

VÁROSHÁZI NOTESZ

A VÁROSHÁZA KÁNIKULÁS CSENDJÉBE derült égből villámcsapásként hatott Wolff Károly halálhíre. Az első értesítést csütörtökön reggel nyolc óra után néhány peccel Halász Árpád dr. szerkesztőkollégánk hozta a városházi hivatalokba, elsőnek természetszerűen Liber alpolgármesternek, mint helyettes polgármesternek jelentve a mindenkit megrázó, tragikus halálhírt.

A kora reggeli órákban izgatott csoportok alakultak ki a városházi főfolyosón a polgármesteri hivatal előtt. Mindenki hallott valamit, de senki sem tudott biztosat. Végre Szilvia nagyságos asszonytól, a helyettes polgármester titkárnőjétől értesültek a főtisztviselők, hogy a fájdalmas hir igaz. Rövidesen azután Veronács főigazgató intézkedésére úgy a központi városházára, mint az összes városházi épületekre felvonták az előirásszerinti gyászlobogókat.

Valóban hivatása magaslatán állott Liber alpolgármester, amikor a megdöbbentő híradás kapcsán gyorsan, pontosan és hiánytalanul megtette a temetéssel kapcsolatos összes előkészületeket.

*

ÁLTALÁNOS FELTŰNÉST KELTETT a városházán Szepesváry tanácsnok kormányfőtanácsosi kinevezése. Nem az volt a meglepetés oka, hogy túlságosan fiatalon kapta volna meg Szepesváry a méltóságos címmel járó kitüntetést. Inkább azon csodálkoztak és tünődtek az emberek, kiket ugrott át e kitüntetés megkapásával Szepesváry, a fővárosnak korban nem is, de szolgálati időben mindenesetre legfiatalabb tanácsnoka.

Mert, hogy jónéhányan mellőzöttnek érzik magukat a főtisztviselői karban, akik régóta mint a legközelebbi méltóságos-jelöltek szerepelnek, az egyetlen pillanatig sem kétséges. Viszont az is bizonyos, hogy Szepesváry Szlovák Pál, az egykori polgármesteri titkár, Sipőcz főpolgármesternek még ma is bizalmas barátja, a maga példátlan szorgalmú hivatali munkájával, előkelő társadalmi pozíciójával, megnyerő úri egyéniségével réges-régóta azok közé tartozik, akiket mint a városháza komoly és igazi értékeit emlegetnek felső és legfelsőbb körökben. A kormány berkeiben, nem különben a pártok vezéreinél régóta a legelismertebb tanácsnokok közé tartozik Szepesváry, bár az ő hivatali munkássága a maga különleges szakszerűségénél fogva nem alkalmas arra, hogy a tömegek előtt olcsó népszerűséget szerezzen neki.

Szepesváry őméltósága távol van Budapesttől, szabadságát tölti balatonmenti nyaralójában, az ő közismert szerénysége kétségenkívül élénken tiltakozik mindenféle ünneplés ellen. Szepesváry örül annak, hogy az ünneplés elől elbujhat, és így csak a távíratok és gratuláló-levelek özönére kell majd válaszolnia máriatelepi magányából. E sorok azonban kétségtelenül eljutnak hozzá, hogy elvigyék számára a kitüntetés alkalmából szerencsekívánatainkat és baráti kézszorításunkat.

*

EZELŐTT HAT ESZTENDŐVEL, amikor először ütötte fel fejét a városházán az ifjúságnak helyet követelő jelszó, dehogy is gondolta volna Szlovák Pali, hogy a polgármesteri hivatal éléről alig negyven éves korában a tanácsnoki stallumba fog felevezni. Azokban a kora tavaszi napokban szinte üresek voltak a városházi hivatalok, mindenki a pártvezéreknél előszobázott: előlépést és jobb állást kunyerálva. Még azok is, akik a ranglisták legvégén állottak, abban reménykedtek, hogy rájuk mosolyog a szerencse valamelyik nagy párt vezérének jóindulatú figyelme jegyében, és előbbre juthatnak, bár még egyáltalában nincsen rajtuk a sor.

Előkerültek a szekrények mélyéről a városházán „hivatalt kereső kabátoknak" nevezett fekete zakkók, a jelöltek a különböző pártok vacsoráin szomorkásan ették a fényezett borjúszegyet és unottan koccintgattak az asztalfőn prezideáló előkelőségek felé, igyekezvén elkapni egy-egy röpke pillantást, amely talán reménységet nyujt a jövendőt illetően. Ezekben az izgalmas napokban Szlovák főjegyző úr változatlan nyugalommal bontogatta fel a beérkezett levelek tömegeit, amelyek szintén a polgármester úr baráti figyelmébe és atyai jóindulatába ajánlották az egyik vagy másik jelöltet.

A főjegyző úr állandóan hangoztatta, hogy neki semmi vágya, semmi kívánsága nincs a választásokat illetően. Míg azután egyszer az ujságíró sasszeme felfedezte, hogy a polgármesteri titkár úron is fekete a ruha.

— Hát így fest a valóságban az a híres szerénység? — mondotta neki e sorok írója, — Te is felvetted azt a bizonyos hivatalt kereső kabátot!

Pali barátunk kézzel-lábbal tiltakozott a gyanusítás ellen, és okmányokkal igazolta, hogy tanu egy rokoni esküvőn, azért van rajta a zsakett. Egyben ünnepélyesen azt a kijelentést tette, hogy — még csak látszatát is kerülni akarván a gyanunak — a választások megejtéséig világosszürke ruhában fog járni, igazolandó, hogy egyetlen lépést sem tesz a tanácsnoki állás érdekében.

A főjegyző úr — mint mindig — ez alkalommal is megtartotta igéretét. Annál nagyobb volt a meglepetés, amikor azon a bizonyos, néhai Bódy Tivadar által rendezett vacsorán megegyeztek a pártvezérek abban, hogy Szlovák Pál főjegyző is tanácsnok lesz. Ezt az elhatározást természetesen élénken helyeselte és magáévá tette Sipőcz Jenő, bár egyik leghűségeseb munkatársától kellett megválnia.

Igy történt, hogy 1931. március 16-án Szlovák Pál dr.-t, fővárosi szolgálatának tizenötödik évében székesfővárosi tanácsnokká választotta a tekintetes Törvényhatósági Bizottság. Anélkül, hogy az új tanácsnok a hivatalt-kereső kabátot egyetlen alkalommal magára öltötte volna. Mint tanácsnok a közjogi és katonai és illetőségi ügyosztály vezetője lett Szlovák Pál dr. Ebben a pozicióban érte most a kormányzói kegy elismerő sugara . . .

*

ABBÓL AZ ALKALOMBÓL, HOGY MEGTÖRTÉNTEK a kinevezések, több levelet is kézbesített ráérő fővárosi tisztviselők kezeiből hozzánk a magyar királyi posta. Arról szólnak ezek a levelek, hogy az ujonnan kinevezettek között még mindig igen sok a németes hangzású név. Az egyik levélíró pedig a balatonkenesei yachtversenyen résztvetteknek az Uj Budapest-ben közzétett névsorát teszi szóvá: az ezen versenyen díjat nyert fővárosi tisztviselők nevei szinte kivétel nélkül idegen hangzásúak.

Irják nekünk: úgy látszik, nem elegendő a belügyminiszter és a polgármester szigorú rendelete az idegenhangzású nevek megmagyarosítására. — Olyan rendeletre volna szükség, olyan intézkedés kellene, — mondja az egyik levél — amilyet Bárczy István tett polgármestersége idején! Bárczy idejében csak reverzálissal lehetett valaki már tanácsjegyző is: szavát kellett adnia, hogy megmagyarosítja a nevét. Nem is volt akkor annyi idegen hangzású név a városházán.

Wolff, az ember

Irta: Németh Imre

A Keresztény Községi Párt tragikus hirtelenséggel elhunyt vezéréről, mint emberről kívánok beszélni. Néhány életrajzi adat:

1874-ben Érsekujváron született. A németprónai Wolffok nemzetségéből származik. Életének, illetve családjának történetéről maga Wolff Károly mondotta el a következőket:

— Hétszáz év előtt, az utolsó Árpádok idején jöttünk bajor földről Magyarországba. Kilencven más családdal együtt németprónai őstelepesek voltak a Wolffok. A hétszáz év alatt soha el nem költöztek Németpróna vidékéről és az utolsó százötven év alatt Trencsén vármegyéből. Ezt a vidéket nem égette, pusztitotta török, labanc, vagy kuruc és ezért maradt meg sértetlenül a magyarországi Wolffok tíz egynéhány generációjának irott dokumentuma. Ezért tudtam pontosan felkutatni, összeszedni a nemességszerző Wolffig minden ősünk minden személyi okmányát, hogy Sándor János néhai belügyminiszterrel nemességünket megerőssittessem. Pontosan együtt van minden irásunk, ami szinte példátlan a magyar nemesi családok életében. Ezt Csánky főlevéltáros állapította meg.

Hogy mennyire elhalkult a városházán a névmagyarositási akció mutatja, hogy a legutóbbi egy egész hosszú esztendő alatt mindössze tizenkilenc, a belügyminiszter által engedélyezett névmagyarosítást jegyzett fel az elnöki ügyosztály segédhivatal. Ezek a névmagyarositások — követendő példa valamennyi — a következők:

Hoffmann György dr. id. hivatalnok Acsády-ra, Ernst Béla id. hivatalnok Bolváry-ra, Brunner Béla számvevőségi számtanácsos Bánfalvi-ra, Beneda Gusztáv kezelőfőtiszt Bártfai-ra, Chambre Lajos dr. tanácsi segédfogalmazó Sándorházai-Chambre-ra, Gregorovits Ernőné főkezelőnő Garamvölgyi-re, Iváncsik József dr. tanácsi segédfogalmazó Iványkai-ra, Nerhaft György végrehajtó tiszt Nagyiványi-ra, Niederkirchner Antal számvevőségi számtanácsos Rákosmezei-re, Stenszky Tibor állatorvos gyakornok Örs-re, Preuszner Ferenc id. gyakornok Pályi-ra, Rupp Rezső gyakornok Szeredás-ra, vitéz Schubert Károly dr. tisztiorvos vitéz Solth-ra, Schwartz Miklós kezelőtiszt Szebenyi-re, Zwick János id. hivatalnok Villányi-ra, Waginger Mihály adóhivatali tiszt Vittonyai-ra, Wernáth Róza kezelőtiszt Vigvári-ra, Kraseff József dr. számvevőségi tiszt Zalai-ra, Czigler Károly dr. id. hivatalnok Zalán-ra magyarositotta a nevét.

*

VITÉZ NAGYBÁNYAI HORTHY MIKLÓS, Magyarország Kormányzója a belügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy Csilléry András dr. volt népegészségügyi miniszter, országgyűlési képviselőnek, a Magyar Országos Orvosszövetség Nyugdijintézete elnökének orvostársadalmi téren és a közéletben kifejtett önzetlen tevékenységével szerzett kiváló érdemeiért teljes elismerését tudtul adják.

— A nemességünk háromszáz éves. Egyik Wolff császári tábornok lett és „a török ellen a keresztény vallásért folytatott küzdelemben szerzett érdemeiért" kapta 1632-ben a magyar nemességet és hozzá Németpróna mellett Tuzsinán birtokot. Unokája, Wolff János, Rákóczi hive volt és saját költségén egy kuruc lovasszázadot állitott fel. Ez a Wolff egyébként Galgóc várnagya volt. A többi Wolff mind földbirtokos, erősen független érzésü, nemes polgár és mindegyik Wolff-okmányban ott van a „scultetus huius loci" (e hely bírája), vagy az „Erbrichter" (nemesek bírája) öröklött rangjelző...

— A trencséni piaristáknál ugyanabban a padban, ugyanazon a helyen ültem, ahol a nagyapám. Ott volt előttem a padba vésett neve: Wolff János.,,

*

A gimnázium elvégzése után Wolff Károly Pozsonyban, Budapesten, Lipcsében, Halleban, Berlinben jogot hallgatott. Aztán bíró lett. A trencséni törvényszéken, majd a nagybitsei járásbíróságon mint aljegyző működött, de mihelyt letette a bírói vizsgát, az igazságügyminisztériumba került.

Itt akkor készitették elő a polgári törvénykönyvet és az előkészítő bizottságnak négy fiatal segédtagja volt. Mind illusztris név: Bartha Richard, Szladits Károly, Illés József és Wolff Károly. A polgári törvénykönyv kötelmi jogi fejezetének nagyrészét a fiatal Wolff Károly indokolta.

Nemsokára a bécsi főudvarnagyi bíróságnál magyar előadói állást szerveztek. Erre az állásra Wolff Károlyt nevezték ki, aki azonban a főudvarnagyi bíróságtól rövidesen a közös külügyminisztériumba került osztálytanácsosi rangban és ott Aerenthal báró külügyminiszter magyar közjogi előadója lett.

1909-ben, harminchatéves korában, valóságos udvari tanácsossá nevezte ki I. Ferenc József, majd rövidesen az akkor felállított magyar főudvarnagyi bíróság első elnöke lett. Ebben a méltóságában érte a forradalom.

A forradalom idejéig a magasrangú bíró exkluzív életét élte Wolff Károly. Nagyon szük baráti körén kivül alig érintkezett az élet forró sodrával. Politikával nem foglalkozott és a közélet jelenségeit hüvös objektivitással nézte. A forradalom aztán egyszerre a legnehezebb és legközvetlenebb harcok középpontjába állitotta. A főudvarnagyi bíróság zárlati bírósággá alakult és Wolff Károly feladata lett a királyi vagyon őrzése. Kilenc hónapig, hol óvatos, hol merész taktikázással őrizte, tartotta a rábizott roppant értékeket, úgyhogy azokból egyetlen darab sem ment veszendőbe.

1920-ban csak barátainak unszolására vállalta a budai II. kerület bizottsági tagságának mandátumát és valóban meglepetés volt, amikor az akkor megalakult Keresztény Községi Párt, amelynek gerince a konzervatív budai polgárok évtizedek óta várospolitikával foglalkozó, veterán csapata volt, a homo novust választotta elnökévé.

*

A Wolffok hétszázéves élete végig megőrizte a germán származás adta erős közületi lelkiismeretet. Községgé bővült telepeikhez végletekig ragaszkodtak és mindvégig erősen istápolták az egymáshoz való tartozás dokumentumait. Nemességre emelkedésük után is megmaradtak polgároknak. Jómódú, de puritán, egyénileg független, de a közülettel összetartó és a közösség érdekeit mindig erős lelkiismerettel védő — polgárok. Csendesen, gyüjtve, épitve élnek, de ha a közösség, a haza érdeke parancsolja, adnak és áldoznak.

Wolff Károlyban ezek a polgári tradiciók megnőve élnek. Ő polgár maradt a bécsi udvar és a Ballplatz exkluzív levegőjében és a budapesti királyi Vár selyemtapétás hivatali szobájában is. Egyszerű és igénytelen életű, de erősen öntudatos, büszke polgár, aki méltósággal viseli magas hivatala díszét, de magánéletének korlátait a legszigorúbb puritanizmus vonja meg.

Jellemző az, hogy magánéletének egyik szenvedélye a legpolgáribb, a legotthoniasabb szórakozás, a rádió, amit maga épitett és épit mindig tovább, mindig tökéletesebbre.

A forradalom ezt a tradicókban élő polgárt sebezte meg és a megtámadott polgári rend veszedelme ébreszti cselekedetre őseitől örökölt közületi lelkiismeretét és hívja a védelem harcára. A harca is tipikusan polgári harc. Majdnem kizárólag védekező harc és alig van benne offenzív elem. Szervezéssel, a polgári rend veszedelmének szenvedélyes hirdetésével igyekszik védeni a maga tradicionális világnézetét, azokat az évszázados morális és anyagi értékeket, amiket a keresztény polgárság épitett fel. Abszolút polgári lénye irtózik minden forradalmi lendülettől és ez a magyarázata, hogy lelkileg egyformán távoláll a baloldali forradalmaktól és a robbanó temperamentumu szélső nacionalistáktól. Tradicionális polgársága magasrendű intellektusának világosságában öntudatossá fejlődött és ezért természetes, hogy ezt a szinte szimbolikus erejű Polgárságot vezérének ismeri el a csak radicionális, de kevésbé öntudatos városi polgárság.

Pártját, ezt a csodálatos konglomerátumot, ahol több mint tiz év óta együtt tartja a nagyiparost és a kisiparost, a háziurat és a bérlőt, a budai nyárspolgárt és a temperamentumos pesti népszónokot, a magyarul is alig tudó pesti ős-svábot és a városba szakadt tiszántúli magyart, végeredményben az ő nagyvonalú polgárságának szuggesztivitása bilincseli egybe, mert hiszen a hivatalnok-munkás kereszténységben szocialista, a budai kispolgár, a városba sodort alföldi magyar és a kapitalista vállalkozó mind a polgárság konstruktiv tradíciójának őrzője, vagy megejtettje.

És Wolff Károly a maga egyéniségében mindegyik kategória számára mutat életideált. A kispolgárt becsületes meggyőződése és szinte makacs elvhűsége tartja fogva. A nagypolgárt építő és alkotó koncepciója bilincseli le. Mert Wolff Károly szereti a nagy terveket. Mindenki tudja, milyen lelkesedéssel foglalkozott a Községi Takarékpénztár koncepciójával, a közlekedés nagy problemáival, milyen szeretettel karolta fel a gyorsvasút gondolatát, a Tabán rendezésének és újjáépitésének kérdését, stb. A polgárosodó munkásnak viszont életének puritán egyszerűsége imponnál. A hivatalnoknak páratlan pedantériája és alaposssága tetszik.

Természetes, hogy ezek a tulajdonságok erősen az átlag fölé emelik őt, vezető- és kormányzó-egyéniséggé formálják. Ezért van, hogy pártjának polgári értelemben vett atyja. Zárt, mindig komoly, szigorú, de igazságos, halálosan meggyőződéses egyéniségét úgy tisztelik, mint a hajdani patricius-családok férfifejét a családtagok.

*

Külön kell beszélnünk Wolff Károlyról, a szónokról. Érdekes, hogy ő, aki negyven éves koráig soha a nyilvánosság előtt nem szerepelt, rögtön a fórumon való megjelenésekor kész, kitűnő szónokként mutatkozott meg.

Fanatikus tömegeit és ellenfeleit egyaránt a szavai mögött égő mélységes meggyőződés és hit bilincseli le. A ma már ritka szónoki pátoszt és lendületet nála olyan benső őszinteség, valódi lelkesség és szinte vallásos erejű meggyőződés fűti, amit ma — a fölényesség, a differenciált kételkedés és materializmus korában — meg se lehetne érteni, ha nem tudná az ember, hogy ennek a magávalragadó hitnek gyökerei eleven életet szívnak egy hétszáz éves tradició romlatlan talajából...

Erről, ennek a hitnek az alapjairól mondja Wolff Károly:

— Itt élünk hétszáz éve, volt időnk hozzá, hogy magyarokká legyünk: vérben és lélekben. Magunkba szívtuk ennek a földnek minden ízét, illatát, eggyé lettünk népével, szolgáltuk hűséggel és teljesitettük hazánkkal szemben minden kötelezettségünket. Nem Ankerschmidtek, magyarok vagyunk, ízig-vérig! Hétszáz éve rajongó szeretettel csüggünk hazánkon és teljesítjük hivatásunkat: dolgozunk ezért a hazáért és a kereszténységért...

M.F.T.R. expresshajóval az Aldunára,
Várnába és Istanbulba
Budapest Eötvös-térről minden hét csütörtökjén (22.30 órakor) indul expresshajó az **Aldunára** Russeig és Giurgiu-ig; az egy heti hajóut odavissza ellátással és állóhellyel: I. oszt. 142.— P, II. oszt. 110.— P. A hajóuthoz csatlakozólag tengeri fürdőzés **Várnán**, ahova hetenkint indul Budapestről társascsoport. Az egy heti hajóut és 7, 14, vagy 21 napi várnai tartózkodás összköltsége 175,219, illetve 264.— Pengőtől. Négy napos kedvezményes **istanbuli kirándulás** bekapcsolható. Felvilágositások a M. F. T. R.-nél és az I. B. U. Sz. összes menetjegyirodáiban.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Wolff Károly arcképéhez

Egy ujságiró feljegyzéseiből

Ezt a cikket Wolff Károly hatvanadik születésnapja alkalmából irta az Uj Budapest szerkesztője. Wolff Károly tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála ad szomoru aktualitást a fenti cikknek, amely az Uj Budapest 1934. október 6.-i számában jelent meg.

A szeretet és lelkesedés, amellyel a keresztény társadalom köszöntötte a hatvanéves *Wolff* Károlyt: a híressé vált sashegyi vörös villában érte el tetőpontját, ahol a keresztény országos és városi politika legillusztrisabb egyéniségei gyűltek össze hétfőn délelőtt, hogy ünnepeljék a keresztény Budapest vezérét.

— Ezen a gyönyörűszép őszi reggelen, — mondotta az ünneplőknek meghatottan *Wolff* Károly, — amikor az októberi idő ellenére is Budapest olyan csodálatosan tárul előttünk a napfényben, *az én lelkem nem lát semmi mást maga előtt, csak felemelkedést* . . .

. . . *Wolff* Károly hatvanadik születésnapján az újságíró, aki tizenöt esztendő óta közvetlen tanuja az ő hatalmas egyénisége kibontakozásának, szemlélője és részben harcostársa is küzdelmeinek, visszalapoz feljegyzéseiben. Apróságokat írunk meg róla, a méltatást elvégzik a politikusok, jellemző mozaikrészleteket rakunk össze, amelyek egységes egészbe forrva képet nyujtanak az ő, a magyar glóbuszon valóban szokatlan méretű egyéniségéről.

*

Van bizonyos végzetszerűség, mondhatnók : elhivatottság abban, ahogyan *Wolff* Károly élete a fórumra sodródott. Ha nézzük nyugalmas polgáréletét a békeévek alatt, egy nagyobb események nélküli jogász-karrier képe bontakozik ki előttünk, amely, ha közbe nem jönnek a világháború és a forradalmak, minden valószínűség szerint minden magyar bíró ambiciójának csúcsán : *a kúriai elnökségben* kötött volna ki. A fiatal bíró a milleniáris években már az igazságügyminisztériumban működik, ahol az akkori ifjú jogászi generáció legkiválóbbjaival dolgozik a polgári törvénykönyv életbe azóta sem lépett revizióján. Rövidesen azonban a közös külügyminisztériumba kerül, majd alig harminchat éves korában *udvari tanácsos*, az akkor felállított magyar főudvarnagyi bíróság elnöke, *kúriai másodelnöki* rangban.

. . . A háborús esztendők végén, 1917 őszén, tizenhét esztendővel ezelőtt találkozik először e sorok írója *Wolff* Károllyal. *Idő:* egy esős októbervégi nap, *színtér:* a régi képviselőház rosszul világított ülésterme, amely különös, a magyar közéletben eladdig szokatlan, de később annál nagyobb szerepet játszó emberekkel: *a keresztény középosztály tömegeivel* van tele. *A keresztény sajtóvállalat alakuló közgyülésén vagyunk*, amelyen egyetlen aktiv újságíró volt jelen : e sorok írója.

Az emelvényen *Bangha* Béla Savonarola-szerű alakja, a tudásnak és a fanatikus meggyőződésnek annyira pregnáns vegyüléke. Még egy nagytudású szerzetes a pódiumon: *Baranyai* Jusztin, a ciszterci professzor. Közöttük ül egy negyvenegynéhány esztendős, komoly, hallgatag, szemmelláthatóan hivatalnok-ember, *Wolff* Károly. Ki gondolta volna, hogy ez az egyszerű, nemes arcélű férfiú alig néhány esztendő multával vezére lesz a kereszténnyé újhodott budapesti városházának, akinek nevétől egy ország visszhangzik?

Szinte senki sem ismeri őt a bírákkal, ügyvédekkel, orvosokkal, iparosokkal, kereskedőkkel túlzsúfolt teremben. A ferences *Tomcsányi* páter döbbenetes erejű beszéde után az újságíró únottan teszi le a ceruzáját, amelylyel feljegyzéseket csinál, nem is a lapja, hanem a saját maga számára. (Spontán lelkesedésből ír, mint mindannyian a teremben, hol van még a később annyira hatalmmassá és politikai tényezővé kiugró keresztény sajtó?) Ámde az ismeretlen és zárkózott férfiú megszólal; beszél, zengőbben, lenyügözőbben, érdekesebben, meggyőzőbben, mint a többi szónokok, szavai nyomán lángragyúl a terem, és az újságíró, aki annyi ezer és ezer szónoklatot hallott és jegyzett már, akinél kritikusabb hozzáértőt ezen a téren nem lehet elképzelni, *csudálkozva és érdeklődve tekint fel a szokatlan lelkesedésre, Wolff* Károly első beszédére, amely a nyilvánosság előtt elhangzott . . .

*

Sok száz beszédét figyelte azóta az újságíró *Wolff* Károlynak. Hallotta őt sokezer főnyi néptömegnek beszélni, jegyezte szavait a közgyűlési teremben, a városházi élet minden fórumán, vacsorákon és pártértekezleteken, kis és nagy hallgatóság előtt: és még ma is annak a *tizenhét év előtti beszédnek* a hatása alatt áll, amely a régi, Sándor-utcai épületben kristályos tisztasággal, a lelkesedésnek és őszinteségnek valami addig soha nem tapasztalt erejével fejtegette a keresztény sajtó szükségességét a magyar hazában.

Az újságíró sokszor, nagyon sokszor gondolkozott azóta: *mi a szónok Wolff hatásának a titka?* Mi az oka annak, hogy beszéde során kipirulnak az arcok, a szemekben felcsillan a könny, kiváltódik a szónok szavaira az együttérzésnek az a gátakat zúzó, mindent magával ragadó ereje, amelyet csak a legnagyobbak tudnak kiváltani? És főleg, hogyan történhetik az, hogy ez a szónoki varázs, ahogyan az szokásos, nemcsak a kevésbbé művelt tömegeket kapcsolja magához, hanem fanatikus erővel hat az intelligens koponyákra is, amelyek természetszerűen a maguk hideg tudásán és nem könnyen hevülő tanultságán átszűrik agyvelejükbe a hallott beszédeket? Mi az oka annak, hogy a lefolyt tizenöt esztendő, a régi képviselőházi sajtónagygyűléstől a tegnapelőtti rendkívüli közgyülésen elmondott beszédig, mit sem koptatott *Wolff* Károly szónoki nagyságából, amelynek szuggesztivitása ma is tökéletes és változatlan?

A felelet, amennyire komplikáltnak látszik, annyira egyszerű és rövid. *Wolff* Károly dinamikus erejű szónoki sikereinek a titka *a meggyőzni tudó meggyőződésnek az ereje*, amely az ő minden szavából a hallgató felé árad. Ez a meggyőződés részben a hitvallók égi eredetűnek tetsző lángolása, amely a maga transzcendentális motívumaival hat, részben — hogy *Wolff* Károly egy kedvenc szavajárását használjuk — *egy konzekvencia, amelynek premisszái az ő sugárzó intellektusa*, — meggyőződéses őszintesége, rajongó ideálizmusa, vaskövetkezetességű logikája, puritán lelkiségének köztudata, köz- és magánéletének makulátlan tisztasága, — és a hallgatóknak az a tudata, hogy az elmondottakhoz *Wolff* Károly a maga változhatatlan és örökérvényű világszemléletén keresztül jutott. Amennyire konzervatív elveiben és nézeteiben *Wolff* Károly, annyira frappánsul modern szónoki képességeiben és kifejezésmódjában: ez a modernség az, amely azután a ma embereire a legnagyobb hatással van. Egyetlen szónok van ma Európában, aki azonos adottságainál fogva hozzá hasonlatos: *Mussolini!*

*

Egy másik kép suhan elő emlékezetünk lapjain. 1920-at írunk, hátunk mögött a vesztett háború és a forradalmak, előttünk a jövő vigasztalansága, melynek sötét káoszában egyetlen mécses fénylik: a magyar élniakarás!

Az akkor még az Irányi-utcában székelő Sas-kör nagytermében *alakuló ülését tartja a Keresztény Községi Párt.* Az elnöki emelvényen *Szmrecsányi* György szálas alakja, mellette *Usetty* Ferenc és — ha jól emlékezünk — *Mahunka* Imre. (Ma mindhárman halottak.) Megkezdődik a tanácskozás, majd félbeszakad, még mindig eldöntetlen: *ki legyen a Keresztény Községi Párt elnöke, a keresztény Budapest vezére?*

Szmrecsányi lenne a hivatott vezér, egyik vezető alakja ő volt az alig lezajlott községi választásnak, amely szinte ellenfél nélkül juttatta az urnák előtt a keresztény eszmét diadalra Budapesten. Hozta a sok egymást nem is ismerő embert a közgyűlési terembe. Ki fogja rendszerbe szedni a politikailag iskolázatlan tömegeket, ki teszi őket kormányképessé, hogy a bűnös Budapestből kialakuljon a keresztény Budapest? *Szmrecsányi* azonban nem vállalkozik a feladatra, nem mondja okát, mégis mindenki tudja: Svájcban már készül végzetes útjára *Károly király* és ha visszajön, *nem hiányozhat mellőle Szmrecsányi* . . .

Egyik drágaemlékű bírótársa, az azóta megboldogult *Fertsek* Gyula hozta ekkor szóba a szerény és visszavonult *Wolff* Károly nevét. A budaiak: élükön *Rassay* Károllyal (aki kereszténypárti mandátumot kapott 1920-ban Budapest parlamentjében) és *Ereky* Károllyal buzgón álltak *Fertsek Gyula indítványa mellé.* Igy lett az eladdig ismeretlen és sem az országos, sem a városi politikában szerepet nem játszott *Wolff Károlyból a keresztény Budapest vezére!*

. . . Ekkor találkozott vele *másodízben az újságíró*, aki, midőn meghallgatta a frenetikus tapsokkal fogadott *elnöki megnyitóbeszédet*, benső megelégedéssel nyugtázta a három év előtti megállapítását, szónokot hallott, mint évtizedek során át keveset, s egy történelmi karrier elindulásának volt a tanuja . . .

*

Ime, *néhány mozaik-kavics* egy arcképhez, amely egy darab történelem sorsunk forgásában. Tizenhét esztendő távlatából, a változatlan nagyrabecsülés és a bajtársi együttérzés melegségével üdvözöljük a hatvan esztendős *Wolff* Károlyt, *elfogulatlanul és önzetlenül*, mert soha nem kértünk és nem kaptunk tőle az égvilágon semmit. Az ő deresedő feje volt és marad a legnagyobb érték a keresztény Budapest politikájában. Azokat a szavakat idézzük végezetül, amelyeket *Wolff* Károly *Ernszt* Sándor hatvan esztendős születésnapján mondott:

— A hatvanadik év nem jeleni még egyszersmind azt is, hogy az ember munkaképesség és erőkifejtés szempontjából *energiáiból veszített volna!*

Hézagpótló ujitás!
Van kisüveg Igmándi keserüvíz is 2—3-szori használatra 56 fillér
Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz Tel.: 1-291-78

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep : VIII., Táncsis-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSIA cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakításokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII,, Práter-utca 6.
Telefon : 1-383-38.

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 1—212—44.

Julius hó 25-én és 30-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Duhajda és közerkölcs

Felháborító állapotok a fővárosi tisztviselők balatonkenesei üdülő-telepén

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Július első napjaiban, mielőtt a polgármester szabadságra ment volna, órákig tartó, nagyfontosságú tanácskozás folyt le a városházán. A megbeszélésen *Farkas* Ákos dr. tanácsnok és *Nagy* László dr. törvényhatósági bizottsági tag vettek részt. Az értekezlet a Segitőalap balatonkenesei üdülőjének ügyivel foglalkozott, kapcsolatban azzal az éleshangú beszéddel, amelyet *Nagy* László dr. a közgyűlési zárszámadási vitában Balatonkeneséről elmondott.

Ebben az általános feltűnéstkeltő beszédében megállapította *Nagy* László, hogy balatonkenesei üdülőtelepet a főváros alkalmazottai közül aránylag roppantul kevesen vehetik igénybe, mert az ő viszonyaikhoz képest drága. Hangsúlyozta *Nagy* László azt is, hogy az üdülőtelep vezetőjével szemben személyi kifogása nincsen, de rámutatott arra, hogy *Kenese vesztesége* az 1930—33-as években anélkül, hogy az amortizációt és a leírást elszámolták volna 170.000 pengőre rugott. Azóta *javult a helyzet*, de a kenesei zárószámadás még mindig deficites, az elmúlt év deficitje 54.000 pengőre rugott, bár kétségtelen, hogy ott az elmúlt évben 183.000 pengő effektív beruházás létesült.

Beszéde során *Nagy* László dr. arra a konkrétumra jutott, hogy Kenesén olyan vezetésre van szükség, amely *a szállót ott a helyszinen teljes felelősség mellett és a rendelkezésre bocsátott költségvetés keretein belül tudja vezetni.* — A fentemlített polgármesteri értekezleten abban történt megállapodás, hogy a kenesei problémát, amint a főváros nyári szünete végetért, *okvetlenül meg fogják oldani*, még pedig szem előtt tartva minden szempontot abban az irányban, hogy *az összes orvoslástkérő panaszok elintéztessenek.*

Kétségtelen a fentiek alapján, hogy Kenese ügyét annyi kísérletezés és felesleges próbálkozások után *okvetlenül és feltétlenül rendezni kell.* Ma az a helyzet, hogy a balatonkenesei fővárosi üdülőteleppel nemcsak az alkalmazottak, nemcsak a polgármester és nemcsak a Segítőalap vezetősége, illetőleg üzemi bizottsága *elégedetlenek.* Elégedetlenek azzal, — még pedig a legnagyobb mértékben — *a közgyűlési pártok is*, mert tagadhatatlan, hogy a kenesei telep a maga súlyos bajaival, hibáival és visszáságaival *végzetes bomlási folyamat csiráit hordja magában.*

*

Kenesével kapcsolatban azt a fogas kérdést kell elsőnek eldönteni: *kié a kenesei üdülőtelep?* Formailag erre a kérdésre könnyű válaszolni: a fővárosi Segítőalapé, tehát a fővárosi alkalmazottaké. Ez azonban — hangsúlyozzuk — *csak formailag* van így, ténylegesen az a helyzet, hogy a telep *mindenkié, csak a fővárosi tisztviselőké nem.*

Elsősorban azért nem a fővárosi tisztviselőké a tisztviselők pénzén létesült és a deficiteket ma is a tisztviselőktől levont 2%-okból fedező kenesei üdülőtelep, mert az ottani árakat a fővárosi tisztviselők *nem tudják megfizetni.* Még a magasabbrangúak sem! Tudunk *tanácsnokokat*, akik esztendőkön át családjukkal Kenesén nyaraltak, de ezen a nyáron már nem tartózkodnak ott, azzal az egyszerű indokolással, hogy Kenese *nekik túl drága.* Mit szóljanak akkor a kisebb fizetésű tisztviselők, az oktató személyzet, akik a nyomoruságos, többször agyonszanált és lecsökkentett fizetésükből *Budapesten sem* tudnak megélni, nyaralásra pedig egyáltalában nem telik nekik?

Kik nyaralnak tehát Kenesén most, a főszezón idején, amikor a fővárosi alkalmazottaknak mintegy a fele szabadságon van? *Idegenek nyaralnak!* Banktisztviselők és kereskedők, magasrangú államhivatalnokok és egyetemi tanárok, *a módos középosztály*, akik a kenesei árakat meg tudják fizetni.

Városi tisztviselő már alig nyaral Kenesén, néha hétvégén lerándul egy vagy kettő, mert szereti Kenesét, hozzászokott Keneséhez, a szíve visszahúzza ide. Nincs pontos statisztikánk róla, de kétségtelennek tartjuk, hogy jelenleg a Kenesét zsúfolásig megtöltő vendégek *háromnegyed része nem fővárosi alkalmazott, hanem idegen.*

*

És mindez a fővárosi alkalmazottak illetményeiből levont 2%-okból történik! De ez még a legkevesebb. Vannak ott *egyéb bajok* is. Ilyen elsősorban a játékházból bárrá avanzsált helyiség, amely a maga szakszofonos dzsezzével, csehgyurkás hatásvilágításával, pizsamás és shortos táncaival valóban specialitás! A Balaton mellett ezidén már nem Siófokon csattant el *a hagyományos első pofon*, hanem a fővárosi tisztviselők pénzén fenntartott kenesei bárban, természetesen késő éjszaka, mert ennek a *duhajdának csúfolt helyiségnek* az a hivatása, hogy az esti táncos muzsikával a fővárosi tisztviselők utolsó filléreit is kicsalogassa a lapos pénztárcából.

Beszéljünk-e a Balatont a nyári hónapokban végigjáró különféle *színésztruppokról*, amelyek a pesti aszfalt erkölcseit propagálják, többek között a kenesei üdülőtelepen is. Egy ilyen kabaréelőadáson *közbe mert szólni egy pécsi egyetemi professzor*, holmi erkölcsöket és hasonló divatjamult frázisokat emlegetve a házasság szentségével kapcsolatosan, amelyet az előadás kigunyolt. A fővárosi tisztviselőket szinte teljesen nélkülöző publikum azonban a jogosan felháborodott professzor urat *lehurrogta*, sőt olyan hangok is hallatszottak, amelyek az előadás zavarása miatt *kivezetését követelték.* Említsük-e a fürdőruha és short-őrületet, hogy lenge kebelkendőkkel jelenik meg a hölgyek egy része a reggelinél, hogy shortban ebédeljen, délután pedig hosszú flanellnadrágban táncoljon a duhajdában, ahol a dzsezzdobos szerszámára — cégeréül az egész műintézetnek — *egy fekete, meztelen női test van pingálva!*

Ha *Siófokon, vagy a Lidón* vannak ilyen állapotok, azokba is beavatkozik a hatóság. De nem vagyunk a Balaton másik partján, sem a tenger mellett, *Kenesén vagyunk*, a fővárosi tisztviselők üdülőtelepén. Kérdezzük: hány fővárosi tisztviselő *azonosítja magát érzelmileg és erkölcsileg* ezekkel az állapotokkal és *összeegyeztethető-e azzal a keresztény és nemzeti morállal amelyet a főváros vezetősége és a főváros többségi pártjai céljukul kitűztek, a kenesei duhajda és annak kapcsolt részei?*

*

Fennmarad ezekután a kérdés: *mi történjen Kenesével?* Indítványunk rövid és egyszerű. Szavaztassák meg titkosan a Segítőalap kötelékébe tartozó fővárosi alkalmazottakat, fenn akarják-e tartani Kenesét mai állapotában, deficitjével és shortjaival, duhajdájával és közerkölcsével, vagy pedig meg akarnak-e tőle szabadulni. Akár bérbeadás, akár eladás útján! Vagy pedig kívánják-e, hogy Kenese fejlődjön — vagy ha jobban tetszik: visszafejlődjön — azzá, aminek elindult. *A fővárosi tisztviselők tisztességes és erkölcsös, olcsó és egyszerű, szerény és családias fürdőtelepévé!*

Varghánéné szomoru esete a Községi Élelmiszerüzemmel

Megdöbbentő adatok az élelmiszerüzemi árudа-vezetők helyzetéről egy munkaügyi perben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Igen érdekes munkaügyi per került perfelvételi tárgyalásra nemrégiben Kerekes járásbiró elé. A pert Vargha Károlyné kereskedelmi alkalmazott inditotta a székesfőváros ellen: keresetében nem kevesebb, mint 1006 pengő végkielégitést és felmondási illetményt követelt. Előadta jogtanácsosa, Pártos Imre dr. ügyvéd utján, hogy még 1929. májusában került a Budapest Székesfővárosi Községi Élelmiszerüzem szolgálatába és ott egészen 1935. juliusáig, mint árudavezető tevékenykedett. Az utolsó években a zugligeti áruda vezetője volt heti 25 pengő fizetéssel. Ezen csekély javadalmazás mellett kénytelen volt vezetni az üzletet, amelyből minden anyagi felelősség reáhárult, sőt az eredeti megállapodás értelmében az árudát elszámolási kötelezettség terhével kezelte, ép ezért, azután az esetleges hiányok biztositékául 240 pengő óvadékot kellett letétbe helyeznie.

Természetesen az üzletvezetés mellett ő rendelte meg az árut a központból, amelyet ott leszámlázták és ezt az árut kellett azután neki tiz naponként elszámolnia. Amenyiben az áruleltárban a revíziókor hiányt észleltek, azt az asszony kénytelen volt készpénzben kiegyenliteni és mindezt csekély huszonöt pengő javadalmazás mellett ellátnia. Minden kockázat reáhárult.

Varghánéné jogtanácsosa szerint, amint ezt keresetében előadja, az ilyen természetü alkalmazotti megállapodás amely úgyszólván minden ellenérték nélkül minden terhet az alkalmazottra hárit át, míg a munkaadót tulajdonképen semmise terheli, mint alkalmazottjainak kockázatnélküli áruszállitója szerepel, — a jó erkölcsökbe ütközik, a méltányosság követelményeivel ellenkezik és alkalmas arra, hogy az alkalmazott anyagi romlását idézze elő.

Mégis Varghánéné hűséggel látta el szolgálatát, annak ellenére, nogy helyzete valósággal lehetetlen volt, mert hiszen a mutatkozó hiányokat alkalomról alkalomra nehéz családi viszonyok között csak nagy áldozatok árán tudta pótolni. Hiába jelentette a központnak, hogy nem szükséges olyan sok áru, mindig több árut szállitottak, azt valósággal reáerőszakolták. A nagy árukészletnél azután mindig mutatkozott sulyveszteség, beszáradás, sőt ismételten előfordult az is, hogy az áru elromlott. Igy például a nagy mennyiségben leszállitott könnyen romlandó baromfit kénytelen volt alacsonyabb áron eladni, vagy épen kidobni, mert az el nem adott árut a központ nem vette vissza, az ellenőr pedig azzal fenyegette egyenesen meg, hogyha árut ad vissza, el fogják bocsájtani állásából Varghánét.

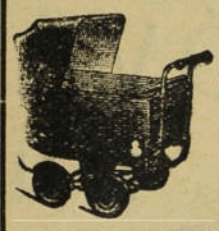
Ha pedig véletlenül valami az elárusitó helyen megromlott, pénzbüntetést kellett fizetni. Ugyanigy volt ez a gyümölccsel is.

1935. juliusában ellenőrizték Varghánéné üzletét és miután nagyobb hiányt állapitottak meg, állását azonnal felmondották, de a hiány fedezetéül visszatartották az asszony 240 pengős óvadékát, sőt még a járandóságából 120 pengőt is levontak azzal, hogy 360 pengős hiány mutatkozott. A kereset szerint jogtalan volt az azonnali elbocsájtás, mert a mutatkozó hiányokat nem az alkalmazott okozta, ép ezért öt megilleti a felmondási időre járó illetmény, végkielégités, a 360 pengős jogtalan levonás pedig jóerkölcsökbe ütközik.

A keresetre nemrégen adott a főváros választ és részletesen ismertette azokat az okokat, amelyek nyomán Varghánéné azonnali hatályú elbocsátása szükségessé vált. A legfőbb argumentum az volt, hogy az aszonynál ismételten nagyobb hiányokat észleltek és nem vezette előirás szerint az üzletet. Az érdekes munkaügyi perben a közel jövőben fog ítéletet hirdetni a bíróság.

Uj telefon-bélyegzőjét csak Beér Sándornál rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

AUGUSZT - PAVILLON
I., Hidegkuti-út 22.
cukrászda — étterem
Uzsonnához jazz, vacsorához cigányzene.
83-as villamos, 5-ös autóbusz.
Asztalrendelés 1—640—02

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: 1-228-89

HIREK

Olvasóinkhoz

A törvényhatósági bizottság nyári törvényben megállapitott szüneténck tartama alatt az Uj Budapest kéthetenként jelenik meg.

Az Uj Budapest legközelebbi száma: augusztus hó 8-án fog megjelenni.

Urbányi C. József: Erdély vérző kulturája. Ha végigolvassuk a kitünő iró fenti cimü munkáját, akkor elevenné válnak a betük és a székelység szörnyü tragikumának minden fájdalmát érezzük. Az érző szivü pedagogus, aki töviről hegyire ismeri a Székelyföld kulturtörténetét, kitünő elmeéllel boncolgatja évszázadokra visszanyulóan szivós kitartással végzett tevékenységüket, amit hazánknak és a müvelt világnak tettek. Szenvedélytől mentesen, teljes tárgyilagossággal rajzolta le, statisztikai adatokkal alátámasztva, hogy mennyi áldozatot hozott a magyarság Erdély kulturájáért, ezzel szemben a román önkényuralom oláhosító politikája bocskoros csizmával mint tiporja el a magyarság ősi alapitásu közmüvelödési intézményeit, iskoláit, nem kimélve a templomot és korházat sem, csakhogy kiirtson mindent, ami a multra emlékeztet, — magyar diákságot, tanitóságot, tisztviselőket valósággal üldözik a nyelvvizsgákon át. Embertelen törvény- és jogtiprásokkal akarják kiirtani a magyarságot magasfoku kulturájával egyetemben vandalisztikus barbársággal. A magyar pap, tanitó a néppel együtt mártiri megadással tür, szenved, de ősi faját nem árulja el. A világ aeropágjában itélkező nagyhatalmak hidegvérrel dobták oda prédául a magasmüveltségü, világhirü iparmüvészettel rendelkező székelyek kulturáját egy alacsonymüveltségü nációnak. Ez nem maradhat igy sokáig. Harcolni kell szóval és tollal a magyar igazságért! Csak természetes, hogy a forró hazaszeretet szava tölti be a szines kiállitásu könyv egész gondolatvilágát s amikor a székelység el nem tiporható áldozatos küzdelmét ecseteli szines tollával, egyuttal lelkének gazdag tartalmával merit hitet a logikus gondolatmenettel alátámasztott feltámadáshoz. Az iró, aki mint lirikus is bemutatkozik, nagy szolgálatot tett könyve megirásával a reviziós gondolatnak is, ténybeli adatok megrázó felsorolásával. A könyv, mely a Stephaneum nyomdában készült, mint forrásmunka is kitünő szolgálatot tehet. Az érdekesen megirt könyvnek nem volna szabad hiányozni egyetlen magyar emberben, vagy intézmény és iskola könyvtárából sem: A könyv ára 1 P 80 fillér, megszerezhető a szerzönél, Budapest X. ker. Százados u. 6. **(Novák András.)**

A státuszrendezés során szervezett uj állásokra hamarosan kiirják a pályázatot

Október elsején száznyolcvan állást tölt be a főváros

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Farkas Ákos dr. tanácsnok, az elnöki ügyosztály vezetője nyári szabadságát tölti, az ő távollétében *Havlin* Károly dr. tanácsjegyző vezetésével dolgozik az elnöki ügyosztály szabadságon nem levő személyzete a státusrendezés végrehajtásának előkészitésén.

A státusrendezési főpolgármesteri rendelet értelmében a státusrendezés legfontosabb dátuma, *a folyó év október hó 1-e*. Ebben az időpontban az ujonnan szervezett állások *egész sora kerül betöltésre*. A fogalmazási szakon ekkor lehet betölteni kilenc új főjegyzői, tizenkilenc új tanácsjegyzői és harminchárom ujonnan szervezett fogalmazói állást. Ekkor kerülnek betöltésre azok az üresedésben lévő fogalmazói és segédfogalmazói állások, amelyeket a polgármester most, — amikor pályázat volt hirdetve, nem töltött be.

Október elsején nevezi ki a polgármester a második tiszti főügyészhelyettest, ekkor szaporodik huszonnéggyel a mérnöki szakon a magasabb állások száma. Végeredményben a szanálási rendelet értelmében — beértve az ujonnan szervezett szakokat is — *száznyolcvanöt ujonnan szervezett állást* fog majd előléptetés útján a főpolgármester, illetőleg a polgármester betölteni.

Természetes, hogy a betöltendő állásokra a törvény értelmében *pályázatot fog hirdetni* a főpolgármester, illetőleg polgármester. A pályázati hirdetmények kibocsátására — mint az *Uj Budapest illetékes* helyen értesül — augusztus végén — szeptember elején fog sor kerülni, és az állások betöltése október 1-ig meg is történik.

Gyógyfürdőink páratlan népszerüségét mutatja az idegenforgalmi statisztika

Az előidényben több mint egymilliószor vették igénybe Budapest fürdőit

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A főváros statisztikai hivatalának legutóbbi kimutatása érdekes beállitásban szerepelteti Budapest idegenforgalmát folyó évi január 1-től május 31-éig terjedő időre.

Ebből a statisztikából megállapitható, hogy Budapest idegenforgalma *egyre fejlődő tendenciát mutat* és hogy már az előszezonban is igen jelentékeny emelkedés tapasztalható. *A mult év hasonló időszakához mérten az emelkedés kb. 25%-ot tesz ki.* 93.913 idegen összesen 306.980 éjszakát töltött Budapesten, tehát *az előszezon itt tartózkodási átlaga 3.25 nap.* A legmagasabb itt tartózkodási átlagot *Finnország* érte el 11.23 napi átlaggal, utána következnek az északi államok; nevezetesen: *Svédország* és *Norvégia* 5.5 napos átlaggal és ugyancsak közel 5 napos átlaggal szerepelnek az *Angliából, Hollandiából, Indiából, Egyptomból* és az *Egyesült Államokból* hozzánk érkező vendégek. A legkisebb átlagot *Bulgária* és *Ausztria* éri el 3.01%, illetve 2.92% átlaggal.

Az *egy hétnél* hosszabb időt nálunk töltött idegenek száma az elmult év hasonló időszakához mérten 20.36%-kal több, a két hétnél hosszabb időt itt töltöttek száma 37.57%, a két héttől egy hónapig nálunk tartózkodó idegenek száma pedig 32.42% emelkedést mutat *az előszezonban*. Ezzel Budapest tartja a rekordot az összes európai világfürdők között.

Még érdekesebb megállapitásra ad alkalmat *a budapesti gyógyfürdők forgalma*. Nem számitva a kád-, kőfürdőket, a gőzfürdőket, úszócsarnokokat, kizárólag csak az ú. n. medicinális fürdőket 1,041.401-szer vették igénybe az előidényben.

Ez a szám lényegében azt jelenti, hogyha egy-egy beteg átlagban 15 fürdőt vesz, akkor *mintegy 69.000 beteg használta a gyógyfürdőket az év első öt hónapjában*. Óriási szám ez és kétségtelenül igazolja a közönségnek a budapesti gyógyvizekbe vetett hitét és mindennél értékesebb dokumentuma *gyógyfürdőink páratlan népszerüségének*.

Uj postai propaganda bélyegző. A Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság a Magy. kir. Posta részére a magyar főváros gyógyfürdői külföldi propogandáját szolgáló „Visitez Budapest Ville d' Eaux la Metroplie des Bains Thermaux" feliratú reklámbélyegzőket készittetett. A Posta a jövőben minden Budapestről külföldre irányuló küldeményt ezzel a reklámbélyegzővel fog ellátni.

A Beszkárt közgyülése. A Beszkárt, amelynek kezelésében van a volt Közuti és Városi Vasut hálózatán kivül a Bur, a Földalatti és a Szentlőrinczi Vasút, a Svábhegyi Fogaskerekü Villamos Vasut, a Budai Hegypálya (Sikló) és az Autóbuszüzem, ezenkivül érdekkörébe tartozik a Budapesti Helyi Érdekü Vasutak Rt. és a Haraszti-Ráckevei Hév. Rt., június 26-án tartotta XIII. évi rendes közgyülését Usetty Béla dr. országgyülési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, a társaság elnökének vezetésével. A közgyülés elfogadta az igazgatóságnak az 1935. üzleti évről előterjesztett jelentését, megállapitotta a mérleget és zárószámadást s az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak megadta a felmentést. A közgyülés elhatározta a Beszkárt 1,250.000 pengőt kitevő alaptőkéjének 2,500.000 pengőre való felemelését. Az igazgatósági tagok számát négy taggal egészitették ki. A közgyülés az igazgatóság uj tagjaivá megválasztotta Veress Gábor dr. m. kir. kormányfőtanácsos, m. kir. államvasuti igazgató, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagot, Toperczer Ákos ny. h. államtitkárt, Lévai Sándor lapszerkesztő, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagot és Terbócz Imre országgyülési képviselő, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagot, Nemes Nagy Mihály dr. ügyvéd, a Beszkárt és a kezelésében levő vasutvállalatok felügyelőbizottsága elnökének lemondása folytán megüresedett helyre a Beszkárt, a Ferenc József Földalatti Villamos Vasut Rt. és a Budapest-Szentlőrinczi Helyi Érdekü Villamos Villamos Vasuti Rt. felügyelőbizottságának tagjává megválasztották az emlitett vasuttársaságok közgyülésein Bocsáry-Spur Kálmán dr. ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tagot. A közgyülésen a székesfőváros közönségének képviseletében Liber Endre alporgármester jelent meg, aki a székesfőváros nevében teljes elismerésel emlékezett meg a vállalat vezetőségének az 1935. évben kifejtett tevékenységéről. Megállapitotta, a székesfőváros képviselője, hogy a Beszkárt igazgatósága, ügyvezetése, tisztikara és személyzete minden tekintetben megfelelt a müködéséhez füzött várakozásoknak és ezért a székesfővárosnak, mint a vasutak tulajdonosának nevében őszinte köszönetét és elismerését nyilvánitotta Perczel György dr. Márkus Jenő dr. vezérigazgatóhelyettesnek, továbbá a szolgálati ágazatokat vezető igazgatóknak, a tisztikarnak és a személyzetnek.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183 25

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-188-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

LIFT ** HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ** FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
MŰSORA SZENZÁCIÓS!

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny Hivatalos Hirdetések rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a székesfővárosi árvaházak, gyermekotthonok, hajléktalan menhelyek és szeretetotthonok textilanyag és lábbeliszükségletének beszerzése céljából.

A székesfővárosi árvaházak, gyermekotthonok, hajléktalan menhelyek és szeretetotthonok textilanyag és lábbeliszükséglete a következő:

Pamutvászon 156 cm széles 4.072 m, Molinó különböző minőségű 17.040 m, Nyári szürke egyenruha anyag 1.323 m, Csinvatt fehér és csikos 948 m, Edénytörlőruha 400 m, Karton pettyes 3.609 m, Zsinórbarchend 646 m, Törülközővászon 1.936 m, Matraczsávoly 166 m, Angin 360 m, Chlotbélés 1.310 m, Ujjabélés 418 m, Fehér köpper vászon 104 m, Pohártörlő 100 m, Barchend csikos 75 m, Férfi posztó szövet felöltőkre 230 m, Férfi posztó szövet ruhákra 630 m, Konyharuha 370 db, Fejkendő 100 db, Pokrócz gyapjú, fehér és szürke 430 m, Khaki cérnázott mosóvászon 1.729 m, Fiúruhaszövet szürke színű 1.000 m, Télikabátszövet 536 m, Sapka fekete kamgarn szövetből 225 db, Szeretetotthoni női és férfiharisnyák 750 pár, Szeretetotthoni férficipő 530 pár, Szeretetotthoni női cipő 460 pár, Szeretetotthoni női félcipő 35 pár, Papucs 30 pár, Árvaházi fiúcipő 430 pár, Regatta félcipő 90 pár, Szandál 60 pár.

Az ajánlatokat

1936. évi augusztus hó 4-én délelőtt 9—10 óra

között kell a polgármesteri IX. (közjótékonysági és szociálpolitikai) ügyosztályban (Központi városháza I. pavillon I. em. 28. ajtószám) benyujtani.

A polgármester helyett:

Liber s. k.
alpolgármester.

Versenytárgyalási hirdetmény

Az I. ker., Budakeszi-út Rhédey- és Gábor Áron-utcág között levő szakaszának

útrendezési munkáira

kormányhatósági jóváhagyástól függően nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi augusztus hó 4. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza, II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Versenytárgyalási hirdetmény

Az I. ker., Diósárok-útnak a kiépített szakasztól mintegy 300 fm hosszban való

útrendezési munkáira

nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva

1936. évi július hó 28. napján délelőtt 10 óráig

kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket

Hauschild Albert-nél

Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07

Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a

Dr. Pajor Szanatorium

és

Vizgyógyintézet

Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.

Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.

Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

GAZDASÁGI ÉLET

Fantasztikus elgondolás a HÉV megvásárlására

Ujra felbukkant a régi Preszly-féle terv, hogy az érdekelt pestkörnyéki községek vegyék meg a Helyérdekü részvénytöbbségét

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Beszkárt, illetőleg a HÉV ellen indított *tömegroham* nem akar megszünni. Legutóbb Pestvármegye júliusi közgyűlésén szólaltak fel a főváros környékét képviselő megyebizottsági tagok, azzal a kéréssel, hogy a vármegye őszi közgyűlésén foglalkozzon az új közlekedési rendszerrel és a főváros-környéki viteldíjak ügyével. Érdeklődésre tart számot a Vecsésen megjelenő és a környéki kérdések ügyével foglalkozó *Pestkörnyéki Ujságban* megjelent az a nyilatkozat, amelyben *Révész* Béla dr., a központi járás főszolgabirája nyilatkozott a környéki közlekedés rendjéről. *Révész* Béla dr. a fennálló sérelmeket úgy képzeli orvosolhatónak, hogy a HÉV érdekkörébe tartozó községek *együttesen megvásárolják a vasutat* és saját kezelésükben vezessék azt tovább a lakosság jogos követeléseinek figyelembevételével.

Az a terv, hogy a környéki községek tulajdonába és birtokába menjen át a Helyiérdekü, *nem új*. Öt esztendővel ezelőtt, amikor a HÉV *minden áron eladó volt* és úgy volt, hogy *nem sikerül* azt a főváros nyakába varrni, az akkori pestmegyei főispán, *Preszly* Elemér dr., aki jelenleg belügyi államtitkár, vetette fel ezt a gondolatot. *Voltak is bizonyos tárgyalások*, kiderült azonban, hogy az érdekelt községeknek sem pénze, sem leköthető fedezete *erre, de más célra sincs*, a vételár és a kamat fizetésére sőt az üzemi kiadások forgótőkéjére sem tudnak biztosítékot nyujtani. Ez a terv akkor *pénzügyi okokból megbukott*. Kérdés, hogy *javult-e azóta* a főváros környékén levő érdekelt községek és városok pénzügyi helyzete?

Illetékes városházi helyen természetesen e pillanatban még semmit sem tudnak az újonnan felmerült vásárlási gondolatról. Kétségtelen azonban, hogy a főváros *örömmel áll rendelkezésre*, ha a fővároskörnyéki települések összeállnak és megvásárolják a HÉV-et *minden deficitjével együtt*. Esetleg arról is lehetne szó, hogy *olcsóbban odaadja* a Beszkárt a HÉV részvényeit, *mint amennyiért megvásárolta*. Az egész vételi akcióra azonban — sajnos — *komoly remény nincsen!*

Ki akar fővárosi telket vásárolni?

Kikiállási áron eladja a főváros árverésen el nem kelt telkeit

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Ugy közgazdasági, mint városházi körökben *általános feltűnést keltett* a fővárosi telekárverések teljes eredménytelensége. A fiaskó okairól és a nemsikerült árverések következtében előállott új helyzetről

Kempelen Ágoston
műszaki főtanácsos,

a városrendezési ügyosztály vezetője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Az árverések eredménytelenségének okát úgy az Attila-utcai, mint a Kis-Rókus telkeknél én főleg abban látom, hogy azok, akik vételi szándékkal mentek el az árverésre, *megijedtek attól*, hogy a vagyonleltár szerint megállapított kezdőárakat *erősen fel fogják licitálni*. Ezért volt *az általános tartózkodás* az árveréstől. Amint hogy a Vérhalom-dülőben 42 pengő kikiáltási árral árverezni kezdett telket 55 pengőre verték fel, holott ugyanazon telek szomszédságában jobb fekvésű telket *szabadkézből lényegesen olcsóbban* adott el a főváros.

— Arról, hogy a jövőben *fog-e ingatlan árveréseket* tartani a főváros, döntés még nem történt. A polgármester úrtól felhatalmazást kaptam arra, hogy az árverésen el nem kelt telkeket, ha azokra vevő jelentkezik, *a kikiáltási áron szabadkézből is eladhassam*. Ez a polgármeteri határozat természetszerűen *csak azokra a telkekre vonatkozik*, amelyeket sikertelenül kíséreltünk meg eladni. Olyan telkeket, amelyeknek árverési árát a városrendezési szakbizottság nem határozta meg, *egyelőre nem adhatunk el.*

Offenbach Hoffmannja mesél Hoffmann képkerete beszél

Angol Park

és az

Alpesi falu

Budapest pompás szórakozóhelyei!

Móczár Gábor

egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata

Budapest, VIII., Magdolna utca 4. szám.

Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

Steiner és Szimper

Cégtulajdonos: Steiner Mór

Disz-, templom-, szobafestők és mázolók

Budapest, IX., Üllői-út 57.

Telefon: 1—306—29.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések

SCHUBAUER FERENC magánmérnök

Budapest, III., Föld-u. 51.

TELEFON: 1—622—06.

Fotocikkek

Szakáll Géza szaküzletében

BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.

Amatőrfelvételek kidolgozása

LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

ÉRDEMRENDEK

és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények

JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 1-891-18.

Proczeller Bálint

kövező mester

Budapest, X., Korponai-u. 11.

Telefon: 1-481-32.

Uj kiirások

Szerelési munkákra az Uj Szent János kórház kazánházában létesitendő göztúlhevitő berendezéshez. **Határidő: 1936. évi július hó 28-án délelőtt 9—10 óra.**

Utrendezési munkákra az I. ker. Diósárok-út 300 fm. szakasza részére. **Határidő: 1936 évi julius hó 28-án délelőtt 10 óra.**

Bútorok szállitására a székesfővárosi községi iskolák részére (1.) Szekrények, üvegezett szekrények, 2.) Munkaasztalok, homokasztalok, 3.) Iskolai padok, támláspadok, lócák, 4.) Csővastáblaálványok, táblalapok, 5.) Hajlitott támlásszékek, ülőkék, 6.) Vasvázú támláspadok, 7.) Fali-, vas-, forgatható fogaskarok, 8.) Virágládák stb.) **Határidő: 1936. évi július hó 30-án délelőtt 9—10 óra.**

Központi melegvizfűtőberendezési munkákra a IX. ker. Gyáli-út 1. sz. alatti Szent István kórház „A" pavillonja részére. **Határidő: 1936. évi július hó 31-én délelőtt 9—10 óra.**

Zsinóriráshoz szükséges gyakorlótáblák szállitására a székesfővárosi községi iskolák részére. **Határidő: 1936. évi július hó 31-én délelőtt 9—10 óra.**

15.000 drb. tölgytalpfa és cca. **100 m tölgyváltófa szállitására** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi július hó 31-én délelőtt 9 óra.**

Utrendezési munkákra az I. ker. Budakeszi-út, Rhédey- és Gábor Áron-utcák közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Központi fűtőberendezés átalakitási munkákra a XI. ker. Rudas-gyógyfürdő részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 4-én délelőtt 9—10 óra.**

Textilanyagok és lábbelik szállitására a székesfővárosi árvaházak gyermek-otthonok, szeretet-otthonok és hajléktalan menhelyek részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 4-én délelőtt 9—10 óra.**

I. Föld-, II. Kőműves-, beton-, szigetelő-, elhelyező és III. vasbetónmunkákra a XIV. ker. Kassai-téren épitendő Budapest—Herminamezői plébánia templom épitéséhez. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez ~ tetőfedés, motorbenzol, parafin.

VÁLLALKOZÁS

Ismét aktuális lett az uj bécsi utvonal megépitése

*

Az uj balatoni ut befejezése után rövidesen sor kerül a főváros másik nagy kilátásos hegyi utjának kiépitésére

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az új balatoni út fővárosi szakasza, amely igen szép teljesítménye a főváros út- és csatornaépítési ügyosztályának, szakkörökben általános tetszést aratott. A legutóbbi napokban a fővárosi útszakasz egyelőre makadámmal burkolt részét porolajjal locsolták fel, hogy addig is, amíg a végleges cementburkolat elkészül, a makadám-felületről felszálló por ne zavarja az automobilon utazókat.

A balatoni út megnyitása ismét aktuálissá teszi az új bécsi útvonal problémáját. Erről a kérdésről

Illetékes helyen

a következőket mondották az Uj Budapest munkatársának:

— A legutóbbi napokban elkészült az új bécsi útvonal fővárosi szakaszának építési terve. Ezen tervek szerint az új bécsi út, a régi utvonal helyett a Hidegkuti-út folytatásában a Nagykovácsi-úton, a Nagyréten és Pesthidegkuton át csatlakozna Pilisvörösvár határában a jelenleg használt bécsi országúthoz. Rövidebb és szebb lesz a fővárosba való bejutás a Bécsből autón, vagy autóbuszon érkezők számára, gyönyörű kilátásos utat tervezünk, amely Pilisvörösvár alatt a hegyoldalban vezetve, pompás képet nyujt az esztergomi Dunavölgy irányában a Budapestre igyekvőknek. Arról, hogy városkép szempontjából mit jelent a külföldiek számára, hogy az előkelő budai villasoron át jutnak a város belsejébe, az óbudai nyomortanyák és téglagyárak elkerülésével — nem kell újra beszélnünk, erről több alkalommal részletesen beszámolt az Uj Budapest.

— Minden reményünk megvan arra vonatkozóan, hogy a főváros jövő évi költségvetésében már megfelelő fedezet fog akadni a fővárost terhelő, mintegy két kilométernyi új útvonal építési költségeire, kereken negyedmillió pengőre. A kereskedelemügyi és közlekedési miniszteriummal pedig állandóan tárgyalunk abban az irányban, hogy a most kezdődött állami költségvetési évben az állami számlára történő hét kilométeres út megépítésére is legyen fedezet. Meg van minden igéretünk, hogy a miniszterium abból az alkalomból, hogy a fővárosi tervek elkészültek, végre szőnyegre hozza ezt az idegenforgalmi és városszépitészeti szempontból is egyaránt nagyjelentőségü ügyet.

— Meg kell említenem, — fejezte be általános érdeklődésre számottartó nyilatkozatát informátorunk —, hogy az új bécsi útvonal megépítése egyáltalán nem érinti Óbuda fejlesztési programját, főképpen az óbudai Dunapart kiépítését és az óbudai közlekedés általános rendezését. Az új bécsi útvonal megépítésével egyidejüen a főváros jövő esztendei költségvetésében már fedezetet fog találni az óbudai Dunapart kiépítésének első esztendei programja is.

hogy az új híd megépítése kapcsán a Szent-Imre-herceg-út olyan *fővonal lesz*, amelynek közlekedését a szó szoros értelmében *megbénitaná az aluljáró ki nem szélesítése*. Az aluljáró szűk eseteket illetően a főváros annál is inkább *elhárit magától minden felelősséget*, mert a főváros hozzájárulása a megkötött megállapodás szerinti kiszélesítéshez az Államvasutak, a Beszkárt és a főbáros által elfogadott tervek alapján változatlanul, legfeljebb azonban az év végéig, most is biztositva van.

Miért sürgős a Szent Imre herceg-uti vasuti aluljáró kiszélesitése?

A főváros csak az év végéig vállalja az Államvasutakkal szemben a költségekben való részesedést

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Esztendők óta folynak a tárgyalások a főváros illetékes ügyosztályai és az Államvasutak igazgatósága között *a Szent-Imre-herceg-úti vasuti aluljáró* kiszélesítése ügyében. Ez a mindössze négy vagy öt méter széles vasuti aluljáró igen nagy forgalmat bonyolit le, alig fér el az aluljáróban a villamos, amelyet az aluljáró szük volta miatt ott egy vágányúra kellett megépiteni. A tárgyalások során az elmult esztendőben *megegyezés jött létre*, a költségek viselését illetően is megtörtént a felosztás. Az utolsó pillanatban azonban — noha a főváros a ráeső részt *rendkivüli hitel formájában* beállitotta a költségvetésbe is — meghiusult a kiszélesités azon a cimen, hogy a Déli pályaudvar problémájának *megoldása előtt* az Államvasutak az aluljáró kiszélesitését sem kivánja végrehajtani.

A Déli pályaudvar megszüntetéséről *már senkisem beszél, ellenben a Szent*-Imre-herceg-úti aluljáró kiszélesitését sürgőssé tette *az uj balatoni út* megnyitása és a *Horthy Miklós-hídnak* a jövő esztendő részére való elkészülése. Az új balatoni út közvetlenül az aluljáró mellett kanyarodik ki a Budaörsi-útra, és az aluljárón keresztül *valósággal életveszélyes* máris a közlekedés azon autók számára, amelyek a Balatonról a Szent-Imre-herceg-úton és a Ferenc József-hídon át akarnak a fővárosba érni.

A főváros ebben az ügyben az elmult napokban újból érintkezésbe lépett a kereskedelemügyi és közlekedésügyi minisztériummal, arra is rámutatva,

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII. Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József utca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

M. KIR. ÁLLAMI
VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK
BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez
kézi- és géphajtásu
szivattyuk
Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet
Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDELMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut
28.
TELEFON: 27—3—20.

XIV. évfolyam 31—32. szám Budapest, 1936. augusztus 8.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Fővárosi Könyvtár, Budapest, VII., Révitzky-u. 1.

Színházi posvány

Amiként a könyveknek, azonképen a törvényeknek is megvan a maguk végzete. Vannak könyvek, amelyek elvesznek, és vannak törvények, amelyek nem tudnak megszületni. Egy ilyen törvény, a meg nem születésre, vagy talán méginkább a halva-születésre ítélve: a színházak megrendszabályozása, a főváros évtizedek óta készülő, de tető alá jutni az előjelek szerint soha nem tudó színházi szabályrendelete.

Végeláthatatlan tanácskozások folynak a főváros illetékes ügyosztályában arról, milyen legyen az új színházi szabályrendelet, amely arra hivatott, hogy rendet és fegyelmet teremtsen a kuliszszák végeláthatatlan dzsungelében. A jól és kevésbé jól fésült színházigazgató urak azután rájöttek, hogy sokkal jobb ezentúl is a zavarosban halászni. Kiadták tehát a jelszót, hogy semmi szükség nincsen színházi szabályrendeletre, színházat a jövőben is az nyithasson, aki akar. Akárcsak szatócsüzletet! A baloldali színházigazgatók túlliberális felfogását természetszerűen megértéssel támogatja a baloldali sajtó, egy húron pendülve minden megrendszabályozás elleni vétóval, akár színházról, akár színes embereknek a gőzfürdőbe való beengedéséről van szó.

Az ehrentálok és spitzarturok önmagukat féltő protektorai a tőke szabadságát emlegetik, és arról beszélnek, hogy színigazgató és színész egymáshoz való viszonyát tökéletesen rendezi a kollektív szerződés, kár abba beleavatkozni! Sajnos, ezt a felfogást kezdik osztani az illetékes városházi tényezők is, aminek látható jele az eredetileg komolynak és szigorúnak indult szabályrendelet-tervezet teljes elposványosodása. Maholnap ott tartunk, hogy azt fogják mondani az illetékesek: minden jól van úgy, ahogy van, nincs szükség színházi szabályrendeletre, mert a mai helyzet tökéletes, azon változtatni nem kell!

Ezen felfogás szerint tehát nincs és a jövőben sem lehet semmi akadálya annak, hogy akármiféle külföldi álmagyar, levitézlett artistaügynök, elaggott leánykereskedő, vagy egyéb börtöntöltelék — veszteni valója úgysem lévén — ruhatári és büffé-bérlők, nemkülönben kauciós alkalmazottak pénzén a magyar kultura papjává avatódjon!

Pedig az éremnek két oldala van: a szociális vonatkozáson felül, — amely talán nem túlzottan érdekes — egy másik oldala is. A színpad szuggesztív ereje és agitatív hatása vetekszik a sajtóéval, a főváros hatóságának minden eszközt meg kell ragadnia arra vonatkozóan, hogy a színházi kháoszban a keresztény és nemzeti erkölcs fáklyájával igyekezzen világosságot teremteni. A félrebeszéléseket, unott kézlegyintéseket és tudatos elkenéseket éppen ezért kellő értékükre kell leszállítani, és arra koncentrálni minden törvényhozó akaratot, hogy erkölcsi, művészi és anyagi tekintetben Budapest színházai, kabaréi és szórakozóhelyei megüssék azt a mértéket, amely a keresztény világszemléletnek minden tekintetben megfelel!

Wolff Károly

Irta: Sipőcz Jenő

Mielőtt a művész a portré mintázásához fogna, legfőbb problémája a beállítás. A megmintázandó alaknak azt a magatartását kell eltalálnia, amelyben leghívebben nyilvánul meg az egyéniség.

Wolff Károly egyénisége a történelmi beállítás távlataiban mutatkozik legélesebben. Elhibázott lenne, ha emberi nagyságát és munkásságának értékét személyének varázsában, vagy cselekedeteinek felsorolásában akarnánk feltüntetni és megmagyarázni. Ezekben a részletekben egy szép, nemes férfi képe rajzolódik ki, de nem ez az összesége és nem ez az egysége annak a hatásnak, amelyet nemzeti életünkben, s különösen a főváros életében olyan jellegzetesen érvényesített.

A világháború és forradalom után a nemzeti sorsfordulatban *Wolff* Károly gondviselésszerű hivatást töltött be. Ő az egyetlen, aki nem politikát csinált, hanem lelkeket ébresztett, lelkeket formált, s nem a politika eszközéül, hanem egyetlen nagy cél: a magyar keresztény feltámadás érdekében.

Wolff Károly nem politikus volt, hanem *Zrinyi*, *Pázmány*, *Széchenyi*, *Zichy* Nándor és *Prohászka* galériájából való reformátor. Jellemének uralkodó tulajdonságai reformátorjellegűek: rajongása, önzetlensége, áldozatkészsége, meg nem alkuvása, kimeríthetetlen munkaereje és rendíthetetlen hite. Ezekkel az adottságokkal nehezen lehet politikát csinálni, mert a politikai siker érdekében sokszor és nagyon sokat kellene belőlük feláldozni.

A politika csak velejárója, vagy eredménye lehet a reformátori munkának, amint azt *Wolff* Károly munkássága is igazolja. Könnyen kimutatható, hogy *Wolff* Károly sohasem hozott áldozatot a napi politikáért, áldozatokat csak reformátori célja érdekében tett. Róla, mint politikusról csak a reformátor mérlegén lehet szó, másképen egyoldalú és téves lenne politikájának értelmezése. Alkalmi politikai beszédei egytől egyig csak tüzeket gyujtanak, meggyőződéseket kovácsolnak, kitartást és hitet ébresztenek, s elkerülik a politikai fogások, a helyzetnyujtotta célszerűségek kihasználását és útmutatásait. Nem is hagyott politikai végrendeletet. S ha a Keresztény Községi Párt összegyűjti és kiadja *Wolff* Károly beszédeit, akkor nem a politikusnak halhatatlan emlékét tiszteli meg, hanem a nemzet és a főváros lelki reformálójának örökértékű igazságait mutatja be a jelen és jövő nemzedéknek!

A történelmi beállítást igazolják *Wolff* Károly munkásságának eredményei, így a főváros lelki képének megváltozása, a hitélet emelkedettsége és bensősége, a gazdasági élet egyensúlya, a szociális viszonyok rendezettsége, és az a bizalom, amivel nemcsak a város vezetői és az autonómia tagjai, hanem az egész ország viseltetik a főváros jövője iránt.

Abban a programban, amelyet *Wolff* Károly, a keresztény feltámadás érdekében egy szerves, a nemzeti élet teljességét magában foglaló részleteit megalapozta és amelynek politikai és ünnepi beszédei hű képét tükrözik, nincsenek partikuláris érdekek! Bár a munkássága a főváros életébe kapcsolódott bele legintenzivebben, ahol sohasem tekintett osztályérdekekre, hanem csak az egyetemesség közös nagy céljait szolgálta, épen úgy országos vonatkozásban sem szolgált külön fővárosi érdekeket, hanem tisztán, egyedül a nemzeti élet teljességét. Hivatásszerű nagyságának ez a legjellemzőbb vonása. Történelmi perspektiva és mindent magához ölelő szeretet!

Az a kép, amellyel *Wolff* Károlyt szemünk elé idézzük, a nemzeti hősök, a reformátorok, a látnokok képe! Ebben a képben kell megőriznünk és ápolnunk emlékét!

Wolff Károly utolsó szavai

Wolff Károly halála alkalmából a kapucinus rend budakeszi templomában tartott hivatalos gyászmisén elmondott beszéd. Tartotta: P. RÖSS BERTALAN DR. kapucinus-rendi teologiai tanár.

Ebben a mi fekete, szenvedésjárta korunkban nagyon nehéz az embernek magát feltalálni. Ahol annyi veszteség, annyi elmulás van, ahol az enyészet szinte egyetlen gesztussal semmisit meg reményeket, terveket, boldogságokat, ott nehéz azt mondani: nyugodjál meg, nem tehetünk róla, ez a közös sors! — nem, kedves hallgatóim, itt nem mondani, hanem tenni kell valamit, de ennek a tettnek olyannak kell lennie, mely a mulandóság szomoru gyászmenetei között, a sirok mentén is felébreszti bennünk a keresztény hit öntudatos erejét.

Egy ilyen emelő, kétségbeesésétől mentő tettre van szükségünk nekünk is, kik pillanatok alatt veszitettük el a magyar közélet legjellemesebb vezérét: Wolff Károlyt.

Mikor Szent Istvánt megkövezték, utolsó szava volt: Uram, ne tudd be nekik ezt bünül.

Szent Antal remete 358-ban ezekkel fejezte be életét: Fiacskáim, éljetek boldogul!

Garcia Moreno, Equador elnöke, mikor a gyilkos tőr testébe szaladt, igy szólt: Isten nem hal meg.

Chateaubriand 1848-ban, mikor a forradalmárok ágyui éppen a háza mellett szóltak, haldoklásában ezt suttogta: Franciaországot csak Isten törvényei tudják megmenteni.

Nagy emberek utolsó szavai voltak ezek, mélyen tisztelt hallgatóim, de melyek voltak Wolff Károly utolsó szavai?

Oh, mennyi ember gondol most sietve vissza e nagy elköltözöttel való utolsó találkozására, hogy örökre elhelyezze a lelke mélyén azokat a mondatokat, melyeket tőle hallott. Oh, testvéreim, őrizze is meg mindenki közülünk, mint egy szent relikviát. Mert halljátok csak, mit suttogott végvonaglásra rándult, kékülő ajka: Ne felejtsetek el, jöjjetek ki a siromhoz.

Ne felejtsetek el! Ne, ne! — Ne felejts el engem, te férfiu, kinek az a sorsközösség volt rendelve Istentől, hogy engem atyádnak nevezz, s ha már nem is lehettél mellettem utolsó harcomban, de legalább álomban közöltem veled távozásomat.

Ne felejtsetek el, jóbarátaim, kik egyedül birtátok lelkemnek felétek kinyiló örömeit, akikhez menekültem, ha az élet ostora végig suhintott a fejem fölött.

Ne felejtsetek el engem, ti komoly, aggódó magyar férfiak és asszonyok, kik hazátok sorsát az én eszméim és vezetésem szerint kivántátok boldogság felé irányitani.

Ne felejtsen el engem az a milliós város, melyért életem és egészségem legjavát munkába öltem.

Ne felejtsen el a magyar királyi kormány, melynek épitő célkitüzéseit min-

den pillanatban fanatikus erővel törekedtem életté valósitani.

De ne felejtsen el az én egyházam sem, melynek bár gyarló, de törekvő, őszinte fia voltam, melynek templomokat, intézményeket altam, melynek krisztusi programát politikai eszményként is zászlómra irtam.

Ne felejtsen el senki, hanem néha napján jöjjetek ki a siromhoz!

Mikor az Őszövetség legnagyobb vezéralakja elvégezte hivatását a földön, Isten parancsára felment a Nébó hegyére, hogy halála előtt élete elvégzett munkáira visszatekintsen, s az igéret-földjére is egy pillantást vessen. Lelki szemei előtt elvonult a napisten temploma, az obeliszkok hazája, a fáraókkal folytatott küzdelmek, de egyuttal Isten fényes csodatetteinek szintere is. Örömmel vette észre, hogy élete gazdag, szenvedésekkel teli élet volt, amelyre magát áldozta, s épp azért nem félt, a nép jövője miatt, mert tudta, hogy Nebó hegyén túl is a tejjel-mézzel folyó ország integet.

Ha nem akarunk összeroskadni a bennünket ért sulyos csapás alatt, keressünk mi is egy ilyen magaslatot; sok van ilyen, de közülük a legmagasabb sirdomb: Wolff Károly sirdombja, menjünk csak oda. Hisz maga az elköltözött hiv bennünket.

Jöjjetek ki a siromhoz! Üljetek le egy-két pillanatra e domb tetején, pihentessétek el lelketeket az imádság megnyugtató áhitatában s aztán tekintsetek vissza mögém. Abban az utánam sorakozó, s most hirtelen kővé meredt hat évtizedben egy félelmetes látomást fogtok megpillantani, valami olyanfélét, mint Dániel a Kobar folyó partján, aki 2600 év előtt meglátta az Isten fölséges szekértrónját s e szekér elé fogott négy kerubot, mely a történelemnek négy intéző hatalmát szimbolizálta.

Az egyik kerub arca oroszlán-arc volt, a hatalom és erőszak képe. Ez alá csoportosultak hajdan a fáraók és tyrannusok emberei, kik százezrek meggörbült hátán emelkedtek a magasba, kik merev, kegyetlen bálványokul álltak megfélemlitett embercsordák között. De ez alatt az oroszlán-arc alatt vonult fel a mi korunk is, mely azzal dicsekedik, hogy Isten tüzét a villámot lehozta közénk, mely óriási gépek vaskerekei, hengerei között énekli dicsőségét, melynek kohók égi tüzei világitják birodalmát. zászlaja fekete, mint a huszita zászló, rudjai toronymagas gyárkémények, s a zászló maga füst és korom. Ez az oroszlán is hust eszik és vért iszik, százezrek életével táplálkozik és mint elviselhetetlen robotiga ül a népek nyakán.

A másik kerub arca sas-arc. Ez volt az utóbbi hatvan év felfelé törése. Emelkedtünk is, de hová? — Magaslatokra, melyek némák, ahol hideg-fagyasztó a meleg, ahol az ember szegénnyé, nyomorulttá vált, ahol a virágzó gyermekarcból üres koponya lesz, a virágból szétvagdalt sejtszövet lesz, a rendből egyhanguság, a szépségből egyveleg, a szonátából számsor és a valóságból fantom lesz.

A harmadik kerub ökör-arcot visel. Ő, az ökör szenved, nem szárnyal, sárban cammog, köves utakon jár, mert hajtják, tiszta időben, zugó záporban, csalogánydal s csattogó villámok között egyaránt bőg. Ez az embertipus is itt vánszorog mögöttem. — Mondja Wolff Károly: ez a lemondó gyáván megfutó, elveit szertetépő magyar.

A negyedik kerub ember-arcot visel. — Ez is erőt jelent, de nem olyant, mely elnyom. Ez is hóditó munkát sürget, de olyat, mely épit, nemesit és urrá nevel, s nem amely szegényit és béklyóba ver. Hirdet ez tudást is, de olyant, mely a napba néz, de ismeri a sötétséget is és tudja, hogy értelme egyre inkább sötét zónák felé tart. A hivő, vallásos, igaz ember képe ez, a vezér Wolff Károlyé, kinek munkaerejét egy ötszáz éves feszület inspirálta, akinek szentélye a templom volt és azért tudott dolgozni azon, hogy a szépnek és jónak szét kell áradnia a világon, ki kell folynia a környezetre, vidékre, városra, országra, életre és el kell üznie a földön napszámba járó nyomoruságot.

Wolff Károly sirja tetejéről látjuk ezt a viaskodó, felfelé törő, szenvedő kort, amelyben az ő hős lelke mint fáklyavivő rohan előre az élet országutján. Hatvankét évig futott a munka és tevékenység, épités és boldogitás staféta-útján!

Azonban erről a sirdombról lássunk a jövőbe is, a próféta a Nébó-hegyről meglátta az igéret földjét: mi is meg fogjuk látni. A mi igéret-földünk a felszabadult, egész magyar birodalom. A mi igéret-földünk a magyarul éneklő kassai harang, a magyar koszoruba olvadó csiki gyöngyvirág és a magyar kenyeret adó bánáti buzavetés.

Ezt akarjuk látni Wolff Károly sirjáról, meglátjuk, csak vegyük ki kezéből a vallásos, és istenfélő politikus, a fanatikus hazafi égő fáklyáját, s vigyük mi előre egészen addig, mig kezünk munkájából felépül a nagy magyar haza szent épülete, s ebben az épületben megszületik minden magyar ember régóta lesóhajtott, leimádkozott földi boldogsága.

Ne felejtsetek! — Nem felejtünk! — Jöjjetek ki a siromhoz! — Igen kimegyünk!

Kimegyünk és imádkozunk. Imádkozunk és azt mondjuk Istennek: Uram, ezt a lelket, ezt csak fel... fel... ez odavaló, ez Hozzád való, ez Téged keresett, hát találjon is meg Téged, enyhüljön, tisztuljon, vigasztalódjék és éljen... éljen örökké, mi pedig az Ő példája nyomán szintén találjunk el Hozzád! Amen!

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

Augusztus hó 13-án és 18-án délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

VÁROSHÁZI NOTESZ

A VÁROSHÁZÁN — HA UGYAN ebben a tekintetben fokozásról egyáltalában lehet szó — augusztusban fokozott mértékben tesped a kánikulai pangás. A tisztviselőknek most az a fele van szabadságon, amelyik nem július havában volt, a váltógazdaság örök törvényei szerint. Egyébként a folyó ügyek intézésén kivül nem történik érdemlegesen jóformán semmi, hacsak nem említjük meg azt a néhány nagy problémát, amelynek részletes kidolgozását illetően a polgármester, még mielőtt nyári szabadságát megkezdte volna, utasitotta egyik vagy másik szaktanácsnokát.

*

SZENDY POLGÁRMESTER, akinek lidói nyaralását szakitotta félbe Wolff Károly tragikus váratlansággal bekövetkezett halála, Miskolcra utazott vasárnap reggel, hogy ott a városok kongresszusának elnöki tisztjét betöltse. A polgármester szabadságának hátralevő idejét Magyarországon szándékozik eltölteni. A polgármester szabadsága augusztus 20-ig tart: ekkor vesz részt a főváros képviseletében a Szent Jobb-körmenetben, továbbá Bandholz tábornok szobrának leleplezésén.

*

A VÁROSHÁZA KULCSAIT — természetesen jelképesen — augusztus 1-ével adta át Liber alpolgármester Lamotte alpolgármesternek. Lamotte augusztus végéig fogja az ügyeket vezetni, hogy azután a hatalom jelvényeit közvetlen Szendy polgármesternek adja vissza. Liber alpolgármester különben az egyik magaslati gyógyhelyre utazott, ahol augusztus végéig fog tartózkodni.

*

A TANÁCSNOKOK NAGYOBBIK RÉSZE augusztus első napjaiban fejezi be szabadságát, de számosan vannak, akik már idehaza tartózkodnak, sőt ügyosztályaik vezetését is átvették.

Farkas Ákos, az elnöki ügyosztály vezetője, mint minden esztendőben, ez idén is borsodi szőllőjében pihen családjával. Távollétében Havlin Károly dr. tanácsjegyző intézi az elnöki ügyosztály ügyeit. Havlin családja a kenesei üdülőtelepen nyaralt, de már ők is idehaza vannak. A nyár folyamán különben nagy öröm érte Havlin Károlyt, a két gyönyörű iker-leánya nemrég töltötte be tizedik életévét.

Király Kálmán Olaszországban nyaralt, de már ő is idehaza van. Itthon van a másik műszaki tanácsnok: Wossala Sándor is. Kempelen műszaki főtanácsos, a városrendezési ügyosztály vezetője, viszont csak most megy szabadságra, amelyet balatonmenti nyaralójában fog eltölteni.

*

A LEGFRISSEBB VÁROSHÁZI MÉLTÓSÁGOS: Szepesváry Pál dr. máriatelepi nyaralójában piheni ki fáradalmait. Bódy Lászlóék, akik Kenese leghűségesebb látogatói közé tartoztak, ezidén az osztrák alpesekben nyaralnak. Felkay Ferencék idehaza, újonnan épült sasadi kis villaházukban nyaralnak. Rosta Jánosék Radegundba mentek, a kitünő fiatal tanácsnok a kies osztrák fürdőhely leghűségesebb rajongói közé tartozik. Schuler őméltósága egyelőre még idehaza van. Salamon Géza zebegényi tuszkulánumában áldozott a bridge örömeinek, most azonban külföldre utazott, ahonnan augusztus végén tér haza. Kovácsházy Vilmos és Morvay Endre, a főváros két nőtlen tanácsnoka Innsbruckban találkoztak össze véletlenül, most Zell am Zee-ben búslakodnak együtt, mert igen zuhog a Schmittenhöhe felől az eső.

*

BÁRÓ BABARCZY SÁNDORÉK a Balaton partján pihennek. Szemethy Károly külföldön tölti szabadságidejét. Csorna Kálmán felesége társaságában Londonban járt július közepén a nemzetközi vöröskeresztes kongresszuson, majd Gasteinben kúrázott. Most már azonban ő is idehaza van. Némethy Károly, aki hosszabb tanulmányutat tett a tavasz folyamán Olaszországban, budai villájában tölti szabadságát. Szécsi Ernőék Sopronban töltötték a nyári szabadságot. Illyefalvy statisztikai hivatali igazgató Ausztriában üdül. Honffy Lajosék Kenesén pihennek.

*

SIPŐCZ FŐPOLGÁRMESTER, aki hosszabb idő óta a svábhegyi szanatóriumban pihen, a közeli napokban leveldi Kozma Miklós belügyminiszterrel fog hosszabb tárgyalást folytatni. A főpolgármester különben, aki teljesen viszanyerte egészségét, a jövő hét első napjaiban megy szokásos nyári szabadságára.

*

SOKFÉLE MENDE-MONDA jár körbe a polgármester azon intézkedéséről, amellyel Bánlaky Gézát, a fővárosi gyógyfürdők általános népszerűségnek örvendő központi igazgatóját felmentette az adminisztráció terhei alól és megbízást adott neki a tabáni probléma megoldásának előkészitésére. A leghatározottabban kijelentjük, hogy ezekből a pletykákból semmi sem igaz, Bánlaky igazgató különleges értékű és jelentőségű megbizatásának egyetlen oka az a nagy figyelem, amelylyel a polgármester a tabáni problémát kiséri.

A tabáni probléma olyan széleskörű és valóban nagy feladatokat magábanfoglaló halmazat, hogy belátható ideig nem kerülhet sor Bánlaky igazgatónak az adminisztratív szolgálatba való visszatérésére. Egyelőre Kállai Sándor dr. intézi igazgatói hatáskörrel a fürdők ügyeit, szó van azonban arról, hogy az ő megbizatása végleges jellegű lesz. Nincs kizárva aznban az sem, hoy külső szakember kerül az egyesitett fürdőüzemek élére.

*

BUDÓ MÁRIA LEÁNYGIMNÁZIUMI tanárnőt, Budó Jusztin dr-nak, a székesfőváros tudós és népszerű főlevéltárnokának leányát július 29-én vezette oltárhoz Bíró Béla okleveles gépészmérnök, a pesti Szent Imre Kollégium kápolnájában. A menyasszony tanuja a polgári házasságkötésnél Tichy Kálmán dr., miniszteri tanácsos, az iparügyi minisztérium törvényelőkészitő osztályának vezetője, az egyházi esküvőnél Felkay Ferenc dr., székesfővárosi tanügyi tanácsnok, a völegény tanuja pedig Bíró Kornél dr., m. kir. pénzügyi főtanácsos volt. Az esküvői szertartást Marczell Mihály dr., egyetemi tanár, a Kollégium igazgatója végezte.

Ismét a főváros a bünbak?

✡

Kik akarják a Rákóczi-uti katasztrófa kapcsán a maguk apró pecsenyéjét megsütni? — Sürgősen át kell szervezni a főváros müszaki közigazgatását és fel kell állitani a müszaki alpolgármesteri állást!

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Rákóczi-úti szörnyű házbeomlás messzire világító tüzénél *nem akarunk, de nem is engedünk semmiféle pecsenyét megsütni!* Az ügy a bíróság előtt van, esküt tett szakértők meghallgatása, tanuk kihallgatása és egyéb bizonyítékok feltárása kapcsán a bíróság bölcsesége fog dönteni afölött, *büntető jogilag és magánjogilag ki, vagy kik felelősek* a borzalmas katasztrófáért. Ildomtalanságnak tartjuk a prejudikálást, és megdöbbentőeknek azokat a különféle szakemberektől származó nyilatkozatokat, amelyek

bizonyos érdekek átlátszó védelmében állástfoglalnak, azzal a be nem vallott célzattal, hogy preokupálják a hatóságokat és bíróságot.

Arról nem is beszélve, hogy egyesek messzemenő következtetéseket igyekszenek levonni a katasztrófa kapcsán: így például olvastunk nyilatkozatot, amely egész komolyan *megdícsérte a pénzügyminisztert* a házbeomlás alkalmából azért, hogy szívén viseli a beomló házhoz hasonló ócska építmények lebontását és hosszabb adómentességet ad a tatarozás helyett lebontásra kerülő ócska bérkaszárnyáknak.

Az általános felelősségrevonás és bűnbak-keresés *nem hagyja érintetlenül a budapesti városházát sem.* És az éremnek ez az oldala az, amely bennünket *különlegesen érdekel.* Egy belügyminiszteri intézkedés következtében

a miniszterium városi főosztálya napok óta vizsgálja felül a fővárosi városrendezési adminisztráció egész menetét, kezdve a telek kitüzésétől egészen a használhatási engedély kiadásáig.

A szakértő urak a városi főosztály vezetője: *Janda* miniszteri tanácsos vezetésével buzgólkodnak a városházán. Mint halljuk *teljes sikerrel: meggyőződtek* ugyanis arról máris, hogy a főváros városrendezési ügyosztályának adminisztrációja *semmiképen sem hozható összefüggésbe a Rákóczi-úti katasztrófával,* ez a műszaki adminisztráció *hibátlanul dolgozik,* legfeljebb az a baj, hogy úgy a központi városházán, mint a kerületekben kevés a mérnök.

Ismételjük: a független magyar bíróság majd megállapítja, kinek a bűne, vétkes, vagy vétlen mulasztása, tevése, vagy nemtevése volt az oka a balesetnek.

Az önkormányzat azonban a legélesebben tiltakozik még a feltevése ellen is annak, hogy bűnbakként szerepeljen az omniozus ügyben.

Tiltakozik még pedig azért, mert előre látjuk, hogy *a Rákóczi-úti házbeomlás újabb rést fog ütni a főváros önkormányzati jogán,*

kitalálnak ismét valami hatáskörkiterjesztést, vagy uj hatóságot, amelynek nem lesz egyéb hivatása, mint az, hogy — természetesen a főváros pénzén — ellenőrizze a főváros müszaki adminisztrációját és kisajátitsa annak hatáskörét.

Kétségtelen — nem először irjuk le ezt a megállapitást, — hogy a főváros műszaki közigazgatásában *szerkezeti hibák vannak.* Mindenesetre sokkal kisebbek, mint amekkorák a Rákóczi-úti halálház alapépítményeiben voltak. Kétségtelen, hogy *kevés a mérnök, viszont túlnagy a mérnöki decentralizáció.* Kétségtelen, hogy vannak hatáskörök — elsősorban az építésrendőri — ahol idegen hatóság: a Fővárosi Közmunkák Tanácsa a közvetlen felettes hatóság: a polgármester *kikerülésével ad egyenesen utasításokat* az előljáróságnak, mint elsőfokú építésrendőri hatóságnak. A legnagyobb baj azonban mindenesetre az, hogy

a szétfolyó müszaki közigazgatás belefullad a jogászi omnipotenciába,

a kerületi mérnöki hivatalok — mindmegannyi külön pasaság — egy mérnöki dolgokban szakértelemmel nem bíró jogász-előljárónak vannak alávetve (épen úgy, mint a tisztiorvosok) és még mindig számos mérnöki ágazat van, amelyek a központban jogászi fennhatóság alatt élik a maguk önálló, *sok esetben ferde utakon* járó életét.

A Rákóczi-úti katasztrófának okait *a legalaposabban ki fogja a bíróság deríteni.* Ha azonban a konkrétumokon túlmenően az elvi jelentőségű tanulságot kívánjuk levonni az Ingatlanbank bérházának tragikus összeomlásából, rá kell mutatnunk arra, hogy a városrendezési problémák egyre inkább előtérbe tolulása a mérnöki tudomány szakok szerint szétfelé való ágazása, nemkülönben az egyre bonyolultabbá váló mérnöki adminisztráció

gyors és feltétlen szükségessé teszik a müszaki alpolgármesteri állás és hatáskör megszervezését.

Ha jobban tetszik: *állítsák vissza a régi Mérnöki Hivatalt,* akinek a feje a tanácsnokok feletti rangban legyen. De fontos az, elsősorban a felelősség szempontjából, de minden vonatkozásban: *közérdekből,* hogy *egyetlen kézben tömörüljön a főváros teljes mérnöki közigazgatása, összes városrendezési, építési engedélyezési, magasépítési és mélyépítési ügyei.* Sok minden visszásság és rendellenesség, — amely: hangsúlyozzuk, a Rákóczi-úti katasztrófa okaival semmi összefüggésben nincs és csupán az aktualitás hozza őket egymás mellé — *fog ebben az esetben megszünni.*

Ne bünbakot keressenek tehát az urak, ne uj, a főváros önkormányzatát mélyen sértő városrendezési törvénytervezetet készitsen az iparügyi miniszter ur, ne a Fővárosi Közmunkák Tanácsa akarja kiterjeszteni a maga amugy is tulontul nagy hatáskörét, hanem a fővárosi mérnöki közigazgatás megfelelő átszervezésével és a müszaki alpolgármesterség gyors megszervezésével iparkodjanak a főváros müszaki közigazgatását gyorssá, átlátekinthetővé és a felelősség szempontjából is minden vonatkozásban helytállóvá átépiteni!

Ihaj-csuhaj Kenese!

✡

Az üdülőtelep erkölcstelen duhajdája a városházi tisztviselő-társadalom általános megütközését váltja ki

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Legutóbbi számában éles formában tette kritika tárgyává az Uj Budapest a Székesfővárosi Segitőalap balatonkenesei üdülőtelepén uralkodó megdöbbentő állapotokat. Közleményünk élénk visszhangot keltett a fővárosi tisztviselők körében, egyre másra kapjuk az üdvözlő és elismerő leveleket, amelyek helyeslésével veszik tudomásul állásfoglalásunkat a kenesei üdülőtelep felháborító és általános viszszatetszést keltő duhajdája ügyében.

Azt mondják a tisztviselők, hogy ezen a nyáron a helyzet a duhajda szabadosságait illetően az elmult nyárhoz viszonyitva, jelentékenyen megrosszabbodott. A duhajda, a régi játékházból bárrá avanzsált lebuj, általános népszerüségnek örvendő mulatóhely nem ugyan a telepen lakó fővárosi tisztviselők, hanem a környéki, főleg az akarattyai villatulajdonosok körében. A látogatók tulnyomó része ezekből a környéki villatulajdonosokból és a Pestről autón leránduló fiatalemberekből áll, akik rikoltozásaikkal éjszakáról éjszakára felverik nemcsak a volt játékház környékét, hanem a telepet körülövező parkot is.

Szigoru parancs van arra vonatkozóan, hogy a duhajdában éjjel egy órakor el kell némulnia a dzseznek. Ez az időpont az, amikor a duhajdából kivonuló, igen gyakran illuminált állapotban levő társaságok végigvonulnak a parton és felverik a telepen lakókat éjszakai álmukból. Az is előfordul, hogy a mondott időpontban a mulatni kivánó társaságok küldöttségeket menesztenek Kuszenda igazgatóhoz, aki ilyenkor természetesen már éjszakai nyugalomra tért, azzal a követeléssel, hogy hosszabbitsa meg a zárórát, mert ők továbbra is mulatni akarnak.

Természetesen az effajta kisérletek sikertelenek és igy szemben a régi helyzettel, amikor este 10 órakor mindenki már az igazak álmát aludta Kenesén, éjjel két óra felé végre elcsendesül Kenese. Hangsulyozzuk, hogy a bár látogatóinak kétharmada nem a telep lakóiból kerül ki és ezeken a mulatozásokon fővárosi tisztviselőt egyátalában nem látni, annál kevésbé, mert az italok árai a duhajdában igen magasak. Hogy nagyobb legyen a jövedelem, jelentékenyen felemelték ugyanis az árakat, beszüntették a spriccer kiadását. Aki egy pohár vizes-bort meg akar inni, külön kell bort és egy üveg ásványvizet rendelnie.

A fővárosi tisztviselőtársadalom növekvő felháborodással teszi szóvá a Kenesén uralkodó, bátran erkölcstelennek mondható állapotokat. Magasrangu városházi tisztviselők hangsulyozták az Uj Budapest munkatársa előtt, hogy ők nem hajlandók tovább odaadni magukat cégérnek ezekhez a mulatozásokhoz. Annál kevésbé, mert azzal a keresztény és nemzeti erkölccsel, amelyet a fővárosi tisztviselők maradéktalanul magukévá tesznek, a kenesei helyzet egyáltalában nem egyeztethető össze!

Sajnos, nem igen van mód arra, hogy a fővárosi tisztviselők méltó felháborodásuknak az illetékes fórumok előtt kifejezést adjanak. Az előtt, aki a városházi politikai helyzetet ismeri, a tisztviselőknek ezt a tartózkodását nem kell különlegesen magyarázni. A tisztviselők és azoknak a Segitőalap intézőbizottságában helyetfoglaló képviselői is, természetszerüen óvakodnak attól, hogy ujjat huzzanak a segitőalapi intézőbizottságban helyetfoglaló törvényhatósági bizottsági tagokkal, akik egyrészének — ugy látszik — nagyon is szivén fekszik a kenesei duhajda ügye.

Kétségtelen, hogy a kenesei probléma rövidesen megoldást fog nyerni, amint azt Szendy polgármester a Keresztény Községi Párt ez ügyben nála járt vezető tagjainak kijelentette. Amig azonban erre a nagy rendezésre sor kerül, sürgősen ki kell gyomlálni a duhajda körül burjánzó erkölcstelen állapotokat, amig valamiféle botrány rá nem tereli erre a hirhedt helyiségre a közfigyelmet.

„ANTONIA“ MOSÓ
SZAPPAN
2 kiló
96 fillér
az ismert 30%-os másodrendü kitünően habzó minőségben
PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

A megnem épült csónakház különös regénye

Elkeseredett pereskedés a főváros és egy vállalkozó között szakértők kizárásával és bünügyi feljelentéssel

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Több mint nyolc éve huzódó peres ügy került most már harmadszor a Kuria Térffy- tanácsa elé. A 209.000 pengős kártérítési per előzményei még 1928-ra nyulnak vissza, amikor Weiser Béla ujpesti csónakház és weekendtelep tulajdonos kérvényt nyujtott be a főváros tanácsához, — amint ez a keresetből kitünik — amelyben a soroksári dunaágnak meghatározott helyén 3200 négyszögöles területet kért abból a célból, hogy ott a modern kor követelményeinek megfelelő csónakházat, weekendtelepet és strandot létesitsen.

Kérését a főváros tanácsa kedvezően intézte el és megbizta a ferencvárosi kikötő vezetőségét a telephely kijelölésével. 1928. juniusában fővárosi tisztviselőkből álló bizottság jelent meg a helyszinen. Ennek a bizottságnak tagjai Lehner Ödön főmérnök, Praxa László és Berenczky István mérnökök, Nagy László segédhivatali igazgató, a dunabalparti felügyelőség vezetője és Karlovitz Miklós dr. fővárosi tanácsi fogalmazó voltak, akik Demeter Rezső müszaki tanácsos utasitásához képest egy már előre kicövekelt területet jelöltek meg a Weiser Béla által kért telek céljaira.

Milyen hiszemben lehetett Weiser Béla?

A kérvényező már ekkor kijelentette, hogy ez a kicövekelt hely neki nem felel meg és kérte, hogy valamivel feljebb adjanak neki más területet, mivel a most megjelölt terület sportcélokra nem használható. A bizottság tagjai átmentek megtekinteni a Weiser által kért területet. A kereslet szerint Weiser tehát abban a hiszemben lehetett, hogy a főváros tisztviselői ezt a területet adják majd neki. A tisztviselők azonban a terület kicövekelése elől elzárkóztak, s arra való hivatkozással, hogy ugy is pontosan megállapitható az, hogy melyik a másodszor kért terület.

Weiser többször kilátogatott a szóbanforgó partrészre, azonban megdöbbenéssel vette tudomásul, hogy az általa igényelt területen Máhrer Benő és Társa létesitettek fatelepet, azt magas keritéssel és cégtáblájukkal el is látták. Különösen sulyosan érintette ez Weiser-t azért, mert már meg is bizott a telep terveinek elkészitésével egy a főváros szolgálatában álló mérnököt. A tervek elkészültek, mert hiszen úgy volt, hogy a bérlet 1929 január 1-től kezdődik.

Megindul a kétszázezer pengős ká.tériti per

Weiser panaszával a főváros illetékes közegeihez fordult, a tárgyalások azonban elhuzótak, úgy, hogy a telep-tulajdonos a már korábban bérletében lévő más dunaparti területen volt kénytelen épitkezni. Weiser ilyen előzmények után pert indított a főváros ellen és követelését 209.320 pengő tőkében és annak járulékaiban állapitotta meg. Hivatkozott arra is, hogy neki sulyos kára származott abból, hogy a főváros nem adta át neki az általa kért területet, amelyért az első bérösszeget már be is fizette. Az ügyben főtárgyalás előtt a felek között ismételt tárgyalás volt, amelyen Karlovitz Miklós dr. tanácsi fogalmazó és Szegő Ferenc dr. ügyvéd vettek részt. Szó volt arról, hogy egy megfelelő jegyzőkönyvvel rendezik az ügyet.

Privátim vagy nem privátim?

A perben a főváros védekezése az volt, hogy a kiküldött bizottságnak tulajdonképen csak Lehner főmérnök volt tagja, neki pedig nem volt joga Weiser részére más területet kijelölni, mint aminek kijelölésére Demeter müszaki tanácsostól utasitást kapott. Tanukihallgatást foganatositott a járásbiróság, több tanu vallotta, hogy a második kitüzés csak privátbeszélgetés jellegével birt és hogy ők tényleg nem voltak a bizottság tagjai, csak „privatim" foglalkoztak az üggyel. A járásbiróság azonban nem volt tekintettel ezekre a vallomásokra, hanem megállapitotta a főváros kártérítési kötelezettségét. A törvényszék Heimleitner-tanácsa ezt az itéletet helybenhagyta, az itélet érdekes indokolása szerint a hatóság részéről hivatalos aktusnál megjelenő közegek a laikus fél részéről hatósági funkció végzésére jogositottnak vélelmezhetők. Minden valószinüség amellett szól, hogy Weisert az utóbb megjelölt terület illeti meg, ezt erősiti meg az is, hogy tanácsi utasitás dacára a bizottság jegyzőkönyvet sem vett fel az átadásról és arról jelenést sem tett.

A Kuria első itélete

Felülvizsgálatra az ügy a Kuria elé került, ahol ujabb bizonyitást rendeltek el arra vonatkozóan, hogy Weiser a szerződés teljesitésének időpontja után kérte-e a terület átengedését. A törvényszéken a főváros azt is előadta, hogy a Máhrer által birtokolt terület rendelkezésére állott mindig Weisernek. Több tanut hallgattak ki, igy Karlovitz Miklós dr.-t, ki most olyan értelemben vallott, hogy neki később az volt a véleménye, hogy Weisert a Máhrer részéről lemondott bérleti terület illeti meg. A törvényszék azonban újból marasztaló itéletet hozott, megállapitva, hogy a székesfőváros kártérítéssel tartozik Weisernek. Uj felülvizsgálat nyomán a Kúria is megállapitotta a kártérítési kötelezettség jogalapját. A Kúria szerint Weiser a teljesitési határidőn túl is kérte a fővárostól a telek átadását s minthogy a felajánlott telek a főváros részéről a kicövekelt területre 1929. évi február 20-án jogositott volt elállni a szerződéstől és kártérítést követelni, annál inkább, mert a február 20-án tuli események a perre nézve közömbösek.

Kártérítési igények a legkülönbözőbb jogcimeken

A jogalap megállapitása után ismét visszakerült az ügy a járásbiróság elé, hogy megállapitsák a kártérités összegszerüségét. Weiser a legkülönbözőbb jogcimeken követelt kártérítést. Elmaradt kabindijak, csónakörzés és garazsirozás, sporttelepből eredő hasznok, a pálya mentén elhuzódó keritésen felragasztható reklámokból befolyó összegek stb. A járásbiróság azonban elutasitó itéletet hozott, megállapitva azt, hogy Weisernek a meghiusult telekátadásból nem származott kára. A törvényszék előtt azonban szakértő-tanuk meghallgatását rendelték el és a szakértők, valamint a tanuk vallomásából kiindulva, mintegy 36.000 pengőt itéltek meg a csónakház tulajdonosnak, ez az összeg azonban az időközben felmerült költségekkel egyetemben mint egy 72.000 pengőt tett ki. Ezek után most már harmadszor került az ügy a Kuria Térffy-tanácsa elé, ahol a főváros jogi képviselője hivatkozott arra is, hogy a főváros a tanuvallomásokkal kapcsolatban büntető feljelentést is tett nemrégiben.

A Kuria kizárja az összes eddigi szakértőket

A Kuria ismét feloldó végzést hozott és további bizonyitásra utasitotta a törvényszéket, abban az irányban, hogy állapitsák meg szakértők, mennyi lehetett Weiser esetleges elmaradt nyeresége és mennyiben tartozik kártérítéssel a főváros. A fővárosnak egyik védekezése az volt, hogy Weisernek nem volt komoly szándéka az épitkezésre, nem is állt volna rendelkezésére megfelelő anyagi erő. Meg kell tehát állapitani azt, hogy a csónakház tulajdonosnak meg volt-e az anyagi rátermettsége a vállalkozás létesitéséhez. Az összegszerüség kérdésében azonban szakértőket kell meghallgatni. Az egyik szakértő már kizárta a biróság, a Kuria most Breiler D. Armand törvényszéki szakértőt valamint Bürger-Neufeld Károly szakértőt zárja ki, mert a Kuriának alapos kételye van a számitások helyességénél, már pedig ilyen szakértői vélemények nem szolgáltatják megnyugtatóan az itéleti döntés alapját.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Miért fütsünk koksszal?

— Pályázati felhivás! —

A koksz nagy népszerüségét annak köszönheti, hogy 1. **kiadós,** mert magas fütőértékü, s amellett sulyra könnyü, 2. a koksz, mint nemesitett szén, **nem füstöl, nem kormoz, teljesen szagtalanul ég el,** mert a szén illő része, amely a kormot és füstöt előidézi, a koksz előállitása folyamán eltávozik, 3. a koksz tárolás közben összetételében nem változik és igy **nem veszit fütőértékéből,** 4. a koksz **egyenletes meleget ad,** anélkül, hogy a tüzelésre nagyobb gondot kellene fordítani.

A koksz eme tulajdonságait és a kokszhasználat előnyeit jelmondat-pályázat útján kivánjuk népszerüsiteni, miért is **pályázati felhivással** fordulunk a kokszfogyasztó közönséghez egy legföljebb **10 szóból, vagy két soros versből álló olyan jelmondatra, amely legjobban fejezi ki a koksz előnyös tulajdonságait** és legjobban szolgálja a kokszhasználat népszerüsitését. A pályázaton mindenki résztvehet. A legjobb jelmondatokat az alább irt pályadijakkal jutalmazzuk.

A pályázatra beküldött jelmondatot jeligével kell ellátni. Ehez csatolandó zárt boritékban, a pályázó nevét és pontos cimét feltüntető papirlap. A lezárt boritékon feltüntetendő a pályamü jeligéje. A pályamü, valamint a jeligés zárt boriték egy nagyobb boritékban helyezendő el és legkésőbb folyó évi szeptember hó 10-ig Budapest Székesfőváros Gázmüvei cimére (Tisza Kálmán-tér 20) küldendő, postán ajánlva. A boriték cimzett oldalán, feltünő irással, „PÁLYÁZAT" jelzéssel látandó el.

A pályázatra beérkezett jelmondatokat az e célra alakult külön birálóbizottság fogja elbirálni. A legjobbnak itélt öt jelmondat beküldői között a következő jutalomdijakat fogjuk kiosztani:

I. dij: 1 drb kokszkályha
II. dij: 20 mázsa koksz
III. dij: 15 mázsa koksz
IV. dij: 10 mázsa koksz
V. dij: 5 mázsa koksz

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
MŰSORA SZENZÁCIÓS!

HIREK

OLVASÓINKHOZ!

A városházi hetilapok a törvényhatóság nyári szünete alatt kéthetenként jelennek meg. Ezek szerint az Uj Budapest legközelebbi száma

augusztus 22-én,

szombaton fog megjelenni.

AZ UJ BUDAPEST KIADÓHIVATALA.

Toperczerné

Egy asszony, aki naponta olvassa a bibliát

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Wolff Károly örökébe a képviselőházban mint a főváros budai részének egyik országgyülési képviselője: *Toperczer* Ákosné, a főváros törvényhatósági bizottságának örökös tagja került.

A keresztény nőmozgalom leglelkesebb apostola jutott *Wolff* Károly tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halálával az őt legjobban megillető helyre. Valóban méltó képviselője lesz a budai választókerület keresztény tömegeinek a képviselőházban *Csilléry* András mellett *Toperczer* Ákosné. Az ő hallatlanul értékes agilitása, nagyszerű szociális képzettsége, szónoki készsége, érző asszonyi szíve komoly értéket jelent a parlament számára is!

Az új országgyülési képviselő — nem új ember a képviselőházban. Életrajzában elmondja, hogy édesanyjával és nővéreivel a képviselőház ülésein a karzaton igen gyakran hallgatta az üléseket, amikor is sorba mutogatták neki az akkori híres embereket: *Tisza* Kálmánt, *Apponyi* Albertet, *Jókai* Mórt. Néhány évtized multával, amikor a keresztény asszonyok nagygyűlést tartottak a régi képviselőházban, *Toperczerné* ott ült azon a helyen, ahol gyermekkorában az öreg *Péchy* Tamás tiszteletreméltó ősz fejét látta az elnöki székben.

Az új képviselő édesapja: *Hagara* Viktor szintén országgyülési képviselő volt, majd beregi főispán. *Toperczer* Ákosné büszkén írja életrajzában, hogy tizenhatesztendős kora óta mindennapi olvasmánya az újtestamentum. Az ember — írja *Toperczerné* — a környezet függvénye: ha visszagondolok az életemre, azt látom, hogy későbbi missziónkra készültünk.

A keresztény politika volt az, amely megváltoztatta *Toperczer* Ákosné egész életét. *Wolff* Károly felszólítására 1922-ben kezdte szervezni *Toperczerné* a keresztény magyar asszonyok pártszövetségét és azóta új világ nyílt meg előtte: az asszonyok lelkének odaadó, áldozatos világa, akik a közélet súlyos megpróbáltatásai közepette lankadatlanul dolgoznak a győzedelmes Kereszt jelében Istenért, hazáért, boldog magyarságért!

Szeretettel és tisztelettel köszöntjük *Toperczer* Ákosnét Magyarország törvényhozó testületében. Az *Uj Budapest* közel két évtizede kíséri figyelemmel *Toperczer* Ákosné áldozatos munkásságát, rajongó hitét, a krisztusi szociálizmuson alapuló célkitűzéseit. Biztosan hisszük és tudjuk, hogy új munkaterületén *Toperczer* Ákosné sok-sok szépet és jót fog alkotni!

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-189-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Wolff Károly szellemében folytatja működését a Keresztény Községi Párt

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Községi Párt intézőbizottsága legutóbb tartott ülésén, amelyen a Budapesten tartózkodó bizottsági tagok teljes létszámmal résztvettek, mély megrendüléssel vette tudomásul, hogy a Keresztény Községi Párt *alapító vezérét elvesztette.*

Megállapította az intézőbizottság, hogy a párt *Wolff* Károly szellemében a legteljesebb egységben és fegyelemben folytatja a keresztény erők összefogására irányuló működését. Határozatot hozott az intézőbizottság abban az irányban is, hogy *Wolff* Károly emlékét *méltó módon meg fogják örökíteni.* A legközelebbi pártértekezlet fog ebben az ügyben külön bizottságot kiküldeni.

*

A Keresztény Tanügyi Bizottság gyászülést tartott *Wolff* Károly halála alkalmából, amelyen *Bednárz* Róbert prelátus mélyen megrendülve emlékezett meg a magyar közélet nagy halottjáról, ki a köztisztviselőknek jóságos atyja és őszinte barátja volt.

— Ugy a parlamentben, mint a városházán — mondotta *Bednárz* — *Wolff* Károly minden alkalmat megragadott, hogy erkölcsi és anyagi érdekeiket védje. Még a fülünkbe cseng Rákóczi-ünnepségünkön tartott lelkes, buzdító szózata, még lelki szemeink előtt áll, amint közöttünk járt mosolygó boldogsággal hazafias estélyünkön. Halála napján hagyta el a sajtót évi jelentésünk, melyben a tanügyi tisztikar háláját tolmácsoljuk. Ezt már nem olvashatta.

— A tanügyi tisztikar most, hogy elköltözött családunkból, szent Jeromossal sóhajt: Hálát adunk Istennek, hogy a mienk voltál, de még inkább azért, hogy most is a miénk vagy, miután Istenben most is élsz s mikor visszsza is tértél az Urhoz, akkor is, sőt akkor még inkább a családban maradtál . . .

A Keresztény Tanügyi Bizottság tagjai a temetésen testületileg vettek részt. A Bizottság képviseletében *Urbányi* C. József ügyvezető-elnök helyezett koszorút a koporsóra. . .

Alaptalan támadások az istvánnapi ünnepségek rendezése ellen

Miért nem valósithatja meg a főváros a rendezőbizottságban felmerült uj ideákat?

— *Az Uj Budapest tudósitójától.* —

A fővárosi házinyomda ízléses kiállításában az elmult napokban hagyta el a sajtót a főváros hivatalos kiadásaképen az ezévi „Magyarország első apostoli királya Szent István dicső emlékezetére rendezett egyházi és világi ünnepségek programja, Budapesten: augusztus 14—23." A program a városgazdasági bizottság által alakított külön albizottság ülésezései után általánosságban az eddig jól bevált istvánnapi látványosságokat foglalja magában.

Ujitás a müsort illetően, hogy a főváros áldozatkészségéből évenként megrendezett Gellért-hegyi tüzijátékról ezidén helyszini közvetitést ad a rádió. Az istvánheti ünnepi kiállításokból kiemelkedik a Nemzeti Múzeum Liszt-kiállitása, továbbá a bokrétások kiállitása a Nemzeti Szalonban. Az Észak Pestvármegyei Gyümölcs és Szőlőtermők Egyesülete a Szentendre személyszállító gőzösön úszó gyümölcskiállitást fog rendezni.

A program megjelenése kapcsán bizonyos oldalról támadások érték a főváros vezetőségét főleg a tekintetben, hogy az István-nap rendezésére hivatott tényezők egy része nyári szabadságon van. Ezek a támadások, amennyire indokolatlanok, annyira alaptalanok is. A főváros rendelkezésére álló szük anyagi keretek között többet produkálni, mint amennyit Kovácsházy tanácsnok ebben az esztendőben is nyújt, valóban lehetetlen. Arra pedig igazán nincs szükség, hogy a főváros egész vezetősége lázasan tevékenykedjen az Idegenforgalmi Hivatal jólbevált szervezete által amugy is kitünően végzett rendezési munkálatokon.

Panasz merült fel baloldali sajtóorganumok részéről a tekintetben is, hogy a főváros vezetősége nem valósitotta meg a városrendezési bizottság által kiküldött albizottság ötleteit és elgondolásait. Megállapitjuk, hogy ebben a bizottságban olyan idea, amely ne lett volna a már megvalósitottaknak többé-kevésbé halvány kópiája, nem merült fel. A felvetett ötletek kétségtelenül arra hivatott felvetői ezenfelül nem számoltak a főváros anyagi teljesitőképességével, azzal, hogy a lecsökkentett idegenforgalmi költségvetés keretében a meglevő, jól bevált ünnepségek ujból való megvalósitása is a legnagyobb nehézségekbe ütközött.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Uj telefonbélyegzőjét csak Beér Sándornál rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: 1-583-99.

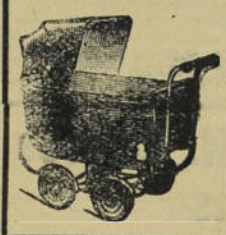
Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi
Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

Filléres vasárnap az Állatkertben!

Augusztus 2.-án a felnőttek 40 fillér, a gyermekek 20 fillér belépődijat fizetnek!
Az állat- és növénykerti hangversenyeken KOMOR VILMOS karnagy vezetésével a
BUDAPESTI HANGVERSENYZENEKAR játszik.
Julius 31-én, pénteken: FAUST. Augusztus 1-én, szombaton KABARÉ-EST. 3-án, hétfőn: a „SZIMFONIA NAGYMESTEREI". 5.-én, szerdán: TARKA-EST. 6-án, csütörtökön: BAJAZZO. 8-án, szombaton: BEETHOVEN: IX. SZIMFONIÁJA.
A hangversenyek este 8 órakor kezdődnek.

Uj kiirások

3500 m³ zuzottkő szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 14-én délelőtt ½10 óra.**

Gépész és őrlakóház összes épitési munkáira a Budapest Székesfőváros Vizművei Szentendrei-szigeti „C2" vizmütelepe részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 17-én délelőtt 11 óra.**

Gépész és őrlakóház összes épitési munkáira a Budapest Székesfőváros Vizmüveinek a II. budai vizmü békásmegyeri telepe részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 17-én délelőtt 11 óra.**

Föld, kőmüves, vasbeton, szigetelő és elhelyező, kavics tetőfedő és hőszigetelő, bádogos, mükő, burkoló, különleges lakatos és falmázoló, parkettpadló, vizvezeték, csatornázási, központi fütés és villamos futódaru munkáira a Budapest Székesfővárosi Elektromos Müveinek V. Tutaj utca 3—5. sz. alatt létesitendő hálózati próbaállomása épitéséhez. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 18-án délelőtt 9 óra.**

Vizszürőberendezés szállitására a Budapest Székesfőváros Vámház köruti vásárcsarnokában a haltároló medencék vizellátása részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 18-án délelőtt 9—10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Igazgatósága nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet az V. ker., Tutaj-utca 3—5. szám alatt létesitendő hálózati próbaállomás épitésének

föld, kőmives, vasbeton, szigetelő és elhelyező, kavics-tetőfedő és hőszigetelő, bádogos, mükő, burkoló, különleges lakatos és vasszerkezeti, mázoló, üveges, szobafestő és falmázoló, parkettapadló, vizvezeték-csatornázási, központi fütés és villamos futódarú munkáira.

Az ajánlatokat

1936. évi augusztus hó 18-án d. e. 9 óráig

kell az Elektromos Müvek igazgatósági épületében a levelezési osztályhoz (V., Váci-út 74. I. em. 114.) benyujtani, vagy olymódon és időben postára adni, hogy az ajánlat a jelzett határidőig beérkezzék.

Az Elektromos Müvek Igazgatósága kijelenti, hogy a munkák odaitélése iránt hozandó határozatai ellen jogorvoslat csak birtokon kivül vehető igénybe.

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Igazgatósága.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183 25

M. F. T. R. filléres hajóutazás
Budapestről Pozsonyba és Wienbe és vissza
Augusztus 8-án, 13-án, 17.én és 22-én.
Menetdij 12.80 P. Kedvezményes átalányétkezés hálóhellyel előre biztositható.
Utlevél nem szükséges, csak a személyazonosság igazolására „igazolójegy", amelyet névjegyalaku, fényképre 2 pengő illeték lefizetése ellenében a lakóhely szerint illetékes rendőrkapitányságok, vagy szolgabirói hivatalok állitanak ki. Szegénységi bizonyitvány bemutatása esetén illetéket nem kell fizetni. Felvilágositás az I.B.U.Sz. menetjegyirodáiban.

Az osztrák tanitóság szorosabb kulturkapcsolatot keres magyar kartársaival

Ötszáz osztrák tanitó jön tanulmányozni a budapesti iskolaügyet

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Az osztrák tanügyi közélet kiválóságai kilenc napig tartózkodtak Budapesten, hogy előkészitsék az ötszáz osztrák pedagogus tanulmányutját Magyarországra. Novotny Vilmos szövetségi kulturtanácsos, tartománygyülési képviselő, az osztrák tanitóegyesület agilis elnökének vezetésével itt volt Schmidt Ferenc voralbergi kulturtanácsos és Skorianz Róbert klagenfurti kulturtanácsos, tartománygyülési képviselők, miután Szendy Károly polgármesternél tisztelegtek, beható tanácskozásokat folytattak Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnokkal és a különböző iskolatipusok vezető pedagogusaival, hogy alapos előkészületek után a tanulmányut minél nagyobb sikerrel járjon.

Felhasználták az alkalmat arra is, hogy tárgyalásokat folytassanak az osztrák és magyar pedagogusok közötti kulturkapcsolatok minél szorosabb kiépitése érdekében.

A katholikus tanitók közgyülésén Novotny Vilmos viharos tetszés mellett tartott beszédet. Az előkelő osztrák tanügyi férfiak tiszteletére Bednárz Róbert a Keresztény Tanügyi Bizottság elnöke vacsorát is adott, melyen részt vett Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok, Berkes Károly kir. tanfelügyelő, Urbányi C. József a Ker. Tanügyi Bizottság ügyv. elnöke, Havlin Károly dr. tanácsjegyző, Szegváry Sándor, Loschdorfer János, Palócz Endre dr. szakfelügyelők.

Novotny Vilmos

szövetségi kulturtanácsos a következő nyilatkozatot tette az Uj Budapest munkatársának:

— Mindig szivesen fogunk visszagondolni azon hétre, melyet a magyar tanitók Bécsben töltöttek tanulmány céljából. Remélem, hogy a viszontlátogatás is teljes sikerrel fog járni. Az osztrák pedagogusok nagy tisztelői a magyarok tudós vallás és közoktatási miniszterének, Hóman Bálintnak, aki a legnagyobb odaadással munkálja az osztrák-magyar kulturbarátság megerősödését.

— Mindig bensőséges kapcsolatok füztek bennünket, — mondotta Novotny — vezetőket épügy, mint egyszerü tagokat a magyar pedagogusokhoz, ami természetes következménye volt az országaink között fennálló évszázados viszonynak. Budapestre én, a pedagogus, rendkivüli örömmel jöttem. Magyar kartársaim, a Keresztény Tanügyi Bizottság tagjainak tavaszi látogatása alkalmával Felkay Ferenc dr. tanácsnok és Urbányi C. József városi tanácsnok előtt kifejtették előttem a tanügyi fejlődésnek azt a szinte páratlan fokát, amely az Önök fővárosát jellemzi...

— Mi osztrák pedagógusok ugyanabban a szellemben dolgozunk, mint a magyarok. Ausztria kardinálisában, Innitzer hercegérsekben atyai patrónusra találtunk, aki minden alkalmat megragad arra, hogy az osztrák nevelésügyet a nemzet érdekében tovább fejlessze. Olyan patrónusra leltünk benne, akinek nem tudjuk hálánkat eléggé leróni. Ausztria tanügye ma az ő beállitása szerint a megváltó tanitó szerepét igyekszik megvalósitani. Nekünk nem csak az a feladatunk, hogy a gyermekeket neveljük Isten és haza szeretetében, hanem befolyást kell gyakorolni a szülők lelkére is, hogy bensö érzésükké tegyük a kereszt tanitásait.

— A mi iskoláinkban minden tanteremben kint függ a kereszt. Örömmel mondhatjuk azonban el, hogy hitünk szimboluma egyre nagyobb mértékben költözik be a lelkekbe is. Ebben oroszlánrésze van főpásztorunknak, aki a Szent István-dómban minden esztendő őszén iskolakezdetkor konferenciát és Istentiszteletet tart a szövetségi főváros oktatói számára. Mi igyekszünk hűségesen követni az ő magasztos tanitásait, mert jól tudjuk, hogy nemzetünk jövendője nagymértékben függ a keresztény nemzeti szellem uralomra jutásától.

— Budapest és Bécs között — fejezte be lelkeshangu nyilatkozatát Novotny kulturtanácsos — a keresztény tanitók egyetértése erősebbé válik. Ennek a barátságnak megpecsételésére társas kirándulást vezetünk Budapestre, amely iránt már most is olyan nagy érdeklődés mutatkozik, hogy az eddig jelentkezők száma közel jár az 500-hoz! Együtt akarunk dolgozni magyar kartársainkkal a jobb jövendőért, Magyarország és Ausztria szorosabb barátságáért a keresztény nemzeti gondolat jegyében...

Angol Park és az Alpesi falu
Budapest pompás szórakozóhelyei!

LIFT ** HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ** FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon: I—811—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, színházi látcsövek, a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magánnyomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. V'ci u 41/a Telefon: 1-835-49.

Legolcsóbban vehet feniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére irattartókat, heveder-, por- és padlótörlőruhát. Alapit: 1838-ban

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-32.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsis-utca 4/a.
Szabadalmazott „AMOSI" cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poitár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

Kényelmossé teszi otthonát
a jó bőrbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. Javitást vállalunk

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: I—212—44.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

XIV. évfolyam 33—34. szám Budapest, 1936. augusztus 22.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

A baj igazi oka

Annak a belügyminiszteri nyilatkozatnak, amely szerint el fogják rendelni az ötven éven felüli budapesti többemeletes házak, továbbá az emelet-ráépítések megvizsgálását, a probléma műszaki részén túlmenően van néhány, az önkormányzat szempontjából különleges jelentőségű megállapítása. Azt mondja a belügyminiszter, hogy a főváros tisztviselői az építésügyi közigazgatást lelkiismeretesen és kellő szakértelemmel látják el. Inkább a reájuk háramló nagy feladatkör és a személyzet elégtelensége az oka annak, hogy minden irányú kötelességüknek száz százalékban megfelelni nem tudnak. Hiánya a főváros építésügyi igazgatásának, hogy a városházi központ a kerületi elöljáróságokat nem irányítja, nem gyakorol felettük felügyeletet és a kerületi elöljáróságok kebelében nincs meg mindenütt a felügyelet, ellenőrzés és az egységes eljárás. A kerületi elöljáróságoknál a műszaki felügyelet feladatköre körzetekre van osztva, mindegyik körzetben az illető tisztviselő végzi a feladatát, azonban a műszaki felügyelet terén, — egy két kerületet leszámítva — vezető, irányító nincsen!

Kozma Miklós csak felállítja a premisszákat, azonban a konkluziókat már nem vonja le. Az Uj Budapest esztendők óta sürgeti a műszaki alpolgármesteri állás felállítását, mert a legapróbb részletekig ismerve a főváros műszaki közigazgatását, már régen észrevettük az egyre kirivóbbá váló bajokat, amelyek részben okai voltak a Rákóczi-úti házbeomlás lehetőségének is, (természetesen, csak a kellő ellenőrzés hiánya miatt) és előidézték azt a pánikot, amely a maga hisztériás jellegével foglyul ejtette Budapest egész lakosságát. Számos alkalommal rámutattunk arra, hogy a fővárosi műszaki adminisztráció fejetlensége, ellenőrzésének hiánya, viszont egyre fontosabbá váló feladatkörei előbb-utóbb katasztrófális jelleget fognak magukra önteni, amin csak egyetlen módon: a műszaki közigazgatás teljes centralizálása által lehet segíteni!

Legutoljára lapunk legutolsó számában mutattunk rá ezekre a bajokra, a belügyminiszter nyilatkozatának megjelenése előtt, de már azelőtt is számtalanszor foglalkoztunk ezzel a problémával. A belügyminiszter, aki nyilatkozata szerint teljes mértékben le kívánja vonni a Rákóczi-úti ház-összeomlásból és a megtartott vizsgálat eredményéből kifolyólag észlelt tanulságokat a fővárosi építési ügyvitelt illetően, necsak a kerületi mérnökök létszámát szaporítsa, hanem sürgősen rendelje el és hagyja jóvá a harmadik, műszaki képesítésű alpolgármesteri állás felállítására vonatkozó, a belügyminiszteriumban esztendők óta porladó székesfővárosi közgyűlési határozatot!

A főpolgármester semmiféle formában nem foglalkozik a visszavonulás gondolatával

Amikor ugy a kormányzat és a főpolgármester, mint a főpolgármester és az autonómia között teljes a harmónia, feleslegesek a távozásról terjesztett hirek

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Baloldali sajtóorgánumokban azzal kapcsolatban, hogy Sipőcz Jenő dr., Budapest székesfőváros polgármestere, augusztus első napjaiban megkezdte rendes hivatali szabadságát, olyan hirek láttak napvilágot, hogy a főpolgármester egészségi állapotára való tekintettel a visszavonulás gondolatával foglalkozik és rendes hivatali szabadságideje lejárta után már át sem veszi hivatala vezetését.

Ezek a hírek annyira minden alapot nélkülöznek, hogy a főpolgármester nem is tartotta szükségesnek külön cáfolat kibocsájtását. A főpolgármester, aki jelenleg a Svábhegyen üdül az egyik szanatóriumban, változatlan kedvvel és szeretettel foglalkozik üdülése idején is a halaszthatatlan folyó ügyekkel. Semmi jele nincs annak, hogy Sipőcz Jenő dr. belefáradt volna teendőibe és semmilyen vonatkozásban nincsen szó arról, hogy a főpolgármester nyugdíjba készülne.

Nem kétséges, hogy a főpolgármestert, — mint arról az Uj Budapest több izben megemlékezett — megviseite hosszas betegeskedése és az azzal járó izgalom. Sipőcz Jenő dr. szervezete azonban legyűrte a betegséget, most már nemcsak hogy a gyógyulás útján van, de teljesen fel is gyógyult. Amint annak idején a törvény értelmében a főpolgármester betegszabadságát a belügyminiszter engedélyezte, úgy rendes szabadságidejének megkezdéséről is jelentést tett személyesen a főpolgármester a belügyminiszternek, aki természetszerűen készséggel járult hozzá, hogy a törvényhatóság nyári szünetében a főpolgármester szokásos nyári szabadságát, — amely szeptember végéig terjed — kivegye.

De nemcsak egészségi, hanem politikai okai sincsenek a főpolgármester távozásának. Hogy Sipőcz Jenő dr. a kormányelnök teljes bizalmát bírja, az senki előtt sem kétséges. De teljes mértékben bírja a főpolgármester a törvényhatóság valamennyi pártjának bizalmát is. Igy elsősorban utalunk arra a nyilatkozat-sorozatra, amelynek során a Keresztény Községi Párt vezetőségének reprezentáns tagjai jelentették ki, hogy változatlan szeretettel és nagyrabecsülésel tekintenek a főpolgármester személye és működése felé. De tökéletesen meg vannak elégedve Sipőcz Jenő dr. főpolgármesteri működésével az ellenzéki pártok is, mert kétségtelen, hogy ő a kormány városházi szempontjait márcsak multjánál fogva is a legméltányosabban tudja összeegyeztetni az önkormányzat érdekeivel.

A szanálási akció véget ért és hogy a szanálási törvény végrehajtása nem sokkal élesebb formában történt, mint ahogy az ténylegesen megtörtént, az kizárólag Sipőcz Jenő dr. konciliáns és közszeretetnek örvendő egyéniségének az érdeme. Amikor tehát teljes a harmónia a kormányzat és főpolgármester, nemkülönben a főpolgármester és az autonomia között, akkor valóban feleslegesek a távozásáról szóló hírlapi kacsák, annál is inkább, mert a legilletékesebb helyről származó értesülésünk szerint a főpolgármester egyáltalában nem foglalkozik semmiféle formában a visszavonulás gondolatával.

Ujévig nem lesz uj alkalmazás a fővárosnál

✡

Az elnöki ügyosztály elkészitette a státusrendezés végrehajtási utasitását, ennek hiánya miatt nem kerülhetett eddig sor az uj állások pályázatának meghirdetésére — Fokozott erővel kezdődnek el szeptemberben a nyáron át szünetelt kényszernyugdijazási bizottsági ülések — A tisztviselő-társadalom a polgármester méltányosságától és igazságérzetétől a hivatali érdemek érvényesülését várja az uj állások betöltésénél

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Egyik legutóbbi számában jelentette az *Uj Budapest*, hogy a státusrendezés során betöltésre kerülő új állásokra *még augusztus utolsó napjaiban* kiírja a pályázatot a főpolgármester, illetőleg a polgármester, hogy a szóbanforgó állások a státusrendezési rendeletben megjelölt terminuskor: *október elsején* betölthetők legyenek. Mint az *Uj Budapest* értesül: *a pályázatok kiírása és az állások betöltése haladékot szenved.*

A késedelem okairól

Illetékes helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— Hogy az október elsejei kinevezési terminust az elnöki ügyosztály minden valószínűség szerint nem tudja betartani, annak első és legfontosabb oka, hogy

mindezideig nem készült el a státusrendezési rendelet végrehajtási utasítása.

A rendelet végrehajtási utasítása a maga ezerfelé ágazó szálaival *váratlanul nehéz feladat elé állította* az elnöki ügyosztályt.

A végrehajtási utasítás elkészítése során meg kell vizsgálni ugyanis minden egyes ujonnan szervezett állást, hogy nyilvános pályázat útján való betöltés, előléptetés, vagy

átminősítés kapcsán kell-e az új állás felállításáról a rendeletben előírt módon gondoskodni.

— Igy tehát — hogy kézenfekvő hasonlattal éljünk — minden egyes új állásról *anyakönyvi lapot* kell felfektetni, amely az új állás *összes születési körülményeit magában foglalja.* Hogy egy konkrét példával szolgáljunk, az újonnan felállított gyógyszerészi szakon, a vezető, a megszünő gyógyszerüzem vezetője, *átminősítés* kapcsán kerül új állásába, ugyanezen a szakon vannak *kinevezés*, nemkülönben *új felvétel* kapcsán betöltésre kerülő állások. Hasonló a helyzet valamennyi egyéb szaknál és ezért *az elnöki ügyosztály megfeszített munkássága szükséges* ahoz, hogy a végrehajtási utasítást minél hamarabb és a szükséges preciz formában elkészüljön.

— A végrehajtási utasítás végleges formájába öntve a jövő hét folyamán, vagy szeptember első napjaiban kerül a szabadságáról visszatérő polgármester elé.

A végrehajtási utasítás nem kerül sem az önkormányzati fórumok, sem a főpolgármester elé, azt a *polgármester* hagyja jóvá és rendeli el. A végrehajtási utasítás intézkedni fog azután, hogy mely állások töltendők be pályázat útján,

ezekre az állásokra a polgármester, illetőleg a főpolgármester szeptember havában fogja a pályázatokat meghirdetni.

Minden reményünk megvan arra, hogy *október hónap* folyamán a pályázatok beadása is le fog zajlani, úgy hogy

október végén—november elején sor kerülhet a státusrendezési rendelet teljes végrehajtására.

Természetes, hogy addig, amíg a státusrendezést végre nem hajtják, semmi körülmények között a fővárosnál *nem fog új alkalmazásra sor kerülni.* Az új alkalmazások *a karácsonyi ünnepek előtt* semmi körülmények között nem fognak megtörténni.

Arra a kérdésünkre, hogy *a kényszernyugdíjazási eljárás* milyen stádiumban van és a nyugdíjtörvény végrehajtása mennyiben függ össze a státusrendezés végrehajtásával, a következő választ kaptuk:

— A státusrendezés végrehajtása, nemkülönben a nyugdíjtörvénynek a fővárosi alkalmazottakra vonatkozó alkalmazása között ezen a világon semmi összefüggés nincs.

A kényszernyugdíjazási eljárások a státusrendezéstől *teljesen függetlenül vannak folyamatban*, viszont a státusrendezésnek *semmiféle befolyása* a folyamatban levő kényszernyugdíjazási eljárásokra nincs.

Tévesek tehát azok a hirek, mintha a státusrendezés kapcsán felállításra kerülő, nemkülönben a kényszernyugdíjazás folytán betöltésre kerülő állások betöltési terminusa bármilyen oknál fogva ugyanaz lenne.

— Ami most már *a kényszernyugdíjazási bizottságok működését illeti*, erre vonatkozóan az a helyzet, hogy a közigazgatási szakon a nyár folyamán *alig működtek a kényszernyugdíjazási bizottságok.* Azt mondhatjuk, hogy eddig a bizottságok elé került kényszernyugdíjazási aktáknak

mintegy tiz százaléka van elintézve. Iparkodni fog az elnöki ügyosztály, hogy a törvényhatósági élet megkezdése kapcsán a kora őszi hónapokban a még hátralévő kényszernyugdíjazási ügyek is elintézést nyerjenek, hogy ilyképen a minisztérium is mielőbb meghozhassa a döntését és végre szélcsend álljon be ezen, a tisztviselő-társadalom által méltán rettegett fronton is.

Az *Uj Budapest illetékes helyről* származó fenti nyilatkozata alkalmas arra, hogy *megnyugvást keltsen a fővárosi tisztviselő-társadalom legszélesebb rétegeiben.*

A tisztviselő-társadalom jól ismeri *Szendy* Károly polgármester azon régóta vallott közigazgatási alapelvét, hogy

egyedül és kizárólag a hivatali érdem az, amely minden vonatkozásban döntő szempont kell, hogy legyen az előbbrejutásnál. Nem kétséges, hogy a polgármester. amidőn polgármesterségének első nagy művét: a státusrendezést megalkotta, annak végrehajtásánál is teljes mértékben szem előtt fogja tartani az igazságosság és méltányosság elvét.

Szent István ünnepe a családban

Irta: Nowszky János

Ismerek egy családot, amely öt tagból áll: férjből, feleségből, két gyermekből és anyósból. Ebben a családban olyan az élet, hogy a férj örömében bizonyára nagyot ugrik, ha e sorokat olvassa. Ime egyszer adódik és akad egy olyan mondat, amelyben ő az első személy, miután az az anyós minden mondatában a vőről úgy nyilatkozik, hogy ő „egy utolsó személy".

A szentistváni nap pirosbetűs voltának a családban mindenki örül.

A FÉRJ

már napok óta örül, mert a Beszkártnál nem lévén e napon hivatal, reméli, hogy úgy lustálkodik, hogy még délfelé is hasára süt a nap, reméli továbbá, hogy felkeléstől délutánig pizsamában tödöröghet a lakásban és felesége olyan ünnepi ebédet készít, amelyben kedvenc eledele: a borjúcomb a fő étszám, s hogy ebédjét abban a párnás karosszékben fogyaszthatja el, amelyet odaköltözése óta az anyós egész évre okkupált.

A FELESÉG

örül és reméli, hogy a férje, akit előtte az anyja „haszontalan fráter"-nek szokott nevezni, e napra ünnepi-kosztpénzt ad és úgy véli, hogy abból annyit elspórolhat, hogy

HÖLGYEK FODRÁSZA
Józsi nálunk dolgozik!
reklámtáblás kültelki borbélyboltban platinaszőkére festetheti a haját — hadd pukkadjon meg a Schwarzné, a földszint 73 számú lakás albérlője, aki születésnapi pénzéből platinasárgászöldre fuseráltatta a „foderásznál", ahogy ő mondja — a haját.

A GYEREKEK

is örülnek, mert ők az anyóssal mennek körmenetet nézni és utána a másik vőnél, aki Budán lakik, az anyóssal ebédelnek. Délután találkoznak a Dunaparton egy bizonyos helyen, az alsó rakpart legalsó lépcsősorán, szemben a Gellértheggyel, amelyet előző nap az apuka „műtanrendőri bejárás" során mutatott be nekik és jelölt ki a számukra, hogy majd ottan egyesül a kétágu család és együtt nézik az esti pazar tüzijátékot ingyen és bérmentve. Találkozás délután félötkor, aki hamarébb ér oda, úgy terpeszkedjen, hogy a későbbjövő családtagoknak helyet szoríthasson.

AZ ANYOS

is örül az ünnepnek, mert alkalma lesz, hogy az előle jó messzire, a budai hegyekbe menekült, „a poklokon is túl lakó" (igy mondja az anyós) másik vejét egy egész napon át nagybecsü intelmeiben részesíthesse. A vő azonban ravasz, mert már reggel nyolc óta félóránként prevencióként félgrammos idegzsongító pasztillákat szed.

*

Igy volt az előkészület, de ember tervez, szentistváni ünnep végez. Reggel öt órakor Sátoraljaujhelyről megérkezett a másik „haszontalan fráter", a másik sógor a feleségével, gyerekeivel és igy a napok óta szőtt álom, mint a seprővel levert pókháló, úgy szakadt szét.

A sógornak érkezése minden tervet tönkretett. Oda lett az ebéd borjucombostól, a platinahaj szálastól, az anyós vegzaturája a poklokon túl hegyestől, a tüzijáték, műtanrendőri bejárás helyestől.

*

Igy történt tavaly. Az idén miként, azt majd megtudom és ha érdemesnek látszik: megírom!

VÁROSHÁZI NOTESZ

LASSAN VÉGESZAKAD az ezidén valóban hosszúra nyúlt városházi nyárnak, amelyet Wolff Károly tragikus váratlansággal bekövetkezett halála tett örökkön emlékezetessé. A polgármester, akinek olaszországi nyaralását szakította félbe Wolff Károly temetése, a temetés után nem is tért vissza Itália derüs ege alá, hanem részben budai villájában, részben visegrádi tuszkulánumában töltötte el szabadságideje hátralevő részét. A röpke két hét alatt a polgármester, mint régi és kiváló turista, hosszabb utakat abszolvált a budai és a Visegrád-környéki hegyekben.

Szabadságideje alatt a polgármester egyszer-kétszer belátogatott a városházára is, azonban szigoruan inkognitóban és csak a legfontosabb referátumokat hallgatva meg. A hétfői nap folyamán közel három órán keresztül Lamotte alpolgármester közölte Szendy polgármesterrel a nyári szünet legfontosabb eseményeit. Szabadságidejének utolsó hete különben már fontos reprezentációkat rótt a polgármesterre: igy hagyományos szokás szerint a főváros képviseletében ő vett részt az Istvánnapi körmenetben, vasárnap pedig Bandholz tábornok szobrának leleplezésénél fog fungálni.

Hétfőn azután elkezdődik a mindennapi munka ezer gondja és ezer öröme a polgármester számára. Az elsőemeleti tágas helyiségekbe, amelyeket a szünet alatt alaposan renováltatott a kitünő Veronács főigazgató, ujra visszaköltözik az élet, a város első polgára, a vakáció után ott folytatja, ahol a nyár elején elhagyta: építi és szépiti Budapestet.

*

A VÁROSHÁZI MÉLTÓSÁGOSOK díszes galériája ismét kibővült az elmult héten: ujfalusi Némethy Károly dr. tanácsnok, a közmüvelődési ügyosztály kiváló vezetője, lett alig negyvenhatesztendős korában kormányfőtanácsos. A fiatal és annyira népszerű tanácsnok kitüntetéseinek egész légióját koszoruzza meg a kormányzó bizalma a kormányfőtanácsosi méltóság adományozásával: Némethy Károly birtokosa a nagy ezüst vitézségi éremnek, az ezüst és bronz Signum Laudisnak, valamint a katonai érdemkeresztnek a kardokkal, nemkülönben a Károly-csapat keresztnek. A koronázás alkalmával IV. Károly király pedig aranysarkanytyús vitézzé ütötte Némethy Károlyt.

Némethy Károly városházi karrierje sokkal ismeretesebb, sokkal inkább előttünk van, semhogy ezeken a hasábokon jelen alkalommal ismertetni kellene. Az ő nagyszerű közigazgatási tudása, — amelyet édesapjától, a nagy közigazgatási tudóstól örökölt — pompás nyelvkészsége (németül, franciául, és angolul beszél tökéletesen) uri és férfias egyénisége, nyilt és egyenes jelleme valóban már évek hosszú sora óta a városháza egyik legszimpatikusabb főtisztviselőjévé avatták Némethy Károlyt. Őt arra predesztinálják képességei, és a polgármesteri titkári hivatalokban eltöltött inas-esztendei, amikor a városigazgatás mélyebb titkaiba is bepillantást nyert, hogy feltünően fiatalon elért tanácsnoki stallumát, minél előbb az alpolgármesteri tiszttel cserélje fel. Amit — meleg szivvel köszöntve a legfiatalabb városházi méltóságos urat — őszinte szivvel kivánunk úgy neki, mint a fővárosnak!

*

A B. S. E. FÉNYKÉPEZŐ SZAKOSZTÁLYA EBBEN az esztendőben is megrendezte nagy művészi fényképkiállitását. Ez alkalommal nem a Vigadóban, hanem a Székesfővárosi Képtár helyiségeiben. A kiállitás rendezősége a főváros vezetőivel egyetértően a fényképkiállitás megrendezésével egyszersmind propagandát óhajt kifejteni a képtár látogatottságának fejlesztése érdekében.

A fényképkiállitás célszerű és okos elrendezésével sikerült elérni azt, hogy a képtár nagyértékü művészi anyaga is akadálytalanul megtekinthető és élvezhető. Virágokkal feldiszitett és fényesen kivilágitott 24 teremben szebbnél-szebb fényképek hirdetik a főváros alkalmazottainak magas művészi izlését és a fotóművészet iránt való szeretetét.

A KIÁLLITÁST SZENDY Károly polgármester nyitotta meg hétfőn délután. Az érkező polgármestert a megnyitó díszes közönsége élén Némethy Károly tanácsnok üdvözölte lelkes szavakkal.

A polgármester elismerését nyilvánította aziránt, hogy a tisztviselők szabadidejüket ilyen nemes célra használják. Szeretettel beszélt a fényképezésről, mint művészetről (melynek ő maga is mesteri művelője). Igen találó volt a polgármester azon megállapitása, hogy aki a fényképezést szereti, rossz ember és rossz tisztviselő nem lehet. Ha megnézzük a kiállitók névsorát, megállapithatjuk, hogy a polgármesternek igaza van. Ismert, sőt a legismertebb nevekkel találkozunk, akik kifogástalan hivatali munkájuk révén is megbecsülést szereztek maguknak.

*

A KIÁLLITÁSON TÖBB MINT HATSZÁZ KÉP hirdeti a kiállitók művészi készségét.

A zsürinek nem volt könnyü dolga a díjak odaitélésénél. Némethy tanácsnok elnöklete mellett Vidarényi Iván főmérnök és Kunst János dr. főorvos, neves fotóművészek, Kopp Jenő dr., a Székesfővárosi Képtár igazgatója és Pacher Béla dr. tanácsjegyző, a székesfőváros művészeti ügyeinek előadója egy egész délutánt töltöt-

Az olimpiai győzelem óriási jelentőségü Budapest idegenforgalma szempontjából

Kovácsházy tanácsnok nyilatkozik a Szent István-hét jelentőségéről Budapest idegenforgalmi statisztikájában

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Immáron lefolyt az Istvánheti ünnepségek színes és mozgalmas eseménye. A város azonban még ma is tele van idegenekkel, még ma is idegen szótól hangos Budapest, külföldi autók és autóbuszok egész karavánja járja Budapest utcáit. E pillanatban természetszerüleg még nem áll rendelkezésünkre az ez évi Istvánnap statisztikája. Annyi azonban már is megállapítható, hogy az ez évi Istvánnap a külföldiek részéről való látogatottságot illetően *messze túlszárnyalja az előző esztendeieket.* Ez a valóban nagyszabású és úgy nemzetgazdasági, mint politikai szempontból nagyjelentőségü eredmény elsősorban *Kovácsházy* Vilmos érdeme. *Kovácsházy* tanácsnok a városgazdasági ügyosztály élén fanatikus hittel és lelkesedéssel, pompás gyakorlati érzékkel és európai koncepcióval küzd Budapest idegenforgalmáért. Az ezévi Istvánnap idegenforgalmi jelentőségéről

Kovácsházy Vilmos

tanácsnok a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Amikor a Szent István-hétnek, mint idegenforgalmi eseménynek megszervezéséről volt szó és még akkor is, amikor hat esztendővel ezelőtt engemet a Szent István-hét idegenforgalmi eseményeinek részben való rendezésével és a propaganda munkálataival megbiztak, az volt a szakértők általános véleménye, hogy a Szent István-hét nem szerencsés naptári időpontra esik és ezért komoly idegenforgalmi eredményekre számitani nem is lehet. A szakértők úgy okoskodtak, hogy augusztus első fele túlságosan meleg: a kánikula elviselhetetlenné teszi a külföldiek számára a Budapesten való tartózkodást, a turisták legnagyobb része ilyenkor a hüvös, hegyes vidékeket keresi. A szakértők szerint augusztus közepe olyan időszakra esik, amikor az utazó nagyközönség tavaszi és nyári utazási programmját már abszolválta. Ezért is az volt a szakértők véleménye, hogy a Szent István-hét ezután sem lesz más, mint a vasuti kedvezményeket kihasználó magyar vidéknek már hagyományos, de idegenforgalmi szempontból alig jelentős vendégjárása, — nagyobbszámú külföldit azonban erre az időre Budapestre hozni soha nem fog sikerülni!

— A főváros azonban a szakértők véleménye ellenére sem engedte el a Szent István-hét idegenforgalmi propagandáját! És valóban: aki a Szent István-hét idegenjárását és annak fejlődését figyeli, meg kell állapitania, hogy a főváros idegenforgalmi hivatala helyes úton járt, amikor ellentétesen a szakértők véleményeivel, munkát és fáradságot nem kímélve törekedett arra, hogy a Szent István-hetet a magyar idegenforgalom vezető eseményévé fejlessze ki.

— Hogy az Idegenforgalmi Hivatal ezen munkássága mennyire sikerült, arra vonatkozóan igen érdekes számadatokat állitottam össze az utolsó öt esztendő augusztus havi statisztikájáról. A Szent István-hét idegenforgalmáról külön statisztika nem készül és ezért az augusztus hó statisztikája ad képet tulajdonképen arról, mit jelent a Szent István-hét idegenforgalma Budapest idegenforgalmi statisztikájában.

— 1931. augusztus havában (sehol sem számítva az elszakitott területekről érkezőket) a Budapestre érkezett külföldiek száma 8.412 volt, akik összesen 25.152 éjszakát töltöttek Budapesten. 1932-ben a külföldiek száma 10.012-re nőtt, az éjszakák száma pedig 31.049 volt. 1933-ban 10.904 külföldi 34.116 éjszakát töltött Budapesten. 1934-ben a külföldiek száma 12.642, az itt töltött éjszakák száma pedig 43.991 volt. 1935-ben, tavaly, nagyszerü ugrással találkozunk: 19.675 külföldi fordult meg ebben az augusztusi hónapban Budapesten, az itt töltött éjszakák száma pedig 76.660 volt. A legutóbbi öt esztendő alatt tehát a Budapesten megforduló külföldiek száma több, mint kétszeresére, az itt töltött éjszakák száma pedig háromszorosára emelkedett!

— Ezek a számok amellett bizonyitanak, hogy a Szent István-hétnek idehaza agyonkritizált és leszólt rendezése a külföldiek előtt mégis csak érdekes, és idegenforgalmi szempontból értékes, és a külföldieket idevonzó látnivalók voltak. Ebből a statisztikából kiviláglik még az is, hogy ma már a Szent István-hét a magyar idegenforgalomnak egyik legnagyobb eseménye, mert a Szent István-hét idegenforgalma az év egész külföldi idegenforgalmának egy hetedét jelenti.

Elmondotta még munkatársunknak Kovácsházy tanácsnok, hogy a berlini olimpiászon Magyarország harmadik helye idegenforgalmi szempontból is hallatlanul értékes és nagyjelentőségü. Kovácsházy tanácsnok véleménye szerint csak VIII. Edward budapesti látogatásai érnek fel idegenforgalmi propaganda szempontjából a magyar sportembereknek a berlini olimpiászon való szereplésével. A világ valamennyi lapja hasábokat irt a magyar olimpikonok berlini szerepléséről, százmilliók és százmilliók vettek tudomást ily módon Magyarország és Budapest létezéséről, olyanok, akiknek jelentékeny része azelőtt talán azt sem tudta, hogy Magyarország és Budapest a világon van. A propagandának ezt a mérvét pénzzel meg sem lehetett volna fizetni, és kétségtelen, hogy ennek a propagandának különlegesen hatalmas eredményei már a jövő esztendő idegenforgalmában éreztetni fogják hatásukat.

tek a képek vizsgálatával, hogy döntésüket meghozhassák.

A zsüri ítéletének megfelelően a kiállításon első díjat nyertek: Bor Dezső, Buzay Béla, Dulovits Jenő, Gabnay Ferenc, Halász József, Havlin Károly, Hoszkensz József, Kenessey Elek, Kell Kálmán, Kósa József, Kovácsházy Vilmos, ifj. Liber Endre, Pénzes József, Raj István, Reminiczky Lajos, Schuszter Ferenc, Simonffy János és Wohl György képei. Második díjat nyertek: Bressey Leonard, Csanády Gusztáv, Della-Donna Mihály, Farkas Ákos, Farkas Kálmán, Felkay Ferenc, ifj. Gerő László, Goreczky Gyula, Goszleth Ernő, Jakab Árpád, Kanyó Lajos, Kazinczy Gábor, Lénárd Ernő, Rosta Jánosné, Szamkó Tibor, Szentmiklósi Józsefné, Schermann József, Vecseklőy József, K. Vavrinecz Márta és Zaitz László képei. Harmadik díjat nyertek: vitéz Andrássy Gyula, Csármann Ferenc, ifj. Gózon Lajos, Grólig Ernőné, Horváth Béla, Kellermann Magda, Kőhalmi Gyula, Mihálka Ernő, Papp László, Paulay Viktor, Regenhardt Pál, Sándor Gy. Miklós, Seffer Ferenc, Széll Rózsa, Trinkl Imre, Várkuti Tibor, Désy László és grófj Festetich Pál képei.

*

A KIÁLLITÁS MEGSZERVEZÉSE ÉS MEGRENDEZÉSE érdekében fáradhatatlan energiával buzgólkodott Reminiczky Lajos tanácsjegyző, a fotószakosztály agilis titkára és Havlin Károly dr. tanácsjegyző, a szakosztály népszerű ügyvezető alelnöke.

Bastir Ernő mérnök, Klell Kálmán és Simonffy János tanárok, Schuszter Ferenc és Goreczky főmérnökök, Pénzes József dr. árvaszéki jegyző és Szamkó Tibor adóhivatali tiszt lelkes munkájuk eredménye a kiállítás izléses elrendezése.

A megnyitás idején a Székesfővárosi Zenekar a Károlyi-palota kertjében Bor Dezső vezénylete alatt hangversenyt adott. A polgármester és a megnyitó közönsége az erkélyről élvezték a zenekar művészi előadását, mely teljesítmény szintén a fővárosi alkalmazottak művészi készségének bizonysága.

A megnyitó díszes közönsége között ott láttuk Salamon tanácsnokot, Nagy László dr., Gidró László dr., Temesváry László, Egerváry Tibor dr., Andréka Károly, Kabakovits József dr., K. Császár Ferenc, Schoditsch Lajos törvényhatósági bizottsági tagokat, akik mind annyian nagy elismeréssel adóztak a kiállítás vezetőségének.

A báró Weiss-család nagy telekvásárlása

*

Az Attila-utcai szegényház telkének parcelláiból két telket árverésen, kettőt szabadkézből vettek meg a fővárostól

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Egyik legutóbbi számunkban Kempelen Ágoston müszaki főtanácsos, a váosrendezési ügyosztály vezetője nyilatkozata alapján megirtuk, hogy a sikertelen árveréseken el nem kelt fővárosi telkeket szabadkézből is hajlandó eladni a főváros. A legutóbbi napokban két ilyen telket adott el a főváros.

A báró Weiss-család, amely az Attila-utcai szegényház telkének felparcellázása kapcsán a megtartott árverésen már megvásárolt két parcellát, még pedig a kikiáltási árnál négyszögölenként egy pengővel magasabb vételáron, ujabb két parcellára, mint vevő jelentkezett. A lefolytatott tárgyalások során a fővárosnak a telkekért sikerült az árverési kikiáltási árnál 5—6%-kal magasabb árat elérnie.

A Kisrókus telkeinek sikertelen árverési kisérlete után az a helyzet, hogy ezeknél a telkeknél is mutatkozik bizonyos érdeklődés a szabadkézből való megvásárlás iránt. Az árverésen el nem kelt kisebb fővárosi telkek közül a julius havában a Weiss-család által megvásárolt telkeken felül további négy telket sikerült a fővárosnak szabadkézből értékesitenie.

LIFT
•• HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ••
FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

FORD
V-8 nyolchengeres versenynélküli motorjával VEZET
Ötüléses és hétüléses uj modellek raktáron megtekinthetők
Magyar főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19.

Vége a kenesei botrány-krónikának

Kuszenda megy, leépitik a duhajdát, olcsóbbá teszik a penzió-árakat — A nagyüzemek alkalmazottainak a Segitőalapba való bekapcsolása során Balatonbogláron uj, igen olcsó üdülőtelepet létesitenek

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Lapunknak a balatonkenesei fővárosi üdülőteleppel foglalkozó cikkei úgy városházi tisztviselői, mint várospolitikai körökben *általános feltünést* keltettek. Számos oldalról kapjuk az elismerő gratulációkat és hálatelt nyilatkozatokat, hogy *bátor kézzel mertünk belenyulni a kenesei darázsfészekbe*, szót emelve az ellen, hogy a tisztviselők pénzén fenntartott üdülőtelep a maga erkölcstelen duhajdájával, drága áraival és botrányos közállapotaival *állandó izgatott témája* legyen a tisztviselőknek.

Örömmel jelentjük be, hogy *végeszakad a kenesei botrány-krónikának*, a polgármester teendő intézkedései minden vonatkozásban alkalmasak arra, hogy *megnyugodjon a tisztviselő-társadalom*, és Kenese ismét azzá váljon, ami azelőtt volt, és aminek lennie kell: a szanálás által lecsökkentett élet-standardú fővárosi tisztviselők békés, családias és igénytelen otthonává, nagyzástól és feltünéstől mentes pihenő-helyévé.

A kenesei üdülőtelep vezetésében és kitűzéseiben a közeljövőben beálló változásokról

illetékes helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— Teljes mértékben helyeseljük az *Uj Budapest* állásfoglalását Balatonkenese ügyében! Az *Uj Budapest* a maga súlyával és nagy nyilvánosságával elősegítette a Segitőalap vezetőségének azon elhatározását, hogy változás álljon be Kenese vezetésében és általában a kenesei állapotokban.

— Ami a Kenese vezetésében rövidesen beálló változást illeti, a helyzet az, hogy a polgármester úr központi szolgálattételre fogja visszarendelni *Kuszenda* Bélát, a telep igazgatóját. *Kuszenda* tisztviselői érdemei vitán felül állók, azonban végre tudomásul kellett vennünk és neki is be kellett látnia, hogy *ő nem szállodai szakember*. Ugyancsak távozik Keneséről *az éttermi üzem vezetője is*, aki állását január végére felmondotta. Első őszi ülésén fog határozni a Segitőalap intézőbizottsága a tekintetben, *ki legyen a kenesei telep uj vezetője*. Természetesen csak minden tekintetben megfelelő, elsőrendű szakember szerződtetéséről lehet szó, mert *a mai helyzetet tovább tűrni valóban lehetetlen!*

— Ami most már Kenese jövendőjét illeti, hangsúlyozzuk, hogy azt csak a régi, a tisztviselő-társadalom által megszokott és elfogadott *nívó visszaállítása* formájában lehet elképzelni. Rövidesen foglalkozni fog az alap intézőbizottsága Kenese jövő esztendei költségvetésével, amikor is esetleg mód nyílik *az árak leszállítására*, amit főképen kíván a tisztviselő-társadalom. Ezzel kapcsolatban sor kerül rövidesen *a duhajdává fajult játékház-intézmény* teljes újjászervezésére. Arra vonatkozóan máris történt intézkedés, hogy az éjjel egy órakor záródó helyiség semmi körülmények között ne kapjon záróra-meghosszabbítást. A duhajdát a régi játékház-intézménnyé: a tisztviselők barátságos és kedves kuglizó és billiárdozó helyévé fogjuk a mostani hatásvilágítások megszüntetésével visszafejleszteni.

— Az első őszi közgyülés elé fog kerülni a polgármester úr azon előterjesztése, hogy a három nagyüzem: az Elektromos Művek, a Gázművek és a Vízművek összes alkalmazottai a Segitőalap hatáskörébe kerüljenek. Ily módon a 2600 alkalmazott bekapcsolásával, ami a családtagokkal együtt 8000 főt jelent; a mai 27.000 főről 35.000 főre fog szaporodni a Segitőalapi tagok száma. A létesülő mammut-intézménnyel kapcsolatban fog megvalósulásra kerülni a polgármester úr azon elgondolása, hogy *Balatonbogláron* az üzemi tisztviselők máris meglevő, tizenöt-tizenhat holdas telkén új üdülőtelepet létesítsünk a kenesei harmadik szálloda megépítése helyett. Ezen új üdülőtelep csupán a nyári hónapokban lenne nyitva és a maga kétésfél-hármpengős áraival a szerényebb igényű tisztviselők olcsó nyári üdülését biztosítaná. Kenese ezek szerint a tehetősebb tisztviselő-társadalom és az idegen vendégek számára lenne fenntartva, mindenesetre biztosítva azt, hogy deficitmentesen működjön és ezáltal is könnyítse a Segitőalap terheit.

— Megemlítem még, — fejezte be általános érdeklődésre számottartó nyilatkozatát informátorunk — hogy fennállása óta ezidén volt *Kenesének a legjobb nyara*. Ezzel kapcsolatban néhány érdekes statisztikai adatot is bocsájtott az *Uj Budapest* rendelkezésére. A kenesei vendégek 65 százaléka fővárosi tisztviselő volt, az állami tisztviselőket is beleszámítva pedig 75 százalék volt a köztisztviselő vendégek száma. Végeredményben tehát *mindössze 25 százalékra rugott* az idegenek száma, vagyis *Kenese látogatottságát elsősorban még mindig a fővárosi tisztviselők szolgáltatják.*

Miért elsőrangu a fővárosi utépitő-mérnöki utánpótlás?

A fiatal utépitő-gárda nagy sikerei

Valahányszor magyar szakembereknek módjukban áll külföldi tudományos intézetek kutatási módszereit és eredményeit, vagy az ott folyó széleskörü tudományos kutatás eredményeinek gyakorlati alkalmazását megismerni, mindannyiszor gazdagabb lesz a magyar tudomány. Érthető tehát minden tudományos intézménynek az a törekvése, hogy amikor az Országos Ösztöndíjtanács közzéteszi pályázati hirdetményét, ösztöndíjat biztosítson egy jól képzett és továbbképzésre alkalmas szakemberének.

Különösen érthető ez a törekvés olyan intézményeknél, melyek erős fejlődésben levő tudományágakkal foglalkoznak és így a velük szemben támasztott és napról-napra fokozódó igényeket csak úgy tudják kielégíteni, ha a tudományáguk teljes területén elért legfrissebb kutatások eredményeinek ismeretében oldhatják meg a feladataikat.

Nem szorul bővebb magyarázatra, mit jelent egy nagyobbszabású műszaki alkotásnál, ha a konstrukciónál, vagy a kivitelezésnél olyan új eljárást alkalmazhatunk, ami az alkotás minőségében javulást, az előállítási költségekben pedig csökkenést eredményez. Ha van ilyen eljárás, azt a legelső adódó alkalommal már használni kell. Már pedig ahoz, hogy egy új eljárás leírása szakfolyóiratban megjelenjék, legtöbbször hónapokra van szükség és esetleg évek mulnak el, míg szakkönyvekben is ismertetésre kerül.

Teljesen más a helyzet, ha megfelelő szakember közvetlen látás utján ismerheti meg ilyen eljárás alkalmazását, aki azt hazatérve alkalmazhatja.

A Király Kálmán tanácsnok vezetése alatt álló út- és csatornaépitési ügyosztály mérnökei közül 1933—1934 esztendőben Gáll Imre 8 hónapon át Londonban, 1934—1935 esztendőben Wohl György dr. 8 hónapon át Berlinben és 1935—1936 esztendőben Cságoly József 8 hónapon át ugyancsak Berlinben tanulmányozta azokat a problémákat, melyek Budapest székesfőváros műszaki háztartásában az ügyosztály feladatát képezik. A most következő tanulmányi évre pedig Horváth Kálmán dr. kapott ösztöndíjat Berlinben folytatandó tanulmányai végzésére. Király tanácsnok azáltal, hogy sikerült ügyosztályának évről-évre az egy tanulmányi kiküldetést biztositania, elérte azt, hogy a székesfővárosi utépítéseinél a tudományos kutatások legújabb eredményeit — mondhatnók már születésük pillanatában — alkalmazhatják.

Az a tény pedig, hogy az évenként kiosztásra kerülő aránylag nagyon kevés, mindössze három székesfővárosi ösztöndíjas hely közül minden évben egy az ügyosztály alkalmazottainak jutott, legjobb bizonyítéka annak, hogy az ügyosztály tagjai szakirodalmi működéssel mennyire igyekszenek egy-egy ösztöndíjat kiérdemelni.

Mivel a hazaérkező szakemberek tanulmányi jelentéseikben tapasztalataikról beszámolnak, a külföldön elért eredményeket nemcsak az ügyosztály, hanem más hatóságok és a magángazdaság szakemberei is értékesíthetik.

Gáll Imre *A városi mérnök feladatai a forgalmi problémák megoldásánál* című tanulmánya a *Városi Szemle* XXI. évfolyamában jelent meg. Wohl György *A német birodalmi autóutak* című tanulmányát a *Technika* 1936. évi I. és II. számában közölte. Cságoly József a székesfőváros Utügyi Intézetének laboratoriumában az útépitésben használatos bitumenek minősítésére egy, a régebben használatosnál jelentősen jobb eljárást dolgozott ki. Munkáját a Magyar Mérnök- és Épitészegylet a Hollán pályadijjal tüntette ki, a nemzetközi útügyi kongresszus Párisban székelő állandó bizottsága pedig hozzászólás céljából tagjainak német, angol és francia nyelvü kiadásokban a világ minden részébe elküldötte.

Cságoly mérnököt ezután már mint ismerőst fogadták a berlini szakkörök. A berlini müegyetemnek Ubbelohde professzor vezetése alatt álló chemiai technológiai intézetében felkérésére ismertette az útépitő bitumen és kátrány vizsgálatára irányuló módszereit. Azonkívül Schenck professzor, a berlini müegyetemmel kapcsolatos Forschungsinstitut für Strassenbau vezetőjének felkérésére az intézetben dolgozó asszisztensek és hallgatók számára két előadást tartott; az elsőt a bitumen-, a másodikat a kátrány vizsgálatáról. Az előadást megelőzően a professzor a Magyarországon kidolgozott eljárás jelentőségét méltatta.

Mint láthatjuk, megfelelő szakemberek külföldi tanulmányútjai nemcsak az által jelentenek hasznot, hogy a külföld tapasztalatai gyorsan rendelkezésre állanak a magyar gazdasági életnek, hanem azáltal is, hogy a kiküldött szakemberek közvetitésével a külföld is megismeri intézményeink munkáját s ezen keresztül kulturánkat.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

M. KIR. ÁLLAMI
VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK
BUDAPEST

Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez kézi- és géphajtásu
szivattyuk
Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet
Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDEMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

HIREK

OLVASÓINKHOZ!

A városházi hetilapok a törvényhatóság nyári szünete alatt kéthetenként jelennek meg. Ezek szerint az Uj Budapest legközelebbi száma szeptember hó 5-én, szombaton fog megjelenni.

Az Uj Budapest Kiadóhivatala.

*

Hibakiigazítás. Az Uj Budapest legutóbbi számában közöltük azt a megragadó erejü gyászbeszédet, amelyet P. Röss Bertalan dr., kapucinusrendi teológiai tanár Wolff Károly halála alkalmából a hivatalos gyászmisén elmondott. Ezen közleményünkbe hiba csúszott bele, amelyet ezennel helyreigazítunk. A főtisztelendő úr a beszédet a rendnek nem budakeszi, hanem budapesti templomában tartotta.

A Budai Napló új szerkesztői. A harmincnegyedik évfolyamát élő Budai Napló, melyet Viraág Béla a lap nemrég elhunyt főszerkesztője alapított, legutóbbi számában új szerkesztőket prezentál: Lippay Gyula dr. és Olty Antal személyében. A két kiváló ujságiró régi munkása az európai viszonylatban is elsőrendü magyar ujságírásnak és kétségtelennek tartjuk, hogy a tisztes mult után az ő szakavatott kezükben pompás és nagyszerü lendületet fog venni a Budai Napló. Lippay Gyula dr. szükebb kollegánk is: különböző napilapok és hetilapok képviseletében évtizedek óta tagja a városházi sajtóirodának. Mint a városházi ügyek egyik legalaposabb és legavatottabb tollu ismerője különlegesen hivatott arra, hogy kiváló ujságírói tudásával, pompás képzettségével és nagyszerü judiciumával, úgyis, mint aktiv ujságíró, de úgy is, mint neves mütörténész és históríkus, istápolja lapjában Buda érdekeit. Az új szerkesztők jegyzésével megjelent első szám friss és érdekes tartalmából kiemeljük Szendy polgármester azon tervének ismertetését, amely szerint rövidesen elkészül az egész Sasad szabályozási terve, még pedig abban a szellemben, hogy a telkek a középosztály számára megvásárolhatók legyenek.

FORD V—8 a jele annak a modern áramvonalas, szépformájú kocsinak, mely mellettünk a városban, vagy az országúton, mint a kigyó, oly csendesen siklik el; mely az országút ura, mert minden kocsit játszi könnyüséggel előz; melynél nem kell akár egész nap kapcsolni, mert 5 km-töl 130-ig direkttel megy és ezen kiváló tulajdonságai mellett alig fogyaszt többet, mint más kocsi. Erről a kocsiról szivesen szolgál felvilágositással a magyar képviselet: Hahn Arthur és Társai, VI., Andrássy-út 10.

Ünnepi diszközgyülés lesz Budavár visszavételének jubileuma alkalmából

*

Sipőcz főpolgármester rádió-előadásával kezdődnek jövő vasárnap a jubileumi ünnepségek

A Közművelődési Szakbizottság által elfogadott tervezet értelmében a jövő hét végén kezdődnek meg a Budavár visszafoglalásának 250 éves fordulója alkalmából rendezett ünnepségek. Az ünnepség a jövő hét vasárnapján, augusztus 30-án fognak elkezdődni, még pedig *Sipőcz* főpolgármester rádióelőadásával. A főpolgármester a rádió igazgatóságának felkérésére félbeszakítja nyári szabadságát, hogy előadásával megnyissa az ünnepségek sorozatát.

Szeptember 1-én kezdődnek az ünnepségek a *történelmi emlékkiállítás* megnyitásával. Másodikán reggel 9 órakor ünnepi hálaadó szetmise lesz a Koronázó főtemplomban, ahol bemutatják *Simonelli* XVII. századbeli olasz zeneszerzőnek Budavár visszafoglalásának örömére írt korális miséjét. A szentmise után, amelyet *Serédi* hercegprímás pontifikál, előadják *Kodály* Zoltánnak erre az alkalomra írt budavári Tedeumát.

11 órakor lesz a Bécsikapu-téren a visszafoglalás emlékművének és az *itt elesett hősök emlékkövének felavatása. Horthy* Miklós kormányzó koszorút helyez *Abdi* basának, Buda utolsó török védőjének a Prímásbástyán álló emlékére. A felavatás után a kormányzó a Bécsikapuhoz legközelebb eső rondellához vonul és azon a helyen, ahol legelőször tűzték ki a lobogót a vár fokára, *megkoszoruzza az ott elhelyezett magyar hajduk zászlórudját.* Ezután a menet az északnyugati bástyához vonul, ahol a tört rés helyén *hatalmas keresztet helyeznek el, alatta a lélekharanggal,* annak jeléül, hogy a felszabadító sereg itt hatolt be a várba.

Ugyancsak szeptember 2-án, délután *József* főherceg megnyitó beszédet mond a Tudományos Akadémia díszközgyülésén, este 7 órakor pedig *Szendy* Károly polgármester mond rádióbeszédet, majd a Városi Színházban ünnepi díszhangverseny következik, amelyet *Ormándy* Jenő dr. karnagy vezényel, közreműködik *Bartók* Béla is. A hangverseny után a külföldi vendégek tiszteletére a főváros a Gellért-szállóban *fogadást rendez.*

Szeptember 3-án, délután lesz a *főváros ünnepi díszközgyülése.* Erre meghivják a külföldi államok küldöttségeit, a diplomáciai kart és a legfőbb állami méltóságokat.

A Beszkárt az idegenforgalomért. A Beszkárt az idegenforgalmi érdekekre való tekintettel magyar, német, angol, francia és olasz nyelvü igen célszerü és könnyen kezelhető térképes tájékoztatót adott ki, amelyet szállók és idegenforgalmi szervek útján díjtalanul bocsát a közönség. elsősorban a Budapestre érkező bel- és külföldi vendégek rendelkezésére. A tájékoztató feltünteti a Beszkárt és az érdekkörébe tartozó közlekedési vállalatok vonalait, az azokon közlekedő viszonylatokat és felvilágositást nyujt az utazásra vonatkozó fontosabb tudnivalókról.

Offenbach Hoffmannja mesél Hoffmann képkerete beszél

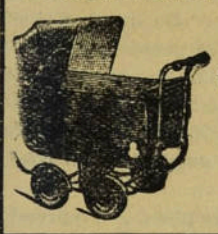
Augusztus hó 26-án délután fél 3 órakor ügetőversenyek

FORD EIFEL uj model CABRIO-k megérkeztek. Tekintse meg. Főképviselet: **Hahn Arthur és Társai** VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosoktermelő- és anyagbeszerző szövetkezete. Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

Faredőnyjavitást zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34. Telefon: 1-183 25

Buchwald Sándor vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak. VI, Andrássy ut 4. Telefon: 1-228-89

HOFBAUER és PIAZZA ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-188-59. Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Székesfővárosi Pavilon WEINGRUBER Városliget

Ámon Antal és Fiai ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó Budapest, VIII., Futó-utca 10. Telefon: 1—303—85.

Padozati munkák elsőrangu kivitelben szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 1—212—44.

ETERNA BÁNKI-tól Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár. Budapest, IV, Váci-utca 36 Duna-utcai oldal E szelvény 10% engedményre jogosit

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten (DRASCHE) Budapest, V., Klotild-utca 3. Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Proczeller Bálint kövező mester Budapest, X., Korponai-u. 11. Telefon: 1-481-32.

Tungsram duplaspirállámpa jobb is, gazdaságosabb is

Versenytárgyalási hirdetmény

A II. ker., Ezredes-utca, Fillér-utca és Lövőáz-utca között levő szakaszának **útrendezési munkáira** nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kellően felbélyegzett és aláírt ajánlatokat sértetlen borítékba helyezve, pecséttel lezárva **1936. évi szeptember hó 1. napján** délelőtt 10 óráig kell a Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 81—0—56. — Javitást vállalunk

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII,, Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsis-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSIA cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

VÁLLALKOZÁS

Megdöbbentő árrombolás egy utépitési versenytárgyalásnál

Mennyivel csökkentek tavasz óta az utépitési vállalkozók fuvarbér-költségei? — Az ut- és csatornaépitési ügyosztály revizió alá veszi saját hivatalos egységárait

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az érdekeltség köreiben általános feltünést keltett a polgármester által a Budakeszi-út Rhédey-utca és Gábor Áron-utca közötti szakaszának útrendezési munkáira meghirdetett versenytárgyalás eredménye. A versenytárgyalásra tizenkét ajánlat érkezett, ezek közül a legolcsóbb *Hollós* Ferencé, aki 51.642 pengőért, a legdrágább *Schäffer* Károlyé, aki 70.326 pengőért volt hajlandó a közmunka elvégzésére.

A polgármester végül is a legolcsóbb ajánlattevő ajánlatát fogadta el. Feltünő azonban a legolcsóbb és legdrágább ajánlattevő közötti mintegy *harminc százalékos hézag*. Még feltünőbb, hogy az ügyosztályi költségvetés, amely a főváros és a kövezők által közösen megállapitott egységár-táblázat alapján készült a tavaszi hónapokban, a munka elvégzésére 79.858 pengőt irányzott elő. Végeredményben tehát az a helyzet, hogy a polgármester által kivitelezésre elfogadott ajánlat és az ügyosztály költségvetése között *több mint negyven százalék a differencia.*

Ezt a feltünő visszásságot már a multheti szakbizottsági ülésen is szóvátették. *Illetékes helyen* a nagy számbeli eltéréseket azzal magyarázzák, hogy az ügyosztályi költségvetés elkészülése és a szóbanforgó munka kiirása közötti időben jelentékenyen lejebb szálltak a fuvarbérek. *Király* Kálmán tanácsnok, az ügyosztály vezetője máris intézkedett az iránt, hogy a folyó költségvetési évben még kivitelezésre kerülő közmunkák ügyosztályi költségelőirányzatát a tényleges árakhoz képest megfelelően dolgozzák át.

Nem osztjuk teljesen az illetékes tényezők állásfoglalását, mert szó sincs arról, hogy néhány hónap alatt az iparban negyven százalékos olcsóbbodás állott volna be. A Budakeszi-úti útépités versenytárgyalása a kövezőipar teljes dezoláltságát mutatja. Az iparban dúló áldatlan versenyt, amely nemcsak az iparosok egzisztenciáját ássa alá, de a köznek is a végzett munka silány kivitelezésével jelentékeny károkat okoz, a fővárosnak nem elősegitenie, hanem elnyomnia és megakadályoznia kell. Ha egyéb okokból nem, már *az uj ipartörvény* rendelkezései szerint is. Mindenesetre élénk figyelemmel fogjuk kisérni *Hollós* Ferenc vállalkozó működését, hogy képes lesz-e — pótmunka kizárásával — az általa vállalt áron a közmunka előirás-szerinti kivitelezésére.

A jövő évre marad az angyalföldi szivattyutelep megépitése

Miért késik a döntés a belügyminisztériumban?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az angyalföldi szivattyútelep megépitésére hirdetett versenytárgyalás polgármesteri döntését az érdekeltek tudvalevőleg megfelebbezték. A belügyminiszterium azonban még mind ez ideig nem hozta meg döntését, főképen azért, mert előbb megkérdezte az iparügyi miniszterium közszállitási osztályát. A főváros állandóan sürgeti ebben az ügyben a miniszteriális döntést, annál is inkább, mert félő, hogy ha sürgősen nem történik meg a döntés, az idén már meg sem lehet kezdeni a több mint félmillió pengőt reprezentáló közmunkát. A városházán elterjedt hirek szerint a belügyminiszter *uj, zártkörü versenytárgyalás meghirdetésére* fogja utasitani a polgármestert.

Uj kiirások

Papirárúk szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 25-én délelőtt 10 óra.**

Központi fütőberendezés elkészitésére (a szükséges távvezetékekkel, melegvizkészitővel stb.) a Budapest Székesfőváros Vizművei káposztásmegyeri főtelepén az I. és II. sz. gépházak és mellékhelyiségei, az irodaépület, portáslak, garázs és kultúrház részére. **Határidő: 1936. évi augusztus hó 25-én délelőtt 10 óra.**

Támfal- és töltésépitési-, tereprendezési- és gyepesitési munkákra a budadapesti Horthy Miklós dunahid budai feljárójának kiépitéséhez. **Határidő: 1936. augusztus hó 31-én déli 12 óra.**

I. Bontás, tetőszerelés, II. Föld-, kőmüves-, beton- és elhelyező munkákra a X. ker. Ceglédi-uton épitendő szükséglakások épitéséhez. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 1-én délelőtt 9—10 óra.**

Utrendezési munkákra a II. ker. Ezredes-utca, Fillér-utca és Lövőház-utca között levő szakaszhoz. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 1-én, délelőtt 10 óra.**

8470 tonna szén egy évi időtartamon belül való **szállitására** a Budapest Székesfőváros Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 1-én délelőtt egynegyed 10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő: RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 1-891-18.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Uj telefon-bélyegzőjét csak **Beér Sándornál** rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

M. F. T. R. motoros hajójáratok a Dunán
Szent Gellért-tér — Eskü-tér — Margitsziget (budai oldal) — Óbuda - Ujpest között
Indulás Szent Gellért-térről 9, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 20 és 21 órakor.
Indulás Ujpestről 8, 9, 10, 15, 16, 17, 18, 19 és 20 órakor.
Egységes menetdij 30 fillér, gyermekeknek 20 fillér
Kitünő olcsó közlekedés. Kellemes sétahajózás.

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
MŰSORA SZENZÁCIÓS!

XIV. évfolyam 35—36. szám

Budapest, 1936. szeptember 5.

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Alszik a belügy

Közel kétesztendei huzavona után végre hozzájárult a belügyminiszterium a polgármester azon intézkedéséhez, hogy a központi csatornaszivattyútelepen a főváros elgázositó berendezést létesitsen, azon cégnek adva megbizást közvetlen úton, amely cég a legmegfelelőbb ajánlatot tette a főváros által szabályszerűen meghirdetett és lefolytatott versenytárgyalási eljárás során. A sok százezer pengős közmunka a belügyminiszterium tétovázó és késlekedő intézkedései miatt késett több, mint két esztendeig. Ugyancsak a belügyminiszterium felelős azért a nem menthető habozásért, aminek következtében harmadik hónapja késik az angyalföldi szivattyútelep megépítése ügyében tartott versenytárgyalás felebbezéseinek kormányhatósági elintézése. Végezetül szintén a belügyminiszterium rovására kell irnunk, hogy még mindig nincs jóváhagyva az a közgyülési határozat, amely megbizza a polgármestert a XIII. kerületi elöljáróság felállításával. Késik ennélfogva az elöljárósági épület megépítésére vonatkozó versenytárgyalás meghirdetése is.

Nem kétséges: a fentebbi három közmunka több mint kétmillió pengő értéket reprezentál, a belügyminiszterium túlzott bürokratizmusa, felesleges akadékoskodása, mondjuk meg magyarán: kákán csomót keresése olyan két millió pengő értékű közmunkától ütötte el a folyó esztendőben az ipart és a kereskedelmet, amely két millió pengő — és ez a legnagyobb csuda! — megvan, ott fekszik a Községi Takarék trezorjában, a fedezetül szolgáló kölcsön-pénzért drága kamatot fizet és olcsó kamatot kap a főváros közönsége. Készen vannak a tervek, de mire a felebbezések elintéződnek, már irreális valamennyi versenytárgyalási pályázat, mire az első kapavágáshoz el fog érkezni a közmunka, már természetszerüen egészen mások az anyagár- és munkabér-viszonyok, mint voltak a versenytárgyalás meghirdetése idején.

A belügyminiszter nem az ósdi bürokratizmus, hanem a gyakorlati élet embere. Az ő tetterős egyéniségéhez fordulunk, amikor kérjük: teremtsen rendet a belügyminiszterium városi főosztályában. Lehetetlen, hogy hónapokig és évekig heverjenek elintézetlenül sürgős akaratnyilvánítást követelő akták, csak azért, mert X vagy Y úr nyári szabadságát tölti, vagy Z úr szükségesnek tartja, hogy az intézkedés érdemleges megtétele előtt ennek, vagy annak a miniszteriumnak a különleges szakvéleménye kikéressék. A Rákóczi-úti katasztrófa ügyében a miniszter által személyesen tett gyors és hatásos intézkedések bebizonyitották, hogy a bürokratikus agóniában szenvedő belügyminiszteriumi városi főosztály is képes energiát kifejteni, ha azt rápparancsolja Kozma Miklós gyors, katonás, határozott akarata.

Wolff Károly végrendelete

Irta: Szőke Gyula dr.

Irásbeli végrendeletet nem hagyott hátra. Ilyenről nem tudunk. A jó polgár szerénységével folytatott életében földi vagyont nem szerzett. A kincset érő szellemi vagyonról pedig, amellyel hazáját és egyházát, de különösen a székesfővárost gazdagította, nem kell okirat!

Amint a magyar jog ismeri és elismeri a szavakban kifejezett végintézkedést, úgy ismerjük mi is, elismerjük és elfogadjuk a szóval számtalanszor kifejezett és élete munkájával cselekedetekben is megerősített végakaratot, amely Wolff Károly egész életének az irányvonala volt: a feltétlen hűség hite és hazája iránt. Állandóan tanuságot tett a keresztény igazságokról és nemzeti érzésről, folyton gyakorolta a jót és munkálkodott a közért, mindenütt hirdette a keresztény eszméket, katolikus hite igazságait; a haza jogait és szenvedéseit és hatalmát künt és bent egyaránt felhasználta a szenvedések csökkentésére és megszüntetésére.

Ez a végrendelet előttünk áll a maga teljességében és tisztaságában egészen addig az időpontig cselekedetekben gyakorolva, amíg a szive meg nem szűnt dobogni. És ez a cselekedet előttünk áll azóta is és előttünk fog állni mindenkor, amíg mi is dolgozni tudunk hazánk és hitünk javára. Akik az ő munkatársai voltunk és ismertük az ő gondolat- és érzésvilágát, láttuk az ő munkálkodását, mi tudjuk, hogy együvé tartozunk a kereszténység és hazafiság érzésében és védelmében, a nép megbecsülésében és szeretetében, a közért való önzetlen munkában, hazánk és székesfővárosunk helyzetének javításában.

Akik eddig is velünk dolgoztak, akik látták a mi törekvéseinket és hallották szavunkat, akik ezután figyelik meg beszédeinket és cselekedeteinket és elfogultság nélkül látják és hallják mindazt, amit mondunk és teszünk, növelni fogják táborunkat és remélem közel van az idő, amikor nem lesz keresztény és magyar, aki nem a mi utunkon jár.

És mégis! El sem hantolták Őt, máris ott volt a kérdés: ki lesz a vezér? Mi lesz ezután? Merre fogunk menni?

Nem választottuk mi Wolff Károlyt vezérül. A jó Isten különös kegyelme ruházta őt fel azzal a lelkiséggel és képességgel, hogy a legzivatarosabb időben meglássa a jóra vezető utat és a porba sújtott nemzettel megismertesse a jövő élet irányát. És a jó Isten különös kegyelme adta meg nekünk vele együtt azt a meglátást, hogy amely utat ő lát, az a helyes, a keresztény igazság és nemzeti eszme, az önzetlen hazafiúi szolgálat és testvéri szeretet útja! És mi mentünk ezen az úton vele együtt, ő elöl ment, soha nem csüggedett, legjobban kitartott, első lett, vezér lett, anélkül, hogy kereste volna, de mégis azzal, hogy azt mindnyájan kivántuk. És ha Wolff Károly földisége a természet rendje szerint elköltözött közülünk és lelke az örök boldogságba került az isteni itélőszék rendelkezése szerint, hisszük, hogy továbbra is velünk van és a vezéri pálcát tovább is irányítja, mutatván az élete sikerével munkánk további sikerességét.

Ha pedig látjuk ezt az adottságot, már megválaszoltunk úgy a kétkedőknek, mint a zavart kelteni akaróknak. Mi nem személyi érdekekért dolgozunk, nem egy választás szavazásának eredményére helyezzük a súlyt, nincs szükségünk arra, hogy formaságokkal intézzük el a lényeget, mi együtt vagyunk tovább is apostolok és hisszük, hogy a sereg, amely velünk van, számban, erőben és hatalomban csak növekedni fog. Nincs más igaz út, csak amelyen mi járunk; mi vagyunk a keresztény eszme és nemzeti gondolat hordozói, mi végezzük az alkotó munkát, mi hirdetjük, gyakoroljuk és gyakoroltatjuk a keresztény szeretetet és a nemzeti érzést, mi állitottuk oda a jogegyenlőség mellé az emberiségben való egyenlőséget is és mi kívánjuk az élet jogán a megélhetés elősegítését, a munka megbecsülését, a munkalehetőségek biztosítását és a felnövő új generáció fejlődési alapjainak lerakását. Mi hangoztatjuk és cselekedjük, hogy a szociális igazságok gyakorlása necsak az alamizsnában, az ingyen ebédben és elhasznált ruhákban nyilatkozzék meg, hanem a minden emberi méltósághoz egyedül illő munkában és annak megadásában, a munka értékelésében, a kiuzsorázás megszüntetésében, a jövedelem méltányos elosztásában és a gazdasági életben párhuzamosan működő tőke, munka és vállalkozás egyaránt való megbecsülésében. Mi hirdettük és hirdetjük, hogy a munka értéke megvan bármely foglalkozási ágban is és egyaránt megbecsülendő úgy a szellemi, mint a testi munkálkodás, és feltétlenül felette áll akár a tőke, akár a vállalkozás érdemének. Mi hirdettük és hirdetjük tovább is a békét és a megértést, a társadalmi és a gazdasági életben az erkölcsök érvényesülésének a szükségességét, a családi élet megszentelését és a köz- és magánéletben a valláserkölcsi élet diadalát. Hirdettük és hirdetjük az együttérzés és együttmunkálkodás szükségességét, a szeretet parancsainak a gyakorlását, a közbizalom helyreállitását, a tekintélytisztelet és a hit igazságainak az érvényesülését, nemcsak magunkban és a személyekben, de hazánk sorsának az irányitásában is.

Erre a munkára kész szervezetünk van, amely a második évtized vége felé jár immár és amelyen ezidőszerint nincs is okunk változtatni. Ha az idők változnak, ha a személyek elköltöznek, lehet egyeseket pótolni, lehet a munka sorrendjét felcserélni, lehet nagyobb hatalommal hozzányúlni a kormányzat kerekéhez. Lehet, hogy az idő és a munka ki fogja termelni megint azt a szükséget, hogy a vezetői pálca a mai alkotmány szerint meglevő elnöki kéznél erősebb kézbe, vezéri kézbe kerüljön, hogy még nagyobb hatalommal rendelkezve, nagyobb sereg élén érvényesitse a keresztény és nemzeti eszmét a gyakorlati életben: akkor a jó Isten megint meg fogja adni azt a férfiút, aki erre a legalkalmasabb. Eszméink megvalósításának külső alapzata: a Keresztény Községi Párt alkotmány szerint való elnöksége, addig is tovább dolgozik mai összetételében, és Csillery András dr. ügyvezető elnöksége, amint évek hosszú során át a köz javára érvényesült, úgy ezután is eredményes munkával fogja az elnöktársak és hivek támogatásával ügyünket előre vinni.

Ha pedig azt kérdezik tőlünk, merre fogunk menni, úgy a válaszom igen rövid: előre! Eddig sem kanyargó ösvényen jártunk, eddig sem bukdácsoltunk, eddig sem hátráltunk, nem féltünk és nem titkolóztunk. Ezután is az egyenes úton, a krisztusi igazság útján haladunk egymást támogatva, testvéri szeretetben egyesülve, az eseteket felemelve, hogy senki ki ne maradhasson abból az egységből, amelyet a székesfővárosra és vidékre egyaránt hangoztatunk már évek óta mint szükségességet eszméink megvalósithatása céljából. Nem pártegységre gondolunk, és nem arról beszélünk. Nem gondolunk igaztalan eszközökkel belekényszeriteni egyeseket a mi sorainkba. Nincs erre szükség már csak azért sem, mert a lélek nélkül és kényszerrel bekerültek csak zavart és széthúzást keltenek. Nem a keret egységéről beszélünk tehát, hanem a harmónia, a megértés, a lélek egységéről. Meggyőzni kívánjuk mindazokat, akik

még tévelyegnek, hogy mi csak formailag vagyunk párt, mi lényegileg az a keresztény és nemzeti eszmeegység vagyunk, amely ma harcol az antikrisztussal hazánk, Európa és az emberiség védelméért, a béke megtartásáért hazánk javára. Ebbe a nagy közösségbe minden igaz belelleszkedhetik és ezt az egységet még az is támogathatja, aki hite szerint kívül áll a keresztény közösségen. Más világnézeti harcot vívunk és velünk szemben csak egy áll: az Istentagadás, a társadalmi béke felforgatása, az emberi gondolat és magántulajdon tagadása, a családi élet feldúlója, az őstagadás szelleme, amellyel szemben minden igaz támogatásra számítva megyünk a régi szervezettel új munkára, **Wolff** Károly szellemében, az ő végrendelete szerint előre!

Angol Park
és az
Alpesi falu
Budapesti pompás szórakozóhelyei!

Hézagpótló ujitás!
Van kisüveg **Igmándi** keserüvizz is 2—3-szori használatra **56 fillér**
Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Zárolás nélkül készül a főváros jövő esztendei költségvetése

✡

A szanálás utáni első költségvetés a kiadások ujabb megszoritása nélkül hozza egyensulyba a bevételeket és a kiadásokat — A beruházási kölcsönökből a folyó évben még hétmillió pengő, 1937-ben pedig nyolcmillió pengő kerül lehivásra

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A szabadságáról visszaérkezett *Szendy* Károly polgármesternek a reprezentációs kötelezettségek maradéktalan teljesítésén felül első és legfontosabb teendője volt az ügyosztályt vezető tanácsnokokkal az új költségvetés nyers tervezetének áttárgyalása. Ezek a tanácskozások, amelyeket a részletekbe menően *Body* László dr. tanácsnok, a pénzügyi ügyosztály vezetője folytatott le a szaktanácsnokokkal, már végetértek, és ezek eredményeképen a törvényben előírt terminusig: szeptember 15-ig nyomdába kerül a főváros 1937. évi költségelőirányzata. A költségelőirányzatot szeptember végén küldik szét a pénzügyi szakbizottság tagjainak és október első napjaiban már kezdetét is veheti a pénzügyi szakbizottság költsévetési vitája.

Az új költségvetési előirányzat legelső és legfontosabb újítása, hogy a polgármester intézkedésére ebben az esztendőben *mellőzik a kiadási tételek újabb zárolását.* A polgármesternek, de az illetékes kormányzati tényezőknek is be kellett látniok, hogy a főváros költségvetésének újabb és újabb megnyirbálása tovább nem folytatható, hogy végét kell vetni annak a csontváz-költségvetésnek, amely a fővárosi kiadások: elsősorban a beruházások megszorításával esztendők óta senyvesztőleg hatott a főváros egész gazdasági vérkeringésére. A főváros jövő esztendei költségvetése — az első szanálás-utáni költségvetés — a zárolások megszüntetése kapcsán, a bevételi és kiadási oldal egészséges egyensúlyba hozásával készül el, olyképen természetszerűen, hogy a kiadási oldal olyképen kvadráljon a bevételi oldallal, hogy a főváros bevételeit sem adóemeléssel, sem a közüzemi díjak semminemű emelésével szaporítani *semmi körülmények között nem szándékozik* a *polgármester.*

Ami az új költségvetés *számszerű adatait* illeti, *illetékes helyről* származó megállapítás alapján közölhetjük, hogy a folyó esztendei, nemkülönben a jövő évi költségelőirányzat között *lényeges számbeli eltérés nem lesz.* Nem lesz pedig főképen azért, mert a rendkívüli beruházások a jövő esztendőben is, csakúgy mint az idén, *kölcsönpénzből fognak történni.* Meg kell cáfolnunk ez alkalommal egyes baloldali sajtóorgánumoknak azt a hírét, amely szerint a főváros a jövő esztendőben a szűkreszabott költségvetési keretek között nagyobbarányú beruházásokat nem tud végrehajtani, hogy a főváros 1937-ben elenyészően csekély új munkaalkalmat teremthet az iparosok és vállalkozók számára.

Mi ezzel *a célzatos beállítással* szemben a való helyzet? Szeptember elsején vette fel a főváros az OTI-kölcsön négymillió pengős részletét, november elsején pedig sor kerül a MABI-kölcsön első részletének: *hárommillió pengőnek* a lehívására. Mivel egyrészről ezekre a kölcsönökre *csak igen kisméretű előlegeket* folyósított a főváros folyó pénzkészleteiből a pénzügyi ügyosztály, másrészről a téli időszakban alig kerül sor olyan közmunkákra, amelyeket a felvett kölcsönökből kell finanszírozni: kétségtelen, hogy a még a folyó esztendőben felvételre kerülő hétmillió pengőre rugó beruházási kölcsönnek felhasználása legnagyobb részben már a jövő esztendőben fog megtörténni.

Az OTI-val, illetőleg a MABI-val kötött kölcsönszerződések értelmében a jövő esztendőben fog folyósításra kerülni az OTI-tranche utolsó részlete: *nyolcmillió pengő összegben.* 1938-ban viszont a MABI-kölcsön *hátralevő részletei kerülnek* lehívásra. Vagyis a rendkívüli beruházások sem 1937-ben, sem 1938-ban nem fogják terhelni a főváros rendes költségvetését, ennek ellenére azonban, — minden liberális méregkeverés dacára — úgy 1937-re, mint 1938-ra, minden vonatkozásban *biztosítva van a főváros részéről megfelelő rendkívüli munkaalkalmak teremtése.*

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-583-99.

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget

VÁROSHÁZI NOTESZ

LASSAN-LASSAN VÉGETÉR A nyári vakáció, megkezdődik az a megfeszített iramú munka ismét, amelyet a szabadságáról hazaérkezett Szendy Károly polgármester diktál a városházának. Az István-nap utáni első hétfőn, amikor a polgármester újra elfoglalta hivatala vezetését, már zsúfolásig volt a hatalmas titkári szoba, folyton szóltak a telefonok, hogy a szabadságáról szintén hazaérkezett Kenessey Gizella igazgató-úrhölgy alig győzte a sok információt, kihallgatási előjegyzést, tanácskozások összehívását.

— Mi a legközelebbi programmom? — ismételte meg a Városházi Notesz kérdését első hivatali munkanapján a polgármester — Dolgozni, dolgozni, dolgozni! Egyelőre csak a mai nap programmját tudom: délben hazaszaladok ebédelni, kora délután újra visszajövök a hivatalomba és dolgozni fogok késő estig...

*

EZEKBEN A MOZGALMAS napokban bizony jelentékeny mértékben előtti munkásságát a polgármester délelőtti munkásságát a rengeteg reprezentáció. A Budavár visszavételének két és fél évszázados ünnepségére Budapestre érkezett külföldi küldöttségek valamennyien eljöttek teljes számban, hogy a nemzetközi udvariasság szabályai szerint tisztelgő látogatást tegyenek a jubileumot ünneplő székesfőváros első polgáránál. A sok fényesnél fényesebb egyenruháju küldöttség közül kivált az olasz a maga káprázatosan pompás uniformist viselő tisztjeivel.

Az olasz küldöttséget vezető Romanelli ezredes búzakék attiláján ugyanazt a kitüntetést hordta, amellyel Szendy polgármestert is már régebben kitűntette Itália királya: a koronarend parancsnoki keresztjét!

*

A POLGÁRMESTER KITÜNTETÉSEIRŐL beszélvén, meg kell emlékeznünk arról e hasábokon, hogy valamennyi kitüntetése közül a legszebbel és a legértékesebbel az elmúlt napokban dekorálták a polgármestert.

Serédi Jusztinián dr., Magyarország bíboros hercegprímása kereste fel oldalpüspöke kíséretében kedden este Szendy polgármestert a központi városházán. A bíboros hercegprímás átadta a polgármesternek a szent Gergely rend középkeresztjét a csillaggal. Ez a kitüntetés csak nagyon kevés magasállású férfiúnak jutott eddig osztályrészül Magyarországon.

A katolikus egyház feje Szendy polgármester templomépítő kitüntetését kívánta jutalmazni a nagyértékű dekórummal. A polgármesternek azt a templomépítő tevékenységét, amelyet még mint a negyedik ügyosztály vezető tanácsnoka — ahova annak idején a kegyúri ügyek tartoztak — kezdett el és folytat azóta is, nem szűnő energiával és hitbeli lelkesedéssel.

*

A VÁROSHÁZI VEZETŐ FŐTISZTVISELŐK frontján egyébként még a szabadságidők virágzanak.

Sipőcz főpolgármester hivatali szabadságát a Svábhegyen tölti, mint a hozzá közelállók mondják, immáron teljesen felgyógyultan és egészségesen. Az éles hegyi napsütésben erősen lebarnult a főpolgármester, testi kondiciója is kitünő, immáron teljesen kiheverte az alattomos betegséget. A főpolgármester szeptember végére fogja elfoglalni hivatalát.

Liber alpolgármester Lillafüreden üdül. A július havi megerőltető munkát, amikor is egy teljes hónapon át az ő kezében futottak össze a városháza vezetésének gondjai, már teljesen kiheverte a közszeretetben álló Liber Endre. Liber szabadsága tulajdonképen szeptember közepén jár le, de szó van arról, hogy egészségének helyreállítása céljából, szeptember végéig marad szabadságon a főváros első alpolgármestere.

Lamotte Károly dr., a második alpolgármester úgy van szabadságon, hogy — tulajdonképen nincs is szabadságon. Leányfalusi villájában üdül Lamotte alpolgármester, ahonnan hetenként kétszer-háromszor bejön a városházára, hogy fogadja az ügyosztályt vezető tanácsnokokat és mint a pénzügyi ügyosztály csoportvezető alpolgármestere ellenőrizze a jövő évi költségvetés előkészületei munkálatait.

*

NÉGY ESZTENDEJE TELJESÍTI szolgálatot Sipőcz Jenő mellett Csanády Gusztáv dr. Amikor dorogi Farkas Ákos dr., a polgármesteri hivatal vezetője, 1934-ben tanácsnok lett, Csanády került a polgármesteri hivatal élére. Később pedig mint a főpolgármesteri hivatal vezetője teljesített Sipőcz Jenő mellett Csanády Gusztáv dr. előbb tanácsjegyzői, majd főjegyzői rangban szolgálatot.

A hosszú és kimerítő szolgálat után Csanády főjegyző a legutóbbi napokban felmentését kérte Sipőcz főpolgármestertől. A főpolgármester, méltányolva titkári hivatala vezetőjének indokait, beleegyezését adta abba, hogy Csanády főjegyzőt ismét ügyosztályi munkakörbe állítsa be a polgármester. Csanády főjegyző egyelőre szabadságon van: szabadságideje letelte után, a jövő héten új beosztásba kerül. Az egyik központi ügyosztály vezető-helyettesi poziciójáť fogja elfoglalni.

Csanády örökébe a főpolgármesteri hivatal élére Horony-Pálfi Aurél dr. tanácsi főjegyző kerül. Horony-Pálfi Aurél dr., mint előbb az elnöki ügyosztály, legutóbb pedig a közélelmezési ügyosztály vezető-helyettese általános népszerűségnek örvend a városházán. Kétségtelen, hogy új és megtisztelő poziciójáť is nagyszerűen fogja betölteni.

*

KEVESEN TUDJÁK, hogy majd nem a túlvilág küszöbéről tért vissza az úgy várospolitikai, mint főtisztviselői körökben annyira népszerű Harrer Ferenc nyug. alpolgármester, a főváros képviselője az országgyülés felsőházában. A mult héten gennyes vakbélgyulladás okozta bélátfurodás támadta meg Harrert, az utolsó pillanatban sikerült őt megoperálni és megmenteni az életnek. Az operációval kapcsolatosan hashártyagyulladás is jelle-

Zombory, Lőrinc, Rajcsányi, Rajczy, Brandy, Hazay

Hozzájárult a belügyminiszter a főváros hat olimpiai világbajnokának rendkivüli előléptetéséhez

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Amikor a Berlinből hazatérő győztes olimpikonokat *Szendy* Károly polgármester a pályaudvaron a főváros közönsége nevében üdvözölte, az egybegyült sokezer főre menő közönség lelkes éljenzése közepette jelentette ki a polgármester, hogy azokat a világbajnokságot szerzett olimpikonokat, akik polgári hivatásuk teljesítését illetően a főváros kötelékében állanak, megfelelő formában *elő fogja léptetni.* A polgármesternek ez a kijelentése úgy társadalmi, mint sportkörökben *mélységes hatást* keltett. Örömmel jelenthetjük, hogy mint mindig, ez alkalommal is száz százalékosan teljesítette *Szendy* polgármester ígéretét. Immáron a belügyminiszter asztalán fekszik az akta, amelyben a polgármester engedélyt kér a belügyminisztertől, hogy a főváros szolgálatában álló győztes olimpikonok rendkívüli előléptetését eszközölhesse.

Az elnöki ügyosztály megállapítása szerint *hat székesfővárosi alkalmazott* szerzett a berlini olimpián, mint világbajnok mérhetetlen dicsőséget hazájának, de egyben elismerést a fővárosnak is. Bizonyságául annak, hogy a sportot a maga méltó helyén értékeli a főváros, elsősorban a polgármester, aki maga is *vérbeli sportember.* Az olimpikonok előléptetését illetően még az akta hivatalos felterjesztése előtt tárgyalások voltak folyamatban a belügyminisztérium városi főosztálya és a városháza elnöki ügyosztálya között. Ezek a tárgyalások azzal az eredménnyel jártak, hogy a győztes olimpikonok *rendkívüli előléptetésének semmi akadálya nincsen.*

A győztes olimpikonok közül *Zombory* Ödön, birkózó világbajnok, órabéres az Elektromos Műveknél. Havidíjas lesz belőle. *Lőrinc* Márton, aki szintén birkózó világbajnokságot nyert Berlinben, asztalos a HÉV.-nél. Kalauzzá minősítik át. *Rajcsányi* László, a kardcsapat világbajnok tagja, mérnökké lép elő ideiglenes hivatalból a magasépítési ügyosztályban.

A többi három előléptetésre kerülő tisztviselő az adóhivatali szakon teljesít szolgálatot. Ahogy a városházán mondják: *Honffy-boy* mind a három, *Honffy* adóhivatali igazgatónak, aki maga is lelkes sportember és egyik vezető elnöke a Budapest Sport Egyesületnek, hadseregébe tartoznak. A három előléptetésre kerülő adóhivatali világbajnok *Rajczy* (Rasztovics) Imre dr., akinek asszója döntötte el a kardcsapat-világbajnokságot Magyarország javára, *Brandy* (Brandeiszky) Jenő és *Hazay* (Hannszelmann) Kálmán pedig, mint az olimpiai világbajnokságot szerzett vizipóló csapat tagjai jeleskedtek. Mindhárman napidíjas hivatalnokok voltak, most ideiglenes hivatalnokokká fogja őket átminősíteni a polgármester.

A hat városházi győztes olimpikon kinevezését a belügyminisztérium engedélyének írásban való leérkezése után, *ünnepélyes formák között fogják* az érdekelteknek tudomásukra hozni.

Ruházati cikkeket vásároljunk a megbizhatóságáról közismert

TRIBON

RUHÁZATI R. T.-nál

Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz.

Telefon: 1-312-97 és 1-392-85.

Olcsó árak!

Megbizható minőség!

Legkedvezőbb fizetési feltételek!

Az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes.

Előleg nincs.

Az őszi és téli áruk minden igényt kielégitő választékban beérkeztek!

Lesznek-e reális árak az uj budai csatorna-épitésnél?

Nagyon drága a budai keserüvizes talajban az épitkezés

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az út- és csatornaépítési szakbizottság kedden tartott ülése elé terjesztette *Király* Kálmán tanácsnok, az út- és csatornaépítési ügyosztály vezetője, a Budafoki-úti gyűjtőcsatorna Lenke út és Verpeléti-út közötti szakaszának, továbbá a Verpeléti-út Vak Bottyán-utca és Bercsényi-utca közötti szakaszának építési terveit és költségvetését.

A Budafoki-úti csatorna építését megnehezíti, hogy a talajvíz literenkint átlag ötszáz milligram, a Verpeléti-út talaja pedig literenként ezerhétszáz milligram kénsavanhydritet tartalmaz. A Budafoki-úti gyűjtőcsatornák puccolános portlandcement betonból, a Verpeléti-úti csatornát pedig kőanyagból kívánja *Király* tanácsnok megépíteni.

Mindkét csatorna építését *a Horthy Miklós-híd közeli elkészülése* teszi aktuálissá. A két munkára száztizenötezer pengőt irányoz elő az ügyosztály. Kíváncsiak vagyunk, hogy a meghirdetett versenytárgyalás a főváros által megállapított áraknál mennyivel olcsóbb árakat fog felszínre hozni?

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.

Magyar Bőrszékiparnál

Budapest V., Mérleg-u. 4.

Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

pett, de a kegyelmes úr vas-szervezete legyőzte a súlyos betgségeket és örömmel jelenthetjük, hogy Harrer Ferenc már a teljes és biztos javulás útján van, sőt a jövő héten már el is hagyhatja a szanatóriumot.

*

AZ ERDÉLYI FEJEDELMEK egyik legelőkelőbb dinasztiáját köti össze a művészfejedelmek familiájával egy városházi vonatkozásban is igen érdekes és kedves házasság. Barcsay József, az erdélyi Barcsay fejedelmi család leszármazottja, Farkas tanácsnok titkára kötött házasságot Dezső Évával, aki szintén fővárosi tisztviselő, leánya a művészi vonatkozásban felejthetetlen Dezső-Ligeti Juliska színész-házaspárnak.

*

GYAKRAN ELŐFORDUL SZÉP HAZÁNKBAN, hogy a külföld hamarébb észreveszi egyik-másik vezető férfiú kitünő voltát, mint a szűkebb honfitársak. Nem akarjuk ezzel a megállapítással a régi latin közmondást idézni, amely szerint senki sem próféta a saját hazájában. Mert az a férfiú, akiről e sorokban szó lesz, idehaza is köztekintélynek örvend, és talán csak a véletlen dolga, hogy az olasz kormány hamarább figyel fel reá, mint a magyar!

Salamon Gézáról van szó, akinek az olasz király az olasz koronarend parancsnoki keresztjét adományozta. A magas kitüntetéssel, amelynek a városházán csak Szendy polgármester és Liber alpolgármester a birtokosai, Olaszország azokat az érdemeket kívánta jutalmazni, amelyeket Salamon Géza dr. a közegészségügyi ügyosztály tanácsnoki székében az olasz hősi halottak nyugvóhelyének gondozásával és ápolásával szerzett.

A magas kitüntetést, amelyet ragyogó frakk-plasztronja felett a nyakon fog viselni Salamon tanácsnok: Colonna herceg, Itália ezidő szerinti budapesti követe adta át ünnepélyes keretek között. A városházán őszinte örömet keltett a népszerű Salamon Géza magas kitüntetése, amelyet — remélhetőleg — rövidesen követni fog a megfelelő magyar kitüntetés is...

*

AZT HITTÜK, HOGY A KENESEI üdülőtelep ügyében az Uj Budapest legutóbbi számában közzétett, illetékes helyről származó nyilatkozattal, amely szerint végre rend lesz a kies telepen, lezárultak az Uj Budapest hasábjain a kenesei akták. Szó sincs róla! Egyre-másra kapjuk a leveleket és figyelmeztetéseket,amelyek mind arról tanuskodnak, hogy a polgármester rendcsináló intézkedésének mennél előbb be kell következnie Kenesén!

Egy olvasónk azt panaszolja, hogy az elmult hetekben reggel öt órakor hangos heje-huja és rikoltozás verte fel az új szálló első emeletének csendjét. A Budapest Sport Egyesület yacht szakosztályának tagjai tértek vissza hajnalban egy valószínűleg igen jól sikerült kirándulásukból kellemes, túlzottan kellemes hangulatban. Illuminált állapotukban azután épen az első emeleti folyosót választották ki az éjszakai dőzsölés újabb átbeszélésére, mielőtt jól megérdemelt délelőtti pihenőjükre vonultak volna vissza.

Abban az irányban is érkezett panasz hozzánk, hogy a vendéglői ellátás bürokratizmusa egyenesen hajmeresztő. Egy városi tisztviselővel például az alábbi história esett meg: Olyképen vásárolta meg a szóbanforgó úr az étkezési füzeteket, hogy esténként diétás, úgynevezett könnyű vacsorát kapjon. Az első este azután rájött arra, hogy a diétás vacsora bizony kevés lesz neki, mire az étkező vezetőjéhez fordult, hogy könnyű vacsora helyett rendes vacsorát kapjon. Az üzletvezető azt mondotta, hogy sajnos, ezen ő nem tud segíteni, tessék az irodához fordulni. Az irodában viszont azt mondották barátunknak, hogy már csak a statisztika miatt sincsenek abban a helyzetben, hogy jegyeit átcseréljék könnyű vacsoráról rendes vacsorára. A statisztika kedvéért tehát a szóbanforgó tisztviselőnek éhesen kellett lefeküdnie!

Tévedés azt hinni, hogy a duhajda címen működő intézménynek napjai az illetékes helyekről származó nyilatkozatok kapcsán meg lennének számlálva. A duhajdában jobban duhajkodnak, mint valaha. Igaz ugyan, hogy újabban nincs záróra-meghosszabítás és éjjel egy órakor nyugalomba vonul a dzsessz, élén a nagydobra festett mezetlen fekete istennővel, vannak azonban cifrább dolgok a duhajdában, mintha ezen általános felháborodást keltő mulatóhely éjjel-nappal egyfolytában nyitva lenne.

Nemrégiben például ruha-szépségversenyt rendeztek a duhajdában. Hogy ki rendezte ezt a versenyt és kinek az engedélyével, arról ne beszéljünk jelen alkalommal, mert nem akarunk személyeskedni. Tény az, hogy különféle kreációkban felvonultak a párok, a ruha-szépségversenyt végezetül egy debreceni úrhölgy nyerte meg.

Kellemesnek épen nem mondható incidens zavarta meg a valóban szenzációsnak ígérkező ruha-szépségversenyt. Táncos partnerével megjelent a világot jelentő duhajdai parketten egy városi tisztviselő estélyi ruhát öltött leánya. Ez az estélyi ruha az igen csinos fiatal hölgyön azért keltett feltünést, mert kevés volt rajta a hátat eltakaró ruha-rész. Annyira kevés volt, hogy a szépségverseny egyik rendezője be is lendült a parkettre és azt a kedves megjegyzést kockáztatta meg, hogy őnagyságát talán nem is szabadna indítani a versenyben, mert talán nincs is rajta egyáltalában ruha.

Hogy a fiatal urilány ezek után zokogva menekült a duhajdából és némineműlovagias ügyek is követték az elmenc közbeszólást: más lapra tartozik Erre a lapra csupán az tartozik, hogy a duhajda csehgyurkás vircsaftját a lehető legsürgősebben meg kell szüntetni és nincs arra a fővárosi tisztviselők részéről elegendő türelem, hogy ezek az üzelmek tovább follyanak annak a keresztény és nemzeti erkölcsnek a jegyében, amelyet a fővárosi alkalmazottakat magában foglaló Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége zászlajára írt!

A Keresztény Községi Párt ujból sikraszáll a harmadik, műszaki képesitéshez kötött alpolgármesteri állás megszervezéséért

Petrovácz Gyula a központi és kerületi műszaki igazgatás tátongó hibáiról — Gépészmérnök-tultengés van a fővárosnál a mérnök és épitészmérnök-hiány mellett

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Rákóczi-úti házbeomlás kapcsán irott cikkeinkben kifejezést adtunk azon álláspontunknak, hogy a belügyminiszternek, ha e tárgyban tett nyilatkozatai szerint le akarja vonni a katasztrófa tanulságait, sürgősen intézkedni kell *a műszaki képesítéshez kötött alpolgármesteri állás megszervezése iránt.* Ezen közléseink úgy várospolitikai, mint mérnöki szakkörökben *élénk feltünést* keltettek, és cikkeink kapcsán úgy a mérnöki, mint a vállalkozói szaklapok sorozatosan foglalkoznak az *Uj Budapest* által felvetett eszmével.

Az elmult napokban nyári szabadságáról visszaérkezett *Petrovácz* Gyula országgyűlési képviselő, a Keresztény Községi Párt elnökségének tagja, aki a a főváros törvényhatósági bizottságában évekkel ezelőtt bontott zászlót a műszaki képesítéshez kötött alpolgármesteri állás megszervezéséért. A Rákóczi-úti házbeomlás kapcsán napvilágot látott belügyminiszteri nyilatkozatok, továbbá a műszaki képesítéshez kötött alpolgármesteri állás megszervezését illetően

Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A belügyminiszteri vizsgálat, amely az egész városházi adminisztrációt egy szerencsétlenséggel kapcsolatban tette vizsgálat tárgyává, *két dolgot állapított meg.* Elsőnek megállapította a belügyminiszteri vizsgálat, hogy az ügyosztályok belső műszaki munkája *nem hagy fent különösebb kívánnivalót,* de hiányzik azok szakirányú központi vezetése.

A Keresztény Községi Párt már megalakulásakor, amikor legelőször felmerült a műszaki alpolgármesterség kérdése, 1920-ban állástfoglalt egyrészt a műszaki jellegű ügyosztályok számának szaporitása, másrészről a harmadik alpolgármesteri állásnak műszaki képzettséghez való kötése mellett.

Ezt az álláspontját a Keresztény Községi Párt a legutóbbi években is *következetesen fenntartotta,* és így igazán nem hibás abban, hogy a természetes és egészséges adminisztráció ezen elgondolása *valóra nem vált.* Most is az a felfogásunk, hogy

akár a budai, akár a pesti oldalon felmerült épitési katasztrófák, akár viszont a kerületi mérnöki hivatalok és a központi műszaki ügyosztályok közötti kapcsolat hiánya miatt, valamint a műszaki ügyek gyorsabb és egyszerűbb adminisztrációja érdekében nem lehet elzárkózni egy felelős, a központi irányítást és ellenőrzést gyakorló műszaki alpolgármesteri állás létesitése elől.

— *Gyakorlatilag* nincs egyébről szó, mint annak a közgyűlési határozatnak, amely a harmadik alpolgármesteri állás felállításának szükségességét már kimondotta, de az ahhoz szükséges minősítést *a törvény ellenére vagylagosan* — jogi, vagy műszaki — állította fel, egy oly belügyminiszteri jóváhagyásáról, amely az új fővárosi törvény kifejezett rendelkezéseinek megfelelően *a vagylagosságot megszünteti és a műszaki minősítést előirja.* Nincs senki, aki el ne ismerné, hogy

ez a harmadik alpolgármesteri állás nagyban megkönnyitené a jelenleg túlterhelt két alpolgármester helyzetét és a műszaki ügyek gyorsabb vitelére, tehát a közönség panaszainak megszüntetésére: feltétlenül alkalmas volna!

Ha előbb nem, az új költségvetés tárgyalásával kapcsolatosan az ősz folyamán pártunk részéről a közgyűlésen történni is fog ilyen indítvány.

— *A második tény,* amit a belügyminiszter úr vizsgálata helyesen megállapított az, hogy az építkezések külső ellenőrzése *a lehető leggyengébb módon van ellátva.* A tervek az épitési engedély kiadásánál szigorú elbirálás alá kerülnek, de azt, hogy az építkezés pontosan a tervek szerint történik-e, úgyszólván senki sem őrzi ellen. Ez arra vezetett, hogy

a lazább lelkiismeretű tervezők két tervet készitenek; egyet ad usum patris, a hatóságokhoz, mint beadványi tervet és egy másikat, ad usum Delphini, a tényleges kiviteli tervet.

A kettő között *lényegbevágó különbségek és méret-differenciák* vannak.

— A kerületi mérnökök időszerinti kiszállásai csak *külszínesek lehetnek,* az ő hivatali elfoglaltságuk mellett nem is lehet kívánni, hogy az építkezés lényegébe betekintést nyerjenek és megállapítsák, hogy az épületen található munkaterv *megegyezik-e a jóváhagyott épitési tervekkel* és a statikai számításokban feltüntetett méretekkel.

— Épen azért helyes az az elgondolás, hogy az építési engedély-díjak, az ellenőrzési díjak és lakhatási engedély díjak bevételének terhére, vagy egyéb hasonló jövedelmekből nagyobbszámú építészmérnököt, vagy felső építőipariskolát végzett fiatalembert *alkalmazzon a főváros kerületenként* az ott folyó építkezések állandó, hetenkénti, tényleges ellenőrzésére. Az ilyen szerves és következetes ellenőrzés a későbbi katasztrófák elhárítására kiválóan alkalmas volna!

— Nem utolsó sorban helyes az a megállapítás is — fejezte be általános érdeklődésre számottartó nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula — amit a belügyminiszteri vizsgálatban szintén kifejezést nyert, hogy

a mérnöki diplomák minősége a szolgálati beosztásban szintén érvényesittessék.

Hogy az építészmérnökök a magasépitésnél, a mérnökök az út- és csatornaépitésnél, a gépészmérnökök pedig a gépészeti ügyeknél nyerjenek beosztást, *nem pedig fordítva.* Mert senkitől sem kívánhatják, hogy olyan műszaki ügyeknél teljesítsen eredményes szolgálatot, amelyekre képesítése nincs! Viszont a fővárosnál még az új státusrendezés redukált megállapítása mellett is *gépészmérnök-túltengés* van, a *mérnök és épitészmérnök-hiány* mellett.

A berlini olimpiász tanulsága: fedett sportcsarnokot Budapestnek!

Felkay tanácsnok beszámol olimpiai kiküldetéséről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros sportszerető polgármestere, felismerve az olimpiai játékoknak az egész nemzetre kiható jelentőségét, a berlini olimpiászra a testnevelés és sport ügyeivel foglalkozó, szakférfiakból álló bizottságot küldött ki. A bizottságnak Felkay Ferenc dr. tanácsnok, a közoktatási ügyosztály kitünő vezetője irányitása mellett Hodászy Miklós testnevelési igazgató, Mezey Ferenc testnevelési szakfelügyelő és Bárány István dr. tanácsosi fogalmazó voltak a tagjai. A bizottság tagja volt a középitési ügyosztály részéről Dörre Endre müszaki tanácsos, aki a stadion müszaki berendezését tanulmányozta. A berlini út eredményeiről

Felkay Ferenc dr.

tanácsnok a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Olimpiai kiküldetésünk mintegy három hétig tartott, utunk célja az volt, hogy tanulmány tárgyává tegyük a berlini olimpiász megrendezésének müszaki és gyakorlati lebonyolitását, tanulmányozzuk a stadion és a hozzátartozó sportintézmények építési módjait.

— Magáról a stadion berendezéséről és az elért sikerek értékeléséről jelen alkalommal nem számolok be, ezt a részét az olimpiásznak bőven ismertette a napi és a sportsajtó. Van azonban az olimpiai kiküldetésnek néhány olyan tanulsága, amely az Uj Budapest hasábjaira kivánkozik.

— Ha végigtekintünk győztes olimpikonjaink sportágain, megállapithatjuk, hogy a tiz aranyéremből nyolcat olyan sportágak versenyzői szereztek, akik fedett sportcsarnokunk hiánya miatt sokszor levegőtlen kis csarnokokban voltak kénytelenek elkészülni a nagy küzdelemre. Ezért kell arra törekednünk, hogy a magyar állam és a székesfőváros összefogása révén az oly sokszor és sokak által óhajtott fedett sportcsarnok mielőbb megvalósulhasson. Ismerve a főváros sportviszonyait, véleményem szerint a pillanatnyi szükségletet kielégitené egy aránylag kevés költséggel létrehozható, hat-nyolcezer ember befogadására szolgáló fedett esportcsarnok.

— Ez a berlini olimpiász legnagyobb tanulsága! Mindezideig rossz pénzügyi viszonyaink megakadályozták megfelelő fedett sportcsarnok, illetőleg nagyobbméretü stadion megépitését. Reménylem, hogy a berlini győzelmek eredményeképen a nemzet és fővárosa együttes öröme és felbuzdulása rövidesen megvalósitja a fedett sportcsarnokot és a magyar stadiont! Az olimpiászon szerzett tapasztalataimról természetesen részletesen beszámoltam Szendy polgármesternek, rámutatva arra, hogy az annyira értékes diadalt szerzett magyar sport, ha a tókiói olimpiászon meg akarja tartani illusztris pozicióját, nem nélkülözheti tovább a fedett sportcsarnokot.

A Tribon Ruházati Részvénytársaság Üllői-út 14. szám alatti áruházában megkezdődött az óriási választékban levő őszi és téli ruházati cikkek árusítása előnyös részletfizetési feltételekkel is.

MEGJELENT A
KALLÓS JÁNOS-féle
„GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ÉS TŐZSDEI KOMPASZ"
1936-1937. évi évfolyamának első része két kötetben.

TARTALMAZZA: az összes budapesti, vidéki bankok és bankházak, budapesti és vidéki szövetkezetek, minisztériumok, a Tébe, a Budapesti Áru- és Értéktőzsde, Budapest székesfőváros és a vidéki városok stb. legújabb adatait. A közeljövőben megjelenő két kötettel együtt — amely az összes budapesti és vidéki ipari, kereskedelmi biztositó stb. vállalatok legújabb adatait fogja tartalmazni — **négy kötetből fog állani a nagymérvben kibővített komplett kompasz.**

Mind a 4 kötet ára együtt 60 P.

Megrendelhető: a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában Budapest, VI., Anker-köz 2. I. 4. Telefon: 1-220-96 és 1-213-86.

Szeptember hó 10-én és 15-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

HIREK

Olvasóinkhoz!

A főváros hivatalos nyári szünete végetért, jelen számunktól kezdve az UJ BUDAPEST, mint eddig, ezentúl is minden hét szombatján fog megjelenni.

AZ UJ BUDAPEST KIADÓHIVATALA.

Városépités Óbuda-Ujlakon

*

Nemzeti Stadion

Irta: nemes NÁTHLY IGNÁC

A berlini Olimpiász sok gyakorlati tanulságot nyujt egy Nemzeti Stadion berendezésére. Nemcsak a világversenyre, hanem szükségességére nézve is, ifjúságunk felnevelésére vonatkozóan. A versenyzők kényelmes elhelyezése és a látogatók sokaságának biztositása minden siker, még pedig nem utolsó sorban gazdasági előfeltétele.

Budapesten e tekintetben a Nemzeti Stadion központi fekvésének, illetve legfőbb közlekedési vonalának döntő szerepe van, mert a Duna a vizi- és a légi-sportokra nézve a Margitszigeten — az előkelő sportközönség csúcspontján — önmagában, máris Stadion-jelleggel bir. A Margitszigettel szemben levő Szent Lukács- és Császárfürdő tőszomszédsága pedig, egyrészt az Óbuda-Ujlaki rakparton, másrészt a Józsefhegy keleti alján — a Zsigmond-utca teljes átalakításával — olyan látótér bontakoznék ki, amely mindenféle sportesemény kiinduló- és célpontjául szolgálhat. Egy kb. a mai, lebontásra kerülő Erzsébetmalom helyén — a Zsigmond tértől a Kavics utcáig terjedő — ezer oszlopon e célra felépitendő tornászcsarnok, a jövő 1000 aranyérmes Pantheonját hirdetné és ez a görög szüzek temploma, rendszeres sportlehetőségeivel.

Ez az élni akaró ezeréves Magyarországot jelképező oszlopos tornászcsarnok, Zsigmond-utcai alagsorában a tágas közutakat, valamint a kellő feljáratokat foglalná magában a nagyméretü, emeletes, fedett tornászcsarnok belsejében. Ennek színházszerü belső páholyai kapcsolatosak a külső lépcsőzetes teraszokkal, mégpedig: az itteni kiszögellő Duna kanyarulata felé néző homlokvonalon az alsó rakpartig, a Józsefhegy felé pedig a széles patkóalakú szabadtéri Stadion nézőterébe.

A Magyar Panthenon e szerint kelet és nyugat felé legalább 300 méter hosszú, többemeletes, nézőteres lépcsőzeteket, az északi és a déli homlokzaton pedig, a Duna alsó rakpartjától kb. 200 m szélességben 25-soros oszlopcsarnokot mutatna, egy belső fedett és két szabadtéri nézőtérrel. A városrendezést és a jobb sorsot váró Óbuda Dunapartja, valamint a páratlan szépségü közvetlen budai hegyvidék a Szépvölgyi és a Pusztaszeri-utakon át a Jánoshegy kilátójáig stb., elgondolásom felül nem mulható helyességét bizonyitják. Az idegenforgalom elhelyezésében a Nemzeti Stadion központi fekvésénél fogva, Budapest összes számottevő szállodái egyaránt részesek lehetnek. Az ország rendszeresen berendelendő ifjúságának elhelyezése pedig a Testnevelési Főiskola, valamint az e célt szolgáló Parthenon intézményes dormitóriumaiban történhetne.

Mi ujság a kórházakban?

Rövidesen elkészül az Uj Szent János-kórház nőgyógyászati és a Szent László-kórház megfigyelő pavillonja — Salamon tanácsnok még a folyton csökkenő kórházi költségvetésből is bőven tud modernizálni és felfrissiteni

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Salamon tanácsnok legszembetünőbb érdemei közé tartozik, hogy noha esztendőről-esztendőre csökken a főváros közkórházainak költségvetése, *Salamon* tanácsnok — teljes egyetértésben *Wolff* Károly dr. közkórházi igazgatóval — minden esztendőben talál módot és pénzt arra, hogy költségvetésének szük keretei közepette is a lehetőség szerint modernizálja és felfrissitse a kórházi épületeket, anélkül azonban, hogy a betegek ellátása, vagy az orvosi kar bárminemü sérelmet szenvedne. Az ebben az évben végrehajtott javitási munkálatokról

Salamon Géza dr.

tanácsnok a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A Szent Rókus kórházcsoportban ebben az évben megkezdtük a különszobáknak egy épületrészbe való csoportosítását. Az eddigi orvosi szobákat, amelyek egy önálló folyósórészt foglalnak el, különszobákká alakitjuk át mintegy 14.000 pengős költséggel. Teljesen átépitettük és modernizáltuk a II. számú sebészetet és végeztük a szokásos karbantartási és felszerelési munkálatokat, esőcsatornák javitását, tető kicserélését, folyosók burkolását, a korhadt ablakkeretek kicserélését, mázolást, meszelést, stb.

— A Szent István kórházcsoportnál az I. számú sebészeti osztályt teljesen átépitettük. A munka még jelenleg is folyamatban van. A gyermekosztályt új tetővel láttuk el. A III. számú osztálynak napozó terasszát átépitettük, a kórtermeket kimeszeltük. A kórházhoz csatolt új területrészt parkiroztuk és ezen a területen helyeztük el, az eddig a kórház belső területén elterülő tisztviselői és orvosi tenniszpályát, továbbá a kertészetet.

— A Horthy Miklós kórházban a fertőtlenitő gépet, amely eddig a tüdőosztály alagsorában volt elhelyezve, s amely ellen a betegek részéről állandó panasz volt, az alagsorból kiemeltük és egy különálló épületbe helyeztük el, 35.000 pengő költséggel. A tüdőbetegek napozó terasszait ponyvákkal szereltük fel; a röntgenhelyiséget, amelyben nagy forgalmat lebonyolitani nem lehetett, új helyiséggel bővitettük.

— Az Uj Szent János kórházcsoportnál a sebészeti osztályon súlyos betegek elkülönitése céljából új elkülönitő-helyiségeket létesitettünk, megkezdtük az I. számú belosztály teljes átépitését és modernizálását, mely munka több, mint 51.000 P-t igényel. Ez jelenleg is folyamatban van. A tüdőbeteg pavillonokat újból szigeteltük és hat napozó teraszt, a betegek kényelmesebb elhelyezhetése érdekében átépitettünk. A főzőkonyha régi tésztasütő kemencéjének kicserélése folyamatban van. Az újonnan épült nőgyógyászati pavillon épitészeti munkái befejezést nyertek, most a belső berendezési munkálatok vannak még hátra, úgy hogy ezt a pavillont még a tél beállta előtt a nagyközönség rendelkezésére tudjuk bocsátani.

— A Szent László kórházban a megfigyelő pavillon épitészeti munkái befejezést nyertek. Ennek a pavillonnak a berendezése folyamatban van úgy, hogy ez a pavillon már az ősz folyamán át lesz adva rendeltetésének.

Megjelent a Kallós-Kompasz 1936—37. évfolyamának első része. A Pesti Tőzsde kiadásában és Kallós János szerkesztésében most jelent meg tizenkettedik évfolyamában a Kallós-féle „Gazdasági, Pénzügyi és Tőzsdei Kompasz" első része. A kompasz mind a négy kötetének ára csak 60 pengő és igy a legolcsóbb magyar kompasz. Megrendelhető a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában, Budapest, VI., Anker köz 2. I. 4. Az új kompasz praktikus összeállitása és áttekinthetősége biztositja a Kallós-féle kompasz döntő sikerét és megmagyarázza, hogy évről-évre miért népszerübb ez a kompasz, amelyet valóban nem nélkülözhet egyetlen fővárosi közhivatal sem!

Egy előkelő német folyóirat Budapestről. A „Die Dame" című előkelő német folyóirat legutóbbi számában „Páris? — nem, Budapest" címmel sok, szép képpel illusztrált cikket közöl. A cikkiró tiltakozik az ellen a beállitás ellen, mintha Budapest a Balkán Párisa volna. Eltekintve attól, irja, hogy a Balkán nem Magyarországon kezdődik, Budapest nem más, mint éppen Budapest, a maga sajátságos kedves és érdekes eredetiségében. Aki Budapesten volt, az inkább ne haljon meg, mint ahogy azt a nápolyiak kivánják, mert aki itt járt, annak szive örökké arra vágyik, hogy ezt a várost ismét élvezhesse. Budapest sokkal több, mint Páris: földi paradicsom.

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

Szülők figyelmébe!

Gyenge, vérszegény és megerősitésre szoruló tanulók felvételt nyernek a

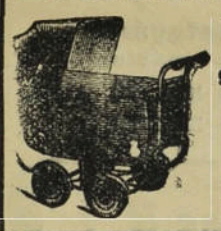
Magyar Iskolaszanatórium Egyesület Iskolaszanatóriumaiba

Budapesten a Svábhegyen ötholdas fenyves területen (I., Mártonhegyi út 6 szám) 100 középiskolai fiutanuló részére — megnyilik az őszi tanévvel — és

Szentgotthárdon, hétholdas fenyves, klimatikus területen 140 elemi-, polgári- és középiskolai **fiu- és leánytanulók** részére.

Szabadlégi oktatás. Államérvényes bizonyitványok. — Bentlakó orvosok és tanerők. Legmodernebbül berendezve. **Fertőző betegek nem vétetnek fel.** Kötelező előzetes orvosi vizsgálat. — Felvilágositást nyujt az egyesület központi irodája: Budapest, VIII. Sándor u. 26. III. emelet. Telefon: 1-315-83.

Buchwald Sándor

vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak.

VI, Andrássy ut 4. Telefon: 1-228-89

Proczeller Bálint

kövező mester

Budapest, X., Korponai-u. 11. Telefon: 1-481-34.

BÁNKI-tól

Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.

Budapest, IV, Váci-utca 36

Duna-utcai oldal

E szelvény 10% engedményre jogosit

FORD V-8 nyolchengeres versenynélküli motorjával VEZET

Ötüléses és hétüléses uj modellek raktáron megtekinthetők

Magyar főképviselet:

Hahn Arthur és Társai

VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a

Dr. Pajor Szanatorium és Vizgyógyintézet

Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.

Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.

Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Nem bontják le a Budai Szinkört

Miért késik a bérleti pályázat kiirása?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Jelentette az *Uj Budapest*, hogy *Sebestyén* Géza halálával tulajdonképen automatikusan felbomlott a Budai Szinkör bérletét illetően annak idején kötött szerződés. Hogy a főváros nem azonnali hatállyal szüntette meg a szerződést és a folyó évben még a Sebestyén-család kezén maradhatott a bérlet, annak az volt az oka, hogy a tiszti ügyészségnek előbb pert kellett indítania a bérletet terhelő *zárgondnokság megszüntetése* iránt.

Ebben a perben a közeli napokban lesz a bírósági tárgyalás és azután semmi akadálya sem lesz az amúgy is lejárt bérleti szerződés megszüntetésének. A közművelődési ügyosztály a bérlet megszűnésével kapcsolatosan már megtette a szükséges intézkedéseket az új pályázat kiírására. Még karácsony előtt meg fogják hirdetni a pályázatot, amely valamennyi pesti színházigazgatót közelről érinti.

Természetszerűen semmilyen vonatkozásban nincs szó arról, hogy a Színkört lebontsák. Az erre vonatkozó hangulatkeltő híresztelések nem fedik a valóságot. Annál kevésbé lehet szó a Színkör lebontásáról, mert a néhány évvel ezelőtti átépítésel kapcsolatban lebontás esetén pénzügyi bonyodalmak fenyegetnék a fővárost.

VÁLLALKOZÁS

A Hollós-ügy hullámai

A győri utépitési panama budapesti városházi vonatkozásai — A belügyminiszter szigoru leirata a fővároshoz az ajánlatok realitásának vizsgálatáról

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Várospolitikai és vállalkozói körökben még mindig élénk megdöbbenéssel tárgyalják az illetékes városházi tényezők döntését a Budakeszi-út egyrészének útrendezési munkáira meghirdetett versenytárgyalás polgármesteri döntését illetően. A polgármester a legolcsóbb ajánlattevő: Hollós Ferenc nevü vállalkozó ajánlatát fogadta el. Hollós 51.642 pengőért vállalkozott a kényes és nehéz közmunkára, noha a polgármesteri előirányzat a főváros és a kövezők által közösen megállapitott egységár-táblázat alapján 79.858 pengőt irányzott elő erre a közmunkára, a legdrágább ajánlattevő Schäffer Károly, az ipar egyik illusztris képviselője, pedig 70.326 pengős ajánlatot tett.

A szóbanforgó Hollós Ferenc hír szerint már meg is kezdte a közmunkát, amelyet fokozott mértékben fog ellenőrizni az út- és csatornaépitési ügyosztály. Szakértői vélemény szerint a mai anyagárak és munkabérek mellett a Hollós-féle ajánlat alatta van az önköltségi árnak és igy kétséges, hogy a munka teljesértékü kivitelezése elé nem fognak-e akadályok gördülni. Vállalkozói körök a Hollós-féle döntéssel kapcsolatban egyre határozottabban mutatnak rá arra, hogy a legolcsóbb ajánlattevők ájánlatának elfogadása nem mindig közérdek, sőt a legnagyobb mértékben veszedelmes is, mert a mindenáron munkát kapni akarók fejvesztett rohama a közmunkákért egyaránt káros a közre és az érdekelt iparos-társadalomra is.

Szakmai körökben sokat beszélnek arról, hogy a legutóbbi hetekben napvilágra jutott győri útépitési panama főoka a leleplezett részvénytársaságnak minden áron való munkakeresése volt. Amikor a cég látta, hogy a megajánlott és elfogadott irreális árakon nem képes dolgozni, kezdődött el a csalások és panamák áradata. Szakmai körök ezért fokozottan figyelmébe ajánlják a főváros út és csatornaépitési ügyosztályának, hogy a kiadott munkák megfelelő ellenőrzéséről gondoskodjon, mert vannak becsületes és nem becsületes vállalkozók. A becsületes vállalkozók közé tartozik például az a nagyvállalkozó, aki az irreális árak miatt a tavasz folyamán a szó szoros értelmében elvérzett a balatoni út egyik szakaszának építésén. Azokat az irreális vállalkozókat pedig, akik a szerződés aláirása kapcsán már tudják, hogy görbe utakon fognak járni, minden vonatkozásban ki kell zárni a közszállitásokból!

Uj lendületet adott az irreális árak ellen indított küzdelemnek a belügyminiszter azon rendelete, amely az új Közszállitási Szabályzat életbeléptetése kapcsán a legutóbbi napokban érkezett le a polgármesterhez. A belügyminiszter leirata megállapitja, hogy az odaitélő hivatalok az ajánlatok reálitásának vizsgálatára nem fordítanak kellő gondot, kizárólag a legolcsóbb ajánlat számszerü előnyeit nézik, és mellőzik azokat a megbizható cégeket, amelyek elsőrendü munkát szállítanak.

A belügyminiszter felhivja a főváros polgármesterét, hogy a közszállitási ügyek intézésénél az érdekképviseletek szakvéleményét indokolt esetekben kérje be, a közszállitások odaitélésénél pedig az ajánlatok reálitását mindenkor tegye vizsgálat tárgyává. A miniszter szerint azt az ajánlatot kell reálisnak tekinteni, amely a szállitandó cikket, vagy közmunkát, a tényleges költségek, a szakmában szokásos és megokolt költség és a gazdasági helyzethez viszonyitott haszontétel számbavételével megállapitott áron ajánlja.

Uj kiirások

Tetőfedő munkákra a X. ker. Ceglédi-úton létesitendő szükséglakások építéséhez. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Asztalos-, lakatos-, mázoló- és üveges munkákra a X. ker. Ceglédi-úton létesitendő szükséglakások építéséhez. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Ácsmunkákra a X. ker. Ceglédi-úton létesitendő szükséglakások építéséhez. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Bádogos munkákra a X. ker Ceglédi-úton létesitendő szükséglakások építéséhez. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedéllemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsitvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.: 1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon: 1—811—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, szinházi látcsövek. a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron; gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Tánosis-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSIA cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályhával. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

XIV. évfolyam 37. szám

Budapest, 1936. szeptember 12.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Portálok

A főváros városrendezési ügyosztálya és illetékes szakbizottsága a Rákóczi-úti katasztrófa óta — mint az erről szóló kommüniké jelenti — fokozott figyelemmel és óvatossággal kezelik a portálépítési kérelmeket. A mérnöki ügyosztály szakértői a leggondosabb tanulmányozás tárgyává tesznek minden olyan esetet, amikor a portálépítéssel kapcsolatban a falak érintéséről is szó van. A legutóbbi hetekben tömegesen utasította vissza a főváros a portálépítési kérelmeket, mert a szakértők szerint a bemutatott építkezési terv végrehajtása az épület állagának veszélyeztetésével járt volna.

Különös szegénységi bizonyítvány a városrendezési ügyosztály részéről ennek a szigorított eljárásnak a reklám dobján való közhirré tétele! Ugy fest a dolog, mintha utólagos igazolási eljárásról lenne szó, a Rákóczi-úti házbeomlással kapcsolatosan a jelek szerint alibit akarnak bizonyítani az ügyosztály mérnökei. Hát eddig nem vigyáztak volna az épület állagára, amikor portál-építkezési kérelem került az urak elé? Mindezideig nem tartották szükségesnek az urak megvizsgálni, hogyan érinti a terv a falak teherbiró képeségét, nincs-e veszély a kiváltásoknál, a talán díszes, de rosszul méretezett portál fölött nem omlik-e össze maga az épület?

Majd a bíróság, amely elé rövidesen odakerül az Ingatlanbank ominózus ügye, meg fogja vizsgálni, még pedig esküt tett szakértők véleménye és egyébb bizonyítékok alapján, történt-e a hatóság részéről hiba a Rákóczi-úti beomlásnak állítólagos okát képező portálépítkezés engedélyezésénél? Ne hirdesse tehát ezen főtárgyalásig a mélyentisztelt ügyosztály, hogy ő nem ludas az ügyben, sőt szigorú a végletekig. Ha pedig a harmadik emeleten a portál-engedélyezések túlhajtott szigorúsága ment határozatba, azt is meg kell kérdeznünk, miért csak statikai, és miért nem egyben esztétikai szempontból is vizsgálják felül az építési engedély alkalmával Budapest új portáljait az urak?

Azok a szörnyű giccsek és malterálmok, műmárványok és műkövek, plehek és neonok, amelyek a maguk bődületes dísztelenségében megdöbbentik a budapestit és az ittjáró külföldit egyaránt, azt bizonyítják, hogy a hatósági retorta vigyáz — ha ugyan vigyáz — az épület állagára, de fogalma sincs arról mi a művészet, mi az stílus, mi az építészeti szépség. A belvárosi portálok nemcsak a tervező építészek ötlettelenségét, hanem az úgynevezett illetékes hatóságok művészeti tudatlanságát és teljes érzéketlenségét is világgá kürtölik. Ha valaha szükség volt a régen porladó Polónyi Géza bátyánk által kezdeményezett Budapest Barátai nevű alakulatra, most valóban hézagot pótolna ez az annak idején közrészvétlenségbe fulladt intézmény!

Miért stagnál a várospolitika?

Petrovácz Gyula felelete: Azért, mert a miniszterelnök sajnálatosan hosszantartó betegsége miatt stabil és hosszabb időre rendelkezési joggal bíró kormány ezidőszerint nincsen!

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Noha a városháza törvényes nyári szünete végetért, a várospolitikai élet *szemmelláthatóan erősen stagnál.* Az adminisztráció *Szendy* Károly polgármester irányítása mellett természetszerűen a tőle megszokott pontossággal végzi kötelességét, elintézi a folyó ügyeket és előkészíti a főváros jövő esztendei költségvetését, amelynek, — mint azt az *Uj Budapest* legutóbbi számában részletesen megírta — pénzügyi bizottsági tárgyalása már *október hó első felében* meg fog kezdődni. Stagnál azonban a *várospolitikai élet*, nincsenek nagyobb kezdeményezések, megoldásra várnak a nagy problémák, amelyeket a nyári szünet alatt a közigazgatás előkészített. Ennek az egyre szélesebb körökben terjedő stagnációnak okairól és következményeiről

Petrovácz Gyula

országgyűlési képviselő, a Keresztény Községi Párt elnökségének tagja, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Az egész fővárosi közmunka-politikában, amely nagy horderejű városrendezési kérdések, építkezési problémák, fürdővárosi teendők, útépítési szükségletek terén napirenden van és sürgős megoldásra szorul, bizonyos nehézségek merülnek fel abból kifolyóan, hogy az országos politikában a miniszterelnök sajnálatosan hosszantartó betegsége miatt stabil és hosszabb időre rendelkezési joggal bíró kormány ezidőszerint nincsen. Hathetes provizóriumok nem alkalmasak arra, hogy döntő elhatározásokat érleljenek és hogy felelősséget vállaljanak nagy horderejű kérdések eldöntésénél azok az államférfiak, akiknek ilyen döntésekért felelősséget kell vállalniok. A problémák viszont itt dörömbölnek az ajtón és megoldást követelnek!

— A köz érdeke megkívánja, hogy minden közmunka-lehetőség kiaknáztassék és hogy a munkás kezek munkához jussanak. A polgármester és vele együtt a törvényhatósági bizottság viszont önmagában és saját felelősségére nem dönthet el olyan kérdéseket, amelyek a szokásos kormányhatósági jóváhagyáson felül előzetes hozzájárulást igényelnek és a kapcsolatos és összefüggő egész kérdés-komplexumról közös megbeszéléseket tesznek szükségessé.

— Ez az oka annak, hogy a prolongált országos politikai bizonytalanság visszahat a főváros életére is és bizonyos stagnálást okoz különösen az őszi munkaprogrammot illetően. Abba még bele lehet nyugodni, ha ez a stagnálás a hat héttel bizonyosan befejeződnék. De van-e valaki, aki azt merné állítani, hogy hat hét mulva megszűnik a politikai bizonytalanságnak ez a szomorú korszaka? Pedig minden érzelmi szempontól eltekintve szükséges volna, hogy úgy országos, mint városi érdekek megfelelőbb szolgálata szempontjából a bizonytalanság megszűnjék, és elhatározásra feljogosított tényezők irányítsák a közéletet és közmunkákat egyaránt!

A NEP politikai céljait szolgálja a legujabb fővárosi törvényrevizió

Kilenc szavazattal erősbödik a törvényhatósági bizottságban a NEP, mert azok, akik szakszerüség révén eddig tanácskozási joggal birtak, visszakapják szavazati jogukat

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Általános feltűnést keltett a pénteki nap folyamán a városházán, de várospolitikai körökben is a csütörtök-esti minisztertanácsról kiadott hivatalos közlemény. Ezen közlemény szerint a minisztertanács *Darányi* Kálmán dr. helyettes miniszterelnök elnöklésével magáévá tette *Kozma* Miklós belügyminiszter javaslatát a fővárosi törvény revízióját tartalmazó törvényjavaslat beterjesztése ügyében.

Várospolitikai körökben *alig valamit* tudnak arról, mit tartalmaz ez a törvényjavaslat, amelyről a belügyminiszterium sem a sajtót, sem a várospolitikai tényezőket nem tájékoztatta. A Keresztény Községi Párt *méltatlankodva veszi tudomásul*, hogy a belügyminiszter a törvényjavaslat-tervezetet annak a minisztertanács elé való terjesztése előtt nem tartotta szükségesnek ismerteni a legnagyobb városházi pártnak, a Keresztény Községi Pártnak vezetőségével.

Jól informált *kereszténypárti helyen* a legújabb törvényrevízióban nem látnak egyebet, mint annak a célnak a szolgálatát, hogy a Nemzeti Egység Pártja fővárosi szervezete legyen a törvényhatósági bizottság legnagyobb pártja. Ennek elérését pedig olyképen kívánják biztosítani, hogy a törvényhatósági bizottság közgyűlésében szavazati jogot adnak azoknak, akik szakszerűség címén tagjai a főváros törvényhatóságának.

Összesen *kilenc úr* űl a törvényhatósági bizottságban, akik mind szakszerűség címén törvényhatósági bizottsági tagok, eddig csak tanácskozási joggal birtak, de szavazati joggal nem. Összesen kilenc törvényhatósági bizottsági tagról van szó: a fővárosi pénzügyigazgatóról, az államrendőrség főkapitányáról, a főváros tanfelügyelőjéről, tankerületi főigazgatójáról, a Közmunkák Tanácsának elnökéről, a számszéki igazgatóról, az Országos Társadalombiztosító Intézet elnökéről, az Országos Közegészségügyi Tanács elnökéről, to-

vábbá a Vasúti és Hajózási Felügyelőség főnökéről. Kormánypárti oldalon természetesen *nem alaptalanul* számítanak arra, hogy a szakszerűség révén a törvényhatósági bizottságban a jövőben nemcsak tanácskozási, hanem szavazati joggal is felruházott bizottsági tagok szavazataikat a kormánypárttal együtt fogják leadni. A jövőben tehát ezek szerint a NEP *kilenc szavazattal lesz erősebb* a törvényhatósági bizottságban, és így a törvényhatósági bizottság legnagyobb pártja lesz.

Illetékes kereszténypárti helyen az Uj Budapest munkatársa előtt a szóbanforgó törvényjavaslattal kapcsolaban rámutattak arra, hogy véleményük szerint a legújabb törvényrevízió *kizárólag politikai célokat szolgál.* A városházi kereszténypárt, úgy a főváros közgyűlésén, mint a parlamentben is rá fog mutatni arra, hogy *sokkal fontosabb szempontjai* kellenek, hogy legyenek a fővárosi törvény revíziójának, mint az a nem is titkolt cél, hogy a *NEP szavazatait erősítsék a főváros törvényhatósági bizottságának közgyűlésében.*

Az utolsó pesti mecset

Pásztor Mihály könyve

E napokban ünnepli a magyar nemzet harmadfélszáz esztendős évfordulóját annak, hogy Budavár ormáról lehanyatlott a félhold és ezzel megkezdődött a török hatalom visszaszorítása Európa keletére. A nagy évforduló időszerűvé teszi annak a viharos korszaknak a megismerését, mely Budavár visszafoglalása után következett. A budapesti statisztikai hivatal kitünő igazgatóját, dr. Illyefalvi I. Lajost ez a meggondolás indította, mikor a kétszázötvenéves jubileum alkalmából a statisztikai hivatal kiadásában megjelenteti azt a tanulmánysorozatot, mely elénk tárja a romokból feltámadt Buda és Pest népének küzdelmes életét a török uralom után. A jubileumra készült tanulmányok első kötete ma jelent meg, legkiválóbb város-históríkusaink egyike, az avatott tollú városházi ujságíró: Pásztor Mihály tollából. A négyszáz oldalas munka az egykori statisztikai, várostörténeti, gazdasági és művelődéstörténeti adatok felhasználásával mondja el, miképen újhodott meg Buda és Pest, kik építették újjá, kik voltak első lakói és milyen volt a kormányzat. A mai budapestiek számára temérdek érdekes és meglepő adatot talál ebben a könyvben az olvasó. Igy például nagyon érdekes, miképen telepszenek meg Pesten a szerzetes rendek; a jezsuiták, a szerviták, a ferencrendiek, a pálosok, a domonkosok és az irgalmasok. 1717-ben telepszenek meg a piaristák és legkésőbb jöttek a klarisszák.

Három szerzet az Uri-utcában telepszik meg és mindjárt kezdetben nagy szerephez jut Pest életében. A három szerzet hatalmas telket és a telek mellé egy-egy mecsetet és minaretet kap ajándékul. Igy esett, hogy a Budavár visszafoglalását követő évtizedekben a szerviták, a franciskánusok és a pálosok török mecsetben tartották istentiszteleteiket, mert a háborús idők és a nagy szegénység miatt bizony jó néhány esztendőbe telt, míg saját templomukat felépíthették. A szerviták például csak 46 esztendő után jutottak annyira az építkezéssel, hogy saját templomukban dicsérhették az Urat, a ferencesek templomát csak 1738-ban szentelték fel, a pálosok temploma — a mai egyetemi templom — 1725-től 1742-ig épült.

A szervita atyák 1688-ban költöztek Pestre és az első időkben még csak egy kis földszintes házuk volt a mai klastrom helyén, a Petőfi Sándor-utca és a Szervita-tér sarkán. De övék volt a kis házzal szemben jó darab telek abból a hatalmas területből is, melyen ma a Központi Városháza áll. Ideiglenes templomul elfoglalták a Központi Városháza telkének északnyugati sarkán, a Kammermayer-utcai oldalon álló mecsetet és úgy volt, hogy később, ha több pénzük lesz, klastromot és templomot építenek a mecset helyén. De később sem igen volt pénzük, így azután több mint negyven esztendeig a török templomba jártak imádkozni a szervita atyák. Közben az történt, hogy a pestis-járványok idején Pest város kórházat akart építeni a Központi Városháza mai telkén, és úgy egyezett meg a papokkal, hogy a szerviták átengedik a városi telket kórházépítés céljára, a város pedig kárpótlásul odaengedi nekik azt a területet, mely a mai Párisi-utcáig terjed és amelyen ma a főposta palotája áll. Később változtak a tervek. A város nem épített kórházat, ellenben a hadi kincstár megépítette az invalidus-palotát, vagyis a mai Központi Városháza épületét. Az építkezéshez szükség volt a mecset helyére is, így azután a szerviták a mecsetet és a magas kőkerítéssel körülvett török temetőt kétezer forintért eladták katonáéknak. Kikötötték azonban, hogy a mecsetet katonáék csak akkor bonthatják le, ha a szerviták temploma elkészül. Kolostorukon és kertjükön kívül a szervitáknak akkoriban a belvárosban két hatalmas telkük volt. Egyik az a telek, melyen a Fehér Lóhoz címzett kocsma állott, melynek helyére később a Teleki-házat építették. De a Teleki-ház közvetlen szomszédja is a szervitáké volt. Ezen ma egy rozzant, barnára mázolt öreg ház éktelenkedik, melynek kapuja a szerviták terére szolgál. Egy kovácstól megvették a szerviták azt a telket is, melyen ma Szűz Mária oszlopa áll.

A főposta helyén volt a szerviták kertje. Hatalmas kőfal vette körül s már II. József császár idejében felmerült a gondolat, hogy a magas falat le kellene bontani. A kertből parkot akartak csinálni részben azért, hogy több levegőhöz jussanak a Belváros egymásra zsufolt házai, másrészt meg azért, hogy a város egyetlen impozáns épületének, az invalidus palotának frontja jobban érvényesülhessen. Ez az életrevaló gondolat azonban megmaradt tervnek. De mikor húsz év mulva, 1808-ban a pesti Szépítő Bizottság József nádor elnöklésével megkezdte működését, a Verschönerungs-Kommission plánumában már nemcsak az volt benne, hogy a szerviták kertjét parkká kell átalakítani, hanem benne volt az is, hogy a szervitákat át kell költöztetni a Lipótvárosba és a mai lipótvárosi bazilika helyén kell számukra templomot és klastromot építeni. A megürült szervita-klastromban viszont a piaristákat akarta elhelyezni a Szépítő Bizottság, hogy a piarista kolostort viszont városházává alakítsa át, mert az akkori városháza kezdett szűk lenni a rohamosan terjeszkedő és gyarapodó Pest számára.

Azonban ez a terv is megmaradt tervnek. A szerviták megkötötték magukat és nem akarták otthagyni a régi rezidenciát. Később bérházat akartak építeni a kert helyére és 1844-ben háromemeletes ház építésére kértek engedelmet. 46 ezer forintjuk volt a barátoknak az építkezéshez, de a Szépítő Bizottság nem adott engedelmet az építkezésre. Erre azután a szerviták kapták-fogták magukat, deszkából, gerendából istállószineket építettek a kertben és bérbeadták lótartó gazdáknak. Az istálló-üzlet jövedelmezőnek mutatkozott, ellenben akkor meg a szomszédság, a környékbeliek horkantak fel. Nem a jövedelmet irigyelték a szervitáktól, de a bódító illatot sokallták, amit a lóistállók árasztottak magukból. A hatóság erélyesen követelte, hogy a deszkaszineket le kell bontani, mert ezek az istállók — szeliden szólva — egészségtelenek és tűzveszélyesek. A szerviták azonban nem engedtek. Akkor Staffenberger István szószóló indítványára elhatározta a választott polgárság (akkor így hívták a törvényhatósági bizottságot), hogy a rendházat és a kertet megvásárolja és iskolát épít, meg teret létesít a helyén. Széchenyi István felkapta az ideát és nemcsak lelkesen agitált az iskolaépítés mellett, hanem tervet is készíttetett rá és ezt a tervet a Széchenyi-relikviák között őrzi ma is a Tudományos Akadémia. Széchenyi felső-ipariskolát, afféle műegyetemet akart építeni a szervita-klastrom helyére, kárpótlásul a Terézvárosban értékesebb ingatlant és plébániatemplom építést kínálták jel a szervitáknak. A szerviták azonban nem fogadták el ezt az ajánlatot sem. A sok huza-vona és pörösködés azzal ért véget, hogy a szerviták restaurálttatták a kolostort, a kertjüket pedig megveszi 226 ezer osztrák értékű forintért a kincstár és 1873-ban megépíti rajta a főposta palotáját.

Igy ért véget a szervita-háború.

VÁROSHÁZI NOTESZ

A VÁROSHÁZA ÉS A FŐVÁROSI ADMINISZTRÁCIÓ teljes felkészültséggel várja, hogy megkezdődjön a törvényhatóság őszi élete. Hogy mindenre mindezideig nem került sor, és a legjobb esetben szeptember vége előtt nem is hívják össze a törvényhatósági bizottságot, az korántsem a polgármesteren, vagy a főpolgármesteren múlik, hanem egyéb, főleg országos politikai viszonylatokon.

A városházán mindenesetre végetértek a nyári szabadságok, a főtisztviselők közül az egyetlen Szemethy Károly dr. tiszti főügyész van távol Budapesttől, de még ebben a hónapban ő is átveszi hivatala vezetését. Lamotte Károly dr. alpolgármester hétfőn rukkolt be hivatalába, bár az ő nyári szabadsága tulajdonképen csak félszabadság volt: hetenként legalább kétszer inkognitóban jött be a városházára Lamotte, hogy a fontosabb ügyekben meghallgasa a referátumokat. Lillafüredi üdüléséből a közeli napokban érkezik haza Liber Endre. Az első alpolgármester — minden ellenkező híreszteléssel szemben állapitjuk meg ezt — tökéletesen egészséges és a jövő hét folyamán már ő is bejön a városházára.

*

HOGY FOLYTASSUK A CÁFOLATOKAT: idejegyezzük, hogy mindazok a hírek, amelyek azt a vágyálmot tartalmazzák, hogy a Keresztény Községi Pártban nem teljes és tökéletes az együttérzés és az összetartás, — minden alapot nélkülöznek.

Csilléry András dr., a párt ügyvezető elnöke mindazokat a kapcsolatokat megkereste és megtalálta, amelyeknek megerősítése a párt szempontjából szükséges, és ahol dokumentálni kell a kereszténypárt töretlen egységét. A miniszterelnöknél annak németországi útja előtt, Szendy polgármester társaságában jelent meg a Keresztény Községi Párt ügyvezető elnöke. Ez alkalommal legrészletesebben tudomást szerzett a miniszterelnök a főváros legközelebbi és legfontosabb teendőiről. A miniszterelnök biztosította Csilléry Andrást, hogy legteljesebb egyetértésével találkozik az ő illusztris személyiségének a kereszténypárt első csatasorába való állítása.

De felkereste Csilléry András dr. Serédi Jusztinián dr.-t is, Magyarország bíboros hercegprímását, továbbá az Országos Keresztény Gazdasági és Szociális Párt vezetőit: Ernszt Sándort és Zichy János grófot is. Mindezeken a helyeken Csilléry a Keresztény Községi Párt nevében megköszönte a Wolff Károly halála alkalmából megnyilvánult részvétet. Mindenütt a legteljesebb rokonszenvvel fogadták Csilléry Andrást, aki különben egészen rövid időre üdülni ment a fővárosból.

*

EGY HÉT LEFORGÁSA ALATT hétfőn immáron másodízben kereste fel Serédi Jusztinián dr., Magyarország bíboros hercegprímása Szendy Károly polgármestert városházi hivatalában. Az ország első papja és a főváros első polgára ez alkalommal — háromnegyed órán keresztül — azokat az intézkedéseket tárgyalták meg, amelyeket a főváros Szent István halálának a jövő esztendőben bekövetkező kilencszázéves jubileuma alkalmából tenni fog.

*

KURFÜRST ISTVÁN, a Fővárosi Házinyomda népszerű vezérigazgatója, súlyos reumabántalmaival hatodik hete fekszik az egyik fővárosi szanatóriumban. Kurfüst, — hála orvosai szakszerű kezelésének — már lábbadozik, a jövő hét folyamán el is hagyja a szanatóriumot és szeptember második felében újra be fog jönni hivatalába.

*

A BUDAPEST SPORTEGYESÜLET FOTÓSZAKOSZTÁLYÁNAK a Fővárosi Képtárban rendezett fényképkiállítását igen nagy számmal látogatják külföldiek is, akik elragadtatással dícsérik a szebbnél szebb felvételeket és azt az ötletet, hogy a fotókiállítást a Fővárosi Képtárban rendezték meg.

Szendy polgármester koncepciózus elgondolása alapján a Károlyi-palotában jelenleg is nagyarányú munkálatok folynak. Ennek a gondolatnak folytatólagos kiépítésével ez a nagyértékű épület elhelyezésénél és kiképzésénél fogva a művészetek központjává is volna fejleszthető. Alig van megfelelőbb hely a Károlyi-palotánál úgy kiállítások, mint szabadtéri előadások megrendezésére.

*

TUBOLY JÁNOS, AZ ELEKTROMOS MŰVEK nagytudású és pompás kereskedelmi érzékkel bíró kereskedelmi igazgatója az elmúlt hónapokban hosszabb ideig súlyos betegen feküdt az egyik fővárosi szanatóriumban. Tu-

A drágaság körül

Irta: Szőke Gyula dr.

A közélelmezési bizottság hétfői ülésén az egyik felszólaló megállapította, hogy főleg a húsneműek áremelkedése kibírhatatlan, a másik szónok pedig a zöldség- és gyümölcsfélék igen alacsony áráról szólott azzal, hogy még ilyen módon sem tudják a termelők a termelvényeiket értékesíteni. Ugyancsak most jelent meg a Községi Élelmiszerüzem statisztikája, amely kimutatja, hogy az idén az első félévben a húsnemüek forgalma 31%-kal, a zöldségnemüeké pedig 50%-kal esett a mult évi első félévi forgalommal szemben.

Ha ezt a nemcsak érdekes, de szomorú helyzetképet látjuk, önkéntelenül felvetődik a kérdés: *Mit tesz, és mit tegyen a főváros a drágasággal szemben és a fogyasztás emelése érdekében?*

A főváros fenntartja a vágóhidakat, a vásárokat, a vásárcsarnokokat és a Községi Élelmiszerüzemet. Mindegyik igyekszik megfelelni a saját feladatának, mindegyik gondoskodik annyi termelvényről, hogy a főváros lakossága minden időben megtalálja a kielégítést. De szinte úgy van, hogy egyik sem vesz a másikról tudomást, egyik sem nézi sem a termelők, sem a fogyasztók érdekét, hanem mintha mindegyik egy-egy *külön, öncélú intézmény* volna, igyekszik a saját életét leélni és minél hasznothajtóbb vállalattá alakulni.

Pedig minél jobban akarják önmaguka ezek az intézmények függetleníteni és minél jobban a saját hasznukat munkálják, annál kevésbbé lesznek virágzó és a köznek hasznothajtó üzemek. De nem is ezért a saját haszonért állították fel őket. Szinte már unalmas hangoztatni, *mennyire elhibázott* a nagyvásártelep egész elgondolása és *mennyire megdrágította* a főváros élelmiszerellátását; *csak emészti* a főváros millióit, *soha készen nem lesz* és soha *kellő szolgálatot nem teljesít!*

Éppen úgy téves az az elgondolás, amely a Duna két partját *csak korzónak képzeli el* és onnan minden forgalmat, minden vásárt elterel messze a főváros határába és ezzel időveszteségben és pénzkiadásban emeli a drágaságot. Mintha a főváros népének fontosabb lenne a korzózás, mint az étkezés.

Az új vásárpénztár a mai szervezetében *nem nyul bele kellő hatállyal a vásárok rendjébe* az állatok értékesítésének az irányítása céljából. *Nincs meg a kellő összefüggés* a vásárok, a vágóhidak és a vásárpénztár között és főleg hiányzik mindezen intézményekben az az irányító rendelkezés, amely a mindenkori szükségletnek megfelelő felhozatalt biztosítja és ennek megfelelően intézi az exportot.

A Községi Élelmiszerüzem pedig ma már legfeljebb a tömegélelmezés egy részének a kiszolgálásával *nem is lehet* az árakra olyan irányító befolyással, mint amikor a községi zöldségüzemmel kapcsolatban szinte utasítása volt a tekintetes tanács részéről az árak nivellálása érdekében a felhozatal, a felraktározás és szükség esetén az összegyűjtött áruk piacra dobása.

Ezeknek az intézményeknek a szerves összeműködése sokat segíthet. Szükséges azonban a *vidék kellő közremunkálása is!* A főváros szervei nem tudhatják egyedül a vidékről a felhozatalt irányítani, amíg a vidéki közigazgatás, vagy a gazdasági felügyelőségek, vagy gazdasági egyesületek révén a vidéki piac megszervezve nincs: addig a főváros munkája csak féleredményt adhat.

Azonban a helyzetkép nemcsak ennek a szervezettségnek a hiányát mutatja, hanem a termelés és fogyasztás szervezettlenségét is, valamint a vásárlóképesség teljes lecsökkenését. Csak *szórványos jelenség* a nagykőrösi zöldség- és gyümölcseladás sikere!

Amíg a szállítási költségek kellően nem mérséklődnek, amíg a legkülönbözőbb címeken akadályozzák a környékbeli behozatalt, és amíg csak a nagyvásártelep lehet az egyetlen elosztóhely, addig a termelő valóban nem kap, *jóformán semmit* az árujáért és ugyanakkor a közvetítők sokasága útján a fogyasztóhoz jutott termelvény megfizethetetlenül drága lesz. A fogyasztó elkölti a pénzét, de ugyanakkor a pénzéért kevesebbet tud vásárolni a patikadrága vásárcsarnokokban, mert meg fosztották attól a lehetőségtől, hogy élelmiszervásárokban, vagy nyilt piacon, vagy a dunaparti behozatali helyen vásárolhasson. Legjobban mutatja ezt az, hogy a nagyvásárcsarnokban átlag 100-140 %-kal olcsóbb a zöldség és gyümölcs, mint a kerületi vásárcsarnokokban, ahol a fogyasztó már csak negyedik kézből vásárolhat.

Folyton azt hirdetik, hogy *igen jó termés volt:* a mezőgazdák már vásárlóképesek, a közalkalmazottaknak is meg van a jövedelmük, az ipar és kereskedelem dolgozik, tehát nincs ok a panaszra, de valóságban a fogyasztó türhetetlenül magas áron vásárol, a termelő pedig egyes szerencsés eseteket kivéve, alig éri el a tavalyi árakat, jobb termés is csak egyes helyeken van, így a mezőgazdák vásárlóképessége alig javult. Ezért az iparos és kereskedő helyzete sem jobb, kénytelen a kis forgalom mellett olyan haszonra törekedni, amennyit eddig a nagy forgalom mellett ért el; mert az ő szükséglete sem csökken, a közterhei pedig csak emelkedtek.

Szükség van tehát a szervezettségre! De nem valami új hivatalra, hanem a meglévő intézmények gyakorlati összefogására és együttműködésére az árak irányításában és szigorú rendtartásra és erős fegyelemre a vezetésben.

„ANTONIA“ MOSÓ
SZAPPAN
2 kiló
96 fillér
az ismert 30%-os másodrendű
kitünően habzó minőségben
PÁRISI
NAGY ÁRUHÁZ

Elkészült végre az uj szinházi szabályrendelet

A szabályrendelet teljesiti az érdekeltségek kivánságait, de nem öli meg a meglevő szinházakat és nem teszi lehetetlenné uj szinházak alapitását

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Eszendők sora óta húzódik a főváros vezetősége által már régen tervbevett szinházi szabályrendelet ügye. Az év tavaszán *Liber* alpolgármester vezetésével több ankéton tárgyalták meg a szinigazgatók, a szinművészek, továbbá az írók érdekképviseletei a szinházi szabályrendeletben megvalósítandó főbb célkitűzéseket. Ezen tanácskozások alapján a főváros közművelődési ügyosztálya most elkészítette a szabályrendelet nyers tervezetét. A tervezetről és annak további sorsáról

Némethy Károly dr.

tanácsnok, a közművelődési ügyosztály vezetője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkaársának:

— A szabályrendelet nyers tervezete elkészült, a vezetésem alatt álló ügyosztály most dolgozik annak végleges formába való öntésén. A tervezet a közművelődési szakbizottság első őszi ülése, azután pedig a főváros közgyülése elé fog kerülni.

— A szabályrendelet-tervezet magában foglalja a lefolytatott ankétok, továbbá a kultuszminiszteriummal történt megállapodások alapján mindazokat a lehetőségeket, amelyek megvalósíthatók anélkül, hogy a meglevő szinházakat megfojtanók és új szinházak alapítását lehetetlenné tennők. A szabályrendelet-tervezetet illetően különben az az álláspontunk, hogy teljesen *szabad kezet biztosítunk* úgy a szakbizottságnak, mint a közgyülésnek arra vonatkozóan, *hogyan és miképen akarnak rendet teremteni* a szinházak környékén.

boly, aki még mindig betegszabadságon van, a napokban betegségére való hivatkozással nyugdíjazását kérte a polgármestertől. A polgármester, tekintettel Tuboly nagy érdemeire az Elektromos művek fejlesztése körül, csak igen nehezen teljesítette Tuboly végérvényes és viszavonhatatlan kérését.

*

A POLGÁRMESTER, AMIKOR SIPŐCZ főpolgármester kifejezett kívánságára Horony-Pálfi Aurél dr. tanácsi főjegyzőt állította a főpolgármesteri hivatal élére, tanácsnok-helyettessé avatott három kitűnő főtisztviselőt: Csanády Gusztáv dr., Havlin Károly dr. és Flaxmayer József dr. személyében.

Csanády Gusztáv dr., a legfiatalabb — úgy korra, mint szolgálati időre — főjegyző, eddig a főpolgármesteri hivatal élén teljesített szolgálatot. Mint Sipőcz főpolgármester bizalmas embere hosszú esztendőkön át módjában állott a városigazgatás magasfokú tudományába bepillantást nyernie. Uj beosztása a közgazdasági, közlekedési és ipari ügyosztályban azt mutatja, hogy Szendy polgármester nagyra értékeli az ő kitűnő képességeit.

Havlin Károly dr., az elnöki ügyosztály vezető-helyettese, születésnapi ajándékul kapta a polgármestertől a vezetőhelyettesi megbizatást, amelyet ténylegesen már tavasz óta betölt. A polgármester még tanácsnok korában, mint a IV. ügyosztály vezetője ismerte meg Havlin tanácsjegyző kitűnő képességeit. Havlin a katonai és közjogi ügyosztályban a kegyúri ügyek referense volt és amikor az ügyosztályok új ügykörének beosztása során a kegyúri ügyek a közjogi osztályból az elnökibe kerültek át, Havlin tanácsjegyzőt a polgármester szintén áthelyezte az elnöki ügyosztályba. Havlin új munkakörében változatlanul megtartotta a kegyúri ügyek referensi tisztjét, hozzá tartoznak ezenfelül a sajtóügyek is. Farkas tanácsnok kitűnő, általános népszerűségnek örvendő, teheséges és koncepciózus helyettest kapott Havlin Károly személyében.

A közélelmezési ügyosztály új vezetőhelyettese Horony-Pálfi Aurél örökében Flaxmayer József dr. lett. Flaxmayer a városháza legfiatalabb gárdájához tartozik: alig harmincnyolcesztendős. Eddig az elnöki ügyosztályban működött, ő volt a státusrendezés előkészítő referense. Bizonyos, hogy az ő tanácsnok-helyettesi megbizatása egy nagyratörő városházi karrier közbeeső állomása.

FORD
V-8 nyolchengeres
versenynélküli
motorjával
VEZET
Ötüléses és hétüléses uj modellek raktáron megtekinthetők
Magyar főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19.

A körvasut fantomja kisértett Pestvármegye kisgyülésén

Irta: Pirovits Aladár

A napilapok beszámoltak Pestvármegye törvényhatósági bizottságának aug. 31-én tartott kisgyűléséről, amely alkalommal *Fábián* Béla országgyűlési képviselő és törv. hat. bizottsági tag napirend előtti felszólalásában kifogásolta Pestkörnyék községeinek és városainak úthálózatát, mely mai állapotában lehetetlen.

— *Ha valaki* — mondotta *Fábián* — *az egyik pestkörnyéki városból át akar menni a másikba, akkor legtöbbször Pesten kell keresztül mennie. Ha az összekötő utakat meg is építettük már, villamos közlekedésünk egyáltalán nincs.*

Szószerint idéztük ezt a felszólalást, melyre vonatkozólag megjegyezzük, hogy mindig hibáztattunk valamely felszólalásban olyanféle kifogásokat, melyeknek tárgya *szakkérdés*, amelyre vonatkozólag azonban a felszólalónak hiányzik a kellő tárgyismerete. Ebben az esetben szerencse, hogy *Erdélyi* Lóránd a felszólalásra helyes érdemi választ adott a következő nyilatkozatában:

— A vármegye igyekszik kiépíteni a környékbeli utakat, *arra azonban nincs kilátás, hogy a Beszkárt közvetlen villamos vonallal kösse össze a főváros megkerülésével a környékbeli városokat és községeket.*

Ez a válasz kétségtelenül helyes, de hiányzik annak megokolása, miért nincs kilátás arra, hogy ezek a városok villamos vasuttal köttessenek össze, vagyis, hogy azok a főváros körül körben fekvő városok, az olyan gyakran emlegetett *körvasút* megépítésével hőn óhajtott vágyaik beteljesedését lássák.

Ez az eszme imár sokszor kísértett, de ez alkalommal csupán *Harrer* Ferenc dr. felsőházi tagnak az 1932. évben megjelent *városfejlesztési program* tervezetében idevonatkozólag foglaltakra terjeszkedünk ki, mert erről jól tudjuk, hogy az ebben található megállapítás, mint első álláspont igen sok másoknak is az álláspontjuk, mert hiszen ez az egész emlékirat a mérnökegyletben is tárgyalva volt, és egyhangú helyesléssel találkozott. *Harrer* programtervezetében ezt olvashatjuk:

— *Egyedül a helyi vasúti közlekedési rendszer, amely legújabb időkig a környéki településeket csak sugárszerűen a főváros felé kapcsolta be és egymással való periferikus összekötésüket mellőzte, — elég volt arra, hogy Budapest és a környék között szorosan összefüggő élet alakuljon ki.*

Ebből a *Harrer*-féle interpretációból is tehát az tűnik ki, hogy a körben való vasuti közlekedési rendszer a pestkörnyéki települések között most még mellőzve van.

Nézzünk komolyan szembe ezzel az általánosnak látszó kívánalommal, és ezen az alapon mutassuk ki, hogy az a *Fábián* Béla-féle és *Harrer* Ferenc által igazolt periferikus vasúti összeköttetés, *a körvasút gondolat*, egy semmiféleképen nem helyeselhető olyan téveszme, amelyre vonatkozóan nyujtandó magyarázatunk 100%-os biztonság erejéig győzhet meg bárkit is a magunk igazáról. Bizonyítékokként elméleti igazságokból is sorolhatnánk fel tényállításokat, de itt most a kritikus helyzet inkább azt követeli, hogy az életből soroljunk fel bizonyító példákat. Elsőben is elmondjuk, hogy a Szegeden székelő *Magyar Vidéki Városok Kulturális Szövetsége* nem régen azzal a kérelemmel fordult a MÁV. igazgatóságához, hogy: *Szeged, Kiskúnfélegyháza, Szentes, Hódmezővásárhely és Szeged közötti vasútvonalakon a körforgalmat léptesse életbe, vezese be.* A MÁV. igazgatósága Szeged város polgármesteri hivatala útján értesítette a nevezett Szövetséget, hogy: *már elvileg is ellene van az ilyenféle kérelemnek*, mely nem volna egyéb, mint fölösleges vonatoknak forgalomba helyezése és azoknak kihasználatlanul való járatása. Az ilyen körforgalom bevezetéséből ugyanis sem az utazó közönségre, sem pedig az áruforgalomra valami különösebb előny nem háromolhat. A forgalomra nézve nem az a fontos, hogy a Szegedről kiinduló vonat a felsorolt városokon keresztül haladva visszatérjen Szegedre. *Az a gyakorlatilag helyes forgalmi intézkedés, ha annak eredményeképpen megfelelő és célszerű utazás-alkalmakra és ugyanilyen szállításokra nyílik kellő mód és lehetőség.*

A felsorolt négy várost ma már egyébként is összekötő vasútvonalakon a jelenben érvényes menetrendi viszonylatok minden jogosan támasztható igényt kielégítenek. Ilyen körülmények között fölösleges volna még több vonatot járatni, hogy azok körben járva, *kétes értékű körforgalom* céljait szolgálják.

Minden elfogulatlanul gondolkodó és kellően tájékozott ítékezőnek be kell látni, hogy a MÁV. most ismertetett álláspontja tökéletesen helyes. A városrendező kritikusnak tehát, aki itt most a pestkörnyéki városok között felvetett hasonló körvasút gondolatról kíván véleményt nyilvánítani, — nincs egyéb feladata, mint zászlót hajtani ezelőtt a konkrét gyakorlati kérdés tárgyköréből kiindult szakvélemény előtt.

A tisztánlátás érdekében szóvá teszünk itt most egy olyan körvasút elgondolást, mely igen sokaknak képzeletében, mint hő óhajtás, de sőt mint szükséges alkotás kiolthatatlanul él, és sokszor halljuk emlegetni.

Ez a balatoni körvasút!

Pedig, most már bizonyításra sem szorul, hogy ez a körvasút és körforgalom valóságos megtestesítése annak a téveszmének, melyet általában a körvasút és a körforgalom gondolata magukban rejtenek. Szükség van azonban mégis az eszmék tisztázására. Ugyanis körvasút és körforgalom a legbensőbb kölcsönhatásban álló két fogalom. Körvasútról csak ott lehet szó, vagy az előbb ismertetett szegedi esetben, — bizonyos meglevő vasútvonalaknak körvasútként való elgondolása csak akkor van a maga helyén, ha azon az állandó körforgalom lebonyolítása valósággal végbemegy. Viszont, a körforgalom már eleve feltételezi, hogy a körvasút tényleg megvan.

Még kuriózumként megemlítjük, hogy a MÁV. meggyőződése ellenére, számtalan kérelemnek, sőt kényszerhelyzetnek engedve, próbaképen bevezette a Balaton körül a körforgalmat, még pedig a Szabadbattyán—Siófok—Keszthely—Balatonfüred—Szabadbattyán relációban. De nem sokáig kellett várni, hogy ennek a próbának kétes eredményéről, sőt teljes céltalanságáról a MÁV. is, de a nagyközönség is meggyőződjenek. Ilyen körülmények között talán fölösleges is bővebben magyarázni, hogy a Balaton körül állandóan folyamatban levő fejlesztése a közlekedési viszonyoknak miért nem veszi programjába a Kenese és Aliga közt még mindig hiányzó nagyvasuti összeköttetés megteremtését. Sokszor halljuk említeni a *berlini Ringbahn*-t hivatkozásképpen. Negyven évvel ezelőtt a főváros tanulmányútra küldött ki Németországba. Felszálltam a Ringbahnra, és miután ott a vasutat kísérő kalauz minden beszálláskor elveszi a jegyet, azontúl pedig nem törődik az utassal, egy egész délelőttöt töltöttem el körben való uazással 20 Pfennigért, és pedig teljesen egyedül utazva. Mikor érdeklődtem aziránt, miért van olyan kevés utas, illetve miért nincs utas, azt a választ kaptam, hogy itt csak reggel és este van utasforgalom. Párizsban ugyanígy utaztam a *Petit Ceintur*-ön. Ott is az tűnt fel azonnal, hogy miért áll meg a vasút oly sokszor, amikor pedig nem száll fel senki. Gondoljuk most el, milyen célt szolgálna a pestkörnyéki körvasút, abból azután megértjük, hogy miért nincs eszeágában sem a Beszkárt-nak a villamos körvasútat megépíteni, amely még, horribile dictu, új dunai hidat is igényelne, hogy rajta vasúti körforgalom megindítható lenne. Egyes MÁV. mérnökök magánbúzgalomból doktori disszertációnak is beillő külső formák mellett írtak tanulmányokat a Budapestet körülövező nagyvasútról és annak körforgalmáról. De ezeknek belső tartalma azután el is árulta szerzőik végtelenül nagy naívságát.

*

Tanulságként jegyezzük meg, hogy: a körvasút-gondolata olyan eszmei tévedés a városrendezésben, mint amilyen optikai csalódás a délibáb a természet szabad szemléletében. A szemlélő a Hortobágyon egy víztükörben látja a gulyaménest, a kútágast, stb. de fordított helyzetben. A körvasút rajongói pedig az igazságot látják ilyen fordított értelemben, valósággal mint fantómot.

WIHART FERENC
építész — építőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969 08.

A főpolgármester a jövő héten átveszi hivatala vezetését

Október első napjaira marad az első őszi rendes közgyülés összehivása

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Sipőcz Jenő dr. főpolgármester már teljesen felgyógyult és ezen a héten már részt is vett egy igen fontos várospolitikai konferencián.

A főpolgármester, — mint az Uj Budapest illetékes helyen értesül — a jövő héten átveszi hivatala vezetését.

Itt említjük meg, hogy szeptember havában már nem fog közgyűlést összehívni a főpolgármester. Az első rendes őszi közgyülés október első napjaiban lesz, amelyen is az adminisztráció által odavitt folyó ügyek fognak tárgyalásra kerülni.

LIFT ** HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ** FELVONÓ-IPAR Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

HIREK

Polgármesteri beszámoló a jótékonysági akciókról

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester most állította össze a főváros közjótékonysági működéséről szóló jelentését a folyó év első felét illetően.

Az ebédosztásban részesített inségesek napi átlagszáma január havában volt a legnagyobb: 56.217 személy, de sohasem volt kisebb 38.000 személynél. A kerületi elöljárók, az Országos Stefánia Szövetség és a hajléktalanok menedékhelyei által kiosztott jótékonysági utalványok száma állandó emelkedést mutat. Januárban még csak kétszázezer jótékonysági utalványt osztottak ki, ez a szám már júniusban 362.000-re emelkedett.

A munkakészség igazolása ellenében való segélyezés keretében a folyó év első felében összesen 148 napon át naponta átlag 840 inségmunkás dogozott a székesfővárosi kertészet és a kerületi elöljáróságok mérnöki osztályai által kijelölt munkahelyeken.

A családi kereteken kívül élő hajléktalanok nyilvántartása, segélyezése és erkölcsi támogatása céljára áprilisban megkezdte működését a Hajléktalanok Központi Irodája. A hajléktalanok nyilvántartásba-vétele, a hatósági és társadalmi menedékhelyek nyilvántartása és adatszolgáltatása a hajléktalanok személyes jelentkezése alapján történik.

TÜSKÉK

Milliomos iskolaorvosok

— Levél a szerkesztőhöz —

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Ebben az esztendőben először közölték a napilapok azoknak az orvosoknak a névsorát, akiket a polgármester úr őméltósága a folyó esztendőre az iskolaorvosi és az iskolaszakorvosi teendőkkel ideiglenes jelleggel megbízott. Azért ideiglenes jelleggel, mert mint a napi lapok közleményeiben — minden valószínűség szerint hivatalos komüniké alapján — olvasható volt, a státusrendezés, amely az iskolaorvosi intézményt véglegesíti, még nincs abban a stádiumban, hogy a néhány nap mulva kezdődő iskolai évre, az arra kiszemeltek már végleges állást nyerjenek a fővárosnál.

A nagyközönség, közöttük mi, orvostársadalom is, ebben az esztendőben elsőnek értesült a névsorról, amely minden valószínűség szerint eddig sem volt titok a beavatottak számára, csupán számunkra hozott meglepetést. Mi másod- és harmadosztályú orvos-állampolgárok csak most látjuk a maga kirivó igazságtalanságában megdöbbentő hatást keltő névsort, a protekciósoknak, jó összeköttetésekkel rendelkező kollégáknak és kolléginánknak a pártvezéri rokonsággal, vagy kegyekkel dicsekvő kartársainknak azt a gyülekezetét, amely évente igen könnyű munka árán százezreket keres a főváros.

Nem vitatkozom mélyen tisztelt Szerkesztő Ur azzal az álláspontlal, hogy iskolaorvosi intézményre szükség van-e, holott ez az intézmény egyre nagyobb mennyiségben veszi el a még szabadon praktizáló orvosok kenyerét, arról nem is beszélve, hogy a fővárosi közkórházak ambulanciái legalább is a szakorvosi kezelést pompásan elláthatnák. Csupán azt akarom szóvátenni, hogy az orvosházaspároknak ez a központi találkozóhelye, amely iskolaorvos-intézménynek nevezi magát, a három és négy állással biró kollégák, a tipikus foglalkozás és keresethalmozók annyira rejtélyes társasága, hogy amellett mi, fix állás nélkül szükölködő orvosok, szó nélkül el nem mehetünk.

Hol vannak azok az orvos-társadalom által követelt és sokszor megígért szempontok, amelyek szerint orvosnak egynél több fix alkalmazása nem lehet? Hogy lehet az, hogy az OTI és a MABI nem tudja, kiket alkalmaz a főváros és a főváros viszont a mai kiálltó orvosnyomorúság idején egyáltalában nem törődik azzal, hogy iskolaorvosai között csak olyanok szerepeljenek, akik más közületnél fix orvosi állást be nem töltenek? Hogyan lehetséges az, mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur, hogy amikor teljes értékű orvosi munkaerőt kaphatna a főváros azért a fizetésért, amelyet egy-egy iskolaorvosnak juttat, akkor megelégszik negyed- és ötöd munkaerővel, annyi idejével és munkateljesítményével az alkalmazott orvosi karnak, amely idő és munkateljesítmény a különféle fix állások ellátása közti szaladgálásból a fővárosi szegény iskolásgyermekeknek megmarad?

Erről a helyről ünnepélyesen felszólítom a törvényhatósági bizottságban helyetfoglaló orvostársaimat, akik annak idején az orvosi közéletben a legszigorúbban és a leghatározottabban leszegezték magukat az egy-állás rendszere mellé, csináljanak rendet az iskolaorvosi intézménynél, amely nem lehet még egy juttatási alkalom a több állással rendelkezők és az orvos-házaspárok számára, hanem arravaló orvosetikai szempontból is, hogy a sajnálatos orvos-túltermelés idején mennél több arra rászorult kollégának juttasson egy darab kenyeret!

Soraim közléséért Főszerkesztő Urnak hálás köszönetemet nyilvánitva, vagyok készséges híve: Egy ágyrajáró orvos, akinek semmiféle állása nincs.

Ruházati cikkeket vásároljunk a megbizhatóságáról közismert

TRIBON RUHÁZATI R. T.-nál

Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz.
Telefon: 1-312-97 és 1-392-85.

Olcsó árak!

Megbizható minőség!

Legkedvezőbb fizetési feltételek!

Az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes.

Előleg nincs.

Az őszi és téli áruk minden igényt kielégitő választékban beérkeztek!

LISKA JENŐ
okleveres gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikerciről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerűen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183 25

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

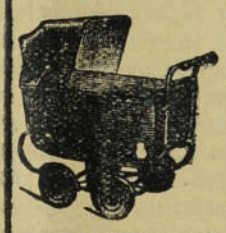
FORD EIFEL uj model
CABRIO-k
megérkeztek. Tekintse meg.
Főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Angol Park
és az
Alpesi falu
Budapesti pompás szórakozóhelyei!

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-188-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Buchwald Sándor
vas-csőbutor
és
gyermekkocsi

Elsőrendü minőség.
Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: 1-228-89

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Oraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

M. KIR. ÁLLAMI
VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK
BUDAPEST
Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez
kézi- és géphajtásu
szivattyuk
Kitünő tartós kivitel
Olcsó árak
Nagy készlet
Forgalomba hozza:
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK KERESKEDELMI KÉPVISELETE R. T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
TELEFON: 27—3—20.

Hazai barnaszénből párol gázat a Gázgyár

A külföldi szenet a Ruhr-vidékről szerzik be

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármesternek a közigazgatási bizottság hétfői ülése elé terjesztett félévi jelentése azt a nagyérdekü megállapitást tartalmazza, hogy a Gázmüvek a hazai barnaszenekkel folytatott kisérletei eredményeképen a gázgyártásnál hazai szenet is igénybe tudnak venni. Különösen a Salgótarjáni Kőszénbánya R. T. által termelt nagymányoki szén bizonyult megfelelőnek a gázgyártás céljaira. A polgármester bejelenti a közigazgatási bizottságnak, hogy a Salgótarjánival egyelőre két esztendőre évi huszonötezer tonna nagymányoki szén szállitására megállapodást létesitett. Az üzem egyébként mozgalmat indított olyan tanulmányi társaság alapitására, amelynek feladata lenne, hogy a hazai barna szeneknek gázgyártás céljára való felhasználását állandóan tanulmányozza.

A külföldi gázszén szükséglet biztositására a Gázmüvek a ruhrvidéki cégeknél százegyvenezer tonna gázszenet kötött le: a megállapodás két esztendőre szól. A szükséglet kisebb részét cseh és lengyelországi szénben biztositották.

A szeptember hóban életbelépő uj villanyárszabás

Budapest Székesfőváros Elektromos Müvei uj háztartási árszabásáról a napisajtóban már számos közlemény jelent meg. Egyes közleményekből az olvasóközönség azt a téves következtetést vonhatta le, hogy az uj háztartási árszabás a villanyáram használatát általában megdrágitja. Éppen ezért az uj árszabás lényegéről az alábbiakban tájékoztatjuk olvasóinkat.

Az uj árszabás szerint a lakás szobáinak számához képest alapdijat, a fogyasztott árammennyiség után pedig áramdijat kell fizetni.

A fogyasztott árammennyiség minden kilowattórája után, mint emlitettük, áramdijat kell fizetni. Az áramdij szobánkint és havonta megállapitott mértékig az u. n. havi fogyasztási tömbig kilowattóránkint 30 fillér, a havi fogyasztási tömbön felüli fogyasztás után pedig — természetesen ugyanabban a hónapban — kilowattóránkint 20 fillér.

Az uj háztartási árszabásra vonatkozó rendelet átmeneti intézkedést is tartalmaz. E szerint az egyszobás lakásoknál, ha a felszerelt önmüködő kikapcsoló erőssége legfeljebb 0.6 kilowatt, még 3 évig, két szobás lakásoknál, ha a felszerelt önmüködő kikapcsoló erőssége legfeljebb 0.8 kw., még 2 évig az egész áramfogyasztást kilowattóránkint 35 ar. fillérrel számoljuk el, hacsak a fogyasztó az uj árszabás alkalmazását kifejezetten nem kéri. Ennél az átmeneti árszabásnál alapdij nincs.

Végül megváltozott még — ami különösen a kereskedőket és iparosokat érdekli — a kirakat- és reklámvilágitási árszabás is.

Ezek az árszabások, amelyek a kirakat- és reklámvilágitást lényegesen olcsóbbá teszik, az uj háztartási árszabással együtt a fogyasztásmérő szeptemberi leolvasásától lépnek hatályba és alkalmazásukra nézve az érdekelteket az Elektromos Müvek irásban fogja értesiteni.

VÁLLALKOZÁS

Wossala tanácsnok ügyosztálya müködéséről

Wihart Ferenc épiti a herminamezei templomot — Október elsejére beköltözhetővé válik a krisztinavárosi leánygimnázium épülete — Rövidesen döntenek az uj szükséglakások megépitéséről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros magasépitési ügyosztálya Wossala Sándor tanácsnok vezetése mellett megfeszitett erővel dolgozik, hogy az előrehaladott nyári szezónban a még folyó esztendőben kivitelezésre kerülő közmunkák sima lebonyolitását biztositsa. Az ügyosztály legfontosabb aktuális feladatairól

Wossala Sándor

tanácsnok a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Az ügyosztály ügykörében felhalmozódott problémák közül legfontosabb volt az utóbbi napokban a herminamezei templom megépitésének vállalatbaadása. A polgármester úr a több mint félmilliós közmunkát Wihart Ferenc vállalkozónak juttatta, aki az épitkezést már meg is kezdte. Az ünnepélyes alapkőletétel a biboros hercegprimás jelenlétében szeptember hó 20-án lesz.

— Az utolsó simitásokat végzik a vállalkozók a Mészáros utca és Koronaőr utca sarkán épülő krisztinavárosi leánygimnázium épületén. Ezt az épületet október hó 1-én adjuk át rendeltetésének. A leánygimnázium régi épületében a Várban az eladdig barakban müködő elemiiskola költözött be; a gimnázium az egyelőre a szomszédos Koronaör-utcai polgári leányiskolában müködik. A Várban a barakokat már lebontottuk.

— Elmondotta még munkatársunknak Wossala tanácsnok, hogy most van döntés alatt a szükséglakások megépitésére hirdetett versenytárgyalás. Ezt a nagyarányú közmunkát a jövő héten fogják megkezdeni a vállalkozók.

Háromezerötszáz munkást foglalkoztat az ut- és csatornaépitési ügyosztály

A folyó esztendőben még hét és félmillió pengő áll az ügyosztálynak közmunkák végzésére rendelkezésre

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az út- és csatornaépitési ügyosztály vezetősége érdekes összeállitást készitett a folyamatban levő nagyobb útépitési, csatornázási, vízépitési és kertészeti munkákról.

A folyamatban levő útépitési munkák 410.365 pengő értékre rugnak. Ezek közül legnagyobb a Budakeszi-út homok-aszfalt burkolattal való ellátása, összesen 135.542 pengős összegben, továbbá a Hegyelja-út, Csenda utca és Nagyboldogasszony-útja közötti szakaszának aszfalt zúzalékkal való burkolása. A folyamatban levő csatornázási, gépészeti és vízvezetéki munkák 936.030 pengős költség-előirányzatából a Soroksári-úti szivattyutelep épitése foglalja le a legnagyobb összeget: 575.315 pengőt. Végeredményben az út- és csatornaépitési ügyosztály jelenleg összesen 3205 rendes és 351 rendkivüli munkást foglalkoztat, az összes még le nem dolgozott költségelőirányzat 1 millió 506.391 pengőre rug, a folyó esztendőben befejezett munkák értéke pedig 8,077.853 pengőre.

Kimutatást készitett az ügyosztály a folyó évre rendelkezésre álló hitelek felhasználásáról is. A folyó esztendőben még kerek hét és fél millió pengő áll részben a beruházó kölcsönből, részben még a költségvetési előirányzatokból rendelkezésre. A legnagyobb tétel az angyalföldi szivattyutelepre és főgyüjtőre esik: 5,100.000 pengő. A Máv kőbányai aluljáróra 600 ezer pengő van a huszonegy millió pengős beruházó kölcsönből a folyó évre rendelkezésre tartva. Végeredményben az ügyosztály által ebben az évben befejezett és megkezdendő, továbbá a folyamatban levő közmunkák értéke összesen 17,267.108 pengőre rug .Az értékes összeállitásért dicséret illeti Király Kálmán tanácsnokot, az ügyosztály vezetőjét.

Uj kiirások

250.000 kg motalkó szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 15-én délelőtt 9—15 óra.**

Vízvezetéki és csatornázási munkálatokra a X. ker. Ceglédi-úti szükséglakásos telep épitéséhez. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 18-án délelőtt 9—10 óra.**

Gyüjtőcsatornaépitési munkálatokra a XI. ker. Budafoki-út, Lenke-út és Verpeléti-út közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. szeptember hó 22-én délelőtt 9—10 óra.**

Papiráru és másolóvászon szállitására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 22-én délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, felsőbb jóváhagyástól függően, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a XI. ker., Budafoki-út, Lenke-út és Verpeléti-út között levő szakaszán szükséges

gyüjtőcsatornaépitési

munkálatokra.

Az aláirt és megfelelően előkészitett ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva, a polgármesteri II. ügyosztályban, IV. ker., Központi városháza II. emelet 284. ajtószám alatt

1936. évi szeptember hó 22. napján délelőtt 9—10 óra

között személyesen, vagy megbizott útján kell benyujtani.

A székesfőváros polgármestere.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Szeptember hó 15-én és 17-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER
Városlige

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-34.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

Uj telefonbélyegzőjét csak **Beér Sándornál** rendelje
1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

XIV. évfolyam 38. szám

Budapest, 1936. szeptember 19.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Herskovics és a Községi

Pestvármegye törvényhatóságának keddi közgyűlésén az alispáni jelentéshez szólván hozzá egy bizonyos Herskovics József nevezetű megyebizottsági tag, a főváros Községi Élelmiszerüzemét kritizálta. Azt mondotta ezen Herskovics, hogy a Községi Élelmiszerüzem árnivellálása azt jelenti, hogy ott minden a legdrágább. Helytelen volt Herskovics szerint ezt az üzemet abból a szempontból létesíteni, hogy árakat nivelláljon, mert a szabad kereskedelem jelenti az olcsóságot.

Nem ismerjük a szóbanforgó Herskovics urat, azt sem tudjuk: rőfös-e Monoron, vagy petróleumot árul-e valamelyik rákosmenti községben. Ez nem is lényeges végeredményben, bár valószínűnek tetszik, hogy amikor a Községi ellen szónokolt, saját egyéni fájdalmait zengte világgá a bizottsági tag úr. Mert, hogy nem a Hangyának valamelyik üzletét vezeti, az felszólalása kapcsán mindenki előtt nyilvánvaló!

Meg kell azonban állapítanunk, hogy Pestvármegye közgyűlési terme nem fórum a főváros valamelyik üzemének megtámadására, különösen nem akkor, ha ehez az üzemhez sem a vármegyének, sem a környék lakosságának az égvilágon semmi, de semmi köze nincsen. Sem Ujpest, sem Rákosszentmihály szempontjából nem lényeges: nivellálja-e a budapesti élelmiszer-árakat a fővárosi üzem. Ez a főváros legprivátabb belügye, amelyet Herskovics úr semmiféle kotnyeleskedése sem cipelhet a vármegye törvényhatósága elé.

Nem ismételjük ez alkalommal a szokásos közhelyeket a Községi árnivelláló szerepéről, csupán Szőke Gyula cikkére utalunk az Uj Budapest multheti számában, ahol a kitünő várospolitikus épen a fővárosi üzem népélelmező hivatásának fontosságáról beszélt. Ellenben azt vagyunk bátrak tisztelettel megkérdezni, épen Herskovics úrtól, úgy is mint minden valószínűség szerint fűszer- vagy élelmiszer-kereskedőtől: miért drágább, a környéken minden, mint Budapesten? Mi az oka annak, hogy Mátyásföldön és Gödöllőn, Törökbálinton és Csillaghegyen méregdrágán kénytelen a főváros ott nyaraló közönsége, de természetesen a helybeliek is, vásárolni a kenyeret, a tojást, a zöldséget és gyümölcsöt? Erről azonban nem beszélnek a herskovicsok, erről hallgat a felelőtlen nyelvöltögetés, mert ez zsebre megy. A környéki nagy pékek, élelmiszerkereskedők és grazlerosok jól védett zsebére. Seperjen Herskovics úr Tökölön, vagy Budafokon a saját szépen épült üzletháza előtt, számolja ott a gerendákat és ne a szálkákat keresse Budapest közélelmezési politikájában! Hasznosabb is lesz, és jobban is fog passzolni szeriőz egyéniségéhez!

Előhang a költségvetéshez

A Keresztény Községi Párt a közmunkák fokozott megindítását és a szanálás által sujtott közalkalmazottak megsegitését várja a polgármestertől

Irta: Müller Antal

Örömmel és megelégedéssel olvastam az *Uj Budapest* utolsó előtti számának azon illetékes helyről származó közlését, hogy a polgármester intézkedésére a költségvetés összeállításánál mellőzik a kiadási tételek újabb zárolását. A fővárosnak a szanálási utáni első költségvetése, egyben az első költségelőirányzat, amelyet *Szendy* polgármester nemcsak bemutat, hanem ő maga készít is elő, végetvet a csontváz-költségvetésnek, annak a zárolási politikának, amelyet esztendők óta hasztalanul kárhoztat a Keresztény Községi Párt, de a főváros törvényhatósági bizottságának valamennyi pártja is. *Egészséges egyensúly* lesz az új költségelőirányzatban, — mert hiszen végeredményben *Szendy* polgármester sem mellőzheti teljesen a rideg financiális szempontokat — és amíg egyrészről a bevételek természetszerüen egyensúlyban lesznek a kiadásokkal, másrészről megszűnik az a túlzott takarékosság a városházán, amely a maga túlzott óvatosságával esztendők hosszú sora óta nyomasztóan és senyvesztően hatott a főváros gazdasági vérkeringésére.

A polgármester a tőle megszokott precizitással és éles logikával osztja ketté a főváros jövő évi háztartásának költségeit. A folyó kiadásokra a folyó bevétel nyujt fedezetet, a rendkívüli beruházásokat pedig rendkívüli bevételből, az OTI és MABI kölcsön még hátralevő folyósítási részleteiből fogják fedezni. A beruházási kölcsönökből a folyó évben még hétmillió pengő, 1937-ben pedig nyolcmillió pengő kerül lehívásra: olyan jelentős összeg ez, amelyet kétségtelenül meg fog érezni a főváros ipara és kereskedelme, viszont ezek a rendkívüli kiadások nem terhelik a rendes bevételeket, vagyis azok súlyát nem fogja érezni a főváros adózó polgársága. Örömmel értesülök ezek után több irányból is arról, hogy ahoz az általános gazdasági fellendüléshez, amelyről egyre többet hallani, jelentékeny mértékben hozzá fog járulni *Szendy* polgármester jövőesztendei költségvetése is!

Nézzük azonban ezt a fentemlített nagy gazdasági fellendülést, részben a főváros háztartása szempontjából! Azok, akik szakértőknek tartják magukat a gazdasági fellendülés meghatározásában, arra alapozzák ezen állításukat, hogy gazdasági fellendülés van, mert emelkedik a szénfogyasztás, emelkedik az elfogyasztott ipari nyersanyagok mennyisége és csökken a munkanélküliség. A számadatok valódiságához és valóságához kétség sem férhet, mégis rá kell mutatnom arra, hogy itt csak egy *részleges javulásról* van szó. Javul a nagyipar és nagykereskedelem, javul a *kartellek* helyzete, ezzel szemben azonban kétségtelenül le kell szögeznem azon szomorú tényt, hogy *a kisipar és kiskereskedelem változatlanul és egyre aggasztóbban stagnál!*

Éppen ezért fel kell hívnom az *Uj Budapest* hasábjain is a polgármester úr figyelmét arra, hogy a jövő évi beruházásoknál fokozott mértékben vegye védő szárnyai alá a *kisipart!* Amennyire helyeslem a polgármester azon elhatározását, hogy a most kezdődő szükséglakás-építkezéseknél olyképpen intézkedett, hogy *szakmánként kell külön kiirni* az eddigi generál-vállalkozói rendszer helyett az egyes munkanemeket, annyira *kérem őt*, hogy minden közmunkanemnél a lehetőség szerint vigye keresztül ezen, a kisipar által köszönettel elismert helyességü álláspontját!

Azt írtam bevezető soraimban, hogy a szanálás rémétől felszabadultan ez a költségvetés a polgármester által előkészített és általa beterjesztett első érdemleges költségvetés. Amikor örömmel üdvözlöm úgy a magam, mint a Keresztény Községi Párt nevében az *uj költségvetés szabadabb szellemét és komoly beruházási tételeit*, rá kell mutatnom a polgármester egy másik, ennél nem kevésbé fontos teendőjére, a költségvetésösszeállítás kapcsán.

Amikor a szanálást tárgyaltuk, úgy a Keresztény Községi Párt elnökségében, mint a szanálási bizottságban is szóvátettem a szanálás azon szörnyüséges intézkedését, hogy *éppen a legkisebb emberek kenyeréből tör le egy falatot.* A főváros jövő évi költségvetésének egyik legfontosabb teendője: reparálni a szanálás kirivó igazságtalanságait, igyekezni a főváros közigazgatásában, tanszemélyzeténél és üzemeiben *legalább a legkisebb emberek régi fizetését és jövedelmeit*, ha nem is az eredeti mértékre, de valamiképpen visszaállítani.

Ha majd a főpolgármester jelentése a szanálásról a belügyminiszter előadásában az országgyűlés képviselőháza elé kerül, — amire a törvény kötelezi a kormányzatot — *rá fogok mutatni ott is* erre a kirivó igazságtalanságra. Ehelyütt csupán arra kérem a polgármester urat: a maga meleg emberszeretetével, kiváló kollégalitásával a jövő évi költségvetés összeállítása kapcsán ne feledkezzen meg a szanálás által sujtott kisemberekről!

Összegezve az elmondottakat, a fenti két vonatkozásban látom kijegecesedni *Szendy* polgármester költségvetésének célkitűzéseit. Látszólag paradoxon, amikor azt állapítom meg, hogy a Keresztény Községi Párt két posztulátuma a költségelőirányzatot illetően: a közmunkák forszirozott megindítása, illetőleg folytatása, továbbá a szanálás által sújtott közalkalmazott-társadalom jobb helyzetének visszaállítása; *szoros összefüggésben van egymással.* A gazdasági élet örök törvénye a javak körforgásának biztosítása. Akkor lesz több adóbevétel, akkor lesz több jövedelme a közületnek, ha munkával igyekezünk ellátni a szabad pályákon mozgókat és viszont ekkor és csakis ekkor lesz a főváros abban a helyzetben, hogy több bevétele lévén, jobban tudja fizetni alkalmazottait.

Végezetül az *Uj Budapest* hasábjain rá kell mutatnom arra is, hogy a legutóbbi napok eseményei mennyire igazolták a szanálási bizottságban a végveszélybe sodort kisemberekről elmondott szavaimat, és épen a legutóbbi napok eseményei mennyire sürgetővé teszik, hogy a kisemberek helyzete javíttassék. Utalok azokra az uzsora-perekre, amelyek a napilapok közlései szerint a bíróságok előtt folyamatban vannak. Ezeknek az uzsorapereknek a szenvedő alanyai túlnyomó részben fővárosi kistisztviselők, közigazgatásiak és üzemiek egyaránt, akik nem tudván megélni az agyonszanált fizetésből, kénytelenek voltak uzsorakölcsönöket felhajszolni. Ezek az uzsoraperek különlegesen indokolttá teszik a szanálás nyomainak eltüntetését a főváros jövő évi költségvetésében!

Csak bosszúsága lesz

ha ócska zongorát vesz.

Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!

Musica

Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI ÚJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátor ponyva-, pokróc- hátizsak-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket

Hauschild Albert-nél

Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07

Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

LISKA JENŐ

okleveles gépészmérnök vállalkozó

Budapest, XI., Szüret-utca 5-7

Telefon: 1-592-96.

Faredőnyjavitást

zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja

T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34. Telefon: 1-183 25

Budapesti figurák

Irja: Hevesky Zsuzsa

Az adózó

Évről-évre viszatérő személy. Nemcsak e rovatban, de az adóhivatal nyilvántartásaiban.

És milyen nagy tiszteletben tartják! November végén, amikor már hideg van, melegen és nem is egyszeresen, de száz rubrikában is, külön összeíró lepedőpapirosokon érdeklődik az adóhivatal egész évi hogyléte iránt.

Mennyire szeretik, sőt a legkeskenyeb arcú embernek is telihold szélességre dagad az ábrázata, hogy ha udvarias „hogy-lét" kérdésekkel csiklandozzuk a hiúságát! Ugyanúgy elnyúlik holdsarló vékonyra a leggömbölyűbb ember arca, amikor az adóhivatal hogylétünk iránt érdeklődő végnélküli kérdéseire beirja a választ.

*

Szeptember 17, délelőtt 9 óra. Az adóhivatal kapuja előtt két úr találkozik.

— Óh kedves szomszédom! Tavasz óta nem tudom elfelejteni, milyen gyönyörű műkincsektől pompás a kastélya. És az áruháza! A gyönyörű birtok! A szeszgyár! A ménes! És... és... ki volt az a csodaszép nő, akivel Marseilleben a Földközi tenger partján, a Port Vieux-n kiszállt a motorhajójáról?... He, he, he... Kohn úr, Ön a nyáron megfiatalodott! Ugy néz ki, mint az élet!!!

— Ön túloz, kedves szomszéd!... Jól érzem magam és ez az élet nyitja. De Önnek sincs panaszra oka! Én is láttam Önt! Tudja hol? A Canabierén. Nem.. nem... A Parc Borelyn a gyönyörű kocsijával suhant el mellettem... de... he, he, he... de nem egyedül! Szintén egy csodaszép... barna nővel!

*

Szeptember 17. Délelőtt 10 óra. De már nem a kapu előtt, hanem fenn az első emeleten, az adófelszólamlási bizottság tárgyalásán. Ott már folyik a beszélgetés:

Elnök: . . . . . .

— Az kérem nem kastély, egy kis ódon épület, csakhogy össze nem dül.

Elnök: . . . . . .

— Műkincsek? Nevetnem kell! Csupa olyan dolgok, amiket ügynököktől vásárolgattam össze.

Elnök: . . . . . .

— Nem lehet birtoknak nevezni! Csupa vízmosás, árterület, silány szikes föld.

Elnök: . . . . . .

— Az áruház nem megy. Minden a nyakamra romlik, meg selejtté válik, bárcsak bezárhatnám, dehát tetszik tudni, a személyzet miatt hagyom csak nyitva.

Elnök: . . . . . .

— Igen, igen! De olyan magas a szeszadó. A szeszgyárat tessék adózáson kívül hagyni.

Elnök: . . . . . .

— Ki mondta, hogy ménes? Igavonó, korcs állatok és a szikes talajon termett szénának nincs is tápereje.

Elnök: . . . . . .

— Ez már kérem kellemetlenkedő beállítás! Hogy nekem motorhajóm van? Egy francia ismerős szerencséltetett meghivásával, az övé a... a... csónak! Vissza kell utasitanom ezt a beállitást.

(A fél igazat mondott, nem az övé a motorhajó — mert ajándékba vette a hölgynek.)

*

Egy másik eset, de megesett.

Ügynök foglalkozású egyén fellebbezte meg a kereseti adóját. Arról folyik a vita, hogy ügynöki foglalkozásából eredő jövedelméből levonható-e rezsiköltségként a havi villamosbérlet. A fél, aki hosszúlábú, nyurga, sovány, vézna, sápadtarcú, bazedowos-szemű, keszeg ember, igy védekezik:

— Hát kérem, nekem délelőtt a Belvárosban, délben Kőbányán van dolgom. Bármilyen hosszúak a lábaim, nem tudok délelőtt a Belvárosban, délben meg Kőbányán járni. Tessék a villamosjegy árát rezsibe levonni.

Nem kell külön mondanom, hogy ez az érv hatott és a villamosjegy árát jövedelméből levonták.

*

Igy folynak a kisebb nagyobb csaták a jövedelem kikutatásánál és megállapításánál 1936-ban is.

Ámon Antal és Fiai

ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó

Budapest, VIII., Futó-utca 10.

Telefon: I—303—85.

VÁROSHÁZI NOTESZ

HA JÓSOLNI AKARNÁNK — NOHA a jósok már hosszú-hosszú idő óta bukott embereknek tekinthetők — azzal kezdhetnők e heti beszámolónkat, hogy rövidesen nagyobb viharok lesznek a városházán. A hivatalos városházi szezón még egyáltalában nem indult el, ebben a hónapban nem is fog elindulni, mégis tagadhatatlanul bizonyos feszültség érezhető az egész vonalon.

Még pedig igen erős töltésű! Azt is mondhatnók, hogy olyan vihar előtti csend-féle teszi terhessé az atmoszférát. A várospolitikai helyzetben is tagadhatatlanul van bizonytalanság, ami főképpen az országos politika függvényének tulajdonitható. Hogy mennyire könnyen viharok törhetnek ki olyan helyen is, ahol azok egyáltalában nem szoktak kitörni, mutatja a városházával szomszédos megyeházán lefolyt törvényhatósági bizottsági közgyűlés, ahol is majd hogy egymásnak nem ment a baloldal és a jobboldal, olyan összeszólalkozás keretében, amilyet évtizedek óta nem láttak a vármegye öreg falai!

Mondanunk sem kell, hogy a vihar stigmái korántsem a városházán gyökereznek. Sietünk kijelenteni: a városházán rend van az egész vonalon, békés és alkotó munkára készülnek az összes törvényhatósági pártok. Talán semmi sem fog történni és néhány idegesebb úr rossz hangulata csupán a viharoktól való félelem. Viszont az is lehetséges, hogy azoknak lesz igazuk, akik azt mondják, hogy az országos politika hullámai előbb-utóbb átcsapnak a városházára is és vihart aratnak azok, akik szelet vetettek!

*

MINT ÉLŐ CÁFOLAT JELENT meg a közigazgatási bizottság hétfői ülésén Sipőcz főpolgármester: cáfolatául a hosszú betegeskedéséről terjesztett hireknek. A főpolgármester ragyog az egészségtől, arcát barnára sütötte le az erős svábhegyi nap, az ott töltött két hónap kedves emlékeképpen. A főpolgármester közmondásos nyugalma szintén a régi, azt hisszük nincs Budapesten orvosprofesszor, aki a legcsekélyebb egészség-hibát konstatálná rajta!

A főpolgármester most már teljesen átvette hivatala vezetését, naponta bejár az új városházára és intézi a folyó ügyeket. Restancia nincs, de nem is volt, mely Sipőcz Jenő dr. svábhegyi üdülési ideje alatt is állandóan referáltatott magának a fontosabb ügyekről. A főpolgármester előtt elsőnek Horony-Pálfi Aurél dr. főjegyző, a főpolgármesteri hivatal új vezetője jelent meg. A főpolgármester meleg szeretettel és szívélyes jóindulattal fogadta Horony-Pálfi jelentkezését, aki új hivatalába is magával vitte kitűnő erényeit: szeretetreméltó, úri modorát, szorgalmát és tudását.

*

LIBER ALPOLGÁRMESTER IS hazatért. Lillafüredi nyaralását teljesen befejezte az első alpolgármester, a Bükkhegység ózondús levegőjében tökéletesen kipihente fáradalmait.

Liber alpolgármester hétfőn veszi át hivatala vezetését. Őméltósága teljesen egészséges, és így természetesen minden vonatkozásban légből kapottaknak kell minősiteni azokat a hireszteléseket, amelyek Liber betegeskedésének elnyulásáról vannak forgalomban.

*

EGYELŐRE CSAK HIREK VANNAK, szállongó sugdolódzások, de lehet, hogy maholnap a váratlan szenzáció erejével fog kipattanni a dolog. Arról van szó, hogy állitólag Szendy polgármester szakit azzal a rendszerrel, amely szerint hosszab ideig, évekig, sőt évtizedekig maradnak egyes tanácsnokok ügyosztályaik élén. Arról vannak hirek, hogy a polgármester személyi tekintetben a váltó-gazdaság híve, aminek bizonyitékaképpen — ismételjük: állitólag! — a közel jövőben több, a a szenzáció erejével ható áthelyezés fogja ámulatba ejteni a városházi közvéleményt.

Az illetékes tényezők természetesen állig begombolkoznak az ujságiró elől, aki ezekről a hirekről faggatja őket. Tény azonban, hogy az áthelyezésekről egyre több és több verzió van forgalomban, sőt arról is beszélnek, hogy az nemcsak a központra, hanem a kerületekre is ki fog terjedni olyképpen, hogy nem is egy, hanem mindjárt két központi tanácsnok is fel fogja cserélni a központi ügyosztályvezetői állást a kerületi előljáróság-vezetéssel . . .

*

A JÖVŐ HÉTEN KÖLTÖZIK át Havlin Károly dr. tanácsjegyző az elnöki ügyosztály új vezető-helyettese abba a tanácsnok-helyettesi szobába, amelyet eddig, amig nem volt hivatalosan megbizva a polgármester által a helyettesi teendőkkel, túlzott szerénysége miatt nem foglalt el. Ez a szoba a tanácsnoki titkári hivatalból nyiló szoba, amelyet viszont eddig — az elnöki ügyosztály hagyományai szerint — csak a tanácsnoki stallummal cserélt fel a hivatali szoba birtokosa.

Hogy mennyi barátja és jóakarója van a kitűnő Havlin Károlynak, annak élénk bizonyitéka az a rengeteg gratuláció, amellyel a helyettesi megbizatás alkalmából őt a szó szoros értelmében elárasztották. Kevés népszerűbb és kevés boldogabb ember is van a városházán ma, mint Havlin Károly, akit valóban megérdemelten ért a polgármester kitüntető bizalma.

*

HARRER FERENC DR. TÖRVÉNYHATÓSÁGI bizottsági tag, nyug. alpolgámester, a főváros képviselője az országgyűlés felsőházában, akinek súlyos és életveszélyes operációjáról hirt adott a Városházi Notesz, mint örömmel értesülünk: teljes egészségben elhagyta a szanatóriumot és rövidesen ismét bekapcsolódik a várospolitikai életbe.

*

A MAGYAR ÉREMMŰVÉSZETI EGYESÜLET Felkay Ferenc dr. székesfővárosi tanácsnoknak a stockholmi magyar éremművészeti kiállitás sikerének biztositása érdekében kifejtett értékes és eredményes munkásságáért az egyesület díszérmét adományozta.

*

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS SZÁMVEVŐSÉGÉNEK tisztikara e hó 6, 7 és 8-án rendezte ezévi teniszversenyét A versenyeredmények a következők:

Férfi egyes Sebő Béla főszámvevő vándordijáért: 1. Friedrich Tibor,

Őszi prognosztikon

A közel jövőben kiirják az uj állásokra a pályázatokat — Összeül-e a törvényhatósági bizottság a költségvetés tárgyalása előtt? — Szendy polgármester állásfoglalása a Szent István év megrendezése ügyében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A törvényhatósági bizottság törvényes nyári szünete alatt megfeszített munkaerővel dolgozott a főváros adminisztrációja, hogy az őszi közgyűlési időszakra megfelelő munkaprogramot terjeszthessen a polgármester elő. Mivel a költségvetés az, amely főképen és elsősorban foglalja magában a munkaprogramot, a polgármester igyekezete arra irányul, hogy a költségelőirányzat keretében nyerjenek szabályszerű elhelyezést tervei és elgondolásai. A legközelebbi célkitűzésekről és a városháza munkásságának programjáról

Szendy Károly

polgármester a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Természetes, hogy első és legfontosabb teendőnk volt a főváros jövő esztendei költségelőirányzatának előkészítése. A munkálatok végük felé közelednek, semmi akadálya annak, hogy a törvényben előírt határidők előtt foglalkozhassanak már az önkormányzati fórumok a polgármesteri előterjesztéssel a főváros jövő esztendei háztartását illetően. A jövő esztendei költségvetés tárgyalásának időpontjáról az önkormányzati pártok vezetőivel most folynak a tárgyalások. Ezektől a tárgyalásoktól van függővé téve az is, lesz-e közgyűlése a törvényhatósági bizottságnak a halaszthatatlan folyó ügyek elintézésére a budget-vita előtt, vagy pedig ezeket a folyó ügyeket is csak a törvényhatósági bizottság költségvetési közgyűlésein kívánják-e letárgyaltatni a pártok vezetői?

Ezután a státusrendezéssel kapcsolatos tisztviselői pályázatokat tettük szóvá a polgármester úr előtt, tekintettel arra, hogy a fővárosi tisztviselő-társadalom nagy izgalommal várja a polgármester intézkedését ebben az ügyben.

— A státusrendezést elrendelő polgármesteri határozat, — mondotta a polgármester — október elsejével állapítja meg a státusrendezés során szervezett állások betöltésének kezdő terminusát. Ez a terminus egészen jelentéktelen mértékben kitolódik. Az elnöki ügyosztály már elkészült a státusrendezés végrehajtási utasításával és azt elém is terjesztette. Közölhetem az Uj Budapest útján az érdekelt tisztviselő-társadalommal, hogy a státusrendezés kapcsán betöltésre kerülő állásokra a pályázatokat a legközelebbi jövőben ki fogják írni.

Ezen nagyfontosságú közlés után, amely érthető örömmel fogja eltölteni a főváros tisztviselőit, arra a látogatásra terelődött a beszéd, amelynek során *Serédi* Jusztinián dr., Magyarország bíboros hercegprímása a Szent István királyunk kilencszáz esztendős jubileuma alkalmából tartandó ünnepségeket beszélte meg Budapest polgármesterével.

— A főváros — mondotta a polgármester — természetszerűen a tőle telhető legnagyobb mértékben siet a Szent István hét megrendezésében az alakuló nagybizottság segítségére. Ugy erkölcsileg, mint anyagilag! Maga a főváros azonban az ünnepségeket nem rendezi, erre vonatkozóan a feladat véleményem szerint elsősorban a társadalomé.

— A Szent István esztendő alkalmából szóbakerült, hogy a Lipótvárost, amelyben a Szent István Bazilika áll, Szent István várossá kereszteljük át. Bár erre vonatkozóan hivatalos javaslat még nem érkezett hozzám, kijelentem a magam részéről, hogy azt semmiképen nem helyeslem. Amint hogy ellene voltam annak, hogy a történelmi levegőt lehelő Zugló nevet Rákosvárossá formáljuk át. A Lipótváros neve történelmi hagyomány és amennyire nem helyes, hogy Budapest régi uccaneveit személynevekre változtatják át az illetékes hatóságok, nem látom fontosságát annak, hogy épen a Lipótváros történelmi hangzású neve változzon át. Az ellen természetszerűen semmi kifogásom nincs, sőt örömmel helyeslem, ha arra vonatkozóan történne javaslat, hogy a Belvárost, vagy a Várat neveznők el első nagy királyunkról, de épen a Lipótváros neve az, amelyhez véleményem szerint nem szabad hozzányúlni.

2. Seregély Gábor, 3. Borsos Szabó László.

Női egyes: 1. Gallner Magda, 2. Seregély Gáborné, 3. Osváth Ida és Geritsen Melánia.

Férfi páros: 1. Friedrich Tibor, Halbauer Dezső, 2. Hacker Ferenc, Szép Ervin, 3. Seregély Gábor, Falvy Jenő és Gallner Dénes, Posta Péter dr.

Vegyes páros: 1. Friedrich Tibor és Ilona, 2. Seregély Gábor és felesége, 3. Hacker Ferenc, Osváth Ida és Gallner Dénes és Gallner Magda.

Férfi egyes vigaszdíj: 1. Hacker Ferenc, 2. Latorczai Béla, 3. Halbauer Dezső és Szabó J. Ferenc.

A díjakat október 10-én a FANSz helyiségeiben rendezendő ünnepi vacsora keretében Sebő Béla főszámvevő fogja a győzteseknek átnyujtani.

*

BEODRAI BAITZ JÓZSEF, a Községi Élelmiszerüzem vezérigazgatója és felesége, Szécsi Mária leánya, beodrai Baitz Éva Lucia és ternovai báró Stipsicz Károly és néhai felesége, Leopoldine Bayer von Bayersburg fia, ternovai báró Stipsicz István m. kir. huszárhadnagy szeptember 21-én, este hét órakor a budavári koronázó főtemplomban házasságot kötnek.

*

CSILLÉRY HEDDA, Csillér Dezső Beszkárt-műszaki igazgató leánya és Keresztény Gyula szeptember hó 19-én, este félhét órakor tartják esküvőjüket a Deák-téri evangélikus templomban.

Szendy eljárt a kormánynál a fedett sportcsarnok és a stadion megépitése ügyében

✡

Teljes sikkerrel járt Petrovácz Gyula értekes akcója

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az *Uj Budapest* hasábjain néhány héttel ezelőtt szóvátettük a polgármester minden dicséretre érdemes intézkedését, amely szerint a főváros hat olimpiai világbajnokának: *Zombory* Ödönnek, *Rajcsányi* Lászlónak, *Rajczy* Imrének, *Brandy* Jenőnek és *Hazay* Kálmánnak rendkívüli előléptetéséhez már megszerezte a belügyminiszter előzetes hozzájárulását. Közöltük *Felkay* Ferenc dr. tanácsnok beszámolóját is, aki, mint a főváros hivatalos képviselője a berlini olimpiászon, rámutatott az olimpiász azon nagyfontosságú tanulságára, hogy mivel a tíz aranyéremből nyolcat olyan sportágak versenyzői szereztek, akik fedettsportcsarnokunk hiánya miatt sokszor levegőtlen kis csarnokokban voltak kénytelenek elkészülni a nagy küzdelemre, az állam és a székesfőváros összefogása révén a *fedett sportcsarnokot mielőbb meg kell valósítani.* Erről a nagyfontosságú témáról beszélt *Petrovácz* Gyula a közigazgatási bizottsáég e havi ülésén is. Felszólalása eredményéről

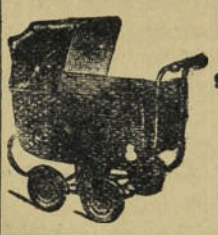
Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A közigazgatási bizottságban *valamennyi párt élénk helyeslése mellett* mutattam rá arra, hogy a nyolc egyéni bajnokságnak kivívói és a csoportbajnokságoknak tagjai jelentékeny részben *székesfővárosi lakósok*, egypár pestkörnyékitől eltekintve, akik azonban szintén Budapest sportjának nevelő hatása alatt fejlődtek. A magyar nemzetnek ezt a diadalát, a magyar nemzet becsületének ezt a megvédését lényegileg Budapest székesfőváros sportja szerezte meg ennek az országnak, hiszen fővárosi alkalmazottak nagy számban szerepeltek a győztesek között, fővárosi törvényhatósági bizottsági tagnak gyermeke is volt közöttük, tehát az egész győztes csoport a székesfővárossal a legteljesebb kapcsolatban van. Meg kell állapítanom azt, hogy amikor a nemzetnek dicsőséget kell szerezni, amikor a nemzetet kifelé kell demonstrálni, mindig az agyonszanált, agyongáncsolt, agyonellenőrzött, állandóan kioktatott Budapest székesfővárosnak kell ezt a dicsőséget megszereznie és sohasem a favorizált és szubvencionált vidéknek. Ezúttal is konstatálni kívánom, hogy sem *Szeged*, sem *Pécs*, sem *Debrecen*, vagy egyéb favorizált városok polgármesterének *nincs módja arra*, hogy *Szendy* Károly lépését kövesse, hogy előléptethessen ottani tisztviselőket, egyszerűen azért, mert a város egyáltalában *nem büszkélkedhet olimpiai dicsőséggel.*

— Megállapítottam a közigazgatási bizottságban, hogy *további instrumentumok megszerzésében* kell közreműködni: az ennek a célnak eléréséhez szükséges fedett sportcsarnokot és stadiont hozzák a lehető legrövidebb idő alatt a megépíthetés stádiumába. Örömmel állapíthatom meg, hogy felszólalásomra a polgármester úr *nemcsak azonnal válaszolt, hanem már megtette az általam kért intézkedéseket. Szendy* Károlynak nemcsak, mint polgármesternek, de már mint tanügyi tanácsnoknak is, — amint arra közigazgatási bizottságban felszólalásomra adott válaszában rá is mutatott, — már állandó gondoskodásának tárgyát képezte a fedett sportcsarnok és a stadion ügye. A polgármester úr úgy a kultuszminisztériumban, mint a Testnevelési Tanácsnál *már megtette a szükséges lépéseket*, hogy a főváros és állam fogjanak össze a fedett sportcsarnok és a stadion megépítése ügyében. A főváros telekkel és közlekedési útakkal hajlandó a maga hozzájárulását biztosítani, *az államon a sor*, hogy a nagyértékű fővárosi ajánlat birtokában a további lépéseket megtegye!

Ruházati cikkeket vásároljunk a megbizhatóságáról közismert
TRIBON
RUHÁZATI R. T.-nál
Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz.
Telefon: 1-312-97 és 1-392-85.
Olcsó árak!
Megbizható minőség!
Legkedvezőbb fizetési feltételek!
Az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes.
Előleg nincs.
Az őszi és téli áruk minden igényt kielégitő választékban beérkeztek!

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendű minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: 1-228-89

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER Városliget

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium és Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-64.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet, Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Összeölelkezik a csillagos és a keresztes templomok harangjainak hangja!

Szabó Imre esperes cikke a református kívánságokról a főváros jövő esztendei költségelőirányzatával szemben

Szívesen hajlok Szerkesztő Ur kérésére, hogy a fővárosi költségvetések tárgyalása előtt *tájékoztassam a keresztyén közvéleményt a budapesti református egyházmegye igényei és kívánságai felől.* Annál könnyebben tehetem ezt, mert a főváros vezetőit beadványainkban már június hónapban tájékoztattam egyházunknak a székesfővárost is érdeklő 1937 évi programmjáról. A felekezeti rendes és rendkívüli segélyek rendezését ennek a programmnak megfelelően kértük. De szívesen adok tájékoztatást azért is, hogy *a főváros egész közvéleménye ismerje azokat a célokat, melyekre az egyházi segélyeket fordítja.* Ne tünjék úgy fel, mintha félhomályban kezelnék azokat. A főváros kegyúr, a római katolikus egyház negyven plébániájának kegyura s ennek folytán a többi keresztyén egyháznak és a zsidó hitközségnek is nyujt segélyeket, részben háztartásuk fenntartására, különösen pedig egyházi épületeik karbantartására, renoválására és újabb egyházközségek létesítésére.

Melyek a budapesti egyházmegye 1937. évi főbb építési programmpontjai?

1. Kétségkivül *az új gimnázium építésének megkezdése* a Lónyai-utcában (az e célra vásárolt Machlup-telken) a legsürgősebb teendő. A gimnázium építéséhez a fővárosnak semminemű segítségét *nem kérjük*, mert nem is kérhetjük. Bár az új gimnáziummal és internátussal a székesfőváros közönsége is gazdagodik. A gimnázium építési költségeinek tőke- és kamattörlesztési részletei hosszú évekig lefoglalják az egyházmegye és egyházközségek anyagi erejét, de a gimnáziumot, — ha egyáltalában fenn akarjuk tartani, — fel kell építeni, mert a régi épületben (melynek sem udvara, sem tornaterme nem kielégítő) a tanítás (a felső osztályok létszáma egy osztályban 60—70) eredményesen nem végezhető.

2. A második nagy építkezés *a külső lipótvárosi egyháznak a Dunaparton építendő temploma.* A tervek készen vannak s az alapkőletétel még ez évben, október végén megtörténik.

3. A jövő esztendőben *az egyházközségi határok új elrendezésének nagy és kényes kérdését kell elintézni egyházi törvényeink rendelkezés eszerint.* A tízezren felüli lélekszámú egyházakból ötezer lelkes egyházakat kell létesíteni. Számításunk szerint 3—4 új egyházközségnek kell létesülnie jövőre (ezek egyelőre csak leányegyházak).

4. A legnevezetesebb terv pedig *a városszéli misszió kiépítése a főváros által létesített angyalföldi és kőbányai lakótelepeken.* Ezeket a városszéli missziókat a többi anyaegyházak látnák el élelem- és ruhaadománnyal, de istentiszteleti helynek, lelkészlakásnak ott helyben kell lenni s a lelkipásztornak ott köztük kell lakni. A megkezdett kórházi és börtön-lelkigondozást tovább kell vinni egy-egy lépéssel.

— *Az élet parancsa mindez a felsorolt program ma a budapesti református egyház fejlesztésére, melyet mi csak lassított menetben, lépésről-lépésre, több esztendő adományait és segélyeit egybefogva érhetünk el. A székesfőváros iránt nagy hálát érzünk, hogy a templomépítkezéseknél, — a biztosított segélyekre számítva, nem kell kockázatos anyagi vállalkozások és évtizedes eladósodás árán templomépítésbe kezdenünk.*

De minden jóindulat és készség mellett, melyet a főváros polgármestere és illetékes tényezői részéről tapasztalunk, — *véget kell már vetni annak a kínos helyzetnek, hogy a pénzleromlás idején (1931-ben) lecsökkentett, sőt egyenesen letört felekezeti rendes és rendkívüli segélyeket ma is csaknem a lecsökkentett összegeken tartják. Legfőbb kívánságunk az, hogy állítsa vissza a polgármester úr és a közgyülés az eredeti nivójukra ezeket az egyébként is nagyon mérsékelten megállapított segélyeket.* Esztendőkön keresztül sajátságos módon folyt a felekezeti segélyeknek a lecsökkentett nívón tartása és vagy pótköltségvetésben kellett teljesíteni az indokolt kérelmet, vagy külön határozatban szavazta meg a közgyülés az egyházak kérését.

Miért nem lehetne ezt a 30—40 ezer pengőt kitevő összeget a költségvetésben előre felvenni, mintsem minden évben utólag megszavaztatni? Bízunk benne, hogy kérésünk ez évben méltányolást talál s nem kell külön közgyülési felszólalásokkal indokolni kéréseink jogos és méltányos voltát. Minden két-három évben (tíz év alatt) egy új csillagos templom tornya emelkedik fel a főváros házsoraiból; harangszavuk összeölelkezve a keresztes templomok harangszavával viszik magasra a hívők áhitatát. Néhány évtized s a milliós magyar fővárosból is vagy száz keresztény templom harangjai hívják az élőket, temetik a halottakat s törik meg a villámokat (vivos voco, mortuos plango, fulgura frango).

Január elsején kezdődik a Segítőalap uj élete

Ettől az időponttól kezdve lesznek tagok a főváros üzemi alkalmazottai, akik után fejenként 348 pengő vagyoni hányadot térítnek az Alapnak

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az elnöki ügyosztály szorgos és lelkiismeretes nyári munkássága révén a közel jövőben a fővárosi Segítő Alapról három nagyfontosságú téma kerül a törvényhatósági bizottság elé. Az autonómia elé terjesztendő polgármesteri javaslatok közül a legfontosabb: a fővárosi üzemek és intézetek alkalmazottainak a Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapja kedvezményeiben való részesítése.

A javaslat szerint a közgyülés ki fogja mondani, hogy a fővárosi üzemek és intézetek azon tényleges és nyugdijas tiszti alkalmazottai, valamint családtagjai, akik betegség esetén az 1927. évi XXI. t. c.-ben (amely a betegpénztári intézetekről szól) előirt időre illetményeiket megkapják, 1937. január hó elsejétől kezdődően a Segítőalaphoz fognak tartozni. Az új tagoktól a 2%-os hozzájárulást a jövő év január elsejétől levonják, ugyancsak ettől az időponttól kezdve fizeti a főváros mint munkaadó az új tagok után is a 2%-os hozzájárulást.

A javaslat azt is megállapitja, hogy a Segitőalapnak az 1935. év végi nyilvántartása szerint kereken 15.500 tagja volt, a Segítőalap összvagyona pedig 5,407.924 pengő. Az összvagyonból 348 pengő esik egy-egy tagra. Minden egyes érdekelt üzem tehát annyiszor 348 pengőt fizet be a Segítőalap pénztárába, mint ahány alkalmazott lesz a Segítőalap igényjogosult tagja.

Előterjesztést tesz a polgármester a közgyülésnek a Segítőalapról szóló 1931-es szabályrendelet módosításáról is. A módosított szöveg, amennyiben azt addig a belügyminiszter jóváhagyja, szintén január hó 1-ével lép életbe. Ezzel kapcsolatban rendezni kívánja a polgármester az alap hivatali és orvosi adminisztrációját, tekintettel arra, hogy az üzemi alkalmazottak bekapcsolása révén az alap tagjainak száma jelentékenyen emelkedik. A tervezet szerint január elsejével hét új állást szerveznének, 1940. január elsejével pedig további két új állást. A bővitett Segítőalap 1937. évi költségvetési előirányzata 3,932.838 pengőre rúg. A Segítőalap központi és az általa fenntartott intézmények hivatali igazgatási költségei az évi költségvetés 5½%-át sem érik el. A Segítőalap személyi kiadásait, valamint a státusrendezéssel kapcsolatos költségtöbbletet, mint eddig is, az évi bevételekből fedezi az Alap. Az Alap igazgatói, aligazgatói és főorvosi állásait a státus rendezés kapcsán nem kinevezés útján töltik be, mer ezeket a vezetői állásokat az érvényes közigazgatási szerződéssel rendelkező jelenlegi alkalmazottak látják el.

A Szőv. Állat- és Növénykertben

f. hó 15-én nyilt meg az átalakitott és megnagyobbitott

majomház!

Európa egyik legszebb és leglátványosabb állatházában száznál több különféle faju majom látható.

Felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt szórakoztató, tanulságos, kedves látványosság!

Belépődij
felnőtteknek hétköznapon . . 70 fillér
„ vasárnap . . . 50 fillér
gyermeknek . . . . . 30 fillér

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna utca 4. szám.
Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-32.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedőlemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

Tungsram DUPLA SPIRÁLLÁMPA jobb, gazdaságosabb!

HIREK

A legjobbak

Hat segédfogalmazó kitüntetéssel tett közigazgatási vizsgát

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A belügyminiszter nemrég rendeletben közölte a törvényhatóságok vezetőivel, hogy ezentúl félévenként nyilvánosságra hozza azoknak a köztisztviselőknek a névsorát, akik a gyakorlati közigazgatási vizsgát kitüntetéses eredménnyel tették le. Most jelent meg a hivatalos lapban a kitüntettek első névsora, amelyben több fővárosi tisztviselő is szerepel. A kitüntetéssel vizsgázott fővárosi tisztviselők — akik különleges elbánásban részesülnek az előléptetések során — a következők:

Kitüntetéssel képesítették Párniczky Elemér dr. fővárosi árvaszéki segédfogalmazót.

Kitüntetéssel tett általános vizsgát Erlesbeck Ottó dr. árvaszéki segédfogalmazó, Le Grand Ferenc dr., Maróth Gyula dr. és Vecseklóy József dr. tanácsi segédfogalmazók.

Kitüntetéssel tett belügyi szakvizsgát Rodé Béla dr. tanácsi segédfogalmazó.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII,, Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

WIHART FERENC
épitész — épitőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969 08.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Másfél évtized: Uj Budapest!

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcraképességének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST szerkesztősége és kiadóhivatala

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

Szükséglakók az udvaron

Feltünő pereskedés a főváros és több háztulajdonos között afölött, hogy a kilakoltatott szükséglakókat ki köteles az udvarról eltávolitani?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros — mint ismeretes — szükséglakásokat épit és ezzel kapcsolatban fokozatosan megszünteti a bérházakban a szükséglakók részére bérelt lakásokat.

A nyár folyamán több háztulajdonossal szemben felmondta a főváros a szükséglakások bérletét. Amikor azonban elkövetkezett a bérlemények visszabocsátásának időpontja, a főváros közegei a szükséglakókat, illetve a szükséglakók ingóságait *a házak udvarára rakták ki*. A szükséglakók nem voltak hajlandók a házak udvaráról eltávozni, amíg a főváros nem gondoskodik másutt való elhelyezésükről.

Az érdekelt háztulajdonosok sürgették a fővárosnál az udvaron tanyázó lakók eltávolítását. A főváros arra az álláspontra helyezkedett, hogy a maga részéről eleget tett a bérlemények visszabocsátása tekintetében fennálló kötelezettségének az által, hogy a lakásokat kiürítette, *arról pedig nem tehet a főváros, hogy a lakók a házak udvaráról nem akarnak eltávozni*. Az egyik háztulajdonos egy hónapi türelmes várakozás után *pert indított a főváros* ellen és kérte a bíróságot: kötelezze a fővárost arra, hogy a házak udvarán elhelyezett ingókat a házból távolítsa el és a ház udvarát bocsássa vissza rendelkezésére.

A főváros azzal védekezett, hogy a szükséglakásokról szóló 4.780/1932. M. E. sz. rendelet szerint a szükséglakók kilakoltatása nem tartozik bírói hatáskörbe, hanem közigazgatási útra. Ennélfogva a bíróság nem hozhat oly ítéletet, amelynek alapján a szükséglakókat a ház udvaráról bírói végrehajtás útján el lehetne távolítani. Egyébként azonban a főváros és a háztulajdonos között megszünt a jogviszony, a volt szükséglakók nem mint a főváros szükséglakói vannak a ház udvarán és így a háztulajdonos csak *a volt szükséglakók ellen* indithat pert kilakoltatásuk iránt.

A háztulajdonos álláspontja ezzel szemben az volt, hogy a fenti rendelet értelmében a főváros, mint bérlő és a háztulajdonos között *lakbérleti viszony* jön létre; ennélfogva a szükséglakások céljára bérelt helyiségek visszabocsátása tekintetében a lakásbérleti szabályrendelet az irányadó. A főváros, mint bérlő csakis akkor tett eleget visszabocsátási kötelezettségének, ha nemcsak a lakást, hanem a bérleményhez tartozó közös helyiségeket is, így tehát a közös udvart is kiüríti. A visszabocsátás a ház egész területének elhagyása után van befejezve. Miután pedig a szükséglakók a főváros jogán laktak a lakásokban, ennélfogva a főváros, mint bérlő tartozik lakóinak eltávolításáról gondoskodni, annál is inkább, mert az ingókat is a főváros közegei helyezték az udvarra.

Mielőtt a járásbíróság ezen ügyben érdemleges ítéletet hozott volna, a főváros a szükséglakókat a ház udvaráról eltávolította; részben másutt helyezte el őket, részben pedig 40—50 pengőt fizetett eltávozásuk fejében.

A járásbíróság ezután csak a perköltségek tekintetében hozott ítéletet. A fővárost *marasztalta a perköltségben*, kimondva azt, hogy a főváros, mint bérlő tartozott a szükséglakóit a ház területéről eltávolítani. Az ítélet még nem jogerős.

FORD
V-8 nyolchengeres versenynélküli motorjával
VEZET
Ötüléses és hétüléses uj modellek raktáron megtekinthetők
Magyar főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

Lakberendezési
bútorújdonságaink
kizárólag: Rózsa u. 4, LINGEL

Vidáman nyaraltak Szent Imre város leventéi

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Mint az előző években is, úgy ebben az évben is a XI. kerület belekapcsolódott a fővárosi leventék nyaraltatásába és szegénysorsú leventéit a Balaton mellett nyaraltatta.

A XI. kerületi testnevelési bizottság, élén Duday Alajos dr. tanácsnokkal, a legnagyobb szeretettel és áldozatkészséggel karolta fel a leventék nyaralási ügyét, gondosan megszervezve, előkészítve azt. Az előkészítő bizottsági ülésen Buday-Goldberger Antal dr. igazgató, bizottsági tag a Goldberger Sám. és Fiai R. T. részéről felajánlotta, hogy a szalmazsákok beszerzésével segíti a leventék nyaralását. A XI. kerületi testnevelési bizottság felkérésére Fabriciusné br. Syntinis Ilona, Erdélyi Dezsőné, Magyary Kossa Gusztáv, Ternajgó József, dr. Bereczky Béla és Szeghő István gyógyszertár-tulajdonosok kötszereket, gyógyszereket adományoztak a nyaraltatás céljára.

A 70 leventéből álló nyaraló csoport augusztus 2-án vitéz Bakay Zsigmond tanácsnok vezetésével indult a balatonaligai leventetáborba. Közvetlenül a Balatonparton lombos fák árnyékában állott a leventék sátortábora, melyben a leventék két hetet töltöttek, oktatók vezetése, állandó orvosi felügyelet mellett.

Célszerű napirend, táborrend szabályozta a tábor életét, melynek keretén belül a leventék fürdéssel, úszással, evezéssel, szórakozással, pihenéssel töltötték az időt. Ébresztőtől takaródóig vidáman zajlott ez a kedves élet. Ébresztő után szorgalmas, ügyes kezek takarították, csinosították a tábort, utána mosakodás következett a Balaton friss vizében, majd a párolgó kakaót kapták meg a leventék. Reggeli után oktatáson vettek részt, a tízórai elfogyasztása után pedig ebédig fürdés, úszás, evezés volt. Bőséges ízletes ebéddel fejeződött be a délelőtti programm, melyet napfürdőzés, pihenés követett. Az uzsonna elfogyasztása után játék, sport volt, majd vacsoráig fürdés. Vacsora után közös énekléssel, tábortűzpróbákkal töltötték a leventék az időt takarodóig.

A két heti táborozás alatt a leventék elfogyasztottak 9 q kenyeret, 2.5 q húst, 1.050 liter tejet, 10 q gyümölcsöt. Átlagos súlygyarapodás 1.6 kg., legnagyobb 4.5 kg. volt.

Auguszus 15-én 70 kipirult arcú, mosolygó szemű boldog levente tért vissza a fővárosba.

VÁLLALKOZÁS

Egy köszönet és egy vétó

— **Levél a Szerkesztőhöz** —

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Amidőn egyrészről az egész kövező-ipar nevében hálás köszönetünket fejezzük ki Főszerkesztő Urnak azért a megértő, mindig lojális és igazságos magatartásáért, amellyel a régi, tisztes kövezőipar érdekeit védelmezi nagybecsű lapja hasábjain; másrészről tiltakoznunk kell az egyik városházi hetilap azon vakmerő és átlátszó manővere ellen, amellyel védelmébe veszi az Uj Budapesttel szemben a Budakeszi-út kövezési versenytárgyalásán megbízást kapott Hollós Ferenc nevű vállalkozót. Hogy a liberális Hollós a liberális hetilaphoz szaladt, az természetes, meg kell azonban vizsgálnunk, miért károg a holló a hetilapban, és hogyan fest az a darab közmunka-sajt, amelyet a holló a csőrében tart?

Kétségtelen, hogy Hollós a legolcsóbb volt, kétségtelen, hogy ajánlata mélyen alatta maradt az ügyosztályi költségelőirányzatnak, nem vitás az sem, hogy reális szakemberek az önköltségi áron alul levőnek tartják a Hollós-féle ajánlatot. A szóbanforgó városházi hetilap — de úgy látjuk az út- és csatornaépítési ügyosztály sem — tudja, hogy van új Közszállítási Szabályzat, vannak reális és irreális árak, van árrombolás, van dömping, vannak munkák, amelyeket a megajánlott legolcsóbb áron nemcsak elvállalni, de kiadni sem szabad.

Komolytalan és olcsó hangulatkeltés, hogy a szóbanforgó városházi hetilap a polgármestert rángatja maga mögé, holott Szendy Károly minden valószínüség szerint azt sem tudja, hogy egy Hollós Ferenc nevű vállalkozó van a világon! Arról nem is beszélve, hogy ez az akta nem is kerülhetett, már csak a vállalati összeg kicsinységénél fogva sem, a városházi hetilap által úgylátszik nem is ismert közszállítási ügyosztályközi bizottság döntése után a városi közigazgatás feje elé.

A liberális bombavetés nem céloz egyebet, mint hogy arra forgassa a köpönyeget, amerre az a mindenkori szél ellenében szükséges: jelenleg Hollós úr érdekében. Egyetértően az Uj Budapesttel: mi is felkérjük a polgármester urat és az út- és csatornaépítési ügyosztályt, vigyázzon arra, hogy Hollós ura maradjon az ajánlatának és a liberális hetilap élénk figyelme mellett, vigyázzon arra, hogy a vállalt kötelezettségek teljesíttessenek, és ne történjen valamiféle vertikális elbástyásulás! Ezt kívánja az a közérdek, amelyet — reméljük — a liberális elszerkesztő úr is meg akar védelmezni!

Soraink közléséért Szerkesztő Urnak hálás köszönetünket nyilvánítva, vagyunk kiváló tisztelettel: Több régi flaszteros.

A legmodernebb középület lesz a XIII. kerületi előljáróság

A jövő héten kiirják a versenytárgyalást a föld és kőművesmunkákra — A belügyminiszter jóváhagyta a közgyülés határozatát és a telekcsere ügyében a kincstárral kötött szerződést

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Az elmúlt napokban érkezett le a polgármesterhez a belügyminiszter rendelete, amely szerint a kormányzat jóváhagyja a törvényhatósági bizottság közgyülésének határozatát a XIII. kerületi előljáróság felállítása ügyében. A polgármester az előljáróság felállításának előkészítésével tudvalevően Pertik Béla dr. tanácsi főjegyzőt bízta meg. A belügyminiszteri jóváhagyás kapcsán

Pertik Béla dr.

tanácsi főjegyző a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— A közgyülési határozat kormányhatósági jóváhagyása alapján semmi akadálya nincs annak, hogy a polgármester úr meghirdesse a nyilvános versenytárgyalást az új előljáróság épületének felemelésére. A versenytárgyalási hirdetmény a jövő hét folyamán meg is fog jelenni. A terv, amelyet a megtartott pályázat eredményeképen ifj. Paulheim Ferenc és Szabó Lajos készítettek el, a lehető legmodernebb, külső strukturájában is a legújabb építészeti irányzat világos és levegös hatását kelti A tervező mérnökökkel alaposan áttanulmányoztam az épület belső tervét, ez a maga nagyszerű belső folyosóival, kiválóan sikerült beosztásával valóban mintaképe lesz annak, hogyan és mikép kell egy előljárósági épületnek a nagyközönség és a hivatal érdekeinek a legmegfelelőbben felépülnie.

— Végetértek azok a tárgyalások is, amelyek a Béke-téri telek megszerzése tárgyában a kincstár és a főváros között hosszú időn át folytatódtak. Létrejött az ingatlan cseresserződés, amely szerint a kincstár a Béke-téren levő telkét 2397 négyszögölnyi terjedelemben átengedi a fővárosnak, ennek ellenében a kincstár viszont a Ferencvárosban kap egy 1300 négyszögöl kiterjedésü értékes ingatlant. Az ingatlant a főváros már birtokába is vette és az építkezés bármikor megkezdődhetik.

— Legkorábban a jövő esztendő közepére számítjuk az új előljárósági épület teljes elkészítését. Ezen idő alatt fog megtörténni annak megállapítása, mennyi és milyen minősítésü tisztviselőre lesz szüksége az új előljáróságnak. A főváros jövő évi költségelőirányzatában természetesen már külön tételszám alatt szerepelnek az új előljáróság személyi és dologi kiadásai, míg az építkezés a 21 milliós beruházási kölcsön terhére fog történni. A belügyminiszteri rendelet értelmében azt az időpontot, amelytől kezdve az új közigazgatási kerület beosztása érvényes lesz, a főváros közönségének javaslata alapján külön fogja megállapítani a miniszter.

Uj kiirások

Gyüjtőcsatornaépítési munkálatokra a XI. ker. Budafoki-út, Lenke-út és Verpeléti-út közötti szakaszhoz. **Határidő: 1936. szeptember hó 22-én délelőtt 9—10 óra.**

Papíráru és másolóvászon szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi szeptember hó 22-én délelőtt 10 óra.**

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei igazgatósága nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet a kelenföldi áramfejlesztőtelepén (XI., Budafoki-út 52. sz. 4047. új hrsz.) laboratórium- és irodaépítkezés

bontási, kőmives, vasbeton, és elhelyező, ács, tetőfedő, bádogos, vasgerenda szállítási és vasszerkezeti, asztalos, lakatos, mázoló, butorasztalos, különleges lakatos, üveges, parkettapadló, burkoló, gumipadozati, szobafestő, vászonredőny, villámhárító, aszfaltburkoló, vízvezetéki és csatornázási és központi fütési, szellőző, légnedvesitő berendezési

munkáira.

Az ajánlatokat

1936 évi szeptember hó 29-én d. e. 9 óráig

kell az Elektromos Művek igazgatósági épületében, a Telepek Közp. Igazgatósági osztályában (V., Váci-út 74. I. em. 101. benyujtani, vagy olymódon és időben postára adni, hogy az ajánlat a jelzett határidőig beérkezzék.

A fentnevezett határidőre beérkezett ajánlatok a beadási határidő napján d. e. 10 órakor fognak az Elektromos Művek volt étkezdéjének helyiségében (V., Dráva-u. 3.) nyilvánosan felbontatni, mely eljáráson az ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

A munka csak oly pályázó cégnek fog odaitéltetni, amely kimerítően és hiteltérdemlően igazolni képes, hogy hasonló műszaki jellegü munkát már mint önálló cég csikerrel végzett.

Az Elektromos Művek igazgatósága kijelenti, hogy a munkák odaitélése iránt hozandó határozatai ellen jogorvoslat csak birtokon kivül vehető igénybe.

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Igazgatósága.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős: DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő: RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Szeptember hó 22-én és 24-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez ~ tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsics-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSI cserépkályha gyártással Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályhával. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelek kárpitozva minden stylben Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

XIV. évfolyam 39. szám

Budapest, 1936. szeptember 26.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI és KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Fővárosi Nyilvános Könyvtár, VII., Roviczky-u. 1.

Kit szorit a csizma?

Egyre több híresztelés van forgalomban az iparügyi minisztérium városrendezési törvényjavaslatáról. Csak helyeselni lehet Bornemisza Géza bátor kezdeményezését az építkezési dzsungel megszüntetésére. Ami a vidéki városok kötelező városrendezési terveit, közlekedési politikáját, esztétikai szempontjait illeti, mindenki tapsol a miniszternek. Az is igen helyes, hogy megrendszabályozzák a parcellázásokat, reformálják a kisajátítási jogot, az egész országra kötelezővé teszik a városfelmérést. Valóban évtizedes mulasztást pótol a kormányzat, amikor igyekszik kiirtani a minden rendszer nélkül való településeket, amelyeket össze-vissza utcáiról, egymásnak hátatfordító frontjairól dühöngő telepeknek nevezett el a néphumor.

Van azonban a törvényjavaslat-tervezetnek egy alapvető hibája. Nevezetesen az, hogy Budapestet egy kalap alá vonja a vidékkel. A javaslat nem veszi tekintetbe Budapest speciális helyzetét, általában ugyanazon jogszabályokat akarja a fővárosra nézve is kötelezőknek felállítani, mint amelyek Veszprémet, vagy Vámospércset fogják haptákba állítani. Holott — ez egyetlen pillanatig sem vitás — az ország székesfővárosának meg vannak a maga speciális szempontjai, célkitűzései és lehetőségei, ezeket egy általános rendezés paragrafus-béklyóival megkötözni nem lehet, annál kevésbé, mert a fővárosnak egy ilyen szabványosított fejlődése ártalmára és kárára lenne az országnak is.

Ami a törvényjavaslat megszületésének körülményeit illeti, hibáztatjuk, hogy nem úgy és nem akkora mértékben hallgatták meg az önkormányzatot, ahogyan és amekkora mértékben azt a székesfőváros törvényhatósága a kormányzattól elvárja. A kormányzat felülvizsgálati joga a főváros minden ténykedésével szemben: nem vitás! Vannak azonban dolgok, amelyek sokkal hatékonyabban, a célnak megfelelőbben és opportunusabban oldhatók meg a törvényhatóság kebelén belül, mint hatalmi szóval. Mindig az tudja legjobban, hol szorít a csizma, aki a csizmát viseli.

Nem akarunk gravameneket felsorakoztatni, alkotmányérelmekről beszélni, amidőn azt tartjuk szükségesnek, hogy a törvénytervezetnek a képviselőház elé való terjesztését megelőzően hallgassa meg a miniszter a fővárost. Kéresse magához a Harrer-féle városfejlesztési különbizottság aktáit, hallgassa meg a főváros műszaki tanácsnokait és azután az egész törvénytervezetet olyképen módosítsa, hogy annak hatálya alól kiveszi a székesfővárost. Budapest jövő fejlődésének útjait a főváros maga van hivatva megállapítani a Fővárosi Közmunkák Tanácsával egyetemben!

Mi van és mi nincs a legujabb fővárosi törvényjavaslatban?

Sipőcz főpolgármester a szanálási akció jótékony hatásáról a főváros költségvetésében — Készül a főpolgármesteri jelentés a belügyminiszter számára a szanálási akcióról

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Noha *Kozma* Miklós belügyminiszter augusztusz első napjaiban, amikor a főpolgármester betegszabadsága lejárt, úgy intézkedett, hogy a főpolgármester rendes nyári szabadsága szeptember végéig tart: *Sipőcz* Jenő dr. főpolgármester már a mult hét hétfőjén abbahagyta szabadságát és átvette hivatala vezetését A főpolgármestert ezen elhatározásában az a meggyőződés vezette, hogy a városháza nyári szünete végetért, a főpolgármesteri hatáskör sem nélkülözheti a maga felelős betöltőjét. — A főváros nyári szünetének végezte kapcsán

Sipőcz Jenő dr.

főpolgármester a legközelebbi teendőiről és célkitűzéseiről a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— **Abból az alkalomból, hogy átvettem immáron teljesen egészségesen hivatalom vezetését, elsőnek természetszerűen a polgármester úrral tanácskoztam a legközelebbi teendők irányában. A polgármester úr közölte velem, hogy a fővárosi törvény rendelkezéseihez képest idejében elkészült a főváros jövő esztendei költségvetésének nyers tervezete. A tervezet immáron rövidesen az önkormányzat illetékes fórumai elé kerül, és meggyőződésem, hogy azzal a törvényhatósági bizottság minden pártja a legteljesebb mértékben meg lesz elégedve. A költségvetési tervezet magában foglalja természetszerűleg azokat a személyi és dologi megtakarításokat, amelyek a szanálás révén voltak lefaraghatók a főváros háztartásában. Ezek a megtakarítások mintegy tízmillió pengőre rugnak, ez az összeg az, amelylyel megkönnyebbedik a költségvetés, amellyel csökkenek a közönség terhei. Különben pártközi értekezletet is összehívtam, amelyen megtanácskoztuk a költségvetés letárgyalásának technikai problémáit.**

— **A szanálással kapcsolatosan — folytatta nyilatkozatát Sipőcz főpolgármester — rá kell mutatnom a takarékossági intézkedések végrehajtására vonatkozó törvényszakasz, az 1934: XII. t.-c. 27. §.-ának azon intézkedésére, amely szerint a belügyminiszter a főpolgármester kivételes jogkörének megszünte után a tervezet végrehajtásáról az országgyűlésnek jelentést tenni köteles. Hogy a belügyminiszter úr ebbeli jelentését megtehesse, a legteljesebb részletességgel én is jelentést állítok össze a szanálás keresztülvitelére a belügyminiszter úr számára.**

Végezetül kérdést intéztünk a főpolgármester úrhoz, mi van *a készülő törvényrevizióval*, amelyet a beügyminiszternek a napilapokban közölt nyilatkozata szerint már le is tárgyalt a miniszertanács.

— **A törvényjavaslatban — mondotta a főpolgármester — egyáltalában nincs szó olyan széleskörű intézkedésekről, amelyeket egyes sajtóorgánumok és várospolitikusok impitáltak. Nincs szó a tervezetben a törvényhatósági tanács visszaállításáról, nincs paragrafus a tervezetben arról, hogy a főváros törvényhatósági bizottságában most csak tanácskozási joggal helyetfoglaló szakszerűségi képviselők szavazati jogot kapnának. Szó van ellenben a törvényjavaslatban bizonyos kerületi kiigazításokról, ezen felül pedig a főpolgármester és a polgármester jogkörének pontos és szabatos meghatározásáról. Ilyen körülmények között semmi ok sincs arra, hogy bárki is politikumot is keressen a kizárólag célszerűségi szempontokat szolgáló törvény-novella tervezetében.**

Elmondotta még *Sipőcz* főpolgármester az *Uj Budapest* munkatársának, hogy a legutóbbi napokban a főváros folyó ügyeiről részletes jelentést tett *Darányi* Kálmán dr. miniszterelnök-helyettesnek, továbbá *Kozma* belügyminiszternek és *Preszly* államtitkárnak, akik *a legteljesebb megértéssel fogadták a főpolgármester referátumát.*

Téli gondok

Irta: Schuler Dezső dr.

Ebben az évben a főváros kerületi népjóléti osztályain nyilvántartott inségesek száma csökkent. Korábbi években jóval meghaladta a százezret, ez évben pedig hatvanezer körül mozgott. A népjóléti osztályokon nyilvántartottak száma kapcsolatban van a munkanélküliség kérdésével, s igy az inségesek számának csökkenése a munkapiac helyzetének kedvezőbb alakulására mutat.

A nyilvántartott inségesek számának csökkenésével kapcsolatban azonban meg kell állapitani, hogy a nyilvántartott inségesek nyomora viszont fokozódott. Az éveken keresztül tartó gazdasági válság az életszinvonal általános sülyedését, a főváros lakosságának elszegényedését vonta maga után, ami elsősorban az ellátatlan öregek és munkaképtelenek számának növekedésében és a hajléktalanság méreteinek fokozódásában nyilvánul meg.

Az idei tél megoldandó problémái között a legfontosabb kétségkívül a munkaképtelen szegények gondozásának és a hajléktalanság csökkentésének kérdése lesz. A munkaképtelen szegények gondozása szorosan összefügg a kolduskérdés rendezése ügyében kiadott és ez év november 1-vel életbelépő miniszteri rendelettel, amely eltiltja a főváros területén a koldulást, s egyúttal előirja, hogy ha a munkaképtelen szegények gondozására a főváros megfelelő fedezettel nem rendelkezik, a hiányzó részt társadalmi gyüjtés megindítá-

sával pótolja. A miniszteri rendelet végrehajtása ügyében szükséges intézkedésekről már tárgyal a közjótékonysági és szociálpolitikai szakbizottság és a vonatkozó rendelkezést a polgármester úr mielőbb ki fogja adni.

A nyomor másik súlyos tünetét, a hajléktalanságot is igyekszik a polgármester úr orvosolni. Számitani kell ugyanis arra, hogy a téli hidegek beálltával a lakbérhátralék miatt utcára kerülő, kilakoltatott családok és magánosok száma növekedni fog. Bár az egyedülálló hajléktalanok részére a menhelyi férőhelyek számát a főváros az utóbbi két évben megkétszerezte, mégis módot igyekszik keresni a férőhelyeknek további szaporitására.

A hajléktalan családok elhelyezésének biztositására a főváros a bérelt szükséglakások számát ez évben már nem fokozta. A polgármester urat ugyanis a lakás és bérpolitikai szempontok arra késztették, hogy a lakáspiacról bérléssel elvont kislakásokat részben újra kiürítse. A hiány pótlására a közgyülés 740 új szükséglakás felépitését határozta el és ezekből 240 már ez év végére elkészül.

A kolduskérdés rendezésével kapcsolatban előreláthatólag szükség lesz a társadalmi támogatással fenntartott kisszeretetotthonok számának szaporitására. Ez esetben pedig gondoskodni kell a fővárosnak az ezen otthonokban élő, magukkal tehetetlen, állandó orvosi ápolásra szorulók megfelelő intézeti elhelyezéséről. A fővárosnak már az idei tél folyamán foglalkozni kell azzal a gondolattal, hogy szeretetotthonait fokozatosan szeretetotthoni kórházakká, illetve kórházi osztályokká szervezze át, hogy ezen intézetekbe a közkórházaknál lényegesen alacsonyabb napi ápolási költséggel tarthassák el a szeretetotthoni gondozásra jogosult gyógyithatatlan betegeket.

Az inségadó bevételeiből fenntartott inségenyhitő tevékenységet a korábbi évek keretei között kivánja a főváros folytatni, s amennyiben a munkaképtelen szegények ellátása a társadalom áldozatkészségének megszervezésével fokozható, az inségenyhitő tevékenység keretében a munkanélküliek és azok családtagjai fokozottabb gondozását fogja a lehetőséghez képest a polgármester úr biztositani.

Meg kiván felelni a főváros a jövőben a gyermekekkel szemben fennálló kötelességének és az iskolai gyermekvédelmi akciók (étkezés, felruházás, stb.) kereteit a legmesszebbmenően kibővíti.

A főváros tudatában van annak, hogy Budapest legnagyobb szociális problémája a munkanélküliség, kizárólag munkaalkalmak teremtésével oldható meg és ezért a polgármester úr az 1937. évi programmjába iktatta a közmunkák megindításán túl a fizetett szükségmunkák nagyobb arányú megszervezését is.

A főváros sokfelé ágazó közjótékonysági és szociális feladatait anyagi teljesitőképességének teljes latbavetésével kivánja tovább is megoldani, de ez év őszén már nem számit arra, hogy ebben a munkájában a főváros polgársága áldozatkészen segitségére fog sietni a hatóságnak.

Petrovácz Gyula jubiláris templomterve

A hercegprimás az alapkőletételi ünnepségen köszönetet mondott Petrovácznak, hogy harmincezer pengős adományt reprezentáló ingyenes templomtervével hozzájárult az épitkezéshez — A herminamezei templom alapkövébe zárták az Uj Budapest egy példányát is

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Az *Uj Budapest* mult esztendei karácsonyi számában *Farkas* Ákos dr. tanácsnok, az elnöki ügyosztály vezetője bejelentette, hogy az egyházi főhatóságokkal folytatott tárgyalások eredményeképen megállapitott folytatólagos templomépitési programban *elsőnek a herminamezei plébániatemplom megépitésére fog sor kerülni.* Az egyházközség megfeszitett munkássága és *Szendy* polgármester energiája lehetővé tette, hogy vasárnap már az új templom alapkövét is letették.

Az uj templom, mint ismeretes, a Kassai-téren lesz, a meghosszabbitandó Andrássy-út tengelyében. Az új templom nemes vonalú tervét *Petrovácz* Gyula országgyülési képviselő, fővárosi törvényhatósági bizottsági tag készitette el az egyházközség felkérésére. Ez a templom *Petrovácz* Gyula jubiláris terve szerint épül fel: *Petrovácz* az ország negyvenkilenc szebbnél-szebb templomának tervét készitette már el, a Kassai-téri templom terve *Petrovácz* ötvenedik jubiláris templomterve. Az uj templom épitésével a polgármester *Wihart* Ferencet bizta meg, a megtartott nyilvános versenytárgyalás során. *Wihart* régi, patinás-nevü épitész, a rákosvárosiaknak külön örömük, hogy az ő pátriájukba tartozó épitőmester fogja valóra váltani a szintén rákosvárosi *Petrovácz* gyönyörü elképzelését.

Valóban lélekemelő fényes ünnepség keretében helyezték el vasárnap az új templom alapkövét, a polgármester, mint kegyúri képviselő és előkelő, nagy közönség jelenlétében.

Az alapkő-szentelési ünnepség kapcsán a felvirágzott szószékről *Serédi* Jusztinián dr., Magyarország biboros hercegprimása mondott beszédet, azt kivánva, hogy a templom legyen a rákosvárosiak természetfölötti és természetes életének központja és kiindulópontja. A biboros hercegprimás köszönetet mondott mindazoknak, akik a templom épitéséhez szükséges anyagi erőket megteremtették.

Megköszönte a primás a fővárosnak, mint nemes kegyúrnak támogatását és külön köszönetet mondott *Petrovácz* Gyulának, aki mint irányitó-művész elméjének munkáját nemcsak Isten dicsőségének szentelte, hanem azt minden ellenszolgáltatás nélkül az egyházközség rendelkezésére bocsátotta. *Petrovácz* Gyula ezen cselekedetével tulajdonképen harmincezer pengős adománnyal, — mert ennyit reprezentálnak a templomépitési tervek — járult hozzá a templom felépitéséhez.

A hercegprimás beszéde után megkezdődött az alapkőszentelés szertartása. A biboros hercegprimás elvégezte a só és viz megszentelését, majd körmenetben körüljárta az épitendő templom körvonalait. A hercegprimás ezután megszentelte az alapkövet, amelyben helyetfoglal az alapitási okmány, a keresztény napilapok egy-egy példánya, továbbá az *Uj Budapest* egy példánya is. Az alapkövet azután a Mindszentek litániájának elmondása után *Wihart* Ferenc épitőmester vezetésével helyére illesztették.

Uj telefonbélyegzőjét csak **Beér Sándornál** rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

Hajókirándulások
a napsugaras őszi Dunán
a M. F. T. R. hajóival
olcsó szórakozást és üdülést nyujtanak. Indulás Eötvös- és Pálffy térről naponta 7.30 és 8.30 órakor. (Pálffy-térről 10 perccel később) Visegrádra Esztergomba stb.
Vasárnap turistahajó Esztergomba (IX. 20-ig)
Hétvégi hajókirándulás a mohácsi hajóval szombat estétől hétfő reggelig olcsó menettérti jeggyel.

VÁROSHÁZI NOTESZ

HOGY A RÁKÓCZI-UTI HÁZBEOMLÁS JELENTÉKENY mértékben hozzájárult Liber alpolgármester betegségéhez: az egyetlen pillanatig sem kétséges. Júliusban a város-vezetés egész terhe az első alpolgármester kipróbált vállaira nehezedett, a rengeteg reprezentáció és adminisztrációs teendőn felül azután jött a Rákóczi-úti katasztrófa, amelynek vizsgálatánál Liber a tőle megszokott lelkiismeretes pontossággal reggeltől-estig asszisztált egy teljes héten keresztül, hogy a saját személyes jelenlétével iparkodjon tisztázni a felelősség kérdését.

Július havának kimerítő munkáját aztán lillafüredi üdülő magányában sem tudta teljesen kipihenni Liber Endre. Természetes, hogy még most is tartózkodnia kell minden izgalomtól, családjának szeretetteljes ápolása és a gondos orvosi kezelés jelentékeny mértékben hozzá fognak járulni ahoz, hogy mielőbb egészségesen és teljes munkaerejével szentelhesse tehetségét és idejét szülővárosának Budapest első alpolgármestere.

Ide kell jegyeznünk, hogy egyszerű és prózai oka van az alpolgármester kórházba menetelének. Liberék októberhavában költöznek a Lipót-körúti fővárosi bérházból pasaréti villájukba, amelyet a maga és felesége életének áldozatos takarékosságával épitett fel Liber. A méltóságos asszony természetesen meg akarja kiméln férjét a költözködés kényelmetlenségeitől és izgalmaitól és azoktól a zökkenőktől, amelyek egy ujonnan épitett villában való hurcolkodásnál állandóan előfordulnak. Ezért határozta el magát Liber alpolgármester, hogy bevonul az Uj Szent János kórházba, amelynek kiválóan képzett orvosi kara — élén Kasper Károly dr. igazgató-főorvossal — valóban minden orvosi tudását és figyelmét igénybe veszi, hogy Liber Endre mennél gyorsabban felépüljön.

*

HÁROM JUBILEUMRÓL SZÁMOL be a Városházi Notesz. Hanthy-Haidekker János dr. tanácsi főjegyző, Óbuda érdemes előljárója, az elmult napokban töltötte be közszolgálatának harmincadik esztendejét. Az előljárósági tisztikar élén Gergelyi Ernő dr. főjegyző bensőséges beszédben fejezte ki a tisztviselői kar ünnepi érzéseit a jubileum alkalmából és harminc szál vörös rózsából álló csokrot adott át az ünnepelt előljárónak.

Az üdvözlő beszédre adott válaszában Hanthy-Haidekker kijelentette, hogy köztisztviselői pályafutásán mindenkor és mindenütt a szeretet és igazságosság vezette. Szereti pályáját, ha ma elölről kellene kezdenie, ugyanezt a pályát választaná, mert meggyőződése, hogy egyetlen pályán sem lehet annyi szépet és jót alkotni, mint a köztisztviselői pályán.

Harmincéves szolgálati jubileumát ünnepelte nemrégiben vitéz Vécsey Kálmán dr. tanácsi főjegyző is, aki a közoktatási ügyosztályban fejt ki érdemes tevékenységet. A főjegyző egyike a városháza legszebben dekorált háborús tisztjeinek, hivatali működésében szerény, szorgalmas, kötelességtudó férfiu. A jubileum alkalmából ügyosztálya Felkay Ferenc dr. tanácsnok vezetésével melegen ünnepelte a közszeretetben álló kedves kollegát.

Még egy jubileum zajlott le a városházán az elmult héten, Boér Győzőné főkezelőnő negyedszázados fordulóját ünnepelte fővárosi szolgálatba való lépésének. Boérné — akit az egész városháza csak leánykori nevén: Kertész Irankának ismer — Bárczy István mellett kezdte el szolgálatát, majd hosszú évekig volt Buzáth alpolgármester titkárnője. Kartársai a jubileum alkalmából szeretettel köszöntötték.

*

RÉGI TÖREKVÉSE A VÁROSHÁZI főtisztviselőknek, hogy amint az államnál van, a fővárosiak is bizonyos — az állami V. fizetési osztálynak megfelelő — fokozat elérése után automatikusan kapják meg a méltóságos cimet. Ebben az irányban a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége is tett bizonyos lépéseket, azonban mindezideig eredménytelenül.

Most is az a helyzet, ami eddig volt; a fővárosi főtisztviselő csak a kormányzó által adományozott kormányfőtanácsosi cim megkapása után lesz méltóságos. A kormányfőtanácsosi cimet pedig nem a rangsor szerint szokták adományozni. Mint ezt a legutóbbi két városházi kormányfőtanácsosi kitüntetés is élénken illusztrálja!

A közeljövőben értesülésünk szerint három ujabb kormányfőtanácsosi kinevezésre fog sor kerülni. Három tanácsnok lesz méltóságos úr: ezek közül — hogy teljes legyen a szimetria — az egyik az első, a másik a második, a harmadik pedig a harmadik emeleten teljesit szolgálatot a központi városházán . . .

*

A MUNKA ÉS A SZORGALOM MINDIG megtermi a maga gyümölcsét, azok a tisztviselők, akik hivatalukon túlmenő kötelességérzettel és búz-

Tul a mélyponton...

A polgármester költségvetési jelentésében rámutat arra, hogy a bevételek csökkenésének főoka az állam és a főváros közötti adómegoszlás lényeges megváltozásában keresendő

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az elmult évek szokásától eltérően feltünően korán: *már szeptember utolsó napjaiban* nyilvánosságra hozta *Szendy* Károly polgármester a főváros jövő esztendei költségelőirányzatát. Ez a költségvetés az aktualitáson kívül azért érdemel különleges figyelmet, mert egyrészről ez az első költségvetés a szanálási esztendők nehéz harcai után, másrészről ez a költségvetés az első, amelyet *Szendy* polgármester nemcsak a közgyülés elé terjeszt, hanem annak előkészítését is ő irányította. Ebben a költségvetésben tehát *maradéktalanul érvényesülhettek Szendy polgármester pénzügytechnikai és városgazdasági elgondolásai.* Az új költségvetés legfontosabb irányító szempontjairól

Szendy Károly

polgármester a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A legfontosabbnak tartom az új költségvetés kapcsán azt a megállapítást, hogy *az az összezsugorodási folyamat*, ami a főváros háztartásában az utóbbi években mutatkozott, úgy látszik: megállott és költségvetésünk irányvonala az állami költségvetéshez hasonlóan *túl a mélyponton most már lassan fölfele tart.* A költségelőirányzat végösszege ezuttal *némi emelkedést mutat.* Nem jelentékeny ez az emelkedés, de *mégis jellemző*, mert a világkrizis óta költségvetésünk évről-évre csökkent. Az idei költségvetés volt az első a világválság óta, amelyik nem csökkent, hanem emelkedett és most a jövő évi költségelőirányzat is a községi háztartás megnövekedéséről ad számot.

— Nem kétséges, hogy a kiadások előirányzásánál — noha főképen a szanálással kapcsolatosan a bevételek 3.2 millió pengővel emelkednek — *szigorú takarékosságot* kellett alkalmazni. A folyó évi költségvetésből kiindulva *a költségvetés egyensúlyba hozása* volt a cél, a megtakarításokkal az egyes tételeknél mutatkozó kiadási többleteket és az újabb szükségleteket igyekeztem fedezni. Végeredményben az a helyzet, hogy a jövő évi költségelőirányzat 156.5 millió pengő kiadást és 151 millió pengő bevételt irányoz elő a községi háztartásban. A mutatkozó deficitet olyképen kívánom fedezni, hogy *a főváros forgalmiadó részesedési kulcsának a régire való visszaemelésére fogjuk a kormányzatot felkérni.* Ezzel a főváros részesedése mintegy évi ötmillió pengővel emelkednék, ami kiegyenlítené a hiányt az 1937. évi költségvetésben.

— A közvéleményt főképen az érdekli, *melyek azok a különleges kiadások*, azaz beruházások, amelyek a főváros fejlődésével kapcsolatban elkerülhetetlenek és ezért okvetlenül fel kellett azokat vennem a költségelőirányzatba. A köztisztaság és kertészet költségei, az utak és parkok szaporítása, a vágóhidak üzemi költségei, a megnövekedett export forgalom, az árvaházak kiadásai állandóan emelkedést mutatnak. *Kiadási többletet* okoz a nyugdíjterhek emelkedése, az élelmezés drágulása, az inségenyhítés kiterjesztése, az idegenforgalom fejlődése stb. De vannak *rendkívüli kiadások* is. Ezek közül a legfontosabbak: az Óbuda szabályozásával kapcsolatos kisajátítás (500.000 pengő), a Horthy Miklós-hídhoz vezető utak rendezése (420.000 pengő), a Mészáros-utcai új leánygimnázium berendezése (90.000 pengő), a közvágóhidak és vásárcsarnokok beruházásai (430.000 pengő), a köztisztasági beruházások (260.000 pengő), a bérházak és szeretetotthonok rendkívüli tatarozása (150 ezer pengő), új halottasház építése (55.000 pengő), a hivatali épületek rendkívüli tatarozása (221.600 pengő), a kiscelli kastély karbahelyezése (65.000 pengő) és még több kisebb építkezés és átalakítás.

— A költségvetést kísérő jelentésemben rámutatok arra, hogy Budapest lakossága *ma is csaknem ugyanannyi adót fizet*, mint 1930-ban, a gazdasági válság előtt. A befizetett adóösszeg alig változott, de *megváltozott az adójövedelem megoszlása* az állam és a főváros között.

— A főváros lakossága 1930-ban 230.5 millió pengő adót fizetett. Ebből 135.3 millió volt az államkincstáré, 95.2 millió pedig a fővárosé. 1935-ben a főváros területén 226.5 millió pengő adóbevétel folyt be. Ebből azonban már 154.8 millió volt az államkincstáré, míg a fővárosnak csak 71.4 millió pengő jutott. A főváros részesedése tehát 41.29%-ról 31.66%-ra csökkent. Igy történt, hogy míg az államkincstár bevétele a gazdasági válság éveiben Budapesten kerek 20,000.000 pengővel emelkedett, a főváros adóbevétele ugyanakkor 23.5 millió pengővel kevesebb lett.

— Amikor ezt *ilyen precizen és határozottan megállapitom*, azért teszem, hogy rámutassak arra: *miért nem fedezik a bevételek a szanálás végrehajtása után sem a kiadásokat?* Kétségtelen, hogy a szanálási rendelkezések a háztartás helyzetén enyhítettek, de a főváros adóbevételei az adómegoszlás változása folytán mégis annyira megcsappantak, hogy *a költségelőirányzat bevételi kiesését megtakarításokkal kiegyenlíteni nem lehet.*

— Végeredményben — fejezte be nyilatkozatát *Szendy* polgármester — az adóbevételeket az idén elért *tényleges bevételek* alapján irányoztuk elő, ami a költségvetés *abszolut realitását* bizonyítja. A közszolgáltatások mértéke a jövő évben sem változik, de nem változik lényegesen *a vagyonból eredő bevétel sem.* Emelkedik az üzemek üzleti feleslege, a nagyobb forgalom és a szanálás következtében. Különösen áll ez a főváros legnagyobb üzemére: az Elektromos Művekre. De emelkedik a Gázművek és a Vízművek feleslege is. Az üzemek hozzájárulása a községi háztartáshoz *igy hárommillió pengővel több* mint az előző esztendőkben.

galommal dolgoznak a köz érdekében, ha nem is mindig az előléptetésben, de a népszerűségben sikereket érnek el.

Egy ilyen sikerekben és népszerűségben gazdag tisztviselője a fővárosnak Reminiczky Lajos tanácsjegyző, aki valóban dicséretes törekvéssel iparkodik teremteni és alkotni. Most ujabb értékes munkakört kapott Reminiczky tanácsjegyző: ő lett a munkásügyi bizottság előadója. Természetes, hogy ez az ujabb tisztség csak munkatöbblettel, de nem fizetés-emelkedéssel jár. Ugyan ami késik, nem mulik! Kétségtelennek tetszik, hogy a legközelebbi előléptetések során Reminiczky el fogja érni a régóta megérdemelt főjegyzői pozíciót is!

*

HARGITAI EDITHET, HARGITAI Elek dr. m. kir. egészségügyi tanácsos, a Székesfővárosi Fertőtlenítő Intézet aligazgatójának leányát szeptember 22-én vezette oltárhoz Rotter Lajos okl. gépészmérnök, pilóta, emléklapos hadnagy, a rekorder-sportrepülő. A menyasszony tanuja Wégh János dr. ny. székesfővárosi tisztifőorvos, a vőlegény tanuja pedig Felsmann József ny. miniszteri tanácsos volt. Az esküvői szertartást Mester Jenő, a Szt. Mihály egyházközség plébánosa végezte.

A jövő héten kiirják a pályázatot az összes uj állásokra

A polgármester aláirta a státusrendezés végrehajtási utasitásait — A közeli napokban történnek meg a státusrendezés folytán szükséges átminősitések és állás-szervezések

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester a pénteki nap folyamán aláírta a státusrendezés végrehajtási utasítását s így semmi akadálya nincs annak, hogy a közeli napokban ténylegesen megjelenjen a pályázati felhívás a státusrendezés folytán megüresedő, illetőleg újonnan szervezett állásokra. Ebben a tisztviselő társadalmat annyira érdeklő ügyben

illetékes helyen

a következőket közölték az *Uj Budapest* munkatársával:

— Most, hogy a státusrendezésnek *negyven gépirásos oldalra terjedő* végrehajtási utasítása elkészült, derültek csak ki, hogy mennyire alaptalanok és csupán hangulatkeltés céljaira alkalmasok voltak azok a közlemények, amelyek az adminisztrációt támadták *a pályázatok kiirásának késlekedése miatt.* A helyzet ugyanis az, hogy a pályázatokat nem is lehetett kiírni addig, amíg a végrehajtási utasítás értelmében a szükségesnek mutatkozó átminősítések, szervezések, automatikus előléptetések végrehajtva nincsenek. A végrehajtási utasítás ezeknek a státusrendezésben foglalt nagyfontosságú szempontoknak tesz eleget, amikor a pályázat útján betöltésre kerülő állások megszervezése elől *elhárított minden akadályt.*

— A most következő hét a végrehajtási utasítás hatálybalépése kapcsán *a fentemlített átminősítésekkel és szervezésekkel fog eltelni.* Az elnöki ügyosztály már továbbment azonban egy lépéssel: készen vannak a pályázati hirdetmények is, ezeket a polgármester, illetőleg a főpolgármester a jövő hét folyamán fogja aláírásával ellátni és kerülnek a hirdetmények azután nyilvánosságra. A polgármester urat, de az egész adminisztrációt is, — mondották illetékes helyen munkatársunknak — eltölti az a tudat, hogy *az új állásokra a pályázat minél előbb való meghirdetésével kell* a státusrendezés végrehajtásához *az első lépést megtenni.*

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedéllemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsitvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet, Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Rendet fog teremteni a Keresztény Községi Párt!

Szabad-e felemelni az utadót, hogy kényelmesebben lehessen korzózni? — A szociáldemokraták jogtalan politikai vámszedése szintén tényezője a drágaságnak — Nemcsak közélelmezésünk rendszerében, hanem a rendszer kezelőiben is sulyos hibák vannak!

Irta: Szőke Gyula dr.

Nem korzózni, hanem élni akarunk! Irtam a drágaságról szóló cikkemben, amelyben nemcsak kritikát gyakoroltam, de egyes intézkedésekre javaslatot is tettem. A hivatalos körök részéről jelent is meg — mintegy válaszul — ellen-nyilatkozat a drágaságról: megmagyarázván, hogy a drágaságnak sem a kormány, sem a főváros vezetősége nm oka, arról ők nem tehetnek. De szerintük *különben sem igen van* drágaság. Nem drága ugyanis sem a paradicsom, sem a zöldpaprika, sem a bab, sőt a burgonya sem. Ha viszont a hús, zsír, tej, cukor, liszt kenyér, fa és egyéb tüzelőszer, valamint a ruhaneműek, könyvek és iskolaszerek a fogyasztóknak drágák, úgy az *csak időleges!* Mihelyest erre nem lesz szükség, vagy még sokkal többet fognak termelni, úgy bizonyára ezeknek az árai is csökkenni fognak. Csak addig bírják ki a fogyasztók.

Amikor az ilyen,

a napi élet nehézségeivel foglalkozó magyarázkódásokat látjuk és látjuk amellett a cselekedetben a tehetetlenséget, meg kell állapitanunk, hogy nemcsak a rendszerben, hanem a rendszer kezelőiben is hiba van és ezen feltétlenül minél gyorsabban segíteni kell.

Mi nem azt kívánjuk, hogy *magyarázatokat* kapjunk. Végeredményben akár helytállóak ezek, akár nem, a polgárság megélhetésén nem segítenek. De ha már magyarázatokat kapunk, vigyázni kellene, hogy

a jobbkéz tudja, mit magyaráz a balkéz.

Azt mondják: drága a hús, mert hirtelen külföldre vitték az élőállatokat. Ugyanakkor a hivatalos nyilatkozat panaszkodik, hogy a kikötött mennyiséget a külföld nem veszi át. Mondják — drága a zsír, mert külföldre viszik. Ugyanakkor gyorsan zsírolvasztót kell építeni, mert nem bírjuk különben a zsírt elhelyezni. Drága a kenyér, mert a búzát is kiviszik, — mondják a jólértesültek. Ugyanakkor panaszkodnak, hogy még mindig nem veszik át az eladott mennyiséget a külföldiek. Viszont drága a tüzelőanyag, mert behozzák, — mondja a fakartel. Ugyanakkor nem jutunk igazolványhoz, hogy a belföldi fát megvehessük. Drágák a textiláruk, — mondják az érdekeltségek, — mert a pamutot be kell hozni. Ugyanakkor tönkretették len- és gyapjútermelésünket a túlzott behozatallal. Az iskolakönyvek drágák, mert a papírost külföldről hozzák — mondják a kiadók. Ugyanakkor mindenféle nemzetrontó sajtótermék számára bőven akad papír. Drága a tej. De erre már nem tudnak kibeszélni, sem azt, hogy kiviszik, sem azt, hogy behozzák. Sőt, illetékes helyen azt mondják, hogy tejbőség van: de a mezőgazdasági tehenészet sorba tönkremegy a tej olcsósága miatt. Talán meg kellene kérdezni az Országos Tejbizottság vezetőit, valamint a Tejközpontok urait. Drága a cukor, hogy már a szegény ember nem is ismeri. Mégsem engednek nagyobb cukorrépa termelést és cukorgyártást. Ám tizedáron viszik külföldre. Hogy miért, azt a kormány és a cukorkartel tudja. Nem folytatom.

Mindenesetre

ott van a hiba, hogy a hivatalosak csak magyarázkodnak, de nem hivatottak arra, hogy cselekedjenek.

Szónoklatok, nyilatkozatok, ujságcikkek, ülésezések bővében vannak. Ugyanakkor olvassuk a versengést a különböző kiviteli és behozatali engedélyek, az export- és import-megbízások, devizakezelések, kartelalakítások és kartelrészesedések és hasonló, ma divatos és sokat jelentő dolgok felett. Olvassuk a közlést a nagyvállalatok túlhajtott nyereségeiről, amelyek nem egyszer az alaptőke értékét elérik. Olvasunk periratokat meg nem engedett, vagy titokban keresztülvitt szállításokról és az e réven illetékteleneknek jutott nagy jövedelmekről.

Olvasunk más oldalról kényszerfelszámolásokról, csődökről és kis emberek bukásáról. Olvasunk és hallunk a szanálásról és annak során a létminimum alatt levő munkabérek további leszállításáról. És hallunk az eltűrt szociáldemokrata akciókról és a szegény munkásságtól kikényszerített fillérekről.

Azután olvasunk kellemes hírt arról, hogy a közmunkatanács a Dunapartról minden teherforgalmat kihelyez a város széleire és a korzót kibővíti.

Kétszer olyan széles lesz a korzó, mint eddig volt és az útadó kétszer olyan magas lesz, mint eddig volt, mert a korzókibővítéshez szükséges költséget utadó-emelésből teremtik elő.

Most már boldog a magyar! Amikor arról van szó, hogy a húsfogyasztás a felényire csökkent, a szegény ember gyereke tejet és cukrot csak sátoros ünnepeken lát, amikor agyondorongolnak írókat, mert a falu nyomorát talán túlzottan és torzképben nyilvánosságra hozzák, *mi a legnagyobb siker? Felemelik az útadót, hogy kényelmesebben lehessen korzózni!*

Talán azt gondolják, hogy

a munkanélküliek kenyér helyett korzózni fognak, burgonya helyett a Buchwald-székek filléreit fogják megfizetni, ruházat helyett a mezők liliomának takaróit lesik a Dunaparton és az egész fővárosnak nincs más vágya, mint a dupla korzó, a fórum és a sugárút.

Ha *a nagy olasz nemzet* törekvéseit akarják utánozni, úgy ne itt kezdjék. Itália is kiásott fórumot, a mult dicsőségét, Itália is épített sugárútat az új nagy közlekedés lebonyolítására, Itália is épített korzót a naggyánőtt idegenforgalom lebonyolítására, — de előbb megszüntette az árdrágító karteleket, kézbe vette a népélelmezést, a nemzet javára biztosította a ki- és bevitelt, gondoskodott a nép jó egészségéről és munkát juttatott a dolgozni tudóknak. És amikor megvolt mindezzel az a jövedelem, amelyből tovább építhetett, amikor ki voltak elégítve a legelsőbbrendű életszükségletek, állottak oda a díszítéshez, a pompához, a fényhez, hogy

attól ne megvakuljanak a szenvedő polgárok, hanem felemelkedjenek, lássák a dicső multat, érezzék a jelen nagyságát és a jövő reményét.

Előbb megszüntették a szociáldemokrácia nemzetfelforgató munkáját, az országot tönkretévő szakszervezeti kizsákmányolást, a népet visszavezették a munkához, valláshoz és erkölcshöz; előbb a saját munkájukkal és életükkel példát adtak, hogyan kell az állampolgárnak élni és működni és akkor jött mindaz, ami már nem az életet adja, hanem a nagyságot mutatja.

A kommunizmus letörése után *mi is munkához fogtunk újból és cselekedtünk.* Felépítettük a romokban heverő várost. Ujabb templomokat és iskolákat építettünk, árvaházakat, gyermekmenhelyeket és szeretetotthonokat nyitottunk .Gondoskodunk az elhagyottak élelmezéséről és lakásáról. Ruhát és tüzelőket osztottunk a rászorultaknak. Emeltük a polgárság kereseti lehetőségét anélkül, hogy a közterheket emeltük volna. Igyekeztünk mindenkit munkához juttatni, tekintet nélkül arra, hogy az milyen politikai párthoz tartozott.

Megnyitottuk akaratlanul is a romlás zsilipjeit. A terrorral szemben, mint a szeretet művével éltünk és a nép, amely az alkotásokkal szemben a terror ökleit látta, ismét a szociáldemokrata szakszervezetek súlyos adófizetőjévé vált.

Akad üzem, amelynél nem szociáldemokrata szakszervezeti tag már munkás sem lehet. Egyrészt *a város vezetőségének az ügyefogyottsága,* amely nem tudta a saját munkásait megvédeni és *az üzemvezetőknek az élhetetlensége,* akik a bizalmi rendszert újból elfogadták a saját hatalmuk fenntartása helyett, másrészt a kormányhatalom tehetetlensége, amely csak igérte tizennyolc éven át a munkásvédelmet és a munkaszabadságot, de intézményesen meg nem valósította: okozza a mult cikkemben kifejtetteken túl *a viszonylagos drágaságot.* Ha ehez még

hozzáveszem a szanálás naiv játékát, amellyel a létminimumot el nem érő munkabéreket is sújtották, adva van a fogyasztók részéről felmerült viszonylagos drágaságnak a másik oka, az oktalan adómegterhelés és a jogtalan szociáldemokrata pártpolitikai vámszedés.

Tessék ezt megszüntetni! Tessék a piacrendezéssel, az élelmiszerek forgalmának a szabályozásával, a Duna olcsó közlekedésének a kihasználásával, a vásárok hatóképességének az emelésével együtt a nép oktalan megterhelését is megszünteti és őket a munkájukban és a munkájuk jövedelmében megvédeni.

A Keresztény Községi Párt tovább is ezzel a törekvéssel, együttes erővel, minden jó polgár támogatására számítva végzi feladatát és rendet fog teremteni akár tetszik, akár nem, fönt is, lent is.

Állandóan csak kértünk, jó tanácsokat adtunk, eszközöket nyujtottunk úgy a kormányhatalomnak, mint a főváros vezetőségének. Ma, amikor a pohár betelt, és a nemzet-felforgatók kiáltásai már nemcsak a földalatti gyűléseken, de a törvényhatóságok termében és a magyar távirda vonalain is szertehangzanak, mi válaszképen a hatalom gyengeségére, amely mindezt eltűri, mondjuk úgy a kormányhatalomnak, mint a főváros vezetőségének Kossuth Lajosnak a nemzet védelmére elmondott örökértékű szavait: *Veletek és általatok, ha lehet, nélkületek, sőt ellenetek, ha kell!*

De újabb felfordulást és gyötrelmeket nem fogunk megengedni!!!

Szeptember hó 29-én délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

Székesfővárosi Pavilon
WEINGRUBER
Városliget

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-34.

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

HIREK

Ismét pereskedik a Temetkezési Intézet

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Községi Temetkezési Intézet vezetősége nem elégelte meg a bíróságok előtti harcokat, amelyek körül nem egy igen zajos külsőségek között folyt le. Ismét pereskedik a Temetkezési, ez esetben nem rágalmazási és becsületsértési, hanem tisztességtelen verseny megszüntetése iránti perek vannak műsoron. Az intézet feljelentésére három temetkezési versenyper került a nyári szünet után elsőként berfelvételi tárgyalásra a törvényszéken, Draskóczy bíró elé. A pereket a fővárosi üzem indította Bachmanek Kálmán, Varga Károlyné és Nemes István kegyszerkereskedők ellen.

A Temetkezési Intézet keresetében előadta, hogy a kereskedők tisztességtelen versenybe ütköző cselekményt követtek el azáltal, hogy kirakataikban és üzleteikben megtévesztő feliratokat alkalmaztak és ezek által a főváros Temetkezési Intézetét megkárosíthatták.

A kereskedők a perben azzal védekeznek, hogy ők mint kegyszerek kereskedésével és elárusításával foglalkozó üzlettulajdonosok jogosultak voltak a feliratok használatára és azokkal korántsem akartak a fővárosnak, illetve a Temetkezési Intézetnek tisztességtelen konkurrenciát okozni.

A különös versenypernek a közeljövőben várható elsőbírói döntés.

Évadnyitás a Keresztény Községi Pártban. A Keresztény Községi Párt Tanügyi Bizottsága szept. 28-án, hétfőn d. u. 5 órakor taggyülést tart, amikor is Tirpák Sándor a játékos rajzról és a módszeres rajzoktatásról tart előadást.

TÉNYEK BESZÉLNEK!

FORD

legutóbbi eredményei:

Nemzetközi alpesi verseny:
2333 km 32 hágó
FORD és LINCOLN
Zephyr-csoportjukban megnyerték az összes díjakat.

Német hegyiverseny
2000 ccm felüli, kompresszornélküli csoportban I. és II. díj

Szériakocsikkal!
Ne habozzon tovább, vegye a Fordot!

Főképviselet:
Hahn Arthur & Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendű minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

Másfél évtized: Uj Budapest!

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcrakészségének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST szerkesztősége és kiadóhivatala

Wolff Károly emlékének áldozott a Keresztény Tanügyi Bizottság

Bednárz nagyhatásu beszéde a keresztény pedagógusok célkitüzéseiről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság elnöki tanácsa hétfőn tartotta első ülését ebben az iskolai évben Bednárz Róbert prelátus elnökletével. Ott voltak: Urbányi C. József, Pirovszky Lajos, Remsey Győző, Párkányi Norbert, Novák András, Kárpáti Ottó, Karácsonyi Pál, Reischl-Róv Sándor, Ispánovits Sándor, Sille József, Fallenbüchl Tivadar, Walter István, Ruthner Gyula, Haán Győző, Szabó Károly, Tirpák Kálmán, Rácz János, vitéz Korompay Sándor, stb.

Bednárz Róbert

prelátus, elnöki bevezetőjében megható hangon áldozott Wolff Károly emlékének, akinek elhúnytával pótolhatatlan veszteség érte nemcsak a keresztény pártot, hanem az egész keresztény magyar tanítóságot. A magyar pedagógusok — mondotta — Wolff Károly személyében egy megértő, érző szívű, a pedagógus érdekeiért mindig szívesen küzdő, nemes támogatójukat veszítették el.

A kegyeletes aktus után visszapillantást vetve a Bizottság eddigi munkásságára, annak a reményének ad kifejezést, hogy azokat a törekvéseket, melyeket illetékes helyen is értékelnek, még fokozottabb mértékben sikerül majd megvalósítani s többek érdeklődését a Bizottság munkája iránt felkelteni. E törekvésekkel kapcsolatban a jövő célkitűzéseiről szól, amelyek közül legfontosabbnak tartja az antibolsevista küzdelmet, különösen tekintettel az iskolai munka nemzetnevelői hivatására.

Indítványára az elnöki értekezlet elhatározza, hogy előadássorozat megtartásával erősítik az antibolsevista irányzatot. De örömének ad kifejezést, hogy a tanügyi bizottság több jeles tagja jutott a jól megérdemelt igazgatói kiküldetéséhez és ezzel a főváros ismét ráterm ett, szakképzett pedagógusok kezére bízta e fontos intézmények vezetését. Majd a megjelentek nagy tetszése közben jelenti be, hogy ugyanilyen szeretettel karolta fel a párt a pedagógiai szemináriumi felvételre jelentkezők ügyét s minden lehetőt elkövettek, hogy az arra érdemeseket pártfogolják. Azt a beadványt pedig, amelyben katonai szolgálatra bevonult pedagógusok kérnek rendkívüli segélyt, pártolóan a polgármester úr elé juttatja.

Ezután Remsey Győző tanár, főtitkár ismertette az évi munkaprogrammot, amelyből az egyes nemzetek pedagógiai rendszerének ismertetésén kívül (Urbányi C. József: Bulgária, Ispánovits Sándor: Eszt- Finnország, Till Géza: Németország, Párkányi Norbert: Amerika) a tanügyi bál megrendezése, a bécsi pedagógusok húsvéti fogadtatása és a nagysikerű bécsi tanulmányút mintájára a római út előkészítése emelkedik ki jelentőségében.

Párkányi Norbert, Fallenbüchl Tivadar igazgatók, Kárpáti Ottó tanár felszólalása után Ruthner Gyula igazgató köszönte meg keresetlen szavakkal azt a szeretetteljes támogatást, amelyben őt a Bizottság, élén Bednárz Róberttel poziciójában támogatták.

Többek felszólalása után végül a Bizottság elhatározta, hogy miként a multban, úgy a folyó évben is minden negyedik hét hétfőjén tart rendes ülést.

LIFT
HANDLOVITS ÉS HORVÁTH
FELVONÓ-IPAR
Mindennemű felvonót gyárt, javít és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

Ruházati cikkeket vásároljunk a megbizhatóságáról közismert
TRIBON
RUHÁZATI R. T.-nál
Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz.
Telefon: 1-312-97 és 1-392-85.
Olcsó árak!
Megbizható minőség!
Legkedvezőbb fizetési feltételek!
Az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes.
Előleg nincs.
Az őszi és téli áruk minden igényt kielégitő választékban beérkeztek!

Februárig kegyelmet kapott a Kisrókus

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Mint lapunk más helyén közöljük, a főváros ebben az évben már nem tart telekárverést. Igy tehát egyelőre nem kerül kalapács alá a Kisrókus telekkomplexuma sem.

A Kisrókus épületének bérlői november elsejével lettek volna kötelesek kiköltözni. Mivel a Kisrókus eladása elhúzódik, a polgármester olyképen intézkedett, hogy a bérlőknek november elsején nem kell elhagyni helyiségeiket és csak február elsejével kötelesek elköltözni. A pogármester utasítására a tiszti ügyészség ebben az értelemben köt megfelelő egyezségeket a bérlőkkel.

A siketnéma nyomdász pere a főváros ellen

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Vörös Imre siketnéma nyomdász pert indított a főváros ellen, keresetében nyugdíj megállapítását kérte. A nyomdász rövid ideig állott alkalmazásban a főváros Házinyomdájánál, majd mikor állásából elbocsájtották ,nem végkielégitést, vagy esetleg rokkantjárulékot kért, hanem arra hivatkozott, hogy ő a fővárosnál: közhatóságnál teljesített szolgálatot és alkalmaztatása nyomán őt megfelelő nyugdíj illeti meg.

A bíróságok azonban a különös keresetet első két fokon elutasították. Az ügy most került a Kúria Totth-tanácsa elé, ahol a közeljövőben fognak dönteni végérvényesen arra vonatkozóan, jár-e egyáltalán valami a siketnéma nyomdásznak a fővárostól.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 14/a. Tel.: I-583-88

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Mekkora nyugdij jár Spanyol igazgatónak?

A HÉV győzött a Kuria előtt az érdekes nyugdijperben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Érdekes ítéletet hozott a Kuria *Totth-tanácsa* abban a munkaügyi perben, amelyet *Spanyol* Sándor nyugalmazott igazgató indított a Budapesti Helyiérdekű Vasutak részvénytársaság ellen. Keresetében a vállalattól magasabb nyugdíjat követelt azon az alapon, hogy a HÉV. egykori vezérigazgatója részére törzsfizetés jellegével bíró és a nyugdíjba is beszámítandó *személyi pótlékot* engedélyezett. A perben megállapítást nyert, hogy a vezérigazgatónak ez a ténye az intézeti alapszabályokkal és nyugdíjszabályzattal ellenkezett és ezen intézkedését az igazgatóság *soha jóvá nem hagyta.*

A bíróságok, és ezért így a Kuria is, *elutasította Spanyol Sándor keresetét.* Az ítélet indokolása szerint a HÉV. alapszabályainak 36. §-a a hivatalnokok alkalmazását és azok javadalmazásának a megállapítását a vezérigazgató jogkörébe utalja, ugyanennek a szakasznak e) pontja azonban kimondja, hogy a vezérigazgató köteles az igazgatóság határozatait pontosan végrehajtani. Ebből önként következik, hogy a vezérigazgató az alkalmazottak javadalmazásának megállapítását *csak az igazgatóság által megszabott kereteken belül eszközölheti.*

A vezérigazgatónak tehát az igazgatóság határozata ellenére és a nyugdíjszabályzatban megállapított feltételektől eltérően, *nem állott jogában* 1928. január 1-től kezdődően *Spanyol* részére személyi pótlék címén olyan pótlékot engedélyezni, amely törzsfizetés jellegével birjon és a nyugdíjba is beleszámítható legyen. A vezérigazgatónak ez a ténye valójában az igazgatóság által megállapított legmagasabb fizetés burkolt felemelésével és így a tilalom megkerülésével egyértékű.

Az a körülmény, hogy a HÉV *Spanyol* tényleges szolgálati ideje alatt a pótlékot folyósította, *nem alap* annak a feltevésére, hogy a fizetett pótlékot törzsfizetés jellegével bírónak is elismerte. Azt pedig *Spanyol* sem állította, hogy ebben a kérdésben *igazgatósági határozat hozatott volna.*

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

GAZDASÁGI ÉLET

Gyökeres rendszerváltozásra van szükség az ut- és csatornaépitési ügyosztályban!

Az ügyosztályi rossz kalkuláció, vagy az árrombolás teszi-e irreálissá a versenytárgyalási döntéseket?

— *Az Uj Budapest tudósítójától.* —

Az elmult napokban bontották fel a Budafoki-uton létesitendő gyüjtőcsatorna megépitésére beérkezett ajánlatokat. Tizenhat ajánlattevő jelentkezett, a technikai átszámitás után legolcsóbbnak bizonyult a *Skuteczky és Boray* cég a legdrágábbnak *a Magyar Gazdasági és Kisvasúti R. T.* Az ügyosztály a legolcsóbb ajánlattevőnek javasolja a munka kiadását. Az ügyosztályi előterjesztéshez pénteki ülésén az út- és csatornaépitési szakbizottság is hozzájárult.

A gyűjtőcsatorna megépitésére hirdetett versenytárgyalással kapcsolatban fel kell hívnunk a figyelmet arra is, hogy a legolcsóbb ajánlattevő és az ügyosztályi előirányzat között *tizenkét százalékos különbség van.*

Az út- és csatornaépitési ügyosztály által meghirdetett versenytárgyalások költségelőirányzati árai és a legolcsóbb ajánlattevők árai — akik különben a munkát rendszerint megkapják — között százalék szerint is akkora különbségek vannak, hogy vagy az ügyosztály nem tud kalkulálni, vagy pedig a legolcsóbb ajánlatoknál az irrealitás és árrombolás egészen különleges jelensében *gyökeres rendszerváltozásra* van geivel állunk szemben. Mindkét esetben *gyökeres rendszerváltozásra* van szükség, mert az ügyosztály által tartott versenytárgyalások döntései tönkreteszik az iparos-társadalmat, de dömping áraikkal nem szolgálják a közérdeket sem.

—

— Az Uj Budapest egyik vezércikkével kapcsolatban, amelyben a portálépitkezések engedélyezését tettük szóvá, közölte Kempelen főtanácsos az Uj Budapest munkatársával, hogy az ügyosztály és a magánépitési bizottság úgy a jelenben, mint a multban is nemcsak a stabilitás szempontjából, de esztétikai szempontból is a legélesebb vizsgálat tárgyává teszi és tette a beérkezett portálépitési kérelmeket. Az ügyosztály és a szakbizottság ezirányú munkássága természetszerüen nem a nyilvánosság előtt folyik le, de a főváros közönsége meg lehet nyugodva a tekintetben, hogy a városháza minden vonatkozásban teljesiti kötelességét.

Ebben az esztendőben már nem lesz több telekárverés

Feltöltik és parcellázzák az óbudai téglagyárak bányaterületeit

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Kempelen Ágoston műszaki főtanácsos, a főváros városrendezési ügyosztályának érdemes vezetője, hazaérkezett nyári szabadságáról és átvette hivatala vezetését. Az ügyosztálya keretébe tartozó aktuális kérdésekről

Kempelen Ágoston

műszaki főtanácsos a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— Most, hogy a szezón előrehaladtával az épitkezési tevékenység természetszerüen kisé hanyatlóban van, tud időt szakitani magának a vezetésem alatt álló ügyosztály az általánosabb érdekü problémák megoldására. Az általános nagy városrendezési problémákon felül — amelyek a Fővárosi Közmunkák Tanácsának keddi ülésén kerültek tárgyalásra, elsősorban a korzó rendezésének terve — a legfontosabb kérdések egyike az óbudai téglagyárak ügye.

— Erre vonatkozóan az a helyzet, hogy már esztendőkkel ezelőtt a felmerült rengeteg panasz eliminálásának céljából üzemtervek benyujtására köteleztük a gyárakat. Ezek az üzemtervek azóta túlnyomó nagyrészben be is érkeztek, azokat el is fogadtuk és az agyag-kitermelés újabb időben már ezen üzemtervek szerint is történik. Az üzemtervek végcélja az, hogy a bányászatot a lehető legszükebb keretek közé szoritsuk az immáron túlnyomó nagyrészben lakott területeken, másrészt gondoskodjunk az elbányászott területek megfelelő feltöltéséről. A probléma legújabb stádiuma az, hogy a téglagyárak a feltöltési munkálatokat hamarosan végre akarják hajtani, abból a célból, hogy megfelelő parcellázási engedélyek megkérése kapcsán a területeket értékesitsék. A közeljövőben az érdekeltségek bevonásával ebben az ügyben értekezlet lesz a polgármester úrnál.

— Ügyosztályunk másik nagyfontosságú tevékenysége az eladásra beérett telkek értékesitésére vonatkozik. Minden valószinüség szerint a folyó esztendőben már nem lesz telekárverés, mert az épitkezési tevékenység csökkenésével hanyatlik az érdeklődés az eladásra beérett telkek iránt. Az az elgondolásunk, hogy a legközelebbi telekárverést a jövő esztendő első hónapjaiban tartjuk meg, ha azonban ezen idő alatt komoly vételi ajánlat érkezik valamelyik telkünkre, természetesen nincs akadálya az eladásnak.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-VI, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

WIHART FERENC
épitész — épitőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969 08.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Tungsram duplaspirállámpa az egész világon világit

XIV. évfolyam 40. szám

Budapest, 1936. október 3.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

-ek. Fővárosi Ny-.
Budapest, VIII., Revitzky-...

Szendy portréjához

A jövő esztendei fővárosi költségvetés vaskos kötete mögött éles és határozott konturokkal rajzolódik fel Szendy Károly polgármester erős és energikus alakja. Valóban: ez a költségelőirányzat hiányzott csak még, hogy teljes legyen a portré Szendy Károlyról. Az első költségelőirányzatból, amely a polgármester legszemélyesebb felügyelete alatt állítódott össze, amely teljesen az ő nagyvonalú egyéniségének minden bélyegét viseli magán: kiegészítődik az a mozaik-kép, amellyel az egyesített székesfőváros hetedik polgármestere a főváros történetének lapjaira vonul.

Szendy Károlyt, amikor húsz hónappal ezelőtt polgármesterré választották, azzal az indokolással ültették a polgármesteri székbe, hogy benne a fiatalos tenniakarásnak pregnáns képviselőjét választják Budapest első polgárává. Szendy Károly nemcsak megfelelt e tekintetben a beléje helyezett bizalomnak, hanem sokkal, de sokkal magasabbra hágott koncepcióban, tehetségben és akarásban már az első napokban. Nemcsak minden vonatkozásban beváltotta a hozzá fűzött reményeket, hanem olyan tulajdonságokat is mutatott, amelyek nem a diadálmas ifjúság, hanem az érett bölcseség jellemző velejárói.

Ez a költségvetés azt bizonyítja, hogy Szendy Károlyban nemcsak a tenniakarás buzgósága az uralkodó elem, a fiatalos hevület merész szárnycsattogtatása egyesül benne a providenciális államférfiú nagystílű körültekintésével, mindenre figyelő okosságával, komoly és megfontolt józanságával is. Leginkább bizonyítja ezt a tételt a most bemutatásra került költségvetés, ennek a költségelőirányzatnak mind a nyolcszáznyolc lapja arról tesz tanubizonyságot, hogy Szendy Károly úgy tud akarni és merni, alkotni és építeni, tenni és cselekedni, hogy a főváros semminemű anyagi érdeke ennek dacára semmiféle csorbát nem szenved.

Szendy Károly első költségvetése az a háztartási előirányzat, amelyben pártkülönbségre, világnézetre, korra és temperamentumra való tekintet nélkül Budapest minden polgára megtalálja azt, ami számára legfontosabb és legkedvesebb a szívének. A kereszténypárti és szociáldemokata, a fiatal és az öreg, a gazdag és a szegény, az optimista és a pesszimista mind úgy érezheti, hogy Szendy Károly költségelőirányzata az ő terveit és elgondolásait foglalja magában. És ez a legnagyobb dicséret, amelyet a költségvetésről és Szendy Károlyról mondhatunk. Ez az általános elismerés bizonyságtétele annak, hogy valóban első polgára Szendy Károly Budapestnek, nemcsak energiában és akaratban, de bölcseségben, előrelátásban és guvernamentális politikában is. Köszöntjük Szendy Károlyt első költségvetése alkalmából, amely őt Budapest polgármesterei sorában máris a legnagyobbak közé helyezte!

LIBER ENDRE

Irta: Ilovszky János

Az élet hétköznapokból áll. Különösen ma érezzük ezt, amikor nyomorúságunknak mérhetetlen szakadékai nyílnak meg mindenfelől. Minél mélyebben nézünk a mindennapi élet rejtelmeibe, annál tátongóbbaknak látjuk a szakadékokat, amelyek mintha minden jóságot, minden nemes törekvést örök időkre el akarnának temetni.

Az élet hétköznapjai, minden nyomorúságuk mellett is ünneppé váltak, ha Liber Endrével, a szegény árva fiúból a legmagasabb közéleti polcok egyikére feljutott, kötelességtudó aranyemberrel csak néhány szót válthattunk. Nemcsak a mágnesnek van vonzó ereje az acélra, de még az átlagos emberi léleknek is van olyan mély megérzése, amely rögtön reagál, ha olyannal kerül össze, akinek lelkéből és gondolatainak tisztaságából emberszeretet fakad.

Liber Endrére senki sem nézett ellenséges, irígy indulattal. Nincs olyan polgára a fővárosnak, aki tragédiájának ismeretében elköltözésének hírére könnycseppet ne ejtett volna.

Mi, akik ismertük Liber Endrét, — akik vele tiszta szándékú és megbecsülés alapján álló barátságot tartottunk fenn — úgy állunk itt most az elvesztése után, mint azok az emberek, akik a szürke hétköznapok órái közé vajmi ritkán tudnak újból ünnepnapot iktatni. Mindenkor emlékezni fogunk meleg, bársonyos hangjára, arra a nyílt őszinteségére, amellyel véleményét és álláspontját mindenkor és bárki előtt kifejtette és emlékezni fogunk azokra a cselekedetekre, amelyek az ő puritán, nagy, szép eredményekkel dolgozó lelkéből keltek életre.

Eltávozásával hallatlan nagy veszteség érte nemcsak a székesfővárost, hanem érte az országot, mert élete, működése példaképen állítható oda mindenki számára, akik a közéletet tisztán és becsületesen akarják szolgálni.

Jó keresztény volt. Hívő volt, szegények atyja és a halála pillanatában is, amikor az orvostudomány megkísérelte, hogy életét meghosszabbítsa, a haláltusának nehéz pillanataiban is utolsó szavai ezek voltak: Szeressétek egymást! Ez mutatja az ő lelkének nagyságát, hogy az utolsó útjára induló léleknek megnyilvánulása az volt, amely az egész életét irányította, hogy szeretete útján mindenkinek iparkodott a szürke hétköznapját lehetőleg ünneppé varázsolni. Ez volt Liber Endre és mi, akik becsültük, tiszteltük, mi az őszinte emberi fájdalom mélységes, bonthatatlan érzésével gondolhatunk mindenkor nemes alakjára, tanítására és arra a mindenkor követett hitére, hogy minél árvább valaki ezen a földön, minél szegényebb, annál inkább kérhet az erőstől segítő és támogató kezet.

Mikor a gyászkocsi az utolsó útjára vitte, árvagyerekek sorfalat állva virágot szórtak a kocsi elé... Mi is ezt tesszük: Az írás erejével s annak tiszta szándékával a megbecsülés virágait szórjuk, hintjük halhatatlan emlékére!

Évi kétmillió pengővel csökken a főváros kamatterhe, negyvenöt millióval kisebbednek a kölcsöntőkék

Mi a jelentősége a svájci és a francia frank, továbbá a hollandi forint devalvációjának a fővárosi kötvények szempontjából? — Illetékes fővárosi helyen a leghatározottabban megcáfolják a fővárosi kötvények konverziójáról elterjedt hireket

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A francia és svájci frank, nemkülönben a holland forint devalvációja *igen élénk és jelentőségteljes mozgalmat* idézett elő az ezen valutákban fundált kölcsön-kötvények frontján is. A svájci és francia frankra, illetőleg a holland forintra szóló magyar kötvények között helyet foglalnak a *fővárosi kölcsönkötvények is.* Franciaország, Svájc és Hollandia letérése az aranyalapról a fővárosi kölcsönkötvényekkel kapcsolatban *sok zavaros hiresztelésre,* a budapesti tőzsdén pedig *különleges spekulációkra* adott alkalmat. Hogy ezeket a zavarokat eloszlassuk és a három nemes valuta devalvációjának a fővárosi kötvények sorsára kiható jelentőségét olvasóközönségünkkel megismertessük, szükségesnek tartottuk, hogy kikérjük az *illetékes fővárosi tényezők* véleményét. Ebben a nagyfontosságú ügyben

illetékes helyen

a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— Amikor az ostendei egyezményt végrehajtották, kikötötte a szerződés, hogy a hitelezőknek jogukban áll angol fontban, holland forintban, vagy svájci frankban követelniök a székesfővárostól a kamat, illetőleg tőketörlesztést A külföldi hitelezők egészen 1931-ig angol fontban kérték és kapták a fővárostól az esedékes annuitásokat. Amikor a font letért az aranyalapról, a hitelezők azt a kérést terjesztették elő, hogy a *főváros szolgáltatása svájci frankban történjen.* Ebben az irányban Báselben jött létre a megállapodás a külföldi hitelezők és a főváros képviselői között.

— Hangsúlyozottan jelentem ki — folytatta informátorunk — hogy ez a közlés és az ahhoz fűződő konzekvenciák *csak abban az esetben érvényesek,* ha a külföldi ujsághirek alapján tudomásunkra jutott devalvációt a szóbanforgó országok parlamentjei elfogadják és a Magyar Nemzeti Bank az ideérkező hivatalos jelentések alapján a devalvációt tudomásul veszi és a francia és svájci frank, nemkülönben a hollandi forint aláértékelését nálunk is végrehajtják. Az ostendei egyezmény alapján történő törlesztés legközelebbi dátuma a folyó esztendő *október huszonötödike.* Amennyiben a devalvációkról ezen pontig hivatalos értesítést nem kapunk, *meg fogjuk kérdezni* a Magyar Nemzeti Banktól, hogy mit csináljunk és a bekövetkezendő tárgyalások szerint fogjuk azután a fizetéseket eszközölni.

— Alapulvéve a svájci és francia

frank 30—30 százalékos, a hollandi forint 20 százalékos értékcsökkenését, az ostendei egyezmény csak a kamatban *évente másfélmillió pengőt fog megtakarítani a fővárosnak.* Az 1911-es, francia frankra szóló kölcsönnél a kamatmegtakarítás évente háromszázezer-pengőre rúg. A főváros függő-kölcsöneit illetően az a helyzet, hogy a svájci illetőleg a francia frankra szóló címleteknél évente 150—200.000 pengőre rúg a megtakarítás.

— Végeredményben tehát az a helyzet, hogy *évente kamatban mintegy kétmillió pengőt takarít meg a főváros.* Most nézzük, hogy mennyi a megtakarítás tőkében! Az ostendei egyezményben foglalt kölcsönöknél — számításba véve, hogy pengőértékben ez a kölcsön-tőke mintegy 170.000.000 pengőre rúg: a leértékelés folytán mintegy 34—35.000.000 pengővel csökken effektive a főváros adóssága. Az 1911-es kölcsönnél a megtakarítás mintegy 6 millió pengő, a legutóbbi esztendők külföldi értékre szóló függőkölcsöneinél pedig mintegy 4 millió pengő, vagyis *a főváros 44—45 millió pengővel kevesebb adósságot tüntethet fel mérlegében a devalváció révén* — ismételjük természetesen csak akkor, ha Magyar Nemzeti Bank a külföldi parlamentek által elfogadott leértékelést a szóbanforgó valuták budapesti jegyzésében is kifejezésre juttatja.

Arra a kérdésünkre, hogy *mi az oka a fővárosi kölcsönkötvények körül egyre nagyobb hullámokat verő tőzsdei spekulációs mozgalmaknak* — illetékes helyen a következőket mondották az *Uj Budapest* munkatársának:

— Ami a spekulációs mozgalmakat illeti, ezeknek a mozgalmaknak véleményünk szerint a *konverzióról elterjedt hírekben van a magyarázatuk.* Hangsúlyozottan jelentjük ki, hogy semmiféle konverzióról *semmilyen formában nincsen szó!*

Ki kell zárni a közmunkákból az egységár-szédelgőket!

Müller Antal válasza Szendy polgármesternek a költségvetési jelentésben tett megállapitásaira

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester költségvetési jelentése részletesen válaszol *Müller* Antalnak, a keresztény iparosság vezérének, a mult esztendei költségvetési vitában tett indítványaira. Válaszában kijelenti a polgármester, hogy hitelezéses alapon kiadott munkák nagyon ritkán és csak olyankor fordultak a multban elő, amikor a szükséges fedezetről más, alkalmas módon nem lehetett gondoskodni. A kartoték-rendszer általánossá tételének ügyét megvizsgálta a polgármester és megállapította, hogy ez a rendszer csak bizonyos munkálatokkal kapcsolatban volna kiterjeszthető. A kisipari szövetkezetek ajánlataira a Közszállítási Szabályzat adta határokon belül kellő figyelmet kíván fordítani a polgármester. A kiíró tisztviselők felelőssége tekintetében — amit szintén szóvátett *Müller* Antal — mindenkor az ügy körülményeit kell mérlegelni, nevezetesen, hogy az esetleges költségvetési túllépés oka kellő gondossággal előrelátható volt-e vagy sem, illetőleg, hogy az érdekelt tisztviselő megfelelő módon számításba vette-e a munka végrehajtásánál felmerülhető nehézségeket. *Szendy* polgármester fenti megállapításairól

Müller Antal

országgyűlési képviselő, a Keresztény Községi Párt elnökségének tagja a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— *Hálás köszönettel* nyugtázom a polgármester úr kijelentéseit. Nem kétséges, hogy a polgármesterben megvan úgy a megfelelő erő, mint a legteljesebb jóindulat, hogy az iparosságnak, főleg a kisiparosságnak minden vonatkozásban jogos panaszait orvosolja. Meg kell azonban a polgármester úr válaszával szemben állapítanom, hogy változatlanul a legnagyobb mértékben aggasztó jelenségek vannak a városházi közmunka-fronton, amelyeket *sürgősen orvosolni kell!* Ezeket a jelenségeket állandóan ostorozom abban a műszaki szakbizottságban, amelynek tagja vagyok, de fel fogom őket sorolni a költségvetési vitában a pénzügyi bizottság és a közgyűlés nyilvánossága előtt is.

— A polgármester úr válaszában említett detail-kérdések túlnyomó részben *általános megállapítások,* amelyek a gyakorlatban nem mindig teljesednek, ami természetes is, mert hiszen a kisebb ügyek nem kerülnek a polgármester elé. Ujból rá kell mutatnom az irreálitás alapján készített versenytárgyalási ajánlatokra, az ebből folyó *árrombolásokra,* amelyeknek a főváros is segédkezet ad, amikor túlnyomó nagyrészben, a bár legolcsóbb, de irreális ajánlattevőknek juttatja a közmunkák legnagyobb részét. Abban az irányban is változatlanul súlyosak a kifogásaink, hogy a főváros által elfogadott és kivitelezésre kerülő ajánlatok egységárai, nemkülönben a főváros által hivatalosan megállapított egységárak között csak *a legritkább esetben van meg az összhang.*

— Örök rejtély előttem, — folytatta nyilatkozatát *Müller* Antal, — hogy amit legutóbb a Budafoki-úti főgyűjtőcsatorna megépítésére meghirdetett versenytárgyalásnál láttam — komoly cégek ajánlataiban *ezer százalékos differenciák* mutatkozhatnak az egységárak között. *Kinek a bőrére* spekulálnak az urak? És miért nem ügyelnek *az illetékes tényezők* arra, hogy mi rejlik e nagy eltérések mögött? A leghelyesebbnek tartanám, ha *a tipikus egységár-szédelgőket* a polgármester úr kizárná a fővárosi versenytárgyalásokról, mert ebben a vonatkozásban az állapotok immáron tűrhetetlenek!

— Rá kell mutatnom az *Uj Budapest* hasábjain a polgármester úr költségvetési jelentésének azon részére is, amely egyes vonatkozásban *a házilagos javító-munkák szükségességét hangoztatja* egyes üzemeknél. Vegyék tudomásul az érdekelt üzemigazgató urak: *nem tesszük meg nekik azt a szivességet,* hogy segítsünk a házi javító-üzemek visszacsempészésében. Elég nehéz volt eltörölni őket! Ugy erre az ügyre, valamint a közszállítási és közmunka-front többi problémájára részletesen ki fogok térni költségvetési beszédemben!

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsics-utca 4/a.
Szabadalmazott AMOSI cserépkályha gyártásai
Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakitásokat és javitásokat a 1 gpontosabban készit. 30 éves cég.

VÁROSHÁZI NOTESZ

AZ EMLÉKEZÉS ENYHITI A FÁJDALMAT és letörölni segíti a hulló könnyeket. A nagy temetés után emlékezzünk Liber Endrére, aki oly tragikus váratlansággal költözött a városházi íróasztal mellől a Kerepesi-úti temetőbe.

... 1931. márciusát írjuk. Nyugalomba megy a két alpolgármester: Buzáth János és Berczel Jenő. Furcsa játéka a sorsnak, hogy mindketten életben vannak, sőt Istennek hála, egészségnek is örvendenek. Utódaik azonban az alpolgármesteri székben: Liber Endre és Borvendég Ferenc immáron mindketten itthagytak bennünket. Az elköltözött Liber Endre halála alkalmából ideiktatjuk azt a nyilatkozatot, amely az Uj Budapest 1931. március 7-i számában jelent meg: az akkor alpolgármesterré választott Liber Endre első nyilatkozatát. Ebből az alkalomból nem programot kértünk Liber Endrétől, hiszen a közgyűlés színe előtt ő azt mondotta, hogy neki nem lehet külön programja, mert ő a polgármester programjának megvalósítója, a közgyűlés és a polgármester akaratának végrehajtója. Amikor tehát a választást-követő órában felkerestük Liber Endrét, nem a jövőről kérdeztük meg őt, hanem addigi életéről, a multról, a hosszú és keserves küzdelemről.

*

VALÓSÁGOS REGÉNY EZ AZ ÉLET. Már diákkorában maga keresi a kenyerét az árva gyerek. Már fiatal kora megismerteti a legelemibb életfenntartás gondjaival. Nem protezsálta senki soha, a szorgalma az ambiciója, a becsületessége volt csak a protektora. Liber Endrének az Uj Budapestben öt esztendővel ezelőtt megjelent drámai erejű vallomásából közöljük a következő részleteket:

— Apámat hároméves, anyámat hatéves koromban vesztettem el. Első elemista voltam, amikor felvettek a Józsefjiúárvaházba, ahol a legjobb gyermekek közé tartoztam. Kitünő előmenetelt tanusítottam, és épen ezért az árvaház igazgatójának akaratából a piarista főgimnáziumba iratkoztam be, ahol azután érettségit is tettem. Már az első osztályban összehozott a sors Sipőcz Jenővel, Budapest polgármesterével, akivel mind a nyolc osztályt együtt jártuk végig a piarista gimnáziumban. Azok a lelkes tanitások, amiket itt kaptunk, mélyen bevésődtek lelkünkbe.

— Az érettségi után Brassóba mentem, ahol bátyám a vármegyénél szolgált. Mint díjnok kezdtem dolgozni a megyénél, de csak három hónapig maradtam ott. Kosztot és kvártélyt a nővéremtől kaptam, a három hónap alatt összegyűjtött díjnoki napidíjakkal utaztam fel Pestre, hogy megkezdjem egyetemi tanulmányaimat. Budapesten ügyvédi irodába álloltam be — irnoknak. Majd 1896-ban megjelentem Budapest akkori polgármesterénél, Kammermayer Károlynál, aki nagy jóindulattal fogadott és nyolcadik napra már kézhez is kaptam a fővároshoz való kinevezésemet — egy forint ötven krajcár napidíjjal. Hét éven át szolgáltam az akkor együvé tartozó V—VI—VII. kerületben, mint díjnok.

— 1903 őszén kerültem a katonai és illetőségi ügyosztályba, itt ért az első kitüntetés, amikor rámbizták a honossági ügyek intézését. Három évig dolgoztam itt, közben fogalmazó-gyakornokká választottak. Majd átkerültem az elnöki ügyosztályba. Később Rózsavölgyi helyettes polgármester titkárnak vett maga mellé, Bárczy István polgármesternek is első titkára voltam. Azután sorra kipróbáltam az összes ügyosztályokat. Voltam én mindenütt!

— Még a Fővárosi Közlöny szerkesztőségében is dolgoztam, sőt közgyűlési gyorsíró is voltam. A tanácsülések állandó jegyzőjévé is megtettek, 1911-ben pedig tanácsjegyzővé választottak. Mint tanácsjegyző kerültem a IX. ügyosztályba, ahol Bárczy István polgármester a tanácsnok helyettesévé nevezett ki. Ebben az ügykörömben ért a román megszállás — 1916-ban. A polgármester a menekültek ügyeinek intézésével bízott meg. Ezt az ügykört kezdetben, mint a menekültek irodájának vezetője, később pedig mint a kormány által kirendelt menekültügyi kormánybiztos láttam el. A kommunizmus bukása után ezt a hatáskört rám ruházta az uj kormány is. Rendkívüli feladat hárult rám, mert a vagónlakók sorsáról is nekem kellett intézkednem.

— Közben még 1918-ban, főjegyzővé választottak. Ebben a minőségben ért az 1920. évi tisztújítás. Erősen reméltem, hogy tanácsnokká fognak megválasztani, de még csak nem is jelöltek. Kormánybiztosi teendőim ellátására szorítkoztam ebben az időben, majd az akkori vezetőnek a megbetegedése következtében ismét a IX. ügyosztály vezetésének élére állottam. 1924-ben választottak meg tanácsnokká, most pedig alpolgármesterré.

— Borvendég Ferenc is régi barátaim közé tartozik. Abban a körülményben, hogy Borvendég Ferenccel együtt jutottam hozzá a díszes alpolgármesteri pozicióhoz, szintén az Isten kezét látom. Legénykorunkban tiz esztendőn át laktunk együtt és városházi működésünkben mindenkor együtt küzdöttünk, együtt drukkoltunk, — kezdve a fogalmazói állástól, egészen a legutóbbi napokig — az alpolgármesteri állás elnyeréséig. Ez a barátság ma is változatlanul és sziklaszilárdan áll közöttünk.

(A szerkesztő megjegyzése: A két jóbarát sírja immáron egymás mellett domborul a temetőben ...)

*

ILOSVAY LAJOSBAN a magyar tudomány nagy halottjában Viola Rezső dr. székesfővárosi műszaki főtanácsos apósát gyászolja. A temetésen részvétük megnyilvánulásaképen számosan jelentek meg a székesfőváros műszaki főtisztviselői is.

*

HELYREIGAZITJUK A MULTHETI Városházi Notesz azon sajtóhibáját, mintha vitéz Vécsey Kálmán dr. tanácsi főjegyző harminc éves szolgálati jubileumát ünnepelte volna. Nem a harmincadikat, hanem csak a huszonötödiket! Annál inkább örömmel regisztráljuk a mindössze negyedszázados jubileumot, mert kétségtelennek tartjuk, hogy Vécsey Kálmán harminc éves

Vége a keztyűs kéz politikájának!

A Keresztény Községi Párt kiveszi a maga részét a sorsdöntő világnézeti harcból

Irta: Szőke Gyula dr.

A nyári szünet után megtartott első pártértekezleten Csillér y András dr. ügyvezető elnök indítványára a párt állástfoglalt a nemzetrontó, vallástalan és erkölcstelen irányzat és a felforgató elemek ellen, továbbá a kisemberek és közalkalmazottak, valamint a munkásság érdekei mellett és néhai Wolff Károly által kitüzött programnak megfelelően a szanálás által ismét lecsökkentett munkabérek felemeléséről kiván már lehetőleg a jövő évi költségvetésben gondoskodni.

Mindez az állásfoglalás nem új. A program ugyanaz, a munka is a régi; legfeljebb hatalmasabb, erősebb és folytonosabb munkára van szükség. A szociáldemokraták levetették az álarcot és megmutatták az igazi arcukat az egész ország színe előtt! Ha még nyilvánosságra kerül az a hihetetlen magas, több millióra menő pártadó, amellyel a munkásságot megterhelik és a munkásság önmaga előtt bevallja, hogy ezt a külön terhet az amúgy is nehéz megélhetés filléreiből kell elvonnia, úgy a munkásság is kell, hogy mihamarabb belássa, hogy az eltartói és barátai nem a szélső bal táborában vannak. Látnia kell mindenkinek a most Spanyolországban történő eseményeket, amint demokratább munkás is 1919. évben a saját bőrén tapasztalta a szociáldemokrata jólét áldásait és így nem lehet közömbös az, hogy a közügyekben, a gazdasági életben, a szociális igazgatásban ők vezetnek, vagy a keresztény gondolat, a testvéri szeretet és a valláserkölcsi élet az irányadó?

A Keresztény Községi Párt alapelveihez hiven a legmélyebb felháborodással tiltakozik a szociáldemokraták viselkedése ellen és követeli a kormánytól a bolsevizmus újabb előkészítésének a megakadályozását. Szinte bámulatraméltó, hogy mennyire nem látja a kormányhatóság, hogy itt mi készül! Nemcsak mondjuk azt, hogy a szociáldemokraták a bolsevizmus előkészítői, de a mostan történtek, a spanyol távirat, a pestmegyei közgyűlési felszólalás, a miskolci viselkedés, a budapesti verekedés, az ő helyiségük pincéjében való összejövetelek és sztrájkok mutatják, hogy újból a felforgatást készítik elő. Minderre pénzük is van, mert a munkástól elszedik azt, ami béremelést kapnak, sőt annál többet is.

A Keresztény Községi Párt ezzel szemben felvette a harcot és nem rajta mult, hogy a kormányok rövidlátása nyeregbe segitette és hatalomhoz juttatta őket, hamar elfeledvén a történteket és nem tanulván azokból. A Keresztény Községi Párt rendezte a közüzemi munkások megélhetését, vezetett be és vitt keresztül igen sok közmunkát, mellyel a munkátlanságot enyhitette. Rendezte a fővárosban a szociális kérdést, hogy éhező és lakásnélküli lehetőleg ne legyen a fővárosban, jóllehet a vidék nyomorultjai mind ide özönlöttek. Nem engedjük, hogy elhagyott és elzüllött gyermekek legyenek, ezért bővitettük az árvaházakat és gyermekotthonokat. Nem lehet beteg megsegités nélkül. Nem lehet agg ellátás nélkül és megépitettük a kislakásokat és munkásházakat, ogy fedél alá jusson mindenki. Mindezért nem szedtünk pártadót és nem a munkásság verejtékes filléreiből csináltuk mindezt, hanem a főváros egész polgárságának a hozzájárulásával, a gyakran nehezen megfizetett adófillérekből, hogy egyformán érezze a főváros minden polgára a segitő kezet és lehetőleg mindenki részt vegyen a terhek viselésében és a szociális feladatok teljesitésében.

Csak egyet nem tudtunk megcsinálni: nem tudtunk erőszakosan fellépni azok ellen, akik az általunk megteremtett békét megint feldulni szándékoznak és nem követeltük erőszakosan a főváros alkalmazottaitól, hogy azt az elvet és irányt kövessék, amelyet mi képviselünk és amely a fővárost rendbehozta és rendben tartja. Igy történt azután meg, hogy nagyon sokan megfeledkeztek arról, hogy a bolsevizmus rombolása után mi épitettünk újra és amikor az új épitmények fenntartása érdekében a mi elevinket kellett volna támogatni, az erőszakoskodó szociáldemokraták protezsált embereit alkalmazták a legkülönbözőbb hivatalokban és munkára. Ez a döreség bosszulja meg már most is magát, ez a mulasztás okozza a folytonos szanálási ingert és ez fogja elsősorban azoknak az életét megkeseriteni, akik elég gyengék, elég naivak, vagy elég lelkiismeretlenek voltak újból elkezdeni játszani a tüzzel és újból kisérletezni, akár rosszul felfogott közérdekből, akár a még rosszabbul alkalmazható és érvényesithető magánérdekből. Nem engedhető meg és nem tűrhető, hogy sztrájkokat rendeznek, munkát zavarnak, felforgató elveket hirdetnek és az egész főváros életére nélkülözhetetlen üzemekben olyan hatalmaskodást üzzenek, amely az igazgatók tekintélyét rontja és az engedelmesség megtagadására vezet. Nem türhető a bizalmi rendszer a közüzemekben és meg nem engedhető, hogy a munkások felett nem az üzem vezetősége, hanem a szociáldemokrata párt bizalmi emberei rendelkezzenek. Amelyik üzem vezetősége ez ellen tenni nem tud, hagyja ott a helyét. Amelyik üzem igazgatósága ilyen rendszert eltür, az nem képes a közérdek felfogására és az üzem vezetésére!

Ha véletlenül egyes üzemekbe felvesznek munkásokat, akik nem tagjai a szociáldemokrata pártnak és szakszervezetnek és a munkás nem lép be közéjük, az üzemből elbocsátják. Ez a panasz most már évek óta hangzik el! Nem egyszer jöttünk arra rá, hogy a bizalmi ember vádolta be a munkást és rögtön elbocsáttatott. Ha az üzem vezetősége ezt a rendszert eltüri, nem szabad, hogy a főváros vezetősége: az illetékes tanácsnok és polgármester ezt a mulasztást elnézzék! Nem szabad, hogy alkalmazottakul olyanokat vegyenek fel, akik már eleve elkötelezték magukat a felforgató eszméknek és akikről ezt a polgármester tudja, vagy legalább is tudhatja, mert hiszen ilyenek ajánlják felvételre!

Ma világnézeti harcot vívunk a hit és haza nevében, a hit és haza ellenségeivel. Bizonyos, hogy ebben a harcban mi győzünk. A városházán azonban más is folyik. Mi közvetlenül küzdünk a rend fenntartásáért, a polgárok biztonságáért, egészségéért, megélhetéséért, a főváros fejlődéséért. Áldozatot hozunk azért, hogy ez a főváros tovább is jó működő szív maradjon hazánk testében. Itt tehát nem lehet megalkuvásnak helye és nem lehet arról szó, hogy akár politikai nyomásra, akár pillanatnyi dicséretért, akár a legközelebbi választásra megigért támogatásért elfelejtsük azt, mire vállalkoztunk és mi a kötelességünk. Ez a kérdés nem pártpolitikai kérdés és teljesen együgyüek azok, akik azt hiszik, még mindig, hogy majd nekik kegyelmezni fognak a hatalomra jutott bolsevisták, mert nyeregbe segitik őket, vagy mulasztásukkal előmozdítják a hatalomra jutásukat.

Aki nincs velünk, az ellenünk van! Mi tehát nem azt nehézményezzük, hogy a pártatlanság jelszavával a sirámoktól elvakítva, vagy az erőszakosságtól megfélemlítve reájuk hallgatnak, vagy nekik engedelmeskednek, vagy a legrosszabb esetben azt mondják, hogy tárgyilagosan intézik a dolgot, ugyanakkor azonban mégis nekik kedveznek, hanem elvárjuk, hogy aki bármely címen a főváros vezetésében, fenntartásában, munkájában részt vesz, az a rend, béke és közjó érdekében a legszigorubban tartsa magát viselkedésében és cselekedetében a fennálló törvényes rend, a jog és erkölcs mellett és úgy működjék, hogy az a főváros javára szolgáljon.

El vagyunk határozva és el vagyunk szánva, hogy újból nem takarítunk el romokat, mert nem engedjük, hogy romok legyenek. És mindazokat, akik a fővárosban romokat akarnak teremteni, vagy ezt elősegiteni, el fogjuk távolitani! Viszont kérjük, hogy a munkában a jó emberek legyenek velünk!

---

szolgálati jubileumát már mint tanácsnok fogja megünnepelni!

*

ZÁSZLÓT AVATOTT a Vas-utcai felsőkereskedelmi fiúiskola volt tanítványainak egyesülete. Mint fővédnökök Szendy polgármester, Szily közoktatásügyi államtitkár és Erney titkos tanácsos hivták meg a volt tanítványokat a zászlóavató ünnepségre és országos találkozóra .

Az ünnepség során Felkay tanácsnok tartotta a megnyitóbeszédet, mig a zászlóavató szónoklatot vitéz Kraszna horkay János dr. mondotta el. A zászlóanya Felkay Ferencné volt, aki bájos megjelenésével és nagyhatású avató szavaival diszitette az ünnepséget. A zászlóavató beszéd mottóját Felkay Ferencné Széchenyi egyik könyvéből választotta, igen stilusosan, mert az iskola Széchenyi Istvánról van elnevezve. Felkayné avató beszédének a mottója a következő Széchenyi-idézet volt:

— A mult elesett hatalmunkból, a jövendőnek urai vagyunk!

*

HONFFY LAJOSNAK, az általános népszerűségnek — természetesen csak tisztviselői körökben és nem az adózók körében — örvendő adóhivatali igazgatónak van egy külön hadserege: a Honffy-boyok. A Honffy-boyok nemcsak tűzzel-vassal hajtják be és végre a főváros háztartásában annyira szükséges adókat (mint a polgármester költségvetési jelentése mondja: a jövő esztendőben kerek 60 milliót), hanem a sport terén is diadalmasan nyomulnak előre. A berlini olympián három Honffy-boy szerzett hüszke világbajnoki cimet, az elmult héten pedig nem kisebb hatalmasságot, mint a fővárosi pénzintézeteket gyürték áláz kűzdelemben maguk alá a Honffy-boyok.

Vizipóló volt a nemes vetélkedés fegyvere és a Pénzintézeti Sportegyletek Ligája merészelte nemes, de egyenlőtlen küzdelemre kihívni a Honffy-boyokat. Az adóhivataliak a következő felállitásban győztek 8:1-re:

Takács (VIII/A. adókerület)
Sennyei (VIII/A. adók.) Tolnai (III. adók.)
Hazay (V/B. adóker.)
Brandy (V/B. adók.) Dr. Gózon (VI/B. adók.) Lemhényi (VI/B. adók.)

Valamennyien adókerületi adószámviteli osztályoknál szolgáló tisztviselők voltak a fővárosi csapatban. Két olympikon is küzdött (Brandy és Hazay) a fővárosi csapatban, melynek — mint a hozzánk beküldött tudósitás jelenti, passzjátéka ellenállhatatlan volt és támadásai végzetesek voltak a Bankliga csapatára.

A győztes csapat gyönyörű ezüstserleget kapott.

A mérközésen Honffy Lajos adóhivatali igazgató vezetésével megjelent adóhivatali tisztikar lelkesen búzditotta az adócsapatot és a végén ünnepelte nagy és fényes győzelméért.

A pénzintézetek részéről ott láttuk: Szaszovszky Gézát, a Községi Takarékpénztár igazgatóját, Dittrich Aladárt, a Bankliga alelnökét, Borovy Andrást, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatóját, Gräffl Ödön dr.-t, az ismert úszósportférfiút. A B. S. E. részéről jelen volt Szente Miklós ny. tanácsnok, kormányfőtanácsos.

IV., Városház-u. 3-5.,
XI., Horthy M.-ut 39.

A mérnöki szak sulyos aránytalanságai a főváros adminisztrációjában

Szendy polgármester a mérnöki adminisztrációban érvényesiteni fogja már a legközelebbi jövőben a mérnöki diplomák minőségét

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Lapunk egyik legutóbbi számában a Rákóczi-úti házbeomlás kapcsán elrendelt belügyminiszteri vizsgálatról nyilatkozva *Petrovácz* Gyula abban az irányban fejtette ki nézetét, hogy a fővárosnál a mérnöki diplomák minőségét a szolgálati beosztásban érvényesiteni kell. Rámutatott *Petrovácz* nyilatkozata során arra, hogy az épitészmérnököknek a magasépitésnél, a mérnököknek az út- és csatornaépitésnél, a gépészmérnököknek pedig a gépészeti ügyeknél kell beosztást nyerniök, *nem pedig fordítva.* A fővárosnál ma az a helyzet, hogy mérnök- és épitészmérnökhiány van, ezzel szemben túlteng a gépészmérnökök száma.

Petrovácz Gyula nyilatkozata úgy mérnöki körökben, mint a városházán, de a szakmai sajtóban is *élénk feltünést* keltett. *Petrovácz* Gyula volt az első, aki a tőle megszokott bátor kézzel mert belenyulni a fővárosi mérnöki közigazgatás bajaiba. Nyilakozata során azt is bejelentette *Petrovácz* Gyula, hogy a költségvetés közgyűlési vitájában a Keresztény Községi Párt meg fogja ismételni azon régi javaslatát, amely szerint a párt változatlanul ragaszkodik a mérnöki igazgatás centralizációjához, olyképen, hogy követeli *a harmadik alpolgármesteri állásnak műszaki minősítéshez kötötten való megszervezését.*

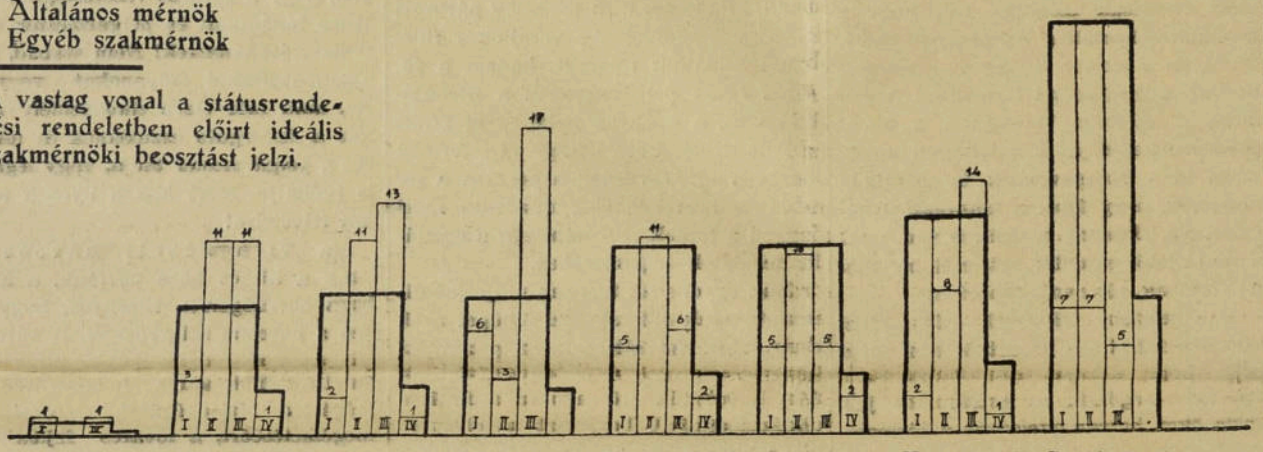
A székesfővárosi mérnöki kar szakmérnöki arányszám szerinti megoszlását tökéletesen illusztrálja az alábbi hivatalos adatok alapján készített *grafikon.* Igen érdekes ebből a szempontból az alább szintén grafikonban közölt kimutatás arról, hogy az új státusrendezési rendelet szerint *hány állást kell épitészmérnökökkel* betölteni.

I.

Jelmagyarázat:

I.: Épitészmérnök
II.: Gépészmérnök
III.: Általános mérnök
IV.: Egyéb szakmérnök

A vastag vonal a státusrendezési rendeletben előirt ideális szakmérnöki beosztást jelzi.

II.

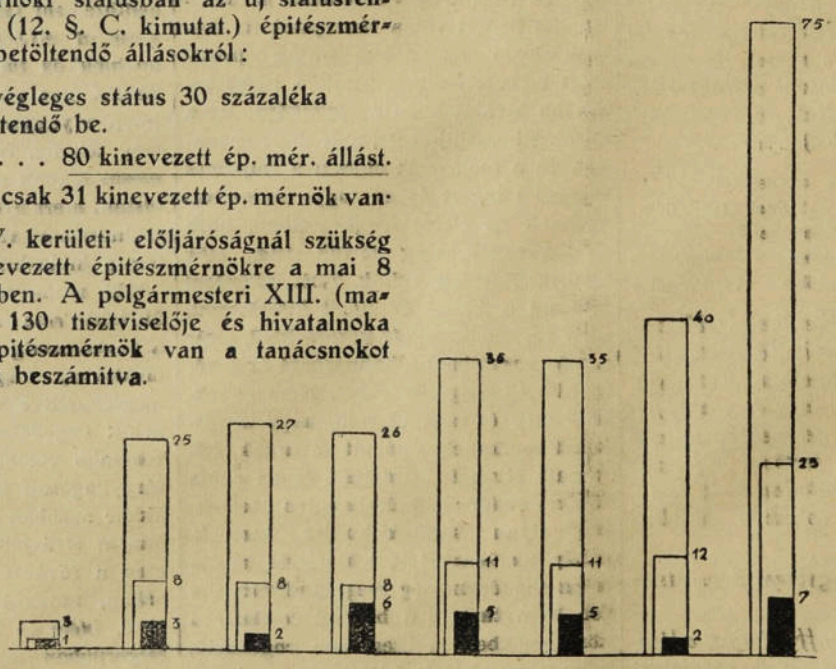
KIMUTATÁS a mérnöki státusban az uj státusrendezési rendelet szerint (12. §. C. kimutat.) épitészmérnökökkel betöltendő állásokról:

A rendelet szerint a végleges státus 30 százaléka épitészmérnökökkel töltendő be.

Ez jelent összesen . . . . . 80 kinevezett ép. mér. állást.

Ezzel szemben jelenleg csak 31 kinevezett ép. mérnök van.

Például: csak a XIV. kerületi előljáróságnál szükség volna legalább 28 kinevezett épitészmérnökre a mai 8 épitészmérnökkel szemben. A polgármesteri XIII. (magasépitési) ügyosztály 130 tisztviselője és hivatalnoka között 17 kinevezett épitészmérnök van a tanácsnokot is beszámitva.

A teljes oszlopok az összes állások számát jelentik a rendelet szerint.
A középső oszlopok jelentik a 30%-os épitészmérnöki állást a rendelet szerint.
A legalsó oszlopok jelentik az épitészmérnökök jelenlegi számát.

Mint értesülünk, *Szendy* polgármester a legteljesebb mértékben magáévá teszi *Petrovácz* Gyula intencióit a mérnöki szak súlyos aránytalanságait illetően és már a legközelebbi jövőben *rendeletet fog kiadni* ebben az ügyben. A rendelet a mérnöki adminisztrációban érvényesiteni fogja a műszaki diplomák minőségét és olyképen fogja a mérnöki kar szolgálati beosztását megváltoztatni, hogy a fővárosi mérnökök *képesitésüknek megfelelő helyen dolgozzanak.* Természetes, hogy a polgármesteri rendelet kapcsán az egész mérnöki adminisztrációban úgy a központban, mint a kerületekben *igen nagymértékű átcsoportosítás várható.*

OSZTÁLYSORSJEGY
SUCHTÁR BANKNÁL
Budapest, VIII., Ollői-ut 6. szám.
(a Kálvin-térnél)
Postatakarékszámla: 20.056. Telefon: 1-322-93
I.-ső osztályu huzás:
1936. október 17. és 20.
Uj terv — Nagy nyeremények
Sorsjegyárak
nyolcad negyed fél egész
P 3.50 P 7.— P 14.— P 28.—
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 700.000.— aranypengő

Zimankós téli időben barátságos, meleg otthona lesz, ha lakását kéfaknás Mávag — Jobbágy ~ folytonégő kályhával fogja füteni!
Több mint 2.0000 drb. használatban
Olcsó, gazdaságos, tiszta!
Magyar Királyi ÁLLAMI VASGYÁRAK Kereskedelmi Képviselete R.-T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
Telefon: 1—273—20

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-34.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon: 1—811—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, torgnettek, színházi látcsövek, a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.

HIREK

Ki lesz Liber utóda?

Még októberben megválasztják az új alpolgármestert

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Liber alpolgármester tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála a természet örök rendje szerint nem állítja meg a rohanó életet. A temetés után következő napokban az illetékes tényezők már is megtették a szükséges előkészületeket, hogy *Liber* Endre öröke mennél előbb betöltődjék. Az új alpolgármester megválasztására azért van sürgős szükség, mert közeledik a költségvetési vita, amikor is a hosszú közgyűlési ülésezések erősen igénybe veszik az elnöklő polgármesteri kar energiáját és idegeit.

Az elnöki ügyosztály már elkészítette az üresedésben levő alpolgármesteri állás pályázati hirdetményét, amelyet a legközelebbi órákban ír alá *Sipőcz* főpolgármester. A pályázati hirdetmény szerint a jelentkezés határideje *október 16-ika.*

Arra vonatkozóan, hogy mikor lesz az új alpolgármester megválasztása: *döntés még nem történt.* Minden valószínűség amellett szól, hogy még a közgyűlés költségvetési vitája előtt sor kerül *Liber* Endre örökének betöltésére.

Ruházati cikkeket vásároljunk a megbizhatóságáról közismert

TRIBON

RUHÁZATI R. T.-nál

Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz.

Telefon: 1-312-97 és 1-392-85.

Olcsó árak!

Megbizható minőség!

Legkedvezőbb fizetési feltételek!

Az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes.

Előleg nincs.

Az őszi és téli áruk minden igényt kielégitő választékban beérkeztek!

Csak bosszusága lesz

ha ócska zongorát vesz. Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!

Musica

Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

Liber Endrében a sziv emberét gyászolják a keresztény pedagógusok

Bednárz Róbert: Wolff Károly szellemében vivjuk meg a harcot!

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság hétfőn tartotta első rendes összejövetelét, amelyen a megjelent tagok zsúfolásig megtöltötték a párt Városház-utcai helyiségét.

Bednárz Róbert prelátus elnöki megnyitójában meleg szeretettel üdvözölte a megjelenteket, majd gyönyörű és szívhez szóló szavakban rótta le nemcsak a maga, hanem az egész tanítóság és tanárság kegyeletét *Wolff* Károly, a párt megalapítója emléke iránt.

— Sok ujságcikk méltatta már — mondotta — *Wolff* Károly érdemét, mi tudjuk mégis legjobban, hogy nemes egyénisége mit jelentett nekünk. A keresztény eszme legnagyobb harcosát és vezérlő szellemét veszítettük el benne, aki épen a legsúlyosabb időkben tudta felrázni Budapest keresztény társadalmát közönyéből és elindítani azt a mozgalmat, amely *nem tulipánszerű mozgalom volt,* hanem a keresztény és nemzeti eszme mindent átkaroló, a lelkekbe ható küzdelme a nemzetrontó törekvésekkel szemben. Ennek az eszmének diadalútja, amely már 1920-ban kezdődik, még ma sem ért véget s még szélesebben folytatódik s soha el nem múló jelentőségű lesz. Ezek az eszmék gyökeresedtek meg bennünk is, ezekhez az eszmékhez ragaszkodunk mi is. *Wolff* Károly földi porhüvelyétől elbúcsúzhattunk, de lelke itt él közöttünk és vezet további harcokra. Különösen érezzük *Wolff* Károly hiányát ma, amikor aktuális lett a bolsevizmus elleni küzdelem s az atheista világszemlélet igyekszik kiölni a faji öntudatot. Ezt a harcot kell az ő szellemében megvívni, s az ő lelke fogja azt győzelemre is vinni. Emlékét el nem felejthetjük, míg igazi keresztény és magyar pedagógusok lesznek.

— De még egy nagy csapás is ért bennünket, — folytatta megindult hangon *Bednárz* — amikor *Liber* Endre alpolgármester nemes lelkét visszaadta Teremtőjének. Mi is a szív emberét siratjuk benne, aki meleg szeretettel karolta fel a pedagógusok ügyét s akitől vigasz nélkül el nem távozhatott senki. Egy lélek, aki egész érzésvilágával, munkás életével igyekezett a szegények és árvák könnyeit letörölni, maga is a tisztviselők társadalmából nőtt ki, hogy gazdag tudásával az életnek ezekből az elesettjeiből is hasznos polgárt neveljen a hazának. Legyen áldott emléke s adjon az Ur örök nyugodalmat neki.

A kegyeletes szavakat a megjelentek feszes vigyázz-állásban hallgatták végig, majd *Bednárz* Róbert felkérésére *Remsey* Győző főtitkár ismertette a gazdag évi munkaprogrammot, amelyről mult heti számunkban már beszámoltunk.

Ezzel kapcsolatban hívta fel a figyelmet *Bednárz* Róbert a bolsevizmus elleni küzdelem első nagygyűlésére. Szavai közben lépett a terembe *Felkay* Ferenc dr. tanügyi tanácsnok, akit szünni nem akaró lelkes ünneplés közepette köszöntött meleg szavakkal, abból az alkalomból, hogy már az első ülésen megtisztelte a Bizottságot megjelenésével. Amikor nagy vonalakban vázolta a bolsevista ellenes küzdelemben a pedagógusok áldozatos törekvését, kérte, hogy ebben a munkában legyen segítségükre.

Felkay Ferenc dr. keresetlen szavakkal köszönte meg *Bednárz* Róbert üdvözlő szavait. Az a meleg fogadtatás — mondotta — amiben engem itt állandóan részesítenek, még jobban megerősített már eddig is vallott felfogásomban, hogy a *Tanügyi Bizottsággal szoros együttműködést fejtsek ki.* Nem egyszer volt alkalmam meggyőződni, hogy a Bizottság működése nem a napi politikában merül ki, hanem kiváló szakelőadásokkal igyekszik tagjai kultúrszükségletét kielégíteni s amellett tagjait a napi eseményekről is hűen tájékoztatja. Ezeket az előadásokat igen fontosnak tartom s örömmel fogok résztvenni a Bizottság további munkájában s szerény tehetségemmel annak segítségére lenni.

Szünni nem akaró taps köszönte meg *Felkay* Ferenc dr. szavait, majd utána *Tirpák* Sándor igazgató tartott élvezetes előadást *a játékos rajz és módszeres rajzoktatás* címen. Az előadást *Bednárz* Róbert köszönte meg, majd *Felkay* Ferenc dr. emelte ki az előadás nagyszerű voltát.

Millió és millió ember

tudja Európában, hogy nem költséges passzió, nem ártalmas szenvedély az osztálysorsjáték, mely a legdemokratikusabb intézmény és igen nagy fontossága van a gazdasági életben.

Az osztálysorsjáték feladata, hogy mindenkiben felébressze az önbizalmat és nehéz viszonyok mellett is az életösztönt, a kedvet és a **reménységet fejlessze, fokozza.**

A m. kir. osztálysorsjáték állami felügyelet és ellenőrzés alatt áll, közkedveltségnek örvend. Több mint 9 és fél millió pengőt sorsolnak ki 5 hónap alatt.

Az új játéktervet ismét megjavították. Felemelték a **nyeremények összegét** és igy most sokkal nagyobbak a nyerési esélyek.

A sorsjegyek hivatalos ára:

1/8=3 1/2 P, 1/4= 7 P, 1/2= 14 P, 1/1= 28 P

Az új sorsjáték **október 18-án** kezdődik.

Mindenkinek és minden egyes sorsjegynek egyforma a nyerési esélye!

Átépitik a tavasszal a tranzverzális utat

Ut- és csatornaépitési program az 1937-es esztendőre

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros jövő évi út- és csatornaépitési költségvetése a figyelemreméltó közmunkák egész sorát foglalja magában.

A Hegyalja-út Horgony-utca és Sánc-utca közötti részének, az úgynevezett tranzverzális útnak végleges burkolására 120.000 pengőt vett fel a polgármester. Az újlaki Szépvölgyi-út rendezése 50.000 pengőbe fog kerülni. Ugyanennyit irányzott elő a polgármester a Fiumei-út folytatólagos rendezésére, továbbá a Hajtsár-út átépitésére is. A Horthy Miklós Dunahíd pesti és budai hídfőjéhez vezető útak rendezésére 420.000 pengő van felvéve a költségvetésben.

A csatornaépitési programm legnagyobb tétele a Horthy Miklós hídhoz vezető út csatornázásának második részlete: 100.000 pengő.

Természetes, hogy a kölcsön-pénzek fedezete alapján tervezett út- és csatornaépitési közmunkák a fenti kimutatásban nem szerepelnek.

A m. kir. osztálysorsjáték szociális jelentőségének és folyton növekedő megértésének örvendetes jele, hogy a játékban résztvevők száma folyton emelkedik. Az uj sorsjáték, — melyet megjavitottak, nyereményeit szaporitották és nyerési esélyeit emeltek, — sorsjegyei iránt oly óriási az érdeklődés a közönség minden rétegében, hogy a sorsjegyek valószinüleg az október 17-iki huzás előtt elkelnek.

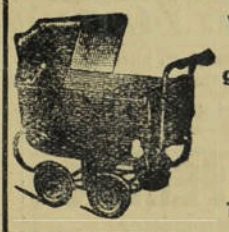
Lego csóbban vehet teniszháló-, sátor ponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket

Hauschild Albert-nél

Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07

Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit: 1838 ban

Buchwald Sándor

vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak.

VI, Andrássy ut 4.

Telefon: I-228-89

TÉNYEK BESZÉLNEK!

FORD

legutóbbi eredményei:

NEMZETKÖZI ALPESI VERSENY: 2333 km. **32** hágó. FORD és LINCOLN ZEPHIR csoportjukban az összes dijakat megnyerték.

NÉMET HEGYIVERSENY 2000 ccm, felülí, kompresszor nélküli csoportban **1.** és **2. dij**

FORD SZÉRIA KOCSIKKAL!

Ne habozzon tovább, vegye a FORD-ot!

Főképviselet: **Hahn Arthur és Tsa** Budapest, VI., Andrássy ut **20.**

ETERNA

BÁNKI-tól

Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.

Budapest, IV, Váci-utca 36

Duna-utcai oldal

E szelvény 10% engedményre jogosit

A Keresztény Tanügyi Bizottság ülése a XIV. kerületben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Bednárz Róbert prelátus elnöklete alatt álló Keresztény Tanügyi Bizottság rákosvárosi szervezete szeptember hó 30-án, a zuglói Kultúrházban ülést tartott.

Rózsa Géza igazgató elnöki megnyitóbeszédében kegyeletes szavakkal emlékezett meg azon pótolhatatlan veszteségről, mely Wolff Károlynak, a legnagyobb keresztény magyar nemzetnevelőnek és vezérnek halálával a keresztény oktatói kart érte. A keresztény magyar oktatói kar nevében szent fogadást tett, hogy mindhalálig hivek lesznek azon ideális célkitüzésekhez, melyeket a halhatatlan vezér évtizedeken át kinyilatkoztatott.

További beszédében rámutatott azon nyugtalanító jelenségekre, melyeket a bolsevista veszedelem idézett fel a keresztény nemzeti közvéleményben. Hangoztatta, hogy a keresztény magyar oktatói rend szivvel-lélekkel csatlakozik a kiépitendő antibolsevista világfronthoz.

Megemlékezett a továbbiakban Budavár visszavételének 250 éves évfordulójáról, mely a keresztény nemzeti egység legfényesebb diadala volt.

Beszéde kapcsán számszerü adatokkal igazolta, hogy új iskolák épitése, s a meglevők sürgős kibővítése a XIV. ker. külső részein már elódázhatatlan követelmény.

Az elnöki megnyitó után Torbágyi-Novák Lajos tartotta meg előadását: „Hogyan tanítsuk az ifjúságot Budapest szeretetére?" címen. Az előadót szép és tanulságos előadásáért melegen ünnepelték.

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

Másfél évtized: Uj Budapest!

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcrakészségének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST
szerkesztősége és kiadóhivatala

Felkay nyitotta meg az iskolanővéri intézmény továbbképző tanfolyamát

✿

Szorosabbra fonják a kapcsolatokat az iskolanővéri intézmény és a többi gyermekvédelmi szerv között

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A háború utáni időkben a székesfőváros által kiépített nagyszerű gyermekvédelmi rendszerre, az iskolanővéri intézményre az a szerep háramlik, hogy összekötő kapocs legyen az egyes gyermekvédelmi intézmények, a hatóságok, a szülői ház és a társadalmi szervek között és a gyermek érdekében a legeredményesebben használja fel azokat a lelki és testi javakat, melyeket a fentnevezett intézmények a támogatásra szoruló gyermeknek nyújthatnak. Munkássága három irányú: szociális, karitativ és erkölcsvédelmi és háromtól a tizennyolc éves korig karolja fel a gyermeket, illetőleg fiatalkorút, ha veszélyben forog testi-lelki fejlődésének harmoniája.

Az elmúlt tanévben például 22.000 gyermeket étkeztettek, 11.000 gyermeket ruháztak, 12.000 pár cipőt talpaltattak, 1231 gyermeket gondoztak erkölcsi züllés veszélye miatt, 14.000 környezettanulmányt végeztek iskolák, intézmények, akciók részére stb.

Az iskolanővérek székesfővárosi tanítónők, akik már bizonyos iskolai gyakorlattal kerülnek az iskolanővéri intézményhez, mindenkor egy évi próbaidőre. Az iskolanővéri munkakör ugyanis különös elhivatást kíván, s ha valaki kitünő tanító, még nem bizonyos, hogy beválik mint iskolanővér. Az iskolanővéri pálya bizonyos speciális tudást is kíván, amelyet részint a gyakorlatból, részint továbbképző tanfolyamokon kell megszerezniök az iskolanővéreknek.

Egy ilyen szociális továbbképző tanfolyamot rendez a székesfőváros vezetősége az iskolanővérek részére ebben a tanévben. A tanfolyam negyven órás és előadói mind gyakorlati gyermekvédelemel foglalkozó emberek. A tanfolyam célja a szociális ismeretek bővítése mellett az, hogy elmélyítse és szorosabbra fogja azokat a kapcsolatokat, melyek az iskolanővéri intézmény és egyes gyermekvédelmi szervek között már eddig is fennállottak, hiszen erre azért is szükség van, mert a magyar gyermekvédelem rendszeréből hiányzik a gyermekvédelmi központ, amelyet pótolni igyekszik a gyermekvédelem minden ágában bentálló iskolanővéri intézmény.

Az iskolanővéri intézmény továbbképző tanfolyamát az elmúlt napokban nyitotta meg Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok, aki meleg szavakban méltatta az iskolanővéri intézmény munkájának eddigi eredményeit és kiemelte azt a fontos szerepet, ami az intézményre a főváros gyermekvédelmi munkájában vár. A polgármester nevében is üdvözölte a tanfolyam illusztris előadóit, mert hiszen a tanfolyam sikeres volta elsősorban az ő kezükben van.

Uj kiirások

Föld, kőmüves, vasbeton, szigetelő és elhelyező munkákra a IX. ker. Gubacsi úton épitendő „A", „B" és „C" jelü, valamint a X. ker. Bihari-úton épitendő szükséglakásos épületek létesitéséhez. **Határidő: 1936. évi október hó 7-én délelőtt 9—10 óra.**

Téli ruhák, sapka- és bunda-félék és szücsmunkákra, a székesfőváros egyenruházott alkalmazottai részére. **Határidő: 1936. évi október hó 12-én délelőtt 10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedéllemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és beton-épitési vállalkozó
Budapest, VIII. Futó-utca 10.
Telefon: 1-303-85.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon 1-891-18

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel. 1-563-99.

WIHART FERENC
épitész — épitőmester
XIV., Columbus utca 33.
Telefon: 2—969 08.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Több fényt jobb fényt olcsó fényt
TUNGSRAM
fényt!

Október hó 6-án és 8-án délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

XIV. évfolyam 41. szám

Budapest, 1936. október 10.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, V., Szalay-u. 1.

A nagy álmodó

A temetési menetben, amely az egész világ részvétele mellett kíséri a végső nyugvóhelyre a halott magyar miniszterelnök koporsóját, világbirodalmak miniszterelnökei és külügyminiszterei lépkednek lehajtott fővel egymás mellett. A gyászban azok sietnek hozzánk leghamarabb, akik amúgy is legközelebb állanak hozzánk. Egy nemzet gyásza nemcsak leverő — mondja a költő — és valóban: különös égi útmutatást látunk jövendő sorsunkat illetően abban, hogy Gömbös Gyula ravatala mellett adtak egymásnak találkozót Németország, Itália és Ausztria, a velünk baráti viszonyban álló országok, külügyminiszterei és vezető államférfiai.

A halott miniszterelnök sokkal közelebb van még hozzánk, semhogy értékét és jelentőségét a magyar történelemben a megfelelő perspektívából tudnók leméri. E pillanatban azonban ez nem is fontos: a jövendő históriku sai, akiket nem fűt vele szemben a személyes rokonszenv vagy gyűlölet, meg fogják mérni őt, mint ahogy mindenki a mérleg serpenyőjére kerül. A világnézetek ködös harcában, amely elvakítja a látás tisztaságát és ott gomolygott Gömbös Gyula körül, vajmi nehéz igazságot tenni. Igen nehéz lesz holnap, de ma még a lehetetlenséggel határos.

Egy azonban bizonyos, és ezt már most is sine ira et studio meg kell állapítanunk. És pedig az, hogy Gömbös Gyula álmokat tudott nekünk adni. A miszticizmusra hajló magyar lélek legtitkosabb redőibe vonultak be kitörölhetetlenül az ő romantikus elgondolásai. Lehet, hogy ezek az álmok gyakorlati értelemben véve nem sokat értek, de szépek voltak, tagadhatatlanul gyönyörűek, szívünknek kedvesek: magyar délibábok! Ezek a délibábok — nevezhetjük őket a sötét magyar jelen káprázatos reménységeinek is — megszépítették súlyos szenvedéseink idejét. Lehet, hogy ezek a villódzó lángok elmúltak Gömbös Gyulával, talán holnap újból a realitások szabályos oszlopcsarnokába térünk vissza az ábrándok virágos mezejéről, nincs kizárva, hogy ismét a szívet fásító öntudat rideg nappali fénye köszönt reánk. De mindig megmarad az emlékezés melegsége, hogy Gömbös Gyula — akárcsak Rákosi Jenő — azoknak a magyar álmoknak volt halhatatlan álmodója, amelyek titkon vagy nyiltan, rejtetten vagy égig lángolva ott lobognak valamennyiünk szívében.

Ezzel a magyar reménységgel, amely ezer esztendő vérzivatarai közt talán egyetlen éltetője lelkünknek, veszünk búcsút Gömbös Gyulától. Lehet, hogy többet álmodott, mint alkotott, többet szeretett volna elérni, mint amennyit valaha is elérhetett volna, több volt benne az ábránd, mint az energia, de egy bizonyos: tudott gyújtani, tudott szárnyalni, tudott magával ragadni. A nagy álmodó elment, és mi tovább szőjük, immáron nélküle, álmainkat.

Gömbös Gyula halálának várospolitikai következményei

Petrovácz Gyula az uj kormánytól a diktatórikus jellegü egypárt-rendszer megszüntetését és a két városházi kormányzópárt őszinte együttműködését várja

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Gömbös Gyula miniszterelnök tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála természetszerűen fenékig felkavarta az országos politika vizeit, amelyek épen a miniszterelnök betegsége következtében bizonyos mértékben nyugvóponton voltak. Mikor e sorokat írjuk, még folyamatban vannak a kormányzói kihallgatások; e pillanatban még bizonytalan, hogyan fog alakulni az új kormány, amely *Gömbös* Gyula kormányának helyébe lép. A kormányváltozás országos politikai vonatkozásai természetszerűen egyelőre háttérbe szorítják annak várospolitikai vonatkozásait, holott kétségtelen, hogy ebben az irányban is *bizonyos eltolódásokat fog jelenteni Gömbös Gyula halála.* Az alkotmányos szokásnak megfelelően a főispánokkal egyidejüen a kormány bizalmi embere a budapesti városházán *Sipőcz* Jenő dr. főpolgármester is felajánlotta lemondását. A lemondás felajánlása, illetőleg *Sipőcz* Jenő dr. további főpolgármesteri megbízatása tekintetében természetszerűen csak akkor lesz döntés, ha az új kormány megalakult és letette a hivatali esküt.

A *Gömbös-kormány* lemondásával kapcsolatosan várható várospolitikai eseményekről és az aktuális várospolitikai problémákról

Petrovácz Gyula

a Keresztény Községi Párt elnökségének tagja, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A *véletlen tragikus játéka* az, hogy Magyarország hercegprimása a Katolikus Nagygyűlés záróülésén ugyanazon a napon emlékezett meg *Wolff* Károly tragikus elhúnytáról és *Gömbös* Gyula miniszterelnök bekövetkezett haláláról. A hercegprimás *Wolff* Károlyban a meggyőződését és hitét nyiltan megvalló, bátor közéleti embert méltatta, aki a parlamentben és a városházán, de a köz- és magánélet egyéb terein sem rejtette soha véka alá erősen katolikus és ízzó nemzeti meggyőződését. *Gömbös* Gyulában a becsületes és jószándékot és az ízzó hazaszeretetet tartotta kiemelendőnek a hercegprimás. Mindkét megemlékezést megilletődve és felállva hallgatta végig a Nagygyűlés többezer főnyi közönsége.

— A Keresztény Községi Párt koronájának lehullását tragikusan rövid idő alatt követte a Nemzeti Egység Pártja vezérének elmulása. És

a két párt egyaránt megállapíthatja, hogy ezeket a vezéreket pótolni többé nem lehet és hogy a két párt árvaságában sokkal közelebb került egymáshoz.

Ma még korai az idő arra, hogy a *Gömbös* Gyula halálával várható politikai változásokat a maguk egészében áttekinthessük. Üres kombinációkba való bocsátkozás viszont *nem méltó* ennek a lapnak a hasábjaihoz.

— Egyet azonban teljes bizonyossággal meg lehet állapítani: azt tudniillik, hogy

Gömbös Gyulával együtt meghalt a budapesti városházán az egypártra való törekvésnek a gondolata, meghalt az rendszer is, amely ennek a gondolatnak a szolgálatába állítva, annyi ellentámadást váltott ki és annyira kevés sikert aratott.

Kétségtelen, hogy a kormányzat vezetését oly egyének fogják átvenni, akik *megértéssel lesznek* az elvi alapon álló más pártok törekvéseivel szemben. Ebből folyóan egészen bizonyosra lehet venni, hogy *a Keresztény Községi Párt és a Nemzeti Egység Pártjának fővárosi szervezetei között a kormányzáshoz szükséges együttműködés meg fog szilárdulni.* Ennek szükségességét mindkét pártban annál is inkább be kell látni, mert hiszen

a mai idők a jobboldal teljes összefogását parancsolóan írják elő a vörös veszedelemmel: a főváros munkásai és üzemei körében egyre nyilvánvalóbban megszervezett vörös veszedelemmel szemben.

— A Keresztény Községi Párt erőteljes akciót indított a bolsevista veszéllyel szemben való állásfoglalás tárgyában és ebben az akcióban a városháza táján *határozott intézkedéseket és változásokat követel.* Ehez az akcióhoz csatlakoznia kell a Nemzeti Egység Pártjának is! Még akkor is, ha az abban lévő liberális elemeknek az nehezükre esik! Viszont mellénk kell állania ennek a pártnak akkor is, amikor

ellenezzük a főváros tisztviselői státusában azokat a kinevezéseket és előléptetéseket, amelyek nem az érdemben, nem a rangsorban, nem a rátermettségben bírják gyökerüket, hanem egyedül és kizárólagosan egyoldalú pártérdekeket kívánnak szolgálni.

— *Gömbös* Gyulával — fejezte be nyilatkozatát emelt hangon *Petrovácz* Gyula —

el kell temetni azt a mellékkormányt is, amely ilyen jelenségek intenzív forszirozásával mérgesítette el a viszonyt a két városházi testvérpárt között.

Szükségesnek tartom, hogy minket ne csak az árvaságnak közös tudata kapcsoljon össze, hanem a *teljes őszinteség*, a szándékok becsületes nyiltsága, a törekvések közössége, a meggyőződés azonossága és a főváros érdekeiért való közös munka készsége, amelyet nemes fegyverekkel, teljes lojalitással és tiszta becsületességgel akarunk árvaságunkban is továbbfolytatni!

*

Idáig tart *Petrovácz* Gyula nyilatkozata, amely a maga közismert nyiltságával, preciz megállapitásaival és tökéletes őszinteségével úgy országos, mint várospolitikai körökben is *élénk feltünést fog kelteni.* Ugy értesülünk, hogy azokon a helyeken, amelyek a jövendő miniszterelnök és a jövendő belügyminiszter intencióit jól ismerik, tisztában vannak azzal, hogy

az új kormány minden vonatkozásban szakítani fog a Gömbös Gyula és szűkebb vezérkara által fanatikusan elgondolt és keresztülvinni akart egypárt-törekvésekkel a budapesti városházán.

Az új kormányzat, amely elé a nehezebbnél-nehezebb bel- és külpolitikai problémák egész sora tornyosul, *békét és nyugalmat kiván* a budapesti városházán. Ezért a diktatórikus jellegü egypárt-törekvésekkel szemben továbbra is a kormányzatilag kitünően bevált *kétpárt-rendszert kívánják* az illetékes tényezők a városházán érvényesíteni. Hogy

a városházi politikai kormányzat jellegében beálló-e ez a változás várospolitikai vonatkozásban feltünést keltő személyi változásokkal is fog járni — az ezek után senki előtt egyetlen pillanatig sem lehet kétséges.

OSZTÁLYSORSJEGY
SUCHTÁR BANKNÁL
Budapest, VIII., Üllői-ut 6. szám.
(a Kálvin-térnél)
Postatakarékszámla: 20.056. Telefon: 1-322-93
I.-ső osztályu huzás:
1936. október 17. és 20.
Uj terv — Nagy nyeremények
Sorsjegyárak
nyolcad negyed fél egész
P 3.50 P 7.— P 14 — P 28.—
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 700.000.— aranypengő

Megkezdődött a fütés!
A kokszfogyasztó-közönség részére a SZÉKESFŐVÁROSI GÁZMŰVEK fütőtechnikusai a legrövidebb időn belül díjtalan szakszerű felvilágositással szolgálnak
Akinek tehát kályha- vagy kaáztüzelésnél bármilyen szaktanácsra, vagy felvilágositásra van szüksége, forduljon bizalommal a
Budapest Székesfőváros Gázmüvei
Mellékterméktosztályához!
VIII., Tisza Kálmán-tér 20.
Telefon: 13-09-83, 13-09-16

A korai tél

Irta: Müller Antal

Hervad már ligetünk, díszei hullanak, tarlott bokrai közt sárga levél zörög — mondja a klasszikus magyar költő. Ebben az esztendőben a hervadás és a levelek hullása sokkal hamarább kezdődött el, mint más esztendőkben. Igaza volt az időjósoknak, akik a fecskék és a gólyák korai elvonulásából — két héttel hamarabb mentek el a kedves madarak ezidén, mint más esztendőkben, — arra következtettek, hogy korán fog elkezdődni az ősz és hosszú és kemény télre lesz kilátásunk!

Itt a késő ősz a nyakunkon, az ajtón már fagyott ujjaival a tél is kopogtat, súlyos és nehéz probléma elé állitván a maga váratlan gyorsaságával az összes úgynevezett illetékes tényezőket. Kerületemben, főleg annak periferiális részein, a külső Józsefvárosban ez a korai, télbehajló őszi időjárás nehéz helyzetet teremtett. A nyomoruság óriási! Naponta tizével és huszával jönnek hozzám a szegény emberek, szinte félmeztelenül, rongyos ruhákban és még rongyosabb cipőkben dideregve, természetesen azzal a kérelemmel, hogy segitsek rajtuk.

De mit tehet egyetlen magános ember a nyomor ilyen áradata ellen? Itt nem egyes emberek jóindulatú támogatására van szükség, ez csak csepp a tengerben, amely mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy lecsillapitsa a fenyegetően közeledő viharokat. A korai téllel kapcsolatosan a hatósági intézkedések egész sorozatára van szükség, a hatósági szociálpolitikának olyan mértékü kiterjesztésére, amely leszámitolja a nyomorenyhités szempontjából a váratlan nyorsasággal bekövetkezett időjárás következményeit.

Melyek lennének a hatóság — elsősorban a főváros — szükségesnek mutatkozó intézkedései? Ki kell emelni az embereket a nyomoruságból, hogy még a teljes ridegségében mutatkozó tél beállta előtt igyekezzünk enyhiteni a bajokon! Elsőnek végre kell hajtani a minimális munkabérekre vonatkozó törvényes intézkedéseket, törvényes uton nyolc órában kell megállapitani a törvényes munkaidőt. Meg kell szüntetni egyes konjunktúrális iparoknál, főleg a textiliparnál, azt a lehetetlen állapotot, hogy 14—16 órát dolgozzanak naponta az emberek 15—20 filléres órabér mellett. Ez az egyetlen mód, véleményem szerint, hogy a magániparnál nagyobb tömegü munkanélküli szakmunkást helyezzünk el. Ezen az uton felszivódhatik az egész munkanélküliség.

Erős és hatásos hatósági szociálpolitikai intézkedésekre is szükség van a korai tél fokozott nyomoruságával szemben. Szükségesnek tartom, hogy ebben az esztendőben korábban függesszék fel a kilakoltatásokat, korábban lépjen életbe a tilalom, melynek rendes terminusa december közepétől január közepéig terjed. Az illetékes kormánytényezőknek intézkedniök kell az iránt, hogy a háztulajdonosoknak azon nem fizető lakóik után, akik munkanélküliség folytán nem képesek lakbért fizetni, engedjék el az adókat, mert nem kivánható a háztulajdonosotól, hogy a lakások használatán felül a nem fizető lakók még pénzükbe is kerüljenek.

Szükségesnek tartom a hatósági cipő és ruha-akciók kiszélesitését, megfelelő megoldást kell azonban találni arra vonatkozóan, hogy csak megbizható családos emberek kezébe kerüljön a főváros által kiosztott ruhanemü. Véget kell vetni annak az állapotnak, hogy a ma kiosztott ruhát és cipőt holnap a Telekitéren adják el a lelkiismeretlenek.

A komunizmus és a forradalmak elleni küzdelem a munkanélküliség és a nyomoruság ellen tett intézkedésekkel kezdődik. Ezt vegye figyelembe mindenki: hatóság és polgárság, főleg a jobbmódu polgárság egyaránt. Ez az intelem az, amelyet felénk ráz a korai tél fagyos és csontos ökle!

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-502-96.

VÁROSHÁZI NOTESZ

OKTÓBER ELSEJEI DÁTUMMAL jelent meg a főpolgármester, illetőleg a polgármester hirdetménye, amelyben pályázatot hirdetnek az üresedésben lévő állásokra, elsőnek természetesen az üresedésben levő alpolgármesteri állásra.

Állapitsuk meg előljáróban: egyelőre legalább főképen az alpolgármesteri állásért nem indult meg a tulajdonképeni küzdelem. Elsősorban azért nem, mert a jelöltek jól tudják, hogy az alpolgármesteri állás már nem az, amit a hivatali kereső fekete kabáttal lehet megszerezni. Ahoz, hogy valaki alpolgármester legyen, már nem kilincselés, hanem a közbizalomnak a jelölt személye felé való fordulása szükséges.

Ki lesz Budapest új alpolgármestere? Természetesen mindenki p a p a b i l i s, — ahogy minden biborosból lehet pápa, épen úgy minden tanácsnokból lehet alpolgármester. Bizonyosnak látszik azonban, hogy a kerületekben szolgálatot teljesitő tanácsnokok közül jelen alkalommal senki sem jön számitásba a választást illetően. Hat tanácsnokról van szó, akik — ahogy mondani szokták — futni fognak: Schuler, Némethy, Salamon, Bódy, Morvay és Farkas. Ezt a hat tanácsnokot veszik komoly jelölt számba az illetékes városházi tényezők és a még illetékesebb községi pártok. Hogy azután a hat közül melyikhez fog fordulni a törvényhatósági bizottság többségének bizalma, az ma még természetszerüen rejtély.

Tudunk ellenben válaszolni arra a kérdésre: mikor választják meg Budapest új alpolgármesterét? A válasz: december első felében! Az illetékes városházi tényezőknek az a felfogásuk, hogy tisztuljon a helyzet, alakuljanak ki az erőviszonyok, azután jöjjön a küzdelem. Budapest alpolgármesterének megválasztása a kormány szempontjából sem közömbös, a választásig terjedő két hónap elegendő arra, hogy az új kormány is ezer egyéb elfoglaltsága mellett foglalkozzon ezzel a problémával is. Természetes, hogy az alpolgármester-választás elodázásával elhalasztódik a fokozatosan megüresedő állások betöltése is. Végeredményben tehát a státuszrendezés személyi részének végrehajtása sem várható január eleje előtt.

Az alpolgármester-választás elhalasztása ellen felhozott azt az érvet, hogy azért van szükség az üresedésben levő alpolgármesteri állás gyors betöltésére, mert a költségvetési közgyülések végigelnöklése ki fogja fárasztani a polgármestereket — egyetlen kézlegyintéssel intézi el S z e n d y Károly. Az elmult esztendei költségvetési vitában — akár elnökölt, akár nem — a polgármester jóformán egyetlen pillanatra sem hagyta el az elnöki emelvényt. A polgármester hallatlanul erős fizikumát tehát nem fogja próbára tenni az ezévi költségvetési vita sem.

*

A NAGY TEMETÉSEKNEK, AMIKOR a főváros egy-egy aktiv főtisztviselőjét kiséri a közrészvét a városházi iróasztaltól a temetői díszsirhelyre — van egy a nyilvánosság teljes kizárásával lejátszódó epilogusa. Amikor a hivatalos fővárosi bizottság a család jelenlétében felnyitja az elhúnyt iróasztalát, hivatalbeli szekrényeit, hogy az ott talált dolgokból, ami hivatalos akta, továbbkerüljön a lezárt iróasztalból a bürokrácia örök útjaira, ami pedig családi vonatkozású tárgy, azt kiadják a talpig gyászba öltözött családtagoknak.

Ilyen szomorú aktus játszódott le az elmult napokban L i b e r Endre elárvult dolgozószobájában. Egyetlen aktát sem találtak sem az iróasztalon, sem a fiókokban, a hallatlanul pontos Liber Endre, amikor augusztus első napjaiban, mint helyettes polgármester visszaadta a város vezetését Szendy Károlynak, egyetlen aktát sem hagyott elintézetlenül. Ebben az irányban tehát nem kellett intézkednie a bizottságnak, melynek H a v l i n Károly dr. tanácsjegyző, az elnöki ügyosztály vezető-helyettese, volt az elnöke.

*

A TÁGAS KÖNYVSZEKRÉNYEKBEN rengeteg fényképalbumot talált a bizottság. A technika mai fejlettsége mellett alig van ünnepség, vagy vacsora, amelyet el ne lepne a fotoriporterek hada. Liber rengeteget szerepelt hivatalos minőségében a nyilvánosság előtt; és nem volt fényképfelvétel, amit ezekről a szereplésekről meg nem vásárolt volna. A fényképeket azután hatalmas albumokba ragasztotta a két hűséges titkárnő: Szilvia és Nelli.

A fénykép-albumokat természetesen a család kapta, ugyancsak a családnak adták ki azokat a köteteket, amelyek az elhúnyt alpolgármesternek a különféle társadalmi ünnepségeken, szoborleleplezéseken stb. elmondott beszédeit tartalmazták. Ugyancsak a család birtokába került az a két töltőtoll is, amellyel Liber Endre az ő örökké emlékezetes férfias, kaligrafikus betűivel, zöld tintával irt alá tiz esztendő óta sok tizezer aktát.

... Ezzel a csöndes és fájdalmas aktussal a városházi bürokráciában végetért Liber Endre szereplése. Emléke már csak az annalesekben és — a szivekben él, sokáig, nagyon sokáig, megcáfolva a régi közmondást, amely szerint a holtak gyorsan lovagolnak, előre, csak előre mindig, az elmulás és a feledés ködében ...

*

A KEREPESI-ÚT MELLETTI temetőben még frissen domborúl L i b e r Endre sirja. Maga a sir nem is látszik a reá hordott koszorúk özönétől: a temetési koszorúk fölött azonban naponta van egy-két friss kis virágcsokor. Szegény emberek hozták oda, öreg szegényházi ápoltak, reszkető fejű nénikék, akik a fényes temetési közönség közepette nem is jutottak el a sírig, most utólag hozzák el a maguk néhány szál virágját ...

Százhatvan hoszorú érkezett a temetésre, ennyi koszorút vitt a halottas kocsi után hat koszorút szállitó kocsi. A koszorúk szalagjain Liber Endre egész nemes élete, mindenki, akivel jót tett a megboldogult, elküldte a maga virágait.

Néhány megható felirat a koszorúkról: Soha el nem múló hálás kegyelettel (az Iskolanővérek); A gyámügy nemes pártfogójának (Budapest Székesfőváros Árvaszéke); Kenesei virágok viszik utolsó baráti üdvözletüket (Ili és Béla); Soha el nem múló hálával (S e b e s t y é n Gézáné); Haló poromban is áldani foglak (G y ö r g y Endre).

A kilencvenedik életévét taposó F e l d szinigazgató a következő feliratal küldött koszorút: Az öreg Feld Zsigmond. A sok hatalmas hivatalos koszorú mellett egyszerű olcsó kis koszorú szerénykedett: a kerepesi temető munkásai búcsúztak el vele Liber Endrétől.

*

Falu és város

Szendy Károly polgármester előadása az Országos Katolikus Nagygyűlésen

A falu és város problémája nem egyedülálló magyar probléma, *magyar életkérdés*, de egyaránt égető kérdése az összes nyugateurópai kultúrállamoknak. Az életarány, az elvégzendő nemzeti munka minősége, mennyisége, megosztásának helyes megállapítása, csaknem megoldhatatlannak látszik, annál is inkább, mert a nemzetek fejlettsége, kultúrfoka, sőt a nemzetek adottsága azt egészen különbözővé teszi.

Nyilvánvaló, hogy a természetes fejlődés rendjébe beavatkozni nehéz, sőt gyakran veszélyes, mégis helyes gazdasági és közigazgatási irányító intézkedések megtétele ennek dacára szükséges és lehetséges.

A falu és város problémájával a társadalomtudomány igen sok kutatója, a várostudomány igen sok művelője és a praktikus közigazgatás férfiai foglalkoztak. Kevés kivétellel, valamennyien megállapították, hogy *egy egészséges nemzetállamnak alapja az egészséges falu*, a maga őserejével, eredetiségével, romlatlanságával, hagyományaival, a vérbeli rokonság tudatosságával.

A falu az igazi és örök rezervoárja az állami életnek, a nemzeti erőknek, falu nélkül nincsen város, ha van, gyökértelen fa, amely rövidesen elpusztul. Ezt mondja közvetve Spengler is, „Der Untergang des Abendlandes" című művében, hogy a világváros óriási kőhalmaza, minden nagy kultúra életfolyamának *végén van*.

Amikor azonban megállapítjuk, hogy a falu az egészséges nemzet, állam erőtartaléka, gyökere, azt is meg kell állapítanunk, hogy a XX. század modern állama falujának szüksége van arra a szellemi és anyagi tőkére, amit a város szellemi és anyagi tőkére, amit a város hoz létre s amit a falu önmagától sohasem tudna megvalósítani; viszont a város, amely a városi élet hajszájában sietséggel használja el az emberi életerőket, hamarosan elsorvadna a faluról kapott utánpótlás nélkül. Kettőjük közül az irányító szerepet természeténél fogva *a város játssza* és épen ezért nagy a felelőssége is. Főleg, ha a főváros, az ország szíve beteg, rosszul működik, a falvak élete is megbénul, ezzel megromlik a faj egészsége. Mindig a város életfelfogása hódította meg a falut és nem fordítva. Ezért kötelessége, hogy necsak jóminőségű iparcikket, hanem egészséges szellemi kultúrát is szállítson a vidéknek. A magyar művelődés és gondolatszolgálat városi intézményei vajjon mindig ennek tudatában járnak-e el? Nem kell-e ma igazában védeni a még úgy, ahogy érintetlen vidéket a város befolyása ellen?

Talán mentségére szolgál a városnak, hogy több évszázados elmaradását kellett pótolnia s így erős fejlődés ütemében mindig csak nyugatra tekintve, főleg a nyugati szellem fejlődött, a nemzeti szempontok elhanyagolásával, a kultúra erősen anyagias és a nemzeti talajban gyökértelen lett. A fejlődés irámának elcsendesedése és a nemzeti összeomlás fordította az ősi erő, a föld és az ősi szellem, *a történelmi tradició* felé.

Mai történelmi helyzetünkben minden nemzeti veszteség *kétszeresen súlyos*, minden időnyerés *kétszeresen fontos*. Épen ezért, bármennyire is a haladás és a külfölddel való szükséges kapcsolatok gyujtópontja is a város, valóban csak akkor töltheti be hivatását, ha mindig következetesen őrzi azokat az életformákat is, amelyek mint hagyományok, a mi sajátos nemzeti értékeinknek megnyilvánulásai. Sok minden változik és elavul idővel, vannak azonban dolgok, amelyek, mint örök igazságok, mindig időszerűek maradnak. E tekintetben a városnak kell a faluhoz menni okulni, tanulni és példát venni, a magyar faluban az egészséges magyar életerő még romlatlan szépségében pompázik.

A falu és a város életének ilyen összehangolására igen nagy figyelemmel kell lennie az állam hivatott vezetőinek, magának az államhatalomnak és a közigazgatásnak.

Ebben az irányító köztevékenységben igen nagy segítséget nyujthat *a katolikus egyház szervezete*. De kell is, hogy segítséget nyujtson annál is inkább, mert ez a testvérnélküli ország lakosainak kétharmada katolikus.

Hogy a város irányító kulturája, életfelfogása egészségesen táplálja a falut, *igen nagy a katolikus egyház hivatása és talán még a felelőssége is.* Különbnek kell lenni a munkában, jó példával kell előljárni, türelmet kell tanusítani, a kötelességeket maradéktalanul teljesíteni; a jelszó pedig: „mindent a nemzetünkért".

Igen nagyra kell becsülnünk a jó, okos és energikus *falusi plébános munkáját*, amint a nemzetalapok erősségén, csorbítatlanságán munkálkodik, de itt van a város a maga nagy tömegeivel, itt a gyári munka a maga sivárságával. Az életért való küzdelem a városban nyilvánul a legjobban a maga ridegségével, a lakosok ezrei a maguk gyökértelenségével. Itt van a vezetők, a lelki vezetők nagy munkaterülete és egyben felelőssége is. A városban azonban — a legjobb lelki vezetőket is feltételezve, — mulhatatlanul szükséges, hogy rajtuk kívül *az egész intelligens társadalom is résztvegyen* a kultúrmunkában és a tömegekkel, ügyes-bajos dolgaikkal, életkörülményeikkel, megélhetésükkel rendszeresen és szeretettel foglalkozzék.

Csak *ezúton lehet tömegeket megnyerni* és olyan városi kultúréletfelfogást megteremteni, amely a szennyet elsöpri és amely kultúréletnézet a falura is kiterjedve életet, fejlődést és áldást hoz.

A becsületes katolikus életfelfogás kétségtelenül elsősorban hivatott vezetői és irányítói a lelkipásztorok, de a jelen élet gyors, viharos forgataga újabb intenziv módszereket kíván, a feladatköröket megsokszorosítja úgy, hogy a katolikus kultúrmunkába *az intelligenciának* a saját jól felfogott érdekében is teljes erővel be kell kapcsolódnia.

A magyar falu és a város között bizony még a közelmultban is *űr tátongott*. A város, különösen a főváros rohant és utánozta a nyugati metropolisokat, rohanásában megfeledkezett, vagy legalább is elhanyagolta a nemzeti tradiciókat, a nemzeti multat, — amely nélkül pedig nemzeti államélet nincsen — a falu pedig élte a maga csendes életét, elmaradt a várostól, érezte az elhagyatottságot, a testvérietlenséget, idegen lett részére a magyar város.

A falu a nemzet életfájának a gyökere, amely ha egészséges, az életerőt adja a városnak, a törzsnek, amely viszont ágai, levelei útján az éltető nap sugarainak energiáit — a kultúrát — adja vissza a földben levő gyökérnek.

Az erdőben, ha a fa törzsét kivágják, az erdei fa gyökerei törzsbe szökkennek, de a magyar nemzet fája egyedülálló testvértelen fa, ha ennek törzsét kivágják, az egyedülálló gyökerek elpusztulnak.

A magyar nemzet életfeltétele tehát, hogy *a falu és a város egymásra találjon*, a falu féltve őrizze és fejlessze a maga öröklött népi értékeit, erőit, ősi vallásos felfogását, a város pedig a maga gazdasági erejével, technikai felkészültségével és nemzeti tradicióval telített kultúrájával legyen a falu testvére, segítője.

A magyar élet és fejlődés csak akkor és addig lehetséges, amíg a két településforma lakói helyes irányítás és vezetés útján megértik, hogy nemcsak egymásra vannak utalva, hanem mindegyiknek *egyaránt fontos küldetése van a nemzet életében!*

ALIG TÁRULTAK KI AZ ISKOLÁK KAPUI, alig indult meg az iskolák zárt falai között a nemzetnevelő munka, a székesfővárosi polgári iskolai tanárok nagyszerű munkaközössége máris újabb meglepetést szolgáltat. *A tavasszal lezajlott sorozatos Liszt-ünnepségek hívták fel először a nyilvánosság figyelmét arra a nagyjelentőségű munkára, amely a székesfővárosi polgári iskolákban folyik, s most, hogy e nagyszerűen megszervezett összmunkának újabb gyümölcse, a székesfővárosi polgári iskolai tanárság neveléstudományi folyóirata, a Budapesti Polgári Iskola első száma megjelent, csak most tudjuk igazán felértékelni azt a nemesi idealizmust, ügyszeretet és pedagógia rátermettséget, amelyet a polgári iskolai tanárság eddig magában rejtett.*

Szines címlapú, minden ízében a legízlésesebben kiállított új nevelésügyi folyóirat fekszik előttünk, amelyről elég lenne csupán annyit felemlíteni, hogy a székesfővárosi polgári iskolázás nagy nemzeti és társadalmi jelentőségét oly élesen felismerő Szendy Károly polgármester, Pintér Jenő tankerületi kir. főigazgató és Felkay Ferenc tanügyi tanácsnok írtak eléje bevezetőket, illetve előszókat. A terjedelmes, kilenc ívre terjedő, válogatott képekkel gazdagon illusztrált füzet lapjait forgatva, már felületes szemléletre is arról győződünk meg, hogy a székesfőváros fejlett közoktatásügye a polgári iskolai tanárság imponáló akarása nyomán ismét egy új tényezővel gazdagodott, egy olyan nevelésügyi folyóirattal, amely anélkül, hogy a multtal szakítana, a legmaibb nevelési elveknek propagálásával és gyakorlati alkalmazásával a nevelési lehetőségeknek olyan, jóformán ismeretlen területét nyította meg, amelyről csak most eszmélünk rá, hogy eddig figyelmen kívül hagytuk, de egyszersmind fájón éreznők, ha ezután nélkülöznünk kellene.

Vitéz Sághelyi Lajos dr., Palócz András dr., Czeck Valdemár dr., Pénzes Antal dr., Serey Ágost, Kokovay Lajos dr. és Dobos László cikkei és a folyóirat újszerű rovatai mind azt a szellemet sugározzák, amely Szendy Károly polgármesternek a polgári iskolákkal kapcsolatos törekvése és útmutatása nyomán a székesfőváros valamennyi polgári iskolájában naprólnapra mindjobban éled. Az ügyes összeállítás Serey Ágost szerkesztő érdeme. A székesfővárosi polgári iskolai tanárság lendületes munkaközössége e folyóirattal ismét beszéltet magáról. Az érdem kétségtelenül e nagyfelkészültségű testületé, de oroszlánrész illeti belőle Loschdorfer János tanulmányi felügyelőt, a polgári iskolai tanárok Budapesti Körének elnökét, ki ezt az alkotni vágyó munkaközösséget megteremtette. A folyóirat elé, a „Budapesti Kör ereje" címen írt cikke nyomán — úgy véljük, nem tévedünk — ha a polgári iskolai tanárság ez újabb kiállásában ismét az ő soha nem szűnő, örökké tevékenykedő szellemének újabb megnyilvánulását ismerjük fel.

*

A MÜNCHENI NÉMET ÚTÜGYI értekezleten és kiállításon a főváros képviseletében Viola Rezső dr. műszaki főtanácsos, az európai vonatkozásban is ismertnevű, kiváló útügyi szakférfiú és Grabán Lajos mérnök vettek részt, akik rendkívül tanulságos előadásokon és bemutatókon kívül egyúttal Wienben, Münchenben és Berlinben a városi műszaki igazgatást is tanulmányozták.

Páratlan lelki élmény, mely az életben csupán egyszer adódik!
Tengeri utazás Manilába,
a Philippi-szigetekre az
EUCHARISTIKUS VILÁGKONGRESSZUSRA
a „CONTE ROSSO" óceánjáró luxushajóval 1937 január 4—március 13.
Triest-ből Nápoly, Port-Said, Massaua, Bombay, Colombo, Singapore, Shanghai, Hongkong érintésével
az ACTIO CATHOLICA Országos Elnökségének rendezésében
Részvételi díj P 1292.—
Részletes felvilágositás és prospektus kapható: Lloyd Triestinó, Budapest, VII., Thököly-ut 2. és IV., Váci-utca 4. Actió Catholica Országos Elnöksége, Budapest IV., Ferenciek tér 7.

Meg háromig sem tudsz számolni, kisfiam!
Mert különben tudnád, hogy reggelid: egy csésze Kneipp malátakávé valódi Franck kávépótlékkal, tejjel és cukorral együtt csak 3 fillér és ez
valóban nem luxus!

Nagyszabásu költségvetési expozéját a közgyülésen mondja el a polgármester

A pénzügyi szakbizottság a jövő hét keddjén kezdi el a költségvetés tárgyalását — A közgyülési pártok egyhanguan fogják elfogadni Szendy polgármester első költségvetését

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Lamotte Károly dr. alpolgármester, mint a pénzügyi szakbizottság elnöke, most bocsájtotta ki a meghivókat a pénzügyi szakbizottság költségvetési ülés-sorozatára. A pénzügyi szakbizottság október 13-án kezdi meg a költségvetés tárgyalását, még pedig a jövő hét keddjén. A folytatólagos ülések 14-én (szerdán), 15én (csütörtökön), 16-án (pénteken), 19-én (hétfőn), 20-án (kedden), 21-én (szerdán) és 22-én (csütörtökön) mindenkor délelőtt 10 órakor lesznek a tanácsteremben.

Szendy polgármester úgy a pénzügyi szakbizottságban, mint a közgyülésen is pénzügyi expozét fog tartani. A polgármester expozéja a pénzügyi szakbizottságban rövidebb lesz, ebben az expozéban Szendy Károly csupán a költségvetés főbb számadatait és beruházó programmjának fontosabb pontjait sorolja fel. A polgármester a közgyülésen szándékozik nagyobbarányú költségvetési beszédet tartani, ez alkalommal a törvényhatósági bizottság előtt teljes részletességgel fogja pénzügyi programját kifejteni, terveit és elgondolásait ismertetni.

A főváros költségvetési vitája általában csendesnek, nyugodt és komoly lefolyásunak igérkezik. Nem kis mértékben azért, mert az országos politika feszült helyzete amúgy is másirányba tereli a városházi költségvetésről a közfigyelmet.

Ez a közhangulat! Ily körülmények között fokozott feltünést keltenek egyes bizottsági tagok nyilatkozatai, nemkülönben bizonyos sajtó-közlemények, amelyek a szokásos meddő kritikáktól ez alkalommal sem tekintenek el, és hibájául róják fel a költségelőirányzatnak, hogy az a „nagyszabású pénzügyi koncepciót nélkülözi. Ezekkel a minden vonatkozásban céltalan és oktalan megjegyzésekkel szemben a többségi pártok vezérszónokai rá fognak mutatni arra, hogy Szendy Károly pénzügyi koncepciója kifogástalan, a költségvetés realitásával, csakúgy mint az abban helyet foglaló beruházásokkal is a guvarnamentális pártok tökéletesen meg vannak elégedve. A főváros pénzügyi politikája ma nem egyéb, mint az állam pénzügyi politikájának függvénye, önálló pénzügyi politikát a székesfőváros semmi körülmények között nem követhet.

Nem kétséges, hogy — szórványos ellenzéki deklarációktól eltekintve — a főváros pénzügyi szakbizottsága és a törvényhatósági bizottság is egyhanguan fogják elfogadni a költségelőirányzatot, amelynek alapján azután Szendy polgármester valamennyi közgyülési párt tapsai között megvalósíthatja elgondolásait.

Felkay tanácsnokot ünnepelte a Keresztény Tanügyi Bizottság

Bednárz prelátus a keresztény és nemzeti eszme jegyében köszöntötte a népszerü tanácsnokot

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság hétfőn délelőtt *Bednárz* Róbert prelátus vezetésével népes küldöttséggel kereste fel *Felkay* Ferenc tanügyi tanácsnokot, hogy előtte névünnepe alkalmából szivből jövő jókivánságait kifejezze.

A Keresztény Tanügyi Bizottság is eljött a mai napon — mondotta *Bednárz* Róbert, — hogy szeretetét és ragaszkodását fejezze ki azelőtt a kiváló férfiú előtt, akit maga közé valónak tart. Mi ezt a napot épúgy ünnepnek érezzük, mint a tanácsnok úr, mert mint a *család tagjai* köszöntjük őt, aki már nem egyszer adta tanújelét, hogy ugyanazokért az eszmékért kűzd, ugyanazoknak az eszméknek áll szolgálatában, amit mi keresztény és nemzeti eszme alapján működő pedagógusok akarunk megvalósítani. Amikor ezt az ünnepélyes pillanatot megragadva, kérjük a jó Isten áldását munkájára, hiszszük, hogy Isten kegyelmével, további friss egészségben fogja megvalósítani ideálját, amely ideál kitörölhetetlenül van bevésve lelkébe: rajongásig, szeretett hazájának minél több jó állampolgárt adni. Fogadja tanácsnok úr szivből jövő jókivánságainkat, adja a jó Isten, hogy a mai naphoz hasonló számos évet érjen meg szerető családja körében a mi örömünkre is.

Bednárz Róbert prelátus szavait hatalmas éljenkiáltás váltotta fel, hogy utána *Felkay* Ferenc tanácsnok köszönje meg meghatott szavakkal ünnepeltetését. Amikor a közoktatásügyi osztály élére állíttattam — mondotta többek között, — tudtam, hogy *nehéz feladatot* vállaltam magamra. De a keresztény és nemzeti eszme erőt adott a nehéz feladatok megvalósítására s könnyitette a munkámat a szoros eszmebeli kapcsolat, amely köztem és az előttem nagyraértékelt Tanügyi Bizottság között van. Reám nézve nagy öröm, ha mostani munkám iránt is elismeréssel vannak. Én, amikor kijelentem, hogy azokért a nemes eszmékért, amelyekért kezdettől fogva kűzdöttem, örömmel kűzdök és a legnagyobb örömmel teljesitem hivatásomat, kérem, hogy munkásságomban továbbra is támogassanak azzal a megértéssel, amit eddig szerencsém volt tapasztalni, támogassanak azzal a bizalommal, amelyet munkám érdemel. Szolgálni akarom a hazámat s ehhez hívom segítségül a Bizottság munkáját is.

Felkay Ferenc utolsó szavai elvesztek a spontán fakadó tetszésnyilvánításban, hogy utána egyenként is megköszönve az ünnepeltetést, búcsúzzék el a Bizottság tagjaitól.

Ujabb megdöbbentő adatok a budapesti természetes jégről

Mit mond évi jelentésében a főváros Közegészségügyi és Bakterológiai Intézetének igazgatója?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az elmúlt napokban jelent meg Ströszner Ödön dr. egyetemi rk. tanárnak, a fővárosi Közegészségügyi és Bakterologiai Intézet európai hirnevű igazgatójának az intézet elmúlt évi működéséről szóló jelentése. A jelentés részletesen illusztrálja azt a nagyarányú munkásságot, amelyet az intézet, mesze túlhaladva a régi kereteit, kiváló igazgatójának irányitása mellett egyre jelentékenyebb keretekben folytat.

Kiemeli a jelentés, hogy az intézet eddigi működésein felül a levegö-vizsgálatok fokozott kiterjesztése mellett mindazon kérdésekkel is kell, hogy foglalkozzék, amelyet Budapest fürdőváros jellegének kidomborításával szoros összefüggésben vannak. Mutatja az intézet munkásságának jelentőségét, hogy külföldi szakemberek Angolországból, Japánból és Svédországból látogatásuk kapcsán teljes elismeréssel nyilatkoztak az intézetről, annak működésében főleg az ivóvíz ellenőrzésének szigorúságát emelve ki.

Az intézet sokfelé ágazó munkásságának eredményeiből kiemeljük jelen alkalommal a jég és a jégtó-vizek vizsgálatára vonatkozó igazgatói jelentést. Az intézet vizsgálatai szerint volt olyan megvizsgált természetes jég, melynek csira-száma köbcentiméterenként 64.000-re rúgott. A tójég csira-száma 1000 volt, ezzel szemben volt olyan megvizsgált müjég, amelynek csira-száma mindössze 8-ra rúgott. A coli-bacillusok a müjégben általában negatív, a természetes jégben azonban mindenütt pozitiv jelenlétet tüntettek fel. A müjegek közül mindig csak a szállitás körül mutatkoznak szennyeződési lehetőségek.

Ströszner igazgató szerint a müjég-gyárak igyekeztek költséget nem kímélve igen csinos és a közegészségügyi igényeknek megfelelő szállító-kocsikat beállítani és a berakást és kirakást végző személyzetnek megfelelő kioktatása és öltözettel való ellátása révén a szállítást tisztábbá tenni. Megállapitja a jelentés, hogy a természetes jég visszaszorítása lassan, de biztosan halad előre, dacára az ezzel kapcsolatos nehézségeknek.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-32.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Kényelmessé taszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Október hó 13-án és 15-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Csak bosszusága lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)
GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

HIREK

Mégis lebontják a Budai Szinkört?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Sebestény Géza halalával bérlő nélkül maradt a Budai Szinkör, annál is inkább, mert az elhúnyt színigazgató bérleti szerződése is időközben lejárt. Mielőtt a polgármester döntene abban az irányban, kiírják-e a pályázatot a Budai Színkörre, a közművelődési ügyosztály előbb annak megvizsgálását tartotta szükségesnek, milyen állapotban van a színkör épülete.

Ez a vizsgálat *igen lesújtó eredménnyel* járt. Kiderült ugyanis, hogy az épület igen rossz állapotban van, annyira rossz állapotban, hogy a tatarozási költségen egy egészen új színház-épületet lehetne emelni. Ily körülmények között ismét felmerült az épület lebontásának gondolata. A lebontást néhány évvel ezelőtt tudvalevően elhatározta a főváros, akkor azonban a kormány megváltoztatva a főváros intézkedését, az épület fenmaradása mellett döntött.

Jelenleg az a helyzet, hogy a főváros a tatarozással járó nagy költségek miatt ismét a lebontás mellett fog állástfoglalni. Más kérdés azután, hogy a kultuszminisztérium *hogyan dönt* ebben az ügyben. Bizonyosnak látszik, hogy olyan vállalkozó, aki akár hosszabb szerződés ellenében is a tatarozási költséget vállalná, *nem fog akadni*, annál kevésbbé, mert a kéthónapos budai szezón valóban nem elegendő idő a házbéren felül még a tatarozási költség amortizációjára is.

Javulnak a viszonyok, mit bizonyit az is, hogy sokkal több ember vesz részt az osztálysorsjátékon. Miért? Erre igazán könnyü a magyarázat. Egyszerre nagy összeget keresni most csak nyeremény által lehet! Nyerni pedig csak az nyerhet, akinek sorsjegye van! Köztudomású, hogy az előnyösen megjavitott osztálysorsjáték nyeresi esélyei páratlanok. Kisérelje meg Ön is! Rendeljen egy sorsjegyet bármelyik főárusitónál, fizetni van ideje legkésőbb az október 17-én kezdődő huzás előtt.

NAGYKOVACSY-tól
IV., Városház-utca 5
XI., Horthy Miklós-út 39.

Németh Miklós
könyvkötő és diszmüves mester
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 3
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.
Telefon: 1—526—67.

Másfél évtized: Uj Budapest!

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcraképességének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyitékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitüzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST
szerkesztősége és kiadóhivatala

A milliomos városatya

Kik a legtöbb adót fizető fővárosi bizottsági tagok?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az adóhivatali hivatalos adatok alapján — amelyek nyilvánosak — megállapítható, hogy ki a leggazdagabb budapesti városatya. Ez a büszke cím *Ledermann* Mórt, a városházi kormánypárt oszlopos tagját illeti meg, aki adóvallomása szerint az egyetlen milliomos bizottsági tag. *Ledermann* Mórnak saját bevallása szerint 1.524.380 pengő értéket reprezentál a vagyona, évi jövedelme 143.610 pengő.

A legnagyobb adófizetők sorában még két kormánypárti és egy liberális városatya szerepel. *Petzrik* Jenő dr. 156.000 pengő értékű vagyon és 39.700 pengő évi jövedelem után adózik. Vitéz *Pesthy-Müller* József Leó adóköteles vagyona 336.180 pengő, jövedelme pedig 28.340 pengő. *Szegő* Béla bizottsági tag 346.400 pengő vagyon és 48.300 pengő évi jövedelem után adózik. Több bizottsági tag a virilisták között ez idő szerint *nincsen*.

Két esztendőre félreteszik a szinházi szabályrendelet tervezetét

Kaució helyett az uj szinigazgató személyiségére kivánja fektetni a sulyt valamennyi érdekképviselet

Az Uj Budapest tudósítójától —

A tavasz folyamán hónapokig tartó tárgyalások és ankétezések folytak az időközben elhúnyt Liber alpolgármester vezetésével a színházi szabályrendelet ügyében. Mint az Uj Budapest munkatársa értesül, a színházi szabályrendelet terve váratlanul lekerült a napirendről. A **halasztás okairól**

illetékes helyen

a következőket mondották az Uj Budapest munkatársának:

— Megfelel a valóságnak az Uj Budapest értesülése a szabályrendelet-tervezet tárgyalásának elhalasztását illetőleg. Az ankétokon meghallgattuk az összes érdekeltségeket, ezen tárgyalások után került előtérbe a kérdőjelek egész sora. A tiszti ügyészségen történt megbeszélések alapján felmerült aggályok jogi természetüek. Igy az első kérdőjel: Mekkora forgótőkét kössön ki a főváros az ujonnan alakuló színházi vállalkozások számára és hogyan igazoltassa a forgótőke meglétét? Hiszen ezer és ezer mód van az esetleges rendelkezés kijátszására, továbbfolytatására az eddigi szokásnak, amikor ruhatári és büffébérlők pénzén indul el az új színház!

— Nem kevésbbé kényes annak kikötése, hogy a vállalkozás nem sikerülte esetére a fővárosnál letétbe helyezett kaucióból hogyan fizessék ki az alkalmazottakat. Mikor bukik meg egy színház? Akkor-e, amikor az igazgató azt bejelenti, vagy amikor az alkalmazotti érdekeltségek ezt konstatálják? Mekkora kauciót kössön ki a főváros? Ha az igazgató egy hétig zárva tartja a színházát azon a címen, hogy új darabot készit elő, vagy új pénzes társat keres, megállapitható-e a megbukás kritériuma? Kik kapjanak a vállalkozó által letett pénzből, csak a művésztagok-e, vagy az összes alkalmazottak és mi történjen, ha kevés a kaució? Ki állapitja meg a kvótális arányt és mikor tegye a főváros bírói letétbe a pénzt?

— Ezeket az aggályainkat közöltük az érdekeltségekkel, amelyek azokat mindenben osztották. Végeredményben kiderült, hogy a szinházi szabályrendelet tervezete eddigi formájában megbukott és az teljesen keresztülvihetetlen. Mi történjék tehát? Roboz Imre, a Vigszinház igazgatója, vetette fel azt az ötletet, hogy tegyük félre legalább két esztendőre az egész tervezetet és eddig az időpontig keressünk gyakorlatiasabb megoldást. Roboz Imre szerint az volna a helyes, ha nem forgótőkére és kaucióra, hanem az ujonnan jelentkező szinházigazgatók személyiségére helyeznők a sulyt. Olyan új igazgató személyisége, akit a fővárosnak bejelentenek, akit a főváros és az összes érdekképviseletek elfogadnak, nagyobb garancia anyagi és művészi megbizhatóság szempontjából, mint a forgótőke igazolása.

— Roboz Imre inditványát illetően kérdést intéztünk újból az érdekképviseletekhez, amelyek a megoldás ezen módját elfogadták. Ebben az értelemben fogunk tehát az illetékes szakbizottságnak már legközelebb javaslatot tenni. Két esztendő alatt azután meglátjuk, beválik-e a gyakorlatban a Roboz-féle inditvány, akkor fogunk azután a színházi szabályrendelet esetleges megalkotásáról határozni.

FORD EIFEL
A 34 lóerős szuper-teljesitményü
kiskocsi
Uj modellek ◆ Uj árak!
Magyar főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

Ruházati cikkeket vásároljunk a megbizhatóságáról közismert
TRIBON
RUHÁZATI R. T.-nál
Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz.
Telefon: 1-312-97 és 1-392-85.
Olcsó árak!
Megbizható minőség!
Legkedvezőbb fizetési feltételek!
Az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes.
Előleg nincs.
Az őszi és téli áruk minden igényt kielégitő választékban beérkeztek!

Hátha most sikerül?
Október 17-én kezdődik az új m. kir. osztálysorsjáték, óriási összegek nyerhetők ismét és sokan lehetnek váratlanul gazdagok. Nem szabad a reménységet feladni, mindig törekedni kell az embernek és lehetőségeket keresni, hogy hátha most a „szerencsés véletlen" sikerül, mert mindenkinek és minden egyes sorsjegynek egyforma a nyerési esélye.
Nyerni azonban csak annak lehet, akinek sorsjegye van.
Vegyen vagy rendeljen tehát egy sorsjegyet bármelyik főárusitónál.
Hivatalos árak osztályonkint:
1/8=3 1/2 P, 1/4=7 P, 1/2=14 P, 1/1=28 P

Erősen nyomott árak a szükséglakás-versenytárgyaláson

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szakmai körökben általános érdeklődés előzte meg az új fővárosi szükséglakások építésére hirdetett versenytárgyalásra beérkezett ajánlatok felbontását.

Négy csoportban lehetett ajánlatot tenni a föld, kőműves és elhelyező munkákra. Az A) csoportban legolcsóbb Bóghen György 162,390 pengős ajánlatával. Utána következett Tóásó Pál 164.394 és Führer Miklós 166,314 pengős ajánlataikkal. A B) csoportban Bodnár Zoltán a legolcsóbb 250,019 pengős ajánlatával. Führer Miklós 258,484 pengős, Szöllösy 272,604 pengős ajánlatot tett. A C) csoportban Boghen György a legolcsóbb 151,763 pengővel. Utána következik Barcsay 162,769 és Teleky László 164.265 pengős ajánlataikkal. A Bihari-úti csoportban Boghen György a legolcsóbb 138,540 pengős ajánlatával, a második Mészáros 141,144 és Barcsay 154,010 pengővel.

Az ajánlatok technikai átszámítása Wossala tanácsnok intézkedésére már megkezdődött. A fővárosnak az az intenciója, hogy mennél hamarabb meg lehessen kezdeni a munkálatokat. Megemlítjük, hogy szakmai körökben a legolcsóbb ajánlattevőket általában irreálisnak tartják nyomott áraikkal.

VÁLLALKOZÁS

Mégis Fejér és Dános?

Versenytárgyalási tragikomédia az Angyalföldről három felvonásban

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szerdán délelőtt *harmadik felvonásához* érkezett el az angyalföldi szivatytyútelep megépítésére hirdetett pályázat: ekkor bontották fel ugyanis *a harmadik versenytárgyalásra* beérkezett ajánlatokat. A legolcsóbb ajánlattevő a *Fejér és Dános* cég: 722.424 pengővel, utána következik *Hajnal* Imre 729.275 és *Szentgály* Antal 733.248 pengővel. Az ajánlatok technikai átszámítása megkezdődött és a polgármester rövidesen dönteni is fog ebben az ügyben.

Az

Első felvonás

a mult év tavaszán kezdődött, amikor a legolcsóbb ajánlattevő a *Fejér és Dános* cég volt, 650.000 pengős pályázatával. Az ügyosztály akkor a harmadik helyen fekvő céget: *Hajnal* Imrét kívánta megbízni a munka kivitelezésével, mert a *Fejér és Dános* cég ajánlata irreális volt és így a Közszállítási Szabályzat vonatkozó rendelkezései szerint részére a munka nem volt kiadható.

Az illetékes szakbizottság azonban egyhangúlag mégis a *Fejér és Dános* cégnek kívánta a munkát juttatni és így a polgármester — engedve a közhangulatnak — a *Fejér és Dános* cég javára hozott határozatot. A belügyminiszter azonban a beadott felebbezések kapcsán az iparügyi miniszterrel egyetértően megállapította, hogy: „A *Fejér és Dános* cég jelentékenyebb tömegű munkákra vonatkozó árainak irreálisan alacsony egységáron való vállalatba adása kockázatos lenne". A miniszter új versenytárgyalás megtartására utasította a fővárost.

Ekkor kezdődött a

Második felvonás.

Uj, ismét nyilvános versenytárgyalást hirdetett a polgármester, ezen a *Teleki és Katona* cég volt a legolcsóbb, utána *Szentgály* Antal következett. *Telekiék ajánlata* 711.706 pengőről, *Szentgályé* 713.996 pengőről szólt. A *Fejér és Dános* cég ezen a versenytárgyaláson 739.369 pengős ajánlatot tett, kerek százezer pengővel magasabb ajánlatot, mint egy esztendővel ezelőtt.

Szemben az illetékes szakbizottság egyhangú határozatával, a polgármester a második helyen fekvő *Szentgály* Antalnak adta a közmunkát. A beadott felebbezések folytán ismét a belügyminiszter elé került az egész versenytárgyalási komplexum. A miniszter ismét megsemmisítette a versenytárgyalási eljárást, zártkörű, új versenytárgyalás megtartására utasítván a polgármestert, azzal a kikötéssel, hogy ha ez a versenytárgyalás is eredménytelen marad, a főváros *szabadkézből adja ki* a közmunkát.

Ezen előzmények után kezdődött el a

Harmadik felvonás,

— alig néhány nappal ezelőtt. A zártkörű versenytárgyalásra mindössze öt céget szólítottak fel, valamennyit azon kilenc cég közül, akik a megelőző nyilvános versenytárgyalásokon résztvettek. Vállalkozói körökben érdeklődéssel figyelik: happy-end-del fog-e végződni a harmadik felvonás, nem fogja-e a főváros *furcsának találni*, hogy a zártkörű versenytárgyaláson a pályázók *majdnem egyvonalban* értek a célhoz, olyképen azonban, hogy végeredményben mégis az első versenytárgyaláson elsőnek beérkezett *Fejér és Dános* cég kapja meg a közmunkát. Kerek 70.000 pengővel drágábban, mint amennyiért az első versenytárgyaláson — másfél esztendővel ezelőtt — vállalkozott volna!

Uj kiírások

Acsmunkákra a XIV. ker. Kassai-téern épülő róm. kat. plébániatemplom építéséhez. **Határidő: 1936. évi október hó 16-án délelőtt 9—10 óra.**

Palatetőfedési munkákra a XIV. ker. Kassai-téren épülő róm. kat. plébániatemplom építéséhez. **Határidő: 1936. évi október hó 16-án délelőtt 9—10 óra.**

Bádogos munkákra a XIV. ker. Kassai-téren épülő róm. kat. plébániatemplom építéséhez. **Határidő: 1936. évi október hó 16-án délelőtt 9—10 óra.**

A hármashatárhegyi vendéglő ingatlanbérletére. Határidő: 1936. évi október hó 20-án délelőtt 9—11 óra.

Tatarozási és modernizálási munkálatokra a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. Ujpest, Kassai-utca 2. szám alatti béhráza részére. Határidő: 1936. évi október hó 22-én délelőtt 10 óra.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

HOFFMANN FERENC
BUDAPEST V. SZERVITA TÉR 3

KÉPEK-KERETEK
V. KÁROLY-KÖRÚT 22.
Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosokat termelő-és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 száru Telefon: 1-891-18.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magánymozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u 41/a. Telefon: 1-835-49.

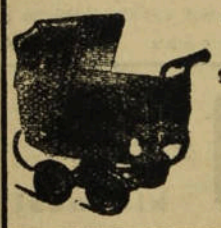
Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedőlemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javításban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

WIHART FERENC
építész — építőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969 08.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendű minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: 1-228-89

LIFT
HANDLOVITS ÉS HORVÁTH
FELVONÓ-IPAR
Mindennemű felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: 1-409-92.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-188-88.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: 1-583-99.

Uj telefonbélyegzőjét csak Beér Sándornál rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Ilsza István utca 9.
Telefon: 1-824-20

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, diszfa, fenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Vásároljon osztálysorsjegyet Töröknél
Nyereményhuzás október 17. és 20-án
TÖRÖK A. és Tsa
BANKHÁZ RT.
Budapest, IV., Szervita-tér 3.
Egy sorsjeggyel elérhető legnagyobb nyeremény
700.000 P
I. osztályu sorsjegyárak:
Egész sorsj. P 28.- | Fél sorsj. P 14.- | Negyed sorsj. P 7.
Telefon: 1-820-06, 1-809-61.

XIV. évfolyam 42. szám Budapest, 1936. október 17.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Sipőcz marad!

A városházát és a várospolitikát a most lezajlott kormányváltozással kapcsolatban egyetlen negatívum érdekli: Sipőcz Jenő főpolgármester továbbra is a helyén marad. Ez a negatívum azonban azonnal pozitívummá változik, ha meggondoljuk, hogy a főpolgármesteri állás tengelye a várospolitikának, biztosítéka az egyensúlyi bázisnak, záloga a kormányzat és a főváros közötti jóviszonynak.

Ebből a szempontból tekintve a dolgokat, igen nagy jelentőségű, hogy Sipőcz főpolgármester százszázalékos bizalmát birja az új miniszterelnöknek, csak úgy, mint az elhúnytnak birta. Sőt talán azt is megállapíthatjuk, hogy a Darányi Kálmán és Sipőcz Jenő közötti barátság és egymás nagyrabecsülése mélyebb és éppen emiatt jelentőségteljesebb, mint amilyen volt a viszony az elhúnyt miniszterelnök és Sipőcz főpolgármester között. Már a bethleni idők alatt, amikor Sipőcz polgármester gyakran érintkezett hivatalosan Darányi államtitkárral, mély és meleg szimpátia fejlődött ki a két férfiú között: az a rokonérzés, amely a karakterben, temperamentumban, világszemléletben rokon egyéniségek között szokott fellobbanni.

A szanálás után immáron helyreállot a harmónia az önkormányzat és a kormányt képviselő főpolgármester között. A szanálási törvény, amelyért nem a jelenlegi főpolgármester a felelős, már a múlté. És amikor a sors különös rendelése folytán tulajdonképen a saját maga polgármesteri működését volt kénytelen szanálni Sipőcz, mint főpolgármester, ugyancsak ő a hivatott arra is, hogy ami ebből a szanálási akcióból — nem Sipőcz Jenő akaratából — túlzás volt, lefaragja és a város háztartásában, elsősorban a kisfizetésű alkalmazottakat véve tekintetbe, helyreállítsa a szanálás előtti állapotokat.

Ennek a gondolatnak a jegyében üdvözöljük a negatívumot: Sipőcz Jenő maradását a főpolgármesteri székben. Köszöntjük őt, mint az önkormányzat emberét, aki mint az ősi magyar urbanizmus eszméjének a szülői ház tanításai szerint is apostola, nehéz és felelősségteljes misszióját változatlan hévvel és erővel tudja továbbfolytatni az alkotmányosság jegyében. Sipőcz Jenőnél alkalmasabb férfiút keresve sem lehetne találni a barátságos kapcsolatok elmélyítésére, a félreértések kiküszöbölésére, a kormány és a főváros közötti érintkezés nehéz diplomáciai munkájának elvégzésére. Aminthogy az új kormány bizalma változatlan a régi főpolgármester iránt, azonképen az önkormányzat is — mégpedig pártkülönbség nélkül, ragaszkodással és szeretettel tekint Sipőcz nemesvonalú egyénisége és további főpolgármestersége felé!

Döntő sikert aratott Szendy polgármester költségvetési expozéja

A polgármester optimizmussal tekint a jövőbe, amelytől azt várja, hogy Budapest nemsokára eljut a méltán megérdemelt fejlődéshez és jobb sorshoz

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Általános érdeklődés előzte meg és megfeszített figyelem fogadta Szendy Károly polgármester költségvetési expozéját a főváros pénzügyi bizottságának keddi ülésén. Amikor megállapítjuk, hogy a polgármesteri expozé minden vonatkozásban beváltotta a hozzáfűzött reményeket, azt is le kell szögeznünk, hogy Szendy Károly költségvetési előadása a maga komoly számadataival, logikus okfejtésével, magasnívójú koncepciójával valamennyi pártra mély hatást keltett és őszinte örömet váltott ki.

Általános helyeslés fogadta Szendy polgármester expozéjának azon megállapítását, amely szerint az elmúlt esztendei expozé azon optimista nyilatkozata, amely szerint a már mult esztendőben kezdődött javulás további erőteljesebb javulásba fog átmenni — teljesen reálisnak bizonyult és most már határozott gazdasági javulás mutatkozik, amely a költségvetési helyzetet döntően befolyásolja.

A polgármester a tőle megszokott energikus okfejtéssel meg is indokolta, miért nézhetünk optimizmussal a jövendőbe. — Gazdasági életünkben — mondotta a polgármester — a tartós javulás jelei mutatkoznak, amint azt Tyler népszövetségi megbizott is megállapította az ország gazdasági helyzetéről. A gazdaság statisztikai adatai is igazolják ezt a megállapítást, egyes iparágak termelése elérte az 1929. évi színvonalat, a munkanélküliség csökkent, az állam forgalmi és fogyasztási adóbevétele jelentékenyen emelkedett.

A polgármester ezután részletesen ismertette a jövő esztendei költségelőirányzat számszerű adatait, lefektetve egyben azt az elvet, amelyet a kiadások előirányzatánál szem előtt tartott. — Abból kellett kiindulnom — mondotta emelt hangon Szendy polgármester — hogy nem elegendő a normál szükségletek fedezése, hanem a főváros fejlődését, jövőjét mindig újabb lépésekkel kell előbbrevinni. A főváros az ország díszes kirakata, amely a külső világgal szemben az egész ország haladó kulturáját, magas színvonalát mutatja, miért is nekünk mindent meg kell tennünk városunk továbbfejlesztésére!

Ezután kifejtette Szendy Károly azon pénzügyi alapelvét, hogy a nagyobb beruházásokat kölcsönből kell fedezni. Igy csinálja azt a legtöbb külföldi város is és például a német birodalom községi törvénye, amely a mult évben életbelépett és a községek háztartását a legmodernebb szellemben szabályozta, a nagyobb beruházások fedezetéül szintén a kölcsönöket jelölte meg. Nekünk is ezt az eljárást kell a jövőben követnünk, mert a költségvetésben a legsürgősebb beruházó szükségleteknek csak kis részét irányozhatjuk elő. — Az elsőbbséget — mondotta a polgármester — természetesen a városfejlesztő, szociális és közegészségügyi szükségleteknek biztosítottuk!

A polgármester ezután ismertette szigorú takarékossági intézkedéseit, amelyeket abból a célból tett, hogy a kiadási végösszegek túlzottan ne emelkedjenek, majd megmagyarázta, hogy miért nem lehetett a deficitet egészen kiküszöbölni annak ellenére, hogy a szanálási rendelkezések a háztartás helyzetén kétségtelenül enyhítettek. A polgármester ezután a jövő esztendő munkaprogramját ismertette, büszkén mutatván rá arra, hogy a főváros 1937-ben közel 120 millióval táplálja az ipart és kereskedelmet és az országban aligha van olyan közület, amely ennél nagyobb munka-lehetőséget nyujtana a gazdasági életnek. A polgármesteri expozé annak ismétlésével végződött be, hogy a gazdasági helyzet javulása általában optimista felfogást vált ki. A lelkekben lassanként felülkerekedik az az érzés, hogy új fejlődés küszöbéhez értünk és fővárosunk nemsokára eljut a méltán megérdemelt fejlődéshez és jobb sorshoz.

Szendy polgármester költségvetési expozéjának döntő jellegű sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy annak meghallgatására a pénzügyi bizottság valamennyi tagja megjelent és beszéde végeztével a bizottság spontán ünneplésben részesítette a polgármestert. Nem kétséges, hogy a polgármester valamennyi közgyülési párt mélységes rokonszenvét bírja, ami jelentékenyen megkönnyíti az ő nagyszabású, városépítő munkásságát.

Liber Endréről utcát kér elnevezni a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége

A gyász jeléül egyelőre nem tölti be Liber Endre örökét a Fansz. — A közszolgálati alkalmazottak összes szövetségei együttes memorandumban kérik a fizetéscsökkentések revizióját

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége mélységesen gyászolja kiváló vezérének: *Liber* Endre alpolgármesternek elhúnytát. Az egyes szakosztályok külön-külön gyászüléseket tartottak *Liber* Endre halála alkalmából. A tisztviselő szakosztály ülésén *Duday* Alajos dr. tanácsnok, az oktatókén *Erődy* Kálmán dr. tankerületi főigazgató, a nyugdíjasokén *Szente* Miklós kormányfőtanácsos, az altisztekén pedig *Viasz* Gyula elnök parentálta el *Liber* Endrét. Mind a négy szakosztály ülésén elhatározták, hogy a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének vezérét *egy hónapig gyászolják az összes fővárosi alkalmazottak.*

Arról, hogy kivel töltik be *Liber* örökét, még folynak a tárgyalások. Bizonyosnak látszik, hogy a gyász jeléül *egyideig késni fog* a Fansz új elnökének megválasztása. Az elnökválasztó rendkívüli közgyűlésre karácsony előtt nem fog sor kerülni. A szövetség elnökválasztó közgyűlésén fog indítvány elhangzani abban az irányban, hogy *Liber* Endréről, a főváros nagy alpolgármesteréről, a fővárosi tisztviselőtársadalom vezéréről utcát nevezzenek el Budapesten. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének vezetősége fel fogja kérni a polgármestert, hogy ebben az irányban járjon el a Fővárosi Közmunkák Tanácsánál.

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége a legutóbbi napokban *együttes ülést tartott* a Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetségével és a Nyugdíjas Közalkalmazottak Országos Szövetségével. Ezen az együttes ülésen elhatározta a három közalkalmazotti egyesülés, hogy *közös akciót indítanak* a közalkalmazotti fizetések felemelésére. A három szövetség közös memorandumot fog kidolgozni, amelyben az összes illetékes tényezők figyelmét fel fogják hívni arra, hogy a tisztviselő-társadalomnak a mai szörnyűséges állapota tovább fent nem tartható. Ennek a memorandumnak szerkesztésében a fővárosi szövetség emberei is részt vesznek és azt a fővárosi törvényhatósági bizottság valamennyi tagjához el fogják juttatni.

A memorandum pontos számadatokkal fogja bizonyítani a drágaság emelkedését a mult esztendő júliusa, a legutóbbi fizetéscsökkentés óta. A tisztviselő társadalom, ha nem is kéri a négy alkalommal csökkentett fizetés teljes visszaállítását, arra az álláspontra helyezkedik, ha egyebet nem, a legutóbbi fizetés-csökkentést vegye revizió alá az állam és a főváros, mert *a tisztviselő-társadalom eladósodása* egyre aggasztóbb méreteket kezd ölteni.

Mivel hajlandó előmozditani a főváros a hotel-épitkezéseket?

Visszautasitják a blöff-ajánlatokat, amelyek tőke nélkül akarnak opciókat kicsikarni a fővárostól

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A közigazgatási bizottság hétfői ülésén elhangzott felszólalásra közölte a polgármester, hogy a Széchenyi-fürdővel kapcsolatos szállodának megépítésére még senki sem jelentkezett, de ha ilyen irányú ajánlatot benyujtanak, akkor azt megfelelő módon tárgyalni fogják. A polgármester nézete szerint azonban a Városligetben nem kellene új épületeket emelni, hanem ellenkezőleg a régi és oda nem való épületeket is le kellene bontani.

Közgazdasági és idegenforgalmi szakkörökben egyre több szó esik azokról a tervezgetésekről, amelyek a főváros anyagi és erkölcsi hozzájárulásával kívánják Budapest szállodáinak számát szaporítani. Ezekről a tervezgetésekről és a fővárosnak ebben a nagy fontosságú ügyben elfoglalt álláspontjáról

illetékes helyen

a következőket mondották az Uj Budapest munkatársának:

— Meggyőződése a főváros illetékes tényezőinek, hogy komoly tőke-érdekeltség Budapesten jelenleg nem foglalkozik szálloda-épitési gondolatokkal. Mert azokat a jelentkezőket, akik különféle hangzatos címeken akarják a főváros segitségét igénybevenni, komoly vállalkozó tőkének tekinteni nem lehet.

— Miről van szó tulajdonképen? Akadnak fantaszták, akik azt hiszik, hogy ha eljönnek a városházára és ingyen telket, ingyen gyógyvizet, ingyen közműveket, adóelengedést vagy éppen tőkét kérnek a fővárostól hangzatos elnevezésü fürdő-hoteljeikre, akkor a főváros rögtön kiad egy kötelező okiratot a kezéből, amelyben közli, hogy ha ez vagy az az úr csakugyan hotelt épit, akkor ezt meg azt fogja kapni a fővárostól. Ezeknél a luft-üzleteknél nincs egyébről szó, mint arról, hogy ha a főváros csakugyan kiadna egy ilyen opciós okmányt, akkor azzal elkezdenek házalni, és az opciót megfelelő módon értékesiteni próbálják.

— Hogy ezeknek a zaklatás-jellegü ajánlatoknak — amelyek a legtöbb esetben nem nélkülözik az előkelő protektorokat sem — elejét vegye a főváros, szóba került annak preciz meghatározása, miféle kedvezményekkel hajlandó a főváros a szálloda-épitkezéseket a nagy idegenforgalmi érdekek figyelembevételével támogatni, ha csakugyan jelentkezik komoly tőke.

— Megállapithatjuk, hogy semmi körülmények között nem lehet szó sem ingyen telekről, sem ingyen gyógyvizről, sem ingyen elektromos-áramról, sem a szálloda-adó elengedéséről, sem a főváros pénzbeli támogatásáról. Szó lehet azonban arról, hogy komoly tőke jelentkezése esetén — és ez főleg a Tabánra vonatkozik — olcsón elad, bérbead, vagy örök bérletbe ad a főváros megfelelő telket, és hajlandónak nyilatkozik a közműveknek az épületig való kialakitására. Ennél messzebbmenő kedvezményt az adófizető polgárok pénzéből természetszerüen nem adhat! Ezen elhatározását különben a főváros megfelelő formában az összes érdekeltségek tudomására fogja hozni.

Csak bosszusága lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

Október hó 20-án és 24-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

VÁROSHÁZI NOTESZ

MÉLYSÉGESMEGINDULTSÁGGAL és benső részvéttel kisérte utolsó útjára a halott miniszterelnököt Sipőcz főpolgármester. Furcsa kontrasztja az eseményeknek, hogy épen ez a hosszú és fárasztó temetési szertartás volt az, amely bizonyosságot tett a főpolgármester teljes felgyógyulásáról és virágzó egészségéről. Akik a szertartás alatt a főpolgármestert figyelték, megállapithatták, hogy immáron semmi baja sincsen Sipőcz Jenőnek, teljesen és tökéletesen felgyógyult.

*

GÖMBÖS Gyula temetésével kapcsolatban elmondunk egy kis epizódot: az utolsó találkozást, amely Gömbös Gyula és Sipőcz Jenő között három hónappal ezelőtt volt.

Noha betegszabadságon volt akkor úgy a miniszterelnök, mint a főpolgármester, mégis alkalmat keresett és talált Sipőcz Jenő, hogy egyik délelőtt, amikor a miniszterelnök tétényi kúriájából feljött Pestre, felkeresse őt hivatalos helyiségében.

A találkozás a szokott szivélyes keretek között, a két férfiú között régóta fennálló vonzalom és barátság jegyében folyt le. A miniszterelnök melegen érdeklődött a főpolgármester egészségi állapota iránt, viszont a főpolgármester a miniszterelnök hogyléte iránt intézett meleghangú kérdést.

— Én azt hiszem, kedves Jenő — mondotta Gömbös Gyula, — hogy neked nincs egyéb bajod, mint az, hogy nagyon fáradt vagy, nagyon kimerültél a sok munkában. Egész héten át dolgozol és még a vasárnap sem a tied. Akkor is tele vagy hivatalos reprezentációval és egyéb fárasztó hivatali elfoglaltsággal. Ezen csak egy módon lehet segiteni: a hét végére kapcsold ki magadat minden hivatalos elfoglaltságból. Pihenjél, csak pihenjél, lehetőleg távol a fővárostól! Ez az én orvosságom számodra kedves barátom!

— Bár — tette hozzá szavaihoz Gömbös Gyula, miközben mosolygós arca elkomorult — én vizet prédikálok és bort iszom! Nekem magamnak kellene először ezeket a tanácsokat megfogadnom, nem pedig neked ajánlanom! De én nem tudok magamnak pihenőt csinálni, mint ahogy Te sem tudsz!

Ezzel a beszélgetéssel végződött Gömbös Gyula és Sipőcz Jenő utolsó találkozása.

*

OLYAN VOLT AZ ELMULÁSA, mint az élete: csendes, nyugalmas, fájdalom nélküli. Hétfőn este még egészségesen beszélgetett el családtagjaival, kedden reggel kihült testére találtak rá az ágyban hozzátartozói. Álmában örökre elszenderült. Igy élt és igy halt meg hetvenesztendős korában özv. Geschader Edéné, Kovácsházy Vilmos tanácsnok édesanyja.

A fiai szeretetnek ritka szép kapcsolatai fűzték az ötvenesztendős aggleányt édesanyjához. Együtt laktak a Városmajor-utca egyik csendes házában, a tanácsnoknak ezer elfoglaltsága mellett is mindig volt ideje, hogy hetenként egy-két estét édesanyjával töltsön.

A temetés csütörtökön délután folyt le a farkasréti temető halottasházából, a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint. Kovácsházy tanácsnokot édesanyja elhúnyta alkalmából számosan keresték fel részvétnyilatkozatukkal.

*

BEDNÁRZ JÁNOS NYUG. POSTAFELÜGYELŐT, Bednárz Róbert pápai prelátus testvérbátyját, aki Szentendre közéletében visz vezető szerepet, magyar királyi kormányfőtanácsossá nevezték ki.

*

AMINT AZ MÁR TÖRTÉNNI SZOKOTT, a pénzügyi bizottság költségvetési vitájában még táblás ház hallgatta végig kedden délelőtt az expozét, zsúfolt volt a tanácsterem szerdán is, amikor általános tetszés közepette Csillér y András és Müller Antal szóltak hozzá kereszénypárti oldalról a főváros jövő esztendei költségelőirányzatához. De bizony szerdán délben egy órakor már alig három bizottsági tag volt kiváncsi a soron következő szónokokra. Maga Szendy polgármester imponáló energiával volt jelen mindvégig a költségvetési üléseken.

A budget-vita bizony meglehetősen száraz, és a nem szakemberek számára túlságosan élvezetesnek nem mondható. Mindennek dacára néha azonban egy-egy mosolygós jelenet is előfordul, amikor azután felszabadulnak a kedélyek, és enyhe mosoly, vagy hömpölygő nevetés ömlik végig a zordon tanácstermen.

Igy történt szerdán délelőtt is, amikor a szociálisták költségvetési vezérszónoka: Révész Mihály azt követelte, hogy a polgármester álljon élére az összes magyar városoknak és együtt kérjenek a kormánytól nagyobb segitséget, természetesen pénzbelit, a városok számára. Szendy polgármester belevágott Révész előadásába:

— Megtörtént!

Révész azonban tovább fejtegette, hogy mennyire célirányos volna egy ilyen állásfoglalás, mire Szendy polgármester most már élénkebben, újra közbeszólt:

— Megtörtént!

Révész Mihály azonban nem hagyta zavartatni magát és a következőképen folytatta általános nevetés közepette felszólalását:

— Ha megis történt a polgármester úr kijelentése szerint az eljárás a városok összesége részéről, én mégis irásban beterjesztem indítványomat, amely szerint a törvényhatósági bizottság utasitsa a polgármestert, hogy a magyar városok összesége nevében is járjon el a kormányzatnál a városok sürgős megsegítése érdekében!...

*

MINDENKI ELLENSÉGNEK TEKINTETTE, amikor a városházára jött és mindenki őszinte szivvel gyászolja elhunytát — ez a váratlanul elhúnyt Papanek Ernő nyugalmazott számszéki igazgató rövid városházi karrierjének története. Papanek abban az at-

A főváros üzemei a legnyomorultabb intézmények!

Szőke Gyula feltünő nyilatkozata a fővárosi üzemekről, amelyeket szerencsétlenné tesz a sok vizsgálat, továbbá a háziüzemek megszüntetéséről, aminek mindenki a világon hasznát látja, csak a kisiparos nem

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A pénzügyi bizottság költségvetési vitájában csak a jövő héten kerül sor az üzemek költségelőirányzatának tárgyalására. Kétségtelenül a költségvetési vitának ez a része a legérdekesebb és a legfontosabb, amint arra vonatkozóan a költségvetési vitának majd valamennyi szónoka utalt is. Az üzemek költségvetésével kapcsolatban kérdést intéztünk *Szőke* Gyula dr. felsőházi taghoz, aki a kereszténypárti oldalon az üzemi problémák egyik leghivatottabb ismerője. A felvetett kérdésekre

Szőke Gyula dr.

a következő választ adta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Ha az üzemeknek lelke volna, azt mondanám, hogy ezek Budapest legszerencsétlenebb emberei. De mert csak intézmények, azt mondom, hogy ezek a *legnyomorultabbak Budapesten.* Mert az immár tíz éves jubileumát ülő és a legkülönbözőbb oldalról jövő emberek által lefolytatott vizsgálatok az üzemeket és működésüket teljesen megnyomorítják, az alkalmazottakat pedig szerencsétlenné teszik. Tessék elképzelni egy vizsgálatot, amely megindul Ujév napján és tart Szilveszterig. Ugyanakkor a másik megindul Husvétkor és tart Husvétig. Sőt a harmadik megindul Pünkösdkor és eltart Pünkösdig. Akkor újra indulnak, úgy hogy állandóan két-három bizottság vizsgál, tanulmányoz, kritizál, hangosan véleményt mond kifelé, melyből ország-világ megtudja az üzem belső dolgát, sőt titkait is, és amihez hozzászólva, boldog-boldogtalan halált kiált rájuk kint a fórumon és ugyanakkor bent, a közgyűlési teremben mindenki azt követeli, hogy ezek az üzemek ne csak mindenkinek a legsajátosabb egyéni igényét is kielégítsék, de még a főváros háztartásához jelentős összeggel hozzá is járuljanak, hogy azután Budapest gazdálkodásában deficit ne legyen.

— Az igazgató nem ér rá igazgatni, a könyvelő könyvelni és a tisztviselők feladatukat elvégezni, mert minduntalan kapnak kérdéseket jól rosszul megfogalmazva és inkább rosszul, mint jól elgondolva, hogy a hozzáértő, vagy nem értő vizsgálók most végezzék el azokat a tanulmányokat, amelyeket eddig joggal vagy jogtalanul nekik tulajdonítottak Igy azután az üzem működésének iránya aszerint változik, hogy kinek a hangja, vagy tekintélye hatalmasabb, melyik vezető erősebb, vagy gyengébb. Természetesen az üzemi beruházások is aszerint változnak, de aszerint igazodik az üzem költségvetése is, hogy ki tudja a saját véleményéről a másikat jobban meggyőzni.

— Már az üzemeknek a feladata és a célja is különözőképen van elgondolva: vagy szolgálja a közszükségletet, amely miatt életre hívták; vagy legyen segítségére a főváros háztartásának; vagy mind a kettőt egyaránt teljesítse.

Akármelyik célt szabják meg teljesítendőnek, érthető, és a legnehezebb viszonyok között is a jól vezetett üzem ennek megfelelhet. Ha azonban azt kívánják, hogy *mind a kettőt egyformán jól szolgálja,* bizonyos, hogy egyik feladat sem lesz megfelelően teljesítve. Ha pedig még hozzávesszük *azt az iparpolitikai elgondolást,* hogy az üzemek egyáltalán nem tarthatnak fenn műhelyszolgálatot, hanem a legkisebb és legsürgősebb javítást is önálló, adót fizető kisiparosnak kell kiadni, úgy világos lehet előttünk, hogy az üzemek kezelába meg van kötve és az a munkájában állandóan zavarva van azonkívül, hogy sokkal nagyobb kiadást kell elszenvednie, mintha a műhelyszolgálatot otthon kellő beosztással elláthatná.

— Nem mintha kifogásolnók a kisiparosok ilyetén való támogatását, de be kell látni, hogy *gyakorlatilag ez a legritkább esetben* vihető keresztül. Vagy az üzem közelében nincs megfelelő kisiparos, vagy éppen nincs meg a szükséges anyaga, vagy éppen ő nem ér rá, sem az alkalmazottja, vagy talán alkalmazottja nincs is.

Ha pedig mindez az akadály nincs és a kisiparos kénytelen ledobni kezéből a munkát, csakhogy az üzembe szaladjon és ott a javítást keresztülvigye, természetszerűleg többet kell neki számítani, mert akárhányszor még azt is figyelembe kell vennie, hogy az így ismételten abbanhagyott munkáért *talán megkapja* azt az üzemet állandó munkaadónak, de ezt a magánmunkáltatót elveszíti.

— Ezért a legtöbb üzem kénytelen volt áttérni arra, hogy az ilyen sürgős javításokat *éves vállalkozónak adja ki,* aminek a következménye, hogy aránytalanul többe kerül, mintha ezeket otthon házilag elkészítené. Az üzem kiadása tehát emelkedik anélkül, hogy abból akár a kisiparosnak, akár a munkásnak haszna lenne, met azon csak a vállalkozó keres. Emellett megnehezítették az üzem munkáját, mert egyrészt várakoznia kell, amíg az üzem területén előforduló ilyen javítások keresztülvitetnek, másrészt fokozottabb ellenőrzés szükséges az üzem területén járó idegenek miatt.

— Az üzemgazdálkodásnak a helyes kereskedelmi elgondolás szerint kell lebonyolódnia! A jó rendtartás, a fogyasztók pontos és jó kiszolgálása, a helyes beszerzés keresztülvitele, a pontos és gyors könyvelés, a követelések kellő időben való kimutatása és beszedése, azok a feltételek, amelyek az üzem helyes és olcsó gazdálkodását, biztos jövedelmezőségét és a fogyasztók megfelelő kielégítését adják.

— Természetesen a megfelelő alaptőke, a kellő forgótőke, a helyes mérlegkészítés, a pontos értékmegállapítás, a kellő tartalékolás és az előrelátó felújítás *itt is elmaradhatatlan,* hacsak nem akarjuk magunkat félrevezetni, és voltaképen az üzembe fektetett tőkét felélni. Ebben a tekintetben még nem vagyunk egészen rendben és a mostani költségvetés sem egészen megnyugtató. Számolni kell azonban azzal, hogy évtizedek gyakorlatát kell most megváltoztatni. Eddig ugyanis az üzemek vagyonát a *főváros többi vagyonával együtt kezelték* és azok jövedelmét a községi háztartás elszámolásában annak a szükségleteire használták fel, a befektetett tőkéből pedig leírást alig eszközöltek. Az új gyakorlat *sok elhasznált tőkét leírt,* sok pénzbeszolgáltatást figyelembe vett, de még mindig nem elég reális ahhoz, hogy a modern kereskedelmi gazdálkodásnak megfelelő új életet az üzemmel lefolytathassák.

— Senki előtt sem vitás egyébként, hogy minden fővárosi üzem az adott megszervezettség és irányítás mellett *egynémely betegség dacára* is jó szolgálmányt ad a köznek. Ha nem vagyunk is minden üzemmel minden tekintetben megelégedve, de nyugodt lélekkel állíthatjuk azt, hogy a fentebb rajzolt helyzetben nagyon nehéz volna jobbat adni.

moszférában került a főváros akkor felállított számszékének élére, amikor — 1930-ban — az önkormányzat a legélesebb ellenzéssel fogadta a számszék felállítását.

Hogy nem a törvény a fontos, hanem azok, akik végrehajtják — misem mutatja jobban, mint Papanek Ernő esete. Nemes, úri egyéniségével, jovális modorával, tisztalelkű jóindulatával rövidesen mindenkit meghódított Papanek Ernő, akiről kiderült, hogy nem rettegett mumus, hanem érzőszívű, komoly, okos ember. Amikor nyugalomba ment az elmúlt évben: fájó szivvel vettek tőle búcsut nemcsak szűkebb hivatala, de az egész főváros is.

Meg kell még említenünk Papanek Ernőről, hogy mint aktív főhadnagy kezdte el közszolgálatát, majd a pénzügyminisztériumba került, ahol a költségvetési osztály helyettes vezetőjeként szolgált, mint miniszteri tanácsos. 1924—1931-ig a kormány Budapest székesfőváros akkori főpolgármestere mellé rendelte ki pénzügyi szaktanácsadói minőségben, és itt dolgozott mindaddig, amíg azután számszéki igazgatóvá nevezték ki.

*

ÖZVEGY KUNCZE LAJOSNÉ ÉLETÉNEK 74. évében Óbudán meghalt. Kuncze Lajos dr. ügyvéd, keresztény-párti bizottsági tag, az elhúnytban édesanyját gyászolja.

*

ÖZVEGY MARKS JÓZSEFNÉ szül. Hikade Johanna életének 74. évében meghalt. Az elhúnytban Nagy Endre dr. árvaszéki ülnök anyósát gyászolja.

*

AZ ÚT- ÉS CSATORNAÉPITÉSI ÜGYOSZTÁLY bensőséges ünneplésben részesítette Buday-Günther Tivadar főjegyzőt a fiatalabb gárda egyik nagytehetségű tagját, 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából. A jubilánst Király Kálmán tanácsnok üdvözölte, meleg szavakban méltatta kiváló munkásságát, nagy rátermettségét és ügybuzgalmát. Az ügyosztály gyűjtéséből származó szép ezüst emléktárgyat azzal a kívánsággal nyújtotta át, hogy a Mindenható szépen ívelő pályafutása során még sok eredményben részesítse. Este fehér asztal mellett ünnepelték a kartársak a köztiszteletnek örvendő főjegyzőt, akit Horváthy Béla dr. tanácsjegyző szívélyes szavakkal üdvözölt. Buday-Günther Tivadar az ünneplést meghatottan köszönte meg.

*

AZ ELMULT HÉTEN EGYSZERRE három jubileumot ünnepelt a főpolgármesteri hivatal tiszti személyzete. Kosztolányi József tanácsjegyző, továbbá Dobrzyneczky Stefánia és Kraffszky Endréné kezelőnők egyszerre töltötték be fővárosi szolgálatuk huszonötödik esztendejét. A főpolgármesteri hivatal tiszti személyzete ebből az alkalomból meleg ünneplésben részesítette a három jubilánst. Horony-Pálfi Aurél tanácsi főjegyző, a főpolgármesteri hivatal vezetője meleg szavakkal emlékezett meg a három jubiláns kiváló közszolgálati működéséről. Kosztolányi tanácsjegyző, aki a fiatalabb korosztályú tanácsjegyzői kar igen tehetséges és szorgalmas tagja, hálás szavakkal köszönte meg kartársai üdvözlését.

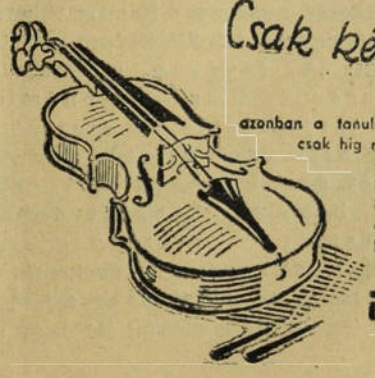

NAGYKOVÁCSY
paplan alatt!

Modern anyagból, gondos munkával készitjük egyszerü darabokat éppugy, mint a különlegességeket.

Nagykovácsy Milenkó
IV., Petőfi Sándor-utca 3.
XI., Horthy Miklós-ut 39.

WIHART FERENC
építész — építőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

Csak két hurja van a hegedünek,

azonban a tanuláshoz elegendő, — gondolta a takarékos apa. Reggelire is csak hig rántott levest adott gyermekének — „hiszen ugyis csak lopja a napot az iskolában . . .".
Pedig mekkorát tévedett! Sulyos munka a tanulás, jó táplálkozást igényel. Az iskolás gyermekeknek helyes és megfelelő reggeli: egy jó csésze Kneipp malátakávé valódi Franck kávépótlékkal, tejjel és cukorral. És ez csak 3 fillér, ami

igazán nem luxus!

Vámháboru Pestkörnyék és Budapest között

Irta: Pirovits Aladár

Napjainkban az automobilizmus fejlett korszakában, mikor az általános forgalom terén előmozdítani szükséges építő- és anyagtermelőipari fellendítés, nemkülönben a közélelmezés, főképpen pedig az országos és a nemzetközi gépkocsiközlekedés céljait szolgáló minden elképzelhető könnyítés csak üdvös hatással lehet a gazdasági és a kultúrális élet fejlődésére, — bizonyos lehangoló érzést váltanak ki azok a panaszok, melyek a magyar városokban ezidőszerint még mindig uralkodó rendszerről, — a vámilletékek rendszeréről hangzanak el, és amelyek a forgalmi érdekeket valósággal veszélyeztetik.

Napjainkban immár megállapíthatjuk, hogy a világháború a békekötésekkel még nem ért véget, mert a harci küzdelmek a gazdasági téren folynak tovább. Ezzel az alkalommal azonban nem kívánunk nagy gazdasági kört átfogó területre kiterjeszkedni, hanem csupán annak a „vámpolitikai hadműveletnek" a terére, ahol legközelebb súlyos gazdasági érdekharcok folynak le, t. i. Pestkörnyék és Budapest székesfővárosa között.

Az elhangzott panaszok szerint Pestkörnyék jóllehet ma már országos probléma ugyan, de még mindig megoldhatatlan és a jövőjére nézve bizonytalan sorsú alakulás. Ezen, a fővárost körülövező körzetgyűrün, — melyet a magyar mérnök és építész-egyletben három évvel ezelőtt elhangzott megállapítás „nyomorgyűrűnek" nevezett el, — csak egyféle módon lehetne gazdaságilag (mert az érdekeltek szerint ez a bajok kutforrása) segíteni. Még pedig úgy, hogyha Budapest mai közigazgatási határaihoz képest legalább tiz-kilométeres körzeten túl lehetne felállítani a főváros vámhatárvonalait. Ez pedig, miként maga a pestkörnyéki érdekeltség is belátja, — teljességgel lehetetlen, mert leküzdhetetlenek azok a gátló akadályok, melyek a milliós lakosságú Budapest életérdekeire vezethetők vissza, amelyek tehát ilyen természetü okokból származnak.

Ezért azután Pestkörnyék — érthetetlenül — csak úgy önti panaszát a főváros vámtételei ellen. Amikor Karay-Krakker Kálmán dr. a vármegye főispáni székét elfoglalta, egyik első teendője a főváros és környéke között a jó szomszédi viszony helyreállítására irányult, olyan értelemben, hogy ezek a vámkérdés körüli villogások a közös érdekü békét ne zavarják. Pedig az a kövezetvámkérdés, mely az érdekharcok közepette ilyen címen fejlödött ki. elvi fontosságú kérdéssé, — még ebben a legujabb formájában is immár elég régi keletü. Chikán Béla Pestszenterzsébet polgármestere már hat évvel ezelőtt, a Budafokon 1930. évben tartott városok kongresszusán hangoztatta panaszképpen, hogy minő áldatlan állapotok uralkodnak Pestkörnyék városaiban — az általa használt kifejezés szerint — „vámsérelmek" miatt.

Ami azonban az említett idő óta ezen a téren történt, erről csak annyit mondhatunk, hogy közbejövő események ezt a vámkérdést folyton leszorították az aktualitás teréről. Ugyancsak az 1930. évben nyilatkozott elsőízben Preszly Elemér Pestvármegye akkori főispánja, és mondta ki annak szükségességét, egyben pedig sürgősségét is, hogy: „A pestkörnyéki városok jogviszonyait rendezni kell". (Preszly ebben a nyilatkozatában a közigazgatási viszonyok rendezését is hangsúlyozta.)

Ami Pestkörnyék panaszait a kövezetvámot illetően különösen hangossá teszi. — ez a vámtételek jellege, és a díjak nagysága. Karay-Krakker szerint az ilyen természetü védővám versenyképtelenné teszi a környéken termelt mindenféle építő- és anyagtermelőipari árut, lakásberendezési cikkeket és természetesen magát a közélelmezés termékeit is.

Konkretizálva ezeket a vámsérelmeket, melyek a „kövezet-vám" néven vannak ennek gyüjtőfogalma alá csoportosítva, — külön panasz tárgya, hogy azok a vámdíjak magasak, főképpen pedig a kész iparáruknál. Rendezetlennek minősítik továbbá a tranzitóforgalmat és bonyodalmas a vámeljárás. Egészen rossz a határterületi lakósság áruellátása és különösen sérelmezik az őstermelésre vonatkozó megállapításokat. A nem piacra irányított áru után is, már a határon helypénzt kell fizetni.

Budafokon, a városok kongresszusán már konkrét formában fölmerült és szóvá tett vélemény szerint a Preszly által említett jogviszonyrendezés alapja nem lehet más, mint az. hogy a főváros mondjon le arról a mintegy 10 millió pengőt kitevő évi jövedelméről, amennyit a környékbeli községi közületektől az ismertetett vamtételek útján ilyen cimen bevesz. Chikán ugyanis igy körvonalazta a vámsérelmek orvoslásának módját. Ámbár ez a számösszeg már akkor is nyilvánvalóan nagyitva volt, mert hiszen a folyó évben elkészitett új vámszabályzat is, csak 6.3 millió pengö körül fixirozza a fővárosi vámbevételeket.

Azonban a dolog természeténél fogva itt most nem ez a fökérdés, hanem egészen más. Az t. i. vajjon van-e és ha van, milyen természetü jogalapja van annak, az állandóan dúló és folytonosan szitott vámháborunak, melyre vonatkozóan kuriózumképen felemlitjük, hogy a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara most nemrég és intenzive foglalkozott ezzel a kérdéssel, amikor is a Kamara titkára idevonatkozóan következőképen nyilatkozott: „A főváros meglepetésszerüen az autonómia elé terjesztette az elejtettnek hitt vámreviziós tervezetet azzal a bevallott céllal, hogy a kövezetvámok tervezett átalányozását megakadályozza". Ezekrenézve most már a kamarai titkár azt a javaslatot terjesztette a plenum elé, hogy a Kamara a főváros legújabb eljárása ellenében megismétli a vámtervezet ellen, és az átalányozás melletti előbbi határozatát

Amidön itt most Pestkörnyéknek a vámsérelmeire vonatkozó panaszsorozatát is ismertettük, a további feladatunk megtudni azt, vajjon mi a főváros elvi álláspontja a felhozott sérelmek ellenében? Nevezetesen pedig, lehet-e szó általában engedményekről, mert még Karay-Krakker főispán is minimálisan a főváros ezidőszerinti vámjövedelmének 50%-át említi fel engedményként. Vagy pedig a főváros hallani sem akar engedményekről, hanem, amire nézve már hajlandónak nyilatkozott tárgyalásokba bocsátkozni — az csupán csak az egyes vámtételek arányositása. A főváros vezetősége már többször hozzáfogott ennek a nagyhorderejü ügynek elintézéséhez, de minden alkalommal nehézségekkel találkozott, mert a különböző érdekeltségek állandóan újabb és újabb beavatkozásokkal és követelésekkel léptek elö. a főváros által kidolgozott vámreviziós terveket pedig állandóan támadták.

Most végül elkészült a főváros végleges tervezete, mely az összes figyelembe vehető szempontok mérlegelésével és lehető honorálásával alkotja meg, az új vám- szabályrendeletet. A polgármesternek ez az előterjesztése foglalkozik a városi vámszedés elleni észrevételekkel, valamint Pestkörnyék és a kölönböző érdekeltségek kivánságaival. Különösen kiemeli az előterjesztés Pestkörnyék túl nagy igényeit a városi vámok terén. Nemcsak általánosan 25%-os díjtételcsökkentést követel, hanem a vámvisszatérítések terén is messzemenö követeléseket támaszt. A polgármester szerint ezek az igények nem elégithetök ki, mert a főváros pénzügyi helyzete ilyen nagyfokú engedményeket nem bir el. Ellenvéleményképpen a polgármesteri előterjesztés hangoztatja, hogy épen Pestkörnyék érdekében a főváros többféle áldozatot hoz. Igy az olcsó villamos közlekedés révén évenként 4.5 millió pengőt, — az ingyen kórházi betegápolás révén 2.5 milliót, — a főváros iskoláit látogató környékbeli tanúlók révén szintén 2.5 milliót, — a hatósági inségenyhítő tevékenységből részesülő vidékiek támogatása címén további 1.00 milliót.

Ezek után most már ismerjük azokat az okokat, melyek miatt a főváros és a pestkörnyéki városok között az állandó és mind intenzivebbé váló érdekharcok folynak. Sajnos, hogy eddig még sem a vármegye, sem különlegesen Pestkörnyék érdekeltsége előtt nem állt tisztán a részrehajthatatlan tárgyilagosságból fakasztott igazság, — igy aztán most nem csoda, ha a hirlaptudósitás céljaira kutatók is ferdén és egyoldalúlag nyilatkoznak a két fél között felmerült vitás kérdések tárgyában.

Az abszolut igazság felderitésének ideje immár valóban elérkezett. Előző soraínkban ismertettük Pestkörnyék idevonatkozó panaszait. Ugyanigy hallgassuk meg, ha nagy általánosságban is, a főváros álláspontját az előbbi panaszokkal szemben. Sipöcz Jenő még polgármester korában két izben is nyilatkozott a főváros évikőltségvetéseinek beterjesztésével kapcsolatban expozéjában erről a kérdésről következőképpen: „A főváros a pestkörnyéki városokkal jó viszonyban kiván lenni, de ezek ne álljanak elő olyan kivánságokkal, amilyeneket a főváros úgysem teljesithet." Ennek a nyilatkozatnak éle, ha nem is kimondottan, de feltehetően a már ismertetett budafoki kongresszuson elhangzott tizmilliós jövedelemről való lemondás ellen irányult. A második nyilatkozata pedig inkább az elsőnek megerösitése, mikor is ezeket mondta: „Budapest sokak szerint gazdag város, pedig az igazság az, hogy kiadásait a rendes bevételeiből nem képes födözni."

Ezekből a nyilakozatokból tehát megérthető, hogy a pestkörnyéki városok figyelemre érdemes vámengedményeket hiába remélnek, arról pedig még csak szó sem lehet, hogy a főváros vámjövedelmeiről mondjon le.

Ami ezekután most már magát a vámháborút illeti, — bármiként is érthetönek mondjuk ki a két érdekelt fél közötti harcot, az az igazság azonban, kétségtelen, hogy a fővárosnak ezen a téren immár szerzett jogai vannak. Hogy ezek a jogok a kor szellemével talán már nem egyeztethetők össze, erre vonatkozólag jelen cikkünk bevezető szavaiban — úgy véljük, — a legtisztább tárgyilagossággal nyilatkoztunk, ahol szóvá tettük azokat a panaszokat, melyek hazai városainkban ezidő szerint még mindig uralkodó vámilletékek rendszeréről hangzanak el. És jólehet megszivlelendőnek tartjuk a Kamara álláspontját, valamint az ezt ismertető megállapitásokból azt a felfogást is, amely szerint Európa népei ma már, a gazdasági válságok nyomása alatt, a védővámos berendezéseken a gazdasági egymásrautaltság jegyében igyekeznek rést ütni, — mindezekkel szemben azonban ezen a téren nem követhetjük a Kamarát, és ennek álláspontján levő azokat a vámtörlés elveit követőket. akik egyedül helyes megoldásnak a városi vámok teljes megszüntetését, és a díjszabások azonnali hatályon kívül helyezését tartják. Igy elhamarkodni mégolyan igaz ügyet sem lehet.

Olyan korszakos változásról van itt szó, amilyet csak világgazdasági evolúciók idézhetnek elő, amilyen volt pl. 1848-ban a jobbágyság felszabadítása, — ha méreteire nem is, de jellegére nézve igen. Amikor is — mint tudjuk — a törvényhozás kimondta az úrbér, a dézsma, a robot stb. szolgáltatásának megszünését, a földesurnak járó tartozással szemben. Ilyen úton és módon volna csak elképzelhető a vámok megszüntetése, a korszellemhez alkalmazkodó reformok útján. És amiként akkoriban, éppen ilyen módon kellene a vámtörlés ellenében a városoknak is, ugyanilyen kárpótlásról gondoskodni. Erről azonban ma még nincs szó!

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

HIREK

Tanügyi problémák

Értekezlet a Keresztény Tanügyi Bizottságban

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság elnöki értekezlete hétfőn tartotta Bednárz Róbert prelátus elnökletével összejövetelét, hogy apró részletekben is megtárgyalja azokat a problémákat, amelyek a közeljövőben várnak megvalósításra. A megjelentek meleg üdvözlése után örömmel jelenti be, hogy a Bizottság azirányú beadványa, melyben a katonai szolgálatra bevonult pedagógusok segélyezését kéri, teljes sikerrel járt, mert a polgármester úr közismert szociális érzékével biztosította azok részére a segélyek folyósítását, akik családos emberek s más jövedelmük nincsen.

Az egyes szervezeti kérdések letárgyalása után az elnök örömét fejezi ki, hogy a legilletékesebb helyen is értékelik a Bizottság odaadó munkásságát, amely fővárosunk érdekein keresztül a nemzet egyetemes érdekeiért folyik s bízik abban, hogy a Bizottság továbbra is abban a támogatásban fog részesülni, amely nélkül kulturális célkitűzéseit csak igen nehezen oldhatná meg. Ilyen kulturális célkitűzései a római út is, s hisszük, hogy ennek megvalósításával is kimélyíthetjük azt a kulturkapcsolatot, amely évszázadok óta összeköti a két nemzetet. Ha a bécsi tanulmányút hatalmas sikerét nézzük, ez csak fokozott munkára serkenthet ilyen irányú munkánk megvalósításában s erősítheti nemes szándékú törekvéseinket, hogy Felkay tanácsnok személyében is megértő támogatónk van, aki már a bécsi tanulmányút megrendezésénél is hathatós segédkezet nyujtott s más vonatkozásban is igen sokszor adta tanujelét, hogy teljes megértéssel és érdeklődéssel van munkánk iránt.

Párkányi Norbert, Masson Izabella, Till Géza, Novák András, Karácsonyi Pál, Kárpáti Ottó, Rácz János, Kákossy Ödön, Teller Gyula, Török Sándor stb. felszólalása után Urbányi C. József zárószavaival ért véget az ülés.

Másfél évtized: Uj Budapest!

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcrakészségének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST szerkesztősége és kiadóhivatala

Pesti diákok Bécsben

Ünnepségek láncolata volt a főváros középiskolás diákjainak látogatása az osztrák fővárosban

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros tanulmányi kirándulás keretében minden évben a középiskolai tanulók népes csoportját Bécsbe vezeti, kultúrális intézmények, különösen pedig a magyar vonatkozásu történelmi emlékeinek a megtekintése céljából. Ez a kirándulás szervesen kapcsolódik bele abba a kultúrális egyezménybe, amelyet Magyarország Ausztriával kötött. Minden tanévben egy alkalommal osztrák középiskolai tanulók jönnek Budapestre és ezt a látogatást viszonozzuk Bécsben.

Október 9-én 670 középiskolai tanuló Felkay Ferenc dr. tanácsnok vezetésével Bécsbe utazott, ahol a pályaudvaron az osztrák közoktatási miniszterium, a város és a közoktatási érdekeltségek kiküldöttei ünnpélyes fogadtatásban részesítették őket. Üdvözlő beszédében a kultuszminisztérium megbizottja: Czech Ferenc, megemlékezett a nemzeti gyászról is, amely Magyarországot Gömbös Gyula miniszterelnök elhúnytával érte. A diákok bécsi diákszállóban nyertek elhelyezést tanáraik felügyelete mellett. A fogadás után az ifjuságot a Práterbe vitték, másnap Schönbrunt tekintették meg, majd a városházát, amelynek dísztermében Schmitz polgármester fogadta és üdvözölte a magyar kirándulókat. Üdvözlő beszédében kitért arra az évszázados kapcsolatra, amelynek további ápolását a maga részéről is szükségesnek tartja. Az üdvözlő beszédre Felkay tanácsnok német nyelven válaszolt, megköszönte az ünnepélyes fogadtatást és előzékenységet, amelyet velük szemben tanúsítottak és különösen a jóleső részvétet, amelynek a miniszterelnök elhúnyta alkalmával kifjezést adtak. Innen autóbuszokon az ujonnan épített hegyi uton a Kahlenbergre rándultak ki.

Délután Felkay tanácsnok a bécsi pedagógiai szemináriumban nagyszámú hallgatóság jelenlétében előadást tartott Budapest fürdővárosról, a város fontosabb kultúrális intézményeiről és ezzel kapcsolatban a jelenlévő pedagógusok nagy számára való tekintettel a főváros tanügyi igazgatásáról. Vázolta Szendy polgármester kultúrprogrammját, amelynek célja olyan ifjúságnak a nevelése, amely kellő szellemi és lelki felkészültség birtokában emberi erényekben gazdag tulajdonságaival hajlandó és képes az örökké való nemzet érdekeit szolgálni. Vázolta azután a közoktatási igazgatásban működő fontosabb szerveket, a főváros közoktatási intézményeit, azoknak költségeit és különösen azt a szociális munkásságot, amely hivatva van az arra rászorult és kellő előmenetelt tanúsító gyermekek tanulását megkönnyiteni és a szociális helyzetüket általában javítani. Az előadás nagy tetszést váltott ki, úgy, hogy a szeminárium vezetője külön is megköszönte az előadónak mindvégig érdekes előadását.

Este az Operában díszelőadás volt, ahol színrekerült az Aida, amelynek főszerepét Németh Mária és Anday Piroska magyar művésznők adták. Másnap a várost tekintették meg, a belvárost, a Szent István templomot, a Kapucinus kriptát, majd a Hősök Emlékének a megkoszorúzásával ért véget a bécsi tartózkodás.

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javításban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Jó fény-
jobb munka!
TUNGSRAM
Duplaspirállámpa

„ANTONIA" MOSÓ-
SZAPPAN
2 kiló
96 fillér
az ismert 30%-os másodrendü
kitünően habzó minőségben
PÁRISI
NAGY ÁRUHÁZ

Németh Miklós
könyvkötő és diszmüves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 8
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.
Telefon: 1—526—67.

Buchwald Sándor

vas-csőbutor
és
gyermekkocsi
Elsőrendü minőség.
Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedőlemez és kátrányvegyitermék gyár
Budapest, V. Zsitvay Leó u. 13.
(Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

Mástél millió kórház-renoválásra

Salamon tanácsnok nyilatkozata a kórházak beruházási programmjáról

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Salamon Géza dr. tanácsnoknak, a közegészségügyi ügyosztály kiváló vezetőjének az érdeme, hogy noha a legutóbbi esztendőkben állandóan csökkent a kórházak költségvetése, megfelelő gyakorlati ézrékkel, nagyszabású koncepcióval és gondos előrelátással sikerül *Salamon* tanácsnoknak esztendőről esztendőre nagyszabású kórházi beruházásokat eszközölnie. A jövő esztendőben esedékes beruházásokról

Salamon Géza dr.

tanácsnok a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A főváros közkórházainál az 1937. évben is folytatni fogjuk a kórházi osztályok jókarbahelyezési és modernizálási munkálatait. Ezekre a munkálatokra 505.000 P áll rendelkezésünkre.

— A polgármester úr nagy megértéssel honorálta azt a törekvésünket, hogy közkórházaink jelenlegi nívóját necsak fenntartsuk, hanem azt a modern orvosi tudománynak megfelelően emeljük is s így az 1937. évi költségvetésünk módot nyujt nekünk arra, hogy az előbb említett jókarbantartási és modernizálási programmunkon kívül a következő évben már nagyobbszabású modernizálásra, sőt több új kórházi létesitménynek a megvalósitására is gondolhatunk.

—Első helyen kell itt megemlítenem azt, hogy a Rókus kórház Gyulai Pál-utcai oldalának arra a szárnyára, mely most csak egyemeletes, egy második emeletet is építünk, azért, hogy ennek a kórházunknak szükösen elhelyezett szülészeti osztálya bővíthető legyen.

— Fokozottabb tempóban folytatjuk a jövő évben a Szent László kórház modernizálását. A kórház régi fütő- és világító berendezését átalakitjuk, a kórház mosodáját új, modern gépekkel látjuk el. Ezekre az új létesitményekre a fentebb már említett tatarozási munkálatok költségeivel együtt közel 1 millió pengőt fogunk fordítani.

— Több kórházi osztály berendezését és orvosi felszerelését (új orvosi müszerek, röntgengépek, stb.) szükségszerüen kiegészitjük és felújitjuk. Kilátásunk van arra, hogy a kölcsönből a kórházi költségvetésünkben rendelkezésünkre álló ezen 1 millió pengön felül még további, közel félmillió pengő értékü munkát is végrehajthatunk.

— Feltétlenül szükséges ugyanis a Szent István kórház főzőkonyhájának kibővítése és teljes átalakítása. Ez a konyhaépület ugyanis akkor épült, amikor a Szent István kórház még csak 900 ágyas volt. Azóta a kórház ágyszáma 1500-ra növekedett s igy ebben az épületben a tetemesen megnövekedett konyhaüzemet nem lehet megfelelően lebonyolítani.

— Ebből a hitelösszegből kivánjuk eltüntetni és végleges kőépülettel kicserélni a Szent László kórháznak a világháború szomorú maradványaként még fennálló négy fabaraképületét is. Végül ez a hitelösszeg módot nyujt nekünk arra is, hogy az Uj Szent János kórház prosecturájára egy emeletet ráépitsünk, ahol ennek a kórházunknak új, modren orvosi laboratóriumot rendezhetünk b.

— Az itt felsorolt kórházi épitkezések és berendezések tehát másfélmillió pengő értékü közmunkát jelentenek!

VÁLLALKOZÁS

Vizsgálni kell az altalajt!

A müncheni utügyi konferencia és kiállitás tanulságai

Irta: Viola Rezső dr.

A két évvel ezelőtt Münchenben tartott VII. Nemzetközi Utügyi Kongresszus az ezzel kapcsolatos kiállitás és gép-bemutató alkalmával az illetékes német vezető-tényezők már kifejezésre juttatták ama törekvéseiket, hogy a nagyarányú útépitési tevékenység eredményeit szeretnék az érdekelt útügyi hatóságoknak és szakférfiaknak két évenként bemutatni, továbbá az időszerü kérdéseket, a kutatásokból leszürt következtetéseket értekezleteken Strassenbau tagung keretében közzétenni és megvitatni.

A német útkutató tudományos társaság e év szeptember hó 16-tól 20-ig Münchenben tartotta meg útügyi konferenciáit és rendezte egyidejüleg szeptember hó 16-tól 27-ig az útépitési gépbemutatót, valamint a német utak müvészeti kiállitását.

A német útépitési tevékenység — amely most nemcsak Európa, de világszerte is a legnagyobb, a hatalmas 7000 kilométer autóúthálózat épitésével a német müszaki, gazdasági és a gazdaságpolitikai élet homlokterébe lépett mindenki bámulatát méltán vivta ki — rendkivül sok érdeklődőt vonzott nemcsak Németországból, hanem Közép-Európa legtöbb államából is. Ezek az értekezletek, mintegy 2000 német és külföldi résztvételével folytak le.

A nagy német útépitési program, amelyhez az autóuthálózaton kivül a különböző jellegü és fontosságú országút és városi utak, úthálózatok összefüggő és harmonikus, korszerü megépitése, valamint átépitése tartozik, — keresztülvitelét egységes szempontok mellett a legfelsőbb birodalmi útépitési vezérfelügyelő dr. ing. Todt erélyes kézzel és gyors ütemben irányitja, biztositja. Ugy a tervezés, mint az épités, valamint az igazgatás és karbantartás egységes, egy kézben összpontositott vezetése szükségessé tette az útépités továbbfejlesztésének, a szakvonatkozású kutatások kiterjesztésének is egységes irányitó szempontok melett való vezetését.

A német útkutató társaság, — amely magában foglalja az útépités és közlekedési ügyekben érdekelt hatóságokat, az ipari és a tudományos köröket, — feladatának teljesitésénél szükségét érezte a gyakorlati élettel való szoros összekapcsolódásnak. A német útügyi megbeszélések is e célt szolgálták, a leszürt eredményeket vitatták meg, kritikai szemléletben mutatták be a tudományos kutatásokat s ezzel szoros összefüggésben az építési gyakorlatot.

A konferencia gazdag tárgysorozata az útépités lényeges kérdéseit, fontos köreit mind felölelte. Jellegzetesen foglalkoztak a mai modern közlekedési eszközök forgalmi követelményeit kielégitő tervezési feladatokkal, az úthálózatok és környékének formai kiképzésével, a közlekedési eszközök által okozott igénybevételekkel és az ezeknek megfelelő úttestek építési rendszereivel. Rendkivüli érdekes előadásokban tárgyalták az altalaj kutatások különböző módszereit, amelyeknek úgy Németországban, mint a többi nyugati államokban, különösen Amerikában igen nagy fontosságot tulajdonitanak. A múltban e kérdésekkel alig foglalkoztak, azonban ma már nyilvánvaló és kimutatható, hogy a régi útépitési hibák általában az altalajvizsgálatok elhanyagolásából, annak meg nem felelő előkészitéséből adódtak. Részletesen tárgyalták a különböző burkolási rendszerekben: beton, aszfalt, kő stb. végzett kisérleteiket és az ez alapján eszközölt javitásokat, modernizálásokat.

A német utak igen hatásosan szerepelnek a müvészi jellegü útügyi kiállitáson is, igazolásául annak, hogy a jelenkori müvészetnek feladata az élet és a kultura megnyilvánulásait figyelemmel kisérni, azokat kritikailag méltatni és harmonikusan bemutatni. A mai életet mindinkább emelkedő mértékben a technika alakitja ki. A mai élet legjelentősebb megnyilvánulásai a technikától függőek, ezeket a ma müvészének meg kell érteni és értetni.

A német útépitési gépipari kiállitás hatalmas megmozdulása volt a német nehéziparnak. A sokféle rendszerü, méretü gépi eszközök nem fölöslegesek ott, ahol oly gigantikus mértékben dolgoznak, épitenek. A ma már erősen csökkenő német munkanélküliség mellett ezeknek igen nagy jelentőségük van és mindenképen példát szolgáltatnak arra, hogy az emberi elme mennyi újat tud e téren is alkotni a munka tökéletesitése érdekében.

Szentgály elkésett!

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az angyalföldi szivattyútelep építési munkálataira kiirt zártkörü versenytárgyaláson — mint az Uj Budapest legutóbbi számában megirtuk — öt vállalkozó cég jelentkezett. Az öt cég közül Szentgály Antal ajánlata elkésve érkezett és igy a Közmunkák Tanácsa nyugalmazott alelnöke már is kiesett a további versenyfutásból.

Az ajánlatok technikai átszámitása már megkezdődött. Rövidesen a főváros tiszti-ügyészségéhez kerülnek az akták annak megállapitása céljából, nincsenek-e az elbirálásnál olyan jogi szempontok, amelyeket különlegesen figyelembe kell venni.

Uj kiirások

A hármashatárhegyi vendéglő ingatlanbérletére. Határidő: 1936. évi október hó 20-án délelőtt 9—11 óra.

20.000 kg. világos géptörlőrongy szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi október hó 20-án délelőtt 10 óra.**

Vendéglő bérletére a székesfővárosi sertésközvágóhid és vásár telepén. (IX. ker. Gubacsi-út 6 sz.) **Határidő: 1936. évi október hó 21-én délelőtt 9—10 óra.**

2.200 kg. zsinegárú szállitására a székesfőváros hivatalai, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi október hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Tatarozási és modernizálási munkálatokra a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. Ujpest, Kassai-utca 2. szám alatti bérháza részére. **Határidő: 1936. évi október hó 22-én délelőtt 10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsis-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSIA cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályhával. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiek, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-32.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

„ESELGÉ“ szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

XIV. évfolyam 43. szám

Budapest, 1936. október 24.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.9..

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvt.
Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Darányi

A budapesti városháza és a várospolitika osztatlan örömmel veszi tudomásul Darányi Kálmán dr. miniszterelnöki megbízását és rokonszenvvel gratulál az új miniszterelnök bemutatkozó beszédéhez az országgyűlés képviselőházában. Noha ez a beszéd speciális várospolitikai vonatkozásokat nem is érintett, mégis kicsendült belőle, hogy amint az országos politika mezején minden vonatkozásban a bölcs józanság és a komoly megfontolás fogja irányítani a kormány cselekedeteit, azonképen a budapesti városházán is a legutóbbi esztendők ideges hangulatu kormányzati tényei helyett a higgadt és lecsendesett reálpolitika lesz az emberek mozgatója és az események irányítója.

A pénzügyi bizottságban most lezajlott költségvetési vita a maga politikamentességével, komoly célkitüzéseivel és hüvös tárgyilagosságával amellett bizonyít, hogy a városházán senki sem kíván forró politikai hangulatokat, véres csatákat és forrongó kedélyhullámzásokat, hanem békés munkát, csendes, alkotótevékenységet, szóval mindazt, amit országos vonatkozásban a miniszterelnöki programbeszéd annyira fontosnak tart. Darányi programja a városháza programja is egyben: a keresztény és nemzeti eszme élénk kihangsúlyozásával a hétköznapok programja, azoké a hétköznapoké, amelyeknek derűs szimfoniája a gépek zakatolását, a ringó búzakalászt, a fejlődés és haladás örökszép ritmusát jelenti!

Örömmel vesszük tudomásul, hogy az új kormányzat szakít a Gömbös-éra városházi diktatórikus hajlamaival, nem kívánja, hogy a városházi NEP mindent és mindenkit legázoljon a maga hatalmi törekvései érdekében. A kormányzat illetékes tényezői — elsősorban maga a miniszterelnök és a belügyminiszter — azon a nézeten vannak, hogy a bevált koalíciós kormányzat, a kétpártrendszer az, amely hivatva van tényleges nyugalmat, rendet és békét teremteni a budapesti városházán. A közgyűlés két nagy guvernamentális pártja: a Keresztény Községi Párt és a Nemzeti Egység Pártja a jövőben minden féltékenykedés nélkül haladhat a keresztény és nemzeti világszemlélet által kijelölt közös úton.

Ugy érezzük: a háború és a forradalmak, továbbá a forradalmak óta eltelt majd két évtized óta a budapesti városháza elsőízben érte el a békesség nyugodt és boldog révét. Nem kétséges, hogy ez a változás Darányi Kálmánnak, az új miniszterelnöknek köszönhető, aki az azonos célú és világszemléletü kormányzópártok közötti válaszfalakat egészen árnyalati különbségekig lebontva, biztosítani igyekszik a városháza békéjét, a főváros és a kormány közötti harmóniát, melynek garanciája egyébként Sipőcz főpolgármester köztiszteletben álló személye.

Itt a legujabb fővárosi törvény!

Az Uj Budapest teljes részletességgel ismerteti Kozma Miklós törvényjavaslatát az 1930-as fővárosi törvény módosításáról és kiegészítéséről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Nemzeti Egység Pártja legutóbbi értekezletén ismertették a szakminiszterek az országgyűlés képviselőházában legközelebb benyújtásra kerülő törvényjavaslatokat. A bemutatásra került törvényjavaslatok során *Kozma* Miklós belügyminiszter az új fővárosi törvénytervezetet ismertette, és azt a képviselőház szerdai ülésén be is terjesztette.

A törvényjavaslatot az alábbi teljes részletességgel áll módjában az *Uj Budapestnek* ismertetnie:

Megállapíthatjuk, hogy az új fővárosi törvénytervezet nélkülözi azokat a politikumokat, amelyeket az egész sajtóban elsőnek és egyedül az *Uj Budapest* sérelmezett. Igy főképen hiányzik a törvényjavaslatból az a rendelkezés, amely szerint *a szakszerűség címén* a törvényhatósági bizottságban helyet foglaló bizottsági tagok a jövőben nemcsak tanácskozási, hanem szavazati joggal is fognak birni. Ha a szakszerűség címén a törvényhatósági bizottságban helyetfoglaló bizottsági tagok visszanyernék szavazati jogukat, azok kétségtelenül a Nemzeti Egység Pártja szavazatait gyarapítanák. Tekintettel arra, hogy a kormányzat városházi politikájában meg akarják szüntetni az *egypárt-rendszerre* való törekvést, ezt a paragrafust, amely ellen a Keresztény Községi Párt vezetősége élesen tiltakozott, *törölték a belügyminiszter által a képviselőház elé beterjesztett törvényjavaslatból.*

Van azonban a törvényjavaslatnak egy olyan pontja, amely a legnagyobb mértékben alkalmas arra, hogy városházi körökben *feltűnést keltsen.* A javaslat szerint a főpolgármestert az állami rendszerű IV. fizetési osztály szerint járó fizetés és lakáspénz, továbbá az állami költségvetésben évenként megállapított, nyugdíjba be nem számítható *képviseleti átalány* illeti meg. A törvényjavaslatnak ez a pontja — amely élénk feltűnést fog kelteni — azt jelenti, hogy a főpolgámester alig valamivel kap több nyugdíjba is beszámítható fizetést, mint *egy fővárosi tanácsnok* és fizetése lényegesen alatta marad *egy középszerű fővárosi üzemigazgató fizetésének.* Kétségtelen, hogy a képviselőházi tárgyalás során a főpolgármestert illetően igen sérelmes pontot *az országgyűlés bölcsesége ki fogja korrigálni.*

A két fejezetből, összesen 12 paragrafusból álló törvényjavaslat *a Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló 1930: XVIII. t. c. újabb kiegészítéséről és módosításáról szól.*

A törvényjavaslat első fejezete a *hatáskörökről* intézkedik.

Az első fejezet első §-a a legteljesebb pontossággal és részletességgel megállapítja a *kerületi elöljáró hatáskörét.* A javaslat szerint a kerületi elöljáró, mint az önkormányzati közigazgatás kerületi hatósága

a) *elsőfokú hatósági jogokat* gyakorol azokban az ügyekben, amelyeket valamely jogszabály hatósági jogkörébe utal,

b) *végrehajtja a székesfőváros központi hatóságának* — és amennyiben jogszabály értelmében erre köteles — *más hatóságoknak* rendelkezéseit és utasításait is,

c) *figyelemmel kiséri a kerület életviszonyait,* a polgármesternek előterjesztéseket, illetőleg javaslatokat tesz,

d) *kiadja* azokat a hatósági bizonyítványokat, amelyek kiállítását jogszabály hatáskörébe utalja.

A kerületi elöljáró hatásköréből a *polgármester hatáskörébe megy át* az iskolaköteles nyilvántartása, valamint az állategészségügyi törvényben foglalt tennivalók ellátása.

A törvényjavaslat belügyminiszteri rendelettől teszi függővé a *közegészségügyi közigazgatás* területén az elsőfokú hatósági hatásköröknek a polgármester és a kerületi elöljáró közti megosztását. A törvényjavaslat szerint a belügyminiszter a földmívelésügyi miniszterrel együtt *rendeletben állapítja meg* a mezőgazdasági termékek és cikkek közforgalmának a székesfőváros területén való ellenőrzésre jogosult hatóságokat.

A kerületi elöljáróságról szóló 1993. XXXIII. t. c.-ben felsorolt azokban az ügyekben, amelyekről ez a törvény, vagy egyéb jogszabály másként nem rendelkezik, az eljáró hatóságokat a *törvényhatóság szabályrendeletben állapítja meg.*

A törvényjavaslat II. fejezete a *Vegyes rendelkezések* gyűjtőcímet viseli.

A II. fejezet első §-a a *főpolgármester fizetésére* vonatkozik. Eszerint a főpolgármestert az állami rendszerű IV. fizetési osztály szerint járó fizetés és lakáspénz, továbbá az állami költségvetésben évenként megállapított nyugdíjba be nem számítható *képviseleti átalány illeti meg.*

A törvényjavaslat szerint hatályát veszíti az 1930: XVIII. t. c. kilencedik szakaszának első bekezdése, amely szerint a főpolgármester évi fizetését és lakáspénzét az *állami költségvetésben a törvényhozás állapítja meg.*

A törvényjavaslat módosítja az 1930-as fővárosi törvény 48.-ik szakaszát a *polgármester hatásköréről.* A törvényjavaslat szerint a polgármester a fővárost a kormányhatóságokkal, bíróságokkal, más hatóságokkal, vagy harmadik személyekkel szemben közigazgatási hatáskörbe tartozó vagy vagyonjogi természetű ügyekben képviseli, ellenben a jövőben *nem fogja képviselni* a fővárost azokban az ügyekben, amikor a törvényhatósági bizottság közgyűlése gyakorolja politikai jogait, továbbá a felirási, levelezési, kérelmezési és a közigazgatási bírósági panaszjogot.

Ugyanezen paragrafus szerint az *1930-as fővárosi törvény azon* §-a, amely szerint a főváros törvényhatósági bizottságát, amidőn a közgyűlés politikai, stb. jogait gyakorolja, a polgármester képviseli: *megszűnik,* — ugyanezen esetekben is, mint egyébkor: *a főpolgármester, mint a közgyűlés elnöke, képviselője a törvényhatósági bizottságnak.*

Külön paragrafus intézkedik a törvénytervezetben a *közterület foglalásának kérdéséről,* amely jelenleg sok vitára és hatásköri összeütközésre ad alkalmat a főváros és a Fővárosi Közmunkák Tanácsa között. Az új törvény szerint a főváros a közterület-foglalás kérdéséről záros határidőn belül *külön szabályrendeletet köteles alkotni.*

Általában arra fogja utasítani az új törvény a fővárost, hogy a fővárosnak a jelen törvény rendelkezéseiben érintett szabályrendeleteit a törvény hatályba lépése után *legkésőbb egy év alatt összhangba kell hoznia a törvény rendelkezéseivel.*

A törvényjavaslat szerint a főváros területéhez kell csatolni *Budaörs község határából* azt a részt, amely a nemzetközi közforgalmú repülőtér céljára szükséges, továbbá *Sashalom* község területéből azt a részt, amelyen az állami lakótelep fekszik. Az Ehmann-telepi nyomorgóknak a fővároshoz való tartozását régóta kívánja Pest-vármegye, ennek az idecsatolásnak azonban a főváros szociálpolitikai budget-je *nem túlságosan fog örülni.*

Fontos és figyelemreméltó rendelkezése a törvényjavaslatnak az az intézkedése, amely kötelességévé teszi az

illetékes fővárosi hatóságoknak, hogy a törvényhatósági választók névjegyzékét *1940-ben újból állítsa össze.*

Külön szakaszban intézkedik a törvényjavaslat arról, hogy az *elöljárósági törvénynek*, amely 1893-ban kelt, azon rendelkezései, amelyek a most tárgyalás alá kerülő törvényjavaslattal ellentétesek, *hatályukat veszítsék.*

A törvényjavaslat azzal a *szokványos szakasszal végződik*, hogy a törvény hatályba lépésének idejét a belügyminiszter állapítja meg, továbbá, hogy a törvényt a *belügyminiszter hajtja végre.*

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

A főváros az iparügyi minisztérium fenntartásáért felir a kormányhoz

Müller Antal nagyszabásu akciót indított az iparügyi miniszteriumnak a kereskedelmi minisztériumba való beolvasztásának terve ellen

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A pénzügyi bizottság költségvetési vitájának kereszténypárti oldalról kétségtelenül a legszorgalmasabb szónoka *Müller* Antal, a keresztény iparosság népszerű vezére, aki a költségvetés eddigi tárgyalása során nyolc beszédet mondott és még az üzemi költségvetések vitájában is tevékeny részt fog venni. A kedden megkezdődött új parlamenti ülésszak munkásságából is kiveszi a maga részét *Müller* Antal: felszólalásaival és főleg interpellációival állandóan ébrentartva az érdeklődést a keresztény iparosság ügyei iránt. Az iparos társadalom egyik legfontosabb problémájáról, az iparügyi minisztérium tervbevett megszüntetéséről

Müller Antal

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A főváros, sőt az egész ország iparosságának lelkes ünneplése fogadta egy évvel ezelőtt *Gömbös* Gyula néhai miniszterelnök azon kezdeményezését, hogy a kézművesiparosság érdekeinek hathatósabb védelmére megvalósítja évtizedes kívánságunkat: az önálló iparügyi minisztérium felállítását. Én a magam részéről rögtön s a leglelkesebben melléje álltam *Gömbös* Gyula gondolatának, csakúgy, mint az ország iparosságának valamennyi hivatott vezetője. Tettem ezt főképen azért, mert látva-láttam, hogy a kereskedelmi minisztériumban a kereskedői és nagyipari érdekek mellett *el vannak nyomva* a kézműipar érdekei, ezeket az érdekeket csak önálló minisztérium keretében lehet megvédelmezni.

— Az iparügyi minisztérium fennállásának első esztendeje *teljes mértékben beváltotta* a hozzáfűzött érdekeket. A legelfogulatlanabb szemlélő is megállapíthatja, hogy rövid egy esztendő alatt az iparügyi minisztérium *Bornemisza* Géza vezetésével többet cselekedett a kézmű-iparosság érdekeiért, mint amennyit a kereskedelmi minisztérium évtizedek hosszú során keresztül tenni tudott. Hogy csak a legfontosabbakat említsem: ez alatt az egy esztendő alatt jött létre az ipartörvény novellája, létesültek a továbbképző tanfolyamok, történt meg az ipartestületek hatáskörének kiterjesztse.

— Amilyen jóleső örömmel fogadta a válság esztendeit élő magyar kézműipar az önálló iparügyi minisztérium felállításának gondolatát, annyira *megdöbbenéssel vesszük tudomásul* a *beolvasztási törekvéseket.* Annál is inkább, mert a tervbevett megszűntetés *semmiféle megtakarítással* nem fog járni. Én a magam részéről a leghatározottabban kijelentem, hogy ha az országgyűlés képviselőháza elé fog kerülni az az állítólagos törvénytervezet, amely az iparügyi minisztériumnak a kereskedelemügyi minisztériumba való beolvasztását célozza, ha *egyedül maradok is* felszólalásommal, a legélesebben kűzdeni fogok a beolvasztás ellen.

— Kűzdeni fogok annál inkább, mert mint a hozzám érkezett jelentésekből kitűnik, az egész ország iparostársadalma mellettem áll ebben a küzdelemben, kivéve természetesen a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarát, amely múltjához híven most is a beolvasztás mellett van, attól félvén, hogy előbb-utóbb a kamarában is felülkerekedik az az irányzat, hogy a kereskedelem és a nagyipar érdekképviseleteit külön kell választani a kézmű-iparosok érdekképviseletétől. Egyben azt is bejelentem, hogy a közgyűlési költségvetési vitában indítványt fogok tenni abban az irányban, hogy a főváros törvényhatóság az iparügyi minisztérium további fenntartása érdekében felirattal forduljon a kormányhoz és az országgyűlés két házához és ezen határozatát hozzájárulás céljából küldje el a társtörvényhatóságokhoz is.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

„Miért fütsünk koksszal?“

címen kiírt kokszjelmondat pályázat a kokszfogyasztók legszélesebb rétegeinek érdeklődését keltette fel. A minden várakozást felülmuló hatalmas tömegekben beérkezett pályamunkák feldolgozása hetekig tartó munkát igényel.

Beérkezett összesen 7907 pályamű.

A bíráló bizottság elnöke: Herczeg Ferenc, tagjai: Karinthy Frigyes, Lázár Jenő, Magyar Miklós, dr. Morvay Endre, dr. Nagy László, Papp Jenő, dr. Techer Gyula, dr. Véssei Ede.

A hatalmas anyag elbírálása folyamatban van. A bírálat eredményét, a nyertes jelmondatok szövegét, jeligéjét és szerzőinek nevét és címét e lapban fogjuk közölni. A nyertesek posta útján külön értesítést is kapnak.

VÁROSHÁZI NOTESZ

RENDES KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT az a belügyminiszteri leirat, amellyel a kormányváltozás után a lemondott főpolgármestert megerősítik állásában, alig néhány szóra terjed. A belügyminiszter közli a főpolgármesterrel, hogy a kormány a lemondást nem fogadja el, egyben felkéri a főpolgármestert, hogy továbbra is maradjon meg állásában.

Ilyen körülmények között általános feltűnést kelt a városházán az a levél, amellyel leveldi Kozma Miklós belügyminiszter Sipőcz Jenő dr.-t főpolgármesteri állásában való megmaradásra kérte. Ez a levél nem szokvány, nem sablon, hanem hű kifejezője azoknak a meleg, baráti érzelmeknek, amelyekkel a belügyminiszter a főpolgármester iránt viseltetik.

Magánlevélről lévén szó, a főpolgármester természetesen nem érzi, nem is érezheti magát feljogosítva a levél nyilvánosságra hozatalával. A levél tartalmáról annyit sikerült mégis megtudnunk, hogy a belügyminiszter rendkívül elismerő szavakkal nyilatkozik a főpolgármester nagyértékű munkásságáról, pompás tudásáról és felkéri őt, hogy továbbra is támogassa a kormányzatot Magyarország jövőjéért vivott küzdelemben.

*

A LASSAN HÖMPÖLYGŐ KÖLTSÉGVETÉSI VITÁRÓL a főváros pénzügyi bizottságában vajmi kevés a jelenteni való. Ha ugyan egyáltalában lehet fokozatokról beszélni, az ez esztendei vita még csendesebb, mint egyéb években lenni szokott. Csendes — és valljuk be — az ujságíró szemüvegén át nézve kissé unalmas is. Unalmas pedig nem azért, mintha a szakszerűbbnél szakszerűbb szónoklatok egész sora nem érdekelné a városházi krónikásokat, hanem azért, mert az ezévi budget-vita bizony nélkülözi azokat a kisebb-nagyobb összeszólalkozásokat, amelyek viharrá szélesedve a lapok hasábjain, izgalmas csemegéül szolgálnak a nagyközönségnek a reggeli kávéhoz, vagy az ebéd utáni feketéhez.

Mi ennek a bágyadt csendnek az oka? A látszólag egyszerű probléma mély és fontos okokban gyökerezik. Azért van csend a pénzügyi bizottságban, mert az ellenzék teljes mértékben meg van elégedve a főváros vezetésével. Vagyis az egész törvényhatósági bizottság bizalommal és nagyrabecsüléssel viseltetik a polgármester személyével szemben. Nincs hiba a kréta körül, nyájasságtól csepegnek a szónoklatok, mindenki meg van elégedve mindennel. Még az olyan félelmetes oroszlánok is, mint például Láng Lajos, vagy Bródy Ernő, halk hangon fuvolázzák az elismerés himnuszait.

Ez a manikűrözött ellenzék erősen közreműködik abban is, hogy a vita ne túlságosan nyúljon el. Ha előre nem állapították volna meg a napi penzumokat, amelyeket szigorúan betart Lamotte alpolgármester, a pénzügyi bizottság bölcs elnöke, mire a sorokat írjuk, már egyáltalában nem is lenne budget-vita. Alig tudják a tisztelt bizottsági tag urak kihúzni a tárgyalásra szánt időt. Kevés a szónok, nem tulságosan hosszúak a szónoklatok. Előfordult, hogy már egy órakor végetért a fél tizenegykor megkezdett ülés.

Hogy ezekután nem lesz túlzottan szenvedélyes a közgyűlési vita sem, az előrelátható. De így is van rendjén, verekedjenek és vetélkedjenek az urak máshol, a főváros parlamentje a polgárság érdekeinek és gazdasági célkitűzéseinek legyen fóruma!

*

A LEGFELSŐBB HELY ELHATÁROZÁSÁBÓL egyszerre két fővárosi üzemigazgatót is kitüntettek a kormányfőtanácsosi címmel: méltóságos urak lettek Plósz Pál, az Elektromos Művek vezérigazgatója és Schön Győző, a Gázművek helyettes vezérigazgatója. Igy tehát most már a főváros valamennyi nagyüzemének vezetője méltóságos úr. A Beszkártnál kormányfőtanácsosok: Perczel György, Tóbiás Károly, Csilléry Dezső, Patz Sándor dr. és Lengyel Endre dr., miniszteri tanácsos Márkus Jenő dr., az élelmiszerárusító üzemnek is méltóságos vezérigazgatója van beodrai Baitz József személyében, aki békebeli császári és királyi kamarás. A Gázműveknél Véssei Ede dr. vezérigazgató szintén méltóságos: ő is kormányfőtanácsos. A Vízművek vezérigazgatója: Pap Ferenc katonai rangja révén méltóságos úr.

Tanácsnoki körökben szóbahozták a Városházi Notesz előtt, hogy valóban visszás a helyzet a méltóságos cimzés körül. Vannak tanácsnokok, akik saját személyükben tekintetesek, viszont az alájuk rendelt üzemek valamennyi vezetőjének dukál a méltóságos cím. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége néhány évvel ezelőtt akciót is indított abban az irányban, hogy a tanácsnoki stallum, amely legalább is egyenértékű a miniszteri tanácsosi állással, hivatalból a méltóságos címmel legyen összekötve. Ez a félhivatalos akció akkor eredménytelenül végződött. Nem valószínű, hogy az újabb kisérletezésnek sikere lenne. Igy tehát a tekintetes tanácsnokok számára nem marad egyéb hátra, minthogy a társadalmi szokásoknak megfelelően továbbra is méltóságos uramozzák az üzemi vezérigazgatókat.

*

HÁZASSÁGOK: Zórád Eta irónő és Sághy Ferenc dr. egyetemi magántanár, székesfővárosi tisztiorvos házasságot kötöttek. Tanuk voltak: Berényi János grófi, a menyasszony nagybátyja és Sághy Gyula dr. ezredorvos. — Haas Pál dr. székesfővárosi tisztviselő és Tóth Sarolta okleveles gyógyszerész házasságot kötöttek.

*

BAJÁN FERENC DR. ÜGYVÉD, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag és neje, szül. Szibenliszt Ida leányát: Margitot október 24-én este 7 órakor a belvárosi főplébániatemplomban vezeti oltár elé Hahn Miklós emléklapos huszárhadnagy.

Holland forintban kell a fővárosnak a békebeli kölcsönök kamatait fizetnie

Lamotte alpolgármester: Az ostendei egyezményben foglalt kölcsönökre az egyetlen jogforrás: az ostendei egyezmény!

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A francia és a svájci frank, továbbá a holland forint devalvációjának a fővárosi kölcsönökre vonatkozó hatásával az egész magyar sajtóban elsőnek a legteljesebb részletességgel foglalkozott az *Uj Budapest*. Illetékes helyről származó nyilatkozat alapján megállapítottuk, hogy az ostendei egyezményben foglalt kölesönöknél *csak kamatban* évente mintegy *kétmillió pengőt* takarít meg a főváros, tőkében pedig *harmincnégy-harmincöt milió pengővel* csökkent a főváros adóssága. Noha nem kétséges, hogy fizetési kötelezettségét a fővárosnak a Nemzeti Bank hivatalos árfolyamon számított pengőértékben kell a külföldi hitelezők számlájára befizetni, mégis vannak olyan hangok, — főleg Franciaországban, — amelyek tiltakoznak az ellen, hogy „a külföld nyerészkedjen a francia frank leértékelésén". A francia szenátusban olyan felszólalás is elhangzott, hogy „a külföld nem fizetheti vissza Auriol-frankban azt az adósságot, amelyet Poincaré-frankban kapott kézhez". A devalvációt kimondó új francia valutatörvény ezen felszólalások hatása alatt olyképen fogalmaztatott, hogy *a törvény kihirdetése előtt létrejött és a francia-frankra szóló nemzetközi fizetési kötelezettségeket nem a leértékelt, hanem olyan értékű frankban kell teljesíteni, amely a kötelezettség létrejöttének időpontjában volt forgalomban.*

Ezekkel a hírekkel kapcsolatosan az ostendei egyezményben foglalt kölcsönök kamatszolgáltatásáról és a devalvációs intézkedésekről kérdést intéztünk a fővárosi kölcsönök ügyének legalaposabb ismerőjéhez: *Lamotte* Károly dr.-hoz, a főváros nagytudású alpolgármesteréhez. Ebben az általános érdeklődésre számottartó ügyben

Lamotte Károly dr.

a következő részletes, minden vonatkozásában érdekes és értékes nyilatkozatot tette az *Uj Budapest* munkatársának:

— Egyes európai valutáknak új érték-megállapítása következtében a főváros helyzete a külföldi hitelezőkkel *szemben megváltozott. Kétségtelen*, hogy a nemzetközi valutáris helyzet ezekkel az intézkedésekkel kapcsolatosan *még nem alakult ki* és ezért a szóbanforgó valutáris intézkedésekből a főváros külföldi kölcsöneit illetően *még végleges következtetések le nem vonhatók*. Az *Uj Budapestben* megjelenő nyilatkozatom csupán azt állapítja meg, hogy a főváros helyzete külföldi hitelezőivel szemben a szóbanforgó intézkedések révén *miképen változott meg*.

— Ez alkalommal a hosszúlejáratú kölcsönök közül kizárólag a *három ostendei kölcsön helyzete* változott meg.

— Mindhárom kölcsön *külföldi valutára szól*, azonban

egyik kölcsönnél sincs semmiféle aranyklauzula.

Ezeknél a kölcsönöknél a főváros kamat- és törlesztőszolgálattal van érdekelve. Az ostendei egyezmény alapján a tőketörlesztés *visszavásárlás, vagy sorsolás útján történhetik*, s miután ezen kölcsönöknek árfolyama a névértéket az ostendei egyezmény megkötése óta nem érte el,

a főváros a törlesztőszolgálatot mindenkor visszavásárlás útján teljesítette.

— Az 1931-ben bekövetkezett gazdasági válság hatása nyomán a magyar kormány kényszerülve volt a külföldi adósságokra vonatkozólag *bizonyos intézkedéseket megtenni*, amelyeknek egyike volt az, hogy a tőke törlesztésére vonatkozó szolgálatot felfüggesztette. Ezzel a törvényes jogával a székesfőváros *soha sem élt*, s a törlesztő-szolgálatot változatlanul fenntartotta. Ebben a törlestő-szolgálatban egyes külföldi valuták új értékmegállapítása következtében *változás nem fog előállni*, mert

a főváros a szükséges kötvénymennyiséget belföldön pengő ellenében tudja biztosítani, s így a fővárost csakis az árfolyamban esetleg jelentkező emelkedés, vagy csökkenés érinti.

— Más a helyzet a *kamatszolgálatnál*. A kamatszolgálat tekintetében ugyancsak 1931. december hó 24-én intézkedett a magyar kormány, s az adós kötelezettségévé csak azt tette, hogy amennyiben *külföldi kamattartozása* állna fenn, az ennek megfelelő és a Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamán átszámított pengő értéket kell a Külföldi Hitelezők Alapjába befizetni. A kamatszolgálatnál tehát már lényeges az, hogy

mi a külföldi valuta és a magyar pengő közötti átszámítási arány.

— Az 1910. évi 2,000.000.— font-sterlinges kölcsönnél ez az átszámítási arány 1931. szeptember hó 20-án már megváltozott s azóta a főváros ezen *változott arány* alapján tesz eleget a fenti módon fizetési kötelezettségeinek. Ugyancsak *lényeges értékváltozáson* ment keresztül az 1911. évi 105,000.000 francia frankos kölcsönünk, amely után a kamatszolgálatot a francia franknak 1920. július 5-én bekövetkezett depreciációja miatt *depreciált frankértékben teljesítette a főváros*. Ennél a kölcsönünknél most a kamatszolgálatban újabb változás következett be, amennyiben a francia franknak újabb 30 százalékos leértékelése megtörtént.

Minthogy ezt a leértékelést a Magyar Nemzeti Bank a magyar pengővel szemben megállapította, így a főváros a kamatszolgálatot a magyar pengő és a francia frank közötti új hivatalos átszámítási kulcs alapján fogja teljesíteni.

— Az 1914. évi kölcsön *öt valutára* szólt, amelyek közül teljes értékét a legutóbbi időkig csak a svájci frank és a hollandi forint tartotta meg. Ennél a kölcsönnél az alapszerződés, valamint az ostendei egyezmény értelmében a *hitelezőnek van joga választani*, hogy mely valutában követeli a fővárostól a kamatszolgálatot. Eleinte ez a valuta az angol font volt, majd az angol fontnak 1931. szeptember 20-án történt átértékelése után a svájci frank lett. A helyzet *itt is megváltozik*, amennyiben úgy a svájci frankban, mint a hollandi forintban lényeges változás történt. A hollandi forintnak a leértékelése mintegy 20 százalékos, a svájci franké viszont 30 százalékos. Egészen természetes, hogy

a hitelezők a legjobbnak megmaradt valutában fogják követelni a fővárostól a kötelezettségek teljesítését, vagyis hollandi forintban, illetve a hollandi forinton át számított pengőben.

— Egyes tőzsdéken az a hír járta, hogy a főváros ostendei kölcsöneinek szolgálatát az eredetileg megállapítva volt *korona érték valorizációja útján fogja teljesíteni*. Amint előbb kifejtettem,

az ostendei kölcsönök egyike sem kontraháltatott soha aranyban, az aranyhoz való viszony soha megállapítás tárgyát nem képezte.

Az 1928. évi XII. törvény, amely egyes tartozások átértékeléséről szól, az állam és a törvényhatóságokkal szemben a tartozások átértékelését kizárta. Egyébként az ostendei egyezményben foglalt kölcsönökre vonakozólag ma már *egyedüli jogforrás maga az ostendei egyezmény*, amely 1925. augusztus hó 14-én jött létre, s amelyet a magyar törvényhozás az 1926. évi XVII. t. c. formájában törvényerőre emelt.

FORD V-8 nyolchengeres versenynélküli motorjával VEZET
Ötüléses és hétüléses uj modellek raktáron megtekinthetők
Magyar főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

November 25-én választják meg Budapest uj alpolgármesterét

A legfontosabb kérdés, hogy a kormány állást foglal-e az üresedésben levő alpolgármesteri állás betöltése ügyében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

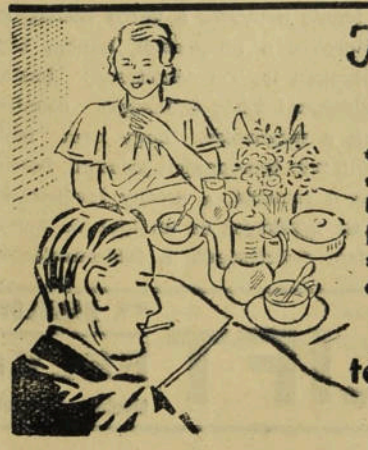
A költségvetés pénzügyi szakbizottsági vitája véget érvén, semmi akadálya sincs annak, hogy a költségvetés közgyűlési tárgyalása a polgármester által előírt időben, a jövő hét szerdáján megkezdődjön. A szerdai közgyűlésen *Sipőcz* Jenő dr. főpolgármester fog elnökölni. A közgyűlési költségvetési vita *Szendy* polgármester expozéjával kezdődik. A polgármesteri expozé, — mint az *Uj Budapest* munkatársa értesül —, részletes programot fog adni a főváros jövőbeli működéséről, széles és szabad perspektivában.

A költségvetést tárgyaló közgyűlésnek más pontja, mint a költségvetés, *nincsen*. A költségvetés közgyűlési letárgyalása után kerül sor az első rendes őszi közgyűlés megtartására. Ennek a közgyűlésnek előrelátható dátuma: *november huszonötödike*. Az ügyosztályok lázasan készítik elő tárgyaikat erre a közgyűlésre, amely amúgy is általános érdeklődést fog kelteni. Ezen a közgyűlésen választják meg ugyanis Budapest uj alpolgármesterét.

Azon kérdést illetően, hogy *ki lesz a főváros új alpolgármestere*, még nem alakultak ki a vélemények, bár tagadhatatlan, hogy a helyzet az utóbbi napokban *erősen tisztázódott*. Mindenesetre döntően fog a mérleg serpenyőjébe esni, hogy a kormányzat illetékes tényezői állást foglalnak-e abban a kormány számára sem közömbös kérdésben, hogy ki legyen a székesfőváros új alpolgármestere. Ebben az ügyben értesülésünk szerint a legutóbbi napokban *igen nagyfontosságú megbeszélések* vannak folyamatban.

Természetes, hogy a többi üresedésben levő állás betöltésére *csak az alpolgármester-választás után* fog sor kerülni. Mivel az állások betöltésénél szigoruan betartják a sorrendet, a tanácsnoki állásokat december elején töltik be, a kisebb, kinevezés útján betöltésre kerülő állások ügye pedig csak *december közepén lesz esedékes*. A státusrendezés alkalmával első alkalommal betöltésre kerülő új állásokban a magasabb fizetéseket a kinevezett tisztviselők a jövő esztendő január elsejétől kezdődően fogják megkapni.

Németh Miklós
könyvkötő és diszműves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 6
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.
Telefon: 1—526—67.

Kevéssel is beéri
egy fiatal, szerelmes házaspár. Ha jó a reggeli, már jókedvüek.
Egy csésze Franck kávépótlékkal fűszerezett finom Kneipp malátakávéra pedig a legszegényebbnek is telik, mert az a tejjel és cukorral együtt csak 3 fillér.
tehát nem luxus!

A Belváros nagy kérdései

Irta: Szőke Gyula dr.

„A Belváros nem fejlődőképes, mert beépítetlen területei nincsenek, a többi kerületek egészen körülzárják." Ezzel mondották ki a Belvárosra a halálos ítéletet, azt gondolván, hogy egy városrész csak akkor fejlődhetik, ha van neki végtelen területe, amelyre újabb és ujabb házakat építhetnek. Ezt a gondolkodást még alá is támasztották azzal, hogy szerte a város területén megengedték a leglehetetlenebb minőségü építkezést, anélkül, hogy a gyorsan fejlödött városban az arra hivatott tanács és a Közmunkák Tanácsa építkezési rendet, rendszert, vagy városfejlesztési programmot kidolgozott és keresztülvitt volna. Nem értették meg, hogy a városrész fejlödése nem abban áll, hogy ujabb területeket építsenek be, hanem abban, hogy a területeket megfelelően rendezzék és az elavult épületek helyébe a jó polgári életszínvonal megkivánta lakásokat építsenek.

Nem kell ehez sem nyilegyenes utcákat létesiteni, sem a meglévő utcákat túlságosan kiszélesiteni, még kevésbé a müemlékszámba menő régi épületeket teljesen eltüntetni és a Belvárost kiforgatni régi jellegéből. Viszont nem is kell hétemeletes skatulyákat épiteni, amelyek szük szobácskáiban az emberek hegyén-hátán lakjanak. A Belváros a török hódoltságtól kezdve állandóan fejlödik. Ha már elkövetödött az a hiba, hogy majdnem mindent elpusztítottak, ami a régi időkre emlékeztet, legalább most kell gondoskodni arról, hogy valahogy kialakíttassék a Belvárosnak az a stilusa, amelyet még egy pár ház, különösen a központi városháza és az Angolkisasszonyok rendháza és a templom képvisel. És ha az ujabb épitkezéseket vesszük figyelembe, akkor is kialakítható az 1850-es évek képe, amely mintegy folytatása volt a fejlödésben a török hódoltság utáni iránynak. Ebbe még a világháború előtti épitkezések egy része is szépen helyet foglalhat. Az idegenforgalomnak az egyik hathatós elömozditója, ha tudunk stilszerüen épitett városrészt mutatni, amely egy-egy kornak a jellegét magán viseli és a multak emlékét megörzi.

A Belváros rendezésének másik fontos része eltüntetni az immár évtizedek óta uralkodó rendetlenséget a belvárosi főplebániatemplom körül. Jellemző volt az akkori Budapest gondolkodására, hogy a legősibb emléket, a valláserkölcsi élet szimbolumát, az Árpádkori templomot úgy elépitették az Erzsébet hiddal, hogy ahoz alig lehetett hozzáférni. És most minden sürgetés dacára csak kisérleteznek. Pedig ennek a megoldása nélkül az egész Dunapart megoldása keresztül nem vihető.

Ha csak egyáltalán gondolunk a vidék és a külföld idejövetelére, feltétlenül olyan helyzetbe kell hozni a Dunapartot, hogy azt a felséges látványt, amelyet a főváros fekvése akár nappal, akár este nyujt, az ilyen képek, mint a vakolatától megfosztott, félig eltemetett templom, vagy az Erzsébet-híd másik oldalán a rosszul lerakott kövezet és elhanyagolt rakpart ad, meg ne zavarják.

Jól átgondolt tervvel megoldható a kérdés a Duna olcsó szállítási adottságának kihasználásával is. Mert a Dunapart kiépítésével egyidejüleg kell elhatározni, hogy mit akarnak a Dunával csinálni. Ha csak nézni akarják és a két partján csak sétálni kivánnak, úgy ám épitsék meg a fényes sétateret, akár a Margit hidtól a Horthy Miklós hidig, pusztitsák el a kereskedelem minden lehetőségét a Dunán és fosszanak meg bennünket az olcsó vizi közlekedés felhasználhatásától. És akkor, ha majd jönnek Budapestet nézni, csodálkozva láthatják azt a döreséget, amellyel az élet lehetőségétől fosztja meg a hatóság az adófizető és az életet szenvedő polgárokat a fényüzés és a dolognélküli életmutogatás kedvéért.

Ellenkezőleg! Rendszeres vizi közlekedés felhasználásával olyan kereskedelmi életet kell a Dunán teremteni, amely a Fővámtér és fővásárcsarnok körül ismét virágzó vásárt teremt és ennek a belső városrésznek a megélhetését biztositja. Nem gondolok csak azokra a lófogatokra, amelyek egy-egy piac idején megfertözték az egész környék levegöjét, de gondolok azokra a lófogatokra is, amelyek a környék termelvényeinek a beszállítását és ezzel az olcsóbb fogyasztást lehetővé tették. Nem hiszem, hogy a világjáró idegenek nem értenék meg, hogy ebben a fővárosban iparnak és kereskedelemnek is kell lennie nemcsak a város szélein kilóméterekre a központtól, hanem bent a városban is. Természetesen: tisztán és izlésesen! Ehez szükséges azonban annak a megértése, hogy nem lehet minden nap ünnepnapot játszani, hanem éppen a munkát, a serény tevékenységet, az igyekvést és az ipar és kereskedelem fejlettségét, a földmüvelés és kertészet magas fokát kell úgy csoportositani itt, hogy az idegenek láthassák közvetlenül mindennapi sétájuk során nemcsak a fényes kiállitások keretében, hogy nem vagyunk elmaradott nép.

Ehez kell azonban a jó közlekedés is. A jó közlekedésnek nemcsak gyorsnak és olcsónak, nemcsak tisztának és kényelmesnek, de olyan elrendezésünek kell lenni, hogy bármely irányból jövő idegen minden zavar nélkül, lehetőleg közvetlen eljuthasson a Belvárosba és a Dunapartra. A Belvároson keresztülmenő villamosvasutaknak tehát mindaddig nem szabad megszünnie, amig az a város többi részeiben rendes közlekedésként használtatik és a földalatti vasut és autóbusz nem pótolja. Nem kell ennek a szük utcákon menni keresztül. Lehet úgy irányitani, hogy a Belvárosban főközlekedési vonalak a Dunapart és a Kossuth Lajos utca legyenek. Lehet egyirányú közlekedést egy-egy utcán keresztül vezetni. Ezt azonban már az autóbuszközlekedés is pótolhatja, ha az nem a Belváros egyik szélétől a másik széléig viszi az utasokat, hogy az átszállások kényelmetlenségei és a szállitás drágasága a Belváros forgalmát meg ne ölje. A villamosvasut megépitése a meglévő Ferenc József földalatti villamosvasut meghosszabbitásával viszonylag könnyen és gyorsabban eszközölhető és kapcsolatba hozható a Dunapart rendezésével is. Nem a korzó szélesitésére gondolok, hanem a dunaparti forgalom céljára az alsó rakodópartok kibővitésére, hogy a hajóközlekedéshez szükséges épületek is és a város közepén keresztülhuzandó dunaparti országút területe is elhelyezést találhasson.

Ezért sürgetem a városfejlesztési átfogó tervet, a város-szépitési rendeletet és a Belvárosban a harmincéves adómentességet minden üj épitkezésre. Ezek adnák meg a Belváros üj életlehetőségét a kereskedelem és ipar fellendülését, az idegenforgalom egészen természetes gyümölcsöztetését, a polgárság vagyoni gyarapodását és a város jövedelmeinek a szaporodását.

Van sok nagy elgondolás. Mindegyik azonban abban a hibában szenved, hogy nincs szerves összefüggésben a másikkal, nincs összhangban a mai lehetőséggel és nincs figyelemmel a gazdasági szükségletek kielégitésére. Ha megtörténnék az, hogy mindezek a tervek és elgondolások olyan hatóság kezébe kerülnének, amely a fővárosé és a fővárosért a közvetlen szükségletek, hasznok és célszerüségégek kielégitésére munkálkodik, amely a mult tévedéseit, a jelen nehézségeit és a jövő lehetőségeit a főváros anyagi erejének a mérlegelésével tudná figyelembe venni, úgy a főváros ezt a legrégibb városrészt, amely még a mai állapotában is a magasabb fejlettség kiszolgálására elsősorban van hivatva, ismét a régi, boldog helyzetébe tudná visszavarázsolni.

Csorna Londonban

Beszámoló a Szociális Munka Nemzetközi Kongresszusáról

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A polgármester Csorna Kálmán dr., árvaszéki elnököt ennek az esztendőnek július havában a főváros képviseletében kiküldte a Londonban megtartott Szociális Munka Nemzetközi Kongresszusára. Csorna Kálmán dr. árvaszéki elnök most részletes előterjesztésben fordul a polgármesterhez, ismertetvén a kongresszuson való szereplését és londoni tapasztalatait.

A kongresszus öt bizottságban működött. Az első bizottság abból a felfogásból kiindulva, hogy a legtöbb szociális baj eredete a betegség, kiemelte a beteg szociális viszonyainak fontosságát. A második bizottság a nevelésügygyel, másrészt a munka utáni szabadidő megszervezésének kérdésével foglalkozott. A harmadik bizottság az anyagi segélyezés problémáját vizsgálta különös kapcsolatban a szociális családgondozás aktuális munka-metódusával. A negyedik bizottság a munkanélküliségnek az ifjúságra gyakorolt veszélyes kihatását kutatta, végül az ötödik bizottság a munkanélküliségnek a közösségi életre gyakorolt kihatásairól tárgyalt.

Csorna dr. árvaszéki elnök a harmadik bizottság ülésén szólalt fel: francianyelvü előadást tartott a főváros szociálpolitikai tevékenységéről. Csorna előadásának teljes sikere volt, utána számosan gratuláltak a kiváló magyar tudósnak.

Jelentése végén elégtétellel állapitja meg Csorna Kálmán, hogy a kongresszus során rendezett fogadásokon alkalma volt az angol hivatalos és társadalmi élet számottevő tagjaival eszmecserét folytatni és a magyar ügynek jóbarátokat szerezni.

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi
Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Október hó 24-én, 27-én és 31-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-32.

Csak bosszusága lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)
GYÁRI ÚJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

LIFT ◆◆ HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ◆◆ FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

HIREK

Légi támadás és városrendezés

Irta: nemes Náthly Ignác
nyug. m. kir. ezredes.

Amikor a nagy háború folyamán a — józan pénzkereső sóvárgása miatt legtöbbet kigúnyolt — rezes-bandák ivadékainak szélesebb rétegei kezébe kénytelenek voltunk Mannlichert nyomni és őket a harctéren egyszer a géppuskák zárótüzébe fogták, — gyors elhatározással Moszkvába menekültek. Ők, akik Ausztriában a Radetzky-marschot, Magyarországon pedig a Rákóczi-indulót inaszakadtan fújták, ottan Smetana „prodana nevestáját" — az eladott menyasszonyt — játszva, a Kreml cári palotájába férkőztek és alig kétséges, hogy az annakidején zöld-asztalnál elrendelt zárótűz, nemcsak egy jámbor Achilles védtelen sarkát sebezte, de egyuttal a monarchia 1918 évi összeomlását is okozta.

A jövő háború légi támadó erőinek embertelen felhasználása a legkíméletlenebb módon fog történni. Ezért kell majd felkészülni azok ellen, akik „az Istentől sem félnek". Az ország fővárosa, legfőképen útforgalma és az ipari központok ellen a légitámadások jogosultsága azonban mégsem vitatható. Városrendezés szempontjából ez egy nyomatékos okkal több a székesfőváros útforgalmi lehetőségeinek fokozására és földalatti kiegészítésére, — továbbá a szociális igényekhez képest az ipari központok kellő megosztására. Ki kell még térnem a támadó ellenség legveszélyesebb, a tömegpánikot előidéző ténykedéseire és ezt megelőzendő, a hatóságokra háruló preventiv intézkedésekre. Ilyenek az eleség- és az ivóviz-hiány, valamint az ilyen ürügyet felhasználó fosztogatók elleni védekezés.

Budapest főútvonala és légitámadás esetén legfőbb bástyája a Duna és a közvetlen budai hegyvidék! Ugy a biztonság, mint az egészség és az igazság tekintetbevételével meg kell fékezni a hosszú, zárt sorokban egymásba szorult bérházak építkezését, a szabadon épülő bérházak és kertes házak javára! Akár a növekvő forgalom által felvert utcák porát, akár a rengeteg kémény sűrű kormát tekintjük, akár azt, hogy a megszálloit területek és jelenleg a falu népe is ide tódulni kénytelen. E kórtünetek ismeje a szociális fertőzés, melynek egyedüli orvoslása a tőke, illetve a középosztály falura telepítése, ahol megszokott önfeláldozásával, az ezeréves egyetemes nemzeti eszme felrobbanthatatlan bástyáját istápolni — kötelés.

Uj telefon-bélyegzőjét csak Beér Sándornál rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javításban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

függöny szőnyeg
Anyagban, mintában: különlegességet, szinösszeállitásban modern izlést, árban és minőségben pedig meglepetést kinál pompás választékunk.
Magyarországi Milenkó
IV. VÁROSHÁZ UTCA 1-3.

Másfél évtized: Uj Budapest!

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcrakészségének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az uj időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tiz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST
szerkesztősége és kiadóhivatala

Csak a keresztény világszemlélet lehet iskolai nevelési eszményünk!

Évadnyitás a Keresztény Tanügyi Bizottság terézvárosi szervezetében

— Az Uj Budapest tudósitójától —

Ünnepélyes külsőségek között kezdte meg tanévi működését a VI. kerületi Tanügyi Bizottság. Az ünnepi megnyitón résztvett Bednárz Róbert prelátus, a Tanügyi Bizottság elnöke, Szakál Antal dr., kerületi pártelnök, Laurentzy Vilmos dr., egyetemi tanár, Urbányi C. József ügyv. elnök, Emhő Gyula szakfelügyelő, Néder István, Zoltán János igazgatók.

Az ülést Párkányi Norbert igazgató, a Bizottság elnöke nyitotta meg. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg Wolff Károlyról, kinek távozása a Tanügyi Bizottságban is betöltetlen ürt hagyott. De míg ezt a rettenetes ürt fájó szivvel érezzük — mondta az elnök — félünk attól a történelmi távlattól, melyben Wolff Károlynak a Szentlélek tüzétől áthatott egyénisége elveszti ránk közvetlen hatását és a költő szerint „éltető eszmévé finomul". Mi ránk még az ő személyes dinamikai ereje hat most is, az ő lángoló igéi égnek szivünkben, az ő hite ragyog fejünk felett, az ő áldott keze vezet a keresztény nemzeti ideálok megvalósitása felé.

A jelenvoltak mélyen meghatódva állva hallgatták az elnök szavait. Utána Bednárz Róbert prelátust üdvözölte, mint a Tanügyi Bizottság elnökét, akinél eszményibben és hivatottabban senkisem irányithatja a keresztény nemzeti gondolat programmját az iskolában és igazságosabb lelkülettel, nagyobb megértéssel senkisem képviselheti tanügyi érdekeinket. Ezután Bednárz Róbert prelátus gondolatokban gazdag beszédében fejtette ki a Keresztény Tanügyi Bizottság célkitüzését, programmját és buzdította a tagokat összetartásra és munkára. Szakál Antal dr. pártelnök beszédében rámutatott arra, hogy a Tanügyi Bizottság erőssége serkentő példa kell, hogy legyen a jövőben a párt egyéb szervezeteire.

Párkányi Norbert igazgató ezután elnöki megnyitójában a Tanügyi Bizottság tanító-nevelő hivatásáról tartott mélyen szántó előadást. Fejtegette az individualista, szociális és kultúrfilozófiai nevelési elméleteket, melyek nem lehetnek alapjai a mi nevelő felfogásunknak, mert a mi iskolai nevelési eszményünk csak a vallásos világnézetben találhatja meg a forrását, csak ezen az alapon tudjuk a nevelést örök célok és értékek szerint rendezett szellemiség világába emelni s ezáltal lesz a nevelés erkölcsi cselekedet, a nevelő és tanitvány kapcsolata pedig az Isten lényegét kifejező, feléje irányuló és az emberekre is visszasugárzó szeretet. A nevelő szeretet hármas funkciójára hívja fel a figyelmet, nevezetesen a lelki gondozásra, a műveltség gyarapitására és az erkölcsi jellem kialakitására elősegitő vezetésre. — Erre csak mélyen vallásos meggyőződésü nevelő lélek képes, erre kell a Tanügyi Bizottság tagjainak önmagukat jól megnevelniök és példájukkal mások előtt is világitaniok, mert csak igy remélhető, hogy esetleg a szülői házban elhanyagolt vallásos szellem megerősödik a gyermekben s vallásos alapon igazi erkölcsös jellemmé fejlődik.

A mély hatást keltett elnöki megnyitó után Papp András tanító tartott nagyon érdekes előadást a középiskola és elemi iskola kapcsolatairól. Fejtegette azokat a nehézségeket, melyek tananyagban, tankönyvben és módszerben szinte áthidalhatatlan szakadékként merednek az elemi és középiskolai tanitás között. Az előadáshoz Emhő Gyula szakfelügyelő bölcs tapasztalataiból vett példákkal bizonyitotta, hogy a két iskola típus között a hidat meg lehetne építeni, de ehhez bátorság és helyes didaktikai gondolkozás kell. Az elnök összefoglaló hozzászólása után Sille József ügyvezető elnök tett jelentést a pedagógiai, kinevezési és előmeneteli ügyekről. — A gyülés a Himnusz eléneklésével végződött.

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés.
Bélfürdők (Darmbad)

Sulyos panaszok a porolajozás ellen

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A pénzügyi bizottság költségvetési vitájában Lázár Ferenc dr. éles formában tette szóvá a fővárosi makadamutak olajjal való öntözésénél felmerült visszásságokat és rendellenességeket. Elmondotta Lázár Ferenc dr., hogy főleg a Rózsadomb az, amelyet a porolajozással megbízott vállalkozó nem locsol az előírt módon. Lázár Ferenc dr. felhívta a polgármester figyelmét arra, hogy azokat a vállalkozókat, akik nem teljesítik szerződéses kötelezettségeiket, a jövőben ki kell zárni a közszállításokból.

A fővárosi makadam-utak olajjal való portalanítása ügyében előfordult visszásságokat illetően

Illetékes helyen

a következőket mondották az Uj Budapest munkatársának:

— A főváros köztisztasági hivatala és közegészségügyi ügyosztálya a legéberebb figyelemmel kiséri és ellenőrzi az utak olajozását. A leolajozott utakat bizottságilag vesszük át a vállakozóktól, állandóan ügyelünk arra, hogy a kopásokat és hiányokat a vállalkozók állandóan pótolják. Lázár Ferenc dr. figyelmeztetése kapcsán az ellenőrzést a jövőben még fokozottabb mértékben fogjuk gyakorolni.

Értesülésünk szerint a főváros köztisztasági hivatala, a vegytani intézettel karöltve, újból megkezdte annak a problémának a tanulmányozását, hogyan lehet a porolajat megfelelő surrogatummal pótolni és ily módon a porolajozó vállalatok kartelljétől a fővárost mentesíteni.

VÁLLALKOZÁS

Amikor öt ajánlat közül — öt szabálytalan!

Csődöt mondott a versenytárgyalás mai rendszere

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az angyalföldi szivattyútelep munkálataira néhány héttel ezelőt kiírt versenytárgyalás új fordulathoz érkezett. Kiderült ugyanis, hogy a versenytárgyaláson résztvett cégek ajánlatai kivétel nélkül szabálytalanok.

Szentgáli Antal ajánlatát elkésve nyujtotta be, azt tehát a Közszállítási Szabályzat értelmében a felbontás után vissza kellett utasítani. A megmaradó négy ajánlat közül a *Fejér és Dános* cég egyszerű másolatban bemutatott cégkivonatot csatolt okirat helyett. *Hajnal* Imre költségvetésében négy helyen szerepel javítás igazoló záradék nélkül, a *Pittel és Brausevetter* cég csak cégjegyzési címpéldányt csatolt fotókópiában, de nem igazolta, hogy az ajánlat aláírására az aláíró tényleges jogosult. Végezetül *Zsigmondy* Béla ajánlatához terveket nem csatolt.

Ily körülmények között az öt beérkezett ajánlat közül — mind az öt szabálytalan! Az út- és csatornaépítési ügyosztály épen ezért azt javasolja a polgármesternek, hogy a versenytárgyalást *újból semmisítsék meg.* A legutolsó vesenytárgyalást elrendelő belügyminiszteri leirat olyképen intézkedik, hogy amennyiben a most megsemmisítésre kerülő versenytárgyalás is eredménytelen, a polgámester *szabadkézből jogosult* a háromnegyedmillió pengőt reprezentáló közmunka kiadására. Valószínüleg ez a megoldás fog előtérbe kerülni.

Kétségtelen, hogy az angyalföldi szivattyútelep megépítése körül közel két esztendeje kavargó komédia a mai versenytárgyalási rendszer *teljes és tökéletes csődjét jelenti.*

Főpincérek versenyfutása a hármashatárhegyi vendéglőért

Fantázia-ajánlatok a nyomoruságos vendéglő-bérletért, amelyet a jelenlegi bérlő sokezerpengős köztartozás-hátraléka terhel

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Kedden délben bontották fel a városgazdasági ügyosztályban a Hármashatárhegyi vendéglő bérletére beérkezett versenytárgyalási ajánlatokat. A jelenlegi bérlő: özv. *Baksa* Mihályné a bruttó bevétel 5.5 %-át ajánlja, amely azonban évi 2.400 pengőnél kevesebb nem lehet. Összesen *tizenhárom pályázat* érkezett, a legtöbbet *Baranyai* József igéri: évi 7.000 pengőt. *Dénes* Gy. Aladár a bruttó forgalom 7 %-át kínálja, 4.000 pengős minimális garanciával. A többi ajánlattevő 2.500—4.000 pengőig terjedő bérleti összegekkel iparkodik a nagy versenyfutásban résztvenni.

A hármashatárhegyi vendéglőért folytatott éles verseny egyébként a főváros egész főpincér-társadalmát mozgósította. Egy-két vendéglőstől eltekintve (*Dénes, Balázs,* stb.) éttermi és kávéházi főpincérek és üzletvezetők vettek részt a pályázaton. Dönteni a városgazdasági bizottság véleményének meghallgatása után a *polgármester jog.*

Jelentékenyen komplikálja a bérlet odaítélését a jelenlegi bérlőnek: *Baksánénak,* akinek férje a városháza folyósólyán kapott szívszélhüdést, nagy adóhátraléka. Baksánénak egyedül az OTI-tartozása több mint ötezer pengő. Mivel pedig *jogutódlásról van szó,* kétségtelen, hogy az új bérlőnek vállalnia kell *Baksáné közteher-hátralékát.* Kérdés azoban, hogy a túlhajtott árakkal pályázók ezt a kötelezettséget vállalni és teljesíteni tudják-e?

Minden valószínüség amellett szól, hogy arra a *kezdetleges szezonüzletre,* amit a hármashatárhegyi vendéglő ma jelent, nehéz lesz megfelelő bérlőt találni. Az ajánlatokat illetően *irreálitást látunk* az egész vonalon, teljesíthetetlen feltételeket, amelyeknek végeredményben az oda betévedő közönség fogja meginni a borsos étel- és italárakban a levét.

Uj kiirások

Papíráruk szállítására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi október 30-án délelőtt 10 óra.**

5000 kg. cochin kókuszolaj, 500 kg. kókuszolajzsirsav, 10.000 kg. gyanta francia U. W., **2500 kg. marókáli, 5000** kg. keményitett **halzsir szállítására** a székesfőváros üzemei részére. **Határidő:** 1936. évi október hó **30-án délelőtt 10 óra.**

Lepedővászon, ingvászon, párnavászon, kékcsikos csinvat (kórházi), nyers csinvat szállítására a székesfővárosi Kórházi Központi Müszer- és Anyagraktár részére. **Határidő: 1936. évi október hó 30-án délelőtt 10 óra.**

I. Különleges alapozási, II. föld-, **kőműves-, vas-, beton-, és elhelyező munkákra** a XIII. ker. Béke-tér és Szegedi-út sarkán az elöljárósági épület építéséhez. **Határidő: 1936. évi november hó 3-án délelőtt 9—10 óra.**

Keramit kőanyag termelési és szállítási munkákra a IX., Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárak külső építéséhez. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Külső épitkezési munkákra a IX. ker. Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárakkal kapcsolatos épitkezéshez. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Külső és belső csatornázási munkálatokra a IX., Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárakkal kapcsolatban. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Vontatóvágány vasútépitkezési munkákra a IX., Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárakkal kapcsolatban. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Offenbach Hoffmannja mesél
Hoffmann képkerete beszél

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállit hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-188-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

Steiner és Szimpor
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-883-38.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183-25

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedéllemez és kátrányvegyitermék gyár
Budapest, V. Zsitvay Leó u. 13.
(Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

WIHART FERENC
épitész — épitőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

XIV. évfolyam 44. szám

Budapest, 1936. október 31.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Szendy, a közgazdász

A szerdai közgyűlésen, amikor is a költségvetési vita a polgármester expozéjával elkezdődött, új oldaláról ismertük meg Szendy Károlyt. Tudtuk róla, hogy elsőrendű közigazgatási szakember, hallatlanul energikus kéz, világos, kemény koponya. Szerdán azonban eddig ismeretlen oldaláról mutatkozott be a törvényhatósági bizottságnak Szendy Károly. Kiderült róla, hogy a városgazdaságnak nem csak gyakorlati szakembere, de elméletileg is annyira képzett közgazdász, amilyen kevés van országunkban.

Az igazság meggyőző erejével hirdette expozéja elején a polgármester, hogy az a gazdasági rend, amely a múlt század végén és a jelen század elején fejlődött ki, ha nem is omlott végképen össze, lényeges irányváltozást szenvedett. Nem kétséges, hogy a gazdasági káoszban a közigazgatásra hárulnak világszerte olyan feladatok, amelyek azelőtt a magángazdaság körébe tartoztak. A közigzgatás mindenütt a világon ma már nagyobb részben gazdasági és pénzügyi problémákkal kell hogy foglalkozzék, a közigazgatásnak ez a fejlődése volt az, amely tágította a költségvetési keretet és okozta, hogy a közületi költségvetés és a magángazdaság között eddig fennállott viszony jelentősen megváltozott.

Az Uj Budapest már tíz esztendővel ezelőtt rámutatott arra, hogy a fővárosi közigazgatás hovatovább kizárólagosan a kerületekre szorítkozik: a közigzgatás háromnegyed része kereskedelmi feladat, városrendezési problémák, üzemek igazgatása, elsőrendű közszükségleti cikkek termelése és eladása. A közigazgatás feladatkörének erre a lényeges megváltozására a maga lucidus elméjével annyira találóan mutatott rá a költségvetési vitát bevezető beszédében Szendy polgármester.

Amiképen VIII. Edward büszkén állapította meg önmagáról, hogy ő Anglia legelső ügynöke, azonkép Budapest polgármestere sem más tulajdonképen, mint Magyarország legelső kereskedője. Budapest polgársága, akik valamennyien vevői és fogyasztói vagyunk ennek a hatalmas árúháznak, örömünket fejezzük ki azon, hogy a nagy kereskedőcég élén olyan férfiú áll, aki a kereskedői erények minden koszorújával ékeskedhetik. Szendy, a közgazdász, ellensége minden bürokratizmusnak és az akták vándorútjának, gyors, energikus, koncepciózus, fegyelmezett és határozott. Különleges örömünk, hogy a maga nagy lelkiismeretességével most már nemcsak hivatott gyakorlati művelője, hanem elméleti tudósa is századunk vezérlő eszméjének: a kereskedelemnek és a közgazdasággá egyre nagyobb méretekben átformálódó közigazgatásnak!

Budget-politikám alapelve: az őszinteség és a reálitás!

Szendy polgármester nagyhatásu expozéja a főváros közgyülésén

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Rendkívül magas nívó, a napi politika izgató momentumaitól való teljes tartózkodás, komoly szakértelem és a főváros igaz szeretete jellemezte már a pénzügyi bizottságban az ez évi költségvetési vitát. A minden irányban emelkedett szellemben lezajlott pénzügyi szakbizottsági vita után került sor a tizenhét napra tervezett közgyűlési költségvetési vitára. A szerdai közgyűlésen elhangzott expozé azt bizonyítja, hogy a főváros polgármesterét a város érdekeinek állandóan szem előtt tartása, továbbá a dolgok abszolut ismerete jellemzik.

A költségvetési vita a főváros közgyülésén

Szendy Károly

polgármester hatalmas expozéjával kezdődött. A polgármester beszéde bevezető mondataiban rávilágított a közterhek és a nemzeti jövedelem viszonyára, ami a pénzügyi politika egyik alapvető problémája. Majd a közület és a magángazdaság kölcsönhatásának fontosságát fejtegette. Ezután pedig a város szempontjából is állandóan szükséges beruházások ismertetésére tért át és föltette a kérdést, hogy miből lehetne a beruházások költségeit fedezni?

E tekintetben — mondotta a polgármester — az elmélet és a gyakorlat gyakran eltérnek egymástól. A beruházásokra elsősorban mindig a költségvetésben igyekeztek fedezetet találni. Természetes ez a törekvés, mert kölcsönt nem lehet egykönnyen kapni, de a valóságban csak ritkán sikerül a beruházásokat a költségvetési rendes bevételekből fedezni. A költségvetési bevételek legtöbbször a rendes kiadások fedezésére is alig elégségesek és csak ritkán alakulnak olyan kedvezően a viszonyok, hogy beruházások céljaira feleslegesek állanak rendelkezésre.

Az elmélet általában nem ítéli meg kedvezően a költségvetési beruházásokat! Ez a felfogás az adózók védelmét szolgálja. A költségvetés keretében végrehajtott beruházások ugyanis emelik a közterheket és aránytalanul terhelik meg az adózókat olyan beruházások költségeivel, amelyek a jövő nemzedék javára szolgálnak. Az elmélet szerint a rendes bevételekből a rendes kiadásokat kell fedezni. Ez alól csak rendkivül kedvező gazdasági viszonyok között van kivétel, amikor a rendes bevételek átmenetileg automatikusan emelkednek. Válságos gazdasági viszonyok között, amikor inkább a közterhek enyhítésére van szükség, a beruházásokat nem célszerű rendes bevételekből fedezni. Ez az oka annak, hogy ujabban sehol sem lehet a költségvetésekben nagyobb beruházásokat találni, mert kiszorítják azokat a költségvetésből az egyre növekvő rendes szükségletek.

Általános figyelem közepette mutatott rá ezen értékes elméleti fejtegetés után a polgármester arra, hogy a főváros az utóbbi időben a gyakorlatban közeljutott ezekhez az elméleti megállapitásokhoz. A polgármester szeretne egy nagyvonalú beruházó munkaprogramot és annak végrehajtását lehetővé tevő pénzügyi koncepciót. A helyzet azonban az, hogy a mai viszonyok közepette a fővárosnak a pénzügyi világviszonylatok következtében pénzügyi koncepciót illetőleg önállósága nincsen, nem is lehet, tehát a pénzügyi lehetőségeket csak az állami, illetve a nemzeti tőke és a hitelgazdálkodás révén kell megragadni és kiaknázni. A nagyobb vonalú reális munkaprogramot a főváros költségvetése ma alig bírná el: tehát a köteles és jól bevált óvatos gazdálkodás a nagyobb tempóju beruházásokat illetően meggondolásra késztet. A polgármester azonban a kellő alkalmakat nem hagyta kiaknázatlanul: az elmult egy és fél év alatt harminc millió pengőt vettünk kölcsön az OTI és MABI pénzalapjaiból, ezekből a kölcsönökből igen jelentős és fontos közmunkák elvégzése vált lehetővé. A polgármester azután így folytatta beszédét:

— A városoknak ezenfelül még külön problémájuk van: az adómegosztás és a terhek és feladatkörök megosztása az állam és a város között, ez is olyan kérdés, amit nemcsak nálunk, hanem másutt sem sikerült eddig helyesen megoldani. A helyzet csaknem mindenütt az, hogy a városok nem tudnak szükségleteik fedezéséhez kellő adóbevételhez jutni, mert az állam a maga részére köti le a közjövedelem nagyobbik részét, amikor pedig ujabb feladatok jelentkeznek, a terheket igyekszik áttólni a városokra. A hiba ott van, hogy még nem alakult ki az az adórendszer, amely az adójövedelem megoszlását az állam és a község között a közigazgatási terhek megoszlásának megfelelően és helyesen rendezte volna. E tekintetben Olaszországban, majd legujabban a Német-birodalomban és Ausztriában történtek kisérletek és alig lehet kétséges, hogy ennek a rendezésnek mínálunk is be kell következnie, mert a városok pénzügyi helyzetét másként rendezni alig lehetséges.

— Hogy miként oszlik meg az adójövedelem minálunk az állam és a főváros között, azt méltóztatnak tudni a költségvetési előterjesztésemből. 1930-ban még az volt a helyzet, hogy minden befizetett száz pengő adóból 58.71 pengő volt az államé, 41.29 P pedig a fővárosé. Öt év multán a száz pengő adóból most már 68.34 P az államé, mig a fővárosnak csak 31.66 P jut. A főváros lakóssága most is csaknem ugyanannyi adót fizet, mint a jó konjunktúráju 1930. esztendőben, a főváros adójövedelme mégis jóval kevesebb az időközben életbelépett ujabb adórendelkezések következtében.

— A törvényhatósági bizottság közgyülésében is már ismételten megállapitottuk, hogy a főváros háztartási bajainak az a legfőbb oka, hogy az adójövedelem megoszlása a fővárosra ilyen hátrányosan megváltozott. Azért úgy vélem, hogy az orvoslás módját is ezen a téren kell keresnünk.

A polgármester, miután részletesen ismertette a költségvetés főbb tételeit, expozéját a következő szavakkal fejezte be:

— Ezekben voltam bátor a költségvetésről és az ezzel kapcsolatos kérdésekről beszámolni. Az elmondottakkal jeleztem az irányt, melyet az adott viszonyok között pénzügyi és gazdasági téren követni lehet. A budget-politika alapelve: az őszinteség és a reálitás. Én ehez tartottam magamat. Őszintén, kendőzés nélkül tártam fel a valódi helyzetet és reálisan mérlegeltem a jövőt, mindig igyekezve az optimumot nyujtani annak, ami a jelenlegi helyzetben lehetséges.

— Ez a helyzet persze nincsen nehézség nélkül. Nem szabad elfelejteni, hogy a háború után a változott viszonyok folytán nekünk egy egészen új élet mesgyéjét kell kitaposnunk és ez természetesen nem könnyű feladat, s a megoldások sem sikerülnek mindig az első kisérletre. A történelmi, gazdasági és szociális erők játékában nagy változás állott be. Még nem alakult ki az új világ és nekünk ilyen körülmények között kell megtalálni a viszonyoknak legmegfelelőbb

a viszonyokhoz alkalmazkodó legjobb megoldásokat és óvatosan járni az új utakon.

— Ezt az utat hittel és meggyőződéssel kell járnunk. Bár én reális optimizmussal nézem és látom a jövő esztendő gazdasági alakulását elismerem, hogy a költségelőirányzat mégis csak a számok tömege, ha e mögött nem áll a polgárok szorgalma, munkakedve és hite a vezetők szakértelmében és becsületességében, akkor az csak üres tervezgetés. Én azonban bízom a polgárok szorgalmában és munkakészségében és Budapest elhivatottságában. Abban a reményben, hogy ez a megalapozott és fejlődést mutató költségvetés nemcsak a főváros polgárainak érdekeit elégíti ki, hanem végeredményben az ország javát és a magyar jövőt is szolgálja, a költségvetést elfogadásra ajánlom.

Csilléry András és Petrovácz Gyula a költségvetési vitában

A Keresztény Községi Párt teljes bizalommal viseltetik Szendy Károly polgármester iránt

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szinte hagyományos a költségvetési közgyűlési vitával kapcsolatosan, hogy a Keresztény Községi Párt állásfoglalása a költségvetés mellett döntő kihatással van a költségelőirányzat további tárgyalására. — Igy volt ez mindig a multban, amikor *Wolff* Károly tiszteletet parancsoló, hatalmas egyénisége nyomta rá esztendőről esztendőre a maga letörölhetetlen bélyegét a főváros pénzügyi politikájára. Ez az első esztendő, amikor nem *Wolff* Károly kritikája kíséri a főváros költségvetését. Az elhúnyt vezér helyében a Keresztény Községi Párt két vezéregyénisége: *Csilléry* András dr. és *Petrovácz* Gyula voltak a közgyűlési költségvetési vita első szónokai.

Csilléry András dr.

költségvetési kritikája abban csúcsosodott ki, hogy a költségvetésben van bizonyos fokú merészség, de igen nagy fokú gondoskodás is, *a jó gazda gondoskodása*, amellyel a lehetőségeket latolgatva igyekszik ennek a költségvetésnek képét olyanná teremteni, amely mellett lehetséges a főváros ügyeinek prosperálása. Teljes bizalommal van *Csilléry* a polgármester személye iránt és a Keresztény Községi Párt is ezen az alapon fogadja el és teszi magáévá a költségvetést. A polgármester egy évi működése alatt megmutatta, hogy a fővárosnak olyan *cselekvőképes főtisztviselője* és irányítója, aki felé teljes bizalommal tekinthetünk, aki a főváros lakosságának nem csak kultúrális és közegészségügyi törekvéseit, de szociális kérdéseit is meleg szeretettel és szívvel karolja fel. A pénzügyi szakbizottságban még az ellenzéki kritika mellet is bizalom nyilvánult meg a polgármester irányában.

Általános érdeklődés fogadta *Csilléry* András azon megállapítását, hogy az adórendszert az egyenlő teherviselés alapjára kell visszahelyezni. Elve az a Keresztény Községi Pártnak, hogy a gazdaságilag erősebb, megfelelőbb progresszivitás alapján vegyen részt a teherviselésben, míg ellenben a gazdaságilag gyengébb rétegek, amelyek a kíméletlen adópolitika következtében óriási vérveszteségeket szenvedtek, *könnyítésekhez jussanak*. Ezen a téren eddig csak annyi történt, hogy a mezőgazdaságnál bevezették a *védett birtok* rendszerét, de sekinek se jutott eszébe, hogy a mezőgazdasági népességnél is súlyosabb helyzetben sinylődik a kisipar.

Hangoztatta *Csilléry*, hogy a munka és a tőke viszonyát szabályozni kell, még pedig abban az irányban, hogy a keresztény nemzeti alapon összeforró tőke és munka az egész ország közgazdasági válságának megoldására alkalmas tényezővé váljék. *Csilléry* András dr. beszédét *Wolff* Károly szellemének idézésével fejezte be:

— *Wolff Károly szelleme* mindenkor élni fog közöttünk és ez a párt nem nyugszik addig, amíg meg nem valósítja azokat az elgondolásokat, amelyeket csak az igazi keresztény nemzeti alapon álló Magyaországon valósíthatnak meg. *Wolff* Károly szelleme azonban nem csak az utat mutatta meg nekünk, hanem megmutatta azt az utat is, amelyen a törvényhaóságnak szintén haladnia kell. A polgármester úr, amikor ezt a költségvetést összeállította, szintén az *elköltözött nagy férfiú gondolatát követte!*

A Keresztény Községi Párt másik szónoka a költségvetési vita első napján

Petrovácz Gyula

volt. *Petrovácz* nem foglalkozik a költségvetési tételek számadataival, mert azon a véleményen van, hogy ha a főváros deficitmentes költségvetést állítana össze, az még ebben a költségvetési évben deficitessé válna, ama intézkedések révén, amelyeket a kormányzat a költségvetés rovására feltétlenül életbeléptetne. Mert ha a kormány látja, hogy a főváros kasszájából *még lehet valamit meríteni*, ezt az eshetőséget semmi esetre sem hagyja kihasználatlanul. Ezért helyesli *Petrovácz*, hogy a polgármester deficites költségvetést terjesztett elő.

Beszéde további során *Petrovácz* Budapest világvárosi jellegét hangsúlyozta ki azzal a követeléssel, hogy ki kell küszöbölni mindazokat a büntető rendszabályokat, amelyek az autóközlekedést akadályozzák. Majd az üzemek problémáját taglalta, rámutatván arra, hogy az a 25 százalék, ami a főváros költségvetésében, mint üzemi szolgáltatás szerepel, lényegileg a főváros által az üzemekbe fektetett tőkének *igen sovány kamata*. Ezután Budapest egy másik *városképét: Budapest kultúrváros* képét festette ékes szavakkal *Petrovácz*, rámutatva arra, hogy a főváros költségvetésének 20%-át a közoktatásügyre áldozza: a költségvetésnek ez a húsz százaléka a legnagyobb összeg, mint amelyet valamelyik tárcának, vagy osztálynak bocsájtanak rendelkezésére.

Ezután *Budapest művészváros* képére került a sor, majd *Budapest fürdőváros* képét taglalta a szónok. Hangsúlyozta, hogy Budapest fürdőváros gondolatát a Tabán-problémával együtt kell megoldani. *Budapest sportváros is:* a magyar nemzet becsületét a székesfőváros védte meg Berlinben és nem az agyon protezsált vidékiek!

Petrovácz beszéde további során Budapestnek mint *szociális városnak* képét vetítette a közgyűlés elé és annak hangsúlyozásával fogadta el a költségvetést, hogy úgy a polgármester, mint munkatársai iránt a *legtökéletesebb bizalommal viseltetik.*

A Keresztény Községi Párt mindkét vezérszónokát *lelkesen megtapsolta a közgyűlés jobboldala.*

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII,, Práter-utca 6.
Telefon : **1-383-38.**

VÁROSHÁZI NOTESZ

ABBÓL AZ ALKALOMBÓL, HOGY a belügyminiszter rendkívül meleghangú levélben kérte fel Sipőcz főpolgármestert az állásában való további megmaradásra, a Társadalmi Egyesületek Nemzeti Szövetsége is hitet tett örökös társelnöke mellett.

— A kormány bizalmának ezt a kitüntető megnyilvánulását, — állapítja meg a Társadalmi Egyesületek Szövetsége — az egész keresztény nemzeti társadalom őszinte, lelkes örömmel fogadta. Sipőcz Jenő neve összeforr az összeomlás romjaiból megelevenedett, új életre támadt főváros történetével. Elsősorban az ő közismert bölcsességének, kivételes közigazgatási képességeinek köszönhetjük, hogy a számtalan érdeki és személyi ellentét sziklazátonyai között a főváros hajója sértetlenül bejutott a fejlődés és az építő munka nyílt vizeire. Az ő érdeme, hogy a milliós főváros a keresztény és nemzeti gondolat zászlóhordozója lett és a maga létproblémáinak megoldása mellett derekasan kivette részét a nemzet egyetemes érdekeinek szolgálatából is. Szeretetreméltó egyénisége, puritán és fenkölt gondolkodása igazi közmegbecsülést és meleg rokonszenvet váltott ki irányában a társadalom minden rétegéből.

*

E PILLANATBAN — mondotta a Városházi Notesznek a keresztény várospolitika egyik vezető egyénisége — bizonytalanabb, mint valaha, kit választ a székesfőváros törvényhatósági bizottsága a minden valószínűség szerint november 25-re összehivandó közgyűlésen Budapest alpolgámesterévé. Sokkal kuszáltabb a helyzet, mint az első napokban volt, amikor még olyan vélemények voltak, hogy az egyik pályázó galoppban fog fellovagolni az elnöki emelvényre, az alpolgármesteri székbe.

A pártkörökben — egyelőre az elnökségek párnázott ajtajai mögött — egyre több és több beszélgetés folyik az alpolgármesteri állás betöltéséről. Maguk a jelöltek olyan magatartást tanusítanak, ami a városházi nagy hivatalkeresésben az alpolgármesteri állás betöltésénél illendő. Az alpolgármesteri állás nem az, amit a hivatalt kereső fekete kabáttal vagy kilincseléssel meg lehet szerezni. Az alpolgármesteri állásnál már nem a jelöltnek kell elmennie a városatyákhoz, hanem a közbizalomnak kell a jelölt felé fordulnia. Igy történik jelen alkalommal is. Ezért ennyire csendes az alpolgármester-választási front, ezért történik annyira minden a kulisszák mögött.

Az ujságírónak ilyen körülmények között nem lehet egyéb tennivalója, mint az, hogy kellő respektussal leszögezze az egymással ellenfélként — de nem ellenségként — szembenálló felek lovagias mivoltát, anélkül, hogy saját személyében vivátot kiáltana erre vagy arra a jelöltre. Annál kevésbé tévedünk a jóslások mezejére, mert jósolni nagyon-nagyon, de nagyon nehéz ebben az ügyben. Egy bizonyosnak tetszik: november 25-én annyira erős lesz a küzdelem, hogy alig néhány szavazaton fog múlni: ki lesz a székesfőváros új alpolgármestere?

*

AMIG A JOGÁSZI FRONTON éles és sok tekintetben elkeseredett küzdelem folyik a két tanácsnoki állásért, a mérnöki szakon tökéletesen kialakult az a közhangulat, hogy a státuszrendezés során visszaszervezett műszaki tanácsnoki állásra mást nem választhat meg a törvényhatósági bizottság közgyűlése, mint Kempelen Ágoston műszaki főtanácsost, a városrendezési ügyosztály vezetőjét.

Kerek tíz esztendeje műszaki főtanácsos a most 57 esztendős Kempelen Ágoston, aki öt esztendeje vezeti általános megelégedésre a városrendezési ügyosztályt. Valamennyi műszaki főtanácsos közül ő áll legrégebben a főváros szolgálatában: 1902 óta. Egyetlen pillatanig sem kétséges, hogy a harmincötödik szolgálati éve felé közeledő Kempelen főtanácsost — akinek nagy tudása, páratlan korrektsége és úri magyarsága közismert — egyhangú bizalommal fogja megtisztelni a tanácsnoki stallummal a főváros törvényhatósági bizottsága.

Amiért most — időnek előtte, hiszen a tanácsnoki választásig még legalább másfél hónap van — szóvátesszük Kempelen Ágoston érdemeit és vitathatatlan elsőségét a tanácsnoki állásra, annak oka az, hogy feltűnően nagy tülekedés indult meg főleg a fiatalabb generáció részéről ezért a pozicióért. Vezető bizottsági tagoknál valósággal búcsújárás folyik műszaki főtanácsosok sőt egyes tanácsosok részéről is. Valamennyien meg akarják előzni Kempelen Ágostont, aki hűséges és becsületes, okos és tehetséges és ami a legfontosabb: akit még akkor sem lehetne mellőzni, ha nem volna ügyosztály-vezető.

Kétségtelen, hogy vannak műszaki főtanácsosok, akik tudásuknál és tehetségüknél fogva már régen megérdemelték volna a tanácsnoki pozíciót. De nem a Kempelen Ágostonét! Várjanak az urak sorukra. Eljön majd az ő idejük is, amikor majd az idők örök rendje szerint elmennek a mostaniak. Várakozzanak tehát azok, akikhez e pár sor szól, nyugodtan, illedelmesen, letompított hangsúllyal és még letompítottabb könyökkel.

*

A FŐVÁROS KÖZTISZTELETBEN és közmegbecsülésben álló főszámvevője: Sebő Béla most töltötte be főszámvevői működésének tizedik esztendejét.

A jubileum alkalmából a főváros számvevőségének tisztikara nevében a csoportvezetők és osztályvezetők élén Koronthály Kálmán főszámvevőhelyettes intézett bensőséges szavakat az ünnepelthez és a tisztviselők szere tetének és jókívánságainak látható jeléül a főszámvevőről Sződy Szilárd

Az angyalföldi rémregény

Irta: Müller Antal

Az angyalföldi szivattyútelep megépítése céljából tartott három versenytárgyalás ügyében elmondottam a magam véleményét az út és csatornaépítési szakbizottság legutóbbi ülésén. Jelen alkalommal nem kívánom ezt a témát folytatni, még kevésbé óhajtok személyeskedni, vagy az ebben az ügyben élet-halál harcot vívó üzleti érdekeltségek küzdelmeinek ingoványos mezejére lépni. Annál kevésbé, mert ennek a valóban rémregénynek nevezhető, botrányos versenytárgyalási hercehurcának egyes fázisait részletesen ismertette az *Uj Budapest*. Tegyünk tehát pontot az angyalföldi rémregény legutolsó fejezete mögé — ha ugyan ez a történet még nem fogja a maga tengeri kígyó mivoltával esztendőkig foglalkoztatni a hatóságokat, és állapítsuk meg röviden és egyszerűen azt a tényt, hogy az angyalföldi szivattyútelep megépítésének versenytárgyalási tragikomédiája teljes és tökéletes csődjét jelenti a Közszállítási Szabályzatnak és a mai versenytárgyalási eljárásnak.

Az angyalföldi szivattyútelep megépítésére hirdetett három versenytárgyalásnál — igen stílszerűen — egy angyalföldi társasjáték: a lemez-dobálás adott döntő sikert. Amint az angyalföldi grundok sípistáinál szokás, a kártya kiosztása után mindenki tudta, hogy mi van az ellenfél kártyáiban. Az egységárak nyílvánosak, a második versenytárgyalásnál már nem volt titkuk a pályázóknak — akik végeredményben valamennyien szakemberek — egymás előtt. Az egész versenytárgyalási eljárás egyetlen gúnykacajba fulladt volna, ha szomorú mentőként nem állana az a tény, hogy erre a szabadtéri előadásra végeredményben több mint százezer pengőt fizetett rá a főváros.

Az angyalföldi rémregényből ímmáron egyetlen momentum érdekli a közönséget, de elsősorban a várospolitikusokat. Mit kell csinálni, hogy az e fajta esetek meg ne ismétlődjenek? Hogyan kell rendet teremteni a versenytárgyalási dzsungelben, az érdekek és üzleti szempontok azon zavaros szövevényében, melyet a vállalkozói élet reprezentál, hogyan lehet a legcélravezetőbb utat megtalálni? Nem a jog teljességére gondolok, amely tudvalevően a legnagyobb igazságtalanság, hanem a közérdek és a jogos magánérdek olyan kiegyensúlyozására, amely egyrészről a legnagyobb munkaadó: a főváros részére megfelelő munkát tud biztosítani, olyképen azonban, hogy a jogos magánérdek se szenvedjen kárt, főleg ne azok az érdekek, amelyek a gyengék és az elesettek: a kisiparosok céljait szolgálni vannak hivatottak.

Sem idő sem hely nincs a problémának teljes kiteregetésére, de nincs is erre szükség, annyira ismeri ezt a témát az *Uj Budapest* olvasótábora, de az önkormányzati fórumok és az országgyűlés képviselőháza is, amelyek előtt számtalanszor beszéltem és fogok beszélni erről a témáról. Unos-untalan föltett kérdés: a legolcsóbb ajánlati rendszer-e a legmegfelelőbb a közérdeknek vagy pedig azt az ajánlatot fogadje-e el a hatóság, amely a hivatalos egységár-táblához a legközelebb van? Ez a kérdés gerince az egész problémának, az erre adandó felelet alkalmas arra, hogy tisztázza a reális és irreális ajánlatok problémáját.

Állapítsuk meg nyíltan és becsületesen: a számtanban csodák nincsenek, kétszer kettő mindig négy, de a négyes számjegyre lyukadunk ki akkor is, ha a kettőhöz kettőt adunk. Olyan bolond vállalkozó nincs, aki azért vállalkozzon, hogy ráfizessen a munkára. Valahol tehát okvetlenül hiba van a kréta körül, vagy rossz az összeadási, illetőleg szorzási művelet, vagy tudatosan sokat vagy keveset ír fel a táblára a rosszúl fogó kréta.

Az orvosságok egész tömege áll rendelkezésére: az ipartestület megkérdezésétől kezdve egészen a kizárási javaslatig, a tudatosan irreálisan ajánlatot tevővel szemben. Én az alkalommal nem térek vissza újból annak megvitatására, a sok rossz orvosság közül melyik a legkevésbé rossz. Ellenben egy kérést illetőleg kérdést intézek a kiíró hatóságokhoz, *Bornemisza* Gézához csakúgy, mint *Szendy* Károlyhoz. Egy statisztikai összeállításról van szó, amelyet — minden külön költség nélkül — mind a két úr három napon belül elrendelhet.

Arra vagyok kíváncsi, hogy a folyó esztendőben végrehajtott közmunkáknál, államiaknál csakúgy mint a városiaknál, mekkora különbségek mutatkoztak az elvállalási és a ténylegesen elért kivitelezési ár között. Precízebben fogalmazva meg a kérdést: mekkora különbség mutatkozik a versenytárgyalási megbízás alapjául szolgáló összeg és végszámla között. Még magyarabbul: mennyivel drágul a közmunka, amíg a megbízástól a végszámláig elérkezik?

Némi támaszpontot nyújtok, amikor megállapítom, hogy a közmunkák legtöbbjében — és ez főleg az állami közmunkákra vonatkozik — a legolcsóbb ajánlattevő nagyobb összeget kap kézhez a közmunka végén, mintha nem az ő hanem a legdrágább ajánlattevő ajánlatát fogadták volna el. A legolcsóbb ajánlati rendszernek az a rákfenéje, hogy a legolcsóbb áron ajánlatot tevő vállakozó nem is reszkíroz sokat, mert hiszen kétségtelen, hogy a munka közben előálló változások és pótmunkák révén végeredményben többet profitál, mint a legdrágább ajánlattevő profitált volna.

Ez az angyalföldi rémregény legfontosabb tanulsága. Rendet kell teremteni a kiírási fronton, miniszternek és polgármesternek egyaránt fegyelmi eljárás alá kell vonni azt a tisztviselőt, aki olymódon fogalmaz meg egy kiírási feltételt, hogy az félreértésekre, utólagos magyarázatokra és pótmunkákra adjon lehetőséget. Egyetlen egy ilyen rendelet — és annak szigorú végrehajtása — nagyobb írtást végezne a versenytárgyalási dzsungelben, mint húsz ankét és a Közszállítási Szabályzatnak negyven revíziója!

művész-tanár által készített művészi plakettet nyújtott át.

A főszámvevő válaszában meghatva mondott köszönetet a jókívánságokért és a tisztviselőknek azért az odaadó munkásságáért, amellyel őt a tíz esztendő alatt támogatták.

Szendy Károly polgármester igen meleghangú levélben üdvözölte Sebő Béla főszámvevőt a ritka jubileum alkalmából, rámutatva ebben azokra a kimagasló érdemekre és önfeláldozó munkásságra, mellyel a főszámvevő nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a főváros gazdasági élete újra szilárd alapokra kerüljön.

A polgármester egyébként személyesen is felkereste a jubiláns főszámvevőt hivatalában, ahol tisztelői és barátai is igen nagyszámban keresték fel jókívánságaikkal.

*

A SZÉKESFŐVÁROSI SZÁMSZÉK tisztikara bensőséges, meleg ünneplésben részesítette Felsőöry Jenő számszéki főkönyvszakértőt és Miklós Viktor számszéki számtanácsost, akik most töltötték be közszolgálatuk huszonötödik esztendejét. A negyedszázados évforduló délelőttjén Veres Imre dr. számszéki igazgató tolmácsolta meleghangú beszéddel a tisztikar megemlékezését, este pedig társasvacsora keretében ünnepelték a jubilánsokat.

*

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTER a testnevelési főiskolai tanács tagjává Felkay Ferenc dr., székesfővárosi tanácsnokot az 1936—37. tanévre kinevezte.

MŰVÉSZI KÉP ÉS HOFFMANN KÉPKERET AZ IGAZI OTTHON DISZE!

Eltolás helyett restaurálják a belvárosi főplébánia-templomot

Megszüntetik a templom mai romszerüségét, kiegészitik a szentély gótikus ablakait, középkori technikával faragják le a falfelületet

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Amikor a nyár folyamán kiszámították a belvárosi főplébánia-templom eltolásának és felmagasításának költségeit, kiderült, hogy kétmillió pengőbe kerülne a Fridrich Lajos műszaki főtanácsos által kontemplált eljárás. Mivel pedig erre a munkálatra a fővárosnak előreláthatólag hosszabb ideig pénze nem lesz, a legutóbbi időkben arra vonatkozóan történt illetékes fővárosi helyen elhatározás, hogy ideiglenes megoldást keresnek. Eszerint az elgondolás szerint nem történne egyéb, minthogy megszüntetik a templom mai romszerüségét, helyreállítják az oldalfalakat, az eltolást és a felmagasítást pedig jobb időkre halasztják.

A Müemlékek Országos Bizottsága a változott helyzet következtében nemrégiben szakértekezletet hívott össze a templom helyreállítása ügyében. Ezen a szakértekezleten megtárgyalták az ideiglenes tennivalókat. Alapelvül mondották ki, hogy a Müemlékek Országos Bizottsága a feltárt gótikus részleteknek gondos konzerválását és megőrzését kívánja, csak a legszükségesebb és kétségtelenül megállapítható helyreállításokkal és pótlásokkal és minden olyan helyreállítás mellőzésével, amely önkényes, és lelettel vagy indokolt analógiával alá nem támasztható.

A szentély gótikus ablakait a mai müemléki elveknek, az esztétikai hatásnak, a városképnek és a templom mai kultusza jellegének megfelelően kifogják egészíteni, és a szentélyablakok most elfalazott részeit is kibontják. A déli torony román helyiségének és a hozzácsatlakozó gótikus helyiségnek helyreállítása kő-müzeum céljaira fog megtörténni. Középkori technikával fogják a szentély falfelületét nagyobb terjedelemben lefaragni, de elhagyják a gótikus terméskő-falat a barokk felfalazástól elválasztó párkánysáv alkalmazását.

A főváros Lux Kálmán dr.-nak a részletes restaurálási tervek elkészítésére megbízást adott. A restaurálás a Müemlékek Országos Bizottságának közvetlen felügyelete mellett fog történni.

Hézagpótló ujitás!

Van kisüveg **Igmándi** keserüvíz is 2—3-szori használatra **56 fillér**

Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

4 × 3 = 12

12 fillér csupán 4 csésze Kneipp malátakávé valódi Franck kávépótlékkal, tejjel és cukorral. Négytagu család számára a legjobb és legolcsóbb reggeli, hiszen csak 12 fillér napi kiadást jelent, ami igazán nem luxus!

A józsefvárosi választás története egy bírósági itélet tükrében

A közigazgatási bíróság megbélyegző megállapitásai valótlan adatokat tartalmazó közjegyzői okiratokról, a választási hamisitásokról és arról, hogy szabad-e a választási elnöknek detektiveket alkalmaznia

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Jelentették röviden a napilapok, hogy a közigazgatási bíróság október másodikán tartott ülésében *Bothos* Gyula dr. tanácselnök tanácsában és *Borsos* Endre dr. előadásában elutasította a főváros VIII. választókerületében a múlt esztendő júliusában tartott községi választások ellen *Hajdú* Marcell dr. és *Bogenfürst* György által beadott panaszokat. A főváros tiszti ügyészsége most kapta kézhez ebben a nem mindennapi érdekességű ügyben a közigazgatási bíróság ítéletét. A közigazgatási bíróság ítéletének indokolása *valóban szenzációs* és megérdemli a városháza, nemkülönben a várospolitikai körök érdeklődését.

A közigazgatási bíróság ítéletének indokolása elsőnek *Hajdú* Marcell dr. azon kérelmével foglalkozik, hogy a választási eljárás szabálytalan lefolytatása miatt *Hajdú* Marcell és társai részére az okozott kárnak: *tizenkétezer pengőnek* megfizetésére kötelezze a választási bizottság elnökét és tagjait a bíróság. A közigazgatási bíróság *Hajdú* Marcell panaszának a kártérítésre irányuló részét *hatáskör hiánya miatt* érdemi elbírálás nélkül elutasította, mivel semmiféle törvényes jogszabály nem utalja a kártérítési igények elbírálását a közigazgatási bíróság hatáskörébe.

Elvi jelentőségű megállapítása a közigazgatási bíróság ítéletének, hogy

nem minden szabálytalanság eredményezheti a választás megsemmisítését, hanem csak az olyan szabálytalanság szolgálhat erre alapul, amely a választás eredményére befolyással volt.

A jelen esetben a panasz tárgya tulajdonképen az, hogy a panaszosok pártjainak ajánlásait *a választási bizottság nem fogadta el* és ezért a szóbanforgó pártok lajstromait nem bocsájtották szavazás alá.

Ebben az irányban természetszerüen nem szabad szem elől téveszteni *azt a törvényes rendelkezést*, hogy legalább ezer érvényes ajánlás szükséges ahoz, hogy valamely párt lajstromát szavazás alá bocsássák. Ennélfogva a választás eredményére csak annak a körülménynek lehetett volna befolyása, ha a panaszos pártoknak *lett volna ezer érvényes ajánlása* és a választási bizottság még sem fogadta volna el ajánlásaikat. Egyéb szabálytalanság tehát — ha történt volna is — nem nyujthat alapot a választás megsemmisítésére, mert a választás eredményére befolyással nem lehetett. Ha ugyanis

az említett pártoknak nem volt meg a kellő számú ajánlásuk: a választási bizottság által esetleg elkövetett szabálytalanságoknak nincs jelentőségük, mert bizonyos, hogy lajstromaik szavazás alá nem voltak bocsájthatók.

Ezért a bíróság a panaszokban előadott de döntő jelentőséggel nem bíró szabálytalanságokat *ítéletének meghozatalánál nem vette figyelembe.*

Mindkét párthoz tartozó panaszosok kifogásolják, hogy a választási bizottság az ajánlások átvizsgálásához *írásszakértőket és detektíveket* alkalmazott. A panaszosok ezen megállapítására az a közigazgatási bizottság éles és frappáns felelete, hogy

a detektivek alkalmazását nem lehet szabálytalanságnak minősíteni, ennek semmi jelentősége nincs, mert a választás eredményére befolyással nem lehetett. Az érvényes ajánlások számát ugyanis detektivekkel való nyomozás nem változtathatta meg.

Ami pedig a szakértők alkalmazását illeti, ez szabálytalanságnak azért nem minősíthető, mert köztudomású tény az, hogy

az ajánlási íveken pártokra való tekintet nélkül, — nagy számban szoktak hamisítások előfordulni, és az írásszakértői vélemény megkönnyíti az ilyen visszaélések kiderítését.

Az igazoló választmány azon megállapításával szemben, hogy a *Független Frontharcosok, Demokraták, Szabadpolgárok és Munkások Blokkja* által benyujtott ajánlások közül hétszáztizenegyet érvényteleníteni kellett, mert az ajánlási aláírás nem az ajánlók aláírása, *Hajdú* Marcell dr. tizenöt darab, összesen kettőszázharmincöt az ajánlási íveken szereplő választó által aláírt közjegyzői nyilatkozatot mutat be. A becsatolt és közjegyzőileg hitelesített nyilatkozatok kétségtelen bizonyítékai annak, hogy az azokon szereplő választók *kijelentették*, hogy az ajánlási ívet és választói szelvényüket sajátkezüleg írták alá, ám, hogy ez a kijelentésük megfelel a valóságnak, azt maguk a nyilatkozatok nem bizonyíthatják.

— Ezért — mondja a bírósági indokolás —

a bíróság a nyilatkozatok tartalmi valóságának megállapítása céljából megkezdte a nyilatkozatokon levő közjegyzőileg hitelesített névaláírásoknak a vonatkozó ajánlási íveken és szelvényeken látható névaláírásokkal való összehasonlítását, és már az 1—100. számú alapajánlási ívekkel való összehasonlítás alapján arra az eredményre jutott, hogy a nyilatkozatokat aláírt választók közül húsz egyénnek a nyilatkozata nem felel meg a valóságnak.

Kiderült ugyanis, hogy több esetben sem az ajánlási íven, sem a szelvényen levő névaláírás nem a nyilatkozatot aláíróknak a névaláírása, hanem *idegen kéztől* ered.

Ily módon *Hajduék* — leszámítva a bíróság által valódiaknak el nem ismert aláírásokat, — mindössze *kilencszáznyolcvanhét* érvényes ajánlással rendelkeztek, vagyis ajánlásaik száma az ezren alul maradt, tehát a bíróságnak tovább nem is kellett vizsgálnia az ajánlási íven szereplő többi ajánlást. Ugyanilyen vizsgálat azt is kiderítette, hogy a Keresztény Ellenzéknek csak *hétszázharminckilenc* érvényes ajánlása volt. Erre való tekintettel a bíróság *mellőzte a panaszosok által felajánlott ama bizonyítás elrendelését*, amely azoknak a választóknak tanuként leendő kihallgatására irányult, Ez a bizonyítás, — mondja a bíróság — teljesen céltalan lenne, mivel teljes siker esetén sem lenne megállapítható, hogy a *Keresztény Ellenzék ezer érvényes aláírással rendelkezett.*

A szanálási időszakban egyetlen fiókkönyvtár sem létesült

Változatlanul sulyos a Fővárosi Könyvtár anyagi helyzete

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A most megjelent fővárosi könyvtári évkönyvben Enyvvári Jenő, a könyvtár igazgatója ismerteti a könyvtár 1935. évi működésének adatait. A könyvtár olvasói az elmult évben 1,133.026 kötetet forgattak meg. A forgalom az 1934. évi adatokhoz viszonyítva 84.788 kötettel emelkedett, aminek okát azonban, sajnos, nem a könyvtár helyzetének javulásában, hanem az olvasóközönség rossz gazdasági helyzetében kell keresni. A könyvtárigazgató a könyvtár súlyát és jelentőségét a magyar szellemi és kulturális életben a hivatalos statisztika alapján mutatja ki és egyszersmind helyzetképet is nyujt. Eszerint a Fővárosi Könyvtár kölcsönzési forgalma két és félszer volt nagyobb, mint a többi budapesti könyvtáraké együttvéve. Ez az arányszám különben már évek óta állandó.

Ezzel szemben a könyvtár könyvbeszerzési hitelének évek óta tartó lemorzsolódása miatt alig képes nivóját biztosítani, hiszen a könyvtár főereje a könyvanyag rendszeres fejlesztésében rejlik. E súlyos anyagi helyzet a fiókkönyvtárak anyagának utánpótlásánál és fejlesztésénél mind erősebben érezteti hatását nem is szólva arról, hogy a szanálási időszakban nem létesült egy új fiókkönyvtár sem. A mult esztendőben a könyvtár tudományos központi könyvtára 7.610, a fiókkönyvtárak pedig 8.833 kötettel gyarapodtak. A könyvállomány gyarapodása tehát 16.443 kötet. Ugyanez évben az állandó kölcsönzők száma 15.752. Az évkönyv gondos összeállításban közli a központi könyvtár új szerzeményeinek válogatott jegyzékét, valamint a Budapesti Gyüjtemény beszerzéseinek időrendi jegyzékét.

A Fővárosi Könyvtár évkönyvében ünnepli Budapest két nagy közéleti eseményét: Budavár 1686. évi visszafoglalásának és Liszt Ferenc halálának jubiláris évfordulóit. Mindkét alkalomra a könyvtár nagy bibliografiai munkát jelentetett meg. „Buda visszafoglalásának egykorú irodalmá"-ban az 1683—1718-ig megjelent, a felszabadítás előkészületeit, tényét és jelentőségét tárgyaló müvek, röpiratok és ujságok vannak időrendben összefoglalva. Az összegyüjtött munkák száma: 1618. A bibliográfiához készült tanulmány Buda elfoglalásának és visszavételének európai jelentőségét mutatja ki s ez utóbbival kapcsolatban a keresztény szolidaritás XVII. századi kialakulásának vázolását is megkísérli.

Liszt Ferenc születésének 125. és halálának 50. évfordulójáról elsősorban azért emlékezik meg ünnepélyes keretek között a Fővárosi Könyvtár, mert a nagy zeneköltőben Budapest a főváros modern zenei élete megalapitóját, azonkívül nagylelkü jótevőjét is tiszteli. A Liszt Ferenc-bibliografia, amelynek bevezető tanulmánya főként Lisztnek a fővároshoz való kapcsolatait ismerteti, a következő fejezetekre oszlik: Liszt élete, viszonya kortársaihoz, Liszt művei, Liszt a szépirodalomban és Liszt-kultusz. Buda visszafoglalásának bibliografiáját a könyvtár Budapesti Gyüjteményének tisztviselői készítették, a Liszt-bibliográfia szerzője pedig Koch Lajos könyvtári felügyelő.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedőlemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsitvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

Tungsram
DUPLASPIRÁLLÁMPA
több fényt visz otthonába!

HIREK

Jubilál a fővárosi zeneiskola

Irta: Felkay Ferenc dr.

A székesfővárosi zeneoktatás az idén ünnepli fennállásának 25 éves évfordulóját. Annak idején, 1910-ben létesültek az alsófokú zenetanfolyamok, a fővárosnak mintegy 20 iskolájában Sztojanovits Jenő vezetése alatt. 1912. évben néhai Kacsóh Pongrácot bízta meg az akkori polgármester, Bárczy István, a főváros zeneoktatásának a legfőbb vezetésével és irányításával. Ő ezt továbbfejlesztette és az alsófokú tagozat mellé, közép- és felsőfokú tagozatot is létesített, amely felsőfokú tagozat 1922 óta a felsőzeneiskola nevet viseli. Ez az iskola teljesen főiskolai jelleget nyert, főiskolai tanterv szerint oktatják az intézet növendékeit, akiknek részére államérvényes bizonyítványt adnak ki. A Kálvin-téri felső zeneiskolában az éneket és gordonkát, az alsó foktól kezdve egészen a legfelsőbb fokig tanítják, míg az iskolákban levő zenetanfolyamokon a zongora és hegedű tanítás csak az alsóbbfokú tagozatban van meg.

A főváros ezidőszerint 50 zenetanfolyamot tart fenn 1200 növendékkel, míg a felső zeneiskola növendékeinek a száma jelenleg 300. Nemcsak a főváros zenei életében, de országos viszonylatban is igen jelentős szerepet tölt be a fővárosnak ez a kulturális intézménye, amelyet példás módon vezet annak kiváló igazgatója, Gessler Ödön, aki 1917 óta áll a fővárosi zeneoktatás szolgálatában. Annak idején kezdetben Sztojanovits mellett, majd mint Kacsóh helyettese vett részt az iskola munkájában, Kacsóh halála után pedig őt állították ennek az intézménynek az élére.

A főváros a zenetanítás terén is arra törekszik, hogy az a mai kor követelményeinek megfeleljen. Ennek a követelménynek a főváros könnyen tud eleget tenni, mert szerencsés kézzel kiválasztott és hivatásának magaslatán álló oktatói kar áll rendelkezésére, akik kiváló igazgatójuknak a vezetése mellett szívvel-lélekkel dolgoznak a zeneileg tehetséges tanulóknak a továbbképzése érdekében.

Ez a negyedszázad hosszú idő az intézmény életében is, amelyről érdemes megemlékezni, mert szervesen illeszkedik bele a maga munkájával annak a kulturális programnak a megvalósításába, amelyet a polgármester úr maga elé kitűzött és amelynek célja oly képzett, szellemileg, testileg erős ifjúságnak a felnevelése, akik a maguk tehetségének, képességeinek az erejével tudnak és akarnak küzdeni a jobb magyar jövendőért.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-34.

BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javításban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Másfél évtized: Uj Budapest!

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcrakészségének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST
szerkesztősége és kiadóhivatala

Verébháboru a Belvárosban

Nem tud megszabadulni Budapest az elszaporodott verebektől és galamboktól

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Tiszti Kaszinó, amely tudvalevően a városparancsnoksági palota Váci-utcai frontján székel, az elmult hetekben furcsa beadvánnyal fordult a polgármesterhez. Azt panaszolta a katonatisztek klubjának vezetősége, hogy helyiségeiket hovatovább használhatatlanná teszi az épület körül fákon tanyázó verébhadsereg. A verebek télidőben a kora délutáni szürkület óráiban százával telepszenek meg a kaszinó Váci-utcai és Duna-utcai oldalán terebélyesedő fákon, lármájukkal lehetetlenné téve a kaszinó utcára néző helyiségeiben való tartózkodást. A katonatisztek beadványa azt sem hallgatja el, hogy az esti órákban a fákra telepedett verebek miatt köztisztasági veszélyt jelent a kaszinó épületébe való bemenetel.

A polgármester gyors intézkedésre szólította fel a főváros kertészeti telepét, amelynek hatáskörébe tartoznak a Váci-utcai verebek is. Morbitzer Dezső, a fővárosi kertészet európai hírű igazgatója rögtön meg is indította hadjáratát a belvárosi verebek ellen. Egyelőre a Tiszti Kaszinó környékét iparkodnak a verebektől megtisztítani, olyképen, hogy díszes lombkoronájuktól megfosztották a Kaszinó épületét közvetlenül körülölelő platánokat. A háborúság legújabb fázisairól

Morbitzer Dezső

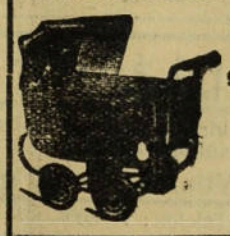
igazgató a következőket mondotta munkatársunknak:

— Egyebet nem tehettünk, minthogy megcsonkítottuk és kisebb ágaitól lemeztelenítettük a platánokat. Egy darabig — amíg a lenyesett ágak újból ki nem nőnek — csend és rend lesz a Tiszti Kaszinó körül, de azután újból kilombosodnak a platánok és újra menni fog a panasz a polgármesterhez. Sajnos, a verebek ellen semmit sem tudunk tenni, ha csak meg nem fogadjuk az egyik konfúzus feltalálónak azt a tanácsát, hogy esténként madzagra vert baglyokat importáljunk a Váci-utcába, az egész nap folyamán éhező baglyok azután megeszik a verebeket!

— A baj ott kezdődött — mondotta Morbitzer — hogy a háború alatt egyéb fa hiányában platánokat voltunk kénytelenek a Tiszti Kaszinó környékén elültetni. A platánokat nagyon szeretik a verebek, mert a platán vékony ágain a verebek pompásan tudnak gubbasztani. Éjszaka ugyanis a veréb görcsöt kap a lábába, hogy le ne essen az ágról, a platánágat pedig jól át tudja fogni az apró veréb-láb. A verebekre való tekintettel egész Európában a belső területeken már sehol sem ültetnek platánokat.

A verebek ellen indított háború nem új keletű. Gyors és biztos ellenszert azonban még mindig nem sikerült a verebek ellen találni. Pár évvel ezelőtt, amikor a belvárosi veréb-háború első hadmozdulatai megkezdődtek, Európa valamennyi fővárosát felkereste levelével Morbitzer igazgató. Konkrét védekezési módot azonban sehonnan sem kapott. A legbölcsebb volt mindenesetre Berlin városának a válasza. A berlini kertészeti igazgató azt válaszolta budapesti kollégájának, hogy náluk nincs verébprobléma! A berliniek olyképen védekeznek, hogy — elkerülik azokat a fákat, amelyeken verebek tanyáznak!

Elmondotta még munkatársunknak Morbitzer Dezső, hogy nemcsak a verebek ellen küzdenek hiába, nem tudnak megszabadulni a galamboktól sem. A Szervita-téren, vagy a Liszt Ferenc-téren például azért nem lehet virágot kiültetni, mert a galambok mindent lelegelnek. Irtani nem lehet őket, részben azért, mert nincs mivel, de részben azért sem, mert félnek az Állatvédő Egyesülettől és a gyengéd szívű vénkisasszonyoktól! Ilyen problémái vannak Budapest népszerű kertészeti igazgatójának 1936-ban!

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendű minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

NAGYKOVÁCSY-tól
IV., Városház-utca 5
XI., Horthy Miklós-út 39.

A Százados-úti iskola igazgatójának búcsúztatása. A Százados-úti iskolát tizenöt évig vezette Urbányi C. József, amely idő alatt számos kultúrális intézmény létesült az iskola mellett. Miután most megvált az intézettől, tanítványok és tanítók szeretettel búcsúztatták. A tanítótestület értekezletén Zerenszky Károly c. igazgató mondott beszédet, majd átnyujtották a testület által felajánlott emlékképet, amely L. Solti Erzsébet művészi alkotása. A növendékek ünnepélyén Szilágyi Ilonka hatásos köszöntője után F. Kápolnay Irén tanítónő bájos és szellemes alkalmi kórusa következett, majd Papp-Kökényesdy Ilona nyujtott át virágcsokrot a hálás tanítványok nevében. Az énekkar bravurosan adott elő dalokat P. Csárics Olga vezetésével. Este a Metropol szállóban volt búcsúvacsora, ahol vitéz Balogh György, a Százados-úti továbbképző iskola új igazgatója a Keresztény Tanügyi Bizottság nevében, Pálmay Béla középiskolai tanár pedig a tanügyi tisztikar nevében mondott beszédet.

Előadás a Keresztény Tanügyi Bizottságban. A Keresztény Tanügyi Bizottság hétfőn este tartotta Bednárz Róbert prelátus elnökletével rendes összejövetelét, amelyen Migray József tartotta meg annak az előadássorozatnak első részét, amelyet a Bizottság a bolsevista-ellenes küzdelem során céljául tűzött ki. Bednárz Róbert bevezetőjében melegen köszöntötte a megjelenteket, majd méltatva az előadó bolsevista-ellenes irodalmi munkásságát, felkérte előadásának megtartására.

A magyar tanítónők felveszik a harcot a bolsevizmus ellen. A Keresztény Tanügyi Bizottság női szakosztálya (IV. Városház-u. 10.) november 9-én délután 5 órakor taggyűlést tart, melyen a bolsevizmus elleni gátak kiépítésének módozatait fogják tárgyalni. Bednárz Róbert prelátus, a Tanügyi Bizottság elnöke, Masson Izabella, a szakosztály elnöke, Toperczer Ákosné országgyűlési képviselő és több kiváló pedagógus fogja bevezetni a közérdekű vitát.

Október hó 31-én, november hó 3-án és 7-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Versenytárgyalási hirdetmény

Budapest Székesfőváros Gázművei utalással a „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén jelen számában is közölt általános ajánlati feltételekre, az V. ker. Révész-ucca 25—27. sz. a. gázszerelési tárgyak műszaki telepén levő műhelyépület munkásöltöző és bontóhelyiségek toldalék építésével kapcsolatos

bontási, föld, kőműves, beton, elhelyező, vas, vasbeton és szigetelő munkái, valamint ugyanazon a telepen levő vasbetonépületben létesítendő ipari munkahely és raktárhelyiség bontási, föld, kőműves, beton, elhelyező, vas, vasbeton és szigetelő munkái

vállalatbaadására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett **ajánlatokat** Budapest Székesfőváros Gázműveinél (VIII. Tisza Kálmán-tér 20. Anyagbeszerző osztály) legkésőbb folyó évi

november hó 12-én délelőtt 10 óráig

„A/3280" számra való hivatkozással közvetlenül nyujtandók be.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

Csak bosszusága lesz

ha ócska zongorát vesz.

Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!

Musica

Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 1-891-18.

VÁLLALKOZÁS

Birtokon belül!

*

Negyedszer is a belügyminiszter elé kerül az angyalföldi szivattyutelep megépitésére hirdetett versenytárgyalás

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Az angyalföldi szivattyútelep megépitése tárgyában az út- és csatornaépitési szakbizottság elfogadta a polgármester azon előterjesztését, hogy a *Pittel és Brausevetter* továbbá a *Zsigmondy* cégek együttesen kapjanak megbizást a több mint félmillió pengőt reprezentáló közmunkára. A polgármester ebben az ügyben természetszerűen eredeti előterjesztéséhez képest fog határozni.

Mint az *Uj Budapest* munkatársa *illetékes helyen* értesül, a polgármester véghatározatában nem fogja kizárni a felülvizsgálati kérelem lehetőségét, vagyis módot nyújt azoknak a pályázóknak, akik érdekeiket sértve érzik, hogy fellebbviteli kérelem benyújtása kapcsán birtokon belül a belügyminiszter döntését kérjék ki az ominózus ügyben. A törvényes felebbezési határidő lejárta után a főváros az összes iratokat a beadott felebbviteli kérelmekkel együtt azonnal fel fogja terjeszteni a belügyminisztériumnak.

Nem kétséges, hogy a belügyminisztérium döntése ismét hónapokig el fog húzódni ebben az ügyben. A belügyminisztérium újból ki fogja kérni az iparügyi és a kereskedelemügyi minisztériumok szakvéleményét. Lehetséges, hogy a belügyminisztérium végső fokon jogerősen dönt és valamelyik pályázónak juttatja a közmunkát, de az is lehetséges, hogy a polgármesterre bízza a döntést, esetleg annak határozatát jóváhagyja, vagy pedig új versenytárgyalás kiirását rendeli el. Ily körülmények között a közmunka a jövő év tavasza előtt semmi körülmények között nem fogja kezdetét vehetni.

Uj kiirások

80%-os csapágyfém és angol (banka) ón szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 3-án délelőtt 9.15 óra.**

10.000 kg karbid szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi november hó 3-án délelőtt 10 óra.**

I. Különleges alapozási, II. föld-, kőműves-, vas-, beton-, és elhelyező munkákra a XIII. ker. Béke-tér és Szegedi-út sarkán az előljárósági épület épitéséhez. **Határidő: 1936. évi november hó 3-án délelőtt 9—10 óra.**

Gázolaj szállitására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1936. évi november hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Keramit kőanyag termelési és szállitási munkákra a IX., Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárak külső épitéséhez. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Külső épitkezési munkákra a IX. ker. Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárakkal kapcsolatos épitkezéshez. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Külső és belső csatornázási munkálatokra a IX., Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárakkal kapcsolatban. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Vontatóvágány vasútépitkezési munkákra a IX., Budapest-Nagyvásártelepen létesitendő áruraktárakkal kapcsolatban. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9—10 óra.**

Folytacél és folytacél-lemezanyag szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt 9 óra.**

Szélesvas szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 6-án délelőtt negyed 10 óra.**

Papiráruk szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi november hó 10-én délelőtt 10 óra.**

Bontási, föld, kőműves, beton, elhelyező, vas, vasbeton és szigetelő munkákra a Budapest Székesfőváros Gázművei V. ker. **Révész-utca 25—27. sz.** alatt levő gázszerelési tárgyak műszaki telepén levő **műhelyépület munkásöltöző és bontóhelyiség toldalék** épitkezéséhez, valamint az ugyanezen telepen levő vasbeton épületben létesitendő ipari munkahely és raktárhelyiség **bontási, föld, kőműves, beton, elhelyező, vas, vasbeton és szigetelő munkái** vállalatba adására. **Határidő: 1936. évi november hó 12-én délelőtt 10 óra.**

Papiranyagok szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 17-én délelőtt 9 óra.**

Borjúboxbőr, ökörcroupontalpbőr, ökörhasszélbőr, tehénnyaktalpbőr (rámának, kéregnek) és talphélésnek való tehénnyaktalpbőr szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 17-én délelőtt negyed 10 óra.**

Nyári egyenruhák, nyári és téli munkaruhák és vászonköpenyek kiszabási és megvarrási munkáira a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 27-én délelőtt 9 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 **Felelős: Kellner László dr.**

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsis-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSIA cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és beton-épitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

WIHART FERENC
épitész — épitőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Ideális otthona betegeknek és üdülőknek a
Dr. Pajor Szanatorium
és
Vizgyógyintézet
Budapest, VIII., Vas-u. 17. Telefon: 1-462-84.
Bel-, ideg-, asztma-, szivbetegek stb. felvétele.
Sebészet, szülészet, ortopédia, zander. Rheuma gyógyintézet. Rádiumkezelés. Bélfürdők (Darmbad)

Németh Miklós
könyvkötő és diszmüves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 8
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.
Telefon: 1—526—67.

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelek kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — **Javitást vállalunk**

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

XIV. évfolyam 45. szám

Budapest, 1936. november 7.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Mussolini

A magyar székesfőváros minden rendü és rangú polgárának gondolatát és lelkesedését tolmácsolta igen szerencsés hangon Budapest polgármestere, amidőn a főváros törvényhatóságának keddi közgyülésén megemlékezett Mussolini milanói beszédének magyar vonatkozásairól Hivatása magaslatán állt a törvényhatósági bizottság, amidőn lelkesen tüntetett a főváros közgyülésén Mussolini és Olaszország mellett.

— Minden magyar ember, — mondotta Szendy Károly, — a hála és köszönet érzésétől mélyen áthatva hallgatta végig Olaszország nagy miniszterelnökének legutóbbi beszédét. Mussolini szava történelmi jelentőségü szózat volt a világhoz, melyben rámutatott a magyarság szent ügyére, a revizió szükségességére.

A székesfőváros közönsége azonban nem elégszik meg a törvényhatósági bizottság egyhangú határozatával! Egyesületek és társaskörök, a főváros legszélesebb rétegeiből külön-külön üdvözlik az olasz miniszterelnököt, akinek megnyilatkozása Magyarország mellett a háború utáni idők magyar szempontból legnagyobb eseménye. Az egyetemi ifjúság fáklyás felvonulása az olasz királyi követség elé, Erdélyi Lóránt nemesvérü szavai Pestvármegye kisgyülésén, a Társadalmi Egyesületek Szövetségének üdvözlő távirata az olasz miniszterelnökhöz: jellemző megnyilatkozásai a székesfőváros és egész Magyarország végtelen hálájának a magyar érdekek nagy pártfogója iránt. Egész Magyarország összeforrott a nemes olasz nemzet legnagyobb fiának csodálatában, ő ma minden reménységünk és hitünk, hogy az ezeresztendős magyar igazság győzni fog és a megcsonkított ország visszanyeri régi határait!

A kormányzó úr félhivatalos hiradások szerint Rómába készül a magyar kormány vezető tagjainak kiséretében. Erre az útra a nemzet aggódó szeretete kiséri Magyarország kormányzóját, aki útjára a székesfőváros lelkesedését, hűségét és hódolatát is magával viszi. Soha senki mögé nem sorakozott olyan törhetetlen egységben Magyarország minden rendű és rangú polgára, mint amennyire egyetlen emberként áll a Rómába menő kormányzó és a magyar királyi kormány mögött a magyar haza. Nemcsak az a Magyarország, amely a maga keserű csonkaságában a trianoni határok között terül el, hanem az a Magyarország is, amely a szentistváni Magyarországot jelenti: a régi határokat, a völgyeket és bérceket, a folyókat és a rónákat, a régi várakat és az új sirokat és azt a négy millió magyart, amely maholnap husz esztendeje nem szünő remegéssel vágyakozik vissza az anyaország hűséges ölébe!

Ami a fővárosi uj törvényjavaslatból kimaradt

Irta: Szőke Gyula dr.

Talán szép és helyes, talán tudományos és elméletileg sikerült, de gyakorlatilag be nem vált törvényalkotások után újból olvassuk az új fővárosi törvény újabb módosítására vonatkozó pár szakaszos törvényjavaslatot, amely a kerületi elöljáróság vezetőjének, a kerületi előljárónak a hatáskörét szabályozza. Azonkívül vegyes rendelkezéseket tartalmaz.

A kerületi előljáró hatáskörét menynyiben szabályozza és illetve nemlegesen körülírja, most nem taglalom. Mindenesetre annyit le kell szögezni, hogy ezért a hatáskör-megállapitásért igazán *nem érdemes* külön törvényjavaslatot beterjeszteni! Lehet vitatkozni arról, hogy a változott viszonyok közepette a régi törvény alapján felállított kerületi elöljáróság és választmány nem tudja a neki megadott hatáskört kiélni, viszont az új igényeket nincs módjában kielégiteni. De amit most a törvényjavaslat nyújt, az nem több a réginél, és nem oldja meg a lehetőségeket, hacsak ilyennek nem tekintjük azt a miniszteriális felhatalmazást, hogy úgy a székesfőváros polgármesterének, mint a kerületi előljárónak a hatáskörét az eddigi törvényes rendelkezéstől eltérőleg is joga lesz szabályozni. Legalább ugyanezt a jogot megkapná a miniszterium a *kerületi választmányokra* is, hogy végre rendelet alapján megindulhasson a kerületek élete és a kerületekben az önkormányzat polgári elgondolásszerű működése. Ez azonban hiányzik a törvényjavaslatból.

A vegyes rendelkezésekben az új repülőteret csatolják a főváros területéhez és az ily célu ingatlanszerzésekhez és jogügyletekhez illetménymentességet kap a főváros. Ez tagadhatatlanul szükséges rendelkezés, mert a főváros országos érdeket elégít ki, amikor a repülőtér céljaira áldozatot hoz.

Ugyancsak a vegyes rendelkezések között egészül ki valamelyest a polgármesternek a hatóságokkal szemben való képviseleti joga és szűnik meg az a lehetetlen helyzet, hogy a székesfőváros törvényhatósági bizottságát, a kormányt képviselő főpolgármester képviseli. A hatásköröknek ez a rendezése szintén helyes és üdvös. És ha már az 1930. évi XVIII. t. c.-ben az önkormányzat önállóságát és szabadságát sértő ilyen rendelkezés helyet talál és a főpolgármesteri állás betöltéséről az 1934. évi XII. t. c. már olyatén képpen gondoskodott, hogy abba a törvényhatóságnak beleszólása nincs, úgy egészen természetes és a helyes kormányzati felfogást mutatja, hogy a kinevezett főpolgármester nem maradhat a törvényhatósági bizottság képviselője, különösen közigazgatási és vagyonjogi természetű ügyekben.

De ez a hatásköri változás még csak szaporítja a polgármester nehéz munkáját és azt a szerteágazó tevékenységet, amelyet a most idézett törvényhatósági törvényi novella a fővárosi törvény vonatkozó rendelkezésének a módosításával a törvényhatósági tanács eltörlése által a polgármesterre ruházott át. És *ez a másik nagy hiány*, amit az új fővárosi novella nem kiván rendezni. Személyektől elvonatkoztatva beszélek és semmi okom megcáfolni azt a bizalmat, amelyet *Szendy* Károly polgármesterrel szemben úgy a Keresztény Községi Párt, mint csekélységem is ismételten kifejeztünk. De a törvényhatósági tanács eltörlése óta elmúlt rövid idő is igazolja, hogy egy milliós városnak az egész közigazgatási és üzemi vezetését egy ember vállaira helyezni, még ha az olyan kiváló és ritka jelenség is, — gyakorlatilag meg nem oldható kérdés. A polgármester, — amint ez tényleg meg is történik —, az ügyosztály-vezetőket a heti tanácskozásra épen úgy szükségszerűen meghívja, ha kell többször is, mint régen a Tekintetes Tanács idején. A polgármester éppen úgy nem ismer minden dolgot, amint a tanácsi felelősség idején sem volt lehetséges, hogy a város első polgára a város minden egyes ügyével személyesen foglalkozzék. A nap neki is csak 24 órából áll és így fizikailag sincs ideje arra, hogy mindent maga végezzen.

Hogy nagyobb felelősség ráhárításával és a munkatársai felelősségének a csökkentésével a polgármester mégis megbírkózik a rendes idők rendes feladataival, ez az ő erejét, szorgalmát és kitartását, valamint a munkatársai hűséges segítségét igazolja, de nem azt, hogy a törvény elgondolása a gyakorlati életben alkalmazható. Ha pedig látjuk a gazdasági és pénzügyi helyzet komorságát, újabb és újabb nehézségeit, a költségvetés hiányát, a gazdálkodás súlyos feladatait, úgy bizonyára még azok is, akik a Tanács működésével nem voltak megelégedve, visszakívánják a polgármester mellett a főváros javára azt a felelősség mellett működő segítő kezet, amely a hivatalnoki tanács nehézkes és gyakran a főváros polgárságának életétől elvonatkoztatott működése helyett részben a polgárság soraiból alakult törvényhatósági tanácsról ezen új közigazgatási szerv gyermekbetegségéből ítéltek az egyébként helyes elgondolásból megalkotott szerv jövőjéről és azt, miután az önkormányzatnak erős védője és oszlopa volt, a szanáló főpolgármesteri hatalom kedvéért eltörölték.

Nem jó az a nagy sietség! Amikor az új fővárosi törvény a *törvényhatósági tanácsot* megalkotta, a fővárosi élet ismerői a törvény tárgyalása előtti megbeszéléseken, a törvény tárgyalása alkalmával az országgyülés mindkét házában és az életbeléptetés után a gyakorlat megfigyelésével figyelmeztették a kormányt, hogy a Tanácsra szükség van és az helyesen fog működhetni a köz javára, ha a szervezete gyakorlatiasan fog kiépülni, hatásköre jól lesz megállapítva és a Tanács tagjai, amennyiben nem a főváros vezető tisztviselőiből fognak választatni, hanem a főváros törvényhatósága a saját tagjai sorából küldi ki őket, — megfelelő előképzettséggel fognak rendelkezni. Megengedem, hogy a kezdet nehézségei a törvényhatósági tanács munkáján meglátszottak, ámbár az adott viszonyok és nehézségek közepette a régi, tapasztalt állami szervek és más közigazgatási, önkormányzati tényezők is legalább annyi kifogással találkoztak feladatuk megoldásánál. Ha pedig a főpolgármesterre ruházott szanálási hatalmat és annak eredményét látjuk, bizonyára minden illetékes tényező elismeri, hogy a kollektív testület állandó és gyakorlati szemmel ítélkező munkája sokkal nagyobb eredménnyel és megnyugvással oldhatta volna meg a feladatot, mint az a bámilyen odaadó munkát végző személy, aki a nép előtt az önkormányzat ellenségeként odaállítva volt kénytelen, bizonyára szive ellenére, szigorú rendelkezéseket egyedül kiadni.

Vissza kell térni a törvényhatósági tanácsi rendszernek ahhoz a formájá-

hoz, melyet javasoltam, s amely mellett azóta is kitartóan szólok, mert főleg a súlyosabb időkben a köz javáért dolgozó polgárság köréből meghivott testület az, amely osztatlan bizalommal tudja a nehézségeket leküzdeni és az áldozatokat is kívánó rendelkezéseket keresztülvinni.

És hol maradtak *az üzemek vezetésére* vonatkozó rendelkezések? Immár tiz éve, hogy vizsgálgatjuk az üzemeket, adjuk a bölcs tanácsokat, vesézzük a vezetőségeket, végezzük a nagy számításokat. Mindenkinek a feje felett ott lóg a damoklesi kard és senki a munkáját nem végezheti, mert vagy ő vizsgál, vagy őt vizsgálják. Pedig, ha ehelyett végre elkészülne az üzemek alkotmánya és itt is az üzemvezetők mellett az önkormányzat kiküldöttei megfelelő joggal, de megfelelő felelősséggel is összhangban végezhetnék az üzem életének nehéz, de a köz javára szükséges munkáját, úgy meg vagyok győződve, hogy már nem kellene a folytonos deficitek okait keresni, és az üzemeket ország-világ előtt *pellengére állítani*, mert a jóindulatú, hozzáértő önkormányzati szervek folyamatos működése a nehézségeket a gazdasági élet változásainak a megfigyelése alapján ki tudja küszöbölni.

Lehet, hogy a kormány ezzel a novelláris javaslattal olyan indokból siet, amelyet *nem írt be* a törvényjavaslat indokolásába és így nem volt ideje előkészíteni a javaslatot. Mindenesetre a főváros népe várja, hogy a hiányokat pótolják és *mielőbb jöjjön* vagy e helyett, vagy emellett az a javaslat, amelyik az új fővárosi törvény és az azt módosító novella hiányait *mielőbb pótolja!*

Az ifjuságért!

Bocsáry-Spur Kálmán dr. nagyjelentőségü inditványa a munkaközvetitésnek a főváros közigazgatási és üzemi életében való megszervezéséről és az ifjuság intézményes elhelyezéséről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A költségvetés részletes vitájának, amelyben a Keresztény Községi Párt tagjai élénken vették ki a részüket, egyik kiemelkedő mozzanata volt *Bocsáry-Spur* Kálmán dr. két indítványa. A fiatal városatya-gárda egyik legkitűnőbb tagja *Bocsáry-Spur* Kálmán dr., aki a maga nagy elméleti és gyakorlati képzettségével és tudásával *mindig eseménnyé teszi* a törvényhatósági bizottságban való — sajnosan oly ritka — szereplését.

Bocsáry-Spur Kálmán első indítványa a munka-közvetítésnek a székesfőváros közigazgatási és üzemi életében leendő megszervezését javasolja. *Bocsáry-Spur* rámutatott arra, hogy a *munkaközvetítésnek a székesfőváros közigazgatási és üzemi életében való megszervezése* szükséges addig is, amíg a kormányzat a munkaviszonynak korszerű szabályozását a nemzet érdeke és az ország termelési adottságának figyelembe vételével intézményesen végrehajtja.

Bocsáry-Spurnak az az álláspontja, hogy a főváros közintézményei és üzemei részére a jövőben eszközlendő közszállításokban *csak az a vállalat* részesíthető, amely a felállítandó munkaközvetítő szerv által esetenként kijelölt szellemi és testi munkásokat *az árlejtési feltételekben megszabott munkabér és illetmény mellett alkalmazza és ténylegesen foglalkoztatja.* Amennyiben ennek a rendelkezésnek a hatályossága az érvényben lévő Közszállítási Szabályzat kormányhatósági kiegészítését tenné szükségessé, a fővárosnak a Közszállítási Szabályzat módosítását kell a kormánynál sürgősen kieszközölnie.

Bocsáry-Spur másik indítványa felíratot javasol a kormányhoz a szellemi és testi munkás-fiatalság munkanélküliségének enyhítése céljából.

A kormányzatnak sürgősen meg kell állapítania és szabályoznia a *pénzintézetek*, a *magánvállalatok* (műhelyek és üzemek), továbbá a *nagybirtokok alkalmazási kötelezettségét.* A közmunkák kiadásánál, ahol a döntés joga a közhatóságot illeti meg, a fiatalabb nemzedék elhelyezése és tényleges foglalkoztatása ugyancsak *intézményesen, sőt kényszerítő erővel* oly módon biztosítandó, hogy a rendelkezés végrehajtását megtagadó vagy kijátszó vállalkozótól a közmunkákból való kizáráson kívül az általa netán élvezett vám-, adó- és kiviteli kedvezmények is megvonandók. Tekintettel arra, hogy eddig a magyar falu kultúrájának emelése érdekében évtizedek óta *komoly intézkedés nem történt,* sürgősen szükséges a községek és városok gazdasági, közegészségügyi és kultúrális életének területén elvégzésre váró számos munka-feladat (lakásügy, földműves-, gazdasági épületek, fogyasztási szövetkezet, posta, kutak ásása, csatornázás, stb.) *tervszerű kimunkálása és erre vonatkozóan a módozatok megállapítása.* A munkás-fiatalság elhelyezését is megkönnyítő oly *országos hatósági szervezetet* kell felállítani, amely a fiatalabb nemzedék munkanélküliségének állandó vizsgálatán kivül különösen a *munkaközvetítés és a munkapiacok megszervezését foganatosítja.*

Bocsáry-Spur indítványait *általános figyelemmel és megértéssel* fogadta a főváros törvényhatósági bizottsága és nem kétséges, hogy azok a főváros vezetőségének tetszésével is fognak találkozni. Ezek az indítványok mély és részletes tanulmányok eredményei és *az első kapavágást jelentik* az ifjúság tényleges elhelyezésének *gyakorlati megvalósítása* felé.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

VÁROSHÁZI NOTESZ

LASSAN, DE BIZONYTALANUL folydogál a közgyülési teremben a költségvetési vita. Az általános tárgyalás mindig a pártvezéreké: ekkor hangzanak el a város nagy problémáit érintő felszólalások, a pártvezéri megnyilatkozások, amelyek általában az elvi magaslatok ködös szféráiban mozognak. A részletes vita viszont a minorum gentium-é: ekkor kerülnek szőnyegre a gyakorlati szempontok, a partikuláris érdekek, a vicinális problémák.

A részletes vita alkalmával dörögnek a filippikák Óbuda csatornázásáért, ekkor követelnek több sétányt Kőbányára és közműveket a budai hegyvidéknek olyan eldugott részeire, amelyeket az asztalthoz szokott pesti ember egyáltalában nem is ismer. Sürün hallunk panaszokat a késő esti órákban arról, hogy a sósfürdői ingajárat nem közlekedik elég sürün és bebizonyítják a szónokok azt is, hogy a legsötétebb Ferencváros valóban a legsötétebb Budapesten, ott ég tudniillik a legkevesebb gázlámpa . . .

De félre a gúnyos megjegyzésekkel, minden piszlicsárságát túlmenően, ha nem is túlzottan érdekes, de értékes és tiszteletreméltó a költségvetés részletes vitája! Megható az az elan, amellyel a bizottsági tag urak szükebb pátriájuk problémáiról szavalnak, és egészen bizonyos, hogy a kültelki kávéházban, ha vasárnap délutánonként egy parti billiárdra összeűlnek a helyi nagyságok, a harmadik és negyedik fröccs között pártkülönbség nélkül szavaznak köszönetet a bizottsági tag urnak, aki oda merte dörögni a közgyülésen a polgármesternek, hogy ez így valóban nem mehet tovább!

*

MÉG NEM TÖRTÉNT DÖNTÉS arra vonatkozóan, hogy rendes vagy rendkivüli közgyülés keretében fog-e megtörténni november utolsó napjaiban Budapest új alpolgármesterének megválasztása. Csupán az látszik bizonyosnak, hogy november 25-én vagy 26-án fog választani a törvényhatósági bizottság, de még bizonytalan, hogy a választási aktuson kivül (a beiktatás a legújabb szokás szerint csak pár hét mulva történik) lesz-e más tárgya ennek a közgyülésnek.

Szó van arról, hogy december 9-én, vagy 16-án, amikor is lejár az alpolgármester-választás ellen beadható fellebbezés határideje, kerüljön sor a beiktató-ünnepségre és a három (két jogi és egy műszaki) tanácsnoki állás betöltésére. Azoknak az állásoknak a betöltése, amelyeknél a betöltés kinevezés útján történik, karácsony előtt okvetlenül meglesz, az újonnan kinevezett tisztviselők azonban csak január 1-től kezdve kapják magasabb illetményeiket, mert a státusz-rendezés csak a főváros jövő esztendei költségvetésében nyert pénzügyi fedezetet.

*

AZ ALPOLGÁRMESTER-VÁLASZTÁSSAL KAPCSOLATOSAN sokat beszélnek várospolitikai körökben arról a belvárosi vacsoráról, amelyet ezen a héten kellett volna megtartani. Ezen a baráti vacsorán beszélték volna meg a két jobboldali nagy párt vezetői a főváros vezetőségével egyetemben az összes függő problémákat és igyekeztek volna eloszlatni azt a homályt, amely az alpolgármester-választás frontján egyre ködösebb és komplikáltabb lesz.

Ez a szerda estére tervezett vacsora az egyik jobboldali politikusnál lett volna, de — ismeretlen okokból — egyelőre elmaradt. Állitólag azért, mert a költségvetési vita erősen igénybe veszi a vezér-politikusokat. De van olyan verzió is, hogy a halasztás oka abban rejlik, hogy az alpolgármester választás kérdésében, de egyéb kérdésekben is, egyelőre olyan ellentétek vannak a többségi pártok között, hogy ezeknek az ellentéteknek a kiküszöbölésére még a fehér-asztal sem érett meg. A zöldasztalról nem is szólva. A vacsora legújabb terminusa: a jövő hét szerdája.

*

CSÁRMANN FERENC NYUGALMAZOTT műszaki tanácsnok, a városrendezési ügyosztály volt érdemes vezetője kedden délelőtt váratlanul meghalt. A kedd délutáni közgyülésen Szendy polgármester a megilletődött törvényhatósági bizottság előtt meleg szavakkal parentálta el a hűséges öreg bajtársat . . .

Csármann Ferenc, mindnyájunk kedves Feri bácsija, kétségtelenül a főváros legnagyobb tanácsnokai közé tartozott. Nemcsak hivatali működését tekintve, — az ő alkotó tevékenysége, pompás mérnöki judiciuma, szigorú becsületessége mintául szolgálhatna a magyar köztisztviselő szobrához, — hanem testi nagyságát illetően is a legelsők között volt. Angol őseitől örökölte világos kék szemét és a wikingekre emlékeztető kétméteres alakját.

Életrajzában kedves szavakkal emlékezik meg Csármann Ferenc a fővárosnál eltöltött ujonc-éveiről:

— A szokásos érettségi találkozók első tiz esztendős ünnepén büszkén jelentettem volt iskolatársaimnak, hogy sikerült bejutnom a fővároshoz! A tizenötéves találkozón már szerényebben jelentettem nekik, hogy még mindig napidíjas mérnök az én címem és jellegem. Egyik-másik iskolatársam ekkor már tekintélyes állást foglalt el a tisztviselői, vagy hivatalnoki hierarchiában. Magyaráztam is neki, hja kedves barátom, a városnál dühöng az egészség! Igaz, a státus egyik érdemes és nagytudású tagja már 47 (nem tévedés) aktív szolgálati évében intézte friss egészségben a város ügyeit. Egy másik nagyon kedves, szorgalmas mesterünk pedig csak 43 éve, hogy a főváros szolgálatában állott.

— Türelemmel és kitartással azonban sokat elér az ember. Pontosan három hét hiányzott a tiz esztendőből, hogy végeszakadt a napidijas, vagy mint akkor mondották, a „nabdíjas" minőségben eltöltött időnek és a székesfőváros tekintetes tanácsa segédmérnökké választott meg.

— Ezekről az esztendőkről sok érdekes és a fiatalok gondolkodására nagyon jellemző adalékot tudnék felsorolni. Én is erőtől duzzadó, tettrevágyó, nagy ambiciókkal megáldott fiatal mérnök voltam s amint az nagyon természetes, az ilyen korban, nem mindenben és nem feltétlenül értettem egyet a hivatalvezető feljogásával és nézetével. Bizony-bizony előfordult nem is ritkán, hogy röviden, de félre nem érthető határozottsággal adta tudtomra, hogy: „Fiam Ön más munkakörben fog dolgozni!" Mit tehettem? Más munkakörben kellett előlről kezdenem! Téved, ha valaki azt hiszi, hogy én ennek a változatosságnak valami nagyon örvendeztem volna. Hogy valami nagy kitüntetésnek tartottam volna, azt sem mondhatom . . . .

Általános részvét és kartársainak hulló könnyei mellett helyezték Csármann Ferencet örök nyugovóra. Az Örök Világosság fényeskedjék neki!

*

MAGASAN SZÁRNYALÓ szavakkal vette át Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok a főváros közönsége és vezetősége nevében Irinyi Jánosnak,

A fővárosi tisztviselők éles jajkiáltása a miniszterelnökhöz

A gyengébb elemek végzetes eladósodására vezethet az állandóan felfelé ivelő drágulás ~ A termelőtől a fogyasztóig vezető ut megrövidítését kéri a tisztviselő-társadalom feltünést keltő memoranduma

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Jelentette az *Uj Budapest*, hogy a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége a Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetségével karöltve részletes memorandumot terjeszt a kormány elé, kifejtvén az emlékiratban a tisztviselőtársadalom legsürgősebb és legfontosabb kívánságait. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége a maga részéről *most készült* el a feliratterveztel, amely a nemzet gerincének, a középosztálynak valóban éles jajkiáltása a legsúlyosabb problémáról: a megélhetésről.

Megállapítja a memorandum, hogy a köz- és magánszolgálat tisztviselőiből és egyéb alkalmazottaiból álló társadalmi rétegek gazdasági helyzetének leromlása *már évekkel ezelőtt kezdetét vette*. Amikor a korona vásárló értékének rohamos sűlyedése folytán a fix-fizetések annyira elértéktelenedtek, hogy *a puszta létfentartás* is csak a régi jobb időkben szerzett lakás-berendezési tárgyaknak és más ingóságoknak vagy nem ritkán családi emlékként őrzött egyéb értékeknek eladogatása révén volt biztosítható. Az így kifosztott és leszegényedett háztartások hiányosságainak helyrepótlása utóbb, évek során át is nehezen és hézagosan történhetett, mert *a fizetések számértékének emelése a pénz vásárló-értéke szempontjából messze elmaradt a megélhetés költségeinek növekedésétől*. Az illetménynek pénzünk elértéktelenedése után megkezdett fokozatos feljavítása egyáltalában *nem érte el azt a mértéket*, amely kielégítő lett volna. Az 1933-ban létrehozott állítólagos egyensúly is csak abban az esetben maradt volna meg, ha *annak tényezői egyik oldalon sem változnak meg*, aminek nyomban azonban a létfentartási költségek állandó emelkedése folytán az ellenkezője következett be.

Azok a panaszok, amelyek a közalkalmazottak aggasztóan súlyosbodó gazdasági helyzetéről hónapok óta mind sürübben hangzanak el, a bajok forrását *két fontos körülménnyel jelölik meg*. Egyik az, hogy a megélhetési szükségletek beszerzéséhez fedezetet nyujtó illetmények mértéke általában véve *nem kielégítő*, ugyannyira, hogy mihelyt az annyira amennyire türhető egyensúly másik oldali tényezőjénél, a nélkülözhetetlen életszükségleti cikkek beszerzési költségeinél, akárcsak kismértékű kedvezőtlen változás áll be, ez a fix-fizetésüek háztartásában mindjárt *súlyos gondokat okoz*. A panaszok másfelől rámutatnak arra. a tagadhatatlan körülményre, hogy az egyensúlyt a teljes felborítás veszélyével fenyegető árdrágulási folyamat *nemcsak megvan*, hanem *máris megdöbbentő mértéket öltött*, úgy annyira, hogy főleg az alsóbb kategóriákba tartozó családos alkalmazottak háztartásaiban csak *nagy nélkülözések árán elviselhető súlyos helyzet állott elő*.

A memorandum ezután *pontos statisztikai adatokat* sorol fel az elsőrendű életszükségleti cikkek drágulását illetően, rámutat arra, hogy a köztisztviselők már hivatásuknál fogva is jóval nagyobbkörű és magasabbrendű szerepet töltenek be és ehhez képest a puszta létfentartás szükségleteiként jóval több, fontosabb és emellett egyszersmind költségesebb *másnemű szükséglettel is* kell számolniok. Sőt ezeken felül olyan igényeket is figyelembe kell a tisztviselő társadalomnak vennie, amelyek kielégítése elől elzárkózni teljességgel lehetetlen. Gazdasági szempontból e tekintetben elég rámutatni arra a jelenségre, hogy amióta a tisztviselő-társadalomnak, mint fogyasztónak, vásárlóképessége jelentékenyen legyengült, a józan belátás *a gazdasági és ipari érdekeltségeket is számos alkalommal indította arra*, hogy állást foglaljanak oly intézkedések tervezése ellen, melyek a tisztviselő kasztnak, mint a legmegbizhatóbb fogyasztónak, már is megroppant vásárlóképességét még inkább lesorvasztanák.

A memorandum azután a *gyermekneveléssel* járó kötelezettségek egyre súlyosabb terheire mutat rá, majd abban az irányban foglal állást, hogy a tisztviselői kar tagjai szociális téren *számos társadalmi kötelezettséggel találják szemben magukat*. Ezeknek a kötelezettségeknek elhanyagolása *nagyon hátrányos is lenne*, mert kétségtelen, hogy a közszellemnek nemzeti szempontból kívánatos kialakulására a tisztviselői-kar *hagyományos hazafiassága és fegyelmezettsége* csak jótékony befolyást gyakorolhat. A memorandum azután a mai tisztviselői-élet egyik legsötétebb oldalát: a *hitel-képességet*, továbbá a *kölcsön ügyleteket* festi sötét szinekkel:

— A békeidőkben a tisztviselői illetményeknek a köztudatba gyökerezett érinthetetlen állandósága oly *biztos hitelalapot* képezett, amelyeken önmaguktól kialakultak a hitelbe, illetőleg részletfizetésre vásárlásnak kényelmes és jutányos módozatai. Amióta azonban ez a biztos hitelalap megingott, a felsőbb beavatkozás és szabályozás híjján önkényesen kialakult módozatok és feltételek mellett a részletfizetésre vásárlás *ma úgy a megszerezhető áruk minősége, mint az árak jutányossága szempontjából sok kifogás alá eshetik*, de nem ritkán a hitelügyletekben járatlan vevőknek súlyos megkárosításával jár.

— Még kritikusabb — folytatta a memorandum — a helyzet a *pénzkölcsön-szerzés tekintetében*, kivált ha csekélyebb összegű, rövid lejáratú kölcsönről van szó. Nagy baj már az is, hogy a pénzintézetek *szinte megbirhatatlan feltételekhez* kötik a kölcsönt, amelyhez így is nehezen és körülményesen lehet hozzájutni. De az igazi baj, sőt veszedelem abban van, hogy a hitelre szorulókat a rendes pénzintézeteknél talált nehézségek többnyire azoknak a *lelketlen üzéreknek* a karjaiba kergetik, akik a végszükség által szorongatott és megzavart áldozataikat furfangosan kieszelt, látszatra előnyös feltételeikkel *behálózzák s kegyetlenül megzsarolják*, — amint erről a napilapok is, megdöbbentő példák felsorolása mellett, ismételten megemlékeztek.

— Ezek szerint méltán lehet attól tartani, hogy a tisztviselő-társadalom gazdasági helyzetének mai leromlottsága mellett a mellőzhetetlen életszükségleteknek három év óta felfelé ívelő megdrágulása a kedvezőtlen hitelviszonyok miatt az egyébként is gyengébb elemeknek *végzetes eladósodására vezethet*, ha nem sikerül ezt a veszélyt megfelelő intézkedésekkel idejekorán elhárítani. Olyan utaknak mennél járhatóbbá tételével, amelyeken a támogatásra szorulók igazi eseteiben minden kockázattól mentesen, mennél kisebb megterheléssel járó, *valódi segítséghez* juthatnak, s amelyeken egyszersmind azok is megmenekülhetnek a teljes anyagi és erkölcsi romlás elől, akiket megfelelő támogatás hiányában előbb keletkezett eladósodásuk *máris elmerüléssel fenyeget*.

A memorandum szerint gyökeres javulás csak az illetmények illetőleg nyug-ellátások *kellő mértékre emelkedésével* következhetik be. Amíg azonban erre sor kerülhet, gondoskodni kell a *drágulási folyamat visszafejlesztéséről*, illetőleg olyan intézkedések sürgős megtételéről, amelyek a nélkülözhetetlen életszükségleti cikkek *jutányos beszerzését* biztosítanák. A tisztviselőtársadalom természetszerűen nem gondol olyan intézkedésekre, amelyek főként a gazdasági és ipari-termelésnek, vagy a közvetítő kereskedelemnek *jogos érdekeit* sértené. Összehasonlítva azonban azokat az ár-tételeket, amelyekhez a termelők hozzájutnak és amelyet másfelől a fogyasztóknak megfizetniök kell, egyáltalában *nem kizárt*, hogy megfelelő megoldást az áraknak a termelőtől a fogyasztóig vezető útjának megrövidítésére, a közvetítés egyes láncszemeinek kikapcsolásával is, találni lehet.

A továbbiakban *ruházati-akció* megszervezését tartja a tisztviselő-társadalom szükségesnek és bizalommal reméli, hogy a miniszterelnök az állam gazdasági életében annyira fontos szerep betöltésére hivatott köztisztviselő-társadalom sorsát is *jóakaratú figyelmére méltatja*.

---

a nagy magyar vegyésznek emlékére készített művészi értékű emlékművet. Felkay tanácsnok többek között a következőket mondotta:

— Ez az emléktábla szimbolum, jelképe a soha el nem múló hálának és megbecsülésnek, de egyuttal kifejezője kell, hogy legyen a felsőbbséges magyar kultúra és civilizáció érdekében kifejtett tiltakozásnak, a bennünket fojtogató békeparancs ellen. Hirdesse ez az emlékmű ország-világ előtt a magyar fajnak életrevalóságát és kiválóságát. Adjon ez a föld sok Irinyi Jánost ennek a magyar hazának, akik a maguk nagy tudásával, képességükkel, energiájukkal rávilágítsanak arra az útra, amely bennünket a mai sötét magyar éjszakából egy jobb és boldogabb jövendőt jelentő hajnalhasadáshoz vezet.

*

A FŐVÁROS TANÁRSÁGÁNAK kultúrmunkássága valóban méltó a metropólis hírnevéhez. Palóczi Edgárról, a jeles székesfővárosi iró-tanárról, a Magyar Mickiewicz Társaság főtikáráról, már több alkalommal emlékeztünk meg e hasábokon. Most újból beszámolunk arról az elismerésről, amely mindjobban feléje fordul. Okt. 17-én a Magyar Pen Club egyhangúan rendes tagjává választotta, okt. 31-én pedig a most világakadémiává alakult La Fontaine Társaság lengyel osztályának elnöki székébe emelték.

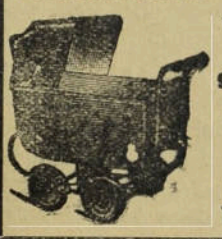
*

REMINICZKY EMMIKE, REMINICZKY Lajos dr. tanácsjegyzőnek a vizvezetéki és világítási ügyosztály érdemes másodhelyettesének leánya és ifj. Uhl Gyula dr. jegyesek. Az eljegyzés alkalmából a városházi tisztviselői körökben példátlanul népszerű örömapát barátai és tisztelői elárasztották szerencsekivánataikkal.

IV., Városház-u. 3-5. XI., Horthy M.-ut 39

FORD kocsira kérjen ajánlatot, ha megbizható, gyors, olcsó üzemü autót kiván beszerezni.
Magyar főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

Buchwald Sándor

vas-csőbutor és gyermekkocsi
Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

Az uj városrendezési törvénytervezet

Budapestnek uj városrendezési törvényre van szüksége!

Irta: **Pirovits Aladár** székesfőv. nyug. műszaki főtanácsos

A legközelebb parlamenti tárgyalásra kerülő „városrendezési törvénytervezetből" annyit már tudunk, hogy csupán azokat a rendelkezéseket tartalmazza, amelyeket oda feltétlenül fel kellett venni. Ezért áll összesen csak 27 §-ból. (Még az 1870. évi X. tc-nek is ennél több §-a van, mely pedig csupán a közmunkatanácsi intézményről és hatásköre megszervezéséről szól.)

Anélkül, hogy itt most részletekbe bocsátkoznánk igen fontos negatívumként kiemeljük, hogy a törvénytervezet egy szóval sem intézkedik Budapest és a környéke között a jövőre nézve szükségszerüen megállapitandó jogviszonyok rendezéséről, pedig Preszly Elemér ennek szükségességét immár hat évvel ezelőtt hangoztatta. Ezenkivül pedig, mindazok a közigazgatási szakférfiak, akik Pestkörnyék problémájával foglalkoztak (utoljára Egyed István dr. müegyetemi tanár) egyértelműen hangoztatták, hogy mind az 1929. évi XXX. tc-nek mind pedig az 1930. évi XVIII. tc-nek nagy hibája, hogy nem állapitották meg Budapest és környékének egymáshozi viszonyát.

Ennek azonban igen egyszerü oka az, hogy a fölvetett viszonykérdés nem közigazgatási, hanem várospolitikai kérdés. Ebben az esetben pedig a dolog természeténél fogva nem is foglalhatott volna helyet az emlitett törvénycikkekben, hanem mint városfejlesztés-politikai kérdés, — várospolitikai feladat — városfejlesztési programmba való. Ilyen értelemben pedig, mivel ez a probléma kizáróan Budapestre és környékére tartozik, ezen az alapon állitani lehet hogy Budapest és környéke számára külön városrendezési törvény kivánatos, a Budapest számára alkotott külön közigazgatási törvény analógiája alapján is.

Budapest és környéke végleges rendezésének intézményes biztositása bármily megoldás esetére is, — tehát akár mint Nagy-Budapest kialakitása ,akár pedig a fővárosnak a környékbeli városokkal való közigazgatása — közjogi alapon való intézkedés útján mehet végbe. Ez a körülmény is megállapitja a külön törvény szükségességét, és pedig nemcsak a közigazgatás egységességére nézve, hanem a konstruktiv városegység szemszögéből is. Az utóbbi célját szolgálná a közmunkatanácsi intézménynek Pestkörnyékre való kiterjesztése.

Pestkörnyék városainak budapesti viszonylatban gondolt közigazgatási reformja iránt mind nagyobb és nagyobb az érdeklődés, ezzel szemben viszont a megoldásra nézve illetékes szakkörök megállapodni eddig még képesek nem voltak. Csupán arra vonatkozóan egységes a vélemény, hogy a főváros és környéke között felmerülő városrendezési kérdések ügykörei intézményesen a Közmunkatanács hatáskörébe utaltassanak.

Ez a hatásköri kiterjesztés mindannyiszor felmerül valahányszor közigazgatási szakférfiak és városrendezők a pestkörnyéki városok jövő sorsáról valamely előadás, vagy leirás keretében értekeznek. Ilyenkor nem mulik el annak emlékezetbe idézése sem, hogy a közmunkatanácsi hatáskör kiterjesztése Pestkörnyékére tulajdonképpen már törvénybe van iktatva, tehát csak intézkednie kellene, hogy a közigazgatás a már meglévő törvény szellemében vegye gyakorlatba a középitkezési és városrendezési ügyek elintézését a főváros és környéke közötti viszonylatban.

Megállapitjuk, hogy itt most az 1870. évi X., már emlitett tc-ről van szó. Ámde amidön egy 66 év óta a feledékenység homályában valósággal elveszni engedett törvényszakaszt, a fentemlitett törvénynek 15. §-át kivánjuk életre kelteni, szinte önkénytelenül is felmerül az a kérdés vajjon jogos-e erre a törvényszakaszra való hivatkozás? Mely igy hangzik: „A mennyiben azok a munkálatok melyeknek tervezése és vezetése törvény szerint a Közmunkatanácsot illeti, — a fővároson túlterjednének, e területek az emlitett szabályozási munkákat illetően a Közmunkatanács hatósága alá rendeltnek, és azokra nézve esetenként az illető hatóságok előlegesen meghallgattatnak."

A pestkörnyéki problémával foglalkozó szakférfiak közül legutóbb Egyed István dr., müegyetemi tanár és Berzenczey Domonkos, a Városi Mérnökök Országos Szövetségének elnöke, és Szeged város müszaki főtanácsosa nyilatkoztak a fenti törvényszakaszról. Egyed István a Mérnöki Kamara kiadásában megjelent tanulmányából ezt olvashatjuk: „Hogy Budapest környékének Pestvármegye hatósága alá rendelése nem lehet megfelelő megoldás, — legjobban igazolja, hogy egyes vonatkozásokban a gyakorlati szükség által megokolt mértékben már eddig is történtek rendelkezések a főváros és környéke kapcsolatának biztositására, illetőleg a fővárosi környék különleges igényeinek figyelembevételére".

Ehez az idézethez hozzáfüzzük még Egyed és Berzencey saját együttes és egységes megállapitásukat az idézett törvényszakaszra vonatkozólag a következőkben: „Az 1870 évi X. tc. 15. §-a még Budapest egyesitése előtt felhatalmazást adott a Közmunkatanácsnak Pest és Buda városok határain túlterjedő szabályozási munkákhoz, — de mint Egyed fentemlitett munkájában irja, és ezt Berzencey a a Szegeden megjelenő „Városkultúra" című szakfolyóiratban ugyanerről irt oknyomozó birálatában idézi — „a Közmunkatanács ezt a felhatalmazást soha nem vette igénybe". Nézzük ennek a felhatalmazásnak igazi értelmét és jelentőségét a tények megvilágitásában. Az Egyed-Berzencey-féle együttes ténymegállapitásnak ugyanis a konkrét tárgykörben rendkivül nagy fontossága van. Nemcsak az emlitett szakférfiakban rejlő intellektuális érték szemszögéből, hanem abból is, hogy: ez az ominózus 15. §, vagy teljesen értelmetlen, szintisztára fából vaskarika, vagy pedig, ha annak a felhatalmazásnak igénybe nem vételét tekintjük, ez megint külön, vagy vaskos tájékozatlanság, vagy pedig vétkes könnyelműség a Közmunkatanács részéről." Ámde szakszempontból már az első hallásra is megállapitható, hogy annak a 15. §-nak benső tartalma merőben városrendezés-technikai meghatározás. Az a jogász kodifikáló pedig biztosra vehetően nem volt tisztában azzal, amit kifejezni akart, vagy ha tisztában volt is, — olyat akart, ami Budapest rendezésének technikájában merőben keresztülvihetetlen, — képtelenség. Ez a magyarázatunk tehát mig egyrészről megérezteti velünk, hogy a Közmunkatanács azt az ismertetett felhatalmazást 66 éven át miért nem vette soha igénybe, másrészről pedig, hogy minden egyéb, itt most figyelembe vett, valamennyi kombinációnk automatikusan tárgytalanná vált.

Hogy miért mondjuk ki olyan határozottan képtelenségnek a 15. §. tartalmát, erre nézve szerencsére röviden válaszolhatunk. Ugyanis Budapestnek horribilis nagy a kiterjedése és gyér a népessége (20.000 hektár 1 millió lakossal. Páris kiterjedése 8.700 hektár 3 milió lakossal!). Budapest szabályozási terve — hangsúlyozzuk, itt most erről van szó — még most sem kész. Tehát 66 évvel az 1870. X. tc. életbelépte óta! Csakhogy végzetes tévedés volna azt még csak gondolni is, mintha itt a főváros, avagy a Közmunkatanács valaminő súlyos mulasztást követtek volna el. Az észszerü városfejlesztéspolitika ezt egyenesen igy követeli, hogy t. i. a szabályozás a főváros egész területére még el ne készüljön! Hiszen gondoljuk el, hogy Budapest fejlődése még igy is erősen külterjes irányzatú, amely helyzet minő óriási költségeket ró a fővárosra! Csak a legutóbb felvett 20 milliós kölcsönt hozzuk fel, amelyből csupán magára az angyalföldi szennyvizszivattyútelepre 5.5 millió pengő szükséges. És még mennyi ilyen példát sorolhatnánk fel! Milyen másként nézne ki Budapest, ha ilyen kiadásokra most még nem volna szükség, és ehelyett inkább a belső fejlődésükben szánalmasan elmaradt beépitett régi városrészek konszolidálódhatnának! Ezzel úgy véljük, megmagyaráztunk mindent! Berzencey szerint abból, hogy 1870-ben még alig volt Pestkörnyék és hogy a Közmunkatanács nem élt azzal a kiterjesztett jogkörrel, valamint pedig hogy a fővárosnak erre nem is volt szüksége, egyáltalán nem következik, hogy ez az intézkedés halvaszületett gondolat volt. Inkább arra lehet következtetni, hogy az 1870. évi előrelátó törvényalkotók helyes elgondolásait az utódok nem követték, és épen ennek a mulasztásnak lehet tulajdonitani Pestkörnyéken a beállott elfajulást, és a mai, már nehezen orvosolható állapotot!

Végzetesen téves felfogással állunk itt szemben, ezért védelmére kellett kelnünk a Közmunkatanácsnak! És ezt bizonyára 100%-ig beigazoltuk. Meg kell azonban — mint enyhitő körülményt — ebben az egész kontroverziában legsajnálatosabb ténykörülményként mondani, hogy az ominózus 15. §-nak oly helytelen és téves magyarázója tulajdonképen Harrer Ferenc dr., aki az 1932-ben megjelent „Városfejlesztési programtervezetében" ennek ilyen magyarázatot adott és ezt most Egyed és Berzencey meggondolatlanul magukévá tették! És ha Harrer ebben mint jogász-várospolitikus tévedett is de olyan vérbeli városrendező mérnöknek, mint Berzencey Domokos, — nem szabadott volna Harrer tévedésének áldozatául esni.

*

Az új városrendezési törvénytervezet Pestkörnyék és Budapest között képzelt jogviszonyrendezés ügyét egy lépéssel sem fogja előbbre vinni. Ezen csak Budapestre nézve függetlenül alkotott városrendezési törvény segithet!

Szükség van azonban még egyébre is. A városépités tudományának elméletére! Ennek hiánya okoz annyi galibát!

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Uj telefonbélyegzőjét csak **Beér Sándornál** rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

HIREK

Schön Győzőt tüntették ki a Cserháti-plakettel. A Magyar Mérnök és Építész Egylet gépészeti szakosztálya első elnöke Cserhát Antal Ganz-gyári igazgató emlékére még 1912-ben megalapította a Cserháti-plakettet, amelyet azóta minden évben a szakosztály legkiválóbb előadójának adományoz. Az első Cserháti-plakettet Schimanek Emil kapta, az utolsót Ordódy János, közben Hermann Miksa, Kelemen Móric és más kiválóságok jutottak hozzá ehhez a kitüntetéshez. Az idei Cserháti-plakettel most Schön Győző, a fővárosi Gázművek helyettes vezérigazgatóját tüntették ki azért az érdekes előadásért, amelyet a magyar barnaszenek felhasználásáról tartott a közelmultban. Schön Győző a Magyar Mérnök és Építész Egylet gépészeti szakosztályának elnöke és ezért a szakosztály kitüntetését szerdán este a Mérnökegyletben Hortnyák István a bányászati szakosztály elnöke, nyujtotta át szép beszéd kiséretében. Az előkelő közönség Schön Győzőt ez ujabb kitüntetése alkalmából melegen ünnepelte.

A Gyermekbarát egyesületnek az iskolásgyermekek közötti tevékenységét meg kívánják szüntetni a tanítók. A Keresztény Tanügyi Bizottság II. ker. szervezete nagy érdeklődés mellett tartott ülést. Huszti József főigazgató elnöki megnyitó beszédében meleg hangon emlékezett meg Wolff Károlyról, a keresztény nemzeti gondolat lánglelkü apostoláról és Liber Endréről, a nagy tanítóbarátról. Majd általános helyeslés mellett azt kívánta, hogy tanuló semmiféle iskolánkivülli egyesületnek, így a Gyermekbarát egyesületnek se lehessen tagja. Bednárz Róbert prelátus általános tetszés mellett mondott nagy beszédet, hogy az egész Európa kulturáját fenyegető bolsevizmus ellen fel kell venni a harcot minden tradiciót tisztelő polgárnak. Ismerjük a bolsevizmus rombolásait, azért a titkon belopakodó áradat elé gátat kell emelni! Fontos gazdasági és kulturális érdekek állitják e küzdelemben a magyar nemzetet az élre. Egységes közszellemet kell kialakitanunk, hogy előkészitsük a jobb jövendőt: a feltámadás útját. Gidró László dr. törvényhatósági bizottsági tag, Mosonyi Ferenc tanító és mások szólaltak még fel.

Kultúrest az Erzsébetvárosban. A VII. ker. Keresztény Községi (Wolff) Párt tanügyi szervezete november hó 5-én este 7 órakor kultúrestet rendezett a katolikus Legényegylet Rottenbiller-utcai dísztermében, melynek műsorán a finn-magyar rokonságról megemlékezett Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok. Finnországi tanulmányútjáról vetitettképes előadásban beszámolt Ispánovits Sándor polgári iskolai igazgató, a Tanügyi Szervezet elnöke.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-34.

November hó 7-én, 11-én és 14-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Másfél évtized: Uj Budapest!

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesztőjét:

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcrakészségének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó káhoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitüzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST
szerkesztősége és kiadóhivatala

A polgármester névnapja

A városháza ünnepe volt Szendy Károly névnapi üdvözlése

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szendy Károly polgármester névnapján, szerdán már a kora reggeli órákban mozgalmas élet uralkodott a polgármesteri előszobában. Nyolc óra után pár perccel Lamotte Károly alpolgármester, az ügyosztályt vezető tanácsnokok társaságában kereste fel a polgármestert, hogy előtte közvetlen munkatársainak szerencsekívánatait fejezze ki. A tanácsnok tisztelgését nyomon követte az elnöki ügyosztály népes küldöttsége, amelyet Farkas Ákos dr. tanácsnok vezetett.

Időközben az előszobában a kerületi elöljárók gyülekeztek, mellettük pedig a FANSz számos tagja várt a polgármesteri kihallgatásra. Az elöljárói testületet Duday Aalajos dr. a XI. kerület elöljárója vezette be, mert ő volt a FANSZ küldöttségének vezetője Fazekas Béla főtitkárral egyetemben is. Külön küldöttséggel járult a polgármester elé a FANSZ oktató osztályának vezetősége Erődy Kálmán kir. tanker. főigazgatóval az élén. A budapesti tanítóegyesület igen népes küldöttsége Ölveczky Pál vezetésével jelent meg, ezt a küldöttséget a városháza különböző hivatalfőnökei követték, így Szemethy Károly dr. tiszti főügyész, Sebő Béla főszámvevő, Budó Jusztin dr. főlevéltárnok.

Kifejezték a polgármester előtt jókivánságaikat a székesfővárosi üzemek és intézmények vezetői is. Egymásután érkeztek Plósz Pál, Schön Győző, Lipthay Lajos, Pap Ferenc, Baitz József, Illyefalvi I. Lajos és mások. Tíz óra után a Nemzeti Egység Pártjának fővárosi szervezete járult Terbócz Imre vezetésével a polgármester elé, hogy neki névnapja alkalmából minden jót kivánjon, majd a NEP tanügyi szervezetének küldöttsége következett. Személyesen fejezte ki gratulációját dr. Sipőcz Jenő főpolgármester is, aki közel félórán keresztül tartózkodott a polgármester dolgozószobájában. Ezt követően a Keresztény Községi Párt törvényhatósági bizottsági tagjai keresték fel Szendy Károlyt, Csilléry András dr. vezetésével. A testületi üdvözléseket a fővárosi rovatvezetők tisztelgése zárta le, akiknek nevében Rátkai Károly dr. mondott üdvözlő beszédet.

Ezzel azonban még korántsem zárult le az üdvözlések sora. A különböző pártállású törvényhatósági bizottsági tagok rendkivül nagy számban jelentkeztek a polgármesteri titkárnál abból a célból, hogy személyesen fejezhessék ki jókivánságukat Szendy Károly előtt, ezenkivül pedig sokszázra ment azoknak a száma, akik a hivatalban kitett iveket irták alá, hogy jókivánságaikat kifejezzék.

Hoffmann
OLAJFESTMÉNYEK.
ARANYOZÁSOK TÜKRÖK FÜGGÖNY-TARTÓK. FÁKARNISOK. RÉGI KÉPKERETEK RESTAURÁLÁSA.
IV. KÁROLY-KÖRÚT 28 52.
IV. GERLÓCZY-UTCA 5 53
TELEFON: 189-3-03. 189-4-05. 189-2-39.
ALAPITVA: 1860.

MŰVÉSZI KÉP
ÉS HOFFMANN KÉPKERET
AZ IGAZI OTTHON DISZE!

Csak bosszusága lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)
GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

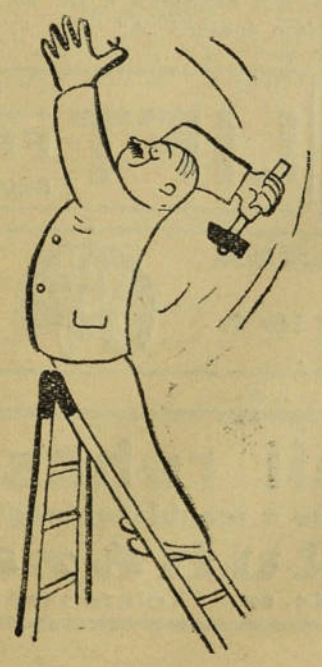
Németh Miklós
könyvkötő és diszmüves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 8
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.
Telefon: 1—526—67.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

WIHART FERENC
építész — építőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITŐMESTEREK TELEFON: 1-188-69.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

Fején találta a — hüvelykujját ...
Fájdalmas csapás — de rossz világitásnál könnyen éri az embert ilyesmi. Miért takarékoskodik az árammal? Jobban jár, ha TUNGSRAM duplaspirállámpát használ. Az sem fogyaszt több áramot, mégis 20%-ig terjedő fénytöbbletet biztosit.

TUNGSRAM
DUPLASPIRÁLLÁMPA
való szobáiba

Versenytárgyalás fokozott erkölcsi felelősséggel

Tej és tejtermék szállitására hirdet pályázatot a főváros

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester a kórházak, árvaházak, szegényházak továbbá az iskolai akciók tej és tejtermék-szükségletének biztosítására pályázatot hirdet. A szállítás az 1937. évre szól. A szállításra kerülő évi mennyiség 4.278.000 liter kanna tej, 3.000.000 liter palacktej, 30.000 liter tejfel, 3200 liter tejszin, 15.000.000 üveg yoghurt, 7500 liter író, 23.000 kg tehéntúró, 9.500 kg juhtúró, 35.200 kg vaj, 15 000 kg óvári, 8000 kg trappista, 1000 kg ementáli sajt.

A főváros a tejforgalom felszabadulása következtében a tavalyi árak lényeges csökkenését várja. Hangsúlyozza az ajánlati feltétel, hogy közjótékonysági célról, illetve betegek és gyerekek élelmezéséről lévén szó, a szállítási feltételek megszegése, vagy a vállalkozók mulasztásai úgy jogilag, mint erkölcsileg fokozottabb sulyossággal esnek beszámítás alá. A főváros tej és tejtermék szállítási versenytárgyalása értékben felülhaladja az egymillió pengőt.

VÁLLALKOZÁS

Anyagáron alul!

Müller Antal érdekes interpellációja a képviselőházban

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Müller Antal országgyűlési képviselő, a keresztény iparostársadalom illusztris vezéregyénisége a képviselőházban a legközelebbi interpellációs napra nagyfontosságú interpellációt jegyzett be az iparügyi miniszterhez. Az interpelláció szövege, amely városházi vonatkozásban is elsőrendüen fontos, a következő:

— Van-e tudomása a miniszter úrnak arról, hogy a közmunkák versenytárgyalásainál, de különösen a villanyszerelő ipari közmunkák kiadásánál, igen sok esetben a Közszállítási Szabályzat idevonatkozó rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva, ezeket a munkákat *anyagáron, sőt anyagáron alul adják ki?*

Van-e tudomása a miniszter urnak arról, hogy a közmunkáknál gyakori jelenség, hogy a munkák odaítélése után azok az eredeti kiirástól *eltérőleg kerülnek kivitelezésre*, sőt egyes tételek és munkanemek teljesen elmaradnak? Evvel a gyakorlatban már rendszeressé vált módozattal egyeseknek lehetősége nyilik a legvadabb spekulációs ajánlattételre!

Van-e tudomása a miniszter úrnak arról, hogy ez ügyben már két évvel ezelőtt, konkrét esetek felsorolásával, interpellációt jegyeztem be és ezen interpellációmtól csak a miniszter úr hivatali elődje — a legszigorúbb megtorlást kilátásba helyező — igérete alapján álltam el, de az erre vonatkozó intézkedés *mindmáig sem következett be.*

Hajlandó-e a miniszer úr erélyes utasításokat kiadni a közületeknek, hogy a Közszállítási Szabályzatnak az irreális ajánlatokra vonatkozó rendelkezéseit a legszigorubban betartsák?

Hajlandó-e a miniszter úr ennek alapján olyirányú rendelkezéseket foganatosítani, hogy a munkát kiíró hatósági közeg fegyelmileg tétessék felelőssé a munkakiírás helyességéért és annak pontos betartásáért?

Hajlandó-e a miniszter úr oly rendelkezést kiadni, hogy azokat a cégeket, amelyek közmunkát, vagy annak egyes tételeit *irreális olcsó áron* ajánlanak meg, a versenytárgyalásokból *bizonyos időre kizárják?*

Hajlandó-e a miniszter úr az új ipartörvénynek az *árrombolásra vonatkozó büntető* rendelkezéseit olyképen megváltoztatni, hogy az ott szereplő 100 pengős pénzbüntetés arányba hozassék a munka nagyságával.

Uj kiirások

Palafedő munkákra a IX. ker. Gubacsi-úton épitendő „A", „B", „C" jelü, valamint a X. ker. Bihari-úton létesitendő szükséglakások építéséhez. **Határidő: 1936. évi november hó 10-én délelőtt 9—10 óra.**

Bádogos munkákra a IX. ker. Gubacsi-úton épitendő „A", „B", „C" jelü, valamint a X. ker Bihari-úton létesitendő szükséglakások építéséhez. **Határidő: 1936. évi november hó 10-én délelőtt 9—10 óra.**

Papíráruk szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi november hó 10-én délelőtt 10 óra.**

Ács munkákra a IX. ker. Gubacsi-úton épitendő „A", „B", „C" jelü, valamint a X. ker. Bihari-úton létesitendő szükséglakások építéséhez. **Határidő: 1936. évi november hó 10-én délelőtt 9—10 óra.**

Bontási, föld, kőműves, beton, elhelyező, vas, vasbeton és szigetelő munkákra a Budapest Székesfőváros Gázművei V. ker. Révész-utca 25—27. sz. alatt levő gázszerelési tárgyak műszaki telepén levő műhelyépület munkásöltöző és bontóhelyiség toldalék építkezéséhez, valamint az ugyanezen telepen levő vasbeton épületben létesitendő ipari munkahely és raktárhelyiség bontási, föld, kőműves, beton, elhelyező, vas, vasbeton és szigetelő munkái vállalatba adására. **Határidő: 1936. évi november hó 12-én délelőtt 10 óra.**

Papíranyagok szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 17-én délelőtt 9 óra.**

Borjúboxbőr, ökörcroupontalpbőr, ökörhasszélbőr, tehénnyaktalpbőr (rámának, kéregnek) és talpbélésnek való tehénnyaktalpbőr szállitására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 17-én délelőtt negyed 10 óra.**

Nyári egyenruhák, nyári és téli munkaruhák és vászonköpenyek kiszabási és megvarrási munkáira a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 27-én délelőtt 9 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerűen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183 25

Zimankós téli időben
barátságos meleg,
otthona lesz,
ha lakását
kétaknás
Mávag —
Jobbágy
~ folytonégő
kályhával fogja füteni!
Több mint 2.0000 drb. használatban
Olcsó, gazdaságos, tiszta!
Magyar Királyi ÁLLAMI VASGYÁRAK Kereskedelmi Képviselete R.-T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
Telefon: 1—273—20

LIFT ** HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ** FELVONÓ-IPAR Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon: I—811—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, szinházi látcsövek, a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedőlemez és kátrányvegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

„ESELGÉ" szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

Modern kertek
tervezése és kivitelezése
KIRCHLECHNER KERTÉPITŐ
II., Julia-utca 2. (Budakeszi-ut sarok)
Telefon: 55—8—53.
Állandóan raktáron: gyümölcs-, diszfa, tenyő, évelő és rózsa, nagy választékban

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca 41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Őszi és téli ruhaszükségletét
szerezze be a megbizhatóságáról közismert
Tribon Ruházati Rt.-nál
Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz. Telefonszámok: 1—392—85 és 1—312—97.
Mérsékelt árak! Megbizható minőség! A legkedvezőbb fizetési feltételek!
Előleg nincs: az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes

XIV. évfolyam 46. szám Budapest, 1936. november 14.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

...rosi Nyilvános Könyvtár, VIII., Reviczky-u. 1.

A budgetvita mérlege

A most lezárult költségvetési vita hangban szonórusabb, nívóban előkelőbb és tónusban finomabb volt a megelőző esztendők lármás, feltűnést kelteni akaró, csak a külső hatást vadászó budget-tárgyalásainál. A szemlélő előtt mintha unalmas is lett volna ez a szinte túlzott szakszerűség az izgatott párbeszédek és szenvedélyes személyeskedések helyett. A vita tartalmi mélysége azonban bőséges kárpótlást nyujtott az elmaradt izgalmakért. A nyugodt és tárgyilagos mérséklet pedig elfeledtette azokat az időket, amikor a szélsőségeket indulatba hozta a legkisebb vélt vagy valódi sérelem is, amikor lobbanékony és robbanékony volt a közgyűlési terem túlfűtött atmoszférája!

Örömmel állapítjuk meg, hogy komoly és bölcs indítványok hangzottak el a most lezárult költségvetési vitában. Az indítványok és javaslatok megtételében — már csak számarányuknál fogva is — a többségi pártok jártak elől, de bőven kivette a maga részét a közérdekű javaslatok és indítványok megtételében a közgyűlési ellenzék is. Az indítványok és javaslatok kivétel nélkül a város érdekeinek helyes felismeréséből fakadtak, megtételük mellőzte a közgyűlési életben — sajnos — annyira szokássá vált demagógiát és az olcsó népszerűség hajszolását. A közgyülési indítványok felett ott lebegett a régi római ige, amely szerint a haza üdve a legfőbb és legszentebb törvény!

Akik Szendy Károly polgármester gyors judiciumát és pompás iniciatív erejét régebbtől fogva ismerik, azok előtt nem meglepetés az a készség, amellyel a törvényhatósági bizottsági elnöki emelvényen a közgyűlésen elhangzott indítványokat fogadta. A polgármester derekas munkát végzett a fővárosi közgyűlési tárgyalás kapcsán, de nem kevésbé tiszteletreméltó az a munkásság sem, amelynek során a vita alkalmával benyujtott több mint száz indítványt bonckés alá vette és kihámozta belőlük, ami megvalósítható, elfogadta azokat, amelyeknek elfogadására lehetőség nyilott és javaslattétel céljából magához utalni kérte azokat az indítványokat, amelyeknek valóra váltására a távolabbi jövőben mutatkozik majd lehetőség és alkalom.

Az önkormányzat, amikor a javaslatok és indítványok egész sorozatával termékenyítette meg a várospolitikai életet, a maga szükségessége és virulens volta mellett tett élénk tanubizonyságot. A polgármester viszont, aki az adminisztráció élén annyira fontos tényezője az önkormányzatnak, a beérkezett javaslatok és indítványok gyors és pontos feldogozásával azt bizonyította be, hogy megfelelő módon tudja értékelni és megvalósítani a törvényhatósági bizottság teremtő gondolatait!

Kereszténypárti javaslatok a költségvetés részletes vitájában

Derekasan kivették a maguk részét a költségvetés részletes tárgyalása során a Keresztény Községi Párt bizottsági tagjai

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A törvényhatósági bizottság közgyűlésének költségvetési vitájában azzal a nem csökkenő és elmélyült munkássággal vett részt a Keresztény Községi Párt, amit a közgyűlés legnagyobb pártjától Budapest minden keresztény polgára joggal megkövetelhet. Különösen a költségvetés részletes tárgyalásából vették ki a maguk tevékeny részét a párt tagjai. A költségvetési vitában elhangzott fontosabb kereszténypárti indítványokat és az azokra adott polgármesteri válaszokat az alábbiakban közöljük:

— Az elnöki ügyosztály költségelőirányzatát illetően

Ilovszky János

azon nagyjelentőségű indítványát, hogy a főváros közigazgatási, közoktatási, valamint üzemi tisztviselői, alkalmazottai, munkásai az egyes üzemeknél elért megtakarítások terhére 1936. karácsonyára ép úgy mint az előző években is, karácsonyi segélyben részesüljenek — elfogadta a polgármester.

Petrovácz Gyula

azon indítványát, hogy a még 1931-ben a harmadik alpolgármester műszaki képesítése ügyében hozott közgyűlési határozatot sürgesse meg a főváros a kormánynál, a polgármester szintén elfogadta.

Vály Ferenc

azon indítványára, hogy a házasodni kívánó fővárosi alkalmazottak nagyobb összegű és hosszabb idő alatt fizethető kamatmentes kölcsönt kapjanak, azt válaszolta a polgármester, hogy tanulmányozni kívánja a kérdést és különösen a családvédelem szempontjából kíván messzemenő intézkedéseket tenni.

Szabó Imre

református esperes indítványára a polgármester a budapesti református egyházmegyének műemlék-jellegű épületei fokozott gondozási költségeinek részbeni fedezetére 12.000 pengőt biztosított a költségvetésben.

Az út- és csatornaépítési ügyosztály költségelőirányzatánál

Aichner Albert

a Ferencvárosban lévő parkok szaporítását kívánta. A polgármester tanulmányozni fogja a kérdést. *Vály* Ferenc a budai hegyvidéki Pilsudszky-út megnyitását kérte, mire a polgármester kijelentette, hogy már a jövő évben sor kerül a részletekben való megépítésre.

A városrendezési ügyosztály részletes költségvetésének vitájában

Miklós Ferenc

azt kívánta, hogy a főváros írjon fel a kormányhoz a városrendezési törvényben oly paragrafus felvétele iránt, hogy a kisajátításnál kártalanításul az ingatlan tiszta jövedelme mint járadék is megállapítható legyen. A polgármester kijelentette, hogy a rész-kisajátítás lehetővé tétele ügyében már régen megtette az intézkedéseket, de a járadékra való kártalanítást nem tartja keresztülvihetőnek. Ugyancsak *Miklós* Ferenc indítványára megsürgeti a főváros a Közmunkák Tanácsánál az építésügyi szabályzat módosítását.

Kuncze Miklós

az óbudai hegyvidék város-szabályozási terveit sürgette, mire a polgármester bejelentette, hogy a terv már elkészült.

Gáldy Béla

azon indítványát, hogy az óbudai hidat Árpád-hídnak kereszteljék el, kiadták a polgármesternek.

A közlekedésügyi ipari és közgazdasági ügyosztály költségelőirányzatánál a Keresztény Községi Párt részéről

Szabó József

és *Gyurkovics* Henrik terjesztettek elő indítványokat. Ezek az indítványok a Beszkárt ügyeire vonatkoznak és ezért a polgármester a Beszkárt költségvetéseinek tárgyalásánál válaszol rájuk.

A pénzügyi ügyosztályi költségvetés tárgyalásánál a Keresztény Községi Párt részéről érdemleges indítványt nem terjesztettek be.

A tanügyi ügyosztály költségelőirányzatának tárgyalásánál *Gáldy* Béla azon indítványát, hogy külön fővárosi óvónő és tanítónőképző intézetet létesítsenek, a polgármester nem tartja megvalósíthatónak. *Gáldy* Béla kérésére a Cserkészszövetség fővárosi támogatását 4450 pengőről 10.000 pengőre emelték fel. *Gáldy* Béla különben még egy egész sereg értékes és érdekes tanügyi vonatkozású indítványt terjesztett elő, ezek legnagyobb részét a polgármester elfogadta.

Cselényi Pál

azon kérését, hogy a tanerők az órarenden kívüli kötelező adminisztratív, valamint szociális, kulturális és jóléti foglalkoztatása lehetőleg kikapcsoltassék, helyeslőleg fogadta el a polgármester.

Bocsáry-Spur Kálmán

az országos munkaközvetítő intézet felállítására tett indítványát. Erről az *Uj Budapest* legutóbbi számában részletesen megemlékeztünk. Az indítványt elfogadta a polgármester. Elfogadta a polgármester *Miklós* Ferenc azon indítványát is, hogy a főváros pedagógiai könyvtárát megfelelő módon helyezzék el, valamint

Hatolkay Kázmér

azon indítványát, hogy a Liget-utcai polgári fiúiskolát barakkok helyett juttassák megfelelő hajlékhoz.

A közélelmezési ügyosztály költségvetésének tárgyalása során a polgármester elfogadta

Temesváry László

indítványát a létesítendő piac-kutató intézet költségelőirányzatának felemelésére; valamint *Vály* Ferenc indítványát a közélelmezési szakszolgálatban működő altisztek beosztását illetően.

A szociálpolitikai ügyosztály költségvetésének részletes vitájánál *Bocsáry-Spur Kálmán* indítványát igen részletes indokolás keretében fogadta el a polgármester azzal, hogy rövidesen konkrét előterjesztést fog tenni. *Hatolkay* Kázmér indítványát a kislakásos telepek építési programjának további végrehajtását illetően, kiadták a polgármesternek.

Mátyásfalvy Erich

indítványát a fővárosi ifjúságnak szociális munkába való beállítására, szintén elfogadta a polgármester. Előkészítést igénylő indítványnak fogta fel a polgármester *Miklós* Ferencnek azon javaslatát, hogy a szegényadó behozatal révén fedezendő amortizáció alapján a dolgozni tudó inségesek munkára való ellátása céljából kölcsönt vegyen fel a főváros.

A közegészségügyi ügyosztály költségvetésénél elfogadta a polgármester

Csik László

azon indítványait, hogy részletes programot dolgozzon ki a főváros az egészségügyi ellátás tökéletesítése tárgyá-

ban, egységes tervet készítsenek a kórházak kiépítésére és modernizálására, hogy hajtsák végre a Szent [illegible]ó kórház végleges rendezését.

Mohaupt Gyula

azon indítványát, hogy bővítsék ki a Szent Margit kórházat, elvben szintén elfogadta a polgármester.

A városgazdasági ügyosztály költségvetésének tárgyalása során kereszténypárti oldalról *Aichner* Albert kérte a ferencvárosi epreserdő fenntartását, amit a polgármester meg is ígért.

*

Mondanunk sem kell, hogy az *üzemek és intézmények költségvetési vitájában is* alaposan kivették a maguk részét a Keresztény Községi Párt törvényhatósági bizottsági tagjai.

Hézagpótló ujitás!

Van kisüveg **Igmándi** keserüvíz is 2—3-szori használatra **56 fillér**

Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Németh Miklós

könyvkötő és diszmüves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 8

Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.

Telefon: 1—526—67.

A szentistváni gondolat apostolai a fővárosi tanitónők

Bednárz Róbert és Toperczer Ákosné nagyhatásu beszédei a Keresztény Tanügyi Bizottság tanitónői szakosztályában

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság tanitónői szakosztálya rendkivül nagysikerü ülést tartott, melyen a pedagógiai élet számos kitünősége vett részt.

Masson Izabella, a szakosztály vezetője rámutatott arra, hogy milyen célkitüzések vezetik a tanügyi tisztikar tagjait, hogy hivatásukat áldásos eredménnyel tudják betölteni.

Bednárz Róbert,

a Bizottság központi elnöke, gondolatokban gazdag beszédében mutatott rá arra, hogy a keresztény nemzeti gondolatot csak közös munkával tudjuk diadalra juttatni. Felhivja a magyar tanitónőket, hogy legyenek a szentistváni gondolat megerősitésének, térhódításának buzgó apostolai. Ha mindenki megtenné kötelességét, akkor a nemzetellenes kisérletek kártyavárai összeomolnának. Üdvözli Toperczer Ákosné országgyülési képviselőt, aki acélos akaraterővel munkálkodik, példaadóan, hogy a keresztény nemzeti eszmét diadalra juttassa. A közélet harcosa nem fél, nem törődik az ellenfél igaztalan támadásaival, hanem halad előre a kitüzött cél felé, a győzelem biztos tudatában. Mikor egész Európában tombol a világnézetek harca, a magyar nemzetnek a keresztény gondolat erős bástyájának kell maradnia. Vitaestélyeinken megvilágitják előadóink, hogy a bolsevizmus nem tud alkotni, csak rombolni, másrészt felvilágositjuk a közvéleményt, hogy új világot csak az evangéliumi igazságok alapján lehet épiteni. Szünni nem akaró taps jelezte, hogy a Bizottság mennyire együtt érez az elnök szavaival.

Majd

Toperczer Ákosné

mondott meleg köszönetet az együttérzésért és tett igéretet, hogy minden gáncsoskodás és hamis beállitás ellenére is folytatni fogja azt a munkát, amely a keresztény magyar nők egységével a haza javát szolgálja. Ezután A bolsevista veszedelem cimmel tartotta meg hatalmas előadását, melyben kifejtette, hogy szabadságszerető nép, mint a magyar, nem fog soha behódolni a romboló eszméknek, nálunk különben a történelmi talaj és a vérmérséklet is más, mint Oroszországban.

A szent korona misztikus erejére támaszkodva pozicióharcot kell folytatnunk. A magyar nők és anyák is megteszik kötelességüket hazájukkal szemben. Zúgó taps köszönte meg a nagy előadást.

Stenióné Szilvay Kató „A gyermeklélek, mint védőpajzs a kommunizmus veszélye ellen" cimü előadásában gyönyörködtek ezután a megjelentek, amelyhez hozzászóltak: B. Beck Olga, dr. Schaller Sándorné, Párkányi Aranka, Koós Gergely, Karácsonyi Pál, Török Sándor, Stenió Leonidesz Lajos és Sztankovics Anna.

Nézzen utána, hogyan csökkentheti háztartása költségeit

Használjon gázt, mert

olcsó, gyors és tiszta

Forduljon dijtalan költségvetésért

Budapesti Székesfőváros Gázmüvei Városi Irodáihoz

Steiner és Szimper

Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

Pospischill Oswald

Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsis-utca 4/a.

Szabadalmazott FAMOSIA cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

VÁROSHÁZI NOTESZ

ÖT ÓRA ELŐTT ÖT PERCCEL a gazdasági főfelügyelővé átminősitett Veronács főigazgató, a közgyülési terem érdemes háznagya intézkedésére csak félvilágitással égnek a terem hatalmas üvegcsillárjai. Mint mindig, a világitással is a város számára kiván takarékoskodni a kitünő Veronács. Pontban öt órakor — amikorra meg van hirdetve a budget-közgyülés — kigyulladnak a csillárok, lassan benépesedik az előbb még üres terem. Egyelőre csak tisztviselőkkel: az elsők természetesen a szónokok jegyzésére kirendelt elnöki ügyosztályi fogalmazók, majd a gyorsirók. Bizottsági tag még alig egy-kettő van, azok is inkább a büffében trónolnak, a családi otthon helyett itt hörpintve le a késői uzsonnakávét.

Öt óra után tiz perccel — szinte másodpercnyi pontossággal — Szendy polgármester siet fel az elnöki emelvényre. Alighogy elfoglalja helyét, máris megszólalnak a csengők, amelyek a büffé összes helyiségeiben, de a társalgókban is hangosan hirdetik, hogy az ülés megkezdődött, tessék bejönni, urak!

*

IGY KEZDŐDIK AZ ÜLÉS, — és hogyan végződik?

Este tizenegy óra felé már az óramutató, Szendy változatlan eréllyel ül az elnöki székben: általában ő elnökli végig a közgyüléseket, a fáradság legkisebb jele nélkül. A karzatok teljesen üresek, a hivatalos személyeken kivül — akik alatt a gyorsirók és jegyzők értendők — alig van bizottsági tag a teremben. Természetesen a szónokot kivéve, aki nagyon el van keseredve amiatt, hogy az idő előrehaladottsága folytán beszédét indítványa felolvasására kénytelen korlátozni.

Az ülések végét kisérő lagymatag érdeklődés közepette az egységespárti Orova Zsigmond városatya, aki civilben az óbudai zsidó hitközség elnöke, mondotta el a következő anekdotát:

— Uj rabbit választott a hitközség, ez az új rabbi híres volt arról, hogy nagyon sokáig és nagyon unalmasan beszél. Egyideig köteles illemből és tiszteletből végighallgatták a szónoklatait, a végén menekültek előle. Gyakran előfordult, hogy egyetlen öreg ember, valami hitközségi alkalmazott tartott ki egyedül a főrabbi szónoklatának végéig. A végén azután ő is majdnem elaludt. Nagyon haza akart menni az öreg hitsorsos, végül is igy szólt:

— Bocsásson meg, főrabbi úr, hogy megzavarom nagybecsü szónoklatát. Csupán azt akarom mondani, hogy itt vannak a templom kulcsai és ha be tetszett fejezni a szónoklatot, tessék bezárni a kapukat és nyugodtan hazamenni!

— A városházán is ez fog történni! — fejezte be általános nevetés közepette az anekdótát az óbudai hitközségi elnök. — Egy nagyon unalmas szónoklatnál, amikor egyedül lesznek a polgármester és a szónok a közgyülési teremben, Szendy átadja a városháza kulcsait. Megkérve a bizottsági tag urat, hogy beszéljen, nyugodtan beszéljen ameddig akar és ha befejezte: csukja be a kapukat és menjen haza!

*

AZ ÜRESEDÉSBEN LEVŐ TANÁCSNOKI állásokkal kapcsolatosan sokat beszélnek arról, hogy rövidesen nem két, hanem három tanácsnoki állás fog betöltésre kerülni. Az egyik kerületi elöljáróról volna állitólag szó, akiről azt beszélik, hogy a legközelebbi napokban beadja nyugdijazás iránti kérvényét.

Ugy értesülünk, hogy ez a nyugdijazási hir egyelőre legalább — a tanácsnokságra pályázó főjegyzők jámbor óhajtása. Az illető tanácsnok mindössze harminckét esztendeje van a város szolgálatában, életkorát illetően is messze van még a hatvanadik életévétől, nincs is oka rá, hogy nyugalomba menjen. Amit minden külön értesités helyett ezennel közlünk is!

*

LEZAJLOTT TEHÁT A KÁROLY-NAP is a városházán. A polgármester névnapi ünnepléséről a legutóbbi lapszámunkban számoltunk be. Lamotte Károly névnapi ünnepléséről semmit sem tudunk irni, még pedig azért nem, mert ő nem a novemberi Károly-napot tartja. Ezért a novemberi Károly-napon nem is hagyja magát ünnepelni, azzal a kifogással, hogy neki januárban van a névnapja. Januárban viszont túlzott szerénységgel arra hivatkozik, hogy a Károly-nap nem most van, hanem novemberben. Igy azután Lamotte Károlyt az év egyetlen napján sem üdvözölhetik, mint Károlyt. Ok: őméltósága nem szereti, ha ünneplik!

A polgármesteren kivül még egy Károly-napot ünnepelt ez idén bensőséges szeretettel az elnöki ügyosztály. Havlin Károly dr.-ét, az ügyosztály kitünő vezető-helyetteséét, aki ez alkalommal ünnepelte először névnapját, mint tanácsnok-helyettes. Az ügyosztályi személyzet élén Farkas Ákos tanácsnok üdvözölte néhány keresetlen meleg szóval Havlin Károly dr.-t, aki a feléje áradó szeretetből meg kellett, hogy érezze azt a népszerüséget, amelyet rövid vezető-helyettesi működése alatt már is sikerült megszereznie.

*

A BUDAI TÁBOR BARÁTI KÖRÉNEK felkérésére Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok nagy figyelmet érdemlő előadást tartott. Előadása során beszámolt a berlini olimpiászon a főváros kiküldetésében szerzett tapasztalatairól.

A kedves és közvetlen előadást a közönség annál nagyobb figyelemmel kisérhette, mert hiszen a közönség nagy részében még élénken visszarezeg az a nagyfeszültségü érdeklődés, amely szorongó kiváncsisággal ültette mindannyiszor az antennákhoz, valahányszor Berlin adta le jelentéseit a nemzetközi mérkőzésekről.

Felkay előadásának érdekességét nemcsak az olimpiai játékok keletkezése és fejlődésének ismertetése adta meg, de egyben az egész olimpiai játék méltatása is, amely a berlini olimpiászt rendezése szempontjából igazi olimpiai teljesitménnyé emelte, ahol a több millió embertömeg mozgatása és mintaszerü ellátása minden résztvevőt a megérdemelt csodálat érzésével töltött el.

Felkay szemét és érdeklődését a rendezés egyetlen részlete sem kerülte el: amit látott mindazt nagy gonddal összegyüjtötte, feljegyezte, hogy egyszer talán a fővárosban megrendezendő olimpiász javára kamatoztathassa.

Pályi Gyula dr. törvényhatósági bizottsági tag, mint elnök meleg szavakban fejezte ki a Kör hálaját a tanácsnok iránt nagyérdekességü előadásért.

*

A VACSORA, AMELYNEK ENNEK a hétnek a szerdáján kellett volna lefolynia az előkelő belvárosi keresztény politikus lakásán, ismét elhalasztódott, részben azért, mert az egyik pártvezér külföldön tartózkodik, de azét is, mert még mindig nem alakult

A Vásár kulisszái mögül

Petrovácz Gyula feltünést keltő nyilatkozata a városligeti bódévárosról, ahol sutbadobják a legelemibb tüzrendészeti és közegészségügyi szabályokat

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Esztendőről-esztendőre súlyos kifogások hangzanak el azok ellen a kiállítások ellen, amelyeket a különböző érdekképviseletek a városligeti Iparcsarnok környékén rendeznek. Természetesen nem arról van szó, hogy ezek a kiállítások ne öregbitenék a magyar ipar és kereskedelem jó hírnevét, hanem az a hiba, hogy *sok a szabálytalanság és rendetlenség* a kiállítások megrendezése kapcsán. Nem kétséges, hogy ezeket az anomáliákat ki kell küszöbölni — és ennek a problémának a megtárgyalására legalkalmasabb ez az időpont, amikor még *messze vagyunk* a legközelebbi kiállítás: a tavaszi Nemzetközi Vásár megrendezésétől, de már megjelentek az első kommünikék, amelyek már azt hirdetik, hogy a jövő esztendei vásár minden eddiginél reprezentálóbb képe lesz a magyar iparnak. Az Iparcsarnok körüli vásárok megrendezései kapcsán felmerült kifogásokról

Petrovácz Gyula

akinek szükebb kerületét, Rákosvárost is közelről érinti a probléma, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Hangoztatom, hogy észrevételeim általános érvényüek, most nincsen kiállítás, tehát senki sem érezheti magát *sem személyében, sem közösségében* megbántva. Megjegyzéseim nem *valamely* ott megrendezett kiállításra vonatkoznak, hanem *általában* azokra a kiállításokra, amelyek az Iparcsarnok környékén szoktak rendeztetni.

—Az Iparcsarnok körül egy évben több alkalommal is felépített bódé-város építésével kapcsolatosan egész sereg építésügyi, tüzrendészeti-iparjogi és más hasonló kérdések várnak szabályozásra. Ma az a helyzet, hogy a létesített épületekre tulajdonképen *szabályszerű építési engedélyt* kellene kérni. A helyzet azonban az, hogy senki sem kér építési engedélyt, az épületeket felépitik *minden engedély és hatósági ellenőrzés nélkül*, nem kérnek az épületekre használati engedélyt és így

minden pillanatban előfordulhat az a veszedelem, hogy valamely épület helytelen építés, gyenge méretek és rossz anyagok felhasználása folytán beomolhat és a kiállítást látogató nagy tömeg nyakába szakadhat.

Feltétlenül meg kell tehát követelni a kiállítóktól, hogy a kiállítás *ideiglenes jellegű épületei* bizonyos meghatározott terv szerint épüljenek és *megfelelő hatósági ellenőrzést* is kell gyakorolni a tekintetben, hogy valóban ezen tervek szerint történtek-e az építkezések.

— Bizonyos, hogy a kiállítási épületekkel kapcsolatosan *nem szabad túlságosan bürokratáskodni*. Ezt jól tudja a polgármester is, aki a Nemzetközi Vásárra vonatkozóan olyan rendelkezést adott ki, hogy az építési engedély megszerzése iránti eljárás meggyorsítása érdekében nem a városháza illetékes ügyosztálya, hanem az *illetékes kerületi előljáróság* mérnöke adja ki az építési engedélyeket. Az illetékes XIV. kerületi előljáróságnál azonban *nagyon kevés olyan ember volt*, aki egyáltalában ott jelentkezett építési engedély iránti kérelemmel, használati engedélyt pedig senki sem kért. Hangsúlyozom azonban, hogy más kiállításokra ez az engedély *nem érvényes*, az ott létesített egészségügyi vagy automobilkiállításra ez már nem vonatkozik, *mégsem jelentkezett senki* azzal, hogy oda épületet akar emelni és senki sem jelentkezett azért, hogy *használati engedélyt* kérjen.

— A polgármester úr könnyen segíthet — kétségtelennek tartom: akar és fog segíteni — ezen az anomálián. Nem kell egyebet csinálni, mint egy *kirendeltséget* küldeni ki a kiállítás területére és ez a kirendeltség a helyszínen jogosítva lenne minden olyan ügyben, amely nem aggályos, az építési engedélyt rövid uton kiadni. Az *aggályos ügyekben* pedig a városrendezési ügyosztálynak kellene intézkednie szintén a helyszinén, természetesen minden körülmények között még az előtt, mielőtt a tiszta szerkezetet drapériákkal, vászonnal vagy egyéb takaró-anyaggal beburkolják. Ez

rendkívüli fontos közbiztonsági kérdés és hogy eddig nem történt semmiféle súlyosabb szerencsétlenség ottan, az még nem ad felmentést az alól, hogy ezt a kérdést szabályozzák.

— De vannak egyéb hasonló kérdések is! Itt vannak például a *gépészeti mulasztások!* Felállítanak gépeket a kiállítás területén, gépállítási engedély nélkül, óvórendszabályok nélkül. Vannak gépek, melyeknél

a szíjhajtásokat és a forgóalkatrészeket nem fedik be, annak ellenére, hogy a közönség nagy tömegben jár ezen gépek körül.

Felmerülnek bőségesen tűzrendészeti kifogások is. Elmulasztják az *építésianyagok impregnálását*, vagy pedig igen hatástalan impregnálást csinálnak. Használnak különleges, nagy terhelést igénylő *reflektorokat*, amelyek az ottani kábel-viszonyokkal nincsenek arányban és ezt nem jelentik be. Elmulasztják a szabad deszka és egyéb fafelületeket a láng vagy szikra ellen bemeszelni.

— Vannak szép számmal iparjogi panaszok is. Vidéki kereskedők a kiállítás területén *fiók-üzemet rendeznek be* anélkül, hogy Budapesten jogosítványt váltanának maguknak. Vannak olyan üzleti tevékenységek, amelyek meghaladják az illető üzlet engedélyét — például *kávékereskedő feketekávét mér ki*. Egyes bemutatásra kerülő iparcikkekkel kapcsolatosan bizonyos termékeket ottan szintén értékesítenek iparigazolvány nélkül, például főzőkészülékeket mutatnak be, ezeken sütés és főzés is engedély nélkül történik.

— Egész sorozata van a közegészségügyi kihágásoknak. Szigorú közegészségügyi rendelkezés van Budapesten, hogy a használt poharakat állandóan friss vízzel kell leöblíteni. Ezzel szemben

az történik a kiállításon a felállított lacikonyhákban, hogy miután a vízvezeték nincs bevezetve, reggel megtöltenek egy dézsát vízzel és abban egész estig öblögetik ki a sörös és boros poharakat, ami közegészségügyi szempontból egyáltalában meg nem engedhető.

— A felsorolt panaszok *gyors és hatékony rendelkezéseket* követelnek. A rendezést nem nehézkes hatósági eljárásokkal akarnám biztosítani, inkább azt kivánom, hogy a polgármester minden ilyen kiállítás tartamára kiküldene egy *városházi küldöttséget*. Ebben a küldöttségben helyet foglalnának

tűzrendészeti, közegészségügyi, iparjogi, villamossági stb. szakértők, akik ott a helyszínén egy irodában ezeknek a kérdéseknek az elintézésére különleges meghatalmazással bírnának.

Ezáltal *meg volnának védve* azok a jogok és iletékek, amelyeket a főváros így elveszít, másrészt nem történne meg az, ami most megtörténik, hogy

minden hatósági rendelkezésnek a felfricskázásával, valamilyen magas patrónus befolyásában bízva és az utolsó pillanatok kényszerítő hatását előtérbe tolva történnek ott rendelkezések, építkezések és iparűzés, amelyek ellentétben állanak a főváros mindenenmű szabályzatával.

Idáig tart *Petrovácz* Gyula általános érdeklődésre számottartó nyilatkozata. Nem kétséges, hogy *Szendy* Károly polgármester, aki egyben a Nemzetközi Vásár elnöke is, a legrövidebb időn belül meg fogja találni a módokat, hogy *Petrovácz* Gyula valóban közérdekű panaszai orvoslást nyerjenek.

---

ki az a tárgyalási plattform, amely az alpolgármester-választás ügyében az egymással homlokegyenest divergáló vélemények összeegyeztetéséhez szükséges.

A hivatalos oka a vacsora elhalasztásának az, hogy a költségvetési vita erősen kifárasztotta az urakat. A jövő héten mindenesetre meg lesz a városházán általános érdeklődéssel várt vacsora, amelyet minden valószinűség szerint több is követ, mert bizonyosra vehető, hogy az első vacsorán — nem lesz megegyezés!

*

SULYOS CSAPÁS ÉRTE MÁRKUS JENŐT, a Beszkárt közszeretetben álló vezérigazgató-helyettesét. Anyósa: özvegy Hlatky Józsefné 78 éves korában elhúnyt. Temetése általános részvét közepette folyt le a Kerepesiúti halottasházból a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint a családi sírboltba.

*

SZAKÁL GÉZA v. székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag, a Ferencvárosi Keresztény Klub ügyvezető elnöke és neje szül. Hudák Ilona György fia, e hó 7-én a középferencvárosi új plébániatemplomban vezette oltárhoz néhai nagyfalusi Arany Béla vámszaki tanácsos és neje Recordon Sophie leányát Sárát. Az esketést P. Siska S. J. végezte. Az esküvőn Verebély Jenő dr. székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag, a Keresztény Községi Párt kerületi elnöke vezetésével igen nagy számban megjelentek a kerületi párt és klub vezetősége, annak tagjai, valamint a keresztény társadalom több kiválósága.

Homonnay bátor beszéde a hóhérszakasz eltörléséért

Igen lassan és hosszadalmasan folynak a kényszernyugdijazási eljárások, de a törvényben előirt terminusig valamennyi kényszernyugdijazási ügyet elintéz a főváros

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Fővárosi tisztviselő körökben általános érdeklődést és megelégedést keltett a köztisztviselő-társadalom hű harcosának: *Homonnay* Tivadarnak a képviselőház szerdai ülésén elmondott interpellációja. *Homonnay* arra kérte a kormányt, hogy hatálytalanitsa a nyugdíjtörvénynek kényszernyugdíjazási, u. n. *hóhérszakaszát* és amig ez megtörténhetik, függesztesse fel a felhatalmazás alapján történő intézkedéseket. Rámutatott *Homonnay* arra is, hogy ez a szakasz úgyszólván lehetetlenné teszi, hogy a tisztviselők szabadon gondolkozzanak, ártatlan emberek megbélyegzésére, családi otthonok békéjének megbomlasztására ad alkalmat.

Homonnay interpellációja kapcsán érdeklődtünk abban az irányban, milyen *stádiumban vannak a kényszernyugdíjazások* a városházán? A törvény értelmében ugyanis 1937. év végéig a kormány jelentést köteles tenni a Háznak arról, hogyan hajtották végre a törvényt.

Illetékes helyen

a kényszenyugdíjazások mai stádiumát a következőkben ismertették az *Uj Budapest* munkatársának:

— A költségvetési vita következtében a kényszernyugdíjazási bizottságok városatya-tagjai túlontúl el voltak foglalva és ezért a legutóbbi hetekben *rövid szünet* állott be a közigazgatási kényszernyugdíjazási bizottságok munkájában. Most azonban *újult erővel* folytatják majd munkásságukat a bizottságok, mert a költségvetési vita végetért.

— Természetes, hogy ez a munkásság igen lassan folyik úgy a tanügyi, mint a közigazgatási fronton — még pedig azért, mert igen hosszadalmas az eljárás. A tanúkkal való bizonyítási lehetőség, pót-bizonyítás elrendelésének igen gyakran való kérése, az ötös bizottságokhoz való folyamodások, továbbá a miniszteriumok jogköre igen hosszadalmassá teszik az eljárást. A közigazgatási kényszernyugdíjazásoknak átlag *egynegyed része van teljesen befejezve*, de van olyan kényszernyugdíjazási ügy, amely még a bizottság elé sem került.

— A tanügyi kényszernyugdíjazásokat illetően az a helyzet, hogy a tanügyi kényszernyugdíjazási bizottságok *a költségvetés tárgyalása alatt is működtek*. Természetes, hogy a törvényben meghatározott időpontig a főváros *feltétlenül elkészül az összes kényszernyugdíjazási ügyekkel.*

Buda és Pest a törökök kiűzése után

LIBER ENDRE utolsó rádió-előadása

I.

Szeptember másodikán nagy ünnepe volt az egész keresztény Európának, nagy ünnepe a magyar nemzetnek és elsősorban Budapest székesfővárosnak, mert ezen a napon ünnepeltük Budavár 1686. évi visszafoglalásának 250 éves évfordulóját. Nemcsak bensőséges tiszteletadás volt ez az ünnep a viszontagságos és dicsőséges magyar mult előtt, egyuttal ünnepe volt annak az Európa történetében egészen egyedül álló és magasan kiemelkedő ténynek, hogy a keresztény Európa a katolikus egyház akkori fejével, XI. Ince pápával az élén Magyarországnak az ozmán hódoltság alól való felszabadítására egytől-egyig segítőkezet nyujtott. Ám különösképen ünnepe volt ez az évforduló Budapest székesfővárosnak, amely ezen a napon másfélévszázados megszállás alól való újjászületését, teljes pusztulás után alapjaiból való újjáépítését ünnepelte meg.

Ahány szemszögből nézzük ezt a napot és azt az eseményt, aminek megrögzítője és jelképe, annyifélét látunk benne. Vonatkozásai, amelyek a multhoz kötik és a jövőbe átvezetik, amelyek helyi történésből országos történetté fokozzák, sőt az akkori világ érdeklődésének középpontjába állítják, számosak és változatosak. Ha Buda visszafoglalásáról beszélünk, ez a sok szempont mind-mind előtérbe tolul.

Ha végigolvassuk az elesettek és sebesültek névsorát — pedig az csak elég hiányosan áll rendelkezésünkre — megborzongunk mennyi nemes, előkelő ifjú és férfi, Európa nemesi és főuri családjainak mennyi reménytkeltő sarja áldozta életét Buda felszabadításáért! Budapest székesfőváros közönsége nem feledékeny és nem hálátlan, kegyeletes megemlékezéssel fordul azok felé, akik városának új életre ébredéséért a maguk életét adták cserébe.

A fényes paloták, amelyeket Európa egyik legpompaszeretőbb fejedelme emeltetett, akinek a nagy művészetteremtő itáliai főurak keresték barátságát, lassan-lassan romokba hanyatlottak, a sok megkapó művészi alkotás sorra elenyészett, a páratlan könyvtár, melynek híre szétterjedt Európában, pusztulásnak indult és a visszafoglaláskor a világhírű kötetek már az épületromok között hevertek. Amint Buda 1541. évi elfoglalása egy régi fényes korszakot zárt le, és utána egy sivárabb, bénítóbb korszak következett, úgy viszont első lépcsőfoka az 1686. évi visszafoglalás egy következő szebb korszaknak volt, úgy ez a győzelem adta vissza Budát önmagának.

Büszkén és bátran merjük szeptember másodikát Budapest harmadik születésnapjává avatni! Egy évezrednek negyedrésze ugyan nemzetek és városok életében nem hosszú idő, de a mi fővárosunk történetében az ezt megelőző korszakok olyan fényesek és olyan magas színvonalúak voltak, hogy joggal senki sem vetheti szemünkre városunk fiatalságát. Ez alatt a rövid idő alatt a szinte teljesen eltünt mult helyébe tudott ez a város a multtal vetekedő jelent építeni, alkotásokat életrehivni a meddővé pusztult földből és azokat felvirágoztatta.

Érdekes visszagondolni arra, milyen gazdag volt Buda és Pest a középkor folyamán templomokban és egyházi épületekben. Nagyobb városkerületenkint elkülönítve Óbudán 8 templom állott, Buda várában 9, Buda külvárosaiban 10, a régi Kispesten, a mai Tabán területén 4, Pesten 7, végül a Margitszigeten 4, úgy hogy a középkor folyamán a mai főváros területén 42 templom volt. Ezeknek a középkori templomoknak legjava elpusztult az ozmán megszállás ideje alatt, mert a törökök, ha egyéb épületek romlását legfeljebb közömbösen nézték, a gyaurok templomainak elpusztításában tevékenyen működtek közre és a legenyhébb intézkedésük az volt, hogy a templomot mecsetté alakitották át. A mecsetek számára igénybe nem vett templomok azután gyorsan és teljesen elpusztultak.

A keresztény templomoknak és általában az egész kereszténységnek a felszabadulását, a felszabaduláson érzett örömét, jól érezteti az a legenda amely a budai Nagyboldogasszony templom lorettói kápolnájában álló Madonnaszoborhoz füződik. Ezt a szobrot, amely állitólag Ulászló király fogadalmi ajándéka volt 1515-ből, a törökök egyszerüen befalazták, hogy eltüntessék. Amikor azután Budavár ostroma során 1686. július 22-én az ostromló sereg az ozmánok löportornyát levegőbe röpitette, a nagy robbanás következtében az elválasztófal megrepedt, majd ledőlt, és előtünt Mária szobra az ozmánok nagy megdöbbenésére, akik természetesen semmit sem tudtak arról, hogy elődeik itt mit falaztak be. Az ozmánok Mária megjelenését csodás és reájuk nézve baljóslatú jelnek tartották, ami annyira megzavarta őket, hogy állitólag ez a tény is sokban hozzájárult az ostrom gyors sikeréhez.

Valóban, mintegy egyszerre hasadt meg a Budát és Pestet a nyugattól, annak fejlődésétől és eredményeitől elválasztó bástyafal, a két város felszabadult a másfélévszázados megszállás alól és a keresztény hadakkal együtt bevonult falai közé a régóta nélkülözött keresztény vallás. A megmaradt csekélyszámú keresztény lakosság a bevonuló papságot és elsősorban a szerzetes rendeket, akiknek képviselői már az ostromló csapatok között is ott voltak, kitörő lelkesedéssel üdvözölte. Tudvalevő dolog, hogy Buda ostromának előkészitésében a pápának és a papságnak rendkívül nagy érdemei voltak. XI. Ince pápa és a papság, közöttük különösen Marco d'Aviano atya nélkül ez a rendkívül nagy jelentőségü hadivállalkozás bizonnyal nem jött volna létre.

Budavár visszafoglalása után a derék szerzetes-rendek azonnal, még ott a romok között, a rombadölt templomokban, mecsetekben, csak úgy hirtelen, félig alkalmassá tett helyeken megkezdették Isten dicsőségének és könyörületességének hirdetését, egyben a könyörületesség gyakorlását is, az ostromlott város lerongyolódott, elszegényedett lakossága körében.

Magától adódott, hogy az első templomokat az elhagyott mecsetekben rendezték be, és igy a régi, bizonyára a másfélszázados megszállás után is élő hagyomány erejénél fogva, az első istentiszteleteket ismét a régi helyükön tartották meg. A budai Nagyboldogasszony templomban már 1686-ban működtek a ferencrendiek, hogy azután a következő évben átadják helyüket a jezsuitáknak. De körülbelül ezzel egy időben történik meg más szerzetesek letelepedése is a legjobb állapotban levő mecsetekbe, igy a Várban, valószinüleg a Várszinház helyén, a Vár tövében, a Corvin-tér mellett, a mai kapucinus rendház helyén, feljebb a mai Szt. Erzsébet apácák kórháza, Pesten a Ferenciek-temploma, az Egyetemi templom, valamint a Központi Városháza helyén állott mecsetekbe.

Természtesen a régi keresztény templomok, amelyek az ozmán megszállás ideje alatt is ilyenek maradtak, mint a helyőrségi templom Budán és a belvárosi templom Pesten, szintén folytatták régi rendeltetésüket, már amennyire megrongált állapotuk megengedte. A vallásos érzés ereje nem engedte tétlenségben maradni a keresztény munkáskezeket és mind gyorsabban kivánta eltüntetni a muzulmán világ emlékeit; a mecseteket és helyükbe kifejezetten keresztény szellemben emelt épületeket állitani.

(Folytatjuk.)

Csak bosszusága lesz

ha ócska zongorát vesz. Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!

Musica

Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI ÚJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedőlemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

WIHART FERENC
építész — épitőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon: 1-481-32.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

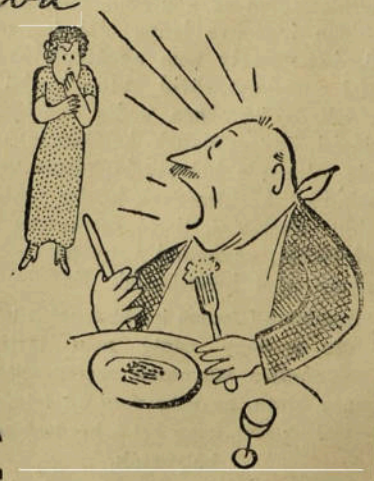
Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

... és cukor helyett só került a tésztába

Szép kis háztartás! De némely konyhában olyan is a világitás, hogy lehetetlenség megkülönböztetni a dobozokat.

Ilyen meglepetésben aligha lesz része, ha mindig TUNGSRAM duplaspirállámpát használ. Sokkal jobb a fénye — mégis kevesebb áramot fogyaszt.

TUNGSRAM
DUPLASPIRÁLLÁMPA
való szobáiba

HIREK

Több mint száz tárgya lesz a november 25.-i közgyülésnek

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármesteri hivatal már gyüjti az első őszi rendes közgyűlésre a tárgyakat. Ennek a közgyülésnek a terminusa: november 25.-e, legfontosabb pontja pedig: az üresedésben lévő alpolgármesteri állás betöltése.

Az alpolgármester-választáson kívül egész sereg igen fontos ügy szerepel ennek a közgyülésnek a napirendjén. Ekkor választják meg az egyes szakbizottságokban azokat a tagokat, akiket a nyári szünet folyamán elhúnytak, vagy önként lemondottak helyébe meg kell választani. Viszont egyes szakbizottsági tagsági helyeket, noha azok megürültek, nem töltenek be, mert vannak bizottságok — így a közigazgatási bizottság is — amelyeknek mandátuma az év végével lejár. Eddig az időpontig pedig nem érdemes a megüresedett helyekre a választásokat megejteni.

Több mint száz programpontja lesz a november 25-i közgyülésnek. Rengeteg előterjesztést hoz az *elnöki ügyosztály*, a *városrendezési ügyosztály*, továbbá a *városgazdasági ügyosztály*. A városgazdasági ügyosztály előterjesztései közül a legfontosabb: a *fővárosi biztosítások ügye*, továbbá a *Rudas-fürdő átépítésére vonatkozó* polgármesteri előterjesztés. Tárgyalja a november 25-i közgyülés a *Bartszerződés* meghosszabbítására vonatkozó polgármesteri előterjesztést is, ezen felül egész sereg közegészségügyi javaslatot. A november 25-re egybehívandó közgyülés ezek szerint több napig el fog húzódni, annál is inkább, mert *ez az első közgyülés*, amelyre indítványokat és interpellációkat is be lehet jegyezni.

— — —

Toperczernét ünnepelték a rákosvárosi keresztény nők. A XIV. ker. Keresztény Községi Párt női szervezete e hó 6-án nagysikerü előadás keretében foglalkozott a bolsevista veszedelemmel. Masson Izabella elnöki megnyitójában megemlékezett arról a minősíthetetlen támadásról, amely a baloldali sajtóban legutóbb a női szervezet vezetőjét: Toperczer Ákosnét érte. A gyülés legmélyebb felháborodással ítélte el az átlátszó célzatú, megszervezett támadást, amellyel szemben őszinte bizalmáról és ragaszkodásáról biztosította Toperczer Ákosnét. Az első előadó P. Böhle Kornél Szent Domonkos-rendi perjel volt. A vallás és bolsevizmus c. előadásában ismertette a vallás lényegét, mely egyedüli biztos alapja az államszervezetnek. Miután azonban a bolsevizmus az állam és magántulajdon megdöntésére törekszik, ezek legfőbb erősségét az államot és a vallást, legföképpen a katolikusokat üldözi a legkegyetlenebbül. A nagy tetszéssel fogadott előadás után Petrovácz Gyula országgyülési képviselő, bekapcsolódva P. Böhle Kornél előadásába, visszaidézte a hallgatóság emlékezetébe a tizenhét év előtti kommunista borzalmakat, felhívta a hallgatóságot, csatlakozzék a Keresztény Községi Párt kezdeményezte bolsevizmus ellenes mozgalomhoz. Imre Ilma dr. a bolsevizmus szociális okairól, a proletárnyomorról beszélt, megrázó példákkal és statisztikai adatokkal igazolva, hogy a vagyoni eltolódások, a kartelek mérhetetlen tobzódása nyomában fellépő drágaság az alsóbb osztály nyomorának okai. A nyomor pedig a legjobb melegágya a bolsevizmusnak. Mindenkinek részt kell venni a szociális bajok orvoslásának munkájában. A kiváló előadásokat a hallgatóság lelkesen megtapsolta, majd Masson Izabella elnök köszönte meg az értékes előadásokat.

Másfél évtized: Uj Budapest!

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesz-

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kívánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcraképességének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az új időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tíz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyítékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST szerkesztősége és kiadóhivatala

Palota-csere a székesfőváros és a Közmunkák Tanácsa között

A Fővárosi Közmunkák tanácsa a Döbrentei-téri palotájáért megkapja cserébe a főváros Lipót-körut 17. számu bérházát, melynek jövedelméből akarja felépiteni uj székházát a Károly-körúton

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szendy Károly polgármester rövid alpolgármestersége idején nagyszabású elgondolással iparkodott megoldani azt a problémát, hogy a tabáni lanka lenyúljon egészen a Döbrentei-térig, hogy a Tabánban épülő gyógyszállókról kilátás nyíljon ne csak a budai hegyvidékre, hanem Budapest királynőjére: a Dunára is. A Tabánban és a Dunapart között három bérpalota terül el, a 4. számú, amely a Fővárosi Közmunkák Tanácsa, az 5. amely Strausz Sándorné s a 6. mely csátói Geist Gyuláné tulajdona. Az 5. és 6-os számú ingatlanok megszerzését több ízben megkísérelte a főváros, azonban az eladók olyan fantasztikus árakat kértek, hogy a vételt nem lehet nyélbeütni. A polgármester kezdeményezésére most a három ingatlan közül a legnagyobbat: a Fővárosi Közmunkák Tanácsa palotáját meg fogja szerezni a főváros.

A szóbanforgó palota megszerzése a főváros számára csere útján fog megtörténni. Előrehaladott tárgyalások vannak ebben az ügyben a főváros vezetősége és a Fővárosi Közmunkák Tanácsa között. Az elgondolás szerint a Döbrentei-téri palotáért és megfelelő ráfizetésért a főváros cserébe adná a Lipót-körút és Szemere-ucca sarkán lévő négyemeletes bérházat. Ez a bérház a Lipót-körút 17. sz. alatt van, három uccára nyílik, évi nyers bérjövedelme 80.355 pengő. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa olyképen gondolja, hogy a bérpalotának jövedelmét kötné le, vagy esetleg el is adná a Lipót-körúti ingatlant az új székház felépítésére.

A Közmunkák Tanácsa új székházát a Károly-körút és a létesítendő Madách-sugárút sarkán építené fel. Ez a telek már most is a Közmunkák Tanácsáé: néhány évvel ezelőtt tabáni telket kapott értük a Közmunkák Tanácsától cserébe a főváros. A főváros természetszerüen amikor birtokába és tulajdonába kerül majd a Döbrentei-téri palota, azt lebontatja. Erre azonban csak évek múlva kerülhet sor, mert a lebontás csak akkor történhetik meg, ha a Fővárosi Közmunkák Tanácsa onnan kiköltözött.

MŰVÉSZI KÉP
ÉS HOFFMANN KÉPKERET
AZ IGAZI OTTHON DISZE!

Mussolinihez mennek a fővárosi tanitók

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

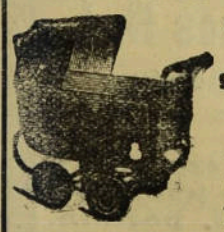
A Keresztény Tanügyi Bizottság az elmult tanévben az osztrák tanítókkal meleg barátságot kötött. A bécsi egyhetes tanulmányút után, ötszáz osztrák tanító látogat el Budapestre. Bécsben több előadásban ismertette nagy sikerrel Magyarország és fökép a főváros kultúráját, úgy a rádióban, mint elökelő tanügyi egyesületekben Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok. Az osztrák kultúrkapcsolatok megteremtése után most az olasz tanügyi körökkel vette fel az érinkezést a Keresztény Tanügyi Bizottság. Husvétkor Olaszországba induló tanulmányi utat vezet Bednárz Róbert prelátus és Felkay Ferenc dr.

A tanulmányuttal kapcsolatosan Olaszországban is több előadásban fogják ismertetni a magyar közoktatásügyet. Mussolini barátságos megnyilatkozása után, akit táviratilag is üdvözöltek, még lelkesebb hangulatban készülödnek arra, hogy a Ducet személyesen is köszöntsék. A tanügyi tisztikar nagy buzgalommal készül a budai Vigadóban január végén tartandó „magyar est"-re, melynek programját Pirovszky Lajos polgári iskolai igazgató ismertette. Remsey Győző főreáliskolai tanár, dr. Palócz András felügyelő igazgató, dr. Gáspár Pál, a Rákócziánum igazgatója, Lenkei Lehel főreáliskolai igazgató, dr. Schaller Sándorné és Fallenbüchl Tivadar polgári iskolai igazgatók, Laurenczy Vilmos kereskedelmi akadémiai igazgató, Kárpáti Ottó polgári iskolai tanár, Reischl Réw Sándor, Ujlaky Gyula, vitéz Kelemen Ferenc, Ruttner Gyula elemi iskolai igazgatók, Novák András kereskedelmi iskolai tanár tettek javaslatot a kultúrális program sikeres lebonyolítása tárgyában. Urbányi C. József buzdító szavaival ért véget az ülés

— — —

Ha Ön kis gázszámlát akar, látogassa a Gázművek közismert és nagy népszerüségnek örvendő kedd-pénteki főzőbemutató előadásait. Előadásainkat minden kedden és pénteken d. u. 5 órai kezdettel tartjuk a VI., Vimos császár út 3. I. emeleti előadótermeinkben.

Budapest Székesfőváros Gázművei

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

ÉTERNA BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és betonépitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

Uj kiirások

16.000 m. nyers molinó, 3.000 m. fehér molinó, 1.000 m. paplanlepedő, 1.000 m. zsinórbarhend és 5.000 m, fehérített köper szállítására a Székesfővárosi Kórházi Központi Műszer és Anyagraktár részére. **Határidő: 1936. évi november hó 16-án délelőtt 10 óra.**

320.000 m., 100 cm. széles fehérített gaze és 100.000 m. 118 cm. széles fehérített gaze szállítására a Székesfővárosi Kórházi Központi Műszer és Anyagraktár részére. **Határidő: 1936. november hó 17-én délelőtt 10 óra.**

6.000 kg. vatta és 14.000 kg. papírvatta szállítására a Székesfővárosi Kórházi Központi Műszer és Anyagraktár részére. **Határidő: 1936. november hó 17-én délelőtt 10 óra.**

41.600 drb. különféle méretű, szegett szélű mullpólya szállítására a Székesfővárosi Kórházi Központi Műszer és Anyagraktár részére. **Határidő: 1936. évi november hó 17-én délelőtt 10 óra.**

Papíranyagok szállítására a Budapesti Székesfővárosi Közekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 17-én délelőtt 9 óra.**

Borjúboxbőr, ökörcroupontalpbőr, ökörhasszélbőr, tehénnyaktalpbőr (rámának, kéregnek) és talpbélésnek való tehénnyaktalpbőr szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 17-én délelőtt negyed 10 óra.**

500 drb. impregnált pamut esőköpeny csuklyával (köztisztasági szabvány) **készítésére és szállítására** a székesfőváros köztisztasági alkalmazottai részére. **Határidő: 1936. évi november hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Tej és tejtermékek (1937. január 1—1937. december 31-i szükséglet) **szállítására** a székesfőváros közkórházai valamint népjóléti intézményei részére. **Határidő: 1936. évi november hó 25-én délelőtt 10 óra.**

450 drb. piassava seprőhenger szállítására a Köztisztasági Hivatal gépüzeme részére. **Határidő: 1936. évi november hó 27-én délelőtt 10 óra.**

Nyári egyenruhák, nyári és téli munkaruhák és vászonköpenyek kiszabási és megvarrási munkáira a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 27-én délelőtt 9 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

GAZDASÁGI ÉLET

Lamotte és Szemethy Zürichbe utaznak

*

Milyen valutában törlessze Budapest békebeli kölcsöneit?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Lamotte Károly dr. alpolgármester nyilatkozata kapcsán az Uj Budapest nemrégiben részletesen foglalkozott a svájci és francia frank, nem különben a holland forint devalválása folytán az ostendei egyezményben foglalt kölcsönök kamatfizetése és amortizációja terén előállott új helyzettel. Lamotte alpolgármester annak idején közölte az Uj Budapest munkatársával, hogy a hitelezők a legjobbnak megmaradt valutában fogják követelni a fővárostól a kötelezettségek teljesítését: vagyis holland forintban, illetőleg a hollandi forintra átszámított pengőben. Hangsúlyozta nyilatkozatában Lamotte alpolgármester azt is, hogy az ostendei egyezményben foglalt kölcsönök visszafizetését illetően az egyetlen jogforrás: az ostendei egyezmény. Az ostendei egyezmény alapján történő törlesztés dátuma legutóbb október 25-én volt. Az ostendei egyezményben foglalt külföldi pénzintézetek, amelyeknek képviselete Zürichben székel, arra kérték a fővárost, hogy közvetlen tárgyalások lefolytatása céljából küldje ki megbizottait Zürichbe. A főváros képviseletében Lamotte Károly dr. alpolgármester és Szemethy Károly dr. tiszti főügyész szombaton Zürichbe utaznak. Nem kétséges, hogy a főváros képviselői a megindítandó tárgyalásokon a legmesszebbmenő határozottsággal fogják képviselni a főváros egyetlen lehetséges álláspontját ebben az ügyben: nevezetesen azt, hogy az ostendei egyezményben foglalt kölcsönök tőke-törlesztő szolgálata ezentúl is csak az ostendei egyezményben foglalt módon történhetik.

Döntsön a miniszter!

*

Sulyos érvekkel támogatják fellebbezéseiket az angyalföldi szivattyutelep versenytárgyalásának pályázói

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az angyalföldi szivattyutelep másfél esztendeje húzódó problémája az elmult héten igen éles felszólalás keretében a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé is került. A felszólalásra adott válaszában a polgármester azt a kijelentést tette, hogy a szivattyutelep megépítésének szabadkézből való kiadása a munka mielőbbi megkezdését inkább lehetővé teszi, mint egy újabb vrsenytárgyalás megtartása. A polgármester azonban végeredményben *még sem a munka szabadkézből való kiadása mellett döntött,* hanem elfogadta az ügyosztálynak a szakbizottság által is szótöbbséggel támogatott azon javaslatát, hogy a *Pittel és Brausevetter* cég, továbbá a *Zsigmondy* r. t. közösen kapják a félmillió pengőt reprezentáló közmunkát.

A polgármester azonban olyképen intézkedett — mint azt az *Uj Budapest* már két héttel ezelőtt megírta, hogy véghatározata ellen a törvényes határidőben fellebezéssel lehet élni a belügyminiszterhez. Végeredményben tehát a *belügyminiszter fog ismét nyilatkozni* ebben az ügyben. Mivel pedig versenytárgyalási fellebbezéseknél a polgármester véghatározatát a miniszter vagy jóváhagyja, vagy azt megsemmisítvén újabb versenytárgyalást rendel el, könnyen lehetséges, hogy a közeljövőben a szivattyutelep megépítésének újabb versenytárgyalási kiírásához lesz szerencsénk.

Mint az *Uj Budapest* munkatársa értesül, azok a vállalkozók, akik nem részesültek a megbízásban, igen súlyos érveket fognak felhozni felebbezéseikben. A felebbezések, illetőleg felülvizsgálati kérelmek, túlnyomó nagy részben azon alapulnak, hogy zártkörű versenytárgyalásoknál, amelynél a megbízhatóságot és a reális kalkulációt a hatóság *már a felszólítás kapcsán feltételezi,* minden körülmények között a legolcsóbb ajánlat elfogadása kötelező a Közszállítási Szabályzat szerint. Ami pedig a versenytárgyalási ajánlatok megszerkesztésénél elkövetett hibákat illeti, ilyeneket *tömegesen lehet gyártani,* azonban ezek nem egyebek, mint *kákán csomó keresés.*

Szakkörökben *változatlan érdeklődéssel* tekintenek az angyalföldi aktacsomó további bonyodalmai elé. Kétségtelen az illetékes tényezők előtt, hogy *az angyalföldi szivattyutelep versenytárgyalási botránya teljes és tökéletes csődjét jelenti a Közszállítási Szabályzatnak,* amely életbe lépése után alig egy esztendővel már is túlélte önmagát.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

Baksáné kiköltözött!

Komplikációk a hármashatárhegyi vendéglő bérbeadása körül

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Megírta az Uj Budapest, hogy a hármashatárhegyi vendéglő bérletére tizenhárom ajánlat érkezett. Az eddigi bérlő, Baksa Mihályné, akinek férje az elmult évben a városháza kapujában esett össze és halt meg szívszélhüdésben, a bruttó bevétel 5.5 százalékát ajánlja, amely azonban évi 2400 pengőnél kevesebb nem lehet. A legnagyobb fix bért egy Baranyai pályázó igéri, évi 7000 pengőt.

Mint ilyenkor szokás, a tizenhárom pályázó érdekében valósággal protekciós hadjárat indult meg a városházán. Növeli a komplikációkat, hogy az üzletet az eddigi bérlő többezerpengős köztartozás-hátraléka terheli, amit a jogutódnak is át kell vennie.

A polgármester úgy döntött, hogy az eddigi bérlőnek: özvegy Baksánénak ki kell költöznie, és majd azután döntenek, hogy ki kapja a bérletet. Baksáné a hétfői nap folyamán el is hagyta a vendéglőt. Döntés azonban csak hónapok mulva lesz, részben azért, mert télen úgy is zárva tart a vendéglő, de azért is, mert időközben talán sikerül a köztartozások problémáját megnyugtató módon rendezni. Senkisem hajlandó ugyanis arra, hogy tizezer pengős adósság-átvállalással kezdje el a sok fantáziára alapot amúgy sem nyujtó üzletet.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

November hó 14-én, 17-én és 19-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Őszi és téli ruhaszükségletét
szerezze be a megbizhatóságáról közismert
Tribon Ruházati Rt.-nál
Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz. Telefonszámok: 1—392—85 és 1—312—97.
Mérsékelt árak! Megbizható minőség! A legkedvezőbb fizetési feltételek!
Előleg nincs: az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes

XIV. évfolyam 47. szám

Budapest, 1936. november 21.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, Budapest, V., Ferenciek tere 7.

Utólagos expozé

Minden vonatkozásban csak helyeselhető Szendy polgármester azon elhatározása, hogy a költségvetési vita lezárása után részletesen nyilatkozott az ujságíróknak legközelebbi célkitüzéseiről. A polgármesteri nyilatkozat — amely a napilapok vasárnapi számában jelent meg — a maga összefüggő egészében pontosabb képét adja a városháza pénzügyi és gazdasági helyzetének, mint az aprólékosságban szétesett, a végén pedig teljesen ellaposodott költségvetési vita. A polgármesteri nyilatkozat nemcsak pontos és kimerítő helyzetképet ad a mai állapotokról, de programot kapunk belőle a jövendőre is, átfogóbb szélességü lehetőségeket, mint amiket a költség-előirányzat magában foglal.

Az utólagos polgármesteri expozé legfontosabb részének a jövendőt illetően azt tartjuk, amikor a polgármester a szanálás okozta sebek gyógyulásáról azaz a szanálás által sujtott tisztviselőosztályok megsegitéséről beszél. A főváros első polgára és egyben első tisztviselője pontosan érzi és meg is mondja, mi a baj. Reményét is fejezi ki azon, hogy a sebek gyógyulni fognak. Ebben a kivánságában osztozik Szendy Károllyal Budapest minden rendü és rangú polgára. Nézzük azonban: lehet-e a sebek tényleges gyógyulásáról beszélni?

A legsúlyosabb, legégetőbb, legfájóbb szanálási seb: a fővárosi alkalmazottak fizetés-redukciója. Az Uj Budapest nemrégiben közölte a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének a Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetségével együttesen a miniszterelnökhöz intézett memorandumát, amelyben a fővárosi tisztviselők méltóságuk tudatában, de keserűen és fájdalommal telt szivvel mutatnak rá sebeikre. Már most — kérdezzük — hoz-e a jövő évi költségvetés javulást az alkalmazottak fizetésének helyreállítása terén? Sajnálattal kell megállapitanunk, hogy a polgármester a jövő évi költségelőirányzat során nem volt abban a helyzetben, hogy az alkalmazottak jövedelmeinek legalább részleges visszaállítására tegyen javaslatot. Lojálisan elismerjük: ebben nem Szendy Károly a hibás, hanem a kormányzat, amely a megfelelő iniciativát ebben a tekintetben a fővárosi alkalmazottak javára tenni elmulasztotta.

A folyton fokozódó drágaság és a primér életszükségletek kielégítésének egyre nehezebbé váló lehetősége arra késztetik a tisztviselő-társadalmat, hogy a szanálás által okozott sebek gyógyitását nem csökkenő hévvel kérje az arra illetékes tényezőktől. Csak, ha erre kerül a sor, lehet arról beszélni, hogy a sebek a valóságban is gyógyulni fognak!

Nem fizetünk aranyban!

Lamotte és Szemethy zürichi utját ujabb spekulációs játékra használják fel a tőzsde lelkiismeretlen kufárjai

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Lamotte Károly dr. alpolgármester és Szemethy Károly dr. tiszti főügyész a tervezett időpontnál későbben: csak ennek a hétnek a keddjén indultak Zürichbe, hogy ott a főváros külföldi kölcsönei ügyében alakult bizottsággal tanácskozzanak. A tárgyalásra vonatkozó meghivót Fischer igazgató, aki a fővárossal a külföldi hitelezők képviseletében állandóan tárgyalni szokott, irta alá. A meghivó szerint a tanácskozások tárgya: A valuta-leértékeléssel kapcsolatos kérdések.

A zürichi tárgyalásokon a főváros értesülése szerint Fischer igazgatón kivül meg fognak jelenni a francia és angol hitelezők képviselői, továbbá az 1914-es kölcsön német csoportjának megbizottja is. Lamotte és Szemethy kizárólag abból a célból utaztak ki, hogy meghallgassák a hitelezők képviselőinek előterjesztéseit. Ezekre az előterjesztésekre Budapest megbizottai csak addig a mértékig tehetnek beleegyező nyilatkozatot, amely mértékig ezek az előterjesztések az ostendei egyezmény alapokmányával ellentétben nem állanak. Vagyis: semmi körülmények között sem lehet szó arról, hogy a hitelezők által szabadon választható kamatfizetési valuta helyett a jövőben aranyban történjen a szelvénybeváltás.

Illetékes fővárosi helyen a legmesszebbmenő módon cáfolják azokat a tőzsdei hireket, amelyek szerint a fizetés a jövőben aranyban fog történni. A városházán egyeáltalában nem látják indokoltnak az 1914-es kötvény legutóbbi hatalmas kiugrását. Az emelkedés oka nem egyéb, mint a tőzsdei spekulánsok erkölcstelen és lelkiismeretlen játéka a közönség hiszékenységével. A kötvények értékelését illetően különben a közeljövőben visszaesés várható, mert a zürichi tárgyalások eredményeképen ki fog derülni, hogy aranyban való fizetésről szó sem lehet. Mindenesetre azonban legkésőbben a jövő esztendő legelső napján.

Felekezeti kérdés a Városházán

Irta: Szőke Gyula dr.

A kormány programja szerint nem tűri, hogy bárki is a felekezeti békét megbontsa. Mindenki a felekezeti békéért kiált. Főleg, akiknek nincsen mondanivalójuk, tárgyalják a felekezeti békét és természetesen egyet ütnek a katolikus egyházon. Valami hihetetlen gyarlóság vagy annál több, sőt gyakran sokkal több, egészen az elvetemültségig, hogy emberek, akik hivatva vannak, vagy magukat hivatottnak tartják az ország vezetésére és a közületek irányitására, az úgynevezett *felekezeti békén* nyargalnak. És ennek rendesen az a következménye, hogy olyat kivánnak, amihez annak a felekezetnek joga nincs és azt nem is kéri, továbbá olyat mondanak, ami nemcsak nem igaz, de nem is lehet igaz, mert a katolikus egyház és annak vezetői az ország egyetemes érdeke szem előtt tartásával nemcsak az őket megilletőnél több jogot nem kivánnak, de a saját joguk gyakorlását is igen méltányosan eszközlik.

Amikor a polgári házasság eltörlése mellett és a szentségi házasság visszaállitása érdekében szót emel a katolikus Egyház, szintén nem valamely felekezet ellen irányul a fellépése, hanem az ország erkölcsi életének az emelése érdekében szükséges törvényhozási teendőt sürgeti. A hercegprimás által benyujtott törvényjavaslat is kifejezetten fenntartja mindegyik vallásfelekezetnek a saját hitelvei alapján való eljárását a szentségi házasság körül. Természetes, hogy minden vallásfelekezet gyakorolja a saját tanait és épen ennek a gyakorlatnak a minél nagyobb intenzivitása adja meg nemcsak a hitnek az erőterjedelmét, de az ország erkölcsi életének a magasságát is. Minél vallásosabb a nép, annál erkölcsösebb, mert a hitbeli buzgóság Istenhez emel és a lelki magasságon élő ember a lehető legjobban megtartja a parancsokat.

Mégis ismételten látjuk az oktalan, legtöbbször egyéni indokból keletkező támadásokat, amelyek bizonyos nyomokat mindig hagynak a lelkekben és a nép nem igen tudja megkülönböztetni, hogy az, aki a támadást intézi, hivatott-e arra, hogy az adott kérdésben az ő vallásának a szószólója legyen. Még kevésbé tudják megitélni, hogy a támadó ért-e a dolgokhoz, tárgyilagos-e és az egyéni okosság helyett nem az egyéni gyűlölet-e az irányitója. Pedig félő, hogy a politikai boszorkánykonyha rejtelmei addig igazgatják a népeket, amig a sokat óhajtott felekezeti béke épen a hivatlanok aknamunkája következtében csak jámbor kivánság marad. Már pedig ma az ország népét egymással szembeállitani megbocsáthatatlan bűn és aki ezt teszi, minden büntetésre méltó! Enélkül is lehet politikát irányitani és enélkül kell a köz javát szolgálni!

Ennek talán legszebb példája a *fővárosi közélet*. Itt is többségben van a katolikus vallású lakosság, itt is különböző vallásfelekezethez tartozók vannak egy-egy pártban. De a főváros közös szeretete, az erkölcsök gyakorlása, a hitbeli buzgóság kívánása, a főváros javára szolgáló együttes munka, a nép boldogitására irányuló törekvés annyira összeolvasztja a vezetőket, hogy nem is jut eszükbe, a vallásos áhitat következtében, még kevésbé egyéni érdekből, vagy egyéni elfogultságból a testvér vallásfelekezetnek kellemetlenkedni és annak a hiveit kihívó fellépéssel zaklatni.

A főváros, mint kegyúr a római katolikus egyházzal szemben gyakorolja a jogokat és kötelességeket, ennek a céljáért kell elsősorban áldozatot hozni. De soha senki sem kifogásolta, hogy a protestáns vallásfelekezetek javára is áldozatot hoz a főváros nemcsak templomépítéshez és a hittantanításhoz való hozzájárulással, de különböző vallásos egyesületek támogatásával, lelkészlak építéshez való hozzájárulással és egyéb jótékony célra való juttatással. Ha nagyon megnézzük, mi, katolikusok, mint többség szavazzuk meg igazán jó szívvel az ő támogatásukat, gyakran arányszámon felül is és támogatjuk a többi bevett és elismert vallásfelekezetek jogos és hazafias igényeit is. Nem történik meg, hogy bárki is közülünk, vagy a másvallásuak közül is megütköznék ezen, vagy felhánytorgassa ezeket, vagy olyan ellenértéket próbáljon kérni, amely bármely vallásos ember érzékenységét sérthetné.

Tanuljanak a fővárostól politikai iskolázottságot! Tanuljanak ennek lakóitól vallásos buzgóságot, tanuljanak a főváros népétől kölcsönös szeretetet, figyeljék és kövessék a városháza vallási gyakorlatának útját és éljenek szigorú kritikával és önkritikával. Bizonyos, hogy akkor a felekezeti békéről nem beszélünk, hanem szivünkbe zárva azt, mint a testvéri szeretet zálogát és az együttes hazafias munkának a biztosítékát fogjuk őrizni!

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.

Ki lesz az uj alpolgármester?

Irta: Nouszky János

Az alpolgármesteri szék betöltése és az, hogy személy szerint ki lesz az a szerencsés, aki néhai jó Liber Endre elárvult hivatalát elnyeri, már nemcsak a városházát, de a főváros társadalmi életének széles rétegeit is foglalkoztatja.

Ez bizonyos fokig érthető. Nem közömbös, hogy e fontos tisztséget menynyire erős, milyen kvalitású, milyen kezdeményező és végrehajtó képességgel megáldott urral töltik be.

*

Budapest társadalma — bevallhatjuk — kíváncsi természetű. Ezen kívül kombináló képességű is. És, ha az érdek úgy kívánja, talán sehol sem fújják fel a legyet olyan kövér elefántta, mint ahogy azt nálunk teszik. Ehez járul még, hogy a jólértesültség mezében igen sokan szeretnek járni. Tudok olyan kishivatalnokot, aki egész karrierjét jóformán a kellő időben elnyelt és sokat sejtető félmondatoknak és részben helytálló, részben kombináló képességéből született jólértesültségének köszönheti.

Ha Honffy Lajos adóhivatali igazgató a Honffy-boyokkal a jólértesültség látszatát megjátszókat látszatadó alá tudná vonni, akkor talán még a csekély öt millió költségvetési deficitet is el lehetne tüntetni, az 1937. évi költségvetésből.

*

Van egy bájos hölgyrokonom. Ha valahol esemény van és az nem jár külön belépődíjjal, — ott kell lennie. Ha válságmányválság tör ki, pontosan tudja, ki lesz az új miniszterelnök. Lehet, hogy az illető politikus még maga sem tudja, hogy miniszterelnök lesz, de a bájos hölgyrokonom már fogadkozik arra, hogy jó az értesülése.

Például: most már tudja, mikép, milyen formák között kapjuk vissza Fiumét, milyen sorrendben lesz az átadási ünnepség. Ezt ép oly jól tudja, mint azt, hogy a tavasszal a jégkárbecslő nem jól becsülte fel egy arisztokrata ismerősünknek a jégverte óriási almását. Egyben azt is tudja, hogy a jószágigazgató a biztosítási összeget háromnegyed óra késéssel fizette be, így biztos hogy nagy veszekedés lesz a biztosító és a jószágigazgató között.

— Tudod, a szegény gróf, mint birtokos mindezt nem tudja és majd meglátod, milyen nagy lesz a hajcihő.

*

Tegnap beállít hozzám a rokon.

Jelentős hangsúlyozás és nevetős szempillantással vágja felém:

— Tudod ki lesz az alpolgármester?

—Nem én! — feleltem.

Ajkbigyesztve néz rám: — Én már tudom!

Csodálkozva nézem a rokont: Honnan tudod?

— Tudom — és megmondom. De csak úgy körülírva. Az lesz az alpolgármester, akinek a vezeték és keresztnevében négy, esetleg öt mássalhangzó van.

A jelöltemre gondoltam és elképedve néztem rá. — Hát semmi sem maradhat titokban?

A rokon diadalmasan tör ki:

— Nos — igazam van?

— Igazad van. De honnan tudod?

— A XIII. ügyosztályban szolgál X. Y. mérnök. A mérnök felesége barátnője, legjobb barátnőjének jóbarátnője mondta meg nekem. De ne árulj el.

*

Tisztelt városházi urak és a választás iránt érdeklődő tisztelt társadalom!

A hölgyrokonomnak igaza van! Az esélyes, illetve megválasztandó alpolgármester vezeték és keresztnevében négy, de esetleg öt mássalhangzónak kell lennie...

*

Tessék csak az esélyes jelölteket számba venni...

Csak bosszusága lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)
GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

VÁROSHÁZI NOTESZ

ADDIG HARSOGTÁK A VÁROSHÁZI harsonák, hogy a főváros törvényhatósági bizottsága november 25-én megválasztja Budapest új alpolgármesterét, hogy végül is elhalasztódott ez a terminus. A jövő hét péntekjén lesz csak a közgyülés, választani is fog a város parlamentje, nem ugyan alpolgármestert, még kevésbé tanácsnokokat: egyszerüen a nyár folyamán megüresedett szakbizottsági helyeket töltik be.

A legújabb terv — amelynek megvalósulása most már biztosítottnak tekinthető — az, hogy december 9-én fogják megválasztani az új alpolgármestert. Még pedig rendkivüli közgyülésen. Azt azonban, hogy simán-e vagy kisebb-nagyobb háborúsággal: e pillanatban tudni nem lehet. Soha olyan nyilt még nem volt a választási küzdelem, mint Liber Endre örökének betöltése alkalmával.

Óráról-órára változnak a helyzetjelentések, amelyek általában — ha az egyes frontokról érkező Höfereket összeveti az ember — arról tanuskodnak, hogy ez a választás a négy M betü jegyében fog lefolyni: Mindenki Mindenkinek Megigér Mindent! Van olyan bizottsági tag, akit legalább három alpolgármester-jelölt, mint egészen bizonyos szavazóját könyveli el. Hogy az ügyes és élelmes városatya ezekután a negyedik jelöltre fog szavazni, legalább is valószinü!

A legutóbbi órákban mintha kissé világosabb lenne a helyzet az alpolgármesternyos tárgyalások indultak meg, amelyek azt célozzák, hogy közös plattformra lehessen hozni a különböző tényezőket, hogy ilyképen az alkudozások terére lépve, a választás síma lefolyását biztosítsák. Hogy ezek a tárgyalások milyen eredménnyel fognak járni és egyáltalában eredményre fognak-e vezetni, az egészen bizonytalan, mert a személyi kérdések mögött szinte megoldhatatlanul egyéb problémák is lappanganak...

*

A JÖVŐ HÉT PÉNTEKJÉN RENDES KÖZGYÜLÉST fog tartani a székesfőváros törvényhatósági bizottsága. Nagyobbrészt folyó ügyek szerepelnek ezen a közgyülésen, kegydijazások, teleküguek, néhány városgazdasági probléma. Egy szomorú feladat is vár a jövő pénteki közgyülésre: be kell tölteni Wolff Károly helyét a különféle bizottságokban.

A kereszténypárt elnökségében már hetek óta folynak a tanácskozások akörül: kik töltsék be Wolff Károly örökét. Egyelőre csak az a bizonyos, hogy a pénzügyi bizottságba Petrovácz Gyula kerül be a kereszténypárt részéről. Petrovácz Gyula pénzügyi bizottsági tagságát csak helyeselni lehetz az ő átfogó judiciuma, erős közgazdasági ismerete és éles logikája határozott nyereség a főváros legelőkelőbb szakbizottsága számára.

Arra vonatkozóan, hogy a többi bizottságba kik legyenek Wolff Károly helyébe megválasztva, még folynak a megbeszélések. Wolff Károly tagja volt a Fővárosi Közmunkák Tanácsának, a kegyúri bizottságnak, továbbá a közigazgatási bizottság több albizottságának is. Az előzetes megbeszélések szerint Bocsáry-Spur Kálmán dr., Cselényi Pál dr. és Nagy László dr. jönnek a Keresztény Községi Párt részéről számításba ezen bizottsági tagságok betöltését illetően.

*

SIPŐCZ JENŐ dr. főpolgármester névnapja alkalmából szerdán már kora reggeltől kezdve rendkivül népes volt az Ujvárosházán lévő főpolgármesteri hivatal.

A főpolgármestert a főpolgármesteri hivatal személyzetének élén Horony-Pálfi Aurél dr. főjegyző üdvözölte elsőnek. Nyomukban a kerületi előljárók jelentek meg Duday Alajos dr. XI. kerületi előljáróval élükön, majd a NEP népes küldöttsége fejezte ki jókivánságait Usetty Béla vezetésével. Megjelent a Sas Kör küldöttsége is, ugyancsak Usetty Bélával az élén, ezt követően pedig a FANSZ tisztviselői és oktató osztályának küldöttsége kereste fel a névnapját ünneplő főpolgármestert Duday Alajos és Erődy Kálmán vezetésével.

A Tisztviselő Kaszinó nevében Osvald István, a Kúria elnöke, mondott üdvözlő szavakat, a TESZ hatalmas küldöttségét Zadravetz István püspök vezette Sipőcz Jenő elé. A budapesti Tanitóegyesület delegátusai is megjelentek, élükön Ölveczky Pállal, majd a székesfővárosi közkórházak főorvosi kara tisztelgett Wolff Károly dr. központi kórházigazgató vezetésével.

Kifejezték jókivánságaikat a városházi ujságirók is, akiknek nevében Rátkai Károly dr. üdvözölte az ünnepeltet. Ilovszky János a Baross Szövetség küldöttségével jelent meg, majd két óra előtt pár perccel Szendy Károly polgármester társaságában a tanácsnoki kar és a városházi hivatalokat vezető főtisztviselők keresték fel dolgozószobájában Sipőcz Jenőt, hogy neki névnapja alkalmából minden jót kivánjanak és további munkásságára Isten áldását kérjék.

*

AZ ELSŐ MÉLTÓSÁGOS FŐSZÁMVEVŐ a székesfőváros történetében Sebő Béla, akinek negyven éven túli buzgó és hűséges közszolgálatát dicsérte meg a kormányzói kegy, amidőn őt a kormányfőtanácsosi méltósággal kitüntette.

Valóban több, mint nem is negyven, hanem negyvenegy esztendeje: 1895. augusztus 7-e óta szolgálja a kitünő Sebő Béla Budapestet. Már az édesapja is a székesfőváros szolgálatában öregedett meg, mint kiváló pedagógus, fia pedig, mindannyiunk szeretett Béla bácsija, a főváros számvevőségének legfőbb őre, kerek tiz éve. Ellentétben a komoly számokkal és a nagy könyvekkel, amelyek az ő hűséges kezére vannak bízva, nem rideg és mogorva férfiú, hanem kedves, jovialis úriember Sebő Béla, akit a szép és értékes kitüntetés alkalmából, — ahogy mondani szokták — barátainak és tisztelőinek nagy serege elárasztott szerencse-kivánataival.

*

A TANÁCSNOK-VÁLASZTÓ KÖZGYÜLÉSNEK is van már terminusa:

Szanatórium vagy előljáróság?

A modern és konzervatív építészet harca az angyalföldi előljáróság épület-tervének engedélyezésénél

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Jelentette az *Uj Budapest*, hogy hónapokig tartó előkészület után a magasépítési ügyosztály meghirdette a nyilvános versenytárgyalást a XIII. kerületi előljáróság megépítésére. Időközben megtörtént a beérkezett ajánlatok technikai átszámítása is. A legutóbbi napokban azonban *váratlan bonyodalmak merültek fel* az új előljárósági épület megépítése körül. Nincs kizárva, hogy ezek a zavarok *esetleg hónapokra elodázzák az építkezés megkezdését*, általános felháborodására az új kerület polgárságának, amely alig várja, hogy végre *önálló előljárósága legyen*. Nem történt ugyanis kevesebb, mint az, hogy a magánépítési szakbizottság legutóbbi ülése *nem fogadta el* a nyilvános tervpályázaton első díjat nyert, a magasépítési szakbizottság és a polgármester által is elfogadott építési terveket.

Melyek azok a kifogások, amelyeket a magánépítési és városrendezési szakbizottság tagjai legutóbbi ülésükön emeltek? Legelső panasza a magánépítési bizottság tagjainak — még pedig pártkülönbség nélkül — hogy a tervpályázaton első díjat nyert műépítész, aki különben igen tehetséges és ügyes művészember, *nem középületet, hanem szanatóriumot tervezett*. Egészen szanatórium-jellegű kívülről az épület, a maga hatalmas, széles, az épület egész frontját elfoglaló ablaksoraival. Ez az ablaksor azért kellemetlen, sőt veszedelmes, mert *északra néz*, amit majd a téli fűtések alkalmával fog igen drágán megfizetni a főváros. Az is egészen szanatórium-jellegű, hogy az épületben — ha a mostani tervek megmaradnak — *több lesz a folyosó, mint a hivatalos szoba*. Természetesen: négyszögméterekben számítva. Hiányzik az épületből *az a nagy középfolyosó*, amelyet a középületeknél általában tervezni szoktak. Viszont a mosdók és egyéb mellékhelyiségek valamennyien az épület *egyik szélén vannak* elhelyezve *több száz méterre egyes hivatali szobáktól*.

A magánépítési és városrendezési szakbizottság tagjai igen nagy méltatlankodással fogadták azt a merész újító szellemet, amellyel a tervek elkészültek, sőt az ügyosztály javító retortáján is átestek. A kereszténypárti szakbizottsági tagok, élükön K. *Császár* Ferenccel és *Schoditsch* Lajossal a legélesebben foglaltak állást a szőnyegen fekvő tervnek megvalósítása ellen, de a kormánypárti bizottsági tagok is *élénken oponáltak*. Végeredményben úgy döntött a bizottság, hogy ezeknek a terveknek megvalósítását *nem javasolja a polgármesternek* és kéri a tervnek megfelelő, a gyakorlati szempontokat is figyelembe vevő átdolgozását.

A magasépítési ügyosztály természetesen nincs túlságosan megelégedve a testvér-ügyosztály szakbizottságának határozatával, amely minden esetre az építkezés megkezdésének *elhalasztását is jelenti*. E pillanatban még kétséges, mi fog történni a tervekkel, de valószínűnek látszik, hogy *bizonyos módosítások árán a pályadíjat nyert terv mégis elfogadható lesz*. Ebben az éppen annyira fontos, mint kényes kérdésben a legközelebbi napokban fog dönteni a polgármester.

A magánépítési és városrendezési szakbizottság határozata *furcsa világot vet a tervpályázat döntésére*. Szinte hihetetlennek látszik, hogy a tervpályázat zsűrije és a magasépítési ügyosztály illetékes tényezői annyira mellőzhették a gyakorlatiasság szempontjait, hogy *egy ennyire költséges tervet fogadtak el* és azt a szakbizottság meghallgatása után még nyilvános versenytárgyalásra is kiírták, mielőtt az építési engedélyt az illetékes társügyosztálytól megkérték volna. Kétségtelen, hogy *egy magánféllel, illetőleg egy más hatósággal* szemben szigorú szankciókat alkalmazott volna a főváros ennyire *felületes és laza felfogás* kapcsán. Nem kétséges azonban, hogy a magánépítési és városrendezési szakbizottság feltűnést keltő határozata azt is tisztázni fogja, hogy *ezekért az anomáliákért kit terhel a felelősség?*

*

Mértékadó körök nagy csodálkozással értesültek a városrendezési ügyosztály szakbizottságának határozatáról. Pár héttel ezelőtt *a majdnem ugyanezen tagokból álló magasépítési szakbizottság a kivitelezési tervet már letárgyalta, elfogadta és a munkák kiírását is elrendelte.*

Egyébként az épület tervei két alternatívában készültek el és pedig középfolyosós elrendezésben és egy másik, a modern építészet irányelveit alapul vevő kombinált rendszerben. A két terv közül az illetékes műszaki közegek *teljes egyhangúsággal* a modern tervet tartották alkalmasabbnak a kivitelezésre. Ugy látszik, hogy a magánépítési bizottság tagjainak privát véleménye szerint a városházi építkezéseknél *a modernebb, újabb szellemet* nem szabad érvényesülni engedni.

Igy például erős bírálat tárgyává tette a magánépítési bizottság azt, hogy világos, levegős és szellős folyosó készül sötét és szellőztethetetlen középfolyosó helyett és hogy az épület egyes részei vasbeton oszlopokon nyugszanak. A folyosók egyik oldalán újszerű oszlopokkal elválasztott várakozók vannak, padokkal, székekkel és asztalokkal bebutorozottan, melyek természetszerűleg nem eshetnek bele a folyosóforgalom vonalába. A bizottság úgy értelmezte, hogy ezek az oszlopok a folyosó forgalmát zavarják. Ennek dacára a folyosók alapterülete kisebb a hasznos területnél.

Bizonyos megnemértés, sőt hatásköri túllépés is tapasztalható kétségtelenül a bizottság kritikájánál.

még pedig december 16-a. Ekkor fogják betölteni a két jogi és egy műszaki képesítéshez kötött tanácsnoki-állást, még pedig szinte kétségtelenül Goszleth Ernő dr. és Boros Pál dr. főjegyzőkkel és Kempelen Ágoston műszaki főtanácsossal.

A többi esélyes jelölt: Hanthy-Haidekker János dr., Pertik Béla dr., Czebe Jenő dr., Bärtl Tivadar, Szvoboda K. Endre dr., Horony-Pálfi Aurél dr., Beliczay Imre dr. és Csanády Gusztáv dr. csak a legközelebbi üresedés alkalmával fogják összemérni kardjaikat. Minden valószínűség szerint még január havában, mert változatlanul tartja magát az a hír, hogy az egyik idősebb tanácsnok-előljáró a legközelebbi hetekben mégis nyugalomba vonul.

*

A HIVATALOS GYORSIRÓI FELJEGYZÉSEK szerint a képviselőház mult pénteki ülésén derültséget, majd élénk derültséget keltett Petrovácz Gyulának egy tévedése. Az Usetty Béla előadásában beterjesztett új fővárosi törvényjavaslatról beszélt Petrovácz, a Tisztelt Képviselőházat — Mélyen tisztelt Közgyülésnek aposztrofálva.

A derűs mosolyokból — amit a gyorsírók derültségnek szoktak feljegyezni a képviselőházi napló számára — észrevette Budapest déli kerületének első követe, hogy elszólta magát. Javított is tüstént, újból megszólítva a t. Házat: Mélyen tisztelt Törvényhatósági Bizottság!

A mosolyok kacagássá szélesültek ki, általános nevetés hömpölygött végig a Házon, a gyorsírók ceruzái azt vésték a papirosra, hogy élénk derültség! Petrovácz természetesen rögtön észrevette a második tévedést is és harmadszor már helyesen alkalmazta a megszólítást: Mélyen tisztelt Képviselőház!

És mivel Petrovácz köztudomás szerint szigorúan pontos mérnökember, helyesnek tartotta, hogy a tévedés okát is rögtön tudassa a honatyák nemes gyülekezetével, mondván a következőket:

— Annyi helyen beszél az ember, hogy igazán nem csoda, ha eltéveszti a megszólítást!

Ujabb derültség fogadta Petrovácz magyarázatát. Igaz! és Ugy van! felkiáltásokkal fűszerezve. A Ház minden oldalán népszerű Petrovácz ezek után most már minden téves megszólítás nélkül folytatta további beszédét, amely a megszokott figyelmet és érdeklődést váltotta ki a képviselőház minden oldalán.

*

NÉHAI BORVENDÉG FERENC főpolgármester elhúnytának évfordulóján, pénteken, e hó 20-án, a Rózsák-terén lévő Erzsébetvárosi plébániatemplomban az elhúnyt lelkiüdvéért engesztelő szentmise áldozatot mutattak be.

*

SZÉCSY ERNŐ DR. EGÉSZSÉGÜGYI tanácsosnak, Budapest népszerű helyettes tiszti-főorvosának felesége könnyebb természetű műtéten ment keresztül. Az előkelő társaság köreiben általános kedveltségnek örvendő úriasszonyt ebből az alkalomból számosan keresték fel jókívánságaikkal.

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

„ANTÓNIA" védjegyű
1 kilo Malátakávé 40 fill.

Szendy jó szive . . .

Nyolcszáz elöregedett munkását biztositotta a főváros

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A polgármester a megrokkant és elöregedett, hatvanöt éven felüli olyan munkásokat, akik a fővárostól öregségi és rokkantsági járadékot kapnak, székesfővárosi szolgálatuk alapján betegség esetére az OTI-nál, illetőleg a MABI-nál biztositotta. A polgármester jó szive nem engedi, hogy ezek a leginkább beteg, legtöbb esetben egyedülálló, elesett emberek betegség esetén minden támasz nélkül álljanak.

A biztositás már megistörtént. A fővárosi számvevőség XII. ügyosztálya az összes járadékosoknak már szétküldte Morvay tanácsnok azon értesítését. Közli Morvay tanácsnok az érdekeltekkel a polgármester azon intézkedését is, hogy a biztositással járó díjakat a főváros fizeti és hogy a biztositott a biztositás szolgáltatásait a biztositás kezdetétől számitott nyolc hét után veheti igénybe. A szolgáltatások ugyanazok, amelyek a székesfőváros tényleges szolgálatában állókat megilletik: vagyis a rokkant és elöregedett orvosi kezelésre, gyógyszerellátásra, gyógyfürdőre, fogászati kezelésre, gyógyászati segédeszközökre és temetkezési segélyre jogosult, táppénzben azonban nem részesülhet.

A biztositott járadékosok száma már jelenleg is több mint nyolcszáz, akik természetszerüen mélységes hálával fogadják a polgármester valóban szociális érzékről és jószivről tanuskodó rendelkezését.

Buda és Pest a törökök kiűzése után

LIBER ENDRE utolsó rádió-előadása

II.

Egykori leírások szerint Budavár visszavétele után a bevonuló katonaság csak kietlen pusztaságot és romhalmazt talált Buda és Pest helyén. Alig egy órája folyt a zsákmányolás, s a Duna mindkét oldalán már tűzben állott a két város. Hogy az ozmánok vagy a zsákmányolók gyújtották-e fel, azt nem lehet megállapítani, de kár, hogy ennek a szép városnak, amely megérdemelte volna, hogy az egész ország védelmezze, ilyen irtózatos tűzben kellett elpusztulnia. Ez a Buda városa az, melyről Oláh Miklós esztergomi érsek, még 1586-ban a következőket írta: „Buda városa az olasz, német, lengyel, török kereskedők gyülekező helye és egész Magyarország kereskedelmének góc-pontja. Akárhonnan nézed is kiviilről a várat és a várost, hosszan fogod nézni és nagy lesz az élvezeted, mert olyan gyönyörű a fekvése, végül pedig az lesz az érzésed, hogy itt nem nyers valóságot látsz, henem egy nagyjelentőségű festményt."

A visszafoglalás után a királyi vár hajdani nagyságának a nyomait csak néhány fennmaradt teremben és lépcsőben mutatta; a falak a két hónapig tartó ostrom következtében iszonyatos módon megrongálódtak. Nem volt épület, amely a tűz nyomait ne viselte volna magán, omladékok, bedülőfélben levő istállók voltak az egyedüli épületmaradványok, amelyeket a győztes seregek ott találtak, az utcákat kötörmelék, megaludt vér s több mint négyezer holttest borította. Amit az ozmánok itt-ott meghagytak, azt a szabad zsákmányolásra engedett zsoldos katonaság pusztította el. Kétségtelenül nagy része volt Buda város elpusztításában az ostrom alatt a lőpor-raktár felrobbantásának is, aminek puszta emléke is megreszkettette a túlélőket.

A város multja úgyszólván teljesen lezáródott. Az egykori polgárok leszármazói, ha még éltek ilyenek, elpusztultak, vagy elszéledtek, épületeik rombadőltek. Elölről kellett kezdeni mindent. Vállalkozó szellemű bátor emberekre volt szükség, akik nem irtóztak a romok eltakarításától, nem rettentek vissza attól, hogy rendcsinálás közben szerencsétlen elődeik holttestére bukkantak, hanem kitartással munkálkodtak, mert rendületlenül bíztak az előbb-utóbb felvirradó szebb és biztosabb jövőben. Nem lehet tudni, hogy ismerték-e azokat a nehézségeket, amelyek itt reájuk vártak, volt-e fogalmuk azokról a nagy küzdelmekről, amelyekbe bele kellett kapcsolódniok és amelyekkel nekik meg kellett birkózniok.

Ha az új telepesek között voltak is kétségbeesett emberek, sőt kalandorok is, akik talán nem láttak más lehetőséget, hogy az őket szorongató nehézségekből kimeneküljenek, mégis általánosságban azt kell megállapítanunk, hogy a legnagyobb részük megbízható ember volt, hiszen maguk az intézkedő hatóságok is érezték annak a szükségességét, hogy megbízható elemeket telepítsenek le. Különösen a megerősített helyekre nézve ragaszkodtak ehhez a felfogáshoz. Bécsből adtak utasítást arra nézve, hogy kiket fogadhatnak be Pesten és Budán és kiket kell kizárni. Általános szabály volt az, hogy csak katolikusok nyerhetnek polgárságot és kaphatnak ingatlant. A Várból még a magyarokat is kizárták, kivételt csak néhány főpappal és főúrral tettek. A Víziárosba és Pestre vegyesen telepedhettek a különféle nemzetségbeliek. Pesten sok rác is lakott, a budai Tabán városrészt pedig teljesen ők népesítették be. Ha a régi telepesek munkáját figyelemmel kísérjük, kétségtelenül megállapíthatjuk példás és kitartó munkájukat, bár a bünesetek is állandóan foglalkoztatták a hatóságokat, ezekkel azonban mindenütt találkozhattunk. A megmaradt régi lakók és az új telepesek rövidesen rendbehozták az összedőlt házakat, újra művelés alá fogták a legázolt vagy gaztól felvert földeket, szorgalmasan forgatták mesterségük szerszámait és felhasználva a városok kedvező fekvését, kereskedelmi téren is hamarosan szép eredményeket értek el.

I. Lipót császár és király, noha mint magyar király esküvel volt kötelezve arra, hogy az ország területi épségét helyreállítja, a nagy diadalok után Budát és Pestet mint új katonai szerzeményt tekintette és ez az álláspontja a császári akarat félremagyarázhatatlan intézkedéseiben jelentkezett is. Buda várában a templomokról leszedték a félholdat, de helyébe nemcsak a keresztet, hanem a kétfejü sast is odatették. Körülbelül egy negyed századon át a két várost a császári kincstár tulajdona gyanánt kezelték és a császár embereitől függött a két város sorsa; császári és osztrák lett itt minden, annyira, hogy a Budán letelepülő németek még a rácokat sem nézték jó szemmel. A rácoknak azonban semmi kedvük sem volt a kivándorláshoz; ha már megépítették házaikat és kadarka-szőllővel beültették a budai hegyeket, fáradozásaik gyümölcseit is akarták élvezni és épen ezért kieszközölték a császárnál, hogy régi lakóhelyükön megmaradhassanak.

De bármilyen szándék vezette is I. Lipót császárt és királyt Pest és Buda birtokbavételével, azt mégis el kell ismernünk, hogy célirányos intézkedéseivel ő vetette meg ennek a mi mai világvárosunknak az alapjait. A király érezte ennek a fegyverténynek nagy jelentőségét és efelett érzett örömét Európa többi uralkodójával is iparkodott megosztani. Elsősorban már szeptember 3-án a pápához küldött értesítést Thun gróf útján, megbízást adva a grófnak arra, hogy mondja el a Szentatyának a végső harc részleteit. Amint Rómába irta, gondoskodni fog arról, hogy a falak és bástyák romjait kijavítsák, mert azt akarja, hogy a keresztények oly sok vereségéről emlékezetes ez a hely a jövőben az ő biztonságukat és oltalmukat szolgálja. Már ekkor megkezdődött a nehéz és megerőltető munka, a lassú, hosszadalmas küzködés, ami nemcsak a király említett céljait szolgálta eredményesen, hanem később — igaz hogy csak jóval később — a város polgárainak derék, becsületes törekvéseivel és munkásságával régi fényébe állította vissza hazánk fővárosát és az egykorinál sokkal szebb, sokkal nagyobb és sokkal ragyogóbb világvárost adott Európának.

XI. Ince pápának nemcsak a vár visszavétele körül voltak nagy érdemei, de sokat tett a két város helyreállítása érdekében is. A pápa ugyanis 1686. augusztus havában 100.000 forintot küldött az ostrom költségeire, ez a pénz azonban nem jutott el idejekorán rendeltetési helyére. A pápa tehát úgy intézkedett, hogy a pénzt teljes egészében a rombadőlt város helyreállítására fordítsák.

A magánosok közül a városok újjáépítése érdekében a legtöbbet tette Széchenyi György esztergomi érsek, akit méltán Budapest második újjáalapítója címe illet. Ez a nagy férfiú korának egyik legnagyobb emberbarátja volt, aki vagyonát nem saját céljaira, hanem embertársai boldogítására fordította. Se szeri, se száma Széchenyi adományainak, egyházi és jótékony alapítványainak; egy sereg jezsuita kollégiumot, számtalan kolostort, papnevelő intézetet, iskolát, kórházat létesített, felállította a szegények hospitiumát; a török háborúban megsebesült katonák számára 337.000 forintot bocsátott a király rendelkezésére, ebből épült a Rokkantak Háza, a mai Központi Városháza. Nagy összeget fordított a budai és esztergomi vár kijavítására is. Széchenyi nagylelkűségét csak emeli az, hogy Buda és Pest akkortájt nem az esztergomi, hanem a váci egyházmegyéhez tartozott.

Nagy gonddal viseltetett Buda és Pest iránt Balogh Miklós váci püspök is. Ő volt az, aki itt a bérmálás szentségét 1688. husvét ünnepén kiosztotta, ami a törökök bejövetele, tehát másfél évszázad óta ebben a két városban nem történt meg.

Székesfehérvár Buda visszafoglalása után még két évig az ozmánok birtokában volt és az ottlevő ozmán sereg 1688. májusáig állandó rettegést jelentett a budaiak számára. A város körül tehát állandóan ott kellett cirkálniok a keresztény csapatoknak, hogy elhárítsanak minden meglepetést. De más veszedelmek megelőzése is nagy gondot okozott. A háborús öldöklés nyomán állandóan felütötte fejét a döghalál, ha idejekorán nem takarítják el a szanaszét heverő tetemeket. Tele volt a város kutató csapatokkal, gyalogosok, lovasok, ágyúk, társzekerek töltötték meg mindenfelé az utakat, a katonaknak sok szenvedés jutott osztályrészül, amit csak a nagy diadal okozta öröm és megelégedettség tudott ellensúlyozni. A házak teteje csaknem mind leégett, ha a régi, erős, boltozott padlás nem is mindenütt szakadt be. Az ilyen házakat tehát sietve lefoglalták a tisztek számára, hogy legalább az eső ellen védekezhessenek. A közkatonák iparkodtak deszkához jutni, hogy ezzel fedjenek be egy-két helyiséget, mert ez is nyujtott valami védelmet az eső ellen. Az első házsorokban sehol sem maradt meg a háztető, mind leégett vagy elsodorta őket az ágyúgolyó. Több helyen az ablakok közötti falrészek csonkán, füstösen meredeztek az ég felé, másutt a lakásokban hosszú hézagok támadtak: teljesen szétlőtt, összeomlott épületeknek helye. A hajdan híres Szent György templomnak csak a romjai maradtak meg, jobb állapotban maradt meg a Nagyboldogasszonyról elnevezett templom.

A császári kormányzat azon volt, hogy az aránylag épségben maradt épületeket, bármilyen tákolmányok voltak is azok, mielőbb kitatarozzák, hogy minél előtt tető alá jussanak, a puszta telkeket pedig bekerítették. Császári tisztviselők, az ostromban résztvett katonák, főleg spanyolok, olaszok, vallonok és a mesteremberek ingyen kaptak tető nélküli házakat, telket vagy földet, a nagyobb vagy aránylag jobb állapotban levő házakat 25—500 forintig terjedő összegért adtak oda örök tulajdonul.

Pest városa az új telepítés első éveiben kormos és düledező falaival, sok helyen egészen szabálytalanul épült, szalmával és náddal fedett, jobbára csak egy szobából álló kis házaival inkább egy hamvaiból felépülő faluhoz, mint városhoz hasonlított. Az új lakósság nem ismerte a multak emlékeit, még a régi neveket sem hagyta meg, hanem azokat újakkal pótolta. Pest siralmas állapota a településeket nem riasztotta vissza, serényen dolgoztak és kitartó szorgalommal küzdötték le a nehézségeket.

A két város újjáépítésének terveit Bécsben dolgozták ki, de mindenekelőtt kellett keresni alkalmas embert, akinek már volt némi tapasztalata ilyen elnéptelenedett és elpusztult városok helyreállítása körül. Ilyen ember volt Werlein János, aki ha nem is volt magyar, de közismerten tehetséges és tapasztalt egyén volt, főként Érsekújvárott szerezte tapasztalatait, ahol már dolgozott ilyen munkakörben és életének ezt az új állomását még a legnagyobb zűrzavar idején foglalta el. Tudta, hogy milyen emberfeletti munkára vállalkozott. Mindenekelőtt gondoskodott a város védelméről, az itt-maradt katonaság megfelelő elhelyezéséről, ellátásáról, ruházatáról és gondoskodott tüzelőanyagról is. Rendeleteit haladéktalanul megtette, de ezeknek a fontos és sürgős ügyeknek az elintézése sokszor késlekedett. Természetesen az élelmiszerek és anyagkészletek gyüjtésével Werlein a polgári lakósság érdekeit is szolgálta. A felsőbbség minden eszközt felhasznált a két város betelepítésére, de az új telepeseket nem lehetett a szükségletek előzetes beszerzése nélkül fogadni.

(Folytatjuk.)

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és beton-építési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

Legalább huszra kell szaporitani a fővárosi közigazgatási kerületek számát!

Petrovácz Gyula nagy beszéde a képviselőházban a legujabb fővárosi törvényjavaslatról

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A képviselőház mult pénteki ülésén tárgyalták le és fogadták el a legújabb fővárosi törvényt: az 1930:XVIII. tc. újabb kiegészítéséről és módosításáról szóló törvényjavaslatot. Ez a törvényjavaslat általában csekély érdeklődést keltett: a tárgyalásról szóló vitának alig van nyoma a napisajtóban. Holott a törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása már azért is alkalmas érdeklődés kiváltására, mert — ami ritkán esik meg — mód nyilott arra, hogy a főváros különleges ügyeit vitassa meg az országgyűlés két háza. A szóbanforgó törvényjavaslat képviselőházi vitájában feltűnést keltett

Petrovácz Gyula

felszólalása, aki a tőle megszokott alapos felkészültséggel, szakszerűséggel és komolysággal mondta el a maga mondanivalóit.

— Az 1930-as fővárosi törvényről — mondotta többek között *Petrovácz* — azt hittük, hogy meg fog felelni minden kívánalomnak, amelyet a fővárosi törvénnyel szemben tápláltunk. Ebben nemsokára *csalódtunk*, mert hiszen alig három esztendő mulva, még mielőtt a törvény hatása kipróbálható lett volna és mielőtt a törvény ellen vagy a törvény végrehajtása ellen alaposabb tájékozódást lehetett volna szerezni, már az előző belügyminiszter úr a fővárosi törvénynek egy novelláját terjesztette elő a Háznak, amely novellát a magunk részéről legnagyobb részében a leghevesebben elleneztünk, mert az a novella *kizárólag politikai okokból jött létre*, amit erről a novelláról nem állítok. Annak a novellának két főtengelye volt. Az egyik az autonómia befolyásának, kormányzásának csökkentése azzal, hogy *a törvényhatósági tanács intézményét eltörölte*, a másik pedig egy *mondvacsinált szanálási intézkedés-komplexum*, amelyről száz százalékban kimutattuk, sőt a kormány saját pártja is kimutatta, hogy arra semmi néven nevezendő ok és szükség nem volt.

Mindkettőnek spiritus rectora az akkori alpolgármester, Borvendég Ferenc volt — Isten hagyja békében nyugodni.

Neki nem tetszett a törvényhatósági tanács, mert az egy olyan fék volt, amely a túlzott alpolgármesteri ambiciókat meglehetősen lenyeste és az ő gondolata volt *a főváros szanálásának szükségessége*, amikor nem riadt vissza attól sem, hogy a főváros helyzetét illetőleg a felügyeleti hatóságot *nem helyesen informálta*.

— Most, egy újabb novella fekszik előttünk, amely a két előző törvényből kimaradt rendelkezéseket próbálja pótolni. Mindkét törvényből tudniillik kimaradt *a kerületi közigazgatásra vonatkozó rendelkezés*, az előljárósági hatáskörnek pontos megállapítása és általában a fővárosi kerületi igazgatás szabályozása. Erre a törvényre, ennek a novellának benyujtására az 1930. évi XIII. tc. 53. §-ának 2. bekezdése kötelezi a belügyminiszter urat, amely bekezdés azt mondja, hogy a törvényhozás utasítsa a belügyminisztert, hogy a kerületi előljáró hatáskörének szabályozásáról a törvény életbeléptetésétől számított három éven belül törvényjavaslatot terjeszt elő. Ez az imperativus részben be lesz tartva, mert a belügyminiszter beterjesztette ezt a javaslatot.

— Igaz, hogy a három esztendő kétszer is lejárt azóta, tehát

a törvénytiszteletnek nem túlságosan nagy mértékét mutatja ennek a javaslatnak most való beterjesztése.

— Az 1893:XXXIII. tc., amelyet a kerületi előljáróságoknak és a kerületi közigazgatásnak szabályozására hoztak, *igen jó törvény volt*. Ritkaság a magyar Corpus Jurisban ennyire korrekt, ennyire előrelátó és a célnak megfelelő törvény, mint ez és, bár azóta már több mint 40 esztendő telt el, ez a törvény még ma is használható, ennek a törvénynek alapelgondolásaitól azonban azóta teljesen eltértünk. Ez a törvény ugyanis az előljárót egy nagytekintélyű, elsőfokú közigazgatási hatóság fejének állította be. Ezt azáltal mutatta ki, hogy például az előljáróválasztást *egészen más metódusok* szerint írja elő, mint a többi fővárosi főtisztviselők választását.

— Ez egészen a mai idők elgondolásainak megfelelő modern rendelkezés volt. De az előljáró rangját is jól állapította meg a törvény, amikor kimondotta, hogy a tanácsnokokkal *egy rangban van* ugyan, de mégsem tanácsnok. Nem sorozta be az előljárót a tanácsnoki rangfokozatba, csak a tanácsnokokkal egyenrangúnak és egyfizetésűnek állapította meg és megadta neki a közgyűlési tagságot. Most is figyelmeztetem a belügyminiszter urat, hogy

ha igazán helyes fővárosi novellát akar alkotni, akkor először is vissza kell állítani a kisgyűlést, illetőleg a törvényhatósági tanácsot, mert az sem egységes közigazgatási elv, hogy a Városház-utca 8. szám alatt van a kisgyűlés, s az apró ügyek a kisgyűlés elé tartoznak, a Városház-utca 10. szám alatt, tehát egy házzal odább pedig már nincs kisgyűlés, — illetőleg ott tanácsnak hívták — ott már minden ügy vagy a polgármester, vagy a kisgyűlés hatáskörébe tartozik.

— Budapesten az, amit el tudtunk érni és amiben nekem nagy részem van, t. i. a tíz kerületet tizennégy kerületre osztotta föl az akkori belügyminiszter úr, még mindig minimális lépés.

Szerintem húsz kerületnek kellene a fővárosban lenni, mert 50.000 embert egy kerületben adminisztrálni úntig elég közigazgatási feladat.

Ha ugyanis megnézzük a statisztikai adatokat, kiderül, hogy azok a kerületek, amelyek most életben vannak, a mostani népszámlálási, csak az 1935-ös adatok szerint is óriási mammutkerületek. Ma a legnagyobb kerület a Józsefváros, amely 144.538 lakóst számlál, tehát a lélekszáma nagyobb, akár Szeged, akár Debrecen lélekszámánál. Utána jön a VII. kerület, amely 137.521 lelket számlál s amely még mindig nagyobb, mint bármelyik vidéki város. A pesti oldalon ezután még négy olyan kerülete van, amelyek mindegyikének nagyobb a lélekszáma, mint a vidéki városoké. Igy VI. kerület 101.779 lelket számlál, a XI. kerület 100.497 lelket számlál és az új kerületekből, amelyeket a mi sürgetésünkre állítottak fel, a XIII. kerület Angyalföld, is 82.374 lelket számlál, a XIV. kerület: a Rákosváros pedig 78.797 lelket számlál. Tehát mindnek nagyobb lakossága van, mint a következő vidéki városnak, Kecskemétnek, mert a statisztika szerint Kecskemétnek a népessége ezidőszerint csak 78.467, Szegedé pedig 135.071, Debrecené pedig 117 ezer 275. Vagyis, ahogyan mondani szokták, Budapest után a legnagyobb magyar város a Józsefváros, azután a legnagyobb város az Erzsébetváros, azután következik csak Szeged, azután jön még a Terézváros és a Ferencváros és csak azután jön Debrecen, azután következik Angyalföld és Rákosváros és csak ezekután következik Kecskemét.

— Azt hiszem, hogy ha csak ezeket a méreteket vesszük is, be kell látni, hogy olyan nagy közigazgatási beosztás mellett, amelyben 145.000 ember ügyes-bajos dolgait kell elintézni, hiába van két vagy három helyettese az előljárónak, ez mind nem elégséges. Nekünk arra kell törekednünk a jövőben, hogy Budapest kerületeit még tovább szaporítsuk és legalább a százezren felüli kerületekben olyan megosztást inauguráljuk, amely a közigazgatást egyszerűsíti és gyorsítja.

— Én azt kifogásolom lényegében ebben a javaslatban, — mert még egyszer aláhúzom, hogy nem látok benne politikai tendenciát és nem látok benne semmi olyat, amit nem tudnék elfogadni, — hogy azt látom benne, hogy

az előljáró helyzetét és hatáskörét nem előre, hanem visszafelé fejleszti.

— Én azt hittem és mindig abban a gondolatban éltem, hogy itt majd egy szerves előljárósági törvénnyel fogunk találkozni és ebben a gondolatomban *nagyot csalódtam. Én egy új előljárósági törvényt* vártam, amely a kerületi közigazgatást törvényhozásilag szabályozza és e helyett egy keretet kaptam, amelybe minden belefér és amelyben mindazok a kérdések, amelyek bennünket égetnek, nincsenek benne.

— A javaslatnak azt a részét, amely ez után következik és amely a polgármester, illetve a főpolgármester kérdéseiben tesz helyes rendelkezéseket, ezekért a rendelkezésekért melegen üdvözlöm. Annakidején is kifogásoltuk, hogy a főváros képviseletében hogy jelenhetik meg a főpolgármester és nem kaptuk meg argumentumainkra a megfelelő honorálást a kormány részéről. Az a többség, amely akkor ellenünk megszavazta a főpolgármesternek a főváros képviseleti jogát, ugyanaz a többség most meg fogja szavazni velünk együtt *ugyanennek pontosan az ellenkezőjét*. Mert akkor, amikor a főpolgármestert főispánná degradálták, — én állítom, hogy degradálták azáltal, hogy megszüntették azt a jogot, hogy a törvényhatósági bizottság válassza a főpolgármestert, hogy az tényleg a fővárosi polgárságnak a főpolgármestere legyen — mikor ezt megszüntették és tisztán kormányközeget csináltak belőle, akkor *a főpolgármesteri címet nem tartom helyesnek*. Szerintem azt éppúgy főispánnak kellene nevezni, mint ahogy nem nevezik Szeged főispánját sem főpolgármesternek és Debrecen főispánját sem.

— Méltóztassék a konzekvenciákat levonni az utolsó vonalig és akkor a törvény intencióinak tényleg elég van téve. Hogy a főpolgármester mai főispáni hatáskörében mennyire nem a polgárságnak és nem az autonómiának érdekét szolgálja, azt az a két eset bizonyítja, amelynek mindegyikében

a belügyminiszter úr rendkívül snájdigan és rendkívül férfiasan fedezni volt kénytelen a főpolgármestert.

— Az egyik volt a szanálás, amelynek kérdésében a belügyminiszter úr vállalta azt a felelősséget, amit a főpolgármesternek kellett volna viselnie, a másik volt a tűzoltófőparancsnoki kinevezés, amelynél szintén a belügyminiszter úr volt kénytelen fedezni azt a főpolgármestert, aki nem a saját akaratából csinálta mindezeket, akinek mindezekhez semmiféle köze nem volt, ő teljesítette azt a parancsot, amelyet a belügyminiszter úr adott. Itt nincs polgármesteri előterjesztés, előkészítés, nincs az autonómia hozzájárulása, ezekben a kérdésekben mindig kizárólag egy kormányzati akaratnak a végrehajtója a főpolgármester..

— Én szerintem tehát ez nem főpolgármesteri, hanem kizárólag *főispáni jogkör* és én a magam részéről minden körülmények között ragaszkodom ahoz, hogy

előbb vagy utóbb ezt az állást vissza kell fejleszteni az autonómiára és főpolgármesterré tenni azáltal, hogy az autonómia választja.

Vagy pedig főispánná kell tenni és akkor címében, fizetésében és mindenben a főispánnal legyen egyenlő. Egyébként a rendelkezés teljesen helyes. Ha azt konzekvensen keresztülviszik, *semmi kifogásom ellene nincs.*

67. M. Kir. Államsorsjáték

Főnyeremény 40.000 ar. pengő

17.000 nyeremény 250.000 ar. P értékben.

NYEREMÉNYEK:

20.000 ar. P.
10.000 ar. P.
2-szer 5,000 ar. P.
4-szer 2,500 ar. P.
6-szor 2.000 ar. P.
10-szer 1,000 ar. P.

és még számos nagy és kisebb nyeremény, melyeket mind készpénzben fizetnek ki.

Huzás december 4-én

SORSJEGY ÁRAK:

Egész ar. P 3.— Fél ar. P 1.50

Kapható minden sorsjegy főárusitónál, valamint az összes dohánytözsdékben. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesit a Székesfővárosi M. Kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest, V., Szalay-u. 10.

HIREK

A bolsevizmus ellen!

Az angyalföldi keresztény pedagógusok tiltakozása

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság XIII. kerületi szervezete ülést tartott. Uhlár Béla esperes, törvényhatósági bizottsági tag, elnöki megnyitójában rámutatott a világnézeti harcok borzalmaira, melyekben a vörös terror embertelenül elsöpör évszázados kultúrértékeket. A tanítónak nagy nemzeti missziója van, hogy erős gátakat építsen a rombolásokkal szemben. A lelkesedéssel fogadott beszéd után Rácz János ügyvezető elnök kegyeletes szavakban emlékezett meg Wolff Károlyról. Majd rámutatott a tanügyi tisztikar nehéz gazdasági helyzetére, kérte a kültelkek működési pótlékának visszaállítását. A villamos drágulás különösen a helyetteseket érinti igen érzékenyen.

Urbányi C. József Bednárz Róbert prelátus, központi elnök képviseletében üdvözölte a szervezetet és különös örömének adott kifejezést, hogy a szerzetes tanítók is belekapcsolódnak a tanügyi élet apostoli munkájába. A Keresztény Tanügyi Bizottság nemcsak a működési pótlék, hanem az időlegesen lecsökkentett fizetések visszaállítását is kívánja. Egyben a rohamosan növekvő drágaságnak is gátat kell vetni a hatóságoknak. A helyettesi évek beszámítása is méltányos, ezt is kérte a Bizottság. A katonai szolgálatra bevonult tanítók a központi elnök közbenjárására segélyt kaptak.

Nyiressy Sándor igazgató köszönetet mondott a Tanügyi Bizottság vezetőségének különösen a kültelki iskolák tanítóinak támogatásáért. Csáky Imre tanító rendkívül érdekes előadást tartott az ifjúság erkölcsi ellenállásának fejlesztéséről a bolsevizmus ellen, melyhez hozzászóltak: Uhlár Béla esperes, Emhő Gyula szakfelügyelő, Tóth Kurucz János polg. isk. igazgató. Puskás Sándor tartalmas főtitkári jelentése után, Adametz Gyula ipariskolai igazgató indítványt terjesztett elő a kerületek megirandó monográfiájáról. Galambos Erzsébet vezető óvónő a gyermekotthonok szaporítását kérte.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon 1-481-34.

November hó 22-én, 24-én és 26-án délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vízvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

Wolff kezéből kihullt a zászló, de eszméi tovább virágoznak

A keresztény Rákosváros harcot hirdet a bolsevista eszmék ellen

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Magyar Asszonyok XIV. kerületének rákosvárosi szervezete igen sikerült uzsonnadélutánt rendezett az Angol-utcai Katolikus Kultúrház nagytermében.

A szónokok egybehangzóan rámutattak arra a szörnyű veszedelemre, amelyet a kommunizmus jelent az európai keresztény kultúrára.

Hahn Frigyesné elnöknő üdvözölte a jelenvoltakat, aki után Petrovácz Gyula országgyülési képviselő mondott nagyhatású beszédet. Soha nem volt nagyobb szükség a keresztény tábor egységességére, mint éppen a mostani veszedelmek idején, amikor keletről és nyugatról egyaránt lángba akarják borítani Európát. Örömmel látja, hogy a női táborban mennyire töretlenül él az összetartás szükségének tudata, eleven cáfolatául azoknak a baloldali jóslásoknak, hogy Wolff Károly halálával a keresztény tábor is szertehull. A jóslat nem vált be. Wolff Károly kezéből kihullott ugyan a zászló, de az általa hirdetett eszmék továbbra is virágoznak időtlen időkig. A gondolat, amit az elhúnyt vezér hirdetett, Szent István óta él. A kereszténység eszméjét és a hazafiság gondolatát ő kapcsolta össze először és azóta ez a gondolat a különböző korok ruhájában mindig visszatér, hogy biztosítsa számunkra azokat a közösségi és erkölcsi erőket, amelyek nélkül egy nemzet sem tudja teljesíteni hivatását.

Mosson Izabella igazgatónő beszélt ezután a kultúra lényegéről, amely a világszemléletben jut kifejezésre. Ma két világnézet áll egymással szemben: az istenhívés és az istentagadás világnézete. Az érzékenyebb női lélek tömegeit mindenkor az istenhívés táborában találtuk. A nőkre ma különösen fontos szerep vár a keresztény eszmeterjesztés terén, az istentagadó bolsevista tanok ellenében.

Utána Csillér y András, a Keresztény Községi Párt elnöke állott fel nagy taps közben. A spanyolországi véres események — amelyek immár 300.000 ember életét követelték — rá kell, hogy döbbentsenek mindenkit arra, hogy a magyar életszemléletnek is számolni kell a fenyegető veszedelmekkel. Ma nincs jogosultsága a középutas politikának; vagy Krisztus katonái vagyunk, vagy Krisztus ellenségei.

A beszédek elhangzása után a több, mint 300 főnyi közönség lelkesen tüntetett Csillér y és Petrovácz mellett.

A régi fizetések fokozatos visszaállitásáért akciót indit a Keresztény Tanügyi Bizottság

Bednárz Róbert nagy beszéde a keresztény pedagógusok szerepéről a bolsevizmus elleni küzdelemben

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság X. kerületi szervezete szombaton tartotta tisztújító ülését, amelyen megjelent Bednárz Róbert prelátus, a Bizottság elnöke és Szabó József törvényhatósági bizottsági tag is, akiket Urbányi C. József ügyvezető elnök köszöntött meleg szavakkal.

Bednárz Róbert

válaszolt az üdvözlésre, majd hatalmas beszéddel mutatott rá azokra az okokra, amelyek az egész tanügyi bizottság működését szükségessé teszik. A legfontosabb ok között szerepel a bolsevista ellenes küzdelem. Nekünk: a keresztény és nemzeti alapon álló pedagógusoknak kell elsősorban szervezkednünk, hogy a téves és veszedelmes tanoknak gátat vessünk. Itt világnézetek harcáról van szó, ahol a hívők serege küzd az Istent tagadók, a hitetlenek ellen. Ebben az atheista felfogásban az ember rabszolgává süllyed és nem lesz más, mint anyag. Ahol a tiranizmus veszi át az uralmat, ahol megszünik a biztonság érzése, megszünik a családi élet szentsége. A kereszténypárt, amelynek kebelén belül a Bizottság is megalakult, egyedül tette politikai programmjává a keresztény és nemzeti eszme 100 százalékos megvalósítását, tehát teljes erejével is küzd ez ellen az antikrisztiánizmus ellen. Ebben a munkában a keresztény pedagógusoknak oroszlánrész jut, mert nekik van elsősorban alkalmuk, hogy a gyermeki lelket hívőkké tegyék. Ehez pedig meggyőződést, vallásos hitet és teljes szeretetet kell bevinni oktatói munkásságunkba.

Szünni nem akaró lelkesedés bizonyította, hogy a nagy számban megjelentek mennyire magukévá tették az elnök szavait s mennyire egységesek abban a harcban, amelyet a Bizottság a bolsevizmus ellen hirdet, élén Bednárz Róberttel.

Ezután Nagy Kálmán tanító tartotta meg mélyen szántó előadását Nemzeti nevelésünk a világnézetek harcában címmel, amelyben okszerü magyarázatát adja, miként kell a haza fogalmát és a család iránti mélységes tiszteletet a nevelésbe belevinni.

Az előadásért Urbányi C. József mondott köszönetet, aki kifejtette, hogy az előadó által hangoztatott eszméket a társadalmi életbe is be kell vinnünk, ha azt akarjuk, hogy helyes utat válasszunk haladásunknak. Az előadáshoz hozzászólottak még: Kárpáti Ottó, Csáky József, Steriónė Szilvay Kató, Valkony Ferenc dr. és vitéz Kelemen Ferenc.

Urbányi C. József tette szóvá ezután azt a hatást, amelyet a kényszernyugdíjazási eljárások váltottak ki a fővárosi pedagógusokból és azt a megnyugtató érzést, hogy kiváló vezetőink igazi keresztény érzéstől áthatva igyekeznek megnyugtató módon elintézni ezt a kérdést. Nagy tetszés közben jelenti be ezután, hogy a párt akciót indított a régi fizetések fokozott visszaállítására, majd köszönetet mondva a kerület eddigi bizalmáért, más irányú elfoglaltsága miatt lemond elnöki tisztségéről, amit nagy sajnálattal vesznek tudomásul. Ezután a következő tisztikart választották meg: Díszelnök: Bednárz Róbert, Tiszteletbeli elnök: Urbányi C. József felügyelő-igazgató Ügyvezető elnök: Kákossy Ödön igazgató Társelnök: vitéz Kelemen Ferenc igazgató. Alelnökök: Balázs Jenőné, Böröcz János, Pálvölgyi Richárd, Füzessyné Zanker Aranka és Zerenszky Károly. Főtitkár: Novák András Titkárok: Valkony Rezső és dr. Molnár Istvánné Jegyzők: Jeney Endre és Hodr Ilona Kultúrbizottsági elnök: Nagy Kálmán.

A megválasztottak nevében Kákossy Ödön mondott köszönetet, aki egyúttal kifejtette munkaprogramját is s tett ígéretet, hogy munkájával azt az eszmét akarja szolgálni, amit a párt tüzött ki célul, majd melegen köszöntötte Szabó József törvényhatósági bizottsági tagot és Urbányi C. Józsefet, az eddigi elnököt.

Szabó József válaszában Urbányi C. Józsefnek köszönte meg eddigi odaadó működését és kérte, hogy ha hivatása másfelé is szólította el, lélekben legyen közöttünk továbbra is, látogassa meg a kerületet, hogy értékes tanácsával a párt segítségére legyen. De szívből köszöntötte Kákossy Ödönt is, akinek székfoglaló beszédéből sok reményt érzett kicsendülni. A megjelentekhez szólva pedig kérte, hogy a párt helyiségét minél gyakrabban keressék fel, mert együtt akar működni a pedagógusokkal.

— — —

Ha Ön kis gázszámlát akar, látogassa a Gázművek közismert és nagy népszerüségnek örvendő kedd-pénteki főzőbemutató előadásait. Előadásainkat minden kedden és pénteken d. u. 5 órai kezdettel tartjuk a VI., Vilmos császár út 3. I. emeleti előadótermeinkben.

Budapest Székesfőváros Gázművei

A Székesfővárosi M. Kir. Pénzügyigazgatóság felkéri az igen tisztelt közönséget, hogy aki a címére küldött állami sorsjegyet megtartani óhajtja, annak árát, a póstatakarékpénztári befizetési lap felhasználásával, mielőbb egyenlítse ki. Aki a küldött sorsjegyet nem kívánja megtartani, szíveskedjék azt a mellékelt portómentes küldésre jogosító válaszboríték felhasználásával visszaküldeni oda, ahonnan érkezett. Az állami sorsjáték jótékonycélt szolgál s aki a megtartani nem kívánt sorsjegyet vissza nem küldi, a jótékonycélt károsítja meg. A sorsjegyek visszaküldése díjtalan.

Magyaros estét tartanak a tanítók. A Bednárz Róbert prelátus elnöklete alatt álló Keresztény Tanügyi Bizottság november 23-án d. u. 5 órakor (IV. Városház-utca 10.) taggyülést tart, melyen magyar fajiságunknak a kultúréletbe való bekapcsolásának fontosságáról fognak tárgyalni. Az ülésen minden érdeklődőt szívesen látunk.

LIFT ◆◆ HANDLOVITS ÉS KORVÁTH ◆◆ **FELVONÓ-IPAR**
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: I-409-92.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: I-183 25

Két helyettes főszámvevője lesz januártól a fővárosnak

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A jövő pénteki közgyülés fogja tárgyalni a polgármester előterjesztését egy második főszámvevő-helyettesi állás megszervezése, továbbá a főszámvevői és helyettes főszámvevői állásokra megállapított képesítés újabb szabályozása tárgyában.

A második főszámvevő-helyettesi állás megszervezését a közgyülés már 1928-ban elhatározta. A törvényhatósági bizottság ezen döntését azonban annakidején a belügyminiszter nem hagyta jóvá. Tekintettel arra, hogy a legutóbbi hét év alatt jelentékenyen megnőtt a számvevőségi munkakör, a polgármester szerint még indokoltabb, mint a múltban volt ez az uj állás.

Ugyanezen alkalommal az iránt is javaslatot tesz a polgármester a közgyülésnek, hogy e m e l j é k f e l a főszámvevő és a két főszámvevő-helyettes képesítését. A jövőben — ha a törvényhatósági bizottság magáévá teszi a polgármester javaslatát, és a közgyülési határozatot a belügyminiszter is jóváhagyja — jogi, államtudományi vagy közgazdaságtudományi doktori oklevél, továbbá hites könyvvizsgálói oklevél megszerzése lesz szükséges a főszámvevői, illetőleg főszámvevő-helyettesi állásoknál. Az 1918. óta a főváros szolgálatában álló fővárosi tisztviselőkre azonban a képesítés felemelése nem vonatkozik.

GAZDASÁGI ÉLET

A háziurak és a korzó

Tiltakoznak a polgármesternél, hogy az útadó felemelése árán helyezzék át a dunaparti villamossineket

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A legutóbbi napokban tiltakozó beadványt intézett a Háztulajdonosok Országos Szövetsége a polgármesterhez azon terv ellen, hogy a pesti dunaparti oldalon húzodó villamosvonalnak az alsó rakpartra való áthelyezésének költségeit az útadóból fedezzék.

Hangsúlyozza a háztulajdonosok beadványa, hogy nem tartja a Háztulajdonosok Országos Szövetsége magát hivatottnak arra, hogy város-szépészeti vagy idegenforgalmi szempontból fontosnak vélt közmunkálatok tekintetében álláspontot foglaljon el. Azonban az egész budapesti háztulajdon érdekében a legbatározottabban állást kell foglalni olyan elgondolások ellen, amelyek az ilyen tervek kivitelének anyagi eszközeit bármilyen mértékben is a háztulajdonra kívánják áthárítani.

A háztulajdonosok szerint a tervezett városszépítési és villamossín-hálózattal kapcsolatos kiadások fedezése *nem vonható azok közé a munkálatok közé*, amelyek fedezésére az 1892:I. t. c.-be megállapított útadó szolgálhatna. Nem kétséges, hogy *egy bizonyos sétahely*, amelynek átalakítása városszépészeti szempontból és idegenforgalmi érdekből kétségen felül előnyösnek mutatkozik, nem illeszthető be a törvényben világosan körülírt út-létesítési és útfentartási műveletek körébe. Vasúti vonalak létesítése és ezek fentartása *kivülesik azon a körön*, amelynek fedezetére az útadó szolgálhatna, lévén ez tisztán a vasutak üzemi tevékenysége.

Arról panaszkodik a háziurak beadványa, hogy a főváros háztulajdonosai viselik részben az uj utak létesítésének és ezek átalakításának költségeit is azáltal, hogy *útburkolási járulékot* fizetnek. Az automobilizmus fejlődése, a nagysúlyú géperejű teherjárművek szaporodása és az autóbusz-forgalom folyton fejlődő növekedése okából, továbbá ugyancsak idegenforgalmi és városszépészeti érdekből a főváros területén létesülő drága kivitelű útvonalak költségeihez való szabályrendelet szerinti hozzájárulás a háztulajdonosokat *erejükön felül* sújtja akkor, amikor az ilyen drága kivitelű útvonalak előnyeit *nem a háztulajdon*, hanem az egész város lakóssága élvezi.

A háztulajdonosok ezek alapján arra kérik a polgármestert, hogy *bármely közmunkával kapcsolatban*, akár az útadó felemelése, akár pedig más címen a házbirtok terheinek növelését *feltétlenül vesse el*.

Ki fizessen?

*

Per indul a hármashatárhegyi vendéglő OTI-hátraléka miatt a főváros és az OTI között

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Legutóbbi számában jelentette az *Uj Budapest*, hogy *Baksa* Mihályné,, a hármashatárhegyi vendéglő eddigi bérlője, kiköltözött a bérletből és a főváros csak hónapok mulva fog dönteni a megtartott pályázat alapján kinek adja a bérletet. *Baksáné* kiköltözése kapcsán *különleges jogi komplikációk* merültek fel a bérbe adás körül.

Baksáné közel 9000 pengő OTI-tartozás hátrahagyásával hagyta el — *nem is önként* — a bérletet. *Baksáné* az új pályázaton is résztvett, pályázati ajánlatát azonban a legutóbbi napokban visszavonta. Nyitott kérdés marad azonban *Baksáné* OTI-tartozása. A törvény a vendéglősök OTI-hátralékait illetően úgy rendelkezik, hogy az OTI-tartozásért *a jogutód is felel*, kivéve, ha az elöd bérlete csőd, vagy kényszeregyezség révén szűnt meg.

A városgazdasági ügyosztály a tiszti ügyészséggel folytatott megbeszélés kapcsán most azt igyekszik bizonyítani, hogy *a kilakoltatás is olyan jogcselekmény*, amely a jogutódlás kérdését bizonyos ideig való zárva tartás után eliminálja. Vagyis az új bérlő, ha a tavasz folyamán átveszi a bérletet, nem fog felelni *Baksáné* tartozásáért az OTI-val szemben. Az OTI ezt az álláspontot természetszerűen *nem fogadja el*, úgy hogy minden valószínűség szerint *Baksáné OTI-hátraléka ügyében per fog megindulni a főváros és az OTI között*.

A helyzet ugyanis az, hogy Baksánén nem lehet az OTI-hátralékot behajtani, viszont a pályázók egyike sem hajlandó a kétes értékű bérletért még *Baksáné* OTI-hátralékát is vállalni. Ily körülmények között a hármashatárhegyi vendéglő bérletének további alakulásától *sok jót nem várhat* sem a főváros hatósága, de a vendéglőt látogató közönség sem.

Óbuda vágyálma: a stadiont az Aranyhegyre!

Gyönyörü emlékalbum — goromba gyanusitásokkal és mérges előszóval

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az óbudai bizottsági tagok az elmúlt napokban pártkülönbség nélküli küldöttségbe tömörülve keresték fel a polgármestert, akit arra kértek: hasson közre, hogy a nemzeti stadiont az óbudai Aranyhegyen épitsék fel. A polgármester kijelentette, hogy megfontolás tárgyává teszi a kérelmet, de hangsúlyozta, hogy a közmüvek hiánya e r ö s e n p r o b l e m a t i k u s s á teszi a stadionnak az óbudaiak által kért hegyen való megépítését.

A polgármesternél történt eljárásukkal kapcsolatosan az óbudai stadionbizottság ragyogó nyomdai kiállitású albumot is közre bocsátott, amely a stadionnak az óbudai Aranyhegyen való létesítése érdekében sorakoztat fel érveket. Az emlékalbum előszava megállapítja, hogy „Óbuda lakóssága évtizedek óta sinyli a vele szemben elkövetett igazságtalanságokat, amelyeknek következményeképen a főváros nagyarányú fejlődéséből elmaradt. Titokzatos kezek és érdekeltségek fondorlatos módon, de mindig a közérdek leple alatt úgy intézték dolgaikat, hogy a főváros egyes városrészeinek kifejlődése az ő érdekeiket szolgálja".

Sem az emlékalbumban felsorakoztatott érvek, sem a mérges-hangú előszó nem nyújtanak bizonyítékokat abban a tekintetben, hogy a nemzeti stadiont az óbudai Aranyhegyen kellene felépíteni. Az emlékalbum előállítási költségeit a bizottság sokkal értékesebb célra fordíthatta volna, ha Óbuda szegényeinek téli felruházására adományozza.

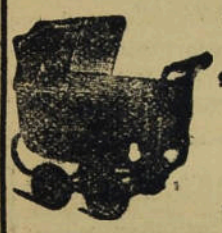
FORD V-8 nyolchengere versenynélkül motorjával VEZET ötüléses és hétüléses uj modelek raktáron megtekinthetők

Magyar főképviselet:

Hahn Arthur és Társai

VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

Buchwald Sándor

vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak.

VI, Andrássy ut 4. Telefon: 1-228-89

Németh Miklós

könyvkötő és diszmüves mester. BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 8

Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.

Telefon: 1—526—67.

MÜVÉSZI KÉP ÉS HOFFMANN KÉPKERET AZ IGAZI OTTHON DISZE!

HOFBAUER és PIAZZA ÉPITOMESTEREK TELEFON: 1-188-59.

Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u. 34

BÁNKI-tól

Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.

Budapest, IV, Váci-utca 36

Duna-utcai oldal

E szelvény 10% engedményre jogosit

Őszi és téli ruhaszükségletét szerezze be a megbizhatóságáról közismert

Tribon Ruházati Rt.-nál

Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz. Telefonszámok: 1—392—85 és 1—312—97.

Mérsékelt árak! Megbizható minőség! A legkedvezőbb fizetési feltételek!

Előleg nincs: az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes

Vasuti megállót kap a Szivárvány-telep

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A városszéli telep — amelyet a néphumor a különböző színü és formájú házakról Szivárvány-telepnek nevezett el — vasúti megállót kap a közeljövőben. A százkét iker-ház tudvalevően a külső Jászberényi úton, az Államvasutak szolnoki és hatvani vonalainak elágazásánál épült fel és a legközelebbi villamos megállótól három kilométerre fekszik. A telep lakóinak jelentékeny része — mintegy hétszáz lélek — naponta bejár a város belső területén lévő munkahelyére, illetőleg a középiskolás gyermekek az iskolába.

Régi panasza a telep lakóinak, hogy megállás nélkül robognak el mellettük a vonatok. A főváros most megállapodott az Államvasutak igazgatóságával, hogy 30.000 pengőt ad a megálló felépítésére. Nem kétséges, hogy a közgyülés el fogja fogadni a polgármesternek minden vonatkozásban szociális érzékre való előterjesztését.

VÁLLALKOZÁS

Vizsgálatot!

Müller Antal sulyos vádjai két anyagáron alul kiadott fővárosi közmunka ügyében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A képviselőházban a legutóbbi interpellációs napon *Müller Antal*, a keresztény iparostársadalom vezére, éles szavakkal tette kritika tárgyává a közmunkáknál és közszállításoknál egyre súlyosabbá váló anomáliákat. Azt mondotta *Müller* Antal — még pedig a képviselőház általános helyeslése közben, — hogy tisztességes iparosok már alig-alig tudnak közmunkákhoz jutni, mert a közmunkák ajánlat-tételei *spekuláció tárgyát* képezik. Megjátszák a kiírásokat azok, akik benfentesek, akik a helyzetet jól ismerik és összeköttetésekkel rendelkeznek: előre tudják már azt, hogy a kiírt közmunkák *hány százaléka marad el*, milyen munkák azok, amelyek elmaradnak, és ehelyett milyen munkák lesznek azok, amelyekből *sokkal többet rendelnek el*. Igy azután azok a *tisztességes iparosok*, akik alkalmazkodnak az ajánlattételi kiíráshoz, munkát sohasem kapnak, mert mindig drágák, ellenben *a spekulánsok, a leglelkiismeretlenebbek, elviszik a munkát*.

Közölte *Müller* Antal a képviselőházzal, hogy főleg *a villanyszerelőiparban* divik az, hogy ma már önköltségi áron, sőt anyagáron alul érkeznek pályázatok a közmunkákra. Ennnél az iparnál úgyszólván minden árucikk kartelirozott: annyira pontosak a cikkek árai, mint a péknél a zsemlye ára. A pályázatnál azonban az egyes cikkeket beszerzési áron alúl ajánlják, megjátszák, hogy milyen tételek maradnak el. A baj az, hogy a pályázat odaítélése során *a hatóságok is hozzájárulnak ahoz*, hogy ezek a spekulánsok munkát tudjanak kapni. Amennyire erkölcstelennek tartja *Müller* Antal az irreális ajánlatot, éppen olyan erkölcstelennek tartja, ha a hatóság előre tudja, hogy *azért az árért nem lehet elvégezni azt a munkát*.

Interpellációja további során *Müller* Antal a villanyszerelési iparban az utóbbi időben kiadott munkákról is beszélt. Ennek során két fővárosi villanyszerelési közmunkát is említett, amelyeknél a főváros áron alul adta ki a munkálatokat. A szóbanforgó két közmunka *városházi vonatkozású* és ezért foglalkozik ezekkel a versenytárgyalási döntésekkel az *Uj Budapest*. Az egyik eset a Szilágyi Erzsébet leánygimnázium villanyszerelési munkálata volt, a kiírt versenytárgyalás során 19.800 pengőtől 34.700 pengőig pályáztak az ajánlattevők. A főváros a szóbanforgó közmunkát 18.867 pengőért adta ki!

Még súlyosabb eset történt az Uj-Szent-János-kórház villanyszerelési munkálatainál. A kiírt nyilvános versenytárgyaláson tizenhat cég pályázott 18.000 pengőtől 25.200 pengőig. Az anyag ára 20.100 pengő volt, 18.880 pengőért adták ki a munkát. E munkával kapcsolatban az ipartestület hivatalosan közölte a munkát kiadó hatósággal, hogy a kiírásban szereplő anyagok *nettó beszerzési ára 20.132.36 pengő*, ennek ellenére kiadták 18.800 pengőért a munkát, ebben az összegben tehát benne van az anyag ára, a munkabér és a haszon.

A képviselőház minden oldalán általános feltűnést váltottak ki *Müller* Antal érdekes és értékes adatai. Az interpellációra *Bornemisza* miniszter azonnal válaszolt is. Az interpelláció anyagának városházi vonatkozásairól és következményeiről

Müller Antal

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A villanyszerelő ipar keretébe tartozó közmunkákat illetően a képviselőházban elmondott interpellációmnak van városházi vonatkozása is amelyet az *Uj Budapest* hasábjain teszek szóvá. Az *Uj Budapest hasábjairól kérem fel a polgármester urat*, hogy a képviselőházban elmondott interpellációmban megemlített *két városházi közmunka*, két anyagáron alul kiadott fővárosi villanyszerelési közmunka ügyében *indítson azonnal vizsgálatot!*

— Ennek a vizsgálatnak tisztáznia kell elsősorban azt, *milyen körülmények között* történt az illetékes ipartestület azon értesítésével szemben, hogy a legolcsóbb ajánlatok az anyagárakat sem fedezik, a munka kiadása? *Ki vállalja a felelősségét* annak — hangsúlyozom: nem a polgármester úrról van saját személyében szó, ez az akta minden valószínűség szerint *eléje sem került* — hogy *tudatosan anyagáron alul adnak ki közmunkákat a városházán?*

— Ez az érem *egyik oldala*. A másik oldala az, hogy a megindítandó vizsgálatnak ki kell tisztáznia: *elvégezték-e* a cégek — hogy kik azok, nem tudom, nem is érdekel — az Uj-Szent-János-kórház, illetőleg a Szilágyi Erzsébet leánygimnázium villanyszerelési munkálatait? *Megfelelő ellenőrzéssel* megtörtént-e a munkálatok átvétele és *csakugyan* azok az anyagok és olyan mennyiségben kerültek-e a két közmunka kivitelezésénél felhasználásra, *amely anyagokat és amilyen mennyiségeket* az ajánlati feltételek tartalmaztak?

Uj kiirások

500 drb. impregnált pamut **esőköpeny** csuklyával (köztisztasági szabvány) **készítésére és szállítására a** székesfőváros köztisztasági alkalmazottai részére. **Határidő: 1936. évi november hó 21-én délelőtt 10 óra.**

Tej és tejtermékek (1937. január 1—1937. december 31-i szükséglet) **szállítására** a székesfőváros közkórházai valamint népjóléti intézményei részére. **Határidő: 1936. évi november hó 25-én délelőtt 10 óra.**

450 drb. piassava seprőhenger szállítására a Köztisztasági Hivatal gépüzeme részére. **Határidő: 1936. évi november hó 27-én délelőtt 10 óra.**

Nyári egyenruhák, nyári és téli munkaruhák és vászonköpenyek kiszabási és megvarrási munkáira a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi november hó 27-én délelőtt 9 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Nézzen utána, hogyan csökkentheti háztartása költségeit

Használjon gázt, mert
olcsó, gyors és tiszta
Forduljon díjtalan költségvetésért
Budapesti Székesfőváros Gázművei Városi Irodáihoz

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi címerek zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

Uj telefon-bélyegzőjét csak **Beér Sándornál** rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

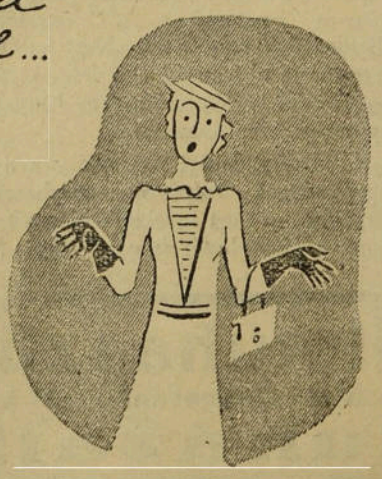
LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedéllemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

WIHART FERENC
épitész — épitőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

és Két balkeztyüvel ment el hazulról...

Bosszantó! De miért is olyan rossz a világitás Őnagysága szobájában?

Talán az árammal akar takarékoskodni? Akkor használjon TUNGSRAM duplaspirállámpát. Kevés áramot fogyaszt — mégis 20%-ig terjedő fénytöbbletet biztosit.

TUNGSRAM
DUPLASPIRÁLLÁMPA
való szobáiba

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Vécl u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

XIV. évfolyam 48. szám

Budapest, 1936. november 28.

Tek. Fővárosi Nyilvános könyvtár, Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Preszly baráti jobbja

Budapest közönsége szeretettel és megértéssel rázza meg Preszly Elemérnek, Pestvármegye új, de mégis régi főispánjának feléje nyujtott baráti kezét. A fényes installációs ünnepségen a belügyminiszterium államtitkári székéből az ország első megyei törvényhatóságának vezető poziciójába visszakerült Preszly Elemér annak szükségességét hangoztatta, hogy a főváros és a vármegye vezetőségét ugyanazon célkitűzések kell, hogy hevítsék a közös haza érdekében. A Városház-utca 9. szám alatt a központi városházán tüntetően tapsolnak Preszly kijelentéseinek, amelyek a tőszomszédságból: a Városház-utca 7. szám alól, a vármegyeházáról indulnak el, hogy megelégedést keltsenek mindenütt, csonkaországunk szűk határai közepette.

Az egyetértés hangoztatására a két szomszédvár között annál is nagyobb szükség van, mert tagadhatatlan, hogy bizonyos diszonanciák zavarják a főváros és a vármegye közti barátság és megértés kifejlődését. A vármegye az, amelynek portáján bizonyos türelmetlenség észlelhető, főképen a törvényhatósági bizottság ellenzéke részéről. A környéknek a vármegyei törvényhatóság közgyülésébe jutott képviselői nem azzal törődnek, hogy miért nincsen vízvezeték Pestszentlőrincen, vagy elég iskola Rákosszentmihályon, hanem a maguk kupaktanácsaiban, de a megyei törvényhatóságban is Budapest a támadásaik célpontja. Ezek a herskovitsok és hasonló kaliberű helyi potentátok a főváros intézkedésein és szabályrendeletein gyakorolják olcsó népszerűséghajhászásból egyébként erősen kicsorbult elmeéleiket. Hogy ezek a zavaras felszólalások sok esetben arról beszélnek, amihez sem a környéknek, de még a megyének sincs semmi köze, mutatja az egyik herskovits felszólalása a megyebizottságban arról, hogy a főváros községi élelmiszerüzeme nem áll hivatása magaslatán!

A főispán nemes veretű, úri gondolkodású, az egyetemes magyar érdekeket néző baráti jobbja mögött ott kell állania a vármegye minden rendű és rangú polgárának, aminthogy a milliós főváros minden egyes lakója örömmel és megelégedéssel veszi az installációs beszédet tudomásul. Értsék meg az urak végre a megyeházán, hogy a székesfőváros nem ellensége, hanem jóakaratú testvére az ország első törvényhatóságának. Preszly Elemér köztiszteletben álló egyénisége minden vonatkozásban a legalkalmasabb arra, az ő elgondolásait úgy a vármegye, mint a főváros teljes egészükben, de a saját érdekeik veszélyeztetése nélkül valóra váltsák!

Nemzeti öröm

Irta: Sipőcz Jenő dr. főpolgármester

A súlyos megpróbáltatások évtizedei után a jobb jövő fényét látjuk kigyulladni a magyar láthatáron. Már nem állunk magunkban a fenyegető veszedelmek, az ellenséges csoportok között. Európa nagy népei nyújtják felénk baráti kezüket. A kormányzó római útja büszke örömmel és biztos reménységgel tölti el lekünket! A nagy olasz nemzet éppen az olasz világbirodalom megalapításának évében, fényes dicsőségének idején fejedelmi pompával fogadta és ünnepelte a magyar államfőt, akinek magas személyén keresztül ritka tiszteletadásban részesítette a magyar népet.

A római látogatás a külföldi sajtó véleménye szerint európai jelentőségű nagy esemény, de bennünket elsősorban annak megható emberi szépségei lelkesítenek. Az olasz nép a magyar népben azokat az erényeket tiszteli és becsüli, melyek minden fajban örök emberi értékeket jelentenek. Az olasz király és császár a díszebéden tartott beszédében ezeket mondotta: „Főméltóságod látogatása a legőszintébb örömet kelti a Mi lelkünkben, mert lehetővé teszi, hogy legszívesebben látott vendégünk legyen s alkalmat ad az olasz népnek, hogy érzelmeit kifejezésre juttassa egy régi és dicső korona őrzője iránt és kimutathassa meleg barátságát egy ucp iránt, amely a művelt nagyság nemes hagyományait a lovagias érték kiváló előnyeivel egyesíti."

Ez a mély alapja a két nemzet megértésének és rokonszenvének: a nemes vonásokat, a nemzeti erényeket, a hasonló értékeket tiszteli egymásban. A magyar léleknek, a századok küzdelmei ben megszenteit hagyományoknak, a politikai és katonai kiválóságnak élő megtestesülése, méltó képviselője a magyar államfő az egész világ előtt. Mikor magas személye előtt elismeréssel és tisztelettel hajlik meg az olasz nemzet, abban a magyar nemzet dicsőséges múltjának és történelmi rendeltetésének értékelését, megbecsülését érezzük. A kormányzó a magyar balsors legnehezebb napjaiban állott a nemzet élére és bölcsességével, hajthatatlan akaraterejével felemelte azt új történelmi élet magasságába. Gondviselésszerű munkájának, céltudatos irányításának nagyszerű eredménye az az európai jelentőségű esemény, amit a római ünneplések jeleznek és emelnek ki Európa színe előtt.

A magyar nemzet osztatlan lelkesedéssel ad hálát a Gondviselésnek, hogy a kormányzó történelmi útján elérte kormányzásának méltó jutalmaképen a római napokat, de határtalan az öröme, hogy személyén keresztül elismerésre talál a magyar nép nagy emberi értéke, nemzeti kiválósága is. Hosszú ideje nem láttunk sugaras napokat, nem éreztük az élet örömét, most megtalált bennünket az a napsugár, mely új életet, új virágzást fakaszt a lelkekben! A magyar főváros, mint az ország szive, százszorosan érzi azt a nemzeti örömet, mely eltölti az egész országot a római napok alatt!

Kik a külföldi hitelezők?

Feleletet kérünk a Nemzeti Banktól: a fővárosi kölcsön-kötvények kamatszelvényeinek beváltásából mennyi történik belföldi és mennyi külföldi számlára? — Bizonyosra vehető, hogy a svájci főtörvényszék elnöke által kijelölendő döntőbiró fog igazságot szolgáltatni a főváros és a külföldi hitelezők közötti leértékelési vitában

— Az Uj Budapest tudósítójától —

A polgármester a szerdai nap folyamán hivatalos kommünikét tett közzé *Lamotte* alpolgármester és *Szemethy* tiszti-főügyész zürichi útjáról. A közlemény szerint a tárgyalások során az első tisztázásra váró kérdés az volt, hogy a francia törvényhozás által a francia frank leértékelése tárgyában nemrégiben hozott törvény az 1911-es kölcsön kamatszolgálatát mennyiben érinti? E tekintetben az a felfogás alakult ki, hogy ennek a kérdésnek az eldöntését, figyelemmel a leértékelési törvény 6 §-ának nemzeközi vonakozásaira — *későbbi időpontra* kell halasztani. A második tisztázásra váró kérdés a polgármesteri kommüniké szerint az volt, hogy a svájci frank és a hollandi forint leértékelése az 1914-évi székesfővárosi kölcsön kamatszolgálatára milyen befolyással van? Ez a kérdés azért merült fel, mert egyes külföldi hitelezők szerint, az hogy az 1914. évi székesfővárosi kölcsön kötvényei koronára, márkára, frankra, fontra és hollandi forintra szólnak, ennek a kölcsönnek érték-állandóságát kivánta biztosítani és így a kötvénybirtokosnak a kötvényben említett pénznemek elértéktelenedése, illetve leértékelése dacára, értékálló, — aranyalapon számított — szolgáltatásra van igénye.

Természetes, hogy ezt az álláspontot a főváros képviselői *nem fogadhatták el*. Hogy a hosszabb szóbeli tárgyalásokat elkerüljék, megállapodtak a tárgyaló felek abban, hogy érveiket és észrevételeiket *irásban fogják közölni egymással*. Mint az *Uj Budapest* munkatársa illetékes helyen értesül, az irásbeli érintkezés a tárgyaló felek között olyképen fog megkezdődni, hogy a külföldi hitelezők Bázelben székelő központi képviselete a zürichi tárgyalások anyagát megküldi Budapestre.

A főváros illetékes tényezői *igazságuk tudatában* a legteljesebb nyugalommal néznek a további tárgyalások elé. Nem kétséges ugyanis, hogy az ostendei egyezményt illetően, — mint azt *Lamotte* alpolgármester az *Uj Budapest* hasábjain nemrégiben igen meggyőző erővel fejtette ki, — *az egyetlen jogforrás maga az ostendei egyezmény*. A főváros tehát semmi körülmények között nem enged ebben az egyezménybe *utólagos érveket és lehetőségeket belemagyarázni*.

Jellemző a külföldi hitelezők álláspontjának tarthatatlanságára, hogy ugyanaz a Franciaország, amely a Blum-féle leértékelési törvényben a kölcsön-nyujtás időpontjában kifizetésre került frankokat követel vissza a hitelezőktől, *a saját háborús államadósságait még* a napi árfolyamnál is erősebben leértékelt frankban törleszti Angliának. Emlékezzünk vissza azokra a tárgyalásokra, amelyeket az államadósság visszafizetése tárgyában Franciaország három esztendővel ezelőtt Angliával folytatott.

Amennyiben a tárgyaló felek nem fognak tudni megegyezni — és ez a legvalószínűbb! — kerül sor az ostendei egyezményben foglalt *döntőbirósági intézmény életrehívására.* Az ostendei egyezmény a vitás kérdések eldöntését illetően olyképen intézkedik, hogy vitás esetekben *kéttagú döntőbíróság* elé kerül a probléma. Ennek a kéttagú döntőbíróságnak egyik tagját Budapest székesfőváros, másik tagját a külföldi hitelezők nevezik ki. Amennyiben ez a kéttagú döntőbíróság a vitás kérdést illetően megállapodásra nem jutna, egytagú felebbezési döntőbíróság hozza meg a végleges, mindkét félre kötelező határozatot. A döntőbírót ebben az esetben a svájci főtörvényszék elnöke delegálja. Minden valószinűség amellett szól, hogy a rendkívül kiélezett probléma a legrövidebb időn belül a svájci főtörvényszék elnöke által delegálandó döntőbíró elé kerül, olyan döntőbíró elé, akinek *semlegessége és pártatlansága vitán felül áll.*

*

Nem kétséges, hogy a magyar közvéleménynek és különösen a székesfőváros törvényhatósági bizottságának *tisztán és világosan* kell látnia ebben a kérdésben. A probléma vizsgálatánál azonban nemcsak a jogi vonatkozások, hanem egyéb szempontok is igen fontosak. Az első és legfontosabb szempont: *kiknek a kezében* vannak jelenleg a főváros külföldi kölcsöneinek kötvényei? Mennyi van ezen kötvények közöl *külföldön és mennyi idehaza,* a kamatokból mennyit vesznek fel ténylegesen és mennyi kerül transzfer-alapra? *Kik játszanak* a budapesti tőzsdén a főváros bőrére?

Ha talán jogi vonatkozásban nem túlzottan, de *erkölcsi szempontból* igen nagy jelentőséggel bír ennek a problémának a szigorú kivizsgálása. Nem szükséges rámutatnunk arra, hogy egészen más erkölcsi értékkel bír a külföldi hitelezők fellépése, ha holland parasztokra, francia kistőkésekre és svájci hegyipásztorokra támaszkodnak, akik a magyar főváros teljesítőképességében bízva nyujtottak annak idején kölcsönt *Bárczy* Istvánnak, mintha a külföldi hitelezők előkelő álruhájában siberek és spekulánsok rejtőzködnek, hiénák a budapesti tőzsdéről és vagyont harácsolók azokból a többé-kevésbé előkelő gazdasági körökből, amelyek a kötvény-sibolásokon és spekulációkon szoktak meggazdagodni. Ezekre a kérdésekre *őszinte és egyenes választ* kérünk a Magyar Nemzeti Banktól, ahol történik tudvalevően a megállapított időközökben a fővárosi kölcsön-kötvények kamatszelvényeinek beváltása, illetőleg a transzfer-számlára való átvitele.

Ki lesz az uj alpolgármester?

Irta: Ilovszky János

E cím alatt a mult héten megírtam, hogy egy hölgyrokonom, — akit otthon a családban Forgószél kisasszonynak nevezünk — látnoki tehetséget érez magában. A multkor nálam volt és megjósolta, hogy ki lesz az új alpolgármester. Azt állította, akinek vezeték és keresztnevében négy, esetleg öt magánhangzó van.

*

Forgószél kisasszony újból meglátogatott.

Ugy jött, mint a vihar. Sztranyavszky Sándor, vagy Korniss Gyula nem tud akkorát nyomni a viharcsengőn a Házban, mint amilyent a lakásom csengőjén nyomott.

Amikor az ebédlő ajtaján berobogott, meglepetve kérdeztem:

— Mi történt?

— Kompromitáltál!

— Elhült bennem a vér.

— É—é—é—én?

Sirvafakadt. Csak úgy csurogtak a könnyei.

— Te—e!

Végig száguldott az agyamon, hol jártam, kivel beszéltem, miről tárgyaltam, amióta utoljára láttam.

— Kedves, sejtelmem sincs, mire gondolsz? Még gondolatban sem bántottunk meg. Vagy talán az fáj, hogy Forgószélnek nevezünk? Dehát nézd, — próbáltam vigasztalni, — ha ez a baj, adunk neked más becézőnevet és...

— El akarod venni — mondja sírva — a tekintélyemet.

— É—é—én?

— Te—e. — Mondja könnyein keresztül.

Dühös lettem.

— Nézd, Forgószél! Ha valamit akarsz, mondd meg nyiltan! De ne állíts olyant, ami eszem ágában sincs, meg aztán, kedves, hát miért tenném? Jó és kedves jány vagy, mi is nagyra becsüljük azt, hogy te hiszel abban, hogy mindent előre megérzel...

— Igazán? — És máris csillog a könnyein át a szeme.

Megnyugtatólag ismétlem:

— Igazán!

— Hát akkor miért irtad azt az Uj Budapestben, hogy az lesz az új polgármester, akinek a nevében négy vagy öt mássalhangzó van?

— Magánhangzót írtam!

— Dehogy is. És dugja az orrom alá a multheti cikket...

*

Kedves Doby Andor!

Miután nem szeretném, ha lakásom csengője úgy berregne mint a t. Ház viharcsengője és mert Forgószéllel minden háboruságot a jövőben is el akarok kerülni, meg kell ezt irnom újból, hogy Forgószél kisasszony szerint az új alpolgármester az lesz, akinek a nevében, — a vezeték- és keresztnevében négy magánhangzó van.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon 1-481-34.

Németh Miklós
könyvkötő és diszmüves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 8
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü iztéses készitését vállalom.
Telefon: 1—526—67.

VÁROSHÁZI NOTESZ

APRÓBB INCIDENSEK TETTÉK változatossá a keddi pénzügyi bizottsági ülés egyébként nem túlzottan érdekes — mondhatni: unalmas — atmoszféráját. Összeütközésnek nem is mondható az a csete-paté, amely a két liberális főügyvéd: Láng Lajos és Párkány Frigyes, no meg a Keresztény Községi Párt vezető-ügyvéd tagja: Szőke Gyula dr. között keletkezett.

Inkább csak az elmeélek csillogtatása volt az egész játék, jogi bűvészkedés, főképen a baloldali fiskálisok részéről, akik a főtanácsokat, úgylátszik, nem csak a kormánynak osztogatják, hanem a polgármesternek is. Fölényeskedés és állandó szemrehányás az alkatelemei még ennek a nem túlzottan nagyjelentőségű, annak talán látszani sem akaró szógörgetegnek, amely a pénzügyi bizottságban majd minden témával kapcsolatosan langyos lavinával önti el az urak halló-idegeit.

A keddi ülésen már betelt a pohár, és Szőke Gyula, aki ügyvédi minőségben sincs egyetlen jottával sem hátrább mint felsőházi ügyvéd-kollégája: Láng őméltósága, emelt hangon utasította vissza a baloldal leckéztetési tempóit. Használt is az erélyes hang, mert a következő napirendi pontnál már kisebb volt a fölény és szonórusabb a hang a liberális-demokrata urak részéről . . .

*

BAJÁN GYULA, A FŐVÁROSI KÖZLÖNY tragikus körülmények között elhunyt szerkesztője, a mult héten még a maga pihenést nem ismerő, lázas tevékenységében ott szaladgált kalap és kabát nélkül a városháza boltíves folyosóin. Azt hitte szegény, hogy az ő szervezete mindent kibir, fittyet hányt a meghülésnek, aminek veszélyére a barátai figyelmeztették. Az alattomos tüdőgyulladás azután néhány nap alatt végzett vele.

A városházi ujságiró-gárda egyik legszimpatikusabb, legtehetségesebb és legszolgálatkészebb tagjától vettünk bucsút fájdalmas szivvel a Kerepesi-út melletti temetőben. Baján Gyula az ujságirás legkomolyabb értékei közé tartozott: előbb mint a Nemzeti Ujság fővárosi rovatvezetője bizonyitotta be verzátusságát a városházi irásban, majd mint a Fővárosi Közlöny szerkesztője arról tett bizonyságot, hogy köztisztviselőnek is a legelsők közé tartozik. (Tudni kell ugyanis, hogy a Fővárosi Közlöny, a főváros hivatalos lapja, a maga szerkesztői pozíciójában jó ujságirót és jó hivtalnokot követel meg egy személyben.) Szegény Baján Gyula mindkét minőségben tökéletes volt.

*

AZ ALPOLGÁRMESTER-VÁLASZTÁST illetően változatlanul az a helyzet, hogy minden bizonytalan. A legteljesebb mértékben eldöntetlen még mindig, nemcsak a probléma, hogy ki lesz az új alpolgármester, hanem az időpont is, hogy mikor lesz végre az alpolgármester-választó közgyülés.

A szituáció szinte óráról órára változik. Nem kétséges: valamennyi pályázónak megvan a maga tábora, és az is bizonyosnak látszik, hogy egyik többségi párt sem fogja pártkérdéssé tenni az egyik vagy másik jelöltre való szavazást. — Egyik jelöltnek sem olyan erős egyik többségi pártban sem a maga saját külön frakciója, hogy a kötelező szavazásnak pártkérdéssé való tételét ki tudná forszirozni.

A legújabb hir szerint az alpolgármester-választással kapcsolatban az, hogy a döntés azért késik mert meg várják és megkérdezik Darányi miniszterelnököt. Darányi még nem nyilvánította véleményét, már pedig egészen természetes, hogy a kormány szempontjából nem közömbös: ki lesz Budapest új alpolgármestere. A kormány állásfoglalását illetően döntés a jövő hét közepe előtt semmi körülmények között nem várható és eddig az időpontig mindenesetre nem várható a helyzet tisztulása sem az alpolgármesterválasztás ködös frontjain.

*

KÜLÖNLEGES ZAMATU KAVARODÁST okozott Szendy polgármesternek a főváros törvényhatósági bizottságának egyik költségvetési közgyülésén tett megjegyzése. A községi virstliről van szó, amelyet ősi szokása szerint élesen támadott a közgyülési ellenzék, hogy a Községi Élelmiszerüzem különféle áruival megrakodva térjen haza a közgyülés után békés, vagy kevésbé békés családi hajlékába. Ezekre a támadásokra azt a megállapitást tette a polgármester, hogy a községi virstlinek szintén fogyasztója, épen úgy, mint sokezer budapesti polgár és a virstli igen kitünő!

Van a budapesti mészárosoknak és henteseknek közös hivatalos lapjuk, a Mészárosok és Hentesek Lapja. A hentesek ipartestületének elnöke Koch Gyula, amikor a polgármester beszédét elolvasta, gondolt merészet és nagyot és a hurkatöltő helyett tollat ragadva, az ipartestületi hivatalos lap hasábjain nyilt levelet intézett a polgármesterhez.

A dörgedelmes hangú nyilt levél igen bánkódik afölött, hogy a polgármester fogyasztója a községi virslinek és azt igen kitünőnek találja. A polgármesternek ez a kijelentése mélyen elszomoritja Koch Gyulát, de az összes hentes iparosokat is, úgy is mint budapesti polgárokat. Az ipartestületi elnök szofizmája szerint annak megitélése, hogy a községi virsli jó-e vagy rossz, a közönség megitélésére tartozik. Koch elnök szerint a községi virstli egy bizottsági tag felszólalása következtében nem lesz rosszabb, a polgármester kijelentésére pedig nem lesz jobb.

Koch Gyula ezek után azon a véleményen van, hogy Budapest polgármestere maradandó emléket azzal állit magának, ha azt jelenti ki, hogy ő előtte minden iparos egyforma és nem tud különbséget tenni a hatósági üzem virstlije és a magániparos virstlije között annál kevésbé, mert vásárlásaival kötelességének tartja a magántevékenységet támogatni. Koch elszörnyed annak elképzelésétől, ha Budapest közszolgálati tisztviselői és alkalmazottai a polgármester után igazodva, szintén a hatósági üzemnél szereznék be élelmiszer-szükségletüket.

Koch Gyula nyilt levele azzal a sirámmal végződik, hogy a budapesti kisiparosságnak csordultig telt a keserűsége. Amit meg is értünk. De amiről sem a községi élelmiszerüzem, sem Szendy polgármester nem tehet.

*

Kitüzték végre a főtárgyalást a vásárpénztári tisztviselők bűnperében

Mivel vádolja a királyi ügyészség a Vásárpénztár volt vezérigazgató-helyettesét és négy kisebbrangu tisztviselőjét?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

December közepén tart főtárgyalást a budapesti királyi büntetőtörvényszék a volt Vásárpénztár több tisztviselőjének bűnügyében. Még a mult év júniusában történt, hogy az ügyészség vádiratot bocsátott ki *Bokor* Ernő nyug. vásárpénztári vezérigazgató-helyettes, *Garai* Ernő tejtermék-kereskedő, *Fekete* Lajos magántisztviselő. *Almási* Imre kirakatrendező és vitéz *Posgay* József dr. magántisztviselő, valamennyien a volt Vásárpénztár tisztviselői ellen.

Bokor Ernőt hűtlen kezelés bűntettével vádolja az ügyészség. Ezt a bűncselekményt *Bokor* Ernő azzal követte volna el, hogy a célból, hogy *Neiser* Antalnak és *Rácz* Bélának jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, a Vásárpénztárnak vagyoni kárt okozott *Bokor* azáltal, hogy Neisernek, noha nyolc napra terjedő vásári hitel tartozásai voltak, ezek teljesítését nem szorgalmazta, sőt újabb hiteleket is engedélyzett neki. Ilyképen *Neiser* vásári hitel tartozása 2 milliárd koronával szaporodott anélkül, hogy megfelelő teljesítés történt volna. *Bokornak* látnia kellett volna, hogy *Neiser* ilyen nagy kölcsönre nem teljesítőképes, ennek ellenére a behajtási eljárás szorgalmazása helyett vele 1924. novemberében újabb 4 milliárd korona, nagyobb részben marha-hízlalási hitel, kisebb részben vásári hitel folyósítása tekintetében szerződött és elfogadván egy nyilvánvalóan tízszeresre értékelt ingatlan-becslést, igazgatósági határozat nélkül ennek az összegnek folyósításáról rendelkezett. *Rácz* Béla esetében ott követett el az ügyészség szerint bűncselekményt *Bokor* vezérigazgató-helyettes, mert anélkül folyósított hitelt *Rácz* Bélának és az általa képviselt *Kuffler* Dezsőnének, hogy a hízlalni kötelezett állatok járat-leveleinek letétbehelyezéséről gondoskodott volna. *Bokor* Ernő ténykedései révén a Vásárpénztárt az ügyészség szerint közel félmillió pengőre rugó kár érte.

Garai Ernőt azzal vádolja az ügyészség, hogy az adósoktól részletekben folytatólagosan beszedett 2303 pengőt elsikkasztotta. *Fekete* Lajos hat csalás és hat magánokirathamisítás bűncselekményét követte állítólag el. *Almási* Imre pedig három csalás és három magánokirathamisítás bűncselekményét. Vitéz *Posgay* József dr.-t pedig hűtlen kezelés bűntette címén helyezte vád alá a királyi ügyészség. Az utóbbiaknál főleg kölcsönök és előlegek nem rendeltetésszerű felvételéről van szó. Ugyanezen vádirat intézkedik több vásárpénztári vezető elleni nyomozás megszüntetéséről és összesen *harminchat tanu* megidézését kéri.

LEGENDA 1936-BAN CIMMEL *Lippay Gyula dr. hírlapíró kollégánk írja kitűnő ujságjában, a Budai Naplóban:*

Legendát, mesét mondunk el az embereknek, mesét, amely megtörtént Budapesten, az Ur 1936. esztendejének november havában.

Megkondultak a harangok, zúgvazengve zokogott az orgona hangja a templomban. Borvendég Ferenc főpolgármester rekviemjén mély áhitatban, lehajtott fővel állt Szendy Károly polgármester. Imádkozott és a hely, meg az alkalom sokszorosan érezttette vele, hogy nagyok a kötelességek, amelyeket az emberek bizalma rakott a vállaira.

Azután felemelte fejét a polgármester és körülnézett a templomban. Megakadt a szeme egy fiatalemberen, aki az egyik mellékoltárnál imádkozott térdenállva. Buzgón, könnyes szemekkel: látszott az áhitat, a hitbeli elmerülés rajta.

Többizben is arra tévedt a polgármester tekintete, amely szinte simogatta a térdeplő, könnyes szemű ifjút. Majd odafordult Szendy a mellette álló Plósz Pálhoz, az Elektromosművek igazgatójához:

— Ki lehet ez a fiatalember?

— Nekem is feltünt már, — mondta Plósz vezérigazgató.

Amikor a rekviemnek vége volt és elnémult az orgona, polgármester és vezérigazgató elhagyták a templomot. A Rózsák-terén, autója előtt megállt a polgármester: jószive nem engedte tovább menni.

— Mégis csak meg kellene tudni, mi bántja, mi a baja, — mondta elgondolkozva.

A soffőr visszament a templomba és elhozta magával az ismeretlen ifjút.

— Munkáért imádkozom, — mondta ez. — Huszonkét esztendős vagyok, szüleim nincsenek, egymagamban állok a világon. Dolgozni szeretnék, de nincs munkám. És idejárok, Istenhez könyörögni, segítsen rajtam.

Szendy Károly, a cselekvés embere, rászólt az ifjúra:

— Üljön be az autóba!

És a polgármester maga mellé ültette a munkanélkülit. Elvitte az Elektromosművekhez, intézkedett, hogy munkát kapjon. Ugyanakkor azonban benyult a zsebébe és a saját pénzéből 300 pengőt adott át az üzem egyik főtisztviselőjének, hogy ruházza fel, lássa el minden szükségessel az ifjút, mintha ő lenne az apja.

Nem hiába imádkozott, — mondanák a cinikusok.

De aki nem cinikus, akiben még nem veszett ki az érzés, aki még hisz a jóságban, a szeretet világmegváltó erejében, annak lelke megfürdik ennek a legendának melegítő fényében.

Mese ez, mely megtörtént, Budapesten, Szendy Károly polgármesterségének második esztendejében.

*

SZERDÁN ESTE A FANSZ MÁRIA-UTCAI kaszinóhelyiségében díszes vacsora keretében nyujtották át Dingha Árpád ny. pénztári igazgatónak és Klázer Kálmán ny. h. főszámvevőnek a FANSZ tiszteleti taggá való megválasztásukról szóló díszoklevelet. A vacsorán a főváros főtisztviselői is nagy számban jelentek meg.

Megszünt a vegyes fertőzés lehetősége a járványkórházban

Elkészült a Szent László-közkórház különleges megfigyelő pavillonja

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Szent László-közkórház fokozatosan épült ki, 1891-ben kezdték építeni és az utolsó fabarakk 1914-ben készült el. A cél az volt, hogy járványok esetén nagy tömeget lehessen elhelyezni. Ezért is választotta a barakkszerű olcsó és könnyü építkezést a főváros. Tágas, hatalmas kórtermek készültek, amelyek azonban csak a legszükségesebbekkel voltak felszerelve.

Az orvosi tudomány fejlődésével ezek az igen egyszerüen megépített pavillonok a helyes betegellátás érdekeit kielégíteni nem tudják s azok átépítése vált szükségessé. A közbejött világháború azonban ezt az építkezést nem tette lehetővé, s így az csak a közelmultban indult meg. A rendelkezésre álló anyagi eszközökhöz mérten évenként 2—3 fabarakkot épített át az ügyosztály. Ez azonban csak a kezdő lépés volt a tulajdonképeni modernizálásnak; a Szent László közkórháznak modern járványkórházzá való átalakításának első lépése az elmult napokban megnyílt új megfigyelő pavillon.

Eddig a felvett betegek az ügyeletes orvos diagnózisa alapján mindjárt arra az osztályra kerültek, ahol a diagnózisnak megfelelő betegek nyertek elhelyezést. Ez a rendszer azonban aggályosnak mutatkozott, mert tudvalevőleg a fertőző betegség minemüségét nem lehet mindig azonnal 100%-os biztonsággal megállapítani. Ezért határozta el a főváros a megfigyelő pavillonnak a felépítését, ahová az újonan felvett betegek kerülnek és ahonnan — mintegy szürőn keresztül — bizonyos ideig tartó megfigyelés után a 100%-os biztonsággal megállapított diagnózisnak megfelelően kerülnek az illető betegség gyógyítására szolgáló nagy osztályra.

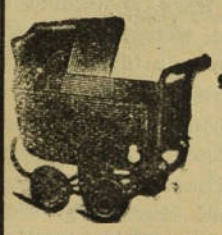
Ennek a pavillonnak a használatbavétele után tehát az úgynevezett vegyes fertőzésnek legkisebb lehetősége is ki van zárva.

Természetesen a megfigyelés ideje alatt a beteg teljes elkülönítése szükséges. A pavillonban kizárólag csak egyágyas kórtermek vannak, a legmodernebbül felszerelve. A földszinten 34 egyágyas kórterem nyert elhelyezést megfelelő számú fürdőszobával, mellékhelyiséggel és egy tálalóval. Az első emeleten 36 egyágyas kórterem van, ugyanolyan felszereléssel, tálalóval, mint a földszinten. A pavillon végén, a kórtermektől elkülönítve, vannak az orvosi szobák és az ápolószemélyzet lakásai. A könnyebb tisztíthatás és fertőtlenítés érdekében a falakat mindenütt csempe borítja. A kórtermek ajtajai üvegből vannak, hogy az ápolók a betegeket állandóan szemmel tarthassák és figyelhessék anélkül, hogy minduntalan benyissanak hozzájuk. A ápolószemélyzet hívása fényjelzéssel történik. Az új pavillon központi fűtéssel van ellátva.

Épületüveges
Glatz András
tábla- és tükörüveg nagy raktára. Budapest, VIII. Baross ucca 66-68, az udvarban jobbra. 72 éves cég. — Telefon: 1-324-87.

Nézzen utána, hogyan csökkentheti háztartása költségeit

Használjon gázt, mert
olcsó, gyors és tiszta
Forduljon díjtalan költségvetésért
Budapesti Székesfőváros Gázmüvei Városi Irodáihoz

Buchwald Sándor

vas-csőbutor és gyermekkocsi
Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

Buda és Pest a törökök kiűzése után

LIBER ENDRE utolsó rádió-előadása

III.

Werlein a bécsi kamara rendeletére az olasz származású Ceresola Veerio építésszel összeiratta a várbeli lakóházakat. Az összeírás eredménye szerint a 388 várbeli háznak csak alig egyötöd része volt a viszonyokhoz képest elég jó állapotban. Építőanyagot, gerendákat, szerszámokat kellett tehát minél előbb hozatni és csak azután kezdtek hozzá a arra alkalmas házak javításához, a tetők befedéséhez. Hozzáértő ácsokat Ausztriából, különösen Bécsből küldtek. Igen sok török fogoly is maradt Budán, ezeknek az ellátása felesleges terhet jelentett a városokra nézve, ez tette szükségessé ezeknek a foglyoknak minél előbb való kicserélését, esetleg a törökök részéről készpénzzel való kiváltását.

A hamarosan beállott téli idő nem igen kedvezett az építkezéseknek, az idejött ácsok soraiban betegség lépett fel, sokan közülük meghaltak, a fáradsággal összegyűjtött építőanyagok jórésze a rosszul ellátott pesti katonaság kezei közé jutott. Ezek ugyanis, amikor a Duna jege beállott, váratlanul megjelentek Budán és a felhalmozott szálfa-készleteket átvitték Pestre. Körülbelül 1.200 szálfát vittek magukkal, többek között a Nagyboldogasszony templom befedésére szánt gerendákat is.

A viz-ellátással is bajok voltak. Voltak ugyan kútak, de a vizük egészségtelen volt és joggal tekintették ezeket a katonák közt fellépő gyakori betegségek okozójául. Egyelőre a Duna vizét kíséreltek meg a Várba felhajtani egy gép segítségével, amit már a törökök is üzemben tartottak, de mivel a Duna vize sem volt egészséges, Ceresola vállalkozott arra, hogy a vizet a Svábhegyről vezessék a Várba, vörösfenyőből készült csöveken keresztül.

Hamarosan bejárta a külföldet is az a hir, hogy Budán és Pesten telepeseket keresnek, de a bevándorlók érkezése nem ment olyan gyorsan. Azok a mesteremberek, akiket mindjárt a viszszafoglalás után toboroztak a sürgős munkák elvégzésére, nagyrészben itt telepedtek le, de a telepesek legnagyobb része csak tavasszal jött, amikor megkönnyítették az emberek idetelepedését. Sokan voltak, akik kifogásolták, hogy a házhelyekért fizetni kell. Werlein azonban, nagyon helyesen akként intézkedett, hogy legfeljebb a rossz állapotban levő házakat szabad ingyen odaadni, ezekkel ugyanis sok költségük lesz az új gazdáknak. Ha a jó házakat is ingyen adták volna, természetesen azokat foglalták volna le, a többiért pedig nem jelentkezett volna senki.

A telepesek többsége új lakóhelyéhez akarta kötni az életét, itt akarta megtalálni boldogulását. Az emberek legszivesebben a Várat választották lakóhelyül. Érdekes, hogy a Vár beosztása lényegesen azóta sem változott, mert itt maga a természet határozta meg a hely kihasználásának lehetőségeit. A visszafoglalást követő évben készült Rabatta-féle térképen már megtaláljuk a mai Verbőczy-, Fortuna-, Országház-, Uri- és Tárnok-utcák vonulatát.

Akkor még a Vizivárost is fal védte a támadások ellen, tehát biztos helynek látszott háborús veszély esetére. Jól lehet Vizivárosban bármilyen nemzetiségű telepes kaphatott házat vagy telket, tulnyomó részben németek laktak itt; a Vizivárosnak a mai Horváth-utca és Kapás-utca közötti u. n. Horvátváros nevü részében pedig délszlávok és magyarok. Régi eredetü volt a Gellérthegy és a Várhegy között elterülő Tabán vagy Rácváros, Buda legrendezetlenebb része. Lakóssága csaknem kizárólag rác, de vallás tekintetében nem voltak egységesek. Voltak közöttük nem egyesült görögök, de katolikusok is. A Tabánhoz tartozott az a házsor is, amely a mai Gellértfürdő és a Rudasfürdő között állt fenn és amelyet csak 1900 körül bontottak le.

Óbuda, a Nagyszombat-utcától kifelé, ebben az időben tulajdonképen nem tartozott Budához. 1848-ig földesuri hatóság alatt állt. Óbuda szintén sokat szenvedett a felszabadító háború alatt, egy időre lakóssága mind elhagyta és csak 1688-ban indult meg a régi lakók fokozatos visszatérése.

Budának mindjárt a visszafoglalás után voltak külvárosai. Pestnek még évtizedek mulva sem. Pest akkor a mai Belvárosnál is kisebb volt, a városfalak ugyan a mai Vámház- és Múzeum-körút, Károly király-út és Deák Ferenc utca vonalát követték, de valamivel beljebb, a Belváros felé eső oldal házsorának tüzfalánál. A városfal mellé később épült házak egyik része így a városfalakon kívül volt. A későbbi világvárost még semmi sem jelezte és a lakósság itt volt a legvegyesebb. Sokan hamarosan felismerték Pest nagy jelentőségét a kereskedelem szempontjából, sok embert csábitott ide a kereskedelem üzése által elérhető gyors meggazdagodás reménye.

A pesti lakósság sorában találkozunk olyanokkal is, akiknek az egykori iratok szerint Pest a származási helye, akik tehát már a hódoltság korában itt laktak, de a régi keresztény lakóssági tulnyomó részének itt is nyoma veszett a hódoltság megszünése után. Nagy hátránya volt Pestnek Budával szemben, hogy a kamarai kormányzóság nem itt székelt és így kevesebb gondot fordithatott Pest város lakósságára. Télen sokszor teljesen el voltak vágva a budai oldaltól, viszont ez bizonyos mértékben előnyükre is szolgált, mert nagyobb önállóságra szoktatta őket.

Egyébként az illetékes hatóságok lehetőleg mindent megtettek, hogy a telepítés minél előbb megtörténjék, gondjuk volt arra is, hogy aki házat kapott, azt minél előbb rendbehozza. A házigényléseket eleinte a bécsi udvari kamara vizsgálta felül, később maga Werlein intézkedett ezekben az ügyekben, de természetesen a bécsi kamara kivánságait mindig figyelembe kellett vennie. Aki házat vagy kastélyt kapott, kötelezvényt adott arról, hogy záros határidőn belül építkezik és ha kötelezettségének nem tett eleget, elvették tőle az ingatlant. Arra nézve is volt intézkedés, hogy a romokban heverő és még el nem adományozott házak köveit senkise használja fel saját építkezésének folytatásához, amiből arra következtethetünk, hogy egyesek szivesen vették igénybe ezt a nekik pénzbe nem kerülő építőanyagot is, mások rovására. A rendes városkép kialakítása érdekében a hatósági építőmester által kijelölt szabályozási vonalat mindenkinek figyelembe kellett vennie háza felépítésénél.

A földmüveléshez szükséges ingatlanokat igen gyakran ingyen adták a polgároknak. Igyekeztek a lakosság vagyonosodását előmozditani, mert csak így lehetett számitani nagyobb adójövedelemre. A túlkorai adóztatás hátráltatta volna a telepesek érkezését, épen ezért öt évre teljes adómentességet adtak a földesuri adók alól. A szőllők és a szántóföldek kiosztását csak akkor kezdhették meg, amikor Székesfehérvár is felszabadult és teljessé vált a biztonság a falakon kívül is.

Szántóföld, rét kevés volt Budán, nem jutott mindenkinek és ezért sok volt a panasz. Szőllő elegendő volt, de azokat is hamarosan szétosztották és így nemsokára addig még nem müvelt területek beültetésére került sor.

Alig telt el egy év a visszafoglalás után, már észre lehetett venni a céltudatos munka eredményeként jelentkező változásokat úgy Budán, mint Pesten. Évekig tartott, míg a háborús pusztítás nyomai teljesen eltüntek, de aki egy év mulva bejárta a vidéket, a látottakból mindenesetre reményt meríthetett a jövőre nézve. Sokfelé emelkedtek építő-állványok, tele sürgő-forgó mesteremberekkel, akik igyekeztek még a tél beállta előtt elkészülni a rájuk bizott munkával. Lassanként megnyiltak a kereskedések is, a vidéki nép, amint visszatért régi lakóhelyére, újra bejárogatott a városba, hogy elhelyezze terményeit, ami már a rendes kereskedelmi élet megindulását jelentette.

Az ozmán megszállók az utolsó évtizedekben meglehetősen megváltoztak és a magyar alattvalókkal eléggé emberségesen bántak. A történelem logikája azonban csalhatatlan, mert minden népnek meg kell fizetni azért a vérért, amelyet kiontott és meg kell fizetni azokért a szenvedésekért, amelyeket más népnek okozott. Ez a történelmi logika az erkölcs és az igazság törvényei alapján áll, kétségtelen tehát az, hogy az egyes népeknek a jogtalanul és igazságtalanul rájuk rótt szenvedésekáért előbb vagy utóbb meg kell kapniok a megfelelő elégtételt.

Budavár visszavétele a magyar sorstragédia egy szomorú fejezetének befejezése, hogy azután újabb szomorú fejezeteknek adjon helyet. Ám, bármely szomorú fejezet előtt állunk ma is, mi mégis bizunk az örök erkölcsi törvényekben és bizunk a sokszor megbizonyosodott magyar igazságban!

(Vége.)

WIHART FERENC
építész — építőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Csak bosszusága lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

Nagyértékü történelmi dokumentumot fedeztek fel az árvaszék irattárában

Deák Ferenc elszámolása 1872-ből Vörösmarty Mihály hagyatékának kezeléséről a gyámhatóság számára

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Csorna Kálmán dr., a székesfővárosi árvaszék tudós elnöke, nemcsak mint gyámjogász tartozik a legkiválóbbak közé, de adminisztrátornak is valóban elsőrangú. Rend és fegyelem uralkodik az árvaszéken, az elnök az árvaügyi igazgatásnak a legcsekélyebb részleteit sem hanyagolja el. A legutóbbi hetekben értékes gyámügyi közigazgatása során nagy munkába fogott *Csorna* árvaszéki elnök: elrendelte *az árvaszéki irattár kiselejtezését.*

Több mint hetven esztendő: a három város egyesítése óta esztendőről esztendőre növekedő mennyiségben gyűlnek az árvaszéki iratok. A különleges családjogi vonatkozások, amelyekről az árvaszéki iratok tanuskodnak, igen nehézzé tették *Csorna* Kálmán dr. hivatali elődjeinek, hogy a selejtezést végrehajtsák. Most már azonban *nem lehetett tovább halogatni* a dolgot, főképen azért nem, mert az újabb és újabb iratok elfektetésére már nem bizonyult elegendőnek a hely sem a városházán, sem az árvaszéki irattár részére bérelt raktárakban.

Csorna Kálmán dr. intézkedésére a selejtezés nehéz és felelősségteljes munkáját kizárólag az árvaszék fogalmazási szakához tartozó tisztviselők végzik. Az elnök szigorú utasítására a selejtezést végző tisztviselők minden olyan aktát, amelynek szerintük akár történelmi vonatkozásban, akár más szempontból becse van, bemutatnak az elnöknek, aki azután intézkedik a szóbanforgó akta további sorsáról. Az irattári kutatások során az elmult napokban úgy történeti, mint irodalomtörténeti szempontból *valóban nagyfontosságú irat* mentődött meg az árvaszéki irattárban való további kallódástól és a teljes elpusztulástól.

A szóbanforgó akta nem kisebb férfiúnak, mint *Deák* Ferencnek, a haza bölcsének, egy beadványa a tekintetes városi tanácshoz, 1872-ből, mégpedig *Vörösmarty* Mihály gyermekei ügyében. Szól pedig ez a beadvány szószerint a következőképen:

— Nagy meglepetéssel vettem tegnap a tisztelt városi tanácsnak, mint gyámhatóságnak 1872. szeptember 10-én tartott üléséből hozzám intézett felhivását, melyben tőlem, mint Vörösmarty Mihály gyámjától 1868-ik évtől 1871. végéig azon árva vagyonának kezeléséről számadást követelnek és nekem meghagyják, hogy nevezett gyámoltom hollétéről és állapotáról a számadásomat kisérő jelentésben felvilágositást adjak.

— 1858-ik év február 26-án 573. sz. a. a Pest városi árvabizottmány által nem ugyan Vörösmarty Mihály gyámjává, hanem Vörösmarty Mihály árváinak, Béla, Ilona és Erzsébetnek segédgyámjává lettem kinevezve; viseltem ezen gyámságot 1868-ig, számadásaimat az árvákról szóló jelentéseimmel együtt időnként bemutattam s e számadások megvizsgáltatván, helyesnek találtattak.

— 1868. évben, miután Vörösmarty Béla teljes koru lett, Ilona pedig férjhez ment, Bélának és Ilonának osztályrésze a közös vagyonból a Törvényszék helybenhagyásával kiadatott, én 1867. év végéig vezetett végszámodásomat az árvabizottságnak beadtam, a gyámság további viseléséről lemondottam.

— Számadásaim megvizsgálltattak, én azokra nézve teljesen fel lettem mentve, a segédgyámságomról lemondásom elfogadtatott a Törvényszék által, ugyan-e végzésben utasittatik a kebelbeli gyámi pénztár, miszerint a most jóváhagyott számadás értelmében a munkák árából még befizetendő 735 forintot tőlem vegye át, tegye számba, s a főkönyvben fele részben kiskoru Vörösmarty Erzsébet, fele részben pedig özvegy Vörösmarty Mihályné életfogytiglani haszonélvezeti jogával terhelt osztatlan tömeg javára kezelje, utasittatik továbbá: miszerint az ugyanazon lapon kezelt összes tömegből 135 forint 81 krt. Vörösmarty Bélának, 93 frt. 39 krt. Vörösmarty Ilonának nyugta mellett fizessen ki, végre a kamatokat és értékpapirok szelvényeit ezután özvegy Vörösmarty Mihálynénak, mint kiskorú leánya, Erzsébet term. és törvényszerinti gyámjának adja ki, — mind ez meg is történt.

— Az utalványozott 735 forintot o. é. én a gyámi pénztárba befizettem, s tudtomra özvegy Vörösmarty Mihályné, mint édesanya kiskoru leányának gondnokságát a törvény értelmében számadás terhe nélkül viseli, s a kamatokat és szelvényeket nyugta mellett az árvapénztártól rendesen fel is veszi.

— Miként történhetett tehát, hogy én, ki már 4 év előtt a segédgyámságról lemondottam, ki minden számadásaimat beadtam, s mind ezen számadásokra nézve, mind pedig lemondásomnak elfogadásával a gyámság további viselésére nézve törvényszéki végzés által felmentettem, most az azóta lefolyt évekre vonatkozó számadások beadása végett a városi tanács üléséből hivatalosan felszólittattam?

— Tisztelettel kérem tehát a tekintetes városi tanácsot: legyen kegyes előbbi végzését s a hozzám intézett felhivást visszavonni s engem e részben újabb végzés által megnyugtatni!

Mint az iratokból kitűnik, a Deák Ferenc-féle beadványnak van még egy másik igen érdekes vonatkozása. *Deák* Ferenc fentebb közölt beadványát ugyanis — *Sipőcz László fogalmazó gyakornok intézte el*, a későbbi európai hírű árvaszéki elnök, édesapja *Sipőcz* Jenőnek, mostani főpolgármesterünknek. Az elintézés során *Sipőcz* László természetszerűen megállapítja, hogy *Deák* Ferenc a Vörösmarty hagyatékról a legpontosabban *elszámolt*, miért is a *Deák* Ferencnek kikézbesített felszólítás minden vonatkozásban tárgytalan.

Az érdekes és értékes dokumentumot *Csorna* Kálmán dr. bemutatta *Sipőcz* Jenő főpolgármesternek és *Szendy* Károly polgármesternek is, aki intézkedett, hogy Deák Ferenc beadványát a fővárosi levéltárban továbbra is megőrizzék.

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 1—212-44

BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Václ-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Katedra és világnézet

Felkay Ferenc dr. tanácsnokot lelkesen ünnepelte a Keresztény Tanügyi Bizottság

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság üléseinek közkedveltségét mi sem bizonyítja legjobban, mint az, hogy az érdeklődők hatalmas serege állandóan zsúfolásig megtölti a párt Városház-utcai helyiségeit, hogy ezzel is kifejezésre juttassák teljes hálájukat a vezetőségnek, élén *Bednárz* Róbertnek, azért a figyelemért és szeretetteljes támogatásért, amelyben állandóan részesülnek. A most hétfői ülésen is ünnepi hangulat volt érzékelhető és emelte ezt a hangulatot *Felkay* Ferenc tanügyi tanácsnok megjelenése is, aki nem egyszer lepte meg a Bizottságot megjelenésével.

A megjelenteket *Bednárz* Róbert köszöntötte, aki örömének adva kifejezést az egyes kerületekben látottak felett, kérte, hogy továbbra is épen olyan szeretettel kűzdjenek a keresztény és nemzeti eszme sikeréért, mint eddig tették s habár meg is van a pedagógusok szükséges érdekképviseleti szerve, nem nélkülözhető ez a szerv sem. Nem nélkülözhető, mert itt *világnézeti alapról* van szó, ahol a kultúrromboló atheista világszemlélet elleni küzdelemre erősítjük tagjainkat, ma pedig nem lehet nemleges és színtelen alapon állni, mert ez az emberek színtelenitését is előidézné. A felzúgó taps orkánná erősödött, amikor a megjelentek helyükről felugorva, lelkesen ünnepelték a belépő *Felkay* Ferencet, akit *Bednárz* Róbert köszöntött meleg szavakkal.

— Igen nagy öröm és megtiszteltetés számunkra — mondotta többek között, — hogy a tanácsnok úr ismét eljött közénk, mert ezzel úgy érezzük, hogy személyesen is erősíteni akar nemes szándékú törekvéseinkben és nagy tétért folyó küzdelmünkben. Mi, a kereszténység és nemzeti alapon álló pedagógusok, akik *indiferens harcot* hirdetünk, szívből köszöntjük benne az igazságos közéleti férfiut, aki a tanügyi tisztikar jogos és méltányos kivánságait mindig teljesítette. Mi sem pártérdekeket akarunk jutalmazni, hanem a jogos és méltányos kéréseknek akarunk szószólói lenni és ezeket a jogos kivánságokat akarjuk összeegyeztetni a keresztény és nemzeti eszmével. *Bednárz* Róbert prelátus utolsó szavait elnyelte a zúgó taps és a feltörő éljenkiáltás, hogy utána *Urbányi* C. József fejtse ki azokat a célkitűzéseket, amelyek a közeljövőben várnak megvalósításra. Nagy tetszés közben jelentette ki, hogy a párt akciót indított *a régi fizetések fokozatos visszaállítására*, valamint a *kényszernyugdijazási eljárásokkal a lelki béke visszaállítására.*

Általános figyelem közben emelkedett szólásra *Felkay* Ferenc, aki bevezetőjében keresetlen szavakkal mondott köszönetet az ünnepeltetésért. — Valóban nagy örömmel jövök ezekre az összejövetelekre — mondotta — mert lélekben együtt érzem magam a Bizottsággal. Nemcsak a kölcsönös támogatás célja vezet ide, hanem hogy én is erőt merítsek munkámhoz azokból a célkitűzésekből, amelyeket a Bizottság tűzött maga elé. A tanügyi tisztikar érdekképviselete mellett a *Bizottság munkájára is szükség van*, amit már nem egyszer volt alkalmam kifejezni, mert itt olyan értékes munka folyik, amely közismert. Ezt az értékes munkásságot bizonyítja az is, hogy a Bizottság nemcsak a tagok önképzéséről gondoskodik, hanem tanulmányi kirándulások szervezésével is igyekszik kimélyiteni az egyes nemzetek közötti kultúrkapcsolatokat s ezzel a fővároson keresztül a magyar hazának is nagy szolgálatot tesz. Készséggel és cselekvő munkával állok tehát a Bizottság rendelkezésére, kivánom, hogy a Bizottság még sok-sok sikert érjen el.

Pirovszky Lajos kultúrbizottsági elnök a Magyar-est programját, a bécsi pedagógusok fogadtatására vonatkozó tervezetét és a husvéti római tanulmányutat ismertette, majd *Felkay* Ferenc jelentette be nagy lelkesedés közben, hogy örömmel vállalja a tanulmányi út résztvevőinek *Mussolini* elé való vezetését és egy ott tartandó előadás keretében Budapest székesfőváros kultúrális tevékenységének ismertetését.

Párkányi Norbert a megjelentek köszönetét tolmácsolta *Felkay* Ferencnek együttérzéséért, majd *Palócz* András dr. és *Fallenbüchl* Tivadar felszólalásai után a szép ülés véget ért.

HIREK

A karácsonyi segély

Memorandumot intéz a polgármesterhez a FANSz.

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége csütörtöki választmányi ülésen elhatározta, hogy a karácsonyi segély ügyében memorandumot terjeszt *Szendy* Károly polgármester elé, amelyet a tisztviselő-, oktató-, nyugdíjas- és altiszti osztály együttes küldöttsége nyuj át a polgármesternek.

—=—

Sajtó és közigazgatás. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének csötörtökön tartott igazgató-tanácsi ülése foglalkozott Nyékhegyi István dr.-nak a szövetség Mária-utcai házában „Sajtó és közigazgatás" címen januárban tartandó előadásával. Minthogy az előadás tárgyköre kapcsolatos azokkal a megbeszélésekkel, amelyeket Nyékhegyi István dr., mint a Sajtófőiskola volt igazgatója Kozma Miklós belügyminiszterrel és Mikecz Ödön dr. államtitkárral folytat, az előadás időpontját, összeegyeztetve a miniszter és államtitkár elfoglaltságával, várható megjelenésükre való tekintettel később fogják megállapitani.

Ha Ön kis gázszámlát akar, látogassa a Gázművek közismert és nagy népszerüségnek örvendő kedd-pénteki főzőbemutató előadásait. Előadásainkat minden kedden és pénteken d. u. 5 órai kezdettel tartjuk a VI., Vilmos császár út 3. I. emeleti előadótermeinkben.

Budapest Székesfőváros Gázművei.

Budapest Székesfőváros közönsége mély megrendüléssel jelenti, hogy

BAJÁN GYULA

a Fővárosi Közlöny és a Városok Lapjának felelős szerkesztője, tartalékos százados, a III. osztályú Katonai Érdemkereszt, a Hadiékitményes Signum Laudis és a Nagyezüst Vitézségi Érem tulajdonosa

folyó évi november hó 24-én, életének 53. évében, nehéz szenvedés után, a halotti szentségekkel megerősitve, váratlanul elhúnyt.

Halálát őszinte részvéttel gyászolja a székesfőváros közönsége, mert a megboldogult egész hivatali működése alatt mindenkor példaadó buzgalommal és önfeláldozó szorgalommal dolgozott a székesfőváros hivatalos lapjának irányitása és fejlesztése érdekében. A Városok Lapjának szerkesztői tisztében pedig kiváló képességeivel előmozditotta azt a törekvést, amely a magyar városok fellendítését tűzte ki céljául.

Temetése folyó hó 27-én (pénteken) délután 3 órakor volt a **Kerepesi úti temető halottasházából.** Az engesztelő szentmiseáldozatot folyó hó 28-án (szombaton) reggel ½9 órakor mutatták be az Egek Urának a Józsefvárosi plébániatemplomban.

Munkás életének emlékét kegyelettel őrizzük meg!

TÜSKÉK

Ilovszky és Neumann

Az egyik, különben igen kiválóan és céltudatosan szerkesztett gazdasági folyóiratban különleges nagyságú, de annál kisebb értékű cikket olvastunk Ilovszky Jánosról, a keresztény kereskedelem országos nevü vezéréről, a Baross Szövetség elnökéről. Bizonyos nevezetű Neumann Lajos, akinek foglalkozását nincs szerencsénk közelebbről ismerni, rántotta elő hóna alól a collstokot, vagy az utazó-táskát, hogy vérbemártott szerszámával falra fesse az összes ördögöket.

Mi a baja fentnevezett Neumannak Ilovszkyval? Az első és legfontosabb kifogása az illusztris cikkírónak az, hogy Sándor Pál már nem él. Ami — emberi szempontból is — igen sajnálatraméltó körülmény. Amikor Sándor Pálról beszél Neumann úr, akkor kialakult nézetek", „ellenállóképes OMKE", „nagyszerű tekintély" a legkisebb dicséret az erősen megnyomott penna alatt. Ilovszkyval kapcsolatban azonban az is panasz és szemrehányás, hogy nyilatkozni mer és főképen, hogy a keresztény kereskedelem egyre fejlődő, egyre hatalmasabb, egyre népszerűbb szervezete: a Baross Szövetség részére önzetlen munkálkodása révén olyan behozatali kontingensekről mer gondoskodni, amely behozatali engedélyek eddig szabad prédái voltak a Sándor Pál által vezérelt különféle alakulatok tagjainak!

Ilovszky János nem volt fontos addig a Neumannok és a többi Sándor Pál-rajongók szemében, amig az ő tevékenysége a lapok számára való ártalmatlan nyilatkozásban, a Baross Szövetség fanatikus hittel keresztülvitt naggyá tételében, egy munkás és áldozatos élet gyönyörü és önzetlen közszolgálatában merült ki. Ilovszkyra csak akkor figyeltek fel az urak, amikor zsebre kezdett menni a játék, amikor az egyre erősödő Baross Szövetség azokhoz a behozatali hitbizományokhoz mert nyulni, amelyek a szabad kereskedelem örvén mind az ideig a Neumannok számára volt fenntartva. Most, hogy az eddig monopóliumszerüen a magukénak hitt vadászterületeknek a keresztény kereskedelem számára való eredményes megszerzéséről van szó, egyik napról a másikra felfedezik Ilovszky Jánost, de csak azért, hogy az ő nemesveretű egyéniségét a maguk olcsó elméncségeivel és dühös álfölényével garnirozva mutassák be a karácsonyfák ezidén először számukra elvesztett haszna miatt tomboló úgynevezett szabad kereskedelemnek!

Ilovszky Jánost nem kell felfedezni az Uj Budapest hasábjain. Sem neki, sem nekünk nincs szükségünk arra, hogy az ő munkásságáról, páratlan szervezőképességéről, teremtő és alkotó energiájáról újból és újból hasábokat irjunk. Neumann Lajos otromba, de mégis erőtlen sorait is csupán azért tesszük szóvá, mert rá akarunk mutatni arra, hogy már a tulsó tábor is kezdi felfedezni őt: nem ugyan a dicséret — amire Ilovszky minden bizonnyal nem reflektál, — hanem a gáncsoskodó félelem és a koncát féltő gyülölködés hangján. Ami mindenesetre kellemesebb Ilovszky János számára, mintha Neumann úr dicsérettel halmozta volna el őt a szóbanforgó előkelő gazdasági folyóirat vendégszerető hasábjain.

A tanácsi pikszis titka és egyéb régi furcsaságok

Érdekes könyv Pest, Buda és Óbuda közigazgatásáról a török hódoltságtól a három város egyesitéséig

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A közönség hozzászokott már, hogy valahányszor a fővárosi statisztikai hivatal egy-egy kiadványát nyilvánosságra hozza, mindig valamilyen aktuális kérdés körül forog annak a munkának a tárgya. Ez elsősorban a hivatal igazgatójának, Illyefalvi I. Lajos dr-nak az érdeme, aki kezét mintegy a közvélemény érdeklődésének a pulzusán tartva, nem zárkózik el a tudomány jól körülbástyázott fellegvárába, hanem megtartja a mindennapi élettel a legszorosabb kapcsolatot és igy a statisztikai hivatal munkáját is a gyakorlati élet követelményeinek állandó figyelemmel kisérésével tudja irányitani.

Örömmel üdvözölheti mindenki a statisztikai hivatal legújabb kiadványát, amelyet Flaxmayer József dr. tanácsjegyző, a városháza tisztviselőkarának értékes tagja irt. Ez a könyv átfogó képet ad Pest, Buda és Óbuda közigazgatásáról.

Ennek a korszaknak az összefüggő imertetése mindezideig hiányzott a szakirodalomban. Amikor Budát és Pestet olyan hosszú ostrom után végre meg tudták szabadítani a másfél századig terjedő oszmán-török uralom alól, mindkét, söt mindhárom város teljesen néptelen volt és egészen új telepitésre szorult. A külföldről bejövő telepesek egészen új miliőbe jutottak, hogy a romokból felépitsék a mai milliós metropolist. Ez a beözönlés egy kisebbfajta népvándorlásnak is tekinthető. Hogy miképen tudtak beleilleszkedni az új telepesek a magyar viszonyokba, hogy miképen tudták a közigazgatás leggyakorlatibb területein is a magyar szellemnek megfelelő jogintézményeket, kiváltságokat biztositani maguknak, miképen birkóztak meg a különféle adottságok által rájukzúdított rengeteg feladattal, erről eddig legfeljebb szórványosan olvastunk, de hiányzott az a vezérfonál, amely ezt a küzdelmes két évszázadot megismertette volna a nagyközönséggel.

Ki tudja ma már, hogy 250 évvel ezelőtt Pesten pl. mindössze 34 ház és 27 városi polgár, illetőleg a napszámos munkásokkal együtt 204 főnyi összlakósság vetette meg az alapját a mai milliós metropolisnak? Ki tudja, milyen nehéz küzdelmet kellett vivniok a külföldről idetelepedett első polgároknak, amig I. Lipót király 1703-ban aláírta a két városnak adott kiváltságlevelet?

Ki tudja ma már, hogy 200 évvel ezelőtt milyen sokba kerültek a városok patrónusai, akik közt pl. a nádor 40 darab aranyat kapott a várostól, egy meg nem nevezett ügynek a királynál való szorgalmazásáért, a királyi tábla referense pedig 40, egy hét mulva pedig 24 aranyat kapott a budai apácák ellen lefolytatott peres ügyben?

Ki tudja ma már, hogy az első városi hatóságok milyen széles joggal intézték, nemcsak a közigazgatást, hanem a bíráskodást is? Ki emlékszik ma a „választott polgárokra", vagy ki emlékszik a választott polgárság szószólójára, akinek a hatáskörét a királyi kegy 1836-ban a tanácsosok fölé helyezte? Ki emlékszik a királyi biztosokra, akik a restaurációkat vezették?

Ki emlékszik a tanácsi pikszisre, ahová minden tanácsnok berakta a város számára befolyó jövedelmek maradékát és tartalmát azután tanácsülési díj címén egymás között felosztották?

Ki emlékszik ma arra, hogy 200 évvel ezelőtt milyen nagy botrány volt Budán, amikor külön királyi biztos megfosztotta a polgármestert és a tanács tagjait állásuktól, elmarasztalta őket a városnak okozott károk megtérítésében, valamint kiutasította a tanácsteremből és azután bezárt ajtók és kapuk mögött választotta meg a jelenvolt polgárokkal az új tanácsot?

Meg kellett irni ezt a könyvet és épen ebben az esztendőben, amelyik a sok-sok jubileum miatt amúgy is históriai éve Budapest székesfővárosnak. Illyefalvi méltó szakembert választott erre a feladatra, olyat, aki a székesfőváros közigazgatási szervezetével nem mint közigazgatás-történész, hanem mint gyakorlati közigazgatási szakember foglalkozott és állandóan foglalkozik is.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: I-563-99.

MEGJELENT A
KALLÓS JÁNOS-féle
„GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ÉS TŐZSDEI KOMPASZ"
1936-1937. évi évfolyamának második része két kötetben.

TARTALMAZZA: az összes budapesti és vidéki ipari, kereskedelmi, biztosító, stb. vállalatok legújabb adatait. A már előzőleg megjelent két kötettel együtt, — amely a budapesti és vidéki pénzintézetek adatait közölte — most már négy kötetből áll a komplett kompasz

Mind a 4 kötet ára együtt 60 P.

Megrendelhető: a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában Budapest, VI., Anker-köz 2. I. 4. Telefon: 1-220-96 és 1-213-86.

Fordulat az angyalföldi elöljárósági épület tervpályázata ügyében

A magánépitési szakbizottság hétfői ülésén fog felvilágositásokat adni Szendy polgármester

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Megirta az Uj Budapest, hogy a fővárosi magánépitési szakbizottsága Lamotte Károly dr. alpolgármester elnöklésével legutóbb tartott ülésén állástfoglalt a XIII. kerületi elöljáróság épitkezési tervei ellen. Az volt a szakbizottság véleménye, hogy a terv inkább szanatórium, mint középület megépitésée alkalmas, megvalósitása túldrága, és egyáltalában nem gazdaságos. Epitészi körökben élénk csodálkozással fogadták a magánépitési szakbizottság véleményét, a szóbanforgó terv neves müépitész: ifj. Paulheim Ferenc müve, nyilvános tervpályázaton első dijat nyert, és tipusa a modern uj szellemü épitkezésnek, amely sötét és szellőzhetetlen középfolyosók helyett világos, levegös és modern elrendezésü váróhelyiségeket tervez az épületben.

Mint az Uj Budapest munkatársa illetékes helyen értesült, a magánépitési szakbizottság hétfői ülésében újból tárgyalás alá veszi a zsüri és a magasépitési szakbizottság által már elfogadott tervet. Ezen az ülésen fognak összeütközni a régi és a modern épitészet hivei. Szakkörökben elterjedt hirek szerint az ügy fontosságára való tekintettel az ülésen személyesen meg fog jelenni Szendy polgármester, hogy a szükséges felvilágositásokat megadja.

Mindenesetre igen fontos, hogy a probléma mielőbb eldöljön és az uj elöljárósági épület mennél hamarabb rendeltetésének át legyen adható.

— — —

Winchkler István lett a Magyar Folyam elnök-vezérigazgatója. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság folyó hó 20-án tartotta 36. rendes évi közgyülését Wulff Olaf ny. vezérfőkapitány alelnök elnöklete alatt. A közgyülés letárgyalta az 1933., 1934. és 1935. évi zárszámadásokat és üzleti jelentéseket és megadta az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak az emlitett évekre vonatkozó felmentvényt és ugyanakkor a részvénytársaság uj alaptőkéjét 8,520.000 P összegben állapitotta meg. Elhatározta még a közgyülés az alapszabályok egyes pontjainak módositását, majd megválasztotta az igazgatóság tagjaivá dr. Domony Móricz, Dorner Aurél, Hell István, Ifj. Horthy Miklós, Kunder Antal, dr. László Géza, dr. Markos Olivér, dr. Senn Ottó, dr. Winchkler István és Wulff Olaf urakat, tudomásul vévén, hogy a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter úr az igazgatóságba vitéz Vargha Vilmos és ifj. dr. Dezseőffy Aurél urakat, a m. kir pénzügyminiszter úr pedig dr. Szász Lajos urat kinevezte. A közgyülés a felügyelőbizottság tagjaivá pedig Csermely László, dr. Dobrovits Károly, dr. Hajós László, dr. vitéz Péterffy József és Seidl Aurél urakat választotta. A közgyülés utáni igazgatósági ülés az igazgatóság elnökévé dr. Winchkler István ny. miniszter urat, alelnökévé pedig Wulff Olaf ny. vezérfőkapitány urat választotta. Az igazgatóság ezenkivül a vezérigazgatói tisztséget dr. Winchkler István urral, a helyettes vezérigazgatói tisztséget pedig dr. Komarnicki Gyula urral töltötte be.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

GAZDASÁGI ÉLET

3471 a munkáslétszám az ut- és csatornaépitési közmunkáknál és a kertészetnél

*

Az ut- és csatornaépitési szakbizottság megtekintette a folyamatban lévő nagyobb közmunkákat

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Király Kálmán tanácsnok, az út- és csatornaépitési ügyosztály vezetője, most mutatta be az út- és csatornaépitési szakbizottság tagjainak az ügyosztály részben folyamatban lévő, részben nemrég elkészült közmunkáit.

A szakbizottság elsőnek a Soroksáriúton a Ganz által épitett központi csatornaszivattyú-telepet, majd a Budafoki-úti gyüjtőcsatornát tekintette meg. A gyüjtőcsatorna épitkezésének a Skuteczky és Boray cég, az útépitésnek az Utépitő és Aszfalt vállalat rt., a Handl cég, a Magyar Asphalt rt. és a Danubia Müszaki Vállalat a vállalkozói. Ezután a XI. kerületi Hegyaljai-útnak, amely összekötő útvonal a Belváros és Kelenföld között, megtekintésére került sor. Ennek vállalkozója Borlay Károly okl. mérnök. A bizottság ezután a Csend-utcába ment, amelynek a Mészáros-utca és Budaörsi-út közötti szakaszát Magyar Lóránt okl. mérnök épitette át. A Budakeszi-útnak az Olaszfasor és Gábor-Áron-utca közötti szakaszát is megnézték a bizottsági tagok, itt az aszfalt fektetést az Utépitő és Aszfalt Vállalat rt., továbbá a Bitumen Utépitő rt. végezte. Az Orsó-utcát Gattyán Pál épitette át, a Kapy-utcának a Csédy-út és Csalán-utca közötti szakaszát pedig Vértes Albert.

A bizottsági tagok végül a Tabán parkozási munkálatait tekintették meg, amelynek során az Árok-utca útrendezését is elvégezték. E munka kapcsán történelmi értékü leletek kerültek napfényre, melyeknek egyrészét, a középkori és ókori falromokat, a főváros a park keretébe foglalta.

A helyszini szemle kapcsán az ügyosztály folyamatban lévő összes nagyobb útépitési, csatornázási, valamint kertészeti munkákról kimutatást készitett. E szerint a három munkacsoportban a főváros, — dacára az előrehaladott idénynek — 3471 munkást foglalkoztat, — amiből 900 az inségmunkás.

Körforgalmi utat épitenek az uj repülőtérhez

Egymillió pengő értékü közmunka kiirásáról dönt az ut- és csatornaépitési szakbizottság szerdára egybehivott ülése

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az út és csatornaépitési szakbizottság szerdai ülése elé három nagyfontosságú tárgyat terjeszt *Király* Kálmán tanácsnok. Ezek közül legfontosabb az *uj repülőtér hozzávezető útjainak* rendezése.

A repülőtér hozzávezető útjai, különösen egyes kivételes alkalmakkor nagy (óránként mintegy 1200 jármü) forgalom lebonyolitására hivatottak. Ezért szükséges, hogy *körforgalmat alakitson ki a főváros.* Az egyik hozzávezető útat a megfelelően kiszélesitett *Budaörsi-út* és a *Kőérbereki-út* alkotná. A másik hozzávezető út a Balatonhoz vezető uj útból a MÁV-hídnál ágaznék ki és a MÁV-vágányok mentén haladna a repülőtér felvételi épületéhez. Az útrendezés várható költsége a szükséges kisajátitásokkal együtt 650 ezer pengő.

Az óbudai kivezető út megépitése kapcsán elsősorban a *támfal megépitése szükséges.* A Margit-rakpart alsó útjának folytatásaképen a Margit-híd budai hídfőjétől északra mintegy 300 m hosszúságban 10 méter széles kocsiutat tervez a főváros, ez az út a Margit-rakpart alsó útját összeköti az Üstökös és Dara-utca között meglévő dunaparti úttal. Ennek az útszakasznak megépitése céljából a főváros átépiti a meglévő kőburkolattal ellátott rézsüspartot és lábazati kőhányást olymódon, hogy az eddigi kedvezőtlen vonalazást kiigazitsák. A várható költség 150 ezer pengő.

A harmadik fontos útrendezést a *Horthy Miklós-híd megépitése* teszi szükségessé. A Közraktár-utcának a Bakács-utca és a Boráros-tér közötti szakaszát bazalt kockakővel kivánja burkolni a főváros. A várható költség 80 ezer pengő.

Hozzászámitva a kisebb útépitéseket, a szakbizottság jövő szerdai ülése *egymillió pengő értékü* közmunka vállalati kiirásáról fog határozni.

Átadták a forgalomnak a pestszentlőrinci müutat

A legtökéletesebb kivitelben, percnyi pontossággal készült el a 800,000 pengős utépitési közmunka

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A *Benke* István miniszteri osztályfőnök és *Hanzély* János miniszteri tanácsos vezetése, elgondolása és irányitása alatt mindinkább kibontakozó nagyszabásu országos útépitési akció egyik legfontosabb pillérét, a budapest-püspökladányi állami müút pestszentlőrinci szakaszát november 12-én adták át a forgalomnak. Az ország legforgalmasabb útjának ez a szakasza eredetileg 5 és fél méter szélességü út volt, amelyet most *tiz méteressé épitettek*, ami még a nagy nemzetközi útaknál is impozáns méretü szélesség.

A kereskedelemügyi miniszterium, a legtökéletesebb kivitelben rendelte el az út megépitését, tekintettel annak nagy forgalmára és megterhelésére. Tizenöt centiméter vastag betonaljazatba beágyazott keramit burkolat készült és az egyes keramitkockák közti hézagokat nagyszilárdságú cementhabarcsokkal öntötték ki. Az út hatalmas kiszélesitése szükségessé tette a baloldalán lévő villamosvonalak átépitését. Ez a munka ugyanazon idő alatt *Dávid* János Beszkárt müszaki főtanácsos és *Vella* György felügyelő szakavatott irányitása mellett készült el.

Ugy az útépitési munkát, mint a villamosvonalak átépitését *Hajnal* Imre mérnök kövezőmester végezte. A átvételnél jelenlevő hatósági személyek és szakemberek a legnagyobb elragadtatással és elismeréssel állapitották meg, hogy négyhónapi gigantikus munkával, *percnyi pontossággal, a legtökéletesebb kivitelben* elkészült a nagy mü, mely ékes bizonyitéka *a budapesti kövezőiparosság megbizhatóságának és kiválóságának;* mert ime a 800.000 pengős munka elvégzéséhez nincs szükség *mammuthvállalatra, milliós bankgaranciákra,* hanem elegendő a tisztes kövezőipar egy tehetséges, fáradhatatlan, lelkiismeretes képviselője, kinek kezeibe nyugodtan teheti le bármely munkaadó a *legnagyobb, legnehezebb és legkényesebb munkák sorsát.*

Megjelent a Kallós-Kompasz 1936—1937. évfolyamának második része. A Pesti Tőzsde kiadásában és Kallós János szerkesztésében most jelent meg tizenkettedik évfolyamában a Kallós-féle „Gazdasági, Pénzügyi és Tőzsdei Kompasz" második része, amely az összes budapesti és vidéki ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági, közlekedési részvénytársaságok és biztositó intézetek stb. legujabb és legpontosabb személyi és mérlegadatait tartalmazza. Igy most már komplett a négykötetes kompasz, mely pontos beszámolója a Magyarországi gazdasági életében szerepet játszó vállalatoknak. A mü nagy terjedelme biztositéka annak, hogy a Kallós-féle kompasz, dacára a súlyos gazdasági viszonyoknak, valóban valamennyi működő magyar részvénytársaság, szövetkezet stb. legujabb adatait is az eddigi változatlanul nagy terjedelmében közölte le.

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183-25

Őszi és téli ruhaszükségletét
szerezze be a megbizhatóságáról közismert
Tribon Ruházati Rt.-nál
Budapest, VIII., Üllői-ut 14. sz. Telefonszámok: 1—392—85 és 1—312—97.
Mérsékelt árak! Megbizható minőség! A legkedvezőbb fizetési feltételek!
Előleg nincs: az első részlet a vásárlást követő hó 1-én esedékes

Uj kiirások

Műkő munkákra a XIV. ker. Kassai-téren épülő Herminamezői róm. kat. plébánia-templom építéséhez. **Határidő: 1936. évi december hó 4-én délelőtt 9—10 óra.**

Gipsz-szobrász munkákra a XIV. ker. Kassai-téren épülő Herminamezői róm. kat. plébánia-templom építéséhez. **Határidő: 1936. évi december hó 4-én, délelőtt 9—10 óra.**

Burkoló munkákra a XIV. ker. Kassai-téren épülő Herminamezői róm. kat. plébánia-templom építéséhez. **Határidő: 1936. évi december hó 4-én délelőtt 9—10 óra.**

Műkő, szobrász munkákra a XIV. ker. Kassai-téren épülő Herminamezői róm. kat. plébánia-templom építéséhez. **Határidő: 1936. évi december hó 4-én délelőtt 9—10 óra.**

Kőfaragó munkákra a XIV., Kassai-téren épülő Herminamezői róm. kat. plébániatemplom építéséhez. **Határidő: 1936. évi december hó 4-én délelőtt 9—10 óra.**

Irodai és iskolai cikkek szállítására a székesfőváros hivatalai, intézetei, iskolái és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi december hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Javítási és jókarbantartási munkákra faliórák, éjjeliőr-ellenőrzőlámpák, bélyegző, órák és menetrendórákhoz a Budapest Székesfővárosi közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi december hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Tisztítási munkákra a Bszkrt és BHÉV. vonalak mentén levő emésztőgödrök, aknák, csatornák és szemétvermek részére. **Határidő: 1936. évi december hó 8-n délelőtt 10 óra.**

Patkány-, egér- és féregirtási munkákra a Beszkárt és a BHÉV. telepek üzemi és lakóépületek részére. **Határidő: 1936. évi december hó 9-én délelőtt 10 óra.**

1937. évi karbantartási munkákra a Beszkárt író- és számológépei részére. **Határidő: 1936. évi december hó 10-én délelőtt 10 óra.**

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és beton-építési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

November hó 29-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

VÁLLALKOZÁS

Ahány versenytárgyalás, annyi döntési elv!

Reflexiók Müller Antal interpellációjához

Irta: **Borlay Károly** okl. mérnök, kövezőmester, a budapesti kövezőiparosok ipartestülete elnöke

A képviselőház egyik ülésén *Müller* Antal, a keresztény iparos-társadalom vezére, igen találóan világította meg a mai közmunka-állapotokat, a bajok okait és azok eredőit. Az a helyzetképe, hogy *tisztességes iparosok* ma már alig-alig tudnak munkához jutni, *szomorú valósága* a mai gazdasági viszonyoknak. Évek óta látjuk: mint mennek tönkre régi biztos alapokra felépített cégek csupán azért, mert becsületes munkát szolíd árakon kalkulálva, nem tudnak versenyezni a minden áron vállaló spekulánsokkal. A szolid iparosság megtartja régi embereit, akkor is ha nincs munkája, állandó emberekkel dolgozik, kiket saját megtakarított pénzéből tart el, addig míg a reményteljes várakozásban *arra eszmél, hogy tönkrement.* S miután a közmunka-piac helyzete nem változik, a tönkrementek száma gyarapodik a munkanélküliek számával egyidejűleg, de szaporodnak a spekulánsok is, mert a rendszer állandósulni látszik. *Konjunktura van,* ezt ki kell használni, ki is bírják egyesek használni!

Nagyban s talán első sorban *maga az iparosság vétkes* ebben! Az élet azt mutatja, hogy *az iparosság üzletileg nem elég intelligens.* Nem érzékelik a bajok igazi eredőit, nem látják be, hogy

a spekulánsok ellen csak állandóan reális kalkulációval lehet fellépni,

hanem általában követni akarják azokat, akik kétségbeesésükben ugyancsak áron alul pályáznak, mintegy igazolva az irreális ajánlatokat. *Minden segítséget nem lehet hatósági intézkedésekben keresni,* ezek csak eszközök, alapok melyekre azonban támaszkodni kell, hogy a hatóságnak módja legyen már a versenytárgyalási tabellára való egyszeri rátekintés során konstatálni az áron aluli pályázatokat.

Meg kell minden iparosnak értenie, hogy *ma meg kell a kevéssel is elégednie,* de ebből a kevésből mindenkinek kell, hogy jusson valami. A kenyérirígység, a munka-mohóság nem lehet ma sem üzleti elv, mert evvel *csak önmagunknak ártunk,* melegágyat adunk a spekulánsok vállalkozásainak. *Ez ma az iparosság legnagyobb hibája* s igen sok tekintetben áll ez a vállakozói középiparosságnál is. Állandóan tapasztalni, hogy

vannak minden szakmában cégek, melyek csak addig kalkulálnak reálisan, míg egy valamire való munkát nyernek, de rögtön spekulánsokká vállnak maguk is, áron alul pályáznak a további munkák elnyerésénél, nem törődve, hogy erkölcstelen fellépésükkel tulajdonképeni tönkretevői iparuknak.

Ennél a pontnál kellene a hatóságnak közbelépnie! Minden közület kartotékot vezet iparosairól, a kiadott közmunkákról. Ezt a kartotékot ki kellene készíteni, feljegyezni azokat az iparosokat és vállakozókat,

kiknek ajánlatai évközben nem azonosak, hanem változó haszonkulccsal megadottak, kik csak addig pályáznak reálisan, míg egy munkát el nem nyertek.

Az ily cégeket ki kell zárni a közmunkákból, megbélyegezni s mint komolytalan spekulánsokat az üzleti vállalkozástól eltiltani.

A Közszállítási Szabályzat előírja, mint kell pályázni, miket kell betartani. Nem elégséges rendeleteket kiadni, azok érvényesítése nélkül. S itt ismét igaza van *Müller* Antalnak, mikor azt állítja, hogy *a hatóságok is hozzájárulnak ahoz, hogy ezek a spekulánsok munkát tudjanak kapni.* Mert, ha az iparosság annyira gyámoltalan, hogy kétségbeesésében a rendeletekben lefektetett eszközöket nem képes önmaga javára felhasználni, úgy érvényesítse *a hatóság teljes szigorral azokat az elveket, melyek mint erkölcsi bázis egyedüli alapjai lehetnek a közület működésének.*

Legyen a közmunka úgy kiírva, annyira pontosan méretezve, hogy azokból *spekuláció ki ne indulhasson.* Ebből a szempontból van kívánni való, mert minduntalan találkozunk olyan kiírásokkal, melyeken látszik, hogy *nem adatott sok idő* annak megszövegezésére.

Egy hatósági költségvetés nem képezheti a tervező egyéni szövegmagyarázatát, hanem csakis a közület által megállapított normák félre nem érthető és pontos megállapításait.

Ugyancsak nem lehet az esetleg fellépő többlet-költség biztosítását *egyéni elgondolással* egy vagy két tétel menynyiségi emelésével fedezni, hanem ha többlet-költség várható, úgy *csakis minden tételnek azonos százalékú felemelésével,* mert *ezek nélkül a jogosulatlan spkulációt kiirtani nem lehet.* Az odaítélés pedig induljon ki a hatósági kalkulációból, ezért pedig *legyen felelős a tervező.*

A tervező legyen felelős a hiteltúllépésért is, mert normálisan előkészített kiírásnál hiteltúllépésnek előfordulnia nem szabad.

Ha a tervezőnek *ideje van* a kiírást kellően feldolgozni, ha figyelembe veszi az összes tényezőket, anyagár és fuvarbér-változásokat, de eltekint az irreális ajánlatok adataitól, *úgy elejét veheti a tisztességtelen spekulációnak.*

Az iparosok és vállalkozók kalkulációját és felfogását azonban nagyban befolyásolja *a munkákra vonatkozó hatósági döntés.*

Ha a pályázó azt látja, hogy az áron-aluli versenyzők kapnak megbízást, s reális haszonnal benyujtott ajánlattal nem tud munkát nyerni, ha nem lát egy kialakult, állandó elv szerinti döntést, hanem a döntési elv esetenként változik, sokszor a Közszállítási Szabályzat figyelembe vétele nélkül, úgy meg van a magyarázata az irreális pályázásoknak.

Azt hiszem minden iparostársam kérelmét tolmácsolom, ha *Müller* Antal képviselő úrtól azt kérem, megköszönve egyben mostani felszólalását, hogy hasson oda miszerint közületek egy *állandó és leszövegezett elv szerint* döntsenek mindig a munkák kiadásakor e mellett tartsanak ki, ez pedig nem lehet más, mint *a legolcsóbb reális ajánlat,* mit a Közszállítási Szabályzat elő is ír. Szükséges, hogy az iparos vagy vállakozó lássa: a rendeleteket be kell tartani, de ennek első feltétele az, hogy *maga a hatóság ösmerje el az általa előírtakat.* Tudjuk mi is, a döntésre hivatott tényező helyzete nem irígylésre méltó, de végeredményben *egyszer már ideje volna rendet csinálni.*

Versenytárgyalási hirdetmény

A Budapest székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet (Budapest, IV., Kigyó-u. 5.) a Fővárosi Közlönyben a „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre való utalással nyilvános versenytárgyalást hirdet:

fa- és érckoporsókra, sírkeresztekre, szarkofágokra, sírfelirati táblákra, szemfedőkre.

Ajánlatokat részmennyiség szállítására is lehet tenni.

A munkafeltételek teljes szövege, a koporsók, keresztek és öntött táblák műszaki leírása, a szemfedelek méretei és minőségbeli leírása, valamint az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok intézetünk főpénztáránál (IV., Kigyó-u. 5.) kaphatók s a bánatpénz is az általános ajánlati feltételektől eltérően ott teendő le.

Pályázni csak a Budapest székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet főpénztáránál átvehető űrlapokon lehet.

Az ajánlatok meggtételénél a „Fővárosi Közlöny" hivatalos hirdetések rovatának élén közölt ajánlati feltételeken kivül az 50.000/1934. km. számú közszállítási szabályzat, a székesfővárosi közszállításokra vonatkozó általános és részletes feltételek és ebben a versenytárgyalási hirdetményben fentemlített feltételek érvényesek.

A szükséges felvilágositásokat az érdekelt ajánlattevő kivánságára ugyancsak a főpénztárba beosztott tisztviselőnk adja meg.

A cégnélküli borítékba zárt és lepecsételt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlatokat külön-külön a faárú, ércárú és kézmüárú (szemfedelek)

f. év december hó 14-én d. e. 10 óráig intézetünk főpénztáránál kell benyujtani. Az ajánlatok a polgármesteri X. ügyosztály hivatalos helyiségében (Központi városháza, I. em. 80. ugyanaznak 10,30 órakor kerülnek felbontásra, ahol az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Budapest székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: DOBY ANDOR DR.

Szerkesztő: RASKÓ OSZKÁR.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedéllemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

„ESELGÉ" szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

XIV. évfolyam 49. szám Budapest, 1936. december 5.

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kaas Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

...k. Fővárosi Nyilvános Könyvtár, ...apest, VIII., Reviczky-u. 1.

Wolff öröksége

Ezeken a ködös és fáradt ádventi napokon kétszeresen hiányzik nekünk a hosszú, nagyon hosszú útra elindult Wolff Károly egyre távolodó alakja. Elárvult családja: a Keresztény Községi Párt az elmult héten töltötte be azokat a megüresedett pozíciókat, amelyek az emberi élet mulandósága miatt az örök törvények szerint az ő halálával betöltendők voltak. Immáron nem üres Wolff Károly öröke: sem a főváros pénzügyi és közigazgatási bizottságában, sem a Fővárosi Közmunkák Tanácsában, — és néhány nappal ezelőtt különleges nagyrabecsüléssel ünnepelték Wolff Károly utódát a budai kerület országgyűlési képviselőségében.

Elhangzottak a méltatások, inkább dícsérve az elköltözöttet, mint temetve, hallottuk az emlékbeszédeket, amelyek azt jelentették ki, hogy megragadják a zászlót és Wolff Károly szellemében fog tovább folytatódni a Keresztény Községi Párt városházi politikája. Arra vonatkozóan is történtek kijelentések, hogy Wolff Károly nemes hagyományai új célkitüzésekre fogják késztetni itthagyott pártját. És ha lesujtotta is híveinek nagy seregét a mérhetetlen csapás, az eszme tovább él, újult erővel és megacélosodott akarattal megyünk tovább a kijelölt úton!

Nem kétséges: rövidesen ünnepi külsőségek fogják hirdetni Wolff Károly emlékét, hatásos szónoklatok jelölik ki helyét Budapest történetében, utcát is elneveznek róla, szobrot is kap, sírját nem szünő kegyelettel koszorúzzák majd esztendőről-esztendőre a keresztény és nemzeti gondolat mindenkori reprezentánsai. Kérdjük azonban: virulens marad-e Wolff Károly szelleme, termékenyítenek-e az ő elgondolásai, örökérvényűnek látszó, szinte dogmaszerű célkitüzései nem halványulnak-e el maholnap az idők porában? Végrehajtják-e a végrendeletet azok, akiknek ez a feladatuk?

A borongós kérdésekre, amelyek felvetődnek bennünk ezen a késő őszi délutánon, nem kérünk és nem várunk feleletet. Szeretnénk azonban látni egy alakulatot, mindazon közületekből összetevődve, amelyekben Wolff Károly hatott, alkotott és gyarapított. Szeretnők összegezve látni Wolff Károly programját, hogy zsinórmérték legyen az követői számára azokban az időkben is, amikor már elfakult személyiségének szuggesztiv varázsa. Wolff Károly szelleme tovább él, de meg kell adni az eszközöket és módokat, hogy továbbra is hasson! Ez kötelessége mindenkinek, akinek meggyőződése, hogy az ő áldásos élete nem záródott be a farkasréti temető kriptájának ajtajával. Az örök őrködjenek, és vigyázzanak azok, akik a vigyázásra vannak rendelve!

A kereszténypárt még általánosságban sem fogadja el az uj városrendezési törvényjavaslatot

Petrovácz Gyula éles kritikája a törvénytervezetről, amely mélyen belenyul a magánjogba és alkalmas arra, hogy a kisemberek ezrei alól kicsusszon a föld

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az országgyűlés képviselőházának plénuma rövidesen megkezdi a városrendezési törvényjavaslat tárgyalását, melynek bizottsági vitájából jelentékeny mértékben kivette a maga részét a Keresztény Községi Párt két vezéregyénisége: *Petrovácz* Gyula és *Müller* Antal országgyűlési képviselők. A törvényjavaslat *városrendezési részéről*

Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A törvényjavaslat erősen belenyúl úgy a magánjogba, de a városok autonom jogaiba is, azokkal a rendelkezéseivel, amelyek a városrendezést, a városfejlesztést, a telkek rendezését, a telkek átalakítását és a kisajátítás jogi részét új szabályok közé szorítják. De belenyúl a javaslat az építésügy, a telekértékemelkedés és az építésügyi hatóságok tárgyában eddig fennállott jogviszonyokba is.

— A mai kerettörvény-alkotási rendszerben ez a törvényjavaslat egy szuper-kerettörvény, amely minden érdemleges intézkedést és rendelkezést, minden jogot általában a belügyminiszternek, illetve az iparügyi miniszternek tart fenn. A törvényjavaslat nehézségeket hoz be a városszabályozási tervek előkészítésébe azzal a rendelkezéssel, hogy a még ma jóváhagyott városrendezési terven eszközlendő minden változtatásra és módosításra is kötelezően előírja a külön miniszteri hozzájárulást. Sérti a autonomiát, hogy a miniszter a várost a rendezési terv megváltoztatására kötelezheti, hogy a várost a közművek egész tervezetének bemutatására kényszerítheti, hogy a városrendezési kérdésekben tervpályázat tartását rendelheti el és ha a miniszter megítélése szerint a város kellő idő alatt, szerinte meg nem felelően intézkedett volna, a város költségére elrendelheti ezen munkák elvégzését és megváltoztathatja a városrendezésnek, vagy a városrendezés megváltoztatásának tervét is.

A centrális hatalom növekedésére szolgálnak azok a rendelkezések is, amelyek szerint a miniszter elrendelheti a városrendezés, vagy a közmü-épités egyes részeinek meghatározott időre való végrehajtását, és hogy elrendelheti közmü létesítését olyan helyen is, amely nem esik a városrendezési terv alá. A telekosztás, telekhatár-rendezés, átalakítás és kisajátítás új jogi szabályozásában vannak helyes, de vannak sérelmes rendelkezések is. Helyes rendelkezés az, hogy parcellázás esetén a parcellázó az utakat és közműveket elkészíteni tartozik. Az a rendelkezés azonban, hogy a telekosztásoknál csak az út céljaira szükséges területet tartozik a telektulajdonos a telek egyharmadát meghaladó mértékben leadni, ellenben a telekszabályozási célokra igénybevett terjedékeket vagy telekrészeket a városnak mindig pénzzel kell megváltania, még akkor is, ha az út céljaira leadott terület nem éri el a telek egyharmadrészét: a fővárosnak súlyos pénzáldozatokat fog jelenteni.

— Amennyire helyes az, hogy az alakja miatt szabályszerüen be nem építhető telkeknél a szomszéd rovására telekhatár-rendezésnek van helye, épen annyira sérelmes, hogy szükség esetén a hatóságnak joga van beépítésre alkalmas telket is határ-kiigazítási eljárás alá vonni és hogy az érdekeltek kérelme nélkül is megindítható egy ilyen eljárás, amelyet a telektulajdonosok türni és amelynek költségeit fizetni tartoznak. A telekátalakítási eljárásnál hasonlóképen sok bonyolult és nehéz telek-probléma nyerhet megoldást, de sérelmes az, hogy a javaslat lehetővé teszi, hogy a telektulajdonosok egyike-másika az átalakítás folytán ne kapjon telket, hanem a többiek rovására pénzben legyen kárpótolva.

— A kisajátítási jog új szabályozásában a javaslat szövege szerint senkinek a háza és senkinek a telke sincs biztosan a birtokos tulajdonában, mert a város részére kisajátítási jogot ad nemcsak a városrendezéshez, az útépítéshez, a városszabályozáshoz szükséges telkek kisajátítására, hanem olyan jóhiszeműen épített épületre is, amely később hatályba lépett építési-szabálynak nem felel meg, vagy — talán kisé elasztikus fogalmazásban: „a városkép előnyösebb alakításához szükséges". Ugyancsak kisajátítási joga van a városnak bármelyik üzeme telepe, hálózata, berendezése, bővítése vagy közcélú épület létesítése céljából. De ezen felül magánosok részére is, úgy jogi személyek, mint természetes személyek részére ad a törvény kisajátítási jogot, ha az egy iparitelep részére védőterületként, vagy egy müemlék részére védőterületként illetve valamely gyógy- és üdülőhely létesítéséhez vagy bővítéséhez szükséges.

— Ha figyelembe vesszük, hogy kisajátítási és forgalmi vételár között mekkora marge van, akkor ezeket a rendelkezéseket határozottan veszedelmeseknek kell minősíteni! Kisajátítható egy telek, ha annak tulajdonosa a hatóságnak hozzáintézett felszólítása után hatvan nap alatt beépítési kötelezettséget nem vállal, vagy ennek a vállalt kötelezettségnek három év alatt nem tesz eleget. Ezzel a szakasszal a telket szerző, de pénzhiány miatt építeni nem tudó kisembereket sorban kilehet sajátítani!

— Helyes rendelkezése a törvényjavaslatnak az, hogy ezentúl egy épület egyrésze is úgy alaprajzi, mint magassági irányban is kisajátítható, ha az a városképnek, vagy rendezésnek útjában áll, és egy-egy ormótlan torony, oromfal vagy hasonló épületrész is lebontható, ha az a városképet előnytelenül befolyásolja. Ugyancsak helyes rendelkezés az, hogy a városokban a sertés-hizlaló telepeket öt éven belül be kell szüntetni és ezzel a város lakosságát sok kellemetlenségtől lehet mentesíteni. Viszont helytelen rendelkezés, hogy a gyógy- vagy üdülőhelynek megállapított helyen bármely telket erre a célra igénybe lehet venni a város mai területén adott megfelelő értékü telek, mint kárpótlás ellenében.

— Ez a néhány ize ítő mutatja a legszemléltetőbben, hogy a főváros és a fővárosi lakosság szempontjai mennyire erősen vannak érintve ezzel a törvényjavaslattal, amelyet épen ezért pártunk képviselő-tagjai még általánosságban sem fogadtak el.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITOMESTEREK TELEFON: 1-188-59.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u34.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: 1-563-99.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon 1-481-32.

A karácsonyi segély lineáris felemelését kéri a FANSz memoranduma

Küldöttség a polgármesternél a nyugdijasok és a férjes asszonyok karácsonyi segélye ügyében

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Mint az *Uj Budapest* jelentette, a közgyűlés költségvetési vitájában a polgármester elfogadta *Ilovszky* János azon nagyjelentőségű indítványát, hogy a főváros közigazgatási, közoktatási, valamint üzemi tisztviselői, továbbá az összes üzemi alkalmazottak és munkások a folyó esztendőben épúgy, mint az előző esztendőben is *karácsonyi segélyben részesüljenek*. Ebben a fővárosi alkalmazottakat annyira közelről érintő nagyfontosságú ügyben a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének tisztviselő, oktató és altiszti osztályai az elmult napokban küldöttségileg keresték fel *Szendy* polgármestert.

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének valamennyi osztálya *memorandummal is fordult* a polgármesterhez. A memorandum szerint a szövetség tisztviselő, oktató, nyugdíjas és altiszti osztályainak közösen tartott értekezlete a fővárosi alkalmazottak helyzetének tárgyalása során arra az elhatározásra jutott, hogy a polgármestertől a közelgő karácsonyi ünnepek alkalmával úgy a tényleges, mint a nyugdíjas alkalmazottak valamennyi ágazata részére *lineárisan* a mult évekhez képest magasabb jutalom, illetve segély engedélyezését kérik.

A memorandumban megállapítja a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége, hogy a fővárosi alkalmazottak és nyugdíjasok életviszonyai *aggasztó módon leromlottak*. Az elsőrendű közszükségleti cikkek árainak nagymérvű emelkedése, a többszörösen csökkentett illetmények vásárló erejét még jobban lemorzsolta, és így ezeknek a bajoknak orvoslására *mélyreható intézkedések* válnak szükségessé.

A memorandum különösen az alsó kategóriákhoz tartozó nyugdíjasok helyzetére hívja fel a polgármester figyelmét és kéri, hogy amennyiben a nyugdíjasok valamennyi kategóriájának karácsonyi segélyezése nem lehetséges, úgy legalább a 200 pengőn alul nyugdíjat élvezők részére *segély* kiutalását engedélyezze a polgármester. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége megállapította, hogy ebbe a kategóriába 585 közigazgatási és 886 közoktatási nyugdíjas tartozik. Ezeknek minimális segélyezése a karácsonyi segélyekre engedélyezett összegnek *viszonylag kis százalékát* alkotja, de a polgármesternek ez a kegyes cselekményi *1471 családban idézne örömet elő.*

A memorandum felhívja a polgármester figyelmét a mult esztendőkben karácsonyi segélyt nem élvező *férjes asszonyok* súlyos helyzetére, azzal a kérelemmel, hogy az ez irányban kibocsátott rendeletet módositsák. A memorandum befejező soraiban *drámai erővel hivatkozik arra*, hogy a létfentartási költségek nagymérvű emelkedése a súlyos megélhetési gondokkal küzdő tényleges és nyugdíjas fővárosi alkalmazottak és azok családjainak *létét ingatja meg.* — A polgármester *megértéssel és méltánylással* fogadta a küldöttséget és megigérte, hogy a memorandumban foglaltakat a lehetőség szerint *teljesíteni fogja.*

Walter Vimos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedőlemez és kátrány-vegyitermék gyár
Budapest, V. Zsilvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

Kényelmessé teszi otthonát
a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban.
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

VÁROSHÁZI NOTESZ

A MULT PÉNTEKI KÖZGYŰLÉSNEK nem a vérszegény napirend, hanem Sipőcz főpolgármester szereplése volt a tulajdonképeni szenzációja. Mint annak idején a napilapok részletesen megirták, a közgyűlés elnöki székéből történt felszólalása kapcsán a kormányzói párt és a nagyszerű Olaszországot üdvözölte a főpolgármester.

Meg volt részletesen irva, mit mondott Sipőcz Jenő, arról azonban nem esett szó, hogy hogyan mondta! Ezt a hiányt igyekszik kipótolni a Városházi Notesz, amikor idejegyzi, hogy Sipőcz Jenő végre visszakapta önmagát, a régi hangját, a régi lelkesedését, a régi egészségét! Pompásan és kitünően, a megafon segitsége nélkül harsogtak a főpolgármester lelkes szavai a közgyűlés minden részén, még a legtávolabbi sarkokban is. Annyi tűz, annyi erő, annyi lelkesedés valt ebben a beszédben, mintha elmondója nem egy súlyos betegségen átesett férfiú, hanem pályájának merész lendülettel most nekiinduló húszesztendős fiatalember lett volna!

A közgyűlési teremben és a büffékben ezen a közgyűlésen alig esett szó másról, mint a főpolgármester nagyszerű szerepléséről. Őszinte és tiszta örömmel állapitjuk ezt meg az Uj Budapest hasábjain!

*

EGYELŐRE CSAK AZ A BIZONYOS, hogy december kilencedikén rendes közgyűlést tart a főváros törvényhatósági bizottsága, és hogy ezen a közgyűlésen még is meg fog történni Liber Endre örökének betöltése, hacsak eddig az időpontig újra nem azt fogják tartani helyesebbnek az illetékes tényezők, hogy a probléma még mindig nem érett meg, tehát a legjobb azt levenni a napirendről!

Az alpolgármestert választó közgyűlés előzményei és a legutóbbi hét legutóbbi eseményei a következő pontokban foglalhatók össze:

1. Vacsora az előkelő jobboldali vezérpolitikusnál, ezen a baráti vacsorán résztvett a másik jobboldali párt két vezéregyénisége is. A vacsorán állitólag megegyezés történt az új alpolgármester személyében.

2. Az ellenzék duzzog, mert ők is vacsorázni szerettek volna, ha nem is éppen a szóbanforgó vezérnél.

3. Nincs kizárva, hogy a vezérek pártjaik nélkül csinálták a számitást, mert éles hangok emelkednek a többségi pártokban a fehér asztalnál történt határozatok ellen.

4. Állitólag szó van arról is, hogy az alpolgármester-jelölt, akinek személyében a vacsorán megegyezés történt, előre elkészitett nyugdijazási kérvényt adna át illetékes helyeken. Amire viszont más oldalon azt az éppen nem alaptalan megjegyzést teszik, hogy az alpolgármesterség nem nyugdíjba is beszámitható fizetés-többlet, hanem tehetség és rátermettség kérdése.

Ezek a megállapitások a multra vonatkoznak. A jövőt illetően az a két legfontosabb kérdés, hogy:

1. Lesz-a szabad futás? Vagyis olyan lesz-e a kijelölő választmány határozata, hogy az összes jelöltek résztvehetnek a választási küzdelemben?

2. Párthatározat lesz-e a két többségi pártban a vacsorai megállapodás közös jelöltjére való szavazás? (Ha igen, akkor az alpolgármester-választás elintézettnek tekinthető, ha nem, akkor két vagy három jelölt közül alig néhány szavazattöbbséggel fog kikerülni a győztes jelölt neve.)

*

DECEMBER TIZENHATODIKÁN VISZONT tanácsnokokat választ a főváros közgyűlése. Egyelőre csak az bizonyos, hogy egy jogi és egy műszaki képesitésű tanácsnokot, Goszleth Ernő és Kempelen Ágoston személyében.

Arról beszélnek, hogy az üresedésben levő másik tanácsnoki állás betöltésére csak januárban kerülne sor, amikor is nem egy, hanem mindjárt két kerületi tanácsnok-elöljáró menne nyugalomba, úgy hogy egyszerre három állás is üresedésben lenne. Ebben az esetben természetszerűen könnyebben lehetne a jogos igényeket kielégiteni!

*

AZ ELMULT NAPOKBAN A fővárosi előljárók értekezletén váratlanul megjelent a polgármester is. Duday Alajos dr., az előljárók értekezletének elnöke, szives szavakkal köszöntötte a polgármestert, aki a legnagyobb elismerését fejezte ki az előljárók működése iránt. A polgármester ezután felszólitotta az előljárói értekezletet, hogy terjessze elő kivánságait.

Az előljárók fesztelen és bizalmas eszmecsere keretében azt a régi óhajukat közölték a polgármesterrel, hogy a kinevezéseknél hallgassa meg a kerületi előljárók véleményét is, lévén a kerületi előljáró, mint hivatalfőnök a legkompetensebb arra, hogy a hozzá beosztott hivatalnokokról az előléptetés kapcsán véleményt mondjon.

A polgármester megértéssel fogadta az előljárók kivánságát. Mondanunk sem kell, hogy annak teljesitése már meg is történt.

*

A TRAGIKUS KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ELHUNYT Bajáin Gyula kollégánk temetésén bizony igen kis számban jelentek meg a törvényhatósági bizottság mélyen tisztelt tagjai a Kerepesi út melleti temető halottasházban. Inkább csak ujságiró kollégák és városházi főtisztviselők szorongtak a fagyos novembervégi délutánon a Jókai lepellel letakart ravatal mellett, ahol a Keresztény Községi Párt néhány vezetőtagján és a baloldali Kabakovits Józsefen kivül alig jelent meg valaki a városatyák közül. Pedig, de sok mindenkinek tett szivességet a mindig előzékeny Baján Gyula, hogy a Fővárosi Közlöny hasábjain pontosan és részletesen jelenjenek meg a szónoklatok, amelyeket a hiú és még hiúbb bizottsági tag urak a különféle fórumokon szükségesnek tartottak elmondani! Mindenki otthon maradt, aminthogy bizony az ilyen késő-őszi fagyok idején a végtisztesség megadásánál, kellemesebb és hasznosabb a kályha melege!

Baján Gyula elárvult poziciójába a temetést követő napon Halász Árpád dr. hirlapiró-kartársunkat helyettesitte be a polgármester. Azért történt csak behelyettesités és nem végleges kinevezés, mert a polgármester természetszerűen nem akarta kivenni a Fővárosi közlöny szerkesztői állásának betöltését a státusrendezés során betöltésre kerülő több száz állás közül. Ilyen dolgokban nem jó a precedens! Természetes, hogy Halász Árpád dr. megbizatása véglegesnek tekinthető, mert ugyanaz a fórum eszközli majd a végleges betöltést, mint amely a behelyettesitést eszközölte: Szendy polgármester.

Halász Árpád dr. a fiatal keresztény ujságirónemzedék egyik legtehetségesebb tagja. Mint a városháza félhivatalos kőnyomatosának: a Magyar Országos Tudósitónak szerkesztője kezdette el alig néhány évvel ezelőtt városházi hirlapirói pályafutását, majd szerkesztője lett a Budai Hirlapnak, ké-

Három nem fizető adósának ingatlanát elárvereztette a fővárosi gyámpénztár

Az árverésen vásárolt ingatlanok szabad kézből való eladására kér a polgármester felhatalmazást a közgyüléstől

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A december 16-i közgyűlés elé három ingatlanvételi ügy kerül. Ugyanis három gyámpénztári kölcsönnel terhelt ingatlant a gyámpénztári tartalékalap részére kellett megvenni, mert az adósok nem fizettek és a mai nyomott árak mellett és az ingatlanok forgalmának minimálisra történt csökkenése következtében más megfelelő árverési vevő nem jelentkezett. A három vétellel kapcsolatban körülbelül 210.000 pengőt kell a gyámpénztári tartalékalapból kiutalványozni.

Ezuttal a békeévek óta először foglalkozik a közgyűlés olyan esettel, hogy a gyámpénztári kölcsönt csak úgy lehetett behajtani, hogy a tartalékalap volt kénytelen a jelzálogi fedezetül szolgáló ingatlant megvenni. Szükségesnek látszik ezzel kapcsolatban a közvélemény helyes tájékoztatása, nehogy az a téves felfogás terjedjen el, hogy az árváknak a fővárosi árvaszéknél kezelt vagyonát vesztesség érheti.

Az 1914. évben a fővárosi árvaszék 22.000.000 aranykorona készpénzvagyont kezelt a gyámoltak és gondnokoltak részére és a gyámpénztár tartalékalapja, amely a gyámi törvény értelmében azért alakítandó, hogy a gyámpénztári kezeléssel kapcsolatban felmerülhető esetleges veszteségeket fedezze, 1.500.000 korona volt.

A világháború befejezése után a korona devalvációja következtében úgy a gyámpénztárban kezelt készpénzvagyon, mint a gyámpénztári tartalékalap *súlyos veszteségeket szenvedett.*

Jellemző a gyámpénztár pénzforgalmának a gazdasági válság következtében való összezsugorodására, hogy a 1933. évben csupán 4.700.000 pengő volt kihelyezve a gyámpénztárból kölcsönökbe, holott az 1914 évben a gyámpénztár 22.000.000 koronát kezelt. Ez volt különösen a háború utáni időkben gyámpénztári kölcsönökben kihelyezett *legnagyobb összeg*, mert azután az árvaszék a bekövetkezett pénzhiány következtében kölcsönöket többé nem folyósított.

Az 1931 évi gazdasági válság óta az adósok nagyrésze csak részben, vagy egyáltalán nem tudott eleget tenni fizetési kötelezettségeinek és ezért az árvaszék bár a legnagyobb kímélettel járt el a legnagyobbrészt az önhibájukon kivül, nehéz helyzetbe jutott adósokkal szemben, mégis nagyszámú adós ellen volt kénytelen pereket indítani, hogy egyrészt fizetőképességét biztosítsa, másrészt a gyámpénztár vagyonát nagyobb veszteségtől megóvja. Sikerült is elérnie azt, hogy készpénzkészlete ma már ismét 1,300.000 pengőn felül van és így *a gyámpénztár fizetőképessége föltétlenül biztosítva van.*

A gyámpénztár ama pénzpolitikájának, hogy a készpénzállományának legnagyobb részét jelzálogkölcsönökbe fektette, az az előnye volt, hogy az árváknak tőkéjük után állandóan kb. *2%-al magasabb kamatot tudott és tud fizetni*, mint a pénzintézetek. Igy jelenleg is 4.8% kamatot térít a gyámpénztár a gyámoltaknak és gondnokoltaknak. Ezt az eredményt két szám fejezi ki. Az árvaszék az 1929—1935 években a lecsökkentett pénzforgalom ellenére *508.500 pengő kamattöbbletet tudott folyósítani a gyámoltaknak és ugyanakkor a gyámpénztári tartalékalapot is 357.340 pengővel gyarapította.*

Az ingatlanok rendkivüli, gyakran 50%-ot is meghaladó értékcsökkenése következtében, továbbá az ingatlanforgalom pangása következtében jelenleg elkerülhetetlenné vált a tartalékalap igénybevétele.

Minthogy azonban a gyámpénztári tartalékalap vagyona *közel 1.000.000 pengő* és ezzel szemben a gyámpénztári kölcsönökben kihelyezett követelés ma már csak körülbelül *3.200.000 P.*, nyilvánvaló, hogy ezt a követelést a kölcsönök jelzálogi fedezete és a tartalékalap vagyona *teljesen és többszörösen biztosítja* és így sem az árvákat, sem az árva-vagyonokért felelős székesfőváros közönségét veszteség nem érheti.

A gyámpénztári tartalékalap mobil vagyonának nagyrésze előreláthatólag ingatlan vagyonokba konvertálódik a hátralékok behajtása során, azonban kárról vagy veszteségről ezidőszerint *nem lehet beszélni*, mert nem lehet előre megállapítani, hogy a tartalékalap ingatlanvagyona jobb konjunktúra mellett értékesítve milyen készpénzértéket fog újra eredményezni, sőt a mai bizonytalan gazdasági helyzetben talán megnyugtatóbb is, hogy a tartalékalap nem mobil vagyonban, hanem értékállóbb ingatlanvagyonban fekszik.

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

sőbb pedig a városházi lapszemlének is, amely sokszorosított formában a fővárost érdeklő sajtóközleményeket csoportosítja a polgármester és a városházi főtisztviselők számára. A Fővárosi Közlöny új szerkesztőjét a polgármester kitüntető gyorsaságú behelyettesítő aktusa kapcsán barátainak és tisztelőinek nagy serege gratulációkkal halmozta el.

*

CSÜTÖRTÖKÖN DÉLBEN FÉLEGY órakor Szendy Károly polgármester előtt házasságot kötött dr. Nagy Andor kórházi főorvos és dr. Csillér y Ilona orvos. A házasságkötés tanui dr. Orsós Ferenc és dr. Bakay Lajos orvosprofesszorok voltak. Megjelent leánya esküvőjén dr. Csillér y András is. A polgármester a házasságkötés befejezése után rövid beszéddel üdvözölte a fiatal házaspárt és sok szerencsét, tartós boldogságot kívánt nekik. Az egyházi esküvő december 5-én, szombaton este 7 órakor lesz a Kálvin-téri református templomban.

*

SZENT ANDRÁS NAPJÁN, néhai Liber Endre alpolgármester nevenapján a közjótékonysági és szociálpolitikai és a közművelődési ügyosztályok tisztikara Schuler Dezső dr. és Némethy Károly dr. tanácsnok vezetésével, a székesfővárosi árvaházak növendékeivel együttesen kegyeletes emlékünnepélyt tartott Liber Endre alpolgármester sírjánál.

Schuler tanácsnok meleg szavakban emlékezett meg arról a szeretetről, amely az elhúnyt alpolgármestert a székesfőváros emberbaráti és kultúrális ügyeihez és az árvákhoz kötötte. Ezzel a szeretettel a milliós város irányításának ezer gondja közepette figyelemmel tudta kisérni minden kis árva gyermek sorsát is.

A megemlékezés után Schuler tanácsnok elhelyezte a síron az ügyosztály és az árvák koszorúját s a növendékek külön is egy-egy szál virágot tettek le nagy jótevőjük sírjára.

Némethy tanácsnok a közművelődési ügyosztály és az ügyosztályhoz tartozó intézmények nevében koszorúzta meg a sírt.

*

FRIEDRICH ISTVÁN VOLT MINISZTERELNÖK, országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag és neje Asboth Margit leányát, Friedrich Erzsébetet novembr 28-án oltárhoz vezette Langmar Lajos dr. egyetemi tanársegéd, műtősebész, Langmar Lajos és Csontos Anna fia. Az egyházi esketést Friedrich István családi házában Langmar Lipót dr. XI. Pius pápa tb. káplánja, a veszprémi püspök titkára végezte. Az orgonán gróf Keglevich Antal játszott, tanuk Tauffer Gábor dr. országgyűlési képviselő és Eszes Emil nyugalmazott huszárőrnagy voltak.

*

SZATMÁRY HEDDA, Szatmáry Sándor dr. főtanácsos, főszerkesztő és neje leánya, Görög Miklós dr. szülész-nőorvossal házasságot kötött.

*

A BUDAI POLGÁRI LÖVÉSZEGYLET főlövészmesterévé választotta Szendy Károly polgármestert, Thordai Lajos II. kerületi tanácsnok-előljárót és Hadnagy Domokos tábornokot, országgyűlési képviselőt.

Az immár kétszáznegyven éve fennálló Budai Polgári Lövészegylet kétszáz teritékes bankettet rendezett az új főlövészmesterek tiszteletére, akiket az egylet nevében Kozma Jenő elnök üdvözölt. Thordai Lajos és Hadnagy Domokos keresetlen szavakkal köszönték meg úgy a maguk, mint a másirányú elfoglaltsága miatt meg nem jelent Szendy Károly polgármester nevében a tiszteletbeli tagságot.

Zászló-konjunktura Budapesten

*

Szabályrendelet készül, amely szerint bizonyos alkalmakkor a főváros összes háztulajdonosai kötelezve lesznek fellobogózni házaikat

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Feltünt a hatóságoknak a legutóbbi időben, hogy a háztulajdonosok a polgármester azon felszólitását, hogy bizonyos ünnepélyes alkalmakkor lobogózzák fel házaikat, nem teljesitették a várt méretekben. Süket fülekre talált a háziuraknál a polgármesteri felhivás és bizony nem egy esetben úgy fest a dolog, hogy a háziurak kapzsisága az egész lakósság nemtörődömségét jelenti. Ez a negligencia arra késztette a főváros vezetőségét, hogy szabályrendeletet készitsen a magánházak kötelező felzászlózásáról. A készülő szabályrendeletről

Némethy Károly

tanácsnok, a közművelődési ügyosztály vezetője, a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— A szabályrendelet-tervezet már elkészült, rövidesen az illetékes szakbizottság, december 16án pedig a főváros közgyülése elé kerül. A rendelet szerint Budapest valamennyi háztulajdonosa — szám szerint 23.900 — köteles lesz nemzeti szinü és gyászlobogót beszerezni és a kormányhatóság, illetőleg a polgármester intézkedésére azt bármikor kitüzni. A rendelet ellen vétők 20—100 pengőig terjedő pénzbirsággal lesznek sujthatók.

— Természetesen nincsen arról szó, hogy minden alkalommal Óbudától a Mexikói-útig zászlódiszben pompázzon a főváros. Ellenben ha külföldi személyiségnek a pályaudvarról való bevonulásáról van szó, azokat a városrészeket fogja fellobogóztatni a polgármester, amelyeken a menet áthalad. Természetszerüen lesznek olyan alkalmak is, amikor az egész városban mindenütt kötelező lesz a lobogó kitüzése.

Mint az Uj Budapest munkatársa értesül, a szabályrendelet-tervezet ellen már is oponálnak a háziurak, akik a tervezetet a háztulajdon ellen intézett újabb merényletnek tekintik. A főváros vezetőségét természetszerüen hidegen hagyják ezek a jólismert szólamok. A rendelet végrehajtása kapcsán azonban mindenesetre vigyáznia kell a fővárosnak arra, hogy a zászlógyárak ne lépjenek kartelbe, amikor több, mint húszezer zászlót fognak majd eladhatni a budapesti háztulajdonosoknak.

December hó 6-án
és 8-án délután
fél 3 órakor
ügetőversenyek

Ötmillió szükséglakásokra

Szendy polgármester nagyszabásu akciója szükséglakások és kertes munkáslakások épitésére

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros egyik legközelebbi közgyűlésén *Szendy* Károly polgármester előterjesztést tesz a főváros új lakásépítési programmjának megállapítása érdekében. *Schuler* tanácsnok, a szociálpolitikai ügyosztály vezetője, dolgozta ki a nagyjelentőségű javaslatot. A javaslat főleg olcsóbérű kislakások és szükséglakások építését célozza, azonkívül olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek e téren a *magánépítkezési tevékenység* fellendítését is előmozdítaná.

A modern irányzat szerint a főváros egyik legfontosabb szociális feladata, hogy minden arra rászorulónak szükséglakást nyujtson. A legújabb statisztikai adatok szerint az inséges családok lakásaiban rendkívül nagy a zsúfoltság. Az egy helyiségből álló lakások harminc százalékában ötnél több személy lakott. 5.2 százalékában pedig több mint tíz személy. Ezeknek a tömeglakásoknak zsúfoltságát csak

újabb szükséglakások építésével lehet megszüntetni.

Ezenkívül a főváros területén még ma is több mint 800, emberi lakás céljára alkalmatlan bódéban, kunyhóban, fészerlakásban laknak inségesek.

A főváros több, mint 600 lakást bérel magánházakban az inségesek számára. Ezekben *3500 lélek lakik.* Természetes ezáltal elvonja az olcsóbérű lakásokat a magánkereslet elől és előidézi a kislakások bérének drágulását. A helyzeten úgy igyekeztek segíteni, hogy a főváros *ezer szükséglakás építését határozta* el és erre a célra 3 millió pengőt irányozott elő. Az ezer szükséglakásból az idén már 240 beköltözhető lesz, a többieket a program szerint 1937., 1938. és 1939. években építették volna fel. A polgármester azonban azt javasolja, hogy a nagy lakásinségre tekintettel, a közgyűlés változtassa meg előző határozatát és járuljon hozzá ahhoz, hogy

már 1937-ben mind az ezer szükséglakás felépüljön és beköltözhető legyen.

Miután a költségek egy részét, 800.000 pengőt, az 1938. és 1939. évi költségvetésben akarták előirányozni, a javaslat úgy szól, hogy ezt az összeget a kilencmilliós MABI-kölcsönből folyósítsák már a jövő évben. Ezen kívül

javasolja a polgármester, mondja ki a közgyűlés, hogy 1938-tól kezdődően tovább folytatja a szükséglakások termelését és ebből a célból tíz éven át évi 400.000 pengőt irányoz elő a rendes évi költségvetésben szükséglakások létesítésére.

Az új szükséglakásokat a különböző kerületekben, közművekkel ellátott városi telkeken építenék fel. Minden évben már az év elején kezdenék meg az építkezést, hogy ugyanaz év októberében az új szükséglakások beköltözhetővé váljanak. .

Részletesen foglalkozik az előterjesztés Budapest általános lakásügyi helyzetével. Kimutatja, hogy az utóbbi években csökkent a lakástermelés, ami annak tulajdonítható, hogy *a gazdasági válság erősebb volt, mint a lakásépítkezés előmozdítását célzó adómentesség ösztönző hatása.* A gazdasági válsággal együtt jár a lakbérek lemorzsolódása is, ami szintén csökkentette az építkezési kedvet. Az utóbbi időben 841 lakóépületet bontottak le, amelyeknek helyén luxuspaloták épültek. A lebontott épületekkel eltüntek az olcsó kislakások. A legújabb kimutatásból megállapítható, hogy *ezidőszerint az összes budapesti lakásoknak csak 2.5 százaléka áll üresen.* Ezeknek nagy része nem olcsó bérű kislakás. Ezek az adatok is azt bizonyítják, hogy a főváros vezetőségének foglalkoznia kell az olcsóbérű kislakások termelésének kérdésével, mielőtt a helyzet katasztrófálissá válnék. A kislakástermelés két úton valósítható meg: *1. a magánépítő tevékenység érdeklődésének az olcsóbérű kislakások építésére irányításával, 2. az 1930. óta szünetelő hatósági kislakásépítkezés folytatásával.*

Az első pontra vonatkozólag a polgármesternek az az álláspontja, hogy *a magántőkét csak akkor lehet olcsóbérű kislakások termelésére rávenni, ha megfelelő kedvezményekkel számára kifizetődővé teszik az ilyen lakások építését.* Az eddigi házadómentességi rendeletek nem voltak célravezetőek. A rendeletek ugyanis csak a város belső területére és a villarajonokban épülő házakra engedélyeztek házadómentességet. A belső telkek pedig drágák, ezeken nem fizetődik ki olcsó kislakások létesítése. Célszerűnek mutatkoznék olyan új, különleges adókedvezményeket nyujtó házadómentességi rendelet kibocsátása, amely a szükségletnek megfelelő kislakások építésére serkentené a magántőkét.

Javasolja a polgármester, intézzen felterjesztést a közgyűlés a kormányhatóságokhoz, hogy a jelenleg érvényben levő, de 1937 júliusában lejáró adómentesség meghosszabbításán túl a XIII. kerületnek és a IX., X. és XIV. kerületnek közművekkel ellátott területein épülő egy és kétszobás munkáslakások részére megfelelő mértékű adómentességet engedélyezzen.

De nemcsak a magántőkét kellene arra bírni, hogy építő tevékenységével az olcsóbérű kislakások építését előmozdítsa, hanem *a társadalombiztosító intézeteket* is, amelyeknek a törvény módot ad arra, hogy öregségi artalékalapjaik egy részét kellő jövedelmet hajtó munkásházakba fektessék be. Kérjék a felterjesztésben a kormányhatóságtól azt is, hívja fel a főváros területén jelentkező olcsóbérű kis- és munkáslakás-hiányra úgy az OTI, mint a MABI figyelmét.

Egyelőre háromezer felépítendő lakásra kellene az adómentességet biztosítani, még pedig házanként külön-külön engedélyezzék az adómentességet.

Az építtetőnek a kérelemmel egyidejűleg be kellene mutatnia a hatósághoz a terveket, a részletes költségvetést és az egyes lakások után előirányzott bérek kimutatását is. Az adómentességet csak abban az esteben engedélyeznék, ha a lakások beosztása megfelelő, az előirányzott bér nem magas. Az adómentességet ezen kívül ahoz a feltételhez is kell kötni, hogy *ha a háztulajdonos a béreket később felemelné, úgy az adómentességi kedvezmény megszűnik.*

A fővárosnak szintén áldozatot kell hoznia a lakásinség enyhítése, illetve megelőzése érdekében.

Amíg az olcsóbérű kislakásokban hiány van, építésüket a magánépítő tevékenységgel párhuzamos hatósági építkezéssel is biztosítani kell.

Ezért a főváros is hajlandó új kislakásokat termelni és amennyiben a kormányhatóság a fentebb körülírt különleges adómentességet az ilyen építkezésekre engedélyezi, úgy a jövő évben 1.200.000 pengőért építene kis munkáslakásokat. Ebből az összegből *háromszáz szobakonyhás, kertes lakás épülhetne.* Ha egy lakás építési költsége 4000 pengő és a felveendő építési költségek 5.5 százalékos kamatozásúak, úgy huszonötéves visszafizetést véve alapul, évi 300, illetve havi 25 pengős lakbért lehetne megállapítani. Ehez azonban hozzá kell még számítani évi 80 pengős fenntartási költséget, úgy hogy egy lakás havi bére 31—32 pengő lenne. Ha a lakásépítési költség csak 3400 pengő, úgy a havi bér 29 pengőre csökkenne.

Ezzel az építkezéssel kapcsolatban a főváros vezetőségének érdekes terve van. Köztudomású, hogy a *kisemberek, a munkásrétegek igyekeznek saját otthonhoz jutni* s miután azt a főváros teürletén nem tudják megszerezni, a környékre költöznek és ott vásárolnak maguknak kisebb házat. Ezért a Budapesten kereső néprétegek egész tömege lakik a fővároson kívül és költi el ott a fővárosban szerzett keresetét. Budapest gazdasági helyzetét ez a körülmény meglehetősen kedvezőtlenül befolyásolja. A főváros vezetőinek tehát az az elgondolásuk, hogy

a munkáslakóház létesítési akció kapcsán lehetővé teszik, hogy a munkások ezeket a lakásokat ne csak bérelhessék, hanem ha kedvük tartja, saját otthonként részletfizetésre meg is szerezhessék.

Az elgondolások, illetve a számítások szerint 5 év alatt havi 15 pengős többtörlesztéssel szerezhetnék meg a bérlők saját tulajdonként ezeket a lakásokat. Ilyenformán bárki havi 45 pengő körüli törlesztés mellett saját házat, illetve lakást szerezhet. A főváros a lefizetett összegeknek a telekérték törleszésre eső részét ideiglenes letétként, vagy a *Községi Takarékpénztárnál* alacsony kamatozás mellett betétként kezelné. Ha a bérlő, illetve utóda a huszonöt év letelte előtt távoznék a lakásból, a telektörlesztésre befizetett összeget és kamatát a főváros a kezelési kölségek levonásával visszafizené. Amennyiben a bérlő időközben munkájából kiesne, a már befizetett telekrészletek lakbére törlesztésére lenénnek fordíthatók. *Ez a rendszer tehát módot adna a saját otthon megszerzésére,* ennek meghiúsulása eseén pedig a már befizetett összegek takarékbetétté alakulnának át ,munkanélküliség esetén pedig biztosítaná, hogy a keresetnélküli család huzamosabb időn keresztül mentesüljön a kilakoltatás veszélyétől. Amennyiben ez a kísérlet beválna, úgy a jövőben a főváros lakásépítési tevékenysége keretében a szükséglakások építésén túl ilyen munkáslakásokat építene.

A polgármester azért javasolja, hogy a fentebb említett adómentesség engedélyezésétől feltételzve,

határozza el a közgyűlés, hogy 1937-ben a felveendő beruházási kölcsön terhére 1,200.000 pengő keretében a rendelkezésre álló közműves fővárosi telkeken 300 darab ilyen örök tulajdonba is adható szoba-konyhás, kertes munkáslakást épít.

Zimankós téli időben
barátságos, meleg otthona lesz,
ha lakását
kétaknás
Mávag –
Jobbágy
~ folytonégő
kályhával fogja füteni!

Több mint 2.0000 drb. használatban

Olcsó, gazdaságos, tiszta!

Magyar Királyi ÁLLAMI VASGYÁRAK Kereskedelmi Képviselete R.-T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
Telefon: 1—273—20

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez ~ tetőfedés, motorbenzol, parafin.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon: 1—811—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, színházi látcsövek. a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.

HIREK

A Tanügyi Bizottság római tanulmányutja

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Tanügyi Bizottság 1937. husvét hetében tanulmányutat rendez Rómába, Bednárz Róbert pápai prelátus és Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok vezetésével.

A Tanügyi Bizottság elnökségének megbízásából Urbányi C. József, ügyvezető elnök, Pirovszky Lajos, a kultúrbizottság elnöke és Remsey Győző főtitkár már is megkezdték az itáliai út előkészitő munkálatait. Összeköttetést szereztek az olasz főváros tanügyi hatóságaival és egyesületeivel s megállapitható, hogy az olasz pedagógusok nagy szeretetreméltósággal és segitő készséggel igyekeznek előmozditani a székesfővárosi tanerőknek hazájukba vezető tanulmányútját.

A tanulmányi kirándulás teljes egészében a husvéti szünidőre esik és tartama egy hét lesz. Postumián keresztül, Velencén és Firenzén át megy a Tanügyi Bizottság különvonata Rómába. A tanulmányút során a résztvevők megtekintik Velence, Firenze és Nápoly legkiemelkedőbb nevezetességeit, Rómában pedig nemcsak a müemlékeket tanulmányozzák, hanem megismerkednek az olasz állami iskola berendezésével és különböző iskolatipusaival.

A római tanulmányúttal kapcsolatosan kérte a Tanügyi Bizottság elnökét, Bednárz prelátust, hogy kihallgatásra vezesse a tanügyi tisztikart a Pápa Őszentségéhez, valamint Felkay tanácsnokot, hogy a Mussolinihez induló küldöttséget vezesse és Rómában tartson előadást a magyar kultúrális viszonyokról.

Arra való tekintettel, hogy a tanulmányút költsége nagyobb számú résztvevő esetén kevesebbre rug, a Tanügyi Bizottság elnöksége előzetes tájékozódás céljából arra kéri a tanügyi tisztikart, hogy 1936. december 15-ig irásban vagy szóban jelentsék be csatlakozási szándékukat.

Az összes költség mintegy százhatvan pengő körül fog mozogni.

A Tanügyi Bizottság egyébként úgy döntött, hogy tagjai számára a legszükségesebb olasz nyelvismeretek elsajátitására pár hetes olasz nyelvü tanfolyamot rendez.

Erőteljes és fürge, meglepő felgyorsulóképesség, kb. 8 liter fogyasztás, P 60.- adó
Bemutatja a főképviselet
Hahn Arthur és Társai
Andrássy-ut 10

Buchwald Sándor
vas-csőbutor és gyermekkocsi

Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

Másfél évtized: Uj Budapest!

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkeszt-

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kivánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcrakészségének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az uj időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tiz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyitékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST
szerkesztősége és kiadóhivatala

Mi a baj Kőbányán?

Megdöbbentő kép nyolcvanezer budapesti polgár szenvedéseiről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Keresztény Községi Párt kőbányai szervezetének helyiségében (X. Hölgy-utca 16.) október hó 29-én este nagy hallgatóság előtt tartott előadást Rajkai Jenő dr.: Kőbányai kérdések cimmel.

Az előadó ismertette a város gerincétől elszakadt, elszigetelt városrész sajátságos külvárosi fekvését és jellegét, amelyet a két vasútvonal mintegy babiloni falként rekeszt el a nagyváros vérkeringésétől. Fekvésének természeti körülményei és adottságai eleve elrendelt külvárosi életet diktál rá, amit rendezetlensége, problémái csak fokoznak. Kőbánya vállalja a maga életét, de rá kell mutatni a kiáltó hibákra, bántó és kellemetlen visszásságokra és hátrányokra. Egyforma adófizetői kötelezettséggel legalább viszonylag egyenlő részt kér a kerület a városrendezési tervekből, gazdasági, szociális és kultúrális fejlődésből.

A fejlődés legelső és legfőbb akadálya a sorompó. Az elcsépelt sorompókérdés városgazdasági és rendezési szempontból van olyan fontos kérdés, mint például az Erzsébet-sugárút megépitése. A Népligetet — mely nagyságával és szépségével vetekszik a főváros legtöbb parkjával — eldorádójává lehetne tenni a külváros munkás- és kispolgárezreinek, ha nem ékelné el sorompó és sertéssziállás.

Nyolcvanezer ember közé beépitett elmozdithatatlan pont ez a sertésszállás. Történhetik akármi: a kereskedelem és állitólag a nemzetgazdaság érdeke nagyobb súlyú, mint a nyolcvanezer ember tüdeje, minimális higiéniai és esztétikai igénye. Halaszthatatlan a Jászberényi-út — az egyetlen főútvonal — kiszélesitése is. Továbbá elemi követelmény a külső Kőbánya-utcai útburkolat, világitás stb. rendezése. Kifogásolta az előadó, hogy a gyárváros kéményrendszere nincs eléggé felszerelve füstemésztő készülékekkel; általában a gyártelepnek a lakótelepektől való elkülönitése, a büzös övezet szigorú betartása fokozott követelmények. Sürgősen kivánja a kerület a baraképület helyett a polgári fiúiskola felépitését, munkás-, levente- és tanoncotthonok létesitését, olcsó népuszoda épitését és népkönyvtárak felállitását. Rátért az előadó Kőbánya belső szervi bajaira is, utalt arra, hogy a kerület fejlődése jórészt hatósági intézkedések és megoldások függvénye és igy a várospolitika, illetőleg a céltudatos városrendezés kezében van.

Vázolta Rajkai dr. Kőbánya fejlődéstörténetét is 1880-tól 1914-ig. Rámutatott a telepek létesitésével, a gazdasági válságokkal és politikai hullámzásokkal járó társadalmi eltolódásokra és változásokra. Kőbánya régi egysége és patriarchális élete megszünt, a vezető értelmiség szétesik. Öt-hat párt külön síkokon mozog, vetekedve és legtöbbször keresztezve egymást. A külön városrész sajátos egymásrautaltságának és közös érdekeinek tudata elhalványodik. Létezik-e valamelyik tényező vagy fórum előtt valamiféle terv a kerület rendezésére? Ötletszerű tervekhez nyúlnak, incidentaliter megoldásokon próbálkoznak, amik nem segitenek a lényegen. Két esztendeje a Rottenbiller-kert törmelék kökerités sem tudják lebontani.

Miért nem tudják Kőbánya társadalma vagy városatyái jobban ráterelni az intéző körök figyelmét a kerület eminens és égető problémáira? A kőbányai élet társadalmi szervezését, irányitását és vezetését látva, nyiltan meg kell állapitani, hogy a kerület jelenlegi társadalmi vezetőinek igen sok hibát kell vállalniok. Olyan zárt területü és egységü városrész, mint Kőbánya, amelynek különleges belső élete és életfeltételei vannak — csak sajátos és közös érdekeinek egységes képviseletével rendezhető; hátrányos és speciális érdekei csak egyöntetü, homogénül megszervezett irányitás mellett vivhatók ki. A bajok forrása a lokálpatriotizmus ellanyhulása, a speciális kőbányai öntudat hiánya s igy a tömegek, a kőbányai közös érdekek felismerésében és akarásában szervezetlenek. Minden számbavehető kőbányai személyi és társadalmi tényező bevonásával ki kell dolgozni a kőbányai kérdések megoldását jelentő terveket és ezek keresztülviteléhez meg kell szervezni — akár tömegmozgalmak formájában is — a kerület egész közönségét.

Az előadás hallgatósága, amelynek körében ott volt Kőbánya számos politikai és társadalmi vezetője, lelkesen megtapsolta az előadót.

MŰVÉSZI KÉP ÉS HOFFMANN KÉPKERET AZ IGAZI OTTHON DISZE!

„Miért fütsünk koksszal" cimü kokszjelmondat pályázatnak a lapokban közzétett biráló bizottsága a beérkezett, közel 8000 pályamunka között több hasonló értékü, jó és a kitüzött célnak megfelelő jelmondatot talált. Budapest Székesfőváros Gázmüvei méltányolva azt a rendkivüli érdeklődést, amelyet a fogyasztó közönség a koksz iránt a pályázattal kapcsolatban is tanusitott, a biráló bizottság véleménye alapján az eredetileg kitüzött 5 pályadijon kivül további jutalmak kiadását határozta el. Ennek az elhatározásnak megfelelően Budapest Székesfőváros Gázmüvei a Weiss-Manfréd gyár által adományozott kettő darab, valamint az Oetl Antal gyár által adományozott 1 drb. kokszkályhával a szétosztandó kályhák számát 1-ről 3-ra, a koksz mennyiséget a kitüzött 50 q-ról 430 q-ra emelte fel.

I. dijat: 1 db. Weiss Manfréd Globus 202/II. kokszkályhát nyert: Flaszik Jenőné, XI. Sasadi-út 52. szám „Speranza" jeligéjü munkája.

I. dijjal egyenértékü jutalmat: 1 drb Oetl Antal American Heating kokszkályhát kap: Panajott Gusztáv, XIV. Thököly-út 160. „Poéta" jeligéjü munkája.

II. dijat: 20 q kokszot és külön jutaumul 1 drb. Weiss-Manfréd Csepel 200. sz. kokszpótkályhát nyert: Berger Károlyné, XIV. Irottkő-utca 20. „Tizenhárom" jeligéjü munkájai.

III. dijat: 15 q kokszot nyert Assinger István, X. Szent László-tér 17. „De Mion Sta" jeligéjü munkája.

IV. dijat: 10 q kokszot nyert: Pécsy Dénes, VIII. Salétrom-utca 6. „Dycsép" jeligéjü munkájával.

V. dijat 5 q kokszot nyert: Wallenstein Andor, Ujpest, Csokonai-utca 11. „Combustibles Chauffagge" jeligéjü munkája.

A fenti pályadijakon kivül 17 pályamunka á 15 q kokszot, 25 pályamunka á 5 q kokszot kap jutaumul.

A dijazott és jutalmazott pályamunkák szerzői a dijak és jutalmak átvételének módozatairól külön levélbeli értesitést kapnak.

— — —

Ha Ön kis gázszámlát akar, látogassa a Gázmüvek közismert és nagy népszerüségnek örvendő kedd-pénteki főzőbemutató előadásait. Előadásainkat minden kedden és pénteken d. u. 5 órai kezdettel tartjuk a VI., Vilmos császár út 3. I. emeleti előadótermeinkben.

Budapest Székesfőváros Gázmüvei.

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Rehabilitálta a tábla vitéz Posgay Józsefet

Az alaptalanul meghurcolt vásárpénztári tisztviselőt visszahelyezték állásába

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az Uj Budapest legutóbbi számában megírtuk, hogy a budapesti büntetőtörvényszék december közepén tart főtárgyalást a vásárpénztári tisztviselők bünperében. Ennek során azt is közöltük, hogy vitéz Posgay József dr.-t hütlen kezelés büntette miatt vád alá helyezte a királyi ügyészség. Ezen közleményünkkel kapcsolatban megállapitottuk, hogy Posgay felfolyamodása következtében a budapesti törvényszék vádtanácsa még ez év március 30-án B. IV. 6686/1934./25. szám alatt kelt végzésével vitéz Posgay ellen az eljárást megszüntette. Ezt a vádtanácsi határozatot azután az ítélőtábla június hó 3-án B. V. 5339/1936./27. szám alatt kelt végzésével jogerőre emelte. A királyi ítélőtábla tehát teljesen és tökéletesen rehabilitálta vitéz Posgay József dr.-t, aki egyébként a keresztény és nemzeti gondolatnak régi, kipróbált, hűséges harcosa.

A bírósági rehabilitáláson kívül meghurcoltatásáért Posgay a főváros részéről is a legteljesebb elégtételt kapta. Posgayt a polgármester ez évi október 15-én kelt 214.136/936. X. számú rendeletével a Községi Temetkezési Intézetnél viselt állásába, amelyet épen a vásárpénztári ügy miatt vesztett el, visszahelyezte.

Annál is inkább örömmel és elégtétellel állapitjuk meg Posgay József dr. teljes rehabilitását, mert Posgay a főváros élelmezése körül szerzett érdemeiért a kormányzó által legfelsőbb dicsérő elismerésben részesített vitéz, akit a temetkezési intézetnél visszakapott állásában a főváros tisztviselő társadalmának igen értékes tagja.

VÁLLALKOZÁS

Füzetekre terjedő felebbezés egy polgármesteri véghatározat ellen

Befejezéséhez közeledik az angyalföldi rémregény

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az angyalföldi szivattyútelep két esztendő óta húzódó problémája közeledik a végső megoldás felé. A polgármester azon határozata ellen, amely szerint a Pittel és Brausevetter cégnek és a Zsigmondy rt.-nek adja közösen a több mint félmillió pengőt reprezentáló közmunkát, a törvényben előírt határidő alatt beérkeztek a felebbezések. Valamennyi cég felebbezett, aki résztvett a zártkörü versenytárgyaláson és nem kapta meg a megbizást. De felebbezett egy olyan cég is, amely a nyilvános versenytárgyaláson résztvett, de a zártkörüre már nem kapott meghivást.

Mivel a polgármesteri határozat értelmében a felebbezés birtokon belül adható be, a polgármester addig természetszerüen senkivel sem köti meg a vállalati szerződést, amig döntése jogerös nem lesz. A beérkezett felebbezéseket az út és csatornaépitési ügyosztály máris felterjesztette az illetékes szakminisztériumhoz. A fővárosi illetékes tényezők biznak abban, hogy — dacára a füzetekre terjedő felebbezéseknek — az iparügyi miniszter jóvá fogja hagyni a főváros döntését.

Rekordidő alatt épitették fel az uj Ceglédi-uti szükséglakás-telepet

Elsimultak az angyalföldi elöljáróság épület épitési engedélye körüli hullámok — Wossala tanácsnok a magasépitési ügyosztály munkálatairól

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Vállalkozói körökben állandó élénk figyelemmel kisérik a főváros magasépitési ügyosztályának működését. A gazdasági világ ezer és ezer szállal van hozzáfüzve a magasépitési ügyosztályhoz, amely valamennyi fővárosi ügyosztály magasépitési ügyeit intézi. Az ügyosztály jelenlegi legfontosabb teendőiről

Wossala Sándor

tanácsnok, az ügyosztály vezetője, a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A vezetésem alatt álló ügyosztály szokásos évvégi teendőivel van elfoglalva. A nyári nagy munka idején nem érünk rá a végleges leszámolások megejtésére, ez a teendő minden esztendőben az év végére marad, amikor is *általános reviziót* tartunk az óriási anyag felett. Ez annál is inkább fontos, mert a költségvetési hitelek az esztendő végével *elévülnek*, a mi szempontunkból tehát nagyjelentőségü, hogy minden rendelkezésre álló hitelkeretet a költségvetési év bézárulásáig felhasználjunk.

— A folyamaban lévő munkák közül a legfontosabbak *a szükséglakás épitkezések*. A Ceglédi-úti kétszáznegyven szükséglakás épitése valósággal *rekordtempóban* folyik, és ha az idő nem válik hirtlen erősen fagyosra, az előirt időpontnál *három héttel leszünk korábban készen az épitkezéssel*. Minden remény megvan arra, hogy ezek a szükséglakások már karácsonyra készek lesznek és igy a polgármester úr kétszáznegyven családot tehet boldoggá azzal, hogy kriszkindlire fedél alá juttatja őket.

— Rövidesen sor kerül a döntésre az angyalföldi előljáróság megépitése ügyében. Azok az ellentétek, amelyek a magánépitési szakbizottságban az épités engedélyezése körül felmerültek, *teljesen elsimultak*. Apróbb módositásokat végeztünk a terveken: főképen *az ablakok kisebbitése körül, hogy kevesebb üvegre* legyen szükség. Ezek a módositások azonban a terv eredeti strukturáját *nem érintik* és igy nincs is szükség uj versenytárgyalás kiirására. A magánépitési szakbizottság december közepén foglalkozik újra ezzel az üggyel, és az épitési engedély birtokában a polgármester *azonnal meg fogja hozni a versenytárgyalási döntés.*

Uj kiirások

Javitási és jókarbantartási munkákra faliórák, éjjeliőr-ellenőrzőlámpák, bélyegző, órák és menetrendórákhoz a Budapest Székesfővárosi közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi december hó 7-én délelőtt 10 óra.**

Tisztitási munkákra a Bszkrt és BHÉV. vonalak mentén levő emésztőgödrök, aknák, csatornák és szemétvermek részére. **Határidő: 1936. évi december hó 8-n délelőtt 10 óra.**

Patkány-, egér- és féregirtási munkákra a Beszkárt és a BHÉV. telepek üzemi és lakóépületek részére. **Határidő: 1936. évi december hó 9-én délelőtt 10 óra.**

1937. évi karbantartási munkákra a Beszkárt iró- és számológépei részére. **Határidő: 1936. évi december hó 10-én** délelőtt 10 óra.

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

„ESELGÉ“ szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Csak bosszuság lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

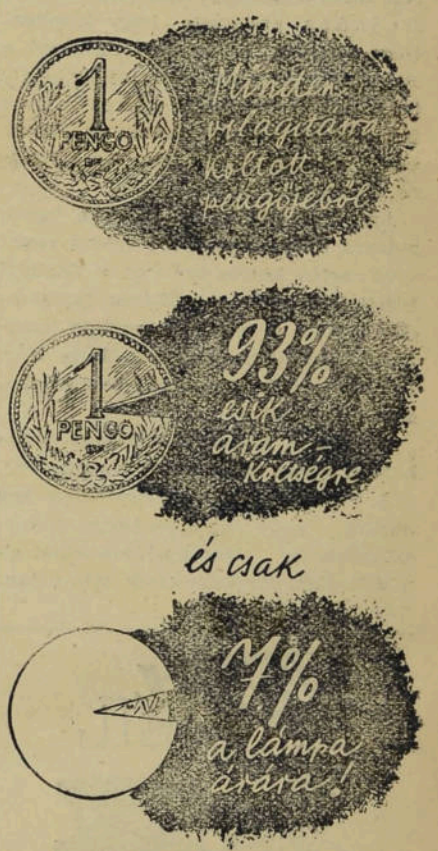
Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
I. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183 25

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39 szám Telefon: 1-891-18.

Uj telefon-bélyegzőjét csak **Beér Sándornál** rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

WIHART FERENC
épitész — épitőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

LIFT ** HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ** FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b. Telefon: 1-409-92.

XIV. évfolyam 50. szám

Budapest, 1936. december

UJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kecs Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános könyvtár, Budapest, VII., Revitzky-u. 1.

Torony után fürdő

Arról vannak hírek, hogy az OTI szanálni fogja a Király-fürdőt, egyesek szerint félmillióért, mások szerint nyolcszázötvenezer pengőért Ringerektől megvásárolja az ingatlant, lebontja az összes épületeket, kétmillió pengős költséggel három hatemeletes palotát épít az ezer négyszögöles telken, reumafürdővel, gőzfürdővel, ivócsarnokkal. A Fiumei-úti torony-gigász és a baleseti kórház megépítése után, íme, újabb nagyszerű alkotás! Az OTI nem tud mit csinálni a pénzével, elfogta az építés láza, amely azonban csak olyan irányban hat reá, hogy az káros és ártalmas legyen a székesfőváros közönsége számára.

Az OTI elnöke hivatalból tagja a főváros törvényhatósági bizottságának, a hivatalos fővárosnak azonban nincsen megfelelő képviselete az Országos Társadalombiztosító Intézet önkormányzatában. Mert ha lenne, akkor el kellene hangzania az OTI intéző-köreiben annak a megállapításnak, hogy sem kórház, sem fürdő építésére szükség nincsen, a fővárosnak van elég kórháza és fürdője, vegyék azokat igénybe a munkások és tisztviselők biztosító intézetei. Önálló kórház, saját fürdő megépítésére csak akkor kerülhet sor, ha nincs egyetlen elfoglalható ágy a főváros kórházaiban, nincs üres fürdőkabin a főváros intézményeiben, az ivókurát illetően pedig kifogyott a Hungária-forrás áldásthozó vize!

Meg kell mondanunk őszintén: a főváros és az önkormányzati alapon működő, hatalmas erkölcsi és anyagi javakkal rendelkező betegség-biztosító intézetek között nincs meg a szükséges harmónia. Emlékezzünk arra a késhegyig menő harcra, amelyet az egyik intézet folytatott a beruházó kölcsönök nyujtása alkalmával a főváros ellen, azt követelve, hogy az aranypengőben nyujtott kölcsönt ne a mindenkori törvényes pénznemben, hanem valóságos aranyban fizesse vissza a főváros. Ezt a Shylock-gesztust nem enyhítette az az érv, hogy öregség esetére biztosító alap pénzéről van szó, mert a főváros közületének pregnáns érdekei és szempontjai legalább is annyira figyelemreméltóak, mint az OTI vagy a MABI bármelyik alapja. A kölcsön-szerződés esetében a belügyminiszter utasította rendre a túlmohó és túlkapzsi biztosító intézetet, a legújabban aktuális fürdő-ügyben is a kormányzat feladata, hogy lenyesse az OTI merész ambicióit. A belügyminiszter ugyanúgy legfelsőbb hatósága a két társadalombiztosító intézetnek, mint a főváros önkormányzatának. Csináljon rendet Kozma Miklós az OTI és a MABI portáján és tiltsa le az efajta fürdő-üzleteket, amelyek nem is titkolt merényletek a főváros zsebe és presztizse ellen!

Az Eucharisztikus Világkongresszus számára a főváros legmesszebbmenő támogatását jelenti be a polgármester

A főváros minden rendü és rangu lakósa boldog és büszke örömmel veszi tudomásul Ószentsége elhatározását — A főváros a világkongresszus előkészitő munkálataira nyolcvanezer pengőt vett fel a jövő évi költségvetésbe

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A római Szentszék azon döntése, hogy 1938-ban a Szent István jubileumra való tekintettel Budapest lesz a harmincnegyedik Eucharisztikus Kongresszus színhelye, Budapest, de az egész ország katolikus társadalmának is régi reménységét váltja valóra. A városháza vezető tisztviselői, nem különben a várospolitikai pártok minden vonatkozásban nagy örömmel vették tudomásul *Heylen* namur i püspöknek, a nemzetközi eucharisztikus kongresszusokat előkészítő bizottság elnökének *Serédi* Jusztinián biboros hercegprimáshoz intézett levelét, amely szerint az a valóságos népvándorlás, amelyet egy-egy nemzetközi eucharisztikus kongresszus jelent, 1938-ban Budapestre fog megindulni.

Annak jelentőségét, hogy az Eucharisztikus Kongresszust 1938-ban Budapesten rendezik,

Szendy Károly

polgármester a következőkben méltatta az *Uj Budapest* számára:

— Ugy én, mint a főváros valamennyi polgára mélységes hódolattal és nagy lelki megelégedéssel vettünk tudomást Őszentsége elhatározásáról. Különleges jelentősége van ennek a kongresszusnak azért, mert — mint az Actio Catholica elnöksége is megállapítja — ez a kitüntető megbízás rendkívüli megbecsülését jelenti a magyar nemzetnek: nemcsupán a Szentszék részéről, hanem a Szentszék döntése nyomában kétségkívül az egész világ katolikusságának részéről is. Közel négyszázmillió katolikus fog az öt világrészben felfigyelni a pápa hívó szavára, annál is inkább, mert tizennégy esztendő óta, vagyis az 1924-i amsterdami világkongresszus óta, Budapest lesz az első hely, ahol a kongresszust ismét az európai kontinensen tartják.

— Ami a hivatalos főváros részvételét illeti — mondotta munkatársunknak Szendy polgármester — magától értetődő, hogy a főváros a legteljesebb lelkesedéssel kapcsolódik bele a budapesti Eucharisztikus Kongresszust előkészítő főbizottság munkájába. Az 1938-ra egybehivandó világkongresszus előkészítő munkálataira a jövő esztendei költségvetésbe már nyolcvanezer pengőt vett fel a főváros. Természetesen ennél jóval jelentősebb összeget fogunk az 1938-i költségelőirányzatba felvenni, aminthogy a Szent Imre év előkészítését illetve megrendezését annak idején kétszázezer pengővel támogatta a főváros.

— Természetes — fejezte be emelt hangon nyilatkozatát Szendy polgármester — az anyagi segítségen kívül minden lehetséges hatósági és hivatalos támogatással sietünk segítségére az előkészítő bizottságnak. Boldog és büszke vagyok, hogy az előkészítő bizottságnak azon kifejezett kívánságára, hogy a főváros a legmesszebbmenő mértékben támogassa a főbizottság munkáját, amelyet ez a Magyarországon még sohasem látott világmegmozdulás jelent, a legteljesebb és a leghatározottabb igennel válaszolhatok!

Mi a programom?

Beszélgetés Budapest uj alpolgármesterével

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Schuler Dezső dr., Budapest új alpolgármestere, hivatalát csak január közepén foglalhatja el. Az új fővárosi törvény értelmében a beiktatás előtt meg kell várni a tizennégy napos panaszolási határidő lejártát, és csak abban az esetben lehet a beiktatást eszközölni, ha az alpolgármester-választást senki sem panaszolta meg a közigazgatási bírósághoz, illetőleg a beadott panaszt a bíróság elutasította. A panasz beadási határideje december 23, ekkor azonban a karácsonyi ünnepek miatt a beiktatás céljából nem lehet közgyűlést egybehívni. De nem tartható közgyűlés január első hetében sem, a törvényhatósági bizottság szokásos karácsonyi szünete miatt, úgy hogy a beiktatásra január közepe előtt nem fog sor kerülni.

A beiktatásig *Schuler* alpolgármester régi hivatalát fogja ellátni: vezeti a szociálpolitikai ügyosztályt. Az új alpolgármestert a választást követő napon hivatali személyzete, barátainak és tisztelőinek nagy serege elárasztotta szerencsekivánataival. Az új alpolgármesterrel az első beszélgetést az *Uj Budapest* munkatársa folytatta.

Schuler Dezső

alpolgármester terveiről és célkitűzéseiről a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— A multban, amidőn a székesfőváros törvényhatóságának bizalma és szeretete hivatali elődeimet az alpolgármesteri székbe emelte, a választás után tartott beiktató beszédükben összefoglalták a jövőre vonatkozó programjukat is. Meg kell vallanom, hogy a legnagyobb zavarban volnék, ha alpolgármesterré történt megválasztásom után most tőlem is terveimet kérnék. Én mint tanácsnok sem tűztem ki külön célokat. Programom a polgármester programja volt, törekvésem pedig a polgármester céljainak minél teljesebb megvalósítása, mert a székesfőváros és az autonomia célkitűzéseinek ő a hivatott letéteményese.

— Megválasztásomban nemcsak az önkormányzat, hanem a polgármester úr bizalmának irányomban történt megnyilvánulását is látom. Mint alpol-

gármester tehát elsősorban arra fogok törekedni, hogy a polgármester céljait most már közvetlenül is támogatva, minden tekintetben minél teljesebb mértékben megfelelhessek bizalmának.

— A revizióm alá kerülő ügyosztályok új munkaterületet jelentenek számomra. Ezek ügymenetelébe minél intenzívebben be kívánok kapcsolódni. A közjótékonysági és szociálpolitikai ügyosztály tovább is hozzám fog tartozni és így azokat az ügyeket, amelyek közhivatali pályámon annyira a szivemhez nőttek, tovább is figyelemmel kisérhetem. Ennek az ügyosztálynak irányítását a multban sok szeretettel, jószándékkal és segítő készséggel végeztem. Szeretném, ha mint alpolgármester a jószándékot és a kölcsönös segítő készséget minden igaz ügy iránt úgy közvetlen munkatársaimban, mint a főváros minden tisztviselőiben és polgárában megerősíthetném, mert meg vagyok győződve arról, hogy ez esetben fővárosunk boldogulását mindannyian sokkal kevesebb akadállyal küzdve és sokkal hatékonyabban munkálkodhatunk.

Hézagpótló ujitás!

Van kisüveg **Hámandi** keserüvíz is 2—3-szori használatra **56 fillér**

Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések.
Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

Miért szedünk filmdijat?

Irta: **Felkay Ferenc dr.** tanácsnok

Több oldalról — úgy szülők, mint bizottsági tagok részéről — felmerült a kérdés: Miért szed filmdíjat a főváros? Erre a kérdésre adok választ, amikor vázolom az *Uj Budapest* hasábjain az oktató filmek jelentőségét a gyakorlati pedagógia terén.

A rohamosan fejlődő élet az oktatás terén is érezteti hatását és a régi rendszerekkel szemben mindig újabb és a mai kornak megfelelőbb módszereket kíván.

Az ismeretanyag, amit az egyes iskolatipusok tanmenete felölel, az idők folyamán annyira kibővült, hogy annak kizárólag tanítással való közlése szinte lehetetlenné vált. A munka megkönnyítésére hatalmas lehetőséget nyujt az oktatófilmek bevezetése.

A vetített képekkel történő szemléltető oktatás, a pedagógusok által már a film felfedezése előtt elismert és kedvelt módja volt a tanításnak. Azelőtt kezdetleges eszközökkel (laterna magika) vetített képekkel kísérték az előadásokat, hogy ezáltal a tanulóifjúság felfogó képességét a kettős érzékeltetés révén fokozzák és biztosítsák.

A film pedagógiai értéke többek közt abban rejlik, hogy a tanuló a bemutatott tananyagot esemény keretében látja, az élet folytonosságában és a maga teljes valóságában. A tanuló tehát maga válik az előtte lejátszódó esemény szemtanujává és a saját tehetsége, valamint képessége szerint fogja kiválogatni és magáévá tenni a lényeges fogalmi elemeket. A cselekmény folyamatosan pereg le szemei előtt, ami által a látottakat valósággal átéli. Magát a cselekményt megállítani nem képes, így hát teljes figyelmét az előadásra kell összpontosítania, mert a legkisebb figyelmetlenség a képek láncolatában megszakítást idézhet elő.

A fogalmi elemeknek összerakó kikeresése és felépítése nem ismeretlen a modern pedagógia eszközei között. Gondoljunk a biológiai, kémiai, vagy fizikai kísérletekre, melyek azonban a természetes keretekből kiszakítva, mesterségesen előkészítve jelennek meg a tanuló előtt és a tanítandó anyagnak csak bizonyos részére terjednek ki. Az *oktatófilm* ezzel szemben az egész anyagot folyamatosan, élethűen és a természetes keretek között mutatja be.

A pedagógusok évszázadokon át az analizálással, részekre bontással, a dolgok „elemei"-nek megtanításával igyekeztek az oktatást eredményessé tenni. Az oktatófilm bevezetésével *új eljárás jut* a tanító és a tanuló birtokába. Amit ugyanis az iskola eddig térben és időben való tagoltsága miatt elérni nem volt képes, azt most könnyen hozzáférhetővé teszi a film. Például a *halak*, vagy *rovarok* életkörülményeit sem az iskolai kirándulásokon, sem pedig a preparált állapotban őrzött példányokon a tanulóifjúsággal megismertetni nem lehetett. Ezzel szemben a legbonyolultabb folyamatok, például a madarak repülése, a növény fejlődése, stb. a lassított felvételek útján a legkisebb részletekben is *könnyen megfigyelhető*. Idegen világrészek faunájának és flórájának életmegnyilvánulása a tanuló előtt csak ezen az úton mutatható be eredménnyel. Az oktatófilmek tárgyának felsorolása egy cikk keretén belül, azok sokfélesége és nagy tömege miatt nem lehetséges.

A film gyakorlati alkalmazását az iskolai oktatás terén eddig nagy mértékben hátráltatta anyagának tűzveszélyes volta. A modern technika azonban ezt az akadályt leküzdötte és létrehozta *a nem robbanva égő* (egyesek szerint helytelenül *éghetetlennek nevezett)* filmanyagot. Ennek következtében az előállható tűzveszély lehetősége *a legcsekélyebbre csökkent*. Sikerült ezenfelül megszerkeszteni a tanulók által is könnyen kezelhető hordozható *keskenyfilm vetítőgépeket*, miáltal a kezelést külön gépész-szakember alkalmazása nélkül, az oktató maga látja el.

A közoktatási kormány bölcs előrelátással *filmdíjak beszedését rendelte el*, amely a felmerülő költségek részbeni fedezésére szolgál. Az egyes osztályok tananyagának megfelelően *oktató filmeket készittettünk* és a filmmel való oktatást intézményesen bevezettük nemcsak a közép- és középfokú, hanem az *elemi iskolákba* is. Gondoskodni kívánunk azután a jövőben arról is, hogy a filmoktatást a többi közoktatási intézmény munkájába bekapcsoljuk.

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Barcsa-utca 89. sz.
Tel. 1-438-71. Telep: VIII., Tánesics-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSI cserépkályha gyártásai
Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályhával. Átalakitásokat és javitásokat a l gpontosabban készit. 30 éves cég.

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

VÁROSHÁZI NOTESZ

HÁT HOGY AZ ALPOLGÁRMESTERT VÁLASZTÓ közgyülésről lekoptak a régi színes külsőségek, valóban nem lehet letagadni. A karzatok ugyan zsufoltak — sokan kiváncsiak az alpolgármester-választó közgyülés formaságaira, elsősorban a fővárosi szociális intézmények munkatársai — de hiányoznak a zászlók és a drapériák és főképen: hiányzik az az ünnepélyes hangulat, amely velejárója volt még nem is olyan régen a főtisztviselőválasztásoknak. Csak a nagyobb számmal eljövő bizottsági tagok levonulása a választó-helyiségbe, az első emeletre, mutatja, hogy ez a közgyülés mégis más, mint a többi.

Veronács mester, a közgyülés érdemes háznagya, természetesen boldogtalan, hogy nincsenek drapériák, diszruhás nemes ifjak az emelvényen, szőnyegek és villanylámpa-girlandok a karzatok oldalfalain elhelyezett címerek körül. Az ünnepélyes kivilágitás ugyan nem marad el, majd akkor lesz a nagy cécó, ha az új alpolgármester leteszi az esküt, de akkor viszont már minden késő!

Legalább négy hét telik el a közgyüléstől a megerősitésig, négy hét hosszú idő, akkor már nem az ujdonság ingerével fog hatni a választás, dehát hiába! — a törvény: törvény, azon pedig változtatni nem lehet, annál kevésbé, mert rendszerint szokott akadni valaki, aki az alpolgármester-választást megfellebbezi a közigazgatási bírósághoz. A hosszúra nyuló választási ceremónia alatt előbb meg kell választani a kijelölő választmányt, azután az jelöl az alpolgármesterségre, majd a jelöltekre szavaznak a bizottsági tag urak — élénkek a büffé-helyiségei, ahol Baitz őméltósága személyesen és nagy gonddal ügyel arra, hogy a jubiláló üzem ellen ne essék kifogás semilyen irányban. Feltünően sok a mezei had: volt városatyák jönnek el a társalgókba némiképen sütkérezni az elmult dicsőség verőfényében, sok a kérő-ember, a közeledő választások és kinevezések kapcsán.

A teremben is eléggé mozgalmas a vita, a BART-ügyben élesen csapnak össze az egymással szembenálló ellenfelek és minimális arányban győz a polgármesteri előterjesztés.

*

A BART-SZERZŐDÉS izgalmas vitája során azt kérdik Babarczy tanácsnoktól, a közlekedési ügyosztály nagytehetségü és általános népszerüségnek örvendő vezetőjétől:

— Aztán, Sándorkám, ha átveszi a főváros a BART-vonalakat, hol fogja a régi és hol fogja az új kocsikat járatni?

— Erre csak anekdotával felelhetek — feleli diplomatikusan mosolyogva Babarczy báró. — Az egyszeri huszárnak, amikor tizóraira megéhezett, odanyomott két darab ezüst koronást a tisztiszolgájának, hogy az egyikért hozzon sört, a másikért pedig szalámit. Vár, vár a huszártiszt, de a tisztiszolga nem jön vissza. Végre nagy nehezen előkerül, de sör és szalámi nélkül. Amikor pedig a gazdája rettenetesen pofonvágja, hogy miért jött üres kézzel haza, azt felelte a derék hadfi, hogy nem tudta: melyik koronáért hozzon szalámit, és melyikért sört.

— Ez a helyzet a BART-vonalakkal is — magyarázta meg az anekdotát általános derültség közepette a tanácsnok. — Ki fogjuk tudni jelölni azokat a kocsikat, amelyek a régi autóbusz üzemi útvonalakon, és azokat, amelyek a BART-vonalakon járnak. Nem kell bennünket félteni!

*

AZ UJ ALPOLGÁRMESTER ÖNÉLETRAJZA, ahogyan azt ezelőtt öt esztendővel György Endre könyve, az: Amíg városatya lettem ... számára megírta:

— 1881 május 23-án Ujverbászon, Bács-Bodrog vármegyében születtem. Szüleimmel 1886-ban kerültem Budapestre. Összes iskoláimat itt végeztem. Az államtudományi doktorátus megszerzése alkalmával, huszonkét esztendős koromban már négy esztendeje alkalmazottja voltam a fővárosnak. Nagykorúságom elérésekor kezdtem meg az egyéves önkéntesi szolgálatot és e szolgálatom alatt választott meg a főváros tanácsa fogalmazó gyakornokká. Többizben kerületi elöljáróságnál is szolgáltam. Pályafutásom legnagyobb része azonban a közjótékonysági ügyosztályban pergett le. 1914. nyarától kezdve harminchét hónapon át frontszolgálatot teljesítettem. 1917 őszén történt felmentésem után a szociálpolitikai ügyosztályban kaptam beosztást, ahol az akkori étkeztetési akciót szerveztem meg, majd Lobmayer Jenő dr. és később Liber Endre tanácsnok helyettese lettem. Az 1931. évi tisztújítás alkalmával választottak meg tanácsnoknak.

— Igazán nem készültem közigazgatási pályára. Amennyire tudom, anyai ágon összes felmenőim evangélikus papok, apai ágon pedig mindnyájan kántortanítók voltak, sőt összes testvéreim is tanítók. Édesapám csak a maga keresetére utalva, négy gyermeket nevelt és áldott jó szüleim segítése vitt engem — persze némi külső támogatás segítségével is — a városházára. Hálát adok azonban a jó Istennek, hogy ezt a sorsot szánta nekem, mert fiatal gyermekkorom óta érzéseim és gondolataim mindig a mások sorsával, a mások nyomorúságával foglalkoztak. Hivatásom és beosztásom inkább lehetővé teszik nekem azt, hogy embertársaim segítségére legyek, mintha más pálya jutott volna osztályrészemül!

— A feltünés és zaj nélkül való munkát és cselekedeteket szerettem mindig. A jól elvégzett eredményes munkáért nem vártam soha köszönetet. Mégis, — éppen úgy mint a harctéren a kitüntetések — itthon is megtalált fellebbvalóim és az önkormányzat tagjainak szeretete és bizalma, sőt egy Vörös Kereszt-jelvény alakjában a legmagasabb kitüntetés is.

— A jó Isten boldog és szép családdal áldott meg, s ha jóléttel nem is di-

csekedhetem, anyagi gondok sem bántanak. Épen ezért, mint magánember, főképen arra vágyódom, hogy amim van, az maradjon meg, de a közélet terén igényteljesebb vagyok. Szeretném elérni, hogy Budapesten, sőt mindenhol, ahol magyarok laknak, a nyomorúság és az inség, még ha a gazdasági viszonyok nem is javulnak, kisebb legyen, mint a multban volt. És szeretném megérni, hogy ezt az óhajtott jobbulást hosszú életen át mindig állandónak láthassam!

*

PIPERKOVICS BÁTOR ny. székesfővárosi alpolgármester és neje Czédly Márta leányát, Margitot eljegyezte Gaál András dr. egyetemi tanársegéd, Gaál Gusztáv dr. orvos és neje Urszény Katinka fia.

*

DAPSY VIKTOR DR. nyug. székesfővárosi I. osztályú tiszti orvos hosszas betegeskedés után elhunyt. Dapsy 1923-ban került a főváros szolgálatába, legutóljára az erzsébetvárosi előljáróságon teljesített szoglálatot. Ennek az évnek a tavaszán ment nyugalomba. Hűséges és nagytudású orvos-tisztviselője volt a fővárosnak. Temetésén kartársai teljes számmal megjelentek.

*

A KORMÁNYZÓ UR KENESEI KENESSEY Eleknek, a Széchenyi-gyógyfürdő felügyelő-pénztárosának, átlagon felüli háborús teljesítményei elismeréseképen a szolgálaton-kívüli viszonylatban a századosi rendfokozat címét adományozta.

A húsbárók és a Községi

— Egy jubileum margójára —

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Háborúság és fegyvercsörgés közepette, egyébként azonban szerényen és feltünés nélkül ünnepelte a főváros hatósága és közönsége az elmult napokban a Községi Élelmiszerárusító Üzem negyedszázados jubileumát. A huszonötéves évfordulót *a néptömegek megelégedettsége* avatja igazi ünneppé, azonban ünneprontás-számba mennek azok a különféle érdekeltségek részéről elhangzó beszédek, interpellációk és támadások, amelyek a hentes és mészáros-iparosság gyilkos ellenségeképen tüntetik fel a Budapest egész közönségét olcsó, jó és friss áruval ellátó üzemet. Nem említve most *Éber* Antalnak a multban az önkormányzat majd valamennyi fórumán elhangzott támadásait a Községi Élelmiszerárusító Üzem ellen, elég egy gyarmatáru nagykereskedőnek, az ellenzéki *Vas* Imrének a törvényhatósági bizottság egyik legutóbbi közgyűlésén tett, gyülölettől elvakult megjegyzéseire utalni, amelyek ellenében a polgármesternek kellett erős hangon védelmébe vennie a községi virstlit.

Alig két és fél normális béke-esztendő esik az Élelmiszerüzem negyedszázados multjára, a többit a háború, a forradalmak és az általános gazdasági válság töltötte ki. Ez alatt a huszonöt esztendő alatt hallatlanul emelkedett nemcsak nívóban, de forgalomban is az üzem! Az első üzleti évben 14.622 métermázsa áruforgalmat ért el a Községi Élelmiszerárusító Üzem, 2,632.902 korona értékben, huszonöt esztendő mulva, 1935-ben már 199.088 métermázsa volt az üzem összes áruforgalma 12.864.259 pengő értékben. Huszonöt esztendővel ezelőtt 1910. december 2-án tizennégy üzlete útján kezdette meg az üzem működését, ma már az Élelmiszerüzem ötvenkét saját korszerű, higénikus és valóban hivatása magaslatán álló üzlettel áll a fogyasztó közönség rendelkezésére.

Ne elégedjünk meg azonban csak a külsőségekkel, a mindenesetre *frappánsul ható* számokkal, nézzünk kissé a kulisszák mögé, vizsgáljuk meg, mi a Községi Élelmiszerárusító Üzem szerepe és igazi hivatása, szemben a magánipar nemszünő panaszaival. Az objektiv igazság éles reflektor-fénye mellett mennyiben állanak helyt az éberantalok és vasimrék vádjai, *valóban közérdek-e* az Élelmiszerüzem, nem mészárosok és hentesek, hanem Budapest gondokkal küzködő népe szempontjából?

Az üzemnek a negyedszázados jubileum alkalmából rendelkezésünkre bocsátott adatai szerint az üzem üzleteiben átlag kilencvenezer ember fordul meg naponta, mint vevő és ha családonként csak három tagot veszünk alapul, úgy el lehet mondani, hogy a székesfőváros Községi Élelmiszerárusító Üzeme Budapest lakósságának *több mint negyedrészét* élelmezi! Az üzem nagyarányú üzleti forgalmát, forgótőke hiányában átlag hat százalékos kamatteher mellett igénybevett kétmillió pengő bankkölcsönnel bonyolította le a magánvállalkozással teljesen azonos verseny-feltételekkel, minden néven nevezendő szubvenció, előjog, kiváltság vagy egyéb könnyitések nélkül!

Nézzük azonban a legutóbbi negyedszázad alatt a magánipar alakulását! Hogyan *festenek közelről* a hentesek és mészárosok, akiket állítólag legyilkol a Községi Élelmiszerüzem, akiknek a hatóság veszi ki kezéből a falatot?

Illyefalvi I. Lajos dr. kitünő könyve: Budapest székesfőváros napjainkban és a világháború előtt — közli *az egyes ipartestületeletek taglétszámát*. Eszerint 1912-ben, vagyis a Községi Élelmiszerüzem megalakulását követő esztendőben 775 hentes és 671 mészáros működött Budapesten. 1930-ban viszont a hentesek száma az ipartestületi taglétszám szerint 901, a mészárosoké pedig 1241 volt. Vagyis a Községi Élelmiszerüzem működésének súlya alatt nemcsak, hogy nem fogyott, *hanem emelkedett* a valóban szánalomraméltó hentes és mészáros ipartestületek taglétszáma! A legutolsó esztendők iparos-létszámának alakulását illetően nem áll rendelkezésünkre pontos adat, de tudjuk és idejegyezzük, hogy valamennyi ipari ágazat közül — közvetlenül a pékek után — a *hentesek és mészárosok azok, akiknek a legtöbb házuk van Budapesten!*

Nem kétséges, hogy a mészárosok és hentesek jelentékeny része *kisember*, annyira kisember, hogy hetenként egy disznó, vagy egy szarvasmarha levágásával akarja megkeresni a maga és családja kenyerét. Már pedig egy százkilós disznó nem elég létalap arra, hogy annak feldolgozásából és eláru-sításából egy familia egy héten át megéljen és még üzletbért és adókat is fizessen. Nézzük azonban a „nagyokat". A milliós gyárakat, a nagy részvénytársaságokat, a húsbárókat, akik sunyi mosollyal örvendenek a háttérben, ha a közgyűlési rohamcsapatok az újvárosházán áldáz támadásra indulnak a községi virstli ellen!

A hentesárugyárak közül az egyik legnagyobb a *Lengyel hentesárugyár r. t.*, amely a Páva-utcában működik, hatvannégyezer pengő az alaptőkéje, százhatvan munkást és tisztviselőt foglalkoztat, nyolc fiók-üzlete van. Ez a tizennégy esztendeje alakult részvénytársaság saját bevallása szerint 269.151 pengő értékű ingatlannal és gyárberendezéssel rendelkezik, 5052 pengő a tőketartaléka, 25.035 pengő a rendes tartalékalapja, 73.730 pengő az értékcsökkenési tartaléka, 36.937 pengő a háramlási tartaléka és az elmult esztendőben *alaptőkéjének negyedét* tudta ilyen rendkivüli tartalékolások mellett is megkeresni!

A *Kozma Testvérek r. t.*, a másik nagy hentesárugyár részvénytársaság, 200 ezer pengős alaptőke mellett 35 ezer pengő értékcsökkenési alapot gyüjtött fennállásának nyolc esztendeje alatt, a *Zeidl r. t.*-nál 270 ezer pengős részvénytőke mellett tizennégy évi fennállás alatt a különféle címeken felretett tartalék-alapok 80 ezer pengőre rúgnak! A *Brauch kolbászárugyár r. t.* 600 ezer pengő alaptőkével és elnök-vezérigazgatóval folytatja kiterjedt üzemét.

Valamennyi hentesárugyár részvénytársaság közül ez a legrégibb gyár, amely már megtanulta, hogy *nem szükséges minden adatot* a kompaszban közzétenni.

Ezek a részvénytársaságok, ezek a milliós magánalakulatok, ezek a húsbárók azok, akik befektetett üzemi tőkéjükkel nemcsak, hogy elérik, sőt együttesen túl is haladják a Községi Élelmiszerüzem forgótőkéjét! *Ezeket a gyári üzemeket* álcázza a szegény húsiparos, ezek kartellirozzák hallgatólagos formában az egész ipart, ezek ellen a húsbárok — és nem a kisiparosok — ellen védte meg és fogja a jövőben is megvédenni a főváros nagy fogyasztó tömegeit a Községi Élelmiszerárusító üzem!

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

„ANTÓNIA" védjegyű
1 kilo Malátakávé 40 fill.

A jövő hét végén okvetlenül megtörténnek az összes kinevezések

Kempelen és Goszleth lesznek az uj tanácsnokok — Városházi hirek szerint a jövő év elején négy tanácsnoki állás fog megüresedni

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A törvényhatósági bizottság szerdai közgyülésén megejtett alpolgármesterválasztással végre megkezdődött a városházi előléptetések sorozata. A jövő szerdán, december 16-án *két új tanácsnokot* választ a törvényhatósági bizottság, egy jogi és egy műszaki minősítésűt. A műszaki minősítésü tanácsnoki állást illetően az egyetlen jelölt *Kempelen* Ágoston műszaki főtanácsos, a városrendezési ügyosztály érdemes vezetője. *Kempelennek* egyáltalában nem lesz ellenfele: a jelölés csupán abból a szempontból lesz érdekes, hogy a második és harmadik helyen jelölt műszaki főtanácsosok lesznek a legesélyesebb kandidánsok a legközelebbi műszaki tanácsnoki állásokra.

Az üresedésben levő két jogi minősitésü tanácsnoki állásból *csupán az egyiket* tölti be jövő szerdán a törvényhatósági bizottság. A többségi pártok megegyeztek abban, hogy *Goszleth* [illegible]nő dr. főjegyző, a belvárosi előljáróság vezetője lesz az új tanácsnok. Állítólag *Goszleth* rövid idő mulva nyugalomba fog vonulni, sőt arról is szó van, hogy január havában még másik két tanácsnok-előljáró is nyugdíjba megy. Ebben az esetben január, legkésőbb február havában *négy új tanácsnokot* választhat a törvényhatósági bizottság.

Mivel a jövő hét folyamán betöltésre kerülnek mindazok az állások, amelyek választás útján kerülnek betöltésre, semmi akadálya nincs annak, hogy *a kinevezés útján betöltésre kerülő állások is elintézést nyerjenek*. Mint az *Uj Budapest* munkatársa *illetékes helyen* értesül, a jövő hét folyamán az összes kinevezések is meg fognak történni. A polgármesternek a kinevezések gyors megejtésével az a célja, hogy január elsejétől kezdve *már a magasabb illetményben részesüljenek* a kinevezett tisztviselők, ami csak úgy lehetséges, ha az újonnan kinevezettek *még január elseje előtt* leteszik a hivatali esküt.

Németh Miklós
könyvkötő és diszmüves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 3
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.
Telefon: 1–526–67

Preszly Elemér főispáni beszédéhez

Irta: Szőke Gyula dr.

Pest vármegye főispánja beiktató beszédében hangsúlyozta, hogy a kormányzatra bizott megyei törvényhatóság jó viszonyban kiván élni Budapest székesfőváros törvényhatóságával, és ő ennek a testvéries életnek lesz a szószólója. Bizonyos, hogy amit *Preszly* Elemér elgondolt, azt mondotta és amit mondott, annak megfelelően fog cselekedni.

Az is bizonyos, hogy a két törvényhatóság valóban a legjobb egyetértésben kiván élni. Természetesen a gyakorlati élet másképen rendelkezik akárhányszor, mint amint mi szeretnők és a legszebb gondolatoknak is korlátot állít a megvalósulásuk elé. A közegészségügy, közélelmezés, köztisztaság, kultúra kérdései és ezen a téren a két közület munkássága, annak a költsége és eredménye akárhányszor szembekerül egymással. És az a legnagyobb feladat, hogy a szembekerült érdekeket úgy lehessen kielégíteni, a szembenálló feleket úgy lehessen meggyőzni, hogy sem a közérdek sérelmet ne szenvedjen, sem a közbéke ártalmára ne legyen.

A vármegye gyakran hivatkozik arra, hogy Budapest kultúrális berendezkedése idevonja a népeket, elszívja a vidéki városoktól és így azoknak nincs megfelelő fejlődési körük és anyagi erejük. Tévedés! Az emberek, a korok gazdasági és pénzügyi változásai szerint igyekeznek a városokba, *könnyebb* megélhetést remélve, majd törekednek vissza a vidékre az *olcsóbb* megélhetés érdekében. Ha a vidéki közületek alkalmat vesznek maguknak és megtalálják a módját, hogy az ő eredeti, vagy odatelepülő, vagy visszavándorló lakóinak megadják a művelődés megfelelő lehetőségét, ha a polgárság megkapja a falvakban is a szükséges óvodai, elemi iskolai-, gazdasági-, ipari oktatást, valamint az általános népművelés lehetőségeit, úgy éppen a megélhetés olcsóbbsága miatt nem fog a fővárosba sietni, főleg, ha a megfelelő munkaalkalmak is megteremtődnek és a közrend, köztisztaság és közigazgatás megfelelő fokra emelődik. Ennek az igazságát éppen az mutatja, hogy még a főváros környékén települnek le és nem akarnak sem a főváros terheiben, sem a fővárosi drágaság viselésében résztvenni!

Nemcsak a főváros környéke, de az egész Pest vármegye, sőt az ország tekintélyes része is feltétlenül és nagyon helyesen igénybe veszi a főváros kultúrális alkotásait, valamint az állam által itt alkotott intézményeket. Tagadhatatlan, hogy Budapest igen nagy áldozatot hozott és hoz állandóan, amelyek túlnőnek egy város keretein és az alkotójával együtt az egész ország művelődési fokát is igazolják és akárhányszor európai, sőt világviszonylatban jelentősek. Anélkül, hogy ezeknek az áldozatoknak az előnyét mérlegelni kívánnám a vármegyei törvényhatósággal szemben, ki kell emelnem, hogy a főváros ezzel *feltétlenül mentesíti a szomszéd törvényhatóságot ezeknek az egyébként legalább is részben reája háruló feladatoknak a teljesítése alól.*

A főváros közegészségügyi intézményei szintén nagyban túlnőttek még a milliós lakosú város keretein is. A fővárosi kórházakban ápoltak közel fele vidéki, akik a főváros anyagi terheihez semmivel sem járulnak hozzá. És ha figyelemben vesszük, hogy nemcsak a kórházak fenntartásával, de a szegény vidéki ápoltak ingyenes kezelésével is nagyban segítségére van a főváros a vidék népének, úgy egészen természetes, hogy méltányosan kérjük: *a vidék is hozzon áldozatot* kórház építésével, ápolási költségek viselésével, mert a mai, immár szűk keretek további bővítése módunkban nem áll.

Messze környék mezőgazdasági és kertészeti munkája eredményét értékesíti a főváros élelmezése és az egész Magyarország mezőgazdaságának legjobb fogyasztója Budapest lakossága. Feltétlenül méltánylandó körülmény a vidék részéről az a gondoskodás, amellyel a főváros nemcsak a környék, de az ország nagy részének a munkaeredményét biztosítani segít, amikor a közélelmezés irányításával és vásárok rendezésével módot nyujt az értékesítésre.

Tagadhatatlan azonban az is, hogy a főváros *rá van szorulva* a vidék termelésére és így az áldozatot nemcsak a vidék érdekében, hanem a saját lakosságának a javára is hozza. A vidék termelése tehát szoros összefüggésben van a város fogyasztásával és a két érdek összhangba hozása a két törvényhatóságnak igen komoly és nehéz feladata. Minél drágábban értékesíteni egyrészt, minél olcsóbban vásárolni másrészt, olyan két *egymástól távolálló érdek*, amelyet a hatóságok bölcsesége tudhat csak áthidalni az érdekek nagyságának komoly mérlegelésével és az életlehetőségek elfogulatlan vizsgálatával. A vásári rend méltányos megállapítása, a vámok helyes megszabása, a közvetítői kereskedelem működésének szorgos ellenőrzése, az árdrágítások megakadályozása, a piac forgalmának a felhasználásával a termelők kiuzsorázásának a megszüntetése, az árak oktalan letörésének, vagy felhajtásának helyes rendelkezésekkel való meggátlása, az összes érdekeltek kellő felvilágosítása, szigorú intése, ha kell komoly büntetése *mind azt a megértést* szolgálja, amely a szomszéd törvényhatóságok népét, de vele együtt a távolabbi vidékek lakosságát is a boldogulás felé vezeti. Ha van is valami igazság abban, hogy hazánk nemzetgazdasági és pénzügyi élete a nemzetközi forgalomtól függ és a nemzetközi gazdasági élet járszalagján kénytelen mozogni, még több igazság van abban, hogy egy ország lakóinak komoly megértése, egymás méltányos szolgálata, az érdekek kölcsönös tiszteletben tartása a nehézségeket igen-igen csökkenti és az ország boldogulását a nemzetközi élettől függetlenítve nagyban előmozdítja.

Ezért becsülendő nagyra Pest vármegye főispánjának jóakaró kijelentése és jóindulatú munkája. *Ezért értékelendő* Budapest székesfőváros polgármesterének buzgó igyekezete a megértés szolgálatában. De ezért kell nagyrabecsülni a Keresztény Községi Párt évtizedes törekvését is, amellyel a falu és város közötti ellentétet kiküszöbölni, a főváros és környéke, valamint a vidék közötti érdekösszeütközést letompítani és a különböző közületeket egymáshoz közös szolgálatra közelhozni igyekszik. A jól felfogott közérdekből hangsúlyozzuk, hogy nekünk nagy érdekünk a környék csatornázása és jó vízzel való ellátása. Enélkül *szinte hiábavaló* a főváros minden köztisztasági és közegészségügyi áldozata. Ezért hangsúlyozzuk ismételten és ismételten, hogy a főváros Vízművei, világítási és közlekedési eszközei álljanak a környék szolgálatára is anélkül, hogy ebből a főváros *külön anyagi hasznot* szerezne, hanem *csak a megfelelő áldozatok megtérítése* ellenében. Ezért nem emelünk soha kifogást, ha az államhatalom a vidék életszínvonalának az emelésére jobban igénybe veszi az államkincstár gazdasági erejét. A vidék emelkedése a főváros iparának és az ország kereskedelmének a fokozása, az emelkedő forgalom a főváros lakosságának is nagy haszna.

Nem akarom ezzel *Nagy Budapest* ábrándját tovább szőni és a megcsonkított ország területi és anyagi erejéhez úgyis nagy fővárost oktalanul bővíteni, amelyben az igények csak emelkednek, a költségek csak fokozódnak és az elszegényedés növekedik. Nem erre van szükség! Szükség van a helyes kiegyenlítődésre az ország részei között, a polgári életszínvonal emelésére, a gazdasági helyes megosztódásra, az egymás megértésére, a hatóságok és a nép vállvetett munkájára. Az ábrándvilágból le kell szállanunk a földi gyakorlati életre, amelyben egymást megértve, egymást segítve haladhatunk az ország és népe szebb jövője felé!

Tovább folyik a pereskedés Bódy Tivadar egy aláírása körül

Joga volt-e a Helyiérdekű vezérigazgatójának az igazgatóság nevében terhes kötelezettséget vállalni?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Most tárgyalta az ítélőtábla Szőke-tanácsa harmadízben a Nova fellebbezése alapján megindult pert, amelyben elsőfokon a Budapesti Helyiérdekű Vasutak lett pernyertes.

Keresetében a Hév négy nyugdíjasának éveken át fizetett nyugdíjilletményeit követeli vissza a Novától azzal az indokolással, hogy a négy nyugdíjas tulajdonképen a Nova szolgálatában állott.

A peranyagból kiderül, hogy a per folytatására alkalmat szolgáltató nyugdíjasokat annakidején Bódy Tivadar ny. polgármester, mint a Nova és Hév közös vezérigazgatója vette fel és állapította meg nyugdíjilletményeik jogosultságát is.

A legutóbb megtartott táblai tárgyaláson a Hév súlyos aktakötetet terjesztett a bíróság elé, azt bizonyítandó, hogy a nyugdíjazásokra vonatkozó határozatokat Bódy Tivadar saját személyében mint vezérigazgató hozta, anélkül, hogy ezekről az ügyekről az igazgatóságnak tudomása lett volna. A tábla által korábban elrendelt bizonyítási eljárás folyamán kihallgatott tanuk is eképen vallanak, és pedig azt, hogy a referensek által előterjesztett javaslatokat utolsó fokon Bódy Tivadar vezérigazgató hagyta jóvá.

A Hév jogi képviselője előadásából kiderült, hogy a nyugdíjat élvező tisztviselők teljes jóhiszeműséggel élvezik a nyugdíjszolgáltatást és így szociális szempontok kötik a Hév-et, hogy a peres eljárás szerint tulajdonképen a Novát terhelő nyugdíjakat a nyugdíjasoktól meg ne vonják.

A Nova jogi képviselőjének a táblán előadott ellenvetése szerint a Hév azon évek vezérigazgatói intézkedéseit kívánja a Novára áthárítani, melyek alatt a Hév-részvények 100%-ig a Nova birtokában voltak. Amikor azután 1932-ben a Beszkárt vette át a Hév részvényérdekeltségét, hosszú időn át kerestek olyan tényállásokat a Hévnél, melyekért a Novát felelősségre lehet vonni. Ez azután 1934-ben meg is történt, és ennek köszönhető a folyamatba tett per. Megállapítja az alperes Nova képviselője, hogy bár a vezérigazgató egyéni aláírása szerepel a nyugdíjazásokat tartalmazó kiadványokon: nem fér kétség ahoz, hogy az igazgatóság a vezérigazgató ténykedéseiről tudomással birt. Kifejti egyben alperes képviselője, hogy a vezérigazgató is tagja volt az igazgatóságnak. Utal különben arra is, hogy a Kúria hasonló esetekben döntött már arról, hogy vezérigazgatói ténykedések, habár kifejezetten nem igazgatósági határozatok végrehajtásáról van szó, olyanoknak tekintendők, mintha az igazgatóság egyetemleges határozatot hozott volna.

Kifejti azonban a Nova még azt is, hogy olyan nyugdíjasokat akar a Hév a Nova terhére átutalni, akik annakidején, nyugdíjilletményeikről való lemondás mellett léptek ki a Novától. A többi esetben pedig a Hév a régi Közuti nyugdíjasait vette fel olyképen, hogy nyugdíjjárulékaik beszámításával állapították meg nyugdíjigényüket annakidején.

Az ítélőtábla hosszas tanácskozás után úgy határozott, hogy az alperes Nova képviselője a tárgyalás folyamán előadottakat terjessze be írásban, a Hév pedig szolgáltasson be közgyűlési jegyzőkönyveket és évi jelentéseket abból az időből, amikor a szóbanforgó nyugdíjazások történtek. A tábla legközelebbi tárgyalását a jövő év januárjára tűzte ki ebben az ügyben.

„ESELGÉ“ szellőzőberendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

HIREK

Olvasóinkhoz!

Az Uj Budapest legközelebbi száma a karácsonyi ünnepekre való tekintettel, nem december 19-én, hanem december 22-én, kedden fog megjelenni.

Az Uj Budapest kiadóhivatala.

Modernizálják a László-közkórházat

Kőpavillonná építik át a kórház valamennyi fabarakkját

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Szent László közkórház, ahol tudvalevően a fertőző betegeket helyezik el, eredetileg csupa favázas barakkból állt és csak 1920 után kezdődött meg ezeknek kőpavillonokká való átalakítása. A közegészségügyi ügyosztály előre kidolgozott terv szerint kőpavillonokká építette át a fa-barakkokat, hogy így mennél gyorsabban eltüntesse a háborús közegészségügy szomorú maradványait.

Az átalakítás üteme azonban az utóbbi évek során lassúbbá vált. A költségvetés folytonos csökkenése ugyanis kihatással volt a kórház-fejlesztésre engedélyezett összegekre is. Ezek az összegek az utolsó esztendőkben már annyira lecsökkentek, hogy a szükséges javítási munkálatokon felül alig lehetett egy vagy legfeljebb két fa-barakkot kőpavillonná átépíteni.

A Szent László kórház területén ezidőszerint is még négy fa-barakk áll fent. Ezeknek átalakítása a rendes évi karbantartási hitelösszegből nem lehetséges, mert egy-egy barakknak kőpavillonná való átépítése mintegy harminckétezer pengőbe kerül. Ezért az összegért a deszkafalak helyére téglafal kerül, a kátránypapírral borított fatető helyére cseréptető. A nagyméretű barakk-kórtermekből kisebb és kényelmesebb betegszobák lesznek. Az átépítés során a pavillonokat megfelelő csatornázással, fürdő és mosdó-berendezéssel, hideg- és melegvízzel látják el. A most meglévő négy ideiglenes fa-barakkot kőpavillonná építik át, a kórház területén csak végleges építkezésű, jól berendezett pavillonok lesznek, ami a közönségnek a kórház iránti bizalmát fokozni fogja. A polgármester épen ezért előterjesztést tesz a közgyülésnek, hogy a fa-barakkok átépítésére szükséges 129.600 pengőnek a beruházó kölcsönből való kihasítására kapjon engedélyt.

Szigeti Endre a Budai Hirlap szerkesztője. Halász Árpád dr.-t, a Budai Hirlap eddigi felelős szerkesztőjét a polgármester tudvalevően a Fővárosi Közlöny felelős szerkesztőjévé nevezte ki. A Budai Hirlap új felelős szerkesztője Szigeti Endre hirlapíró-társunk, a Nemzeti Ujság fővárosi rovatvezetője, a fiatalabb újságíró nemzedék kiváló tagja.

FORD
V-8 nyolchengeres versenynélküli motorjával VEZET
ötüléses és hétüléses uj modelek raktáron megtekinthetők
Magyar főképviselet:
Hahn Arthur és Társai
VI., Andrássy-ut 10. Telefon: *1-136-19

Iványfi Andort nevezték ki a vásárcsarnokok és vásárok igazgatójává

Helyettese: Totth Ábris közélelmezési tanácsos

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Burg Ferenc közélelmezési főtanácsos még a nyár folyamán betöltötte hatvanadik életévét és harmincnyolcadik szolgálati évét. *Burg* esztendők óta mint a vásárcsarnokok és vásárok igazgatója fejtett ki eredményes tevékenységet. A polgármester úgy *Burg* Ferencet, mint *Drágffy* Gyula közélelmezési főtanácsost, aki *Burg* helyetteseképen működött és szintén kitöltötte szolgálati idejét, nyugdíjazta.

A vásárcsarnokok és vásárok új igazgatója *Iványfi* Andor közélelmezési tanácsos lett, aki legutóbb mint a javadalmi intézőség igazgatója működött. *Iványfi* régi, kipróbált tisztviselő, elsőrendű szakember. *Iványfi* helyettese *Totth* Ábris közélelmezési tanácsos lett, aki eddig mint helyettes vásár-igazgató értékes tisztviselője volt már a fővárosnak. *Iványfi* és *Totth* kétségtelenül legelsőrangú szakemberek, akiknek kezében biztosítva van a csarnokok és vásárok régi rendje.

December 31-én pontban éjfélkor megszünik a BART szerződése

*

Elég autobusza van a Beszkárt-nak a BART-vonalak átvételére és a BART sem megy tönkre a szerződés lejárta miatt

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A főváros törvényhatósági bizottsága szerdán tartott közgyülésében elfogadta a polgármester azon előterjesztését, hogy a Budapesti Autóbuszközlekedési rt. szerződését a pestkörnyéki autóbuszjáratok üzemkezelése tárgyában az 1936. december 31-én lejáró szerződés értelmében megszünteti, a pestkörnyéki autóbuszvonalakat pedig a Beszkárt veszi át. A BART-szerződés megszünése kapcsán előállott új helyzetről

illetékes helyen

a következőket mondották az Uj Budapest munkatársának:

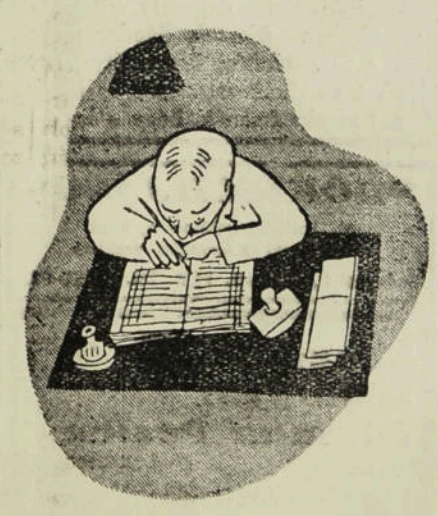
— A törvényhatósági bizottságot, amikor a BART különféle kérelmeit a polgármesteri javaslatok kapcsán elutasította, azon elgondolás vezette, hogy a mai viszonyok közepette a legnagyobb súllyal a Beszkárt pénzügyi helyzete esik latba. Ezzel kapcsolatban a közönséget elsősorban az a kérdés érdekli, van-e elég kocsija a Beszkárt autóbusz üzemének arra, hogy a szerződés lejártának pillanatában, december 31-én, éjfélkor, a BART vonalait átvegye és azokat tovább folytassa?

— Az ötven új autóbusz beszerzésével járó terheket csak annak reményében vállalhatja a Beszkárt, hogy ezeket a kocsikat nem kísérletezések alapján beállított új vonalakon, hanem a bevált pestkörnyéki vonalakon járatja. Az átvétel a szerződés szerinti határidőben meg fog történni, az a harminc, illetőleg tartalékkal együtt harmincnégy kocsi, amely a járatok átvételéhez szükséges, kocsiszineinkben rendelkezésre áll.

— Ezzel kapcsolatban rá kell mutatnunk arra a tévhitre, hogy az autóbuszüzem az új kocsikat a 7-es és más vonalakon állította be, tehát nincsenek kocsik a BART-vonalak átvételére. Ez tévedés! Mialatt ugyanis az új kocsik a régi útvonalakon jártak, a régi vonalakon járó régi kocsik tökéletes regeneráción mentek keresztül, ezek a kireperált, átlakkozott kocsik fogják a volt BART-vonalakon a szolgálatot lebonyolítani.

— Nincs igazuk azoknak, akik a szerződés megszüntetése kapcsán a BART-ban tezaurált nemzeti vagyont féltik. A BART-nak megmaradnak jövedelmező pestkörnyéki járatai: Nagykovácsira, Solymárra, Tökölre, Pilisvörösvárra, most kért Diósdra és a Dobogóköre is engedélyt. Kocsijait és személyzetét tehát foglalkoztatni fogja tudni, arról nem is beszélve, hogy egyelőre fennáll a BART és a Fővárosi Közmunkák Tanácsa között kötött szerződés a Margit-szigeti járatokat illetően.

hem csoda, hogy fáj a szeme...

Miért is dolgozik rossz világitásnál! Takarékoskodik? Akkor vegyen Tungsram duplaspirállámpát: csekély az áramfogyasztása, mégis jobb a fénye.

TUNGSRAM
DUPLASPIRÁLLÁMPA
óvja szemét!

Szövetkezeti Bolt
MEGNYILT
RÁKÓCZI ÚT 36.
Rókussal szemben.

Elégtételt kapott Pászthy János

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

1932. december hó 15-én *Büchler* József bizottsági tag a székesfőváros tanácsülésén *Pászthy* János bizottsági tagról azt állította, hogy „pénzért vállalkozott állás szerzésére a fővárosnál, mikor aztán az állásszerzés nem sikerült, a pénzt csak ügyvédi felhívásra adta vissza". *Pászthy* feljelentette *Büchlert* rágalmazásért. A budapesti büntető járásbíróság *Büchlert* rágalmazás vétségében bűnösnek mondotta ki és 200 pengő pénzbüntetésre ítélte. A pénzbüntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette.

Fellebbezés folytán most tárgyalta ezt a pert a budapesti kir. törvényszék *Szlávy* István dr. elnöklete alatt működő fellebbezési tanácsa. A büntetőtörvényszék a büntető járásbíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet jogerős.

MŰVÉSZI KÉP
ÉS HOFFMANN KÉPKERET
AZ IGAZI OTTHON DISZE!

ETERNA
BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Óraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal
E szelvény 10% engedményre jogosit

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert magánkutatója legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Szatócsháboru Budán

Melyik törvény alapján köteles üzletében vizvezetéket felszerelni F. A. fűszeres?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A II. kerületi elöljáróság, mint közegészségügyi hatóság, a múlt esztendőben elrendelte, hogy a kerületben üzlettel rendelkező F. A. fűszeres négy héten belül az üzlethelyiségben kézmosásra alkalmas vízvezetéket szereltessen és azt tiszta törülközővel, szappannal és körömkefével szerelje fel. Ugyanezen elöljárósági rendelet szerint F. A. fűszeres kötelezve van ugyancsak nyolc napon belül az üzlethelyiségből a lakásba nyiló kijáratot végleg megszüntetni és pedig úgy, hogy az üzlethelyiségben az átjáró ajtó elé az ajtót teljesen elfedő pultot, a lakás oldaláról pedig szekrényt kell állitani.

Az elöljáróság határozatát a kormányhatóság most megváltoztatta, azt mondván, hogy a közegészségügyi törvény rendelkezései csak azokra az életviszonyokra alkalmazhatók, amelyekről speciális törvény eltérően nem rendelkezik. Minthogy pedig a kereskedelmi üzlet helyére vonatkozóan közegészségügyi szempontok érvényesitéséről az ipartörvény gondoskodik, a közegészségügyi érdekből szükségesnek mutatkozó intézkedések csak az ipartörvény alapján tehetők.

A kereskedelmi miniszter az alsófokú véghatározotakat azzal semmisitette meg, hogy az elöljáróság mint elsőfokú iparhatóság hozzon új határozatot. amelyben a panaszos szatócs üzletében a közegészségügyi szempontból szükséges intézkedéseket végre kell hajtani. Az elöljáróság tehát most más indokolással kénytelen elrendelni ugyanazt, amit már egyszer elrendelt, — a szent bürokrácia nagyobb dicsőségére,

VÁLLALKOZÁS

Nagyarányu beruházásokba kezd tavasszal a Vizművek

A légoltalmi szempontokra is figyelemmel lesznek az új ikercsatornák megépitésénél — Több mint hétmillió pengőre rug az új beruházások értéke

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A Vizművek igazgatósága előterjesztést tett újabb nagyobbszabású beruházási munka végrehajtására. Ez a beruházási program két részből áll. Az egyik a káposztásmegyeri főtelephez vezető úgynevezett ikercsatorna tartalékvezetékének megépitésére vonatkozik, a másik pedig a budai vizellátást szolgáló főcsatorna tartalékának megépitésére.

Most, hogy a Vízművek fejlesztése nagy lépésekkel halad előre, az új kutak révén a víztermelés is jelentősen megnövekszik. A Vízművek elkészitett tehát egy tervet, amely a viszonyoknak megfelelően lehetővé teszi a régóta tervbevett tartalékcsatorna megépitését. Lemondtak arról, hogy a csatornát öntöttvas nyomócsövekből épitsék meg, ehelyett vasbeton-csatornát fognak lefektetni, ami által az eredetileg 4.5 millió pengőre kontemplált költségek 1.5 millió pengőre, tehát egyharmadára csökkennek.

Az új csatorna nem ikercsatornaként épül, miután ez a rendszer nem vált be. Két méter átmérőjü lesz a csatornaszelvény, amely napi 272.000 köbméter viz szállitására lesz képes. Az új csatorna elhelyezésénél a légoltalmi szempontokra is figyelemmel lesznek, ezért az ikercsatornától megfelelő távolságban helyezik le. A két csatorna között húsz méter távolság lesz. 5840 méter hosszúságban épitik meg az új tartalék vizvezetéki csatornát.

A másik beruházás, mint emlitettük, a budai oldal vízellátásának biztonságát fogja szolgálni. A káposztásmegyeri főteleptől indul ki ez az új vizvezető csatorna, amely a már meglévő csatorna tartalékául szolgál. 4600 méter hosszúságban 165 centiméter belső átmérővel épitik meg ezt a tartalékcsatornát, amelynek költsége 690.0000 pengő. Ilyenformán tehát összesen 2,109.000 pengőt igényel a Vízművek új beruházása.

A két nagy közmunkára a koratavaszi hónapokban fog sor kerülni.

Ki épitse meg a XIII. kerületi elöljáróságot?

A magánépitési szakbizottság végre hozzájárult az épitési engedély kiadásához

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A magánépitési szakbizottság hétfőn tartott ülésében hozzájárult a polgármester azon előterjesztéséhez, hogy a XIII. ker. elöljáróság épitésére vonatkozó tervekre a főváros magasépitési ügyosztálya megkapja az épitési engedélyt. A tervek a magánépitési szakbizottság által történt legutóbbi elutasitás óta bizonyos módositásokon mentek keresztül: ezek a módositások nem érintik a művészi kiképzést, nagyobbrészt a tér jobb kihasználását és az épitkezés gazdaságosabbá tételét célozzák.

Az épitkezési engedély kiadásával kapcsolatban *Wossala* Sándor tanácsnok, a magasépitési ügyosztály vezetője azt a nyilatkozatot tette az *Uj Budapest* munkatársának, hogy a legközelebbi napokban elkészül az ügyoszályi előterjesztés, hogy a megtartott nyilvános versenytárgyalás alapján kinek itéljék oda a föld-, kőmüves- és elhelyező munkákat. A magasépitési szakbizottság *a jövő hét elején tart ülést* és a polgármester még az ünnepek előtt dönteni is fog, hogy az épitkezés mennél előbb megkezdődjön.

Mindenesetre fontos a főváros ezen reprezentábilis épitkezése szempontjából, hogy arra valóban méltó, megbizható szakember váltsa valóra ifj. *Paulheim* Ferenc valóban értékes és szép tervét. Ezt a közmunkát nem szabad kezdő fiatalemberekre — akik még nem is dolgoztak a fővárosnak — bízni, hanem minden vonatkozásban kipróbált a fővárosnak már nagyobb közmunkát végzett vállalkozóra.

Gépészeti ügyosztályt állit fel hamarosan a polgármester

Egy kézbe tömörülnek az összes gépészeti vonatkozásu ügyek a városházán

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szendy polgármester a főváros mérnöki közigazgatás racionalizálására nagyjelentőségü lépést tesz a legközelebbi jövőben: sor kerül a gépészeti műszaki ügyosztály felállitására.

A polgármester elgondolása szerint az új ügyosztály élére tanácsnoki hatáskörrel felruházott ügyosztály vezető műszaki főtanácsos kerülne. Az új gépészeti ügyosztály munkakörébe tartoznának az összes fütési ügyek, a vágóhidak gépészeti berendezéseinek kezelése, a kórházak gépészeti berendezése, a fürdők műszaki felülvizsgálata, az árvizvédelemmel kapcsolatos gépi berendezések, általában a főváros valamennyi üzemének és intézményének minden gépészeti vonatkozásu ügye.

A gépészeti ügyosztály felállitása jelentős mértékben egyszerüsiti a mérnöki közigazgatás súlyos problémáját. Az új ügyosztály élére a főváros egyik legkiválóbb gépészmérnöke, jelenleg is vezető pozicióban működő műszaki főtanácsos fog kerülni.

Uj kiirások

Különféle minőségü és méretü koporsók, sirkeresztek, sirfelirati táblák és szemfedelek szállitására a Budapest Székesfővárosi Temetkezési Intézet részére. **Határidő: 1936. évi december hó 14-én délelőtt 10 óra.**

Papiráruk szállitására a székesfőváros intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi december hó 15-én délelőtt 10 óra.**

60.000 köteg nyirfa vesszőseprő szállitására a székesfőváros hivatalai. iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1936. évi december hó 16-án délelőtt 10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai-u. 11.
Telefon 1-481-34.

December hó 13-án és 17-én délután fél 3 órakor
ügetőversenyek

Csak bosszuság lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet körut 43. (Royal Apollónál)

GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel. 1-563-99.

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Kiotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 1—212-44

Épületüveges
Glatz András
tábla- és tükörüveg nagy raktára. Budapest, VIII Baross ucca 66-68, az udvarban jobbr. 72 éves cég — Telefon 1-324 87.

XIV. évfolyam 51—52. szám Budapest, 1936. december 23.

189

ÚJ BUDAPEST

VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 30 pengő
Fél évre ..... 15 pengő
Egyes szám ára 60 fillér

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DOBY ANDOR DR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Kass Ivor-utca 9.
Telefon: 1-828-23.
Postatakarékp. csekkszámla 30.913.

Tek. Fővárosi Nyilvános Könyvtár. Budapest, VIII., Reviczky-u. 1.

Választunk?

Hirek vannak arról, hogy az új választójogi törvény megalkotása kapcsán nemcsak országgyűlési képviselő-választások lesznek, hanem bizonyos átalakuláson megy át a községi választói jogosultságról szóló törvényes rendelkezés is és a jövő év őszén az urnák elé fog járulni Budapest népe, hogy új törvényhatósági bizottságot alakítson az új törvény alapján magának. Lehet, hogy a törvényhatósági bizottság újjáválasztásáról szóló hirek csak kisérletezések a közvélemény kipuhatolására, de az is lehetséges, hogy valóban a közhangulat szól amellett: ha új választói törvényünk lesz, kérdezzük meg Budapest népét, meg van-e elégedve a törvényhatósági bizottság közgyűlésének mai összetételével!

Bennünket természetszerűen a jobboldal szempontjából érdekel a kérdés és meggyőződésünk, hogy, ha új választásra kerül sor, a baloldal még jobban le fog törni, mint az a legutolsó választások alkalmával ténylegesen megtörtént. Abból a meggyőződésünkből sem csinálunk titkot, hogy az úgynevezett polgári ellenzéki pártok katasztrófális összeesése a legutóbbi választás során csak előjele volt az ezen az önmagát túlélt fronton bekövetkezendő teljes megsemmisülésnek. A szociáldemokrata párt helyzete a választások során pedig mindenkor külpolitikai események függvénye.

Karácsonykor különlegesen kötelező az őszinteség és ezért bevallhatjuk, hogy a két nagy többségi párt helyzete sem valami rózsás. A két vezér — Gömbös Gyula és Wolff Károly — halála elmélyítette a szakadékokat a két testvérnek csak gúnnyal nevezhető jobboldali párt között. A Nemzeti Egység Pártja a maga kétségbeejtően heterogén voltával, belső harcaival és laza pártfegyelmével nem tudja elfeledtetni azt sem, hogy ez a városházi párt az, amelynek legkevésbé van programja. De nem rózsás a belső viszonyokat illetően a helyzet a Keresztény Községi Pártban sem, ahol a politikai harcokban kipróbált régi generáció egyre nehezebben tudja megvédelmezni a hatalom bástyáit az egyre nagyobb elánnal felsorakozó fiatalság ostroma elől.

A választás hirének mene tekel-je észre kell, hogy térítse a széthúzókat és pártütőket, egységbe kell, hogy kovácsolja a két nagy jobboldali pártot és olyan városházi program kialakitását kell, hogy előidézze, amely jobban megfogja a tömegeket, mint az idejét mult dogmatika. A keresztény tömegek szavazatait az elkövetkezendő választások során keresztény reálpolitikával kell biztositani a keresztény várospolitika számára, mert csak ezen a módon biztosítható Wolff Károly szellemi hagyatékának élő és hatékony ereje!

A templomokon vagy fennmarad a kereszt, vagy felkerül helyére a pusztulást jelentő vörös zászló!

Irta: Szendy Károly

Templom ma nemcsak az Istenházát jelenti, hanem egy egész világnézeti felfogást, a világnézetek mai vad harcában egyenesen magát a kultúrát jelenti.

A templom jelenti a békét, a szeretetet és tiszteletet; a templom jelenti a megértést és türelmet nemcsak egyes emberek, hanem a társadalmi osztályok, sőt a nemzetek között is. A templom az, amely ezt a felzaklatott világot, kultúrális értékeivel együtt át tudja vezérelni a világkrízisen és egy jobb, egy szebb és boldogabb jövő útjára tudja téríteni az emberiséget.

A napjainkban dúló világnézeti harcban a templom védőbástya, amelyen vagy fentmarad a kereszt, vagy felkerül a kereszt helyébe a vért, pusztulást jelentő vörös zászló.

*

A társadalmi rendet felforgató harcnak borzalmait magunk is átszenvedtük, de a magyar nép hite, istenfélelme és hazaszeretete győzedelmeskedett minden felforgató szellem és erőszak felett.

A forradalom után elemi erővel újjáéledt vallásos felbúzdulás felrázta Budapest népét is. Minden vallásfelekezet hívei anyagi áldozatot nem kímélve, nemes versenyre keltek a szebbnél-szebb templomok felépítésére.

A főváros, mint Budapesten a római katolikus egyház kegyura, a többi vallásfelekezeteknek pedig megértő támogatója, szintén kivette a maga részét a templomépítő munkából.

A gazdasági fellendülés éveiben, különösen Budapest külső területein, a munkáslakta vidékeken, örömteli fényes ünnepségek keretében egymásután nyiltak meg a szebbnél-szebb templomok kapui a hivők ezreinek befogadására.

*

A gazdasági élet leromlása és az ezzel járó anyagi nehézségek a templom építkezések terén ma is változatlanul megnyilvánuló lelkes törekvéseket, szűkebb határok közé szorította. Mindamellett a főváros, a hivek áldozatkészségével egyetemben, a legnyomasztóbb anyagi körülmények mellett is megtalálja a módot és lehetőséget arra, hogy a kitüzött célok megvalósítására a megkezdett úton továbbhaladjon és Budapest hivő népe vallási életének elmélyítése és a lelkiszükségletek kielégítése érdekében tervszerűen tovább munkálkodjon.

*

A kegyuraséggal kapcsolatban az elmult évre visszatekintve jelentős eredményekről tudunk beszámolni. Nemrég, október hó folyamán adtuk át magasztos hivatásának a Haller-téri Középső-ferenc-városi római katolikus plébánia-templomot. A Fábián Gáspár épitőművész tervei szerint épült bazilikaszerű templom újabb disze fővárosunknak. December közepén érte el a falegyent a Kassai téren, a Petrovácz Gyula tervei szerint épülő herminamezei templom építkezése. A templom környéke ma még sivár pusztaság. A most épülő templom az első valóság, mely már előre mutatja a város jövő fejlődését, de mutatja a fejlődés új útjait is, melynek tengelyében és középpontjában a templom áll, nemcsak fizikai, hanem morális értelemben is.

November hó folyamán helyezte el a bíboros hercegprímás úr őfőméltósága a Szent Imre herceg útján épülő templom alapköveit. Ez a templom a már meglévő Ciszterci-rendi gimnázium és a jövőben megépülő ciszterci rendház között, Wälder Gyula müegyetemi tanár nagyvonalu elgondolásában egy egységes barokk stílü összefüggő komplekszumot fog alkotni.

Az új építkezések mellett régi értékeink megóvására is nagy gondot kell fordítanunk.

A budavári koronázó főtemplom, az egész ország büszkesége, mely minden ünnepség középpontjában áll. Idegenforgalmunk örvendetes növekedésével ma már nemcsak mi magunk, hanem az egész világ gyönyörködik koronázó templomunk és a Halász-bástya szépségeiben. Számokban ki sem lehet fejezni, hogy idegen vendégeink fényképfelvételei nyomán a világ minden táján milyen propagandát jelent nekünk, magyaroknak ez a templom. Sajnos ma még mindig állványok éktelenítik a torony nemes csipkézeteit, de minden erőfeszítéssel és áldozattal dolgozunk azon, hogy e templom minden szépségét megóvjuk és megőrizzük.

Féltő gondossággal tártuk fel Pest legrégibb templomának, a belvárosi főplébánia templomnak Mátyás király korából származó nemes gótikus emlékeit. Ezeket az értékeket méltó formában akarjuk utódainknak átadni. Természetesen nagy anyagi áldozatot is jelent számunkra ez a feladat, melyet csak több évre felosztva tudunk előteremteni. A legközelebbi program szerint a legszembeötlőbb hiányosságokat fogjuk pótolni, mely által a templom mai külső rom jellegét meg tudjuk szüntetni.

A Fő utcában, az állami számszékkel szemben áll egy szép, öreg barokk kápolna. Bizony sokan észre sem veszik már, hiszen az útrendezéssel félig elsüllyedt. — Érdekes kisérlettel foglalkozunk most. Az összes illetékes faktorok meghallgatása után Friedrich müszaki főtanácsos tervei szerint hozzáfogtunk a kápolna felemeléséhez. Remélhetőleg nemsokára nevezetessége lesz a fővárosnak a „felemelt" templom.

*

A főváros a vallási élet terén azonban nemcsak a kegyuri kötelezettségeinek tesz készséggel és lelkesedéssel eleget, hanem megértően nyújt segítőkezet a többi vallásfelekezetnek is. Rendszeres és rendkívüli évi segélyösszegekkel segíti elő a nemkatolikus hitfelekezeteket is, úgy hogy a főváros hivő lakossága vallászülönbség nélkül megtalálja lelkiszükségleteinek kielégítésére az „Isten házát".

Karácsony ünnepén a régi templomok épúgy, mint az újak, a díszesek és az egyszerűek mind megtelnek a hivők ezreivel. Az ég felé törő énekek és imádságok különböznek ugyan, de Istenben egyesülve egy nagy könyörgéssé alakulnak:

„Isten áldd meg a magyart!"

Padozati munkák
elsőrangu kivitelben
szlavóniai tölgy- és bükkparkét, tábla parkét, egyszerü és diszes kivitelben aszfaltparkét és hajópadlók
Pestszentlőrinci Parkétgyár és Gőzfürész Részvénytársaság
Budapest, V., Rudolf-tér 1. Telefon: 1—212—44.

Villamos világitási-,
erőátviteli-, csengőjelző-, távbeszélő- és rádióberendezések. Elektromos háztartási tüzhelyek.
THERMOLUX kft.
Budapest, VIII., Práter-utca 6.
Telefon: 1-383-38.

Csak bosszusága lesz
ha ócska zongorát vesz.
Vásároljon az ország egyetlen zongoragyárában ujjáalakitott, használt hangszert!
Musica
Budapest, VII., Erzsébet-körut 43. (Royal Apollónál)
GYÁRI UJ hangszerek feltünő olcsó árban — Alkalmi vételek, részletek havi P 25.-től váltó nélkül.

Karácsonyi problémák

Irta: Müller Antal

A paradoxonnak tetsző címet nem véletlenül és nem szokványosan, hanem tudatosan irtam az Uj Budapest karácsonyi számában megjelenő cikkem fölé. Kérdezi az olvasó: mi a karácsony problémája? Ezt eldöntik az egyházak tanitásai! Ami meg az egyéb problémákat illeti: minek azokat karácsonykor, a Béke, a Szeretet, a Megértés ünnepén háborgatni? A bethlehemi jászolhoz levett sarukkal közeledjünk, hagyjuk ki a problémákat, ezen az ünnepnapon a gyermek Jézus imádásában forrjunk össze mindannyian!

Sajnos: a Béke, a Szeretet, a Megértés hiányzik a magyar karácsonyfa alól, és ami a legnagyobb baj, hiányoznak a szociális gondolatok, azok az ezeréves eszmék, amelyek épen a betlehemi jászolból indultak termékenyítő útjukra ezelőtt majd kétezer esztendővel. Amennyire sivár volt ebben az esztendőben a magyar Advent, annyira leverő hatású a karácsonyfa alatt szorongó nincstelenek nagy tömege. A karácsonyi probléma azt jelenti, hogy nem szabad karácsonyi problémának lennie, ne legyenek kereset nélküliek, állástalanok, nyomorgók, érlelődjön terebélyes fává, karácsonyfává, a szociális gondolkodás, ami Urunk Jézus Krisztus tanitása!

*

A magyar Adventről irtam előbb. A karácsonyi ünnepet megelőző hetek békés csendjét három öngyilkosság híre verte fel. Eldobta az életet magától egy hétgyermekes nyugalmazott fővárosi altiszt, mint utolsó levelében megirta: nyomora miatt. A Dunának ment egy tizennyolc esztendős leány, mert nem tudott állást kapni.

Főbelőtte magát egy huszonkét éves érettségizett fiatalember, aki búcsúlevelében azt irta, hogy az álláshalmozók miatt lett öngyilkos és felhivta az úgynevezett illetékes tényezők figyelmét arra hogy senki két karéjjal ne szelhessen a szükös magyar kenyérből.

Itt van az első probléma: az álláshalmozások, a kettős állások, a családot fent nem tartó férjes asszonyok ügye. Ez a probléma jelentékeny mértékben városházi vonatkozású. Jól tudjuk és látjuk valamennyien, hány protekciós nagyságos és méltóságos asszony foglal helyet a fővárosi hivatalokban, akiknek állását nem merik felmondani, nem az ő munkájuk értéke, hanem az uruk összeköttetései miatt.

Az Uj Budapest valamikor — ha jól emlékszem két vagy három esztendővel ezelőtt — kimutatta, még pedig a statisztikai hivatal adatai alapján, hogy a fővárosnál alkalmazott férjes asszonyok túlnyomó nagyrésze gyermektelen, vagyis még azt sem mondhatják ezek a méltóságos irodahölgyek és tanitónők, hogy a saját és az uruk keresete sem elegendő a gyermekeik nevelésére. Mert nincs is gyermekük! Egy házaspár eszik két karéj kenyeret, az egyik karéj, de jó lenne egy állástalan öngyilkosjelölt számára!

*

Karácsonyi problémák! Legyen ez a karácsony termékenyítő hatású, induljon el a karácsonyfa alól a szociális gondolkodás, a rendszeresitett szociális gondoskodás, amely a forradalmaktól menti meg az eljövendő magyar karácsonyokat!

Hézagpótló ujitás!
Van kisüveg **Igmándi** keserüvíz is 2—3-szori használatra **56 fillér**
Kérjen mindenütt kisüveg keserüvizet

Steiner és Szimper
Cégtulajdonos: Steiner Mór
Disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Budapest, IX., Üllői-út 57.
Telefon: 1—306—29.

Pospischill Oswald
Budapest, VIII., Baross-utca 69. sz.
Tel. 1-430-71. Telep: VIII., Táncsics-utca 4/a.
Szabadalmazott FAMOSIA cserépkályha gyártásai Vállalja épületek berendezését a legjobb poltár agyagból készült saját gyártmányu cserépkályháival. Átalakitásokat és javitásokat a legpontosabban készit. 30 éves cég.

PROKISCH JÁNOS
okl. épitész, épitőmester, hites törvényszéki és árvaszéki szakértő
Budapest, I., Csaba-u. 11/a. Tel.: 1-563-99.

„ESELGÉ“ szellőző-berendezések
SCHUBAUER FERENC magánmérnök
Budapest, III., Föld-u. 51.
TELEFON: 1—622—06.

VÁROSHÁZI NOTESZ

MIRE E SOROK AZ OLVASÓ ELÉ KERÜLNEK: már szétszaladt az ünneplő városháza. A karácsonyi hét első napjai a reglama szerint még nem tartoznak az ünnepnapok közé, a valóság azonban mégis csak az, hogy ezekben a napokban már félárbócra hajtott munkaerővel dolgozik a fővárosnak egyébként annyira szorgalmas és pedáns hivatalnok-hadserege.

A város vezetősége ebben az esztendőben az őszi hónapok túldimenzionált munkateljesítménye után, néhány napos nyugalomra tért. Hétfőn volt bent a karácsonyi szünet előtt utoljára hivatalában Szendy polgármester, aki ről e pillanatban sem bizonyos még, külföldre utazik-e, vagy budai villája és visegrádi tuszkulánuma között ossza-e meg az ünnepnapokat. Egy bizonyos csupán: a polgármester január hetedikéig nem jön vissza hivatalába, bár valószínűnek tetszik, hogy ha az új esztendő napját Budapesten tölti, fogadni fogja a városi pártok gratuláló küldöttségeit.

Hála Ilovszky Jánosnak és Sümegi Vilmos közgyűlési interpellációinak, továbbá Szendy polgármester valóban nagyszerű kollégiális érzésének: a karácsonyi segély ebben az esztendőben a szokottnál korábban érkezett el a tisztviselői hajlékokba, hogy az apró ajándékok illuziójával aranyozza be a szürke hétköznapok egymásutánját. Ami viszont a nagyobb értékű kriszkindlit: a státusrendezések során végre bekövetkezett kinevezéseket illeti: sokaknak örömet, de bizony még több hivatalnoknak keserű csalódást hozott a karácsony. Mint mindig történni szokott: több az elégedetlen, mint a megelégedett, több a csalódás, mint az öröm. Azonban bizonyos az, hogy abszolut igazság nincs és a polgármester nem tehetett egyebet, mint hogy legjobb igyekezete szerint iparkodott az abszolut igazságot, — amelynek ezer és ezer különleges tényezője van — megközelíteni. Ahogyan a jó szive diktálta...

*

A POLGÁRMESTER JÓ SZIVÉRŐL tettünk említést az előbb. Engedtessék meg nekünk, hogy ezekben az ünnepi órákban a városháza kisebb és nagyobb jelentőségű pletykáinak összehordása helyett apró történeteket meséljünk el Szendy Károly jóságos szivéről.

Az egyik történetet, amelyik arról szól, hogy a polgármester meglátta és megfigyelte a Borvendég-rekviemen a Rózsák-terén lévő templomban térdeplő fiatalembert, magához hivatta és amikor megtudta, hogy állástalan, kocsijába ültette, kivitte az Elektromos művekhez, állást és ruhát adott neki, — már elmondotta a Városházi Notesz. Az itt sorra kerülő két kis történet a polgármester jó szivén kivül amellett is bizonyít, hogy mennyire másként forog a bürokrácia óriási kereke, ha azt Szendy Károlynak a megérzésben jó szive, de a kivitelben acélos energiája olajozza!

*

AZ EGYIK HIDEG DECEMBERI NAPON — még pedig csütörtöki napon — csendes volt a polgármester titkári szobája. Kenessey Gizinek, Szendy Károly népszerű titkárnőjének, aki különben az első és eleddig egyetlen segédhivatali igazgatója a fővárosnak, néhány nyugodt perce volt, lévén a polgármester a tanácsnokok értekezletén. A polgármester távolléte kapcsán könnyen elintézhetők voltak azok a jelentkezések, amelyek kivétel nélkül a maguk kisebb-nagyobb ügyében a polgármesterrel kívántak személyes összeköttetésbe jönni.

Egyszerre csak megszólal a telefon. Gyenge, bátortalan férfihang kérdezi, hogy ki beszél a drót másik végén:

— Alázattal kérem, a polgármester úr őméltóságával óhajtanék tisztelettel beszélni!

— Kicsoda maga, jó ember, és mit akar a polgármester úrtól? — kérdezte résztvevő hangon Kenessey Gizi.

— Én kérem — reszketett a hang fázósan és sirón a telefonon keresztül — Nagy János vagyok, állásnélküli asztalos. Angyalföldön lakom a Szabolcs-utcában. Azaz csak laktam, mert most pakolják ki a pár bútoromat, meg a négy gyermekemet az udvarra. Ha a polgármester úrtól nem kapok szükséglakást, a családommal a Dunának mehetek! Nincs egyetlen fillérem, nem tudom itthagyni a családot, hogy begyalogoljak a városházára: személyesen megkérni a méltóságos polgármester urat. A szomszéd füszeres engedte meg, hogy ingyen telefonáljak, azt mondják itt a népek, hogy a méltóságos úrnak olyan jó szive van, hogy bizonyosan segíteni fog rajtam!

— A polgármester úr ülésben van — felelte Kenessey Gizi — úgy sem tudná fogadni magát, ha bejönne. De várjon csak jó ember, azért én próbálok segíteni magán! Várjon a telefonnál!

A titkárnő bement a tanácsnoki értekezletbe, néhány szóval elreferálta a dolgot a polgármesternek, aki magához intette Schuler Dezsőt, akkor még tanácsnokot. Kenessey kisasszony Schuler kíséretében tért vissza a titkári szobába, és Schuler néhány perc alatt telefonon megkérdezte Nagy János pontos címét, majd autóba ült és kirobogott a helyszinére.

Nem ment üres kézzel Schuler Dezső! Vitt magával ebédjegyet, néhány pengő készpénzt, utalványt szükséglakásra. És intézkedett az iránt is, hogy Nagy János az állandóan segélyezettek listájára felkerüljön.

...Igy lett Nagy Jánosnak szükséglakása és boldog karácsonya és igy születnek a legendák Angyalföldön a mi Urunk ezerkilencszázharminchatodik esztendejében.

*

A MÁSIK TÖRTÉNET SZENDY KÁROLYNAK nemcsak a jó szivét, hanem a gyorsaságát és az expeditiv erejét is bizonyítja. Szól pedig ez a kis história a következőképen:

Az egyik szürke novembervégi délelőttön bizottsági tagok jártak a fuvartelepen, valamiféle helyszini szemle ügyében. Az egyik bizottsági tag megkérdi az igazgatót, van-e egy altisztje, aki egy táviratot vinne el a legközelebbi postahivatalba.

A távirat Szendy Károly polgármesternek volt címezve.

„Emberséges érzésére — táviratozta a bizottsági tag — és a fuvartelep munkásaival szemben tanusított mindenkori jóindulatára hivatkozva kérem Méltó-

Szabad kereskedelem, vagy pedig megkötöttebb gazdasági formák?

Bornemisza Géza nyilatkozata az aktuális kérdésekről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Bornemisza Géza, az iparügyi minisztérium vezetésével megbízott kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter volt szíves fogadni munkatársunkat és nyilatkozott a kereskedelmet érdeklő fontosabb kérdésekről.

Munkatársunknak arra a kérdésére, hogy a szabad kereskedelem, vagy pedig a megkötöttebb kereskedelmi formák felé halad-e a kereskedelmi élet, a miniszter úr a következőkben válaszolt:

— A szabad kereskedelem, amely a mult században és e század kezdetén jóformán az egész világon uralkodott, tulajdonképen csak egyik megjelenési formája volt a kerskedelemnek. A szabad kereskedelmi irányzat a maga teljességében csak Angliában jutott uralomra, a többi állam sohasem tudott berendezkedni teljesen a szabadkereskedelemre és fokozatosan bevezette a védővámokat.

— A háború utáni megváltozott helyzetben, amikor az államok közötti politikai bizalmatlanság is gátolta a gazdasági élet kifejlődését, a szabadkereskedelem elől is elvette a további szabad fejlődés lehetőségét. Ez a folyamat azonban nem jelenti szükségképen a gazdasági élet visszafejlődését, mert az emberiség gazdasági téren egyéb vonatkozásokban rendkívüli haladást tett, különösen áll ez a technikai előrehaladásra.

—A politikai viszonyok javulásával kétségtelenül együtt fog járni a nemzetek között egy fokozottabb összeműködés is. Természetesen nem lehet előre megmondani, hogy ennek az együttműködésnek mértéke a külkereskedelmi téren eléri-e majd a háború előtti idők szabadságát.

— Nagyméltóságodnak tapasztalata szerint a kereskedelem minden esetben a szabadkereskedelmi megoldások felé hajlik?

— *Egyáltalán nem!* Gyakran épen a kötött gazdasági rendszernek a szigorú bírálói azok, akik kényszerű gyakorlati okokból olyan rendszabályok bevezetését sürgetik, amelyek a gazdasági szabadság elvének homlokegyenest ellentmondanak. Ez is azt mutatja, hogy a kereskedelem kezd a szükségletekhez alkalmazkodni és minden kötöttség ellenére is keresi a foglalkozása érvényesülését. Az a meggyőződésem, hogy egyesült erővel és jóakarattal megtaláljuk majd azt az útat, amely a kereskedelem létjogosultságát a kényszerű megkötöttségben is biztosítja.

— Melyek a legaktuálisabb belkereskedelmi problémák?

— *Az áruházak árusítási kérdését*, legutóbb rendelettel szabályozta a kormány. Reméljük, hogy ez az intézkedés hosszabb időre nyugvópontra hozta ezt a hosszú idő óta megoldatlan kérdést. A gyárak detailárusítására vonatkozólag a tárgyalásokat folytatni kell az érdekeltekkel és olyan megoldásra kell törekedni, amely az adott viszonyok között *a legigazságosabb*. A kereskedelem képesítéshez kötésében még nem alakult ki a végleges állásfoglalás. A probléma rendkívül kényes és ahoz csak a legnagyobb óvatossággal szabad hozzányulni.

— A külkereskedelem terén mik a kormány intenciói — kérdezte munkatársunk.

— Külkereskedelmi téren a kormány mindent elkövet, hogy a legutóbbi devalvációk okozta, — remélhetőleg csak átmeneti nehézségeket, — *áthidalja*. A kormány célkitüzése kivitelünk versenyképességének és a magyar ipar nyersanyagszükségletének biztosítása. Ennek az érdekében legutóbb Olaszországgal, Németországgal, Jugoszláviával és Csehszlovákiával folytattunk eredményes tárgyalásokat, míg a többi államokkal is állandóan érintkezésben vagyunk, hogy érdekeinket érvényesítsük.

Raskó Oszkár.

---

ságodat, hogy ebben az egészséget veszélyeztető esős időjárásban tizennégy órát a szabadban dolgozó fuvartelepi munkások részére esőköpenyt sürgősen engedélyezni és kiutalni kegyeskedjék."

Délelőtt tíz órakor ment el ez a távirat. Déli harangszóra már valamennyi fuvartelepi munkás el volt látva vízhatlan köpönyeggel.

Ahogy mondani szokták: ehez a történethez valóban nem kell kommentár . . .

*

KEMPELEN ÁGOSTON, A FŐVÁROS most megválasztott műszaki tanácsnoka 1879-ben született Egerben. Szépunokája a hírneves feltalálónak, Kempelen Farkasnak és fia Kempelen Bélának, a fővárosi hivatásos tűzoltóság első főparancsnokának. Atyját, — aki lovaglás közben ért baleset következtében tragikus körülmények között hirtelen hunyt el — már hatéves korában elvesztette s így több testvérével együtt, meglehetősen szerény anyagi körülmények között nevelkedve kezdhette meg tanulmányait. Középiskolai tanulmányait a belvárosi főreáliskolában végezte el. Mindig az osztály legjobb tanulói közé tartozott s ezt honorálta a főváros tanácsa, amikor tizenhatéves korában édesanyja elvesztésekor, — most már teljesen árva — a Horgosi—Kárász-féle, évi 430 forintos ösztöndíjat az 1896. évben neki ítélték. Ez az igen jelentékeny anyagi támogatás tette lehetővé, hogy a szép eredménnyel lezárult középiskolai tanulmányait a Műegyetemen folytathatta. A kiváló szorgalmával és igyekezetével az ösztöndíjat a műegyetemi tanulmányai során végig megtartotta.

Ez alatt az idő alatt érlelődött meg benne az az elhatározás, hogy tudását és szorgalmas munkáját, — hálából az éveken át élvezett ösztöndíjért, — a fővárosnak fogja felajánlani. Ezt a szándékát hamar megvalósíthatta, mert még ugyanazon év: 1902. novemberében sikerült a fővárosnál alkalmazást nyernie. Működését ugyanabban az ügyosztályban kezdte, amelynek most tanácsnoka lett. A kezdő évek után, amikor régi főnöke Devecis Ferenc középítési igazgató lett, 1910. évben titkárul maga mellé vette s mint ilyen két évig, — a mérnöki hivatal személyzeti ügyeit és a közlekedési ügyeket is intézte. Ettől a beosztástól 1912-ben vált meg, amikor a közlekedési ügyosztályba osztották be. Közel húsz évig dolgozott ebben a munkakörben elsőrangú szakértővé képezte ki magát, majd 1931-ben visszakerült a városrendészeti ügyosztályba, amelynek Sipőcz, akkori polgármester megbízásából 1932. szeptemberében vezetője lett. Ebben a beosztásban a polgármester-változás után is megmaradt, sőt abban Szendy polgármester is megerősítette. Több mint négy évi eredményes munkálkodás jól megérdemelt jutalma volt a közgyűlés bizalmának megnyilvánulása.

*

A FŐVÁROSI ALKALMAZOTTAK NEMZETI SZÖVETSÉGÉNEK tisztviselő osztálya az idén is megrendezi kaszinó-helyiségében a Szilveszter-estét, amelyen neves művésznők és művészek működnek közre. Asztal-rendeléseket a kaszinó háznagyánál (telefon: 1-444-84.) kell eszközölni.

MAGYAR DOHÁNYTÖVEDÉK
JÓ Szivar
JÓ Cigaretta
JÓ Ünnep

A húsbárók nyolc hentesárugyárának százhuszonnyolc fiókja van Budapesten

Hol mutatkozik a Községi Élelmiszerüzem igazi árnivelláló hatása?

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Az Uj Budapest legutóbbi számában a Községi Élelmiszerárusító Üzem negyedszázados jubileuma kapcsán írt cikkünk azon megállapítása, hogy a részvénytársasági formában működő hentesárúgyárak befektetett üzemi tőkéjükkel nemcsak hogy elérik, de együttesen túl is haladják az Élelmiszerüzem forgótőkéjét — városgazdasági és közgazdasági körökben élénk feltünést keltett. Beigazolódott ugyanis, hogy azok a liberális megnyilatkozások, amelyek a főváros törvényhatósági bizottságában, nemkülönben a kereskedelmi élet különböző fórumain elhangzanak, tulajdonképen ezt a milliós nagyipart védik, holott ezekkel a hentesárúgyárakkal és nem a Községi Élelmiszerüzemmel szemben szorul a mészáros- és henteskisipar igazi védelemre.

A hentesárúgyárak terjeszkedésével kapcsolatban meg kell emékeznünk arról a memorandumról, amelyet a Fűszerkereskedők Országos Egyesüete intézett a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához. Ez a memorandum megállapítja, hogy a gyári detail-árusítás az élelmezési cikkek legkülönbözőbb fajtáira terjedt el. Igy például nyolc hentesárúgyárnak százhuszonnyolc fióküzlete van, amelyek a főváros főútvonalain foglalnak helyet, olyan magas házbérekkel, aminőket még bankok és kávéházak sem tudnak megfizetni. A helyzetet például jellemzi az, hogy a Körúton, a Nemzeti Szinháztól a Nyugati pályaudvarig a páros oldalon ma egyetlen csemegeüzlet sincs, ellenben három hentesárúgyárnak van négy fiókja, amelyek mindegyike egy korábbi kereskedőt irtott ki.

Ez a feltünő adat, a legélénkebben jellemzi azt a helyzetet, amelyet a Községi Élelmiszerüzem esetleges megszüntetése jelentene. Ha — amint arra vonatkozóan többször is elhangzott indítvány a fővárosi önkormányzat különböző forumain, — a magánkereskedelem venné át a Községi Élelmiszerüzemet, újból egy nagyvállalat keletkezne, amely a Községi Élelmiszerüzem ötvenkét fiókjával most már megalakitaná a húsbárók kartelljét, azt a kartelt, amely a Községi Élelmiszerüzem árnivelláló működése következtében nem tud létrejönni és amely végeredményben a kisipar teljes tönkretételét és a húsipar frontján a gyári detail-árusítás teljes győzelmét jelentené.

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

Móczár Gábor
egészségügyi berendezéseket tervező és kivitelező vállalata
Budapest, VIII., Magdolna ucca 4. szám.
Telefon: 1—435—47 és 1—347—80.

NEPTUN egészségügyi berendező, központi fütés, vizvezetékszerelő- és rokonszakmabeli iparosok termelő- és anyagbeszerző szövetkezete.
Budapest, VI., Csengery-utca 61. sz. Tel.: 1-291-78

Uj kölcsön?

Irta: Szőke Gyula dr.

Nagy tervek, nagy munkák, nagy gondok foglalkoztatják a főváros törvényhatóságát és annak polgármesterét. A főváros élete a világháború véres zivatarai alatt és után sem csökkent, sőt polgárai számának emelkedésével még emelkedtek azok a kötelezettségek, amelyek teljesítésére a törvényhatóság hivatott. A fővárost jövedelme és főleg a külföld előtt is ismert és elismert rendezett háztartása, valamint közismert hitele jelölik ki mindazon nehéz problémák megoldására, amelyeket a békés, a gazdasági világháború és a békés, de életekre menő világnézleti harcok a köz feladatává tesznek. Megcsonkított hazánk gazdasági nehézségei csak fokozzák a főváros kötelezettségét, melynek teljesítésében a város vezetősége soha sem volt konok, soha sem volt lagymatag, hanem mindig tevékeny, búzgó munkás. Két évtized gyakorlati élete mutatja, hogy a Keresztény Községi Párt által támogatott városi vezetőség a legnagyobb igyekezettel teljesítette feladatát és soha nem szünt meg az életfenntartáson kivül és felül mindazon feladatok teljesítését eszközölni, amelyeket az adott helyzet a közeljövő és a távolabbi szükségletek a főváros kötelezettségéül kijelöltek.

Hogy ez a nagy munka áldozattal járt, az természetes! Nemcsak a közszolgálat nagysága és az egyének életének szükebb keretek közé való szorítása, nemcsak a jövedelemről való kényszerű lemondás és a szűk vagyoni helyzethez megfelelő egyéni berendezkedés, hanem mindezeken felül az állami és városi hatóságok anyagiakban való támogatása a magasra szabott különféle adók szolgáltatása útján mutatják azt a nagy megértést és szolgálatkészséget, amelyet a főváros közönsége a nehéz helyzetben érez és tettekben gyakorol. Nemcsak azt teljesítjük, ami a mi törvényszerű feladatunk.

De látjuk, hogy mindez nem elég! A gazdasági élet nehézségei, a kereskedelem lecsökkenése, az ipar munkanélküliségei és a rossz termések a felnövekedő új nemzedék elhelyezkedését szinte lehetetlenné teszik. A magángazdaság elszegényedése, a magánvagyonok pusztulása, a családok tönkremenetele és az adóalanyok csökkenése szinte kényszerítik a közhatóságot, hogy ne csak elősegítse a kereskedelmet és vállalkozást, ne csak támogassa az ipart és könnyítse a megélhetést a fővárosban, valamint elősegítse a vidék termelésének a minél jobb értékesítését, de közmunkák kiadásával önmaga végezzen olyan új beruházásokat, amelyek elsősorban a főváros iparát és ezáltal a főváros népének a megélhetését a nagy gazdasági fellendülés bekövetkezéséig lehetővé teszi.

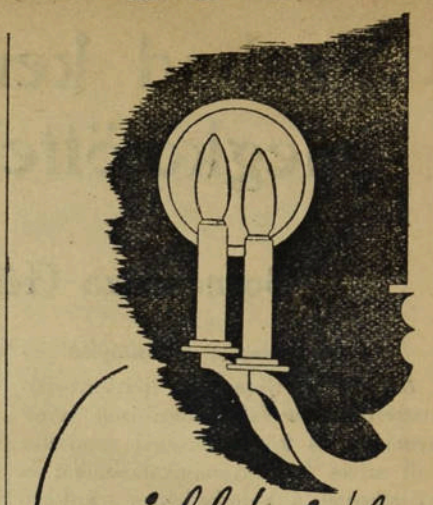
A közmunkákat pedig *pénz nélkül* keresztülvinni nem lehet. A kihitelezési módszer, amellyel nem szereztünk előnyös tapasztalatokat, legfeljebb pár évre tolja ki a fizetési kötelezettség teljesítését, de talán annál inkább emeli a kötelezettség nagyságát. Az adók és egyéb közszolgáltatások felemelése csak fokozza az úgyis annyira sújtott polgárság anyagi nehézségeit és amikor egyeseknek ezzel a szűkös megélhetést biztosítja, másokat az adóbehajtással még nagyobb veszélybe dönt. A főváros vagyona ingatlanokban, éspedig jórészt nem jövedelmező ingatlanokban fekszik, amelyek a béke éveiben nem arra voltak hivatva, hogy közvetlenül hozott jövedelemmel szolgálják a polgárság jólétét, hanem közvetve valamely hivatás betöltésével emeljék a város és a polgárság életét. Az egyházi és tanügyi, közegészségügyi és köztisztasági, közigazgatási és közművelődési intézmények vagyona és azok fenntartása az adókötelezettséget emeli, de azokból jövedelem, amelyet más célra lehet felhasználni, nincsen. A szociális és karitativ intézmények vagyona szintén nem tudja további szolgáltatás nélkül még a saját célját sem kiélni. Az üzemek nem nyerészkedést, hanem a főváros életét vannak hivatva elsősorban szolgálni és ha azokból mind több és több jövedelmet akarunk kapni, elveszítjük az üzemek elsődleges céljának szolgálatát és a polgárságnak máshonnan kell mindazt pótolni, amit ezen a réven közvetve kapni biztosan elért,

Nem marad más hátra, mint újból: *kölcsön felvétele*. Lehet? Szabad? Kell? Kérdések, amelyekre a szorgos megfontolás és az aggodalmas számítás ad feleletet. Nagy a főváros vagyona, nagy a hitele és nagy a megbízhatósága. Nagy a szükséglete, nagy az igénye és nagy a kötelezettsége. De ma már nagy az adóssága is, nagy annak a kamata, és nehéz, nagyon nehéz annak a teljesítése. Hacsak mint közületet nézzük a törvényhatóságot, úgy azt kell mondanunk, hogy szolgálnia kell a polgársága jogos igényeit. Ha a polgárság életét nézzük, azt kell mondani, hogy a főváros minden igyekezetét használja fel az élet megkönnyítésére. És ha az adósság sokaságát nézzük, azt kell mondanunk: vigyáznia kell, mert a kötelezettség, a szükséglet és az igény nem merítheti ki a hitelezők bizalmát és nem emelheti torony magasságra az adósságok tömegét.

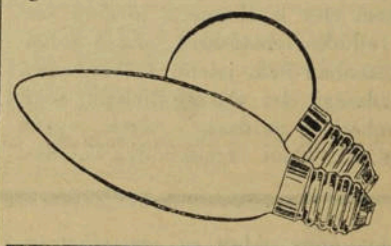
Azt szokták mondani, hogy egy közület kölcsönt csak *hasznothajtó beruházásra* vehet fel. Ez nem áll, ilyen nyersen, amint ez hangzik, mert a haszon lehet közvetett és mégis teljesíteni kell a beruházást. Azt is szokták mondani, hogy a közszükségletet ki kell elégíteni, és itt az áldozatkészségnek nem lehet határa. Ez sem áll egészen, mert a szükségletek szükségessége mérlegelendő és arányosítandó a teljesítési lehetőségekhez, különben nehéz a vállalt feladat teljesítése.

Végül azt is szokták mondani, hogy a főváros hitele korlátlan. Ez is tévedés. A hitel nagyságát előre megszabni nem lehet, azonban ennek is vannak határai. És nem kell várni, nem is szabad várni, amig a hitelezők és azok bizalma mondja meg, hogy elérkeztünk a határhoz, hanem az adósnak szorgos önmaga vizsgálata kell, hogy meglássa azt a kört, amelyen túl mennie nem szabad, sőt amelynek a vonaláig elérkezni sem szabad a hitel igénybevételénél. Különben nagyon hamar azt fogja látni, hogy az ő gazdasági tevékenységét már bizalmatlan szemmel nézik és az első kölcsön megtagadásával a korlátlan hitel hitelkorláttá változik át, amelyet pedig még akkor sem fog tudni átlépni, ha arra nagy, nagy szüksége volna.

Reméljük az új évvel a viszonyok javulását: hívő lélekkel várjuk a karácsonnyal a jó Isten segítségét; és tiszta polgári öntudattal, az eddig végzett munka megbecsülésével mérlegeljük a szükséglet és kötelezettség arányát és lehetőségét, hogy világnézeti álláspontunk gyakorlásával mind azt teljesíthessük a lehetőség határain belül, nagy eladósodás nélkül, amely a jogi és erkölcsi törvények szerint a főváros feladata, a főváros joga, a főváros kötelessége.

Csillárjába sugárzó fehér fényű uj TUNGSRAM KRYPTON gyertyalámpát gömblámpát!

Proczeller Bálint
kövező mester
Budapest, X., Korponai u. 11.
Telefon 1-481-32.

Zimankós téli időben *barátságos, meleg otthona lesz,* ha lakását

kétaknás

Mávag —

Jobbágy

~ folytonégő

kályhával fogja fűteni!

Több mint 2.0000 drb. használatban

Olcsó, gazdaságos, tiszta!

Magyar Királyi ÁLLAMI VASGYÁRAK Kereskedelmi Képviselete R.-T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 28.
Telefon: 1—273—20

December hó 25-én, 27-én és 31-én délután fél 3 órakor

ügetőversenyek

Budapest Székesfőváros Elektromos Müvei
fogyasztóinak kedvező fizetési feltételek mellett elad

Kettős villamos főzőlapokat, tüzhelyeket, forróviztárolókat.

60 havi részlet!
Alacsony áramegységárak!
Már 90 filléres havi részletfizetési dijért vásárolhat villamos főzőkészüléket.

Részletes felvilágositásért forduljon az V. Honvéd-u. 22. sz. alatti kiállitáshoz, ahol a mai kor követelményeinek megfelelő villamos berendezések, világitó testeket stb. valamint az összes háztartási készülékeket üzemközben is megtekintheti.

Meghibásodott villamos háztartási készülékét vigye magával, dijtalanul megvizsgáljuk és a javitásra vonatkozólag készséggel szolgálnak felvilágositással.

Hogyan fog Budapest 1938 májusában félmillió embert vendégül látni

Petrovácz Gyula az Eucharisztikus Világkongresszus műszaki és gazdasági előkészitéséről

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Szendy Károly polgármester az *Uj Budapest* legutóbbi számában azt a nyilatkozatot tette, hogy a főváros a legteljesebb lelkesedéssel kapcsolódik be a budapesti Eucharisztikus Kongresszust előkészítő bizottság munkájába. Azt is közölte a polgármester, hogy a főváros az anyagi segítségen kívül minden *lehetséges és hivatalos támogatással siet segítségére* az előkészítő bizottságnak. A Budapesten 1938-ban rendezendő Eucharisztikus Világkongresszus műszaki előkészítő bizottságának *Petrovácz* Gyula országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, az ismert templomépítő-műépítész áll az élén. A Kongresszus előkészítésének gyakorlati feladatairól és ezzel kapcsolatban a főváros segítségének szükségességéről

Petrovácz Gyula

a következőket mondotta az *Uj Budapest* munkatársának:

— Amilyen különös rendelkezése volt a jó Istennek az első karácsonykor, hogy a Szentföld egy jelentéktelen, legkisebb helységét: Betlehemet választotta ki a Megváltó születési helyéül, körülbelül hasonló a helyzetünk abban, hogy a tizennégy esztendő után Európába visszatérő Eucharisztikus Világkongresszus helyéül a pápa Magyarországot, ezt a megalázott, megcsonkított, letiport legkisebb országát Európának — választotta ki és ezzel a mi drága Budapestünket *Európa összes fővárosai között kitüntetően kiemelte.* Bizonyos, hogy ebben a tényben nemcsak a szenvedő Magyarországnak az egész világ előtt való megbecsülése foglaltatik benne, hanem hogy Szent István kilencszázados jubileumi évének jelentőségét is erősen fokozta a Szentatya.

— Óriási feladatot jelent Budapestnek, hogy ezen kitüntetésnek méltóan megfeleljen. A hátralevő idő alatt minden fővárosi intézkedésnek és tervezésnek szem előtt kell tartania, hogy *a súlyos felelősségnek, amely reánk hárul, minél tökéletesebben megfeleljünk.* A természet nagyban segítségünkre lesz, mert május 26—30-a között, — amikor a Kongresszus legfőbb ünnepségei fognak lezajlani — Budapest a tavaszi virágpompában ékeskedik! A Dunapart egész hosszában virágoznak a gesztenyefák, a budai hegyvidék, a ligetek és a kertek legszebb arcukat mutatják az idezarándokoló idegenek előtt.

— Ez azonban *még mind nem elég!* Az egyházi ünnepségek lebonyolítására az ügető-versenypálya már több ízben alkalmasnak bizonyult és ha azt most tribünökkel körülépítjük, az egész pálya hosszában és közepében felállítjuk az oltáros díszemelvényt, akkor félmillió ember befogadására a pálya feltétlenül alkalmas. A gyűléstermekkel *már baj van!* Sajnos: a fővárosnak már ötezer lélek befogadására alkalmas ülésterme sincs. Ezért minden erővel szorgalmazni kell és elő kell segíteni *a fedett sportcsarnoknak* a lóversenytéren való felépítését. A csarnoknak az elgondolások szerint sportcélokra alkalmas középmezeje és körülfutó tribünje teljesen megtöltve legalább *ötvenezer személy befogadására* kell, hogy alkalmas legyen. A sportcsarnoknak az építését már a tavasszal meg kell kezdeni és *nemzeti becsület* kérdése, hogy az 1938. május 26-ára teljesen készen legyen.

— A Szent Imre-év alkalmával szinte kapóra jött az autóbusz-garázs, amelyben azonban csak tizenötezer ember volt elhelyezhető. Most ennél nagyobb tömegekre kell számítani és ezért *a fedett sportcsarnok nélkül a Kongresszust megtartani nem lehet.* Kisebb vagy egyes nemzetekre kiterjedő gyűlések megrendezhetők a Vigadóban, a Városi Színházban, az Iparcsarnokban, a Budai Vigadóban vagy egyes nagyobb templomokban, de a Kongresszus főülésének csak a fedett sportcsarnok adhat *méltó és megfelelő keretet!*

— A Szent Jobb ünnepélyes körmenetét ezuttal át kell hozni a pesti oldalra, szerintem az Országházba kell ünnepélyesen lehozni és ott kell megtartani a külföld jelenlétében azt az országgyűlést, amely Szent István emlékét törvénybe iktatja. *Nincs kifogásunk* az ellen, hogy Székesfehérvárott is legyen egy országgyűlési ülés, de a Szent Jobbal kapcsolatos törvényhozási aktusnak csak *itt, Budapesten* van jogosultsága és lehetősége.

— Nagy felvonulásra alkalmas a mi Andrássy-útunk és annak zárótere: a Hősök-tere, ahol az ezeréves Magyarország egybekapcsolva a hősök emlékével, méltóan reprezentálja hazánk egész történelmét. A Kongresszus legfőbb aktusa: a szentséges körmenet ezuttal is a Dunán lesz megtartható a legméltóbban és utánozhatatlan formák között, úgy amint a Szent Imre-évben. Ezért *a Dunapart rendezésének összes problémái sürgősen megoldandók,* és a Dunapart egymillió ember áhitatos tömegének befogadására és zavartalan együtt tartására alkalmassá teendő. Különös súlyt kell helyezni a nagy szállodák előtti Dunapartnak minden akadálytól való teljes szabaddá tételére.

— A *szálloda* szóval értem el a legsúlyosabb problémához! Budapest még egy mezőgazdasági kiállítás igényének megfelelő szálloda-szoba-mennyiséggel sincs ellátva! Most mintegy százezer külföldi látogatására kell számítanunk, és ha a pápai legátust és a húszhoz közelálló számú bíborost el is tudják szállásolni a királyi palotában, a püspökök és érsekek ezreit pedig befogadhatják a főúri és egyházi paloták — a többinek elhelyezéséről a főváros idegenforgalmi hivatalának kell gondoskodnia! Még pedig szállodákban, penziókban és magánlakásokban, mert azt a külföldit, aki messze világból Budapestre jön, *tömegszállásokban elhelyezni nem lehet!* Itt tehát nagy szállodák megalkotása elkerülhetetlenül szükséges és ebből a fővárosnak is ki kell vennie a maga részét, de a magántőkét is támogatnia kell ilyen irányú törekvésében. A Gellért-szálló dependanszának magasítása, a tabáni fürdőszálló, a Margitszigeti kis szállodákra felépítendő egy-két emelet eddig az időpontig feltétlenül elkészülhet, de ezen túlmenően még a Dunaparton is szükség van szállodák építésére, illetőleg épületek szállodává való átalakítására.

— *A magyar vidék felszállításáról* és még ugyanaznap való visszaszállításáról filléres gyorsokkal kell gondoskodni, hogy ezeknek a tömegeknek Budapesten éjszakai szállásra ne legyen szükségük. Minden nagyobb ünnepségnél *a keresztes gyorsok* lesznek beállítandók, ellenben az élelmezésről ezek részére is a fővárosnak kell gondoskodnia. A milliós Budapest egy-két napon át másfélmilliós lélekszámúra szaporodik, akkor ezeknek élelemmel való ellátása fokozott gondosságot és külön élelmezési szervek felállítását teszi szükségessé. Már csak azért is, hogy a nagy kereslet mellett visszaélő árdrágítók *ne találhassák meg számításaikat!*

— A Kongresszus *minden sikerét* — fejezte be emelt hangon nyilatkozatát *Petrovácz* Gyula — *és kedvező benyomását tönkreteheti az a körülmény, ha akár a lakás, akár az ellátás terén nehézségek vagy visszaélések mutatkoznának!*

Halászbástyai Kőemléktár

Irta: Némethy Károly dr.

A Halászbástya északi tornyában elhelyezett Kőemléktár jelentősége a várostörténet és az egyetemes magyar kultúrtörténet nagyszerű középkori századainak megismerésére és értékelésére vonatkozólag állandóan növekszik. Nagyon örvendetes középkori gyűjteményünknek egyre nagyobb megbecsülése a külföld művészettörténeti szakemberei körében. Azok az esetek, amikor német, olasz, francia, lengyel, jugoszláv és cseh műtörténeti kutatók a múzeum egyes tárgyainak fényképfelvételét kérik és azokat a különböző szakfolyóiratokban közzéteszik, mind gyakoribbak lesznek.

Mikor ez év áprilisában a Nemzetközi Művészettörténeti Kongresszusok állandó bizottsága Budapesten ülésezett, elsősorban a középkori művészet- és építészettörténet művelői látogatták meg a Kőemléktárat és ott a helyszínen a legbehatóbb vitákat folytatták. A megbeszéléseken a kongresszus elnöke Paul Ganz, Paul Vitry, a párisi Louvre igazgatója, Hulin de Loo genfi professzor, Axel Romdahl professzor, a göteborgi nemzeti múzeum igazgatója, Cibulka prágai és Tzigara-Samurcas bukaresti professzorok vettek részt. Anyagunknak a vitát eldöntő tanusága alapján sikerült ott az addig kételkedő szakembereket is a magyar renaissanceformáknak feltünően korai, még a legismertebb nyugati humanista városokat is megelőző megjelenéséről meggyőzni. Sőt ezt a vezető szerepet a kiállított síremlékek és feliratok alapján még az Anjouk korára nézve is tudjuk bizonyítani. De nemcsak a korai megjelenés, hanem a művészeti érték is őszinte meglepetést keltett.

A gyűjtemény anyaga az utolsó évben felette értékes és történetileg nagyon fontos darabok révén lényegesen gazdagodott. Az építészeti és díszítő kőtöredékeknek egy nagyon tanulságos, a XIV. és XV. századból származó csoportja Bárczy István államtitkár letéteként került kiállításra. Ezt a gyüjteményt élete tavaszán meghalt fia, néhai Bárczy Károly gyüjtötte egybe nem csekély szivósággal, meglepő megértéssel és lelkes szeretettel és ezzel megható emléket állított rövid életének.

Egy további zárt lelet-csoport szinte egyedülálló jelentőséggl bír. 140 darab majdnem valamennyi közép- és nyugateurópai fejedelemség, püspökség, város és városszövetség pénzverdéiből származó ezüst tallér került napvilágra Zwack Béla Fortuna-utca 6. számú házának átépítési munkálatai közben. Az érmek kétharmada a fennálló törvények értelmében a múzum tulajdonába ment át, míg az utolsó harmadot a háztulajdonos a székesfővárosnak adományozta azzal a kikötéssel, hogy ez a rész az ajándékozó életében az ő őrizetében marad, aki azt az eredeti lelőhelyen nagyon hatásos módon kiállította.

A darabok a késői renaissance-kori tallérverés klasszikus idejében készültek, 1550 és 1570 között, tehát olyan korban, mikor Buda török megszállás alatt állott. A gyüjtemény gazdagsága és változatossága szinte arra utalnak, hogy az egyes darabokat tudatosan válogatták össze és egy pénzváltó, vagy éppenséggel gyüjtő rejtette el azokat, talán a Roggendorf-féle portyázások idejében. Ki kell emelni ezeket az adományokat, mert bizonyára Budapest egész polgársága hálás érettük és követendő példának tekinti. Történeti emlékekben olyan szegény városunk büszke multja megérdemli az áldozatkészséget.

A kisebb leletek közül elsősorban egy színezüstből készült díszlánceról kell megemlékezni. A hurokalakú láncszemek nagyon jellegzetes keveredését mutatják a késő gótikus és renaissance stilusformáknak, aminek nem mond ellen az a tény, hogy az egyik lelapított gyűrűn mester-szignatura gyanánt török betükkel Mehmed ötvösművész neve stancával van beütve. A régi és új, nyugati és keleti áramlatoknak ez a különös áthatása jellemző tükrözésben állítja elénk a török idők alatti iparművészet termelését. Ugyanezek a tünetek észlelhetők hat török pecsétgyűrűn is, melyeken a tulajdonos neve és évszám van bevésve. A hol egyszerűbb, hol gazdagabb ornamentika szintén a keleti és nyugati motivumok keresztezését tünteti fel.

Legújabban még egy további nagyfontosságú, véletlen lelet birtokába jutott a székesfőváros, s ez a gyüjtemény művészileg és történetileg legnagyobb értékű darabjai közé tartozik. Az Attila-utcai városi szeretetház lebontása alkalmából került elő egy mint építőanyag befalazott, vörösmárványból faragott, életnagyságon felüli emberi torzfej, melynek magassága, beleszámítva a sajnos, letört alsó állkapcsot, kerek fél métert tett ki. A vésőkezelés páratlan biztonsága és tökéletessége

A túladóztatott Magyarország

A közalkalmazottak fejenkint egyenesadó terhe két és félszer akkora, mint az országos átlag

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

Nehéz, szinte megfejthetetlen az a kérdés, hol van az adózási teljesítőképességnek és a megterhelésnek a határa. Hiába állapítja meg az államhatalom adózási szempontból a létminimumot, ha a megélhetésre szükséges legkisebb keresetü legalsóbb néposztályok a tömegfogyasztási cikkekre kivetett közvetett adók nyomását mégis súlyosnak érzik.

Nagyfontosságu ezért minden olyan kutatás, amely az összes közszolgáltatások terhét igyekszik felmérni az egyes foglalkozási ágak jövedelme alapján. Mert csak így tudhatjuk meg, hogy mennyire van igénybe véve az egyesek gazdasági ereje. Csak így állapítható meg, hogy van-e túladóztatás? És arányosan oszlik-e meg a közteher viselése az egyes társadalmi rétegek között? Csak így lehet eldönteni, hogy hol van az igazság olyankor, amikor egy-egy új adó felmerülésekor mindig szembekerülnek és állandó küzdelmet vívnak egymással a közterhek súlyosabb terhelése alól menekülni igyekvő termelési ágak.

Különösen figyelmet érdemel ezért az a nagyszabású tanulmány, amely Adóteher megoszlás cimen most jelent meg a Statisztikai Közlemények sorozatában.

Uttörő munka várt itt elvégzésre. Hiszen eddig csak szórványos kisérletek történtek az egyes érdekeltségek részéről és ezek sem terjedtek túl az egyenes adókon.

Annál nagyobb elismerés illeti Illyefalvi I. Lajos dr.-t, a fővárosi statisztikai hivatal érdemes igazgatóját, aki megszokott éleslátásával itt is megtalálta a tennivalókat. És nagy nyeresége a közgazdasági életnek, hogy Fellner Frigyes egyetemi tanár személyében szakembert tudott találni, aki elméleti képzettségének és gyakorlati tudásának az összetevésével utat tudott most vágni ezen az ismeretlen területen.

Fellner professzor külön mutatja be táblázataiban az egyenes adóteher megoszlását és külön a közvetett adóterheket, foglalkozási ágak szerint. Vizsgálódásait az 1932. évi állapot szerint végezte, amikor a 938 millió pengő összegü közszolgáltatásokból 513.2 millió esett az egyes adókra és 355.6 millió a közvetett adókból, vagyis a fogyasztási és forgalmi adókból, vámokból és jövedékekből folyt be. Ezekhez jött még a 69.3 millió társadalombiztositási járulék.

Az egyenes adókból egy-egy före eső hányad 59.07 pengő volt. Számszerint legnagyobb összeggel a mezőgazdaság szerepel az egyenes adóknál és ez a maximum 121.3 millió pengő volt, a boletta miatt a többi foglalkozási osztályokra áthárított 36 millió pengő levonása után. Tekintettel azonban arra, hogy ez a 2 millió kereső és 2.5 millió eltartott között oszlott meg, a mezőgazdaságban az egyenesadó terhe fejenként csak 26.95 pengőt tett ki. Tehát kevesebbet, mint a felét az országos fejkvótának. Igy az egyenes adókból a mezőgazdaságra esett a legkisebb hányad. Aminthogy itt a legkisebb a fejkvóta a jövedelemből is.

A bányászat és ipar fejkvótája 59.3 pengő volt. Vagyis csaknem annyi, mint az országos átlag. Jellemző azonban, hogy amíg a kisipart 68 millió pengő egyenesadó terhelte, és ez 51.17 pengő fejkvótának felelt meg, addig a gyáriparra eső 43.5 milliós adóteher egy főre számitva 78.86 pengőt ért el. A különböző fejkvótát az okozta, hogy a kisiparban 1.3 millió a keresők és eltartottak együttes száma, míg a gyáriparból csak 551 ezren éltek.

A kereskedelem 84.7 millió pengő egyenesadót fizetett. Igy fejkvótája 104.77 pengő volt. Itt különösen a pénz és hitelforgalom tünik fel, ahol az egyenesadók összege ugyan nem volt több 27.6 milliónál, de mert csak 45.592 főnyi népesség között oszlott meg, ezért az egy före eső egyenesadóhányad 604.41 pengőre rugva a maximumot képviselte.

Meglepően nagy összeggel szerepelnek a közalkalmazottak. Egyenesadójuk összege 36.3 millió pengő, ami 115.252 kereső s 140.659 eltartott közötti megoszlásban 141.96 pengő fejkvótának felel meg. Ez pedig közel harmadfélszerese az országos átlagnak és igy megdöl az a téves hit, hogy a közalkalmazottak adóterhe jelentéktelen.

A 178.871 főt számláló szabadfoglalkozásuak egyenesadó terhe 17.9 millió volt. Igy fejkvótájuk 100.19 pengő, szintén elég magas. De jelentékeny a „vagyonhasználmányból" élők és egyéb foglalkozásuak egyenesadó terhe is. Számszerüleg 111.6 millió. S mert 947.912 főből áll az idesorozottak létszáma — a fejkvótájuk 117.68 pengő.

Merőben más a kép a közvetett adók frontján. 1932-ben itt összesen 355.6 millió pengőt vett be a kincstár forgalmi és fogyasztási adókból, továbbá vámokból és jövedékekből. Fellner professzor szétbontogatta ezeket is és saját módszere szerint sorra megállapította, hogy az országos átlag szerint egy fejre eső 40.92 pengős hányaddal szemben mennyivel vannak terhelve az egyes foglalkozási rétegek.

Számszerüleg itt a bányászaté és az iparé a vezetőhely. Az itt tömörült népességre 110.8 millió közvetett adó esett. Ezt azonban olyan nagy létszámú és olyan kis fogyasztóképességü réteg viselte, hogy a fejkvóta átlagban 55.44 pengő. Amíg azonban az egyenesadókból a kisipart illette a nagyobb hányad, a közvetett adóknál már a gyáripar nyomult előre. De csak a fejkvótánál. A kisipar 60.4 milliós közvetett adóterhe ugyanis 45.41 pengős fejkvótát mutat, míg a gyáriparban 47.6 millió pengő összegü megterhelés ellenére 86.31 pengő a fejkvóta. Az okát nem nehéz megtalálni.

A kisipar kisebb fogyasztóképessége következtében olcsóbb és gyengébb minőségü cikkeket tud csak vásárolni, ezekután pedig kevesebb közvetett adó terheli.

Annál nagyobb a banküzlet közvetett adóterhe, ahol csak 4.2 millió ugyan az adó főösszege, mégis 92.05 pengő a fejkvóta. Azért, mert itt a legerősebb az átlagos fogyasztóképesség. A pénzintézetek vezetőállású tisztviselőinek, főleg az igazgatóknak fokozott teljesítőképessége nagyobb fogyasztásban jut kifejezésre.

A szabadfoglalkozásu értelmiséghez tartozók és a közalkalmazottak csaknem egyformán 63, illetve 64 pengő fejadó hányaddal vesznek részt a közvetett adókban. Igy ez a két kategória is jóval felül van az országos átlagon. Csak a mezőgazdaság jelentkezik itt is alacsony részesedéssel, 22.98 pengő fejkvótája a legkisebb arányu a közvetett adók között, — noha összegszerint 103.4 milliós adóösszege csaknem egyharmada az összeg közvetett adóknak. Gyenge fogyasztóképesség és túl nagy lélekszáma azonban leszorítja az arányt, hiszen a népességnek több mint a fele él mezőgazdaságból.

Mindenesetre megállapitható, hogy az ipar az államháztartás egyensúlyát jobban tudja biztositani, mint a mezőgazdaság. Végeredményben pedig azt látjuk, hogy a 4.9 milliárd pengőben kiszámított jövedelemre 938 millió közteher nehezedik. Igy az összeg közszolgáltatások a jövedelemnek a 19.04%-át igénylik. Ha azonban nem az egyéni jövedelmek bruttó összegét nézük, hanem kihámozzuk abból a tényleges teherviselőképességet, akkor Fellner professzor számításai szerint 591.1 millió pengő olyan megadóztatható jövedelem marad, amire 513.2 millió egyenes adó nehezedik. Ami azt jelenti, hogy a népesség adóereje 86.8 százalékig igénybe van véve és igy az egyenesadózás terén elérkezett az ország a túladóztatás határáig, a mai közvetett adók terhének a figyelembevétele mellett. Ha tehát ez a teher növekednék, akkor még kevesebb maradna egyenesadóra, megállna a fogyasztóképesség és nem fejlödnék a termelés.

---

egyesül ebben az emlékben a kifejezésnek olyan erejével és intenzitásával, mely az új leletnek nagyon előkelő helyet biztosit a Mátyás király alatti gótika és renaissance közötti érdekes átmeneti kultúra emlékei között.

Ezek a jellemző új leletek azonnali kiállítást érdemelnének, számos más, — talán kevesebb esztétikai értékkel bíró, — de történeti szempontból szintén nagyon fontos emlékkel együtt. Ezek a főváros különböző részein házbontások, csőfektetések, stb. alkalmával egyre tömegesebben kerülnek napvilágra. A Kőemléktár helységei az új leletek és szerzemények befogadására már is kicsinek bizonyulnak. A megoldásra többféle lehetőség kinálkozik, részben az egész székesfővárosi múzeumügy újjárendezésével összefüggésben.

Már gyakrabban felmerült az a terv, hogy valamennyi, a középkori budai királyi várpalotából származó töredéket, melyek manapság még különböző helyeken őriztetnek, egy speciális vármúzeumban gyűjtsük össze. Ha ez a gyűjtemény a Halászbástyán belül kerülne kiállításra, a többi emléket máshol, legmegfelelőbben a szintén új otthonra váró Történeti Múzeum keretében lehetne és kellene kiállítani. Ha viszont ez a feltételezett palotamúzeum más keretben létesülne, úgy a Halászbástya némi tehermentesítést nyerne, és a délfelől csatlakozó oszlopcsarnok bevonásával tekintélyes helynyereséget érhetnénk el. A látszólagosan szerény kötár nagy, — nemzetközi viszonylatban is számottevő szerepe parancsolóan állit az elé a feladat elé, hogy a kérdést régi nemzeti és városi kultúránk érdekében minél előbb általánosan kielégítő megoldás felé vigyük.

A főváros múzeumainak kitünő személyzete, élén Horváth Henrik igazgató, egyetemi magántanárral, olyan hatalmas munkát fejt ki, melynek eredményei ma már hazánk határain messze túl is megérdemelt elismerést szereztek a székesfőváros tudományos ténykedésének. Szakszerű ismertetések egész sora látott napvilágot s lassankint egész kis könyvtárra megy a kiadványok sorozata. Ha a kitünő múzeumi személyzet felkészültségét és lelkesedését az anyagi lehetőségek fogják kiegésziteni és meghatványozni, a székesfőváros óriási szolgálatot tesz a nemzeti kultúrának..

Büszkék lehetünk arra a kicsiny gyűjteményre is, mely hányatott sorsunk nemes értékeiről tesz tanuságot a halászbástyai Kőemléktárban is!

Fotocikkek
Szakáll Géza szaküzletében
BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.
Amatőrfelvételek kidolgozása
LEICA GÉPEK, KELLÉKEK, KIDOLGOZÁSOK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE

Faredőnyjavitást
zsaluzia és vászonroletta készitését, karbantartását és javitását szakszerüen, jótállással legolcsóbban vállalja
T. Kovács László, VI. Szinyei Merse-u. 34.
Telefon: 1-183 25

Épületüveges
Glatz András
tábla- és tükörüveg nagy raktára. Budapest, VIII. Baross ucca 66-68, az udvarban jobbra. 72 éves cég. — Telefon: 1-324-87.

ÉRDEMRENDEK
és miniatürök, nemesi cimerek
zománcozott jelvények
JEROUSCHEK-nél, IV., Váci-utca 39.szám Telefon: 1-891-18.

Walter Vilmos nyug. detektiv főfelügyelő bizalmi csoportok volt vezetőjének sikereiről ismert **magánkutatója** legmodernebb magányomozási technikával diszkréten nyomoz, megfigyel!
IV. Váci-u. 41/a. Telefon: 1-835-49.

Az árvaszék vesszőfutása

✡

A bank-kapitalizmus és a szociális gondolat harca az árvapénzek kihelyezésénél

— *Az Uj Budapest tudósítójától* —

A fővárosi gyámi tartalékalap által megvásárolni kényszerült három ingatlan ügyének pénzügyi bizottsági tárgyalása *igen-igen sokat ártott a fővárosi árvaszéknek.* Az árvaszéki pénzkezelés ellen a bizottságban elhangzott fulmináns támadások, nem különben az ezeket a beszédeket bőven ismertető baloldali sajtóközlemények *bizonyos ijedelmet* keltettek a nagyközönség körében. *Sipőcz* László, *Ágoston* Géza és *Csorna* Kálmán árvaszékének meg kellett érnie azt, hogy gyámok és gondnokok ijedten intéztek kérdést az iránt, vajon megvannak-e az árvapénzek, nem fenyegeti e veszély jelenleg is azokat a tőkéket, amelyeket a törvény értelmében a meghatározott módokon az árvaszék kezel?

Budapest székesfőváros árvaszéke nem érdemelte meg azt a szégyenteljes vesszőfutást, amelyben a legutóbbi hetekben az önkormányzat fórumain része volt. Kétségtelen, hogy történtek hibák, a polgármester által máris elrendelt vizsgálat meg fogja állapítani, szabad volt-e hinnie az árvaszék teljes ülésének, amikor hites szakértők jelentése alapján biztosítva látta az ingatlanban a törvényes fedezetet a kiadott kölcsönre, még akkor is, ha a szóbanforgó szakértő — akinek teljes jóhiszeműsége különben vitán felül áll — jobban értett a vasútépítéshez, vagy a hídépítéshez, mint budapesti ingatlanok felbecsüléséhez. A gyámi törvény szigorúan szabályozza a felelősség kérdését és bizonyosra vehető, ha voltak bünösök, lakolni fognak. De az is vitán felül áll, hogy ezekért a kölcsönökért az árvaszék mai vezetője, aki hivatalbalépésekor *adott helyzetet* talált, személyszerint felelősségre semmi körülmények között nem vonható!

Meg kell azonban azt is mondanunk, hogy *túlnagy a zaj* a kis omlettért és a pénzügyi bizottsági támadássorozatnak *több a füstje, mint a lángja.* Végeredményben nem történt egyéb, mint az, hogy a tartalék-alap, amely erre a célra alakult, fedez bizonyos veszteségeket, amelyek esetleg nem is veszteségek, mert értük fundált vagyont kap a főváros. Helyesen mutatott rá a pénzügyi bizottságban *Petrovácz* Gyula arra, hogy *árverési ár és forgalmi ár nem azonos fogalmak,* és ha a forgalmi árat nézzük, az árverésen a gyámi tartalékalap, illetőleg a főváros részére megvásárolt ingatlanok mai értéke fedezi a polgármesteri előterjesztésben kimutatott veszteséget.

Arról is hallgattak a baloldali szónokok a pénzügyi bizottságban, hogy a gyámpénztár készpénzállományának jelzálog-kölcsönökbe való fektetése azzal az előnnyel járt, hogy az árváknak tőkéjük után állandóan mintegy körülbelül *2%-al magasabb kamatot tudott és tud fizetni* az árvaszék, mint a pénzintézetek. Az árvaszék az 1929—1935 években a lecsökkentett pénzforgalom ellenére 508.500 pengő kamattöbbletet tudott folyósítani a gyámoltaknak és ugyanakkor a gyámpénztári tartalékalapot 357.340 pengővel gyarapította!

Mivel a gyámpénztárnál egységes kezelés van, ami azt jelenti, hogy *nem Kis Péter és Nagy Pál árvák pénze vesszett el* egyénileg ennél vagy annál a hitel-tranzakciónál, hanem az árvapénzek összességét reprezentáló gyámpénztári alap pénze: végeredményben azt látjuk, hogy a három ingatlanvásárlásnál esetleg mutatkozó veszteség *bőven megéri azt a többletet,* amit a nagyobb kamat fizetése az árvák és gondnokoltak számára jelent. A mai pénzintézeti kamatlábak mellett *két százalék kamatdiferencia* igen jelentékeny összeg és okvetlenül *megéri azt a kockázatot,* hogy az árvapénzek egy része ne takarék-betétkönyvekben, hanem budapesti ingatlanokra első helyen adott kölcsönökbe legyen fektetve.

Az a rideg bankpolitika, amelyet a pénzügyi bizottságban az árvapénzek kezelésénél megkövetelték, *még váltóval is* fedezni kívánja a kiadott gyámpénztári kölcsönöket. Ám amikor az ingatlanokra kiadott kölcsönöknél vesszőfutást rendeztek az urak, elfelejtették annak megállapítását, hogy bizony *akkor is érheti az árvaszéket veszteség,* ha nem ingatlanokba fekteti a pénzt, hanem takarékbetétek formájában helyezi el, vagy folyószámlán gyümölcsözteti fővárosi pénzintézeteknél!

Vagy miért nem került például szóba a pénzügyi bizottságban a *Lipótvárosi Takarékban* és a *Földhitelbankban* elhelyezett árvapénzek ügye? Miért nem beszéltek az urak arról, hogy a két bajba jutott pénzintézetnél elhelyezett árvapénzek *majdnem teljes egészükben elvesztek?* Miért nem került szóba az, hogy ezeket a veszteségeket szintén a gyámi tartalékalap lesz kénytelen megfizetni a gyámpénztárnak, reménye nélkül annak, hogy ezek a pénzek valaha visszatérüljenek, — holott az ingatlanokra kiadott kölcsönöknél *legalább az ingatlan* megmaradt a főváros számára?

A polgármesteri vizsgálat meg fogja állapítani, hogy az ingatlanokra kiadott erősen szociális jellegű kölcsönöknél történt-e olyan momentum, amely nem egyeztethető össze a szakértők, vagy a teljes ülésben szavazó ülnökök jóhiszeműségével és köteles gondosságával. Meggyőződésünk, hogy ez a vizsgálat *helyre fogja állítani* az árvaszék megtépázott jóhirét. De tiltakozunk az ellen, hogy néhány jelentéktelen baleset miatt kizárólag a takarékbetétek és folyószámlák kisebb kamatozására legyenek utalva az árvák és gondnokoltak, csak azért, mert egyes urakhoz közel áll a bank-kapitalizmus gondolata!

A szellemi szükségmunka multja, jelene, jövője

✡

Irta: Schuler Dezső dr.

A munkanélküli szellemi foglalkozásuak megsegítése érdekében 1926-ban megindított szellemi szükségmunka akciót tíz év óta folytatja a főváros. Az első években az akció nem volt folytatólagos, hanem évente decembertől májusig tartott és a felvett szellemi szükségmunkások a főváros közigazgatási hivatalainál és a statisztikai hivatalnál nyertek beosztást.

Az 1930-as években a fokozódó munkanélküliség és az inség elmélyülése a fővárost szegénygondozó rendszerének átszervezésére késztette. Miután az önkéntes népjóléti megbizottak munkája — létszámuk kicsinysége miatt — a kivánalmaknak nem felelt meg, az inséges családok környezettanulmányozásával (népjóléti megbizotti teendők) a polgármester úr a szellemi szükségmunkásokat bízta meg és egyúttal foglalkoztatásukat folytonossá tette.

1932. év óta a szellemi szükségmunka keretében foglalkoztatottak két csoportra oszlottak: egyrészük évenkénti szabályszerű megszakítás mellett, anyagi ráutaltságuk fennállásáig szegénygondozói munkakörben állandóan (évente 9 hónapon keresztül) foglalkoztatva vannak; másik részük pedig csupán a téli akció keretében 2—3 hónapig nyer beosztást. A népjóléti munkakörben foglalkoztatott szellemi szükségmunkásokat májustól novemberig turnusonként bocsátja el a főváros, hogy a szegénygondozás munkájában fennakadás ne történjen.

1932-ben az állandóan foglalkoztatott szellemi szükségmunkások száma 700-ban lett megállapítva, ez a szám azonban az évek során, a munkanélküliség és ezzel a szegénygondozói munka fokozódása következtében 800 fölé emelkedett. 1936. év őszén a belügyminiszter úr a kolduskérdés rendezésével kapcsolatban elrendelte, hogy a fővárosban a munkaképtelen szegények gondozása az úgynevezett „magyar norma" alkalmazásával, a társadalom áldozatkészségének igénybevételével történjék. A társadalom adományainak begyüjtését azonban csak állandó adománygyüjtők alkalmazásával lehetett biztosítani, s ezen munka elvégzésére a polgármester úr 1936. évi november hó 1-től újabb 200 szellemi szükségmunkás felvételét rendelte el, akik egyben a koldusellenőri teendőket is végzik.

Ezzel az újabb felvétellel az állandóan foglalkoztatott szellemi szükségmunkások száma ezer fölé emelkedett. Ezeknek 54 százaléka férfi, 46 százaléka nő. Főbérleti lakásban lakik 72%, albérletben 28%. A szellemi szükségmunkán kivül más jövedelemmel nem rendelkezik 93, érettségivel, vagy ennek megfelelő végzettséggel 84%, főiskolai végzettséggel (ill. főiskolai hallgató) 16% rendelkezik. Köz- vagy magántisztviselő volt a foglalkoztatottak 55 %-a, szabadfoglalkozású 5 %-a, 40%-a pedig a szellemi szükségmunkán kivül más munkához még nem tudott jutni. Az összes foglalkoztatottak 46%-a családfenntartó.

A szellemi szükségmunka keretében foglalkoztatottak munkateljesítésük ellenében havi 60—80 pengő segélyben részesülnek, és pedig az egyedülállók 60 pengőt, a másodmagukat fenntartók 70 pengőt, a családfenntartók pedig 80 pengőt kapnak.

Bár az 1936. évben a szellemi szükségmunka keretében foglalkoztatottak létszáma 25%-kal meghaladja az előző években foglalkoztatottak számát, a polgármester úr — a súlyos gazdasági helyzet következtében fennálló munkanélküliségre való tekintettel — mint az elmúlt években, most is foglalkozik a téli szellemi szükségmunka akció megindításának tervével. Tekintettel azonban a már dolgozó szellemi szükségmunkások nagy számára, ez évben előreláthatólag csak 300—400 egyénnek legfeljebb két hónapon keresztül való foglalkoztatására lesz lehetőség.

Sulyt helyez a polgármester úr arra, hogy ezen foglalkoztatás keretében is csak olyanok nyerjenek támogatást, akiknek megvan a ráutaltságuk. A téli szükségmunka keretében, előreláthatólag 1937. január közepe táján behívásra kerülő szellemi szükségmunkások a főváros egyes hivatalainál kisegítőként lesznek beosztva, havi segélyük pedig azonos lesz az állandóan foglalkoztatott szellemi szükségmunkások segélyével.

Ünnepi ajándékul elsősorban finomgyapjúszöveteket és egyéb hasznos ruházati cikkeket vegyünk a Tanitóság régi kedvelt bevásárlási helyén, a TRIBON RUHÁZATI RT.-nál, VIII. Üllői-út 14.

Nagyon mérsékelt árak. Előnyös folyószámla, hitel.

Egy hasznos Karácsonyi ajándék a nélkülözhetetlen SINGER varrógép ebben az izléses kivitelben

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.
IV, Semmelweis-utca 14 · II, Corvin-tér 1 · VI, Andrássy-út 33 · BUDAPEST · VII, Rákóczi-út 18 · VII, Rákóczi-út 68 · VIII, Baross-utca 86

Uj telefonbélyegzőjét csak Beér Sándornál rendelje 1 sor 50 fillér, 2 sor 70 fillér
Budapest, V., Gróf Tisza István utca 5.
Telefon: 1-824-29

Vissza a lóhoz!

A pormentes szemétgyüjtés egyszerüsitésére nemzetközi pályázatot ir ki a főváros

— *Az Uj Budapest tudósitójától* —

Mióta a köztisztasági hivatal visszakerült a közegészségügyi ügyosztályba, Salamon Géza dr. tanácsnok, az ügyosztály érdemes vezetője, fokozott figyelemmel igyekszik a köztisztasági hivatal működésében a közegészségi szempontokat érvényesiteni. A köztisztasági hivatal legfontosabb problémájáról: a pormentes szemétgyüjtés kiterjesztéséről

Salamon Géza dr.

tanácsnok a következőket mondotta az Uj Budapest munkatársának:

— A köztisztasági hivatal lázasan dolgozik a pormentes szemétgyüjtés kiterjesztésének előkészitő munkáján. A szemetet ma már minden nagy városban pormentesen gyüjtik. A székesfővárosban a háború és az azt követő nehéz gazdasági viszonyok miatt a pormentes szemétgyüjtés még nem volt intézményesen megoldható. Történtek ugyan kisérletek a pormentes szemétgyüjtésnek gépi erővel való megoldására, ezek a kisérletek azonban azt igazolták, hogy a szemétgyüjtést nálunk nem gépi-, hanem lóerővel kell elvégezni!

— A szemétgyüjtés ugyanis házról-házra történik s igy úgyszólván minden tiz lépésnél meg kell állani és újra inditani, tehát a szemétgyüjtésnél a gépüzem legfőbb előnyét, a gyorsaságot nem tudjuk megfelelően kihasználni. Az ilyen hatalmas autóknak gyakori indítása és megállítása az üzemanyag igen nagy fogyasztásával is jár, miért is a szemétgyüjtésnél a lóerő kihasználása sokkal előnyösebb. Nálunk ezenkivül a gazdasági szempontok is a lóerő kihasználása mellett szólnak, mert különösen a mai önellátásra berendezkedő gazdasági viszonyok mellett az agrár Magyarországon a lóüzem mindig gazdaságosabb lesz, mint a drága külföldi üzemanyaggal dolgozó gépüzem.

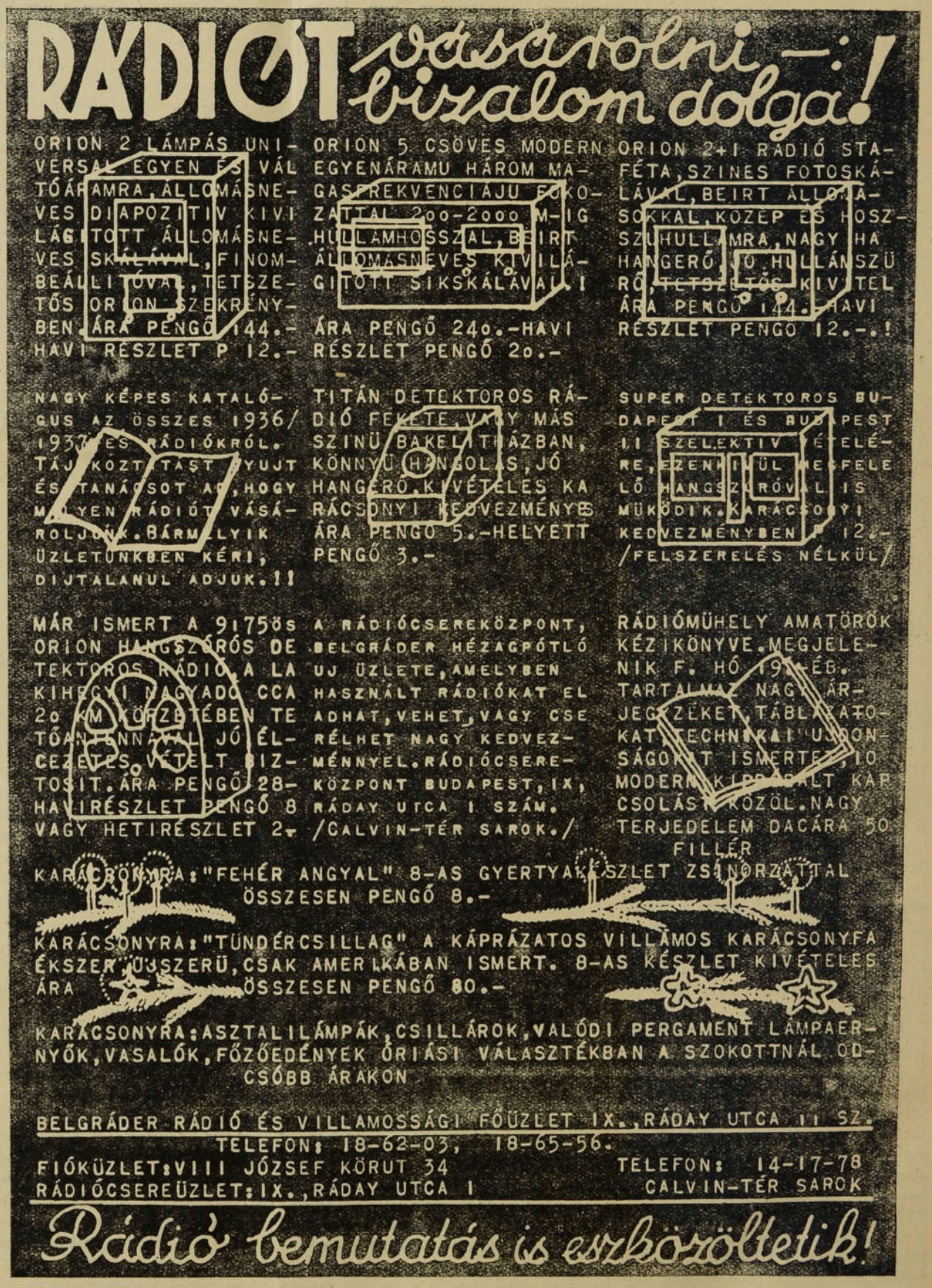
— A lóerővel történő pormentes szemétgyüjtés gondolatát Budapest vetette fel s ha ez a gondolat beváltja a gyakorlatban is a hozzáfüzött reményeket, Budapesté lesz az érdem és kétségtelen, hogy számos nagyváros fogja Budapest példáját követni. Kérdés azonban, sikerül-e majd teljes mértékben leküzdeni azokat a nehézségeket, amelyek e téren e pillanatban még kétségtelenül többé-kevésbé fennállanak.

— A szemétgyüjtésnek ilyen kétségtelenül igen fontos és újszerü megoldására egyébként nemzetközi pályázatot is hirdettünk s minden reményünk meg van arra, hogy ezt az új elgondolásunkat ez a pályázat sikeresen fogja megoldani.

— Tudvalevő ugyanis, hogy a géperejü szemétgyüjtésnél a szemétgyüjtő tartályában a szemetet egy elmés erőátviteli szerkezet helyezi el, úgy, hogy a kocsi ürtartalma (kb. 10 köbméter) teljes mértékben kihasználható. A lóerővel vontatott járműnél, motoros erő hiányában ilyen szerkezet nem alkalmazható. A lóerővel történő gyüjtésnél a gépi jármü ürtartalmának csak a felét, körülbelül 5—6 köbméter hasznos térfogatot tudunk tölteni és szállitani. Ezzel szemben azonban a mai golyóscsapágyas kerékrendszer mellett a lóerő a legmesszebbmenő mértékben kihasználható. Egyidejüleg lovainkat gummibetétes patkóval is el fogjuk látni, úgy, hogy a szemétgyüjtés tömlöskerekü kocsikkal, gummipatkóval ellátott lovakkal, teljesen zajtalanul bonyolitható le.

— Természetesen, amig a pormentes szemétgyüjtés rendszerét Csonkamagyarországon agrár-viszonyainknak megfelelően rendezzük be s igy leggazdaságosabb és közegészségi szempontból is legmegfelelőbb rendszerre térünk át, addig ugyancsak gazdasági szempontok miatt kénytelenek vagyunk az utaknak nyáron vízzel való pormentesitésére, az aszfaltutak tisztitására, továbbá az utaknak a leesett hótól való megtisztitására teljesen a gyors munkát biztositó gépi berendezkedésre áttérni.

— Erre a célra a jövő évi költségvetésben negyedmillió pengő áll rendelkezésünkre, amely hitelöszegből autóparkunknál a legszükségesebb újitásokat biztositani tudjuk. A köztisztasági hivatalunknál tehát az 1937. évben is igen komoly munka vár reánk.

Kényelmessé teszi otthonát a jó ülőbutor. Székek, rekamiék, fotelok kárpitozva minden stylben. Kombinált és irodaberendezések nagy választékban
Magyar Bőrszékiparnál
Budapest V., Mérleg-u. 4.
Telefon: 1—810—56. — Javitást vállalunk

Kőszénbánya 's Téglagyár Társulat Pesten
(DRASCHE)
Budapest, V., Klotild-utca 3.
Telefon: 1-255-54 1-255-85 és 1-255-56

Kamerális vagy kettős könyvvitel?

Irta: Bódy László dr.

Már évszázadok előtt felmerült a kérdés, hogy az állami számadásokat a kereskedelmi életben szokásos kettős könyvviteli rendszer szerint vezessék-e, vagy pedig azonmód, ahogy ez az államháztartás elszámolásaiban kialakult? Ez a probléma ma is kisért és a székesfőváros törvényhatóságában is ismételten vita merült fel a kamerális és kettős könyvvitel körül, a főváros számadásaival kapcsolatban.

Sully francia pénzügyminiszter 1607. évi kezdeményezése óta nemcsak Franciaországban, hanem más országokban is többször megkisérelték az állami számvitelben a kettős könyvvitelt bevezetni. Franciaország háromszor tett kisérletet a kettős könyvvitellel. Ausztria a XVIII. század elején követte a példát, de 11 évi sikertelen kisérletezés után ott is elejtették. Ujabban *Hügli* és *Carboni* munkáinak hatása alatt Svájc egyes kantonjaiban tértek át kettős könyvvitelre, lényeges eredményt azonban nem értek el. A háború után Németországban több helyütt és Bécsben vezették be a kettős könyvvitelt a közületi háztartásokban. Magyarországon 1870. évi XVIII. törvény szerint „az állami főkönyvet" szintén a kettős könyvelés szabályai szerint kell vezetni. De az 1915. évi XII. törvény ezt a rendelkezést már hatályon kivül helyezte, mert „az államháztartásnak, mint fogyasztó gazdaságnak gazdálkodási tényei köztudomás szerint nem is alkalmasak arra, hogy a kettős könyvelés szabályai szerint számoltassanak el és tartassanak nyilván, amennyiben a könyvelésnek ez a rendszere inkább a dologi javakat termelő gazdaságokban indokolt."

A kettős könyvvitel, amiről *Goethe* is nagy elragadtatással nyilatkozott (die doppelte Buchhaltung ist einer der schönsten menschlichen Erfindungen) természetesen könnyen csábított arra a gondolatra, hogy a közületi háztartásokban is ezt a könyvelést volna célszerű alkalmazni. Ehhez járul a kettős könyvvitel nagy népszerűsége. A kereskedők, vállalatok — jórészt törvényes rendelkezések folytán — a kettős könyvvitelt használják, így ezt a magángazdaságokban kitűnően bevált könyvelést sokan ismerik, míg a kizáróan közületi háztartásokban alkalmazott kamerális könyvvitel a nagyközönség előtt jórészt ismeretlen. A közvélemény így könnyen hajlik arra, hogy ha a közületek számadásait nem találja eléggé áttekinthetőnek, akkor a maga gyakorlatában kipróbált és jónak talált kettőskönyvelést kivánja a közületi háztartásokban is alkalmazni. Pedig kétségtelen, hogy a kamerális könyvvitel sokkalta egyszerűbb és áttekinthetőbb, mint a kettős könyvvitel. Ha tehát a kamerális számadások nem eléggé világosak, akkor nem a rendszerben, hanem inkább a számadásokban van a hiba.

A kérdést azonban a könyvvitelben mindig a célszerűség dönti el. Alapvető-szabály, hogy a könyvelési rendszert a gazdálkodás, a vállalat természetéhez kell alkalmazni. Már pedig a közületi gazdálkodásnak egészen más a természete és rendeltetése, mint a magánvállalatnak. A vállalatnak célja a haszon, a profit, míg a közületnek ilyen céljai nincsenek. A közületi gazdálkodásnak haszna nem anyagi javakban, hanem, magasabb célkitűzéseinek megfelelően, inkább erkölcsi javakban mutatkozik. A profit kimutatását célzó könyvelési rendszer ennélfogva a közületi háztartásban céltalan volna.

A közületi gazdálkodásnak az a feladata, hogy az alkotmányos szervek részéről megállapított háztartási tervet: költségvetést végrehajtsa. Ennélfogva a könyvvitelben is olyan rendszert kell alkalmazni, amely arra alkalmas, hogy számot adjon arról, hogy a gazdálkodásban mennyire sikerült a költségvetést betartani. Erre azonban nem a kettős könyvvitel, hanem a kamerális könyvvitel az alkalmasabb.

Igy érthető, hogy a közületek legnagyobbrészt a kamerális könyvvitelt alkalmazzák és még azok a közületek is, amelyek „a kereskedelmi szellem" nagyobb biztosítása érdekében a kettős könyvvitelre tértek át, főleg Németországban igen sokan ujra visszapártoltak a kamerális számvitelre.

Az újabb szakirodalom is arra az eredményre jutott, hogy a közigazgatás keretében folytatott gazdálkodásban a kamerális könyvvitel a legalkalmasabb, míg a közüzemek gazdálkodásában a kettős könyvvitelt célszerü megfelelően alkalmazni. *Ez követi a főváros is.* A közigazgatásban a kamerális számvitelt alkalmazzuk, míg az üzemek számadásait az 1930. évi új fővárosi törvény (87. §.) értelmében, a kereskedelmi szokásoknak megfelelően, a kettős könyvvitel szabályai szerint vezetik. Ezzel szemben Németországban az üzemszabályzatok döntik el, hogy az egyes városi üzemeknél milyen könyvelési rendszert alkalmazzanak. Ha azonban az üzemszabályzat a kincstári könyvelés mellett dönt, akkor úgy kell azt megszervezni, hogy a vállalat mérleg- és eredményszámlát is tudjon adni.

Mindezekből kitünik, hogy a kamerális könyvelést nemcsak a közigazgatás, hanem az üzemek számvitelének nyilvántartására is alkalmasnak tartják és a kamerális könyvelés útján mérleget és eredményszámlát is lehet készíteni, amint ezt nemcsak az elmélet, hanem a gyakorlat is igazolja.

MŰVÉSZI KÉP
ÉS HOFFMANN KÉPKERET
AZ IGAZI OTTHON DISZE!

Karácsonyi és ujévi
vásárlásnál
E szelvény 10% engedményre jogosit

BÁNKI-tól
Okl. órás. — Javitásban sok évi külföldi gyakorlat. — Oraraktár.
Budapest, IV, Váci-utca 36
Duna-utcai oldal

Németh Miklós
könyvkötő és diszmüves mester.
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY.-U. 3
Egyszerü és diszes könyvkötések, albumok, üzletikönyvek és minden e szakmába vágó bőrdiszmunkák szakszerü izléses készitését vállalom.
Telefon: 1—526—67.

Állatkerti mozaik

Irta: Kovácsházy Vilmos

Minden állatkertnek arra kell törekednie, hogy közönségének minél több állatfajtát tudjon bemutatni, mert a népszerű tanitásra irányító feladatát eredményesen csak igy töltheti be.

A Székesfővárosi Állat- és Növénykertnél az utóbbi években elsősorban az állatállomány kiegészítésére helyeztük a fősúlyt és ma már elértük azt, hogy a budapesti Állatkert állatállománya a békebeli évek számát (2477 db.-ot) felülhaladva, 3512 darabot tesz ki. Az állatállomány szaporodása, továbbá az állattartás és állatkezelés újabb modern irányzata azonban szükségessé teszi az állatházaknak korszerű átalakitását, felújitását is. Az évek óta fennálló pénzügyi nehézségek dacára sikerült az utóbbi években az állatházak egynémelyikénél olyan átalakitást és felújitást végezni, amelynél keresztül lehetett vinni az állatkertberendezés terén az idők folyamán szerzett gyakorlati tapasztalatokat is. .

Az utóbbi időben a budapesti Állatkertben a következő nagyobb átalakitásokat végeztük el:

Az afrikai kifutó

A régi felfogás szerint a forróégövi állatokat (antilopok, zebrák stb.) az év legnagyobb részében istállózva tartották és csak melegebb időben engedték ki a levegőre, rendszerint a párlépésnyi kifutóba. A mai modern rendszer az istállózást teljesen mellőzi, az állatok télen-nyáron kint vannak a tágas és kényelmes kifutókban, hogy szabadon mozoghassanak és életmódjuknak megfelelő közösségben élhessenek. Az afrikai kifutó négy éve készült el. A tapasztalat azt mutatja, hogy az állatok itt nagyon jól érzik magukat, még a zord téli időt is könnyen birják a szabadban s sokkal egészségesebbek és jobban szaporodnak.

Az afrikai kifutó egyik leglátogatottabb része az Állatkertnek, amit meg is érdemel, mert állatcsoportjaival látványosságszámba megy.

A viziló-medence

A vizilovaknak, az állatkertek kedvenceinek, megfelelő elhelyezése bizony nem könnyű dolog. Mivel életük legnagyobb részét a vízben töltik, fogságban medencéjük épitésére különös gondot kell fordítani. Az állatkerti régi viziló-medencék, és pedig úgy a külsők, mint a belsők, annyira szükreszabottak voltak, hogy abban két viziló alig tudott megfordulni. Hála az állatkerti vizilómamának: Aranynak, amely csaknem minden évben megajándékozza Állatkertünket egy-egy kis vizilóbébivel — a medencék bővitésére kellett gondolnunk. Ezek a munkálatok három éve el is készültek, s ma már a közönség élénk érdeklődése mellett a külső tágas medencében együtt sütkérezik és játszik a vizilócsalád.

A majomház ujjáépitése

Az Állatkert épületei között a régi majomház bizonyult úgyszólván a legcélszerűtlenebb épitkezésnek. Az épület belső része sötét volt, az állatok hónapokon keresztül napfényt, de még csak természetes világosságot sem kaptak. Az állati ürülék, illetve a vizelet levezetése sem volt helyesen megoldva, úgy hogy az erős ammóniákszagtól az ott tartózkodás kellemetlen volt. Ennek az volt a következménye, hogy a kényesebb majomfajták igen gyorsan elpusztultak, a szaporodás gyenge volt, s ha meg is maradt egy-egy példány, az is angolkóros, beteges lett.

Örömmel állapithatjuk meg, hogy a régi és elavult majomház helyett ma már a nyár végén megnyilt új majomház a legkülönfélébb és legritkább majomfajtákkal (köztük 4 csimpánz, csuklyás majmok, cerkófok, szerecsen majmok, páviánok stb.) teljesen benépesitve várja a látogatók aprajá-nagyját.

Amit a modern állatkezelés eddig jónak talált, az ebben az új épitkezésben mind megvalósult. Az új majomháznak üveg a teteje, amely szétnyitható, úgy hogy a napfény közvetlenül is érheti az állatokat. A padozat a higienia követelményeinek megfelelően készült el. A majomház belső része télikertnek van kiképezve és a sok pálma és egyéb növényzet bőven árasztja az oxigént és teszi kellemessé, egészségessé a levegőt.

Ezeken az épitkezéseken kivül átalakitottunk és felújitottunk több kisebb állatházat, és pedig a kutyák ketreceit, a fácánházat, a sasok férőhelyét; a dámlapátosok részére új kifutót létesitettünk és több olyan kisebb, de praktikus újitásokat végeztünk, amelyek az állattartás modern elveit helyesen szolgálják.

A közelmultban történt és fentebb részletezett átalakitási és felújitási munkákkal még nem fejeződtek be az Állatkertnél azok a reorganizációs munkálatok, amelyeket a főváros Nadler Herbertnek, az Állatkert igazgatójának programjából megvalósitani kíván, mert hátra van még, hogy csak a legfontosabbakat emlitsem, az erősen kifogásolható kisragadozó-ház, valamint a madárház átépitése.

Ezeknek az állatházaknak újjáépitése épen olyan szigorú és mindenre kiterjedő gondos előmunkálatokat igényel, mint amilyent az előző épitkezések megkivántak. Reméljük, hogy a közeljövőben meg fogjuk tudni szerezni az átalakitásokhoz szükséges fedezetet is és egy nagy lépésel fogunk ismét előrehaladni az Állatkert reorganizációja tekintetében.

HIREK

Olvasóinkhoz!

Ez alkalommal az UJ BUDAPEST kettős, karácsonyi számát veszi kezébe az olvasó. Az UJ BUDAPEST legközelebbi száma a karácsonyi ünnepekre való tekintettel január hó 9-én, szombaton fog megjelenni.

Az UJ BUDAPEST kiadóhivatala.

Európa legmodernebb nőgyógyászati kórháza nyilt meg Budapesten

— Az Uj Budapest tudósítójától —

Csütörtökön délelőtt nyilt meg a Szent János közkórház új szülő- és nőgyógyászati pavillonja, amely Európa egyik legmodernebbül berendezett és felszerelt nőgyógyászati osztálya. A megnyitás házi ünnepség keretében folyt le, amelyen a kormányhatóság képviseletében Dávid István dr. miniszteri tanácsos jelent meg és nagy számban vettek részt a székesfőváros törvényhatósági bizottságának tagjai, valamint a közélet és az orvosi tudomány kiválóságai.

Salamon Géza dr. tanácsnok üdvözölte a polgármestert és a megjelent vendégeket és ismertette az új pavillon létesítésének történetét; majd felkérte a polgármestert, hogy a modern berendezésü és az orvosi tudomány mai állásának megfelelően tökéletesen felszerelt intézményt adja át rendeltetésének.

Szendy Károly polgármester örömmel állapította meg, hogy a főváros közegészségügyének fejlesztése terén ebben az évben ez már a negyedik nagyobbszabásu alkotás és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az új intézmény a főváros lakosságának közegészségügyi ellátását a legteljesebb mértékben fogja szolgálni. A polgármester beszéde után a vendégek megtekintették az új kórházépület összes helyiségeit és egyöntetüen megállapították, hogy a fővárosnak ez az új intézménye mintaszerü berendezésével a helyes betegellátás céljait tökéletes módon fogja kielégiteni.

Felkay tanácsnok az olimpiai mérközések nemzeti öntudatot nevelő hatásáról. A Keresztény Tanügyi Bizottság III. ker. szervezete rendkivül nagy érdeklődés mellett tartott taggyülést. Gáldy Béla reálgimnáziumi igazgató lelkes szavakkal méltatta a testnevelés magas fokát, amiért a hatóságok és a társadalom is nagy áldozatokat hoznak. Felkay Ferenc dr. tanügyi tanácsnok nagyszabásu előadásban ismertette az olimpiai játékok történetét, legutóbbi sikeres szereplését. Méltatta a magyarok élni akarását és reámutatott az olimpiai mérközéseknek rendkivüli nevelő hatására, ami a nemzeti öntudat erősitését szolgálja.

Karácsony a béke, a szeretet ünnepe. Megbocsátunk minden ellenségünknek, örülünk minden jóbarátnak, szeretettel gondolunk a távollevőkre is. Mintha kint, a nagyvilágban is eloszlanának a vészes, fekete felhők, mintha egy jobb világ hajnala virradna reánk. Jól akarjuk érezni magunkat, boldogak, megelégedettek akarunk lenni, — örömöt akarunk okozni a karácsonyi ajándékkal is. A békés, meghitt hangulathoz nélkülözhetetlen egy illatos, arómás cigaretta, egy friss, ropogós szivar gondüző, kék füstkarikája. Ezt ajándékozzuk tehát!

WIHART FERENC
építész — építőmester
XIV., Columbus-utca 33.
Telefon: 2—969—08.

Másfél évtized: Uj Budapest!

Az Uj Budapest tizesztendős jubileuma kapcsán annakidején Wolff Károly a következő sorokkal köszöntötte az Uj Budapest felelős szerkesz-

A folyó esztendő utolsó napján tizenötödik évfolyamába lép a városházi keresztény politika bátor, hűséges és szókimondó harcosa: az Uj Budapest.

— A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a jubileum alkalmából az üdvözlők sorában lehetek és kivánom, hogy az Uj Budapestet ugyanazok az erők tartsák életben még számos évtizedeken keresztül, amely erők eddig harcraképességének és életképességének éltető elemei voltak. Az Uj Budapest az uj időknek, a kavargó eseményeknek a méhében született meg. Átélte a súlyos gazdasági helyzet minden megrázkódtatását, ránehezedtek a gazdasági élet folyton romló változásainak összes megpróbáltatásai és ha ezek után is él és ma tiz éves jubileumát ünnepli, fényes bizonyitékát adja harcra való készségének és életképességének.

Az Uj Budapest Wolff Károly városházi politikájának jegyében indult útjára a háború és a forradalmak utáni esztendők ködös és kavargó kháoszában. Az Uj Budapest ez alatt a tizenöt esztendő alatt nem változott, keresztény és magyar újságnak indult, az volt mindig és lesz ezután is. Az Uj Budapest a jövőben is az lesz, ami mindig volt: független minden vonatkozásban és mindenkitől, hűséges harcosa pártokon és irányzatokon felül a keresztény és nemzeti gondolatnak, úttörője és zászlóhordozója Wolff Károly szellemében a keresztény Budapestnek.

Ehhez a munkásságunkhoz, célkitűzéseinkhez és harcainkhoz kérjük továbbra is az Uristen áldását és a keresztény társadalom támogatását!

Az UJ BUDAPEST szerkesztősége és kiadóhivatala

Rövidesen elkészül Szendy nagy alkotása: a középiskolások stadionja

Irta: Felkay Ferenc dr.

Városi ember, ha felkeresi a Népligetet, láthatja, hogy a vasuti töltés mellett, a Simor-utca tengelyében egy stadion körvonalai emelkednek ki a földből... Sportszerető polgármesterünk tette meg annak idején javaslatát a főváros autonómiájának illetékes szervei elé a középiskolai tanulók szabadtéri sportolásának biztositása és rendszeres kiképzése érdekében. A közgyülés méltányolta az előterjesztésben foglalt gondolat jelentőségét és hozzájárult a sporttelep létesitéséhez.

A sporttelep 73.000 négyzetméter területen fekszik. Közvetlenül a Simor-utca mellett, közel egyharmad részét foglalja el a stadion, amelynek nézőterén 15.000 ember foglalhat helyet.

A stadion közepén 65x110 m nagyságú futballpálya van, e körül fut a 400 méteres, majd az 500 méteres salak futópálya. A négyszögletes futballpálya és az óvális futópályák között kapnak helyet az ugrások és dobások részére szánt területek.

A stadion déli oldalán emelkedik a tribünépület, mely az öltözőket, fürdőket, szertárakat, irodahelyiségeket, orvosi rendelőt, büffét, gondnoki és altiszti lakást foglalja magában.

A tribünépület előtt kocsiút huzódik el, amelynek tulsó oldalán, a terület kétharmad részén fekszenek a gyakorló pályák. Két szabályos, 100x60 méter nagyságú gyakorló futball- és kézilabdapálya tengelye merőleges erre az útra. A két pálya között, utakkal szegélyezett, salakozott tornatér foglal helyet, amelyen egyszerre 200 gyermek tornászhat. A tornatér és a gyakorlópályák másik végén széles, fákkal szegélyezett gyalogút fut párhuzamosan a tribünépület előtt elvonuló uttal és ez is levágja a telek egyharmad részót. Ezen túl egy gyakorló pálya fekszik és itt vannak rendelkezésre álló területek később megállapitandó pályák céljára.

A 450.000 pengő költséggel épülő sporttelep költsége több évre felosztva kerül felhasználásra és igy a munkálatok is fokozatosan végezhetők.

Igy négy esztendő alatt készült el a földmunka, a kertészeti rendezés egy része, a stadion földtribünje és tribünépülete. Az 1937. év tavaszára maradnak a berendező és felszerelő munkák, ekkor készülnek a salakpályák, az ugró és dobó helyek. Ezekkel egyidőben épül a közönséget egymástól elválasztó korlát, létesülnek a gyalogutak, lépcsők, szóval maga a stadion kerül befejezésre, bejáróival, pénztárfülkéivel együtt. De elkészülnek a sporttelep középső részén lévő gyakorlópályák is, míg az utolsó harmadban fekvő területek egyelőre eredeti állapotban maradnak.

A sporttelepen elsősorban a VIII., IX. és X. kerület tanulóifjusága gyakorolhat, azonban a távolabbi iskolák kiemelkedő képességü tanulói is itt hódolhatnak az atlétikai, labdarugó és kézilabda sportnak. Természetesen rendez a székesfőváros a stadionban versenyeket is, sőt egyes kivételes alkalmakkor — főleg atlétikai versenyek rendezésére — a szövetségeknek is átengedi azt versenyrendezésre.

Hisszük és reméljük, hogy ez a sporttelep, amely nagy hiányt van hivatva pótolni, teljes mértékben meg fog felelni a hozzáfüzött várakozásnak és jelentős eszköz lesz a jövő szempontjából is oly fontos ifjúsági sportnevelés szolgálatában.

LISKA JENŐ
okleveles gépészmérnök
vállalkozó
Budapest, XI., Szüret-utca 5-7
Telefon: 1-592-96.

LIFT ◆◆ HANDLOVITS ÉS HORVÁTH ◆◆
FELVONÓ-IPAR
Mindennemü felvonót gyárt, javit és karbantart
BUDAPEST, VIII., Futó-u. 8/b.
Telefon: I-409-92.

Hol vegyünk rádiót? Szinte hihetetlen, mennyire gyorsan terjedt el szerte a világon századunk legnagyobb találmánya: a rádió. A statisztika adatai azt bizonyitják, hogy most már Magyarországon is egyre nagyobb számban terjednek el a rádió-készülékek, főképen azok, amelyekkel nem csak Budapestet és a vidéki állomásokat lehet venni, hanem Európát, sőt a tengerentúlt is. A rádió-apparátus vásárlása elsősorban bizalom dolga. Ebben a fiatal iparágban tudnunk kell, melyek azok a legmegbízhatóbb cégek, ahol nyugodtan vásárolhatunk rádiót, ahol tudjuk, hogy pénzünkért megkapjuk a megfelelő ellenértéket. A hazai rádió-kereskedelmi cégek egyik legkitűnőbbje a *Belgráder cég*, amelynek neve az egész országban közismert. Felhívjuk olvasóink figyelmét, a cégnek lapunk mai számában megjelent hirdetésére. Fővárosi alkalmazottak igen előnyös részletfizetésre vásárolhatnak a Belgráder cég üzleteiben rádiót. A Belgráder céget melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe azzal, hogy Belgráder nem csak rádióban, hanem villanyfelszerelési cikkekben, izzólámpákban és csillárokban is vezet!

— — —

Ha Ön kis gázszámlát akar, látogassa a Gázmüvek közismert és nagy népszerüségnek örvendő kedd-pénteki főzőbemutató előadásait. Előadásainkat minden kedden és pénteken d. u. 5 órai kezdettel tartjuk a VI., Vilmos császár út 3. I. emeleti előadótermeinkben.

Budapest Székesfőváros Gázmüvei.

A dunai hajózási társaságok közötti együttmüködési megállapodások megujjitása. A dunai teheráruszállitás közös lebonyolitására a M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási R. T., az Első Duna-Gőzhajózási Társaság, a Bajor Lloyd Hajózási R. T. és a Délnémet Dunagőzhajózási Társaság között 1927. év óta fennálló együttmüködési megállapodásokat, amelyek felmondás folytán 1937. február 28-án lejártak volna, az érdekelt vállalatok 5 évre megujitották. Az együttmüködési megállapodásokhoz a Continentale Motorhajózási Rt. is csatlakozott. Ugyanekkor ugyanennyi időre megujitották a tankuszályok forgalmára vonatkozó megállapodásokat is. Az uj egyezmény tekintettel van Magyarországnak és a magyar nemzeti hajózásnak a dunai áruforgalomban megnőbekedett jelentőségére és ennek megfelelően a magyar hajózás részére az eddiginél kedvezőbb feltételeket biztosit.

HOFBAUER és PIAZZA
ÉPITOMESTEREK TELEFON: 1-188-89.
Telep: VI., Béke-tér 5. Iroda: VI., Szondy-u34.

Ámon Antal és Fiai
ut-, csatorna- és beton-épitési vállalkozó
Budapest, VIII., Futó-utca 10.
Telefon: 1—303—85.

Havas Gyula
kefe- és ecsetgyáros
Aranykoszorus mester
Gyár: VII., Rózsa-utca 20. szám.
Telefon: 30-2-45.

Biehn János R. t.
Budapest, V., Alkotmány-u. 21.
Telefon: 1—153—50.
Aszfaltozás, szigetelés, fedéllemez - tetőfedés, motorbenzol, parafin.

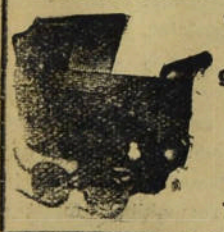
Morbitzer Dezső előadása. A fővárosi kertészet kitünő vezetője, Morbitzer Dezső igazgató a Rotary Klub Hungária szállóbeli helyiségében nagyszámú és előkelő közönség előtt érdekes előadást tartott „A kertészet idegenforgalmi szempontból" címen. A nagysikerü előadás során hangsúlyozta, hogy a főváros kertészete méltó keretet ad ennek a szép városnak. A fővárost díszítő szép szobrok elvesznének a szürke asztfalt-tömegben, ha a kertészet nem övezné őket megfelelő díszes környezettel. A budai hegyvidék és a Duna gyönyörü panorámát nyújt és ezt a szép látványt felfokozni a kertészet feladata. A nagysikerü előadást színes vetített képekkel illusztrálta az előadó, akinek az élvezetes előadásáért a klub elnöke, Nagy Emil ny. miniszter mondott köszönetet.

Nemes Hoffmann Géza a balatonkenesei üdülőtelep igazgatója. A balatonkenesei üdülőtelep hónapok óta húzódó igazgatóválsága megoldódott. Az állásra nyolcan pályáztak, akik közül az üdülőtelep intézőbizottsága nemes Hoffmann Géza szerződése mellett döntött. Nemes Hoffmann Géza nagy külföldi gyakorlattal rendelkezik s legutoljára a margitszigeti Palatinus szállodában töltötte be az igazgatóhelyettesi állást. Az új igazgató január elsején foglalja el állását.

Megjelent a főváros 1937. évi idegenforgalmi naptára. Budapest legújabb, leghatásosabb idegenforgalmi propagandaeszköze, a főváros által kiadott idegenforgalmi naptár 1937. évi kiadása most jelent meg. Az eddigi naptárak is általános feltünést keltettek művészi kivitelükkel, de az új naptár még az előzőket is túlszárnyalja gyönyörü kiállításával, művészi képeivel. A naptár, melynek ízléses és művészi összeállítása Kovácsházy Vilmos tanácsnok, Zilahy Dezső idegenforgalmi igazgató és Kurfüst István házinyomdai igazgató érdeme, egész biztosan újra nagy sikert fog aratni világszerte. 16.000 példányban jelentették meg az új idegenforgalmi naptárt, angol, francia és olasz nyelven. A naptárakat előkelő külföldiek címére már szét is küldték. A szebbnél-szebb képek, melyeknek nyomdai kivitele is elsőrangú, a fényképpályázatos díjat nyert felvételek. A gyönyörü címlap ifjabb Richter Aladár művészi képességeit hirdeti.

Legolcsóbban vehet teniszháló-, sátorponyva-, pokróc- hátizsák-, szobatornakészletet és horgászati cikkeket
Hauschild Albert-nél
Budapest, VII., Károly körut 15. T.:1-415-07
Szállít hivatalok részére iratkötőhevedert, por- és padlótörlőruhát. Alapit.: 1838-ban

Központi fütések, egészségügyi berendezések
DOBRAY KÁLMÁN
okl. mérnök
Budapest, V., Katona József ucca41.
(Ujpesti rakpart sarok.) Telefon 21-0-19

Buchwald Sándor

vas-csőbutor és gyermekkocsi
Elsőrendü minőség. Olcsó árak.
VI, Andrássy ut 4.
Telefon: I-228-89

Posnansky és Strelitz Rt.
Aszfalt, fedéllemez és kátrányvegyitermék gyár
Budapest, V. Zsitvay Leó u. 13. (Volt Sólyom u.)
Telefon: 1-228-29, 1-282-85.

GAZDASÁGI ÉLET

Magyar Karácsony

Irta: Ilovszky János

Valóságos sajtóhadjárat indult meg az utóbbi hetekben mindazok ellen, akik a nemzeti érzésü kereskedelem érdekében elhatározó lépéseket tettek. Panaszként azt hozták fel a cikkükben, hogy a „egy kéz" politikája régi szerzett jogokat akar elkobozni, és az üzleteket egy kézbe koncentrálja. Az elfogulatlan olvasó könnyen megítélheti, hogy ezek a tendenciózus közlemények messze estek a jogosságtól. Nincs olyan törekvés Magyarországon, hogy a tőkének, vagy hatalomnak valamely birtokosa egyetlen kézbe akarna összefogni minden értéktermelő munkásságot. Ellenben igenis van törekvés, amely arra irányul, hogy az évszázados régi cégek, amelyeknek tulajdonosai a nemzetet ért sorscsapások súlya alatt sokáig bénult lélekkel tűrték az átmeneti helyzet megalázottságát, ismét vissza akarják foglalni régi vezető poziciójukat a magyar kereskedelemben.

Hol van az megírva, hogy a trianoni megcsonkítottság eddigi keserü másfél évtizedébe jogokat lehessen szerezni azoknak ellenében, akiknek apái és dédapái ezen a földön éltek, dolgoztak és boldogultak? Ezek nem szerzett jogok, hanem elvett jogok. A magyar hazában joga van a boldoguláshoz az olyan kispolgár kereskedőnek és iparosnak, aki két keze munkájával, szorgalmával és becsületességével támasza volt ennek az országnak akkor is, amikor nagy volt, akkor is, amikor tűzvonalba kellett érte menni. Nem „egy kéz" ez, hanem kéz a kézben: magyar kéz szorítása a másik magyar kézben. Fogjunk össze és egységesen, összetartóan, saját fajtánkat szeretve, támogatva, boldoguláshoz juttatva építjük tovább az új honfoglalás nagy művét és elesettségünkben is ismerjük el annak jelentőségét, hogy magyar kézből magyar kézbe jusson ebben az országban a magyar kenyér, a munka eredménye, a pénz, az érték, a hatalom!

Fokról-fokra, kiépítjük a Baross Szövetség szervezeteit, hogy ebben a keretben helyet foglaljon a gazdasági életnek minden számottevő tényezője. Azt akarjuk, hogy a kivitelben és behozatalban azok a tőkeerős, régi cégek dominájanak, amelyek a válság súlyos másfél évtizedében némán tűrték a korlátozások béklyóit, de sohasem tértek le az üzleti gesztiójukban az etikai alapról. Ezek az állam igazi fenntartói, a némán és névtelenül dolgozó kispolgári elemek, akik családot tartanak fenn, gyermekeket nevelnek és gyermekeiknek magasabb iskolába járatásával egy-egy fokkal emelik a hagyományokban gyökerezett életszínvonalat családjuk emelkedésében. Ezek őrzik meg igazán a nemzeti jelleget: távol állván még a gondolatától is annak a felfogásnak, hogy a kereskedőnek ott van a hazája, ahol boldogul. Az izig vérig magyar ember ennek a földnek az erejéből táplálkozik, abból vétetett és abba tér vissza, ha örökre lecsukódnak a szemei. Méltó tehát, hogy ez a föld tartsa el az ő szerelmeseit és hűséges fiait. Épen ezért nemzeti szempontból végtelenül súlyos és fontos ez a munka amit mi végzünk, amikor hóna alá nyúlunk a kiskereskedőnek és kisiparosnak, felemeljük őt a becsületes munka által teremtett megélhetési lehetőség jó módjára és azt akarjuk, hogy az állam csupa megelégedett, dolgos, jókedvű, derék magyar családapából álljon.

Ez a Baross Szövetég érdekképviseleti munkájának valódi célja, és a jövőben a mi kötelességeinket fokozott mértékben fogjuk ezen a téren teljesíteni. És ekkor lesz meg a magyar karácsony!

Adóbevételek és adókatonák

Irta: Honffy Lajos

Bizonyára érdeklődő kíváncsiság ébred fel azokban, akik figyelemmel olvassák a közléseket, hogy a székesfőváros az idén november hó végéig állami adókban 100,951.858 P-t, községi adókban 40,625.310 P-t forgalmi adókban 57,097.243 pengőt, fogyasztási adóban és városi számban 17,225.376 pengőt szedett be: vajjon ezt a sok-sok milliót kik termelik, kik bányásszák, kik varázsolják elő az adózók zsebéből?

Hát bizony: egész kis hadsereg! Legalább is mondhatjuk, van olyan állama Európának, melynek nincs ekkora hadseregе. *Ez a nagy adóhadsereg ugyanis 1645 főből*, mégpedig 939 tisztből és 706 közlegényből áll. Mondanom sem kell, hogy a tisztek: a hivatalnokok, a közlegények: az altisztek és a javadalmi őrök. Bizony nem lekicsinylendő ez a hadsereg!

De talán tovább is fokazódik a kiváncsiság: hol működik ez a hadsereg, mely ily nagyszámú zárt egységben sehol sem jelentkezik? Az adó-haditudomány ismeri azonban a szétszórt egységek stratégiáját. *Ez a sok ember 106 különböző helyen működik:* 1 központi adóhivatalban, a 18 adókerület 54 osztályában, végül 46 vámhivatalban. De még ezek a számok sem jelzik pontosan ennek a hadseregnek működési területét, mert azok, akik a feleknél — mint portyázó különitmények — naponként egy és más okból megjelennek, mind, mind növelik a munkaterület számát.

Van tehát egy nagy adóhadsereg, azonban képzelhető, hogy azt fenntartani is kell és azt el kell látni a sikeres eredményhez szükséges eszközökkel és lehetőségekkel. Ennek érdekében a székesfőváros bizony igen nagy áldozatot hoz. Csak a személyzeti kiadások összege évente 4,025.131 pengő, amihez hozzászámítva számos egyéb a kezeléssel járó költségeket (helység bérek, fűtés, világítás, nyomtatvány költség stb.), az előbb említett *nagy eredmény kitermelésére fordított évi összeg:* 5,394.927 P-t tesz ki, ami az évi össz adóbevételnek 2.34%-a, a székesfőváros adóbevételének azonban *7 és fél százaléka.*

De foglalkozzunk talán röviden magának a nagy adóbevételnek a rendeltetésével is, mert az érdeklődő olvasó valószínüleg tűnődik, vajjon hová jutnak tovább a bevételek és azok, hogy aránylanak egymáshoz?

Egy komplett évet vegyünk: *1935-ben a székesfővárosban befolyt összesen: 230,653.057 pengő.* ebből a nagy összegből — egyéb adózóról itt nem beszélve — az államot illette 154,750.133 pengő, a székesfővárost 51,073.427 pengő, százalékban kifejezve tehát a székesfőváros adóbevétele az összbevételnek 24.81%-a volt, ami, a korábbi 35.53%-kal szemben 10.72%-os csökkenést jelent.

Az 1931. év óta az államháztartás táplálására életbeléptetett különböző rendkivüli közszolgáltatások (rendkivüli pótlék, különadó), az állám bevételét aránytalanul fokozták a székesfőváros bevételével szemben, ugyhogy, ha nézzük egy olyan évnek az eredményét, amelyben ezek a rendkivüli adók még nem szerepelnek, pl. az 1929. évi eredményt, azt látjuk, hogy akkor a befolyt 136.615.632 pengő állami bevétellel szemben 75,310.645 pengő székesfővárosi bevétel állott, az összbevételnek, — mint már előbb említettük — 35.53%-a volt a fővárosé.

Fokozta az aránytalanságot az állam és a székesfőváros bevétele között a forgalmi adóból a székesfővárost megillető részesedésnek folytonos lesorvadása. E címen 1929-ben a székesfőváros javára még 13,419.145 pengő folyt be, 1935-ben már csak 4,057.708 pengő, míg az állam bevétele 1929-ben 40,021.069 pengő, 1935-ben pedig 51,055.000 pengő volt. A részesedés csökkenése a fázisrendszer fokozatos kiépítésének volt a következménye. Tudjuk, a fázisrendszer azt jelenti, hogy a forgalmi adót a gyártás helyén, vagy a behozatalkor kell leróni, ennélfogva az adó lerovásának helye a fővárosból elterelődött és ezzel a székesfőváros részesedési alapja erősen lecsökkent.

Szóval a székesfőváros bevétele apadt, az államé emelkedett!

Ezzel szemben viszont az az összeg, melyet a székesfőváros a saját bevételéből az állam és egyéb közületek követeléseinek beszedésére fordít, nem csökkent, sőt viszonylagosan erősen emelkedett, mert míg a kezelési költség 1929-ben a fővárosi bevételeknek csak 5 és fél százalékát tette ki, ma — mint már előbb jeleztük — 7 és fél százalékát, mely 2%-os különbözetnek — ami összegben mintegy 1 és fél millió pengőt jelent — a székesfőváros háztartása javára valahol meg kellene térülnie.

Ki kell egészítenünk azonban az elmondottakat azzal, hogy a székesfőváros a jelzett költségeket nemcsak az érintett bevételek beszedésére fordítja. Az a hivatalnoki gárda ugyanis, amely mint jeleztük, több mint 900 főből áll, a 230 millió pengő beszedésén kivül behajtja még bárhol az ország területén a fővárosi lakók terhére nyilvántartott mindenféle természetű közadók módjára behajtandó, évente közel 1 millió darab megkeresésben kimutatott hátralékot.

*

Sok mindenen elgondolkodik az ember az ünnepi nyugalomban, mialatt a nagy adóhadsereg rövid időre elpihen.

Uj kiirások

4300 drb. kisszakas-jelzőtábla szállítására a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. részére. **Határidő: 1936. évi december hó 29-én délelőtt negyed tíz óra.**

2000 kg. 80%-os hazai gyártmányú **csapágyfém** és 1200 kg. **angol** (Banca) **ón szállítására** a Budapest Székesfővárosi Közlekedési rt. részére. **Határidő: 1936. évi december hó 29-én délelőtt 9 óra.**

Nyári ruhaanyagok (szövet és vászonfélék) **szállítására** a Székesfőváros egyenruházott alkalmazottai (közigazgatás, köztisztaság, tüzoltóság, üzem) részére. **Határidő: 1937. évi január hó 4-én délelőtt 10 óra.**

Lábbelik készítésére és szállítására a Székesfőváros egyenruházott alkalmazottai (közigazgatás, köztisztaság, tüzoltóság, üzem) részére. **Határidő: 1937. évi január hó 5-én délelőtt 10 óra.**

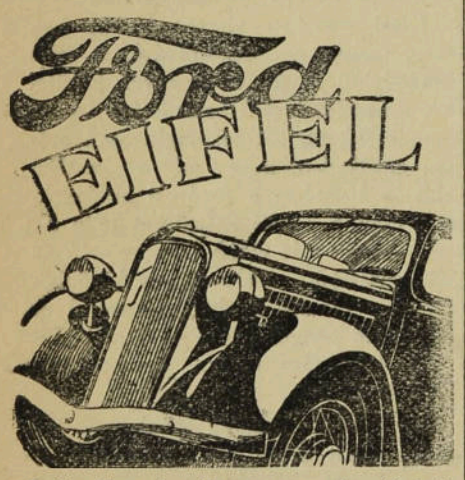
1000 drb. kocsimosó szivacs, 1000 drb. ujjnedvesítő szivacs és 700 drb. kocsimosó szarvasbőr szállítására a Székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és üzemei részére. **Határidő: 1937. évi január hó 5-én délelőtt 10 óra.**

Különféle papiráruk szállítására a Székesfőváros üzemei és intézményei részére. **Határidő: 1937. évi január hó 8-án délelőtt 10 óra.**

1800 kg. vörös gumitömlő szállítására a székesfőváros üzemei részére. **Határidő: 1937. évi január hó 12-én délelőtt 10 óra.**

Föld-, kőműves-, elhelyező-, vasbeton- és vasszerkezeti munkákra a Budapest Székesfőváros Gázművei X., Cegléditutca 1—3. sz. alatti tüzelőszertelepén létesítendő fedett tároló és rakodószín **építéséhez. Határidő: 1937. évi január hó 15-én délelőtt 10 óra.**

Az UJ BUDAPEST minden héten szombaton reggel jelenik meg és egyes példányok a kiadóhivatalban kaphatók.
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
DOBY ANDOR DR.
Szerkesztő:
RASKÓ OSZKÁR.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós u. 27. Tel: 1-290-71, 1-189-98 Felelős: Kellner László dr.

Erőteljes és fürge, meglepő felgyorsuló képesség, fogyasztás kb 8 liter, adó évi 60.— P.
Győződjék meg róla!
Főképviselet:
HÁHN ARTHUR ÉS TÁRSA
Budapest, VI., Andrássy-ut 10. szám.

VÁLLALKOZÁS

Irreálitás és reálitás

*

Irta: Király Kálmán

Irreálitás és reálitás! Szavak, amelyek az utóbbi években majd minden nagyobb fővárosi közmunka vállalatbaadásánál elhangzanak és úgy a vállakozói köröket, mint a közgazdasági sajtót nagymértékben foglalkoztatják. Ezzel kapcsolatos az árrombolás kérdése is, amely annyira nyugtalanítja a vállalkozói kart, hogy annak elkerülésére különböző orvoslási javaslatok minduntalan napfényre kerülnek.

A vezetésem alatt álló út- és csatornaépítési ügyosztály közmunka-programja évről-évre igen számottevő és igen népes az érdekelt vállalkozói kar is. Érthető tehát, hogy nagyszámú kívánság vonatkozik az ügyosztály hatáskörébe tartozó munkaalkalmakra.

Készséggel teszek tehát eleget az Uj Budapest szerkesztősége azon óhajának. hogy a problémát a lap hasábjain tárgyaljam. Elismerem, hogy a vállalkozó ajánlata megtételekor dilemma előtt áll. Ha drága ajánlatot ad, nem igen kapja meg a munkát. Ha olcsó, ki van téve annak, hogy vagy ajánlatát irreálisnak minősitik, vagy ráfizet. Rá kell azonban mutatnom a hatóság nehéz helyzetére is.

A Közszállitási Szabályzat szerint az odaitélésnél a legelőnyösebb ajánlatot kell figyelembe venni.

Ez pedig az az ajánlattevő, aki (egyéb feltételeken kivül) a pontos, kellő minőségben és a szolgálat érdekének megfelelő teljesítésre a legalkalmasabb, akinek ajánlata valószerű (reális) és viszonylag a legolcsóbb.

Látjuk tehát, hogy a kriterium hármas: alkalmasság, realitás és olcsóság. Nézzük ezeket a fogalmakat közelebbről.

1. Az alkalmasság: megbizhatóságot, szakképzettséget, gyakorlatot és felkészültséget jelent. Mind olyan tényező, amelyek a legtöbb esetben az odaitélő hatóság előtt ismeretesek. Igy a munkakörömbe eső út- és csatornaépitkezéseket végző vállalkozói kar majd minden tagjáról tiszta képünk van, hogy vajjon a szóban lévő munka elvégzésére alkalmas-e? Uj vállalkozónak is készséggel nyujtunk alkalmat arra, hogy bebizonyitsa: mit tud? Sajnos e téren többször kellemetlen tapasztalatokat szereztünk. Az új vállalkozó — minden igyekezete ellenére, sem tudott a munka megfelelő elvégzéséhez fűzött — bevallom sok tekintetben szigorú — kritériumnak megfelelni. Minden évben néhány kezdő vállalkozó kénytelen levonni a konzekvenciákat és visszavonul. Nem birják a versenyt, amit ár, munkajóság és gyakorlat terén a mai nagyszámú és magas szinvonalú vállalkozói kar produkál.

2. Az ajánlat valószerüsége (realitás) azt jelenti, hogy a vállalkozó a kérdéses árút vagy munkát a tényleges termelési költségek, a szakmában szokásos és megokolt költségek (rezsi) és gazdasági helyzethez viszonyított haszontétel számbavetésével megállapított áron ajánlja. A valószerüséghez nem elég az ajánlat végösszegének — az átlagos számításoknál alkalmazni szokott egységárak alapján kiszámított árának — megfelelő volta, hanem ezenkívül az összes egységáraknak külön-külön is valószerüeknek és a megadott munkabérekkel arányban kell lenniök. Nem felel meg a realitás követelményeinek az olyan ajánlat, amelynek egységárai a rendesektől indokolatlan eltérést mutatnak, vagy ha különböző helyeken azonos feltételek mellett különböző árakon tesz ajánlatot ugyanazon tételre, vagy olyan adatokat tartalmaznak, amelyekből arra lehet következteni, hogy tervváltoztatásokra, túlmunkákra, felárra számit.

Látjuk tehát, hogy a realitás kritériuma igen sokoldalú vizsgálatot igényel. Minden egységár igen sok tényezőnek lehet függvénye. Igy szerepelhet abban anyagár, munkabér, fuvarbér, rezsi és haszon. Az anyagár a ma már teljesen szabott árak mellett nagy eltéréseket nem igen enged meg. A munkabéreknek az a része, amely a vállalat keretébe tartozik (helyszini munka) előírás szerint hatósági ellenőrzés alá esik. A fuvarbérek terén szintén nincs nagy fantázia. A rezsi számitása a legtöbb esetben kisebb, egyéni vállalatoknál egyforma, részvénytársaságoknál természetesen nagyobb lehet. Befolyásolhatja pl. a meglévő gépi berendezés, amely az olcsóbb kalkulációt teszi lehetővé. A haszonkulcs a legegyénibb. Sok esetben némely vállalkozó csak munkaalkalom megszerzésére törekszik és megelégszik azzal, hogy irodája, munkásszemélyzete foglalkozáshoz jusson, amíg a jobb idők beállanak.

Látjuk, hogy mennyi szubjektiv momentumot kell mérlegelni és mily nehéz és kényes az odaitélő hatóság szerepe az alkalmasság megitélésekor. Még inkább mondható ez azonban a realitás megállapitásáról. Sokszor a nagy gyakorlattal biró szakembereket is zavarba hozza valamely tétel reális árának megszabása.

A helyes kalkuláció alapja a helyes kiirás, amelynek tételei világosan vannak körülirva és mennyiségi és egyéb szempontokból változások nem várhatók. Tudatában annnak, hogy a reális ajánlat alapja csak a reálisan megszerkesztett kiirás lehet, a magam részéről súlyt helyezek a munkák költségvetésének pontosságára.

3. Az olcsóság. Itt elérkeztünk az „árrombolás"-hoz. Tagadhatatlan, hogy a legolcsóbb helyért való tülekedés az árak lemorzsolódásához vezet. De amint láttuk, a normális árkalkuláció és igy az önköltségszámitás is igen relatív eredményekre vezet. Ezt tapasztalhattam például az aszfalt- és kövezetjavitási munkáknál. Tény az, hogy úgy az anyagárak, mint a szakmunkások bére csökkent. Ezzel szemben a napszámosok órabérének emelése és más szociális követelmények a munkák önköltségét megnövelték. És mégis azt látjuk, hogy az utóbbi években mindkét munkanemben az árak közel 15—20%-kal csökkentek. Az ügyosztály kalkulációja annyira reális, hogy egységárjegyzékeinkben foglalt árban — néhány százalék eltéréssel — a vállalkozói kar szívesen vállalja a munkát.

Az utóbbi időkben több izben élénk visszhangot váltott ki egy-egy versenytárgyalás eredménye. Igy pl. egy munkánál az ügyosztály kalkulációja mintegy 15%-kal magasabb reális árat mutatott fel, mint a legolcsóbb ajánlat volt. Felettes hatóságunk igazolta számításunk helyességét és a megismételt versenytárgyaláson ezen ár körül volt az előző legolcsóbb ajánlattevő ajánlata is.

Anélkül, hogy az általunk nagyrabecsült vállalkozói kar önérzetét megsérteni kívánnánk, megállapithatjuk, hogy a versenytárgyalásoknál két ellentétes érdek küzd egymással. A vállalkozók egyénileg és összességben magas árakat kívánnak elérni, míg ezzel szemben a hatóságok érdeke magától értetődőleg az, hogy minél jobb munkákat minél előnyösebb árakon biztosítson. Természetes, hogy ezen törekvéseknek gátat szab egy határ. Hogy ez a határ, a polgári haszonnal számított ár, helyes legyen, az a hatóság képviselőinek, a munkaadónak époly érdeke, mert sohasem szabad szem elöl téveszteni azt hogy a társadalom és az állam fontos pilléreit képezi az iparostársadalom, amely ha meggyöngül vagy tönkremegy, azt állam értékes adófizetőket veszit.

Végül ez alkalommal is felhivom a vállalkozó urak figyelmét az ajánlatok mellékleteire. A közelmúltban ismételten meg kellett semmisiteni egy nagy munkára vonatkozó versenytárgyalást, mert a vállalkozók a versenytárgyalási hirdetmény feltételeit nem tartották be és a megkivánt mellékletek közül egyeseket vagy egyáltalában nem csatoltak be, vagy nem hitelesített példányban, hanem csak egyszerü másolatban. Az is előfordult, hogy társascég oly cégkivonatot csatolt, amely a jelen állapotnak nem felelt meg, mert az egyik feltüntetett cégtulajdonos nem is volt életben Az is fontos, hogy az ajánlatban az egységárakra vagy a végösszegre kiható kihúzás, törlés, vakarás, beszúrás vagy egyéb javitás ne forduljon elő, vagy legalább ilyen javitás szükségessége esetén azt az ajánlat végén külön záradékban a javított tételek tüzetes felsorolása mellett ugyanúgy kell aláirni, mint magát az ajánlatot.

Ezekre a szempontokra kivánom a vállalkozói kar figyelmét felhivni. Ha az elmondottakat azok, akikhez szóltam a jövőben tekintetbe veszik, úgy célomat elértem. Kevesebb lesz az irreális ajánlat és formahibák miatt a versenytárgyalásokat nem kell eredményteleneknek nyivánitani.

Mindent el kell követnünk mindkét részről és akkor meg lesz a közös cél: a harmónikus együttmüködés.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek
Budapest, V., Vörösmarty tér 1.
Telefon: I—811—48.

Szemüvegek, orrcsiptetők, lorgnettek, szinházi látcsövek. a legjobb kivitelben.
Halló-készülékek
fényképészeti cikkek.